

El Nuevo Testamento en mixe de Coatlán

Coatlán Mixe New Testament

Contents

Jaayhui'my Jadu'n Nej Jesucristo Ytun Yjajti	1
Jaayhui'my Jadu'n Nej Jesucristo Ytun Yjajti	58
Jaayhui'my Jadu'n Nej Jesucristo Ytun Yjajti	98
Jaayhui'my Jadu'n Nej Jesucristo Ytun Yjajti	155
Jadu'n Nej Jesús Y'ayuccapxhuäcxpi Ytuun Yjajti	205
Yi Necy Huidi San Pablo Yajnigüeje X Je Mibijcpidijc Jim Roma	259
Yi Midügpi Necy Huidibi San Pablo Yajnigüeje X Je Mibijcpidijc Jim Corinto	290
Yi Mimetz Necy Huidibi San Pablo Yajnigüeje X Je Mibijcpidijc Jim Corinto	319
Yi Necy Huidibi Pablo Yajnigüeje X Je Mibijcpidijc Jim Gálatas	339
Yi Necy Huidibi San Pablo Yajnigüeje X Je Mibijcpidijc Jim Efeso	351
Yi Necy Huidibi San Pablo Yajnigüeje X Je Mibijcpidijc Jim Filipos	362
Yi Necy Huidi San Pablo Yajnigüeje X Je Mibijcpidijc Jim Colosas	369
Yi Jayijp Necy Huidi San Pablo Yajnigüeje X Je Mibijcpidijc Jim Tesalónica	376
Yi Mimetz Necy Huidi San Pablo Yajnigüeje X Je Mibijcpidijc Jim Tesalónica	382
Yi Jayijpi Necy Huidibi San Pablo Yajnigüeje X Timoteo	386
Yi Mimetzpi Necy Huidibi San Pablo Yajnigüeje X Timoteo	393
Yi Necy Huidibi San Pablo Yajnigüeje X Tito	398
Yi Necy Huidibi San Pablo Yajnigüeje X Filemón	402
Yi Necy Huidi Pinjaty Yajnigüeje X Je Hebreo jäy	404
Yi Necy Huidi Santiago Yajnigüeje X Je Judío Mibijcpidijc	425
Yi Necy Huidibi San Pedro Yajnigüeje X Je Judío Mibijcpidijc	432
Yi Mimetzpi Necy Huidibi San Pedro Yajnigüeje X Yi Mibijcpidijc	440
Yi Jayijpi Necy Huidibi San Juan Yajnigüeje X Je Mibijcpidijc Nidüg'óciy	445
Yi Mimetzpi Necy Huidibi San Juan Yajnigüeje X Tüg Mibijcpi Töxyjäybi	453
Yi Necy Huidibi San Juan Yajnigüeje X Gayo	455
Yi Necy Huidibi Judas Nijaiy Je Huidibi Dios Ti Huin'ijxigixy	457
O Je Huidibi Dios Yajhuin'ijx San Juan	460

El Nuevo Testamento en mixe de Coatlán

New Testament in Mixe, Coatlán (MX:mco:Mixe, Coatlán)

Language: Coatlán (Mixe, Coatlán)

Provided by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 1976 Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-06-27 from source files dated 2017-06-26.
8fcfc993-04c6-5f4c-8839-fefc9925cda4
ISBN: 978-1-5313-0404-1

SAN MATEO

*Jaayhui'my Jadu'n Nej
Jesucristo Ytun Yjajti*

Je Jesucristo ymij'ap ymijteedy

1 Cham ngapxañ nmiydägañich pin Jesucristo y'ap'ajt yteedy'ajt jadu'n nej yhui'my jaybety. Jesucristo je' oy ap'adyii teedy'adyii David etz Abraham.

² Abraham oy ung'adyii Isaac. Isaac oy ung'adyii Jacob. Jacob oy ung'adyii Judá etz y'ajchytjic y'uchytjic. ³ Judá etz Tamar oy ung'adyii Fares etz Zara. Fares oy ung'adyii Esrom. Esrom oy ung'adyii Aram. ⁴ Aram oy ung'adyii Aminadab. Aminadab oy ung'adyii Naasón. Naasón oy ung'adyii Salmón. ⁵ Salmón etz Rahab oy ung'adyii Booz. Booz etz Rut oy ung'adyii Obed. Obed oy ung'adyii Isaí. ⁶ Isaí oy ung'adyii rey David. Je rey David je' oy ytöxyijc'adyii huidi anajty Urías ytöxyijc'ajtpy. E je' ajcxy y'ung'ajti Salomón.

⁷ Salomón oy ung'adyii Roboam. Roboam oy ung'adyii Abías. Abías oy ung'adyii Asa. ⁸ Asa oy ung'adyii Josafat. Josafat oy ung'adyii Joram. Joram oy ung'adyii Uzías. ⁹ Uzías oy ung'adyii Jotam. Jotam oy ung'adyii Acáz. Acáz oy ung'adyii Ezequías. ¹⁰ Ezequías oy ung'adyii Manasés. Manasés oy ung'adyii Amón. Amón oy ung'adyii Josías. ¹¹ Josías oy ung'adyii Jeconías miid y'ajchytjic y'uchytjic. Huin'it Babilonia jäy oy mach je israelitas jäy. Chi minicxy jim Babilonia y'it.

¹² Jim ma je Babilonia y'it, jim Jeconías oy ung'adyii Salatiel. Salatiel oy ung'adyii Zorobabel. ¹³ Zorobabel oy ung'adyii Abiud. Abiud oy ung'adyii Eliaquim. Eliaquim oy ung'adyii Azor. ¹⁴ Azor oy ung'adyii Sadoc. Sadoc oy

ung'adyii Aquim. Aquim oy ung'adyii Eliud. ¹⁵ Eliud oy ung'adyii Eleazar. Eleazar oy ung'adyii Matán. Matán oy ung'adyii Jacob. ¹⁶ Jacob oy ung'adyii José huidi oy näy'adyii María. E je María oy ung'adyii Jesús huidi yxii Cristo.

¹⁷ Jadu'n oy ñicxy majmactz najtzquëxi' Abraham ixti David. Ma je David jamajmactz najtzquëxi' chi je israelitas jäy yajtzimy yajmajch ma Babilonia y'it, e nañ jamajmactz najtzquëxi' chiini oy ymiñ yja'ty je Cristo.

Jesucristo yma'xung'ajtin

¹⁸ Jadayab capxy ayuc jadu'n nej ymiñ yja'ty je Jesucristo. Jesús ytaj, huidi anajty yxii María, yi' ti anajty ycapxy-tungixy co ypigaangixy miid José; e ma anajty ca'ni ñaybudigíyigixy, chi María oy y'ungdzimigxy miid yi Dios yjihui'ñ ymic'ajt. ¹⁹ José, yi' näy, hue' anajty yi' yajpaty janch tudägy. Ca' anajty xihua'ñ María mayjäyoty. Hue' janchtiy yhuinmañybaty co ixmadza'ñ ayüch ameech ca' pin yajnejhuühua'ñ. ²⁰ Huin'it ma jadu'n anajty nihuinmayiy, chi Huindzin Dios tüg y'ángel ñayquëxici cumäyoty ma José, chi ñimaayi:

—José, David y'ap y'oc, ca' mijcájee mdzachhuinmay nej m'octöxyijc'adiiyb María, com yi' y'ung huidibi yajma'xung'adamy hue' miid Dios yjihui'ñ ymic'ajt ycixpi. ²¹ Yi' ypadamy tüg y'ung e mxiiimöhuipy Jesús. Jadu'n yi' xii'adiiyb com jégix co yi' yajpocyniñhuádzam ñaax ycajp.

²² Tüg'óciy jada ytundaayi yjajtaayi yciyxy yca'pxy jadu'n nej je Dios anajty ti nimäy je profeta, je jäy huidi Dios y'ayuc najtzcapxiyip ma anajty jadu'n yjaybetyity:

²³ Je töxyjäy huidibi ca' yëdyjc miid-dzinäy hue' je' ung tzimicip. Chi ypadamyb tüg je y'ung hue' je' yxi'adaanip Emanuel.

Emanuel hue' yhuimbĩdzĩmy Dios miid iich ajt.

²⁴Co José ymähuijy, chi cuyduñ jadu'n nej anajty Dios y'ängel ti nimäyii, chi huoy María jadu'n nej jihuiy töxyijc'adyii. ²⁵Per ni ca' ajcxy jadu'n chinaay jadu'n nej jäy ypicxy chinäy ixti cooni oy María y'ung yajma'xung'aty. Chi xhiimoy Jesús.

Madza' ni'ixpigiiyb oy co'ixiiygixy pi'c'ung

2 Jesús yma'xung'ajty ma tüg cajp huidi yxii Belén, jim ma Judea ñaaxjot, huin'it co anajty Herodes yrey'aty ma yi jimbĩ naaxjot. Chi huin'it yja'ty ma Jerusalén cajp nijējĩty yēydĩctĩjc huidibi anajty ti choñ ma xii ypidzĩmy, yi huidibi anajty ajcxy xii madza' ti ni'ixpigiiygixy. ²Chi ajcxy yajtiy:

—¿Ma je judíojäy yrey tiibi yma'xung'aty? Ti iich ajcxy n'ijxi yi' ymadza' jim ma xii ypidzĩmy, e yi' iich ajcxy ya miñ nhuindzigihuaangixy.

³Co je rey Herodes jadu'n midooy, chi ooy ytiģiiy tajpi maybi miid tüg'óciy cajpjäy jim Jerusalén. ⁴Huin'it je rey huomujctay tüg'óciy teedytĩjc huindzĩndĩjc huidibi anajty yaj'ixpijcp yi Dios yley, chi yajtiy ma anajty yma'xung'adañ yi Cristo. ⁵Chi ajcxy y'adzooy:

—Jim Belén ma Judea ñaaxjot, com Dios y'ayucnajtzcaxiiybi jadu'n je' cojaay:

⁶E miich Belén, mabi Judea ñaaxjot, mij'ajtp mgix'ajtp ca'ydĩ jac huidi naax jac huidi cajp, com ma miich chonañ tüg Huindzĩn huidi ane' mam yi israeljäy.

⁷Huin'it Herodes oy yajhuoyii ameech huidibi anajty ti ijcxcixy yi madza'. Chi tiybĩjcy yajxon mina anajty oga'n ti ijcxcixy je madza'. ⁸E huin'it ajcxy quejxy jim Belén. Chi jadu'n nimay:

—Nĩcxcix jim e ocnidũu ocyajtiugixy je pi'c'anäg; e co anajty ti mbatcixy, miñ miich ajcxy xyajnimäaygixyich jaydēbi iich nicxy nañ jadu'n nhuindzigiyich.

⁹Co jadu'n rey najtzcaxiyday, chi ajcxy choñ. E je madza' tiibi anajty ijcxcixy ma xii ypidzĩmy, chi ajcxy ijxy jayijp je' anajty ñicxy ma je' ajcxy, ixti conĩ oy je madza' yhuäcxĩpy ma anajty je pi'c'anäg yajpaady. ¹⁰Co je rey ixpicytĩjc jadu'n ijxy yi madza', chi ajcxy oy janch jotcujc ñayjihuiyii. ¹¹Co ajcxy ytiģctiģiiy, chi ajcxy ijxy je pi'c'anäg miid ytaj je María. Chi jada' ajcxy ñaygojxtĩnaydaaci huindzigiiy ojadajty ajcxy je pi'c'anäg. Chi ajcxy yaj'ahuach yxuumy aguejtucy abijctucy, chi ajcxy yajpidzĩmy oori, poom, etz tüg tzooy huidi yxii mirra. Chi ajcxy moy je pi'c'anäg.

¹²Chi cumäyjoty ajcxy nĩmaayi co ca' huaad yhuimbijtcixy ma Herodes, chi ajcxy ñicxni ma ycajp, jüyöyñaxy ajcxy je Herodes, huingbi tü'aa ajcxy ycuynĩcx.

Co José etz María yqueegyñicxcixy Egipto

¹³Co je rey ixpicytĩjc ajcxy yhuimbijtaayñi, chi cumäjoty José ijxy tüg Dios y'ängel, chi nĩmaayi:

—Pidĩg, nicx jim Egipto ñaaxjot miid yi pi'c'anäg etz miid yi' ytaj, e jim mhui'mĩpy ixti cooni iich miich nimähuiy. Com yi Herodes y'ixtāhuamy yi' yi pi'c'anäg e yaj'ōgañ yi'.

¹⁴Chi huin'it José ypidĩgy miid tzoon coodz je pi'c'anäg miid ytaj, chi ajcxy ñicxy jim Egipto. ¹⁵Jim ajcxy y'ijty ixti cooni oy y'ōgy je Herodes. Jada je' jadu'n yajcuydun jadu'n nej Dios anajty ti ymiñañ ma yi' y'ayucnajtzcaxiiybi: “Jim Egipto iich n'ung ti nhuoy.”

Herodes pidacy y'ane'min co huen pi'canäg yaj'öctäyii ajcxy

¹⁶ Co Herodes oy huinma'n jayjyöy co ti anajty ooy yhuin'hiñyii je rey ixpi-cytijc ajcxy co ca' anajty ti ñihuimbidyii, chi ooy yjot'ambijcy, chi ni'ane'mdiy co huen nicxy jim Belén etz majaty cajp mihuingon Belén, yaj'öctaaygixy tüg'óciy yi pi'canäg huidibi mejtz jimijt etz huidibi ca'ni nigooty mejtz jimijt. ¹⁷ E jadu'n jada yajcuyduñ jadu'n nej anajty Dios y'ayucnajtzcaxiyybi, je Jeremías, anajty ti cojaay:

¹⁸ Jim Ramá yajmidoy co anajty chachjiy chachyäxy jäy ajcxy; yi Raquel tzachjiy tzachyaaxp miid y'ung ajcxy ycixpi, ca' ajcxy anajty yjotcujc'aty miid co anajty y'ung ti y'öctäy.

¹⁹ Co oy y'öcni Herodes huin'it jim Egipto, Dios tüg y'ánel ñayguëxici cumäyjoty ma José. Chi ñimayi:

²⁰ —Pidig, miidnicx yi pi'canäg etz yi' ytaj jim ma yi Israel ñaaxjot jadügtecy com ti y'öctaayni yi huidibi anajty yaj'ögam yi pi'canäg.

²¹ Huin'it José ypidigy, miid nicxy yi pi'canäg etz yi' ytaj jim ma Israel ñaaxjot. ²² Per co José nejhuüy co je Arquelao yi' anajty jim ane'mb jadu'n nej anajty je yteedy Herodes, ooy chigiyy nej ñicxip jim. E co jadu'n anajty ti ycumäy co ca' jim ñicxip, chi ajcxy ñicxy jim Galilea ñaaxjot. ²³ Co jim yjäty, chi jim chinaydacpijcy ma je cajp huidi yxi Nazaret. Jadayaabi je' jadu'n tun jajtj jadu'n nej anajty ycojaayity ma Dios y'ayucnajtzcaxiyybi ñecy co Jesús xii'adiy Nazareno.

Juan el Bautista y'ayuc capxhuäcxy ma tidz naax it

3 Huin'it tiempo ña jadu'n Juan je Bautista (huidibi jäy yajniibejtpi)

ymin tüg tigidum ma Judea ñaaxjot capxhuäcx Dios y'ayuc, ² yminañ:

—Jothuimbijtcix ma Dios com yi Dios y'ane'min huingtoniñ yi'.

³ Jada Juan yi' je' huidibi je profeta Isaías nigapxy yminañ:

Jim migtigidum yajmidoy tüg ayuc minañ: “Ni'ixiiygixy yi mHuindzin ytü'aa, ni'ixiiygixy tüg tü'aa tiybi.”

⁴ Je Juan hue' anajty yhuittajtpy iyujc nibijc (huidibi jäy ytajpy camello) e hue' anajty yhuinip iyujc ac, e yi' anajty yjicxy'ajtpy mu' etz tijaty iyujc päg jim tüg tigiduum. ⁵ Chi choon jim Jerusalén jäy etz tüg'óciy huidijaty tzinaayb ma Judea ñaaxjot, ña jadu'n huidijaty tzinaayb ma Jordán mijniiba', ñicx ajcxy ma Juan amido'jtty yi' y'ayuc. ⁶ Co anajty ajcxy nigapxtaaygixy yi ypocy huidi anajty ti tundigooygixy, huin'it anajty ajcxy Juan yajniibedyii ma Jordán mijni.

⁷ Per yi Juan y'ix co may fariseo jäy etz saduceo jäy min anajty ajcxy niibejtcixy, chi ajcxy nimay:

—¡Miich ajcxy, m'ajuugy m'amigüg ahua'n iyujc! ¿Pin ti xyajni'ixiiygixy nej jëbi huaad mgögueeccixy yi ayo'n huidibi huingtonb? ⁸ Yajxon jäy'ajtcix tiydudägy huen niguëxigy co ti mjothuimbijtcixy. ⁹ Ca' jadu'n mdzachminaangixy co Abraham xy'ap'adyii xy'oc'adyii. Hich miich ajcxy yam ndimnimaayb co Dios ixti jëbi yi' yaj'ap'adyii yaj'oc'adyii Abraham jada tzaajot ca'ydi miich ajcxy. ¹⁰ Yi jach ni'ixi yi' y'ijtni ma quipy y'ijx, tüg'óciy quipy huidi ca' oy ytim'aty yajpujxp yi', e chi jada' yajnogy jijnjoty. ¹¹ Hich, janch yajniibejtpich miid ni, yi' yi' jadu'n nej tüg ixpejt co ti mjothuimbijtcixy; per jacminamb tzojc huidi ajcxy xyajniibejtpy miid Dios yjihui'n etz miid jijn. Je' ymiid mic'ajtin etz cötujcin, ñigi ca'ydi iich, ni xycapaadyich nicxy ycig

nyajtecyjendügyich. ¹²Ymiid mic'ajtin pijc-huäcxamy yi jäy jadu'n nej jäy huimbojy moc, abicy pidäga'n actz, abicy moc pajc. Yujcpiga'n moc pajc ma tze'x ninögihua'n yi moc actz moc jaam jijnjoty ma je jijn huidibi nicaminaaxii ycap'ich.

Co Jesús ñiibejty

¹³Huin'it Jesús choon ma Galilea ñaaxjot, chi ñicxy ma Jordán mij nii ma anajty Juan yjäyyajniibety, niibedam anajty yi' nañ jadu'n. ¹⁴Juan ca'jadim'a'ixiy, chi nimay Jesús:

—Hich miich ixipy xyajniibejtpich, ¿e miich mimb ma iichi?

¹⁵Chi Jesús y'adzooy:

—Jadachambi oc'a'ixi jadu'n, com ooy yi' ycopityity co nguydundayim tüg'óciy tiibi Dios xyaj'ane'mim.

Huin'it Juan a'ixiyy chi yajniibejty Jesús. ¹⁶Co Jesús ñiibejttay, chi Jesús ijxy Dios yjihui'n ñigidägyii jadu'n nej tüg pi'cmuuxy. ¹⁷E huin'it yajmidoy tza-jpcíxy tüg ayuc ymina'n:

—Jada je' iich n'ung'ajtypich huidibi ooy ndzocyich huidibi ooy miid jotcujc najjihuiyijich.

Je mujcu' tuñ ijxta'ni Jesús

4 Chi Dios yjihui'n yajnicxy Jesús mijtigiduum jaydēbi je ca'oybi yjot'ixiyyb yhuinma'n'ixiyyb. ²Jim y'ijty jaygay huixchigui'px xii huixchigui'px tzuum, e huin'itni ooy yiböccodyii. ³Chi je ca'oybi nimijhuägy Jesús ocjot'ixa'n oc-huinma'n'ixa'n, chi nimay:

⁴—Pen Dios miich xy'ung'ajtp, nima' jada tzaa huen naygojyii tzaajcaagy.

Chi Jesús y'adzooy:

—Jaybety jadu'n ymiñ ma Dios ñecy: “Ca'p jäy tzaajcaagyti'ajty nitzinähuiipy, nañ jadu'n nitzinähuiipy tüg'óciy yi ayuc huidibi Dios ycapxp.”

⁵Chi je ca'oybi miidnicxy Jesús jim Jerusalén, chi ymiidpejty tzajptijc cö-duum. ⁶Chi nimay:

—Pen janch co miich Dios xy'ung'adyii, cödiypnax jiiby naaxcxy, ca' yi' nej mjadipy com jaybety jadu'n ymiñ co jadu'n ymina'n:

Dios yquexyp yi' y'ángeles jigix xy-cuend'adipy xyhuidziipy miid yci', ca'ydí ninej mgönepy ma tzaagop.

⁷Chi Jesús y'adzooy:

—Nañ jadu'n ymiñ jaybety: “Ca' mjot'ixipy mhuinma'n'ixipy yi mhuindzin Dios.”

⁸Jadüg'oc je ca'oybi ymiid'ajty Jesús ma tüg copnicx janch cijxpi, e jim yajni'ixiyyday tüg'óciy naax cajp co ooy miidity oy'ajtin etz mic'ajt. ⁹E chi nimay: —Hich jada miich nmoydähuiipy tüg'óciy, pen miich cojxtina' xyhuindzigiyich xy'ojadatyich.

¹⁰Huin'it Jesús y'adzooy:

—Huinhuäctutcich miich mujcu', com jadu'n yjaybetyity: “Tüg'pajc yi mHuindzin Dios yi' mhuindzigihuiipy m'ojadadipy.”

¹¹Huin'it je ca'oybi huinhuäctucy Jesús, chi Jesús ñimiini ángeles ycuend'ajti.

Jesús ytung yajtzondacy jim Galilea

¹²Co Jesús nejhuüyy co Juan ti anajty yajpidägy pujxtigoty, chi yhuimbijtni jadüg'oc jim Galilea. ¹³E ni ca' yhui'miyy jim Nazaret, chi ñicxy jim Capernaum, jim ma Zabulón etz Neftalí y'it. ¹⁴Jada je' jadu'n tuni jajti jadu'n nej Dios y'ayucnajtzcaxiyybi Isaías anajty ti cojaay:

¹⁵Zabulón etz Neftalí ñaaxjot. Je tü'aa huidibi mejypa' huidibi a'oy'amy ma Jordán mij nii. Jim Galileajäy chinäy huidibi ca' yjudiojäyity.

¹⁶Yi jäy ajcxy huidibi jim tzinaayb agootztuuby ijxpaty ajcxy tüg tiicxin jajin. Je huidijaty anajty ajcxy tzi-

naayb ma je jibicpi y'anicïy, chi ajcxy ycodicxiïy tügi tücxin jajin.

¹⁷Ixti huin'it Jesús ytigiiy ayuccapx-huäcxp yminañ:

—Jothuimbijtcix, yajmingix yajmejtzcix mjet mhuinmañ ma Dios, com yi Dios y'ane'min huingtonip yi'.

Jesús nimay nimidaax je acxmajtzpi: “Pajamgich”

¹⁸Jesús tüyöyb anajty ma Galilea mejypa', co ijxpaty metz yëydijc ac tüg quëxpi, hue' anajty yi' je' je Simón, huidibi nañ jadu'n yxii Pedro, e je jadügpi hue' je' anajty Andrés. Acxmadziï anajty ajcxy yi' ytung'ajty e jim anajty ajcxy yi' tzachniigöhuich y'acxmadzi'ñ. ¹⁹Chi Jesús nimay ajcxy:

—Pajamgich, iich miich ajcxy nyanji'ixihuipey nej jäy myaj'ixpigipy je Dios ytiy'ajt.

²⁰Huin'it je' ajcxy ixmajtztay tüg'óciy yi' y'acxtzaay, chi ajcxy panicxy Jesús.

²¹Hueeni jac'amijci'm Jesús ijxy janimezt Zebedeo ajcxy ymang, je Jacobo etz Juan. Jim anajty yi' ajcxy ma tüg barco miid yteedy, yi' anajty ajcxy yi' jim chach'adagiiyb yi' huidibi mi'acxmajtzciy. Chi ajcxy Jesús yhuoohui. ²²E huin'it ajcxy ixmajtztay je barco etz yi' yteedy, chi ajcxy panicxy Jesús.

Jesús yaj'ixpicy mayjäy

²³Huidijttay Jesús ma tüg'óciy Galilea ñaaxjot, yaj'ixpicy jäy majaty je naymujctac cajp cajp. Capxhuäcxxy yi' Dios ytiy'ajt etz nañ jadu'n pa'mjäy yajtzocy huen ytimyhuidipá'mity anajty ajcxy ymiid. ²⁴Chi Jesús oy yajnejhuiiñi ma tüg'óciy yi' Siria ñaaxjot, e chi ajcxy miidmiñ ma Jesús tüg'óciy huidijaty anajty ajcxy ca'oybi miid, etz huidijaty anajty ajcxy cixuxy tecyxuxy, chi Jesús yajtzooxy. ²⁵Huin'it Jesús ypanicxi mayjäy huidijaty anajty ajcxy tzinaayb

ma Galilea ñaaxjot etz yi' Decapolis jäy, nañ jadu'n Jerusalén jäy etz huidijaty tzinaayb ma Judea ñaaxjot, nañ jadu'n huidijaty anajty ajcxy tzinaayb a'oy'amy ma Jordán mij nii.

Je tiy'ajt huidibi Jesús ycapx ma tüg cögop

5 Co Jesús ijxy tüg'óciy je mayjäy, chi nicxy ma tüg copnicx, e chi jim y'ixtacy. E huin'it je' y'ixpijcidijc ajcxy yjübigiiy. ²Chi Jesús ytigiiy yaj'ixpijcp yminañ jadu'n:

Je pinjaty ajcxy jotcújcip

³—Janch jotcujc je jäy ajcxy huidibi nejhuiiyb co yajmayajtpy Dios y'oy'ajt, yi' ajcxy paatip Dios y'ane'min.

⁴Janch jotcujc je jäy ajcxy huidi yajpatp taj may, yi' ajcxy yajmöhuam jotcujc'ajtin.

⁵Janch jotcujc je jäy ajcxy huidibi yung naxpy jäy'ajtp, yi' ajcxy padaamb tüg'óciy je huidi Dios ti yaj'ahuaniiy.

⁶Janch jotcujc je jäy ajcxy huidibi cuydunamb huidibi Dios chojcpy, Dios yi' ajcxy pubediib.

⁷Janch jotcujc je jäy ajcxy huidibi pa'ayoob huenyimpinjäyity, Dios nañ jadu'n ajcxy pa'ayohuiib.

⁸Janch jotcujc je jäy ajcxy huidibi huädz yjot yhuinmañ, yi' ajcxy y'ixipy yi' Dios.

⁹Janch jotcujc je jäy ajcxy huidibi ca' ti tzip tzojccixy, com yi' ajcxy Dios ung'adiib.

¹⁰Janch jotcujc je jäy ajcxy huidibi yajnixiicp yajnigapxp miid je Dios ytiy'ajt ycixpi. Yi' ajcxy idamb ma Dios y'ane'min.

¹¹Janch jotcujc miich ajcxy co jäy jibic xytungixy co nigoob xyñihuambejtciy etz capxcixy huidijaty ca' ytiy'ajtiy miid iich ycixpi. ¹²Xondaaccix jotcuj'ajtcix co mbadaangixy tüg oy'ajtin jiiyb

tzajpjoty. Nañ jadu'n ajcxy ixhuidijty pahuidijty je Dios y'ayucnajtzcaxiiby jecy'ajty.

Miich ajcxy je tudägyjyä ya naaxhuiñ

¹³ Jadu'n nej caan ca' yajpüch je tzüch jüicy tim jadu'n miich ajcxy myajpaady ya naaxhuiñ. Pen je caan ca' miid ti xücx'ajtün, ¿nej jëbi nyajtuunim? Ca' y'oc'oyajtunity, chi yajnajtzxidiinyi, chi yhuaani tembejt hua'cejt.

¹⁴ Oc'ix tüg je cajt jim copcix, ca' jëbi mhuijtyüzdim mgoyüzdim. ¹⁵ Co tüg jün nyajtoyicim, ca' huaad tu'tz ngöjupim. Hue janchtiy co nyajticxim cix, huin'it jëbi xycodicxtaayim jadu'n nej ajt nyajpaatim ma tijc. ¹⁶ Nañ jadu'n miich ajcxy mdzinaaygixy tudägy ma ajcxy je mayjäy jaydëbi ajcxy ixipy je oybi huidi miich ajcxy mdumyb. Huin'it ajcxy ojadadipy je mDios teedy huidibi jiiby tzajpjoty.

Jesús yaj'ixpicy nej yí yi Dios ycötujcün

¹⁷ Ca' mhuinmay co iich ti nmiñich ya co nbigaanich je Dios y'ayuc je' huidibi anajty ti jaay Moisés etz je profetitjic. Ca' iich nyajmijaagixa'n je cötujcün, iich ti nmiñich co nguyduna'nich jadu'n nej ymiñ jaaybety. ¹⁸ Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy, je huidibi mimb jaaybety jadu'n tundähuam jajtähuam. Ni tüg letra oy mabaad ymúdzity nicxy ycayajcuyduñ. ¹⁹ Je jäy huidibi ca' nimidooy je Dios ytiy'ajt oy yjadim mutzjaty etz yaj'ixpicy jäy jadu'n, je' ajcxy padamb je mutzpi tigiydac ma Dios y'ane'min. Paady je jäy huidibi yaj'ixpijcp jadu'n nej tiy'ajt ymina'n, e paduñ jadu'n nej yaj'ixpicy, je' ajcxy padamb tüg je mijpi tigiydac ma Dios y'ane'min. ²⁰ Hich miich ajcxy nimaayb, pen ca' miich ajcxy jac'oy mdúngixy ca'ydi fariseos etz escribas ajcxy, ca' nimina mdigihuipy ma Dios y'ane'min.

Jesús yaj'ixpicy co ca'p huaad pin yjotmädy

²¹ Miich ajcxy mnejhüiygixy jadu'n nej yi m'ap mdeedy ajcxy ayuc yajhuim'y: "Ca' jäy myaj'ögip; e pin anajty jäy yaj'öcp ypaadip je tzaachypi." ²² Hich miich ajcxy jadu'n nimaayb pinjaty ymigügtijc mijotma'tp, je' Dios tiydunaanipy; e pin ymigüg xiidijp tzuudijp, yajtiydunipy je' ma Dios tiydundac; e pin ymigüg tzuudijp locidijp ayo'ndumb, je' y'ity co ñicxip ayoodactuuby.

²³ Pen myajnicxpy miich mhuidzigi'n ma Dios ytjic, e pen jim jäy metzgodyyi co mmigüg ti xyhuin'iinnaxy ti xyhuincapxynaxy yinjaty hueenjaty, ²⁴ jim myajhuim je huindzigi'n ma je altar yhuinduu, e nicx jayijp nayyaj'oyihuii miid je migüg, huin'it mhuimbedip e chimgäyecy je mhuidzigi'n.

²⁵ Tzojc naygapxjotcidägii miid je midzip, pen yam miid tüyöy ni'am tü'am, ca' jecyity co je midzip xyciyegip ma juez, e je juez xyciyegip ma je policia, e je' nicxy xypidägy pujxtigoty. ²⁶ Janch tiy'ajt iich miich nimäy co ca' jiliby mbidzimipy ixti cooni mgüejtähuipy je meeñ.

Jesús yaj'ixpicy co ca'p ndundigóoyimipy miid huingbi töxyjäy

²⁷ Miich ajcxy mnejhüiyb co jecyity tiy'ajt ymina'n: "Ca' mmidundigoyipy huingbi töxyjäy." ²⁸ Hich miich ajcxy nimaayb, pen ji pin huindicxy tüg töxyjäy, e jot'adiyb nejjaty, ti je' anajty ñitundigooyni ma yjot yhuinma'n.

²⁹ Pen yi mhuin a'oy'amybi xyajtundigoyamb tim yajpidzimb; jac'oy co tüg'idu'mbi mhuin ytigoyipy ca'ydi co cixyca'px mnicxipy jünjoty. ³⁰ E pen yi mgi' a'oy'amybi xyajtundigoyamb tim ixpux etz najtzjibibi' jiguem; jac'oy co

tüg mgi' ytigoyipy ca'ydi co mminicxipy metz mgi' jijnjoty.

Jesús yaj'ixpicy co jäy ca'p huaad ytöxyijc ixmach mañ'ajtingixy

³¹ Nañ jadu'n ymiñ jaaybety: "Pin ixmajtzp ytöxyijc, huen möhuiipy tüg necy ti ycixpi co ñay'ixmajtzigixy." ³² Hich miich ajcxy nimaayb, pen ji pin ixmach ytöxyijc, e ca' anajty ti ytundigooy miid huingbi yëydijc, je yëydijc anajty nigiydeyiyb ytöxyijc co anajty ytundigooy miid huingbi yëydijc; pin yëydijc pijcp miid je töxyjäy huidibi anajty ti yaj'ixmach, pocytumyb je' anajty.

Jesús yaj'ixpicy nej nguyduunim tiibi n'ahuaniiyim ma Dios yhuinduu

³³ Miich ajcxy mnejhuiyb nej jecy'ajty m'aptijc mdeedytjic ajcxy yajnimay: "Ca' nigo ti m'ahuanihuipy, mguydunipy jadu'n nej anajty ti mmína'ñ." ³⁴⁻³⁶ Per iich miich ajcxy nimaayb: ni mga'iibaadip ni mgacapxpaadip; ni mgamina'nip; "y'ijxpy tzajpjotyipi," com yi' Dios chinaydac. E ni mgamina'nip, "y'ijxpy naaxhuiñybi," com Dios yajpatp oy ytimyamaajity. E ni mgamina'nip; "y'ijxpy Jerusalén," com jim je' Dios chajptjic; ni mga'iibaadip ni mgacapxpaadip mgohuajc, com ca' mjaty myaj'ahuimbity poob o tzixy tüg cöhuay. ³⁷ Hue' janchtiy, tiydudägy minaangixy: "oy" o "ca'." E pen miich ajcxy anaxy jaccapx jadu'n mujcu' y'ayuc je' anajty ajcxy mgapxpy.

Jesús yaj'ixpicy co ca'p huaad jibic nyajhuimbijtim

³⁸ Miich ajcxy mnejhuiyb co jecy'ajty yajmínañ: "Pen ji jäy mhuiin xya-jpidzimí, nañ tim jadu'n yhuin mya-jpidzimípy; pen ji migüg mdiitz xya-jpidzimí, nañ jadu'n myaj'ahuimbidityp." ³⁹ Per iich miich ajcxy nimaayb: Ca'

myaj'ahuimbidityp jibicpi ma migügtjic; pen ji pin xycoxy ma mhuiñyijp tüg adu'mbi, jac tim mo' jädüg adu'm'amybi. ⁴⁰ Pen ji pin xyxiy e xypigaani yi mnijen, najtz'ixi', huen xyajnicxi nañ jadu'n mjocx huit. ⁴¹ Pen ji pin adzip tzimyyajminicxa'ñ tüg kilómetro jigüemity, yajnicx jac tim jädüg kilómetro. ⁴² Pen tijaty xypijctzoohui, mo'. E pen ji pin xyminuucxa'ñ, yajnuucx.

Co ndzójcim nmidzip

⁴³ Jadu'n ymiñ jaaybety nej jecyip Moisés yjay: "Migüg'adii yi' huidibi xymigüg'ajtp, e midzip'adii yi' huidibi xymidzip'ajtp." ⁴⁴ Hich miich ajcxy nimaayb: Tzoc yi' huidibi ajcxy xymidzip'ajtp, etz mibijctzoohui ma Dios huen y'oy'ajtin paady yi' huidibi xyñigapx xyni'ojñyb, e nañ m'oyjäy'at yi' huidibi xyca'ixamb. ⁴⁵ Huin'it miich ajcxy xy'ung'adiiby yi' Dios tzajpjotyipi huidibi yxi' yajtiicxp yajjajp ma oyjäydijc etz ma jibicjäydijc, nañ jadu'n yajtüy ma jibicjäydijc etz ma oyjäydijc. ⁴⁶ Pen miich ajcxy mdzójcyp je' huidibi xychojcp, ¿ti jäygidaacin yi' m'ocpadamyb? Nañ jadu'n yi' ajcxy yja'idiitzp yi' pocyjäydijc etz yi' yajcogiejtpidijc. ⁴⁷ Pen miich ajcxy mgapxpocxyp yi' mjugymigüg, ¿ti oybi yi'? Nañ jadu'n ajcxy yi' yja'idiitzp yi' huidibi ajcxy ca' Dios nejhuiiygixy. ⁴⁸ Jäy'ajtcix tudägy jadu'n nej ajcxy yi' mdeedy tzajpjotyipi ytudägy.

Jesús yaj'ixpicy co nduunim oy yjäy'ajtin

6 Ca' mdungixy je oybi ma jäy y'ixy yhuindicxy miid co mdzachyajhuindicxaangixy co mdungixy oybi. Pen jadu'n m'idiitzcixy mDios Teedy huidi jiiyby tzajpjoty tzinaayb, ca' ajcxy xymöhua'ñ je oy'ajtin. ² Paady co mbubedipy mmigüg, je ayooobi jäy huidi yajmayajtpy tijaty,

ca' huaad mnigapxy mnimiydägy o mnaygömayii co anajty ti mmöy tijaty. Yi' jadu'n idiitzp je jäy huidi mij cix nayjihuiiyip huidi anidaacp co huen jäy y'ixyii mijpidägyii co anajty jadu'n y'idich. Janch iich miich ajcxy jadu'n nimaaygix co yi' ti patcixy je oy'ajtin. ³Co miich mmöhuipy mmigüg tijaty yajmayjajtpy, hue' janchtiy mdunipy ca' myajnejhuihuipy huidi miid mnaymigüg'adyii. ⁴E co miich amoñ m'idipy, mDios Teedy huidi ijxp co amoñ tijaty mduñ, je' xymöhuamb tüg oy'ajtin mayjäduum.

**Jesús yaj'ixpicy nej
Dios nmibijctzoohuim**

⁵Co miich ajcxy Dios mmibijctzoy, ca' jadu'n m'idiitzcixy jadu'n nej je jäy huidibi capxtacp ma Dios huin aguy ahuac aguy. Yi' ajcxy capxtacp ma Dios huäctina' jiiby tzajptigoty jaydëbi jäy y'ixiiyb etz ymijpidägyiib. Hich jëyi jadu'n nimaayb, co jadu'n oy'ajtin'adiiby. ⁶E co miich Dios mmibijctzoy, nicx tigoty etz m'agähuipy je mdijc aguu. Huin'it Dios mibijctzou. E je Dios y'ijxpy ymi-dooyb co jadu'n mmibijctzoy, e je' je m'oy'ajtin xymöhuipy mayjäduum.

⁷Com Dios mmibijctzoy, ca' m'agapxiyo'cip je huidi anajty ti m'occaxpi, jadu'n nej ajcxy y'idiitzcixy huidi ca' nejhuüyigixy Dios ytiy'ajt. Yi' ajcxy huinma'ñypidägy co miid ajcxy ymay'ayuc huin'it ajcxy ymidoohuiiyb. ⁸Ca' jadu'n m'idiitzcixy jadu'n nej je' ajcxy; mDios ñejhuüyib ti miich ajcxy myajmayjajtpy ma anajty ca'ni mbijctzooyñi. ⁹E jadu'n miich ajcxy Dios mibijctzohuipy, jadu'n mina'nip: Dios Teedy, miich huidibi tzajpjoty tzi-naayb; huindzigiy miich mxii y'ity.

¹⁰Huen miñ ya miich yi m'ane'min. Huen mdzojcin yajcuyduñ ma je jäy yjot yhuinma'ñ jadu'n nej yajcuyduñ jiiby tzajpjoty.

¹¹Mooygich ajcxy ngaayin n'uucin jabom jabom.

¹²Méecxibich ajcxy nbocy ngaydey huidibi iich ajcxy ndundigooyb, jadu'n nej iich ajcxy meecxyich huidibi ajcxy xymidundigooybich.

¹³Ca' m'a'ixiy co iich ajcxy nhuinma'ñ ti-goyipich. Yajnihuaatzcich ajcxy ma yi jibicpi. Co miich yi' mje' je cö-tujcin, je mic'ajtin etz je oy'ajtin huinixii huinitiempo. Amén.

¹⁴Pen miich ajcxy mhuinmeecxyp je huidibi xymidundigooygixp, je mDios Teedy huidibi tzajpjoty je' nañ jadu'n xyhuinmeecxip miich ajcxy mbocy. ¹⁵E pen miich ajcxy ca' pin jäy mhuinmeecxy nej xymidundigooygixy, nañ jadu'n mDios ca' xyhuinmeecxip ajcxy ma ti mdundigooygixy.

**Jesús yaj'ixpicy nej
huaad n'ijtim jaygaay**

¹⁶Com ajcxy m'ida'nip jaygaay jay'ügy (mina Dios mmibijctzoogixy), ca' mnay-bidáaccigixy tajy may, jadu'n nej ajcxy idiitzcixy yi' huidibi ajcxy minamb co Dios mibijccixy e ca' yjanchity. Yi' ajcxy yajtigajchpy yhuin'yijp jigix jäy ajcxy oc'ixiiyb co jaygaay jay'ügy y'ijtcixy; jëyi jadu'n oy'ajt'adiiby. ¹⁷Mi-ich ajcxy co m'idipy jaygaay jay'ügy jotcujc naybidägyi, caax mgohuajc etz puj mhuin mjijp, ¹⁸ca'ydi myajnigüëxig y mayjäyjoty co m'ity jaygaay jay'ügy, hue' janchtiy myajnigüëxig ma je mDeedy huidibi ca' yaj'ijxy; e je mDeedy huidibi ijxp huidibi miich ajcxy ca' mduñ ijxna' quëxna' yi' xymöhuipy oy'ajtin mayjäduum.

Je jugy'ajtin tzajpjotyipi

¹⁹Ca' niği m'adzocy huidibi ya naax-huiñ, je' co ya huindigooyb oy ytimti-jity huidibi yi huech yajhuindigooyb, huidibi tougaayip etz ma je meetzpi ajcxy meetzcixy pigiccixy tijaty. ²⁰Je'

miich nijot'ajtcixy je' oy'ajt huudibi miich ajcxy Dios xymöhuamb jii by tzajpjoty ma ca' huech yajhuindigooy ni ti, e nañ ni ycatougaayii ni ti, etz ma je meetzpi ca' ajcxy meetzcixy pigiccixy tijaty. ²¹Ma miich ajcxy miiidity je oy'ajt nañ jii by ajcxy mjot mhuinma'n pidäg.

Yi mhuin jadu'n yi' nej tüg tiicxin

²²Yi mhuin yi' yi' jadu'nip nej tüg tiicxin jajin ma mninicx, e paady pen ca' miich yi' mhuin xyajtundigoy, tüg'ócixy mjot mhuinma'n huadz yi'. ²³Pen miich mhuin xyajtundigoyb nañ jadu'n mjot mhuinma'n huudi miich miid ca' y'oyity, jadu'n yi' nej coodzpi ijac tim niigi ca' y'oyity ca'ydí je coodzpi!

Dios etz je comeen'ajtin

²⁴Ni tüg pin ca' huaad miid tuñ metz huindzin com mijotma'ti tüg je', e jadügpi chogipy; o ixtijipy tüg e jadüg ymigüg'adiiyb. Nañ jadu'n ca' huaad miich ajcxy metz m'ojadajtcixy, Dios etz je meen.

Dios ycuend'ajtpy yi' yjyä

²⁵Paady iich miich ajcxy nimaaygixy: Ca' mdzachhuinmaaygixy ti ajcxy mnitzinahuipy, ti ajcxy mgayipy m'ügipy o ti ajcxy mhuit'adiiyb mducxy'adiiyb. MDios yi' ti xymooygixy je mjogy'ajtin, e paady ycixpi yi' nejhuuipyb ti ajcxy myajmayajtpy. ²⁶Oc'ix miich ajcxy yi' joon huudi queec-huidijtp. Yi' ajcxy ycaniipcixy ycatungixy, nañ ni ca' yi' ajcxy yujcpijccixy ma tze'x. Miich ajcxy mDios Teedy huudi tzajpjoty tzinaayb, je' moydaayb huudi ajcxy yi' yjüxcyp. E miich ajcxy mjactzoobatp ca'ydí yi' joon. ²⁷¿Pin ji ma miich ajcxy, ooy mij jahuinmay, jëbi tüg nuux yjacyeegyí?

²⁸¿E na'amy co miich ajcxy mdzachnidajy mdzachnimay miid je mhuit mducxy ycixpi? Oc'ix miich ajcxy nej

yoñ tüg je pijy huudi yajpatp tun nigap. Ni yi' ycatuñ ni piidy. ²⁹Per janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy, ni je comeen'yjy huudi yxií rey Solomón, ni ycaquipxiy je' yxojxin miid je pijy. ³⁰E pen mDios xojxpy jadu'n je aay ujtz cham etz tzojcy ytiitztäy ñicxtäy, jac niigi miich ajcxy Dios xymöhua'n huudibi myajmayajtpy, miich ajcxy huudibi hueeni mmibijcin. ³¹Paady ca' nigoobi mdzachhuinmaaygixy ma ajcxy mbaadip ti mgayipy m'ügipy o ti mhuit'adiiyb mducxy'adiiyb. ³²Yi jay ajcxy huudibi ca' mibicy yi' Dios oy tzach nijot'ajtcixy jadaaabi, per miich mDeedy huudibi tzajpjoty je' ñejhuuipyb ti miich ajcxy myajmayajtpy. ³³E pen miich ajcxy mbi-dacpy Dios jayijp ma mjot mhuinma'n etz mguydun ajcxy yi' y'ane'min, huin'it miich ajcxy Dios xymöhuipy tijaty myajmayajtpy. ³⁴Paady ca' mhuinmaaygixy cham miid je jabom cixpi, je' co je jabombi ymimiñ je tajin mayin. Tzoc mijotcujc'ajtim je tajin mayin huudi cham nminajx nyajnajxim.

Ca' mbocy icy yi' mmigüg

7 Ca' m'ix'ijxpy mba'ijxpy ti mmigügtijc ytundigooyb, jigix ca' Dios xytiydunipy chaachytunipy. ²Pen miich m'ix'ijxpy mba'ijxpy mmigügtijc ti ytundigooyb, nañ jadu'n miich Dios xytiydunipy xychaachytunipy, e yi' quipxi'n huudibi miich mhuamyb quipxi'n, nañ yi' Dios yajtunamyb ma miich. ³¿Nej co miich m'ixy huudibi mmigüg ytumy e hueeni ytundigooyb, e ca' mnay'ixyí huudibi miich jac mij mdundigooybi? ⁴¿Nej jëbi mmigüg m'ocnimäy: "Nbubedamybich miich ca'ydí mjacpocytuñ", e miich yam m'ocmiidpi jac mij pocy? ⁵Miich ci'm mnayhuin'iiñyí. Nicx jayijp mbocy mgaydey ocyajhuadz, huin'it jëbi mbubety je mmigüg.

mic poj tuu, chi ycomy je mij ñi. Chi yciday je ytijc; mij ayo'n oy yjajtí.

²⁸ Co Jesús ycapxtay ymiydactay, chi je jäy ooy huinmay jadu'n nej anajty ti yaj'ixpicy. ²⁹ Com je' co Jesús anajty yaj'ixpicy nej tüg huidibi cötujein miid, ca' yjadu'nity nej je escribas ajcxy.

Jesús yajtzögy tüg jibic nibützpa'mmiidpi

8 Co Jesús oy chooni ma je cögop, chi ypagidaci mayjäy. ² Huin'it ñimiini tüg jäy jibic pützpa'mmiidpi. Chi ycojxtinay'ahuuiy ma Jesús yhuinduu. Chi minañ:

—Huindzin, pen m'a'ixiyyb jëbi xyajtzögyich.

³ Huin'it Jesús nidoon je jäy. Chi nimay:

—Ndzojcpyich, jëbi mdzögy.

Co Jesús jadu'n nimay je pa'mjäy huin'ity je ypützpa'm oy ytigooy. ⁴ Chi Jesús nimay:

—Ca' pin myajnimäy; nicx janchtiy ma je teedy. Minicx tüg huindzigi'n huidi Moisés y'ane'my. Huin'it jëbi yi jäy ajcxy ixipy co ti m'agidägy.

Jesús yajtzögy tüg capitán romano ymang

⁵ Co Jesús yja'ty jim Capernaum huin'it tüg capitán ñimiini e ycohuaniiy.

⁶ Chi ñimaayi:

—Huindzin, jim iich tüg ndumbi ma iich ndijc huidi tim cöcnaayñip, ca' y'ocyücxni.

⁷ Chi Jesús minañ:

—Iich nicxy nyajtzögy.

⁸ Chi je capitán y'adzooy:

—Huindzin, ca'p iich n'oyjäyity, ca' yhuaadity mdigihuipy ma iich ndijc, jëyi miich nigoo capxy e ti anajty iich ndumbi chögy. ⁹ Iich nañ jadu'n ane'my n'ityich, e nañ nmüidich soldadtijc c'am. Co iich nimäy: “Nicx”, nicxp; e co iich

nimäy: “Min”, mimb; e co n'ane'myich je nbödumbich huen tijaty tun, ytummyb.

¹⁰ Co Jesús jadu'n midooy, chi nigoobi ycijxy ycuejty. Chi ajcxy nimay huidi pahuidijtip:

—Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy, ma Israeljäy ymiñ, ca' jadu'n ti nbaadyich huidi oy mibicy jadu'n nej jadayaabi yëydijc. ¹¹ Iich jadu'n nimaayb co mayjäy oy miinaangixy xiipidzimy'amy xiicidägy'amy, chi ixtägañ quipxyi miid Abraham, Isaac etz Jacob jiihy ma Dios y'ane'min. ¹² Je judfojäy huidibi ixipy ajcxy jëbi yjatzinäy jiihy tzajpjoty, je' ajcxy nicxamb agootztuuby, jiihy ajcxy yjihuiipy yäxipy etz y tiitzmúcxipy ytiitzqueedipy.

¹³ Huin'it Jesús nimay je capitán:

—Nicx ma mdijc. Jadu'n nej miich xymibicyich, ti iich yam nguyduñ.

Chi je tumbi oy chögy tim huin'it hora.

Jesús yajtzögy Pedro ymid töxyjäybi

¹⁴ Chi Jesús ñicxy ma Pedro ytijc. Chi ijxy je Pedro ymid co jim cijx'am ycöcñäy miid je toyba'm. ¹⁵ Co Jesús c'inixajy huin'it je toyba'm ñajxy. Chi pidigy. Chi mic'amy ni'ixiyy je caayin uucin.

Jesús yajtzögy mayba'mjäy

¹⁶ Co oy chu'iyyiñi ycoodziyyiñi huin'it yajmimiñ ma Jesús may je huidi ca'oybi miid. E miid yi' y'ayuc yjeda'ajty ypidzimday je ca'oybi, e huin'it tüg'óciy je pa'mjäy chooctay. ¹⁷ Jadayaabi je' ytuni yjajtí jigix yajcuyduñ jadu'n nej je profeta Isaías minañ: “Yi' ci'm ajt nyuu nba'm ti xyajtzocaaayim etz yi pijcin ixin ti yajnicxtäy.”

Je pinjaty anajty panicxam Jesús

¹⁸ Co Jesús ijxy janch mayjäy anajty ti yjübigiyi, chi nimay co huen nájxcixy jim'amy mejy ninaxy. ¹⁹ Huin'it ñimiini tüg escriba. Chi nimay:

—Huindzin, nbanicxamybich miich oy janch tim ma'amy ma anajty mnicy.

²⁰ Chi Jesús y'adzooy:

—Je huaax ymiid je' ajcxy yjut, e je joon ymiid je' ajcxy ype'n. Per iich, je jäy huidibi tzoon jii by tzajpjoty, ca' nmäididyich ma nmähuibich ma nböcxibich.

²¹ E jadügpí ydiscípulo yminañ:

—Huindzin, nicx jayijp ndeedyich n'ocyajnaaxtigiyich huin'it nbanicxip.

²² Huin'it Jesús y'adzooy:

—Pamiingich, ixmajtcix yi öcpi huen ymii'öcpi yajnaaxtigiyii.

Jesús jijpcogapxy je micpoj etz je mejy co anajty ooy ypidigy

²³ Huin'it Jesús oy ybarcotigiyiñi. Chi ypadzooni je ydiscípulos ajcxy. ²⁴ E jim anajty ytüyöy mejyhuingíxy, huin'it mic poj näymibidzimi. Janch mic y'ocpidicni je mejy jigo jigo je barco cayajnidigoy, pero Jesús anajty chachmaab. ²⁵ Huin'it oy ymígapxyii yajmäybidigyii je' ydiscípulos ajcxy. Chi ñimaayi:

—¡Huindzin, ocyajtzoogich ajcxy! ¡Cheeby iich ajt n'ocquiniim!

²⁶ Huin'it Jesús y'adzooy:

—¿Na'amy co mdzachtzigiyigixni? ¡Miich ajcxy hueeni miidity mibijcin!

Huin'it Jesús ypidigy. Chi migapxy je poj etz je mejy. Huin'it je mejy etz je poj yhua'cxijptay. ²⁷ E je' ydiscípulos ajcxy nigoobi y'occix y'occuejtni chachminaangixy:

—¿Pin yëydjic jada jada', co je mejy je poj ti ycapxymidooyii?

Je Gadara jäy ajcxy huidibi anajty ca'oybi miid

²⁸ Co Jesús yja'ty ma yi niiba' ma yi Gadara ñaax ycajp, chi metz yëydjic, huidi anajty ca'oybi miid oy yjijp-coyöyiyii anajty ajcxy, ti choon ma je öcpi jut. Yi jäy ajcxy ooy janch ahua'n, e ca' anajty huaad jim ni pin ñaxy ma

je tü'aa. ²⁹ E co anajty Jesús jim ñaxy huin'it janch ahua'n ymígapxqueeci:

—¿Ti miich mdunamyb miid iich ajcxy, Jesús, miich Dios y'ung? ¿Nej ti mmiñ jayijp co xychaachytungixich ma ca'ni xii tiempo paady?

³⁰ Jiguem ma anajty ajcxy je' yajpaady jim anajty may'idzim y'ojccixy. ³¹ Chi je ca'oybi yminañ:

—Pen miich xyajpidzim iich ajcxy, xyaj'adigiyigixy xyajjottigiyigixy yi may'idzim.

³² Chi Jesús ñimay yi' ajcxy:

—Nixcxix.

Huin'it ñihuaatzi je yëydjic je ca'oybi. Chi oy ytigiyigixy je ca'oybi ma je idzim. Huin'it je idzim oy ñiigöboyictäy. Jiiby ajcxy yjicxtäy.

³³ E je jäy ajcxy huidibi anajty idzim ycuend'ajtp, huin'it ajcxy yqueegy miid je tzig'iñ. Chi co ajcxy yja'ty cajpjoty, huin'it ajcxy ytigiyi mydaacpi jadu'n nej anajty ti ytuñyii ti yjadyii. ³⁴ E huin'it chonday je mayjäy ma je cajp. Chi ajcxy ninicxy je Jesús. E co ajcxy ijxpaty, huin'it ajcxy cohuaniiy co huen pidzimni ma je naax je cajp.

Jesús yajtzögy tüg jäy cämätpi tecymätpi

9 Chi Jesús ybarcotigiyi. Chi ñicxy jim'amy mejyñaxy. Chi oyjäty ma yci'mgajp. ² E jim yajmimiñ tüg yëydjic huidibi anajty cämät tecymät. Yajciy ymiñ ma'ndzaayjoty. E co Jesús ijxy co ymiid je mibijcin, chi nimay je pa'mjäy: —Jotcugi' miich, ti je mbocy nhuinmeecxyich.

³ Huin'it nijëjity je escribas ajcxy, je ley yhuindzin, jot'ajti: “Jadayaabi yëydjic capxtigooyb yi' ma Dios co jadu'n ymina'ñ.” ⁴ Com Jesús ñehhuiy jadu'n nej anajty ajcxy je jäy tzachjot'ájtigixy, chi ajcxy nimay:

—¿Nej co ajcxy jibic mdzachjot'ájtigixy jotjoty

huinma'ňyjoty? ⁵¿Huidibi ca' chipity, co nminá'ňibich: “Ti yi mbocy nhuinmeecxich”, o co nminá'ňibich: “Pidig etz tüyöy”? ⁶İch ndzojcpyich co miich ajcxy mhuinjihuıhuıp co iich ti ndzooñich tzajpjoty e paady nmiidich je cötujcin ya naaxhuiñ e jëbi nhuinmëecxibich pocyjäy ajcxy.

Huin'it Jesús nimay je cımätpi tecymätpi:

—Pidig, huijzig yi mdögy etz nicxni ma mdıjç.

⁷Chi je cımätpi tecymätpi ypidıgy. Chi ñıxy ma ytıjç. ⁸E co je mayjäy jadu'n ijxy, huin'it ajcxy ooy jıhuııy huinmay. Chi ajcxy ooy ojadaty yi Dios co anajty ti yecy je mic'ajtın ma mayjäy.

Jesús nimay Mateo: “Pajamgich”

⁹Co Jesús oy chooni jim, huin'it ijxy tüg yëdyjç, yxii Mateo, huidibi anajty iñaayb ma yajcogüejttac. Chi nimay:

—Pajamgich.

Huin'it Mateo ytınayıgy. Chi panıxy Jesús.

¹⁰Jadu'n ytuni yjajti co Jesús jim ycay ma Mateo ytıjç, e may nañ jadu'n ymiñ yajcogüejtpidıjç etz pocyjädyjç. Chi ajcxy jim tú'cıy y'ixtactay miid Jesús etz miid yi' ydiscıpusos. ¹¹Co je fariseos jadu'n ijxy ajcxy, chi nimay ajcxy je' ydiscıpusos:

—¿Na'amy co yi mHuindzin ycaymucy miid je yajcogüejtpidıjç je pocyjädyjç?

¹²Co Jesús jadu'n midooy huin'it ni-may ajcxy:

—Ca' yajmayjaty tzojdumbi huıdı ca' ajcxy ypıgyii, jëyi huıdı ajcxy pıjçıp.

¹³Nıcx ixpjıccıxy nej ymiñ jaaybety ma Dios ñecy: “İch ndzojcpyich co miich ajcxy miid'adıpy je pa'ayo'n, ca'ydi co myajhuindzigıy tıjaty iyujç.” Ca' iich ti nmiiñich ma je jäy ajcxy huıdıbi ca' pocy miidıty. İch ti nmiiñich miid yi pocyjäy ycıxpi co huen jothuımbıjtaaygıxy ma Dios.

Amidoogıxy Jesús miid je' ycıxpi co jaygay y'ıjtcıxy

¹⁴Huin'it ajcxy ymiñ Juan ydiscıpusos ma Jesús. Chi je ajcxy nimay Jesús:

—¿Na'amy co iich ajcxy etz fariseo ajcxy ayuu'ıjtcıxy, e yi' ajcxy huıdıbi xymiidhuıdıjtp ca' ajcxy ayuu'ıjtcıxy?

¹⁵Huin'it Jesús y'adzooy:

—¿Nej jëbi yaj'ayuu'aty jäy ajcxy huıdı yajpaatpi ma je pıjçpi yajnixiıduñyi, pen quıpxyi yam yajpaady miid je huıdıbi pıjçp? Minamb je xii je tiempo mina je pıjçpi yajtzoniıyb, huin'it janchtıy ajcxy jëbi y'ayuu'ajtcıxy.

¹⁶Ni pin tuc huit ca' agıyııy miid tüg pedas jemyhuit, com niği je tuc huit ña-jtzçüdzıy, chi niği o'ctıy yajjtni. ¹⁷Ca' pin pidägy vino nii ma tucpi cochac, ycııdzıp je', e tüg'ócıy anajty ti y'ayoodäy je vino nii miid ñıgochac. Pidägıpy ajcxy jemy vino ma jemy cochac, chi jadu'n ca' ayoohuıpy je vino, ni huıdıgoyıpy je cochac.

Je Jairo ñıix, etz je töxyjäy huıdıbi Jesús yhuıt nıdoni

¹⁸Ma anajty Jesús jim ycapxy ymiıdyägy huin'it ymiñ tüg mijjäy. Chi ñay-gojxtınay'ahuıy ma Jesús yhuıduu. Chi ymiñañ:

—Nniıxich ti y'ögy. Nicx ma iich ndıjç etz mgıñıxajıpy, jugypıgıpy ya.

¹⁹Huin'it Jesús ypidıgy. Chi ñıxy miid je ydiscıpusos ajcxy. ²⁰Ma anajty ajcxy jim ytüyöy huin'it ymiñ jıxçı'py'amy tüg töxyjäy huıdı yxii ybo' ti mi'ıjtiıyñi majmetz jımıjt. Chi nıdoni Jesús yhuıtpa'. Huin'it ñajxy je' ypa'm. ²¹⁻²²Jadu'n anajty ti yjot'adyii: “Oy Jesús jëda'ajty yhuıtpa' nniıdonıbich, ti iich anajty n'agıdäygıch.” Huin'it Jesús yhuıac-huımbıjty. Chi huıdıcxpejty je töxyjäy. Chi nimay:

—Jotcujç'at miıch, ti m'agıdägy jıgıx co xymıbıcyıch.

E tim huin'it hora oychögy je pa'mjäy. ²³ Chi Jesús oy yjäty ma je mijjäy ytijc. Chi ijxy je xuuxpidijc miid je ymigügtijc ajcxy huidi chachyaaxcixy co anajty ti y'ögy je töxy'anäg. ²⁴ Huin'it Jesús nimay ajcxy:

—Queccix ya, yi pi'ctöxy'anäg ca' yi' ti y'ögy. Hue' yi' maab.

Huin'it ajcxy nigo nixiicy yajxiicy Jesús. ²⁵ Co anajty je jäy ti ixquejxtäy, chi Jesús ytijctigiyy ma anajty je töxy'anäg huijtnäy. Chi majch ma yci'. Chi ypidigy. ²⁶ Chi je jäy oy yajnejhuiyy-daayni ma je jimbi naax cajn nej anajty ti ytuñyii ti yjadyii.

Jesús yajtzögy metz jäy huintzpi

²⁷ Ma anajty jim ti choñ huin'it metz jäy huintzpi ypamiini. Chachñimäyii jadu'n:

—¡Pa'ayoogich ajcxy, miich David y'ap y'oc!

²⁸ Chi Jesús yajpajäty ma anajty ti yjättägy. Co ytigiyy tigoty, chi Jesús yajtiyy:

—¿Nej mmibijcypy miich ajcxy co jëbi najhuindicxiccixy?

Huin'it je' ajcxy y'adzooy:

—Mibijcyy iich ajcxy, Huindzin.

²⁹ Huin'it Jesús nidoñ je jäy ajcxy huintzpi ma yhuin. Chi nimay ajcxy:

—Jadu'n nej miich ajcxy mmibicy, jadu'n ytuñib yjadiib.

³⁰ Chi je' ajcxy y'ijxigy. Huin'it Jesús y'ane'min pidacy:

—Ca' huaad pin myajnejhuiygixy.

³¹ Co je' ajcxy ñicxni, chi ajcxy ooy nigapxy nimiydacy co Jesús anajty ti yaj'ijxicigixy.

Jesús yajtzögy tüg jäy uumbi

³² Co anajty je' jim ti chongixy, huin'it ajcxy mimiñ ma Jesús tüg yëydijc huidibi uum huidibi anajty ca'oybi miid.

³³ E co Jesús yajpidzimy je ca'oybi, chi je mayjäy ooy yciixy ycuejty ajcxy. Chi ajcxy minaangixy:

—Ni camina jadu'n ycajay'ixy ya ma jada Israel naax cajn.

³⁴ Per je fariseos jadu'n yminaangixy co Jesús je' miid je ca'oybi ymic'ajt yajpidzimy ca'oybi ma jäy.

Jesús ymiid pa'ayo'n ma mayjäy

³⁵ Jesús jadu'n yhuidijty cajn cajn yaj'ixpijcy majaty tzajptijc. Yajhuin-gapxiy je jäy Dios y'ayuc. Etz nañ jadu'n yaj'agidacy huen ytim huidi yuu huen ytim huidi pa'mity. ³⁶ Co Jesús jadu'n ijxy je mayjäy, chi oy pa'ayooni co yi' ajcxy ca' miidity ni pin huidibi jëbi ñajtzcapxiy Dios y'ane'min. Yi' ajcxy jadu'n yajpatp nej cöbixy huidi ca' miidity cuend'ajtpi. Ca' nejhuiygixy pin y'ane'mip e pin ypanicxip. ³⁷ Huin'it Jesús nimay yi' ydiscípulos ajcxy:

—Tiy'ajt yi', janch mij je tung e hueeni je tumbidijc. ³⁸ Paady pijctzou miich ajcxy ma Dios co huen quexy tumbidijc ma yi' ytung.

Jesús huin'ixy je majmetz ydiscípulos

10 Huin'it Jesús huoy je nimajmetz discípulos. Chi moy ajcxy cö-tujcin jëbi huaad yajnihuäch je huidi ca'oybi miid. Etz nañ jadu'n yaj'agidägip huen ytim huidi yuu huen ytim huidi pa'mity.

² Jada je' je nimajmetzp yxii: Simón, huidi nañ jadu'n yajtijp Pedro, etz ymiguëx Andrés; Jacobo etz y'uch Juan, Zebedeo ymang; ³ Felipe, Bartolomé, Tomás, Mateo, je yajcogüejtpi; Jacobo, Alfeo ymang; Lebeo, huidi nañ jadu'n yajtijp Tadeo; ⁴ Simón, je cananista; e Judas Iscariote, je huidi yciyejc Jesús agojix.

Jesús quejxy je' ydiscípulos ajcxy ayuccapxhuäcxpi

⁵Chi Jesús quejxy yi nimajmetzpi, e jadu'n najtzcapxiy ajcxy:

—Ca' ajcxy mnicxipy ma je naax cajp ma ajcxy je jäy chinäy huidibi ca' ajcxy Israeljäyity. Ni mgatigihuiy ajcxy ma Samaria naax cajp. ⁶Nigi jac'oy co ajcxy mnicxipy ma je Israeljäy huidibi ca' nejhuiy huidibi ca' paduñ Dios ytiy'ájtín. ⁷Nicx miich ajcxy capxhuäcx Dios y'ayuc co ti yhuingoni Dios y'ane'mín. ⁸Yaj'agidaaccixy yuujäy pa'mjäy huidijaty pützpa'm ymiid. Myajjugypijccixy tiibi ögy. Myajnihuädzip huidi ca'oybi ymiid. Ninigoobi miich jada cötujcín ti myajmooygixy, nañ nini-goobi yejccixy.

⁹Ca' ni ti meeñ mminicxcixy. ¹⁰Ca' mbijty mminicxcixy tü'amgixpi. Mminicxcixy jëda'ajty yi mhuit huidi miid ma mninix. Ni mgaminicxip huingbi mgig etz mdajc; com ycopicity co je cajpjäy xyajcáaygixipy xyaj'úuccixipy miich ajcxy.

¹¹Co anajty mjäty miich ajcxy ma tüg cajp nidüu yajtiü pinjäy jim tudäcyip. Jim ajcxy mhui'mipy ma je' ytijc ixti cooni ajcxy mdzoonip. ¹²Co anajty miich ajcxy mdigiy tigoty huin'it mgapx-pöcxixipy je codijc jadu'n nej tzocy. ¹³E pen je codijc ymihuaad'ajtpy, yejccixy jim iibocxin capxpoocxin. E pen je jäy ca' ytudägyity, ñaadig'adip huidi anajty ti mgapxcixy. ¹⁴E pen ca' pin xycöbigaangixy, e ni pin xycamidohuaani ajcxy m'ayuc, pidzimgix jim ma je tijc o ma je cajp. Chi ajcxy mdecy huin-nebipy, je' je' je tiy'ajt co ca' miich ajcxy ti pocy miidity. ¹⁵Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co anajty je xii tiempo paady ma anajty yajtiydunañ je naaxhuiñjäy, jac nigü yajtzachytunañ yi' ajcxy ca'ydi yi jäy ajcxy huidibi tzinaayb ma Sodoma cajp etz ma Gomorra cajp.

Ixhuidijtn pahuidijtn

¹⁶¡Ocmidoogix! Ich yam miich ajcxy nguejxyp majaty yi jäy huidi jibic-huinmañ miid. Jadu'n nipaady nej ich nguexyich cöbixy ma je lobi. Huijy cujc ajcxy mnaypidägiib jadu'n nej tzañ, per yung naxy jadu'n nej muuxy. ¹⁷Mnayuend'adiib ajcxy je' co yi jäy ajcxy xyciyegaangixy ma ajcxy mij-tungmiidpi etz myajhuobaangixy ma je judfojy ajcxy ñaymujctac, ¹⁸ixti xya-jnicxaangixy ajcxy ma je gobernador etz je reydijc ajcxy miid ich ycixpi; e jim ich miich ajcxy xyñigapxipy ma je jäy ajcxy yhuinduu, e nañ jadu'n majaty anajty je jäy ajcxy huidibi ca' yjudiojäyity. ¹⁹Co anajty ajcxy xya-jcädigiy je mijtungmiidpi, ca' ajcxy oy mhuinmaayipy nej m'ocnimähuipy. Co anajty paady je tiempo, huin'it ich miich ajcxy myajnimähuipy nej ajcxy mgapxipy. ²⁰E je ayuc huidibi miich anajty ajcxy mgapxpy, ca' miich anajty je' ajcxy m'ayuc'ájtigixy, je Dios Teedy anajty yjihuiñ, je Espíritu Santo, xyaj-capxp miich ajcxy.

²¹Huin'it yi jäy ajcxy ñaygyegáanigixy miñ xyipy tüg quëxtijc co huen yaj'ögyii. E je ungedeedy ciyegañ y'ung; je ung'anäg mibidigañ je ytaj yteedy etz yaj'öcip ajcxy. ²²Tüg'öciy je jäy ajcxy ca' ajcxy xy'ix'anipy xychoga' nipy miid ich nxii ycixpi. E pin xymibijcpich amumdügjot ixti mabaad y'ögy, yi' ajcxy y'alma tzögipy. ²³E co anajty miich ajcxy jäy xy'ixhuidity xypahuidity ma tüg cajp, nicxcix ma huingbi cajp. Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co ca'ni anajty mgapxhuäcxty ayuc tiy'ajt ma tüg'öciy je Israelcajp co nhuimbidityich, ich, je jäy huidibi tzoon tzajpjoty.

²⁴Tüg yaj'ixpijcpí jac nigü mij'ajtn miidity ca'ydi je huidi ixpijcp, e tüg huindzin jac nigü mij'ajtn miidity ca'ydi

je' ytumbi. ²⁵Jëb jotcuyc idipy je discípulo co jadu'n yajpaadipy jadu'n nej yhuindzin, e je tumbi jotcuyc idipy nej yhuindzin. Pen jây minamb co ñich nmïidich ca'oybi, jac nïgi ymina'na'ñ co miich ajcxy miidity.

Pin jëbi yajtzigïy

²⁶Ca' ajcxy mdzigïy yï jây ajcxy. Ca' ji ni ti yüch ity nicx ycaniguëxïgy; nañ ni ti ji ycayajtuñ ayüch ameech nicx ycayajnehuïy. ²⁷Huidi ñich miich ajcxy ayüch nyajnimaayb, capxpidzimgix miich yï' mayjäyoty, e huidi ajcxy midooyb ameech, capxpidzimgix miich yï' mic ma tüg cögop. ²⁸Ca' ajcxy mdzigïhuip je jây huidib ninicx yaj'öcp etz ca' huaad yï' ajcxy yaj'ögy je alma. Yï' miich ajcxy mdzigïygixy je Dios huidib pidacp je alma etz je ninicx mijjiinjoty.

²⁹¿Nej ca' jây ajcxy toogy metz pi'cjoon miid tügpi pi'cmeeni? Per ca' ni tüg huaad ycäy naaxhuiñ, pen ca' tzocy je mDios Teedy huidi jiihy tzajpjoty.

³⁰Miich ajcxy mgöhuay ac michoy yï'.

³¹Paady miich ajcxy ca' mdzigïhuipy, jac nïgi miich ajcxy mdzoubaady ca'ydi je joon.

Pinjaty ca'p midzöydu'ñ Jesucristo mayjäyoty

³²Yï jây ajcxy huidi xymibijcpich etz xyñidiy'ajtyich ma jây yhuinduu, nañ jadu'n ñich yï' nidiy'ajtyich ma ñich nDeedy huidibi jiihy tzajpjoty. ³³Per je jây ajcxy huidi ñich xycoyützpich ma mayjäy ajcxy yhuinduu, nañ jadu'n yï' ngoyützip ma ñich nDeedy yhuinduu huidibi jiihy tzajpjoty.

Miid Jesús ycixpi yjiijity naymidzip'adii

³⁴Ca' miich ajcxy mhuinmay co ñich ya ti nmiñich miid co nmöhuaangixy jotcuyc'ajtin ya naaxhuiñ. ³⁵Ñich ti nmiñich co nyajtziptunipyich jây miid

yteedy; töxyjäy miid ytaj etz xecy miid yxecy. ³⁶E jadu'n miich ajcxy mdzip'adiiyb mgï'mjuogy mgï'mmigüg.

³⁷Yï jây ajcxy huidibi tzojcp ytaj yteedy jac nïgi ca'ydi ñich, ca' yï' ypaadyii co njây'adiiybich; e pin ymang o ñix tzojcp nïgi ca'ydi ñich, ca' ypaadyii co njây'adiiybich; ³⁸e pin ca' yci'mdzojcin y'ijxmajtztây etz ca' ñaybidägyii ycixjot huinjot ma ñich, ca' mihuaadity nicx njây'adiiybich. ³⁹Pin yjugy'ajtin najtzt-zogïiyb, yajtigoyipy yï'; e pin yjugy'ajtin tigooyb miid ñich ycixpi, ypaadipy jugy'ajtin huinixii tzajpjoty.

Premio nganar'ajtim

⁴⁰Pin miich ajcxy xycöbijcp, ñich yï' anajty xycöbijcp; e pin ñich anajty xycöbijcp, nañ ycöbijcpsy anajty je huidibi ñich ti xyquejyich ya naaxhuiñ. ⁴¹Je huidibi cöbijcp je jây huidibi Dios y'ayuc capxhuacxip, je' co yï' ymiñ miid Dios ycixpi, yï' jadu'mbi je oy'ajtin ypaadipy. Nañ jadu'n je huidi cöbijcp je oybi jây miid co oy yjäyity, yï' jadu'mbi oy'ajtin ypaadipy. ⁴²Je huidi yaj'ucp tüg vaso nii ma huenyümpinjây miid co xymibicyich, janch ñich miich nimaaygixy, ypaadipy oy'ajtin.

Juan je Bautista yquexyöybi

11 E co Jesús anajty ti najtzcaxixy-däy je tiyy'ajt ma je nimajmetzpi ydiscípulos ajcxy, chi Jesús ñicxy yaj'ixpijcp etz ayuccapxhuäcxp majaty cajp huinduy agonbi.

²E Juan je Bautista hue' je' anajty yajpaady pujxtigoty. E co nejhuïy tijaty mijhuinmañ anajty Jesús ytumyib, chi quejxy metz je' ydiscípulos ajcxy ma Jesús yajpaady. ³Chi Juan ydiscípulos ajcxy y'amidooy Jesús:

—¿Nej miich je' je Cristo huidibi anajty minamb o jëbi ñich ajcxy huingbi n'ahuixcixy?

⁴Chi Jesús y'adzooy:

—Nixcix miich ajcxy nimaaygix yi Juan, je Bautista, tijaty miich ajcxy m'ijxpy mmidooyb co ndumybich. ⁵ Miich ajcxy yajmiidmiydäg je Juan, jadu'n nej je huintzpi nyajhuindicixgyich; je cämät tecymät nyajtzoocypich; je huidibi jibic nibützpa'm ymiid nyajtzoocpyich; je' ajcxy huidibi cönat nyajjumidohuicpyich; je öcpi ajcxy nyajjuympijcypich; etz je ayoobtijc, je huidibi yung naxy yjothuinmañ nyajmiidmiydacypich Dios y'ayuc. ⁶ Jotcujc yi' ajcxy pinjaty xymibijcpich amumdügjot etz ca' ni nej yjotmetzci' miid iich.

⁷ Co Juan je Bautista ydiscipulos ajcxy ñicxni, chi Jesús ytigiiy nimiydaccoty Juan je Bautista ytung ma je mayjäy, chi yminañ:

—¿Ti miich ajcxy oy m'ixy jim mjtigüduum? ¿Tüg nähuaax huidibi poj xijpi?

⁸ ¿Ti ajcxy oy m'ixy? ¿Ti oy m'ixy, tüg jäy huidibi ooy y'oyxöxyty? ⁹ ¿Ti miich ajcxy oy m'ixy? ¿Nej ti m'ixy tüg Dios y'ayucnajtzcaxiiybi? Janch co ti m'ijxcixy tüg jäy jac mij ca'ydi tüg Dios y'ayucnajtzcaxiiybi. ¹⁰ Je' jada je jäy huidibi Dios nigapxy ma ñecy co Dios jadu'n yminañ:

Cham nguexyich iich nguexyöyp jayijp ma miich. Je' yaj'oyihuip je jäy yjot yhuinmañ miid iich ycixpi, tim jadu'n nipaady nej jihuiy jäy tü'aa yaj'oyiy co rey ymiinañ.

¹¹ Co yi jäy ajcxy huidibi ti chinaaygixy ixti chambaad ni pin ti ca' yajpaady mij jadu'n nej Juan je Bautista; per pinjaty iich xymibijcp, y' jac mij naxam ma Dios y'ane'my ca'ydi Juan.

¹² Maabi Juan je Bautista ytundigiy, ixti chamni janch mayjäy amumdügjot ñejhuihuañ Dios y'ayuc, je' co ajcxy ytigihuañ ma Dios y'ane'my. ¹³ Tüg'óciy ajcxy je Dios y'ayucnajtzcaxiiybi etz Moisés ycötujcin ñigapxy ajcxy je ané'min ixti cooni Juan oy ymiñ. ¹⁴ Pen

miich ajcxy mibijcxy Moisés ycötujcin etz Dios y'ayucnajtzcaxiiybi ajcxy, Juan je Bautista je' je' je' Elias huidibi anajty miinamb. ¹⁵ Pinjaty mido'n miid huen mido'mbigipy iich n'ayuc.

¹⁶ Jesús yjacminañ:

—¿Pin miid n'ocyajtügihuivyich yi jäy huidi ajcxy cham tzinaayb? Tim jadu'n yi' ajcxy nej pi'ctijc huidibi ajcxy iyiiyb ma mayjäy yjuygixy ytoocixy, miyaacixy midinaaygixy ymigügtijc: ¹⁷ “Ti njayaxüxyich flauta e ni ca' ti m'ejtcixy; ti iich ajcxy öcpi njahuinyäxich, e miich ajcxy ca' ti myäxy.” ¹⁸ Chi Juan, je Bautista, anajty miñ, e je' ca' yca'y'ügy. E miich ajcxy minaangixy co Juan ca'oybi ymiidity. Jada pi'c'anañtijc nipaady nej miich ajcxy. ¹⁹ Chi iich je' je jäy huidibi tzoon tzajpjoty nmiñich, e caaybich uucpich, e miich ajcxy minangixy: “Ijxcix, cha tüg yëydijc, janch cax janch vino'ucp huidibi migüg'ajtpy yajcujtpidijc etz pocyjäydijc.” Je Dios tiy'ajt ji je' ñiguëxygy.

Je cajp huidibi ca' ycapxymidoogixy

²⁰ Chi Jesús ojcoty je maygajpjäy ma anajty may mijhuinmañ ti tuñ, com je mayjäy ca' anajty yjothuimbidaangixy ma Dios. Chi Jesús yminañ:

²¹ —¡Ay miich ayooob ajcxy huidibi tzinaayb jim Corazín! ¡Ay miich ayooob ajcxy huidibi tzinaayb jim Betsaida! Co ixypy iich ti nduñich jecy'ajty je mijhuinmañ mjtzög'ajtin ma je Tiro etz Sidón cajp, jadu'n nej iich ti nduñich ma miich ajcxy, ti ixypy je Tiro jäy etz Sidón jäy nijothuimbijtcixy etz iñaaygixy sacco nijen nicuyjam icxuyjam, je' je tiy'ajt co ooy ytajcixy ymaygixy miid ypocy ycixpi. ²² Paady miich ajcxy yam nimaaygixy. Co anajty Dios tiydunañ je naaxhuinybi jäy, huin'it miich ajcxy Dios xychaachytunañ jac ñigi, ca'ydi je jäy ajcxy huidibi jecy'ajty tzinaay jim Tiro etz Sidón.

²³ Miich ajcxy, Capernaum jäy, mnaybidáacigixy jadu'n nej jihuüy mdigihuaangixy jiiby tzajpjoty. Per ca' yjadu'nity. Mdigihuaam miich ajcxy ayoodactuuby. Ayo'n tzaachypi mbadaangixy. Co ixypy iich ti nduñich jecy'ajty je mijhuinmañ mij tzög'ajtin ma Sodoma cajn, jadu'n nej ti nduñich ma miich ajcxy mgajp, chambaad ixypy ity yi jadu'mbi cajn, ca' ixypy Dios cayajtigooy. ²⁴ Paady iich miich yam nimaaygixy. Co anajty Dios tiydunañ je naaxhuñjy, huin'it miich ajcxy myajtzaachytunañ jac nigi, ca'ydi je jäy huidibi jecy'ajty tzinay ma Sodoma ñaaxjot.

Mingixy ma iich e mbóocxcixipy

²⁵ Chi Jesús ytigüy Dios mibijctzooyb, yminañ:

—Dios Teedy, iich miich n'ibaatpich ngapxpaatpich. Miich miid je mij cötujcin jiiby tzajpjoty etz ya naaxhuñ. Com miich ti mnajtzcapxy yi m'ixpijcin ma je ayoohtijc huidibi tzinaayb jotxeemy, e ti myüch yi m'ixpijcin ma yi ixpicytijc cohuinmañdyijc. ²⁶ Jadu'n, Tat, ti mduñ, com jadu'n miich ti mdzocy ti mjäygidägy.

²⁷ Jesús yjacminañ:

—Iich nDeedy ti xyajc'idigiydäyich tüg'óciy mic'ajt oy'ajt. Ni pin ca' ijxcapy pin je' y'ung, jëyi nDeedyich tügpajc. Ni pin ca' ijxcapy pin je' nDeedy'ajtpyich, jëyi iich, je Dios y'ung tügpajc, etz jacjadyi hidibi iich, je Dios y'ung, nyajniguëxigamyich. ²⁸ Min ma iich nidüg'óciy miich ajcxy huidijaty taj mayb myajpatp ma mjot mhuinmañ, iich miich ajcxy nmöhuamyb jotujc'ajtin. ²⁹ Cöbic miich ajcxy iich n'ane'min iich ngötujcin, jadu'n nej huaj yuub ajcxy cöbicy ycögi'. Ijxpíc ajcxy iich ndiy'ajt etz cuydun iich n'ayuc, com iich nmüidich mecxtujcin etz ca'

iich amij agix nayjihüiyijich. ³⁰ Ca' iich n'ane'min ymicity, e iich ndung ca' nimijaajity.

Je discipulos ajcxy moc coje yajmujcp pocxiiiduum

12 Chi tüg xii Jesús yhuidity miid ymigügtijc ma tüg camjot. E hue' anajty sábado xii, je pöocxin xii. Chi Jesús ydiscipulos ajcxy oy anajty yubögyii. Chi ajcxy ytigüy trigo tiim nixajztutp etz yjiicxy ajcxy je ypajc. ² E co je fariseos ajcxy ijxy nej Jesús ydiscipulos ajcxy y'idühtzicxy, chi ajcxy nimay Jesús: —Oc'ix nej miich mdiscipulos ajcxy y'idich. Hue' ajcxy tumyb huidibi ca' huaad ma sábado xii yajtuñ.

³ Per Jesús minañ:

—¿Nej ca' miich ajcxy mgapxyñi ma Dios ñecy, jadu'n nej David etz ymigügtijc ajcxy idich jecy'ajty co yuböcoti? ⁴ Pues yi' ajcxy tigüy ma Dios ytijc. Chi cay ajcxy je tzajcaagy hidibi anajty jäy ajcxy ti yajhuindzigüy Dios. Je' je tzajcaagy hidibi teedy ajcxy anajty paatip cayipy. ⁵ ¿Nej ca' miich ajcxy ti mgapxyñi Moisés ycötujcin necy co je teedy ajcxy jëbi ytuñ ma Dios ytijc sábado xii, e ca' nan tundigooyb je' ajcxy?

⁶ Iich miich ajcxy nimaaygixyp, jac nigi mij cötujcin nmüididyich, ca'ydi je cötujcin hidibi je teedy ajcxy yajtuñ ma Dios ytijc. ⁷ Pen miich ajcxy ti mhuinjihuüy nej yhuimbizimy jada Dios y'ayuc, co Dios jadu'n yminañ: “Iich ndzojcpy co miich ajcxy müid'idipy pa'ayo'n ca'ydi co ajcxy myegipy huindzigüñ.” Pen miich ajcxy ti mhuinjihuüy jada ayuc, ca' ixypy mboc'yixy ma iich nmigügtijc hidibi ca' ma ti ytundigooy. ⁸ Iich, je jäy hidibi tsoon tzajpjoty, nmüidich ane'min, jaydëbi nimäyich je jäy ajcxy ti jëbi tungixy sábado xii.

Je yëdyjc huiddibi anajty ycïtdzïp

⁹Chi Jesús choñ jim, ñicxy ma je judíoJay ñaymujctac. ¹⁰E jiiby ma je naymujctac anajty tüg yëdyjc huiddibi ycïtzt. Je fariseo ajcxy xïhuamyb Jesús, paady ajcxy y'amidooy, yminañ:

—¿Nej jëbi tüg pa'mjäy chögy sábado xïji?

¹¹Chi Jesús y'adzooy:

—Pen ya ma miich ajcxy ji tüg jäy huiddibi cöbixy yjutcögäy sábado xï, ¿nej ca' je' nicxy yajpidzimy mic'amy? ¹²Nïgi tzobaatp tüg yëdyjc ca'ydï tüg cöbixy, paady Moisés ycötujcin ca' capx'aducy co tüg oy'ajtin nduunim sábado xï, je pooxcin xï.

¹³Chi Jesús nimay je yëdyjc:

—Xajtiu yi mgi'.

¹⁴Co xajtiy yci', chi choocy, e hui'my quipxyjaty miid je yci' oybi. Chi je fariseos ajcxy yjotmätcoty, yhuinmañ ixtaaygixy ajcxy nej huaad Jesús ocyaj'o'ccixy.

Tüg ayucnajtzcaxïiyin miid Jesús ycixpi

¹⁵E co Jesús nejhuïy nej yi' ajcxy yhuinmañ miidity, chi jim choñ. E ooy mayjäy ypanicxi Jesús, Jesús yajtzoocy anajty tüg'öciy pinjaty pa'm miid. ¹⁶Jesús ane'my je pa'mjäy ajcxy co ca' huaad nigapxy nimiydägy co yi' je' je Cristo. ¹⁷Jadu'n Jesús ane'my je pa'mjäy jigix ycixipy yca'pxipy je ayuc huiddibi je profeta Isaías yjaay jecy'ajty, co Dios jadu'n yminañ:

¹⁸Jada je' ñich ndumbi huidi ti nhuin'ixyich. Yi' ñich ooy ndzocyich njïhuïyich etz ooy njotcujcïch miid yi'. ñich yi' nmöhuamybich ñich njïhuï'ñ mic'ajt. Yi' capxhuäcxip ñich n'ayuc jadu'n nej ndzaachytuna'ñich naaxhuïñjyay ajcxy miid ajcxy ypocy ycixpi.

¹⁹Yi' ni ymigügtijc ca' oja'ñ, ni ycayäxa'ñ, ni ycatinähua'ñ, ni pin ca' midoohuipy ma cajp cujc.

²⁰Ca' yi' tzaachytuna'ñ ayoobitijc etz huiddibi ayo'ndumb ijtp. Etz nañ ni ca' yajtigoya'ñ huiddibi ayoobitijc yco'ögy'ungdijc yjiip'ijxpy. Jadu'n nej jäy cayajhuindigoy tzajcapy huidi huiddyip etz ni cayajpïch je mecha huiddibi uuxy uuxy tïcxp. Ixti mabaad anajty yajcopicy y'ane'min tudägypi.

²¹E yi' mayjäy ooy yjiip'ixa'nyii.

Xïgixy Jesús co miidity mujcu' ymic'ajt

²²Chi miid miin ajcxy ma Jesús tüg jäy huiddibi huintzip etz uum. Je' anajty miid ca'oybi. Chi Jesús yajtzoogy, e chi y'ijxgy etz ycapxgy. ²³Co Jesús jadu'n tuñ, chi je mayjäy ytigiiy huinmay'ahuiddijt, chi ajcxy yminañ:

—¿Nej jada je', je David y'ap y'oc huiddibi rey'adam?

²⁴Per co je fariseos ajcxy nejhuïy nej je jäy huinmay, chi ajcxy yminañ:

—Jadaabi yëdyjc yajpidzimy ca'oybi miid je mujcu' huindzin ymic'ajt (ca' yi' yjējity je Cristo).

²⁵Per Jesús ñejhuïyib anajty ti je fariseos ajcxy yhuinmaayb, chi yminañ:

—Pen tügpicy tungmiidpi ixypy ñaybijc-huäcxigixy, etz ñaymidziptzoonigixy ixypy ac jëyi, pues cixipy yi' ajcxy y'ane'min. Pen tüg cajp o tügpicy jugymigüg ixypy ñaybijc-huäcxigixy, pues ca' ajcxy y'idaangixy tügmuçy. ²⁶Pen Satanás, je ca'oybi huindzin, yajpidzimy ixypy ca'oybi ma je jäy ajcxy, chi ci'm ixypy je ca'oybi ti ñaybijc-huäcxigixy, e je Satanás ymic'ajt ca' y'idañ. ²⁷Miich ajcxy minamb co ñich nyajpidzimyich ca'oybi miid je ca'oybi huindzin, je Beelzebú ymic'ajt. Pen tiy'ajt jadu'n nej miich ajcxy mina'ñ, je jäy ajcxy

huidibi xymijnicxpejt miich ajcxy, ¿nej yi' ajcxy paady mic'ajt ma je mujcu' co ajcxy yajpidzimy ca'oybi ma je pa'm jāy? Pues ca', paady yi' ajcxy tiy'ajt yejcp co miich ajcxy ti mgapxtigoy co yminaangixy co iich nyajpidzimyich ca'oybi miid Satanás ymic'ajt. ²⁸ Per iich nyajpidzimyich ca'oybi ma pa'mjāy miid Dios yjihui'ñ ymic'ajt. Paady miich ajcxy nejhuiyb co ti ymiin yjāty je Dios y'ane'min ma miich ajcxy.

²⁹ (Dios ycōtujcin jac mic ca'ydi je ca'oybi ycōtujcin, paady jēbi nyajpidzimyich ca'oybi.) ¿Nej jēbi tūg jāy ytīgūy ma tūg micpi jāy ytijc etz pigaani tijaty yi' ymiid, pen ca' jayijp yci' ytecy xojtzāty? Pues ca'. Cooni jayijp yci' ytecy xojtzāty, huin'it jēb pijcip tijaty ymiid. ³⁰ Pinjaty ca' xymijnicxpeyich, xymidzipich yi'. Pinjaty ca' tuñ miid iich co jāy nyaj'ixpicyich, hue' je' ajcxy jāy yajhuinma'ñyidigooyb.

³¹ Janch iich miich ajcxy nimāy co Dios jēbi huinmecxip tūg'óciy pocy huidibi jāy ytungixp etz tūg'óciy jibicpi huidibi jāy ycapxcixp. Jēyi janchtiy co pinjaty capxtigooyb miid je Espiritu Santo, je Dios yjihui'ñ ymic'ajt, ca' Dios huinmecxip nimina. ³² Pinjaty jibic xyñigapxpich xyñimiydaccpich, je' huinmecxam. Per je huidibi jibic ñigapxpy je Espiritu Santo, je' ca' huinmecxa'ñ ni jadachambi tiempo, etz ni camina xii.

Yi quipy yi' ytiim yi' miid yaj'ijxcapy

³³ Pen miich ajcxy mnejhuihuamy je quipy pen oy quipy, o pen ca', jēbi mnejhuihuipy co je quipy nicxy ytiim'aty. Pen oy je ytiim, miich mina'nip co oy je quipy. E pen ca' oy ytiim'aty, huin'it miich ajcxy mina'nip co ca' y'oyity je quipy. ³⁴ Jibic jāy miich ajcxy, jadu'n nipaady nej jihuūy ahua'n iyujc xy'ung'ajtp. Pen miich ajcxy jibic jāy'ajtp, ¿nej jēbi miich ajcxy oybi ayuc mgapxipy? Jadu'n nej

jāy ajcxy yjot yhuinma'ñ miidty, ac tim jadu'n ajcxy ycapxy. ³⁵ Je jāy huidibi oy ayuc ycapxpy, ymiid oyjot oyhuinma'ñ paady oy ayuc capxy. Je jāy huidibi jibic ayuc capxp, ymiid jibic jot jibic huinma'ñ, paady jibic ayuc capxy. ³⁶ Iich miich ajcxy nimay co anajty paady je xii je tiempo mina Dios tiyduna'ñ je naaxhuiñyājy, huin'it ajcxy y'adzohuipy miid huen tim huidibi ayuc huidibi anajty ajcxy ti mgapxy. ³⁷ Com nejaty miich anajty ajcxy ti mgapxy je m'ayuc jadu'n miich ajcxy Dios xytiydunip. Com miid yi mg'i'm ayuc yi' miid m'oybidzimipy mhuätzpidzimipy. E nañ jadu'n miid yi mg'i'm ayuc yi' miid mbocycāhuipy.

Jibicjāydijc ajcxy pijctzoogixy tūg iixpejt mijhuinma'ñybi

³⁸ Chi nijējity fariseos ajcxy etz escribas ajcxy Jesús nimayi:

—Huindzin, n'ixamy iich ajcxy miich tūg m'ijxpejt.

³⁹ Chi Jesús y'adzooy:

—Yi jibic jāydijc ajcxy etz ajcxy huidibi ca' mibiga'ñ Dios ypijctzooyb tūg iixpejt huidibi tzomb tzajpjoty. Per Dios ca' yega'ñ jadūg iixpejt. Ti Dios yecy tūg iixpejt ma Jonás. ⁴⁰ Com jadu'n nej Jonás jecy'ajty iixpejt yejcy co y'ijty tugiig xii tugiig tzuum mejyjoty ma acx ymoxac, nañ tim jadu'n iich, je jāy huidibi tzoon tzajpjoty, nyegamy iixpejt jadachambi tiempo co n'idipyich tugiig xiim etz tugiig tzuum naaxjoty. ⁴¹ Je mayjāy huidibi anajty tzinaayb ma Nínive cajp, ti jothuimbijtcixy etz ti ixmach ajcxy huidijaty jibicpi ajcxy ytumy co Jonás capxhuācxy Dios y'ayuc ma yi' ajcxy. Cha iich ngapxhuācxyich Dios y'ayuc ma miich ajcxy, etz jac ñigi cōtujcin nmiididyich, ca'ydi Jonás; e ca' miich ajcxy mjothuimbity. Paady co anajty Dios tiyduna'ñ je naaxhuiñyājy, je Nínive jāy miich ajcxy xyajpocycāhuam. ⁴² Nañ jadu'n je

töxyjäy reina huidibi tzinay jecy'ajty ma madza'cruudz ypidzimy, yi' je' xidähuam je jäy ajcxy huidibi tzinaayb jadachambi tiempo, etz yajpocycähuiib ajcxy. Je reina tzoon jiguëgy nicxy co amido'ida'n je rey Salomón ma capxhuäcxi Dios y'ayuc. Ji naaxhuin jadachambi tüg Dios ytiy'ajtmiidpi jac nigü ymijity, ca'ydi Salomón anajty, e ca' je jäy ajcxy mijpidäga'n.

Je jibic espíritu co jadüg'oc yhuimbity

⁴³⁻⁴⁴ Yi jäy ajcxy huidibi cham tzi-naayb, quipxyjaty ajcxy miid je ca'oybi. Co je ca'oybi ypidzimy ma je jäy, chi je' ñicxy jim mijtigüduum y'ijxtacy. Co ca' paty ypacxtac, huin'it ymina'n: "Huimbidaambich ma je jäy yjot yhuinma'n ma iich ti n'octzombi." Co je ca'oybi yjäty ma anajty ti chinäy, chi paty je jäy yjot yhuinma'n ooy yhuätzity etz yajxon ypedigity oy oyduñ. ⁴⁵ Chi je ca'oybi ñicxy oy yajtzoon jahuixtuyc ca'oybi jac jibicpi ca'ydi je'. Chi ajcxy ytiigüy ma je jäy yjot yhuinma'n, e chinay ajcxy jiihy. Huin'it je jäy jac'öctiy oy yjajtni, ca'ydi jadu'n nej anajty jayijp'aty.

Jesús ytaj etz y'uch miguëx ajcxy

⁴⁶ Jesús yaj'ixpijpcy anajty je mayjäy, co oy yja'ty je' ytaj etz y'uch miguëx ajcxy. Hue' ajcxy yhuim'y tiba'y. Je' ajcxy anajty ymigapxamy Jesús. ⁴⁷ Chi jäy yajnimay Jesús:

—Yi mdaj etz m'uch miguëx ajcxy, chiihy ajcxy tiba'y, miich xyjamigapxamb.

⁴⁸ Jesús y'adzooy, nimay je jäy huidibi ytaj y'ayuc yajnajxi ma yi':

—¿Pin jäy miich ajcxy mdiyy co iich ndaj'adyii etz iich n'uch'adyii nmigüg'adyii?

⁴⁹ Huin'it Jesús nitziihuüy je' ydiscípulos ajcxy e yminañ:

—Jada iich ndiscípulos ajcxy jadu'n nipaady nej iich ndaj etz iich n'uch miguëx. ⁵⁰ Huen ytimpinity huidibi

ytumyb iich nDeedy chojcin, huidibi jiihy tzajpjoty, pues jadu'n yi' ajcxy nipaady nej iich ndaj etz iich n'uch miguëx.

Je ayuccapxhuäcxi y'ijxpejt (niipi ijxpejt)

13 Je huin'it xii Jesús choñ ma je tiyc. Chi ñicxy ma je mejypa' jim oy y'ina'y'ihuüy. ² E co mayjäy ooy ñaymujci jim ma anajty Jesús ñnay, chi Jesús ytiigy barcojoty. Per tüg'öciy je mayjäy yhuim'day ma mejypa'. ³ Jesús ytiigüy jäy yaj'ixpijpc miid jihuimbit ayuc, yminañ:

—Tüg jäy choon trigotim huijp. ⁴ E ma anajty jim ytiimhuijy, huin'it je ytiim oy naagity ycäy ma tü'aa. Chi jada' je joon ajcxy oy ymiiñ etz ypihuügy je tiim. ⁵ Nijjity ytiim ycäy ma tzaanix ma anajty hueeni naax. Jada tiim tzojc ymujxy. ⁶ Com hueeni anajty je naax ma je tzaanix, chi co oy xii'an ypadyii, chi ytiitztay, com ca' anajty je ytictz yeegity. ⁷ Nijjity tiim oy ycäy ma ujtz'aayjot ma apyjot, e ujtz'öctay je trigo mang. ⁸ Per je tiim huidibi ca'u ma oy ñaax, je' yon yajxon e tiim'ajt may'amy; tüg ypi'cpajc iipx-majc oy yco'ity, jadüg pi'cpajc tugl'px oy yco'ity, jadüg pi'cpajc migo'px oy yco'ity. ⁹ Pinjaty mido'n miid huen mido'mbicy jada ayuc.

Ti ycixpi je ijxpejt

¹⁰ Chi je' ydiscípulos ajcxy nimijhua'cy Jesús, chi ajcxy yajtiy:

—¿Na'amy co myajtuñ jihuimbit ayuc co myaj'ixpicy je mayjäy?

¹¹ Chi Jesús y'adzooy, yminañ:

—Miich ajcxy jaydëb mnejhuühuüpy huidibi Dios ñigapxyp ñimiydacpy coyüch'amy ma y'ane'min. Jacjadyii jäy ca' ajcxy huinjihuühuüpy. ¹² Pinjaty ymiid yajmöhüip nigü, pinjaty hueen miid yajpigüpy nigü, oy ixypy hueen jadim mädity. ¹³ Paady jihuimbit'amy

nyajniimaayich; jaydēbi pinjaty ijxcixy, ñipatpy nejihuïy ca' ti ijxcixy; etz co ajcxy midoogixy, ca' ajcxy huinjihuïy, ñipatpy nejihuïy ca' ti midoogixy. ¹⁴Jadayaabi ytunyii yjadyii jadu'n nej je profeta Isaías jaaybejty yajhuï'my ma jadu'n yminañ:

Miich ajcxy midohuamy, per ca' mhuinjihuïhuangixy. Miich ajcxy m'ixamy, nañ ca' mhuinjihuïhuaangixy huidibi ti m'ijxcixy.

¹⁵Com jadayaabi jāy ooy ajcxy yjot yhuinmañ ti y'ahuimbity juuñ. Nej ajcxy yjamidoy, ca' ajcxy ymidohui'mgixy. Nej ajcxy ja'ixy, ca' y'ijxhui'mgixy. Nej ajcxy yjahuinjihuïygixy, per ca' yhuinjihuïy ma yjot yhuinmañ. Yi' ajcxy ca' yjothuimbidaangixy ma iich, jaydēb nyajniñdzögibich ajcxy.

¹⁶Per jotcuje miich ajcxy, co miich ajcxy ijxhui'my miid mhuiin huidibi ndumybich, e mmido'mbicy ajcxy iich n'ayuc. ¹⁷Janch tiy'ajt jadu'n nej iich miich nimaaygixy. Janch tiy'ajt co may profetas ajcxy etz tudägy jāy ajcxy huidibi tzinaayb jecy'ajty, ooy ajcxy ja'ixañ huidibi miich ajcxy m'ijxyp cham, per ca' ajcxy icy. E ooy ajcxy jamidohuañ je ayuc huidibi miich ajcxy midooyb cham, per ca' ajcxy midoy.

Jesús najtzcaxiy je ijxpejt ma je niipi

¹⁸Amido'it miich ajcxy, jadu'n nej yhuimbizimy jada jihuimbit ayuc maabi je tiim huijpi. ¹⁹Je jāy ajcxy huidibi amido'ijtp Dios y'ayuc, e mic'amy je ca'oybi yajpidzimy Dios y'ayuc ma ajcxy yjot yhuinmañ, jadu'n ajcxy nipaady nej trigo tiim huidibi cāb tūguc, e je joon ajcxy mic'amy ypiimujctay. ²⁰⁻²¹Je jāy ajcxy huidibi amido'ijtp Dios y'ayuc janch jotcuje, per co agapxiyb paady, co tzaachypi minaxy yajnaxy miid Dios y'ayuc

ycixpi, chi mic'amy ajcxy ixmajtzn Dios y'ayuc, jadu'n ajcxy nej je trigotiim huidibi ti ycāy ma tzaanīcx, huidibi ca' oy ytictz miidity. ²²Je jāy ajcxy huidibi amido'ijtp Dios y'ayuc, e co ñicxni, chi jāydigooyñi Dios y'ayuc miid jotcuje'ajtin tzinaayin, comeñ'ajtin etz adzojcin. Jadu'n ajcxy nipaady nej trigotiim huidibi ti ycāy ujtzjoty, e ca' ytiim'aty miid co oy y'ujtz'ögy. ²³Je jāy ajcxy huidibi amido'ijtp etz cōbijcp yajxon Dios y'ayuc amumdūgjet etz Dios y'ayuc ytumyb ma ajcxy yjot yhuinmañ, jadu'n ajcxy nipaady nej je tiim huidibi ti ycāy ma oy ñaax etz ti ytiim'aty may'amy. Tūg pi'cpajc iipx majc oy yco'ity, etz jadūg pi'cpajc tugī'px oy yco'ity, etz jadūg pi'cpajc mi'go'px oy yco'ity.

Je ijxpejt co je jibic ujtz ymuxy ma je trigo cam

²⁴Chi Jesús yaj'ixpijcy jadūg jihuimbit ayuc, yminañ:

—Je Dios y'ane'min jadu'n nipaady nej tūg yēdyjic huidibi trigo tiim huij p ma je' ycam. ²⁵Per co ajcxy yma'ōctay nidūg'ōciy je cogam, chi ytigiyy tūg ymidzip ma je ycamjot. Chi je midzip jibic ujtz tiim oy huijy ma je trigo cam. Chi ñicxñi. ²⁶E co je trigo oy yooñ, chi ypijy. Nañ jadu'n je jibic ujtz oy yooñ. ²⁷Chi je ytumbidijc oy yhuindzin yajnimay: “Huindzin, ¿nej ca' ti mñipy ac trigotiim? ¿Nej co jim nañ jadu'n jibic ujtz yajpaady?” ²⁸Chi je cogam yminañ: “Huen jada' nmidzipich jadu'n ti y'idich.” Chi je tumbidijc y'amidoohui: “¿Nej mdzojcpy co iich ajcxy nhuijxīgibich je jibic ujtzi?” ²⁹Chi je cogam yminañ: “Ca'. Pen miich ajcxy mhuijxičpy je jibic ujtz, ca' jecyity co m'ahuijxmugipy nañ jadu'n je trigo. ³⁰Ixmatz, huen je jibic ujtz yegy tūgmucy miid je trigo, ixti cooni anajty ypidigy je cosecha. Co cosecha

paty, huiñit nguexa'ñich je ndumbidijc co huen jayijp pujxigy je jibic ujtz etz axotzipy etz nögipy. E co yajpidictay je jibic ujtz, chi yajpidigipy je trigo e pidägipy ma je tze'x."

Je ijsxpejt ma je mostazapaje

³¹⁻³² Nañ jadu'n Jesús yaj'ixpijcy jadüg jihuimbit ayuc, yminañ:

—Je Dios y'ane'min jadu'n nipaady nej tüg mostazapajc huidibi tüg jäy ñiip ma je' ycam. E je mostaza ytiim je' jac tim mutz ca'ydi ni huidibi ujtz tiim. Per co je mostaza ytiim ymujx etz yoñ, chi y'ahuimbijty jac mij ca'ydi jacjadyi ujtz. E hue' nicxy yjaty janch mij, ixti joon ajcxy oy yqueec miñ yqueec xijpy jim, pidägy je ype'ñ ma je mostaza y'aacx.

Je ijsxpejt ma je levadura huidibi ca' y'oyty

³³ Nañ jadu'n Jesús yaj'ixpijcy jadüg jihuimbit ayuc, yminañ:

—Je Dios y'ane'min jadu'n nipaady nej levadura huidibi tüg töxyjäy ypidacy miid je harina, jigix je harina oy ypidigy.

Nej anajty Jesús yajtuñ je ijsxpejt

³⁴ Tüg'óciy Jesús yaj'ixpijcy je mayjäy, jihuimbit'amy yaj'ixpijcy, e ni ti ca' jäy yaj'ixpijcy cayajnimäy jihuimbit ayuc.

³⁵ Jadu'n Jesús ytuñ, jigix yajcuyduñ je ayuc huidibi je profeta Isafas yjaayhu'm jecy'ajty, co jadu'n yminañ:

ñich ngapxamyich ac tim jihuimbit ayuc.

ñich nigapxamyibich tijaty huidibi ca' pin nejhüy, mabaad Dios oga'n yajcojy je naaxhuiñybi.

Jesús capxticxni nej yhuimbidzimy je jibic ujtz ma je trigo cam

³⁶ Chi Jesús capxycijxy miid je mayjäy, chi ñicxy ma tüg tijc. Chi ytigy tigtoty miid je' ydiscipulos ajcxy. Chi Jesús ydiscipulos ajcxy nimijhua'cy Jesús, yminañ ajcxy:

—Tun may'ajt ñich ajcxy xyajhuin-jihuüyg je jihuimbit ayuc co ti mnigapxy je jibic ujtz ma je trigo cam.

³⁷ Chi Jesús yajnimay:

—ñich, je jäy huidibi tsoon tzajpjoty, jadu'n ñich nipaady nej je jäy huidibi niip je oybi tiim ma je ycam. ³⁸ Je cam jadu'n nipaady nej tüg'óciy naaxhuiñyjäy. Je

oybi tiim jadu'n nipaady nej je jäy ajcxy huidibi cöbijcp Dios y'ane'min. Je jibic ujtz jadu'n nipaady nej je jäy ajcxy huidibi cöbijcy ajcxy je mujcu' y'ane'min. ³⁹ Je jäy huidibi niipy je jibic ujtz, jadu'n yi' nipaady nej je ca'oybi. Je

jibic ujtz cosecha, jadu'n nipaady nej je tiempo co anajty je naaxhuiñ ycixy yti-goy. Je ajcxy huidibi yajpidic je cosecha, nipaady nej je ángeles ajcxy. ⁴⁰ Jadu'n nej je jibic ujtz oy yajpujxigy etz yajpidacy jijnjoty, nañ tim jadu'n nicxy yjaty miid je jäy ajcxy huidibi cöbijcp je mu-jcu' y'ane'min co anajty je naaxhuiñ cixy yti-goy. ⁴¹ Co anajty je naaxhuiñ ycixy yti-goy, chi ñich, je jäy huidibi tsoon tza-jpjoty, nguexamyich n'ángeles huen ya-jmujctäy je jäy huidibi je ymigüg yaj-tundigooyb, etz yi' huidibi ajcxy jibic-huinma'ñ tumb. ⁴² Co yajmujctähuipy

je jibicjäydijc, chi ajcxy yajpidägipy mijijnjoty, jiiby ajcxy yäxa'ñ etz ytiitz-mucxy ytiitzqueecy miid je ayo'n ycixpi. ⁴³ Per je jäy ajcxy huidibi cuydumb Dios chojcin, idam ajcxy miid Dios Teedy jiiby tzajpjoty. Ymiidamy ajcxy tüg oy'ajti, jadu'n nipaadip nej je xii ytiicxin yjajin. Pen miich ajcxy mido'n miid, mido'mbijc ajcxy ñich n'ayuc.

—ñich, je jäy huidibi tsoon tza-jpjoty, nguexamyich n'ángeles huen ya-jmujctäy je jäy huidibi je ymigüg yaj-tundigooyb, etz yi' huidibi ajcxy jibic-huinma'ñ tumb. ⁴² Co yajmujctähuipy je jibicjäydijc, chi ajcxy yajpidägipy mijijnjoty, jiiby ajcxy yäxa'ñ etz ytiitz-mucxy ytiitzqueecy miid je ayo'n ycixpi. ⁴³ Per je jäy ajcxy huidibi cuydumb Dios chojcin, idam ajcxy miid Dios Teedy jiiby tzajpjoty. Ymiidamy ajcxy tüg oy'ajti, jadu'n nipaadip nej je xii ytiicxin yjajin. Pen miich ajcxy mido'n miid, mido'mbijc ajcxy ñich n'ayuc.

Je y'ixpejt je meñ huidii yüchip

⁴⁴ Je Dios y'ane'min jadu'n nipaady nej meñ huidibi yüch ijtp ma tüg cam. Per co tüg jäy paady je meñ, chi mic'amy jadüg'oc yüdz tigach. Chi ooy yxondägy. Chi ñicxy etz tooctäy tüg'óciy huidibi ymiid etz juy je naax.

Je y'ijxpejt je perla huidibi tzoohuip

⁴⁵ Nañ jadu'n Dios y'ane'min jadu'n nipaady nej tüg ajuuyb adoocpi huidibi ijxtaayb tüg oybi perla huidibi tzoobatp. ⁴⁶ E co anajty paady tüg perla huidibi janch tzou, chi ñicxy tooctigoydäy tüg'óciy huidibi ymiid etz juy je perla.

Je acxmadzi'ñ y'ijxpejt

⁴⁷ E nañ jadu'n Dios y'ané'min jadu'n nipaady nej tüg acxmadzi'ñ huidibi jäy miid ycojibiiby mejyjoty. Chi jiiby ytigiy huen ytim huidibi acxity. ⁴⁸ E co anajty je acxmadzi'ñ y'uch miid je acx, chi je jäy ajcxy jajpidzimy ma mejypa'áy. Chi ñay ajcxy jim mejypa'áy etz huin'ijxy ajcxy je oyjatypi acx etz pidaaccixy ma ycach. Je acx huidijaty ca' y'oyity, je' ajcxy y'ixjibijp. ⁴⁹ Tim jadu'n nej ti yjaty miid je acx, nañ jadu'n jada'ñ, co anajty ycixy ytigoy je naaxhuiñ. Huin'it je ángeles ajcxy ñicxa'ñ huindu'my naaxhuiñ huin'ixa'ñ je jibic jäydijc e pidäga'ñ ajcxy abicy, nañ jadu'n huin'ixa'ñ je oy jäydijc, e pidäga'ñ ajcxy nañ jadu'n abicy. ⁵⁰ Chi je ángeles ajcxy pidäga'ñ je jibicjäydijc mij jijnjoty. Jiiby jijnjoty ajcxy yäxa'ñ ytinähua'ñ etz ytiitzmucxaangixy ytiitzqueedaangixy miid je ayo'n miid je tzaachypi ycixpi.

Je jäy huidibi jajtp nej oybi etz nej jibicpi jajpidzimity

⁵¹ Chi Jesús y'amidooy ajcxy: —¿Nej mhuinjihuüy miich ajcxy tüg'óciy huidibi iich ti ngapxich?

Chi ajcxy y'adzooy:

—Huindzin, ti nhuinjihuüy iich ajcxy.

⁵² Chi Jesús ajcxy nimay:

—Nidüg nidüg escriba co ti ixpicytäy tüg'óciy Dios yti'yajt y'ane'min huidibi tzajpjoty tsoon, hue' jadu'n nipaady nej tüg codijc comeenybi huidijaty ymiid yjajty nej jajpidzimipy jemybi etz tucpi.

Jesús yajpaady jim Nazaret

⁵³ Co Jesús yaj'ixpijctay jada jihuibit ayuc, chi choon jim. ⁵⁴ Co Jesús choon jim, chi ñicxy ma yci'mnaax yci'mgajp. Chi Jesús ytiigiyy ma je judio ñaymujctac, e ytiigiyy yaj'ixpijcp. Chi je mayjäy jiliby ooy jihuiy huinmay nej yi' yaj'ixpicy, yminañ ajcxy:

—¿Ma jada' jada yëydijc ti paady jada ixpijcin? ¿Ma mic'ajt paady co ooy mijhuinma'ñ tzachtuñ? ⁵⁵ Jadayaabi yëydijc hue' yteedy'ajtpy je tzejtzipi, etz ytaj'ajtpy María. E iich ajcxy n'ix'ajtpyich je y'uch ajcxy; Jacobo, José, Simón, etz Judas. ⁵⁶ Nañ jadu'n ya chinay ma iich ajt je' y'uch ajcxy töxyjäy. ¿Ma oy ti paady jada ixpijcin jada mic'ajtin?

⁵⁷ Paady je maycogajpi ajcxy ca' ytunicuend. Paady Jesús ajcxy nimay:

—Huen ma'amity tüg'óciy je mayjäy ajcxy ooy yajmij'aty yi jäy ajcxy huidibi najtzcapxiyb Dios y'ayuc, ca'ydi huidibi y'ayucnajtzcapxiyb ma yci'mnaax yci'mgajp yci'mjiin yci'mdijc.

⁵⁸ Ma yci'mnaax yci'mgajp Jesús ca' jaty nej mijhuinma'ñ tunip anajty, miid co je jäy ajcxy ca' mijpidägyii.

Juan el Bautista co y'ögy

14 Je huin'it tiempo Herodes huidibi anajty ane'mb jim Galilea tiy'ajt paty nej Jesús ytuñ. ² E yi' nimay je ymidungmiidpidijc:

—Yijiibi jäy huidibi tzachtumb mijhuinma'ñ, yi' je' je Juan, je Bautista. Juan ti jugypicy jadüg'oc ma anajty ti y'ögy, paady mic'ajt miid jaydëb mijhuinma'ñ tuñ.

³ Herodes ti anajty ni'ane'mdïy co Juan huen yajmach, e yajpidägiipy pujxtigoty. Jadu'n Herodes tuñ miid Herodías ycixpi. Je Herodías je' anajty miid jayijp'aty ti ypicxy Felipe, je Herodes y'ajch, chi ti ixmajch Felipe, chi ypijcy

miid Herodes. ⁴ Juan ti anajty nimäy Herodes co ti ytundigooy co ti picy miid Herodías.

⁵ Je rey Herodes ooy anajty jayaj'ögañ yi Juan, per tzigiiyb anajty miid je mayjäy. Com je mayjäy ti anajty mibicy ajcxy co Juan hue' anajty tügi Dios tiy'ajt miidpi, tüg profeta. ⁶ Co Herodes yjimijtpetty, chi anajty ñayñixiduñyii, e chi Herodías ñiix ñicxy ejtzp ma Herodes yhuinduu. Je rey ooy jäygidacy nej anajty Herodías ñiix y'ejch. Paady Herodes Herodías ñiix nimay:

⁷—Dios iich yam ngapxpatpy co nmöhuamyb ti mdimypijctzooyb.

⁸ Chi Herodías nimay je' ñiix co huen pijctzoohui je Juan, je Bautista, ycohuajc ma tüg texy. Chi Herodías ñiix je rey nimay:

—Ndzojycpich co miich xymöhuip Juan, je Bautista, ycohuajc ma tüg texy.

⁹⁻¹⁰ Co jadu'n midooy je rey, chi ytigiiy tajp maybi mij cajee. Per co ti anajty Dios capxpaatni, yminaani mayjäy yhuinduu co ymöhuamyb tijaty ypijctzooyb. Paady ane'my tüg soldado co huen nicxy yajtzoñyii Juan ycohuajc, e möhuipy Herodías ñiix. ¹¹ Huin'it je soldado oy je Juan ycohuajc yajminajci jiiyby pujxtigoty. Chi moy je töxy'anäg, e je töxy'anäg yejcnajxni ma ytaj.

¹² Huin'it xii je Juan ydiscípulos ajcxy yja'ty. Chi ajcxy oy yajnaaxtigöy je Juan ñinix. Chi ajcxy oy Jesús yajnimäy.

Jesús yajcay migoox mil jäy

¹³ Co Jesús nejhuiiy ti anajty ti ytuñyii ti yjadyii miid Juan, chi ytigiiy ma tüg barco naydüg, e nicxni ma tüg it ma ca' pin chinäy. Co je mayjäy nejhuuy co Jesús ti ñicxy, chi ajcxy chonday canaag agajp, nicxy ajcxy ma Jesús yajpaady, hue' tecygi'm ajcxy nicxy. ¹⁴ Co Jesús ypidzimy barcojoty, chi ijxy mayjäy. Jesús ooy pa'ayoy je mayjäy, e yajtzoocy je pa'mjäy huidibi anajty ajcxy jim ymiid

miiñ. ¹⁵ Com ti anajty chuu'iiñi, paady je' ydiscípulos ajcxy nimijhua'cy Jesús, e nimay ajcxy:

—Ti chuu'iiñ, e ca' ya pin china'y, paady capxcíxy miid jada mayjäy ajcxy, jaydéb ajcxy nicxy ixtäy ycaayin y'uucin ma yi mutz cajp ajcxy huingtonbi.

¹⁶ Chi Jesús yminañ:

—Ca' ycopicyty co ajcxy nicxy jicxy ixtäy. Miich ajcxy möhuip caayin uucin.

¹⁷ Chi je' ajcxy yminañ:

—Per iich ajcxy jëyi yeeby nmiidity migoox tzajcaagy etz metz acx.

¹⁸ Chi Jesús yminañ:

—Mimiingix yam'amy.

¹⁹ Chi Jesús nimay je mayjäy co huen iñay'ihuiydaaygixy ma pi'cmiiy'ung nicx. Huin'it Jesús je migooxpi tzajcaagy conigy etz je metzpi acx. Chi ypa'tijxy jiiyby tzajpcíxy, e yajnajxy Dioscojuyipy. Chi tujc-huäcxy je tzajcaagy etz moy je' ydiscípulos ajcxy, co huen yajhuäcycixy ma je mayjäy. ²⁰ Nidüg'óciy je mayjäy ajcxy ycaay cüxyi. Co je mayjäy ycaayday, chi je discípulos ajcxy yajmujcy je cayduc jicxtuc, e yaj'ujch ajcxy majmetz cach. ²¹ Migoox mil anajty ajcxy je yëydijctijc huidibi cay uuc. E ca' ajcxy michoy je töxyjäydijc ajcxy etz je y'ung y'anäg ajcxy.

Jesús yöy ñihuingíxy

²² Chi Jesús ane'my yi' ydiscípulos ajcxy co huen barco tigiiygixy mic'amy, jigix ñicxipy ajcxy jim mejy ninaxy. Nami yi' ydiscípulos ajcxy choñ barcojoty, Jesús ycapxycíjxy miid je mayjäy huen nicxcixni. ²³ Co anajty Jesús ti ycapxycíxy miid je mayjäy, chi ñicxy naydüg ma tüg cögop Dios mibijctzoobi. Co ycoodziñ Jesús naydüg anajty yajpaady. ²⁴ Co ycoodziñ, mejy cuje anajty je barco cuje nicxy. E je ñii ooy anajty ymijjéztpey ma je barco, je' co ooy anajty mic yjanchpojy. ²⁵ E co oy ymoñiy,

huin'it Jesús ymijhua'cy ma je' ydiscípulos ajcxy, ñicxy adüyöyb mejyhuingíxy. ²⁶E co je discípulos ajcxy ijxy co Jesús anajty ymiñ mejyhuingíxy, chi ajcxy ooy ñay'adzigiíyi. Ooy ajcxy yaaxqueecy yminañ ajcxy:

—Hue' iich ajt iixmaniíyim.

²⁷Chi Jesús mic'amy ymígapxy ajcxy etz nimay:

—Huinmic jotmic naybidáacigíxy, iich yi'. Ca' mdzigiíyigíxy.

²⁸Chi oy Pedro Jesús ymígapxyii, nimaayi:

—Huindzin, pen janch miichity, ane'ngich co huen iich miich ninicxip adüyöyip mejyhuingíxy.

²⁹Chi Jesús Pedro nimay:

—Min.

Huin'it Pedro yminajcy ma je barco etz ñicx ma Jesús adüyöyip mejyhuingíxy.

³⁰Per co Pedro jihui'ñybijcy jadu'n nej anajty ooy mic yjanchpojy, chi ooy chigíy, chi oy oga'n ytigíyñi quimbi, chi yaaxqueecy, yminañ:

—¡Huindzin, iich yajtzóocigich!

³¹Huin'it Jesús oy yci' mimajtzi, chi nimay:

—Miich, janch hueeni mmibijcin. ¿Nej co ca' yajxon xymibicyich?

³²Co Pedro etz Jesús ytigíy barcojoty, huin'it je mic poj ñajxy.

³³Huin'it je' ajcxy jiiby barcojoty ycojxtinay'ihuiydaay ma Jesús yhuinduu. Chi yminañ ajcxy:

—Janch tiy'ajt co miich Dios xy'ung'adyii.

Jesús yajtzoctay je pa'mjäy ajcxy jim Genesaret

³⁴Co ajcxy ymejyñajxtay, chi ajcxy oy ja'ty ma je Genesaret naaxjot. ³⁵E co je jäy ajcxy nejhuiíy co Jesús ti yjäty ma yi' ajcxy naaxjot, chi ajcxy tiy'ajt quejxy ma tüg'óciy cajp etz rancho huinduy agonbi co Jesús yjimíty. Chi je mayjäy miid miñ tüg'óciy je pa'mjäy ma Jesús. ³⁶Chi

ajcxy cohuaníy Jesús, pen jëb je pa'mjäy ñidoñyíi je yhuit. E tüg'óciy je huidi-jaty ñidonip je' yhuit, je' ajcxy chooctay y'agidactay.

Huidi jäy yaj'ahuimbijty janch jibic

15 Chi ymiñ ma Jesús nijëjity fariseo jäy ajcxy, je huindzindijc huidibi tzachpadumb judío ycostumbre. Nañ jadu'n miñ nijëjity escribas, je huindzindijc huidibi ajcxy nijaydutp anajty Dios ñecy. Je fariseos etz escribas ajcxy ti choongíxy anajty jim Jerusalén, chi ajcxy y'amidooy Jesús:

²—¿Na'amy co miich mdiscípulos ajcxy ca' cuydungíxy judío ñi'ap costumbre? Yi' ajcxy ycaaygíxy y'uuccíxy, e ca' jayíjp ycíbuycíxy, ca' ixpuycíxy ixjëtzcíxy ypocy.

³Chi Jesús y'adzooy, yajtiíy:

—¿Na'amy co miich ajcxy mgapxy-cömidodägy Dios? Mdzachcuydungíxy mgi'mgostumbre ma yjapadyii mguydungíxy ixípy Dios ycötújcin. ⁴Com Dios ti y'ane'my ma ycötujcin: “Yajmij'at mdaj mdeedy, e pinjaty jibic nigapxy ni'oñiyb ytaj yteedy, ögípy yi'.” ⁵Per miich ajcxy minamb co tüg je yëydijc jëbi nimäy ytaj yteedy: “Ca' iich miich ajcxy nbubeda'ñ, com ti n'ahuaníyich ma Dios tüg'óciy tijaty nmíidich.” ⁶Chi huen ytimpinity jadu'n minamb, ca' ocpubedaanip ytaj yteedy, e jadu'n miich ajcxy myajtigoy Dios y'ane'min com tzachtunaangíxy mgi'mgostumbre. ⁷Miich ajcxy naybidaacip jadu'n nej jihuiíy tudägy jäy, e ca' yjanchity. Janch tiy'ajt jadu'n nej jecyip Isaías jaaybejty yajhui'my co Dios jadu'n yminañ:

⁸Jadayaabi jäy xyajmij'ajtpich ahuac aguy, per ca' ajcxy xyajmij'atyich cixyot huiníjot.

⁹Naadigi' co ajcxy xyhuin'íygíxyich xyhuinyáaxcíxyich.

Mnayyaj'ixpíjigíxy ayuc tiy'ajt huidibi jäy ajcxy ti cojy ti maacxy.

¹⁰ Huin'it Jesús huomujctay je mayjäy, yminañ:

—Amidoo'ijtcixy iich n'ayuc etz mhujnhuüygixip. ¹¹ Ca' ji ni ti jüicy huidi jäy ypidacpy ma y'ahuac nicxy yajpocycäyüi. Yi' janchtiy je jibic ayuc huidibi pidzim ma jäy ajcxy y'ahuac, yi' ajcxy yajpocycähuüib.

¹² Chi ymiiñ ma Jesús je' ydiscípulos ajcxy, chi ajcxy ñimaayi:

—¿Nej miich mnejhuüyb co je fariseos ajcxy ñijotma'tpy co ajcxy midoy je ayuc jadu'n nej miich minañ?

¹³ Chi Jesús y'adzooy, yminañ:

—Huen tim huidibi ane'min huidibi ca' Dios ti pidägy, Dios yajtigoyam, tim jadu'n nej jäy ajcxy huijxägy ujtz huidibi ca' y'oy'ujtzity. ¹⁴ Ixmajtzcix yi fariseos etz escribas ajcxy. Ca' ajcxy huinjihuüy Dios ytiy'ajt. Jadu'n ajcxy nipaady nej jäy huintzpi, e co tüg huintzpi huijzhuidity jadüg huintzpi, chi nimetz nicxy yjutcögägy.

¹⁵ Huin'it Pedro nimay Jesús:

—Yajhuinjihuüyg iich ajcxy jada jihuimbit ayuc.

¹⁶ Chi Jesús yminañ:

—¿Nej miich ajcxy nañ jadu'n ca' mhujnhuüy jada jihuimbit ayuc?

¹⁷ ¿Nej ca' miich ajcxy mnejhuüy co tüg'öciy huidibi tigüyb ma miich ajcxy m'ahuac, je' nicxp ma miich ajcxy mjot etz ypidzimy ma ajcxy mninixc? ¹⁸ Per je jäy huidibi jibic capxp, capxp je' je jibic ayuc huidibi ymiid ma yjot yhuinma'ñ. Jada jibic ayuc yajpocychimicp je jäy. ¹⁹ Yi' jibicpi huidibi tzomb ma jäy ajcxy yjot yhuinma'ñ, yi' je' jäy'aj'ögüi huinma'ñ, je töxyjäy migapxtigoyüi huinma'ñ, meedzi huinma'ñ, je indägüi huinma'ñ, je piitz capx huinma'ñ. ²⁰ Yijadu'mbi jibic-huinma'ñ yajpocycäb jäy ajcxy ma Dios. Per co jäy ajcxy ycaay y'ügy, ma ca'ni ajcxy pocy ixpujcxix jayijp, ca' je' yajpocycäy ajcxy ma Dios.

Tüg töxyjäy huidibi ca' judíojäy mibijc Jesús

²¹ Chi Jesús jim chooñ, nicxy ma je Tiro etz Sidón naaxjot. ²² Jim anajty tüg töxyjäy chinäy. Jada töxyjäy hue' anajty cananeajäy, canan judíojäy. Chi yi' nimiiñ Jesús, chi nimay:

—Huindzin, David y'ap y'oc, pa'ayoogich. Hich nmiidich tüg niix huidibi ymiid ca'oybi etz oy tzaachypi paady.

²³ Per ca' ni nej Jesús y'adzoohui. Huin'it je' ydiscípulos ajcxy miñ ma Jesús, e ycohuanüy, minañ ajcxy:

—Capxycix miid jada töxyjäy, com nigo xypayaax xypadinaayim.

²⁴ Chi Jesús yminañ:

—Dios iich ti xyquexyich jëda'ajty ma je israelitasjäy huidibi y'alma tigoyam.

²⁵ Chi je töxyjäy ymijhua'ci ma Jesús, e ycojxtinay'ihuüy ma je yhuinduu, chi yminañ:

—Huindzin, tun may'ajt pubejtcich.

²⁶ Chi Jesús yminañ:

—Ca' jadu'n y'oyity co n'ixmadzipich je israelitasjäy (Dios yjäy), e nbubedipich miich ajcxy. Co jadu'n ndunipich, jadu'n nipaadip nej jäy ajcxy y'idich co ajcxy pijci je ajcxy y'ung ycaagy, e möy je uc.

²⁷ Huin'it je töxyjäy y'adzooy:

—Janch tiy'ajt jadu'n nej miich mina'ñ, per ixti ycaayb je uc je tzajcaagy y'abu'x huidibi cäb ma yhuindzin mesa.

²⁸ Chi Jesús je töxyjäy nimay:

—Janch mij mmibijcin. Hich ndunaamybich jadu'n nej miich mdzocy.

Huin'it hori je töxyjäy ñiix choocy.

Jesús yajtzögy mayba'mjäy

²⁹ Chi Jesús jim chooñ. Chi ñajxy ma Galilea mejypa'. Chi ypejty ma tüg cögop, jim iñay'ihuüy. ³⁰ E huin'it oy mayjäy miidmiñ pa'mjäy huidibi

huintz, uum, cümucy tecymucy, etz huen tim huidibi pa'mjäy. Pidacy ajcxy je pa'mjäy ma Jesús yhuinduu, e yi' yajt-zoocay. ³¹E je mayjäy ooy tzachjihuiy tzachhuinmaay ajcxy co anajty je uumbi ti capxígy, je huintzpi ti y'ixxígy, je cümucy tecymucy ti yöyígy. Chi je mayjäy ytiígy iibaady capxpaady Dios, je Dios huidibi je Israel jäy ymijpidacy.

Jesús yajcay mídaax mil jäy

³²Chi Jesús mijhuoy je' ydiscípulos ajcxy, nimay:

—Ooy nba'ayooyich jadayaab jäy ajcxy. Com cujc midugiig xii ijtcixy ya miid iich etz ca' ajcxy miidity ti ycaayipy. Ca' nguexhuimbida'nich ajcxy ayuu ma ytíjc, ca' yjetyity yajpa'mgojip ajcxy tü'am.

³³Chi je' ydiscípulos ajcxy minañ:

—¿Per ma n'ocpatim ti jada jäy ajcxy ycaayipy yjicxipy ya ma jada abac it ma ca' pin chinäy? Co ooy mayjäyity.

³⁴Chi Jesús yajtiy:

—¿Naag jilby tzajcaagy miich ajcxy mjacmiidity?

Chi ajcxy y'adzooy:

—Jëyi huixtuc tzajcaagy etz huen acx.

³⁵Chi Jesús nimay je mayjäy co huen inay'ihuiydaaygixy naaxcxy. ³⁶Chi Jesús conígy je huixtucpi tzajcaagy etz je huenip acx, e yajnax Dioscojuyip ma Dios. Chi tujc-hua'cx etz moy je' ydiscípulos ajcxy. E yi' ajcxy yajhua'cx je jicxy picy ma je mayjäy. ³⁷Chi je mayjäy nidüg'ócíy ycaay cüxi. Jesús ydiscípulos ajcxy yajpidígy huixtuc cach cayduc uuctuc tiibi anajty yconaxy. ³⁸E je huidibi ajcxy cay hue' anajty naybátigixy nimídaax mil, abicy je töxyjäydíjc etz pi'ctíjc ajcxy. ³⁹Chi Jesús ycapxycíy miid je mayjäy huen ajcxy n'écxicyñi ma ytíjc. Chi Jesús ytiígy barcojoty etz ñicxni ma Magdala naax jot.

Je fariseos etz je saduceos ajcxy pijctzoogixy tüg iixpejt mijhuinma'nybi

16 Chi je fariseos etz saduceos y'oy ajcxy icy Jesús. Yi' ajcxy iixta'n octunaangixy miid Jesús, paady ajcxy pijctzoy co Jesús huen yaj'ixyii ajcxy tüg iixpejt huidibi tzomb tzajpjoty. ²Chi Jesús y'adzooy je' ajcxy:

—Co miich ajcxy m'ixy tzuu yi' tzajp tzaptz, chi miich ajcxy minañ com jabom oy tiempo yajpadañ. ³Per co miich ajcxy m'ixy jopy je tzajp tzaptz etz huimbicy, chi ajcxy minañ co ca' y'oyity yi' tiempo. Miich ajcxy ooy mnaybidägyii nejihuüy ooy m'ixpicity ma Dios ytiy'ajt, e ca' yjanchity. Miich ajcxy jëbi yi' tzajp myajcapxy, per ca' mnejhuüygixy nej yhuimbízimy yi' mijhuinmañ iixpejt huidibi Dios ytumyb ma jadachambi xii tiempo. ⁴Yi' jäy ajcxy huidibi cham tzinaayb, ooy yjibicjäyity ajcxy, ca' ajcxy capxymidoy Dios. Yi' ajcxy chojopy co nyaj'ixipyich tüg iixpejt mijhuinmañ huidibi tzomb tzajpjoty. Ca' Dios yaj'ixañ ajcxy jadüg mijhuinmañ, com miid miich ajcxy jaybetyity je mijhuinmañ iixpejt huidibi Dios ytuun miid Jonás jecy'ajty.

Chi Jesús ixmajch je fariseos etz saduceos ajcxy, chi ñicxni.

Fariseos jäy ajcxy y'ixpijcin

⁵Co Jesús etz ydiscípulos ajcxy yja'ty ma jadüg niiba', chi je' ajcxy yjäydigoy je tzajcaagy. ⁶Chi Jesús yminañ:

—Naygüend'ájtigix miid yi' fariseos etz saduceos ajcxy, ca' mijpidaaci yi' ajcxy y'ayuc ytiy'ajt, com jadu'n yi' nipaady nej levadura.

⁷Chi Jesús ydiscípulos ñayñimáayigixy miñ xyipy:

—Paady jadu'n yminañ, je' co ti iich ajt je tzajcaagy njäydiigooyim.

⁸ Jesús nejhuiy nej ajcxy nayñimáayigixy miñ xyipy, chi nimay ajcxy:

—¿Na'amy co miich ajcxy minaangixy co ca' ajcxy tzajcaagy miidity? Janch hueeni miich ajcxy mmibijcin. ⁹ ¿Nej ca'ni miich ajcxy mhujnhuiy? ¿Nej ca' mjáymechyii co iich migoox tzajcaagy nyajhuácxy etz ni migoox mil je yéydijctijc anajty huidibi ajcxy cay? ¿E ni mga'ajihuiyii ajcxy naag cach cayduc uuctuc ti myajpidígy? ¹⁰ ¿E ni mga'ajihuiyii ajcxy co huixtuc tzajcaagy nyajhuácxyich ma nimidaax mil yéydijc ajcxy huidibi caay etz naag cach cayduc uuctuc myajpidígy ajcxy? ¹¹ ¿Nej co ca' miich ajcxy mhujnhuiy, co ca' iich yam nigapxy yi tzajcaagy huidibi miich ajcxy ti mjáydigoy, co ti nyajnimaaigixy je levadura huidibi je fariseos etz saduceos ajcxy ymiid?

¹² Huin'it Jesús ydiscípulos ajcxy huinjhuíy co Jesús ca' anajty je' ti yajnimáyii ajcxy co huen naygüend'ájtigixy miid tzajcaagy levadura. Hue' janchtiy Jesús yajnimay ajcxy co huen naygüend'ájtigixy miid je fariseos etz saduceos ajcxy y'ixpijcin.

Pedro nidíy'aty co Jesús yí' je' je Cristo

¹³ Co Jesús yja'ty ma Cesarea Filipino naaxjot, chi Jesús y'amidooy je' ydiscípulos ajcxy:

—¿Nej jáy ajcxy yminañ, pínic iich?

¹⁴ Chi ajcxy yminañ:

—Nijéjity jáy yminañ co miich je' Juan je Bautista. Nijéjity jáy yminañ co miich je' Elías, e nijéjity yminañ co miich je' Jeremías o jadüg profeta (huidibi tzinay jecy'ajty).

¹⁵ Chi Jesús yminañ:

—¿E miich ajcxy nej minaangixy, pin iich?

¹⁶ Huin'it Simón Pedro y'adzooy:

—Miich je' je Cristo, je Dios y'ung.

¹⁷ Chi Jesús y'adzooy:

—Jotcujc miich Simón, Jonás y'ung, je' co ni pin xycayajnimáy jada tiy'ajt, tügpajc je Dios Teedy nDeedyich huidibi jiiby tzajpjoty, yi' ti xyajnejhuíy jada tiy'ajt. ¹⁸ Iich miich nimaayb co miich mxii'adiiyb Pedro, e hue' yhuimbizimy tzaa (hue' je', je tzaa tijañ je ayuc huidibi Simón ycapxy co je Cristo hue' je' anajty Dios), e ma jada tzaa ji ngojañich iich ndzajptijc (hue' yhuimbizimy, ma iich n'ane'min chondägañ), e ni ca' oybi ymic'ajt ycamimadägipy. ¹⁹ Iich miich nmöhuamyb je cötujcin jadu'n nipaady nej tüg ahuaast huidibi miid myaj'ahuádzipy Dios y'ayuc ytiy'ajt. Tüg'óciy huidibi miich mgapxadujcya ya naaxhuiñ, Dios nañ jadu'n capxadugipy jiiby tzajpjoty, e huidibi miich ya naaxhuiñ ca' capxaducy, Dios nañ ca' capxadugipy jiiby tzajpjoty.

²⁰ Huin'it Jesús nimay je' ydiscípulos ajcxy, co ca' huaad ni pin nimay co yi' je' je Cristo.

Jesús nigapxy je' y'öcin

²¹ Ixti huin'itni Jesús ytihiy yajnimay je' ydiscípulos ajcxy co nicxamb jim Jerusalén etz co jim ooy y'ayoohuañ. Jim Jerusalén je judío mijjädijc, je teedytjic huidibi tungmiidpi, etz yi' escribas ajcxy ooy chaachytunañyii etz yaj'ögañyii. Per codugiig xii huin'it yjuygipigañ jadüg'oc. ²² Huin'it Pedro miidnicxy Jesús ahuingujc, e oy ooy, yminañ:

—Huindzin, ca' Dios tzocy nicx jadu'n mjaty. Miid miich ca' jébi jadu'n mjadipy.

²³ Per Jesús yhuác-huimbijty, chi nimay Pedro:

—Huinhuáctuutcich Pedro, je mujcu' miich jadu'n xyajcapxp. Ca' nigoo xy'adzipyich. Ca' miich mhujnhuiybidägy nej Dios tzocy. Yi' janchtiy miich mhujnhuiñ'ajtpy nej jáy ajcxy tzocy.

²⁴Huin'it Jesús je' ydiscípulos ajcxy nimay:

—Pen je pinjaty xypamina'ñich, huen yci'mdzojcin ixmajztäy etz huen yhuinma'ñypidägy co ayoohuipy miid iich ycixpi, ixti mabaad y'ögy. ²⁵Huen pinjäy huidibi ca' ayoohua'ñ miid iich ycixpi, hue' je' yajtigoyamy yi' yjugy'ajtn. Per pinjaty xypanicxpich oy nej ytimyjadipy, hue' je' ypadamyb yjugy'ajtn huidibi ca' ycixipy ytigoyipy nimina. ²⁶¿Ti jäygidaacin yi' co tüg jäy y'ocnayyajpadipy yi meen etz mic'ajtn huindu'my ñaaxhuñybi, e yjugy'ajtn cixipy tigoyipy tücci'y? ¿Jadu'nyi jëbi jäy y'alma yjugy'ajtn occojuyi? Nīgi choohuity jäy ajcxy y'alma yjugy'ajtn, ca'ydi jac ni ti. ²⁷ñich, je jäy huidibi tzoon tzajpjoty, miinaambich jadüg'oc ya naaxhuñ miid je ángeles ajcxy etz miid nDeedyich y'oy'ajtn. Huin'it micuejtähua'ñ tüg'óciy je jäy nej anajty ti ytuungixy, pen oy, o ca' y'oyity. ²⁸Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co ji ya naagity huidibi ca' y'öga'ñ ixti cooni xy'ixipyich jadüg'oc co iich anajty nmiiñ ane'mbi.

Co Jesús ñinixc yajtigach

17 Codudujc xii huin'it Jesús miid-nicxy Pedro, Jacobo, etz y'uch Juan ma tüg mijcop, ma tüg cop huidibi ooy ycixity. ²E jim copcixy Jesús ñinixc ñaygojtigajtzi ma Pedro, Jacobo etz Juan ajcxy yhuinduu. Jesús yhuñyjiip ytiigiy adixcp nej je xii ytiicxin. E Jesús yhuñt y'ahuimbijty janch poob jadu'n nej tüg tiicxin. ³E timetiini oy ijxcixy Moisés etz Elías ycapxy miydägy anajty miid Jesús. ⁴Chi Pedro nimay Jesús:

—Huindzin, oy y'oyity co iich ajt ya. Pen miich mdzojcpy jëbi iich ajcxy nyaj'oyiy tugig tijquemy. Tüg miich mje', tüg Moisés yje', etz tüg Elías yje'.

⁵Pedro capxp anajty, tim huin'ity tüg joc yajnidigoyday je' ajcxy huidibi ooy

adixcp anajty. E ma je joc yajmidoy tüg ayuc huidibi yminañ:

—Jadayaabi yëdyjc iich je' n'ung'ajtpy huidibi ooy ndzocy njihuñyich etz yi' iich miid njotcujcity. Amído'o'it miich ajcxy yi' y'ayuc.

⁶Co Pedro, Jacobo, etz Juan jadu'n miidooy je ayuc chooñjocjoty, chi ajcxy ooy chigiñy etz ñayñitziitcdaaci ajcxy.

⁷Huin'it ajcxy Jesús ñimiini etz ñidoñ ajcxy, e yminañ:

—Pidiccix, ca' mdzigiñyigixy.

⁸E co ajcxy y'ijxgy, ca' anajty jim Elías etz Moisés. Naydügpajc Jesús yjac-hui'my miid je' ajcxy. ⁹E co ajcxy ymi-najcy ma je cop, chi ajcxy Jesús nimay:

—Ca' ni pin miich ajcxy nya-jnimähuiipy jadu'n nej ti m'ijxcixy cham, ixti cooni iich anajty ti njugypicyich jadüg'oc ma anajty ti n'ögich.

¹⁰Huin'it je' ydiscípulos ajcxy yajtiñy Jesús:

—¿Nej co yi escribas, yi' ajcxy huidibi nijaydutp etz yajniñuejp Dios y'ayuc, yminaangixy co Elías yi' miinaam jayjyp etz axam je Cristo?

¹¹Chi Jesús y'adzooy:

—Janch tiy'ajt co Elías ymiina'ñ etz yaj'oyiydähuaamy tüg'óciy miid Dios ycixpi. ¹²Per iich miich ajcxy nimaayb co Elías ti y'oy. E je jäy ajcxy ca' nejhuñy pin yi', e ooy jibic tuuñ ajcxy, nej tim tzojccixy. E ñañ jadu'n iich, je jäy huidibi tzoon tzajpjoty ayoohuaambich ma yi' ajcxy.

¹³Huin'it je' ydiscípulos ajcxy huñ-jihuñy co Jesús hue' anajty ñigapxyp je Juan, el Bautista.

Jesús yajtzögy tüg jäy mo'tpa'mmiidpi

¹⁴Co Jesús, Pedro, Jacobo etz Juan yjäty jim ma je mayjäy ajcxy, chi ñimiini tüg jäy. Chi je jäy ycoxtinay'ihuñy ma Jesús yhuinduu, chi yminañ:

¹⁵—Huindzin, iich nmang pa'ayoohuic. Je' co ymiid mo'tpa'm etz oy yaj'iyoooyii. Canaag'oc ti ycäy jünjoty niijoty. ¹⁶Paady iich ti nmiidmiinich ma miich mdiscipulos ajcxy, per ca' ajcxy ymadacy yajtzögipy.

¹⁷Chi Jesús y'adzooy:

—Miich ajcxy huidibi jugy'ajtp jadachambi xii tiempo, ca' miich ajcxy mmibiga'n Dios, ca' miich ajcxy mgapxymidoohua'n Dios. ¿Naag xii naag tiempo iich miich ajcxy njacmimecxtugipy? Yajmiingix yi yeeg'anäg.

¹⁸Co je yeeg'anäg yajmiidja'ty ma Jesús, huin'it Jesús ane'my je ca'oybi co huen pidzim ma je yeeg'anäg. E mic'amy je' chögy.

¹⁹Jac co hueeñi, je' ydiscipulos ajcxy miidmiydac Jesús ahuingujc, chi ajcxy yajtiy ma Jesús:

—¿Nej co iich ajcxy ca' ti nmadägy nicx nyajpidziimigixyich je ca'oybi ma je yeeg'anäg?

²⁰Chi Jesús yminañ:

—Je' co miich ajcxy hueeni mmibijcin. Janch tiy'ajt jadu'n nej nnimaaygixy, co ixypy miich ajcxy xy'ocmibicyich, ooy ixypy jëda'ajty jadu'n nej je jac mutzpi ujtz tñm, huin'it jëbi ixypy mnimäy jadaayaabi cop co huen jiihuäcy ya etz huen nicxy huingdum, chi ñicxip je cop. Ni ti ji ycatzipity pen janch miich ajcxy miidity mibijcin. ²¹Jadayaabi picy ca'oybi pidzimipy co Dios nmibijct-zoohuim mictägy etz ayuu'ijt, ca' jac ti huinma'n.

Jesús nigapxy jadüg'oc y'öcin

²²⁻²³Co anajty ajcxy yhuidity tügmucy jim ma Galilea y'it, chi Jesús nimagy je' ydiscipulos ajcxy:

—Iich, je jäy huidibi tsoon tzajpjoty, yajciyegipyich ma jäy. E yi' ajcxy xyaj'ögibich etz codugiig xii njuypigipyich jadüg'oc. Co je' ydiscipu-

los ajcxy jadu'n midooy, chi ajcxy ooy yjotmaybaty.

Je cogüejtin ma je tzajptijc

²⁴Co Jesús yja'ty miid je' ydiscipulos ajcxy jim ma je Capernaum cajp, chi huidi anajty ajcxy meen yajmujcp miid tzajptijc ycixpi, oy ajcxy ijxcixy je Pedro, chi ajcxy y'amidooy:

—¿Nej miich mhuindzin ycuejpcy meen miid tzajptijc ycixpi?

²⁵Chi Pedro y'adzooy:

—Cuejtpy.

E huin'it hora co anajty Pedro ytigiy tigoty, chi Jesús jayijp ymigapxy, ñimay:

—Simón, ¿nej mmina'n? ¿Pin je rey ajcxy yajcuejpcy? ¿Yi' yjäy o huingjäy?

²⁶Chi Pedro y'adzooy:

—Ma huingjäy huidibi ane'my ijtp.

Chi Jesús y'adzooy:

—Ah, ca'tz yi' yjäy huaad ti cuejtcixy.

²⁷Per ca' ndzocyich co je cogüejtpi nyajcapxmayiyim, nicx miich ma yi mij laguun e cohuidzi' jiihy mxu'n, e je acx huidibi anajty jayijp huomb, je' myajpidzimipy, e ma y'ahuac jiihy mbaadipy tüg meen, yajpidzim je meen e nicx cuet miid iich ycixpi etz miid miich ycixpi.

¿Pin je' jac nigä mijip?

18 Je huin'it hora je' ydiscipulos ajcxy ymijhuäctay Jesús etz yajtiy:

—¿Pinjäy je'jac nig ymiid je mij'ajtin ma Dios y'ane'my jiihy tzajpjoty?

²Chi Jesús mijhuoy tüg je pi'canäg. Chi pidacy je pi'canäg cuj'amy ma yi' ajcxy. ³Chi Jesús yminañ:

—Janch tiy'ajt iich miich ajcxy nimäy, pen ca' miich ajcxy jothuimbijtcixy etz naybidaaccixy mhuinma'n jadu'n nej jada pi'canäg huinma'n miid, pues ca' mdigihuiipy ma Dios Teedy y'ane'my jiihy tzajpjoty. ⁴Paady, pinjaty miid yhuinma'n yung nax jadu'n nej jadayaabi pi'canäg miid yhuinma'n yung nax, je'

je' je huidiib jac nigi mij'ajtın ymiid jiiby ma Dios y'ane'my. ⁵Hueñypinity huidibi miid iich ycixpi cöbigipy etz tzogipy tüg pi'canäg, jadu'n nej jada pi'canäg ti ndzocyich ti ngöbicyich, hue' jadu'n nipaady nej jihuüy ti xycöbicyich ti xychocyich.

Je huidibi ooy ycojotmayıty co nbocycähuım

⁶Hueñypinity huidibi jibic-huinmañ ymıbidzımy, e yajpocycäy yi jadu'mbi pi'ctıjc huidibi ajcxy xymijnicxpejtpıch, jac'oy ixıpy co yi jadu'mbi jäy ytimyñayyöcxodzyıı tüg paandzaa etz ñayñajtzjıbbıhuıpy mejyoty. ⁷Ooy ayo'ñıty ooy jıbcıty co ji naaxhuiñybi yajpaady tijaty huidibi yajtundıgooby jäy ajcxy. Ni mina xıı ca' tıgoy y'idıpy tijaty huıdı yajtundıgoy je jäy ajcxy. Per mij ayo'n padañ miid yi Dios pınjaty cojp tundıgooyıı. ⁸Pen miich mgi' o miich mdecy xyajtundıgooyb, jac'oy ixıpy co mdım'ıxpxy etz ixjıbbıpy jıguem. Nigi oy co mdıgıhuıpy cıduc tecytuc jiiby tzajpjoty etz ca'ydı co mdıgıhuıpy miid metz mgi' etz metz mdecy mijjiınjoty huıdıbi nımına ycapıch. ⁹E pen yi mhuiin tug xyajpocycähuamb, tım yajpidzım etz ixcätz jıguem. Com jac'oy mdıgıhuıpy miid tüg mhuiin ma jugy'ajtın huınixıbbı, ca'ydı co mdıgıhuıpy miid metz mhuiin ma yi jiın huıdıbi camına xıı ycapıch.

Je y'ıjxpejt, je cöbıxy huıdıbi tıgooy

¹⁰Ca' m'ıxtıjıcy ni tüg pi'canäg huıdıbi xymıbjıcpıch. Yı' ajcxy je' y'ängeles tım ıjtıbbı jiiby tzajpjoty ma Dios Teedy, iich nDeedy yhuınduu. ¹¹Iich je jäy huıdıbi tzoon tzajpjoty, ti nmiinıch ya naaxhuiñ, je' co nyajnitzögañıch je jäy ajcxy y'alma huıdıbi tıgoyam. ¹²¿Nej miich ajcxy mına'ñ? Pen tüg jäy ymiid migo'px

cöbıxy, etz pen yöydıgooyb nidügtı cöbıxy, ¿nej ca' jėbi ixmach je nımıda'px majmocx mıdaax cöbıxy etz nıcyıxtäy je jadügpı huıdıbi yöydıgooy? ¹³E pen ypatpy je tügpı huıdıbi yöydıgooyb, chi ooy xondägy miid co anajty ti paady huıdıbi anajty ti ytıgooy, ca' jadu'n yxondägy miid je nımıda'px majmocx mıdaax huıdıbi ca' anajty ti yöytıgooygıxy. ¹⁴Tim jadu'n nipaady miid Dios Teedy jiıby tzajpjoty, ca' tzocy co ni tüg jäy y'alma tıgoyıpy.

Nej huaad tüg mmıgüg nhuinmeecım

¹⁵Pen miich mmıgüg xytuñ jıbcı, miidmiydac ahuıngıjc e yajhuınjıhui' ma ti ytundıgooy, pen xy'ayuchınjıhuııyb ti anajty mminaymıgügıpyıı je mmıgüg. ¹⁶Pen ca' xy'ayuc-huınjıhuııy, chi huoomıny tüg o metz mmıgüg huıdıbi jėbi nıdıy'ajt'adıpy miich m'ayuc. ¹⁷E pen nañ ca' je' ajcxy ayuc-huınjıhuııhuañ, mıdnıcxıp ma mıbjıcpıdıjc yöymıjctac e jım ajcxy myajıaxıpy jadu'n nej tüg huıdıbi ca' Dios mıbcıy etz jadu'n nej tüg yajcogüeıtpı huıdıbi ooy pocymııdıty. ¹⁸Janch tıy'ajt iich miich ajcxy nımäy, tüg'öcıy huıdıbi miich ajcxy mgapx'adıjıpy ya naaxhuiñ, Dios nañ jadu'n capx'adıgıpy jiıby tzajpjoty, e huıdıbi miich ajcxy ya naaxhuiñ ca' capx'adıcy, Dios nañ ca' capx'adıgıpy jiıby tzajpjoty. ¹⁹E nañ jadu'n iich miich ajcxy nımäy, pen ya naaxhuiñ miich ajcxy nımetz mıaygápıgıxy co tijaty mmıbjıctzohuaangıxy ma Dios, Dios, iich nDeedy huıdıbi jiıby tzajpjoty, xymöhuıpy huıdıbi ajcxy mbıjctzooyb. ²⁰Com ma miich ajcxy nımetz o nıdugııg nıymıjıgıxy, jım iich n'ıty cujc'amy ma miich ajcxy.

²¹Chi Pedro y'amıdooy Jesús ymınañ:
—Huındzın, ¿naag'oc huaad nhuinmeecyıch yı' ajcxy huıdıbi xymıduıdı-

gooybich? ¿Nej nméecxibich ixti cooni huixtujc'oci?

²² Chi Jesús y'adzooy:

—Ca' yhuixtujc'ócity, hue' meecxipy midaax migo'px jamida'px majmocx midaax'oc.

Je tumbi y'ixpejt huidibi ca'p ymigüg huinmeecxy

²³ Dios y'ane'min jiiby tzajpjoty jadu'n nipaady nej tüg rey huidibi huijtz'oyiib miid je ytumbidijc jajadu'ni ajcxy yjacminucxy'adyii.

²⁴ Je rey ytimyhuijtz'oyiichondacyni anajty cuentas, co oy yjady tüg ytumbi huidibi anajty minuucxy'ajtip canaag millón. ²⁵ Com je' ytumbi ca' anajty miidity ti miid migüediib je' yhuindzin. Huin'it je huindzin ane'my co huen je' ytumbi yajtoocnax quipxyi miid y'ungdöxyijc etz tüg'óciy tijaty ymiid, jaydeb ñuucxy y'adujctähuipy.

²⁶ Huin'it ytumbi ycoxtinay'ihuiiy ma yhuindzin yhuinduu etz nimay: “Huindzin, pa'ayoogich, etz iich miich nmigüejtähuipy.” ²⁷ Chi je tumbi yhuindzin yajtuñ pa'ayo'n, chi huinmeecxip je nuucxy, e yajpidzimy pujxtigoty. ²⁸ E mic'amy co je' ypidzimy pujxtigoty, chi yminaybati tüg ymigüg huidibi anajty miid quipxyi ti ytuñ. Je' anajty minuucx'ajtip tim hueeni, chi je' yöcmimadziy je' ymigüg huidibi miid ytuñ, chi nimay: “Cuet huidibi mnuucx'ajtpy ma iich.”

²⁹ Huin'it ymigüg ycojxtinay'ihuiiy ma je' yhuinduu. Chi minuucxtaacy nimay: “Pa'ayoogich. Iich miich nmigüejtähuipy.” ³⁰ Chi je jadügpi ca' mecxtujcin yajtuñ. Chi oy ymigüg pidägy pujxtigoty, ixti cooni anajty micuedyii. ³¹ Co je jacjadyii ymidumbidijc oy ix yjadu'n nej ti yajtuñ je' ymigüg, chi ooy ajcxy jihuiiy. Chi ajcxy nicx ma je yhuindzin etz yajnimayday tüg'óciy nejaty

anajty ti ijxcixy. ³² Huin'it je' ajcxy yhuindzin oy yajhuoyii je huidibi minuucx'ajtip canaag millón. Chi nimay: “Miich ooy mdzachjibicjäyity. Ti iich miich nhuinmeecxi tüg'óciy je mnuucxy, miid co miich pa'ayoohuin mbijctzooy ma iich. ³³ E miich nañ jadu'n ixipy ti mba'ayoy je migüg huidibi miid mmiidüñ, huidibi xyminuucxy'ajtp, jadu'n nej iich miich ti nba'ayooy.” ³⁴ Chi je huindzin ooy chachjotma'ty, chi pidacy ane'min co huen yajtzaachytuñ je' ytumbi mabaad cuejttäy tüg'óciy huidibi ñuucxy'ajtpy. ³⁵ Chi Jesús ycapxycjxni, minañ:

—Tim jadu'n nej jada rey ti tuñ miid je ytumbi, nañ tim jadu'n Dios tunipy miid miich ajcxy, pen ca' nidüg nidügti miich ajcxy ca' mhuinmeecxy je mmigügtijc amumdüjgot.

Jesús yaj'ixpicy miid co jäy ytöxyijc ixmach

19 E co Jesús capxtay jada ayuc, chi choñ Galilea, chi oy yjady ma Judea it jim Jordán mij niñ naxay. ² Chi ooy mayjäy ypanicxi, e jim yajtzoocy huidijaty anajty yuu miid pa'm miid.

³ Huin'it nijējity je fariseos ajcxy nimiin Jesús co yajmachcähuaangixy anajty. Chi ajcxy y'amidooy:

—¿Nej janch co Dios ti xymooyim cötujcin co jēbi tüg yēydijc ixmadzip ytöxyijc miid tim hueeni ti capxy ti ayuc?

⁴ Chi Jesús y'adzooy:

—¿Nej ca'ni miich ajcxy m'ixy mgapxy ma ymiin jaybety ma Dios ñecy co je naaxhuiñybi chondacy, co Dios ogañ yajcojy tüg'óciy tijaty huidibi j'ajtp co “Dios yajcojy tüg yēydijc etz tüg töxyjäy”? ⁵ Nañ jadu'n Dios yminañ: “Je yēydijc y'ixmadzip ytaj yteedy etz pudigähuipy je' ytöxyijc. E je yēydijc etz ytöxyijc tú'ciy idaangixy.” ⁶ Paady ca' ñimetzity ajcxy, com je yēydijc etz

ytöxyjce tügmucy y'idaangixy. Com Dios ti huijtz mucy je yëydjce miid je töxyjäy, paady ca' huaadity co jäy ajcxy huijtzhuäcxyp tiibi Dios huijtz mucy.

⁷Huin'it je fariseos ajcxy y'amidooy Jesús:

—¿Na'amy co Moisés cötujcin ti yecy jecy'ajty co tüg yëydjce jëbi huaad ixmach ytöxyjce, e möhuipy ñinecy ñidiy'ajt e jadu'n jëbi ixmach?

⁸Chi Jesús yminañ:

—Moisés jada cötujcin ti xymooygixy co jëbi m'ixmajtzicxy mdöxyjce miid co miich ajcxy mdzachcöjuuñity, ca' mgapxymidohuaangixy Dios. Per co je naaxhuñybi chondacy ca' anajty jadu'nity. ⁹Janch tiy'ajt jadu'n nej iich miich ajcxy nimaaygixy co je yëydjce huidibi yajjayhuäcxp miid je ytöxyjäy, e je ytöxyjäy ca' anajty ti ytundigooyb miid huingbi yëydjce, hue' je' yëydjce ytundigooy co ixmach ytöxyjce etz ypijctigach miid huingbi. Nañ tim jadu'n pen tüg yëydjce ypicxy miid tüg töxyjäy huidibi näy ti y'ixmachyii, hue' tundi-gooyb anajty je yëydjce.

¹⁰Co Jesús ydiscipulos ajcxy midooy jada ayuc, chi ajcxy yminañ:

—Pen jadu'n jëdu'n je tiy'ajt co je yëydjce ca' huaad ixmadzip tyoxyjäy, jac'oy co ca' nbjicim.

¹¹Chi Jesús yminañ:

—Ca' tüg'öciy je jäy huinjihuüy jada yaabi tiy'ajt. Jëyi ajcxy huinjihuühuip pin ajcxy Dios pidaaci co huinjihuühuip.

¹²Ji canaagnax je ayuc je huinmañ nej ca' yjëbity ypigipy je yëydjce. Naagity pi'ctijc yma'xung'aty e ca' yca'pxity ñinicxy, paady ca' picxy ajcxy. E nijëjity je yëydjce ca' huaad ypicxy, miid jëgixpi co anajty je' ti ymijaapigyii. E nijëjity yëydjce hui'my jaybicy miid jëgixp co ajcxy ytuñ ma Dios ytung, je Dios huidibi ane'myb tzajpjoty. Pinjaty cöbigamy iich n'ayuc huen cöbicy.

Jesús conucy maybi'ctijc

¹³Chi naagity je jäy miidnicxy y'ung y'anäg ma Jesús jaydëb yajcñixajipy etz Dios miibijctzoy miid yi' ajcxy ycixpi. Chi Jesús ydiscipulos ajcxy oty je jäy ajcxy huidibi anajty miid miimb je y'ung y'anäg, nimaaygixy co ca' jadu'n y'oyity. ¹⁴Per Jesús yminañ:

—Huen miid miin ajcxy pi'c'anäg ma iich, ca' mjijpcogapxiygixy. Com pinjaty ymiibijcp iich ngapxy n'ayuc, jadu'n nej jada yaabi pi'c'anäg ajcxy ymibicy, je' ajcxy tigihuam ma Dios y'ane'my jilby tzajpjoty.

¹⁵Chi Jesús cñixajy je pi'c'anäg ajcxy. Chi ñicxni.

Tüg yeeg'anägnip comeenybi miidmiydägy Jesús

¹⁶Chi tüg yëydjce oy icy Jesús. Chi y'amidooy:

—Huindzin, ¿ti jada' co oy iich ndunipyich jaydëb nbaadibich jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy?

¹⁷Chi Jesús y'adzooy:

—¿Na'amy co xyñimäyich co oy huindzin iich? Dios tügpajc oyip, ca' jac pin. Pen miich mdzojpcy co mbadañ jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy nimina mguydunipy je Dios ycötujcin huidibi Moisés ycojaay jecy'ajty.

¹⁸Chi je yeeg'anäg yajtihuimbijty:

—¿Huidibi cötujcin miich mdijp?

Chi Jesús yminañ:

—Ca' migüg myaj'ögipy. Ca' migüg ytöxyjce migapxtigooyipy. Ca' mmeedzip. Ca' mmigüg mhuin'ünip. ¹⁹Yajmij'at mdaj mdeedy. Mdzogipy mjihuühuip miich mmigügtijc, tim jadu'n nej miich ci'm mnaychogyii.

²⁰Chi je yeeg'anäg Jesús nimaayi:

—Ti nguydündäyich jada yaabi cötujcin ajcxy maabi iich nbi'c'atyich. ¿Ti jada njacyajtigoy'ijtpyich?

²¹Chi Jesús jadüg'oc y'adzooy:

—Pen miich m'idam tudägy, nicx tooc-tigoyda' huidijaty miich miid, etz mo' je meen' je jäy ajcxy huidijaty ayoob. Co jadu'n mdunipy, chi mbaadipy oy'ajtin jiiiby tzajpjoty. Co jadu'n mdooctähuipy tijaty miich miid, chi miinip jadüg'oc ma iich nyajpaadyich, e pajamgich.

²² Co je yeeg'anäg jadu'n midooy, chi ñicxni taj may com ooy anajty chachcomeñity.

²³ Huin'it Jesús nimay je' ydiscípulos ajcxy:

—Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co ooy ymiijhuinma'ñity co tüg comeñiyjäy ytiğihuipy ma Dios y'ane'my jiiiby tzajpjoty. ²⁴ Jadüg'oc nmina'ñich co ooy chipity co tüg comeñiyjäy tiğihuipy ma Dios y'ane'my, niği ca' chipity co tüg camello ñaxipy ma tüg xu'ñ'ijx yxutity.

²⁵ Co Jesús ydiscípulos ajcxy jadu'n midoy, chi ajcxy ooy jihuüy huinmay. Chi ajcxy ñay'amidoohui miñ xyipy:

—¿Pin jébi paady je' y'alma nidzoocin?

²⁶ Chi Jesús ajcxy huindicxpejty etz nimay:

—Je huidibi jäy ajcxy chipjihuiyb, miid Dios ca' ni ti chipity.

²⁷ Huin'it Pedro ymina'ñ:

—Huindzin, iich ajcxy ti n'ixmajtztäyich tüg'óciy huidijaty anajty iich ajcxy nmiid etz nbanicx iich ajcxy miich. ¿E ti jada' iich ajcxy nbaadaamybich?

²⁸ Chi Jesús y'adzooy:

—Janch tiy'ajt nmina'ñich co anajty je xii je tiempo paady mina Dios yajtigajtztähuipy je tzajp etz naaxhuñybi, co anajty iich, je jäy huidibi tsoon tzajpjoty, n'ityich ma ngötujctacich oybi jiiiby tzajpjoty, chi miich ajcxy huidi ti xypahuidityich, miich ajcxy mbadamy majmetz cötujctac, e miich ajcxy mdiydunipy je majmetz picypi Israeljäy ajcxy.

²⁹ E tüg'óciy jäy ajcxy huidibi ti ixma-

jtztäy yjiiin ytiğc, y'uch ymigüg, y'ung ytöxyijc, y'ung y'anäg, ytaj yteedy, o ycam ytu' miid iich ycixpi, yi' ajcxy ypadamyb miğo'px'oc, ca'ydi huidibi ti ixmach. E ypadamy je jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytiğoyipy ni mina. ³⁰ Mayjäy ajcxy huidibi cham ymiid mij'ajtin cötujcin, tzajpjoty ca' ajcxy miid'ada'ñ mij'ajtin cötujcin. E mayjäy huidibi cham ca' miidity ajcxy mij'ajtin cötujcin, tzajpjoty ymiid'adamy ajcxy mij'ajtin cötujcin.

Je naymiduniptijc y'ijxpejt

20 Jadu'n Jesús ymina'ñ: —Je Dios y'ane'min jiiiby tzajpjoty jadu'n nipaady nej tüg cogambi huidibi ooy mij cam miidity. Chi je cogam jopyñi choñ ma oy nicxy ixtäy tumbidijc ajcxy huidibi yajpidigipy yi uva cosecha. ² Chi ycapxytuñ miid nidüg nidüg ytumbi co mujuya'ñ tüg denario meen' tüg xiibi. Chi quejxy nidüg nidüg ytumbi ma je uva cam. ³ Chi petyxi je cogam ñicxy jadüg'oc tumbi ixtaayb. Chi paty cajp cujc nijëjity tumbi huidibi ca' ti tung miidity. ⁴ Chi je cogam je tumbi ajcxy nimay: “Nicx miich ajcxy tuñ ma iich ngosecha. Cham nmujuyipy jadu'n nej ytiy'ajtity.” Chi ñicxy ajcxy midumbi. ⁵ Chi je cogam ñicxy jadüg'oc cujcxii tumbi ixtaayb. Nañ jadu'n nicxy jadüg'oc minacyxii. ⁶ Nañ tim jadu'n tzuu jadüg'oc je cogam ñicxy tumbi ixtaayb, chi paty nijëjity cajpcujc huidibi ca' ti tung miidity ajcxy, chi ajcxy nimay: “¿Na'amy co miich ajcxy myaajity? ¿Nej co ca' mnicxy mdungixy?” ⁷ Chi je' ajcxy y'adzooy: “Je' co ca' iich ajcxy pin ti xycapxytuñ.” Chi je cogam ajcxy nimay: “Nicx miich ajcxy tun ma iich nnaaxjot. Cham iya nmujuyipy jadu'n nej ypaadyii.” ⁸ Co oy ycodziyñi, chi je huindzin nimay je huidibi nigop'ajtp je tung: “Nicx mijhuoodäy je tumbidijc etz mujuyipy. Mujuy jayijp huidibi ti

ymiiñ axam tumbi etz jim nicxy myajcogixiy ma huidibi anajty ti miiñ jayijp tumbi.”⁹ Chi ajcxy jayijp yajmujuy je tumbi ajcxy huidibi anajty ti ytiñiy tumbi axam. Chi yajmujuy ajcxy jadu'n nej anajty jäy ñaymujuyii je tüg xiibi.¹⁰ Co miiñ je tumbi ajcxy je huidibi ajcxy jayijp tigiñ tumb. Chi ajcxy jot'ajti co jac'anaxy yajmujuya'ñ. Per quipxyjaty ajcxy paty tüg meeñ nidüg'ócij je tumbidijc.¹¹ E co ajcxy quipxyjaty yajmujuy, chi ajcxy ytiñiy jotma'tpi.¹² Chi ajcxy nimay je cam huindzin: “¿Na'amy co quipxyjaty iich ajcxy ti xymujuyich miid je huidibi ti miiñ axam tumbi? Yi' ajcxy tüg jaxigy ti ytuñ, e iich ajcxy tüg xii je anbi ti ngöbicyich.”¹³ Chi je cam huindzin y'adzooy, nimay nidügti je' ajcxy: “Miich, iich nmigüg, ca' iich jibic ti nduñich miid miich. ¿Nej ca' iich ajt ngapxytuunim co jadu'n nmujuya'ñ tüg denario meeñi?”¹⁴ Con yi mmeeñ, e nicxni. Jadu'n ndzocyich co quipxyjaty nmujuya'ñich miich miid huidibi ti ymiñ axam ma je tung.¹⁵ ¿Nej ca' huaad iich nduñich miid iich nmeeñ nej ndzócyichi? ¿O co xyajca'oy'ixyich, co iich ooy n'oyjäyity?”¹⁶ E huidibi ajcxy jaccogixiyb, yi' ajcxy jayijp'adam. E huidibi ajcxy jayijp'ajtp cham, yi' ajcxy yjaccogixihuamb. May ooy yjaya-jhuoomiñ e hueeni huidi huin'ixjipy.

Jesús capxypidzimy jadüg'oc co y'öga'ñ

¹⁷ E co Jesús anajty ñicxy ma Jerusalén tü'aa, chi miid nicxy ahuingujc je nimajmetzpi ydiscípulos. Chi ajcxy nimay:

¹⁸ —Jadu'n nej miich ajcxy m'ijxy mnejhuüy cham iich ajt nba'ttigiiyim jim Jerusalén. Jim Jerusalén iich, je jäy huidibi tzoon tzajpjoty, xyajcüyegaamich je teedy mijtungmiidpi etz escribas ajcxy. Nyajtiyduna'ñich etz pidäga'ñ ajcxy ané'min co

n'ögibich.¹⁹ E yi' ajcxy xycüyega'ñich ma je huidibi ca' yjudiojäyity, jigix xyñixigibich xyajxigibich, xycoxipich, etz xyajcruutzpedipich ajcxy. E co n'ögibich, chi njugypigipyich codugiig xii.

Huidibi Jacobo etz Juan ytaj ypjictzou

²⁰ Chi je Zebedeo ytöxyijc nimiiñ Jesús miid metz je ymang; Jacobo etz Juan. Huin'it je ungdaj huingojxtinay'ihuiiy Jesús, pijctzoy may'ajt.²¹ Chi yajtiiy Jesús:

—¿Ti mdzojcpy?

Chi je ungdaj y'adzooy:

—Tun may'ajt möhuipy iich metzpi yi nmang yi jacmijtung ma miich m'ane'min, jaydëb iñahuipy ma miich mmijc, tüg a'oy'amy etz jadüg anajty'amy.

²² Chi Jesús y'adzooy:

—Miich ajcxy ca' mhuiñihuüy ti ajcxy mbijctzooyb. ¿Nej mminaxa'ñ myajnaxa'ñ miich ajcxy je tzaachypi huidibi iich nminaxamy nyajnaxamyich? Jadu'n nej jihuüy m'üga'ñ ajcxy je ta'm niñ huidibi iich n'ügamy e mbaada'ñ je niibejtin huidibi iich nbadamyb.

Chi je' ajcxy y'adzooy:

—Jëbi.

²³ Chi Jesús ymina'ñ:

—Janch tiy'ajt nej miich ajcxy mina'ñ co mmináxcixipy myajnáxcixipy je tzaachypi huidibi nnaxa'ñich. Per ca' iich cötujcin nmiididyich co iich miich ajcxy nbidägipy mijtungmiid, co myajpaadip tüg ma iich nmijc a'oy'amy e jadüg anajty'amy. Hue' janchtiy Dios Teedy ymiid ni'ixi' pinjaty ti huin'ixy jaydëb yajnicxip je mijtung ma iich n'ane'mdac.

²⁴ Co je nimajcpi ydiscípulos ajcxy ne-jhuüy jadu'n nej Jacobo etz Juan pijctzoy may'ajt ma Jesús, chi ajcxy ooy mijotma'ty Jacobo etz Juan.

²⁵ Huin'it Jesús mijcapxy je' ydiscípulos ajcxy, chi nimay jadu'n:

—Miich ajcxy mnejhuüy co yi jäy ajcxy huidibi mijtungmiidpi ma je maybi naax cajp, mic ajcxy ane'my je naax cajp. Nañ jadu'n yi' ajcxy huidibi mic'ajt miid ma je maybi naax cajp, mic ajcxy ane'my je jäy ajcxy. ²⁶ Per miich ajcxy ca' mjadu'nity nej je mijtungmiidpi ma je maybi naax cajp. Pinjaty miich ajcxy je mij tung yajnicxip, copicy ñaybidägiyb nej tüg tumbi. ²⁷ Pen ji miich ajcxy nidüg nigohuajc'adañ, copicy ñaybidägiyb nej tüg tumbi. ²⁸ Com iich nañ jadu'n, je jäy huidibi tzoon tzajpjoty, ti nmiinich ya naaxhuin jaydëbi nbubedipyich yi mayjäy ajcxy. E canan yi' ajcxy xypubedipich. Ngäyegaamyich njugy'ajtin ma yi o'cin miid je mayjäy ycxipi, jaydëbi ngohua'nich jäy ajcxy y'alma huidibi tigoyam.

Jesús yajtzoocy metz jay huintzpi

²⁹ E co Jesús etz ydiscípulos ajcxy ycajppidzimy jim Jericó, chi ypanicxi ajcxy mayjäy. ³⁰ E jim anajty iñaay nimetz huintzpi tüba'áy. E co ajcxy nejhuüy co jim anajty ñaxy Jesús, chi ajcxy yaaxpi jojcpi:

—Huindzin, David y'ap y'oc, tun may'ajt iich pa'ayoog.

³¹ Chi je mayjäy ajcxy ojcooty je metzpi jäy huintzpi, nimay ajcxy co huen amoñ. Per je huintzpi nīgi minan'idich:

—Huindzin, David y'ap y'oc, tun may'ajt iich pa'ayoog.

³² Huin'it Jesús ytinayxijp, e yminañ:

—Ocmin miich ajcxy ya.

Huin'it yajtiy:

—¿Ti mdzojcpy ndunipyich miid miich?

³³ Chi ajcxy ñimaayi:

—Huindzin, ndzojcpyich co xyajhuindicxiğibich.

³⁴ Huin'it Jesús pa'ayoogoty ajcxy. Chi ajcxy nidoni ma je' yhuin, e mic'amy je

huintzpi ajcxy y'ijxigy. Chi Jesús ajcxy panicxy.

Jesús ytiğiüy jim Jerusalén

21 E co anajty Jesús etz je mayjäy ajcxy ti mihuingoni Jerusalén, chi yja'ty ma Betfagé cajp mihuingon je Olivos cōgop. E jim Jesús quejxy nimetz ydiscípulos ajcxy. ² Chi ajcxy nimay:

—Nixcix ma je cajp huidibi jim'amy. E jim tüg burro ycoxochity miid y'ung. Coguejttüdiip ajcxy je burro e yajmiingix ya ma iich. ³ E pen jim pin nej xyñimäy, nima' co je Huindzin yajtunam, e yajhuimbidañ mic'amy.

⁴ Jadayaabi oy jadu'n ytuñyii yjadyii ycixy yca'pxy jadu'n nej je profeta jecyip jaay, co jadu'n yminañ:

⁵ Yajnima' je jäy ajcxy huidibi tzinaayb jim Sión (Jerusalén), oc'ijxcix, chi miin ajcxy je mrey, yung nax yjot yhuinmañ miidity je mrey, etz burrocixy miin. Ma tüg burro mang huidibi ytaj tzimy yajyöyp.

⁶ Chi je metz ydiscípulos ajcxy cuyduñ nej anajty Jesús ti y'ane'myii. ⁷ Yajja'ty ajcxy je burro miid ymang. Chi Jesús ydiscípulos ajcxy jübeñ je metzpi burro miid ajcxy yjocxhuit, chi Jesús yaj'iñay je burro mang. ⁸ E je mayjäy ooy yajhuinyëbiy ajcxy je tü'aa miid yhuin, chi ajcxy oy ypuxy quipy y'aacx. Chi ajcxy pidacy ma je tü'aa. ⁹ E jim ñajxy je burro, e je mayjäy huidibi nixp jayijp, e nañ jadu'n huidibi anajty mimb axam, ooy ajcxy ytiğiüy huambi jihuüy, chach minaangixy:

—¡Hosana! ¡Gloria a Dios! ¡Ooy ycömayity Dios! Huen capxpaady idipy jada yëydjç huidibi mimb ma yi nHuindzin Dios yxi etz miid ymic'ajt. ¡Gloria a Dios!

¹⁰ Co Jesús ytiğiüy jim Jerusalén, chi tüg'óciy je mayjäy huinmay'ahuidijty, chi ñay'amidóohuigixy miñ xyipy:

—¿Pin yi' yijiibi jäy?

¹¹ Chi mayjäy y'adzooy:

—Yi' je' je profeta Jesús huidibi tsoon ma Nazaret cajp ma Galilea it.

¹² Huin'it Jesús ytigüy ma Dios ytiç. Chi ixquejxtay tüg'óciy je ajuybi adoocpi huidibi anajty yajpatp jiiby. Chi tijhuimbijttay tüg'óciy je mesa ma anajty jäy jim ymeeñyhuingogongixy, etz nañ jadu'n tijhuimbijttay je muuxytoocpi ñaybejt.

¹³ Chi jadu'n nimay ajcxy:

—Jaaybety jadu'n ymiñ ma Dios ñecy: “ñich ndiç je' yi' ma jäy ajcxy Dios mibijctzoy”, per miich ajcxy hue' yi' mhuañ meetzpi tiç.

¹⁴ E co anajty jiiby tzajptigoty Jesús, chi jiiby ñimiini huidijaty anajty huintz, huidijaty anajty cïma'ty tecyma'ty, chi Jesús yajtzoocay. ¹⁵ Per je teedy ajcxy huidibi mïjtungmiid etz je escribas ajcxy ooy mïjotma'ty Jesús co ajcxy ijxy nejhuüy jadu'n nej Jesús anajty tuñ mïjhuinma'ñ. Etz nañ jadu'n ajcxy ijxy co je pi'c'anäg anajty ajcxy yhuaangixy yjihuiygixy jiiby tzajptigoty, yminaangixy: “¡Huen cömay'idipy je rey David y'ap y'oc!” ¹⁶ Chi je teedy etz escribas ajcxy Jesús nimay:

—¿Nej ca' miich mmidooy nej je pi'c'anäg chach minaangixy?

Chi Jesús y'adzooy:

—Nmidooybich. ¿Nej ca' miich ajcxy mgapxyñi Dios ñecy ma ymiñ jaaybety co jadu'n yminañyi?:

Ti myaj'ixpicy iyy ma je pi'ctiç ma'xungdiç jaydëbi ajcxy iibaadip capxpaadip Dios.

¹⁷ Chi Jesús ycapxycïjxy miid je teedy etz escribas ajcxy etz choon jiiby tzajptigoty. Chi ñicxy ma Betania cajp, e jim yajnajxy je tzumbi.

Jesús capxpojcy je higueri ca'p anajty ytiim'aty

¹⁸ E co yxiimiy ytiicxïgy, chi Jesús yhuimbijty Jerusalén. E ma anajty tim ytüyöy, jim yuuböccooti. ¹⁹ E jim ijxy

ma tüba' tüg cop je higueri quipy. Chi ninicxy. Chi pä't'ijxy, per ca' anajty ni tüg ytiim, jëda'ajty je' y'aay. Chi Jesús nimay je higueri quipy:

—¡Ni ca minaa xi mdiim'adipy!

E mic mïciyi je higueri quipy ytiich. ²⁰ E co je' ydiscípulos ajcxy jadu'n ijxy, chi ajcxy ooy huinmay. Chi ajcxy y'amidooy Jesús:

—¿Na'amy co yi higueri quipy mic'amy ti ytiçh?

²¹ Chi Jesús y'adzooy:

—Janch tiy'ajt jadu'n nej nnimaaygixy. Pen miich ajcxy miid je mibijcin, etz ca' ajcxy mmibicy aametz jotmetz, jëbi mïjhuinma'n mdungixy nej iich ti nduñich. E nañ jadu'n jëbi jac mïjpi mïjhuinma'ñ mdunipy ajcxy. Jëbi ajcxy tun cop mnimäy: “Quëg ya, tig'i mejyoty” e xycapxymidohuipy ajcxy je tun je cop. ²² E tüg'óciy tijaty miich ajcxy mbijctzooyb huen ytimytijyity, pen mmibijcp ajcxy, mbaadip ajcxy.

Jesús ycötüjcin

²³ Co Jesús yja'ty Jerusalén, chi ytigüy jadüg'oc ma Dios ytiç. E jiiby anajty yaj'ixpicy je mayjäy, chi ñimiini je teedy mïjtungmiidpi etz judío mïjjäydijc ajcxy. Chi ajcxy y'amidoohui:

—¿Ma cötüjcin ti mbaady co jadu'n mduñ tzajptigoty? ¿Pin jada cötüjcin ti xymöy?

²⁴ Chi Jesús y'adzooy:

—Nañ jadu'n iich miich ajcxy nyaj'amidoohuamy tüg ayuc. Pen m'adzooyb ajcxy jada ayuc, huin'it iich miich ajcxy nyajnimähuipy ti cötüjcin iich miid nduñ huidijaty. ²⁵ ¿Pin quejxy je Juan, je Bautista, yajniibejtpi, Dios o jäy ajcxy?

Chi ajcxy ñayñimäyigixy miñ xyipy:

—Co ixipy ajt n'adzoohuim co Dios Juan quejx, huin'it xy'adzoohuim: “¿Na'amy co miich ajcxy ca' mmibijcy Juan?” ²⁶ Per nañ jadu'n ca' huaad

nminaanim co jäy ajcxy yajñibjcy Juan, com nejhuiyım co yi mayjäy mibjccixy co je' anajty Dios tüg y'ayucnajtzcaxiıybi.

²⁷ E paady ajcxy jadu'n adzooy Jesús:

—Ca' iich ajcxy nejhuiyigixy.

Huin'it Jesús yminañ:

—Nañ jadu'n iich ca' nigapxañich pin je' ycötujcin miid nduñich huidijaty.

Je metzpi ung iixpejt

²⁸ Chi Jesús yminañ:

—¿Nej m'oc'ixy m'ocjaygugi' jadayaabi ixpejt? Tüg je yëydjic ymiid anajty metz je' ymang. Chi nimay je mijpi: “Nıcx cham m'octuñ ma iich n'uva cam.” ²⁹ Huin'it je' ymang y'adzoohui: “¡Ca' nnicxañich!” Chi jaccohueñyi je' ymang yhuinmaydigajch, chi ñıcxıy tumbi. ³⁰ Chi je ungdeedy oy ıxy je ymang mutzpi. Chi nañ jadu'n nimaay co huen nicxy tuñ. Chi je' ymang mutzpi y'adzooy: “Oy, cham nıcxıbıch.” Per ca' ñıcxıy. ³¹ ¿Huidi je' nidügtı ycuycduuñ nej anajty yteedy tzocıy?

Chi ajcxy yminañ:

—Je' ymang mijpi huidibi jayıjp nimay.

Huin'it Jesús nimay ajcxy:

—Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygıxy co je' huidibi ajcxy yajcogüejtpı etz je töxyjäy ajcxy huidibi tundıgooyb miid yëydjic, je' ajcxy tigıhuamb jayıjp ma Dios y'ane'my jilby tzajpjoty, ca'ydı miich ajcxy. ³² Paady ycıxpı oy ymiin je Juan huidibi jäy ajcxy yajñıbejt, Juan yajni'ixıyigıxy je mayjäy nej ajcxy jëbi yjothuimbıdıpy ma Dios. E miich ajcxy ca' mibjcy jadu'n nej Juan yminañ. Per je' ajcxy huidibi yajcogüejtpı etz je töxyjäydjic huidibi tundıgooyb miid yëydjictjic, ymıbjic je' ajcxy Juan. Oy miich ajcxy mja'ıjıxy, per ca' mjothuimbıdaangıxy etz ca' mıbıgaangıxy.

Je naymiduunıptjic jıbjicjäybi ajcxy y'ıjxpejt

³³ Chi Jesús yminañ:

—Oc'amıdoo'ıjtcıx jadayaabi ıjxpejt. Ji anajty tüg je' huidibi nihuindzin'ajtpı mijpi je' tundac. Chi je' cogam uvas cojy ma je' ytundac etz jügajy. Chi yaj'oyııy ma anajty jëbi je' uvas ñıı yajñıgdägaanı. Nañ jadu'n cojy tüg tzaaboch cıxpı, jıgıx jëbi cuend'aty ycam. Co yaj'oyıyday, chi je' cogam yejcy pijctzoy je' ycam ma je' jäy ajcxy huidibi naymidunaanı. Chi oy choonı je' cogam nicxy vıaje tumbi. ³⁴ Je huin'it tiempo co yhuaad'ajtnı je cosecha, chi je' cogam quejxy nijëjty ytumbi jim ma huidibi anajty tı yajpijctzoy je' ñaax co huen möyıı je' huidibi yı' paadaanı. ³⁵ Per je' jäy huidibi anajty tı naax pijctzoy, chi ajcxy majch je' tumbi. Chi ajcxy ooy huinhuojpy jıjphuojpy tüg. Chi ajcxy huıngäch jıjpcäch jadüg. Chi ajcxy je' midugıgpi yaj'o'cy. ³⁶ Chi je' conaax cogam huıngbi ytumbıdjic quejxy. E nañ jadu'n ajcxy oy tungıxy jadu'n nej anajty tı tungıxy je' jayıjp'atypı. ³⁷ Chi yci'm'ung oy quejx cogııyñı. Hue' jot'ajtı co yajmıj'adııy je' y'ung. ³⁸ Per co ajcxy je' tumbıdjic ıjxpaty je' cogam je' y'ung, chi ajcxy ñaygapxi: “Tzoc ajt yaj'o'cim je' cogam ymang, com yı' je' mıhuı'mamb je' yteedy je' yjugy'ajtnı je' ypidägy. E co ajt nyaj'o'cim, chi iich ajt nmıhuı'mım je' cam.” ³⁹ Chi ajcxy majch je' cogam ymang. Chi ajcxy huıjtzpıdzımy ma je' tundac. Chi oy yaj'öccıxy.

⁴⁰ Huin'it Jesús yminañ:

—Co anajty tı miin je' conaax je' cogam, ¿tı jada' y'octunıpy miid je' tumbıdjic ajcxy?

⁴¹ Chi je' teedytjic etz mijjäydjic y'adzooy:

—Je' cogam yaj'ögıpy yıjııbi jıbjicjäydjic, ca' ajcxy pa'ayoohuıpy, etz yegıpy je' uvas cam pijctzoy ma je' huıngbi jäy

huidibi yegipy je pidägy huidibi cogam paatip.

⁴² Chi Jesús yminañ:

—¿Nej ca'ni miich ajcxy mgapxy ma miin jaaybety ma Dios ñecyi? Jadu'n yminañ:

Je yëydijc huidibi je jäy ajcxy ca' anajty tzocy, Dios ti pidägy mij'ane'mbi. Tim jadu'n nipaady nej tüg tzaa oybi huidibi je pojtzpidijc ca' ajcxy yajtunañ, e je' je' oy ti yhu'i'mni ma anajty yjaccopyity. Je Huindzin Dios jada tung ti tuñ, e ooy oy n'ixim yi' ytung.

⁴³ E paady jadu'n iich miich ajcxy nimäy co miich ajcxy myajpigañ yi m'it mlugar jiiyby tzajpjoty ma Dios y'ane'my etz yajmöhuañ je huingbi jäy je huidibi amuumdügjot naygyeyjciip ma Dios. ⁴⁴ Pinjaty ca' cöbigañ jada mij'ane'mbi, ayo'n ypadaamb, ytimni-patp nej jihuüy jim ycijxciday ma je tzaa ñicx, tijhuüdz yjajtähuipy. O pen je mij'ane'mbi midziptzoñ je jäy, chi yti-goydähuipy ajcxy, tim jadu'n nej jihuüy je tzaa ñigidaagoodyi ajcxy, e janch jaam püx nicxy yjaty.

⁴⁵ Co ajcxy midooy, chi je teedytjic etz je fariseostjic huinjihuüy co yi' ajcxy yajni-gapxyp, ⁴⁶ chi Jesús ajcxy jamadzaañ. Per tzigiüyb anajty ajcxy miid je mayjäy, je' co je mayjäy anajty mibijccixy co Jesús najtzcapxiyb Dios ytiy'ajt.

Je ijxpejt ma jäy anajty pijcpidijc nixiüduñ

22 Chi Jesús jadüg'oc ytiüy capxp miid ijxpejt, yminañ jadu'n:

²—Je Dios y'ane'min jadu'n nipaady nej je rey ymang ocnixiüduñ co ti ypiçy.

³ Chi je rey quejxhuäcxtay je ytumbi co huen nicxy huoomujtaaygixy je huidijaty anajty ti yaj'nimaaygixy co m'ingixipy ma ytuna'nyii yjada'nyii je pijcin. Per ca' je' ajcxy ymiinañ ma je pijcin nixiüduñ. ⁴ Chi quejxnip hu-

ingbi ytumbi, nimay ajcxy: “Nimaaygix je tiibi oy jayijp'aty mnimaaygix jadu'n co huen mmiingixy ma yam je caayin uucin ni'ixi' y'ity. Ti je huaj ñicxpi nyaj'ögyich. E ni'ixi' ijtaayñi, huen miin ajcxy ma je pijcin ytuna'nyii yjada'nyii.”

⁵ E je' ajcxy tiibi anajty yaj'nimaaygixy, ca' ajcxy je' ytimy tuñ cuendi. Nijëjity ajcxy ñicxy ma ytundac. Nijëjity ajcxy ñicxy toocp yeqj; ⁶ e nijëjity ajcxy majch je rey yquejxyöybi ajcxy, chi ajcxy oy chaachytuñ, chi yaj'o'cy.

⁷ Chi je rey ooy chachjotma'ty. Chi je soldados ajcxy quejxy co huen nicxy yaj'öctäyii je jäyyaj'öcp ajcxy etz ytoy-dähuip je ycajp. ⁸ Chi je rey nimay je ytumbi ajcxy: “Ni'ixi' ijttäy ma jadaayaabi je pijcin yajnixiüduñañ. Per je huidibi ajcxy ti yajnimäy ca' ajcxy mihuaadity co ym'ingixipy. ⁹ Nicx miich ajcxy majaty jäy yjiin ytiç. Nimaaygixy tüg'öciy pinjaty ajcxy mbaty, co huen miingixy ma je pijcpi.”

¹⁰ Chi ñicxy je rey ytumbi ajcxy. Chi ajcxy miidmiinday je mayjäy, je oyjäybi etz je jibicjäybi. Chi y'ujztay je rey ytiç miid je mayjäy. ¹¹ Huin'it je rey ytiüy mayjäyjoty, ixañ anajty huidijaty ti yajhuomiñ. E jiiyby tüg yëydijc ti ijxpaty huidibi ca' anajty ti ñayx-oxyii, jadu'n nej jäy nayxóxiçixy co ajcxy nicxy ma tüg pijcin. ¹² Huin'it je rey minañ: “Migüg, ¿nej ya ti mdigiy ti-goty, e ca' mxojx miidity nej ypaadyii?”

E je yëydijc amoñyi je' yhu'i'my. ¹³ Chi je rey nimay huidibi anajty jim pubejtp: “Çixotz tecyxotz jada yëydijc etz pidäg agootztuuby. E jiiyby yjihuipy yäxipy, jiiyby ytiütz huinquedip miid jotmay.”

¹⁴ Com may je jäy ajcxy huidibi ti yajhuooy, e hueeni ajcxy huidibi ti yajhuin'ixy.

Je cogüejtin ñimiydägy

¹⁵ Je huin'it tiempo je fariseos ajcxy tuñ quipxycapxy co anajty xihuaangixy nihuambedaangixy Jesús. ¹⁶ E jadu'n

ajcxy quejxy ma Jesús yajpaady naagity huidibi minicxpejt je fariseos ajcxy ytiy'ajt etz naagity huidibi mijnicxpejt je Herodes ytiy'ajt. Chi ajcxy Jesús nimay:

—Huindzin, nejhuiybich iich ajcxy co miich mgapxy je tiy'ajt. Tudägy myaj'ixpicy jäy ajcxy jadu'n nej huaad ajcxy cuychinaaygixy Dios ytiy'ajt. E ca' mgüendituñ nej jäy ajcxy yminaangixy. Tú'ciy miich mduñ miid comeenyjäy etz miid ayoobtijc, ca' huin'ixpety myaj'ixpicy. ¹⁷Nejhuihuamy iich ajcxy nej miich minañ pen tiy'ajt jadu'n: ¿Nej ndundigooyim ma Dios ycötujcin, co ngüejtim ma César, je romano mij'ane'mbi?

¹⁸Per Jesús ñejhuiyb anajty ajcxy yjibic-huinmañ, e chi ajcxy nimay:

—Ooy miich ajcxy naybidáacigixy nej jihuüy ooy mdudägyty, e ca' yjanchity. ¿Na'amy co ajcxy xychachjot'ixy xychachhuinmañ'ixyich? ¹⁹Yaj'ixcchic tüg meñ huidi miid migüéjtigixy César.

Chi ajcxy mimiiñ tüg meñ. ²⁰Chi co Jesús y'ijxy je meñ, chi yajtiy:

—¿Pin y'ahuinax e pin yxii cixjaay ma jada meñ?

²¹Chi ajcxy y'adzooy:

—Je romano mij'ane'mbi y'ahuinax etz yi' yxii.

Huin'it Jesús je' ajcxy nimay:

—Mo' je César huidibi yi' yjé'ajtpy, etz mo' Dios huidibi Dios yjé'ajtpy.

²²E co ajcxy jadu'n midooy, chi ajcxy ooy jihuiy huinmay. Chi ajcxy ixmajch Jesús, e ñicxni ajcxy.

Yaj'amidooy ajcxy je jugypijcin co pin ti y'ögy

²³Je huin'it xii je saduceos ajcxy oy ixxy Jesús. Yi' ajcxy yminañ co ca' yjugypigañ je öcpi ajcxy. E jadu'n ajcxy huinmañ pidägy, e yminaangixy:

²⁴—Huindzin, jadu'n miiñ ma Moisés ycötujcin co je yëydijc huidibi ypijcy-

chinaayb miid ytöxyijc, e pen öcp je yëydijc, e ca' ni tüg y'ung yajhui'my, copicy co co'öcytöxyjäy ypijctigadzipy miid je yëydijc ymiguëx. ²⁵Pues jii ma iich ajcxy anajty tüg quëx je yëydijc nihiixtujc. Je unguoob ypijcy, e chi ix'ögy ytöxyijc, e ca' ni tüg y'ung yajhui'my. Chi je miguëx ypijctigajch miid je töxyjäy. ²⁶Nañ jadu'n je mimetzpi yëydijc ix'o'cy ytöxyijc. Nañ jadu'n je midugügpí yëydijc ix'o'cy ytöxyijc. E jadu'n oytuñyii yjadyii miid je töxyjäy co ti anajty miiddzinay'abidzimdäy je nihiixtujcpi yëydijc tüg quëxpi. E je nihiixtujcpi ajcxy ix'o'cy je töxyjäy, e ca' ni tüg y'ung ajcxy yajhui'my. ²⁷Chi nañ jadu'n oy y'öcni je töxyjäy. ²⁸E co anajty xii tiempo paty, co anajty Dios yajjugypicy yi tiibi ajcxy y'ögy, ¿huidibi jada' ajcxy nidügti je yëydijc töxyijc'adaanip je töxyjäy? Com ti ajcxy jadu'n nihiixtujcpi miiddzinay'abidzimgixy.

²⁹Chi Jesús je' ajcxy y'adzooy:

—Miich ajcxy ca' mhuinjihuüy je tiy'ajt, com ca' mnejhuiygixy Dios y'ayuc ytiy'ajt, e com ni ca' mnejhuiygixy je mic'ajt huidibi Dios ymiid. ³⁰Pues co anajty yjugypijccixy je jäy tiibi y'öccixy, chi ca' ajcxy ypiğañ, e nañ jadu'n ni ca' ajcxy ñaymöhuiyb y'ung huen pijccixy. Hue' ajcxy yjugy'adaangixy chinähuaangixy jiiby tzajpjoty, tim jadu'n nej je ángeles ajcxy chinaaygixy jugy'ajtcixy. ³¹Per je tiy'ajt co jäy ajcxy tiibi y'öccixy yjugypigaangixy jadüg'oc, jëbi mbaatcixy jada tiy'ajt ma Dios ñecy. Dios ci'm jadu'n minañ: ³²“ñich je' je Dios huidibi Abraham, Isaac etz Jacob yDios'ajtpy.” Com yi Dios ca' yi' yDios'aty ma yi öcpi ajcxy. Yi Dios Dios'ajtp yi' ma yi juugypi ajcxy.

³³E co je mayjäy jadu'n midooy, chi ajcxy ooy tzachjihuiy tzachhuinmaay je Jesús y'ixpijcin.

Je ane'min huidibi ooy ycopicyity

³⁴E co je fariseos ajcxy nejhuüy co Jesús anajty ti yaj'amoñyii je saduceos ajcxy, chi ajcxy ñayyömujectaayi. ³⁵E jim anajty tüg leyhuindzin huidibi Jesús anajty jot'ixyp huinma'n'ixyp, chi y'amidooy:

³⁶—Huindzin, ¿ma yi maybi Dios ycötujcin, huidibi yi' jaccopicyip?

³⁷Chi Jesús y'adzooy:

—Tzoc jihui' etz yajmij'at nHuindzin'ajtim Dios miid tüg'óciy m'aa mjot, etz miid tüg'óciy m'alma, etz miid tüg'óciy mhuinmañ. ³⁸Jada je' jadu'n je Dios ycötujcin huidibi jaccopicyip, etz huidibi tim jayijpip. ³⁹Je mimetzpi Dios ycötujcin jahueengi tú'ciy ñaybadyii miid je jayijpi, yi' huidibi jadu'n minamb: “Tzójccix jihuiyigix yi mmigügtjic, tim jadu'n nej mnaychogyii nayjihuiyii c'm.” ⁴⁰Jada Dios metzpi ycötujcin jaccopicy jacmic'ajt miid ca' jac huidibi cötujcin huidibi Moisés etz je profetas ajcxy yejc.

¿Pin je' y'ung je Cristo?

⁴¹E ma anajty jim tügmucy yjac'ijtcixy je fariseos, huin'it Jesús yajtiy:

⁴²—¿Nej miich ajcxy huinmay miid Cristo? ¿Pin je' y'apmang?

Chi ajcxy y'adzooy:

—Je David je' y'apmang.

⁴³Chi Jesús ajcxy nimay:

—¿Na'amy co David anajty ti yminañ co Cristo hue' je' yi' yhuindzin? Jadu'n ti capxy David anajty miid je Dios yjihuiñ ymic'ajt, yminañ:

⁴⁴Je Huindzin Dios nimay iich nHuindzin: “ñña' ma iich n'a'oy'amy, ixti cooni iich miich nyajmimadägip ma je mmidzip ajcxy.”

⁴⁵¿Nej jébi David ymij'ap'adyii je Cristo? Com David c'm yminañ co Cristo yi' je' yhuindzin.

⁴⁶E nitüg'aa ajcxy yca'adzohuimbijty. E jadu'n nej je xii tiempo yjacnicx anajty ca' ni pin ocjacyajtiyñi huidijaty ayuc.

Jesús xiy ajcxy je fariseos etz escribas

23 Chi Jesús nimay je mayjäy etz yi' ydiscipulos ajcxy:

²—Je escribas etz je fariseos ajcxy chachnaygömaayigixy co yi' ajcxy jajtp nej capxti'cxipy je cötujcin huidibi Moisés yjaay jecy'ajty. ³Oy co ajcxy mguydunipy jadu'n nej yi' ajcxy xyaj'ixpijccixy Dios y'ayuc, capxymidoogix nej xyñimaayigixy per ca' mdungixy huidibi yi' ajcxy ytumb, com yi' ajcxy oy ycapxcixy e ca' ajcxy cuydungixy. ⁴Yi' ajcxy nigo yajcojccixy canaag costumbre huidi je jäy ajcxy ca' mimadägañ, e ca' ajcxy pa'ayoy je jäy, tim jadu'n nipaady nej jihuiy tüg tziy ti mooygixy jemxypi huidibi ca' je jäy ajcxy mimadägañ, e yi' escribas etz fariseos ajcxy ni ca' ycihuax yajpaadaangixy je tziy. ⁵Tüg'óciy huidi yi' ajcxy ytumyb, je' ajcxy ytumyb co huen jäy ajcxy ixyii, jaydëbi yajcömay ajcxy. Yi' ajcxy yajhuimboc-huiniñyigixy etz ñayyajcihuiniñyigixy Dios y'ayuc. Nayxojaxcixy miid huit yooñjatypi co chachcömayaangixy. ⁶Ooy ajcxy tzocy iñaybejt ma je' iñay je ane'mbi ma jäy ajcxy yxiiduñ. Ooy ajcxy tzocy yi' cödumbi iñaybejt ma je naymujctac. ⁷Yi' escribas etz fariseos ajcxy oy tzojccixy co ajcxy yajcapxpocxip huindzigiñ'amy mayjäyduum. Etz nañ jadu'n ajcxy tzocy co jäy ajcxy yajmij'adiyb nej huindzindijc ixpiyitjic. ⁸Miich ajcxy ca' jadu'n m'a'ixihuipy co ajcxy xytijipy huindzin com nidüg'óciy miich ajcxy mnaymigü'ájtigixy, etz tügpajc je' huidibi miich ajcxy mhuiñzin'ajtpy yi' je' Cristo. ⁹E nañ jadu'n miich ajcxy ya naaxhuiñ, ca' oy ni pin mdeedy'adiyb co miid

miich ajcxy tügpajc je mDeedy, huidibi jiiyby tzajpjoty. ¹⁰E nañ ni mganaydijiiyb ajcxy mij ane'mbi, com yi Cristo je' tügpajc miich ajcxy mmij'ane'mbi. ¹¹Je pin jaccapxymidoob ymigügtijc, je' je' mij'ajtin miid ma miich ajcxy. ¹²Pinjaty huidibi ci'm naygömayip, tzöydu'nbaadip je', e pinjaty naybidaacip nicy seemy, je' je' capxpaady y'idipy.

¹³¡Ay miich ayoob ajcxy fariseos etz escribas ajcxy! Miich ajcxy mnaybidáacigixy nej jihuiy ooy mdudägyjäy, e ca' yjanchity. Miich ajcxy mgoyüchpy je Dios yti'ajtin nej huaad jäy ajcxy ytigüy jiiyby tzajpjoty ma Dios y'ane'my. Ni miich ajcxy mgatigiiygixy, e nañ ni mga'a'ixiiygixy co huingbi yti'gihui.

¹⁴¡Ay miich ayoob ajcxy fariseos etz escribas ajcxy! ¡Miich ajcxy m'aaniidacp! Miich ajcxy myajcijxtaayi yi co'ögy ytöxyjäy ypidägy miid ajcxy m'adzojcin, e mdungixy ooy jecy tzajpcapxycapxi, jigix capxpaady mbidzimipy. Dios niigi chaachytunip miich ajcxy miid mbocy ycixpi, ca'ydi jac pin jäy.

¹⁵¡Ay miich ayoob ajcxy fariseos etz escribas, miich ajcxy naybidaacigixy tudägy, e ca' yjanchity! Mhuinyöy'abidzimyb miich ajcxy je naaxhuiñybi, co mgapxhuäcxa'ñ je m'ixpijcin ma je tügpä jäy. E co ajcxy je' myajmibicy, huin'it mejtz jadu'nyi je pocy anajty miidity je jäy, ca'ydi miich ajcxy.

¹⁶¡Ay miich ayoob ajcxy huidibi jadu'n idiitzp nej tügi huintzpi huinhuoy! Miich ajcxy minamb co pen tüg jäy tuñ yhuandaacin, e iibaati capxpaati Dios ytijc, chi ca' cuyduñ je huandaacin. Per pen iibatpy capxpatpy je oori huidibi jiiyby ma Dios ytijc, huin'it janchity cuyduñ je huandaacin. ¹⁷Tzuudijc locidijc huidibi ca' huinjihuüy je tiy'ajt. ¿Huidibi

jaccopicyip: je oori o je Dios ytijc ma je oori yoxy ity?

¹⁸Nañ jadu'n miich ajcxy mina'ñ: "Pen tüg jäy huandaacin tuñ, e capxpaady je altar ma Dios yajhuindzigüy, chi ca' cuyduñ je huandaacin. Per pen capxpaady je huindzigi'ñ tzüch ma je altar ma Dios yajhuindzigüy, chi cuyduñ yhuandaacin." ¹⁹¡Tzuudijc locidijc huidibi ca' huinjihuüy je tiy'ajt! ¿Huidibi jacmij'ajtin ymiid je huidibi ti yajyoxy o je altar? ²⁰Pinjaty capxpatp je Dios ytijc ma Dios yajhuindzigüy y'agapxmuctaayb anajty huidijaty jiiyby yajpaatp ma Dios yajhuindzigüy. ²¹Pinjaty capxpatp je Dios ytijc, ca' anajty jeyi capxpaady Dios ytijc, nañ ycapxpatp anajty Dios huidibi jiiyby tzinaayb. ²²Pinjaty capxpatp je tzajp, nañ capxpatp anajty Dios y'ane'mdac quipxyi miid Dios huidi tzi-naayb jiiyby.

²³¡Ay miich ayoob ajcxy fariseos etz escribas ajcxy, huidi naybidaacip tudägy, e ca' yjanchity! Miich ajcxy mooyb Dios je tügpicy je majcpi huidibi je' paatip, ixti yi tzajnimang, yi ruda etz je pi'cujtz'ay ung. Per ca' ajcxy mduñcuenti je cötujcin huidibi jaccopicyity. Miich ajcxy ca' mdzinäy tiydudägy miid je migügtijc. Miich ajcxy ca' mmiidity pa'ayo'n miid je' ajcxy huidibi ayoob jottigooyb, etz ca' mmibijccixy Dios. Jada ixypy ajcxy mbaadumyb, e mooygixy Dios je tügpicy je majcpi. ²⁴¡Tzuudijc locitijc! Miich ajcxy ti m'anajxyp je uux, e mgojinnaacixy je camello, je mijpi iyujc.

²⁵¡Ay miich ayoob ajcxy fariseos etz escribas ajcxy, miich ajcxy naybidaacip nej tudägy jäy, e ca' yjanchity! Jiiyby jotjoty huinma'nyjoty miich ajcxy miidity jibicpi. Miich ajcxy miid je ca'oy'ixii etz je adzojcin. Tim jadu'n nipaady nej jihuiy myajhuächpy ajcxy yi tasi ninicx yi texy ninicx, e chi myajhui'my jibicpi ma tasijot ma texyjot.

²⁶ ¡Tzuudijc miich ajcxy! Jayijp yajhuädz jiiiby jotjoty texy tasi, huin'it huim nañ jadu'n huädz nigix'amy.

²⁷ ¡Ay miich ayoob ajcxy fariseos etz escribas ajcxy, miich ajcxy naybidaacip nej tudägy jäy, e ca' yjanchity! Jadu'n miich ajcxy nipaady nej öcpi jut. Je öcpi jut nigix janch oy yquëxigy, per jiiiby jutjoty ujtz jiiiby miid je öcpi pajc etz miid jibicpi. ²⁸ Jadu'n ajcxy mguëxigy mayjäyduum nej jihuüy ooy m'oyjäyity, per jiiiby jotjoty miid jibic-huinmañ.

²⁹ ¡Ay miich ayoob ajcxy fariseos etz escribas ajcxy, miich ajcxy naybidaacip nej tudägy jäy, e ca' yjanchity! Miich ajcxy mgo'abojtzicxy yajxon je öcpi jut ma profeta ajcxy ñaaxtigiiy, etz mxoxy ajcxy miid je pijy ma ñaaxtigiiy je tudägy jäy ajcxy, ³⁰ e miich ajcxy nayñimaayigixy miñ xyipy: “Co ixipy anajty n'octzinaayim jecy'ajty ca' ngapubejtim co ajt nmij'ap nmijteedy yaj'ögy je profetas ajcxy etz je tudägy jäy ajcxy.”

³¹ Miid jada ycixpi miich ajcxy nejhuiiyb co miich ajcxy m'ap'adyii mdeedy'adyii je jibicjäydijc ajcxy huidibi yaj'öc je profetas. ³² ¡Miich ajcxy yajcixcixy je jibicpi huidibi ajcxy nmij'ap nmijteedy yajtzondac!

³³ ¡Jadu'n miich ajcxy nipaady nej mayxoox! Ca' miich ajcxy madägipy cöguëgipy je tzaachypi jiiiby ayoodactuuby. ³⁴ E paady nguexaamybich ma miich ajcxy profetas etz huidibi ixpicyip ma Dios y'ayuc, etz huidibi xyaj'ixpigamb ajcxy yi Dios ñecy. Per miich ajcxy myaj'ögamyb myajcruutzpedamyb nijëjity, etz nijëjity mgoxamyb mhuobamyb ajcxy jiiiby tzajtigoty etz m'ixhuididañ mbahuididañ ajcxy cajp cajp. ³⁵ Je mijpocy xyñigidaccodañ miich ajcxy, jadu'n nej je oyyäy ñi'py temy yojcy jecy'ajty, ogañ chondacy miid je oyyäy Abel etz ycogixiy miid Zacarías, je Berequías y'ung huidibi miich ajcxy

nmij'ap nmijteedy myaj'o'c jiiiby tzajtigoty ma altar. ³⁶ Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co je mijpocy ñigidaccodañ je jäy ajcxy huidibi tzinaayb jadachambi tiempo.

Jesús yäxy miid Jerusalén cajp ycixpi

³⁷ ¡Miich ajcxy Jerusalén jäy! ¡Miich ajcxy Jerusalén jäy! Jerusalén jäy huidibi jecy'ajty yaj'ögy je profetitjic etz ycögächpy ajcxy je Dios ycogapxy. Canaag'oc ti njayajtügmujtähuañich miich ajcxy, jadu'n nej tzeydaj yajtügmujtäy je' y'ung ma yqueec pät, per miich ca' m'a'ixiigixy. ³⁸ Oc'ix miich ajcxy nej mdijc abac yhuimaangixy. ³⁹ Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co camina miich ajcxy xy'ixipyich jadüg'oc, ixti cooni paadipy je xii je tiempo co jäy ajcxy ymina'nipy: “Cömay yi huidibi miimb miid nhuindzin Dios yxii etz ymic'ajt.”

Jesús ymina'n co Dios ytjic yhuindigoyipy

24 Ma anajty Jesús ti ypidzimni ma Dios ytjic, nicxp anajty, huin'it Jesús ydiscipulos ajcxy ñimijhuäci. Yi' ajcxy anajty yaj'ixiydähuamyb je Dios ytjic, com ooy anajty chachmijtjicity.

² Chi Jesús yminañ:

—Huindicx miich ajcxy jada maybi mijjaty ytjic. Miinipy xii tiempo mina tüg'óciy jada tijc nicxy yhuim'y taj xit, ca' ma tzaamacxy. Huindigoydähuipy tüg'óciy.

Je tiy'ajt ma ca'ni naaxhuiñybi ycixa'nyiy ytigoya'nyiy

³ Chi oy ñicxni ajcxy ma Olivos cögop. E co anajty jim, Jesús y'ñäy, chi ñimaayy ameech je' ydiscipulos ajcxy:

—Hich ajcxy nejhuihuamyb mina jëdu'n ytuna'nyii yjada'nyii. ¿Ti je' quëxigamb co anajty miich

mhuimbida'n ya naaxhuiñ, e co anajty je naaxhuiñybi ytigoya'n?

⁴ Chi Jesús nimay ajcxy:

—Mnaygüend'adiib ajcxy, ca'ydi pin xyhuin'ingixy. ⁵ Ooy mayjäy ñaybidägáanigixy miid iich nxii, naybidägáanigixy co je' ajcxy je Cristo, ymina'na'n ajcxy: “Íich je' je Cristo.” ⁶ Co miich ajcxy ayuc midohuipy co jäy ajcxy chachtziptungixy ñayñibidigigixy xi ya, chi ca' ajcxy mdzigíyigixip, com ooy ycopicyty co jadu'n jayjip ytuníyib yjadiyib. Ca' nan hue' je' anajty tim cijxp tim tigooyb je xii je tiempo. ⁷ Nayñibidigüib naax cajp miid huingbi naax huingbi cajp, e gobierno miid huingbi gobierno. E miinip mic'ujx canaag'it etz mij yuu etz mij pa'm xi ya. ⁸ Jada tzaachypi ayo'n oga'ni anajty chondägy huidibi mninaxaanim nyajnaxaanim. ⁹ Huin'it xii huin'it tiempo miich ajcxy myajcýegipy, jigix xychaachytúngixipy e xyaj'ögixipy. E tüg'óciy je maynaaxhuiñyjäy xyca'ixáangixipy, miid iich nxii ycixpi. ¹⁰ Je huin'it tiempo may je jäy ajcxy yajtigoya'n ymibjcin. E nañ jadu'n ñayca'oy'ixáanigixy etz ñayñigapxáanigixy ñi'ojihuáanigixy miñ xyipy. ¹¹ Ooy may quëxgaangixy aaniidaacpidijc mina'naangixy co Dios y'ayuc ytiy' ajt nimiydaci, e mayjäy oy huin'iinaangixy. ¹² E je' co ajcxy xii jimijt ñajtninixiiyñi jac tim nigí jibicpi tunaangixy, ca' ajcxy y'ocnaychójinipy miñ xyipy. ¹³ Per pinjaty tiydudägy panicxp je mibjcin, je' ajcxy ypaadip y'alma nidzoocin. ¹⁴ Copicy co jayjip yajcapxhuäcxa'n huinduñybi naaxhuiñybi Dios y'ayuc ytiy'ajt jemybi, jaydëbi jäy ajcxy nidüg'ociy nejhuüy Dios ytiy'ajt. Huin'it je naaxhuiñybi yciyxi ytigooyni.

¹⁵⁻¹⁶ Je profeta Daniel jaay jecy'ajty jada ayuc (miich ajcxy pinjaty capx jada necy huinjihuüyigixy) ma minañ: Miich

ajcxy co m'ixy pinjaty jibic-huinma'n tumb nej ca' ypanyi ma Dios ytjic, huidibi ooy ycodzigíjity, chi miich ajcxy huidibi tzinaayb jim Judea, co jadu'n m'ijxcixy, chi nicx mgueectzóocixipy mic'amy ma tungop. ¹⁷ Pinjaty huidibi yajpatp ma ytjcnícx ca' nicxy tijaty yajpidzimy ma ytjic. ¹⁸ Yi jäy ajcxy huidibi yajpatp camjoty, ca' ajcxy huimbidity co yajpidzimipy tijaty ma ytjic. ¹⁹ Huin'it tiempo ayo'n ypadamy je töxyjäy ajcxy huidibi anajty y'ungdzim'ijt, e nañ jadu'n je' ajcxy huidibi miid y'ungma'xung. ²⁰ May'ajt ajcxy mbijctzoohuipy yi Dios co jada jadu'mbi ayo'n ca' ytuníyib yjadiyib ma anajty ytiichtiempojity, etz ma anajty pocxinxiijoty. ²¹ Huin'it oy ayo'n jotmay ytuna'nyii yjada'nyii huidibi nicamina ycatuñyii ycajadyiini mabi naaxhuiñybi chondägy e nicamina jadu'n ycajactuníyib ycajacjadiyib. ²² Pen ca' Dios capx'aduga'n yjiiibi ayo'n xii ayo'n tiempo, ni pin ca' chögipy. Per Dios ycapx'adugamy yjiiibi ayo'n tiempo miid je mibijcpidijc ycixpi huidibi Dios ti huin'ixy. ²³ Co yi jadu'mbi xii tiempo anajty ymiñ, ca' mmibijccixipy, pen ji pinjaty xyñimaaygixy: “Íjxcix, cha yajpaady je Cristo”, o “Jim'amy yajpaady je Cristo.” Ca' mmibijccixipy. ²⁴ Pues miinip jäy ajcxy huidibi huin'iinaangixy ymigügtjic. Ci'm ñayyajnaaxáanigixy jadu'n nej jihuy je' yCristity, e ymináangixipy co capxhuäcxy ajcxy Dios y'ayuc, e ca' yjanchity. Ytunip ajcxy mijhuinma'n etz mijpi ijxpejt, ixti jëbi jahuin'ingixip je mayjäy huidibi Dios ti yhuin'ixy. Per ca' Dios a'ixihuipy co yhuin'iiníyib yi yjäy. ²⁵ Ti íich yi' jayjipni nigapxich. ²⁶ E co pinjaty ajcxy xyñimähuiipy: “Chim je' je Cristo mijtigídumb”, ca' ajcxy mninixip. O co pinjaty ajcxy xyñimähuiipy: “Chiiby je' tigoty yhuingoyüch”, ca' ajcxy mmibigipy.

²⁷ Hich je' je jāy huidibi tzoon tzajpjoty, nhuimbidaambich ya naaxhuiñ miid je tiicxin je jājin, jadu'n nej je huidzuc huidi tiicxp xiibidzimyb ixti xiigidägy. ²⁸ Ma je öcp ninicx yajpaady jim ñimujctähuañ je luud ajcxy.

Nej jada' je' Dios y'ung ymiinipy

²⁹ Co anajty ti ñaxy je ayo'n xii ayo'n tiempo, huin'it je xii ycoodziygidägañ, je po' ca' ytiicxañ, je madza' ycadähuañ etz janch mic je tzajp yüxcañ. ³⁰ Co yi jadu'mbi ytuniiyb yjadiiyb, chi quëxigañ tzajpjoty je iixpejt co iich, je jāy huidibi tzoon tzajpjoty, nhuimbidañich ya naaxhuiñ. E chi tüg'öciy je mayjäy tājip máyip yjihuühiipy yäxipy, chi ajcxy ixipy je jāy huidi tzoon tzajpjoty miñ anajty jocjoty miid ymic'ajt y'oy'ajt. ³¹ Chi nguexipyich ángeles ajcxy co huen mic yaxxüxy ajcxy ytrompeta, jigix yöymujctähuiipy tüg'öciy pinjaty huin'ijxyp xi ya ma ajcxy yajpaady ya naaxhuiñ; ma xii pidzimyb, ma xii cidägy, ma jünboj pidzimyb, ma tichpoj pidzimyb.

³² Jim miich ajcxy iixpejt mbigipy ma je higuery quipy jadu'n nej je xii tiempo ymiin cidägy. Co je higuery quipy jadüg'oc pidägipy je' y'aay'ung, huin'it miich ajcxy nejhuühiipy co yhuingoni mina ypottigiiyñi. ³³ Tim jadu'n nej tiy'ajt mbijccixy ma je higuery quipy co jada ajcxy jadu'n ixipy nejhuühiipy co yhuingoni anajty je xii je tiempo jün'aguy tijc'aguy. ³⁴ Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co tüg'öciy ytunañyii yjadañyii ma ca'ni anajty je jāy y'öctäy huidibi anajty jactzinaayb huin'it tiempo. ³⁵ Je tzajp etz je naaxhuiñybi cixam tigoyam yi', per iich n'ayuc ca' ycixañ ytigoyañ nimina.

³⁶ Ca' ni pin nejhuüy je xii je hora mina nhuimbidañich ya naaxhuiñybi. Ni je ángeles ajcxy canejhuüy, ni je Dios y'ung canejhuüy. Tüg'pajc je Dios Teedy nejhuüy.

³⁷ Com jadu'n nej yjajti ya naaxhuiñ jecy'ajty, co je Noé chinay, nañ tim jadu'n yjadipy co anajty nhuimbityich, yi jāy huidibi tzoon tzajpjoty, ya naaxhuiñ. ³⁸ Jecy'ajty co anajty ca'ni je ayo'nduu ymiin ya naaxhuiñybi, hue' je' mayjäy ajcxy chinay agujc jotcujc, ycaaygixy y'uuccixy etz yajpjiccixy je y'ung y'anäg, ixti cooni paty je xii tzuu co ytigiiy Noé barcojoty. ³⁹ Je mayjäy ajcxy ca' ajcxy cuenttuñ co ayo'n minañ anajty, ixti cooni je ayo'nduu miin e öctay ajcxy je jāy niijoty. Jadu'n nej yjajty jecy'ajty miid je mayjäy huidibi tzinaayb anajty quipxy miid Noé, nañ tim jadu'n yjadañ miid je jāy ajcxy huidibi tzinähuiip jac jüni co iich anajty nhuimbityich ya naaxhuiñ jadüg'oc. ⁴⁰ Je huin'it tiempo co nhuimbidityich jadüg'oc ya naaxhuiñ, chi metz yëydijc yajpaadipy ma ytundac, tüg je' yajminicxañ, e tüg je' yhu'i'mañ. ⁴¹ E mejtz töxyjäy yajpaadip anajty yjich, tüg je' yajminicxañ, e tüg je' yhu'i'mañ.

⁴² E paady miich ajcxy ni'ixi ijtcix, xyjijp'ixipyich com ca' mnejhuüygixy mina miich ajcxy je mhuindzin ymiinañ. ⁴³ Mnejhuüygixy miich jada co ixipy je ungdeedy nejhuüy ti hora je meetzpi miinañ, ca'p je' ymähuipy, e ca'p a'ixihuipy co je meetzpi ytigihuipy tigoty. ⁴⁴ Nañ tim jadu'n miich ajcxy ni'ixi ijtcix, je' co iich, je jāy huidibi tzoon tzajpjoty, nhuimbidañich ma ca' ni pin anajty nejhuüy.

Je tumbi tudägypi etz je huidibi ca'p ytudägyity

⁴⁵ ¿Huidibi tumbi je' ya huidibi tumb miid yhuindzin janch cixyot huinijot huidibi miid ixpijcin, huidibi je' yhuindzin moopypy ane'min ma ytjic, huidibi yajnidagihuiipy ma ymigügtjic caayin uucin mina ypadyii? ⁴⁶ Janch jotcujc je tumbi co yhuimbiditye je' yhuindzin, e je' cuyduñ jadu'n nej

je' yhuindzin ti ñimäyii. ⁴⁷ Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co je huindzin ytumbi yajnioghuajc'adyii tüg'óciy huidibi ymiid. ⁴⁸ Pen je tumbi jibicjáybi mina'n jotjoty huinma'nyjoty: "Huäcxijpni iich je nhuindzin." ⁴⁹ E chi ñimajztägip ymigügtijc, e ytigihuip caaybi uucpi miid amügyjäydijc; ⁵⁰ chi je tumbi yhuindzin minipy ma ytiyc huidi xii mina je tumbi ca' anajty aa'ixy jijp'ixy e ni je hora anajty canejhuüy. ⁵¹ Chi huindzin tzaachytunip je' ytumbi, etz ypidägipy miid je jacjadyii jäy ajcxy yajpaady huidibi naybidáacigixp nej tudägyjäyity e ca' yjanchity. Jiby ayoodactuuby yjihua'n yäxa'n etz huinmucxa'n huingueeda'n ytütz miid jotmay.

Je ijxpejt ma je majcpi töxy'anäg

25 Co anajty nhuimbityich jadüg'oc ya naaxhuiñybi jadu'n nipaadip nej je nimajcpi töxy'anäg co ñicxy ajcxy ñayjijpcobadihuáanigixy miid je yëydijc huidi pigamb. Chi minicxy ajcxy aceite lámpara co yajticxaangixy. ²⁻⁴ Nimigoox je töxy'anäg huidi cohuinma'ñity etz ahuing minicxy jadüg quiiig ujtz miid aceite. E nimigoox je töxy'anäg ca'pi ajcxy cohuinma'ñity, e ca' ajcxy ahuing minicxy jadüg quiiig aceite. ⁵ E je yëydijc huidibi anajty pigamb huäcxijpni ooy, chi je töxy'anäg ajcxy ooy ytigiiyñi mä'uuybi. ⁶ E mijcuctz ajcxy midoy co tüg jäy mic mina'n: "Chi miin je yëydijc huidibi pigamb, nicx jijpcobadiiygixy." ⁷ E huin'it je nimajcpi töxy'anäg ajcxy ypidictay. Chi ajcxy yjiin ni'ixiiy nidüg nidüg. ⁸ Chi je nimigooxpi huidibi ca' ycohuinma'ñity nimay je nimigooxpi huidibi cohuinma'ñip: "Iich ajcxy hueeni mooygich yi m'aceite, co pidzaanip iich ajcxy njiin." ⁹ Chi y'adzooy je cohuinma'nybi ajcxy: "Ca' nyega'nich, je' co ca' iich ajcxy nje' yhuaadihua'n. Nicx miich ajcxy juy jim ma ytoogyii." ¹⁰ E

ti anajty ajcxy ñicxy aceite juuyb je huidibi ajcxy ca' ycohuinma'ñity, co oy yjäty je yëydijc huidibi pigaanip. Chi je cohuinma'nybi ajcxy miid tigiy ti-goty je yëydijc huidibi pigaanip. Chi tijc yaj'agiüy. ¹¹ E com jecyñi oy yhuimbity ajcxy je huidibi ca' ycohuinma'ñity. Chi ajcxy yminañ: "¡Huindzin, Huindzin, ocyaj'ahuädz mdijc!" ¹² Chi je' y'adzooy: "Ca' iich miich ajcxy n'ixy'adyii."

¹³ Chi Jesús yminañ:

—Nayñi'ixiiyigix, je' co ca' mnejhuüiygixy mina iich nhuimbida'nich jadüg'oc ya naaxhuiñ.

Je ijxpejt ma je meeñ

¹⁴ Co iich anajty nhuimbida'nich jadüg'oc ya naaxhuiñybi, jadu'n nipaadip nej jadayaabi ijxpejt, co anajty tüg comeeñyjäy chona'n viajetumbi, chi je' ytumbi ajcxy mooy je meeñ co huen cuend'ajtcixy. ¹⁵ Je ymidügpi tumbi moy migoox mil meeñ. Je mimetzpi moy mejtz mil. E je ymidügügpi moy tüg mil. E jadu'n ajcxy moy nije' nije' nej huaad cuend'ajtcixy. Chi choñ je huindzin viajetumbi. ¹⁶ Je tumbi huidibi cidigiüiy migoox mil meeñ, ytigiy ajuybi adoocpi. Chi je' ymeeñ y'ung'ajty jamigoox mil. ¹⁷ Nañ jadu'n huidibi cidigiüiy mejtz mil, ytigiiy tumbi miid je meeñ. Chi je' ymeeñ y'ung'ajty ja mejtz mil. ¹⁸ Je huidibi cidigiüiy tüg mil hue' oy pidägy je meeñ tützjoty. Chi tajiü, e yützi je yhuindzin ymeeñ. ¹⁹ E com jecyñi oy yhuimbity je huindzin. Chi ytigiiy cuenta yaj'oyiiyb miid je ytumbi ajcxy. ²⁰ Chi miin jayijp je huidibi anajty ti cidigiüiy migoox mil meeñ. Chi je tumbi yajcidigiüiy je' yhuindzin majc mil meeñ. Chi yminañ: "Miich ti xymooyich migoox mil meeñ, e iich ti nyaj'ung'atyich jamigoox mil."

²¹ Chi je' yhuindzin minaañ: "Janch jotcuje iich cham co jadu'n ti mduñ miid je hueenbi meeñ. Miich ooy mdudägy

etz oy ti mduñ, e paady njacmõhuamyb jacmay. Tigi' ma iich, e xondäg miid iich.”²² Chi ymiñ je huidibi anajty ti cidigiyii mejtz mil meen. Chi nimay je yhuindzin: “Miich xymooyich mejtz mil meen, e ti nyaj'ung'atyich jamejtz mil.”²³ Huin'it je' yhuindzin ñimaayi: “Janch jotcujc iich cham, co jadu'n oy ti mduñ miid iich nmeen, e paady njacmõhuamyb jacmay. Tigi' xondäg miid iich.”

²⁴ E co oy yja'ty je huidibi cidigiyib tüg mil meen, chi nimay je' yhuindzin: “Huindzin, hue' ndiyich miich myëy-dijc'aty janch jibic jäy. Miich cosecha myajpidicpy ma ca' ti mnipy etz miich mgosecha myajpidicpy ma ca' ti ti mhuijy.”²⁵ Paady ooy ndzigiyich co je meen ngayaj'ung'adipyich. E co miich mhumbidañ, mdzogamy je mmeen, e paady je mgi'mmeen ti nyüchich, je' co ndzigiyich co nicxy nyajtigooyich miich mmeen. Cha je meen huidibi ti xymooyich.”

²⁶ Chi je' yhuindzin ñimaayi: “Jibic tumbi miich, ooy mnuuxity. ¿Nej ti mnejhuüy miich co iich cosecha nyajpidigyich ma ca' ti ti nnibyich, etz cosecha nyajpidigyich ma ca' ti ti nhuijyich?”²⁷ Oy co ixipy miich je iich nmeen ti myejc'anuuaxy, e jim ixipy y'ung'at. E cham co ti nhuimbityich cham ixipy je nmeenich xycidigyich miid nimeen'ung.”

²⁸ Chi je huindzin nimay je jacjadyii tumbidijc: “Pijci ajcxy yi meen huidi ymiid, e mooygix yi huidibi majc mil ymiid.”²⁹ Je huidibi oy tumb jacyajmõhuamb je' anaxy, e ymiid'adamy je' conaxpi. Je' huidibi hueen miid yajpigamb je' huidi ymiid, je' co ca' oy ti ytuñ miid je hueenbi.³⁰ Yi jiiibi tumbi huidibi ca' oy ytuñ, pidäg ajcxy agootz-tuuby ma yjihuipy yaxipy, ma ytiitz huinmuucx huingueedip miid jotmay.”

Co anajty naaxhuiñjyäj ajcxy yajtyduñ

³¹ Co iich, je jäy huidibi tzoon tza-jpjoty, nhuimbity iich anajty jadüg'oc ya naaxhuiñybi, huin'it n'ixtägañich ma iich n'ane'mdac etz ane'mañich miid iich nmij'ajtín etz n'oy'ajtín.³² Chi tüg'óciy je naaxhuiñjyäj yajtügmujtähuañ ma iich. Nhuäxamybich jadüg jadüg jadu'n nej jäy ajcxy huäcxy je cöbixy etz je chi-ibo ajcxy.³³ Nbidägaamybich a'oy'amy je jäy ajcxy huidibi oy ti ytungixy miid iich. E yi' ajcxy jadu'n nipaadip nej cöbixy. Nbidägaamybich anajty'amy yi jäy ajcxy huidibi jibic ti ytungixy miid iich. E yi' ajcxy jadu'n nipaadip nej chiibi.

³⁴ Chi nniimähuiñbich yi jäy ajcxy huidibi a'oy'amy: “Miingix miich ajcxy huidibi Dios Teedy ti xyconuucxy ajcxy. Je'ajtigix ane'mdac huidibi ijtp ni'ixi miid miich ajcxy ycixpi maabi naaxhuiñybi chondägy.”³⁵ Ma anajty iich nyu-ubögyii miich ajcxy ti xyajcaayich; ma anajty iich ndidzyii, miich ajcxy ti xyajni'ügyich; ma anajty iich nihuidityich, miich ajcxy jättac ti xymöyich;³⁶ ma anajty iich je nhuit ti nyajmayjatyich, miich ajcxy ti xymöyich je huit; ma anajty iich nbigyijich, miich ajcxy ti xycuend'atyich; etz co anajty iich pujxtigoty nyajpaady, miich ajcxy ti xycogapxyich.”

³⁷ Huin'it ymina'nañ je jäy ajcxy huidibi oy ti ytungixy miid iich: “Huindzin, ¿mina iich miich ajcxy ti n'ixy ayuu, e ti nyajcay? O ¿mina iich miich ajcxy ti n'ixy co mdidzyii, e ti nyajni'ügy?”³⁸ ¿Mina iich miich ajcxy ti n'ixy co miich mnihuidity, e ti nmöy jättac? O ¿mina mhuit ti myajmayjaty, e ti nmöy je mhuit?”³⁹ ¿Mina iich miich ajcxy ti n'ixy, co miich mbigyii, e oy ti ngüend'aty? etz ¿mina iich miich ajcxy ti n'ixy co pujxtigoty myajpaady, e oy

ti ngogapxíy?” ⁴⁰ Hich, je mij'ane'mbi, n'adzohuimbidiipyich: “Janch tiy'ajt jadu'n nej nnimaaygixy co yi jāy ajcxy huidibi oy ti ytungixy miid pinjaty huidibi xymijnicxpejtpich, nañ jadu'n oy ti ytungixy miid iich. Ca' ñějity co jāy ajcxy yminañ co ca' ypinity je jāy huidibi xymijnicxpejtpich.”

⁴¹ Chi iich, je mij'ane'mbi, nimāhuibich je jāy ajcxy huidibi yajpatp: “Huinhuāctuutcich miich ajcxy jibicjāydijc. Nicxy miich ajcxy mijjinjoty, huidibi ijtp ni'ixi miid je mujcu' ycixpi etz miid je' y'ángeles ajcxy ycixpi. ⁴² Ma anajty iich nyuubögyii, ca' miich ajcxy xyajcaayich; ma anajty iich ndidziyii, ca' miich ajcxy xyajniñ'ucyich; ⁴³ ma anajty nnihuidityich, ca' miich ajcxy xyajjättägyich; ma anajty iich nhuit xytigoy'íjtigich, ca' miich ajcxy huit xymooyich; etz ma anajty iich nbigyii e nyajpaadyich pujxtigoty, ca' miich ajcxy xycogapxiyich.” ⁴⁴ E chi je' ajcxy ymina'nañ: “Huindzin, ¿mina iich ajcxy miich ti n'ijxcixy co anajty miich yubögyii tidziyii, o co anajty mnihuidity? ¿Mina ti n'ijxcixy co ca' mhuit miidity, o co mbigyii, o co anajty pujxtigoty myajpaady, e ca' iich ajcxy miich nbubejty?”

⁴⁵ Chi iich, je mij'ane'mbi, n'adzohuañich: “Janch tiy'ajt jadu'n nej nnimaaygixy. Huen tim pinity huidibi ca' miidity pa'ayo'n miid je' ajcxy huidibi xymijnicxpejtpich, oy jāy yjaminañ co ca' ypinity, iich miich ajcxy anajty jadu'n ti xytuñich.” ⁴⁶ E jada ajcxy nicxip huinixii ayoodactuuby, e yi tudägyipi ajcxy nicxip ma yi jugy'ajtin huinixiibi.

Je huinmañ nej anajty Jesús madzaangixy

26 Co Jesús nigapxtay tüg'óciy jadaaabi ayuc, chi nimay yi' ydiscipulos ajcxy:

²—Miich ajcxy mnejhuuiyb co huixtic je amayxii, je pascua xii. Pascua xiijoty iich, je jāy huidibi tzoon tzajpjoty, nya-jcýegañich ma nmidzipich etz xyajcru-utzpedañich, xyaj'ögañich ajcxy.

³ Je huin'it xii je teedy huidibi tung-miid ajcxy, je escribas, etz je mijjā-dijc ajcxy ñayyöymujctayi ma je' ytiba' je teedy huidi jacmijtungmiid huidi anajty yxii Caifás. ⁴ E jim ma Caifás ytiba' jim ajcxy huinmañ'yixtay nej jēbi yajmachycāgixy Jesús miid anii etz yaj'ögaangixy. ⁵ Chi ajcxy ñayñimaayi miñ xyipy:

—Ca' y'oyity co xiioty nmajztim Jesús. Ca' jecyity co je mayjāy xymijotma'ttayim etz ytigihup ajcxy huambi jihuuiybi.

Tüg töxyjäy pidacy aceite ma Jesús ycohuajc

⁶ Jesús anajty yajpaady Betania ma Simón ytijc, je Simón huidibi anajty ymiid je jibic nibüdz pa'm. ⁷ E ma anajty Jesús yca, huin'it ymiñ tüg töxyjäy miid tüg quiiq ujtz miid perfume huidibi ooy oy yxuugy, jada perfume ooy anajty choohuity. Chi je töxyjäy yaj'ahuäch je quiiq, e yajcöyogy Jesús je perfume huidibi ooy oy yxuugy. ⁸ Co Jesús ydiscipulos ajcxy jadu'n ijxy, chi ajcxy mijotma'ty je töxyjäy. Chi ajcxy ñayñimaayi miñ xyipy:

—¿Ti co jada perfume huidibi ooy oy xuugy ayoy? ⁹ Tzou ixypy ooy jada yajtoocy, jaydēbi ixypy miid yajpubet je ayoobtijc.

¹⁰ E co Jesús nejhuuiy nej ajcxy yminañ, chi nimay:

—¿Na'amy co m'amayiy jadaaabi töxyjäy? Yi' huidibi ti tuñ, je' yi' tüg oybi. ¹¹ Je ayoobtijc ca' ytigoy'idañ ma miich ajcxy nimina. Huen huidibi xii huen huidibi tiempo jēbi miich ajcxy mbubedipy ayoobtijc. Hich ca' n'idañich jecy ya miid miich ajcxy. ¹² Jada töxyjäy ti pidägy ma iich

nninixc perfume huidibi ooy oy xuugy, jayijp ca'ni nnaaxtigiyich. Jadu'n je' jijp'ijxpy mina nnaaxtigihuañich. ¹³E huentimma'amyity je Dios y'ayuc anajty yajcapxhuäcxy huindu'my naaxhuñ jim yajnigapxañ jadu'n nej je töxyjäy ti tuñ cham miid iich, e jadu'n je mayjäy jaymedzipy jada töxyjäy.

Judas cïyecy yi Jesús ma ymidzip agojix

¹⁴Chi nidüg je' ydiscípulos huidibi yxii Judas Iscariote oy nimäy je teedy mij-tungmiidpi, ¹⁵nimay ajcxy:

—¿Ti ajcxy xymöhuibich co ngäyegipyich Jesús?

Chi ajcxy moy iipxmajc plata meeñ.

¹⁶Co ajcxy meeñ ymooy, chi mic'amy Judas yhuinmañ'ixtay nej jëbi cïyecy Jesús ma ymidzip.

Jesús y'adzuu'ajty pascua xiioty

¹⁷Je ymidügpi xii, je amayxii, je pascua xii ma anajty yajcay je tzajcaagy huidi ca' levadura miidity, huin'it je' ydiscípulos ajcxy nimiñ Jesús. Chi ajcxy yajtiy:

—¿Ma mdzocy co iich ajcxy ni'ixihuip huidi mgayamy je pascua xii cixpi?

¹⁸Chi Jesús y'adzooy:

—Nixc miich ajcxy jim Jerusalén ma tüg jäy ytijc, e mnimähuip: “Hich nHuindzin jadu'n minamb co yhuingoñ je' yxii yhora, e paady ma miich mdijc yi' tunañ je pascua xii adzu'ajtin miid ydiscípulos ajcxy.”

¹⁹Huin'it Jesús ydiscípulos ajcxy cuyduñ jadu'n nej Jesús anajty ti ñimäyii. Chi ni'ixiiy ajcxy je pascua adzuu'ibi.

²⁰E co chu'iiy, chi Jesús y'ixtacy ma je mesa miid je nimajmetzpi ydiscípulos.

²¹E ma anajty ycaaygixy, huin'it nimay je nimajmetzpi:

—Nidügti miich ajcxy huidibi xycïye-gaambich ma nmidzipich.

²²Huin'it ajcxy yjajtay taj may. Chi ajcxy yajtiy:

—Huindzin, ¿nej iich jada'ji?

²³Chi Jesús y'adzooy:

—Yi huidi miid ndocxmucyich, yi' je' jadu'n xycïyegaambich ma nmidzipich.

²⁴Janch tiy'ajt co iich n'ögañich, jadu'n nej je profeta jaay jecy'ajty. ¡Ay ay-oob je yëydijc huidi xycïyegaambich! Jac'oy co ca' ycama'xung'aty je huidibi xycïyegaambich.

²⁵Chi Judas yminañ:

—Huindzin, ¿nej iich jada'ji?

Chi Jesús y'adzooy:

—Miich jadu'n minamb.

²⁶E ma anajty ajcxy ycay, huin'it Jesús tzajcaagy conïgy. Chi yajnajxy Dioscojuyip. E chi jada' tujchuäcxy je tzajcaagy. Chi moy je nimajmetzpi ajcxy je tzajcaagy, e yminañ:

—Cay miich ajcxy jadayaabi tzajcaagy, yi' je' iich je nninixcich.

²⁷Huin'it Jesús cïygy je y'ügy. Chi yajnajxy Dioscojuyip. E huin'it moy je ügy je nimajmetzpi ajcxy, e yminañ:

—Üc miich ajcxy jadayaabi ügy, ²⁸yi' je' iich je nni'pyich. Yi' ñigapxy co Dios ti yaj'aducy je jemybi ayuc. E iich nni'py ytemañ yogañ miid je mayjäy ycixpi, jaydëbi ajcxy paadip je huinmecxin miid je ypocy ycixpi. ²⁹Janch tiy'ajt jadu'n nej nnimaaygixy, co ca' n'oc'ügaanich jadüg'oc je pascua xii ügy, ixti cooni je xii tiempo paadip co iich ajt n'uucim huinjemybi je pascua xii ügy ma iich nDeedy y'ane'min.

Jesús nigapxy co Pedro ycoyütza'nyii

³⁰E co ti y'iidäy, chi ajcxy choon ñicxy ma Olivos cögop. ³¹Chi Jesús je' ydiscípulos ajcxy nimay:

—Nidüg'óciy miich ajcxy xy'ixmajztähuañich cham coodz. Je' co jaaybejty jadu'n miñ ma je Dios ñecy: “Ögip je cuend'ajtpi, huin'it je cöbixy yöyhuäcxtähuañ.” ³²E co anajty iich

njugypicyich jadüg'oc ma anajty ti n'ögyich, chi jayijpni nnicxa'nich ma Galilea, e jim naybaatim nidüg'óciy.

³³ Chi Pedro yminañ:

—Oy yi jacjadyiibi migügtjicich xy-jadim'ixmajtztäy, per ni camina xii ich miich n'ixmadzipy.

³⁴ Chi Jesús Pedro nimay:

—Janch tiy'ajt jadu'n nimäyich, cham coodz ca'ni anajty je tzey yaxigy, miich tugiig'oc mina'nip co ca' xy'ixy'adyiijich.

³⁵ Chi Pedro yminañ:

—Oy ich ndim'ögip miid miich, ni camina ngaminá'nibich co ca' miich n'ix'adyii.

E nidüg'óciy je' ydiscípulos ac tim jadu'n yminañ.

Jesús mibijctzoy Dios jim Getsemaní

³⁶ Chi Jesús ñicxy miid je' ydiscípulos ajcxy, oy yja'tcixy jim Getsemaní. Chi jim Jesús nimay je ydiscípulos ajcxy:

—Ya miich ajcxy oc'iña', miin ich n'ocnicxyich jim'amy Dios mibijctzoobi.

³⁷ E chi Jesús ñicxy miid Pedro etz nañ jadu'n miid je Zebedeo ymang nimetzpi. E jim Jesús ñayjihuiyi janch tajy may mij cajee. ³⁸ E chi jim yajnimay je nidugiigpi discípulos:

—Nayjihuiybich taj may ma njot nhuinma'ñ, ixti mabaad anajty n'ögich miid tájin máyin. Hu'm miich ajcxy ya miid ich etz ca' mmaagixy.

³⁹ Huin'it Jesús ñajtzyöyiy mijci'm jahui'. Chi jim ñaygojxtinaydaci naaxcixy, e ytiigi Dios mibijctzoobi, yminañ:

—Dios Teedy, ich nDios, pen jëbi jadu'n, mduñ may'ajt pjicigich jadaayaabi tzaachypi ayo'n, per ca' yjadu'nity nej ich ndzojcin mdunipy, jadu'n mdunipy janchtiy nej miich mdzojcin.

⁴⁰ Huin'it Jesús yhuimbijty jim ma anajty ti yajhui'my je nidugiigpi. E oy paady ac tim maab anajty ajcxy. Chi ni-may je Pedro:

—¿Nej ca' madäga'ñ miich ajcxy co m'idipy juugy tüg hora miid ich ycixpi?

⁴¹ Hui'mi' ya, juugy m'idipy etz mibijctzoo Dios, jaydeb ca' je ca'oybi xymimadägip. Janch tiy'ajt co jotjoty ooy mnijot'ajtcixy com tunaangixy yi oybi. Per yi mninix ca' ymadäga'ñ nicxy tuñ oybi.

⁴² Chi mimetz'oc Jesús ñicxy oy Dios mibijctzoy, yminañ:

—Dios Teedy, pen copicy co ich nbaadibich je ayo'n, huen jadu'n yjadiyb miid ich nej miich mdzojcin.

⁴³ Chi jadüg'oc Jesús huimbijty ma je nidugiigpi discípulos, e oy pátnibi maab ajcxy, je' co ca' anajty ajcxy mimadägy máhuii. ⁴⁴ Chi yajhui'my ajcxy, e midugiig'oc ñicxy Dios mibijctzoobi. E nañ tim jadu'n oy minaanip jadu'n nej anajty ti y'ocminamb. ⁴⁵ Chi jadüg'oc huimbijtni jim ma je nidugiigpi, chi nimay ajcxy:

—¿Máagixni? Póxcix jadachambi. Ti je tiempo yhuaad'ajtni mina ich, je jäy huidibi tzoon tzajpjoty, nyajcýega'ñich ma yi jibicjäydijc ajcxy. ⁴⁶ Pidiccix, tzoc jámim, chi ymiiñ je huidibi xycýegaambich ma nmidzipich.

Tzummy mach ajcxy Jesús yajnicxy

⁴⁷ Jesús capxni anajty jim co yjäty je Judas. Judas hue' je' nidügti je majmetzpi discípulos huidibi Jesús yhuin'ijx. E je Judas miid ja'ty mayjäy, je huidibi anajty ti quexy je judío teedy mijtungmiidpi etz je mijjäydijc. E je mayjäy hue' anajty ajcxy miid ypujx etz quipy. ⁴⁸ Judas, je huidibi anajty cýejc Jesús, ti anajty jayijp yecy tüg ijxpejt huidibi miid jëbi ajcxy ijxcapy Jesús. Jadu'n jayijp Judas ycapxtuñ miid je' ajcxy, e yminañ:

—Je jäy huidibi anajty ndzücxypich, yi' je' Jesús. Májtzcix.

⁴⁹ Huin'it Judas nimijhuägy Jesús co capxocxa'ñ, chi yminañ:

—¡Huindzin!

Chi tzüxcy.

⁵⁰ Chi Jesús ñimayi:

—Migüg,   ¿na'amy   co
xyñimijhuägyich?

E co jadu'n ñimay, chi mic'amy yi' ajcxy majch Jesús. Chi ajcxy yajnicxy tzumy mach.

⁵¹ E huin'it nidüg je Jesús ymigüg, judy je ypujx. Chi tatzpujxtucy je teedy miltungmiidpi ytumbi. ⁵² Chi Jesús ñimay je' ydiscípulo:

—Pidäg yi mbujx ma ytijc. Com pinjaty tziptumb miid pujx, nañ jadu'n y'ögipy miid pujx. ⁵³ ¿Nej ca' mnejhuüy co iich jëbi nbijctzooyich cham adzu'x may ángeles, je huidibi xyñihuá'nibich ma nmizipich? ⁵⁴ ¿Per nej ycixipy yca'pxipy nej miiñ jaaybety, jadu'n nej cham ytuñyii yjadyii miid iich ycixipi?

⁵⁵ Chi Jesús ñimay je mayjäy:

—Miich ajcxy ti xyñidzoniyich miid je pujx miid je quiipy. ¿Nej mdiy iich meetzpi o jäy yaj'öcpich? Iich jabom jabom anajty iñäyich nyaj'ixpicyich miich ajcxy jii by ma Dios ytijc. E ca' miich ajcxy xymajchich. ⁵⁶ Huinjihui' miich ajcxy co tüg'óciy yam ytuñyii yjadyii ca'px tim jadu'n nej je profeta ajcxy cojaay jecy'ajty.

Huin'it nidüg'óciy je' ydiscípulos ajcxy yqueectay. Chi Jesús yhui'my naydügpajc.

Jesús ma naymujcpidijc yhuinduu

⁵⁷ Je' ajcxy huidibi anajty ti mach Jesús, yajnicx ajcxy jim ma Caifás ytijc. E jim ma Caifás ytijc ma anajty ti ñayyöymujctáayigixy je escribas etz je mijjädijc ajcxy. ⁵⁸ E je Pedro anajty axam nicxy jigüegy jihuiy, ixti cooni yajja'ty ma Caifás ytiba'. Chi jim ytigiy. Chi ixtacy miid je cuend'ajtpi ajcxy, je' co oc'ixañ ocnejhuñhuañ nej Jesús yjadañ.

⁵⁹ Je teedy ajcxy miltungmiidpi etz tüg'óciy je judíojäy miltungmiidpi ajcxy huinmañ ixtaaygixy nej jëbi Jesús yajpocycägixy miid ajcxy xihuín, e jadu'n jëbi mooygixy yi o'cin. ⁶⁰ Mayjäy nihuambejty Jesús miid anii, per ni pin anajty ca' miidity tiy'ajt co Jesús anajty ti ytundigooy miid judíojäy ajcxy ycötujujcin. Jac com jecy miin metz testigos miid anii. ⁶¹ Je' ajcxy yminañ:

—Jadayaabi yëydijc minañ co jëbi nyajhuindigooyich Dios ymiltzajptijc, e codugiüg xii ti anajty nyaj'oyiyich jadüg'oc.

⁶² Huin'it je teedy miltungmiidpi ytinayigy, e ñimay Jesús:

—¿Nej co ca' m'adzooy? ¿Nej janch tiy'ajt nej jadayaabi metzpi testigo yminañ?

⁶³ Per Jesús ca' y'adzooy. E huin'it je teedy miltungmiidpi ñimaayi:

—Ñimaayg iich ajcxy Dios ycixpi, pen janch miich je' je Cristo je Dios y'ung.

⁶⁴ Chi Jesús yminañ:

—Miich jadu'n minamb. Nañ jadu'n iich miich ajcxy ñimäy, co iich je jäy huidibi tzoon tzajpjoty, miich ajcxy xy'ixipyich tzajpjoty ma Dios ymijc a'oy'amy. Nañ jadu'n miich ajcxy xy'ixipyich jocjoty co anajty nhuimbityich jadüg'oc ya naaxhuiñ.

⁶⁵ Chi je teedy jacmiltungmiidpi oy yhuit huindzeczy huinma'ch, chi yminañ:

—Jadayaabi yëydijc ti capxtigooy Dios. ¿Ti testigo njac-huaanim? Miich ajcxy ci'm ti mmidoogixy co yi' ti ycapxytigooy ma Dios, e minañ: ⁶⁶ ¿Nej miich ajcxy minaangixy?

Chi ajcxy yminañ:

—Ti ycapxytigooy, copicy co y'ögipy.

⁶⁷ Chi ajcxy huindzujy jijptzujy etz cojxy ajcxy. Chi jacjadyii huingojxy jijpcojxy. ⁶⁸ E chi ajcxy ñimay:

—Pen janch co miich je' je Cristo oc-tiygapx pin ti xycoxy.

Pedro ymina'n co ca'p Jesús ix'y'adyii

⁶⁹ Je huin'it moñi Pedro anajty iñay tibägujc. Chi ñimiini tüg töxy'anäg tumbi, chi ñimaayi:

—Miich nañ jadu'n ti mhuidity miid Jesús je Galilea jäy.

⁷⁰ Chi Pedro yminañ mayjäyjoty:

—Ca' nhuinjihuüyich ti mgapxy.

⁷¹ Pedro hue' anajty pidzimmip co ñimiini huingbi töxy'anäg. Chi je töxy'anäg nimay je' ymigügtijc:

—Jadayaabi yëydijc ti yhudity nañ jadu'n miid Jesús je Nazaretpi.

⁷² Chi Pedro jadüg'oc coyüch je Jesús cixyjot huinjot yminañ:

—Ca' n'ix'y'adyiijich yjiibi yëydijc.

⁷³ Jac co hueni, je jäy huidibi anajty ajcxy jimip ñimay ajcxy je Pedro:

—Janch co miich nañ jadu'n anajty miid mhuidity yi Jesús, com yi m'ayuc yi' xyajniquëxcp.

⁷⁴ Chi Pedro tigiiy capxpi janch oy ñinej minañ huinjot:

—Ca' n'ix'y'adyiijich yi yëydijc.

E tim huin'itiiy je tzey yaxigy. ⁷⁵ Chi Pedro jäymeitzcoody jadu'n nej anajty Jesús ti ñimäyii: “Ma ca'ni anajty tzey yaxigy cham coodz, miich tugiüg'oc xy-coyützibich.” Chi Pedro pidzimy tiba', e jiiiby oy yäxy mibaad yjotcidägy.

Chi Jesús yajcäyeyc ma Pilato

27 E co oy yxiimiy yticxiy, chi je teedy mijtungmiidpi etz je mijjäydijc ajcxy quipxycapxy co yaj'ögaangixy Jesús. ² Chi ajcxy yajnicxy cixoch oy ajcxy cäyecy ma Poncio Pilato je gobernador.

Judas ñayyöctiiyi

³ Co je Judas je huidibi anajty ti cäyecy Jesús, co ijxy co yaj'ögaanip Jesús, chi oy yjotmaybaatni. Chi conhuimbijty je iipxmajcpi plata meen ma je teedy mijtungmiidpi etz mijjäydijc ajcxy. ⁴ Chi Ju-

das nimay je teedy mijtungmiidpi etz je mijjäydijc ajcxy:

—Iich ti ndundigooyich co ti ngäyeyc-yich yi tudägyjäy ma miich ajcxy.

Chi je' ajcxy y'adzooy:

—Ti iich ajcxy n'ocuent. Miich yi' mnigixp tiibi mduñ.

⁵ Huin'it Judas cohuijy je meen jiiiby tzajtigoty. Chi ñicxy. Chi ñayyöctiiyi.

⁶ Huin'it je teedy mijtungmiidpi yajpidigy je meen. Chi ajcxy ñayñimaayi miñ xyipy:

—Jadayaabi meen ca' yjebity co nbi-daacim ma ofrenda ñigidägy. Je' co yi' yjējity je huidi ni'py ti tzoo'adyii.

⁷ Huin'it je teedy ajcxy tuñ je quipxycapxy co juyaangixy miid je meen tüg naax huidibi jäy ytiip, tütznaax it, ma ajcxy yajnaxtigihuiipy pinjaty ca' yco-gajpity jim Jerusalén. ⁸ Ixti chambaad jadu'n xii'adyii jejimbi it: Ni'py naax.

⁹ E jadu'n ycixy yca'px nej je profeta Jeremías yminañ: “E jadu'n ajcxy je' yajpidigy meen iipx majcpi plata meen (je' choou nej anajty ajcxy Israeljäy ti yajniögudugiy), ¹⁰ e miid je meen ajcxy juy je tütznaax it, jadu'n nej anajty ti xy'ane'myich Dios.”

Pilato y'amidooy Jesús

¹¹ Jesús yajpaady jim anajty ytinäy ma je gobernador Poncio Pilato yhuinduu, chi y'amidoohui:

—¿Nej miich je' judíos jäy xyrey'ajtp?

Chi Jesús y'adzooy:

—Miich jadu'n minamb.

¹² Je judío teedy ajcxy huidibi mijtungmiidpi etz je mijjäydijc tzachxigixy Jesús ma je gobernador. Ni jadu'nyi Jesús ca' y'adzooy. ¹³ Chi je Pilato ñimay Jesús:

—¿Nej ca' mmidooy nej yi' ajcxy yxiiyi?

¹⁴ Per Jesús ni jadu'nyi ca' y'adzooy. E paady je gobernador oy mij huinmay, ni ca' ocnehuiiyi ni ti ycapxipy.

Jesús ycödujcy y'o'cin

¹⁵ Je gobernador jadu'n anajty ycostumbre miidity co jimijt jimijt najtzmazziy tüg machyjäy pascua xiijoty, je huidibi je mayjäy ti ytimychojcpy. ¹⁶ E jim anajty tüg je machjäy huidibi anajty ajcxy icy'ajttaayb, e yxiijity Barrabás. ¹⁷ E co anajty jim ti ytügmujctaaygixy, chi Pilato ajcxy y'amidooy:

—¿Pin miich ajcxy mdzocpy co iich najtzmazzihuibichi? ¿Najtzmazziyich Barrabás o Jesús huidibi jäy ajcxy ytijpy je Cristo? ¹⁸ Pilato ñejhuüyb anajty co mañ'ajtingix anajty ti cïyejccixy Jesús.

¹⁹ Jimni anajty iñäy Pilato me je ycö-tujctac co je ytöxyjic tiy'ajt quejxy ma yi', yminañ: “Ca' huaad myajtzaachytuñ yi tudägyjäy. Je' co iich amygoodz ti ngumäyich janch jibic miid yi' ycixpi.”

²⁰ Per je teedy ajcxy etz je mijjäydijc ti anajty capxyjotcidaaccixy je mayjäy co huen yajnajtzmazziy Barrabás etz huen yaj'öccixy Jesús. ²¹ Paady co jadüg'oc je gobernador y'amidooy je mayjäy:

—¿Huidibi machyjäy mdzocpy co najtzmazzihuibich?

Chi je mayjäy y'adzooy:

—Najtzmazzi' Barrabás.

²² Chi Pilato y'amidooy je mayjäy:

—¿E nej ndunipyich yi' Jesús, huidibi jäy ytijpy Cristo?

Huin'it ajcxy nidüg'öciy y'adzoday:

—¡Yajcruutzpet yi' Jesús!

²³ Chi Pilato yminañ:

—Pues, ¿nej ti ytundigooy?

Per je mayjäy nigoob y'adzoday:

—¡Yajcruutzpet! ¡Yajcruutzpet!

²⁴ Pilato yjapubedaan Jesús, per co ijxy nejhuüy co je mayjäy ca' ni nej niducy. Hue' ajcxy oy ytigiüy huambi jihuiybi, chach ñayñajtztijjigixy miid jot'an. Huin'it Pilato capxyñiguejxy je huädz ni. Chi ytigiüy cïbujp ma je mayjäy yhuinduu, e yminañ:

—Ca' iich ngo'adzohuipyich jadyaabi tudägyyëydijc y'o'cin. Miich ajcxy yi' ngo'adzoohuipy.

²⁵ Chi je mayjäy y'adzoday:

—Iich ajcxy ngo'adzohuipyich yi' y'o'cin miid n'ung anäg etz n'ap n'oc.

²⁶ Chi Pilato najtzmazziy je Barrabás. Per Pilato ane'my co huen Jesús yajhuojp. E co yajhuojptay, chi cïyejcy, co huen yajcruutzpedyii. ²⁷ Chi Pilato ysoldados ajcxy yajnicxy Jesús ma agujctijc. E jiiby tüg'öciy soldadtijc ñayyö-mujci ma Jesús. ²⁸ Chi je soldado ajcxy je' yhuit yajnjenducy. Chi ajcxy yajnjieniy je tzapx huit huidibi je rey ajcxy yajtuumy. ²⁹ Chi ajcxy tacy tüg corona miid apy. Chi ajcxy yajcöjeniy ma Jesús. E huin'it ajcxy a'oy'amy yajcigabiüy tüg je paxy. Chi ajcxy huingojxtinay'ahuüy. Chi ajcxy nixiicy yajxiicy, e yminaangixy:

—¡Ooy ymijity yjanchity, je judíos ajcxy yrey!

³⁰ Chi ajcxy huindzujy jijptzujy. Chi ajcxy yajcigajptucy je paxy, e yajcöhuojpigy ajcxy. ³¹ E co ajcxy nixiictay yajxiictay, chi yajnjenducy je rey yhuit etz yajnjieniy je yci'm huit. Chi ajcxy yajnicxy ma yajcruutzpedaangixy.

Co Jesús yajcruutzpejti

³² E jim ma anajty hueeni ti ytüyöy, jim ti paty tüg Cirene yëydijc anajty yxiijity Simón. Chi ajcxy adzip nimay Simón co huen jaccapi Jesús ycruudz.

³³ E co ajcxy yja'ty ma tüg je it yxiijip Gólgota, jadu'n yhuimbizim Öcpi Cohuajc Cögop. ³⁴ E jim ajcxy Jesús jayaj'ugañ vino temhuidity miid tzooy, jigix ca' jihuihuip je tzaachypi. Per co uucmajch, chi jihuiñybijc co ca' y'oy'uucnity.

³⁵ E co anajty ajcxy yajcruutzpety Jesús, chi je soldadtijc suerte ijxy, pin jëbi ocj'e'adyii Jesús yhuit, chi ycijxy yca'pxy jadu'n nej je profeta cojaay

jecy'ajty: "Yajhuäcxipy ajcxy iich nhuit e miid iich nhuit ycixpi ixipy ajcxy suerte." ³⁶ E jim anajty ajcxy iñaaygixy cuend'ajtcixy. ³⁷ Je xihuín ayuc huídibi ajcxy yjaay ma Jesús ycöduu jadu'n yminañ: "Jadayaabi je' Jesús, je judíos ajcxy je yrey."

³⁸ Quipxy miid Jesús ajcxy yajcruutzpejty metz meetzpi. Tüg a'oy'amy, e jadüg anajty'amy. ³⁹ Je mayjäy huídibi ajcxy naxihyb anajty ma Jesús, ooy anajty oy ycöjigñ, nixígy yajxígy ajcxy Jesús, ⁴⁰ yminañ ajcxy:

—Bah, miich huídibi Dios ytjic jidaanip, e codugüg xii huingbi myajpidígañ. Miich ci'm cham naygohuäñi, e minac cruudzcíxy, pen janch miich Dios xy'ung'adyii.

⁴¹ Nañ jadu'n je teedy ajcxy huídibi mijtungmiidpi, etz je escribas, etz je fariseos ajcxy etz je mijjäydijc nixiicy yajxiicy ajcxy Jesús, ñayñimáayigixy miñ xyípy:

⁴²—Huingbi ti cohuañ, e ca' jaty nej ci'm ñaygohuañi. Pen janch co yi' jējity je Cristo je Israel jäy rey, huen minacy jadachambi ma cruudz, huin'it nmibijcin. ⁴³ Yi' ti pidägy ymibijcin ma Dios; huen jadachambi je Dios yajñidzögyii, pen janch Dios chogyii; yi' ti yminañ co Dios y'ung'adyii.

⁴⁴ Nañ jadu'n je metzpi meetzpi ajcxy huídibi cruudzpejt quipxy miid Jesús nixiicy yajxiicy ajcxy ooy Jesús.

Jesús y'ögy cruudzcíxy

⁴⁵ Co ycujcxijñi, chi ycoodziyday tüg'óciy naaxhuiñybi. E jadu'n je naaxhuiñybi y'ijty coodz, ixti minacy yxii. ⁴⁶ Huin'ítty Jesús ycapxyqueecy janch mic yminañ:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —yi jadu'mbi ayuc hue' yhuimbizimy: Dios Teedy, Dios Teedy, ¿ti co ti xy'ixmachich?

⁴⁷ Nijējity jäy huídibi anajty jim yajpatp huingon ma Jesús co jadu'n miidoogixy Jesús y'ayuc, chi ajcxy yminañ:

—Jadayaabi yēydijc cham yaaxtaayb je profeta Elías.

⁴⁸ Huin'it nidüg jäy ñicxy janch poyígy etz oy yajtzoñ je pixy. Chi je pixy yajxoogy miid je xun vino. Chi pidacy je pixy ma je paxyjijp. Chi yujctijy ma Jesús y'ahuac co huen ügy. ⁴⁹ Huin'it nijējity ajcxy yminañ:

—Ixmatz, tzoc ajt oc'ixxim, pen nimi-inip Elías, pen janch yajnidzögyii.

⁵⁰ Jadüg'oc Jesús yaaxqueegy janch mic. Chi oy y'o'cni. ⁵¹ Co Jesús y'o'cy, tim huin'ítty jim ma Dios ytjic je mapxy yhuit yciitzhua'cxy tinä'amy. E nañ jadu'n je naaxhuiñybi ooy chuyuy miid uyx micpi etz je mijjatychaa oy jitzhua'cxy. ⁵² May öcpi jut y'ahuach etz yjugypijcy mayjäy tiibi anajty y'o'ccixy tiibi anajty mibijccixy Dios. ⁵³ Co Jesús yjugypijcy, chi je may'öcpi tiibi anajty jugypijccixy etz tiibi anajty pidzimgixy ma öcpi jut, chi ajcxy ytigiiy ma je Dios ycajp, je Jerusalén. E mayjäy ajcxy ijxy. ⁵⁴ Co je mic uyx oy ñaxy etz jac tijaty anajty ti ytuñyii ti yjadyii, chi je capitán etz miid jadyii ymigügtjic huídibi anajty cuend'ajtp Jesús ooy ajcxy chigiy yjihuiy, e minaangixy:

—Janch tiy'ajt co yijiibi yēydijc Dios yi' anajty y'ung.

⁵⁵ May anajty nañ jadu'n töxyjäydijc ymij'ijxcixy jiguem huídibi anajty ajcxy Jesús ti miiddzoon jim Galilea. Yi' anajty ajcxy Jesús ypubejtp. ⁵⁶ E ma je' ajcxy jim anajty chooñty, María Magdalena, María huídibi Jacobo etz José ytaj'ajtpy, etz je huídibi Zebedeo y'ung ytaj'ajtpy.

Jesús yajnaaxtiigiyyi

⁵⁷ Co oy chuu'iiñi ycoodziyñi, huin'it chooñ ma Arimatea tüg comeeñyjäy huídibi yxii José. E je' ymijnicxpejty anajty Jesús. ⁵⁸ Chi José ninicxy Pilato oy

píjctzou Jesús ñinícx. Huin'it Pilato pidacy y'ane'min co huen möyí. ⁵⁹Chi José ycidigiíyí Jesús ñinícx. Chi huinmojch miid tüg poob sávana. ⁶⁰Chi yajnaaxtigiíy ma je yci'm jut jemybi huídibi anajty ti yajtzejtztüty ti yajpádüty ma tüg tzahuingueetz. Chi adiguejctujcy je öcpi jut miid tüg tzaa. ⁶¹Chi José ñicxni. E jim yhui'my María Magdalena etz je jadügpí María, y'íñäy ajcxy ymihuingon öcpi jut.

Je cuend'ajtpí ajcxy ma Jesús ñaaxtigiíy

⁶²E com jabom ma anajty Jesús ixíybi ti y'ögy, ma anajty ti ni'ixiydäy miid je sábadó xii ycixpi, chi je teedy ajcxy huídibi tungmiid etz je fariseos ajcxy ñayyömjucí ma je Pilato. ⁶³Chi ajcxy ymínañ:

—Huindzin, yí' íich ajcxy njäymejch-pyích co je aníidacpi ymínañ ma anajty yjuugyity co codugiig xii jugypiga'n jadüg'oc co anajty ti y'ögy. ⁶⁴E paady tunmay'ajt quexipy soldados ajcxy ma Jesús ti ñaaxtigiíy huen cuend'ajtcixy ixti cooni tugíy xíibi paadípy. Ca' yjeyity co ñimíniib adzuum agoodz je' ajcxy huídibi mijnícxpejtíp etz tzimguégipy ajcxy Jesús ñinícx. E chi nícxý jäy ymína'n: “Tí yjugypicy je öcpi.” Chi anajty jac'anaxy je aníi ti yjajtni ca'ydi je jayjipi.

⁶⁵Chi Pilato ajcxy nimay:

—Miich ajcxy miid tüg picy soldados huídib cuend'ajtp ma miich ajcxy. Nícx-cix miich ajcxy yaj'adujccixy je öcpi jut, jadu'n nej m'a'ixíiygixy.

⁶⁶Chi ajcxy choni ma je Pilato. Chi ajcxy quejxy je tüg picypí soldados ma je öcpi jut. Chi ajcxy pidacy íjx-hui'min ma je tzaa huídibi ajcxy je jut yaj'adiguejctujcy.

Co Jesús yjugypíjcy

28 E com jabom co yximíy yticxíy je domingo xii, huin'it ñícxý María Magdalena etz je jadügpí María ma Jesús ñaaxtigiíy. ²Chi tüg mij ujj ñajxy. Huin'it ycidacy Dios tüg y'ángel huídibi tzomb tzajpjoty. Chi jidígejcy je tzaa ma je öcpi jut aguú. Chi y'ixtacy ma tzaa nícx. ³Janch adícxp je ángel anajty yhuinjíp jadu'n nej huídzc, e je yhuít janch poob'ögy. ⁴E co je soldados ajcxy íjxpaty je ángel, chi ajcxy ooy chuyuygooty. Chi ajcxy yhui'my jahuengi ögy. ⁵Huin'it je ángel y'adzooy je metz töxyjáy:

—Ca' miich ajcxy mdzigíy. Íich ne-jhuíybich co miich ajcxy m'ixtáy Jesús je huídibi ajcxy yajcruudzpejty. ⁶Per ca' je' cham ya. Tí je' yjugypicy, jadu'n nej ymínañ. Min miich ajcxy oc'ix ma ñaaxtigiíy. ⁷Nícx miich ajcxy jottígooyb ma je' ydiscípulos ajcxy e nima': “Tí Jesús yjugypicy jadüg'oc, e yí' ñícxíp jim Galilea e jim ajcxy mmídnaybadíyib.” Íich miich ajcxy yam nnímaaygixy.

⁸Huin'it je töxyjáy ajcxy choon janch poyígy ma anajty ti ñaaxtigiíy Jesús. Chi ajcxy nícxý miid tzígí'n, per agujc jotcuje. Poyígy ajcxy oy tíy'ajt yecy ma je discípulos ajcxy. ⁹E jim anajty je metzpi töxyjáy ytüyöy, tímétini Jesús ñayguéxici ma je' ajcxy yhuinduú. Chi Jesús ajcxy capxpocxy. Chi je' ajcxy mihuingoñ Jesús etz mineeni je' ytecy. Chi ajcxy huindzigiíygixy. ¹⁰Jesús mínañ:

—Ca' mdzigíiygixy. Nícx miich ajcxy nima' je nmígúgtíjceích co huen ajcxy nícxý jim Galilea, e jim naybadíybich miid yí' ajcxy.

Huídibi ajcxy je soldadotíjce ñígapx

¹¹E tüyöybñi anajty je töxyjáy nimetzpi co níjéjty je soldados ajcxy choon ma Jesús ñaaxtigiíy nícxý jim Jerusalén,

miidmiydäga'n je teedy huidibi tung-miidpi nej anajty ti ytuñyii ti yjadyii ma Jesús ñaaxtigiiy. ¹²E huin'it je teedy ajcxy ñayyöymujctayi miid je mijjädijc, tunaangixy quipxy capxy. Huin'it je teedy ajcxy etz je mijjädijc moy ajcxy je soldados may meñ. ¹³Chi ajcxy nimay:

—Miich ajcxy mina'nip co maab anajty miich ajcxy mijcoodz co ymiiñ Jesús ydiscipulos ajcxy etz tzimgueeci Jesús ñinix. ¹⁴Etz pen ymidooyb anajty yi gobernador, iich ajcxy ngapxjotcidägich, jigix ca' nej xytungixipy.

¹⁵E huin'it ajcxy je soldados ycidigiiyi je meñ. Chi ajcxy ñicxy cuyduñ jadu'n nej anajty ajcxy ti ñimäyii. E ixti cham-baad jadu'n judíojäy capx je ayuc.

Huidibi Jesús yajnibijc ydiscipulos ajcxy

¹⁶E jadu'n ajcxy ñicxy je nimajctügpi Jesús ydiscipulos ajcxy jim Galilea. Chi ajcxy ñicxy ma je cögop jadu'n nej ana-

jty Jesús ti ñimáayigixy. ¹⁷E co ajcxy iix-paty Jesús, chi ajcxy oy huindzigiiy. Per jim nijjity huidibi ca' mibijcy co anajty yjējity. ¹⁸Huin'it Jesús ymijhua'cy ma yi' ajcxy, e nimay:

—Hich ti nyajmöyich je cötujcin jiliby tzajpjoty etz ya naaxhuiñ. Hich ti nyajmöyich je mij cötujcin, jaydēbi n'ane'myich jiliby tzajpjoty etz ya naaxhuiñ. ¹⁹E paady nicx miich ajcxy huindu'my naaxhuiñ capxhuäxcix je ayuc, jaydēbi jäy ajcxy xymibijcpich myajniibedipy ajcxy miid Dios yxii, Dios y'ung yxii, etz miid je Espiritu Santo yxii. ²⁰Miich ajcxy myaj'ixpigipy je mayjäy co copicy cuydunipy ajcxy iich ngötujcin tüg'öciy jadu'n nej ti n'ane'myich miich ajcxy. E miich ajcxy mnejhuuyb co nmiid'ityich miich ajcxy huinixii huinítiempo, ixti mabaad naax-huiñybi anajty ycixpi ytigooy. Jibaad ycixy. Amén.

SAN MARCOS

Jaa'yhu'i'my Jadu'n Nej Jesucristo Ytun Yjajti

1 Jadu'n oga'n chondacy je oybi ayuc tiy'ajt jadu'n nej Jesucristo, je Dios y'ung ytun etz yjajti.

² Je Dios y'ayucnajtzcaxi'ybi je Isaías jecy'ajty jayhu'i'my jadu'n nej Dios nimay je Cristo:

Nguexaamyich iich ngogapxy jayijp ma nidüg nidüg cajp ma miich mnicxa'n jac'axam, jigix jëb je cogapxy nimähuipy je jäy ajcxy co huen nayñ'i'ixi'yigixy ma yjot yhuinma'n miid miich ycixpi, jadu'n nipaady nej jihuüy jäy ajcxy ni'ixiy tü'aa co tüg rey yjada'n.

³ Nañ jadu'n jadüg it Isaías jayhu'i'my jada ayuc ma jadu'n yminañ:

Jim mijtigëduum jäy ajcxy midoy co tüg jäy y'ayuccapxhuäcxy, jadu'n yminañ: "Nayñ'i'ixi'yigix ma mjot mhuinma'n ajcxy jaydëb naybaatim miid ajt nHuindzin Dios. Ixmájtzcixy yi mjibicjot mjibic-huinma'n. Jadu'n nipaady nej jäy ajcxy yajtiy tü'aa huidibi ooy y'adijy y'a'och."

⁴ Jim mijtigëduum anajty Juan je Bautista miñ e ytiigi'y mayjäy yajniibejtpi. Chi Juan capxhuäcxy Dios y'ayuc ma je mayjäy ajcxy huidibi anajty mimb niibejtp. Juan ayuc capxhuäcx co copicy co jäy ajcxy huen jothuimbjitecixy etz ixmájtzcixy ajcxy je yjibichuinma'n, etz niibejtceixy, jigix jëbi Dios yhuinmecxiib ajcxy ypocy. ⁵ Tüg'óciy je mayjäy ajcxy huidibi anajty tzinaayb jim Judea ñaaxjot etz jim Jerusalén mimb anajty ajcxy ma Juan, e y'amidoo'ijty anajty ajcxy je'y'ayuc. Co je jäy ajcxy capxpídziim y nej anajty ypocy-

túngixy, chi Juan yajniibejty ajcxy ma je Jordán mijni.

⁶ Juan hue' anajty yhuít'ajtpy camello n'ibijc, e nañ jëyim anajty miid ñay-huiññy, e hue' anajty yjicx'ajtpy mu' etz uxpäg. ⁷ Juan ycapxhuäcxy anajty Dios y'ayuc ma je mayjäy, e yminañ:

—ñich jayijp ti nmiñich ngapxhuäcxy Dios y'ayuc. Jac'axam minipy tüg jäy huidibi jacnigi mic'ajt miidity ca'ydi iich, ca' xypaadyich nicxy nguejyich y' ycighuin. ⁸ ñich ti nyajniibetyich miich ajcxy miid ni. Per je jäy huidibi yjacmiid Dios ymic'ajt, ca'ydi iich. Yi' xyaj'adigihuip xyajjotigihuip Dios yjihui'n ymic'ajt, jadu'n nipaadip nej jihui'y xyajniibedip miid Dios yjihui'n ymic'ajt.

Co Jesús ñiibejty

⁹ Je huin'it xii huin'it tiempo Jesús chooñ ma je cajp huidibi yxi Nazaret, jim Galilea ñaaxjot, e ymiñ ma Juan el Bautista anajty yajpaady. Huin'it xii Juan yajniibejty Jesús ma je Jordán mijni. ¹⁰ Pidzimb anajty Jesús ma je mijni, e tim huin'ityi Jesús iix co je tzajp anajty y'ahuäch, e iix je Espíritu Santo chooñ tzajpjoty, e ycidägy ma y'. Jadu'n je Espíritu Santo yquëxgy anajty nej tüg muuxy. ¹¹ Chi Jesús midooy capxy ayuc choñ tzajpjoty, nimäy:

—ñich miich n'ung'ajtpy. Ooy iich miich ndzocy njihuüy. Ooy jotcuje nayjihui'yijjich miid miich.

Je mujcu' tuñ ijxta'ni ma Jesús

¹² Huin'it mic'amy je Espíritu Santo yajnicxy Jesús mijtigëduum. ¹³ E hue' Jesús yhu'i'miy jim mijtigëduum huixchiguüpx xii ahua'n iyujc agujc. Huin'it je mujcu' jot'ijxy yhuinma'n'ijxy je Jesús. Chi je ángeles ajcxy miñ ypubejty ypuDIGIY je Jesús.

Jesús ytung yajtzondägy jim Galilea

¹⁴Ti anajty Juan yajpidägy pujxtigoty, jac'axam Jesús ñicxy jim Galilea. Jim Galilea Jesús capxhuäcxy Dios y'ayuc etz yi Dios y'ané'min. ¹⁵Jesús yminañ:

—Ti je xii je tiempo yhuaad'ajtni. Ti nigoody je xii je tiempo mina Dios pidäga'n yi' y'ané'min ya naax-huiñ. Jothuimbijtcix ajcxy, etz ixmajtcix ajcxy mjibicjot mjibic-huinma'n. Mibijccix Dios y'ayuc jadu'n nej jëb ajcxy m'alma ñädzögipy.

Jesús huodzoñ midaax jäy huidibi anajty acxmajtzp

¹⁶Jesús huidijtp anajty ma je mejypa' huidib yxii Galilea mejy, co oy'ixpaady Simón etz y'uch Andrés. Simón etz Andrés acxmadziñ anajty ytung'ajtpy, ytimpidacpy anajty y'acxmadzi'ñ mejyjoty co ajcxy Jesús ixpaty. ¹⁷Chi Jesús nimay Simón etz Andrés:

—Min miid iich. Hich miich ajcxy hu- ingbi tung nmöhuipy. Jadu'n mdung nipaadip nej jihuiy mjäymajtcixipy.

¹⁸Mic'amy Simón etz Andrés ajcxy ixmajch y'acxmadzi'ñ, e ñicxy ajcxy miid Jesús.

¹⁹Chi Jesús yjacyöy anajty hueen, e ixpaty Jacobo etz y'uch Juan, je Zebedeo ajcxy ymang. Je Jacobo etz Juan tumb anajty barcojoty. Hue' anajty ajcxy yaj'oyiyyb je' y'acxmadzi'ñ. ²⁰Chi Jesús mijhuooy ajcxy Jacobo etz Juan, e nimay co huen nicxy miid yi'. Mic'amy je' ajcxy ixmajch yteedy, je Zebedeo, barcojoty miid ytumbi, chi ajcxy ñicxy miid Jesús.

Tüg jäy huidibi anajty jibic espíritu miid

²¹Huin'it Jesús miid ymigügtjic yja'ty jim Capernaum. Je huin'it sábado, je poochin xii, Jesús ytigiyy ma je judío-jäy ajcxy ñaymujctac jim Capernaum,

chi yjäyyaj'ixpijctzondacy. ²²Je mayjäy ooy ajcxy jihuiy huinmay je ayuc huidibi Jesús anajty ajcxy yaj'ixpijctp. Com Jesús hue' anajty yaj'ixpicy jadu'n nej jihuiy yci'm'ané'min miidity. Ca' Jesús anajty yaj'ixpicy jadu'n nej je jäy ajcxy huidibi yaj'ixpijctp anajty Moisés ycötújcín je jécyp. ²³E ma je naymujctac tüg yëydjic huidibi miid anajty ca'oybi. Chi je ca'oybi ooy mic ycapx-coody, e yminañ:

²⁴—¿Ti co xy'amayy iich ajcxy, Jesús huidibi tzomb jim Nazaret? ¿Nej ti mmiñ co xyajhuindigoyáangixyichi? Hich n'ijxajpy miich, e nejhuiyibich co miich je' je Huätzpi Dios.

²⁵Chi Jesús ix'ojy je ca'oybi, e nimay: —Amon miich, e pidzimb ma jada yëydjic.

²⁶Huin'it je ca'oybi yajyajch yajquidy je yëydjic, e mic yaaxqueegy, e ypidzimy ma je yëydjic. ²⁷Tüg'óciy je mayjäy jiiiby ma je naymujctac ooy ajcxy ñay'adzigiyyi, e ñayñimaayi ajcxy miñ xyipy:

—¿Ti jada' yi'? Jada yëydjic ymiid jemybi ixpijctin. Yi' miid mic'ajt etz ane'm'ajt, paady ycixpi yi' ane'my yi ca'oybi, e ycapxmidoohuip.

²⁸Mic'amy je mayjäy ajcxy huidijaty tzinaayb ma tüg tüg cajp jim Galilea nejhuiy ajcxy nej Jesús ytuñ, e cómaaygixy Jesús.

Jesús yajtzögy Simón Pedro ymüd töxyjäybi

²⁹Tim huin'itiy Jesús ypidzimy ma je naymujctac, chi ñicxy miid Jacobo etz Juan jim ma Simón etz Andrés ytijc. ³⁰Simón ymüd töxyjäybi píjctp anajty. Cijx'am anajty y'ity, e mic anajty ooy ytoyii. Tim huin'itiyi Jesús ñimaayi co Simón ymüd ooy mic ypiyyii. ³¹Chi Jesús nimijhuägy je pa'mjäy. Chi majtzi yci', e huijtzögy. Tim huin'itiy yi toyii

y'ixmajtzi, e chi yajcay yaj'uucy Jesús etz ymigügtijc.

Jesús yajtzögy may pa'mjäy

³² Co xii oy ycidacni, e chuu'hiyñi, chi je mayjäy miid miñ ajcxy ma Jesús tüg'óciy pa'mjäydijc, etz huidijaty ajcxy ca'oybi ymiid. ³³ Tüg'óciy je mayjäy ajcxy ma je jimbi mij cajp nimujcy je tijc ma Jesús anajty ti yjättägy. ³⁴ Jesús yajtzooctay tüg'óciy je may pa'mjäy huenytimytiibámity, etz yajpidzimy may ca'oybi majaty jäy ajcxy. Per Jesús ca' anajty a'ixy nicxy je ca'oybi ñgapxyii, com y'ixy'ajttaayb anajty ajcxy Jesús.

Jesús y'ayuc tiy'ajt capxhuäcxy jim Galilea

³⁵ Tim mooñi Jesús ymaybidigý, ca' anajty yxiimiñi, e ypidzimy ma je cajp. Chi ñicxy ma tüg mijtigüduum Dios mibijetzoobi. ³⁶ Huin'it je Simón etz je ymigügtijc ooy ajcxy ja'ijxtäy Jesús. ³⁷ Co ajcxy paty je Jesús, chi ajcxy nimay:

—Tüg'óciy je mayjäy xyjadim'ixtäy.

³⁸ Chi Jesús nimay Simón etz je ymigügtijc ajcxy:

—Tzoc ajt jámim ma yi jacjadyii cajp huinduy agonbi, jaydéb ngapxhuäcxibich Dios y'ayuc nañ jadu'n ma yi jäy ajcxy jim. Paady ycixpi ndzooñich tzajpjoty, jigix jëbi ngapxhuäcxibich Dios y'ayuc.

³⁹ Jesús nicxp anajty ma nidüg nidüg cajp jim Galilea ycapxhuäcx anajty Dios y'ayuc ma nidüg nidüg judíojäy ñaymujctac, e yajpidzimy anajty ca'oybi majaty jäy.

Jesús yajtzögy tüg jäy nübützpa'mmiidpi

⁴⁰ Tüg jäy huidibi ymiid anajty jibic pützpa'm, je micpi, chi nimijhuägy

Jesús, e ycojxtinay'ahuiy ma Jesús yhuinduu, ymiñ:

—Pen miich jadu'n tzojcpy, jëb xyajtzögich.

⁴¹ Chi Jesús pa'ayoy je pa'mjäy, e pidacy yci' ma je pa'mjäy ñin'icx, e ymiñ:

—Ndzojcpyich, cham nyajtzögy.

⁴² Co Jesús jadu'n ymiñ, chi mic'amy je jäy huidibi anajty miid je jibic püdž chögy. ⁴³⁻⁴⁴ Mic'amy Jesús ycapxcíjxy miid je jäy huidibi anajty ti chögy, e nimay:

—Ix pin myajnimäy co ti mdzögy. Nicx jayijp jiiy ma Dios ytijc ma je judío teedy ajcxy, e mo' Dios yhuindzigi'ñ jadu'n nej Moisés ycötújcin ane'my, jigix jëbi huädz mbidzimipy ma Dios ycötújcin. Cuydun miich huidibi Moisés ñajtz'ane'miyy jecy'ajty, jigix jëbi je mayjäy ajcxy nejhuñhuip co ti mdzögy.

⁴⁵ Per je yëydijc ca' capxymidoy Jesús. Co ñicxy, chi ytigiyy capxy yajyöybi jadu'n nej anajty ti yajtzögyii. Com je mayjäy nejhuñhuib huidibi anajty Jesús ti tuñ, paady ycixpi Jesús ca' anajty ocjajtni nej ytigihuipy ijxna' jigue'xna' majaty cajp. Hue' anajty huidity ma ca' pin chinäy. Per miñ anajty y'oy'ixyii huenytipinjäyity, chooñ ma nidüg'óciy cajp huinduy agonbi.

Jesús yajtzögy tüg jäy cäma'tpi tecyma'tpi

2 Ti anajty xii tiempo ñajtzniñicxiyñi co Jesús yhuimbijty jadüg'oc jim Capernaum. Je mayjäy ñejhuñhuib anajty co Jesús yajpaady ma tüg tijc. ² Chi mic'amy mayjäy ñayyöymujci ma anajty Jesús yajpaady, e ca' anajty tigiydac ma je tijc, miid co tzach mayjäy anajty ti miingixy. Y'adujetaayb anajty ajcxy je tijc'aguu. E Jesús ycapxhua'xyp anajty Dios y'ayuc. ³ Huin'it xii, mídaax yëydijc cymñ cix'am ma Jesús yajpaady tüg pa'mjäy huidibi yci' ytecy ti yxujxtäy

anajty. ⁴E com ca' anajty ni nej y'oyÿ nej yajjädip ajcxy ma Jesús je pa'mjäy, je' co anajty chach újtzyt je tíjc miid je mayjäy, chi ajcxy yajcöhuaach hueeni je tíjcnícx ma anajty Jesús yajpaady. Chi ajcxy cödíñajxy je pa'mjäy cijx'am. ⁵Co Jesús ijxy je jäy ajcxy ymibíjcin, chi nimay je pa'mjäy:

—Migügich, yi mbocy ti yajhuinmecxtäy.

⁶Per nijëjity huindzindijc huidibi ajcxy nijaydup anajty Dios ñecy co ajcxy midoy nej Jesús ymina'n, chi ajcxy ymina'n jotjoty huinma'nyjoty:

⁷“¿Nej co jada jäy jadu'n ymina'n co ti yajhuinmecxy jada pa'mjäy ypocy? Capxtigooyb yi' miid Dios. Com ca' nipinjäy jëb ypocyhuinmecxy. Tügpaic Dios yi' huidibi jëb ypocyhuinmecxy.”

⁸Per Jesús ñejhuiyb anajty nej je' ajcxy chachmina'n jotjoty huinma'nyjoty, paady mic'amy ymina'n:

—¿Na'amy co mdzachhuinmaaygixy?

⁹¿Huidibi jada jac'ooy co nnimäyich yi pa'mjäy: “Ti mbocy yajhuinmecxytäyi.” O jac'ooy co nnimähuibich: “Pidíg, e yajpidíg yi mdögy, e tüyöy?” Tú'ciy yi'.

¹⁰Chi Jesús yjacmina'n:

—Jadachambi janchtiy nya-jquëxiga'ñich co ñich, je jäy huidib tzoon tzajpjoty, e huidibi cham yajpaady ya naaxhuin, nmíidich mic'ajt jaydëb nhuinmecxyich jäy ypocy.

Co Jesús jadu'n ymina'n, chi nimay je pa'mjäy huidibi yci' ytecy anajty xuxy:

¹¹—Ñich miich yam jadu'n nimäy: “Tinayig, yajpidíg yi mmabejt e nicx ma mdijc.”

¹²E mic'amy je pa'mjäy ypidigy, e yajpidigy ymabejt, chi ytüyöychoñ jiby ma je mayjäy ajcxy anajty y'ixy yhuindicxy. Paady ycixpi tüg'óciy je mayjäy ooy jihuiy huinmay etz jäymejch ojadajty ajcxy Dios, yminaangixy:

—Niminaabi ajt jadu'n nga'íjxim mijhuinma'n jadu'n nej cham ti n'íjxim.

Jesús nimay je Leví: “Pajamgich”

¹³Chi jadüg'oc Jesús yajppidzimy, ñicxy jim ma mejypa'. E co mayjäy ñayöymujcy jim ma Jesús anajty yajpaady, chi Jesús yaj'ixpijc je mayjäy.

¹⁴Co Jesús yjactüyöy anajty, chi ijxpaady Leví je Alfeo ymang. E Leví ñaayb anajty ma je yajcogüejttac jäy yajcogüejtp anajty. Chi Jesús nimay Leví:

—Pajamgich.

Tim huin'itiy Leví ytinayigy, ixmajch ytung, e panicxy Jesús.

¹⁵Jadu'n yjajti co tüg xii Jesús caayb anajty me Leví ytijc. Mayjäy huidibi ytung'ajtpy anajty yajcogüedi, etz jacjadyi jäy huidibi anajty tundigooyb miid judío jäy ycostumbre y'ñaaygixy ma je caydac quipxy miid Jesús etz je' ydiscípulos ajcxy. Com may jäy anajty ooy Jesús tzach miid huidíjtcixy. ¹⁶Jim anajty ma Leví ytijc nijëjity fariseojäy, je huindzindijc huidibi tzach padumb judíojäy ycostumbre. E co je' ajcxy ijxy co Jesús caayb uucp anajty tügmucy miid tüg'óciy je mayjäy ajcxy huidibi tundigooyb miid judíojäy yti'ajt ycötújcin, etz yajcogüejtpidijc, chi ajcxy migapxy Jesús ydiscípulos, je' ajcxy huidibi mijnicxpejtp anajty Jesús, nimay ajcxy:

—¿Nej co Jesús miich ajcxy mHuindzin ycaymucy y'ucmucy miid yi yajcogüejtpidijc ajcxy, etz jacjadyi jäy ajcxy huidibi tundigooyb miid judíojäy ycötújcin?

¹⁷Co Jesús jadu'n midoy nej je fariseo jäy nigapxyi, chi ajcxy nimay:

—Ca' tzocy tzoydumbi yi jäy ajcxy huidibi mic'ajtp oy'ajtp. Yi' janchtiy yi huidibi ajcxy yuuba'm ymiid chojcpy ajcxy tzoydumbi. Nañ tím jadu'n yi jäy ajcxy huidibi ca' ypocymidity, ca' ajcxy tzocy pocyhuinmeecxin. ñich ti nmiñich co nyajjothuimbidipyich pocyjäydijc.

hich ca' ti nmiñich co nyajjothuim-bidipyich oyjäydije tudägyjäydije.

**Jesús yaj'amidoogixy
nej co jäy y'ity jaygay**

¹⁸ Jadu'n yjajti tüg tiempo ayuu'ijtp anajty je jäy ajcxy huidibi mijnicxpejtp anajty Juan je Bautista. Nañ jadu'n ayuu'ajtp anajty je fariseojäy ajcxy. Chi nijëjity ajcxy ymiñ ma Jesús e amidoy:

—¿Nej co yi jäy ajcxy huidibi mijnicxpejtp ajcxy Juan etz nañ jadu'n yi fariseojäy ajcxy ayuu'ajtp ajcxy, e je jäy ajcxy huidib miich xymijnicxpejtp, ca' y'ayuu'ajtcixy?

¹⁹ Chi Jesús y'adzooy:

—Co ya nyajpaadyich ya naaxhuiñ, ca' ycopicity co hich ndiscípulos ajcxy y'ayuu'adip. Jadu'n nipaady nej jäy ajcxy huidibi pñcin nixiidumy ca' ajcxy y'ayuu'aty ma yam yi pñcin nixiiduñ, e peni ca'ni je pijepi ymigügtijc y'ixmajztäyii. Nami je pijepi ca'ni choñ, chi ca' pin y'ayuu'adañ huidibi nixiidum je pñcin. ²⁰ E paadip je xii je tiempo mina ca' nmiid'idañich ya naaxhuiñ yi' huidibi ajcxy xymijnicxpejtpich, e huin'it ajcxy y'ayuu'adaangixy.

²¹ Com jemybi Dios y'ayuc nyaj'ixpicpyich, paady ca' ytügüy miid je jécyp ayuc huidibi je fariseo jäy ajcxy yaj'ixpicpy. Jadu'n nej miich ajcxy mnejhuüy co ni pin ca' agiyiy tüc huit miid tüg pedas jemy huit, con je' co je jemy huit niimujcp je', e chi nigí najtziidzihuip je tüc huit. ²² E nañ ni pin ca' jëb huaad pidägy jemy vino ma tüc cochac. Je' co je vino jemybi yciidzamy je tüc cochac, e chi y'ixyojctähuip je vino etz je cochac nitigoydähuip. Hue' janchtiy jëb ajcxy pidacy jemy vino ma jemy cochac.

**Je discípulos ajcxy yajmújicixy je
moc coje sábado xii**

²³ Tüg sábado xii Jesús miid ydiscípulos ajcxy ñaxiyy ma tüg trigo cam. E huin'ítii je ydiscípulos ajcxy ytigüy je trigo tujcp. ²⁴ Co je fariseo jäy ajcxy ijxy jadu'n nej Jesús ydiscípulos ajcxy anajty tujcmujc trigo tiim, chi ajcxy nimay Jesús:

—Ix miich. ¿Na'amy co miich mdiscípulos túngixy huidibi judío ycötújcin capx'adujcyp sábado xii?

²⁵ Per Jesús ymiñañ:

—¿Nej ca'miich ajcxy mguendtuñ Dios y'ayuc co mnecycapxy, jadu'n nej David ytuñ tügtecy jecy'ajty, co David etz ymigügtijc yuu'ögaangixy anajty? ²⁶ Je huin'it tiempo jecy'ajty co je judío teedy Abiatar mijtungmiidpi anajty ma Dios ytijc, chi David ytigüy ma Dios ytijc, e caay je tzajcaagy huidibi ti anajty yoxy ma Dios yhuinduu. Dios ycötújcin ymiñañ co je teedy ajcxy ycaagy'ajtpy jada tzajcaagy, ca' jac'ooynipin. Nañ jadu'n David moy je tzajcaagy je jäy huidib anajty ajcxy ymiid.

²⁷ Nañ jadu'n Jesús yjacmiñañ:

—hich, je jäy huidibi tzoon tzajpjoty, nmiidich ané'min, jaydëb nimäyich je jäy ajcxy ti jëb túngixy sábado xii. ²⁸ Com Dios ti ixmach je sábado xii, paady ycixpi, hich je jäy huidibi tzoon tzajpjoty, nmiidich ané'min jaydëb nimayich jäy ajcxy co jëb tijaty tuñ sábado xii.

Je yëydije huidibi anajty yci' tüdzip

3 Jesús ytigüy jadüg'oc ma je judío naymujctac. Jiiby anajty tüg yëydije huidibi anajty ymiid tüg yci' tütz. ² Je fariseojäy jiiby ma je naymujctac y'ijx'ijtpy anajty Jesús, co anajty nejhuühuañ pen Jesús yajtzögamy je pa'mjäy sábado xii, jigix jëbi ajcxy xihuip Jesús co ti ytundigoy miid judío-

jäy ycötújein. ³ Jesús nimay je jäy huidibi miid tüg yci' títz:

—Pidig, min ya ma iich.

⁴ Huin'it Jesús y'amidoy je jäy ajcxy e nimay:

—¿Nej miich ajcxy minaangixy: Nej jébi jada nduñich je oybi o je jibicpi sábado xiijoty? ¿Jébi nyajtzögich jäy o jébi nyajtigoyich jugy'ájtín?

Per je jäy amon ajcxy ijty, ca' ajcxy je' y'adzooy. ⁵ Huin'it Jesús huindicxpejty je jäy ajcxy miid chip y'ahua'n, e miid jotmay, je' co ooy ajcxy jotjuuñity, e chi nimay je yéydjic:

—Xajtiu yi mgí'.

Chi je yéydjic xajtiy yci', e chi yci' ooy chögy. ⁶ Chi je fariseojäy ypidzimday ma je naymujctac, ooy yjotmädy ajcxy, e ñicxy ajcxy ñaymújcip miid je jadügpicxy judío huindzindjic huidibi ymijnicxpejt je rey Herodes. Huinma'n ixtaayb anajty ajcxy nej jéb ocyaj'ögip Jesús.

Mayjäy ma tüg ñiiba'

⁷ Per Jesús choon miid yi' ydiscipulos ajcxy, ñicxy ma mejpa'. E ooy mayjäy huidibi ajcxy tzomb Galilea ñaaxjot etz Judea ñaaxjot panicxy ajcxy Jesús. ⁸ Nañ jadu'n mayjäy panicx ajcxy Jesús huidibi ajcxy tzomb jim Jerusalén, huidibi ajcxy tzomb jim Idumea ñaaxjot, huidibi ajcxy tzomb jim Jordán mijniñ ninaxy ma xii ypidzimyb, huidibi ajcxy tzomb jim Tiro etz Sidón ñaaxjot. Ñicxtäy je mayjäy ma Jesús yajpaady, com ñejhuiyb anajty ajcxy je mijhuinma'n huidibi Jesús anajty ytummyb. ⁹ Com tzach mayjäy anajty ymiingixy, paady Jesús ni'ane'mdiy ma yi ydiscipulos ajcxy tüg barco ma jéb iñäy, ca'ty je mayjäy ooy y'adijyiyi y'agodiyii. ¹⁰ Com Jesús ti anajty yajtzögy may jäy, paady ycixpi tüg'óciy je pa'mjäy nimujcy Jesús, adzip tzach-ñidonaangixy. ¹¹ Co je jäy ajcxy huidibi ca'oybi ymiid ijxpaty Jesús, chi ajcxy

ñayhuijotaci ma Jesús yhuinduu, e mic ycapxcooty, yminaangixy:

—Miich je' Dios y'ung.

¹² Per Jesús nimay mictägy je ca'oybi ajcxy co ca' huaad nigapxcixy nimiy-daaccixy pin je' anajty.

Jesús huin'ixy majmetzpi discípulos

¹³ Huin'it Jesús ypejty ma tüg cögop, e capxyñiguexy co huen miñ ma yi' je ymügügtjic huidibi yhuin'ixamy co ytunam miid yi'. Chi ajcxy ymiñ ma Jesús. ¹⁴ Chi Jesús yhuin'ixy majmetz ajcxy huidibi ymiid'idamy, e huidibi yquexamy y'ayuccapxhuäcxp. ¹⁵ Jesús moy je majmetzpi discípulos ajcxy huidibi anajty ti yhuin'ixy mic'ajt jaydéb yajtzögip pa'mjäy ajcxy, e ymoy ajcxy ymic'ajt jaydéb ca'oybi yajpidzimy ma jäy ajcxy. ¹⁶⁻¹⁷ Jada je nimajmetzpi discípulos ajcxy yxii nidüg nidüg: Simón, je huidibi Jesús yxiimoy Pedro; Jacobo miid y'uch Juan, yi Zebedeo y'ung y'anäg, je huidibi ajcxy Jesús yxiimoy Boanerges (je ayuc Boanerges jadu'n yhuimbizimy: “Enee ymang”). ¹⁸ E jacjadyii huidib Jesús ti anajty huin'ixy: Andrés; Felipe; Bartolomé; Mateo; Tomás; Jacobo je huidibi Alfeo ymang'ajtpy; Tadeo; e je jadügpi Simón, je cananista. ¹⁹ Nañ jadu'n Jesús huin'ixy Judas Iscariote, je huidibi agojiix ciyejc Jesús ma ymidzip.

Yajnibjccixy Jesús co miidity mujcu' ymic'ajt

(Co jadu'n huin'ixtaay je majmetzpi discípulos ajcxy), Jesús ytigüy ma tügtjic miid yi' ajcxy. ²⁰ Huin'ityi tzach mayjäy ñayyöymújcigixy ma je tjc ma Jesús y'ity, ixti Jesús etz ymügügtjic ca' y'oyiy nej jéb ycaaygixy y'uuccixy. ²¹ Co Jesús y'amigügtjic jadu'n nejhuiy, chi ajcxy nimiñ Jesús yajnicxaangixy anajty mach, com hue' anajty tjcixy co Jesús ylociib.

²² Nijējity escribas ajcxy, je huindzindjic huidibi nijaydutp anajty Dios ñecy, miin ma Jesús co choñ ajcxy Jesusalén, yminaangixy:

—Jada Jesús ymiid Beelzebú, je ca'oybi yhuindzin, ma y'aa yjot. E yi' yajpidzimy je ca'oybi ajcxy ma jāy ajcxy yjothuinma'ñ miid Beelzebú ymic'ajt.

²³ Chi Jesús huoomiñ ma yi' je escribas ajcxy, e yajmiidmiydacy ajcxy tūg jihuimbit ayuc. Chi Jesús yminañ:

—¿Nej tiy'ajt jada nej miich ajcxy mina'ñ co Satanás jēb cī'm ñayyajpidzimyii ma jāy ajcxy y'aa yjot? Ca' tiy'ajt nej miich ajcxy mina'ñ. ²⁴ Pen tūgpicy tungmiidpi ixyipy ñaybjic-huá'cxigixy, etz ñaymidziptzoonigixy ixyipy ac jēyi. Pues cixip yi' ajcxy y'ané'min. ²⁵ Nañ jadu'n pen tūgpicy tūg juugy tūg migūg ixyipy ñaybjic-huá'cxigixy, ca' ajcxy y'idaangixy tūgmucy. ²⁶ Nañ jadu'n pen Satanás ixyipy ti ñaybjic-huá'cxiyii, e cī'm ixyipy ti nayñibidigiyii, ca' ixyipy yi' ymic'ajt ida'ñ. Hue' janchtiy Satanás cixipy tigoyipy. (Paady ca'tiy'ajtity nej miich ajcxy yminañ.) ²⁷ Ca' ni pin jēb huaad ytiġihuip ma tūg micpi jāy ytiġc etz meedzipy tijaty ymiid, pen ca' jayijp cīxoch tecyoch je jāy micpi. Pen ti cīxoch tecyoch ixyipy je micjāy, huin'it janchtiy mimadāgipy, e pījīp tijaty ymiid.

²⁸ Janch iich miich ajcxy nimāy co Dios jēb huinmeecxip tūg'óciy pocy huidibi jāy ytūngixp etz tūg'óciy jibicpi huidibi jāy ycapxp. ²⁹ Jēyi janchtiy co pinjaty capxtigooyb miid je Espírītu Santo, je Dios yjihui'ñ ymic'ajt, ca' Dios huinmecxi nimina. Huinixii y'ida'ñ pocymiid.

³⁰ Miid co jāy ajcxy chach yminaangixy co Jesús anajty miidity ca'oybi, paady Jesús jadu'n yminañ.

Jesús ytaj etz y'uch miguēxy ajcxy

³¹ Jesús ytaj etz y'uch ajcxy oy yja'ty ma anajty Jesús yajpaady. Chi Jesús ytaj etz y'uch ajcxy anajty ytinaaygixy tība'y, e chi ajcxy capxñigūejxy Jesús.

³² Je mayjāy huidibi anajty ajcxy iñaayb jūhuidity ma Jesús, yminañ ajcxy:

—Miich mdaj etz m'uch cheeby ajcxy tība'y miich ixtaayb.

³³ Chi Jesús yminañ:

—¿Pinjāy miich ajcxy mdiy co iich ndaj'adyii etz iich n'uch'adyii?

³⁴ Huin'it Jesús huindixpejty je jāy ajcxy huidibi anajty iñaayb ajcxy jūhuidity ma je', e yminañ:

—Tūg'óciy jada jāy ya jadu'n ajcxy nipaady nej iich ndaj etz iich n'uch. ³⁵ Huenyitimypínity huidibi ajcxy cuydumb yi' Dios chójcīn, yi' je' jadu'n nipaady nej iich n'uch, iich n'ajch, iich ndzi' etz iich ndaj.

Je niipi y'ixpejt

4 Jadūg'oc Jesús ytiġiyy yaj'ixpijcpī ma mejypa'. E ooy mayjāy ymujcpejty ma anajty Jesús yajpaady. Miid co ooy anajty chachmayjāyity, paady Jesús ytiġiy ma tūg barco jahuengi mejyjoty. Jesús iñaayb anajty barcojoty, e je mayjāy iñaayb anajty ajcxy ma mejypa'. ² Huin'it Jesús yaj'ixpijcy je mayjāy miid canaag jihuimbit ayuc. Co yaj'ixpicy, chi yminañ:

³—Amīdo'o'ijtcix miich ajcxy iich jada n'ayuc. Tūg jāy chooñ niipi. ⁴ Co je niipi yhuījpy anajty trigo tīm, chi je trigo tīm nijējity oy ycāy tīm tūgūc. Chi je joon ajcxy ymiid jicxy je trigo tīm huidibi tūgūc ti ycāy. ⁵⁻⁶ E nijējity trigo tīm oycāy ma tzaanīcx, ma nihueēñ oyñaax yajpaady. E je trigo tīm ca' tzip mujx je', je'co ca'anajty ooy naax mápxity. E co je xī ypidzimy, chi no'cy je trigo mang, com ca' anajty ytictz miidity naaxjoty, chi ytiich. ⁷ E nijējity trigo tīm oy-

cäy ma apyjot. Co jada trigo tiim ymu-jxy, chi y'ujtz'ögtäy je trigo mang, e ca' ytiim'ajty. ⁸Per jacjadyii trigo tiim oy-cäy ma oyñaax, chi ymuixy, e ytiim'ajt may'amy: tüg pi'c pajc iipxmajc oyco'ity, jadüg pi'c pajc tugipx oyco'ity, jadüg pi'c pajc migo'px oyco'ity.

⁹Co Jesús je miydägi yajmay, chi yminañ:

—Pinjaty miid ytätzac, pin mido-huamy, huen mido'mbicy jada ayuc.

Ti yi' ñigapxyp yi iixpejt

¹⁰Co je mayjäy ñicxni, e Jesús yhui'my naydüg, chi je nimajmetzpi ydiscipulos ajcxy etz jacjadyii huidib mijnicxpejt Jesús ñimijhua'cy, e amidoy nej yhuimb- bidzimy je jihuimbit ayuc. ¹¹E Jesús yminañ:

—Miich ajcxy jaydëb mnejhuihuipy huidibi Dios ñigapxpy ñimiydacpy coyüch'amy ma y'ané'min ycötüjcin. Jacjadyii jäy ajcxy jihuimbit'amy nyajmiidmiydaacyich. ¹²Jadu'n

jihuimbit'amy nyaj'ixpijcpyich je mayjäy, jaydëb co pinjaty iixp, ca' ajcxy ixipy; etz pinjaty midoob, ca' ajcxy mido'mbigipy. E jadu'n ca' ajcxy yjothuimbidip, e nañ ni ycajaymeecixpy ajcxy ypocy.

Jesús najtzcaxiy nej yhuimbizimy je niipi y'ixpejt

¹³Chi Jesús yjacminañ:

—¿Nej ca' miich ajcxy mhuinjihuüy jada jihuimbit ayuc? Pen ca' miich ajcxy mhuinjihuüy jada jihuimbit ayuc, ca' miich ajcxy mhuinjihuüip yi jacjadyii jihuimbit ayuc. ¹⁴Je huidibi capx-huäcxp Dios y'ayuc, jadu'n yi' nipaady nej je huidibi niip trigo tiim. ¹⁵Je jäy ajcxy huidibi amidoo'ijtp Dios y'ayuc, e mic'amy je ca'oybi yajpidzimy Dios y'ayuc ma ajcxy yjot yhuinma'ñ, jadu'n ajcxy nipaady nej trigo tiim huidibi

cäb tüguj, e je joon ajcxy mic'amy piimujctay. ¹⁶⁻¹⁷Je jäy ajcxy huidibi amidoo'ijtp Dios y'ayuc janch jotcujc, e mibijccixy tzojccix, chi ajcxy ixma-jtzi Dios y'ayuc co agapxiyb paady, e co tzaachypi minaxy yajnaxy miid Dios y'ayuc ycixpi. Jadu'n ajcxy nipaady nej je trigo tiim huidibi ti ycäy ma tza-anicx. ¹⁸⁻¹⁹Je jäy ajcxy huidibi ami-doo'ijtp Dios y'ayuc, e co ñicxni, chi jäy-digooyñi Dios y'ayuc miid jotcujc'ájtin tzinaayin, etz comeen'ájtin etz adzójcin. Jadu'n ajcxy nipaady nej trigo tiim huidibi ti ycäy ujtzjoty, e ca' ytiim'aty miid co oy y'ujtz'ögy. ²⁰Je jäy ajcxy huidibi amidoo'ijtp etz cöbijcp Dios y'ayuc amumdügjot etz Dios y'ayuc tumb ma ajcxy yjot yhuinma'ñ, jadu'n ajcxy nipaady nej je trigo tiim huidibi ti cäb ma oyñaax etz ytiim'aty may'amy: tüg pi'cpajc iipxmajc, etz jadüg pi'cpajc tugipx, etz jadüg pi'cpajc migo'px.

Je lámpara ñi'ixpejt

²¹Chi Jesús yjacminañ:

—Co jäy ajcxy jindicxi'ñ nöctzoy, chi canan ajcxy cöjujpy miid tu'tz, ni ca' ajcxy pidacy cijxpa'tci'py, hue' janchtiy pidaaccixy ma jindicxpejt jaydëb mij ytiicxy. ²²E nañ ni ca' ni pin ni ti jëb ameech tunipy, e nicxy ycajaynejhuüy. E ca' ni pin ni ti ayüch tunipy, e nicxy ycajaynejhuüy. ²³Pinjaty ytätzac ymiid, pin midoohuamb, huen mido'mbijccixy iich n'ayuc.

²⁴Nañ jadu'n Jesús yminañ:

—Cuendtúngix jada ayuc huidibi mi-ich ajcxy yam mmidooyb. Yi quipxi'ñ huidibi ajcxy myajquipxiyb, nañ jadu'n yi' miid Dios ajcxy xyquipxyhuimbidipy, e ixti jacyajmöhuip ajcxy huidijaty midoob iich n'ayuc. ²⁵Pinjaty ymiid, yajmöhüip niigi, pinjaty hueen miid, yajpigipy niigi (oy ixipy hueen jadim miidity).

Je tiim huidibi yeecp ñi'ijxpejt

²⁶ Nañ jadu'n Jesús yminañ:

—Yi Dios y'ané'min jadu'n yi' nej co tüg jäy nicxy ñipy ma ycamjot. ²⁷ Chi jada' co ñiipstay ñicxni ma ytiyc e ymi'o'cni ymäybidigni com jabom, e jadu'n yajnaxy canaag xii tzuu. E je moc pajc mujxp je' etz yomb. Per je cogam ni ca' nejuhuüy nej je moc yoñ, ma mic'ajt paady. ²⁸ Je' co yi naax ci'm mic'ajt miidity jaydeb yajyoñ je moc. Jayijp ypidzimy je moc ung, jac'axam ypidzimy yi moc pijy, e chi jada' ytiim'ajtni. ²⁹ Co je moc ymajaani, chi je jäy ajcxy nicxy moc tzijcp, com ti yhuindiy je moc.

Ijxpejt ma je mostazi pajc

³⁰ Nañ jadu'n Jesús yminañ:

—¿Nej m'oc'a'ixüygixy yi Dios y'ané'min? ¿Ti miid n'ocyajquipyxihuibich? ³¹ Jadu'n Dios y'ané'min nipaady nej mostaza pajc huidibi tüg jäy nicxy niipy ma ycam. Yi mostaza pajc jacnigi ymútzity ca'ydi jacjadyii ujtzpajc huidibi yajpatp ya naaxhuiñ. ³² E co yajniipy je mostaza pajc, chi yoñ, e chi yeegy ooy janch mij, ca'ydi jacjadyii ujtz. E janch mij yeegy tüg'ócüy yci' y'aacx, ixti joon ajcxy pe'mb ma je yci'y'aacx y'anicüy.

Nej anajty Jesús yecy je tiy'ajt miid je ijxpejt ycixpi

³³ Jadu'n anajty Jesús yaj'ixpicy je mayjäy ajcxy Dios ytiy'ajt miid canaag jihuimbit ayuc, ixti mibaad ajcxy jéb huinjihuüy. ³⁴ Ac jihuimbit ayuc Jesús yajnimay je mayjäy. Per miid yi'ydiscípulos Jesús ycapxtücxtaayb anajty je jihuimbit ayuc.

Jesús capxticx nej huimbidzimy je ijxpejt

³⁵ Je huin'it xii co ycoodziy, chi Jesús nimay yi ydiscípulos ajcxy:

—Tzoc ajt jámim jim'amy ahuin ma yi jadügpí mejypa'.

³⁶ Huin'it Jesús ydiscípulos ajcxy ix-majtzatay je mayjäy, e miid tzoñ Jesús barcojoty. Nañ jadu'n jacjadyii barco ajcxy choñ quipxy miid Jesús ydiscípulos ajcxy ybarco. ³⁷ Je huin'it coodz tüg poj miin janch mic. E je meyy nigoo anajty y'ocpidigni. Janch tigiyyb anajty nii barcojoty, jagoo jagoo yca'ujtzatay je barco miid nii. ³⁸ Jesús maab anajty ma je barco ijx ma tüg mabejt. Chi yajmäy-bidigi, e nimay ajcxy:

—Huindzin, ¿nej ca'mduñcuend co iich ajt yam nguinaanim?

³⁹ Huin'it Jesús ymäybidigy, e jipco-gapxiy je poj. Etz nimay je mejy:

—¡Amon! ¡Huäcxip!

Chi mic'amy je poj ymongidactay yhuäcxijptay jadu'ñyi. ⁴⁰ Huin'it Jesús yminañ:

—¿Na'amy co mdzachtzigiiygixy ajcxy? ¿Nej ca' mmibjccixy co nmiidich Dios ymic'ajt?

⁴¹ Jesús ydiscípulos ajcxy ooy chigiiy, e ñayñimaayi ajcxy miñ xyipy:

—¿Pin jäy jada' jada Jesús? Ooy chachmijhuinmañ co yi poj etz je mejy ycapxymidoyii.

Je Gadarajäy huidibi anajty ca'oybi miid

5 Chi Jesús miid ydiscípulos ajcxy oya'tcixy ma je mejypa' ma je Gadara jäy ñaaxjot. ² Tim mic'amy co Jesús ybarcobidzimy, chi nimiin tüg jäy huidibi ca'oybi miid anajty. Hue' anajty choñ ma öcpi jut. ³ Je yëdyjc, ca'oybimiidpi, tzinaayb anajty ma öcpi jut. E ni pin anajty ycamimadägyii. Ni pin camimadacy nicx cixoch tecyoch jada je ca'oybimiidpi, e ni ca' ajcxy mimadacy miid cadena. ⁴ Canaag'oc ajcxy jac'oxojch jatecyoxojch miid cadena, e ypojtaayb anajty je cadena. Ni pin camihuinmañybaady nej jéb

ocmimadaaccixy je ca'oybimiidpi.
⁵Je ca'oybimiidpi xim tzuum anajty yhuidity tüg yuugjot etz ma öcpi it, janch mic anajty yäxytinäy. E chachnayajtzaachiyii anajty miid tzaa.

⁶Jiguëgy anajty je ca'oybimiidpi ymiin, co ijspxty Jesús, chi poyigy ninicxy Jesús, e ycojxtinay'ahuiy ma Jesús yhuinduu. ⁷Je ca'oybimiidpi mic migapxcooty Jesús, e nimay:

—Jesús, je mijpi Dios y'ung, zna'amy co xymidziptzooñich? May'ajt nbjctzooybich ma Dios co ca' iich jëb huaad xychaachytuñich. ⁸Je ca'oybi jadu'n yminañ, com Jesús ti anajty nimây:

—Ca'oybi, pidzimb ma jada yëydijc.

⁹Jesús y'amidooy je ca'oybi:

—¿Ti mxii?

Chi je ca'oybi y'adzooy:

—Iich nxii hue' je' "ni may", com ni may iich ajcxy huidibi yajpatp ma jada yëydijc.

¹⁰Huin'it je may ca'oybi may'ajt pijctzoy ma Jesús co ca' ajcxy jëb huaad ixquexyii ma huingbi it lugar. ¹¹Huignon anajty je cop ma anajty may idzim yjiicxcixy. ¹²Chi je ca'oybi ajcxy may'ajt pijctzoy, e nimay ajcxy:

—Najtzquexiig ma yi may idzim, jigix jëbi n'adigiyich njottigiyich yi may idzim.

¹³Chi Jesús jadu'n a'ixiy co jëbi adigiigixy jotigiigixy je may idzim. Chi je ca'oybi ypidzimday ma je yëydijc, e yajtigiiday je may idzim ajcxy. Jim anajty yajpaady jahuengi mejtz mil idzim. Chi je idzim ylocjydaay, e ycögänaaxtaay ajcxy ma tüg tzajijp, e oy ycädaaygixy nijjoty, e chi ajcxy ñii'ögtay.

¹⁴Je idzim cuend'ajtp ajcxy ooy ajcxy ñay'adzigiigiyi, e nicxtay ajcxy poyigy ma ytijc. E oy nimiyaaccixy cajpjoty etz majaty tundac nej anajty ajcxy y'idzim y'öctaaygixy. Mayjäy ajcxy choñ mic'amy oy ijxcixy nej anajty ti ytunyii ti yjadyii. ¹⁵Co je mayjäy ajcxy yja'ty

ma Jesús yajpaady, chi ajcxy ijxy je yëydijc huidibi anajty mayca'oybi ymiid. Ijxy ajcxy co inäy huit miid etz huijycujc, ti anajty y'oyiy. E huin'it ooy ajcxy je mayjäy ñay'adzigiigiyi. ¹⁶Je jäy ajcxy huidibi anajty huindixp co anajty je ca'oybimiidpi ti y'oyiy, etz ijxcixy nej ti ytunyii ti yjadyii miid je may idzim, chi yajmiydactay je maycajpyäy jadu'n nej anajty ti ijxcixy. ¹⁷Huin'it ajcxy pijctzoy may'ajt ma je Jesús, co huen tzoön ma ajcxy je ñaaxjot.

¹⁸Co Jesús ytigiigiy jadüg'oc ma je barco, chi je yëydijc huidibi anajty ca'oybi ti ñibidzimyii ti ycöbidzimyii, pijctzoy may'ajt ma Jesús co huen a'ixiy möhuip co huen miid'idyii Jesús. ¹⁹Per Jesús ca' a'ixiy co ymiid'idyii, chi nimay:

—Huimbit ma mdijc etz mjugymigüg, e yajmiidmiydäg jada mijpi tung mijpi huinmañ huidibi je Huindzin Dios ti tuñ miid miich. Miidmiydägipy jadu'n nej je Huindzin Dios ti xypa'ayoy.

²⁰Chi je yëydijc yhuimbijtni, e huidijtp anajty cajp cajp jim Decápolis ñaaxjot, e nimiydactay tüg'öciy jadu'n nej Jesús ti yajtzöguyii, e tüg'öciy je mayjäy ooy jihuiy huinmay.

Je Jairo ñiix etz je töxyjäy huidibi Jesús yhuit nïdoni

²¹Co Jesús huimbijty barcojoty ma je mejypa' ma anajty ti chooñ, chi mayjäy ymiin ma Jesús yajpaady, chi Jesús yhuäcxijpy ma je mejypa'. ²²Huin'it Jesús ñija'ti tüg mijtungmiidpi ma yi judíojäy ajcxy ñaymujctac. Je yëydijc hue' anajty xiijty Jairo. Co Jairo ijspxty Jesús, chi ñayhuiojctac ma Jesús yhuinduu. ²³Jairo may'ajt pijctzoy, yminañ:

—Huindzin, ögaanip iich nniix. Tun may'ajt nicxy ma iich ndijc, e mgänixájip ma iich nniix, jigix jëbi myajtzögip, e yjactzinähuiip.

²⁴E Jesús nicxp anajty miid Jairo, e mayjäy panicxy anajty Jesús. E

je mayjäy ooy anajty tzach'adij'y tzach'agodi'y Jesús. ²⁵E ma je mayjäy ymiin anajty tüg töxyjäy pa'm miid, jécyiin anajty ymijtacni. Majmetz jimijt yxii ybo' anajty cujc payöy, ca' anajty y'oc-huäcxijpni je ni'py. ²⁶Jada töxyjäy ti anajty yajtzoyduñ miid may tzozdumbi, ti anajty ymeeñ yajtundäy ma je tzozdumbi ajcxy. E je'ni anajty ypa'm'ity. Ni ti pubéjtin ti capaady, ixti nígi anajty ypa'm mijhuañ.

²⁷Jada töxyjäy ti anajty ayuc midoy nej Jesús anajty pa'mjäy yajtzögy, paady nimiin etz nimijhuägy jixci'py'amy, chi nidooni Jesús yhuitpa'. ²⁸Jada töxyjäy nayñimaayi jotjoty huinmañyoty: "Co nnidónibich Jesús yhuitpa', miid tim yi'yi ndzögibich." ²⁹Co je töxyjäy nidoñ Jesús yhuitpa', tim huin'ítty mic'amy yhuäcxijp je ni'py. Huin'it je töxyjäy jihuiy co anajty ti chögy.

³⁰E Jesús jihuiy co anajty ti yajtzögy tüg jäy miid ymic'ajt, paady ni'ijxhuimbijty je mayjäy huidibi anajty pamínip, y'amidooy ajcxy:

—¿Pin ich nhuit ti xyñidoni?

³¹Huin'it Jesús ñimaayi ajcxy ydiscípulos:

—Miich m'ijxpy co yi mayjäy xychach'adijy xychach'agodi'y, e miich minañ: "¿Pin ti xyñidónich?"

³²Per Jesús huindixypejty je mayjäy juhuidity ma yi', oc'ixañ ocnejhuñhuañ pin anajty ti ñidonyii. ³³Huin'it je töxyjäy, com ñejhuiyb anajty jadu'n nej Jesús ti yajtzögyii, paady nimijhua'cy Jesús janch tziyuuyb miid tzigiñ ñayhuijotaci ma yi' yhuinduu. ³⁴Jesús yminañ:

—Töxyjäy huidibi ooy ndzócyich, ti mdzögy miid co ti xymibícyich. Nicx agujc jotcujc, ti mba'm ñaxy.

³⁵Capxp miydacp anajty Jesús miid je töxyjäy co nijéjty jäy ñimiini, choñ ma je judío jäy ñaymujctac mijtungmiidpi ytijc, e nimay je töxy'anäg yteedy:

—Yi mniix ti je y'ögy. Ca' huaad mjac'amayiy nig yi Huindzin Jesús.

³⁶Per Jesús ca' tuñcuend jadu'n nej ajcxy yaminañ, chi nimay je naymujctac huindzin:

—Ca' mdzigiy, mibic nigoda'ajty.

³⁷E ni ca' jac'a'ixiy nicxy yjacmiidnicxyii jacpinjaty. Jëda'ajty miidnicxy je Pedro, Jacobo etz Juan, je Jacobo y'uch.

³⁸E co Jesús ytijctigiy ma yi naymujctac huindzin ytijc, chi ijxy jadu'n nej jäy jibby chachne'ngixy chachjiigixy chachyaaxcixy. ³⁹Co Jesús tijctigiy, chi nimay je jäy ajcxy:

—¿Nej co nigoo ajcxy mdzachne'mni, e mdzachyáaxcixni? Yi pi'c töxy'anäg ca' yi' ti y'ögy, maab yi'.

⁴⁰Per nigoo ajcxy Jesús nixiicy co jadu'n yminañ. Huin'it Jesús yajpidzimday tüg'óciy pinjaty anajty jibby tigoty, e miid tijc tigiy jëda'ajty je ungdeedy etz ungday, e nañ je tugiigpi ydiscípulos huidibi anajty ti miid miin. Chi ajcxy ytigiy jibby ma anajty je töxy'anäg yajpaady. ⁴¹Chi Jesús májtzty yi töxy'anäg yci', e chi nimay:

—Talita, cumni —jadayaab ayuc hue' yi' yhuimbizimy: Töxy'anäg, ich miich yam nimaayb, pidäg.

⁴²Huin'ítty je töxy'anäg, je huidibi anajty majmetz yjimijt, ypidigy e ytüyöychoñ. E tüg'óciy yi mayjäy ooy ajcxy jihuiy huinmay. ⁴³Huin'it Jesús najtzcapxiy co ca' huaad pin yajnimay jadu'n nej je töxy'anäg ti chögy, nañ jadu'n ni'ane'mdiy co huen ajcxy yajcay je pi'c töxy'anäg.

Jesús yajpaady jim Nazaret

6 Huin'it Jesús choñ ma je jimbi it lugar, e yhuimbijty ma yci'ngajp. E miid ñicxy yi' ydiscípulos ajcxy. ²Sábado xijoty Jesús ytigiy yaj'ixpijcp ma je mayjäy huidibi yömújccixp ma je judío jäy ñaymujctac. E je mayjäy huidibi ami-

doo'ijtp anajty ooy jihuüy huinmay ajcxy, e ñayñimaayi ajcxy miñ xyipy:

—¿Ma jada' jadaayaab jäy ti ni'ixpigy jadaayaab ixpícin? ¿Ma ti paady jada huijy'ajt cujc'ajt huidibi ymiid? ¿Ma jada' ti paady yi mic'ajt huidibi miid mijhuima'n tumyb? ³ Je' jada je tzejtzpi, yi María y'ung. Yi' y'uch ymigüg, yi Jacobo, yi José, yi Judas, etz yi Simón. Nañ jadu'n yi' y'uch töxyjäybi cha ajcxy chinäy quipxy miid iich ajt.

E je mayjäy ca'ajcxy anajty ixañ cöbigañ Jesús. ⁴ Huin'it Jesús nimay je mayjäy ajcxy:

—Huenma'ámyity tüg'óciy je mayjäy ooy yajmij'aty je jäy ajcxy huidibi najtzcapxiyb Dios y'ayuc. Jëyi janchtiy, ma yci'm naax ma yci'mgajp ca' je jäy ajcxy yajmij'adyii, etz nañ ytim jadu'n yi' y'amigügtjic etz ymijiin ymidijc.

⁵ Ma yci'm naax yci'm gajp Jesús ca' jaty nej mijhuinma'n tunipy miid co ca' ajcxy mijpidägyii. Jëyi ycípidacy ma nijëjity pa'mjäy etz yajtzoocy. ⁶ Jesús ooy jihuüy huinmay nej je jäy ajcxy ca' ymijpidägyii ma yci'm naax yci'm gajp. Chi Jesús chooñ jim ñicxy ma jacjadyii cajp huinduy agonbi, e yaj'ixpijcy anajty je mayjäy ajcxy.

Jesús quexy ydiscípulos ayuccapxhuäcxp

⁷ Huin'it Jesús mijhuoy je majmetz ydiscípulos ajcxy, e chi quejxhuäcxy nimetz nimetz ma canaag cajp. E chi mooy mic'ajt, jigix jëb yajpidzimy ajcxy ca'oybi ma jäy ajcxy. ⁸ Nañ jadu'n y'ane'my Jesús je' ydiscípulos ajcxy co ca' huaad ti miníxcixy tü'amgixpi, jëyi jëb miníxcixy tüg tajc nidüg nidügti. Ca' huaad miníxcixy ymorral, e ca' huaad miníxcixy ycaagy, e ca' huaad miníxcixy ymeeñ. ⁹ Jëyi je ycig etz je yhuít huidibi anajty ajcxy ymiid huen miníxcixy. ¹⁰ Chi Jesús yminañ:

—Co anajty ajcxy mjättaccixy ma tüg tijc, jim ajcxy mhu' mipy ixti coon mdzoonip ma yijimbi cajp. ¹¹ Pen mdigiyygixp ma tüg cajp, e je jäy ajcxy ca' ajcxy xycöbigañ, ca' ajcxy amido'ida'n miich m'ayuc, mbidzimix ma je cajp, chi mhuinhuójpccixipy mgig. Jada je' je tiy'ajt co ca' ajcxy mjotcújcicy. Janch iich miich ajcxy nimäy co Dios anajty ytiyduñ jada naaxhuin jäy, jacniği tzaachypi paadañ yi jäy ajcxy huidibi ajcxy anajty ca' xycöbjccixy, ca'ydi je' ajcxy huidibi tzinaay jecy'aty ma Sodoma etz Gomorra cajp.

¹² Chi je nimajmetzpi ajcxy chon Dios y'ayuccapxhuäcxy co huen jäy ajcxy jothuimbíjtcixy, huen ixmajtztaagyixy yi pocytuni. ¹³ Nañ jadu'n ajcxy yajpidzimy ca'oybi majaty jäy, e pidaaccixy aceite majaty pa'mjäy, e yajtzoocixy anajty.

Co Juan je Bautista y'ögy

¹⁴ Huin'it je rey Herodes nejhuiy co Jesús canaag mijhuinma'n tzachytuñ anajty, com tüg'óciy je mayjäy anajty nimiyaaccixy Jesús. Herodes yminañ co Juan je Bautista ti yjugypicy jadüg'oc ma anajty ti y'ögy, paady mic'ajt miidity jaydëb mijhuinma'n tuñ. ¹⁵ Nijëjity jäy yminaangixy:

—Jesús yi' je' Elías.

E naagity jäy yminangixy:

—Yi' je' tüg Dios tiy'ajtmiiidpi huidibi quipxyiiby miid je Dios ytiy'ajtmiiidpi huidibi tzinay jecy'ajty.

¹⁶ Co Herodes nejhuiy nej je mayjäy nimiyaaccixy Jesús, chi yminañ:

—Janch jada co Juan ti yjugypicy, je huidibi nni'ane'mdiyyich co huen yajminagyii ycohuajc.

¹⁷ Miid Herodías, Herodes ytöxytjic ycixpi, Herodes n'ane'mdiyy co Juan yajmach, e pidägyii pujxtigoty. Jada Herodías jayijp ypijcy miid je rey Herodes y'ajch Felipe, per ti anajty ix-

mach Felipe, e ypijctigajch miid je ycapy Herodes. ¹⁸Hue' anajty Juan ti nimay Herodes:

—Ca' jadu'n paadyii co yi m'ajch Felipe ytöxytjic miich miiddzinaayi.

¹⁹Paady ycixpi Herodías mijotma'ty Juan, e ytimy yaj'ögamy anajty. Per ca' mic'amy yhuinma'nyбаты nej ocyaj'ögip; ²⁰com je rey Herodes ñejhuiiyb co tudägy jäy huädz jäy anajty je Juan, e tzigiiyb anajty miid Juan. Paady ycixpi anajty je rey Herodes Juan miidity cuend'aty pujxtigoty. Naag'oc naag'oc anajty Herodes nicxy amido'ity Juan y'ayuc, ooy anajty huinmay nej yhuimbizimy, per jotcujc anajty amido'ijty.

²¹Huin'it Herodías ypat huinma'n nej jëb yaj'ögy Juan je huin'it xii co je rey Herodes anajty ñayñixiiduñyii. Hue' yajcay yaj'uucy je gobierno ytumbi ajcxy, je soldado huindzin ajcxy, etz tüg'óciy yi mic jäydijc huidibi ajcxy tzinaayb naag naag cajp jim Galilea. ²²Xiiduñyoty anajty co Herodías ñiix oy y'ech ma je rey anajty yajpaady miid je may jäy huidibi anajty yajcaayb yaj'uucpy. E jadu'n nej je Herodías ñiix y'eich, ooy je rey jadu'n jäygidacy, etz tüg'óciy je jäy je huidijaty anajty miid ajcxy ycaaygixy y'uuccixy. Chi je rey nimay je töxy'anäg:

—Pijctzoohuigich ti mdimdzojcpy, iich miich nmöhuipy.

²³Je rey niigi capxcödujcy janch cixyot huinijot co möhua'n ti ytimy ypijctzooyb, ixti jëb jamöy cujhuäcxy yi' y'anémin, mibaad anajty ane'my je naaxjot. ²⁴Chi je töxy'anäg ñicxy ma ytaj oy amidoy, nimay:

—¿Ti nbijctzohuipich?

Chi je ytaj y'adzooy:

—Pijctzoohui yi Juan je Bautista ycohuajc.

²⁵Mic'amy je Herodías ñiix nihuimbity je rey e yminañ:

—Ndzojcpich co xymöhuibich mic'amy je Juan je Bautista ycohuajc ma tüg texy.

²⁶Co jadu'n midoy je rey, chi ytigiiy tajp mayb janch mijcajee. Per ti y'octunipy. Com ti anajty jadu'n capxcöducy, ti anajty mayjäy midoy ti anajty ti yaj'ahuaniy je töxy'anäg, ca' y'ayuc yajxiicy. ²⁷Paady ycixpi je rey mic'amy ane'my tüg soldado, co huen nicxy yajtzoni Juan ycohuajc. ²⁸Chi je soldado ñicxy ma pujxtijc, e yöcpujxtuuty Juan. Chi je soldado mimiin Juan ycohuajc ma tüg texy, e yajcädigiy je töxy'anäg, e je töxy'anäg yajcädigiy ytaj.

²⁹Co je jäy ajcxy huidibi anajty mijnicxpejtp Juan ñejhuiiy ajcxy co je rey ti yaj'ögy Juan, chi ajcxy y'oy e yajpidici Juan ñinicx, e yajnaaxtigiiy ajcxy.

Jesús yajcaay migoox mil yëydijc

³⁰Co je majmetzpi apóstoles ajcxy yhuimbijty huidibi anajty Jesús ti quexy y'ayuccapxhuäcxi ma canaag cajp, chi ajcxy yajmiidmiydacy Jesús tüg'óciy tijaty anajty ti túngixy, etz tüg'óciy ayuc huidijaty ti yaj'ixpíccixy. ³¹Huin'it Jesús nimay je nimajmetzpi huidibi anajty ti quexy y'ayuccapxhuäcxi:

—Tzoc jánim ma tüg it ma ca' pin, jaydëb nböcxim tüg xii metz xii.

Paady ycixpi Jesús jadu'n yminañ, com tzach mayjäy ja'ttiib tzondiib ma Jesús yajpaady, e ca' ajcxy tiempo anajty midity mina ycaaygixipy y'uuccixipy miid je mayjäy ycixpi. ³²E Jesús miid ydiscipulos ajcxy ñicxy barcojoty ma ca' pin. Ac jëyi ajcxy nicxy ca' jac pin jäy miid nicxy. ³³E mayjäy ijxy co Jesús ajcxy choñ, e nañ ijxcaypy pin anajty tzoñ barcojoty. Paady mayjäy choñ ma canaag cajp tegyi'm, ñicxcixy poyigy anajty ma Jesús ñicxa'n. Mayjäy oy yja'ty jayijp ca'ydi Jesús ajcxy, e jim ajcxy yöymujctay. ³⁴Co Jesús ybar-

copidzimy, chi ixy janch mayjäy, e Jesús ooy pa'ayoy je mayjäy, com jadu'n anajty ajcxy nej maycöbixy huidibi ca' miidity ycuend'ajtpi. Chi Jesús ytigiy yaj'ixpijcp, canaag nax ixp'jcin anajty yecy. ³⁵⁻³⁶ Co anajty ti chu'iiyñi, chi Jesús ydiscípulos ajcxy ñimaayi:

—Ca' ni pin chinäy ma jadaayaabi it lugar, e ti chu'iiyñi. Capxycix miid jada mayjäy ajcxy, jaydëb ñxcxcixyñi ma yi cajp huinduy agonbi, huen nicxy júygixipy ycaayin y'uucin.

³⁷ Huin'it Jesús y'adzooy yi' ydiscipulos ajcxy:

—Miich ajcxy móoygix jada mayjäy caayin úcin.

Chi ajcxy Jesús y'adzooy:

—¿Huaad iich ajcxy nicxy njuy mejtz migo'px denario tzajcaagy, jigix ycaayipy y'ügipy jada mayjäy?

³⁸ Chi Jesús y'amidooy ydiscípulos ajcxy:

—¿Naag tzajcaagy miich ajcxy miidity ya? Nicx íjxcix.

Co ajcxy tiy'ajt paty, chi ajcxy Jesús nimay:

—Íich ajcxy nmiid migoox tzajcaagy etz metz acx.

³⁹ Chi Jesús ni'ane'mdiy co je mayjäy huen ixtaaccixy naaxcixy tügpicyjaty.

⁴⁰ Chi je mayjäy y'ixtactay canaagpicy. Canaagpicy migo'px jatypi, e canaagpicy huixchigui'pxmajcjatypi.

⁴¹ Chi Jesús con'gy je migooxpi tzajcaagy etz je metzpi acx, e ypa'tijxy tzajpcixy, e yajnaxxy Dios cojuyip ma Dios miid je tzajcaagy etz je acx ycixpi. Huin'it Jesús tujc-huäcxy je migooxpi tzajcaagy, e yajc'idigiy je' ydiscípulos ajcxy, jaydëb ajcxy yajhuäcxip ma je mayjäy. Nañ jadu'n Jesús yajc'idigiyy je metzpi acx je' ydiscípulos ajcxy, jaydëb yajhuäcxip ma je mayjäy. ⁴² Nidüg'óciy je mayjäy ajcxy ycaay y'uucy cüxyi. ⁴³ Co je mayjäy ycaayday, chi je discípulos ajcxy yajmujcy je cayduc tzütztuc, e

yaj'ujch ajcxy majmetz cach. ⁴⁴ Migoox mil anajty ajcxy je yëydíjctijc huidibi cay uuc.

Jesús yöy ñihuingíxy

⁴⁵ Huin'it Jesús ane'my je' ydiscípulos ajcxy co huen barcotigiyygixy mic'amy. Huen nic'xcixy jayijp jim Betsaida jim mejy ñinaxxy. Co yi discípulos ajcxy ybarcotigiyyday, chi Jesús ycapxycíjxy miid je mayjäy. ⁴⁶ Co anajty Jesús ti ycapxycíxy miid je mayjäy, chi ñicxy ma tüg cögop Dios mibijctzoob. ⁴⁷ Co ycoodziyñi je discípulos ajcxy anajty yajpaady mejyjoty ma je barco. Jesús naydüg anajty yajpaady mejypa'. ⁴⁸ Jesús y'ijx co je'ydiscípulos ajcxy anajty ti y'anucxiyygixy miid mejycabi, je' co je barco anajty chach'ijpcobojy. E co oy moñy, chi Jesús ymijhuägy ma je barco. Jesús yöyp anajty mejyhuingíxy, e hue' anajty júyöyñaxamy je discípulos ajcxy.

⁴⁹ Co ajcxy i'jxpaty Jesús yöyp anajty mejyhuingíxy, chi ajcxy ooy yaxqueegy, com hue' anajty ajcxy tijy co nigo y'ijxmañiyygixy. ⁵⁰ Com tüg'óciy yi discípulos ajcxy anajty ti íjxcixy Jesús, e ooy ajcxy chigiiy, paady mic'amy Jesús migapxy je' ydiscípulos ajcxy, e nimay:

—Jotmic naybidáacigixy, ca' mdzigiiygixy. Íich yi'.

⁵¹ Huin'it Jesús ybarcotigiyy, e mic'amy je poj yxeemy, e je discípulos ajcxy ooy jihuiy huinmay. ⁵² Ooy ajcxy jihuiyygixy huinmaaygixy, com ca' ajcxy huinjihuiyygixy anajty nej Jesús je mayjäy yajcay miid je migooxpi tzajcaagy. Com je'ni anajty ajcxy ooy yjotjuuñity ycojuuñity.

Jesús yajtzögy pa'mjäy ajcxy jim Genesaret

⁵³ Chi ajcxy ymejch ma je mejypa' ma je Genesaret ñaaxjot. E coxojch ajcxy je barco ma mejypa'. ⁵⁴ Co ajcxy ybarcopidzimy, chi mic'amy je mayjäy

ajcxy jim ijxcajpy Jesús. ⁵⁵Poyigy je jäy ajcxy choon, e yajyöyñajxtay je cajp ajcxy huinduy agonbi, capxhuäcx-cixy co Jesús anajty ti yjädy jim. E jäy ajcxy yajmiindzondacy may pa'mjäy cijx'am jim ma anajty Jesús yajpaady. ⁵⁶E hueñytim ma'amyity anajty Jesús ñicxy majaty mij cajp, mutz cajp, o majaty jäy y'ujtztzinäy, ooy anajty ajcxy pidäccixy pa'mjäy majaty majaty yi mij tüba', e cohuaniiygixy Jesús co huen nidoñyii yi yhuitpa', e tüg'óciy huidijaty anajty ajcxy nidomb, najxp ajcxy anajty je' ypa'm.

Huidi jäy yaj'ahuimbijt pocyjayty

7 Huin'it ymiin ma Jesús nijējity fariseojäy ajcxy, je huindzindijc huidibi tzachpadumb judío ycostumbre. Nañ jadu'n miid miin nijējity escribas, je huindzindijc huidibi ajcxy nijaydutp anajty Dios ñecy. Hue' je fariseos etz escribas ajcxy anajty ti choongixy Jerusalén. ²Je fariseos etz escribas ajcxy ijxy co Jesús ydiscípulos ajcxy ytiğiyy caaybi uucpi jaygibuuy, ca' anajty cuydúngxixy judíojäy ycostumbre. ³(Com yi fariseojäy etz jacjadyii judíojäy ajcxy cuydumby anajty ajcxy ñi'ap costumbre, e ixpocypújcixy jayijp ma ca'ni ytiğiyygixy caaybi uucpi. Com yi judíojäy ajcxy co ajcxy ñicxy mayjäyjoty etz yhuimbijtcixy jadüg'oc ma ytiyc, ca' ajcxy ycay itti cooni jayijp ajcxy ycibújcixy canaag'oc. ⁴Yi judíojäy ymiid canaagnax costumbre huidibi cuydúngxixyp jadu'n nej ajcxy yajhuatzcixy ajcxy ytaasi ytexy ytütz etz ypujxtexy.) ⁵Chi je fariseos etz escribas ajcxy y'amidooy Jesús, nimaayi:

—¿Na'amy co miich mdiscípulos ajcxy ca' cuydúngxixy judíojäy ñi'ap costumbre? ¿Na'amy co ajcxy ycaaygixy y'úccixy, e ca' jayijp ixpújcixy yi' ypocyi?

⁶Chi Jesús y'adzooy:

—Janch tiy'ajt jadu'n nej je Dios ytiy'ajtmiiidpi Isaías jayhui'my jecy'ajty miid miich ajcxy ycixpi. Miich ajcxy huidibi naybidaacip jadu'n nej jihuüy ajcxy tudägyjäy, e ca' yjánhíty. Com jadu'n Isaías jaybejty co Dios jadu'n yminañ:

Jada jäy jadu'n ajcxy ycapxcixy ymiydaaccixy jadu'n nej jihuüy xyajmij'atyich. Per ca' ajcxy xyajmij'atyich cixyjt huinijot.

⁷Naadigi co ajcxy xyhuin'ügixich xyhuinyáaxcixich. Nayyaj'ixpújcixy ayuc tiy'ajt huidibi jäy ajcxy ti cojy ti macxy.

⁸Chi Jesús yminañ:

—Miich ajcxy ti m'ixmájtzcixy Dios ycötújcín, e myajmij'ájtzcixy ayuc huinma'n huidibi jäy ci'm ti cojy ti macxy. ⁹Miich ajcxy ca' mgüendtúngxixy Dios ycötújcín Dios ytiy'ajt jigix jēbi cuydúngxixy mgi'm costumbre. ¹⁰Com Moisés je cötújcín ypidac jecy'ajty: “Yajmij'at mdaj mdeedy”, e “Pinjaty jibic nigapx ni'ojiiyb ytaj yteedy, copicy y'ögip.” ¹¹E miich ajcxy minañ co tüg jäy nimähuip ytaj yteedy co ca' pubeda'n ajcxy jadu'n nej padyii, miid co tüg'óciy tijaty yi' ymiid huidibi ytaj yteedy jē'adánip, hue' ti ahuanüy nigoo ma Dios. ¹²E pen jadu'n minañ, chi miich ajcxy minaangixy co ca' copícyity mbubéjtcixipy mdaj mdeedy. ¹³Miich ajcxy midundigooyb Dios ycötújcín miid mgostumbre huidibi myajnajxyp myajtigüyb, etz jacjadyii jibic-huinma'n myaj'ixpújcixy.

¹⁴Jadüg'oc Jesús mijhuoy yi mayjäy ajcxy, e chi nimay:

—Mido'mbújcixx miich ajcxy iich n'ayuc, e mhuinjihuihuip ajcxy. ¹⁵Ca' yi' yajpocycähuüyb huidibi jäy ajcxy ypidacy ma yhuin y'ahuac. Yi' janchtiy huidibi pidzim ma jäy ajcxy yjot yhuinma'n, yi' yi' yajpocycähuüib.

¹⁶ Miich ajcxy mmiid mdätzac, mido'mb'jccix iich n'ayuc.

¹⁷ Co Jesús ixmajch je mayjäy, e ytijctigiiy, chi je discípulos ajcxy yaj'amidoohui nej yhuimbizimy jada ayuc. ¹⁸ Chi Jesús ydiscípulos ajcxy nimay:

—¿Nej nañ jadu'n miich ajcxy ca' mhuinjihuüy jada ayuc? ¿Nej ca' mhuinjihuüygixy co huidibi tigiiy ma yi jäy y'ahuac (yi caayin uucin), ca' yi' yajpocycäy yi jäy? ¹⁹ Yi caayin uucin hue' yi jäy ypidägy ma y'aa ymoox ca' nan ma yjot yhuinma'ñ, e co ñax ma y'aa ymox, chi ypidzimni.

Co Jesús jadu'n ymina'ñ, chi nejhuiiyim co Dios ca' capx'aducy ni ti caayin ni ti uucin. ²⁰ E Jesús yjacmina'ñ:

—Dios yajpocycähuip jäy ajcxy miid huidibi pidzimb ma ajcxy yhuinma'ñ. ²¹⁻²² Ma yi jäy ajcxy yhuinma'ñ jiiby chooñ jibic-huinma'ñ; jiiby chooñ migapxtigoyii töxyjäy yhuinma'ñ; jiiby chooñ je tundigooyii yëdyjc miid töxyjäy etz töxyjäy miid yëdyjc huinma'ñ; jiiby chooñ jäyyaj'ögii huinma'ñ; jiiby chooñ meedzii huinma'ñ; jiiby chooñ mügii huididii huinma'ñ; jiiby chooñ jibic-huinma'ñ; jiiby chooñ je huin'ini huinma'ñ; jiiby choñ nayca'oy'ixii huinma'ñ; jiiby chooñ je piitcapxii huinma'ñ; jiiby chooñ je amij agix huinma'ñ; jiiby chooñ je tzuu huinma'ñ je loci huinma'ñ. ²³ Yi jadu'mbi jibicpi jiiby chooñ ma jäy ajcxy yjot yhuinma'ñ, paady jibicpi jäy ajcxy túngixy, e ypocycäy ajcxy ma Dios.

Tüg töxyjäy huidi ca' yjudiojäyity mibijc Jesús

²⁴ Chooñ Jesús ma yijimbi it, e ñicxy jim ma Tiro etz Sidón ñaaxjot. Jesús ytigiiy ma tüg jäy ytijc, e ca' anajty tzocy co je mayjäy ñejhuihuüyib ma y'ity. Per ca' jajty nicx yhuingoyüch. ²⁵ Mic'amy

tüg töxyjäy nejhuiiy ma Jesús anajty yajpaady. Hue' je töxyjäy ypi'cniix ymiid anajty ca'oybi. Je töxyjäy ymiin ma Jesús, e ycojxtinay'ahuüy ma yi' yhuindu. ²⁶ Je töxyjäy hue' anajty ycogájpity Sirofenicia (e hue' anajty griegojäy). Yi töxyjäy may'ajt pijctzoy ma Jesús co huen yajpidzimy je ca'oybi ma ypi'cniix yjot yhuinma'ñ. ²⁷ Chi Jesús je töxyjäy nimay:

—Ooy ycopicyity co nbubedipyich jayijp Dios yjäy (yi judíojäy). Jadu'n nipaady nej tüg ungdeedy. Tim copicy co je ungdeedy yajcayipy jayijp yci'm ung, e ca' möhuip uc je huidibi y'ung yajjicxaamy.

²⁸ Chi je töxyjäy y'adzooy:

—Huindzin, tiy'ajt nej miich mmina'ñ, per nañ jadu'n yi uc ajcxy yjiicxyp je caagy abu'x huidi cäb naaxcixy ma mesipa't ma je jäy y'ung ajcxy ycaay.

²⁹ Chi Jesús je töxyjäy nimay:

—Tiy'ajt jadu'n nej iich miich ti xy'adzooy, paady ycixpi jëb mhuimbidity ma mdijc jotcujc, je ca'oybi ti ypidzimy ma mniix yjot yhuinma'ñ.

³⁰ Co je töxyjäy huimbijty ma ytijc, chi paty ypi'cniix cijx'am, ti anajty je ca'oybi ñibidzimiyii ycobidzimiyii.

Jesús yajtzögy tüg jäy huidibi cönat etz ahu'imb

³¹ Chi Jesús jim tzojci chooni Tiro ñaaxjot. Chi chooñ jim ñicxy anajty Galilea, e nicxy ma je tü'aa huidibi najxp Sidón etz je cajp huidibi yajpatp jim Decápolis ñaaxjot, chi yja'ty ma Galilea mij laguunba'. ³² Jim ajcxy miid miin tüg jäy huidibi cönatip etz aahu'imb. Chi ajcxy may'ajt pijctzooy ma Jesús huen ciniixajy je pa'mjäy. ³³ Chi Jesús miidnicxy je pa'mjäy ahuingujc ma ca' mayjäy, e pidacy ycihua'x ma je pa'mjäy ytätzac. Chi chujy, e huin'it niidoni je ytoodz. ³⁴ Chi Jesús ypa't'ijxy tzajpcix, e ymicxejy, e chi ymina'ñ Aramaico'amy:

—Efata —jada ayuc hue' yhuimbizimiy: Ahuädz.

³⁵E mic'amy je jäy cönatpi ytätzac y'ahuaach etz ytoodz yungiiy etz ycapxni yajxon. ³⁶Chi Jesús ane'my je pa'mjäy etz ymigügtijc co ca' huaad ni pin yajmiidmiydägipy jadu'n nej anajty ti chögy. Co Jesús jadu'n mictägy ane'my co ca' huaad ni pin yajmiidmiydägipy je mijhuinmañ huidibi ytumyb, chi nigi je pa'mjäy etz ymigügtijc miidmiydaaccixy hueñpfnity. ³⁷Je mayjäy ooy tzachjihuiy huinmay ajcxy, ñayñimaayi ajcxy miñ xyipy:

—Jada Jesús ooy oy chachtuñ. Ymi-madactaayb y'i'huenytimytijity, ixti yajmidohuicpy y'i'yi cönatpi etz yajcapxgy yi uumbi.

Jesús yajcay midax mil yëydijc

8 Je huin'it xii je huin'it tiempo mayjäy anajty ti ñaymüjigixy ma Jesús yajpaady, e ca' anajty je mayjäy ajcxy miidity ti ycaaygixipy y'uuccixipy. Jesús capxyñiguejy je' ydiscipulos ajcxy, co huen miingixy ma yi' yajpaady. Co ajcxy ymiiñ, chi nimay:

²—Ooy nba'ayooyich yi mayjäy. Yi' co cham midugiig xii maabi ya miid y'ityich je mayjäy, e ni ca' ajcxy mfidity ti ycayipy. ³Co ixipy nguexhuimbityich ajcxy ma ytijc ayuu, ca' yjécyity yajpa'mgójipy ajcxy tü'am, com nijëjity ajcxy jigüëgy ti choongixy.

⁴Chi je discipulos ajcxy Jesús adzooy:

—¿Ma iich ajt nbaatim je caayin uucin huidibi jëb miid nyajcaayim nyaj'úucim jada mayjäy? Com mijtigëduum ya nyajpaatim ma ca' pin chinäy.

⁵Chi Jesús y'amidooy je' ydiscipulos ajcxy:

—¿Naag tzajcaagy miich ajcxy miidity?

Chi je' ajcxy y'adzooy:

—Huixtujc tzajcaagy.

⁶Chi Jesús ane'my je mayjäy, co huen iñay'ahuiigixy naaxcixy. Huin'it Jesús conigy je huixtujc tzajcaagy, e yajnaxjy Dioscojuyip ma Dios miid tzajcaagy ycixpi. Chi tujc-huäcxy je tzajcaagy, e moy je' ydiscipulos ajcxy, e je' ydiscipulos ajcxy yajhuäcxy je tzajcaagy ma je mayjäy. ⁷Je Jesús ydiscipulos ajcxy ymiid anajty nijëjity pi'c acx. Chi Jesús yajnaxjy Dioscojuyip ma Dios miid je pi'c acx ycixpi, e moy je' ydiscipulos ajcxy huen yajhuäcxtaygixy ma je mayjäy. ⁸Chi je mayjäy nidüg'óciy ycaay cüxyi, e co ajcxy ycaayday, chi je Jesús ydiscipulos ajcxy yajpidigy huixtujc cach cayduc jicxtuc tiibi anajty yconaxy. ⁹Jahueeni anajty ycamidaaxmility je jäy huidibi ajcxy cay uuc cüxyi. Chi Jesús ycapxy ycijxy miid je mayjäy, e nimay ajcxy co huen nicxcixy ma ytijc. ¹⁰E mic'amy Jesús ybarcotigiy miid ydiscipulos ajcxy, e chi ñicxy ajcxy jim Dalmanuta ñaaxjot.

Yi fariseos ajcxy tüg iixpejt pijctzoob mijhuinma'nybi

¹¹Nijëjity fariseos ajcxy, je huindzindijc huidibi padumb judío ycostumbre, ymiiñ ajcxy ma Jesús yajpaady, e ytigiy ajcxy iixquípcixy y'ixpijcin miid Jesús. Pijctzoogixy co Jesús huen yaj'ixyii ajcxy tüg iixpejt huidibi tzomb tzajpjoty. Ijxta'n octunaangixy miid Jesús. ¹²Chi Jesús tajy may ñayjihuiyi jotjoty huinma'nyjoty, chi ymicxejy, e ymiñ:

—¿Na'amy co jada jäy ajcxy huidibi jugy'ajtp cham, pijctzoogixy iixpejt huidibi tzomb tzajpjoty? Janch iich miich nimaaygixy co ca' nyaj'ixaangixy iixpejt huidibi tzomb tzajpjoty.

¹³E Jesús ytimycapxycixy miid je fariseos ajcxy, e chi puyöyduuty ajcxy. Chi Jesús ybarcotigiy, e ñicxy miid ydiscipulos ajcxy ma mij laguun ñinaxy.

Fariseojäy ajcxy yaj'ixpájin

¹⁴ Je' ydiscípulos ajcxy ti anajty jaydigoygixy je jüxcy picy co ajcxy ybarcotigiy. Jëyi ajcxy mimiiñ tüg pi'c tzajcaagy. ¹⁵ Chi Jesús ane'myb je' ydiscípulos ajcxy, e yminañ:

—Ca' mmijpidaaccixy yi fariseojäy ajcxy y'ayuc ytiy'ajt etz ni rey Herodes y'ayuc ytiy'ajt, com jadu'n ajcxy y'ayuc nipaady nej levadura huidibi ca' y'óyity.

¹⁶ E je Jesús ydiscípulos ajcxy nimiydaaccixy Jesús y'ayuc ñayñimáayigixy ajcxy miñ xyipy:

—Je' co ca' iich ajt nmimiinim caayin uucin.

¹⁷ E Jesús ñejhuiyb anajty nej je' ydiscípulos ajcxy ñayñimaayi miñ xyipy, paady yminañ:

—¿Na'amy co mdzachnimiydaaccixy je caayin uucin huidibi ti mjäy digoogixy? ¿Nej ca' mhuinjihuiygixy e ca' mguenditungixy iich n'ayuc? ¿Nej co ajcxy mdzachcöjuuñity? ¹⁸ Miich ajcxy miid mhuiin: ¿Nej co ca' m'ijxcixy huidibi ndumybich? Miich ajcxy miid mdädzac: ¿Nej co ca' mmido'mbjccixy iich n'ayuc? ¿Nej co ca' mjäyméjtcixy ti ti nduñich? ¹⁹ Jayhuin co ndujc-huäcxyich je migooxpí tzajcaagy e nyajcaayich migoox mil jäy: ¿Naag cach cayduc jicxtuc ti ajcxy myajpidigy?

Chi ajcxy y'adzooy:

—Hue' iich ajcxy nyajpidigyich majmetz cach cayduc jicxtuc.

²⁰ Chi Jesús yminañ:

—E jayhuin co ndujc-huäcxyich je huixtupci tzajcaagy, e nyajcaayich midax mil jäy: ¿Naag cach cayduc ti ajcxy myajpidigy?

Chi ajcxy y'adzooy:

—Hue' iich ajcxy nyajpidigyich huixtuc cach cayduc jicxtuc.

²¹ Chi Jesús yminañ:

—¿Nej chambaad miich ajcxy ca' mhuinjihuiy?

Jesús yajtzögy tüg jäy huintzpi jim Betsaida

²² Jesús etz ydiscípulos ajcxy oy yjá'tcixy jim Betsaida. Jim Betsaida nijëjity jäy miid miñ ma Jesús tüg huintzpi, e pijctzoy ajcxy may'ajt co huen ñidoñ jigix je huintzpi y'ijxigipy.

²³ Huin'it Jesús huijtzooñ je huintzpi ma yci', chi miid cajpidzimy. E chi Jesús yajjaaxy yi chujyñi je huintzpi yhuin, etz cñixajy, e chi amidoy pen y'ijxpy anajty tigati yinjaty huenjaty. ²⁴ Chi je huintzpi huindicxpejty Jesús, e nimay:

—N'ijxypich yëydijctjic, e jadu'n ajcxy yquëxgy nej quipy, per yöyp ajcxy.

²⁵ E jadüg'oc Jesús yci' pidacy ma je huintzpi yhuin, e chi je huintzpi yhuindicxpejpty anajty, e chi yhuin y'oyiy yajxon, huin'it oy huädz y'ijxy.

²⁶ E Jesús ycapxycjxy miid je', e quejx-huimbijty ma ytjic. Chi yminañ:

—Ca' mdigihuij cajpjoty, e ni pin jada mgayajmiidmiydägy.

Pedro capxpidzimy co Jesús yi' je' je Cristo

²⁷ Chi Jesús ñicxy miid ydiscípulos ajcxy jim ma nijëjity mutz cajp mihuigon je mij cajp Cesarea Filipino. E tü'am Jesús amidoy ajcxy ydiscípulos, nimay:

—¿Nej jäy yminaangixy pin iich?

²⁸ Chi ajcxy je' ydiscípulos y'adzooy:

—Nijëjity jäy yminaangixy co miich je' je Juan, je Bautista. E nijëjity yminaangixy co miich je' je Elías. E jacjadyii yminaangixy co miich je' tüg Dios y'ayucnajtzcaxiiby hidibi tügiiyb miid nijëjity Dios ytiy'ajtmiidpi hidibi tzinaay jecy'ajty.

²⁹ Jesús y'amidooy je' ydiscípulos ajcxy:

—Miich ajcxy, ¿nej miich mminaangixy pin iich?

Chi Pedro y'adzooy:

—Miich je' je Cristo.

³⁰ Chi Jesús nimay je' ydiscípulos ajcxy co ca' huaad ni pin nimaaygixy, co yi' je' je Cristo.

Jesús capxypidzimy co y'ögañ

³¹ Chi Jesús jacyaj'ixpijcy je' ydiscípulos ajcxy, e yminañ:

—Copicy co iich, je jäy huidi tsoon tzajpjoty, nyajnaixyich mij tzaachpyi etz mij ayon. Yi mijjäydijc ajcxy, yi judío teedy mijtungmiidpi, etz yi escribas, je huindzindijc huidibi nijaydu-utcxyp Dios necy, ca' ajcxy xy'ixañich, e xyaj'ögañ ajcxy, e codugiig xii nju-gypigipyich jadüg'oc co iich anajty ti n'ögy. ³² Co Jesús jadu'n nigapxy nimi-ydacy huädz huädz nej yjadañyii anajty, chi Pedro huobibzimy Jesús ahuingujc, chi ooy ooy. ³³ Chi Jesús ni'ixhuimbijty ydiscípulos ajcxy, e ooy je Pedro, ñimay:

—Huinhuäctuttcich, miich Satanás. Com miich ca' mhuinmañ mbidägy nej Dios tzocy. Yi' janchtiy miich mhuinmañ'ajtpy nej jäy ajcxy tzocy.

³⁴ Huin'it Jesús huoomiñ yi' ydiscípulos ajcxy etz yi mayjäy, e chi nimay:

—Pen ji pinjaty xypanicxañich, huen jäydgoydäy yci'mdzójcín etz huen xypanicxich jabom jabom. Oy nej ytimyjadipy ytimy'ayoohuipy. Jadu'n nipaady nej jihuüy ajcxy anajty mgruudz mgabiccixy, etz nayg'yéjcgixy ma yi ó'cín huen ytimyñéjity miid iich ycixpi. ³⁵ Huenpinjäy huidibi ca' yegañ yi yjugy'ájtín ma yi ó'cín miid iich ycixpi, hue' je' yajtigoyamy yi'yjugy'ájtín. E huenpinjäy huidibi yegamy yjugy'ájtín ma yi ó'cín miid iich ycixpi etz iich y'ayuc oybi ycixpi, hue' je' ypadamyb yi jugy'ájtín huidibi ca' cixipy tigoyipy ni minaa. ³⁶ ¿Ti oy'ájtín yi' co tüg jäy y'ocnayyapadiyb yi meen etz mic'ájtín (huidi yajpaatp ya ñaaxhuiñybi) e y'alma yjugy'ájtín cixipy tigoyipy tügcäy? ³⁷ ¿Jaduñyi

jëb jäy y'alma yjugy'ájtín occojuyi? Nigi tzoohuin miidity jäy ajcxy y'alma yjugy'ájtín, ca' jac ti. ³⁸ Huentimpínity yi huidibi xymidzo'ydúnibich yi n'ayucich ndiy'ájtích ma yi pocyjäydijc yhuinduu huidibi tzinaayb cham ma jada naaxhuiñybi. Pues nañ jadu'n iich, je jäy huidibi tsoon tzajpjoty, nmidzo'ydúnibich yi jadu'mbi jäy co iich anajty nhuimbity ya naaxhuiñybi miid iich nDeedy, je Dios Teedy, ymic'ajt y'oy'ajt etz miid tüg'óciy yi may'angeles ajcxy tudägypi.

9 Jadu'n Jesús yjacminañ:

—Janch tiy'ajt jadu'n nej iich miich ajcxy cham nimäy, co nijëjity miich ajcxy huidibi cham ma iich nhuinduu, ca' m'ögaangixy, ixti cooni ajcxy jayjyp m'ixipy je Dios y'ané'mín etz ymic'ajt.

Co Jesús ñinícx yajtigajch

² Co tuctujc xii naxy, chi Jesús miid tzoon Pedro, Santiago etz Juan, e miidpa'ttigüy ma tüg mijcop ma tüg it ooy yéxity. E jim copcixy Jesús ñinícx naygojtigajtzní ma Pedro ajcxy yhuinduu. ³ Chi Jesús yhuít oy y'ahuimbity janch poob, e janch adícxp. E ni pin jadu'n yhuít cayajhuäch janch poob jadu'n nej je' anajty yhuít miidity. ⁴ E chi oy nayguéxgyii ma ajcxy yhuindu Elías etz Moisés. Elías etz Moisés miydacp anajty ajcxy miid Jesús. ⁵ Huin'it Pedro nimay Jesús:

—Huindzin, janch oy jadu'n co iich nyáajity. N'occojyich ajcxy tugiig tíj-quemy: tüg miich mje'; tüg Moisés yje'; etz tüg Elías yje'.

⁶ Com Pedro, Jacobo etz Juan ooy anajty chigüygixy, paady Pedro ca' anajty nejhuüy ti ycapxyp. ⁷ Tim huin'tiyy tüg joc yajnidigoy je' ajcxy, e midooy ajcxy ayuc jocjoty, e je ayuc yminañ:

—Jada je' iich n'ung, huidibi ooy ndzocyich. Mido'mbic miich ajcxy Jesús y'ayuc.

⁸E tim huin'ítiy Pedro, Jacobo etz Juan ajcxy yujc'ijxy, e yja'ijxhuidijty ajcxy, e ca' ni pin ma ocjac'ijxni, jèda'ajty Jesús naydügpajc.

⁹⁻¹⁰Ti anajty choongixy copc'ixy, e cidacp anajty ajcxy, co Jesús nimay Pedro, Jacobo etz Juan, co ca' huaad yajmüdmüdaaccixy pinjaty huidibi ajcxy anajty ti íjxcixy, ixti cooni íich, je jây huidibi tzoon tzajpjoty, n'ögibich etz njugypigipyich jadüg'oc. Pedro, Jacobo, etz Juan ca' yjacmiydägy müd jacpinjaty huidibi anajty ti íjxcixy. Per ooy ajcxy huinmay etz naymüdmüdáacigixy miñ xyipy ti Jesús ytijamy co yminañ: "N'ögibich etz njugypigipyich jadüg'oc."

¹¹Huin'it ajcxy Jesús y'amidooy:

—¿Na'amy co yi escribas yminañ co yi Elías huidibi chinay jecy'ajty jayijp minañ ca'ydi je Cristo?

¹²Chi Jesús y'adzooy:

—Tiy'ajt jadu'n co miñ jaybety ma Dios ñecy jecy'ajty co Elías yhuimbidity jacjayijp ca'ydi je Cristo, e yaj'oyiydâhuipy huinjemybi tüg'óciy müd Dios ycixpi. E nañ tiy'ajt jadu'n co jaybety ymiiñ ma Dios ñecy co je Cristo, je jây huidib tzoon tzajpjoty, yajnaxañ ayo'n etz tzaachypi etz mayjäy ca' y'ixa'nüby. ¹³Íich müch ajcxy nimaayb co je Elías ti je' yhuimbity ya naaxhuiñ, e je mayjäy ti túngixy müd Elías nej anajty tim tzójcixy. E cuyduñ ajcxy nej jaybety miiñ ma Dios ñecy müd Elías ycixpi.

Jesús yajtzögy tüg mutz'anäg huidibi ca'oybi müd

¹⁴Co Jesús, Pedro, Jacobo etz Juan yhuimbity ma je jacjadyii Jesús ydiscípulos ajcxy anajty ti yhui'mäy, chi ajcxy ijxy mayjäy jühuidity ma Jesús ydiscípulos ajcxy. Etz ijxy ajcxy nijëjty escribas huidibi ayuc tzachyajtziibiyb müd Jesús ydiscípulos ajcxy. ¹⁵E co je mayjäy íjxcixy nejhüüygixy co Jesús

ti yhuimbity anajty, chi mic'amy ajcxy ninicxy Jesús poyigy, e capxpoocxcixy, e may je' ajcxy ooy jihuiy huinmay. ¹⁶Chi Jesús y'amidooy je mayjäy, nimay:

—¿Ti ayuc müch ajcxy mdzachyajy-omyb müd íich ndiscípulos ajcxy?

¹⁷Chi nidüg je jây ajcxy y'adzooy:

—Huindzin, ti nmüdmüiñ íich nmang huidibi ymüd ca'oybi, e je ca'oybi ti yaj'umüyii. ¹⁸E janam jadozoc je ca'oybi yajyachyii yajquidyii íich nmang, e oy cäy naaxc'ixy, e ooy y'aa'opy ypidzimy, e nañ jadu'n oy ytiitz queety etz ñinix janch ögy yhui'my. Ti nbijctzoyich may'ajt müd müch mdiscípulos ajcxy co huen yajpidzimigixy je ca'oybi ma íich nmang, e ca' ajcxy ymadacy nicxy yajpidzimigixy.

¹⁹Jesús nimay je mayjäy:

—Müch ajcxy huidibi jugy'ajtp jadachambi xii tiempo huidibi ca' mijpidägy Dios y'ayuc, ¿naag xii naag po' íich njac-hui'mmühuibich müd müch ajcxy? ¿Naag xii naag po' n'ocmímecxtuguipich müch ajcxy? Müdmiin yi mmang ya ma íich nhuinduu.

²⁰Chi ajcxy müdmiñ je pa'mjäy ma Jesús yhuinduu. E co je ca'oybi ijxpaady Jesús, chi mic'amy yajyajch yajquidy je pa'mjäy, e chi oy ciday naaxc'ixy, e ooy yajch yquidy, yajpidzimy ooy y'aa'opy ma y'ahuac. ²¹⁻²²Jesús y'amidooy je pa'mjäy yteedy:

—¿Minaag jimijt cujc yöy maabi mmang ypa'mbety?

Chi je ungedeedy y'adzooy:

—Ma'xung anajty co pa'mbedyii. Canaag'oc je ca'oybi yajyachyii yajquidyii íich nmang, ixti ti oy ycogidahuüy jünjoty etz nüjoty. Je ca'oybi canaag'oc jaya'ögy íich nmang. Pen müch müd tzöc'ajt mic'ajt jaydëb xypubedipyich, tun may'ajt pa'ayoogich etz pubejtcich.

²³ Chi Jesús y'adzooy nimay je pa'mjäy yteedy:

—Pen miich mibijcpi, ca' ti chípity ma pin mibijcp.

²⁴ Mic'amy je pa'mjäy yteedy mic ycapxy yminañ:

—Nmibijcyich, pubéjtcich nej huaad jacmij nmibicyich.

²⁵ E co Jesús ijxy co nigi mayjäy chach ymiin poyigy ma yi', chi ix'ojy je ca'oybi, e yminañ:

—Miich ca'oybi huidib ti yajhui'my jada pi'canäg uum etz nat, iich miich yam n'ane'myb: “Pidzim ma yi pa'mjäy, e ca' mjactigihuipy ma yi' yjot yhuinmañ jadüg'oc.”

²⁶ Jayijp je ca'oybi yaaxqueecy janch mic, yajyajch yajquidy je pa'mjäy. Co jadu'n tuñ, chi ypidzimy. Je pa'mjäy oy ñinix yhui'my nej jihuüy ti y'o'cni. Je mayjäy huidibi anajty ajcxy jim huindixp yminaangixy:

—Ti ayoob y'ögy.

²⁷ Chi Jesús majtz je pa'mjäy yci', e yapidigy e huin'it je pa'mjäy ytinayigy mic oy.

²⁸ Co Jesús ytigiiy ma tüg tijc, chi je' ydiscípulos ajcxy y'amidou ameech, miñaj ajcxy:

—¿Na'amy co iich ajcxy ca' ti nmadägyich nej nyajpidzimip iich ajcxy yi ca'oybi?

²⁹ Chi Jesús y'adzooy:

—Yijiibi ca'oybi ca' yi' huaad ypidzimy jadu'nyi. Hue' janchtiy copicy mibijctzou Dios mictägy, e huin'it ypidzimipy je ca'oybi ma je pa'mjäy. Ca' jac ni nej huaad ypidzimy yi jadu'mbi ca'oybi, jëyi co Dios nmibijctzoohuim n'ijtim ayuu.

Jesús capxidzinnip jadüg'oc co y'ögañ

³⁰ Chi Jesús miid yi' ydiscípulos ajcxy choñ ma je jimbi it, e yajyöñajxtay ajcxy Galilea naaxjot. Jesús ca' anajty zocoy co je mayjäy ñejhuühuiyb

ma yi' ñicxy. ³¹ Com Jesús hue' anajty yaj'ixpicy yi' ydiscípulos ajcxy, co ooy ycopicyty co yi jäy huidibi tzoon tza-jpjoty, yajcäyegipy ma yi ymidzip, etz yaj'ögüyb, e co anajty ti y'ögy codugüig xii jadüg'oc yjugypigipy. ³² Jesús ydiscípulos ajcxy ca' huinjihuüy anajty Jesús y'ayuc, e nañ jadu'n tzigüyb anajty ajcxy co Jesús yaj'ójip, paady ca' ajcxy amidoy nej huimbizimy yijiibi ayuc.

¿Pin je' nigi jacmijip?

³³ E Jesús miid ydiscípulos ajcxy oyjäty jim Capernaum. Co ajcxy ytijctigüy, chi Jesús yaj'amidoy ydiscípulos ajcxy, nimay:

—¿Ti ayuc miich ajcxy naymiidmiy dáacigixy jim ma anajty mdüyögixy?

³⁴ Per amonday ajcxy, com jëgixpi co anajty ajcxy ooy ti ñaymiidmiydáacigixy tüyöyjoty co pin jada' ajcxy nidügti oc-jaccopicyip. ³⁵ Huin'it Jesús y'ixtacy, e chi mijhuoy je nimajmetzpi ydiscípulos ajcxy, chi ajcxy nimay:

—Pin nayyajnaxaanip mij, huen ity nej jihuüy ca' ytijity e huen capxmidooy ymigügtijc.

³⁶ Chi Jesús tzenigy tüg pi'canäg, e chi pidacy cujc'amy ma yi' ydiscípulos ajcxy. Chi tzenigy jadüg'oc, e nimay ajcxy:

³⁷ —Pin cöbajc tügajc pi'canäg jadu'n nej jada pi'canäg miid iich nxii ycixpi, iich yi' anajty ti xycöbicyich, e pin iich xycöbijcpich, ca nan iich anajty naydügpajc ti xycöbijcyich, nañ jadu'n anajty ti cöbicy huidi ti xyquejich.

Pin iich ajt xycamidzip'ajtim, iich ajt je' miid y'ity

³⁸ Juan Jesús nimay:

—Huindzin, ti iich ajcxy n'ijxpaady tüg jäy co ca'oybi yajpidzimy miid miich mxii, e ti ngapxaducyich miid co ca' yi' iich ajt xypahuidijtim.

³⁹ Per Jesús yminañ:

—Ca' mgapx'adugipy yi jadu'mbi jäy, com huenpínity huidibi mijhuinma'n tumb miid iich nxii, ca' yi' jibic xyñigapxich. ⁴⁰ Com yi huidibi ajt ca' xymidzip'ájtín, yi' yi' miid iich ajt nbidzímim. ⁴¹ Janch janch iich miich ajcxy jadu'n nimäy co huenpinjäy huidibi ixypy miich ajcxy xyajni'uucp tüg vaso nii miid co miich ajcxy ti mmijnicxpety je Cristo, yi jadu'mbi jäy ypadamy yi' y'oy'ájtín ma Dios.

Je huidibi ooy ycojotmáyity co nicxy nbocycáhuim

⁴² Huenpínity huidibi jibic-huinma'n mibidzimb, e yajpocycäy yi jadu'mbi pi'ctijc huidibi ajcxy xymijnicxpejtpich, jac'oy ixypy co yi jadu'mbi jäy ytimyñayyayjyöcxodzyii tüg paandzaa etz ñayñajtzjibibihuiiyb mejjoty. ⁴³ Pen miich mgi' xyajtundigoyamb jac'oy co mdim'ixpuxipy, com jac'oy co mdigihuipy ma yi jugy'ájtín huinixiibi c'iduc, ca'ydí co Dios xypidägip miid metz mgi' jiiby jijnjoty ca'oydactuuby, ma yi jijn ni camina ycapich. ⁴⁴ Jiiby ca'oydactuuby yi ucxyting ca' y'ögy etz ni jijn ycapich nicaminaaxii. ⁴⁵ E pen miich yi mdecy xyajpocycáhuamb, ixpux, com jac'oy co mdigihuip ma yi jugy'ájtín huinixiibi tecytuc ca'ydí co mdigihuip miid metz mdecy jiiby ca'oydactuuyb, ma yi jijn ni camina ycapich. ⁴⁶ Jiiby ca'oydactuuby yi ucxyting ca' y'ögy etz ni jijn ycapich ni caminaxii. ⁴⁷ E pen yi mhuiin tüg xyajpocycáhuamb, tím yajpidzim, jac'oy yi' co mdigihuip ma yi Dios y'ane'mdac miid tügpajc mhuiin, ca'ydí co mdigihuip ca'oydactuuby miid metz mhuiin. ⁴⁸ Ma yi ucxyting ni caminaxii yca'ögy etz yi jijn ni caminaxii ycapich, ⁴⁹ e ma nidüg'óciy ñi'cägooda'n jijn xut jijn ye'n tím jadu'n nej jäy tzüch caan xiducy. ⁵⁰ Yi caan ooy yi' y'óyity, pen ymiid xücx'ájtín. Co je caan ytigoy

yxücx'ájtín, ca' ji ni ti huidibi jëb miid nyajxücxiiyim. Miid'ájtécix iich n'ayuc ma mjot mhuinma'n, jadu'n iich n'ayuc nipaady nej caan, e tzina' miich ajcxy jotcujc miid mmigügtijc nidüg nidüg.

Jesús yaj'ixpicy miid co jäy ytöxyijc ixmach

10 Chi Jesús choon jim Capernaum, nicxy jim Judea ñaaxjot ma je it lugar Jordán mijniñ nínaxy xii ypidzim'yamy. E mayjäy ooy ñayyöymujci ma Jesús anajty yajpaady. E Jesús yaj'ixpijcy je mayjäy jadu'n nej anajty yaj'ixpicy'adyii. ² Chi nijëjity fariseos ajcxy ñicxy ma Jesús anajty yajpaady. Hue' ajcxy yhuinma'n pidaaccixy co anajty Jesús tzu'ixaangixy. Chi ajcxy y'amidooy, pen huaad tüg yëydijc ixmach ytöxyijc. ³ Chi Jesús y'adzooy, ymínañ:

—¿Nej Moisés ymína'n ma yi' ycötújcín ñecy?

⁴ Chi je fariseos ajcxy Jesús y'adzooy:

—Moisés cötújcín yecy co tüg yëydijc jëb huaad ixmach ytöxyijc, e möhuipy ñinecy ñidiy'ajt co nej ñay'ixmájtzigixy, e jadu'n anajty ti y'oyiy nej jëb yi' ytöxyijc ixmach.

⁵ Chi Jesús ymínañ:

—Moisés cojaay jada ycötújcín miid miich ajcxy ycixpi, co ooy miich ajcxy mdzachcapxycómidodaaccixy ca' mgapxymidohuaangixy Dios. ⁶ Per co je naaxhuiñybi chondacy, co Dios oga'n yajcojy tüg'óciy tijaty huidi ji'ajtp, chi Dios yajcojy yëydijc etz töxyjäy. ⁷ E je yëydijc ixmadzipy ytaj yteedy etz pudigihuipy yi ytöxyijc. ⁸ E je yëydijc etz ytöxyijc tú'ciy idaangixy. Paady je yëydijc tügmucy yajpaady miid ytöxyijc. ⁹ Com yi' huidibi Dios ti huijtzmucy, ca' ni pin huaad huijtzhuäy.

¹⁰ Co Jesús miid ydiscípulos ajcxy yhuimbijt ma anajty ti yjättáccixy,

chi Jesús ydiscípulos ajcxy yajtihuimbi-jtcixy je ayuc huidibi anajty ti yaj'ixpicy ma je p'jcin. ¹¹ Chi Jesús yminañ:

—Je yëdyjc huidibi ti ixmach yi ytöxyjc, e picy miid huingbi, hue' yi' anajty ymidundigooyb yi ytöxyjc huidibi miid jayijp ypijcy. ¹² Nañ tim jadu'n co tüg töxyjäy ixmach je yëdyjc huidibi miid ti ypicy jayijp, e ypijctigach miid huingbi yëdyjc, hue' ymidundigooyb je yëdyjc huidibi miid ti ypicy jayijp.

Jesús conucxy pi'ctijc

¹³ Je huin'it tiempo jäy ajcxy miid miñ pi'ctijc ma Jesús, jaydëb cñixajy etz conuucxp. Co Jesús ydiscípulos ajcxy jadu'n ijxy co jäy ajcxy nimijhuägy Jesús miid ajcxy ypi'c'ung, chi je' ydiscípulos ajcxy ix'o'jy je jäy ajcxy. ¹⁴ Co Jesús jadu'n ijxy nejhuiy nej yi' ydiscípulos ajcxy y'idich, chi o'jy ajcxy, yminañ:

—Ooy y'óyity co je pi'ctijc ajcxy xyñimijhuägyich, ca' miich ajcxy mgapxaducy. Com yi jäy ajcxy huidibi yajpatp ma Dios y'ané'min, jadu'n ajcxy nipaady nej pi'ctijc. ¹⁵ Janch iich miich ajcxy nimäy co pinjaty huidibi ca' cöbiga'n Dios y'ané'min, jadu'n nej pi'ctijc cöbjccixy Dios y'ané'min, hue' yi' jadu'mbi jäy ajcxy ca' ytigihua'n ma yi Dios y'it lugar.

¹⁶ Chi Jesús aminenmujctay je pi'ctijc ajcxy, e chi cñixajiy etz conuucxcixy.

Tüg mutz'anäg comeeñybi ymiydägy miid Jesús

¹⁷ Co Jesús chooñ jadüg'oc, chi ñimiini po'ygy tüg yëdyjc, ycojxtinay'ahuüy ma Jesús yhuinduu, e yminañ:

—Miich, oybi Huindzin, ¿ti huaad ndunipyich jigix jëbi nbadipyich jugy'ájtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy?

¹⁸ Chi Jesús yminañ:

—¿Na'amy co xyñimäyich co oy huindzin iich? Dios tügpajc óyip, ca'

jac ni pin. ¹⁹ Miich mnejhuiyb Dios ycötújcin huidibi jadu'n minaam: “Ca' mmigapxtigoyip töxyjäydyjc; ca' mjäy'ogipy; ca' mmeedzyp; ca' m'iindaacip; ca' pin mhuin'ünip; etz myajmij'adip mdaj mdeedy.”

²⁰ Chi je jäy Jesús nimay:

—Huindzin, ti nguydundäyich jadayaab cötújcin ajcxy maabi iich nbi'c'atyich.

²¹ Chi Jesús huindcxpejty je yëdyjc miid tzójcín jihuiyín, e chi nimay:

—Per jactigoy'ijtni jadügnax. Nicx toog tüg'ócy huidijaty miich mmiid, etz mo' yi ayoobtjyc. Co jadu'n mdunipy, chi mbaadipy oy'ájtín jüby tzajpjoty. Co jadu'n mdooctähuipy tijaty miich miid, chi minip jadüg'oc ma nyajpaadyich, e xypanícxibich, e mnaybidägiib cixyjot huinjot oy nej mdimyjadipy miid iich ycixpi.

²² Co jadu'n je yëdyjc midoy nej anajty Jesús ti ñimäyíi, chi yhui'my taj may e co ñicxni, chi ooy ytajy ymay, com hue' je' anajty ooy ycomeeñity.

²³ Co Jesús jadu'n ixy co je comeeñybi taj may yhuimbijtni, chi huindcxpejty je' ydiscípulos ajcxy huidibi tinaayb jühuidity ma yi', e yminañ:

—Ooy chachtzípity co tüg comeeñybi ytigihuiipy ma Dios y'it lugar.

²⁴ Jesús ydiscípulos ajcxy ooy tzach-huinmay'ahuidity miid jada ayuc nej Jesús anajty ti yminañ. Paady Jesús yjacminañ jadüg'oc:

—Miich ajcxy migügtjyc huidibi ooy ndzocyich, ooy chachtzípity co ytigihuiip ma Dios y'ane'mdac tüg comeeñyjäy huidibi tzachnijot'ajt ycomeeñ'adii. ²⁵ Nigi chípity co tüg comeeñ jäy ytigihuiip ma Dios y'ane'my, ca'ydi co tüg camello ñaxipy ma tüg xu'n'ijx yxütity.

²⁶ Co jadu'n ajcxy midoy nej Jesús yminañ, chi ooy ajcxy

yhuinmay'ahuidijty, e nayñimáayigixy miñ xyipy:

—Pen janch tiy'ajt jadu'n, ¿pinjäy jada' huaad jëb y'alma ñdzögipy?

²⁷ Je huidibi jäy ajcxy ca' ni minaxii huaad ca' yaj'oyiy, Dios yi' yaj'oyihuiip, com miid Dios ca' yi' ni ti chípity.

²⁸ Chi Pedro yminañ:

—Huindzin, occuendtun, iich ajcxy ti n'ixmajztäyich tüg'óciy tijaty anajty nmíidich, e iich ajcxy nbanicxpich miich.

^{29–30} Chi Jesús y'adzooy, minañ:

—Janch tiy'ajt nej iich miich ajcxy nimäy co huenpínity huidibi miid iich ycixpi ti ixmach ytijc, ti ixmach y'uch ymigüg ajcxy etz ytaj yteedy, etz ytöxyijc, etz y'ung ajcxy, etz nañ jadu'n ti ixmach ycam iich ycixpi, etz iich n'ayucich etz miid Dios ytiy'ajt ycixpi, yi' ypadamy nigi oy'ájtín ya naaxhuiñ, ixti ypadamy mig'px jadu'nyi ytijc ajcxy, y'uch ajcxy, ytaj ajcxy, y'ung ajcxy, etz ypadamy nigi ymij cam, miid tzaachypi miid ayo'n miid iich n'ayuc ycixpi. Etz nañ jadu'n ma je xii tiempo huidibi mimb cidacpi ypadamy jugy'ájtín huidibi ca' ycixipy ytigoyipy.

³¹ Ji yajpaady ya naaxhuiñ nijëjity jäy huidibi cömay ijtp, e co yjäty ajcxy tzajpjoty, chi ca' ajcxy cömay ida'ñ. Nañ jadu'n ji yajpaady ya naaxhuiñ nijëjity huidibi ca' cömay y'ity, e co ajcxy yjädipty tzajpjoty, chi jiiby ajcxy cömay y'idipy.

Jadüg'oc Jesús capxpídzímnip co y'óga'ñ

³² Jesús miid ydiscípulos tüyöyp anajty ajcxy, hue' anajty ypättigiiygixy jim Jerusalén. Jesús jayijp anajty ñicxy, e je' ydiscípulos ajcxy etz nañ jadu'n mayjäy panicxy anajty ajcxy Jesús. Je Jesús ydiscípulos ajcxy ooy chachhuinmay'ahuidíjtcixy, e jacjadyii jäy huidibi anajty ypanicxy

Jesús ooy ajcxy chigiigixy. Chi Jesús huodzoñ abicy je majmetzpi ajcxy, e yajmiidmiydactay je' ajcxy jadu'n nej ytuna'nyii yjada'nyii jim Jerusalén co anajty ajcxy jim yja'tcixy. ³³ Jesús je nimajmetzpi nimay:

—Miich ajcxy m'ijxpy mnejhuuiyb co nnícxim cham jim Jerusalén. E jim Jerusalén, iich je jäy huidibi tzoan tzajpjoty, nyajcüyega'ñich mach ma yi Teedy mijtungmiidpi, etz ma yi escribas ajcxy. E chi ajcxy ane'mín pidäga'ñ co huen xyaj'öcixich. Nañ jadu'n xycüyegaangixich mach ma yi' ajcxy huidibi ca' yjudiojäyity. ³⁴ Yi' ajcxy xyñixigipy xyajxigibyich, xyhuobipyich ajcxy miid coochac, xyhuindzuj xyjijptzújibich ajcxy, e xyaj'ögibich ajcxy. Codugüg xii maabi anajty xyaj'öccixyich, chi njugypigipyich jadüg'oc.

Jacobo etz Juan pijctzóogixy tüg may'ajt

³⁵ Huin'it Jacobo etz Juan, yi Zebedeo ajcxy ymang, nimijhuägy Jesús, nimay:

—Huindzin, ndzojpcyich ajcxy co mdunipy may'ajt jadu'n nej yam nimaaygixy.

³⁶ E Jesús yminañ:

—¿Ti mdzojpcy co ndunipich miid miich ajcxy ycixpi?

³⁷ Chi ajcxy yminañ:

—Tun may'ajt co anajty mbaady yi m'ané'mín etz m'oy'ájtín, xymöhuibich yi mij tung ma m'ané'mín jaydëb n'ñähuiibich ma miich mmijc. Nidügti iich ajcxy n'ñähuiipy a'oy'amy ma miich etz jadüg anajty'amy.

³⁸ Chi Jesús nimay Jacobo etz Juan:

—Ca' miich ajcxy mnejhuüy ti ti mbijctzóogixy. ¿Nej myajnaxamyb miich ajcxy je tzaachypi ayo'n huidibi nyajnaaxamybich, jadu'n nej jihuiy m'üga'ñ ajcxy iich n'ügy e mbaada'ñ ajcxy iich nniibéjtín?

³⁹ Jacobo etz Juan y'adzooy:

—İich ajcxy nmimadägibich minaxipyich nyajnaxipyich ajcxy yi tzaachypi huidibi mminaxamyb myajnaamyb.

Chi Jesús yminañ:

—Janch tiy'ajt jadu'n nej miich ajcxy minañ co mminaxaangixy myajnaaangixy yi tzaachypi jadu'n nej iich nminaxaamyich nyajnaaamyich yi tzaachypi, tim jadu'n nej jihuiy m'ügaangixy iich n'ügy, e mbadaangixy iich nniibéjtin. ⁴⁰Per ca' iich cötújcin nmídidyich co iich miich ajcxy nbidägipy tungmiid, co myajpaadip tüg ma iich nmijc a'oy'amy, e jadüg anajty'amy. Hue' janchtiy Dios Teedy ymiid ni'ixi' pinjaty ti huin'ixy jaydeb yajnícip je mjtung ma iich n'anémin.

⁴¹Co je jacjadyii Jesús ydiscípulos ajcxy nejhuiy jadu'n nej Jacobo etz Juan may'ajt pijctzoy ma Jesús, chi ajcxy ooy mijotmäty Jacobo etz Juan. ⁴²Per Jesús huomiñ yi jacjadyii ydiscípulos ajcxy, e yminañ:

—Jadu'n nej miich ajcxy mnejhuiygixy, yi jäy ajcxy huidibi mjtungmiid ma je maybi naax cajp, mic ajcxy ane'my je naax cajp. Nañ jadu'n yi' ajcxy huidibi mic'ajt miid ma je maybi naax cajp, mic ajcxy ane'my je jäy ajcxy. ⁴³Per miich ajcxy ca' mjadúnity nej mjtungmiidpi ma je maybi naax cajp. Pinjaty ma miich ajcxy mjtung yajnicxaamb, copicy ñaybidägiyb nej tüg tumbi. ⁴⁴Pinjaty miich ajcxy huidibi nigohuajc'ajtp, copicy ñaybidägiyb nej tüg tumbi. ⁴⁵Com iich nañ jadu'n, je jäy huidibi tsoon tzajpjoty, ti nmiinich ya naaxhuin jaydeb nbubedipyich yi mayjäy ajcxy, e ca' nan yi mayjäy iich xpubedipy. Ti nmiinich jaydeb nyegipyich njugy'ájtín ma yi o'cin. E co jadu'n nyegipyich njugy'ájtín ma yi o'cin, chi ngohua'nañich yi jäy ajcxy y'alma.

Jesús yajtzögy Bartimeo huidi anajty huintzpi

⁴⁶Chi oy jäty Jesús miid ydiscípulos ajcxy jim Jericó. E co Jesús tzoon Jericó ytübijcy jadüg'oc, chi yi' ydiscípulos ajcxy etz janch mayjäy ñfcxicy anajty miid Jesús. Co ajcxy ycajp pidzimy, chi tübera'ay anajty yajpaady tüg huintzpi huidibi limosna anajty ypijctzooyb jabom jabom. Hue' anajty yxii Bartimeo, e Timeo anajty xiiity yi' yteedy. ⁴⁷Co Bartimeo nejhuiy co Jesús je Nazaretpi najxp anajty ma je tü'aa, chi mic yaaxqueegy yminañ:

—Jesús, David y'ap y'oc, tun may'ajt iich pa'ayoog.

⁴⁸Chi je mayjäy ajcxy ogy je huintzpi, nimay ajcxy co huen amoñ. Per je huintzpi nigi yminan'idich:

—Miich, David y'ap y'oc, tun may'ajt iich pa'ayoog.

⁴⁹Chi Jesús ytinayxijpy, e yminañ:

—Huomiingix yi huintzpi.

Chi je jäy ajcxy oy yajtzoongixy je huintzpi, nimaagyixy:

—Jotcugi', e pidig, com Jesús xyaaxtzoob.

⁵⁰Chi mic'amy je huintzpi, najtz'oxiiy je ñibe'ñ, chi ypidigy, e ninicxy Jesús.

⁵¹Chi Jesús je huintzpi y'amidooy:

—¿Ti mdzojcpy ndunipyich miid miich ycipi?

Chi je huintzpi yminañ:

—Huindzin, ndzójcpyich co xyajhuindicxigibich.

⁵²Chi Jesús je huintzpi nimay:

—Jëb mnicy ma mdijc. Com ti xymibicyich, paady ti mhuidicxigy.

Tim huin'ít je huintzpi yhuin'oyiiy, e yhuindicxigy, e panicy Jesús co ytübijcy jadüg'oc.

Jesús ytigy jim Jerusalén

11 Co Jesús etz je mayjäy oyjátcixy huington ma je Jerusalén cajp ma

yajpaady mejtz mutz cajp huیدی xiijpy Betfagé etz Betania, huington ma je cop huیدی xiijp Olivos, chi Jesús quejxy metz ydiscípulos huen nicxy jayijp.

² Jesús nimay je metzpi ydiscípulos:

—Nicx miich ajcxy ma yijimbi cajp huingtonbi. Co jim mjädipy, chi mic'amy mbaadip tüg burro ycoxóchity huیدی ca' pin yaj'iñayñi chambaad. Coguejtuutcix je burro e yajmiingix ya ma iich. ³ Pen jim pinjaty xy'amidoogixy: “¿Na'amy co mmidzonaangixy yi burro?” Chi miich ajcxy mnimähuipy: “Je Huindzin (Jesús) yajtunamyb tzojc, e yajhuimbidamy mic'amy.”

⁴ Chi je metzpi ydiscípulos ñicxy ma je cajp huingtonbi, e oypaatcixy tüg burro ycoxóchity huington ma tüg tijc'aguu. Chi ajcxy coguejtuuty je burro.

⁵ Ycoguejtuutyp anajty ajcxy je burro co nijjity jäy jim huington yminañ:

—¿Ti mdungixyp? ¿Na'amy co mgoguejtuutcixy yi burro?

⁶ Chi je metzpi Jesús ydiscípulos je jäy ajcxy yajmiidmiydacy Jesús y'ayuc nej anajty ti ñimäyii. Je jäy ajcxy yminaangixy co jëb yajñcxcixy je burro.

⁷ Mic'amy ajcxy mija'ty je burro ma Jesús yajpaady. Je Jesús ydiscípulos ajcxy jiiñeñ je burro ajcxy miid yjocxhuit, chi Jesús yaj'iñay je burro. ⁸ Mayjäy ajcxy ooy yëby yhuit tüguc ma Jesús anajty ñaxañ, e jacjadyii jäy pujxy ajcxy quipy'aacx, e pidaaccixy tüguc.

⁹ Je mayjäy huیدی anajty ajcxy nicxp jayijp etz axam ma Jesús, chi ajcxy ytiigiy capxp mic, yminaangixy:

—¡Hosana! ¡Gloria a Dios, ooy ycomáyity Dios! Huen capxpaady y'idipy jada yëdyjc huیدی mimb miid yi nHuindzin Dios yxi etz ymic'ajt. ¹⁰ Huen capxpaady y'idipy je ané'min huیدی jada Jesús yajtzondacp cham. Jada je' je ané'min huیدی nmij'ap nmijteedy David anajty ymiid.

Hosana, huen je tzajpjoty tzinaayb ajcxy iibaatcixy capxpaatcixy jada mij'ane'mbi.

¹¹ E jadu'ñyi Jesús ycajptigiyy jim Jerusalén, e ytiigiy tigoty ma Dios ytiyc. Co huindicxtay tüg'óciy tijaty jiiby tzajtiigoty, chi chooñ jiiby, e ñicxy jim ma je cajp huیدی yxi Betania. Chi Jesús je majmetz ydiscípulos ajcxy miidnicxy.

Jesús capxpcy je higueri ca'pi anajty ytiim

¹² Je com jabom co ajcxy chooñ jim Betania, chi Jesús yuböccooti. ¹³ Chi Jesús ijxpaty jigügy tüg higueri ooy anajty yco'aayity. Chi Jesús ñicxy ma je higueri yajpaady, ixañ pen ymiid ytiim. Co Jesús ymech ma je higueri, chi ijxy co je higueri ca' anajty ytiim miidity, jëyi miidity anajty y'aay, com ca' anajty ni tiempity mina higo ytiim'aty. ¹⁴ Chi Jesús migapxy je higueri nimay:

—Jadu'n nej tiempo yjacnicxni, ni pin cajacpaadipy higo tiim ma miich.

Chi Jesús ydiscípulos ajcxy midoy nej Jesús nimay je higueri.

Jesús quejxidzimday ajuybi adooopi ma Dios ytiyc

¹⁵ Co ajcxy oy yjädy jim Jerusalén, co Jesús ytiigy jadüg'oc jiiby ma Dios ytiyc, chi Jesús yajpidzimday je ajuuybi adooopi ajcxy jiiby tzajptigoty. Chi Jesús tijhuimbijtay je mesa ajcxy me je meeñ yajhuäcxpi ytuñ ajcxy. Nañ jadu'n tijhuimbijty je jäy ajcxy iñaybejt huیدی muuxy tooop. ¹⁶ Jesús ca' anajty tzocy co pinjaty midigihuipy juydoogy ma Dios ytiyc. ¹⁷ Jesús yaj'ixpijcpy anajty je mayjäy, e yminañ:

—Ma Dios y'ayuc necy Dios jadu'n yminañ: “ñich ndijc hue' je' tzajpcapx-capxtac ma tüg'óciy jäy ajcxy chooñ ma nidüg'óciy naax cajp ymiingixy Dios ojadayt”, per miich ajcxy hue' yi' mhuañ meetzpitijc.

¹⁸ Co ajcxy je teedy mįjtungmiidpi etz je escribas nejhuuij nej anajty Jesús ti y'idich jii by ma Dios ytįjc, chi ajcxy ooy įjxtaaygixy nej ajcxy jęb yaj'ogipy Jesús. Per ca' ajcxy yhuinmańybaady mic'amy nej yaj'ogipy, tzigiiyb ajcxy miid je mayjāy com je mayjāy ooy tzachjihuiy huinmay jadu'n nej Jesús yaj'įxpįcįgixy. ¹⁹ Co oycoodziįyńi, chi Jesús ycajppidzimy.

Je higueri ytiitzni

²⁰ Je com jabom Jesús miid ydiscípulos ajcxy najxp anajty tim jopyńi ma je higueri anajty ytināy. E je higueri ti anajty ytiitztay mabaad ytictz. ²¹ Huin'it Pedro jāymejtzcooty nej Jesús nimay je higueri, chi Pedro Jesús nimay:

—Huindzin, ix jada higueri huidibi įxiy mgapxpojč, ti y' ytįch.

²² Chi Jesús Pedro nimay:

—Mibic yi Dios. ²³ Janch iich miich ajcxy nimāy, co įxyipy pin migapxy jada huingtonbi cop, e nimāy įxyipy: “Mi-ich cop pidįg, e nicx cidāg mejjoty”, pen ca' ti mįjotmetzciįy, e mibicy co jadańip nej y' ti ane'my je cop, chi jadu'n ytuniiyb yjadiiyb. ²⁴ Paady iich miich ajcxy nimāy co tųg'ociy tijaty miich ajcxy mbįjctzooyb ma Dios, chi Dios xymōhuipy ajcxy huidibi ti mbįjctzoogixy. Pen janch miich ajcxy mibicy co Dios ti xymooygixy ajcxy je huidibi ti mbįjctzooyb. ²⁵ Co miich ajcxy mgapxtaaccixy, pen ca' oy m'ity ajcxy miid tųg jāy, huinmėxcix yi mmidzip tim jayıjį, jįgix jębi Dios Teedy huidib jii by tzajpjoty xyhuinmeecįp miich ajcxy ma ti mduńdigooygixy. ²⁶ Pen ca' miich ajcxy mhuinmecxy yi mmidzip huidibi ti xymidundigooygixy, ca' miich ajcxy xyhuinmecxa'ń Dios Teedy huidibi yajpatp tzajpjoty.

Jesús je' ycōtųjcin

²⁷⁻²⁸ Je huin'it tiempo Jesús miid je' ydiscípulos ajcxy yhuimbįjty jim Jerusalėn. E co Jesús anajty yhuidity tza-įtįgoty, chi nijęjity huindzindįc huidibi nigohuajčajtp anajty je teedytįc etz escribas ajcxy huidibi nijayduutpi Dios űecy, nimińiń ajcxy Jesús, e yminań ajcxy:

—ĮPin cōtųjcin ti xymōy huidibi ti mduń ya tzajtįgoty? ĮMa cōtųjcin ti mbaady co jęb m'ane'my ya tzajtįgoty?

²⁹⁻³⁰ Chi Jesús yminań:

—İich miich ajcxy nań jadu'n nyaj'amidohuamyb tųg ayuc. E pen mni'adzooyb ajcxy, huin'it ajcxy nyajnimāhuipy ma iich ti nbaady yi mic'ajt etz yi cōtųjcin, co jadu'n nduńich jii by tįgoty ma Dios ytįc. ĮPin yajńińįc Juan, je Bautista, co huen jāy yajńińbety? ĮDios, o naaxhuińyjāy? Adzoogįch ajcxy.

³¹ Chi ajcxy ytįgiįy huinmay'ahuidįjtpi, űayńimāayigixy miń xyipy:

—Pen minaanim co Dios tzajpjoty ti yajńińbicy Juan, chi Jesús xyńimāayimipy: “ĮNej co ca' miich ajcxy mibįjcy Juan y'ayuc?” ³² Nań ni ca' jębi iich ajt nminaanim co jāy ajcxy ti quejxy Juan.

Com chįgiįyb anajty jāy com űejhuuiyb anajty ajcxy co Juan je Bautista Dios anajty ytį'ajt ymiid. ³³ Chi ajcxy Jesús nimay:

—Ca' iich ajcxy nejhuuiy pin ti yajńińbicy Juan.

Chi Jesús yminań:

—İich nań jadu'n ca' nnigapxa'ńich pin ti xycōtųcmōyich co jęb nduńich huidibi ndumybich.

**Je naymidúniptijc
jibicjäybi ajcxy y'ijxpejt**

12 Je huin'it xii Jesús jacmigapxy je mayjäy miid jihuimbit ayuc, yminañ:

—Ji yajpaady tüg yëydijc huidibi camuuxy ti cojy ma ycam, e ti co'aguemy je camuuxy cam, e yaj'oyiyy tügi tang ma huinmicxa'n je camuuxy. Nañ jadu'n je yëydijc tüg poch yajpidigy ma ycamuuxy yaj'ixihua'n co cuent'aty. Co anajty ti ni'ixidäy ti a'ixidäy, chi ycamuuxy cam yejcy ajuyducy ma nijëjity tumbidijc. Chi chooñ viaje tumbi jiguëgy it. ²Je huin'it tiempo co yhuaad'ajtni je cosechi, chi je cogam quejxy tüg ytumbi jim ma je' ycam yajpaady, co hueen je tumbidijc yéjccixy je cosechi, jadu'n nej anajty ti ycapxytuñ miid je' ajcxy. ³Chi je cam tumbidijc ajcxy majch je cogam yquexyöyp, chi huinhuojpy jijphuojpy ajcxy. Chi ajcxy quejxhuimbijty jadu'nyi, ni ti ajcxy camoy. ⁴Chi je cogam quejxy jadyg ytumbi ma je ycam yajpaady. Chi tumbidijc ajcxy tzaagäch je mimetzpi quexyöyp etz yajtzachiy ajcxy ma ycohuajc, chi ajcxy ooy ogy oyñinej. ⁵Chi je cogam jacquejxy jadyg ytumbi e ajcxy tumbidijc yaj'o'cy je midugiipci quexyöpy. Chi je cogam jac tim quejxy jadyii ytumbi. Chi je tumbidijc ajcxy je cogam ytumbi huinhuojpi jijphuojpi nijëjity, e nijëjity ajcxy yaj'o'cy.

⁶Je cogam ymiid anajty tügpajc ymang huidibi anajty ooy tzocy jihuiy. Je' oy quejxcogixiy ma je ycam yajpaady. Je cogam huinmay jadu'n co je tumbidijc ajcxy yajmij'adiiyb je' ymang. ⁷Chi je tumbidijc ajcxy ñayñimaayi miñ xyipy: “Jada yëydijc je cogam jada ymang huidibi je'adaanip je yteedy ypidägy. Tzoc yaj'ó'cim, e jadu'n je cam një'ajtm.” ⁸E jadu'n ajcxy majch je cogam ymang yaj'ögy ajcxy. Chi

ajcxy yajpidizimy camjoty, e jibijptacy agajjixci'py.

⁹Co Jesús jadu'n miydactay je jihuimbit ayuc, chi yminañ:

—¿Ti ytunamyb je cogam miid je tumbidijc ajcxy? Hue' min ci'm ma je' ycam, e yaj'öctähuipy je tumbidijc ajcxy huidibi tundigoy. E yegipy pijctzoy je' ycam miid huingbi jäy ajcxy.

¹⁰¿Nej ca'ni miich ajcxy mgapxy yi Dios ñecy ma jadu'n yminañ?

Je yëydijc huidibi je jäy ajcxy ca' anajty tzocy, Dios ti pidägy mij'ane'mbi. Tim jadu'n nipaady nej tzaa oyjatpyi huidibi je pojtzpidijc ca' ajcxy yajtuna'n, e je' oy ti yhui'mni ma anajty yjaccopícyty.

¹¹Jada tung je Huindzin Dios ti tuñ, e ooy oy n'íjxim njäygidaacim.

¹²E huin'it je judíojäy ajcxy ytungmiidpi ooy jamadzaañ anajty Jesús, com ñejhuuiyb anajty ajcxy co Jesús ñigapxyii yi' ajcxy. Com tzigiiyb anajty ajcxy miid je mayjäy, chi ajcxy tim huinyöyducy, chi ñicxcixni.

**Yajnidiiygixy pen jëbi
cogüéjtin yajyecy o pen ca'**

¹³Jac'axam je judíojäy ajcxy ytungmiidpi quejxy ajcxy ma Jesús yajpaady mejtzpicy ixpicytjic. Tügpicy anajty ñaygomájtzigixy miid yi fariseos ajcxy, etz jadügpicy ma je rey Herodes. Hue' anajty ajcxy huinmañ ixtaayb nej ajcxy ooxihuipy Jesús. ¹⁴Jada mejtzpicypi ixpicytjic ñicxy ajcxy ma Jesús, e yminañ ajcxy:

—Huindzin, iich ajcxy nejhuuiyb co myaj'ixpijcy je tiy'ajt, ca' jäy mdzigiy, com ca' huin'ixpety myaj'ixpicy. Tú'ciy miich mduñ miid mic jäy, miid comeënyjäy, etz miid ayoob jäy. Tudägy jäy ajcxy myaj'ixpicy jadu'n nej huaad ajcxy cuychinaaygixy Dios ytiy'ajt. Nejhuihuaamybich ajcxy nej miich yaj'ixpijcy je mayjäy. ¿Nej

tundigooyim miid yi Dios ycötújcín co nmigüéjtim César, je romano jäy mij'ane'mbi, o ca'ji? ¿Nej jëb nmigüéjtim, o ca'ji?

¹⁵ Per Jesús ñejhuiyb anajty ajcxy yjibic-huinmañ, e chi ajcxy nimay:

—¿Na'amy co miich ajcxy xyjot'ixy xy-huinmañ'ixyich? Yajmiingix tüg meen jígix n'oc'ixípyich.

¹⁶ Chi ajcxy mimiñ tüg meen e co Jesús ijxy je meen, chi yminañ:

—¿Pin y'ahuanax etz pin yxi ijtp ma jada meen?

Chi ajcxy y'adzooy:

—Hue' yi' César.

¹⁷ Chi Jesús yminañ:

—Mo' je César huidibi yi' yjé'ajtpy, e mo' Dios huidibi Dios yjé'ajtpy.

Chi ajcxy ooy jihuiy huinmay jadu'n nej anajty Jesús ti y'adzooy.

Yajnidiiygixy pen je tiibi öccixy jugypigipy jadüg'oc

¹⁸ Je huin'it tiempo nijëjity saduceos ajcxy ymiiñ ma Jesús. Yi saduceos ajcxy yminaangixy co ca' pin yjugypigañ tiibi y'o'ccixy. ¹⁹ Chi je saduceos ajcxy Jesús nimay:

—Huindzin, Moisés jayhui'my je cötújcín co tüg yëydijc y'ögy, e co'ögy yhui'my je ytöxyijc e ca'ni ytöxyijc ung'ixy. Pues copicy je co'ögy ytöxyjäy ypigipy miid ña'y y'uch yëydijcpi jigix jëbi je töxyjäy y'ung'ixípy huidibi huimihuiy jadu'n nej codijc cobidägy ma je yteedy y'ajch ypidägy. ²⁰ Pues jim ma tüg cajp anajty chinäy huixtujc yëydijc tüg que'x. Je ungoob ypijcy, e chi ix'o'cy ytöxyijc, e ca' ni tüg y'ung yajhui'my. ²¹ Je mimetzpi yëydijc ypijcy miid je co'ögytöxyjäy, e nañ jadu'n ix'o'cy ytöxyijc e ca' ni tüg ung yajhui'my. E nañ jadu'n je midugüigpi miid ypijcy je töxyjäy, e nañ jadu'n ix'o'cy je ytöxyijc, e ca' ni tüg y'ung yajhui'my. ²² E jadu'n oytuñiyi

yjadyi miid je töxyjäy co ti anajty miiddzinay'abidzimdäy je nihuixtujcpi yëydijc tüg que'xpi. E je nihuixtujcpi ix'o'cy ajcxy je töxyjäy, e ca' ni tüg y'ung ajcxy yajhui'my. E chi je töxyjäy oy y'öcni. ²³ E co anajty xii tiempo paaty, co anajty Dios yajjugypicy yi tiibi ajcxy y'ögy, ¿huidibi jada' ajcxy nidücti je yëydijc töxyijc'adaanip je töxyjäy? Com ti ajcxy jadu'n nihuixtujcpi miid tzinay'abidzimingixy.

²⁴ Chi Jesús je saduceos ajcxy nimay:

—Miich ajcxy ca' mhuinjihuiy je tiy'ajt, com ca' mhuinjihuiyigixy Dios y'ayuc ytiy'ajt, e com ni ca' mnejhuiyigixy je mic'ajt huidibi Dios ymiid. ²⁵ Pues co anajty yjugypjccixy je jäy tiibi y'ö'ccixy, chi ca' ajcxy ypigañ, e nañ jadu'n ni ca' ajcxy ñaymöhuiyb y'ung huen pjccixy. Hue' ajcxy yjuga'adaangixy chinähuaangixy jiiy tzajpjoty, tim jadu'n nej je ángel ajcxy chinaaygixy yjuga'ajtcixy.

²⁶ Per je tiy'ajt co jäy ajcxy tiibi y'o'ccixy yjugypigaangixy, ¿nej ca'ni mgapxyñi Moisés ytiy'ajt ma anajty Dios ymigapxyii co je aay ujt anajty chachtoy? Chi yminañ: “Hich je' je Dios huidib Abraham, Isaac etz Jacob yDios'ajtpy.” ²⁷ Com yi Dios ca' yi' yDios'aty ma yi öcpi ajcxy huidibi y'alma ti ycixy ti ytigoy. Yi Dios Dios'ajtp yi' ma yi juugypi ajcxy. Paady miich ajcxy ooy mij mdundigoogixy co ca' mhuinjihuiyigixy Dios ytiy'ajt.

Je ané'min huidibi ooy nīgi ycopícyty

²⁸ Nañ jadu'n je huin'it tiempo nimiñ Jesús tüg escriba. E yi' anajty y'amido'ijtpy co Jesús adzooy je jäy huidibi ca' mibicy co yi öcpi yjugypigipy ajcxy jadüg'oc. Jada escriba ñejhuiyb co Jesús ooy oy ti y'adzooy je saduceos ajcxy, paady yi' Jesús amidooyi:

—¿Huidibi je' Dios y'ané'min jacmijpi?

²⁹ Chi Jesús y'adzooy:

—Yi Dios ycötújcín huidibi jaccopicyip, yí' je' huidibi minamb: “Midoogix Israel jáy, je Huindzin Dios huidibi nDios'ájtím, yí' je' ajt nHuindzin Dios tügpajcpi. ³⁰ Tzoc jihui' etz yajmij'at mHuindzin Dios miid tüg'óciy m'aa mjet etz miid tüg'óciy m'alma, etz miid tüg'óciy mhuinmañ, etz miid tüg'óciy mmic'ajt.” Jada je' je jaccopicyip anémin. ³¹ Je mimetzpi Dios ycötújcín jahueengi tú'ciy ñaybadyii miid je jayijpi, yí' huidibi jadu'n minamb: “Tzojccix jihuiiygix yí' mmigügtijc tím jadu'n nej mnaychogyii mnayjihuiiyi ci'm.” Jada metz Dios ycötújcín jaccopicy jacmic'ajt miid ca'ydi jac huidibi cötújcín.

³² Chi je escriba yminañ:

—Ooy oy ti m'adzooy. Janch tiy'ajt jadu'n nej miich minañ, co ji yajpaady tügpajcpi Dios, e ca' ji jadüg Dios mic'ajt miidpi. ³³ E janch tiy'ajt co copicy nmijpidaacim nyajmij'ájtím Dios cixyot huinjot miid tüg'óciy ajt nhuinmañ, miid tüg'óciy ajt n'alma, etz miid tüg'óciy ajt nmic'ajt. E copicy ndzójcim njihuiiyim nmigügtijc tím jadu'n nej naychójcim nayjihuiiyim ci'm. Jactzoobatp jada ca'ydi co tüg'óciy yí' huindzigiñ'ñ huidibi anajty yajno'cpi miid Dios ycixpi.

³⁴ Co Jesús ijxy jadu'n nej je escriba tiydudägy anajty ti y'adzoyii, chi yminañ:

—Jahuenjaty miich mmibíjcín yti-goy'ityñi jaydeb mdigihuipy ma Dios y'ane'my.

Co Jesús anajty jadu'n ti y'adzooy je escriba, chi ca' jac pin ti ayuc yjacyaj'amidoohui.

¿Pin je' y'ung je Cristo?

³⁵ Jesús yaj'ixpijcpy anajty je mayjäy jiiiby ma Dios ytijc, e yminañ:

—¿Na'amy co yí' escribas ajcxy ymi-naangixy co Cristo hue' je' David y'ap y'oc? ³⁶ Com je Espíritu Santo ymoy David jada ayuc huidibi jaybety ma je Salmo necy ma jadu'n yminañ:

Yi Huindzin Dios nimay iich nHuindzin: “ñña' ya a'oy'amy ma iich nmijc, ixti cooni anajty miich mmidzip ti nmi-madactäyich, jadu'n nipaadípy nej jihuiy ti nbidägyich miich mmidzip jadu'n nej tüg tinaybejt.”

³⁷ ¿Per nej co yjadu'nity co jáy ajcxy ymi-naangixy co je Cristo David je' y'ap y'oc? ¿E David ci'm yminañ co je Cristo yí' yHuindzin'ajtpy?

Jotujc anajty je mayjäy amidoo'ijti Jesús y'ayuc.

Jesús ca'p jäygidaci leyhuindzin ajcxy yhuinmañ

³⁸ Jesús yaj'ixpijcpy anajty je mayjäy, e yminañ:

—Naycuend'ájtigix miid yí' escribas ajcxy. Com yí' escribas ajcxy ooy jotujc co nayxójxigixy miid yhuit oyjatypi yoñjatypi. Ooy ajcxy tzocy co yaj-capxpóxcixipy huindzigiñ'ñ'amy mayjäy-duum. ³⁹ Yí' escribas ooy ajcxy tzójcixy yí' cödumbi ñaybejt ma je naymujctac, etz ooy ajcxy tzójccixy ñaybejt ma yí' cömaybi jáy ñay ma jáy ajcxy yxiidüñ. ⁴⁰ Yí' escribas ajcxy yajcijxtaayipy yí' co'ögy ytöxyjäy ypidägy miid ajcxy y'adzójcín. Yí' ajcxy ooy túngixy jecy tzajpcapxycapxií jigix ajcxy capxpaady idipy. Dios niği tzaachytunipy yí' escribas ajcxy miid ypocy ycixpi, ca'ydi jac ni pin.

Je ayoobi töxyjäy y'ofrendi

⁴¹ Tüg xii anajty Jesús ñay jiiiby tigoty ma Dios ytijc. ññaayb anajty ma je limosna caja huinduu. Jesús yhuindíxcyp anajty je jáy ajcxy huidibi meen pidaaccixp ma je ofrenda caja. E maycomeeñjyay ooy ymeeñ pidaac-

cixy janch may. ⁴²Tim huin'ítiy yja'ty tüg co'ögy töxyjäy janch ayoob pidacy metz pi'c meen'yuäcxy, huidibi ca' ooy choobaady. ⁴³Chi Jesús huoomujcy je' ydiscipulos, e nimay ajcxy:

—Janch tiy'ajt jadu'n nimaaygixy co jada co'ögy ytöxyjäy ayoob jac'anaxy jada ti pidägy ofrenda, ca'ydi jac ni pin. ⁴⁴Tüg'öciy comeen'ydiyc ajcxy ypidacy ma y'ofrenda yi meen' huidibi yaj-conajxyp. Jadayaabi co'ögytöxyjäy ti pidacy tüg'öciy huidibi anajty ymiid, je meen' tüg'öciy huidibi anajty ñigayamy yi' ymooyb Dios.

Jesús ymina'n co Dios ytijc yhuindigooyipy

13 Co Jesús ypidzimy ma Dios ytijc, chi nidügti ydiscipulos ñimayi:

—Huindzin, ix jada maychaa mijjatypi etz jada maybi tijc ooy y'oy'oydúñity.

²Per Jesús y'adzooy, ymina'n:

—Huindix miich ajcxy jada maybi mijjaty ytijc. Minip tiempo mina tüg'öciy jada tijc nicxy yhu'i'my taj xit, ca' ma tzaa macxy. Huindigoydähuip tüg'öciy.

Je tiy'ajt ma ca'ni naaxhuiñybi ycixa'ni ytigoya'ñi

³Jesús miid ydiscipulos ajcxy ñicxy ma je cop huidibi xiijip Olivos. Jim ajcxy co'ixnaxy je Dios ytijc. ñaayb anajty Jesús jim copcíxy co Pedro, Jacob, Juan etz Andrés ameech migapxy Jesús, yminaangixy:

⁴—Tun may'ajt iich ajcxy yajnimaayg mina jada ytuna'ñyii yjada'ñyii co huindigoydähuip Jerusalén cajp. ¿Ti ijxpejt'adam co anajty jadayaabi jadu'n ytuna'ñyii yjada'ñyii?

⁵Chi Jesús y'adzooy ajcxy je' ydiscipulos ymina'n:

—Ix pinjaty xyhuin'iingixy. ⁶Ooy jäy may ymiinañ miid iich nxii. Naydi-jánigixy co je' ajcxy je' je Cristo,

ymina'na'n ajcxy: “Íich je' je Cristo.” E ooy jäy may huin'iinaangixy.

⁷Co miich ajcxy ayuc mmidohuipy co jäy chachchiptúngixy xii ya, ca' mdzigíyigixip, com ooy ycopcíyity co jada jadu'n jayijp ytuniiyb yjadiyb. Ca' nan hue' je' anajty tim cijxp tim tigooyb je xii je tiempo. ⁸Nayñibidigiiib tüg naax cajp miid huingbi naax cajp, e gobierno miid huingbi gobierno. E minipy mic uix canaag'it etz mij yuu mijpa'm xii ya. E jäy ajcxy ooy yhuänipy yjihuihuipy ycanaymijotcujc'ájtigixipy. Jada tzaachypi ayo'n tzondacni yi' anajty.

⁹Chi Jesús yjacmina'n:

—Nayguend'ájtigix miich ajcxy, com yi mmidzip ajcxy xymájtzcixip, e xycyéyccixip ma tungmiidpidijc, e xychachytúngixip xyhuópcixip ma yi judíojäy ñaymujctac ajcxy. Xyajníxcixip mach ma rey etz ma gobernador ajcxy yhuinduu miid iich ycixpi com miich ajcxy xymibicyich. E miich ajcxy tiy'ajt myegipy miid iich ycixpi, ixti ma rey ajcxy etz ma gobernador ajcxy yhuinduu. ¹⁰Ca' anajty xii tiempo paady mina ycixa'ñ naaxhuiñybi, chi ajcxy capxhuäcxtähuipy iich n'ayuc huindu'myb ñaaxhuiñ ma tüg'öciy naax cajp. ¹¹Co jäy ajcxy xyajnícxip mach ma codungdijc co xytiydúngixipy, chi ca' ni nej mjot'adiiyb, ni ca' mhuinmayipy nej m'adzóogixipy. Mgápccixipy je ayuc huidibi Dios xymóoygixipy, com je ayuc huidibi mgápccixip, ca' nan miich je' anajty ajcxy m'ayuc. Hue' je' je Espíritu Santo xymóoygixipy capxy ayuc. ¹²Yéydijc ajcxy ycíyegamyb ma tungmiidpi yci'm y'uch ajcxy co huen yaj'ögyii. E nañ jadu'n je ungededy ycíyegamy yci'm y'ung ajcxy ma tungmiidpi. Nañ jadu'n yi' y'ung ajcxy cíyegipy yci'mdeedy co huen yaj'ögyii. ¹³May naaxhuiñjäy ca' xychogipy

xyjihuihuipy miich ajcxy miid iich ycixpi. Pen miich ajcxy mmictinaayb ma mmibjcin, ypaadip miich ajcxy m'alma nidzoocin.

¹⁴ Chi Jesús yjacminañ:

—Co anajty m'ljxcixy je huidibi Daniel ñimiydac jecy'ajty, co pinjaty jibic-huinmañ tumb ma ca' ypadyi ma Dios ytijc, huidibi ooy ycodzigijty. Miich ajcxy huidibi tzinaayb jim Judea, co jadu'n m'ljxcixipy, chi nicx mgueectzoocix ma tungop. ¹⁵ Yi jäy ajcxy huidibi yajpatp ma ytjcnicxy ca' ñicxity tigoty ma ytijc. E ni ti jilby cayajpidzimipy. ¹⁶ Yi jäy ajcxy huidibi yajpatp camjoty, ca' ajcxy nihuimbiditye je' yjocxy huit huidibi ymiid. ¹⁷ Huin'it xii huin'it tiempo ayo'n padañ je töxyjäy huidibi anajty ti y'ungtzimigy, e nañ jadu'n yi' ajcxy huidib miid y'ung ma'xung yajtzitp. ¹⁸ May'ajt ajcxy mbijctzoohuipy ma Dios, co jada jadu'mbi ayo'n ca' ytuniyb yjadiyb ma anajty ytiich tiempity. ¹⁹ Yi jadu'mbi xii tiempo jäy ajcxy ayo'n tzaachypi minaxipy yajnaxipy. Ni caminaaxii jäy jadu'n tzaachypi mijcajee ti minaxy ti yajnaxy maabi Dios cojy naaxhuiñybi oga'n, ixti chambaad. E caminaaxii jadüg'oc ycajadiyb jadu'n. ²⁰ Pen ca' Dios capx'adugañ yjiibi ayo'n xii ayo'n tiempo, ca' ni pin chögipy. Per Dios ycapx'adugamyb yjiibi ayo'n tiempo miid je mibijcpidijc ycixpi huidibi Dios ti huin'ixy.

²¹ Co yi jadu'mbi xii tiempo anajty ymiin, ca' mmibigipy, pen ji pinjaty xyñimaaygixy: "Ijxcix, cha yajpaady je Cristo", o "jim'amy yajpaady je Cristo." Ca' mmibjccixipy jäy y'ayuc. ²² Minip jäy ajcxy huidibi ñayya-jnaxaanigixy nej Cristo, e ymináangixipy co capxhuäcxy ajcxy Dios y'ayuc, e ca' yjanchity. Ytunipy ajcxy mij huinmañ etz mijpi ijxpejt, ixti jahuin'inañ je mayjäy ajcxy huidibi Dios ti yhuin'ixyii.

²³ Nayquend'ajtigix miid yi jadu'mbi jäy ajcxy, com jayijp iich miich ajcxy yi' ti nyajmiidmiydägy.

Nej jada' je Dios y'ung yminipy jadüg'oc

²⁴ Chi Jesús yjacminañ:

—Co anajty yi jadu'mbi ayo'n tiempo ti ñaxy, ycoodzihuañ etz je po' ca' y'anañ. ²⁵ Maymadza' ycähuip, e nañ yücxiip huidijaty mic'ajt miid tzejpjoty. ²⁶ Je huin'it xii je huin'it tiempo co jadu'n anajty ytunyii yjadyii, huin'it ajcxy m'ixipy, iich je jäy huidibi tzoon tzejpjoty, co iich anajty nmiinich jocjoty miid tüg'óciy nmic'ajt n'oy'ajtich. ²⁷ Co jadu'n anajty nmiinich, chi mic'amy nguexipyich iich n'ángeles ajcxy ma xii ypidzimy, ma xii ycidägy, ma jimboj ypidzimy etz ma tichpoj ypidzimy. N'ángeles ajcxy yajmugañ tüg'óciy iich njäy, huidibi ti nhuin'ixyich, xim yam ma ajcxy yajpaady ya naaxhuiñ, etz jilby tzejpjoty.

²⁸ Chi Jesús yjacminañ:

—Jëb miich ajcxy tiy'ajt mbigipy ma yi higuery jadu'n nej je xii je tiempo mimb cidaacni. Co je higuery jadüg'oc ñilhuamiy, chi miich ajcxy mnejhuüy co ti yhuingoni mina ypottigiñyñi. ²⁹ Nañ tim jadu'n co m'ixipy tuniyyb yjadiyyb tüg'óciy ijxpejt nej ti nni-maaygixy, chi mnejhuuñy co ti yhuingoni je tiempo mina nhuimbiditye jadüg'oc ya naaxhuiñybi. ³⁰ Janch iich miich ajcxy nimäy co jada huidibi ti nnimiydacyeich tuniib jadiib ca'ni anajty y'öctay je jäy ajcxy huidibi jacjugy'ajtp jadachambi xii jadachambi tiempo. ³¹ Je tzejp etz je naaxhuiñybi cixipy tigoyipy. Iich n'ayuc huidibi ngapxyich, ca' ycixipy ytigoyipy ni caminaaxii. ³² Ca' ni pin nejhuüy je xii je tiempo mina ytunañyii yjadañyii jadu'n nej ti iich miich ajcxy nni-maaygixy. Ni je ángeles ajcxy jilby tzejpjoty ca' nejhuuygixy, nañ

ni iich, Dios y'ung', ca' nejhuüyich. Jëyi Dios Teedy tügpajc nejhuüy.

³³ Ni'ixi' ahujxcix. Mibijctzoogix Dios jabom jabom, com ca' mnejhuiygixy mina anajty ytuna'nyii yjada'nyii yi-huidibi ti nyajnimaaygixy. ³⁴ Yi xii yi tiempo huidibi minip jadu'n nipaady nej tüg comeenyjáy huidibi ñicxa'n ma tüg it lugar huidibi jigüegy yajpatp. Jayijp ca'ni anajty choon, chi yajnibijcy je ytumbi ajcxy nidüg nidüg je' ytung. E nimay je' ytumbi huidibi cuend'ajtp je tijc'aguu co huen ni'ixi' y'idipy ma tijc'aguu. ³⁵ Ni'ixi' m'idipy miich ajcxy. Com ca' mnejhuiygixy mina je codijc yhuimbida'n ma ytijc, pen namgodziy, o mij coodz, o moñi, o ma anajty ti yxiimiiyñi. ³⁶ Ca' jécyity co yjadipy timetiini, e xya-jyöybéjtcixipy anajty mdzachmaagixy. ³⁷ Yi huidibi iich miich ajcxy ti nyajni-maaygixy, nañ jadu'n nimäyich tüg'óciy jáy co huen ajcxy nidüg'óciy ahujxcixip ni'ixi' je xii je tiempo mina nhuimbidipich jadüg'oc ya naaxhuñ.

Xicmujccixy capxmujccixy co Jesús madzaangixy

14 Tigoy'ijtni anajty mejtz xii co judíoJay ajcxy nixiiduna'n je pas-cua xii, mina ajcxy tzajcaagy cay huidibi ca' levadura miidity. Je judío teedy ajcxy huidibi jacmijtungmiid etz je escribas ajcxy huinma'n'ixtaaygixy nej jëb ameech májtcixipy Jesús, e yaj'ögaangixy, ca'ydí je mayjáy nejhuüy. ² Chi ajcxy ñayñimayi miñ xyipy:

—Ca' y'óyity co nmájtzim Jesús xijoty. Com ca' y'écyity co je mayjáy yjotmátcottáhuipy, e ytiñihuip huambi jihuüy ajcxy.

Tüg töxyjáy pidacy aceite ma Jesús ycohuajc

³ E Jesús jim anajty yajpaady jim Betania. Hue' Jesús anajty yajpaady ma Simón ytijc, je Simón huidibi anajty

ymiid nibüdz pa'm. Jesús iñaayb anajty ma caydac co ymiñ tüg töxyjáy miid tüg tzaadüdz quiiq ujtz miid perfume huidibi ooy oy yxuugy. Jada perfume ooy anajty chóohuüty. Chi je töxyjáy yaj'ahuäch je quiiq, e yajcöyogiy Jesús je perfume huidibi ooy oy yxuugy. ⁴ E nijëjity jáy ajcxy huidibi anajty jim, ca' anajty ajcxy yjotcújcity miid huidibi je töxyjáy ti tuñ, e ñayñimayi ajcxy miñ xyipy:

—¿Nej jada co ocyaj'ayooni yi perfume huidibi ooy oy yxuugy? ⁵ Jac'oy co ixipy yajtoogy yi perfume tugüg migo'px peexy, jigix yajpubedipy ayoohtijc.

E ca' jadu'n ajcxy tim jäygidacy nej je töxyjáy ytuuñ miid Jesús, chi ix'ojy ajcxy je töxyjáy ayooob.

⁶ Chi Jesús yminañ:

—Ixmajtcix jada töxyjáy. ¿Nej co m'amayiygixy? Yi huidibi ti tuñ miid iich, ooy yi' y'óyity. ⁷ Je ayoohtijc ca' ytiñoy'idipy ma miich ajcxy nimina. Huen huidibi xii huen huidibi tiempo jëb mbubedip ajcxy ayoohtijc. Per iich ca' n'ida'nich ya jecy miid miich ajcxy. ⁸ Jada töxyjáy ti tuñ miid iich jadu'n nej ti ymadägy. Yi' ti pidägy ma iich nnin'cx perfume huidibi ooy oy yxuugy. Yi' jijp'ijxpy mina naaxtiñhua'nich. ⁹ Janch iich miich ajcxy nimaaygixy co huen yma'amyity ya naaxhuñ ma anajty yaj'iñhuächy yajcapxhuächy jada ayuc jada tiy'ajt huidibi nidzoocin miid, yajnimiydägipy huidi jada töxyjáy ti tuñ, jigix capxpaady y'idipy.

Judas cäyecy yi Jesús ma ymidzip

¹⁰ Huin'it tiempo je Judas Iscariote, nidüg je nimajmetzpi huidibi Jesús anajty ti huin'ixy, oy miid ñaygapxyii je teedy mijtungmiidpi nej jëb cäyecy Jesús ma yi teedy ajcxy. ¹¹ Co je teedy mijtungmiidpi ajcxy jadu'n midoy, co je Judas cäyega'n Jesús ma yi' ajcxy,

chi ajcxy ooy yjotcugiiy. Chi ajcxy Judas meñ yajhuinhuaniy. Chi Judas yhuinma'ñixtay nej jëb occiyecy Jesús ma yi' ajcxy.

Co Jesús y'adzu'ajty pascua xiijoty

¹²Chi paty je mij xii mina je xii'ajtpidijc tzajcaagy cay huidibi ca'p levadura miidity, e yaj'öccixy je cöbixy huidibi ajcxy yajhuindzigiiyb anajty Dios. Chi ydiscípulos ajcxy y'amidooy Jesús:

—¿Ma'amy mdzocy co ni'ixiiyim je pascua xii adzu'ájtín?

¹³Chi Jesús quejxy metz ydiscípulos ajcxy cajpjoty, chi nimay:

—Jim miid mnaybadiiyb tüg yëydijc huidibi nii tzmnicxp ma tüg majt. Miich ajcxy mbanicxiyib je yëydijc.

¹⁴Mbanícxipy ajcxy je yëydijc, ixti coon mbajädipy ma ytijc. E miich ajcxy mnimähuipy je codijc: “Je Huindzin Jesús ñejhuñhuam ma miich miidity tüg cuarto ma je Huindzin Jesús miid ydiscípulos ajcxy jëb caaygixy yi pascua xii adzu'ájtín.” ¹⁵Je codijc ci'm xyajni'ixiiygixyiyip tüg cuarto mijpi ma je mimetz piso huidibi ti yajni'ixiy. Ma yijimbi cuarto miich ajcxy mni'ixiihuipy yi pascua xii adzu'ájtín.

¹⁶Chi je metz Jesús ydiscípulos ajcxy tüyöychooñ. Co ajcxy yja'ty cajpjoty, chi ajcxy paty je cuarto, tím jadu'n nej Jesús jayijp yminañ. E jim ajcxy ni'ixiy je pascua xii adzu'íbi.

¹⁷Nam coodziinyi anajty co Jesús yja'ty ma je cuarto miid jacjadyii ydiscípulos ajcxy. ¹⁸Co anajty jim ycaaygixy ma je caydac, chi Jesús yminañ:

—Janch iich miich ajcxy nimay co nidüg miich ajcxy huidibi cham caayb miid iich, xyciyegaambich ma nmidzipich.

¹⁹Co je Jesús ydiscípulos jadu'n miidooy, chi ooy ytigiyy tajpi maybi ajcxy,

e ñay'amidóohuigixy miñ xyipy, e tüg yminañ:

—¿Nej iich jada'ji?

E jadüg yminañ:

—¿Nej iich jada'ji?

²⁰Chi Jesús yminañ:

—Yi' yi' nidügty yi nimajmetzp huidibi tocxmujcp miid iich ma tügpi texy. ²¹Pues janch iich je', je jäy huidibi tzoon tzajpjoty, nbadaamybich tzaachypí ayo'n jadu'n nej yjaybétyity ma yi Dios ñecy. Per mij ayo'n pada'ñ je jäy huidibi xyciyegaambich ma iich nmidzip. Jac'oy co ca' ycadimma'xung'ajty jada yëydijc.

²²Caayb ajcxy anajty, co Jesús conigy tüg tzajcaagy, e jayijp yajnax Dioscojuyip ma Dios, e chi tujc-huäcxy je tzajcaagy, moy je' ydiscípulos ajcxy. E co Jesús jadu'n tuñ, chi yminañ:

—Caaygix jada tzajcaagy. Jada tzajcaagy iich jada nninix.

²³Chi Jesús conigy je ügy vaso, e co Dioscojuyip yajnaxy, chi moyday ajcxy je ügy, e nidüg'öciy ajcxy uucy je ügy.

²⁴Chi Jesús yminañ:

—Jada ügy iich nni'py'ajtpy huidibi temamb yogamb. Je' jada jemybi Dios ycötújcín huidibi Dios yejc miid jäy ajcxy ycixpi. ²⁵Janch tüy'ajt jadu'n nej iich miich ajcxy nimaaygixy, co ca' jadüg'oc n'üga'ñich vino nii, ixti cooni anajty njädyich tzajpjoty ma yi Dios y'ane'my.

Jesús capxpídzimy co Pedro ymina'na'ñ co ca' y'ixy'adyii

²⁶E co Jesús etz ydiscípulos ajcxy iiy tüg himno, chi ñicxy ajcxy ma je cop huidibi xiijip Olivos. ²⁷Chi Jesús yminañ:

—Cham coodz xycöguëgaambich miich ajcxy, com jaybety jadu'n ma Dios ñecy ma jadu'n yminañ: “Nyaj'ögaamybich je cöbixy cuend'ajtpi, e huin'it je cöbixy queeg-huäcxtähuip.”

²⁸Per co iich anajty njugypícyich

jadüg'oc, co iich anajty ti n'ögyich, n'icxibich jim Galilea jacjayijp, ca'ydi miich ajcxy.

²⁹ Chi Pedro Jesús nimaayi:

—Oy ixypy yi jacjadyii miich mdiscípulos ajcxy xycöguectäy, per iich ca' miich ngöguëga'n.

³⁰ Per Jesús nimay Pedro:

—Janch tiy'ajt jadu'n nej yam nimäy, jadachambi coodz ma ca'ni anajty tzeyyaxígy mejtz'oc miich xycoyüdzan'ich tugiig'oc, mina'na'n co miich ca' xy'ixy'adyijich.

³¹ E Pedro ca' anajty cöbiga'n nej Jesús yminañ, chi mictägy minañ:

—Ca' iich miich ngoyüdzan', oy ixypy ndim'o'c'ich quipxy miid miich.

E nañ actim jadu'n jacjadyii Jesús ydiscípulos ajcxy yminañ nej Pedro ti yminañ.

Jesús mibijctzoy Dios jim Getsemaní

³² Jesús miid ydiscípulos ajcxy oyja'ty ma tüg it huidibi xíjijp Getsemaní, chi Jesús je ydiscípulos ajcxy nimay:

—ña' miich ajcxy ya, nami n'ocnicxyich jim'amy Dios mibijctzooob.

³³ Chi Jesús miid nicxy jëda'ajty Pedro, Jacobo etz Juan ma tüg it ahuingujc. Chi Jesús ytigiiy tajpi maybi jihuiy jotmay.

³⁴ Chi Jesús yminañ:

—Njihuiybich tüg jotmay nej n'öga'n'ich. Hu'fmgix miich ajcxy ya etz juugy m'íjtcixipy, ca' mmáagixipy.

³⁵ Chi Jesús ñicxy jac'amijci'm, Dios mibijctzoy, e may'ajt pijctzoy co ixypy ca' minaxy yajnaxy je tzaachypi huidi anajty ypadamy je huin'it hora. ³⁶ E Jesús anajty Dios mibijctzoy yminañ:

—Dios, miid miich ca' ni ti chípity. Píjicgich jadayaabi tzaachypi ayo'n, per ca' yjadúnity nej iich ndzójcin, huen tuñyii jadu'n nej miich mdzójcin.

³⁷ Co Jesús nihuimbijty Pedro, Juan, etz Jacobo, chi oy ajcxy paady ti anajty ymi'öccixy. Chi Jesús Pedro nimay:

—Simón, ¿nej ti mmi'ögy? ¿Nej ca' mmadäga'n m'idipy juugy tüg hora? ³⁸ Jugy'íjtcix, e mibijctzooogix Dios ca'ydi jibictuuyb mdigiigixy. Janch tiy'ajt co jotjoty ooy mnijot'ájticy mdunaangixy yi oybi. Per yi mmin'icx oy amaayity.

³⁹ Chi Jesús jadüg'oc huinhuäctuitye je ydiscípulos ajcxy, e jadüg'oc ñicxy Dios mibijctzooob. May'ajt pijctzoy tim jadu'n nej je jayijp'atypi anajty ti yminañ.

⁴⁰ Chi Jesús yhuimbijty ma anajty ajcxy ydiscípulos yajpaady, e jadüg'oc oy pátcixy ti anajty ymi'öccixy, com ca' ajcxy mimadägy máhui, e ni ca' ajcxy jajty nej adzohuipy Jesús. ⁴¹ Midugiig'oc Jesús ñicxy ma je' ydiscípulos ajcxy, e yminañ:

—¿Nej ya mjacmáagixp mjacpoooc-cixp? Maagix pooocxix jadachambi. Ti miid jadu'nyi. Ti je tiempo huaad'ájtñi mina iich, je jäy huidibi tzoob tza-jpjoty, xyciyegipy ajcxy ma yi jibic jäy-dijc. ⁴² Maybidigcix, tzoc jámim. Chi ymiiñ je jäy huidibi xyciyegaambich ma nmidzípich.

Mach ajcxy Jesús yajnicxcixy

⁴³ Capxp anajty Jesús, co Judas oyjäty ma Jesús yajpaady. Judas hue' je' nidügti je majmetzpi huidibi Jesús yhuin'ijx. Judas miid miin mayjäy huidibi ajcxy miid pujx etz quipy. Je teedy mijtungmiidpi, je escribas ajcxy, etz je mijjäydijc ajcxy ti anajty quexy je mayjäy huidibi anajty madzamb Jesús. ⁴⁴ Judas, je huidibi anajty ciyegamb Jesús, hue' anajty jayijp ti moy je mayjäy tüg ijxpejt huidibi miid jëb ajcxy ijxcabip Jesús. Jadu'n jayijp Judas ycapxytuñ miid yi' ajcxy, e yminañ:

—Je jäy huidibi anajty ndzücxypich, yi' je' anajty Jesús. Madzipy ajcxy, e myajnicxip miich ajcxy yajxon cuend'aty.

⁴⁵ Mic'amy co Judas oyjädy ma Jesús yajpaady, chi nimijhua'cy, e nimay:

—Huindzin, Huindzin.

E co jadu'n ymīnañ, chi Judas Jesús tzüicy. ⁴⁶ Chi mic'amy je mayjäy Jesús mach, e yajnicxy ajcxy mach.

⁴⁷ Per nidügti Jesús ydiscípulos juudy ypujxy ma ytjic, chi je teedy mjtungmīidpi tüg ytumbi yajtzaachiīyi, quejtzpujxi tüg ytätzac. ⁴⁸ Chi Jesús je mayjäy nimay:

—¿Ti co miich ajcxy xyñimiñich miid pujx etz quipy, jadu'n nej jihuīy iich tüg meetzpi? ⁴⁹ Jabom jabom nyaj'ixpijcyich jäy jiiby ma Dios ytjic ma miich ajcxy myajpaady, e ni ca' miich ajcxy xymajchich. Paady jadu'n ytunyīi yjadyīi jigix yi' yajcuydumb nej ity jaybety ma Dios ñecy.

⁵⁰ Chi je' ydiscípulos ajcxy yajhui'my Jesús naydügpajc. Chi je' ajcxy yqueegy.

Je jäy mutz'anägnip huidibi quectzög

⁵¹ Per tüg yujcyeeeg anäg huidibi anajty payöy Jesús nimóchity anajty miid tüg sávana. Chi Jesús ymidzip ajcxy majch je yujcyeeepi. ⁵² Chi je yujcyeeepi ciqueegtuty je mayjäy, yajhui'my ysábana, e yquecytzögy nihuädz ixhuädz.

Jesús mij juntijoty

⁵³ Chi ajcxy yajnicxy Jesús mach ma je teedy mjtungmīidpi yajpaady. Chi mic'amy ñaymujci tüg'óciy teedy ajcxy huidibi mjtungmīidip, e tüg'óciy mijjäydijc, etz tüg'óciy escribas ajcxy. ⁵⁴ Chi Pedro jiguëgy anajty panicxy je mayjäy ajcxy ixti oy yja'ty ma je teedy mjtungmīidpi ytiba'. E jim ixtacy quipxy miid policia ajcxy agujc, yxaamgixy anajty ma jijnba'.

⁵⁵ Je teedy ajcxy mjtungmīidpi etz tüg'óciy je judíojäy ytungmīidpi ajcxy yhuinma'ñ'ixtaaygixy nej ajcxy jëb Jesús yajpocyca' miid ajcxy yxihuīn, e jadu'n jëb mooygixy yi' öcin. Per ca' ajcxy paady huinma'ñ. ⁵⁶ Mayjäy nihuambejty Jesús miid anii, e ca' ajcxy y'ayuc ytügiy. ⁵⁷ Ni-

jëjity jäy ytīnaygy juntajoty, e nihuambejty ajcxy Jesús, ymīnaangixy:

⁵⁸ —Iich ajcxy amido'ijt Jesús y'ayuc tüg tecz, co jadu'n ymīnañ: “Njidaamybich jada Dios ytjic huidibi jäy ti cójicxy, e codugiig xii gojtigadzicpich huingbi huidibi ca' jäy cojy.”

⁵⁹ Per ni ca' ytügiīy ajcxy y'ayuc nej ajcxy Jesús nihuambejty, ac tigachjaty nidüg nidüg ymīnañ ajcxy.

⁶⁰ Chi je teedy huidibi je jacmjtungmīid ytīnaygy juntajoty, chi y'amidooy Jesús e nimay:

—Jesús, ¿ca' nej m'adzohua'ñyi? ¿Ca' mmidooy nej yxchachxigixy?

⁶¹ Per Jesús amoñ y'ijty. Ca' ti ayuc adzohuimbijty. Chi je teedy jadüg'oc mi-gapxy Jesús nimay:

—¿Nej miich je' je Cristo, je Dios y'ung?

⁶² Chi Jesús ymīnañ:

—Janch jadu'n, iich je' je Cristo, je jäy huidibi tzoon tzajpjoty, e miich ajcxy xy'ixipich iñäyich ma je mijpi Dios ymijc a'oy'amy. Nañ jadu'n xy'ixipiyich miich ajcxy jocjoty co anajty nhuimbityich jadüg'oc ya naaxhuīñ.

⁶³ Chi je teedy huindzech huinhuocy yci'm yhuit, je' je' tiy'ajtjic co ca' anajty yjotcújcity miid Jesús y'ayuc, chi ymīnañ:

—¿Ti testigo njac-huaanīm? ⁶⁴ Miich ajcxy ci'm ti mmidoogixy yi' y'ayuc, jadu'n nej ycapxtigoy miid Dios. ¿Nej miich ajcxy minaangixy?

Chi nidüg'óciy ajcxy ymīnañ co janch jadu'n Jesús mij oy ti ycapxtigoy miid Dios ytīy'ajt, paady huaad mooygixy yi' o'cin.

⁶⁵ Chi nijëjity jäy yhuindzujgy Jesús. Chi ajcxy huingoxodziy, cójxcixy, e chi ajcxy nimay:

—Octiygapx. ¿Pin ti xycojxy?

E je policiatijc ajcxy cojxy Jesús ma yhuiniyjip.

Pedro ycoyüch Jesús

⁶⁶ Pedro tibäy anajty y'ahuixy. Chi ñimijhuäci tüg tumbi töxyjäybi huidibi anajty tumb ma je teedy ytijc. ⁶⁷ Co je töxyjäy ijxpaty Pedro iñäy anajty jünba'áy, yxaamb anajty. Chi huindicxpejty Pedro, e nimay:

—Miich nañ mïdhuidijtpy anajty je Jesús yi Nazaretpi.

⁶⁸ Per Pedro ca' cöbijcy je töxyjäy y'ayuc, e yminañ:

—Ca' n'ixy'adyijich jada Jesús. Ni ca' nhuinjihuüyich ti miich nimiydacy.

E mic'amy Pedro ypidzimy jiiby, e tim huin'itüy tüg tzeyñi'aa oy yaaxigy. ⁶⁹ Chi jadüg'oc je tumbi töxyjäybi huindicxpejty Pedro, e nimay je jäy ajcxy huidibi jim yajpatp huingon, e yminañ:

—Jada je' nidügti huidi anajty mïd huidity Jesús.

⁷⁰ Chi Pedro jadüg'oc yminañ co ca' ix'adyii. Co hueeñi, je jäy ajcxy jadüg'oc Pedro nimay:

—Janch co miich je' nidügti ma Jesús yjäy miñ, Galileo jäy miich, com nmi-dooybich miich m'ayuc nej Galileo jäy ycapxcixy.

⁷¹ Co ajcxy jadu'n yminañ, chi Pedro mictägy ñaygogapxi co ca' y' mïd-huidity Jesús, yminañ:

—Dios y'ijxpy ñejhuiyb co tiy'ajt ngapxyich, co ca' n'ixy'adyijich yi Jesús huidibi miich ajcxy mnigapxyp.

⁷² Co Pedro ycapxymaayi tim huin'itüy tüg tzeyñi'aa yaaxigy mimejtz'ocpi. Huin'it Pedro jäy metzcoody nej Jesús ñimäyii: “Cham coodz jayjyp ca'ni anajty tzeyñi'aa yaaxigy metz'oc, ti anajty miich minañ tugig'oc co ca' xy'ix'adyijich.” Co Pedro jadu'n jäy metzcoody Jesús y'ayuc, chi tajy may ñayjihuiyi, e ytiigy yaaxpi.

Jesús ma Pilato yhuinduu

15 Co yximiiy, chi je teedy ajcxy huidibi mij tung mïd, je mijjäy-dijc, je escribas ajcxy, etz tüg'óciy judío-jäy huidibi mij tung mïd yömujectay ajcxy. Chi nidüg'óciy ajcxy yajnixcixy Jesús cïxoch ma Pilato, je gobernador. ² Pilato Jesús y'amidooy, nimay:

—¿Nej miich rey'ajtp ma yi judíojäy ajcxyi?

Chi Jesús yminañ:

—Miich jadu'n minamb.

³ Je judío teedy ajcxy huidibi mïjtung-mïdpi mictägy tzachxigixy Jesús mïd canaagnax xihuín. ⁴ Chi Pilato jadüg'oc Jesús y'amidooy, nimay:

—¿Ca' nej m'adzohuañi? Ix nej yi mmidzip ajcxy ychachxigixy.

⁵ Chi Jesús ca' ni nej y'adzooy. E Pilato ooy chachhuinmay'ahuidijty.

Jesús yajmoy ysentencia co y'ögipy

⁶ Com xijoty anajty, je gobernador Pilato najtzmazziy tüg machyjäy, je huidibi je mayjäy anajty ypijctzoogixyp. ⁷ Pujxtijc iñaayb anajty jim Jerusalén tüg machyjäy huidibi anajty yxii Barrabás. Barrabás pujxtijc iñaayb anajty quipxy mïd jacjadyii jäy huidibi anajty ti midziptzoon je gobierno romano, e ti anajty yjäy yaj'ócixy. ⁸⁻⁹ Co anajty je may yxi'ajtpidijc may'ajt pijctzoogixy ma Pilato co najtzmazzihuip tüg machyjäy, chi Pilato yminañ:

—¿Nej mdzojccixyp co nnajtzmazzihuibich je judíojäy ajcxy yrey?

¹⁰ Pilato ñejhuiyb anajty co mañ'ajtingíxy anajty ajcxy je teedy mïjtungmïdpi ti cïyjecixy Jesús. ¹¹ Per co Pilato jadu'n yminañ, chi je teedy ajcxy mïjtungmïdpi ooy ajcxy yajhuamgoty yajjihuiygoty je mayjäy co huen je Pilato najtzmazziy je Barrabás.

¹²Chi Pilato y'amidooy je mayjäy jadüg'oc:

—¿Nej miich ajcxy mdzocy ndunipyich miid jada yëdyjc huidibi jäy ajcxy ytijpy co yrey'aty ma yi judíojäy ajcxy?

¹³Chi je mayjäy mic yminangottay:

—Yajcruutzpet.

¹⁴Chi Pilato yminañ:

—Per ¿ti yi' ti tundigoy?

Huin'it je mayjäy nigí mic yminañ:

—¡Yajcruutzpet!

¹⁵Co jadu'n je mayjäy ajcxy mictägy yminanday, chi Pilato anajty yajjotcujc'adaangixy je mayjäy, chi najtzmazziy je Barrabás. E co yajc'ajttay yi Jesús, chi cäyecní co huen yajcruutzpedyíi.

¹⁶Chi je soldados ajcxy yajnicxy Jesús ma je agujctäjc tiba', e jim ñaymujcí tüg'óciy soldados ajcxy huidibi yajpatp anajty jim Jerusalén. ¹⁷Chi ajcxy yajni-jeniíy je Jesús tüg rey yhuit, color ucypí e yajcojeniíy ajcxy apy corona. ¹⁸Chi je soldados ajcxy yminañ:

—¡Viva jada judío rey!

¹⁹Chi je soldados ajcxy huojpy Jesús ma ycohuajc miid paxy, e huindzuj jijptzujcixy ooy, e huingojxtinay'ahuiíygixy janch ypaad nej jihuíy ooy huindzigiíygixy.

²⁰Co je soldados ajcxy nixiictay yajxiictay Jesús, chi ajcxy jeeni je yreyhuit color ucypí, e yajnijeniíy ajcxy ycí'm yhuit jadüg'oc. Chi ajcxy Jesús miidcäppidzimy co anajty yajcruutzpedaangixy.

Co Jesús yajcruutzpejtí

²¹Tü'am ajcxy tüg jäy miidnaybati, hue' anajty yxii, Simón, ycojájpity jim Cirene, Alejandro etz Rufo je' anajty yteedy. Hue' anajty choñ camjoty. Chi ajcxy adzip nimay Simón co huen jaccapi Jesús ycruudz.

²²Chi ajcxy yajnicxy Jesús ma tüg it lugar huidibi yxii Gólgota, je ayuc Gólgota jadu'n yhuimbídzimy o'cpi cohuajc.

²³Chi ajcxy moy Jesús vino huen ügy tem huidity miid mirra tzoy. Per ca' Jesús cöbijcy je vino nii. ²⁴Chi ajcxy yajcruutzpejty Jesús. E huin'it je soldados ajcxy suerte íjxy, co anajty ajcxy Jesús yhuit yajhuäcxaani, oc'ixaangixy pin anajty ocj'é'ajtip.

²⁵Petyxii anajty co ajcxy yajcruutzpejty Jesús. ²⁶Je ayuc huidibi ajcxy yjaay ma Jesús cruudz, jadu'n yminañ:

—Je judíojäy ajcxy yRey. ²⁷Quipxy miid Jesús ajcxy yajcruutzpejty metz meetzpi. Tüg meetzpi ajcxy yajcruutzpejty a'oy'amy ma Jesús ymijc, e jadüg anajty'amy. ²⁸Yajcuyduñ nej anajty jaybety miñ ma Dios ñecy, ma jadu'n yminañ: “Yaj'amichoomujc je Cristo miid je pocyjäy ajcxy.”

²⁹⁻³⁰Je mayjäy huidibi ajcxy naxiiyb anajty ma Jesús yajpaady cruutzcáxy, ooy anajty ajcxy ycöjigiíyñ, nixiicy yajxiicy ajcxy Jesús, yminañ ajcxy:

—Bah, miich huidibi Dios ytijc mji-daanip, e codugüig xii huingbi myajpidigañ, miich ci'm cham naygohuaani, e minac cruutzcáxy.

³¹⁻³²Nañ jadu'n je teedy ajcxy mijtungmiidpi etz je escribas ajcxy nixiicy yajxiicy ajcxy Jesús ñayñimayi miñ xyipy:

—Jada Jesús ti cohuañ jacjadyii jäy, e ca' jaty nej ci'm ñaygohuañiiyb. Pen janch, co jada Jesús yjéjity je Cristo huidibi rey'adamb ma yi judíojäy ajcxy, ymiid ixipy mic'ajt jaydëb ci'm yminagipy cruutzcáxy. Co jadu'n ixipy n'íjxim co ci'm ti yminacy cruutzcáxy, huin'it miibájcim co janch jada jéjity je Cristo huidibi rey'ajtp ma yi Israel jäy.

Nañ jadu'n je metz meetzpi ajcxy huidibi cruutzpejt quipxy miid Jesús nixiicy yajxiicy ajcxy je Jesús.

Co Jesús y'ögy

³³ Co yucjcxiiijiy, chi ycoodziygiday tüg'öciy naaxhuiñ. E jadu'n je naaxhuiñ y'ijty coodz ixti minacyxi. ³⁴ Minacyxi Jesús mic yminañ miid aramaico ayuc:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —yi jadu'mbi ayuc hue' yhuimbídzimy: Tat Dios. Tat Dios. ¿Na'amy co ti xy'ix'ixyich?

³⁵ Nijējity jāy huidibi anajty jim yajpatp huington ma Jesús, co midoo jadu'n ajcxy Jesús y'ayuc, chi ajcxy yminañ:

—Midoogix, Elías yi' yaaxtaayb.

³⁶ Chi nidügti ajcxy ninicy Jesús poygy, ti anajty yajxoogy pixy miid vinonñi ta'mbi, e yajijpxodziy je pixy ma tüg paxy, e jadu'n yajja'ty je vino nii ta'mbi ma Jesús y'ahuac, huen muucip je vino nii ta'mbi. Co jadu'n tuñ, chi yminañ:

—Tzoc oc'ahuixim pen mimb Elías, e miñ yajminagyii ma yi cruudz.

³⁷ Chi Jesús mic ycapxqueegy, chi y'o'cy. ³⁸ Co Jesús y'o'cy, chi je mapxhuit yciitzhua'cxy tinä'amy huidibi anajty miid y'adiydútyity je Dios ycuarto ma je teedy mijtungmiidpi ytiygy tüg tecypajc jimijt jimijt. ³⁹ Je soldado huindzin huidibi anajty tinaayb ma Jesús yhuindu, co jadu'n midoy nej Jesús mic yaaxqueegy, e ijxy nej y'ögy, chi yminañ:

—Janch co jadayaabi yēydijc anajty Dios ung'adyii.

⁴⁰ Nañ jim anajty nijējity töxyjäy-dijc ymij'ijxcixy jiguēgy. Jim anajty yajpaady María Magdalena, etz je jadügpí María, Jacobo je mutz'anägnip ytaj, etz José ytaj. Nañ jim anajty yajpaady Salomé. ⁴¹ Jadayaabi töxyjäy ajcxy miid-huidijt Jesús, e ti anajty pubéjtcixy taabi anajty Jesús yajpaady jim Galilea ñaaxjot. Nañ jadu'n anajty jim yajpaady jacnaagity töxyjäydijc ajcxy huidibi anajty ti ycoody jim Jerusalén quipxy miid Jesús.

Jesús yajnaaxtigyiyi

⁴²⁻⁴³ Paady co chu'iyñi hue' anajty viernes mina judfojāy ñayyajpocynñihuáatzigixy, jaydēb anajty amay'adaangixy je sábadó xii je com jabom. Chi José huidibi anajty cogajp Arimatea yjotmictuñ, chi ytiygy ma je gobernador Pilato, pijctzooy may'ajt co yajnaaxtigihuaani Jesús ñinicx. E hue' je' José anajty tungmiid ma yi judfojāy ajcxy. José yjijp'ijxpy anajty mina Dios pidägañ yi' y'ané'min ya naaxhuiñ. ⁴⁴ Pilato ooy tzachhuinmay co Jesús tim mic'amy ti y'ögy anajty, paady huodzoy je soldado huindzin, e tiy'ajt pijctzoy pen janch co Jesús ti anajty y'ögy. ⁴⁵ Co je soldado huindzin tiy'ajt yejcy co Jesús ti anajty y'ögy, chi nimay José co huen yajnaaxtigihuiy Jesús. ⁴⁶ Chi José juy poob huit, e co yajminajcy Jesús ñinicx, chi moñ miid je poob huit, e chi pidacy ma tüg tzaajut huidibi anajty ti yajtzejtztüdy ti yajpadüdy ma tüg tzaahuingueetz. E chi yaj'adujcy je öcpi jut miid tüg mij tzaa. ⁴⁷ E je metzpi töxyjäy María Magdalena etz je jadügpí María huidibi José ytaj'ajtpy huindücxp anajty ajcxy co Jesús ñaaxtigiyi.

Jesús yjugypijcy jadüg'oc

16 Com jabom jopy, domingo, chi je tugig töxyjäy ajcxy María Magdalena, María Jacobo ytaj etz Salomé juy ajcxy tzoy huidibi ooy oy xuogy, pidägaangixy anajty ma Jesús ñinicx. ² Je tugigpi töxyjäy choon domingo, seamaan ixtigi', tim jopyñi. Ti anajty ypidzimni je xii co ajcxy oyjädy ma je öcpi jut. ³ Chi je tugigpi töxyjäy ajcxy nayñimaayi miñ xyipy:

—¿Pin xy'ocpubéjtim jigihuiy je mij tzaa huidibi miid agiyity je öcpi jut?

⁴ Per co ajcxy ijxy je öcpi jut, chi ajcxy ijxy ahuingujc je mij tzaa anajty ytiygye-

jnäy huidibi je öcpi jut anajty agiiydu-jcp. ⁵ Chi ajcxy ytiigiij jutjoty. E chi ajcxy ijxy tüg yeeg'anäg iinäy anajty a'oy'amy ma je' ajcxy. E je yeeg'anäg poob huit anajty ymiid. Co ajcxy jadu'n ijxy je yeeg'anäg jiiby jutjoty, chi je töxyjäy ajcxy ooy chigiij. ⁶ Chi je yeeg'anäg nimay je töxyjäy ajcxy:

—Ca' ooy mdzigiigixy. Miich ajcxy je' m'ijxtaaygixp je Jesús huidibi cogajp Nazaret, je huidibi jäy ajcxy yajcruutzpejt. Ti je' yjugypicy. Ca' je' ya. Oc'íjxcix ya ma ajcxy pidaacci. ⁷ Níxcix, nimaaygix Pedro etz yi jacjadyii Jesús ydiscípulos ajcxy co Jesús nícxip jayijp jim Galilea, e jim Galilea ñaybadiiyb ajcxy miid Jesús, jadu'n nej ajcxy ñimaayi jayijp'aty.

⁸ Chi je töxyjäy ajcxy jim yqueegy ma je öcpi jut, com ti anajty ooy chigiigixy. Ooy anajty ajcxy chiuyuy miid tzig'iñ. E ni ca' ajcxy nimay ni pin nej anajty ti íjxcixy, com ooy anajty chigiigixy.

Jesús ñaygue'xici ma María Magdalena

⁹ Je domingo, semana ixtigi', co Jesús yjugypicy, chi ñayguëxici jayijp ma María Magdalena, je' je' je töxyjäy huidibi anajty Jesús ti yajpidzimi huixtujc ca'oybi ma yjot yhuinmañ. ¹⁰ Chi María Magdalena ñicxy ma Jesús ydiscípulos ajcxy huidibi miid yhuidijty, e nimaaygixy nej anajty yi' ti ixy Jesús co ti yjugypicy jadüg'oc. E Jesús ydiscípulos ajcxy ooy anajty ytájycixy ymáygixy etz yaaxcixy. ¹¹ E co ajcxy midoohui je María y'ayuc, co anajty ti ixy Jesús jugy, chi ca' ajcxy mijpidaaci y'ayuc.

Jesús nayguëxici ma metz ydiscípulos

¹² Co hueeñi, Jesús ñayguëxici nañ jadu'n ma metz je' ydiscípulos huidibi ñicxp anajty ajcxy camjoty. ¹³ Chi je

metzpi discípulos ñicxy ajcxy mic'amy oy nimaaygixy je jacjadyii discípulos ajcxy co ti íjxcixy Jesús. E je jacjadyii discípulos ca' ajcxy mijpidaaci je metzpi discípulos y'ayuc.

Huidi Jesús ydiscípulos yajniibije

¹⁴ Jac com jecy, Jesús ñayguëxici ma je majctügpi discípulos ajcxy ma anajty y'ñaaygixy ma caydac. Chi Jesús ooy ajcxy co ca' ajcxy mibíjccixy co ooy ajcxy yjot yjuuñity, ca' ajcxy mijpidägy jacjadyii pin anajty ti y'íjxcixy Jesús.

¹⁵ Jesús je' ydiscípulos ajcxy nimay:

—Níxcix miich ajcxy ma tüg'óciy naaxhuiñyjäy, ma tüg'óciy naax cajp, e capxhuäcxcix ajcxy je oybi ayuc nej jäy ajcxy jëb y'almanidzögipy. ¹⁶ Pinjaty mibijc etz ñiibejticy, ypaadip ajcxy y'almanidzoocin. Per, pinjaty ca' mijpidägy tiy'ajt hue' ajcxy y'alma ti-goyip miid ypocy ycixpi. ¹⁷ Yi jäy ajcxy huidibi mibijcp, ooy ajcxy ijxpejt túngixipy. Miid iich nxii iich nmic'ajt yajpidzimipy ajcxy ca'oybi ma jäy ajcxy yjot yhuinmañ. Nañ jadu'n ycäpxgixipy huingbi ayuc. ¹⁸ Ymadzipy ajcxy tzañ, e ca' nej yjájtcixipy. E co ajcxy veneno ügip, ca' ajcxy ypa'mduniib. E co ajcxy cínixájipy pa'mjäy, tzögip je pa'mjäy.

Jesús ypätigiinyñi tzajpjoty

¹⁹ E co je Huindzin Jesús ycapxy ycijxy miid je' ydiscípulos ajcxy, chi ypätigiinyñi tzajpjoty. Jiiby tzajpjoty Jesús yajpaady ma Dios ymijc a'oy'amy, miid mij'ane'min. ²⁰ Chi Jesús ydiscípulos ajcxy choon ñíxcixy cajp cajp capxhuäcxy ajcxy Jesús y'ayuc ma nidüg'óciy naax cajp. E je Huindzin Jesús ooy ajcxy ypubejti ypudigiiny, mic'ajt moy je' ajcxy miid je ijxpejt je mijhuinmañ huidibi ajcxy tumyb. Jadu'ñyi jadu'n. Amén.

SAN LUCAS

Maayhu'i'my Jadu'n Nej Jesucristo Ytun Yjajti

1 Mayjäy ti cojaay je ayuc je tiy'ajt huidi iich ajt nejhuiiyim co janch ytiy'ájtity, tüg'óciy jadu'n nej Jesús chondacy yjugy'ájtin ya naaxhuiñ ixti mabaad ycocixiyy. ²Tüg'óciy je tiy'ajt jadu'n nej ajt xñiimaayim huidi ci'm iix midou nej chondacy ixti mabaad ycocixiyy, je' ajcxy huidibi capxhuäcxy Jesús y'ayuc ytiy'ajt. ³Ich nañ jadu'n ti nyajciyöyich ti nyajtecyöyich yajxon je tiy'ajt nej Jesús chondacy je' chinaayin ya naaxhuiñ ixti mabaad ycocixiyy. Paady ycixpi iich nhuinma'n pidägy co iich miich nyajnijayihua'n tüg'óciy je tiy'ajt, miich oyjäybi, Teófilo. ⁴Jigix miich nañ jadu'n mnejhuñhuipy yajxon je tiy'ajt, jadu'n nej miich ti m'ixpicy.

Tüg ángel nigapxy co Juan el Bautista ypi'c'adañ

⁵Jadu'n ytuni yjajti co anajty Herodes grey'aty ma Judea naax cajp, jim anajty tüg judío teedy hue' anajty yxii Zacarías. Je' anajty semandumb miid Abías y'ajugytijc y'amigügtijc. Je Zacarías ypijcy miid Aarón y'ocniix, hue' je' anajty yxii Elisabet. ⁶Dios y'ijxyp ñejhuiiyb co je' anajty ajcxy ytudägyjäyity nimetz. Je' ajcxy ycuydumyb tüg'óciy yi Huindzin Dios ycapxy y'ané'min. ⁷Je' ca'p anajty ajcxy y'ung ni tüg, e jadu'n ajcxy ymijäyihñ nimetz.

⁸Chi tügtecy Zacarías miid y'ajugy y'amigüg yteedy'ájticy anajty ma Dios ytiyc. ⁹Jadu'n nej teedy ajcxy ycostumbre miidity, chi ñigooti tung je Zacarías mina ypoomjogipy jiihy ma yi Huindzin Dios ytiyc. ¹⁰Tüg'óciy je mayjäy ooy anajty Dios miibjctzoogixy tiba'y. Yam Zacarías tzajtigoty ypoomjocy, ¹¹co

ñayquëxici Huindzin Dios y'ángel tüg ytinäy a'oy'amy ma je poomjoctac. ¹²Co Zacarías ijxy je ángel, chi ooy chigiyy. ¹³Chi je ángel nimaay Zacarías:

—Ca' mdzigiy, ti Dios midooy yi mjuydácin mnuctácin. Yi mdöxyijc Elisabet ypaadipy tüg ung yëydijcpi, e mxiimöhuipy Juan. ¹⁴Mjotcuyc'adip mxondägiip miich etz mdöxyijc, nañ may yi jäy yjotcugihuiipy co anajty m'ung ti ypi'c'aty. ¹⁵Chi yi m'ung yco-may'idañ ma Dios. Ni ca' ügiipy vino ni jocni. Ma ca'ni anajty yma'xung'aty ymiid'adipy yi Dios yjihuiñ ymic'ajt. ¹⁶Yi' yajjothuimbidip may Israel jäy ma yi' ajcxy yHuindzin Dios. ¹⁷Je' nicxy ycocapxy'aty ma yi jäy ajcxy huinmic jotmic miid Dios yjihuiñ ymic'ajt, tim jadu'n nej Elías jecy'ajty ycocapxy'ajty huinmic jotmic miid Dios yjihuiñ ymic'ajt. Je' m'ung yajjothuimbidipy je ungdeedy ajcxy huidibi ca' y'ung ixaangixy, nañ yajjothuimbidipy je jäy ajcxy huidibi ca' capxcöbicy yi Dios, jigix ajcxy paadipy oyjot oyhuinma'n. Nañ m'ung ñimähuipy je jäy ajcxy huen nayñ'ixhiyigixy miid yHuindzin Dios ycipi.

¹⁸Chi Zacarías nimay je ángel:

—¿Nej jada iich nejhuihuipy peni janch huidibi xyajnimaaaybich? Ti nmijjäyiyñich, cham ndöxyijcich nañ ti ymijjäyiyñi.

¹⁹Chi je ángel y'adzooy:

—Iich Gabriel, ma Dios yhuinduu ni'ixi' n'ityich. Dios ti xyquexyich cocapxy'ajtpi ma miich co nyajnimähuipy jada oybi ayuc. ²⁰Jadachambi miich mhuf'mipy uum, ni ca' m'ocjajtnip nej mgápkipy, miid co ca' mmibicy jada iich n'ayuc huidibi yajcuydunip co anajty tiempo patni.

²¹Yam je mayjäy ooy ja'ahuñxcixy Zacarías, ooy anajty ajcxy tzachhuinmaaygixy ti co chachhuäcxipy jiihy ma Dios ytiyc. ²²Co Zacarías ypidzimy, chi

ca' anajty y'occapxni. Chi je jäy ajcxy huinjihuüy co ti anajty icy tijaty jibiy ma Dios ytjic. Hue' je' yjacmiydacy a'ixäy'amy, e oyhuimäy uum.

²³Co je semandung yajmay, chi Zacarias ñicxni ma ytjic. ²⁴⁻²⁵Co jadu'n yjajty, chi Elisabet jihuiy co ti anajty y'ung tzimigy ciy' gy. Chi yüch'ijty migoox po', e yminañ: "Jadu'n yi Huindzin Dios ti ytuñ miid iich jadachambi tiempo, ti xyjäyamechich ti yajquëgy iich ndzöydu'n ma yi mayjäy ajcxy."

Tüg ángel nigapxy co Jesús ypi'c'adañ

²⁶Co tudujc po' maabi Elisabet anajty y'ungtzimigy, chi Dios quejxy je' y'ángel Gabriel jim Galilea naaxjot ma je cajp huidi anajty yxii Nazaret. ²⁷Chi Dios quejxy Gabriel ma anajty tüg töxy'anäg y'ity huidibi anajty ca'ni midzinäy yëydijc. Je töxy'anäg ti anajty co'adzoy co pigañ miid tüg yëydijc huidi yxii José. José hue' anajty David y'ap y'oc. Je töxy'anäg hue' anajty yxii jity María. ²⁸Co je ángel ytigiyy ma anajty María, chi nimay:

—María, Dios ti xy'ijxtiy, je Huindzin Dios y'oy'ajt miid miich. Miich je' cömay y'idip ma tüg'óciy töxyjäydijc.

²⁹Chi María co y'ijxy je ángel, chi chigiyy miid je' y'ayuc, chi huinmay ooy miid jada copxpócxin nej co yjadúñity.

³⁰Chi je ángel yminañ:

—María, ca' mdzigy, miich Dios ti xy'ijxtiy. ³¹Jadachambi, m'ungdzimigip, myajpi'cadipy tüg mang, huidibi mxii möhuipy JESUS. ³²Je Jesús mij y'idipy, hue' je' yajtjipy Dios tzajpjoty pi y'ung. Chi je Huindzin Dios möhuüyb je ané'min huidi yi' ymij'ap ymijteedy David ymiid anajty. ³³Je Jesús ané'mip huinixii ma yi Jacob y'ap y'oc. Je' yané'min camina ycixipy.

³⁴Chi María je ángel nimaay:

—¿Nej jada co yjadúñity? Iich ca'ni nyëydijc miid tzinäy.

³⁵Chi je ángel y'adzooy:

—Je Dios yjihuiñ ymic'ajt minip ma miich, je Dios tzajpjoty pi ymic'ájtin xyajnidujttähui, je oyjäybi jäy huidi pi'c'adam, hue' yajtjipy Dios y'ung.

³⁶E cham Elisabet miich m'amigiüg nañ jadu'n yajpi'cadamy tüg mang ma ti ymijjäyiyñi. Cham midudujc po'bi maabi y'ung tzimigy je huidibi jäy ytijpy ca' y'ung'ixaani, ³⁷com miidi Dios ca'ni ti chípity.

³⁸Chi María yminañ:

—Jotcujc nguydunipyich yi Huindzin Dios chójcin, huen jadu'n tuñyii jadyii ma iich jadu'n nej miich m'ayuc xymöyich.

Chi je ángel ñicxni.

María y'oy cogapxy Elisabet

³⁹Huin'it xii María choñ, ñicxy jottigoy ma yugjot, ma tüg cajp jim Judea naaxjot. ⁴⁰Chi ytigiyy ma Zacarias ytjic, e capxpocxy Elisabet. ⁴¹Chi jadu'n yjajty co Elisabet midoohui María ycapxpócxin, chi jihuiy co y'ung yücxy ma yjot. E chi je Elisabet ooy yjotcugiy miid je Dios yjihuiñ ymic'ajt. ⁴²Chi yminañ janch mic:

—Cömay miich ma tüg'óciy töxyjäydijc, e cömay y'idañ m'ung huidibi pi'c'adamb. ⁴³¿Nej iich jada co jadu'n ti n'ahuägty co nHuindzinich ytaj miñ xyco'ixiyich? ⁴⁴Co ti nmidooyich yi mgapxpócxin, ti iich n'ung yücxy ma iich njot co chachjotcujcity. ⁴⁵Jotcujc'adip pinjaty ti ymibicy, co cuyduñ y'idañ je ayuc miid je Huindzin Dios ycixpi. ⁴⁶Chi María yminañ:

Ooy mij n'ojadatyich yi Huindzin Dios.

⁴⁷Ooy nxondägyich miid Dios ycixpi, iich nnihuambi nyajtzoocpi,

⁴⁸co yi' ti xyñi'ljxcidägyich, co iich ay-oobi xytumbi'adyijich. Jadachambi

etz jacnicxp xii tiempo, tüg'óciy jäy
ajcxy oy min'a'nip co jotcujc'ájtpeich.

⁴⁹Yi Dios tügpajc mǐjip, tiibi tun miid
iich, ooy yi' yxii ymǐjity.

⁵⁰Dios ypa'ayooyb hueñypínity huidibi
huindzigiíyip jadachambi etz jac-
nicxní xii tiempo.

⁵¹Dios ti ooy tuñ mijpi huinmañ, ti
jiibicy pinjaty amij agix nayjihuiíyip
ma yjot yhuinmañ.

⁵²Dios ti yajpidzimy yi mijpi rey ma
y'ane'my, ti mij'ajt möy ayoobidijc.

⁵³Pinjaty ayuu'ijtp anajty ymooy ti miid
yjotcujc'adip, etz yi comeeñyjäydijc
ajcxy ti ixmach ca' ni ti.

⁵⁴Dios ti pubety yi Israel jäy, yi' ajcxy
ytumbi, miid co anajty ti pa'ayogoty
je' ajcxy,

⁵⁵jadu'n nej jecy'ajty Dios yajnimay
je' n'ap ndeedy, je Abraham etz
je'y'ap y'oc, co tunamb miid je' ajcxy
huinixii.

⁵⁶Chi María tugiig po' jim y'ijty miid
Elisabet, chi yhuimbijtni ma ytijc.

Juan el Bautista co ypi'c'ajty

⁵⁷Co je Elisabet oy yajhuaad'ajtni xii
tiempo, chi yajpi'c'ajty tüg ymang. ⁵⁸Chi
ayuc midooy ajcxy je ymijiin ymidijc etz
y'ajugy y'amigüg jadu'n nej Dios may'ajt
ti tuñ miid Elisabet. Chi ajcxy ooy
yjotcugiy miid je' ycixpi. ⁵⁹Chi jadu'n
yjajty co ductujc xii je ymijiin ymidijc etz
y'ajugy y'amigüg miñ ma Zacarías ytijc
co anajty tiy'ajttühuaangixy je pi'c'anäg.
Chi ajcxy yajxi'adañyii anajty jadu'n nej
yteedy yxii Zacarías. ⁶⁰Chi ytaj yminañ:
—Ca' xii'adiiyb Zacarías, hue' yi' huen
xii'adyii Juan.

⁶¹Chi je' ymigügtijc ajcxy yminañ:
—¿Na'amy? Ni tüg miich m'amigüg
jadu'n ca' xíjity.

⁶²Chi ajcxy y'amidoohui je' yteedy
jadu'n a'ixäy'amy, nej yi' yajxi'adañyii.

⁶³Chi Zacarías pijctzoy tüg necy, e jaay
jadu'n: “Juan huen xii'adyii.” Chi je

ymigügtijc ajcxy nidüg'óciy ooy jihuiíy
huinmaay. ⁶⁴Chi mic'amy Zacarías

y'ahuac ahua'cxy e ytoodz yungiiy,
chi oy ycapxigy e jäymejch cömay yi
Dios. ⁶⁵Chi tüg'óciy ymijiin ymidijc
ooy chigiiy. Chi ajcxy nimiydactay nej
Zacarías ti yjaty ma tüg'óciy jäy huidibi
tzinaayb Judea yuugjotypi tzinaaydac.

⁶⁶Tüg'óciy pinjaty anajty midoob je
ayuc, chi jäymejtzhuim ajcxy ma yjot
yhuinmañ, chi ñayñimáayigixy:

—¿Ti jada' ytunamyb jada pi'c'anäg?

Com je Huindzin Dios je' miid y'ity.

Je Zacarías y'iy

⁶⁷Chi je ungdeedy Zacarías miid je
Dios yjihuiñ ymic'ajt Dios y'ayuc najtz-
capxiíy yminañ:

⁶⁸Cömay yi Israel jäy yHuindzin Dios,
co ti ni'ijxcidägy, ti cohuañ yi' ñaax
ycajp,

⁶⁹Dios ti quexy tüg mij nihuaambi ya-
jtzoocpi, ma yi' ytumbi, David y'ap
y'oc ajcxy.

⁷⁰Com Dios jadu'n yminañ jecy'ajty
miid yi' y'ayuc najtzcapxiíyb huidibi
huätzjäyip;

⁷¹je' xyñihuánaanim ma iich ajt
nmidzip, nañ xypubedaanim
xypudigíhuaaanim ca'ydí
xycigáhuuiyim huidibi ca'
xy'ixaaanim xychogaanim.

⁷²Jaydēbi pa'ayoohuipy iich ajt nmij'ap
nmijteedy, etz jäymedziíyb jadu'n
nej ayuc ahuaniiy miid je' ajcxy.

⁷³Jadu'n nej Dios janch huinijot y'ayuc
ahuaniiy miid iich ajt nmij'ap nmij-
teedy Abraham jecy'ajty huidi ana-
jty xymöhuaanim.

⁷⁴Co nihuätzictuutim ma nmidzip,
huin'it jaydēbi miyaaxim
n'ojadajtim ca' ma tzigíñ jihuiñ,

⁷⁵miid huätzhuinmañ etz tudägy
huinmañ ma yi' yhuinduu jabom
jabom ixti mibaad ndzinaayim.

⁷⁶Miich ma'xung, jāy hue' myajtijip mijpi Dios y'ayucnajtzcaxhiybi. Miich nícxip cogapxy, nicx yajni'ixi jāy miid Huindzin Dios ycixpi.

⁷⁷Yajni'ixi' yi cajpājy jadu'n nej huaad ajcxy y'alma paadipy nihuaanin yajniidzoocin, etz jadu'n nej huaad ajcxy ypocy huinmecxiyb.

⁷⁸Jadu'n nej Dios iich ajt ti xypa'ayoohuim co ti xyñi'ijxcidaacim etz xymooyim tiicxin jājin huidibi tzomb tzajpjoty,

⁷⁹jaydēbi yajmōhuipy jāy ajcxy Dios ytiy'ajt huidibi ajcxy tzinaayb agootztuum etz o'c jijp'am, jigix ajcxy xytūmooyim ma je tudāgypi tū'aa.

⁸⁰Je pi'canāg yeeg yjodijy huinmic jotmic miid yi Dios yjihui'n ymic'ajt. Chi chinaay adūgtuum ma ca' pin, ixti cooni xii tiempo paty mina nīcxipy cogapxy ma Israeljāy ajcxy.

Jesús yma'xung'ajty

2 Huin'it xii Augusto César pidacy y'ané'min huen tūg'óciy jāy nicxy necypejttaaygixy. ²Je jayijp'atypi padrón hue' je'yaj'oyiyy Cirenio huidibi anajty gobernador'ajtp jim Siria nāaxjot. ³Chi jāy ajcxy nidūg'óciy nīcxtay yajcojayiyybi nidūg nidūg ma yci'mgajp. ⁴Chi José choon jim Galilea naaxjot ma je cajp huidi yxii Nazaret, nīcxy ajcxy jim Judea naaxjot ma je David ycajp, huidi yxii Belén. Yi José nīcxy jim Belén com ymij'ap'ajtpy ymijteedy'ajtpy je David. ⁵Chi José yajcojayiyy padrónjoty miid María, je tōxyjāy huidibi anajty ymiid capxytuñ, huidi anajty ung tzim'ijtp. ⁶Chi jadu'n yjajty co ajcxy anajty yjīmity Belén, chi oyhuaad'aty co María paadipy y'ung. ⁷Chi yma'xung'ajty je ungoob, e chi nibe'n nīmūxy miid ymotz, e chi agōgiyy ma iyujc pēcxī'n, co ca' anajty ti paady jāttac.

Je ángeles ajcxy etz je cōbixyuend'ajtpi ajcxy

⁸Chi mihuingon je cajp anajty jāy ycōbixyuend'aty. Hue' anajty ajcxy yhuin'iñaaayb huintzuumnajxyp je' ycōbixy ajcxy. ⁹Chi Huindzin Dios tūg y'ánel nīgidaaci je' ajcxy, e yi Huindzin Dios y'oy'ájtin y'adixcoody jūhuidity ma je' anajty ajcxy ymijc, chi ajcxy ooy chigiyy. ¹⁰Huin'it je ánel yminañ:

—Ca' mdzigüygixy, cham iich miich nyajnimaaaygixy oybi ayuc huidibi yajjotcugihuipy tūg'óciy naax cajp. ¹¹Miid miich ajcxy ycixpi ti ypi'aty cham ma je David ycajp tūg jāy huidibi miich ajcxy xyñihuánaam xycōhuánaam ma ajcxy mmidzip. Hue' je' je CRISTO, je Huindzin Dios. ¹²Yi' je' ijsxpéjtip huidi miid m'ijxcabipy. Mbáadipy ajcxy je ung ma'xung nīmóchity miid ymotz, ycōcnāy ma iyujc pēcxī'n.

¹³Chi janch mic'amy nāyguēxici miid je ánel may yi tzajpjotychinaaybi, chach Dios ojadájtceixy ymināangixy:

¹⁴¡Ooy ycōmáyity ooy ymijity yi Dios tzajpjoty, ji naaxhuiñ jotcuje'ajt miid jāy ajcxy ycixpi huidibi Dios yjāygidacpy!

¹⁵Jadu'n yjajty co je ánel ajcxy nīcxtay tzajpjoty, chi je cōbixy cuend'ajtpi ajcxy nāyñimayí:

—Tzoc jánim jim Belén, jaydēbi n'ijxim ti ti ytunyii ti yjadyii huidibi nHuindzin'ájtin Dios ti xyajnimáayim.

¹⁶Chi ajcxy nīcxy jottigoy, chi oy pátcixy María, José etz je ung ma'xung y'agōgiyyity ma je iyujc pēcxī'n. ¹⁷Co ajcxy ijxy je María etz je ung ma'xung, huin'it ajcxy nigapxtay nīmīydactay jadu'n nej je ánel ajcxy nīmayí miid je pi'canāg ycixpi. ¹⁸Tūg'óciy jāy huidi midou ooy jihuiy huinmay jadu'n nej je cōbixyuend'ajtpi ajcxy yminañ. ¹⁹Chi María mido'mbijctay, e yajhui'my ma yjot yhuinma'n. ²⁰Chi yhuimbijty je

cöbixy cuend'ajtpi ajcxy cömay jäyme ch ajcxy yi Dios, etz ooy alabanza ajcxy iij miid Dios ycixpi miid tüg'óciy jadu'n nej anajty ti íjxcixy ti midóogixy, etz jadu'n nej anajty ti ñimáayigixy.

**Pi'c Jesús yajcapxquèxgy
ma Dios ytjic**

²¹ Coductujc xii maabi anajty yma'xung'aty, huin'it je' ajcxy tiy'ajttiy je ung ma'xung. Chi ajcxy yxiimoy JESUS, jadu'n nej je ángel anajty jayijp ti ymina'n ca'ni anajty chimigyii yciygyii.

²² Co je xii oypaatni mina je María anajty yhuätzpidzimaamni, jadu'n nej Moisés ycötújcín je jécyip ymina'n. Chi ajcxy miidnicxy je ung ma'xung jim Jerusalén capxquèxigaangixy ma yi Huindzin Dios yhuinduu. ²³ Com jadu'n anajty yjaybétyity ma Huindzin Dios ñecy:

Tüg'óciy ungoob yéydijcpi huidi ma'xung'ajtp, abicy yhu'ímipy miid je Huindzin Dios ycixpi.

²⁴ José etz María oy yéjccixy huindzigi'n jadu'n nej Huindzin Dios ñecy ymina'n co jébi yecy metzc jam muuxy o pajtza'm muuxy.

²⁵ Jim Jerusalén anajty chinäy tüg jäy huidi anajty yxii Simeón, tudägyjäy je', etz ooy Dios jäyme ch. Simeón y'ahuijxyp anajty mina Dios miñ yajjotcujc'adañ Israeljäy ajcxy, e miid je' anajty Dios yjihui'n ymic'ajt. ²⁶ Dios yjihui'n ymic'ajt ti anajty yajnejhuüyii co ca' chojc öga'n, jayijpni oc'ixipy je Huindzin Dios yCristo. ²⁷ Je Dios yjihui'n ymic'ajt yajmin yajmejtzi Simeón yhuinma'n huen nicxy ma Dios ytjic; huin'it Jesús ytaj yteedy ymiidnicxi ma Dios ytjic, cuyduñ ajcxy jadu'n nej Dios ñecy y'ane'my.

²⁸ Chi Simeón tzendzoy etz capxpaady je ung ma'xung, e chi Dios miibijetzoy miid je' ycixpi, chi ymina'n:

²⁹ Jadachambi capxcix jotcujc, Huindzin Dios, miid iich miich mdumbi, com ti mgyuñ jadu'n nej ti xyñimäyich co n'ixipyich je Cristo.

³⁰ Cham ti n'ixyich je nihuambi cohuambi,

³¹ huidibi ti mni'ixiy ma tüg'óciy jäy ajcxy yhuinduu.

³² Jada ung ma'xung ytiy'ajt yegip ma yi jäy ajcxy huidi ca' yjudiojäyity. Jadu'n yi' nipaady nej tüg jin huidi codiicxp je jäy. Cömay y'idipy yi Israel jäy miid yi' ycixpi.

³³ José etz Jesús ytaj ooy jihuiy huinmaay jadu'n nej Simeón ñgapxy je pi'c ma'xung. ³⁴⁻³⁵ Chi Simeón conuucx yi' ajcxy, e nimay María, Jesús ytaj:

—Jadayaabi pi'c'anäg hue' jada aminiy co may Israel jäy yjothuinma'n yaj'oyihuipy miid yi Dios etz nañ jadu'n may Israel jäy yjothuinma'n ca' yaj'oyihuipy miid yi Dios. Yi' je' tüg iixpejt co ca' jäy y'ixa'niyb choga'niyb, e jadu'n tüg'óciy yajnejhuihuipy nej ajcxy nidüg nidüg yjothuinma'n miidity. E miich m'idipy jotmaymiid jadu'n nejihuüy tüg espada ti xyajtzaachiy.

³⁶⁻³⁷ Nañ jim Jerusalén anajty tüg töxyjäy huidibi anajty yxii Ana, Dios je' anajty y'ayucnajtzcaxiiybi. Fanuel anajty yteedy'ajtpy, hue' je' Aser y'ap y'oc, mij jäy anajty ooy. Janch mutz'anägni ypijcy e jéyi huixtujc jimijt chinay miid yña'y, mada'px midaax jimijt anajty cujc co'ögy chinäy, e ca' anajty ytigoy'ity ma Dios ytjic. Ana ytumb anajty tzajtjigoty xiim tzuum jopy ayuu anajty ycapxtägy.

³⁸ Chi Ana nimiñ José etz María jiiy ma Dios ytjic, e quipxy miid ajcxy huin-gapxtacy je Huindzin Dios. Chi je Ana nimiydacy je pi'c Jesús miid tüg'óciy jäy jim Jerusalén huidi anajty ajcxy jijp'ijxp mina Dios cohua'nañ Jerusalén ma ymidzip.

Co ajcxy nicxni jim Nazaret

³⁹ Co oy yajcuydundäy tüg'óciy jadu'n nej je Huindzin Dios ñecy ymina'n, chi José etz María ñíxcixni jim Galilea ma ajcxy yci'ngajp Nazaret. ⁴⁰ Je pi'c Jesús anajty yeegy mic ooy miid huij'ajt cujc'ajt, etz ymiid je' Dios ymay'ájtín y'oy'ájtín.

Je pi'c Jesús yajpaady ma Dios ytije

⁴¹ Jimijt jimijt yi ungdaj ungdeedy ñicxy anajty ajcxy jim Jerusalén co anajty je Pascua xii paady. ⁴² Co Jesús anajty ymajmetzjimijt'ajty, chi ajcxy ypätigiy jim Jerusalén jadu'n anajty ajcxy costumbre miidit co xii paady. ⁴³ Co je xii ñaxtäy, chi ajcxy huimbjtcixni, e Jesús yhuimiy je' jim Jerusalén. Ca' José etz ytaj nejhuüy ajcxy co ti anajty yhuimiy. ⁴⁴ Hue' ajcxy anajty tijy je' ymiñ axaam miid ymigügtijc. Co tüg xii yöygixni, chi ajcxy ixtay je' y'ung ma y'amigügtijc ajcxy, etz huidi miid ñay'ixy'adyii ñaymigü'adyii. ⁴⁵ Co ca' ajcxy y'ung paady, chi yhuimbjtcixni jim Jerusalén ung ixtaaybi.

⁴⁶ Chi jadu'n yjajty codugiig xii oypaatcixy jim ma Dios ytije, Jesús y'ñäy anajty agujc'amy ma je huindzindijc. Yi' anajty y'amido'ijtyp yi huindzindijc y'ayuc, e nañ yaj'amidooy anajty tijaty. ⁴⁷ Tüg'óciy je huindzindijc huidibi midou Jesús y'ayuc, chi ooy ajcxy huinmay etz jihuiy jadu'n nej je Jesús huinjihuidäy etz jadu'n nej anajty tiydudägy y'adzooy. ⁴⁸ Co Jesús ytaj yteedy y'ijxpati, chi ooy ajcxy tzachjihuiy. Chi ungdaj yminañ:

—Aay ung, ¿nej co miich jadu'n xytúngixyich? Yi mdeedy etz iich yam tzachjottigooyb nay'adzigi'yijich n'ixtáaygixich miich.

⁴⁹ Chi Jesús y'adzooy:

—¿Na'amy co miich xy'ixtáaygixyich? ¿Ca' mnejhuiygixy co copity n'ida'ñich ma nDéedyich ytung?

⁵⁰ Chi ajcxy ca' huinjihuiyi Jesús y'ayuc huidibi ycapxy.

⁵¹ Chi Jesús miid nicxy je' ajcxy jim Nazaret. Chi Jesús capxymido ytaj yteedy. Chi yi' ytaj yajhuimday ma yjot yhuinma'n tüg'óciy nej ytunyii yjadyii.

⁵² Chi Jesús ixpijc'adiitzp anajty ooy, etz yeegy yjäygojy huijycujc. E yi Dios etz jäy ajcxy ooy anajty jäygidaaccixy.

Juan el Bautista

y'ayuccapxhuäcxy migtigäduum

3 Ma anajty je Tiberio César yjimijtjoty, mimajmoxc jimijt anajty maabi y'ane'mtigiy, chi je Poncio Pilato anajty gobernador'ajtp jim Judea, je Herodes anajty rey'ajtp jim Galilea, je' y'uch Felipe anajty rey'ajtp jim Iturea etz jim Traconite ñaaxjot. Chi Lisanas anajty rey'ajtp jim Abilina. ² Chi je Anás etz Caifás je' ajcxy anajty teedy migtungmiid ma Dios ytije. Je huin'it tiempo Dios y'ayuc yja'ty ma je Juan, Zacarías ymang, huidibi anajty tzinaayb migtigäduum. ³ Chi Juan choñ ñicxy ma tüg'óciy cajp mihuingon je Jordán mijni, capxhuiy je jäy ajcxy, co huen jothuimbijttaaygixy etz huen niibejtixy jigix ajcxy ypocy yajhuinmeecxp. ⁴ Jada jadu'n tuni jajtí nej je ayucnajtzcaxxiybi Isaías anajty ti cojaay:

Jim migtigäduum yajmidooy tüg jäy mina'n: “Yaj'oyiigix yi Dios ytü'aa, tim jadu'n nej jäy ajcxy yaj'oyiigixy yi jibic tü'aa co tüg rey mina'n.” Yajtíyigixy yi tü'aa huidibi ooy y'adijy y'a'och.

⁵ Tüg'óciy anii ahuoc huen joyiidyäy, tüg'óciy tungop huen nañ jadu'n joyiidyäy. Tüg'óciy ni'aa tü'aa huidibi tijmin tijxjp huen tiidyäy.

Yi tü'aa huidibi ca' quipxyjátyity huen quipxyjaty tiydäy.

⁶Tüg'óciy yi jäy ajcxy ixipy ñejhuihipy nej Dios yega'ñ je nihuambi cohuambi.

⁷Chi Juan ogy ajcxy je jäy pinjaty anajty miimb niibejtpi, yminañ:

—¡Miich ajcxy tza'ñ ajcxy y'ajugy y'amigüg! ¿Pin miich ajcxy ti xynimäy quég ma yi ayo'n huidibi Dios yquexaamy? ⁸Túngix oybi, jothuimbftcix, ca' ajcxy minaangixy miñ xyipy: “Abraham iich ajcxy n'ap'ajtpy ndeedy'ajtpy”. Iich miich ajcxy nimaayb co Dios ixti jébi yi' yaj'ung'adyii yaj'anäg'adyii Abraham jada tzaa ca'ydí miich ajcxy. ⁹Dios ni'ixi y'ity jaydēbi yajcōdigoyipy jäy ajcxy y'alma huidibi jibic-huinma'ñ miid. Tim jadu'n nipaady nej jäy ni'ixi y'ity miid jacha co pujxiga'ñ tüg quipy huidi ca' oy ytiim'aty, etz yajnōgtähua'ñ.

¹⁰Chi je mayjäy ajcxy y'amidooy je Juan:

—¿Ti iich ajcxy jébi nduñ?

¹¹Chi je Juan y'adzooy, yminañ:

—Pinjaty yhuít miid metz, jaydēbi möy pin ca' miidity ni tüg. Etz pinjaty caagy miid nañ jadu'n möhuipy pinjaty ca' miidity.

¹²Chi miin jadyii yajcogüejtpi co anajty ñiibedaangixy, yminañ ajcxy:

—¿Ti huaad iich ajcxy nduñ (jigix Dios xymjotcujc'adipyich)?

¹³Chi Juan y'adzooy:

—Ca' ñigi anaxy myajcogüety jadu'n nej je cōtújcín y'ane'my.

¹⁴Chi soldado ajcxy yminañ:

—¿Ti iich ajcxy ndunipy (jigix Dios xymjotcujc'adipyich)?

Chi Juan y'adzooy:

—Ni pin ajcxy ti mgapjícipy, ni mganihuambedipy ajcxy. Nañ jadu'n mijotcujc'ájtciy nej myajmujuuygixy.

¹⁵Je mayjäy yjijp'ijxyp anajty ajcxy ooy, etz ooy jihuiy huinmaay nejhuihuaangixy pen yi Juan je' ana-

jty Cristo. ¹⁶Chi Juan nimay ajcxy nidüg'óciy:

—Iich janch nyajniibéjtypich jäy miid nii. Miimb je' axaam huidibi jacmij ca'ydí iich, ca' huaad yi' ycighuin ngejich. Je' miich ajcxy xyajniibedipy miidí Dios yjihui'ñ ymic'ajt etz miidí jiin. ¹⁷Je Cristo ni'ixi' y'ity co oybi möhua'ñ je jäy huidibi ajcxy oyhuinma'ñ miid, etz ymöhuaamy tzaachypi je jäy ajcxy huidibi jibic-huinma'ñ miid, tzaachypi huidibi nicamina ycixipy. Tim jadu'n nipaady nej tüg jäy ni'ixi' y'ity co ymoc-huimboja'n, e chi je oybi mocpajc pidäga'ñ ma che'x, etz je mocjaam ninögihua'ñ, e caminaxii ycapidza'ñ je jiin.

¹⁸Je Juan ooy jäy capxhuijy, etz canaagnax oybi ayuc capxhuäcxy. ¹⁹Chi yi' ogy je rey Herodes, co y'uch Felipe ytōxyjic Herodías miid tzinaayi, etz jacjaydiybi jibic-huinma'ñ tiibi Herodes anajty tuñ. ²⁰Chi je rey Herodes ñigi pocytuñ co Juan pidacy pujxtigoty.

Je Jesús ñiibejtin

²¹⁻²²Chi jadu'n yjajty co jadu'n tüg'óciy jäy ñiibejttay nañ jadu'n Jesús ñiibejty. Yam anajty Jesús ycapxtägy co je tzajp y'ahuaach, etz je Dios yjihui'ñ ymic'ajt yminajcy ma Jesús ycōduu miid ñinícx jadu'n nej muuxy ñinícx. Nañ jadu'n yajmidoy tüg ayuc choñ tzajpjoty yminañ:

—Miich n'ung'ajtpy, ooy iich miich ndzocy ooy njihuiy, ooy njotcújcidyich miid miich.

Jesús ymij'ap ymijteedy

²³Jesús hue' anajty yjimijt oy ni iipx-majc co ytungtigäiy. Hue' je' anajty jadu'n jäy tijy José ymang, José yteedy hue' je' Elí, ²⁴Elí yteedy hue' je' Matat, Matat yteedy hue' je' Leví, je Leví yteedy hue' je' Melqui, je Melqui yteedy hue' je' Jana, je Jana yteedy hue' je' José,

²⁵ Je José yteedy hue' je' Matatías, je Matatías yteedy hue' je' Amós, je Amós yteedy hue' je' Nahum, je Nahum yteedy hue' je' Esli, je Esli yteedy hue' je' Nagai, ²⁶ je Nagai yteedy hue' je' Maat, je Maat yteedy hue' je' Matatías, je Matatías yteedy hue' je' Semei, je Semei yteedy hue' je' José, je José yteedy hue' je' Judá, ²⁷ je Judá yteedy hue' je' Joana, je Joana yteedy hue' je' Resa, je Resa yteedy hue' je' Zorobabel, je Zorobabel yteedy hue' je' Salatiel, je Salatiel yteedy hue' je' Neri, ²⁸ je Neri yteedy hue' je' Melqui, je Melqui yteedy hue' je' Adi, je Adi yteedy hue' je' Cosam, je Cosam yteedy hue' je' Elmodam, je Elmodam yteedy hue' je' Er, ²⁹ je Er yteedy hue' je' Josué, je Josué yteedy hue' je' Eliezer, je Eliezer yteedy hue' je' Jorim, je Jorim yteedy hue' je' Matat, ³⁰ je Matat yteedy hue' je' Leví, je Leví yteedy hue' je' Simeón, je Simeón yteedy hue' je' Judá, je Judá yteedy hue' je' José, je José yteedy hue' je' Jonán, je Jonán yteedy hue' je' Eliaquim, ³¹ je Eliaquim yteedy hue' je' Melea, je Melea yteedy hue' je' Mainán, je Mainán yteedy hue' je' Matata, je Matata yteedy hue' je' Natán, ³² je Natán yteedy hue' je' David, je David yteedy hue' je' Isaí, je Isaí yteedy hue' je' Obed, je Obed yteedy hue' je' Booz, je Booz yteedy hue' je' Salmón, je Salmón yteedy hue' je' Naasón, ³³ je Naasón yteedy hue' je' Aminadab, je Aminadab yteedy hue' je' Aram, je Aram yteedy hue' je' Esrom, je Esrom yteedy hue' je' Fares, je Fares yteedy hue' je' Judá, ³⁴ je Judá yteedy hue' je' Jacob, je Jacob yteedy hue' je' Isaac, je Isaac yteedy hue' je' Abraham, je Abraham yteedy hue' je' Taré, je Taré yteedy hue' je' Nacor, ³⁵ je Nacor yteedy hue' je' Serug, je Serug yteedy hue' je' Ragau, je Ragau yteedy hue' je' Peleg, je Peleg yteedy hue' je' Heber, je Heber yteedy hue' je' Sala, ³⁶ je Sala yteedy hue'

je' Cainán, je Cainán yteedy hue' je' Arfaxad, je Arfaxad yteedy hue' je' Sem, je Sem yteedy hue' je' Noé, je Noé yteedy hue' je' Lamec, ³⁷ je Lamec yteedy hue' je' Matusalén, je Matusalén yteedy hue' je' Enoc, je Enoc yteedy hue' je' Jared, je Jared yteedy hue' je' Mahalaleel, je Mahalaleel yteedy hue' je' Cainán, ³⁸ je Cainán yteedy hue' je' Enós, je Enós yteedy hue' je' Set, je Set yteedy hue' je' Adán, je Adán yteedy hue' je' Dios.

Je mujcu' tuñ ijxta'ni ma Jesús

4 Jesús ymiid'ajtpy anajty je Dios yjihui'n ymic'ajt. Co Jesús jim choñ ma Jordán mij nii, chi je Dios yjihui'n ymic'ajt yajnicxi mijtig'itudum. ² Jesús y'ijty huixchigui'px xii jim mijtig'itudum. Chi je mujcu' yjot'ijxi huinma'n'ijxi. Jaygay jim y'ijty, e co huixchigui'px xii ñajxni, chi oy yuuböccodyii. ³ Chi je mujcu' nimay:

—Peni janch miich Dios xy'ung'adyii, nimay jada tzaa huen ahuimbity tzajcaagy.

⁴ Chi Jesús y'adzooy:

—Jaybety ity ma Dios ñecy co ca'nan miid tzajcaagy ti'ajty jäy ajcxy yjugy'aty, nañ jadu'n tzocy tüg'óciy Dios y'ayuc.

⁵ Chi je mujcu' miidpejty Jesús ma tüg cop janch cixpi, chi tüg jax'gy yajni'ixiiy tüg'óciy je naax cajp huidi jii naaxhuiñbi. ⁶ Chi je mujcu' yminañ:

—Iich miich möhui'py tüg'óciy mic'ájtin ané'min etz oy'ájtin, com iich ng'am y'ity tüg'óciy, e nmöhuibich hueñtimp'inity. ⁷ Pen xyhuingoxtinaybich xy'ojadajtpich miich, ac miich jada mje' tüg'óciy.

⁸ Chi Jesús y'adzooy, yminañ:

—Huinhuägtuutcich miich mujcu', com jadu'n jaybéty y'ity: “Co yi Huindzin miich mDios mhuingoxtinähui'py m'ojadaj'ipy, etz yi' je' tüg pajc myajmij'adipy.”

⁹Chi je mujcu' mïidnicxy Jesús jim Jerusalén, chi mïid pejty ma Dios ytije coduu, e nimay:

—Pen Dios miich xy'ung'ajtp cödijpnax naaxcíxy, ¹⁰com jaybety jadu'n y'ity ma Dios ñecy co quexipy Dios yi' y'ángeles ajcxy e xycuend'adipy. ¹¹Cígíxy ajcxy xyhuidzipy, ca'ydi mdzaachÿy ma tzaajot.

¹²Chi Jesús yminañ:

—Ji Dios y'ayuc huidi jadu'n minam co ca' mjo't'ixipy mhuinma'n'ixipy yi mHuindzin Dios.

¹³Co je mujcu' yajcixy jadu'n nej anajty jot'ixañ huinma'n'ixañ Jesús, chi huinhuägtuuty tüg tiempo.

Jesús yajtzondägy je' ytung jim Galilea

¹⁴Chi Jesús nicxy jim Galilea, e Jesús mïid'ajtpy je Dios yjihui'n ymic'ajt. Chi Jesús ooy cömay y'ijty ma tüg'óciy cajp huinduy agonbi. ¹⁵Hue' Jesús anajty yaj'ixpicy majaty je' ajcxy naymujctac. Chi je jäy ajcxy tüg'óciy ooy cömay Jesús.

Jesús yajpaady jim Nazaret

¹⁶Chi Jesús ymiñ Nazaret ma anajty ti yeegy. Chi Jesús ytigiy ma naymujctac, jadu'n nej costumbre anajty mïidity pocxxiiduum. Chi ytinaay'ahuiy, chi ytigiiy necycapxi. ¹⁷Chi ajcxy mooy je necy huidibi je Dios y'ayucnajtzcaxiiybi Isafas yjaay. Chi ciyhuäcxy je necy, paty jiiyby tüg it ma anajty yjaybétyity jadu'n:

¹⁸Je Huindzin Dios yjihui'n ymic'ajtxymïid'ajtpich, co xyajnimibicyich co nyajnimähuibich ayoobitije je oybi ayuc. Ti xyquexyich co nyajjotcugihuibich je jäy ajcxy huidi jotmay ymiid, etz nhuinmécxibich huidibi ajcxy pujxtigótyip, nañ jadu'n ajcxy je huidibi huiintzip nyajhuindiiçxigibich, e

nbidägibich ahuätztuum huidibi yajtzaachytumb.

¹⁹Ti xyquexyich co ngapxhuäcxibich je tiempo mina Huindzin Dios may'ajt oy'ajt tuna'n mïid je jäy ajcxy ycipxi.

²⁰Chi jada' Jesús abidijty je ñecy, yajcädigiity je tungmïidpi, huin'it y'ixtacy. Chi tüg'óciy mayjäy jiiyby ma naymujctac ooy ajcxy huindicxy je Jesús. ²¹Chi Jesús yminandacy:

—Cham yajcuydun je' huidi jaybety ma Dios ñecy jadu'n nej miich ajcxy cham ti mmidooy.

²²Chi nidüg'óciy ajcxy ooy jäygidacy nej Jesús mina'n, etz huinmay ajcxy ooy je ayuc huidibi Jesús ycapxy, chi ñayñimäayigixy:

—¿Nej ca'y José jada jada' y'ung?

²³Chi Jesús yminañ:

—Ca' yjécyity miich ajcxy xyanimähuibich jada ayuc: “Tzoydumbi naychoyihuii ci'm. Tüg'óciy jadu'n nej iich ajcxy nmidooyich ti mduñ jim Capernaum, nañ jadu'n miich octun ma mgi'mgajp.”

²⁴Chi Jesús yjacminañ:

—Janch iich miich ajcxy nnimäy co ni tüg jäy huidibi Dios y'ayucnajtzcaxiiyb ca' jäy ajcxy cöbicy ma yci'mgajp.

²⁵Janch iich miich ajcxy nimäy co ooy anajty may co'ögy ytöxyjäy ya Israel jecy'ajty co Elías chinaay, co je tzajp adujcy tugiig jimijt jatudujc po', co oy yuu miñ ma tüg'óciy naax cajp. ²⁶E Dios ca' quejxy je Elías ma yi Israeljäy co'ögy töxyjäy ajcxy. Hue' janch quejxy huinduum jim Sarepta ma Sidón naaxjot ma tüg co'ögy töxyjäy huidi jim.

²⁷Nañ jadu'n anajty ooy mayjäy püdz pa'm mïidity ya Israel jecy'ajty co je Dios y'ayucnajtzcaxiiybi Eliseo chinay. Chi ni tüg jäy huin'it catzoocy, jëyi tügpajc choocy pa'mjäy huidibi anajty yxii Naamán huidi tsoon Siria naaxjot.

²⁸Huin'it tüg'óciy jäy huidi anajty jiiyby ma naymujctac ooy yjotma'tcoty

co jadayaab ayuc ajcxy midooy. ²⁹ Chi je mayjäy ajcxy nibidigy Jesús etz yajpidzimy ma je cajp. Chi ajcxy yajnicxy jim ma je tzaahuingueetz, co je cajp copcixy anajty yajpaady, e jim anajty cödijpnaxaangixy. ³⁰ Chi Jesús ñajxy cujc'amy ma je' ajcxy, chi ñicxni.

Tüg yëydijc huidibi anajty miid jibic espíritu

³¹ Chi Jesús y'idacy jim Capernaum, tüg cajp jim Galilea naaxjot, chi Jesús jäy ajcxy yaj'ixpijcy pocxxiiduum.

³² Huinmay ooy ajcxy jadu'n nej je' yaj'ixpijcy. Ñayñimáayigixy co je Jesús yaj'ixpijcy nejhuüy mijtung mij'ané'min mfidity.

³³ Jiiby ma je naymujctac jiiby anajty tüg yëydijc huidibi miid tüg ca'oybi, chi je ca'oybi mic yaaxqueecy yminañ:

³⁴ —Ixmajtzcich ajcxy, ¿ti mdunamy miid iich ajcxy Jesús je nazaretpi? ¿Nej ti mmiñ co xyajhuindigoyáanigixyich? Iich miich n'ijxcapy co miich je' je Huätzpi Dios.

³⁵ Chi Jesús je ca'oybi ogy, nimay:

—Amon, pidzim ma yi jäy.

Chi je ca'oybi najtztiijiy je yëydijc agujc'amy ma je jäy ajcxy, huin'it ypidzimy, e ca' ni nej jactuun. ³⁶ Tüg'óciy jäy jim ooy ajcxy ñay'adzigiüy miñ xyipy yjanayñimáayigixy:

—¿Ti ayuc jada' yi'? Co miid y'ané'min etz mic'ajt ane'my ca'oybi etz yajpidzimy ma jäy.

³⁷ Chi Jesús capxpaady y'ijty ma tüg'óciy cajp huidi huinduy agónip.

Jesús yajtzoocy Pedro ymäd töxyjäybi

³⁸ Chi Jesús ypidigy choñ ma naymujctac, ytigiiy ma Simón ytijc. Jadu'n anajty Simón ymäd töxyjäybi mic ytoyii. Chi ajcxy cohuaniiy Jesús miid je' ycixpi.

³⁹ Chi Jesús yhuindacy ma je' yhuinduu, ix'ojoy je toyii, e jadu'ni ñajxy. Chi je' mic'amy ypidigy, yajcay yaj'uucy ajcxy.

Jesús yajtzoocy mayba'mjäy

⁴⁰ Tzuu tzuu anajty jäy ajcxy yajnicxy tüg'óciy jäy ajcxy pa'mmiidpi ma Jesús. Chi Jesús cñixajy nidüg nidüg, e jadu'n anajty ajcxy chögy. ⁴¹ Chi nañ jadu'n je' ca'oybi yajpidzimy ma mayjäy, mic je ca'oybi anajty yhua'ñ yjihuiy, yminañ:

—Miich je' Dios xy'ung'ajtp.

Chi Jesús nigi ix'ojoy, ca' anajty yajhuäcxipy nicxy yjaccapxy, com ti anajty nejhuüiygixy co yi' je' je Cristo.

Jesús y'ayuccapxhuäcxy jim Galilea

⁴² Co yxiimiiy, chi choñ Jesús, ñicxy mijtigiduum. Ooy jäy yja'ixtäyii, chi ajcxy oy paatcixy, yajhuäcxijpy ajcxy ooy, ca' anajty oc'ixmadzáangixni. ⁴³ Chi Jesús yminañ:

—Ooy jada chachcopícyity co canaag agajp iich jada ngapxhuäcxibich je oybi ayuc jadu'n nej Dios y'ane'my. Paady Dios ti xyquexyich ya naaxhuiñ.

⁴⁴ Jadu'n anajty je' capxhuäcxy majaty jäy ñaymujctac jim Galilea.

Je acxmajtzin mijhuinma'nybi

5 Tügtecy jadu'n yjajti, jim anajty Jesús ma je Genesaret mejypa', co jäy ñimiini janch ñay'adijiiy ñay'agodfiyigixy, tzach'amidohuaangixy Dios y'ayuc. ² Chi yi' ijspxty mejtz barco jahueengi mejypa'áy. Je acxmajtzpidijc ti anajty ypidzimgixy ma je barco, jim anajty y'acxxuumy pújccixy. ³ Chi Jesús yajtigiyiiy tüg barco huidi Simón anajty je'ajtpy. Chi may'ajt pijctzoy co huen yajjihuaägy hueeni yi' barco mejypa'áy. Chi Jesús y'ixtacy barcojoty, e jadu'n yaj'ixpijcy je mayjäy ajcxy. ⁴ Co ycapxymaayi, chi Jesús Simón nimay:

—Nix pidäg m'acxmadziñ mejyjoty, jaydëbi májtzcxixy acx.

⁵ Chi Simón y'adzooy:

—Huindzin, ti iich ajcxy ooy njatuñ tüg tzuum, ni ti ti ngapáatcixyich. Per

miid miich m'ayuc ycixpi yi acxmadzi'n nbidägibich mejjoty.

⁶Co ajcxy pidacy je acxmadzi'n mejjoty, chi yajco'adujcy ooy may acx, jahueeni acxmadzi'n ycaciich miid je may acx ycixpi. ⁷Chi Pedro yemi ymigügtijc huidi anajty jim ma je jadügpí barco, huen miñ ajcxy pubedyi. Chi ajcxy ymiñ pubejtp, yaj'ujch ajcxy metzpi barco miid may acx, jagoo jagoo ycaquiñ je barco miid may acx ycixpi. ⁸Co Simón Pedro ijxy jadu'n, chi ycojxtinaay'ahuüy ma Jesús yhuinduu, nimay:

—Huinhuäctütcich, Huindzin, com iich pocyjäy iich.

⁹Com Pedro janch tzigüyb anajty, etz nañ tzigüyb tüg'óciy huidi anajty miid ti ytuñ, co anajty ooy may acx tzachya-jnibéjtcixy. ¹⁰Nañ jadu'n tzigüyb anajty je Jacobo etz Juan je Zebedeo ymang ajcxy huídibi Simón anajty ti pubety. Chi Jesús ñimay Simón:

—Ca' mdzigüy, jadachambi etz jac-nicxni xi tiempo mdunipy jäymadzii.

¹¹Co je barco yajmejpídzimy, chi ajcxy y'ixmajch tüg'óciy, chi ajcxy panicy Jesús.

Jesús yajtzögy tüg jäy ñibützpa'mmiidpi

¹²Chi jadu'n yjajti co anajty Jesús yjímity ma tüg cajp, co ñimiini tüg yëydijc ymiid anajty pützpa'm. Co je pa'mjäy ijxy Jesús, chi nihuindacy ma yhuinduu, minuxtacy, nimay:

—Huindzin, pen mdzojpcy jëbi xyajtzögibich.

¹³Chi Jesús yci' najtzxajüy nidoon, nimay:

—Ndzojpcyich, huim huädz.

Chi mic'amy je jäy choocy. ¹⁴Chi Jesús ane'my, nimay:

—Ca' ni pin myajnimähuipy, nicx janchtiy nayguëxigüib ma teedy, jaydëbi möhuipy Dios huindzigi'n, jadu'n nej

Moisés ycötüjcin je jécyip y'ane'my, miid yi' ycixpi co ti mhuäzpidzimy, jaydëbi jäy ajcxy nejhuihuipy co ti mdzögy.

¹⁵Je capxy'ayuc nigü y'oc-huäcx'adiitzni, e janch mayjäy y'ocnimüjcin, jim pin ayuc midohuaam, e jim huidi tzögaam. ¹⁶Jesús ycögueecpy anajty je mayjäy, ñicxy anajty mijtigüduum Dios ojadajtpi.

Jesús yajtzögy tüg jäy cixuxypi tecyxuxypi

¹⁷Tüg tecz yjajti, Jesús anajty yaj'ixpijcp, e jim anajty ajcxy iñäy ma Jesús yhuinduu fariseojäy ajcxy, etz huidi jäy yaj'ixpijcp Dios ñecy huídijaty anajty ti choongüxy canaag agajp ma Galilea naaxjot Judea naaxjot, etz cham huídijaty anajty ti choon Jerusalén. E Jesús ymiid anajty Huindzin Dios ymic'ajt co jäy yajtzögüpy. ¹⁸Chi nijëjity jäy yajja'ty cijx'am tüg pa'mjäy yëydijcpi huidi ca' anajty yci' ytecy yüxcy. Chi ajcxy ixtaay ma yajtijctigühuipy pidägañ anajty ajcxy je pa'mjäy ma Jesús yhuinduu. ¹⁹Com ca' anajty ni ma tigüydac miid co je tijc anajty ooy y'üjtzity miid mayjäy. Chi ajcxy miidpejty tijc nigüxy, chi ajcxy tijc yajcöhuach, e chi ajcxy cödiñajxy cijx'am je pa'mjäy ma Jesús yhuinduu. ²⁰Co Jesús ijxy jadu'n nej je' ajcxy ymibicy, chi nimay:

—Yëydijc, yajmeexp mbocy.

²¹Chi je' ajcxy huidi yaj'ixpijcp Dios ñecy etz je judío ixpicytijc huidi naydíjigixp fariseojäy huinmaygoty, ñayñimäyigixy: “Jada Jesús ooy ycapxtigoy miid Dios. Ni pin yëydijc huaad ca' ti pocymecxy. Tügpajc nHuindzin'ajtim Dios huidi pocyhuinmecxp.”

²²Jesús ñejhuüy je' ajcxy yjot yhuinma'n, paady ajcxy nimay:

—¿Ti mdzachhuinmaayb ajcxy ma mjot mhuinma'n? ²³¿Ti jactzip co mi-

naanim co ti mbocy yajmeecxy o mi-naanim: “Pidig etz nicxni?” ²⁴ Jaydëbi miich ajcxy mnejhuïhuipy co ïich je' je jây huïdi tzoon tzajpjoty, nmïidich anémin etz mic'ajt ya naaxhuiñ jëbi jây nbocyhuinmeecxyich, paady cham nmimâyich yi pa'mjäy: “Pidig etz yajpidig mmaabejt, nicx ma mdiçc.”

²⁵ Chi mic'amy je pa'mjäy ytinayigy ma je jây ajcxy yhuinduuc, etz yajpidigy je' ymaabejt ma anajty ycögnây. Chi ñicxni ma ytijc, chi ooy cömay jâymejch Dios. ²⁶ Huin'it nidüg'óciy je mayjäy ooy ajcxy jihuiy, e chi ajcxy ooy cömay etz jâymejch Dios. Chi ajcxy ooy chigiygixy, yminaangixy:

—Cham janchtiy n'ïjxim mijhuinma'ñ.

Jesús huodzoñ je Leví

²⁷ Co jadu'n ytuni yjajti, chi Jesús jim choñ, chi ijxy tüg yajcogüejtpi huïdi anajty yxii Leví. Leví jim anajty ññäy ma yajcogüejtac. Chi Jesús nimay je Leví:

—Pajaamgich.

²⁸ Chi je Leví ixmajztay huïdi anajty ytuumyb etz padzoñ je Jesús.

²⁹ Chi Leví mayjäy yajcay yaj'uucy ma ytijc, cham may yajcogüejtpi ajcxy etz jacjadyii jây huïdi ññaayb ma yi mesa miid Jesús etz yi' ydiscipulos ajcxy.

³⁰ Chi je' ajcxy huïdibi yaj'ixpijcp Dios ñecy etz je xpicytijc huïdi naydñigixp fariseojäy tzachni'ameechycápcxicy ni'oñiygixy je Jesús ydiscipulos ajcxy, yminaangixy:

—¿Na'amy co mgaaygixy m'uuccixy miid yajcogüejtpi etz miid pocyjäy ajcxy?

³¹ Chi Jesús yminañ:

—Ca' yajmayjaty tzozdumbi huïdibi ca' ajcxy ypigyii, jëyi huïdi ajcxy pijcip. ³² Ca' ïich ti nmiñich ma je jây ajcxy huïdibi ca' pocy miidity. ïich ti nmiñich miid yi pocyjäy ycxipi co huen jothuimbijttaaygixy ma Dios.

Yaj'amidooy ajcxy Jesús ti co jây ajcxy y'ayunas'ájtciy

³³ Chi je mayjäy ajcxy Jesús nimay:

—Nej co yi' (Juan) ydiscipulos ajcxy janam jadozyc jaygay y'íjtciy etz ycapxtáccicy, nañ jadu'n je fariseojäy ydiscipulos ajcxy janam jadozyc jaygay y'íjtciy. Chi miich mdiscipulos ajcxy ca' ajcxy jaygay y'íjtciy, caaby uucp ajcxy jabom jabom.

³⁴ Chi Jesús yminañ:

—¿Nej jëbi yaj'ayuu'aty jây ajcxy huïdi yajpatpi ma je pijcipi yajnixiuduñ, pen quipxyi yam yajpaady miid je huïdibi pijcp? ³⁵ Minamb je xii je tiempo mina je pijcipi yajtzoniïyb, huin'it janchtiy ajcxy jëbi y'ayuu'ájtciy.

³⁶ Nañ jadu'n ajcxy yajnimay tüg jihuimbit ayuc:

—Ni pin ca' huaad agiyiyi tuc-huit miid jemyhuit, canaan jëyi ycfídzip yi jemybi, nañ jadu'n je tucpi ca' oy yhui'ma'ñ miid je jemyhuit agiyi'ñ. ³⁷ Ni pin ca' pidägy jemy vino ma je tucpi cochac, pen janch jadu'n octuñ, je vino jemybi ycfídzip je tucpi cochac, chi y'ixyojctähuipy je vino etz je cochac ñitigoydähuipy.

³⁸ Pidägipy ajcxy jemy vino ma tüg jemybi cochac, chi jadu'n ca' ytigoyipy je vino ni je cochac. ³⁹ Ca' ni pin tzocy vino jemybi, pen ti anajty ügy vino tiibi yje-jcni, co jadu'n yminañ co jac oy je tiibi yje-jcni.

Je discipulos ajcxy yajmüjccixy trigo coje pocxñiduum

6 Chi jadu'n yjajti tüg pocxñiduum co Jesús oy ñaxy ma tüg trigo cam, e yi' ydiscipulos ajcxy oy anajty yajminájccixy trigo tiim, chi ajcxy nixajztüdy, e chi ajcxy jicxyc. ² Chi nidügti fariseojäy yminañ:

—¿Ti co ajcxy jadu'n mdundigooy co mdúngixy huïdi ca' ñigodúcyity ajcxy mdunipy pocxin xiiduum?

³ Chi Jesús yminañ:

—¿Nej ca'ni miich ajcxy mgapxy Dios ñecy nijadu'ñyi? ¿Nej ca' mnejhuiygixy ti David ytuun co anajty yuubögyii etz nañ co ymígügtjic anajty yuubögyii?

⁴ David ytiñiy ma Dios ytiyc, chi conígy je tzajcaagy huidibi anajty jiiby ma Dios yhuinduu, chi caay, nañ jadu'n moy je ymígügtjic ajcxy. Je' tzajcaagy ca' anajty ypadyyi nicxy je' ajcxy cay. Teedy je' anajty ajcxy paatip cáaygixip.

⁵ Chi Jesús yjacminañ:

—Hich je' je jáy huidibi tzoon tzajpjoty, jébi nnimäyich je jáy ajcxy ti jébi huaad ytúngixy sábado xii.

Je yéydjic huidibi anajty yci' tädzip

⁶ Chi jadügtecy yjajti tüg pocxxiiduum, co Jesús ytiñiy ma tüg naymujctac, chi jáy yaj'ixpijcy. Jiiby anajty tüg yéydjic huidi y'a'oygi' anajty tädzip.

⁷ Chi huidi ajcxy yaj'ixpijcp Dios ñecy etz fariseojäy ajcxy ix'ijxy pa'ljxcixy Jesús nej pen jáy yajtzögam pocxxiiduum, e je' ajcxy anajty miid ycixpi xihua'ñ.

⁸ Jesús ñejhuiyb je' anajty ajcxy yjot yhuinma'ñ. Chi Jesús nimay je yéydjic huidibi anajty yci' tädzip:

—Pidig, tinayig mayjäy'agujc.

Chi je' ytinaayigy. ⁹ Chi Jesús yminañ:

—Nyaj'amidohuaamybich miich ajcxy tüg ayuc. ¿Nej Dios ñecy ymina'ñ, jébi oybi nduunim pocxxiiduum o jébi jibicpi nduunim, nyajtzoocim jáy o nyajti-gooyim jáy yjugy'ajt?

¹⁰ Chi Jesús ajcxy huindixpejtay nidüg'óciy, chi nimay je pa'mjäy:

—Xajtiu mgi'.

Chi je' yci' xajtiy, huin'it je' yci' choocy. ¹¹ Chi je' ajcxy huidi yaj'ixpijcp Dios ñecy etz je ixpicytjic huidi ajcxy mijpidacp judío ycostumbre ooy ajcxy yjot'ambijcy, ñayñimáayigixy miñ xyipy:

—¿Nej ajt n'octuunim jada Jesús?

Jesús huin'ixy je majmetzpi discípulos ajcxy

¹² Jadu'n yjajti huin'it xii Jesús ñicxy mijtigüduum Dios ojadajtpi. Tüg tzuum ooy Dios mibijctzooy. ¹³ Co yxiimiyy, chi Jesús huoomiñ yi' ydiscípulos ajcxy. Chi huin'ijxy je majmetzpi, etz yxiimoy ajcxy, apóstoles. ¹⁴⁻¹⁶ Chi Jesús yhuin'ijxy je Simón huidi yxiimoy Pedro; je Andrés, Pedro y'uch; Jacobo etz Juan; Felipe etz Bartolomé; Mateo etz Tomás, Jacobo hue' je' Alfeo ymang; etz Simón huidi jáy ytijpy Zelote; Judas, Jacobo y'uch; etz Judas Iscariote huidibi nañ jadu'n Jesús cিয়ে ma ymidzip.

Jesús yaj'ixpicy mayjäy

¹⁷ Chi Jesús miid'idacy je discípulos ajcxy, chi oy yhuäcxipy ma tüg ajoy miid ydiscípulos ajcxy etz mayjäy huidi anajty ti choongixy Judea naaxjot, etz Jerusalén, etz ma mejypa' jim Tiro etz Sidón. Ymiñ ajcxy je mayjäy co amido'idáani Jesús y'ayuc etz nañ chögaangixy je pa'm huidi ajcxy ymiid.

¹⁸ Cham je huidi anajty ayo'n tzachpaatp miid ca'oybi, nañ tzoocp je' anajty ajcxy.

¹⁹ Chi tüg'óciy je jáy ajcxy janch ñidonamy anajty ajcxy je Jesús, co ymiid mic'ajt co jáy tüg'óciy yajtzög.

Je jotcuyc'ajt etz je cajotcuyc'ajt

²⁰ Chi Jesús huindixpejtay je mayjäy huidi ajcxy ixpigaam yi' y'ayuc, e yminañ:

—Jotcuyc miich ajcxy ayoobtjic, com miich ajcxy cham xypaat Dios y'ané'min.

²¹ Jotcuyc miich ajcxy huidi cham yuubó'cip, co mgüxiib miich ajcxy. Jotcuyc miich ajcxy huidi cham jotmay miid, co ypáadip xii tiempo mina mxondáaccixipy.

²² Jotcuyc miich ajcxy mina anajty jáy ca' xy'ixáangixy, co pin xy'ixtjicixipy, e co jáy ajcxy jibic xyñigapxa'ñ

xyñixigañ miid iich ycixpi, je jäy huidi tzoon tzajpjoty. ²³Mxondäg miich ajcxy huin'it xii, etz mjotcugüygixip, com ooy chachmüjity huidi ajcxy mbadaamy tzajpjoty. Com jadu'n anajty jecy'ajty miich mmij'ap mmijteedy ca' ixaangixy je huidi anajty Dios y'ayucnajtzcaxxiipy.

²⁴Miich ayoob ajcxy comeñyjäy, com ca' ti jotcujc'ajtín mjacpadaangixy huin'it xii (co Dios tiydunip je naaxhuñyjäy).

²⁵Miich ayoob ajcxy huidi cham oc'agujc'ajtp ocjotcujc'ajtp, ayo'n jotmay ajcxy mbaadip, e myajmayjadipy miich ajcxy tijaty.

²⁶Miich ayoob ajcxy co ajcxy myajni-gapxipy myajnimiydägipy, com jadu'n jecy'ajty miich ajcxy mmij'ap mmijteedy nimay je jäy ajcxy co ooy y'oyjäy huidi ajcxy anajty najtzcaxxiyb ayuc huidibi ca' ytiy yjanchity.

Nej huaad nmigüg ndzójcim

²⁷Chi Jesús yjacminañ:

—Miich ajcxy huidi cham amido'ijtp iich n'ayuc, iich miich ajcxy nimaayb: Tzóccix mmidzip, mi'oyjäy'ajtcix huidijaty ca' xy'ixaangixy. ²⁸Migapx je jäy ajcxy miid oyjot oyhuinmañ huidi ajcxy jibic xyñigapxp xyñi'ojiiyb. Mibijctzoogixy yi Dios miid je' ajcxy ycixpi huidibi xyñigapxp xyñi'ojiiyb. ²⁹Pen ji pin xycojxy ma yi mhuinjijp, mo' jadüg adu'm'amy ahuin hueñ coxy. Pen ji pin xypigaani yi mjocxhuít, jactimmo' mnijen huen yajnicx. ³⁰Pin xypijctzohuip tijaty, mo'. Pin xypíjcip huidi miich mjé'ajtpy, ca' mbijctzohuipy jadüg'oc. ³¹Nej mdzocy tunipy jäy miid miich ajcxy, nañ jadu'n miich ajcxy mdunipy miid yí' ajcxy.

³²Pen miich ajcxy jäyi mdzojccixpy pinjaty xychojccixp, ¿ti oyjäy'ajtin jada' miich ajcxy m'ocpaadipy? Nañ jadu'n je pocyjäy ajcxy chojcpy pinjaty

yí' ajcxy tzójcip. ³³Pen mdumyb oybi huidijaty mmiid ooy mnyamigüg'adyii. ¿Ti oyjäy'ajtin jada' miich ajcxy m'ocpaadip? Nañ jadu'n je pocyjäy ajcxy tuñ oybi miid ymigügtijc. ³⁴Pen myejcpijctzou miid je jäy huidibi miich ajcxy mjijp'ijxpy co nañ jadu'n xymöhuipy tigatii, ¿ti oyjäy'ajtin miich ajcxy mdumyb? Nañ jadu'n yi jibic jäydijc jayejcpí tijaty pijctzoy co nañ jadu'n jijp'ijxcixy co ymöhuipy tigatii.

³⁵Miich ajcxy, tzójccix mmidzip, mi'oyjäy'ajtcix mmidzip, yajpijctzoogix tijaty, e ca' ni ti mjijp'ijxcixipy co ajcxy jac mij mbaadip. Jadu'n miich ajcxy mij mbaadip oy'ajtin e mnyadijiiyb ajcxy je mijpi Dios y'ung. Com Dios pa'ayoodaayb tüg'ócüy yi jäy ajcxy huidibi ca' ti jäygidägy, etz huidi jibicjäy. ³⁶Miich ajcxy pa'ayoo migügtijc ajcxy, jadu'n nej mDios Teedy tzajpjoty ypa'ayooy huenyimpínity.

Ca' mmigüg ni ti myaj'ix'ixipy myajpa'ixipy

³⁷Ca' mmigüg ni ti myaj'ix'ixipy myajpa'ixipy, huin'it ca' pin xy'ix'ixipy xypa'ixipy. Ca' mmigüg mbocy'ixipy, e huin'it ca' pin xypocy'ixipy. Huinmecx mmigüg, e huin'it nañ jadu'n Dios myajhuinmeecxip. ³⁸Mo' mmigüg etz huin'it miich ajcxy Dios xymöhuipy quipxy ooy tijtäch etz janch yajxon y'újtzity cödinaayb. Com yi quipxiñ tiibi myajquipxiy, nañ yí' miid xyquipxhuimbidity.

³⁹Chi Jesús yajnimay je mayjäy tüg jihuimbit ayuc:

—¿Nej jébi tüg jäy huintzpi ymigüg huintzpi huijtzöyñi? ¿Nej ca' mdijy nimetz yjutcögägixipy? ⁴⁰Ca' ji ni tüg ixpijcpí huidi nigi ixpícyip ca'ydi yhuindzin, pen ji pin huadz yjadim'ixpicy najtzcaxxiipy yhuindzin.

⁴¹¿Na'amy co mic'amy mbocy'ixy mmigüg co hueeni ytundigoy, e

miich jac mij ooy mdundigoy, e ca' mjihui'nybicy? Tim jadu'n nipaady nej jihuiy ti m'ixy pi'cpux ma mmigug yhuuin, e ma miich mgi'mhuuin jac jilby mij quipy, e ca' m'ixy je quipy ma mgi'mhuuin. ⁴²Ca' huaad mnimahuipy mmigug: "Nayvegii miñich pux n'ocyajpidzim maabi mhuuin", e miich ca' m'ixy mij quipy ma mgi'mhuuin. Jibicjy miich. Jayijp miich myajhuadzip mjet mhuinmañ, huin'it jēbi mmigug m'ihuijip mgapxhujip, jadu'n nipaady nej jihuiy ti myajpidzimy je quipy maabi mhuuin, jachuadz m'ixigipy e chi jēbi yi pi'cpux myajpidzimipy maabi mmigug yhuuin.

Je quipy je ytiim, yi' miid ycixpi yaj'ijxcapy

⁴³Ca' yi' y'oyjyity huidi jibic tuumb, nañ jadu'n ca' jibicjy huidi oy tuum, tim jadu'n nipaady nej tūg quipy. Ca' ji yi' oyguipy huidi jibic tiim'ajt, nañ jadu'n ni ca' yjibicquipyity huidi oy tiim'ajtp. ⁴⁴Com ni je' quipy yaj'ijxcapj miid ytiim ycixpi. Ca' pin higuery tiim tucy ma quipy apymiidpi. Nañ ni pin ca' uvas cha'm piy ma aadz apymiidpi. ⁴⁵Je jay oyjybi ma yjot yhuinmañ yajpidzimy oybi. Je jibicjybi ma yjot yhuinmañ yajpidzimy jibicpi. Huidibi yhuinmaayb jotjoty huinmañjoty yi' ycapxyp.

Je mejtnajxpi poch y'ijx

⁴⁶Chi Jesús yjacminañ:

—¿Nej co nigo minaangixy: "Huindzin, Huindzin", ni ca' ajcxy mdungixy huidi nyajnimaaaygixpy? ⁴⁷Tūg'óciy jay huidi xyñimimbich etz xymidoohui iich n'ayuc etz cuyduñ, iich nyajni'ixihuipy pin je' ymidūgnax. ⁴⁸Quipxyiyb tūg yēydijc huidibi ytjccoyp ma tzaa nīcxy, chi nidajy ooy cīcy, chi pidāgy poch'ijx tzaa nīgīxy, co mijñii ycomy nimiñ je tījc, miid tūg'óciy ymijaa jayajpidīgañ je tījc, e ni ca'

jadu'nyi yajyūcxy, com tzaagīxy anajty ypojtztzooñty. ⁴⁹Yi jāy huidi midoob iich n'ayuc e ca' cuyduñ, miidquipxyiy jadu'n yi' nej tūg yēydijc co ti ytjccoyp. Ni ca' poch cīcy ypojtztzooñty, jēyi naaxhuingīxy nidajy hueeni. Co je mijñii ymiñ miid ymijaa, chi yajpidīgy je tījc, chi oy yhuindigoydāy.

Jesús yajtzōgy tūg mijtungmiidpi Romano ytumbi

7 Co Jesús ycapxtaay ymiydactaay miid je mayjāy huidi anajty jim amido'ijtp, chi ytgiy jim Capernaum. ²Jim anajty tūg Capitán tūg ytumbi hue' anajty pījcip, janch tim ōgaanip anajty, e je soldado huindzin ooy anajty tzocy je ytumbi. ³Co je capitán ayuc midooy jadu'n nej Jesús ytuñ, chi quejxy judío mijjāydijc, huen nicxy minuucxtaaccixy Jesús co je' yminipy ma ytījc yajtzōgiyib je' ytumbi. ⁴⁻⁵Chi je mijjāydijc ajcxy ymiñ ma Jesús, chi ajcxy cohuanīy ooy, pijctzou may'ajt, nimay:

—Jadayaabi capitán ymihuaad co mbubedipy, com yajmij'ajtpy iich ajcxy ngajp, ti cojy iich ajt naymujctac.

⁶Chi Jesús nīcxy miid je' ajcxy. Co ajcxy mihuingooñ je tījc, chi je capitán quejxy ymīgūg huen nicxy jīpcobadiy Jesús, nimahuipy:

—Huindzin, ca' nej mnayjihuiyī, ca' iich mihuaadity co mdigihuipy ma iich ndijc. ⁷E paady ca' iich njot ti mic-tuñ co iich miich ci'm nīcx n'ixtāy. Jēda'ajty miich nigoo capx, e ti ana-jty ndumbich chōgy. ⁸Nañ jadu'n iich nmīdich soldados ajcxy huidi ajcxy xy-capxcōbijcpich. Nimāyich tūg: "Nīcx", e nīcxp; nimāyich jadūg: "Min", e mimb; nimāyich ndumbi: "Tun jada", e ytumy.

⁹Co Jesús midoy nej je capitán ymi-nañ, chi jihuiy ooy, chi ni'ijxhuimbijty nimay ajcxy huidi pamiinip:

—Iich miich yim nīmaaygixyp co ca' nbaadyich Israel jāy huidibi

xymibíjcpich jadu'n nej jadyaab agatz jáy.

¹⁰Co ajcxy je quexyöybi yhuimbíjtcixni ma je tíjc, chi oy páatcixni je tumbi ti anajty y'agidägy.

Jesús yajjugypijcy tüg co'ögytöxyjäy y'ung tiibi anajty y'ögy

¹¹Chi jadu'n yjajty huin'it xii co Jesús anajty ñicxy ma tüg cajp huidi anajty yxii Nafn. Miid anajty ñicxy jadyii ydiscípulos ajcxy etz mayjäy. ¹²Co yhuin-goön ma anajty ycajp tigihuaani, chi minaybaati jäy ajcxy, ñicxy anajty ajcxy tüg öcpi yajnaaxtigiiygixy, huidi anajty ungdaj tügpajc y'ung'ajtpy. Hue' je' anajty co'ögy je töxyjäy, e miid anajty ñicxy maycajppjäy. ¹³Co je Huindzin Jesús ixxy, chi pa'ayogoty je töxyjäy, chi nimay:

—Ca' myäxy.

¹⁴Chi Jesús ymijhua'cy, nidoñ je öcpi cajón. Chi ajcxy ytinayxijpy je huidi anajty ajcxy öcpi ciyñicxp. Chi Jesús yminañ:

—Yëydíjc, iich miich yam nimaayb, pidig.

¹⁵Chi je yëydíjc inäyigy huidi anajty ti y'ögy, e ytigiiy miydaacp. Chi Jesús yajcidiigiiyñi je' ytaj. ¹⁶Chi ajcxy nidüg'óciy ooy ñay'adzigiyygoti, e Dios jäymejch cómay, yminaangixy:

—Tüg mijpi Dios tiy'ajtmiipti cham yajpatp ma iich ajt.

Nañ jadu'n ajcxy yminaangixy:

—Ti Dios ni'ijxcidägy yi yñaax ycajp.

¹⁷Ooy Jesús yajcómay ma tüg'óciy Judea naaxjot, etz ma tüg'óciy jac huinduy agonbi naax cajp.

Je Juan je Bautista yquexyöybi

¹⁸⁻¹⁹Chi je jäy ajcxy huidi anajty Juan je Bautista yaj'ixpijcpy nimiydac-tay jadu'n nej miid ytuni yjajti Jesús. Chi Juan huoooy metz y' ydiscípulos ajcxy, e quejxy ma Jesús yajpaady. Chi Juan nimay co huen nicxy amidoogixy Jesús,

pen yi' je' je Cristo huidi anajty miinaam, o pen n'ahuíjxpy ajcxy huingbi. ²⁰Chi je Juan yquejxyöybi miiñ ma Jesús nimay:

—Yi Juan je Bautista iich ajcxy ti xyquéxyich ma miich amidohuañ pen miich je' je Cristo huidi minaamb, o ¿n'ahuíjxypich ajcxy huingbi?

²¹Tim huin'itíy Jesús ooy mayba'mjäy yajtzoocy. Yajtzoocy nañ jadu'n huidi anajty ajcxy ooy mij yuu mij pa'm yaj'ayoyii, etz nañ yajtzoocy pinjaty anajty ca'oybi miid ma yjot yhuinmañ. ²²Chi Jesús je Juan yquejxyöybi nimaayi:

—Nícx nimaaygix je Juan jadu'n nej ti m'íjxcixy ti mmidoogixy, co yi huintzpi ti yhuindicixgy, yi tecyma'tpi ti yöyigy, yi nibützpa'mmiidpi ti chögy, je cónatpi ti ymidohuëccixy, je öcpi ajcxy ti yjugypijcy, e ngapxhuäcxyich oybi ayuc ma ayoobtíjc. ²³Jotcuyc y' ajcxy huidi ca' huinmañ'tyigoogygixy miid iich ycixpi.

²⁴Co je Juan yquexyöybi yhuimbijjtay, chi Jesús nimiydaccoty je Juan ma je mayjäy ajcxy, yminañ:

—Co ajcxy ti m'oy migtigüduum, ¿ti ti m'íjxcixy? ¿Nej ti m'íjxcixy tüg jäy ametz jotmetz, jadu'n nejhuüy tüg náhuaax huidi pojmiimb pojxijp? ²⁵Chi jada', ¿ti oy ti m'íjxcixy? ¿Tüg yëydíjc huidi miid oy yhuit yxöxyity? Yi jäy ajcxy oy yxojxypi huidi agujc jotcuyc tzinaaygixp hue' ajcxy yajpaady ma yi rey ytíjc. ²⁶¿Ti ajcxy ti m'ixy jim migtigüduum? ¿Tüg jäy huidi Dios ytiy'ajt miid? Janch ti m'íjxcixy tüg Dios ytiy'ajtmiiidpi, etz jancigi ymijty je' ca'ydi Dios y'ayucnajtzcaxiiybi huidi jecy'ajty tzinay. ²⁷Je' jada je jäy huidi Dios ñigapxyp ma ñecy ma Dios jadu'n yminañ:

Cham nguejxyich iich nguexyöybi jayjyp ma miich, je' yaj'oyíhuip je jäy ajcxy yjot yhuinmañ miid iich ycixp, tim jadu'n nipaady nej jihuüy jäy tü'aa yaj'oyiy co rey yminañ yjadañ.

²⁸ Hich miich ajcxy yam nimaayb co huidijaty ajcxy töxyjäydijc yajpi'c'ajtpy, ca' ji ni tüg Dios y'ayucnajtzcaxpiybi huidibi jacnigi ymí jity ca'ydi Juan, je Bautista. Chi jada' je jac mutzpi huidi jibiy tzajpjoty yajpaatp ma Dios y'ane'my, jacmij je' ca'ydi Juan.

²⁹ Co ajcxy je mayjäy jadu'n midoy nañ jadu'n je yajcogüeiptidijc ajcxy huidi anajty niibéjtcixy ma Juan, chi ajcxy minañ co Dios ytuädgyity. ³⁰ E je fariseos ajcxy etz je escribas ajcxy huidi anajty ca' niibéjtcixy ma Juan, ca' ajcxy mijpidacy huidi anajty Dios ytunamy miid je' ajcxy ycixpi. ³¹ Chi je Huindzin Jesús yminañ:

—¿Ti miid nyajquipxihuibich jadaaabi jäy huidi tzinayb ma jadachambi tiempo? ¿Huidi miid nyajtügihuibich? ³² Jadu'n nej pi'ctijc huidi ajcxy iyiyb ma jäy yjuygixy ytooccixy. Mijhuan mijjihuiygixy ymigügtijc: “Ti njayajxüxich flauta e ni ca' ti m'éjtcixy; ti nja'ihui ajcxy iy jotmaymiidpi, e ca' ti myaaxcixy.” ³³ Chi Juan je Bautista ymiin, e je' ca' anajty cay, ni ca' vino ügy, chi miich ajcxy minaangixy co Juan ymiid ca'oybi. ³⁴ Chi ich, je jäy huidi tzoön tzajpjoty, nmiinich, chi caaybich uucpich, e miich ajcxy minaangixy: “Ijxcix, cha tüg yëydijc janch cax janch vino uucp, huidi migüg'ajtpy yajcuéjtpidijc etz pocyjäydijc.” ³⁵ Je tiy'ajt ji je' ñiguëxigy ma je pinjaty nigapxp nimiyaacp tiy'ajt.

Jesús ma Simón je fariseojäy ytijc

³⁶ Chi tüg fariseojäy may'ajt pijctzoy, co Jesús anajty miid ycaya'n. Chi Jesús ytigiyy ma je fariseojäy ytijc, chi inay'ahuüy ma mesa. ³⁷ Chi jim anajty tüg töxyjäy huidibi anajty jibic tzi-naayb jibic jugy'ajtp ma je jimbi cajp. Co je' nejhuiy jiiy Jesús ma fariseojäy ytijc inay ma mesa, chi mimiin tüg quig

aceite huidibi ooy oy xuugy, chi midigiyy tigoty. ³⁸ Chi ypiguetz'ahuüy ma Jesús ytecy ymijc, e chi yajxooi Jesús ytecy miid huinni e yajpöt miid ycöhuay, chi yajjaaxy je aceite huidi ooy oy xuugy. ³⁹ Co jadu'n ijxy je fariseojäy, je' huidibi anajty ti huoy Jesús, chi jot'ajti yminañ:

—Co ixypy jada Jesús y'ocjējty Dios ytiy'ajtmüidpi, y'ijxajpy ixypy pin jäy nejpy jäy yi töxyjäy huidibi nidoonip co yi' yjibictzinäy yjibicjy'aty.

⁴⁰ Chi Jesús yminañ:

—Simón, cham iich tüg ayuc nmüididyich huidi nyajnimähuamy.

Chi je' y'adzooy:

—Yajnimaaygich, Huindzin.

⁴¹ Chi Jesús yminañ:

—Tüg comeenyjäy ymiid anajty metz jäy huidi ti ñuucxy. Tüg jäy anuucxy migoox migo'px denario meen, e je jadügpi anuucxy huixchigui'px majc. ⁴² Com je' ajcxy ca' anajty miidity ti miid cuedip, chi je comeenyjäy huinmecxy nimetz. Miich ocnimaaygich, ¿je metzpi jäy huidi nuucxy, huidibi je' nigi chojpy?

⁴³ Chi Simón y'adzooy:

—Hue' n'a'ixiyich je tiibi huinmecxy jac'anaxy.

Chi Jesús yminañ:

—Ti mdiyapxy.

⁴⁴ Chi Jesús ni'ijxhuimbijty je töxyjäy, e nimay Simón:

—¿Nej m'ijxyp jadaaabi töxyjäy? Co ndigiyyich ma mdiyc, ca' miich ni xymooyich co ndecy nbüjibich. Jadaaabi töxyjäy ich ndecy ti xypüjip miid yhuinni, e ti xyméexyich ndecy miid ycöhuay.

⁴⁵ Ca' iich miich ti xychüxcy. Jada töxyjäy jadu'n nej ti ytijc tigiy, xychüxctiyyb ich ndecy. ⁴⁶ Hich miich ca' aceite mbidägy ma ich ngohuajc. Jada töxyjäy ti xyajjaaxi ndecyich aceite huidi ooy oy xuugy. ⁴⁷ Paady ich miich nyajnimäy co jada töxyjäy huinmecxi yi' ymaybocy, co tiibi oyhuinma'n yajtuñ cixyot

huinjot. Pinjaty hueeni ypocy yajhuinmecxi, hueeni y' chójcin yajniquëxgy.

⁴⁸ Chi Jesús je töxyjäy nimay:

—Tì miich mbocy yajhuinmecxtäy.

⁴⁹ Pinjaty anajty ñaayb ma je mesa ñayñimáayigixy miñ xyipy:

—¿Pin jäy jada jada' co nañ yhuinmecxipy jäy ypocy?

⁵⁰ Chi Jesús nimay je töxyjäy:

—Tì m'alma ñidzögy co ti xymibich. Nicx jotcujc.

Töxyjäydjic huidibi anajty Jesús pubejtp

8 Co jadu'n yjajti, chi Jesús ñicxy ma tüg'óciy je mij cajp etz mutz cajp, capxhuäcxy je oybi ayuc maabi Dios y'ané'min. Je nimajmetzpi ydiscípulos ajcxy miid ñicxy. ²⁻³ Etz nañ ymiidnicx nijjëjity töxyjäydjic huیدی anajty Jesús ti yajtzögy huیدی ca'oybi anajty ymiid etz jac tijaty pa'm. Hue' je' ajcxy anajty je María je töxyjäy huیدی anajty xiiijp Magdalena, je huیدی Jesús yajpídzimi huixtujc ca'oybi ma je'; etz Juana, je huیدی ñäy anajty xiiijp Chuza, e je Chuza hue' je' je rey Herodes ytungmiidpi; etz Susana, etz jacjadyii ajcxy huیدی anajty ajcxy pubejt Jesús miid tijaty anajty ajcxy ymiid.

Je niipi y'ixpejt

⁴ Co mayjäy ooy ñayyöymujc ma Jesús yhuinduu huیدی tzoon ma tüg tüg cajp, chi Jesús nimay je mayjäy ajcxy:

⁵—Cha tüg ayuc nyajnimähuaangixy. Jadu'n jäy tüg choñ niipi, ñicxy trigo tiim huijpi. Co je trigo tiim huijy, chi nijjëjity ypajc oy ycäy mijtügujc, chi je jäy ajcxy yajhuägpejty, e huیدی ca' yajhuägpejty, chi joon piihuügy. ⁶ Chi nijjëjity trigo pajc oycäy ma tzaa ñicx. Co ymujxy chi je' ytiich, je' co anajty naax ca' yxoogity. ⁷ Chi nijjëjity trigo pajc oycäy ma apyot, chi ymujxy quipxy miid apy'ung, chi y'ujtz'o'ctay. ⁸ Chi nijjëjity trigo pajc

oycäy ma je naax oybi huinnätzcujc, chi ymujxy, chi yeectzooñ, ytiim'ajty oyjaty, tüg trigo pajc mig'o'px oyco'ity.

Co Jesús je miydägi yajmay chi yjac-timcapxcoty, yminañ:

—Pin midohuamb jada ayuc, huen midooy.

Nej yhuimbizimy je niipi y'ixpejt

⁹ Chi je discípulos ajcxy y'amidooy:

—¿Nej jada jadu'mbi jihuimbit ayuc yhuimbizimy?

¹⁰ Chi Jesús yminañ:

—Miich ajcxy jaydëbi mnejhuihuipy huیدی Dios ñigapxpy ñimiydacpy coyüch'amy ma y'ané'min ycötüjcin. Jacjadyiibi jäy jihuimbit'amy nyajnimayich, jaydëbi pinjaty huیدی ijpg ca' ajcxy y'ixipy, etz pinjaty midoob, ca' ajcxy mido'mbigipy.

Jesús capxticxy je niipi y'ixpejt

¹¹ Jadu'n je jihuimbit ayuc yhuimbizimy: Je trigo pajc Dios je' y'ayuc.

¹² Je trigo pajc tiibi tügujc ycäy, je' je' jadu'n nej jäy huیدی midoob Dios y'ayuc, chi mic'amy ñiminyii je ca'oybi, e piibidzimdäy je Dios y'ayuc ma yjot yhuinma'ñ, ca'ydi mibic etz ca'ydi y'alma yajñidzögyii. ¹³ Je trigopajc huیدی cähuí ma tzaajot, je' y' ajcxy huیدی je ayuc midoob, chi cöbicy jotcujc, chi je' ca' ytictztigüy, tzojccíxy y'ocmibicy, co agapxiyb paaty chi ixmajtzní. ¹⁴ Je trigo pajc huیدی ti cähuí apy'agujc, je' je' ajcxy huیدی midoob, chi co ñicxni jäydi-gooyñi Dios y'ayuc miid jotcujc'ájtín tzi-naayin etz jugy'ájtín etz comeeñ'ájtín, e chi ca' Dios y'ayuc yhuí'my ma yjot yhuinma'ñ. ¹⁵ Je trigo pajc huیدی cähuí ma oyñaax huinnätzcujc, je' ajcxy huیدی oy etz tudägy yjot yhuinma'ñ miidity. Chi je Dios y'ayuc midohuí'my, e oñdägy'amy Dios y'ayuc ymayy ma yjot yhuinma'ñ.

Je lámpara ñi'ixpejt

¹⁶ Co jāy ajcxy jündicxi'ñ nōctzoy, chi ca' ajcxy cōjupy miid tu'tz, nañ ca' huaad pidāgy cijx pātci'py, hue' janchtiy pidaaccixy ma jündicxpejt, co pin ytiḡiy jēbi icy je jiin. ¹⁷ Ca' ni pin ayüch tunipy e nicxy ycayajnejhuüy, ca' ni pin ti tunipy ameech e nicxy ycaniquēxīgy. ¹⁸ Paady miich ajcxy midoogix yajxon co pin tijaty miid, jacyajmōhuip y'. Pin ti camiid, yajpigipy je' huidi anajty yjamiid.

Jesús ytaj etz je jugymigüg

¹⁹ Chi Jesús ytaj etz y'uch ajcxy ñimiini, ca' ajcxy nimejch Jesús yajxon miid mayjäy ycixpi. ²⁰ Chi Jesús yñimaayi: —Cheeby mdaj etz m'uch ajcxy tība'y, miich ajcxy xyjamigapxam.

²¹ Chi Jesús yminañ:

—Yi jāy ajcxy huidibi Dios ayuc midoohuipy etz cuyduunip, y' iich ndaj'ajtypich etz n'uch'ajtypich.

Jesús yajxemy je poj etz je ñii co anajty chachpidīgy

²² Chi tüg tecy yjajti Jesús ytiḡiyy ma tüg barco miid ydiscipulos ajcxy, chi Jesús yminañ:

—Tzoc jim'amy ñiinaxy náxim.

Chi ajcxy chooñ. ²³ Chi ñiḡujc anajty nfcxcixy co Jesús ymi'ōgy. Chi tüg mic poj miñ ma je mejy. Chi je barco ñii yajtiḡiyyi, janch yinjaty jahueenjaty ycaquiñ. ²⁴ Chi ajcxy Jesús nimijhuāgy, tijyüxcy ajcxy nimaaygixy:

—¡Huindzin! ¡Huindzin! Cham ajt n'ocquiniim.

Co Jesús oy ymäyhuijy, chi jipco-gapxiyy je poj etz je mejy co anajty chachmijjētzpety ma barco. Chi je poj yhuācxijptay, y'amoonday. ²⁵ Chi Jesús yminañ:

—¿Ma miich ajcxy je mmibjcin?

Chi ajcxy yjanchchigiygoty janch yhuinmay ajcxy ñayñimāayigixy miñ xyipy:

—Pin yēydijc jada jada' co je poj etz ñii jūguexy, etz yajhuācxipy, etz ycapxycōbiḡyii.

Je Gadarajāy huidibi anajty ca'oybi miid

²⁶ Chi ajcxy ymejch ma je gadarenos naaxjot, huidi hui'm jim'amy ñiinaxy ma je Galilea mijlaguunba'. ²⁷ Co Jesús ñiibdzimy, chi jipcobadiy tüg yēydijc huidi anajty ti choñ ma je Gadara cajp. Je' anajty ymiid ca'oybi, ti anajty yjejni maabi ypadyii. Ca' je' anajty huit yajtuñ, nañ ni ca' anajty chināy ma ytijc, öcpijut anajty yajtznāhuuiyb. ²⁸ Co je' ixpaty Jesús, chi yaaxqueecy, e ycoxtinay'ahuuiy ma Jesús yhuinduu, yminañ janch mic:

—¿Ti iich miich co xyñimiiñich, Jesús, tūgpajc mijpi Dios y'ung? Tun may'ajt ca' nijot xychachchaachytúnich.

²⁹ Jadu'n minañ com co anajty Jesús ixquexy je ca'oybi ma je jāy, ti anajty yjejni ma je ca'oybi anajty tzach'ane'my je jāy. Coxoch anajty ymiḡügtijc ymiid'adyii miid cadena. Janch ypojtpy cadena, chi ca'oybi anajty yajnicxyii mijtiḡiduum. ³⁰ Chi Jesús y'amidooy je locijāy:

—¿Ti miich mxii?

Chi je ca'oybi yminañ:

—Iich nxii Legión (hue' yhuimbizimy nimay).

Jadu'n minañ com nimay anajty ca'oybi ti ytiḡiyygixy ma je jāy. ³¹ Chi je ca'oybi may'ajt pijctzoy ma Jesús co ca'ydi yquexyii ma ayoodactuuby. ³² Jim anajty tüg quepy idzim chachjicxcixy ma je ujtjot. Chi je ca'oybi may'ajt pijctzoy co huen yajtiḡiyyhuipy je' idzim. Chi Jesús ni'adzooy. ³³ Co je ca'oybi ypidzimy ma je jāy, chi ytiḡiyy ma

je may'idzim. Huin'it je may'idzim ñayñajtzjibibiyaayi ajcxy ma tüg ahuoc, chi oy ajcxy ycädäy ñijoty, chi y'ögta.

³⁴ Chi je idzim cuend'ajtpi ajcxy co icy jadu'n nej ti yjadyii miid ajcxy y'idzim, chi ajcxy yqueecy, oy nimiyaaccixy cajpjoty etz majaty tundac. ³⁵ Chi mayjäy ajcxy choon' oy ijxcixy jadu'n nej anajty ti ytunyii ti jadyii, oya'tcixy ma Jesús. Chi je mayjäy ajcxy paty je yëydijc, tiibi anajty ca'oybi ñibidzimyii ycöbidzimyii, iñäy ma Jesús yhuinduu, huit miid etz huijy quejy, chi ooy je jäy ajcxy chigiïy. ³⁶ Chi pinjaty ajcxy iix miid miydacy jadu'n nej y' choocy, je jäy huidi anajty ca'oybi miid. ³⁷ Huin'it tüg'óciy je mayjäy ma gadarenos naaxjot etz jadyii cajp huinduy agonbi, chi ajcxy may'ajt pijctzoy ma Jesús co huen jihuägy ma je' ajcxy, co anajty ooy chigiïygixy. Chi Jesús ytigiïyñi barcojoty yhuimbijtni. ³⁸ Chi je jäy tiibi anajty ca'oybi ñibidzimyii ycöbidzimyii pijctzoy may'ajt co miid'idan Jesús. Chi Jesús miid capxycjxy, nimay:

³⁹—Nihumbit mdijc, etz nimiydäg jada mijpi tung huidibi Dios ti tuñ miid miich ycixpi.

Chi je' ñicxy capxhuäcxy je tiy'ajt cajp cajp jadu'n nej anajty mijhuinmañ Jesús ti tuñ miid je' ycixpi.

Je Jairo ñiix etz je töxyjäy huidibi Jesús yhuitpa' nïdoni

⁴⁰ Jadu'n yjati co Jesús yhuimbijty co choon' Galilea, chi je jäy ajcxy cöbijcy Jesús janch agujc jotujc, com nidüg'óciy anajty ooy jïjp'ijxcixy. ⁴¹ Chi tüg yëydijc huidi anajty yxii Jairo huidibi anajty mijtungmiid ma judío-jäy ñaymujctac ymiin' ma Jesús, chi minucxtacy Jesús pijctzoy may'ajt co huen nicxy ma je' ytijc. ⁴² Jairo ymiid anajty tügpajc ñiix, hue' anajty yjimijt majmetz, janch tim ögaanip anajty. Co

Jesús ñicxy miid je', chi janch mayjäy anajty chach'adijyïi chach'agodiïy.

⁴³ Chi tüg töxyjäy huidi anajty yxii ybo', ca' anajty y'oc-huäcxijpni, mima-jmetz jimijt anajty cujc jadu'n mi'ijtni. Ti anajty ymeeñ yajtundäy ma je tzoydumbi ajcxy, etz ni pin anajty ycaya-jtzögyii. ⁴⁴ Chi je töxyjäy nimijhuägy je Jesús, chi nïdoni yhuitpä. Janch mic mic je yxii ybo' oy yhuäcxipy.

⁴⁵ Chi Jesús ymiinañ:

—¿Pin xyñidoñ iich nhuit?

Chi ajcxy y'adzooy co ca' pin. Chi Pedro etz tüg'óciy miid je' ymiinañ:

—Huindzin, jäy ti xy'adijy ti xy'abodiïy etz miich minañ: “¿Pin ti xyñidoñich?”

⁴⁶ Chi Jesús ymiinañ:

—Nidügti ti xyñidoñich. Nnejhuüfych co miid nmic'ájtich ti nyajtzögyich pinjaty.

⁴⁷ Co je töxyjäy jihuiïy co ca' coyüch yhui'mañ, chi nimiiñ janch tziyuuyb. Chi yhuindacy ma Jesús yhuinduu, chi capxidzimy mayjäy'agujc ti ycixpi anajty co ti nïdooni Jesús yhuitpa', e co anajty mic'amy ti chögy. ⁴⁸ Chi Jesús nimay je töxyjäy:

—Töxyjäy, ti mdzögy co ti xymibicyich, nicx jotujc.

⁴⁹ Yam Jesús anajty ycapxpy, co ymiin' tüg jäy huidi anajty ti choon' ma Jairo ytijc; je Jairo nihuindzin'ajtp anajty je judiojäy naymujctac, chi nimaayi:

—Ti y'ögy miich mniix, ca' mjac'amayïy nigï yi Huindzin Jesús.

⁵⁰ Co Jesús jadu'n midooy, chi ymiinañ:

—Ca' mdzigïy, mibijcich janchtiy, etz tzögip yi mniix.

⁵¹ Co Jesús ytigiïy ma je tijc, chi ca' a'ixiïy nicxy ytigiïy hueñypñity miid je'. Jëyi Pedro, Jacobo, Juan etz je töxy'anäg ytaj yteedy ytigiïy miid Jesús. ⁵² Chi tüg'óciy je mayjäy ajcxy janch yaaxp, janch ñé'ngixy miid je töxy'anäg ycixpi. Chi Jesús ymiinañ:

—Ca' myaaxcixy, ca' yi' ögity, maab yi'.

⁵³ Chi nigoob ajcxy nixiicy com ti anajty nejhuiigixy co ti y'ögni. ⁵⁴ Chi Jesús majch je töxy'anäg ma yci', chi migapxy mic, yminañ:

—Töxy'anäg pidig.

⁵⁵ Chi je' yjugypijcy, e mic'amy ypidigy. Chi Jesús yminañ co huen yajcaaygixy yaj'uuccixy. ⁵⁶ Chi ytaj yteedy ajcxy ooy chigiyy yjihuiiy. Chi Jesús nimay co ca' huaad pinjaty miidmiydägipy jadu'n nej ti ytuñyii yjadyii.

Jesús quejxy ayuccapxhuäcxp je nimajmetzpi ydiscipulos ajcxy

9 Co Jesús yajyömuujctay je ni majmetzpi ydiscipulos ajcxy, chi moy je mic'ajt jaydëbi yajtzögipy pa'mjäy, etz moy ajcxy nañ jadu'n cötújcín co ajcxy ixquexipy je ca'oybi. ² Chi quejxy je' ajcxy ñicxy capxhuäxcixy jadu'n nej Dios y'ane'my, etz yajtzooccixy pa'mjäy. ³ Chi Jesús yminañ:

—Ca' ni ti tü'amgixpi mminíxcixy; ni mgaminícxip mdajc, ni mmorral, ni mgaagy, ni meeñ, e ni mgaminíxcixipy ajcxy metz mhuit. ⁴ Huen tím huidi tíjc ma anajty mdigiigixy, jim ajcxy hu'mgixipy, e jim ajcxy nayyöyhuäcxiiyb. ⁵ Hueñyama'amyity ma ca' jäy xycöbíjccixy, co ajcxy mbidzímigixipy ma je' cajp mhuinnéjpcixipy mhuinjáaxcixipy je naaxjoc ma mdecy. Jada je' tiy'ájtíp co Dios tzaachytunipy yi jadu'mbi jäy ajcxy.

⁶ Chi ajcxy ñayyöyhuäcxtaayi, ñicxy ajcxy cajp cajp capxhuäxcixy je oybi ayuc, etz yajtzooccixy pa'mjäy hueñyitimma'ámyity.

Co Juan el Bautista y'ögy

⁷ Je rey Herodes co nejhuiiy jadu'n nej Jesús anajty mijhuinma'ñ tuñ, chi ooy anajty tzachnejhuíhua'ñ pin je' anajty.

Com nijëjity jäy anajty yminaangixy co ti Juan jugypicy. ⁸ Chi jacnaagity yminaangixy co Elías ti ñayguëxigiyi, e jacnaagity yminaangixy co tüg Dios y'ayucnajtzcaxiiybi je' ti yjugypicy huidi jecy'ajty octzínaybi. ⁹ Chi Herodes yminañ:

—Íich yi' ni'ane'mdiy co huen ajcxy Juan ycohuajc yajminajci. ¿Pin jada jada' huidi íich nmidooybich co tzachnimiyaaccixy?

Herodes ooy anajty ja'ixa'ñ Jesús.

Jesús yajcay migoox mil jäy

¹⁰ Co je apóstoles ajcxy yhuimbijty, chi yajmiidmiydactay ajcxy Jesús tüg'óciy tíibi anajty túngixy. Chi ac jëyi ydiscipulos miid'ajty Jesús mijtigíduum huingon ma tüg cajp huidi yxií Bet-saida. ¹¹ Co je mayjäy ajcxy nejhuiiy, chi ajcxy panícxxy Jesús. Chi Jesús je mayjäy cöbijctay etz yajmiidmiydacy ajcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt nej ané'mín cötújcín miidity. Jesús nañ yajtzoöcpy anajty huídijaty yajtzooyíhuaam.

¹² Co oy chu'íiyñi, chi ymijhuägy je nimajmetzpi ydiscipulos ajcxy ma Jesús, chi ajcxy nimay:

—Capxycijxni miid jadayaabi mayjäy ajcxy, jaydëbi ajcxy ñicxipy ma yi cajp huidi huinduy agon yajpaatpi, huen nicxy ixtaaygixy jättac etz jim ajcxy paadipy caayín uucín. Com hue' jada it ma íich ajt yam nyajpaatim mijtigíduum.

¹³ Chi Jesús yminañ:

—Mooygix miích yi' ajcxy ycaayín y'uucín.

Chi je' ajcxy y'adzooy:

—Jëyi íich ajcxy nmíididyich migoox tzajcaagy e mejtz acx, nigo co ca' íich ajcxy njuy caayín uucín miid jadayaab mayjäy.

¹⁴ Hue' anajty oy nimigoox mil je jäy. Chi Jesús nimay je discipulos:

—Yaj'ixtaaccix ajcxy yi mayjäy.

¹⁵Chi ajcxy jadu'n cuyduuñ, yaj'ixtactay ajcxy je mayjäy. ¹⁶Chi Jesús conigy je miгоoxpi tzajcaagy, etz je metzpi acx, chi ypa't'ijxy tzajpcíxy conuucxy je tzajcaagy etz acx, huin'it tujc-huáxcy moy je' ydiscípulos ajcxy, huen yajhuáxcixy ma tüg'óciy mayjäy. ¹⁷Chi ajcxy ycay cüxyi, huin'it ajcxy yajmujcy je tzajcaagy yconaxy etz je acx yconaxy majmetz cach.

Pedro capxypidzımy co Jesús yı' je' je Cristo

¹⁸Chi jadu'n yjajti co Jesús anajty ycapxtägy ahuingujc miid je' ydiscípulos ajcxy, chi Jesús je' ajcxy y'amıdoy:

—¿Pin iich jäy xytijy?

¹⁹Chi ajcxy y'adzooy:

—Nijëjity jäy xytijy co miich je Juan je Bautista; nijëjity yminaangixy co miich je' Dios y'ayucnajtzcaxiıybi huıdı jecy'ajty tzınay e ti yjugypicy.

²⁰Chi Jesús yminañ:

—¿Miich ajcxy, pin iich miich ajcxy xytıjıcy?

Chi Pedro y'adzooy:

—Dios yCristo.

Jesús capxypidzımy co y'ögañ

²¹Chi Jesús pidacy ané'mın etz cötújcın co ca' ajcxy ni pin yajnimähuıp co yı' je' Cristo. ²²Chi Jesús yminañ:

—Ooy ycopıcyıty co iich, je jäy huıdı tzoon tzajpjoty, canaag nax ayo'n nbáadıbıch, ca' xymıjpidägıbıch je mıjıjädıjı, je teedy tungmiıdı, etz je' ajcxy huıdı yaj'ıxıcy Dios ñecy, e co n'ögıp njugypıgıpyıch codugıg xıı.

²³Chi Jesús nımay ajcxy nidüg'óciy:

—Pen ji pin xypanıcxanıch, huen jäydgıyödüy ycı'm tzójcın etz huen xypanıcyıch jabom jabom, oy nej ytımyjadıpy ytımy'ayoohıpy, tım nıpaady nej jıhuıy ti cabıgy mgruudz jabom jabom etz pajamgıch. ²⁴Huen pinjäy huıdıbı ca' yegañ yı yjugy'ajtıın

ma yı o'cıın miıd iıch ycıxpi, hue' je' yajtıgıyamy yı' yjugy'ajtıın. E huen pinjäy huıdıbı yegamy yjugy'ajtıın ma yı o'cıın miıd iıch ycıxpi hue' je' ypadamy yı jugy'ajtıın. ²⁵¿Ti tüg jäy ypatpy, pen ti paady tüg'óciy cohuit'ajtıın comeen'ajtıın ya naaxhuiñ e nayyajtıgıyıı, etz ca' y'alma yajnidzögy? ²⁶Yı jäy ajcxy pinjaty xymıdzöydünıbıch n'ayuc, iıch je' je' huıdı tzoon tzajpjoty, nañ nmıdzöydunııybıch je' ajcxy co anajty nhuımbıtyıch ya naaxhuiñ, miıd iıch n'ané'mın etz nmıc'ajtııch etz nDéedyıch y'ane'm'ajtı, etz ymıc'ajtı, etz miıd je ángeles ajcxy ymıc'ajtı huıdıbı huádz yjoty yhuınmañ. ²⁷Janch iıch miıch ajcxy nımay co ji jäy ma miıch ajcxy huıdıbı ixıpy Dios y'ané'mın jayıjpy ca'ni anajty y'ögy.

Jesús yajtıgach je ñıııcx

²⁸Chi mıductujc xııbı maadı anajty jada ayuc jadu'n capxy, Jesús huodzoon Pedro, Juan etz Jacobo, chi miıd'ajtıpy jim ma tüg copjıjpy Dios mıbıjıctzoob.

²⁹Yam anajty Dios ooy mıbıjıctzoy, co Jesús yhuınyıjıpy oytıgach, e je yhuıt yjajty janch poob janch adııcxp. ³⁰Chi metz jäy ñayguëxıci, miıdgapxy miıdımydügy Jesús, Moısés je' anajty etz Elıas. ³¹Huıdı ajcxy naygëxıci janch jııhuıdıtyı anajty ajcxy je tııcxın jájın miıdıty, nıgapxcıxy nımyıdaaccıxy je o'cıın huıdı Jesús ypadamy jim Jerusalén. ³²Pedro, Jacobo etz Juan ooy anajty ajcxy chachmähuanı, chi ajcxy mı'ögıtgooy. Co oy ymäyhıjıcy, ıjxy ajcxy Jesús y'adııcxın y'ajajın, etz nañ jadu'n ıjxy ajcxy je nımetzpi jäy ajcxy huıdı anajty Jesús miıdımydügy. ³³Jadu'n yjajty co yı jäy ajcxy puyöyduutni Jesús. Chi Pedro Jesús nımay:

—Huındzın, jotcujc iıch ajtı ya. Tzoc tugıg tıjı yaj'oyııym, tüg miıch mjëdıby, jadüg Moısés jëdıby, etz jadüg yı Elıas jëdıby.

Pedro ca' anajty nejhuiy ti ycapxy. ³⁴Yam nigi anajty ycapxy co joc naaxcidacy huidi yajnidigoy je' ajcxy. Chi ajcxy ooy chigiy co oy joc yajnidigoy-daaigixy. ³⁵Chi tüg ayuc yajmidooy ma je joc yminañ:

—Hich jada n'ung'ajtpy, ooy ndzocyich njihuüyich. Amido'ijti miich ajcxy yi' y'ayuc.

³⁶Co je ayuc y'amoñ, chi ajcxy ijxy Jesús naydüg yhu'i'my, chi ajcxy nañ jadu'n amoñ. Huin'it xii ni ca' ajcxy miydacy miid ni pin jadu'n nej anajty ti y'ijxcixy ti ymidoogixy.

Jesús yajtzögy tüg yeegy'anäg huidibi anajty ca'oybi miid

³⁷Com jabom co Jesús, Pedro, Jacobo etz Juan ajcxy yminajcy ma je copjijp, chi ooy mayjäy chooñ oyjijpcobadiyii. ³⁸Chi nidügti jäy ycapxy janch mic, yminañ:

—Huindzin tun may'ajt ix iich n'ung, yi' iich tügpajc n'ung'ajtpy. ³⁹Huen mináajity ca'oybi ymachyii, chi timetiini yaaxquëgy yajyachyii yajquidyii, etz yajpidzimy oy yhuin'opy y'aa'opy e adzaach y'ixmachyii. ⁴⁰Ti iich may'ajt nbijctzooyich ma yi mdiscípulos ajcxy, co huen yajpidzimy je ca'oybi, per ca' yi' ajcxy ti mimadägy.

⁴¹Chi Jesús yminañ:

—¡Miich jäy ajcxy huidibi ca' mibijcp ca' ajcxy mmijpidägañ yi' tiy'ajt! ¿Naag xii iich njac'idipy ma miich ajcxy nmimecxtüjccixipy? Mimin m'ung ya.

⁴²Co anajty yhuingoñ, chi je ca'oybi yajcidaay je yeeg'anäg, chi ooy yajyatzcooti. Chi Jesús ix'ojy je ca'oybi, e yajtzoooy je yeeg'anäg, chi yteedy yajcidigiyyi. ⁴³Chi tüg'óciy je mayjäy ajcxy ooy chigiyy miid je mijhuinmañ huidi Dios ytuun.

Jesús capxpizimy jadüg'oc co y'ögañ

Jesús ydiscípulos ajcxy ooy jihuiyigixy huinmaaygixy co Jesús jadu'n yminañ:

⁴⁴—Miich ajcxy yajxon mido'mbójccix jada ayuc. Hich je' je jäy huidi tzoon tza-jpoty, hue' nyajcäyegañich ma pocyjäydijc ajcxy yci'am.

⁴⁵Je' ydiscípulos ajcxy ni ca' anajty huinjihuuyigixy, tzigiiyb anajty ajcxy, paady ca' ajcxy jaty nej yaj'amidóogixipy.

¿Pin je' nigi jacmijp?

⁴⁶Chi Jesús ydiscípulos ajcxy ytigiiy huinmay'ahuidijtp, nejhuihuaangixy pin je' jacmij'idam. ⁴⁷Jesús nejhuiy je' ajcxy yjot yhuinmañ huidi nayyajmiidmiydáacip ajcxy, chi tüg pi'c'anäg huijtzigy, ypidacy ma ymijc. ⁴⁸Chi Jesús yminañ:

—Pinjaty xycöbijeypich jadu'n nej jada pi'c'anäg xycöbicyich miid iich nxii yciypi, iich yi' anajty ti xycöbicyich; je huidibi iich xycöbijeypich, cöbigiib je huidi ti xyquexyich ya naaxhuin. Yi' huidibi jacmútzip ma miich ajcxy, yi' je' jacmijpi.

Pin iich ajt ca'p xymijotma'tim, je' ajt xymijnicxpejtím

⁴⁹Chi Juan yminañ:

—Huindzin, ti iich ajcxy n'ijxcixy co tüg jäy ti yajpidzimy ca'oybi miid miich mxii miich mmic'ajt. Ti iich ajcxy yi' nyaj'ojyich com ca' yi' iich ajt xypahuidijtim.

⁵⁰Chi Jesús yminañ:

—Ca' myaj'ójcixy yi'; pinjaty ca' xymidzip'ajtim, iich ajt yi' nmiid.

Jesús jijpcogapxiy Jacobo etz Juan

⁵¹Jadu'n yjajti co tiempo yhuingoni mina Jesús ñicxip tzajpjoty, chi yhuinmañ pidacy co nicxañ jim Jerusalén. ⁵²Chi Jesús quejxy cogapxy jayijp jättac pijctzoobi. Chi

je cogapxy'ajtpi ñicxy ytigy ma je samaritano jäy ajcxy ycajp, jättac pijctzoobi. ⁵³Chi je' samaritano jäy ajcxy ca' yegañ jättac, com ñejhuyigixyp co Jesús etz ymügütjic ñicxy anajty ajcxy jim Jerusalén. ⁵⁴Co jadu'n Jesús ymügüg ajcxy nejhuüy co je samaritano jäy ca' jättac yegañ, chi Jacobo etz Juan nimay Jesús:

—Huindzin, ¿nej m'a'ixiyyb iich ajcxy n'ocni'ane'mdiyich huen jiin cäy huidibi tzomb tzajpjoty, jigix yi samaritano jäy ajcxy ycixtähuipy jadu'n nej je profeta Elías ytuuñ jecy'ajty?

⁵⁵Chi Jesús y'ijxhuimbijty, ogy Jacobo etz Juan, nimay:

—Miich ajcxy ca' mnejhuüyigixy ti jot ti huinmañ miich ajcxy müd. ⁵⁶Hich, je jäy huidi tzoon tzajpjoty, ca' ti nmñich ya naaxhuiñ co jäy yjugy'ajt miñ nyajti-gooyich, hue' jánchtiy ti nmiñich co jäy yjugy'ajt nyajtzóogibich.

Chi ajcxy ñicxni huingbi cajp jättacp.

Je pinjaty anajty Jesús panicxam

⁵⁷Jadu'n yjajti co anajty ñicxcixy ma tüg tü'aa, chi tüg jäy Jesús nimay:

—Huindzin, iich miich nbanicxaamy oy tim ma'amy miich mnicyx.

⁵⁸Chi Jesús y'adzooy:

—Yi huaax ymiid yi' ajcxy yjut, etz yi joon ajcxy ymiid ajcxy ypeñ, iich je jäy huidi tzoon tzajpjoty ca' nmfididyich ma nmähuibich ma nbócxibich.

⁵⁹Chi Jesús nimay jadüg jäy:

—Pajamgich.

Chi je jäy y'adzooy:

—Huindzin, jayijp iich ndeedy n'ocyajnaaxtigihuiipy.

⁶⁰Chi Jesús yminañ:

—Jëbi yajnaaxtigihuiipy huidibi ca' xypanicxa'ñich. Nixx miich capxhuäcxi Dios y'ayuc y'ané'min.

⁶¹Chi jadüg jäy yminañ:

—Huindzin, nbanicxamy yam. Tun may'ajt ocnajtmadziiygich nicxy

n'ocmiidcapxycíxyich njuugy nmigügich huidi jim ma iich ndije.

⁶²Chi Jesús yminañ:

—Pinjaty yhuinmañ ti pidägy co Dios ytung tunaani, ca' huaad ixmach je tung, tim jadu'n nipaady nejhuüy tüg jäy ti ytigy naaxjidzijtzi miid arado, e ca' huaad y'ijxhuimbity com co huinduum arado nicxihuipy.

Jesús quejxhuäcxy je nidugi'pxmajcpi

10 Huin'it co jada jadu'n ti ñaxy, chi je Huindzin Jesús huin'ijxy jatugi'pxmajc y'ixpijcpidijc, chi quejxgy cogapxy metz metz ma tüg tüg cajp majaty ñicxañ. ²Chi Jesús nimay yi' ajcxy:

—Janch je cosecha ooy ti yhuindiyy, yi midumbi janchtiyy hueeni. Chojcyp co nbijctzóohuim ma nHuindzin Dios co huen quexy ytumbidijc ma yi cosecha.

³Níxcix, iich miich ajcxy nguejpxy jadu'n nej cöbixy y'ung yhuidity pa'uc agujc. ⁴Ca' mminicxcixy mbijty, ni mxäcxuummy, ni mgig, e ni pin ca' mgapxpóxcixipy tü'am.

⁵Co ajcxy mdigihuiipy huenytmítitjcity, jayijp ajcxy mináangixipy: “Ji jotcuje'ájtín ma jada tijc.” ⁶Pen yung naxy je' ajcxy yajpaady, miich ajcxy je mgapxpooxín jotcuje'ajt myegipy ma je' ajcxy; pen

ca' ajcxy yjadúnity, naadig'adip huidi anajty ti mgápxcixy. ⁷Nañ hui'mgix ma je tijc, chi ajcxy mgayipy m'ügipy huidi je jäy anajty ajcxy xymooyb,

com je tumbi paatip je' je ymujuñ. Ca' ajcxy mhuididipy jayjiin jaydijc. ⁸Huenytmihuidi cájpity ma anajty mdigiiygixy, pen je jäy ajcxy xycöbijcp,

caaygix uuccix huidi anajty jäy ajcxy xymooyb. ⁹Yajtzóoccix yuujäy pa'mjäy huidijaty jim ma je' ajcxy yajpaady, etz yajnimaaaygix: “Je Dios y'ané'min huingóniñ yi' ma miich ajcxy.”

¹⁰⁻¹¹Huenytmihuidicájpity ma anajty mdigiiygixy, e ca' anajty jäy xycöbigaangixy, co ajcxy

mdzanaanip, nimaaygix: “Yi mgajp naaxjoc huidi ti ypety ma iich ndecy nhuinnebáamyich, yi' je' iixpejt co Dios ajcxy ychaachytunipy. Chi nejhuüyigix miich ajcxy jada co je Dios y'ané'min ti ymihuingoni.”¹² Hich miich ajcxy nimayb co huin'it xii co anajty yajhuaad'aty, Dios nīgi tzaachytunaangixy je jáy huidi ajcxy ca' miich ajcxy xycöbígá'n, ca'ydi Sodoma cajpjáy.

Je cajp huidijaty ca'p ycapxymidoy

¹³ Chi Jesús yjacminañ:

—¡Miich ayoob ajcxy Corozín jáy! ¡Miich ayoob ajcxy Betsaida jáy! Co jim ma je Tiro cajp etz Sidón cajp caytuni cayjajti je Dios ymijhuinma'n huidi ti ytunyii ti yjadyii ma miich ajcxy, jécyip icyipy ajcxy yjothuimbijtni, etz ti yajniquëxëcixy icyipy miid je yhuít iñaaygixy saci nijen nïcuyjam ixcuyjam (je' je tiy'ajt co ooy ytajcixy ymaygixy miid ypocy ycixpi).¹⁴ Janch jadu'n yjadipy co anajty Dios yajniögödugiy, nīgi o'ctiy miich ajcxy ayon' mbaadiyb ca'ydi jadu'n nej Tiro jáy etz Sidón jáy.¹⁵ E miich ajcxy Capernaum jáy ajcxy, ¿nej mminaangixy mjätcixipy tzajpjoty? Hue' m'idaaccixyp miich ajcxy ma yi ayoodactuuby.

¹⁶ Je jáy ajcxy huidi miich ajcxy m'ayuc xymidoohuip, nañ xymidoohuüib yi' ajcxy iich n'ayuc. Je jáy ajcxy huídibi miich ajcxy ca' xy'ixa'n, nañ ca' je' ajcxy xy'ixa'nich; e pinjaty ca' xy'ixa'nich, nañ ni ca' yi' ixaangixy je Dios je huidi ti xyquexyich ya naaxhuñ.

Chi ajcxy je nidugi'pxmajepi yhuimbijtcixni

¹⁷ Chi je nidugi'pxmajepi huidi Jesús yquejx ayuccapxhuäcxpi yhuimbijttay ajcxy janch jotcuyc, ymínaangixy:

—Ixti je ca'oybi ti iich ajcxy xycapxy-cöbífccixy miid miich mxii.

¹⁸ Chi Jesús yminañ:

—Ti n'ixyich nej je ca'oybi yhuindzin ti ycäy, jadu'n nej jihuüy ti ycäy ti ycödigiüy tzajpcixy, jadu'n nej tüg huídzu. ¹⁹ Hich miich ajcxy mic'ájtin ti nmooygixy, jay-dëbi ca'oybi ca' xymimadáaccixipy, tim jadu'n nipaady nej jihuüy tza'n etz ca'ty myajhuäcpéjtcixy e ca' nej mjäjtixy. ²⁰ Nīgi miich ajcxy jotcuyc'ájtix co ajcxy mxii y'íjtcixy cojay jii by tzajpjoty, ca'ydi co ajcxy ca'oybi xycapxymidoogixy.

Chi ooy Jesús yjotcugiy

²¹ Huin'it Jesús yjotcugiy miid je Dios yjihui'n ymic'ajt, yminañ:

—Nyajnajxypich Dioscojuyip ma miich, Dios Teedy, tzajpjoty pi Huindzin etz je naaxhuñybi Huindzin, co ti myüch jada mijhuinma'n ma yi cohuinma'n jäy-dijc, etz ti myajnejhuüy je jáy huidi ca' y'ixpícyty. Dios Teedy, jadu'n miich ti mduñ com jadu'n miich ti mjäygidacy.

²² Ndéedyich ti xyajcëdigiydäyich tüg'óciy tijaty mic'ajt oy'ajt. Ni pin ca' iixcajp pin je' Dios y'ung'ajtpy, jëyi nDéedyich tügpajci pin xy'ijxcajpich. Ni pin ca' iixcapy pin je' nDéedy'ájttypich, jëyi je Dios ung tügpajci huidi iixcajp, etz jacjadyii ma je ung yajniquëxëgá'n.

²³ Chi Jesús ni'ijxhuimbijty yi' ydiscípulos ajcxy, ahuingujc ajcxy nimay:

—Jotcuyc ajcxy je jáy ajcxy huidi iixcixp jadu'n nej miich ajcxy ti m'íjxcixy.

²⁴ Hich miich ajcxy nimayb co ooy may Dios y'ayucnajtzcaxiib etz rey ajcxy ja'ixa'n huídibi miich ajcxy m'íjxpy, e ni ca' ajcxy icy; etz jamidoo'ida'n huidi miich ajcxy midooyb, e ni ca' ajcxy midooy.

Iixpejt ma tüg samaritano ooyjäybi

²⁵ Chi tüg jáy huidi yaj'ixpijcp Dios ñecy ytinaay'ahuüy jot'ixy huinma'n'ixy Jesús, chi y'amidooy:

—Huindzin, ¿ti huaad ndunipich co iich jugy'ajtin huinixiibi nbáadibich?

²⁶ Chi Jesús y'adzooy:

—¿Ti jaybétyip ma yi Dios ñecy? ¿Nej mhuinjihuïy co mnecycapxy?

²⁷ Chi je ley huindzin y'adzooy:

—Mdzogipy mjihuïhuipy mHuindzin Dios miid tüg'óciy m'aa mjot, miid tüg'óciy m'alma, miid tüg'óciy mmijaa, etz miid tüg'óciy mjot mhuinma'ñ, e mdzogipy yi mijiin midijc jadu'n nej miich ci'm naychogyii.

²⁸ Chi Jesús y'adzooy:

—Ti ooy yajxon m'adzooy. Tun yi', e mdzinähuip huinixii.

²⁹ E je' nañ jadu'n tim tiy ñejhuïhua'ñ, nimay Jesús:

—¿Pin iich nmidijc'ajtpy?

³⁰ Chi Jesús y'adzooy:

—Tüg jäy choñ jim Jerusalén ycidägy anajty jim Jericó, chi oy meetzpi minaybadyii. Chi ajcxy tüg'óciy yhuit e tijaty yi' anajty ymiid pijtaayi. Chi ajcxy ooy huinhuojpy jïjphuojpy huingojxy jïjpcojxy, chi ajcxy ixmach jahueengi ögy, chi ajcxy ñicxni. ³¹ Tüg judío teedy yminagiïy ma je jimbi tü'aa. Co y'ijxy je tzaachjïy, chi jüyöyñajxy. ³² Nañ jadu'n yminagiïy ma je jimbi tü'aa tüg levita jäy huïdi tuumb ma Dios ytijc, co jim yjaty mihuingon je tzaachjïy, co oy icy, nañ chi jüyöyñajxy (ca' pa'ayooy). ³³ Chi tüg samaritano jäy anajty jim naxïy, co mihuingoñ je tzaachjïy, co oy icy, huin'it ooy pa'ayogooty je tzaachjïy.

³⁴ Chi je' nimijhuägy, chi puji e xojtzi je chaach'au, nañ tzooyiïy chaach'au miid aceite etz vino. Chi yaj'iyujcpety, e yajnicxy jim ma yjättac, e jim cuend'ajty.

³⁵ Com jabom co anajty ñicxaani, chi yajpidzimy mejtz denario meeñ, moy je codijc nimay: “Cuend'at jadayaabi tzaachjïy, jadu'n nej anajty mjacmeeñyajtun, co iich anajty nhuimbityich huin'it nmigüedipy.” ³⁶ ¿Ma je nidugügpi jäy pin je oybi ti tun miid je jäy huïdi anajty je meetzpi ti ymeechyii ti yajtzaachyïi?

³⁷ Chi je jäy huïdi Dios ñecy yaj'ixpijcp Jesús y'adzooy:

—Je huïdi ti yajtuñ je pa'ayo'ñ.

Chi Jesús yminañ:

—Ñicx miich, e tun nañ jadu'n pa'ayo'n.

Jesús yajpaady ma Marta etz María ytijc

³⁸ Chi jadu'n yajty co Jesús anajty ytüyöy, chi ytigiïy ma tüg mutz cajp. Jim anajty tüg töxyjäy huïdi anajty yxii Marta, yi' yajjättaci ma ytijc. ³⁹ Je Marta ymiid anajty tüg y'uch töxyjäyb huïdi anajty yxii María, chi je' yixtacy ma Jesús ymijc, amidoo'ijti je' y'ayuc. ⁴⁰ Chi je Marta ooy anajty jim chachjotigoy tun anajty tigatii ma ytijc, chi nimijhua'cy je Jesús nimay:

—Huindzin, ¿ca' nej mnayjihuyiïji co iich naydüg yam tzach nayyajtuñyijichi? Nima' yi María co huen xypubétyich.

⁴¹ Chi Jesús yminañ:

—Marta, Marta, yi maytung miich mdzachmijottigooyb. ⁴² Tügpaic ji, huïdibi ooy ycopcyip. Yi María ti yi' huin'ixy je oybi huïdi ni pin ca' ypigiiyb.

Jesús yaj'ixpijc nej jëbi mibijctzoohuim Dios

11 Jadu'n yajti co Jesús anajty Dios mibijctzoy ma tüg it lugar, co yajmay, chi tüg discípulo ñimaayi:

—Huindzin, yajni'ixiiygich ajcxy tzajcapxycapxi, jadu'n nej Juan yajni'ixiiy yi' ydiscipulos ajcxy.

² Chi Jesús yminañ:

—Co ajcxy Dios mmibijctzohuipy, jadu'n mináangixipy:

Dios Teedy, miich huïdi tzajpjoty tzi-naayb, huindzigïy miich mxii y'ity. Huen miñ ya miich yi m'ané'min. Huen mdzójcin yajcuyduñ ma je jäy yjot yhuinma'ñ jadu'n nej yajcuyduñ jiiyb tzajpjoty.

³ Mooygich ajcxy ngaayin n'uucin jabom jabom.

⁴Méecxibich ajcxy nbocy ngaydey huidibi iich ajcxy ndundigooyb, jadu'n nej iich ajcxy nmeecxyich huidibi ajcxy xymidundigooybich. Ca' m'a'ixiy co iich ajcxy huinma'n tigoyipich. Yajnihuaatzcich ajcxy ma yi jibicpi.

⁵Chi Jesús yjacminañ:

—Pinjaty ji ma miich ajcxy huidi tüg ymigüg miid, co ninícxipy mijcoodz e mnimähuiy: “Migüg, tun may'ajt yajpijctzoogich tugiüg mdzajcaagy.

⁶Tüg iich nmigüg ti xyñimiñich huidi tüyöyp, etz ca' nmídidyich ti nmöhuibich.” ⁷Chi je jäy y'adzooy jibby tigoty, yminañ: “Ca' xy'amayiyich. Ti iich ndijc n'agiñi, etz n'ungich yam nmíidich cijx'am; ca' njatyich nej nbidigibich etz nmöhuipy huidi mbijctzooyb.” ⁸Iich miich nimaayb, oy ca' tzojc nipidiga'n ymöhuamy huidi pijctzou co migüg'adyii, hue' ymöhuamy jaydëbi ca'ydi yjac'amayiyii, chi yegipy tüg'óciy huidi yajmayjajtpy.

⁹Iich miich ajcxy nimaayb: Pijctzóogix, e myajmöhuiipy ajcxy. Ixtaaygix, e mbaadipy ajcxy; cogapxiygix, ahuádzip ajcxy mdijc'aguu. ¹⁰Tüg'óciy je' pin pijctzoob tijaty ma Dios, cidigihuib; pin y'ixtaayb, ypaadipy; pin cogapxiyb, yaj'ahuatziiib ytijc'aguu.

¹¹¿Pin ungedeedy ji ma miich ajcxy pen y'ung ypijctzoob tzajcaagy, nej mmöhuipy tüg tzaaji? ¿E pin ypijctzooyb acx, nej jëbi mmöhuipy tüg tza'ni? ¹²¿Pen ypijctzoob tzeydüty, nej jëbi mmöhuipy ca'ty? ¹³Pen miich jibicjäy ajcxy mnejhuiyb nej oybi m'ung móogixipy, ¿nej ca' mdijy yjánchity co mDios Teedy tzajpjoty xymóogixipy je Espiritu Santo, pen miich ajcxy mmibijctzohuiy?

Yajñibijccixy Jesús co miidity mujcu' ymic'ajt

¹⁴Chi Jesús anajty yajpidzimy tüg ca'oybi ma tüg jäy huidi anajty uumip. Jadu'n yjajty co je ca'oybi ypidzimy, chi je uum ycapxigy. Chi je mayjäy ooy jihuiy huinmay. ¹⁵Nijëjity jäy yminaangixy:

—Jesús mijhuinma'n ytumyb miid je Beelzebú ymic'ajt, je ca'oybi yhuindzin, paady ca'oybi yajpidzimäy.

¹⁶Jacjaydiibi jäy ajcxy co jot'ixaangixy huinma'n'ixaangixy Jesús, pijctzooy ajcxy Dios tüg ymijhuinma'n. ¹⁷Co Jesús nejhuiy nej je' ajcxy jot'adyii huinma'n'adyii, chi nimay:

—Co tüg gobierno ñaybjc-huäcxyii, chi ñaychiptúnigixy miñ xyipy; ñayyajcixigixy ñayyajtigóoyigixy; co tüg quëx jäy ñaybjc-huäcxyii, nañ jadu'n je' ñayyajcixigixy ñayyajtigóoyigixy. ¹⁸Pen je mujcu' ajcxy ñaybjc-huäcxip, ¿nej jada je mujcu' y'ané'min yjac'idipy? Miich ajcxy minamb co iich miid ndúñich je Beelzebú ymic'ajt co iich ca'oybi nyajpidzimy. ¹⁹Pen jadu'n yi', ¿pin je mic'ajt mooyb huidi miich ajcxy xypahuidijtp co yajpidzimy je ca'oybi? Paady yi' ajcxy ci'm yajniquëxíc co miich ajcxy mdundigooygixy mgapxtigooygixy. ²⁰Pen iich miid Dios y'ané'min nyajpidzimyich ca'oybi, janch jada co Dios y'ané'min ti yjaty ma miich ajcxy.

²¹Co tüg micjäybi miidity maydujt, e ñaycuend'adyii yajxon, ca' je' ytigoyipy tijaty ymiid. ²²Co yjaty jadüg jäy jacmicpi ca'ydi je', chi ymimadägyii, e ypijctäyii tüg'óciy ytujt huidi anajty ooy jot'amij'adyii, e yajhuäcxipy tijaty anajty ymiid.

²³Pinjaty ca' xymijnicxpétyich, nmidzipich yi'. Pinjaty ca' ytuñ miid

iich co jäy nyaj'ixpicyich Dios ytiy'ajt, hue' je' ajcxy jäy yajhuinma'nydi gooyb.

Je ca'oybi co jadüg'oc yhuimbijty

²⁴ Co je ca'oybi ypidzimy ma je jäy, chi je' ñicxy jim tütznaax ijxtägy co ypocxa'ñ. Co ca' paty ypocxtac, huin'it ymina'ñ: "Huimbidaambich ma je jäy yjot yhuinma'ñ ma iich ti n'octzombi."

²⁵ Co je ca'oybi yja'ty ma anajty ti chinäy, chi paady je jäy yhuinma'ñ janch yhuädzity janch ooy jadu'n nej tüg tijc huidi janch huädz pedigity. ²⁶ Chi je ca'oybi ñicxy, e miid miñ jahuixtucj ca'oybi jacjibicpi ca'ydi je'; chi ajcxy ytigäy ma je jäy yjot yhuinma'ñ, e chinay ajcxy jiiiby; huin'it je jäy jac'o'ctiy oy yjajtni ca'ydi jadu'n nej anajty jayijp'aty.

Huidi ajcxy janch jotcújcip

²⁷ Co Jesús jadu'n anajty ymina'ñ, chi tüg töxyjäy mayjäy agujc mic ymina'ñ:

—Jotcujc je töxyjäy huidi ti xya-jpi'c'aty etz huidi xyajyeegy.

²⁸ Chi Jesús ymina'ñ:

—Je' jacjotujc pinjaty Dios y'ayuc mi-doohuip etz cuyduunip.

Jibicjäydijc pijctzoogixy tüg tiy'ajt mijhuinma'nybi

²⁹ Co je mayjäy ajcxy jübigäy, chi Jesús yminandacy:

—Jadachambi jäy ooy ajcxy yjibicjäyity, ypijctzooyb ajcxy mijhuinma'ñ ijxpejt. Ni camina Dios ajcxy ycamöhuüyb ijxpejt, jäyi tügpajc Jonás y'ijxpejt yajmöhuij. ³⁰ Com jadu'n nej je Jonás jecy'ajty ijxpejt yecy ma je Nínive jäy, nañ jadu'n iich, je jäy huidi tzoon tzajpjoty, nyegaamyich ijxpejt jadachambi tiempo miid jäy ycixpi. ³¹ Je töxyjäy reina huidi tzinay jecy'ajty ma madzäcruudz ypidzimy, yi' je' xidähuaam jadachambi tiempo jäy co anajty Dios tiyduna'ñ mayjäy, etz yajpocycähuijy ajcxy. Ixti ma

naaxhuiñybi ycogixiy jim je reina chooñ co anajty amido'idani je rey Salomón ycapxy y'ayuc. Ji naaxhuiñ jadachambi tüg Dios ytiy'ajtmiiidpi jacniigi ymfjity ca'ydi Salomón anajty.

³² Co anajty Dios tiyduna'ñ yi may naaxhuiñyjäy, chi je jäy ajcxy huidibi anajty cogajpjp jim Nínive pidigaangixy etz yajpocycähuaangixy jadachambi naaxhuiñyjäy. Com je Nínive jäy jothuimbijty je' ajcxy co Jonás Dios y'ayucnajtzcaxiüy. Ji jadachambi tüg Dios y'ayucnajtzcaxiüybi jacniigi ymfjity ca'ydi jadu'n nej anajty je Jonás.

Je tiy'ajt huidibi nipaady nej lámpara ma ajt nninixc

³³ Ni pin ca' yüch je jiiin huidi ti nögpity, ni ca' pidägy jiiiby cajón pa'tci'py, jäyi janchtiy pidägy je jiiin ma jiiindicxpejt, jaydēbi co pinjaty ytigihuijy ti-goty, codicxiib je jiiin. ³⁴ Je jiiin ma miich ajcxy mninixc je' y' miich ajcxy mhuiin. Pen oy miich ajcxy mhuiin, nañ jadu'n tüg'óciy miich ajcxy mninixc ymiid y' tiicxin. Pen ca' y'óyity mhuiin, nañ jadu'n ajcxy yi mninixc yajpaty agootztuum. ³⁵ Cuend'ajtcix yi tiy'ajt huidi miich ajcxy miid, ca' mgoyützcixy, com co jadu'n nicxy y'ahuimbity nej cootzpi. ³⁶ Pen miich mdiy'ajt codiicxy y'ity miid Dios ytiy'ajt, tüg'óciy quëxigtähua'ñ janch huädz.

Jesús ca'p jäygidaci je fariseos etz je escribas ajcxy yhuinma'ñ

³⁷ Co Jesús ycapxtay, chi tüg fariseojäy may'ajt pijctzoy huen nicxy miid cayii. Co Jesús ytijctigäy, chi y'ixtacy ma je caybejt. ³⁸ Co je fariseojäy ijxy jadu'n nej Jesús ytuñ, chi ooy huinmay nej co Jesús ca' ñayyajpocyhuächyii miid ni jayijpni ma anajty ca'ni ycaayñi. ³⁹ Chi je Huindzin Jesús ymina'ñ:

—Miich ajcxy fariseojäy, ooy mnaybi-daaccixy tudägyjäy ma jäy ajcxy yhuin-

duu e ca' yjanchity; chi jada' ma mjot mhuinma'n miich ajcxy ooy m'adzocy, etz miid ajcxy jibic-huinma'n; tim jadu'n nipaady nej myajhuach ajcxy yi tasi ninicx, yi texyñinicx e chi ajcxy yajhu'mgixy jibicpi je tasijoty je texyjoty.
⁴⁰ Miich ajcxy ca' Dios y'ayuc huinjihuüybi! ¿Ca' mnejhuüygixy co yi pin ti texyñinicx yajcojy nañ ti yajcojy texyjot?
⁴¹ Tun miich ajcxy oyjä'ajtín, huin'it janchtiy anajty ajcxy mhuädzity ma mjot mhuinma'n.

⁴² Ay miich ayoobi ajcxy fariseojäy! Com mbidaaccixy abicy tüg picy je majcpi miid yi Dios ycixpi ixti yi tzajnimang, yi ruda, etz tüg'óciy aay ujtz. Chi jada' ca' mduñ je oyjä'ajtín etz tiy'ajtín jadu'n nej Dios tzocy. Hue' je' oy mduñ co tijaty abicy mbidägy miid Dios ycixpi, nañ jadu'n copicy oyjä'ajtín mdunipy etz Dios ytiy'ajt mgyudunipy.

⁴³ Ay miich ayoobi fariseojäy ajcxy! Co ooy m'adzójccixy je inaybejt huidi cöduum ma naymujctac, etz ooy m'adzójccixy co huen jäy ajcxy xycapxpoocxcixy oy huindzigäy mayjäy agujc.

⁴⁴ Ay miich ayoobi ajcxy huidi yaj'ixpijcp Dios yley etz miich fariseojäy ajcxy! Oy mjanaybidáacigixy oyjäy e ca' yjanchity, ca' mgyudungixy Dios ytiy'ajt, jadu'n nipaady miich ajcxy nej öcpi jut huidi ca' yquëxigy, chi jäy yöy nigix, com co ca' ñiguëxigy.

⁴⁵ Chi tüg jäy huidibi yaj'ixpijcp Dios y'ayuc yminañ:

—Huindzin, co jadu'n miich mina'n, nañ jadu'n iich ajcxy ooy jibic nayjihüüygixy.

⁴⁶ Chi Jesús yminañ:

—Ay ayoob miich ajcxy Dios y'ayuc huindzin! Miich ajcxy mgójcixyp canaag costumbre huidi je jäy ajcxy ca' mimadäga'n, e ca' ajcxy mba'ayoogixy, tim

jadu'n nipaady nej jihuüy tüg tzimy ti mmooygixy jemxypi huidi ca' je jäy ajcxy mimadäga'n, e miich ajcxy ni ca' mgihuäx jëda'ajty mgayajpadaangixy je tzimy.

⁴⁷ Ay miich ayoob ajcxy! com myajcojicxy je ögpi jut ma je Dios ayucnajtzcaxpiiybi naaxtigiy, je huidi m'ap mdeedy ajcxy yaj'o'c.
⁴⁸ Jadu'n yajhuinjihuüy nej jihüüy miich ajcxy ooy mjäygidägy jadu'n nej ajcxy m'ap mdeedy ytundigoy. Janch yi' ajcxy yaj'ögy Dios y'ayucnajtzcaxpiiybi, e miich ajcxy myajcoj je öcpi jut ma ajcxy je' ñaaxtigiy.

⁴⁹ Paady yi Dios jadu'n huinmay, e minañ: Nyajnigüexipyich miich ajcxy profetas etz y'ayuccapxhuäcxpi, e miich ajcxy myaj'ögip nijëjity, etz jacnaagity mbahuidijttáccixipy.
⁵⁰ Dios yajcomido-huipy jadachambi tiempo jäy ajcxy je ypocy huidi y'ap yteedy ajcxy ytuñ, com maabi naaxhuin chondägy, yi' ajcxy yaj'ögy Dios ytiy'ajtmüidpi.
⁵¹ Janch ni-maaybich miich ajcxy co Dios yajcomidohuipy jadachambi tiempo jäy ajcxy je y'ap yteedy ypocy co ajcxy yaj'o'cy Dios ytiy'ajtmüidpi chondägy ma Abel, ixti Zacarías huidi jäy yaj'o'c ma Dios ytiyc tiba'gujc.

⁵² Ay miich ayoob ajcxy Dios y'ayuc huindzin! Ca' miich ajcxy m'ixpiga'n Dios ytiy'ajt, nañ ca' mdzocy co yi jäy ajcxy ixpigipy; tim jadu'n nipaady nejjihuüy ti mbicy je tiyc ahuaast e ca' miich ajcxy mdigihua'n, e ni mgatzojccixy co huingbi nicxy ytigiy.

⁵³ Co Jesús anajty jadyaab ayuc yajnimaaygixy, chi je Dios y'ayuc huindzin etz yi fariseojäy ajcxy jotmätcooty chi yaj'amidogoty ajcxy may ayuc.
⁵⁴ Nayñimáayigixy miñ xyipy co huen amido'ijt Jesús y'ayuc, jigix jëb páatcixipy huidi jëb miid xigixipy.

**Jesús yaj'ixpicy co ca' huaad pinjaty
naybidaaci oyjäy pen ca' yjanchity**

12 Chi je mayjäy ooy nimujcy Jesús, janch jadu'n ñay'adijy ñay'agodñiyigixy, chi Jesús nimaydacy je' ydiscipulos jayijp:

—Nigüendi miid yi fariseojäy ajcxy nej ajcxy yjäyyaj'ixpíjccixy. Yajxon yi' ajcxy ycapxy ymiydägy, chi ca' cuy-dungixy. ²Ca' ji ti huidi ijtp ayüch nicxy ycayajnehuïy, nañ ni ca' ji ti huidi ijtp ameech nicxy ycaniguëxgy. ³Huen huidi ayuc miich ajcxy ameech mgapxy, yajnehuïhuip yi'. Huen huidibi ayuc huidi ti mnayyajnimáayigixy ameech jiiiby tigoty, mic yajcapxhuäcxip tijc nigíxy.

Pin jëbi huaad ndzigiiyim

⁴Chi Jesús yjacmíñañ:

—Miich ajcxy nmigügtijc, iich miich ajcxy nimaayb co ca' mdzigiiygixy yi jäy ajcxy huidibi niníxc yaj'o'cp, com ca' jac ni ti ajcxy tunipy. ⁵Hich miich ajcxy nyajni'ixihuipy pin huaad jëbi mdzigiiygixy. Yi' janch mdzigiiygixy yi Dios huidibi jugy'ajt pijcp, e huin'it miid je' ymic'ajt jëbi quexipy m'alma ma je mij jiin. Yi' janch mdzigiiygixy yi'.

⁶¿Nej ca' jäy ajcxy ytoogyii migoox joon miid metz pi'cmeen? Dios ni tüg yi' ajcxy ca' jäydgoooyity. ⁷Ixti mgöhuay ajcxy ac michoy Dios miidity. Ca' mdzigiiygixy, jactzou nigí miich ajcxy ma Dios ca'ydí pi'cjoon ajcxy.

**Je pinjaty ca'p midzöyduñyii
Jesús mayjäyjoty**

⁸Hich miich ajcxy nimaayb co pinjaty ma miich ajcxy huidi capxpizimp mayjäyjoty co xymibícyich xymijpidägyich, iich, je jäy huidi tzoön tzajpjoty, ngapxpizimipyich co ti ngöbi-cyich jadu'mbi jäy ma Dios y'ángeles ajcxy yhuinduu. ⁹Pinjaty ca' xycöbi-

cyich mayjäy'agujc, nañ jadu'n iich yi' ca' ngöbigipyich jiiiby ma Dios y'ángeles ajcxy yhuinduu.

¹⁰Tüg'óciy jäy huidi jadu'n iich, je jäy huidi tzoön tzajpjoty, xyñigapxp xyñi'ojiiybich Dios huinmecxiib. Chi jada' pinjaty nigapxp ni'ojiiyb je' Dios yjihui'n (je Espíritu Santo), yi' janchtiy Dios ca' yhuinmecxiiyb.

¹¹Co mmidzip ajcxy xyajñcxip ma naymujctac, ma codungdiyc, etz tung-miidpi yhuinduu, ca' mdájip mmáyip nej ajcxy m'adzooigixipy, e ca' mhuinmayipy nej ajcxy m'adzohuipy. ¹²Com je Dios yjihui'n huin'tiy ajcxy xyajni'ixihuip nej huaad m'adzoogixy.

**Naygüend'ajtigixy ca'p
adzojccixy comeen' adii**

¹³Chi nidügti je mayjäy ymíñañ:

—Huindzin, nima' n'ajchich co huen yajhuäcxy miid iich huidi ndaj ndeedyich ñidungiy.

¹⁴Chi Jesús ymíñañ:

—Yëydijc, ca' iich ni pin ti xypidägyich ane'mbi ma miich ajcxy etz yajhuäcxpi.

¹⁵Chi Jesús nimay je jäy ajcxy:

—Ijxcix naygüend'ajtigix, ca' m'adzojccixy comeen'adii, com je m'alma yjugy'ajtín ca' je nízooocin'adyii huidijaty miich ajcxy miid.

¹⁶Chi ajcxy yajnimay tüg ayuc, ymíñañ:

—Jim anajty tüg comeenyjäy huidibi anajty ooy mij ypidägy yajpidigy. ¹⁷Je comeenyjäy anajty ooy ci'm huinmay ma yjot yhuinma'n, ymíñañ: “¿Ti n'octunipich com ca' nmídidyich ma nyajnigidägibich yi tiibi y'ity?” ¹⁸Chi ymíñañ jotjoty huinma'nyjoty: “Nyajpidicnibich ndzëx, e ngójibich jacmijpi, chi tüg'óciy jiiiby nbidactähuibich tiibi y'ity.” ¹⁹Co jadu'n ndunipyich, chi jëbi jotcujc ndzinähuibich, com ooy

anajty nmídidyich pidägy yujpcicy, jëbi canaag jimíjt niboocxyich etz jëbi ngay n'ügých jotcuje. ²⁰ Chi Dios nimay je comeñyäj: “Ooy jibic-huinmañ miich miidity. Cham coodz iich miich nibijctzohuñhuaníy yi m'alma (m'ögip), e co anajty ti m'ögy yi huidibi ti myujpcicy, ¿pin yi' je'adiib?” ²¹ Jadu'n yjajty yi' ajcxy huidibi ymeeñ'idiñ ci'm yujpcijcp, ca' yi' ajcxy jiiby ycomeñyity ma Dios yhuinduu.

Dios ycuend'ajtpy y'ung y'anäg

²² Chi Jesús nimay je y'ixpijcpidijc:

—Paady ajcxy nimaaygixy co ca' huaad mjottigoogixy ma yi mdzináayin yi mjogy'ájtín, huidi mjíxcxixipy mgáaygixipy, huidi miid mninícx mxóxcxixipy. ²³ Yi jugy'ajt jacnigi tzou yi', ca'ydi yi caayin uucin, etz je mninícx jacnigi choohuity ca'ydi huit. ²⁴ Ijxcix yi joogy ni ca' ñipy, ni ca' chijccixy, ni ca' miidity ytíj ni chëx, e Dios yi' ajcxy mooyipy huidi yjiicxixyp, ¿nej cayjacnigi miich ajcxy mdzoohuity ca'ydi joon ajcxy? ²⁵ Ca' ji ni pin ma miich ajcxy pin jadipy nej ñayjijptzomihuiib jadüg cínuu. ²⁶ Pen ca' m'ajtcixy nej mdúngixipy huidi hueen huinmañ, ¿nej co mdzachmijottigoogixy yi tzinaayin yi comeñ'ájtín?

²⁷ Ijxcix yi aaybijy nej xóxyity, ca' ytaaccixy ni ca' yxuuygixy. Iich miich ajcxy nimaayb, co ni je rey Salomón miid tüg'óciy ymeeñ ca' ñayxojxi jadu'n nej jada aaybijy ujtzipiy. ²⁸ Pen jadu'n Dios xoxy yi aay yi ujtz huidibi cham jajtíp ma yi tungop, e com jabom ti anajty ñiicxni, Dios xypubedipy xypudigihuiipy ñigi miich ajcxy huidi hueen mibijcp. ²⁹ Ca' miich ajcxy mhuinmay'ahuídítcixipy ajcxy ti mgáaygixipy m'úuccixipy. ³⁰ Yi naaxhuiñyäj ajcxy ymijottigoyb anaxy tüg'óciy caayin uucin, huit etz tijaty.

Miich ajcxy huidi mijpidacp Dios, Dios Teedy ñejhuñyb co copicy ajcxy miid'adipy caayin uucin etz huit tucxy. ³¹ Jayijp mijottigoogix Dios y'ayuc ytiy'ajt, chi jada' tüg'óciy huidi ajcxy myajmayajty mbáatcixipy yi'.

Jugy'ájtín mijpi jiiby tzajpjoty

³² Chi Jesús yjacminaañ:

—Ca' miich ajcxy mdzigiigixy, miich ajcxy mnihueñity, per mDios Teedy yegañ ane'mdac tzajpjoty miid miich ajcxy ycixpi. ³³ Toocx tijaty miich ajcxy miid, nimooygix ayoobitíj. Yaj'oyiigix meeñ'idiñ huidi ca' y'amijihuipy ni camina. Yaj'oyiigix tüg pidägy, janch mij e janch oy, jiiby tzajpjoty huidi ca' ycixipy ytigoyipy, ma ca' meetzpi huaad ytigiy, ni ucxyting ca' yajhuindigoyipy. ³⁴ Pen miich ajcxy miid mgomeeñ'ájtín ya naaxhuiñ, yaayi je mjot mhuinmañ ajcxy. Pen mdzojcpy ajcxy je oybi huidibi Dios yegamy, nañ miid'ájticy jim jabom jabom mjot mhuinmañ ajcxy ma Dios.

Tzoc íjtím ni'ixi'

³⁵ Chi Jesús yjacminaañ:

—Ni'ixiigix mjot mhuinmañ jadu'n nej jihuiy mhuit myujc'ameetcixy co mdunaangixy, etz jadu'n nej jihuiy lámpara mnögpjccixy co mdzumnaangixy m'ahuixaangixy je huindzin. ³⁶ Ni'ixi'íjtcix jadu'n nej jäy huidi yhuindzin ahuijxp, co anajty yhuimbity co anajty ti y'oy ma jäy ti ypicy, chi co anajty minipy ycgapxiy, mic'amy myaj'ahuädzity ytíj. ³⁷ Jotcuje ajcxy je tumbi co je yhuindzin anajty yjädy, e paady chumnajx juogy. Janch nimaaybich miich ajcxy co je tumbi ajcxy yhuindzin anajty yjädy, chi yhuít yujc'ameedipy, chi ajcxy yaj'ixtägipy ma caybejt, yajcayipy yaj'ügipy. ³⁸ Oy miinipy je huindzin mijcoodz o moñyi, e páadip je tumbidíj ajcxy jim

chumnáxcixy juugy, jotcujc je' ajcxy je jadu'mbi tumbidijc. ³⁹Nejhuiiygix jada co je codijc ixypy nejhuíhuipy ti hora ymina'n je meetzpi, chi juugy ixypy chuumnaxa'n, e ca' cüyegipy ytijc nicxy jäy tigoty ymeech. ⁴⁰Miich ajcxy nañ jadu'n íjtcixy ni'ixi', mina anajty ca' ti mhuinmaaygixy, huin'it miina'nich íich, je jäy huidi tzoon tzajpjoty.

Je tumbi tudägyi etz je tumbi ca'pi ytudägyity

⁴¹ Chi Pedro Jesús nimay:

—¿Pin jada ti myajnimaaayb jada ayuc huidi ti mgapxy, íich ajcxy, o nidüg'óciy jäy?

⁴² Chi je Huindzin Jesús ymina'n:

—Huidibi tumbi je' ya huidi tumb miid yhuindzin janch cixyjtot huinijot huidi miid yhuij'ajt ycuja'ajt huidi je yhuindzin mooyip ané'min ma ytijc, huidi yajnidägäiyb tumbidijc nej ypaadyii. ⁴³Jotcujc je tumbi co anajty je' yhuindzin yhuimbity e padíiyb ti cuyduñ jadu'n nej anajty ti ñimäyii.

⁴⁴ Janch íich miich ajcxy nimäy co je tumbi huindzin yajmihuim'dáhuipy jada ytumbi tüg'óciy pidägy huidi ymiid. ⁴⁵ Pen je tumbi yhuinmaayb jotjoty huinma'ñyoty co je yhuindzin yhuäcxijpni mina ymiina'n, chi midziptzooni jacjadyii tumbidijc ajcxy, huojpni, cojxni, nañ ytigíiyñi caayb uucp anaxy etz ymügyii. ⁴⁶ Chi je tumbi yhuindzin miinipy ma je xii hora anajty ca' j'j'p'ixy e ni canejhuuy anajty, e huin'it ooy tzaachytunipy yi tumbi e chi pidägipy ma je huidi ajcxy ca' ytudägyity.

⁴⁷ Je tumbi huidi nejhuíiyb nej yhuindzin chójcin, e ca' cuyduñ, ni ca' ycapxymidoy, ni ca' ni'ixi' ity co yhuindzin anajty yhuimbity, je' je' nigi yajtzaachytunip. ⁴⁸ Je tumbi huidi ca' yajxon huinjihuüy nejjihuüy yhuindzin chójcin, hueeni je' yajtzaachytunipy.

Huenpínity huidi may yajmooyb, may yi' yajmibijctzohuiyb; etz huenpínity huidi ti mihuim'y ooy, yajmibijctzohuiib nigi.

Jesús ycixpi ñaybijc-huäcxyii jäy

⁴⁹ Chi Jesús yjacmina'n:

—Íich ti nmiinich ya naaxhuin co jiin nbidägibich. ¡Ooy njadzocycich ji ixypy ñitooyñi! ⁵⁰ Nyajnaxipyich tüg tzaachypi, e ¡ooy ndajy nmayich ixti mabaad yajcuydundäy! ⁵¹ ¿Nej miich ajcxy mdijy co ti nmiinich ya naaxhuin co nyajcixipyich je tzipi? Íich miich ajcxy nimaayb co ca'. Hue' janchtiy nyajnaybijc-huäcxáanibich jäy ajcxy. ⁵² Jadachambi etz yjacnicxni xii tiempo ji migoox tüg quëxjäydijc huidibi ajcxy ñaybijc-huäcxíib, tugiig miid je metzpi, e metzpi miid je tugiigpi. ⁵³ Je ungedeedy tziptunip miid ymang etz je mang miid yteedy. Nañ je ungdaj tziptunip miid yñix etz je ñix miid ytaj. Nañ jadu'n je xecy tziptunip miid yxecy.

Je xii tiempo ytiy'ajt

⁵⁴ Chi Jesús nimay je mayjäy ajcxy:

—Co ajcxy m'ixy je joc ypidigy ma xii ycidägy, chi minaangixy co tühuaam, e janch jadu'n yjadyii. ⁵⁵ Co ymiin je jiin-boj, chi miich ajcxy minaangixy co ambigaamb, chi janch jadu'n yjadyii. ⁵⁶ ¡Miich jibic jäy ajcxy! Ooy m'ajtcixy nej myajcapxcixy yi xii tiempo huidi ajcxy m'ixpy tzajpcixy etz ya naaxhuin: ¿Nej co ca' m'ajtcixy nej myajcápcixipy xii tiempo ymiin ycidägy?

Naymi'oyihui miid midzip

⁵⁷ ¿Nej co miich ajcxy ca' ci'm mnay-diydúunigixy nej ytudägyity je tiy'ajt? ⁵⁸ Co mnácxipy ma yi codung miid yi mmidzip jac'oy co mnayaj'oyíhuipy miid yi mmidzip tü'am, ca'ydi miid mjädip ma yi codung, e chi je codung

xcy'eyegipy ma je xueetz, e je xueetz xypidägip pujxtigoty. ⁵⁹ Hich miich nimaayb co ca' jibby mbidzimipy, ixti cooni mgüejttahuipy tüg'óciy.

**Ooy ycopícyity
nyajtigajtzim nhuinma'n**

13 Huin'it jäy miidmiydacy Jesús jadu'n nej je gobernador Pilato yaj'ögy nijëjity jäy jim Galilea, chi tem huidijti ajcxy ñi'py miid iyujc ñi'py huidi je' ajcxy miid huindzigi'n tuuñ. ² Chi Jesús y'adzooy nimay ajcxy:

—¿Nej mdijy, ñigi anajty ypcymiidity je galileojäy ajcxy huidi jadu'n ayo'n patp, ca'ydi nidüg'óciy galileojäy? ³ Hich miich ajcxy nimaayb co ca'. Pen miich ajcxy ca' mjothuimb'ijtcixy ma Dios etz nay'adzigi'yigixy ma Dios, nidüg'óciy miich ajcxy mgijxtahuip mdigoydahuip. ⁴ E je' ajcxy je majmocxtugiigpi huidi je mijtjic jim Siloé ñigidaagootti, yaj'óci ajcxy. ¿Nej mdijy ñigi ajcxy ypcymiidity, ca'ydi nidüg'óciy je jäy huidi tzinayb jim Jerusalén? ⁵ Hich miich ajcxy nimaayb co ca'. Pen miich ajcxy ca' mjothuimb'ijtcixy, nañ mgijxtahuip mdigoydahuip miich ajcxy nidüg'óciy, jadu'n nej je' ajcxy.

**Ijxpejt ma je higueri
ca'pi anajty ytiim'aty**

⁶ Chi Jesús yajnimay ajcxy jada ayuc:

—Tüg jäy anajty miidity higueri cojy ma y'aguemy, chi ñicxy jibby ma y'aguemy higueri tiim ijxtaaybi, ni ca' paty. ⁷ Chi nimay je' ytumbi: “Cham midugiig jimijt miinich ya higueri tiim ijxtayb ma jada higueri cop, ni tüg ngapaadyich. Huen yajpujxciday jada higueri cop, nej co nigoobi ñaaxnihua'n.” ⁸ Chi je' ytumbi y'adzooy: “Huindzin, oc'ixmatz. Huen jadüg jimijt jëyi ocjactinây, octajyich jayijp yi naax jühuidityi, etz oc'abonijyich. ⁹ Pen

tiim'ajt ca' nyajpuxipy, pen ca' ytiim'aty jëbi nbüjxigipy.”

**Jesús yajtzögy pocxxiiduum
tüg töxyjäy jigojopyi**

¹⁰ Chi Jesús anajty yaj'ixpicy ma tüg naymujctac pocxxiiduum. ¹¹ Jim anajty tüg töxyjäy huidi anajty mimajmocxtugiig jimijt cujc mi'ijtni yjiibojpa'm, agojojy anajty yöy, ni nej anajty yca'oyiy nej ytinaaygugihuipy. ¹² Co Jesús ijxy, chi yaaxi, e nimay:

—Töxyjäy, ti mdzögy.

¹³ Chi yci' cijxxajy ma je töxyjäy yjix, e chi je' yjix ytiy, huin'it ytiigiy Dios ojadajtpi. ¹⁴ Huin'it je naymujctac huindzin ooy yjotmäty miid co anajty Jesús jäy ti tzoyiy pocxxiiduum. Chi je naymujctac huindzin nimay ajcxy je mayjäy:

—Jëyi tudujc xii jäy huaad ytuñ, huen miñ semaanjoty pin yajtzoyihuam, ca' ypcocxxiiduumity.

¹⁵ Chi je huindzin Jesús yminañ:

—¿Miich ajcxy naybidaacip nej tudägyjäy, e ca' yjanchity! ¿Nej ca'miich ajcxy mmigüejy mhuajyuubi, etz mburro ma ypëctac pocxxiiduum, e myajnicxy ajcxy ni'ucpi? ¹⁶ E jada Abraham y'ap y'oc huidi Satanás ca' y'ixmachii majmocxtugiig jimijt, ¿nej ca' ypadyii nyajtzögibich pocxxiiduum?

¹⁷ Co Jesús jadu'n y'adzoy, chi yajtzöyduuñ ymidzip. Chi tüg'óciy cajpjäy oy ajcxy yjotcugiigixy miid je oybi huidi Jesús ytuun.

Ijxpejt ma je mostaza pájc

¹⁸ Chi Jesús yminañ:

—¿Nej m'oc'a'ixiiygixy yi Dios y'ané'min? ¿Huidi miid n'ocyajquipxihuibich? ¹⁹ Jadu'n Dios y'ané'min nipaady nej mostaza pajc huidibi tüg jäy ñiip ma y'aguemy, chi ymujxy etz yeegy ooy janch mij, chi je

joon ajcxy oy ype'n pidaaccixy ma je mostaza quipy aacxy.

Ijxpejt ma je levadura ca'p óyity

²⁰ Chi Jesús jadüg'oc yminañ:

—¿Huidibi miid n'ocyajquipxíhuibich yi Dios y'ane'min? ²¹ Jadu'n Dios y'ane'min ni paady nej levadura huidi tüg töxyjäy ytiyhuidijt miid tugiig quipxi'n harina ixti cooni yajxunday je harina.

Je tü'aa xüztzi

²² Co Jesús anajty ñicxy jim Jerusalén, chi yaj'ixpicy anajty Dios y'ayuc ytiy'ajt cajp cajp majaty ñaxy. ²³ Chi tüg jäy Jesús amidoy:

—Huindzin, ¿nej hueeni yi jäy ajcxy huidi y'alma ñidzögip?

Chi Jesús y'adzooy:

²⁴ —Mijpidaaccix Dios ytiy'ajt amuumdügjet, jëbi ajcxy m'alma ñidzögipy, jadu'n nipaady nej jäy ajcxy ñaymic'íjxigixy co ytiğihuaangixy ma je tijc aguu xüztzi. Jadu'n iich miich nimaayb co mayjäy ooy ja'a'ixiy ytiğihuaangixy ma Dios y'ane'my e ca' ajcxy jadipy nej ytiğiygixipy.

²⁵ Co je codijc ypidigipy etz agiinyñip ytiyc, huin'it miich ajcxy pinjaty tibäy huim, chi jiiby tibäy miich ajcxy mminandägipy: “Huindzin, yaj'ahuädz”, e chi je tijc huindzin miich ajcxy xy'adzohuipy: “Ca' iich miich ajcxy nejhuüyich ma miich ajcxy mdzoongixy.” ²⁶ Chi huin'it miich ajcxy minandägipy: “Miid iich ajcxy miich ti nmiidgaaygixy ti nmiid'uuccixy, e miich ti myaj'ixpicy ma iich ajcxy ngajp.” ²⁷ Chi je Huindzin y'adzohuipy ajcxy: “ñich miich ajcxy nimayb co ca' nnejhuüyich ma miich ajcxy mdzoongixy. Jihuäccix ma iich nhuinduu, miich ajcxy pocy ytumbi.” ²⁸ Chi miich ajcxy jim ooy

mdájcxipy mmáygixipy, myáaxcixipy mdiitzquéetcixipy, co miich ajcxy m'ixipy Abraham, Isaac, Jacob etz tüg'óciy yi Dios y'ayucnajtzcaxiiybi jiiby ma Dios y'ane'my, e miich ajcxy tibäy anajty ti mhui'mgixy. ²⁹ Minip yi jäy ajcxy huidibi tzoomb ma xii ypidzimy, ma xii ycidägy, ma jayhuixtuc ypidzimy, etz cham ma madzäcruudz ytinaay'ahuüy, chi y'ixtáaccixipy ma je caydac jiiby ma Dios y'ane'my. ³⁰ Paady ji jäy ajcxy huidi cham axam'ajtp, je' ajcxy jayijp'adip, etz ji jäy ajcxy huidibi cham jayijp'ajtp, etz je' ajcxy axam'adip.

Jesús taj may miid Jerusalén ycixpi

³¹ Chi nijëjity fariseojäy nimay Jesús:

—Quëg ya com yi rey Herodes xyaj'ögaam.

³² Chi Jesús y'adzooy:

—Nixc nimaaygix yijiibi huaax co nyajpidzimybich ca'oybi etz nyajtzoocypich jäy cham etz jabom, codugiig xii ti ndung mayijich. ³³ Ooy ycopicyity co iich njactüyöyibich cham, jabom etz huixtic. Com ypaadyii co Dios y'ayuccapxhuäcxpi y'ögip ajcxy jim Jerusalén.

Chi Jesús yjacminaan:

³⁴ —¡Jerusalén jäy! ¡Jerusalén jäy! huidibi yaj'o'cp Dios y'ayucnajtzcaxiiyib ajcxy, etz ycögädz ajcxy je jäy huidibi Dios ti xyajnigüéjx ajcxy. Janch canaag'oc iich miich ajcxy njahuijtmugañ jadu'n nej tzeydaj y'ung yajmucy queecpätcipy, chi ni ca' jadu'n ti m'a'ixiygixy. ³⁵ Chi jada' ijxcix cuenditungix, com jadachambi mgajp yhui'my najtz'ixi'. Iich miich ajcxy nimayb co ca' xy'ixipyich jadügtecy, ixti cooni anajty tiempo paaty mina mmináangixipy: “Capxpaaty je' huidi miimb miid Huindzin'ájtin Dios ycixpi.”

**Jesús yajtzögy tüg yëydijc
quixypa'mmiidpi**

14 Chi jadu'n yajti co tüg pocxxiiduum Jesús ytigiy ycaya'n anajty ma tüg fariseojäy ytijc, hue' anajty judfo tungmiidpi. Chi yi judfo ixpi-cytijc ajcxy tzach'ix'ijtcixy Jesús, amidoo'ijtcixy Jesús y'ayuc. ²Huin'it tüg jäy huidibi ymiid anajty quixypa'm miin ma Jesús yhuinduu. ³Chi Jesús ymigapxi je' ajcxy huidibi yaj'ixpijc Dios ñecy etz yi fariseojäy ajcxy, nimay:

—¿Nej je Dios ytiy'ajt yminañ? ¿Huaad o ca' huaad chögy jäy pocxxiiduum?

⁴Chi ajcxy y'amonday. Huin'it Jesús cñixajiiy je pa'm jäy, chi yajtzooicy. ⁵Chi Jesús nimay je fariseos ajcxy:

—¿Nej miich ajcxy pen niijutcögäp ajcxy mhuajuubi o mburro pocxxiiduum, nej ca' mic'amy nicxy yajpidzimgixy oy y pocxxiiduumi?

⁶Chi ca' ajcxy jajty nej y'adzohuimbjtcixipy.

**Je pinjaty huodzoofiyip ma je
pajcpi yajnixiiduñyi**

⁷Co Jesús ijxy jadu'n nej yi' ajcxy jac'oybi ñaybejt huin'ijxcixy jim ma je caybejt, chi ajcxy tüg ayuc yajnimaaayi, je tiibi anajty yajhuomiingixy:

⁸—Co miich myajhuoohuipy ma pajcpi yajnixiiduñ, ca' m'ixtägipy ma je ñaybejt cödumbi, ca' jécyity co yajhuomiñ huidi je' ñaybejt ymihuaad. ⁹Chi jada' xyñimähuipy je huidibi anajty ti xyhuomiñ: “Mo' jada migüg jada ñaybejt cödumbi.” Chi miich tzöydu'n miid mnicxpy ma je' ñaybejt axambi. ¹⁰Co jäy xyhuoohuipy ma je pajcin yajnixiiduñ, jim m'ixtägip ma je axambi ñaybejt, e co yminiipy je huidibi anajty ti xyhuomiñ, chi xyñimähuipy: “Migüg, nax ma yi ñaybejt cödumbi.” Huin'it

capxpaady m'idipy ma je' ajcxy huidibi anajty ñayb ma caybejthuinduu miid miich. ¹¹Pinjaty ci'm naygömáyip, tzöydu'nbaadip je'. Pinjaty naybidaacip nicy xeemy je' je' capxpaady y'idip.

¹²Chi Jesús nimay pinjaty huidi anajty ti yhuoomiñyi:

—Co miich mxiidunipy ca' mhuoohuipy je jäy ajcxy huidibi ooy miid mnaymigüg'ájtigixy, ni mmiidügquëx, ni m'ajuugy m'amigüg, ni mmiidijc comeeñyi, ca' jécyity co nañ jadu'n xyhuoohuipy, e chi anajty jac mij yejc-huimbijty. ¹³Co mxiidunipy, chi huoohuipy ayoobitijc, tzaachijäy ajcxy, tecymätpi ajcxy, etz jäy huuintzpi. ¹⁴Huin'it miich mjotcujc'adipy co yi' ajcxy ca' jadipy nej yejc-huimbidipy. Jiini Dios xymigüedipy co anajty yajjugypicy je tudägypi jäy ajcxy.

Je ijxpejt ma tüg adzuu'ájtin mijpi

¹⁵Tüg jäy huidi anajty ñayyb miid Jesús ma caybejt huinduu co midooy nej Jesús yminañ, chi nimay Jesús:

—Jotcujc je jäy ajcxy huidi cayip jiiby ma Dios y'ane'my.

¹⁶Chi Jesús y'adzooy:

—Tüg jäy may anajty jäy yaj'adzu'adañ, chi jayijpni oy mayjäy nimay co anajty yaj'adzu'adañ.

¹⁷Co je adzuu'ibi paty, chi quejxy tüg cogapxy huen nicxy huogixy je tiibi anajty ajcxy yajnimäy, nimay ajcxy: “Jámgix, ti jim yajni'ixiy je caayin uucin.” ¹⁸Chi ajcxy nidüg'óciy yminandacy: “Tun may'ajt meexcich, ca' y'oyiy nej nyajnícxibich.” Chi je' jayijp jäy y'adzooy: “Ti njuyich tüg rancho je' copicy jayijp nicxy n'ixyich, paady ca' nicxa'ñich; tun may'ajt meexcich.” ¹⁹Chi jadüg jäy yminañ: “Ti njuyich migoox par huaj yuubi, nicxy n'oc'ijxmadza'ñich jayijp, paady ca' y'oyiy nej nícxibyich, tun may'ajt meexcich.” ²⁰Chi jadüg jäy yminañ:

“Tím chamni nbicyich, paady ca' oyïy nej nícxíbyich.” ²¹ Co je cogapxy yhuimbijty, chi yajnimay je' yhuindzin jadu'n nej je jäy ajcxy y'adzooy huidi anajty oy ti huoy. Huin'it je huindzin ooy yjotmátcoty, chi nimay je ytumbi: “Nícx tzojcyi cajpjoty ma yi jäy ajcxy yöygixy ñajxcixy etz ma yi mij tü, e chi huomiinipy pin mdimypaotyp ayoobitjic, yi tzaachíjáy etz huiintzpi.” ²² Chi je' ytumbi yminañ: “Huindzin, ti nduñich jadu'n nej ti xñimäyich, etz jac chiini ñaybejt.” ²³ Chi je huindzin nimay je' ytumbi: “Nícx ma yi mij ñi mij tü yajmin je jäy ajcxy adzip, huen iich ndíjc uch. ²⁴ Chi iich miich nimäy co ni tüg yi jäy ajcxy huidi jayíjp yajnimay, ca' ajcxy y'adzuu'adipy miid iich.”

Nej ooy chípity co Cristo nbanícxim

²⁵ Chi may anajty jäy ñícxxy miid Jesús, chi Jesús yhuäc-huimbijty, nimay ajcxy:

²⁶ —Pen ji pin xypamiñich, e ooy ñigi tzocy yi' ytaj yteedy, yi' ytöxyjic, yi' y'ung, y'ajch o chi', etz nañ ooy ñigi tzocy yi' yjugy'ájtín, ca' iich yi' huaad ndiscípulo'adyiijich. ²⁷ Yi jäy ajcxy huidi xypamiimbich huidi iich ndiscípulo'adaanip, copicy yajnaxipy ajcxy ayo'n, jadu'n nipaady nejjihuiy ycrudz ti cabíccixy e nícxxy yajcrudzpeda'nyii. ²⁸ Co miich ajcxy mmíjtjic mgoja'ñ, chi miich ajcxy jayíjp m'ixtaaccixy e m'a'ixiiygixy jadu'nyi meeñydunaangixy, nej pen miid ajcxy huidi jëbi miid myajmaaygixy je mmíjtjic, o peni ca'. ²⁹ Ca' yjécyity co anajty je tíjc ti yajpojtzgy, chi anajty ca' m'ocajtni nej myajmayipy, e pinjaty anajty ti xy'ixy, chi ooy xñíxigipy xyajxigipy. ³⁰ Chi jäy ajcxy ymina'nip: “Jadayaabi yëydjic ñigoo ti yajtzondägy tíjc poch, e ca' ti ocyajmaayñi.” ³¹ O huidi rey ji co chona'ñ tziptumbi miid huingbi rey, ¿ca' jayíjp huinmayipy pen

jëbi chiptuñ miid majc mil jäy, pen je ymidzip miimb miid iipx mil jäy? ³² Ca' yjécyity co je tügpi rey jiguemni anajty miñ, chi quexipy tüg huingapxpi pijctzohuipy may'ajt ca'ydí yi' tzip yjadyii. ³³ Hueñypñity ma miich ajcxy pen ca' m'ixmájtzcixy tüg'óciy tijaty miich ajcxy mmiid, ca' iich yi' huaad ndiscípulo'adyii.

Co je caan ytamtz'ajt ytigooyñi

³⁴ Yi caan ooy yi' y'óyity pen ymiid ytamtz'ájtín. Co je caan ytigoy ytamtz'ájtín ca' ji ni ti xücx'ájtín yegipy. ³⁵ Yi caan huidi ti ytigoy ytamtz'ájtín ni ca' y'oybidägnity ma je naax, ni ma je püx huidi aboon'ajtp. Hue' janchtiy yaj'ixjidejtp tibäy. Pinjaty iich n'ayuc xymidohuaanip huen mido'mbicy.

Ijxpejt ma je cöbixy huidibi tigooy

15 Chi ajcxy je yajcuetpidijc etz pocyjäydjic nimijhuágtay ajcxy Jesús tzach'amidoo'idaani ajcxy je' y'ayuc. ² Chi ajcxy huidi ooy tzachmíjpidägy judfojáy ytiy'ajt etz huidi ajcxy yaj'ixpijc Dios ñecy ameech nigapxcixy ni'ojiiygixy je Jesús, chi ajcxy yminañ:

—Yi Jesús pocyjäydjic ajcxy ymígüg'ajtpy, e yi' miid ycaaygixy.

³⁻⁴ Chi Jesús jadayaabi ayuc ajcxy yajnimay:

—Huidi jäy ji ma miich ajcxy pen ymiid migo'px cöbixy co ytigoy nidügti, ¿nej ca' yajhui'mipy je mada'px majmox midaaxpi jim ma chinaaydac, chi nícxxy ixtäy huidi anajty ti yti-goy ixti cooni paadip? ⁵ Co paadip, chi mic'amy pidägip ma quejycop janch jotcuje. ⁶ Co yajjädip ma ytjic, chi huomucy ymígügtjic etz ymijñin ymidijc, nimähuipy ajcxy: “Jotcugiiygix miid iich, ti iich ngöbixy nbaady huidi anajty ti ytigooy.” ⁷ Iich miich ajcxy nimaayb co nañ jadu'n tzajpjoty ooy jotcuje'ájtín

nīgi mīid co tūg pocyjāy yjothuimbity, ca'ydi mīid mad'px majmox madaax tudāgypi jāy huidi ca' ytundigoy.

Ijxpejt ma je meeñ huidibi tigoy

⁸ Chi Jesús yjacminañ:

—¿Huidi tōxyjāy ji pen ymiid majc ymeeñ, co ytigooy tūg meeñ, nej ca' jiin nōctzohuipy, e ytigihuiipy pedīgpi ixtāhuipy ymeeñ oñydāgy ixti cooni paadipy? ⁹ Co paady, chi huomucy ymīgūgtijc etz ymijiin ymidijc, e chi nimāhuipy: “Xondaaccix mīid iich, ti iich nmeeñ nbaty huidibi iich anajty ti nyajtigoy.” ¹⁰ Jadu'n iich miich ajcxy nimāy co nañ jadu'n Dios y'āngeles ajcxy ooy yjotcūjcity co yjothuimbity tūg pocyjāy.

Ijxpejt ma je ung huidibi ymeeñ yajtīcxtay

¹¹ Nañ jadu'n Jesús yjacminañ:

—Tūg yēydijc ymiid anajty metz ymang. ¹² Chi je jacmutzpi nimay yteedy: “Tat, mooygich yi pidāgy huidi xypaatpich.” Chi je' yteedy je pidāgy yajhuācxy. ¹³ Hueeni anajty xii tzuu cujc ñicxy, co je' ymang mutzpi yajmujctay tūg'óciy huidi yi yjē'ajtpy, chi chooñ ñicxy huingnaax huinggajp. Chi jim mic'amy yajtunday yajtigoyday tūg'óciy huidi anajty ymiid. ¹⁴ Co anajty ymeeñ tūg'óciy yajtundāy, chi miin tūg mij yuu ma je cajp. Chi ooy je mang mutzpi caayin uucin huit meeñ jayajmayjajtni. ¹⁵ Chi je' ninicxy tūg jāy ma je jimbi naaxjot ymidunañ anajty. Chi yquejxi ma yrancho idzim cuend'ajtpi. ¹⁶ Ooy anajty janijot'aty ycūxañyii mīid je pētztīm huidi anajty idzim y'ojcxy. Chi ni pin anajty ni ti ycamōyii. ¹⁷ Co yhuinmañ yajmejch, chi yminañ ma yjot yhuinmañ: “Jim janch maytumbi ma iich ndeedy ytijc, ymiid ajcxy jīcxy picy janch may'amy. iich ya tzach'ayoob mīid

yuu xii. ¹⁸ Tzonaambich ya, nicxañich ma iich ndeedy, nimāhuibich: Tat, ti ndundigōyich mīid Dios tzajpjotypi etz mīid miich. ¹⁹ Cham ca' ypadyii miich mina'nip co miich xy'ung'adyūjich. Yajtungich jadu'n nej mdumbidijc.” ²⁰ Chi je' choñ, ñicxy ma yteedy. Jeguēgyñi anajty ymiñ co yteedy y'ijxpaati. Chi yteedy ypa'ayogoti, e ñicxy poyigy oy jijpcobadiy. Chi yōgminennajxy etz tzūcxy. ²¹ Chi je ung yminañ: “Tat, ti ndundigōyich mīid Dios tzajpjotypi etz mīid miich. Cham ca' ypadyii nicxy miich minañ co iich miich xy'ung'adyii.” ²² Chi je ungdeedy nimay je' ytumbi: “Yajpidzim je huit oybi, mic'amy yajniñeniyygix jada n'ungich, chi mooygix yi cījiitz etz ycīg. ²³ Nicx yajtzoongix yi huaj mang ñicxpi, yaj'ōccix, chi ngaayim n'uucim e nxīduunim. ²⁴ Jada n'ungich jadu'n nipaady nejjihuīy anajty ti y'ōgy, e chi ti yjugypicy. Tigoooy y' anajty e ti yjādy.” Chi ajcxy ooy yjotcugūy.

²⁵ Chi je ymang mijpi camjoty je' anajty. Co yja'ty mihuingon je ytijc, chi midoy co jāy ooy yxūxy etz y'ech. ²⁶ Chi yaaxi tūg ytumbi y'amidooy: “¿Ti yi' tūnip jājtīp?” ²⁷ Chi je tumbi y'adzooy: “Ti yjādy m'uch, ti mdeedy yaj'ōgy tūg huaj ñicxpi, co ymang ti huimbity juugy.” ²⁸ Chi je ungoob ooy yjotmāty, ca' anajty ytigihuañ tigoty. Huin'it je yteedy ñibidzimi, ycohuaniiyi co huen tigiy tigoty. ²⁹ Chi je' y'adzooy, nimay yteedy: “Janch micanaag jimijt iich miich mīid nduñ, ni ca' ngapxhuimbityich. Ca' chambaad miich ni xycamooyich tūg pi'ccōbixy jaydēb njotcujc'adipyich nxīdunipyich mīid nmīgūgtijcich. ³⁰ Per co yi mmang ti yjādy huidi oy ti yajtundāy yi ymeeñ mīid jibic-huinmañ mīid jibic tōxyjāydijc ajcxy, chi ti myaj'ōgy huaj mang ñicxpi mīid yi' ycixpi.” ³¹ Chi je ungdeedy nimay je' ymang: “Miich ung huinixii ya mīid n'ity. Tūg'óciy huidi

nmiidich miich yi' mje'. ³²Ooy ycopí-cyity co nxiiduunim etz njotcughiyim, co yi m'uch jadu'n anajty nej ti y'ögni, e jadachambi ti yjugypicy, ti anajty yti-goy, e cham ti yajpaady."

Je ijxpejt ma je mayordomo huidibi ca' yhuindzin miduñ tudägy

16 Nañ jadu'n Jesús nimay yi' ydiscípulos:

—Jim anajty tügjäy comeñybi, ymiid tüg ytumbi huidi yi' ypidägy cuend'ájtíp. Chi oy nimäyii co tüg je ytumbi nigoo anajty tzachyajtuñ je meeñ ma ycapaadyii. ²Chi je huindzin oy yajhuoyii je' ytumbi, chi nimay: "¿Nej jada co iich jadu'n nimäyijich miid miich ycixpi? Ya yi cuenti cïmoydaaygich nej ti mduñ, etz ca' iich miich n'ocjactumbi'adaañin."

³Chi je pidägy cuend'ajtpi jot'ajti: "¿Ti ndunipich? co yi' nhuindzin xyajpidzima'ñich ma yi' ytung. Juttajii ca' njatyich, co limosna nbijctzohuipiyich tzöydumbich.

⁴Nejhuiyibich ti ndunipich jaydëb jäy ajcxy xycöbigipyich ma ajcxy ytijc." ⁵Chi tüg tüg huoy pin anajty minuucx'ajtp je' yhuindzin; chi y'amidooy je jayijpi: "¿Jadu'nyii miich minuucxy'adyii iich nhuindzin?"

⁶Chi je' y'adzooy: "Migo'px garafón aceite." Chi nimay: "Matz mnecy, iña' mic'amy, e cojayi' huixchiguipxmajc."

⁷Chi jadüg nimay: "¿Miich jadu'ni mminuucxy'adyii?" Chi je' y'adzooy: "Migo'px quipxi'ñ trigo." Chi nimay: "Matz mnecy, cojayi' mida'px." ⁸Chi je pidägy huindzin capxpaaty je jibicjäybi huidi cuend'ajtp yi' ypidägy co oy yhuinma'nybaady mij; co jadachambi naaxhuiñyäjy huidi ca' mibicy Dios, nigí ajcxy ypëgyity miid yhuinma'ñ, ca'ydi yi' jäy ajcxy huidi huinjhuuyb Dios yti'y'ajt.

⁹Iich miich ajcxy yam nimaayb migüg'ájtigixy yi' jäy ajcxy miid yi' meeñ huidibi ca' ytimytiijyity, jigix co je meeñ anajty myajmayajtcixy ji pin miich ajcxy xycöbigip ma jugy'ajttac huinixiibi.

¹⁰Je' jäy ajcxy huidibi yajxon cuydunam je ané'min huidi hueeni, nañ ycuydunamy je ané'min huidibi mijip. Je jäy ajcxy huidibi ca' cuydunaangixy je ané'min huidi hueeni, nañ ca' cuydunaangixy je mijpi ané'min. ¹¹Pen ca' mjajtcixy nej mgüend'ájtixipy yi jugy'ájtín huidibi ya naaxhuiñ yajpatp, ¿pin miich ajcxy m'ocyajmihu'mamy je jugy'ájtín je riqueza oybi janchypi? ¹²Pen ca' mjájtixy nej mgüend'ájtixipy tiibi mihu'ngixy huidi huingjäy yje'ajtpy, ¿pin miich ajcxy xymöhuip huidibi ajcxy yje'ajtpy?

¹³Ni tüg tumbi ca' jëbi ytuñ miid metz yhuindzin; com tüg je' ixtijipy etz jadüg mijnicxpedipy; o tüg huidi ycapxycöbigipy, etz jadüg ca'. Miich ajcxy ca' huaad mijpidägipy Dios etz nañ jadu'n mijpidägipy yi' comeñ'ájtín.

¹⁴Nañ jadu'n midooy jada ayuc yi' fariseojäy ajcxy, com ooy anajty ajcxy meeñ adzójccixy. Chi ajcxy ooy nixi-ici yajxiici Jesús y'ayuc. ¹⁵Chi Jesús yminañ:

—Miich ajcxy fariseojäy jadu'n mnay-bidáacigixy ma jäy ajcxy yhuinduu nejjihuüy ajcxy ooy m'oyjäyity. Dios ñejhuuydaayb co miich ajcxy miid jibicpi ma mjot mhuinma'ñ. Tijaty huinma'ñ huidi jäy ya naaxhuiñ y'oy'ijxyp, Dios ca' yi' oy'ixy.

Je Dios ycötújcín etz je Dios y'ane'mdac

¹⁶Chi Jesús yjacminañ:

—Je taabi je Juan anajty yjiijity, jii'ajtp anajty Moisés ycötújcín etz je y'ayucnajtzcaxhiybi ajcxy y'ixpijcín. Huin'it tiempo etz ixti jadachambi

jadu'n yajnajtzcaxixy je Dios y'ané'min, e mayjäy ooy ñaybidáacigixy co ytiğihuaangixy ma Dios y'ané'my.

¹⁷ Ca'chípity co je tzajp etz naax-huiñybi ñajxtáhuipy, pero je Dios ycu-ydundáhuamy tüğ'óciy jadu'n nej ñecy yminañ. Ni tügi letra oy mabaad ymúdzity nicxy ycayajcuyduñ.

Jesús capxtícxy nej ypöcyity co jäy ytöxyijc ixmach

¹⁸ Chi Jesús yjacminañ:

—Huenpinjäyity co ytöxyijc ixmach etz ypicy miid huingbi töxyjäy, ooy anajty mij pocy tuñ. Nañ huenpinjäyity huidibi pijcp miid je töxyjäy huidi ñäy ti y'ixmachyii, nañ mij anajty ypocytuñ.

Je comeeñjyäy etz je Lázaro

¹⁹ Chi Jesús yjacminañ:

—Ji anajty tüğ jäy comeeñybi ñayx-oxyii anajty janch ooy miid oyjatypí huit, etz janch oy ycay y'ügy jabom jabom. ²⁰ Nañ ji anajty tüğ ayoobi jäy huidi limosna pijctzoob, hue' anajty yxii Lázaro. Lázaro jabom jabom anajty ycögnäy ma je comeeñjyäy ytiğ'agu, janch nibuutzp anajty ooy. ²¹ Lázaro ooy anajty jani'ixy cayañ je cayduc tzüztuc huidibi cáb ma je comeeñjyäy ycaybejt. Oy uc anajty ymiñ yhueyii je ñibüdz. ²² Chi jadu'n yjajt co oy y'o'cni je jäy huidi limosna pijctzoob, chi je ángeles ajcxy yajnicxy Lázaro ma je Abraham yajpaady. Chi je comeeñybi nañ jadu'n y'o'cni, e oy yajnaaxtiğiyii. ²³ Chi je comeeñybi jiiby ca'oydactuuby tzaachypi anajty jihuüy, chi mij'ixxy jiguégy je Abraham etz je Lázaro. ²⁴ Chi je comeeñybi ycapxy janch mic, yminañ: “Apteedy Abraham, iich pa'ayoog. Tun may'ajt quex Lázaro, huen yí' ycíhuäx yajxoogy miid nii etz xyajtjtzibich ndootz, co iich ooy ayo'n nbaadyich ma jada mij jiin.” ²⁵ Chi Abraham y'adzooy: “Oc'ungich, ajihuühuii co ti mdzinäy

ti mjogy'aty miid mhuit mmeeñ aguje jotcujc, e yi Lázaro ooy ayo'n paty. Jadachambi Lázaro yjotcujc'aty, etz miich jiiby mbatpy tzaachypi. ²⁶ E jadügnax, ji tüğ mij huoc ma iich ajcxy etz miich ajcxy. Pen iich jim'amy janaxam ma miich, ca' njadipyich, nañ jadu'n miich ajcxy ni pin ca' jadipy nej ñaxipy ma iich nyajpaadyich.” ²⁷ Chi je comeeñybi jacnimay Abraham: “Apteedy Abraham, tun may'ajt quex yi Lázaro ma iich ndeedy ytijc. ²⁸ Jim ma iich ndeedy ytijc jim migoox miguëx nmídidyich, huen nicxy yajmiidmiydaaccixy, ca'ydí je' ajcxy nañ jadu'n ya minipy ma jada ayoodac.” ²⁹ Chi Abraham y'adzooy: “Yí' ajcxy ymiid necy huidibi Moisés etz Dios y'ayucnajtzcaxiiybi ycojaay, huen cuydungixy.” ³⁰ Chi je comeeñybi yminañ: “Janch jadu'n apteedy Abraham. Pen nidüg yi ögpi ñicxy ma je' ajcxy, jothuimbidiy yi ajcxy.” ³¹ Chi Abraham yminañ: “Pen ca' je' ajcxy mijpidägy Moisés y'ayuc je jécyiy etz huidi ajcxy jecy'ajt Dios y'ayucnajtzcaxiiy, nañ ni ca' mibíjccixipy pen nidüg ögpi yjugypicy.”

Huidibi ooy ycodzigijity co n'agánáxim ma pocy

17 Chi Jesús nimay yi' ydiscípulos: —Janch tiy'ajt jadu'n co yminip jäy ajcxy huidi yajhuinmañdyigoyip yi mayjäy ajcxy miid aanií. ¡Ay yi' ayoob ajcxy! pinjaty jäy ajcxy yajhuinmañdyigoyaangixy. ² Nigi' y'óyity co ixipy yajyo'cxodziyii tüğ tzaa janch mijpi, e chi yajcöjibijpnaxipy mejjoty, ca'ydí co yajhuinmañdyigoyipy jada jäy ajcxy huidibi ixpíjcin hueeni miid ma Dios ytiy'ajt. ³ Naygüend'ájtigix miich ajcxy co ca' mgapxtigóoygixipy.

Co m'uch xymidundi-gooyipy, e chi mgapxhuíjip, e pen jothuimbijit, chi mbocymecxipy. ⁴ Pen m'uch huixtujc'oc

xymidundigooy tüg xiibi, nañ huixtujc oc xyñimiin tüg xiibi, e ymina'nipy: "Ti njothuimbityich", huinmeecxipy miich yi', chi jada' miich huixtujc'oc mbocymeecxip.

Je mibájcín ymic'ajt

⁵Chi je apóstoles ajcxy nimay je Huindzin Jesús:

—Yajyeeg iich ajcxy nmibájcín.

⁶Chi je Huindzin Jesús y'adzooy:

—Co ixypy miich ajcxy mmibicy Dios jadu'n nej tüg pi'c mostaza pajc, e mnima' ixypy jada paadzim quipy: "Nayyajpidigii, nicx tina' mejjoty, e xycapxymidohuip yi'."

Ti huaad tuñ je pin yajcaayb yaj'uuc

⁷Pen ji miich ajcxy nidüg pin ymiid tüg ytumbi huidi tumb ñaaxjidzitzii o yhuaj cuend'aty, co yja'ty ma mdájc, ¿nej jébi nimay: "Tigi', ixtäg ma mesa etz adzu'at?" ⁸Hue' janchtiy mnimáhuipy: "Yaj'oyíyigich n'adzuu'íbi, co'amedi' mhuit, e xymooygich ngaayin n'uucín. E huin'it miich mgayipy m'ügipy." ⁹¿Nej yajnaxipy je' Dioscojuyip miid co je' anajty ti tuñ huidibi yaj'ane'my? Hich minamb co ca'. ¹⁰Nañ jadu'n miich ajcxy co ti mguydungixy tüg'ócíy tiibi Dios xyaj'ane'mgixy, chi mmináangixipy: "Je' iich ajcxy je tumbi huidibi ca'p ycapxpaadyity, jéyi ti ndúngixich huidibi iich ajcxy huaad ndungixy."

Jesús yajtzögy majc jáy jibic pützpa'mmiidpi

¹¹Nicxp jim Jerusalén anajty Jesús, chi ñaxiy ma Samaria etz Galilea ñaymidziba'n'ájtigixy. ¹²Co anajty mihuingoñ tüg cajp, chi jipcoyöyíy majc jáy pützpa'mmiidpi. Chi ajcxy yhuácxijpy jiguéyñi. ¹³Chi ajcxy mic ycapxcoody yminaangixy:

—Huindzin Jesús, pa'ayoog iich ajcxy.

¹⁴Co Jesús je' ajcxy ijxy, chi nimay ajcxy:

—Nicx nayguëxícigix ma yi teedy ajcxy.

Chi jadu'n yjajti, co ajcxy ñicxy, chi tüyöyjoty oy choocxicy. ¹⁵Nidügti je' ajcxy co ñay'ijxi co ti anajty chögy, chi nihuimbijty Jesús, ooy Dios jäymeche cömay janch cixyot huinijot. ¹⁶Chi je' ycojxtinay'ahuíy ma Jesús ytecymijc, chi pidacpy yhuíñyjipp naaxcxy yajnaxy Dioscojuyipy. Samaritanojäy je' anajty. ¹⁷Chi Jesús yminañ:

—¿Nej ca' nimajc miich ajcxy huidi ti mdzoocxicy? ¿Ma ajcxy je' janidaxtucpi? ¹⁸¿Nej ca' pin jac yhuimbijty miin jäymedzañ cömayañ Dios, jéyi tügpajc ti yhuimbity jada samaritanojäy?

¹⁹Chi Jesús nimay je jáy:

—Pidig, nicxni. Yi mmibájcín ti xyajtzögy.

Nej je' yminipy Dios y'ané'min

²⁰Chi je fariseojäy ajcxy y'amidooy Jesús mina anajty yi Dios ya miñ ya naaxhuiñ y'ane'mañ. Chi Jesús y'adzooy:

—Je Dios y'ané'min ca' je' yminipy jadu'n nej ti yaj'ixy o yajmidoy. ²¹Ni mgamináangixipy co cha je' o jim'amy je'. Dios y'ané'min ya je' cham ma miich ajcxy.

²²Chi Jesús nimay yi' ydiscípulos ajcxy:

—Miim je xii je tiempo ma miich ajcxy anajty ooy xyjamiid'idáangixich tüg xii, e ca' iich miich ajcxy xy'ixipy, iich je jáy huidi tzoon tzajpjoty. ²³Chi jáy ajcxy yminá'nip: "Chaa'amy je', je Cristo", o "Chim'amy je'." Ca' miich ajcxy yi' mmináxcixipy, e ni mgabanáxcixipy. ²⁴Co anajty nmiñich jadügtecy ya naaxhuiñ, iich, je jáy huidi tzoon tzajpjoty, co iich anajty mmiñ n'ané'min, jadu'n je' yjadipy nej huidzuc co y'aa'an ma tüg tzajp'ijx e nañ jadu'n y'aa'an jadüg tzajp'ijx. ²⁵Nañ

ooy ycopícyity co jayijp ocpáadibich ayo'n, e chi jada xyca'ixa'nibich xycatzoga'nibich yi jäy ajcxy huidi tzinaayb jugy'ajtp jadachambi tiempo. ²⁶ Com jadu'n nej yjajti jecy'ajty, co je Noé chinaay, nañ jadu'n yjadipy co anajty iich, je jäy huidi tzoon tzajpjoty, co anajty nxii ndiempo paty mina anajty nmiñich ane'mbi. ²⁷ Janch caayb janch uucp anajty je jäy ajcxy agujc jotcujc co je Noé ytiigiyy ma ymiijcajoon. Chi je ayo'nduu ymiñ huidi cijx yaj'ogtigoydäy je mayjäy. ²⁸ Nañ jadu'n yjajti jecy'ajty co Lot chinaay. Je jäy ajcxy jim Sodoma etz Gomorra ycaaygixy y'uuccixy yjuuygixy ytooccixy, etz ytiijcojciyx. ²⁹ Huin'it xii co Lot chooni jim Sodoma, chi ycäy tzajpjoty jiin etz huidi jindzaa miid conhuidity ytoy, chi cajp ytiigoyday. ³⁰ Jadu'n nej ayo'n yjajti taabi chinaay Noé etz Lot ya naaxhuiñ, nañ jadu'n yjadiiyb ayo'n co anajty nmiñich jadüg'oc ya naaxhuiñ, iich je jäy huidi tzoon tzajpjoty.

³¹ Je huin'it xii huin'it tiempo pin anajty iñaayb ma ytiijcop, e ymiid anajty ypidägy jiiby tigoty, ca' nini-nagipy nicxy ti yajpidzimy, e huidi jäy anajty jim camjoty nañ ni ca' yhuim-bidipy ma ytiijc. ³² Ajihuiiygix jadu'n nej Lot ytöxyijc ayo'n paty. ³³ Tüg'óciy jäy ajcxy pinjaty yjugy'ajt tzögam, ti-goyipy yjugy'ajt. Tüg'óciy jäy ajcxy pinjaty yjugy'ajt tigooyb (miid iich ycixpi), hue' je' yjugy'ajt ypaadipy chögiy.

³⁴ Hich miich ajcxy nimaayb co je huin'it coodz nimetz jäy anajty ajcxy ma cijx, tüg yajnicxiyb etz jadüg yajhui'miiyb. ³⁵ Nimetz töxyjäy anajty yjiitczixy, tüg yajnicxiyb, etz jadüg yajhui'miiyb. ³⁶ Nimetz yëydijc anajty ytungixy camjoty, tüg yajnicxiyb etz jadüg yajhui'miiyb.

³⁷ Chi je jäy ajcxy huidi ixpijcp Jesús y'ayuc yminañ ajcxy:

—¿Ma jadu'n yjadiiyb nej miich ti minañ, Huindzin?

Chi Jesús yminañ:

—Ma anajty je ögpi yajpaady, jim yi luud ajcxy ñimugañ.

Je iixpejt ma je ayoobitöxyjäy etz je juez

18 Chi Jesús yajnimay ajcxy tüg ayuc huidijaty ixpijcp ma yi' co ooy ycopícyity Dios nmibijctzoohuim jabom jabom, ni ca' nmidziijpim. ² Chi Jesús yminañ:

—Ji anajty tüg juez ma tüg cajp, ni Dios anajty ca' tzigiy, etz ni jäy ajcxy anajty ca' huindzigiy. ³ Nañ ma je cajp jim anajty tüg co'ögy ytöxyjäy. Je' anajty yminög janam jadzocj ma je juez, nimäy anajty: “Nihuaangich ma je nmidzipich.” ⁴⁻⁵ Chi je codung ca' co'adzoy ca' a'ixiy tzojc. Chi je juez jot'ajti, yminañ jotjoty huinmañyoty: “Oy Dios ca' ndzigiyich, ni jäy ca' nhuindzigiyich, per com jada co'ögytöxyjäy nigü xychach'amayiyich, miñ n'ocnihuañich, ca'ydi jadüg'oc ymiñ e xyajcijxich anajty nmecxtújcín.”

⁶ Chi je Huindzin Jesús yminañ:

—Mido'mbic miich ajcxy nej je juez jibicjäybi ti nihuañ je töxyjäy co anajty ti yajtzibiyi. ⁷ ¿Nej ca' Dios ñihuaanip yi huidibi ti huin'ixy, huidibi mibijct-zoob xiim tzuum? ¿Huäcxibip, nicx ca' tzojc adzooyi? ⁸ Hich miich ajcxy nimaayb co Dios ñihuänamy mic'amy yi yjäy. Co anajty nhuimbity ya naaxhuiñ, iich, je jäy huidi tzoon tzajpjoty, ¿nej nbáadibich mibijcin ya naaxhuiñ?

Je iixpejt ma je fariseo etz ma je yajcogüejtpi

⁹ Jesús ñimiydac je jäy ajcxy huidi ci'm ooy ñaygömayyii co ooy y'oyjäyity, etz pejxy yi jacjadyiibi jäy ajcxy, chi yajnimay ajcxy tüg jihuimbit ayuc:

¹⁰ —Mejtz jäy ajcxy ytiigiyy ma Dios ytiijc capxtacpi. Tüg hue' je' fariseojäy,

e jadüg yajcogüejtpi. ¹¹ Chi je fariseojäy ytinay'ahuüiy ycapxtägy, chachminañ jadu'n: "Dios Teedy, Dioscojuyip yaj-najxpich com co ca' iich nbocytuñich jadu'n nej jacjadyii jäy ypocytúnngixy, ca' mmeechich, ca' njibicjäyidyich, ca' nmigapxich huingjäy ytöxyijc, ca' nbocytuñich jadu'n nej jada yajcogüejtpi. ¹² Mejtz xii n'ityich jaygay tügpí se-maan. Chi huen ytim ti nmíidich ngüejtpyich ma Dios majcjaty." ¹³ Per je yajcogüejtpi jiguem ytinay'ahuüiy, ni ycapät'ixy tzajpcijx, jëyi ycaachtzach-coxy yminañ: "Dios Teedy, pa'ayoogich, iich pocyjäyich." ¹⁴ Hich miich ajcxy nimaayb co jada yajcogüejtpi y'idacy ma ytijc ti anajty yajhuinmecxy ypocy, e je fariseojäy ca' yajpocyhuinmecxy. Huen-pínity huidi ci'm naygömayipy, Dios yajtzöyduniib; e pinjaty ca' ñaygömayyii ci'm, Dios ycömayiib.

Jesús conucxy je pi'ctijc ajcxy

¹⁵ Chi jäy ajcxy miidmiñ pi'c'anäg ma Jesús huen nidoñyii. Co je' ydiscípulos ajcxy ijxy, chi ajcxy ogy undaj. ¹⁶ Chi Jesús yaaxi ymígügtijc nimay ajcxy:

—Ixmatz, huen yi pi'ctijc xyñimiñich, ca' ajcxy mjijpcogapxiigyixy, com yi jäy ajcxy huidibi yajpatp ma Dios y'ané'min, jadu'n ajcxy nipaady nej pi'ctijc. ¹⁷ Janch iich miich ajcxy nimäy co hueñypnity huidi ca' cöbijci yi Dios y'ayuc ytiy'ajt jadu'n nej yi pi'ctijc ajcxy cöbijcy Dios y'ayuc ytiy'ajt, ca' yi' ajcxy ytigihuipy ma Dios y'ané'min.

Tüg comeeñ'anäg ymiydägy miid Jesús

¹⁸ Chi tüg micjäy y'amidooy Jesús, nimay:

—Miich oyjäybi Huindzin, ¿ti huaad nduñich co iich n'alma nidoocin paadipy?

¹⁹ Chi Jesús y'adzooy:

—¿Nej co xytjijch oyjäy? Ni pin ya yca'oyjäyity, je'yi Dios tügpajc y'oyjäyity. ²⁰ Miich mnejhuüiyb yi Dios ycötújcin. Ca' mmigapxtigoyipy huingbi töxyjäy, ca' jäyay'ögipy, ca' mmeedziip, ca' mmigüg nihuambedipy, yajmij'at mdaj mdeedy.

²¹ Chi je' y'adzooy:

—Ti tüg'öciy nguydundäyich jada cötújcin maabi nyecpidzimyich.

²² Co Jesús jadu'n midooy, chi nimay:

—Tigoy'ijtni ja tüg huidi ca' mduñi. Toocta' tüg'öciy tijaty miich miid, e mo' je meeñ ayoobtijc, huin'it mgomeeñ'adipy jilby tzajpjoty; miin, e pajamgich.

²³ Co je comeeñybi jadu'n ayuc midoy, chi ooy yjottigoygoty com ooy anajty ycomeeñity. ²⁴ Co Jesús ijxy co je comeeñybi anajty ti yjotmaybicy, chi minañ:

—Ooy chachchípity ytigihuipy tüg comeeñyjäy ma Dios y'ané'min. ²⁵ Jac ca' chípity co ñaxipy tüg camello ma yi xu'n yxútity, ca'ydi co tüg comeeñyjäy ytigihuipy ma Dios y'ané'min.

²⁶ Chi je jäy ajcxy anajty tiibi ajcxy midoogixy Jesús y'ayuc, yminaangixy:

—¿Pin jada' jëbi y'alma paadipy nidoocin?

²⁷ Chi Jesús y'adzooy:

—Huidibi naaxhuiñyjäy ajcxy ca' jaty nej yaj'oyihuipy, Dios jëbi yaj'oyiy.

²⁸ Chi Pedro yminañ:

—Hich ajcxy ti nbidägy n'ixmajtztaagyixy, co nbanicxaangixy.

²⁹⁻³⁰ Chi Jesús y'adzooy:

—Janch iich miich ajcxy nnimaagyixy co yi jäy ajcxy huidi ytijc ixmajtz etz ytaj yteedy, ymiguëx, etz y'ung y'anäg miid Dios y'ané'min ycixpi, ypaadipy ajcxy ya naaxhuiñ nigi oy'ajtín, etz ypaadipy ajcxy tzajpjoty tzinaayin huidi ca' ycixipy ytigoyipy nimina.

Jesús capxypidzimy jadüg'oc co y'öga'n

³¹ Chi Jesús huodzon je nimajmetzpi, nimay ajcxy:

—Jadachambi tzoc jámim jim Jerusalén. Nguydunaamyich tüg'óciy jadu'n nej yi Dios y'ayucnajtcapxiybi ajcxy jaybejty jecy'ajty miid iich ycixpi, iich, je jäy huidi tzoon tzajpjoty. ³² Chi nyajcïyega'nich ma je romano gobernador, xycamij'ixipy xycamijpidägibich ajcxy. Xy'ójibich xyhuindzújbich xyjijptzújbich ajcxy. ³³ Xychaachytunipyich ajcxy, xyaj'ögibich ajcxy, e codugiig xii njugypigipyich jadüg'oc.

³⁴ Chi yi majmetzpi ajcxy ni jadu'nïyi ca' huinjihuiiy ajcxy nej yhuimbizimy Jesús y'ayuc. Yüch anajty jada ayuc miid yi' ajcxy ycixpi, paady ca' huinjihuiiy nej anajty yajnimaaigyxy.

Jesús yajhuindixigy tüg huintzpi jim Jericó

³⁵ Chi jadu'n yjajti co Jesús mihuin-goñ je cajp huidi yxiä Jericó, chi tüg huintzpi anajty inäy tüba'áy pijctzoy anajty limosna. ³⁶ Co midooy mayjäy ñaxy, chi je' yajtiy:

—¿Pin yi' ñajxp?

³⁷ Chi ajcxy nimay co Jesús nazareno najxp. ³⁸ Huin'it je huintzpi mic yminañ:

—Jesús, David y'ap y'oc, iich pa'ayoog.

³⁹ Je jäy ajcxy huidi anajty jayijp nicxp ooy ogy je huintzpi, nimay co huen amoñ. E je' nigí mic yminan'idich:

—David y'ap y'oc, iich pa'ayoog.

⁴⁰ Chi Jesús ytinaxijpy oy yajhuoyii. Co je' jim ymejch, chi amidoy, nimay:

⁴¹ —¿Ti mdzocjepy ndunipyich miid miich?

Chi je' y'adzooy:

—Huindzin, yajhuindixiccich.

⁴² Chi Jesús minañ:

—Huindixig, yi mmibjcin ti xyajtzögy.

⁴³ Chi je huintzpi mic'amy yhuin y'ixxigy, chi panicy Jesús, chi ooy jäymejch cömay yi Dios. Cham tüg'óciy je cajp jäy co ajcxy jadu'n ijxy, nañ ycömay yjäymejtz yi ajcxy Dios.

Jesús miid Zaqueo

19 Co Jesús ytiigiij jim Jericó, ña-jxy cajcujc anajty. ² Chi jadu'n yjajty jim anajty tüg jäy hue' anajty yxiä Zaqueo. Hue' je' anajty yajcogüejtpi huindzin, e comeñ anajty. ³ Ooy yi' anajty tzach'ixa'n Jesús, nejhuíhua'n pin jäy je', chi ca' jajty nej ixipy, je' co anajty ñaxity, etz co anajty ooy mayjäy jim. ⁴ Chi je' ñicxy poyigy jayijp, chi ypejty ma tüg sicómoro quipy, yco'ijxnaxa'n co anajty Jesús jim ñaxy. ⁵ Co Jesús jim ymejch, chi pä't'ixxy je Zaqueo, e nimay:

—Zaqueo, tzojc minac, com copicy co nicxy njättäga'nich ma mdijc.

⁶ Chi je' yminajty janch jottigoy, e jotcujc cöbijcy Jesús. ⁷ Co jadu'n ijxy, chi je mayjäy ajcxy nigapxy ni'ojiiygixy Jesús, yminaangixy:

—Ti ñicxy jättacpi ma tüg pocyjäy ytiyc.

⁸ Chi Zaqueo ytinayigy, nimay Jesús:

—Huindzin Jesús, cha je' je njugy'ajtich huidi cup nbijc-huäcxaamyich nmöhua'nich ayoobitijc. Pen ti iich nyajcujctnaxy, nyajhuimbidityich midaax jadu'nïyi.

⁹ Chi Jesús yminañ:

—Jadachambi jada jäy ma jadyaabi tijc ti y'alma ñidzögy, com co yi' nañ jadu'n Abraham y'ap'adyii y'oc'adyii. ¹⁰ Iich, je jäy huidi tzoon tzajpjoty, ti nmiinich ya naaxhuiñ co n'ixtähuibich etz nyajnidzögibich tiibi anajty ytiigooy.

Je ijxpejt ma je majci meen

¹¹ Co je jäy ajcxy midooy jadu'n, chi Jesús jacyajnimay ajcxy tüg ayuc, com

ytimymihuingónip anajty Jerusalén, etz je jāy ajcxy tzachhuinmaaygixy co Jesús mic'amy anajty pidāga'n y'ané'min.
 12 Chi Jesús yminañ:

—Tüg micjäy, comeeñyājy anajty, ñicxy ma tūg naaxjot jigüembī, nicxy anajty ytungbicy co yrey'adañ, e chi anajty yhuimbidaani. 13 Chi je micjäy mijhuooy nimajc ytumbī, chi moy ajcxy majc meeñ nidüg nidüg, chi ajcxy nimay: “Meeñ yaj'ung'ajtēx ji ixti cooni iich anajty nhuimbityich.” 14 Chi je ymi-gogajp ajcxy ca' anajty ixa'nyii ajcxy je comeeñybi, chi ajcxy yajpaguejxy huingapxpi ma anajty je comeeñybi ñicxy, chi je huingapxpi yminañ: “Ca' iich ajcxy ndzocy co jada comeeñyājy rey'adipy ma iich ajcxy.” 15 Chi jadu'n yjajty co je comeeñyājy yhuimbijty ti anajty yreytigy. Chi oy yajhuoyii je ytumbī ajcxy, je huidi anajty je meeñ ti yajmihui'mgixy, nejhuihuañ anajty jadu'ni ti yaj'ung'ajtcixy je meeñ nidüg nidüg. 16 Chi tūg jayijp ymiñ yminañ: “Huindzin, yi meeñ majc-jadu'ni ti nyaj'ung'atyich.” 17 Chi je rey y'adzooy: “Ooy miich oy mduñ. Jadu'n nej ti mgapxycōbicy miid huidi hueeni, cham m'ané'mipy majc ciudad.” 18 Chi je mimetzpi ymiñ, yminañ: “Huindzin, yi mmeñ migoox jadu'ny ti nyaj'ung'atyich.” 19 Chi je rey nimay je mimetzpi: “Cham m'ané'mipy migoox ciudad.” 20–21 Chi je midugiipī ymiñ, yminañ: “Huindzin, cha je mmeñ huidi ti nmi'ityich, ti nyujpcyich ma tūg paayī. Ndzigiybich miich co mi-ich mjāy'aty ahuañ, myajpidigtāy huidi ca' mjē'adyii, nañ mdzijcxy huidi ca' ti mnīpy.” 22 Chi je rey yminañ: “Miich jibic ti mduñ, cham ndiydunañ miid mgī'm'ayuc ycixpi. Miich mnejhuīyb co nyajpidigyich huidi ca' njē'adyiijich, e ndzicyich huidi ca' ti nni'yich. 23 ¿Nej co ca' ti mbiđāgy iich nmeñ ma je banco, jigix co ixypy nhuimbityich,

may meeñ ixypy xyciđigiyich miid meeñ'ung?” 24 Chi je rey nimay huidi anajty ajcxy jīmip: “Pijci ajcxy yi' ymeeñ, etz mooygixy yi' tiibi meeñ yaj'ung'aty majc jadu'nyī.” 25 Chi je jāy ajcxy y'adzooy: “Huindzin, ymiid yi' cham majc jadu'nyī meeñ.” 26 Chi je rey y'adzooy: “Iich minaam co tūg'ōciy pinjaty miid, jacyajmōhuip; e huidi ca' ti miidity, oy jamiidity yajpijctāhuip huidi ymiid. 27 Nañ jadu'n ajcxy je nmidzipich huidi ca' anajty tzojccixy co iich nrey'adipyich ma yi' ajcxy, yajmiingix ya, yo'cpujtutaaygix ma iich nhuinduu.”

Jesús ytigiīy Jerusalén

28 Co Jesús jadu'n yminanday, chi choñ jīm, ñicxy Jerusalén. Jesús jayijp anajty ytüyöy ma je mayjäy. 29–30 Jadu'n yjajty co jīm yja'ty mihuingon Betfagé etz Betania ma je cop huidi yxii Olivos, chi Jesús quejxy metz ydiscípulos, nimay ajcxy:

—Níxcix ma yijiibi cajp huidi ji huington. Co ajcxy mgajptugihui mbáatcixipy tūg burro mang ycoxochity, huidi ca' ni pin yaj'iñaayñi. Mgoguejtúutcixipy, etz mmim'ingixipy. 31 Pen jīm pin xy'amidoogixy, ¿nej co yi burro mgoguejtüdy? Chi ajcxy jadu'n m'adzohuipy: “Je nhuindzinich jīm tzojcp.”

32 Chi je' ajcxy ñicxy huidi Jesús yquejx. Chi ajcxy paty je burro jadu'n nej Jesús anajty ajcxy ti ñimāyī. 33 Jīm anajty ajcxy je burro mang coguejtúutcixy, co ñihuindzin ñimaayī ajcxy:

—¿Nej co yi burro mang mgoguejtúutcixy?

34 Chi je' ajcxy y'adzooy:

—Je nhuindzinich jīm tzojcp.

35 Chi ajcxy huijtz miñ je burro ma Jesús. Chi ajcxy jibe'n miid yhuīt, chi ajcxy Jesús yajburripejty. 36 Co Jesús anajty ytüyöy, chi je mayjäy ajcxy yhuīt

yé'pcixy tügujc. ³⁷ Co ajcxy mihuingoñ je minac ma je cop huidi yxii Olivos, chi tüg'óciy je mayjäy yjotcugiyday, e ytigiiy ajcxy ooy alabanza iibi Dios ojadaytpi miid je mij huinma'n ycixpi co anajty ti i'jxcixy huidi anajty Jesús ti tuñ. ³⁸ Chachminaangixy:

—¡Capxpaady je rey huidi miimb miid Huindzin Dios yxii ycixpi! ¡Jotcujc'ajt jibiy tzajpjoty etz cömáyin ma Dios!

³⁹ Huin'it nijéjity fariseojäy huidi anajty ajcxy jiiby jäy agujc nimay ajcxy je Jesús:

—Oj yi mjäy ajcxy.

⁴⁰ Chi Jesús y'adzooy:

—Hich miich ajcxy nimaayb pen yi' ajcxy amomb, yi tzaa tigihuip mic capxp.

⁴¹ Co Jesús yja'ty jim mihuingon Jerusalén cajp, e co ijxy, chi yaaxy miid je cajpjäy ycixpi. ⁴² Chi Jesús yminañ:

—¡Pen mhuiñjihuiiyb ixipy miich ajcxy nej mbáatcixipy mjotcujc'ájtín jadachambi xii tiempo! Yüch jada tiy'ajt cham ity ma miich ajcxy, ca' huaad m'ijxcixy. ⁴³ Minip je xii je tiempo ma miich ajcxy je mmidzip ajcxy xyajjü-dugipy mgajp miid tzaamacxy, e tziptunipy ajcxy miid miich, yajxon xya-jco'adugipy ajcxy jühuidity ma je mgajp.

⁴⁴ Xyñigidaagoodip mdzaaboch ni'ung ni'anäg, ni ca' yhu'f'mip tzaagop tzaamacxy, jadu'n yjadipy com miich ajcxy ca' mnejhuüy je tiempo mina je Dios xyñigidägy.

Jesús yajpidzimy je jibicjäydijc ma Dios ytijc

⁴⁵ Chi Jesús ytigiiy ma Dios ytijc yajpidzimday tüg'óciy jäy huidi anajty jibiy ajuuyb adoocp. ⁴⁶ Chi Jesús nimay je jäy ajcxy:

—Jadu'n minañ ma jaybétyity: “Hich ndijci tzajpcapxycapxtägi'n yi'.” E miich ajcxy hue' mhuaangixy jadu'n nej meetzpi y'ang.

⁴⁷ Jesús anajty yaj'ixpijc jabom jabom ma Dios ytijc, chi je teedy tungmiidpi, etz huidi ajcxy yaj'ixpijcp anajty Dios ñecy, etz mijjäydijc ajcxy ni-huinmayiygixy co yaj'ögaangixy Jesús. ⁴⁸ Chi ajcxy ca' ni nej mihuinma'nybaty nej yaj'öccixy, com tüg'óciy jäy anajty ooy tzach'amidoo'ijt Jesús y'ayuc.

Jesús ycötújcín

20 Chi jadu'n yajty tüg xii anajty Jesús yaj'ixpijc je cajpjäy ma Dios ytijc, capxhuäcxy anajty oybi ayuc. Chi ñimiini je teedy tungmiidpi ajcxy etz huidi ajcxy yaj'ixpijc Dios ñecy etz mijjäydijc ajcxy. ² Chi ajcxy migapxy Jesús nimay:

—Yajñimaaygich, ¿ma cötújcín ti mbaady co jäy myaj'ixpijc ya ma Dios ytijc? ¿Pin je' tiibi xycötujc möy?

³ Chi Jesús y'adzooy:

—Hich nañ jadu'n nyaj'amidohuamy iich miich ajcxy tüg ayuc, e m'adzóogixip. ⁴ Co Juan (je Bautista) jäy yajñibejty, ¿pin je' cötújcín moy, je Dios tzajpjotyipi o jäy ajcxy?

⁵ Chi ajcxy ytigiiy huinmay'ahuidijtpi ñayñimáayigixy miñ xyipy:

—Pen minaaním co tzajpjoty choñ je Juan ycötújcín, Jesús xyñimaayimip ya: “¿Nej co ca' miich ajcxy mijpidacy yi' y'ayuc?” ⁶ Pen minaaním ajt co jäy cötújcín moy je Juan, chi tüg'óciy cajpjäy tzojc xycögädzim, com ymibijcipy ajcxy co yi Juan, Dios yi' y'ayucnajtzcaxiiybi.

⁷ Chi ajcxy y'adzooy co ca' ajcxy nej jhuuiygixy pin Juan ti quexyii. ⁸ Chi Jesús nimay je' ajcxy:

—Hich nañ jadu'n ca' nigapxa'ñich pin ti xycötujcmöyich.

Je ijxpejt ma je tumbidijc ajcxy jibicjäybi

⁹ Chi Jesús yminandacy yajnimay tüg'óciy je jäy ajcxy tüg ayuc, yminañ:

—Tüg jäy pidacy tüg camuuxy ycam, chi yajpíjctzoy ytumbidíj, co anajty chona'n ñicxa'n jiguem jecy jecy. ¹⁰ Co cosecha paty, chi quejxy tüg ytumbi ma je ytumbidíj, huen cämöyíi huidibi je' anajty paatip. Chi je ytumbidíj huinhuojpj jípíhuoypj je quejxyöybi yajhuimbijty ca' ni ti mooy. ¹¹ Chi huíngbi ytumbi quejxy, nañ jadu'n ajcxy je' tuñ, huín'ojoy jíp'ooy ajcxy, yajhuimbijty ajcxy, ca' ajcxy ni ti mooy. ¹² Chi midugiípi ytumbi quejxy, nañ jadu'n ajcxy je' yajtzaachiíy etz yajhuimbijty ajcxy.

¹³ Huín'it je camuuxycam huíndzin yminañ: “¿Ti ndunipyich? Oquejxyich nmang huidibi ooy ndzocyich. Ca' jécyity co ajcxy ixipy nmangich, yajmíj'adípy ajcxy.” ¹⁴ Chi je ytumbidíj co ajcxy íjxy je' yhuíndzin ymang, chi ajcxy huínmaygoty nayñimáayígíxy miñ xyípy: “Ti ymiñ je cogam ymang, yí' je' jada cam jédaanip. Tzoc yaj'o'cim jigix íich ajt jada cam njé'ajtím.” ¹⁵ Chi ajcxy je cogam ymang yajpídzimí camjoty, chi ajcxy yaj'o'cy.

Chi Jesús y'amidooy:

—¿Ti jada' ytunípy je cam huíndzin?

¹⁶ Miníp je', miñ yajtigoydáy je ytumbidíj ajcxy, e chi je' je' ycam yegípy miíd huíngbi tumbi.

Co je jäy ajcxy jadu'n midoy, chi ajcxy yminañ:

—Ni catzogípy Dios, nicxy jadu'n njajtím.

¹⁷ Chi Jesús huíndicxpejty je mayjäy nimay ajcxy:

—¿Ti tijamy huídi yjaybétyip ma Dios ñecy?

Jadu'n:

Je yéydíj huídi je jäy ajcxy ca' anajty tzocy, ti Dios pidacy mij'ane'mbi. Tím jadu'n nipaady nejíhuíy je tzaa oyjatypi huídi bi je pojtzpídíj ajcxy ca' yajtuna'n, je' oy ti yhuí'mni ma anajty yjaccopícyity.

¹⁸ Pínjaty ca' cöbiga'n jada mij'ane'mbi, ayo'n ypadamy, tím jadu'n nipaady nej jíhuíy jím ycíjxcidáy ma je tzaa ñicx e tíjhuítz yjajtáhuípy; e pen je tzaa nígidagoty, je' ajcxy janch jaam püx nicxy yjajtcíxy.

Yajnidíyígíxy pen jébi cogüéjtín yajyecy o pen ca'

¹⁹ Je teedy tungmiídpi etz huídi ajcxy yaj'ixpíj Dios ñecy ooy anajty níhuínmayíyígíxy madzaangíxy je Jesús mic'amy, co ajcxy huínjíhuíy co Jesús nímydáacígíxy miíd je jíhuímbit ayuc, e chígíyib anajty ajcxy je cajp jäy. ²⁰ Chi ajcxy chachhuínma'n'ixtaayígíxy nej huaad xígíxy Jesús, chi quejxy ajcxy íjx'íjtpí ma Jesús yajpaady huídi naybidaacíp janch ypaat tudägíjy; chi amidoo'íjtcíxy Jesús y'ayuc huídi miíd xíhuaangíxy, chí cýegaangíxy ma je gobernador. ²¹ Chi je íjx'íjtpí ajcxy y'amídooy Jesús nímay ajcxy:

—Huíndzin, nejhuíyib íich ajcxy co miích m'ayuc ooy y'óyity, etz myaj'ixpícy yajxon, ca' huín'ixpety jäy myaj'ixpícy, etz myaj'ixpícy Dios yty'ajt nej jäy jébi huaad chinaayígíxy. ²² ¿Nej copícy íich ajcxy mígüedípy je César je romanojy mij'ane'mbi, o ca'íj?

²³ Chi Jesús huínjíhuíy yí' ajcxy yjibic-huínma'n, paady ajcxy nímay:

—¿Ti co miích ajcxy xyjot'ixy xyhuínma'n'íxyich? ²⁴ Yaj'íjxcích tüg meen. ¿Pín y'ahuínax etz pín yxíi mimb ma jada meen?

Chi ajcxy y'adzooy:

—Yí César.

²⁵ Chi Jesús nímay ajcxy:

—Cuet ma César huídi César paatíp, e ma Dios huídi Dios paatíp.

²⁶ Ca' mímadacy ajcxy nej tzu'íjxcíxy ma mayjäy yhuínduu. Chi ajcxy ooy huínmaay jadu'n nej anajty Jesús tí y'adzóohuígíxy, chí ajcxy amoñi.

Yajnidiiygixy je jugy'ájtin ycixpi

²⁷ Chi ñija'tti Jesús tüg saduceojäy, e yi saduceojäy ajcxy yminañ co jäy ögy ca' y'ocjuuyjcní. Chi je' yajtiy:

²⁸ —Huindzin, Moisés jaybety ma yi' ñecy, je jécyip, co tüg yéydijc ytöxyjic yajhui'my ix'ögp, e ca' ymang ti paatcixy. Jébi je yéydijc y'uch miidtzinäy je töxyjäy jaydébi yaj'ung'ixip miid y'ajch ycixpi. ²⁹ Jadu'n anajty tügpicy jäy, ni-huixtujc ajcxy ytügquëx'ájtixy, ac yéydijc ajcxy. Je mijpi miidtzinay töxyjäy, chi ix'o'cy, e ca' ymang paty. ³⁰ Chi je mimetzpi ypijcy miid je töxyjäy, e ni ca' ajcxy ung paty. ³¹ Chi je midugiigpi ypijcy miid je töxyjäy, e jadu'n je ni-huixtujcpi miidtzinay ajcxy je töxyjäy, ix'o'cy ajcxy, ni ca' ajcxy ung paty. ³² Chi nañ jadu'n je töxyjäy y'ögni. ³³ Co anajty je nihuixtujcpi jugypijccixy, ¿huidi jada' octöxijc'adiiyb je töxyjäy? Com nihuixtujc ajcxy ti töxyjic'ájtigixy.

³⁴ Chi Jesús y'adzooy:

—Jadachambi jäy pijccixp, ñaymooyigixy y'ung huen pijccixy. ³⁵ Je jäy ajcxy huídibi paatip anajty chináhuip ma je tiempo huidi mimb co ögpi yjugypijccixipy, ni ca' ajcxy ypigipy, ni ca' ajcxy ñaymóoyigixipy y'ung huen pijccixy. ³⁶ Co jäy ajcxy yjugypicy, chi ca' huaad y'ögcixy jadüg'oc, quipxyjaty ajcxy miid je ángeles ajcxy, e Dios yi' ajcxy ung'adiib co yjugypigipy miid jemybi jugy'ájtin. ³⁷ Janch co yi' ögpi yjugypigipy, jébi mbaadip je tiy'ajt ma Moisés ñecy ma jadu'n yjaybéyity, je taab anajty aay'ujtz ytoy, co je Huindzin Dios migapxy Moisés, nimay: “Ích Abraham yDios, Isaac yDios, Jacob yDios.” ³⁸ Je ögpi ca' miidity Dios. Je jäy ajcxy huidi juugyip janchtiy ajcxy ymiid Dios, com co miid Dios ycixpi tüg'óciy jäy ajcxy ymiid yjugy'ajt.

³⁹ Chi jäy ajcxy huidi yaj'ixpijcp Dios ñecy nimay Jesús:

—Oy ti m'adzoy, Huindzin.

⁴⁰ Ca' ajcxy ocjajtni nej jac nimáaygixipy.

Pin je' y'ung je Cristo

⁴¹ Chi Jesús je' ajcxy nimay:

—¿Nej co miich ajcxy mina'ñ co Cristo David y'ap y'oc? ⁴² David ci'm mina'ñ ma je Salmo necy:

Yi Huindzin Dios nimay iich nHuindzin: “Íña' ya a'oy'amy ma iich.

⁴³ Ixti cooni anajty miich mmidzip ti nmimadactäyich, jadu'n nej jihuüy ti nbidägyich yi mmidzip ma miich mdecypocxpejt.”

⁴⁴ Co David yxiimoy Cristo iich nHuindzin, ¿nejtz yi' co y'ap'adyii y'oc'adyii?

Jesús xiý je escribas ajcxy

⁴⁵ Chi tüg'óciy cajpjäy jim anajty y'amido'ijtcixy co Jesús nimay je' ydiscípulos ajcxy:

⁴⁶ —Naygüend'ájtigix miid yi' escribas ajcxy ydiscípulos, co ajcxy ooy tzojccixy yhuídidaangixy miid yhuít oyjatypi, ooy ajcxy tzojccixy co huen capxocxyii ma jäy y'amugiy, e ooy ajcxy tzojccixy yi cödumbi ñaybejt ma naymujctac, etz ooy ajcxy tzojccixy cödumbi ñaybejt ma jäy ajcxy yxiidungixy. ⁴⁷ Chi ajcxy yajcixj-tayi yi co'ögytöxyjäy ypidägy, e tungixy ooy jecy tzajpcapxycapxi ma jäy yhuinduu. Yi jadu'mbi jäy ajcxy nigí ajcxy Dios chaachytuniiyb miid ypocy ycixpi ca'ydi jacnipin.

Je ayoobitöxyjäy co'ögypi y'ofrenda

21 Jiiby anajty Jesús ma Dios ytije co ijxy comeñjyäy may'amy ofrenda pidaaccixy ma meeñygaax. ² E nañ ijxy co tüg co'ögytöxyjäy pidägy anajty metz pi'cmeñ. ³ Chi Jesús yminañ:

—Janch iich miich ajcxy nimäy co jada yaabi co'ögytöxyjäy ayoob jac anaxy jada, ti pidägy ofrenda ca'ydi jacnipin. ⁴Tüg'óciy comeenyidijc ajcxy ypidacyp ma ofrenda je meeñ huidi conajxp. Jada yaabi co'ögytöxyjäy ti pidägy huidi anajty ñigayamy.

Jesús yminañ co je Dios ytijc yhuindigoya'ñ

⁵Nijëjity jäy co ytiigiyy ma Dios ytijc nimiydacy ajcxy co Dios ytijc ooy chach'oy'oydúñity miid tzaa oyjatpyi, e miid tiibi jiiby yojxcixy. Chi Jesús yminañ:

⁶—Tüg'óciy jada huidi ajcxy m'ijxpy ma Dios ytijc, minip xii tiempo mina jada nicxy yhui'my taj xit jada tzaa, ca' ma pochycop.

Je tiy'ajt ma ca'ni naaxhuiñybi ycixa'ñi ytigoya'ñi

⁷Chi ajcxy y'amidooy Jesús:

—Huindzin, ¿mina jada jadu'n ytuniyb yjadiyb nej miich ti mminañ? ¿Ti tiy'ajt ji yaj'ixip co jada anajty jadu'n ytuna'ñiyi yjada'ñiyi?

⁸Chi Jesús y'adzooy:

—Ix mgayajhuin'iingix. Ooy mayjäy ymina'ñ ñaybidägáanigixy co je' ajcxy je Cristo, ymina'ñ ajcxy: “Hich je' je Cristo; huingóniñ anajty je xii je tiempo mina je naaxhuiñybi ycixa'ñ ytigoya'ñ.” Ca' ajcxy axam mbanicxipy. ⁹Co miich ajcxy ayuc midohuipy co jäy chachchiptungixy, e ñayñibidicigixy, ca' mdzigíygixipy, com ooy ycopícyity co jada jadu'n jayijp ytuniyb yjadiyb, ca'nan hue' je' anajty tím cijxp tím tigooyb (je naaxhuiñybi).

¹⁰Chi Jesús yjacminañ:

—Nayñibidägiib naax cajp miid huingbi naax huingbi cajp. ¹¹E minip mic'ujx, etz mij yuu mij pa'm xii yaa. E jadiib mij'adzigi'ñ, etz ooy ijxpejt huidi quëxigip tzajpcixy.

¹²Ma ca'ni anajty jadu'n jadyii, xypahuidijtcóotcixipy jäy, xymájtzcixipy, xyciyéjicixipy ma judíojäy ñaymujctac. Chi jäy ajcxy xypidägipy pujxtigoty, xyajñcxcixipy mach ma rey etz ma gobernador ajcxy yhuinduu. Jadu'n jäy ajcxy jibic xytunipy miid miich ajcxy com co anajty ti ymijpidáaccixyich. ¹³Miich ajcxy tiy'ajt myegipy miid iich nxii ycixpi. ¹⁴Co jäy ajcxy yxihuipy ma codungdijc, ca' ni nej ajcxy mjot'adiyb, ni ca' ajcxy mhuinmayipy nej m'adzóogixipy. ¹⁵Nyegipyich ayuc etz tiy'ajt nej huaad mmidzip m'adzoogixy. Ca' mmidzip ajcxy jadipy nej xy'adzóogixipy, e nej xyjacxigixipy. ¹⁶Miich ajcxy mgi'mdeedy, mgi'm'uch, mgi'm'ajch, etz mgi'm ajuugy amigüg xyciyéjicixipy ma cötujctac. Nijëjity miich ajcxy m'ögipy miid co anajty ti mmijpidaaccixy iich n'ayuc. ¹⁷Mayjäy ajcxy ca' xy'ixaanipy xychogaanipy miid co anajty ti mmijpidaaccixy iich nxii. ¹⁸Ni tüg miich ajcxy mgóhuay ca' ytigoyipy. ¹⁹Pen ooy ajcxy mmecxtucy, chi m'alma ñidzögipy huinixii.

²⁰Co ajcxy m'ixipy Jerusalén anajty ti ñaducy miid ymidzip, huin'it ajcxy mnejhuihuipy co huingon je'anajty ma yhuindigoyaani. ²¹Huin'it tiempo je jäy ajcxy huidi jim Judea naaxjot yquéccixipy ñcxcixipy ajcxy yuugjoty, etz je jäy ajcxy huidi jim Jerusalén queegipy ajcxy, etz je jäy ajcxy huidi camjoty ca' huaad y'ocajptigiyyi ma je Jerusalén cajp. ²²Je tiempo mina yjadiyb ayo'n miid co anajty judío jäy ti ytundigooygixy, je' jada yajcuydundaayb jadu'n nej yjaaybétyity ma Dios ñecy. ²³¡Ayoob yi töxyjäy ajcxy huidi anajty ung tzim'ijtp huin'it xii, etz huidi anajty miid y'ungma'xung! Ooy jadiib mij ayo'n ya naaxhuin etz tzip éjcin ma jada cajp. ²⁴Nijëjity ajcxy y'ögipy tzipjoty, e nijëjity yajnicxip tzumy mach ma huingbi cajp huingbi

naax. E Jerusalén naxmihuägíydáhuuñb yi jáy huidi ca' yjudiojáyity, minipy je tiempo mina anajty Dios yajcixaani yajtigoyaani yi' ajcxy y'ané'min.

Nej jada' yminipy je Dios y'ung

²⁵ Huin'it xii huin'it tiempo quëxigip ijxpejt ma xii po' etz ma yi madza', ya naaxhuñ ooy jáy ajcxy jotmay miñ'idipy. Je jáy ajcxy ooy chigíhuipy yjihuñhuipy yhuinmay'ahuididipy ajcxy ooy, miid je mejy ycixpi co anajty chachpidigy chachnögy chachminañ. ²⁶ Yi jáy ajcxy anucxiñ yajcidahuñb co anajty ajcxy icy nej yjadyi huindu'mybi naaxhuñ; e huidijaty mic'ajt yajpatp jiiyby tzajpjoty yücxtáhuipy yi'. ²⁷ Huin'it miich ajcxy xy'ixipyich, iich je jáy huidi tsoon tzajpjoty, nmiñnich jocjoty miid je nmic'ajtich, nmiñnich miid iich ngötújcín etz iich n'oy'ájtín mijpi. ²⁸ Co je ayon tiempo jadu'n yjatzondägipy, chi mba't'ixcixipy com huingtoniñ anajty mina Dios xyñihuángixipy xycohuángixipy.

²⁹ Chi Jesús yajnimay ajcxy tüg ayuc, yminañ:

—Ijxcix yi higueri etz tüg'ocy quipy,

³⁰ co yhuamgy huin'it miich ajcxy nejhuñy co ti yhuingtoni mina ypot-tigíyñi. ³¹ Tim jadu'n nej miich ajcxy ijxpejt mbicy ma higueri quipy co pot-tiempo ytigíyñi, nañ jadu'n co miich ajcxy m'ixipy je ijxpejt tzajpcíxy jadu'n nej yam nyajnimaygy, mnejhuñhuipy ajcxy co huingónip je tiempo mina Dios y'ane'mañ ya naaxhuñ.

³² Janch nimaaybich miich ajcxy co jadu'n yjadiyby ytuniyby jayjyp, ca' anajty o'ctäy je jáy ajcxy huidibi tzinaayb jugy'ájtixyp jadachambi xii tiempo. ³³ Yi tzajp etz naaxhuñybi naxip tigoyip yi'. Iich n'ayuc ca' ñaxipy ytigoyipy ni camina.

³⁴ Naygüend'ájtigix miich ajcxy ca' mnijot'ájtixy yi jocni yi mügi, etz

yi tzinaayb jugy'ájtín, jigix ca' ajcxy xyniminipy jotcömoñy je ayon xii je ayon tiempo. ³⁵ Timetiini minipy je ayon tiempo miid jáy ajcxy ycixpi huidi ya tzinaayb ma tüg'ocy naaxhuñybi. Tim jadu'n nej tüg iyujc ayonbaady co timetiini yajtixuuch. ³⁶ Ni'ixi' ijtix, miñijctzoogix Dios, ca'ydí ayon ajcxy mbaatcixy huidi jadaanip, jigix jiiyby myajpáatcixipy tzajpjoty ma iich nhuindu, iich, je jáy huidi tsoon tzajpjoty.

³⁷ Xiim anajty Jesús yaj'ixpicy ma Dios ytijc, e coodz anajty choon ñicxy jim ma cögot huidi yxii Olivos. ³⁸ Jabom jabom jopy jopy ñiminyi tüg'ocy cajpjäy jiiyby ma Dios ytijc tibäy co y'amidoo'idaani ajcxy Jesús y'ayuc.

Xiicyögyixy capxyögyixy nej huaad Jesús májtzcixy

22 Huington anajty je xii mina jáy tzajcaagy caagyixy huidi ca' ylevadura miidity, huidi jáy ytijpy pascua xii. ² Chi je teedy mjtungmiidpi etz je escribas yhuinmañ'ixtaaygyixy nej ajcxy ocyaj'ögipy Jesús. Chigíyby anajty ajcxy je cajpjäy.

³ Chi je mujcu' ytigíy ma Judas yjot yhuinmañ. Je Judas hue' anajty ymimetz xii Iscariote, je' nidügti je majmetzpi discípulos. ⁴ Chi Judas ñicxy oy migapxy je teedy mjtungmiidpi etz tzajptijc soldado huindzin, e ycapxytuñ miid je' ajcxy nej jëbi cicycy Jesús. ⁵ Huin'it je Jesús ymidzip ooy ajcxy yxoondaccottay. Chi ajcxy ñaygapxi co meñ möhuangixy je Judas. ⁶ Chi Judas cöbijcy je meñ, chi yhuinmañ'ixtay nej jëbi cicygipy Jesús ma ca'p mayjäy y'ixy yhuindicxyii.

Je huindzin Dios y'adzu'ájtín

⁷ Chi paty je xii mina jáy cay je tzajcaagy huidi ca' ylevadura miidity com huin'it anajty ajcxy yaj'ögy cöbixy

ymang pascua xiigixp. ⁸ Chi Jesús quejy Pedro etz Juan, nimay:

—Nicx miich ajcxy yaj'oyi' je pascua adzu'ibi, jaydēbi ajt ngaayim.

⁹ Chi ajcxy y'amidooy:

—¿Ma mdzocy co nyaj'oyi'huibich ajcxy?

¹⁰ Chi Jesús yminañ:

—Co mdigihuiipy ajcxy cajpjoty, mbaadipy tūg yēydijc huidi yajnicxp tūg majt nii. Mbanicxyp ajcxy je yēydijc cooni yjadipy ma yytjc. ¹¹ Co miich ajcxy mjādipy ma je jāy ytjic, chi ajcxy mnimāhuiipy je codijc: “Nhuindzinich jadu'n mīnaam: ¿Ma yaj'ahuādz yajpaady ma ngayipyich je pascua adzu'ibi miid iich ndiscípulotjici?” ¹² Je codijc miich ajcxy xyajni'ixihuiip tūg cuarto ma mimejtzpi piso. Ni'ixi' jim je adzu'ibi. ¹³ Chi Pedro etz Juan ñicxy, chi paty jadu'n nej anajty ti ñimāyii, e jim ajcxy ni'ixiiy je pascua caayin uucin.

¹⁴ Co je hora paty, chi Jesús y'ixtacy ma je mesa miid je' ydiscípulos ajcxy.

¹⁵ Chi Jesús yminañ:

—Ti ooy nijot'atyich co nmiidgayaangixy jada pascua adzu'ibi ma ca'ni n'ögyñich. ¹⁶ Hich miich ajcxy jadu'n nimaayb co iich ni mina ca' njaccayipyich jadüg'oc je pascua adzu'ibi, ixti cooni yajcuydundāhuiipy je pascua xii ytiy'ajt ma Dios y'ané'min.

¹⁷ Chi Jesús conigy je ügy co Dioscojüyip yajnaxy, huin'it yminañ:

—Uccix jada ügy, naymóoyigixy miich ajcxy. ¹⁸ Cham iich miich ajcxy nimāy co jadu'n nej yjacnicxa'ñ xii tiempo ca' vino nii üga'ñich ixti cooni Dios y'ané'min yminipy ya naaxhuiñ.

¹⁹ Nañ yconigy Jesús tūg tzajcaagy co mibijctzooy Dios, huin'it tujc-huäcxy moy discípulos ajcxy, e chi ajcxy nimay:

—Jada tzajcaagy iich nninix'ajtpyich huidi ngēyepcyich ma yi o'cín miid miich ajcxy mbocy ycixpi. Jada iixpejt mi-

ich ajcxy mii'idipy oy jāyimech miid iich ycixpi.

²⁰ Co anajty ti ycaйдаaygixy, chi Jesús conigy je ügy jadüg'oc, chi yminañ:

—Jada vino je' jada Dios y'ayuc ytiy'ajt jemybi jadu'n yi' nej iich nni'py huidi temam yogam miid miich ajcxy ycixpi.

²¹ Jadachambi yi jāy huidi xyciye-gaambich ma nmidzipich, ya je' cham miid'iñäyich ma jada mesa. ²² Janch jadu'n njada'ñ n'ayoohua'ñich jadu'n nej ti nyajnigodugiyiijich. ¡Ayo'n padamy je jāy ayooob huidi xyciyegaamyich ma nmidzipich!

²³ Chi je nimajmetzpi ajcxy ñayñi-maayi miñ xyipy:

—¿Pin jada' yi' ma iich ajt huidi jadu'n tundigoyam?

Yajcapxcójcixy pin jada' jacnigi ymijty

²⁴ Chi je nimajmetzpi huidi Jesús anajty ti huin'ixy ca' ajcxy ñay'ayuc-huinjihuiiyi pin jada' jac mijpi oc'idipy.

²⁵ Chi Jesús nimay ajcxy:

—Yi reyes ajcxy y'ane'myb ajcxy naax cajp jadu'n nej tūg huindzin, yi' ajcxy huidibi ane'mb yajtjycixy co ooy oytuungixy. ²⁶ Miid miich ajcxy ca'ydi yjadúnity. Hue' janchtiy je mijpi ma miich ajcxy huen ñaybidägyii nej jihuiy ymútziy. E je huidi nigohuajc'ajtp huen ñaybidägyii nej jihuiy je' je' je tumbi.

²⁷ ¿Pin je' jacm'jip? ¿Huidi iñaybi ma mesa, o huidi ni'ixiiyb a'ixiiyb caayin uucin? Yi' je' jacm'jip huidi iñaayb ma mesa. Per iich ijtpich miid miich ajcxy jadu'n nej huidi ni'ixiiyb aa'ixiiyb caayin uucin.

²⁸ Miich ajcxy ti m'jtccixy miid iich ma anajty ayo'n ti nyajnaxyich. ²⁹ Paady iich miich ajcxy tūg ané'min nmooyb, jadu'n nej iich ndeedy ti xymöyich. ³⁰ Jaydēbi miich ajcxy mgáaygixipy m'uuccixipy ma iich nmesa jiiby ma iich n'ané'min e m'iñāhuiipy ajcxy ma je ane'mdac, e

mdiydúngxixipy m'ané'mgixipy je nima-
metz picy Israel ñaax ycajp.

**Jesús capxpídzimy co Pedro
ymina'na'ñ co ca'p Jesús ix'yadyi**

³¹ Nañ jadu'n je huindzin Jesús
yminañ:

—Simón, Simón, jadachambi je mujcu'
xyjot'ixaangixy xyhuinma'ñ'ixaangixy
jadu'n nej jäy trigo huimbojy co
yajhuátzaangixy. ³² Per iich Dios
nmibijctzooyich miid miich ycixpi, jigix
miich ca'ydi mmibíjcin ytigoy'ity. Mina
anajty miich ti mjothuimbity, jotmic
migáp'ixipy yi mmigúgtijc ajcxy.

³³ Chi Pedro yminañ:

—Huindzin, jotcuje iich nnicxa'ñich
miid miich oy pujxtigótyity, etz oy
ndim'y'ögibich miid miich.

³⁴ Huin'it Jesús nimay Pedro:

—Iich miich nimaayb co ca'ni ana-
jty tzey yaxigy jabom jopy co mi-
ich miná'nip tugiig'oc co miich ca'
xy'ix'adyiijich.

**Huingomb hori ma
Jesús y'ocyaj'ijxmadza'ñ**

³⁵ Chi Jesús nimay ydiscípulos ajcxy:

—Co iich miich ajcxy jayhuin nguejxy,
ni mmoral, ni ca' mmeenydijc, ni mgig
ti mmi'oygixy, ¿nej myajtigoy'ijt ajcxy ti
jaty?

Chi ajcxy y'adzooy:

—Ni ti.

³⁶ Chi Jesús yminañ:

—Jadachambi pin ymeenydijc etz
ymorral miid, huen minicx; nañ pin
ca' miidity y'espada, huen toogy yjocx
huit, chi juyipy y'espada. ³⁷ Iich miich
ajcxy nimaayb co copicy jada yajcuy-
dunipy huidibi mimb jaybety miid iich
ycixpi ma Dios ñecy ma jadu'n ymi-
nañ: “Yaj'amichomujc (je Cristo) miid yi'
ajcxy huidi jibicjáyip.” Tüg'óciy mimb
jaybéty ma Dios ñecy miid iich ycixpi,
yajcuydunipy yi'.

³⁸ Chi Jesús ydiscípulos ajcxy yminañ:
—Huindzin, cha metz espada.

Chi Jesús y'adzooy:

—Huen miid yi'yi.

Jesús Dios mibijctzoy jim Getsemani

³⁹ Chi Jesús jim choñ ñicxy ma je cop
huidi yxii Olivos, com jim anajty nicxy
coodz coodz, chi je' ydiscípulos ajcxy
ypanicxi. ⁴⁰ Co ajcxy yja'ty ma je cop, chi
Jesús yminañ:

—Mibijctzoogix Dios huen
xypubedipy xypudigihuipy ajcxy ca'ydi
mdigiiygixy jibic tuum.

⁴¹ Chi Jesús huinhuäctuty je discípulos
ajcxy tüg tzaagäch yjiguëgyity, chi ycox-
tinay'ahuüy ytigiiy Dios mibijctzoob.

⁴² Chi Jesús yminañ:

—Dios Teedy, pen miich m'a'ixiiyb
píjcgich jada tzaachypi, ca' iich
huaad nyajnaxyich, per ca' iich huaad
ngi'mdzójcin nguyduñich, miich
mdzójcin huen myajcuyduñ.

⁴³ Chi ñayguëxici tüg ángel tzajpjoty
chooñ, jotmic migapxy je Jesús. ⁴⁴ Yam
anajty Jesús ooy ytaj ymay, chi Dios
mibijctzooyb jacmictägy. E je yxibitni
ypidzimy janch jadu'n yi' anajty nej ni'py
janch mijjaty y'ocnajtza'cxiiyñi.

⁴⁵ Co ypidigy ma anajty Dios mibijct-
zoy, chi nihuimbijty je' ydiscípulos
ajcxy, chi oy paatcixy maab anajty
ajcxy miid jotmay. ⁴⁶ Chi Jesús nimay
ymigúgtijc ajcxy:

—¿Ti co mdzachmaagixy? Pidiccix
mibijctzoogix Dios, ca'ydi jibic tuum
mdigiiygixy.

Yajnicxcixy mach je Jesús

⁴⁷ Jim Jesús anajty ymigúgtijc ajcxy
miidcapxy miidmiydägy, co je mayjäy
oy yjäty. Jayijp anajty ymiñ je huidi ana-
jty xiijp Judas, yi' je'anajty nidügti ma
je nimajmetzpi Jesús ydiscípulos ajcxy.
Chi Judas mihuingoñ Jesús co anajty
tzüxca'ñ. ⁴⁸ Chi Jesús yminañ:

—Judas, ¿nej miid tüg tzücxin mgäyecy ma ymidzip, je jäy huidi tzoon tzajpjoty?

⁴⁹ E je' ajcxy huidi anajty Jesús ymiid, co ajcxy ijxy jadu'n nej ytuñyii jyadyii, chi ajcxy yminañ:

—Huindzin, ¿tzoc ajt mihuimbijtim?

⁵⁰ Chi nidüg je' ajcxy yajtzaachiiyi je teedy mjtungmiidpi tüg ytumbi, quejtzpujxi tüg ytätz'ac a'oy'amybi. ⁵¹ Huin'it Jesús yminañ:

—Ixmajtzcx, huen jadu'nyi.

Chi nidoni je jäy ytätz'ac, e jadu'n yajtzoocy. ⁵² Chi Jesús nimay ajcxy huidi nimiini, yi teedy tungmiidpi ajcxy, yi Dios ytjic policia huindzin etz mijjädijc:

—¿Nej co xyñimíngixyich miid pujx etz mguipyjijpxu'ñ jadu'n nej jihuüy iich tüg meetzpi? ⁵³ Jiiby iich anajty jabom jabom ma Dios ytjic, e ca' miich ajcxy ti ti mduñ miid iich. Per cham jëdu'n je tiempo mina miich ajcxy xy'ane'myich etz je jibicpi xymimadägyich.

Pedro yminañ co ca' ix'y'adyii Jesús

⁵⁴ Chi ajcxy majch je Jesús, yajnicxy ajcxy, e pidacy ma teedy mjtungmiidpi ytjic. Je Pedro jiguëgyjihui' anajty ypanicxyii. ⁵⁵ Jim ajcxy jiin yajmijiy tibägujch chi ajcxy y'ixtactay nidüg'óciy. Pedro y'ixtacy nañ jadu'n ma je jäy ajcxy. ⁵⁶ Huin'it tüg pödumbi ijxy Pedro inäy ma jiimba', chi huindicxpejty nimay:

—Jada yëydijc nañ ymiid anajty Jesús.

⁵⁷ Chi Pedro ca' cöbijcy, yminañ:

—Töxyjäy, ca' iich yi' n'ixy'adyii.

⁵⁸ Nañ jahueengi huin'it jadüg jäy Pedro yhuindicxpejtí, ñimaayi:

—Miich, yi Jesús ajcxy anajty miid m'ity.

Chi Pedro yminañ:

—Ca' n'iichity.

⁵⁹ Ti anajty tüg hori ninaxni co oy huingbi yminandägy:

—Janch co jada yëydijc yi' anajty miid y'ity Jesús. Com nañ galileojäy yi'.

⁶⁰ Chi Pedro yminañ:

—Ca' iich nhuinjihuüy nej miich mmína'ñ.

Capxni anajty je Pedro co tzey oy yaaxígy. ⁶¹ Chi je Huindzin Jesús ni'ijxhuimbijty je Pedro. Huin'it Pedro jäymetzcootti je' ayuc nej anajty yHuindzin Jesús ti ñimäyii: “Ni ca'ni anajty tzey yaaxígy cham coodz co miich tugiig'oc xycoyüdzibyich.” ⁶² Chi Pedro ypidzimy tibäy, oy jiiby yäxy miid tájin máyin.

Nixiiccixy yajxiiccixy yi Jesús

⁶³ Je jäy ajcxy huidi anajty Jesús cuend'ajtp, ooy ajcxy nixiicy niyaaxy, etz nañ ooy ajcxy huingojxy jijpcojxy. ⁶⁴ Chi ajcxy huingoxodziy, e cojxy ajcxy ma yhuin'yijp, nimaagyixy:

—Octiygapx, ¿pin ti xycoxy?

⁶⁵ E ooy anajty miid yjibic ayuc cixy cuety nimaagyixy.

Jesús mijjuntajoty yajpaady

⁶⁶ Co yxiimiiy, chi yöymujcy yi teedy mjtungmiidpi ajcxy, yi mijjädijc ajcxy, etz yi escribas ajcxy, chi ajcxy y'amidooy:

⁶⁷ —Nimaaygich ajcxy ¿nej miich je' je Cristo?

Chi Jesús y'adzooy:

—Co ixypy nnigapxich, ca' miich ajcxy mibigipy. ⁶⁸ E pen iich miich ajcxy n'amidooyb, ca' miich ajcxy xy'adzohuipyich, etz canan huin'it xyñajtmadzihuibich miich ajcxy. ⁶⁹ Jadachambi e ñicxa'ni iich, je jäy huidi tzoon tzajpjoty, n'ixtägá'nich a'oy'amy ma Dios mic'ajtmiidpi.

⁷⁰ Chi nidüg'óciy je' ajcxy y'amidooy:

—¿Nej janch co miich Dios xy'ung'adyii?

Chi Jesús y'adzooy:

—Miich ajcxy jadu'n minamb co iich njëjty.

⁷¹ Chi ajcxy yminañ:

—¿Ti ajt njac-huáanim testigo? Ti ajt yam ci'm nmidoohuim nej mina'n.

Jesús ma Pilato yhuinduu

23 Chi tüg'óciy je mayjäy ajcxy ypidígy, chi yajnicxy ajcxy Jesús ma je gobernador Pilato. ²Chi ajcxy ytiígy xibi yminaangixy:

—Jada jäy naax cajp yaj'ixpijcp huidi ca' ytiy'ájtity. Yi' adujctáhuam co ca' huaad nmigüéjtim César, e ymina'n ci'm co yi' je' je Cristo huidi rey'ajtpi.

³Chi Pilato y'amidooy Jesús:

—¿Nej miich je' judío jäy xyrey'ajtp?

Chi Jesús y'adzooy:

—Miich jadu'n minamb.

⁴Chi Pilato nimay je teedy tungmiidpi ajcxy etz je mayjäy:

—Ca' iich ti pocy nbaadyich ma jada yaabi yéydijc.

⁵Chi Jesús ymidzip nígi anajty ajcxy yminan'adiitzcixy:

—Jada Jesús naax cajp tzachyajqueec-huäcxtaayb je judíojäy miid yi' y'ayuc. Yajtzondacy Galilea, e jadachambi ya Judea jadu'n idích.

Jesús ma Herodes yhuinduu

⁶Co Pilato midoy Jesús ymidzip ajcxy nigapxy Galilea, chi y'amidooy pen galileojäy je Jesús anajty. ⁷Chi mic'amy huinjihuiy co yi' jim anajty yajpaady ma Herodes y'ane'my, chi jim quejxy ma Herodes huidi nañ jadu'n anajty yajpatp jim Jerusalén huin'it xii. ⁸Co Herodes ijxy Jesús, chi oy jotcugiiy com tiíyip anajty ooy ja'ixa'n, ti anajty may ayuc midoohui, e ahuixy anajty co mijhuinma'n tunipy. ⁹Janch may ayuc ooy jayaj'amidoy, e Jesús ni tüg'aa ca' y'adzooy. ¹⁰Jim anajty teedy mij-tungmiidpi etz je escribas ajcxy, tzach-nigüéjtcixy mictägy. ¹¹Chi Herodes miid yjäy ooy níxiicy yajxiicy Jesús, ca' mij'ijxy mijpidacy. Chi xoixy miid oy-huit etz quejxhuimbijty jim ma Pilato.

¹²Huin'it xii Herodes etz Pilato ajcxy ñaymigügpjici, com naymijotma'tip anajty ajcxy huin'it tiempo.

Jesús yajmoy ysentencia co y'ögipy

¹³Chi Pilato huomujcy yi teedy mij-tungmiidpi, yi cajtungmiidpi, etz yi naax cajp. ¹⁴Chi ajcxy nimay:

—Ti miich ajcxy xyajnimíngixyich jadayaabi yéydijc, jadu'n miich ajcxy minamb co ooy jäy yajqueec-huäcxtay. Ti iich yi' jatiyduñich ma miich ajcxy mhuindu, ca' iich yi' ni ma ypocy ti nbaati, jadu'n nej miich ajcxy mxigixy. ¹⁵Nañ ni ca' Herodes ti pocy ti paady ma jada jäy, com ti njayajniquexyich, ni ti pocy jada Jesús ca' ti tuñ huidi huaad nyajco'ögüyich. ¹⁶Miñ n'octzaachytuñich, jaydëbi nnajtzmadzihuibich.

¹⁷Jadu'n je gobernador anajty costum-bre miidty co najtzmadziy tüg machyjäy mijxiijoty. ¹⁸Chi je mayjäy tügmucy ajcxy yminaandacy:

—¡Yaj'ög jadayaab Jesús! ¡Najtzmadzi' yi Barrabás!

¹⁹Je Barrabás anajty pujxtigoty ti ypidägyii co anajty ti nibidígy je gobierno, nañ ti anajty yjäyyaj'ögy. ²⁰Chi Pilato nimay ajcxy jadüg'oc co najtzmadzihua'n Jesús. ²¹Chi je mayjäy janch mic yminañ:

—¡Yajcruudzpet miich yi'! ¡Yajcruudzpet miich yi'!

²²Chi Pilato yminañ je midugüig'ocpi:

—¿Ti Jesús ti tundigoy? Ca' yi' ma ypocy nbaatich. Miñ n'octzaachytuñich, e najtzmadzihuibich.

²³Je jäy ajcxy nígi anajty ymina'an'adiitzcixy janch mic, co huen yajcruudzpejty. Chi ajcxy jadu'n mimadacy Jesús co chachne'mgixy je teedy tungmiidpi, etz je cajpäy ajcxy. ²⁴Chi jada' Pilato cuyduñ jadu'n nej je jäy ajcxy anajty pijctzoy. ²⁵Chi Pilato najtzmadziy je Barrabás huidi

anajty pujxtigótyip, co anajty chach jäy yajqueec-huäcxy, etz yjäyay'ögy, je' huidi yi jäy ajcxy ypijctzou. Chi Pilato cïyejcy Jesús ma yi' ajcxy huen tungixy nej tzojccixy.

Jesús yajcruudzpejti

²⁶ Chi je judfojy ajcxy yajnicxy Jesús. Jim tü'am ajcxy minaybaati tüg jäy huidi anajty ti choon camjoty, huidi anajty yxi Simón, e ycogájpity anajty Cirene. Chi adzip ajcxy Simón yajquejycabiy Jesús ycruudz, e yajpanicxy ajcxy Jesús.

²⁷ Jac'axam anajty naax cajp panicx-cixy, etz nañ may töxyjäydjic ajcxy chachyaaxcixy miid jotmay miid yi' ycixpi. ²⁸ Chi Jesús ni'ijxhuimbijty je töxyjäydjic ajcxy, chi nimay ajcxy:

—Miich Jerusalén töxyjäydjic ajcxy, ca' xyñiyáaxcixich. Nayñiyaaxigix miich ajcxy ci'm etz m'ung ajcxy ycixpi. ²⁹ Chi ypaadipy tiempo co jäy ajcxy ymina'nipy: “Jotcujc je töxyjäy ajcxy huidi ca' y'ung ix, huidi ca' ti y'ungtzimigy, etz huidi ca' ti y'ung yajtzitcixy.” ³⁰ Chi je jäy ajcxy nimaydägipty mijtun mijcop: “Nigidagótcich ajcxy”; etz je mutztun mutzcop: “Yajtigooygich ajcxy.” ³¹ Pen jäy ajcxy tzaachypi ayo'n mooyb Dios y'ung, ni'gi ajcxy jacjiini ytundigoya'n miid Dios yjäy, tim jadu'n nipaady nej pin puxam tzuxy quipy nañ puxamy quipy títzpi.

³² Nañ jim anajty yajnicxcixy miid Jesús jametz pocyjäy. Tú'ciy miid Jesús anajty yaj'ögaangixy. ³³ Co ajcxy oyjäty jim ma tüg it huidi jäy ytijpy ögpi cohujc, chi ajcxy jim Jesús yajcruudzpejty miid metz pocyjäy: tüg pocyjäy a'oy'amy, jadüg anajty'amy. ³⁴ Chi Jesús yminañ:

—Dios Teedy, mecxi ajcxy ypocy, com ca' nejhuiiygixy ti ytungixyp.

Co je soldados anajty ajcxy yajhuäcx-aani ac je'y Jesús yhuít, chi ajcxy ijxy

suerte pin ocjediib. ³⁵ Jim je cajpjäy ana-jty yhuindiicxcixy, yam je tungmiidpi nixigy yajxi'gy Jesús, yminañ ajcxy:

—Jada Jesús huingjäy ti yajtzögy, huen cham ci'm nayyajtzögyii, pen yi' je' je Cristo, je huidi Dios ti huin'ixyi.

³⁶ Nañ jadu'n je soldados ajcxy nixiic-cixy yajxiiccixy Jesús, nimijhuägy ajcxy möhuaangixy anajty vino ta'mbi. ³⁷ Chi je soldados ajcxy yminañ:

—Pen miich Rey'ajt ma yi judfojy ajcxy, nayñihuäni ci'm.

³⁸ Ma Jesús ycödu jim anajty yjaayty griego'amy, latin'amy, etz hebreo'amy: JADA JE' YI JUDIOJÄY AJCXY YREY.

³⁹ Chi tüg pocyjäy huidi anajty cruudzcixy ooy nixiicy yajxiicy Jesús yminañ:

—Pen miich je' je Cristo, naygohuäni ci'm, e cohuaangich iich ajcxy nañ jadu'n.

⁴⁰ Chi je jadügpi pocyjäy oy y'adzooy, ooy ymigüg, nimay:

—¿Nej ca' miich Dios mdzigy. Ca' m'ixy co tú'ciy ti nbóycähuim? ⁴¹ Hich ajt janch paatip jadu'n, co jadu'n jada ngöbjcim tzaachypi je tiibi ndundi-gooyim. Jadayaabi Jesús janch ni ti jibicpi jada ti catuñ.

⁴² Chi je pocyjäy nimay Jesús:

—Tun may'ajt xyjäymedzipich co ana-jty mjäty jiiby ma m'ane'mdac.

⁴³ Chi Jesús oy y'adzooy:

—Janch iich miich yam nimäy co cham iich miich miid'ijtnipy ma je oybi it.

Jesús y'o'cni

⁴⁴ Co cujcxäibi paty, chi oy ycoodzäy tüg'ócüy naaxhuiñ ixti minacyxiini.

⁴⁵ Chi xii ca' y'oc'ani. Chi je huit oy yciitthuäcxy huidi anajty adiiydujcp je Dios y'it jiiby ma Dios ytijc. ⁴⁶ Huin'it Jesús mic ypätcapxy yminañ:

—Dios Teedy, cham nyajc'idigiy iich n'alma.

Co Jesús jadu'n yminañ chi y'ögy.

⁴⁷ Co je soldado huindzin ijxy jadu'n nej anajty ti ytunyii ti yjadyii, chi ooy jäymejch yi Dios yminañ:

—Janch co jadayaabi yëydijc anajty tudägy yjäyity.

⁴⁸ Chi je mayjäy tiibi anajty jim yöymújcixy yhuindüxcixy, co ajcxy ijxy jadu'n nej ytuuni yjajti, chi ajcxy huimbijtaayni cajpjoty yam ycaach tzachóxcixy miid jotmay ycixpi.

⁴⁹ Cham tüg'óciy Jesús ymigügtijc ajcxy huidi anajty miid ñay'ixy'adyii, etz töxyjäydijc ajcxy huidi anajty Jesús ti ypadzonyii jim Galilea, jäguëgy je' anajty ajcxy yhuindüxcixy.

Yajnaaxtigüy ajcxy Jesús

⁵⁰ Jim anajty tüg yëydijc huidi anajty yxii José, hue' anajty ycogápjoty Arimatea ma Judea naaxjot. Je' anajty judío mijtungmiidpi, e je' ooy anajty chach'oyjäyity etz ytudägyjäyity. ⁵¹ Je' nañ yjijp'ijxy anajty co yminipty je Dios y'ané'min, e ca' je' anajty jijptigiyiy miid jacnaagity mijtungmiidpi co ajcxy yaj'ögy Jesús. ⁵² Chi José ñicxy ma Pilato oy pijctzohui Jesús ñinicx. ⁵³ Chi yajminajcy ma cruudz, e mo'ñ miid tüg sábana, chi pidacy ma ögpi jut, ma tüg tzaahuinguetzmijc ma ca'ni anajty ni tüg ögpi jii by yajpidägy. ⁵⁴ Je' anajty ajcxy ni'ixiiyb a'ixiiyb je pascua xii e je' anajty tim tzondägan je pócxin xii.

⁵⁵ Chi je töxyjäydijc huidi anajty ti ypadzoñyii Jesús jim Galilea, panicxy ajcxy je José axam. Chi ajcxy nañ jadu'n ijxy je ögpi jut, etz je ninicx jadu'n nej jii by yajpidacy. ⁵⁶ Chi ajcxy yhuimbijttay cajpjoty. Chi ajcxy yaj'oyiiy ujtz xuucpi, tzoy, etz unguento, chi amay'ajty je pocxinxi, jadu'n nej anajty cötüjcin y'ane'my.

Co Jesús y'ögy chi yjugypijcy

24 Co je semaan y'ixtigüy janch tim ticxücp je töxyjäydijc ajcxy ymiin ma je o'cpi jut, chi mimiin ajcxy ujtz xuucpi, etz tzoy huidibi anajty ti yaj'oyiiygixy. Nañ jadu'n miidjadyii töxyjäydijc miin. ² Chi ajcxy paty je tzaa ti anajty yjidiguegyii ma je o'cpi jut'agu. ³ Co ajcxy ytiigüy jutjoty, chi ca' ajcxy paty je Huindzin Jesús ñinicx. ⁴ Chi jadu'n yjajty, jii by anajty ajcxy jutjoty huinmaaygixy, co ñayguëxigi ma ajcxy ymijc metz yëydijc janch adicxp anajty yhuut. ⁵ Chi ajcxy ooy chigüy, chi ajcxy yhuindactay, chi je metzpi yëydijc yminañ:

—¿Na'amy co m'ixtaaygixy yi jugypii ma yi tiibi y'ögy? ⁶⁻⁷ Ca' je' ya, ti je' yjugypicy. Jäyméjtzcix jadu'n nej mina'ñ jim Galilea, co yminañ:

—Ooy ycopícyty co iich, je jäy huidi tzoon tzajpjoty, nyajcüyegüpy pocyjäy c'am. Yi' ajcxy xyajcruudzpedüpyich, chi njugypigüpyich codugüig xii.

⁸ Chi ajcxy oy jäymejtzcooty nej anajty Jesús ti ymina'ñ. ⁹ Chi je töxyjäydijc ajcxy yhuimbijttay ma o'cpi jut. Chi ajcxy yajmiidmiydactay jadu'n nej anajty ti ijxcixy ti midoogixy miid Jesús ydiscüpus ajcxy je nimajmetzpi etz jacjadyii jäy huidi yajpaatp ma je' ajcxy. ¹⁰ Je töxyjäy ajcxy huidi ooy ma Jesús ñaaxtigüy, je' je' anajty ajcxy: María Magdalena, Juana, etz María Jacobo ytaj, e cham jacnaagity ymidöxyjäydijc. ¹¹ Chi Jesús ydiscüpus ca' ajcxy tim mijpidacy je töxyjäydijc ajcxy ayuc, hue' ajcxy tijy nigo y'occapxcixy y'ocmiydaaccix, paady ca' ajcxy miijicy.

¹² Chi Pedro ypidügy ñicxy poyügyi ma anajty Jesús ti ñaaxtigüy. Chi Pedro yco'ixiiy ma je o'cpi jut, chi ijxy co ca' jii by ni ti, jëyi Jesús yhuut abicy y'ooxnäy.

Chi Pedro yhuimbijty ma ytijc jihuüi ooy jadu'n nej ti ytuñyii yjadyii.

Ma Emaús tü'aa

¹³ Huin'it xii metz Jesús ydiscípulos ajcxy ñicxy ma tüg cajp mutzpi hue' anajty yxii je cajp Emaús, hue' yjigemyity miid Jerusalén tugi'px estadios (majmetz kilómetro). ¹⁴ Chi amiyaacip anajty ajcxy ñicxy. Nigapxcicy nimiydaaccicy nej Jesús ti yjaty ti y'ayoy. ¹⁵ E jadu'n yjaty ma anajty ycapxcicy ymiydaaccicy je nimetzpi, chi Jesús ci'm nimijhua'cy je metzpi, chi miid ñicxy ajcxy yquipxyi. ¹⁶ Oy anajty ja'ijxcicy, ca' ajcxy tuñcuend pin je' anajty. ¹⁷ Chi Jesús y'amidooy je' ajcxy:

—¿Ti miich ajcxy miydacpy ma yam mdüyöygixy? ¿Nej co mdájcicy mmáygixy?

¹⁸ Chi tüg huidi anajty yxii Cleofas y'adzooy:

—Janch tüg'óciy mayjäy nejhuiydäy je ayo'n ti ytunyii ti yjadyii. ¿E miich naydüg jim jättac Jerusalén, e jadu'n tijy ca' mnejhuüy?

¹⁹ Chi Jesús je' ajcxy nimay:

—¿Ti ti ytuñyii ti yjadyii?

Chi je' ajcxy yminañ:

—Jesús Nazaretpi, huidi Dios y'ayucnajtzcaxiiyip, yi' anajty mij jáncip ma yi' ayuc etz huinmañ ma Dios yhuinduu, etz cham ma tüg'óciy naax cajp. ²⁰ Chi yi' ajcxy je teedy mijtungmiidpi etz iich ajt ndungmiidpi Jesús yajcidiigi y je gobernador co huen yaj'ögyii. Chi ajcxy yajcruudzpejty. ²¹ Hue' iich ajcxy anajty ndzach'ahuijxyp co yi' je' huidi Israeljäy ajcxy cohuánaam ma ymidzip. Jadachambi jada' ymidugiixii ma jadu'n ti ytunyii ti yjadyii. ²² Cham iich ajcxy ndöxyjäydijc ajcxy ooy xy'adzigiiygixyich. Ti y'oygixy janch ticxip ma o'cpi jut. ²³ E com ca' ajcxy paaty je ñaaxnicx, chi ajcxy yhuimbijtni

yminaangixy co ti ijxcicy yi' ángeles ajcxy, hue' je ángeles ajcxy yminañ co Jesús yjuugyity. ²⁴ Huin'it nijjity nmigiigtijcich ooy ma o'cpi jut, paty ajcxy janch jadu'n nej töxyjäydijc anajty yminaangixy. Ca' je' ajcxy ijxy Jesús.

²⁵ Chi Jesús yminañ:

—¡Miich jäy ajcxy ooy ajcxy m'ajjuuñity mjojjuuñity, ca' ajcxy ti mdzojcmibijccicy co ajcxy mjambigá'nip huidibi y'ayuc najtzcaxiiybi ajcxy ycapxy! ²⁶ ¿Nej ca' anajty ycopicyty co je Cristo ayo'n paadip, e huin'it ytiñhuip tzajpjoty ma yi' y'it oybi?

²⁷ Chi Jesús yajnimaay ajcxy Dios ytiy'ajt, chondäy ma Moisés ñecy, etz tüg'óciy jacjadyii necy huidi Dios y'ayucnajtzcaxiiybi yjaay, yajxon ajcxy yajni'ixiyday jadu'n nej yjaybétyity miid je Cristo ycixpi.

²⁸ Chi ajcxy mihuingoñ je mutz cajp ma anajty ñicxcicy, je Jesús jadu'n ñaybidaaci jadu'n nej jihuüy jacjiguem ñicxy. ²⁹ Huin'it ajcxy nimay adzip:

—Hui'm miich miid iich ajcxy, ñigi jada chuu'iiy'adich.

Chi Jesús ytiñhuip cajpjoty yhui'my miid je' ajcxy. ³⁰ Chi jadu'n yjajty co anajty ti y'ixtaaccicy caaybi, chi Jesús tüg tza-jcaagy conigy, e yajnaxxy Dios cojuyip, huin'it tujc-huäcxy moy ajcxy. ³¹ Huin'it ajcxy ijxcajpy Jesús. Chi Jesús mic miciy yaj'ijxtigoy. ³² Chi ajcxy ñayñimaayi:

—¿Nej ca' yjáncity co iich ajt ooy njihuüiyim jotjoty huinmañjoty co anajty ajt jim xymiidmiydacim tü'am, etz co ajt xyñajtzcaxiiyim je huidi jaybety ma Dios ñecy?

³³ E tim huin'ityi ajcxy tübjccicy, chi ajcxy nixcixni jim Jerusalén. Ni'amugi' ajcxy paty je majctügpí Jesús ydiscípulos ajcxy e jacjadyii jäy ajcxy. ³⁴ Chi ajcxy minaangixy:

—Janch yi' co ti yjugypicy je Huindzin Jesús, com ti oy ñayguëxygii ma Simón.

³⁵ Chi Cleofas nimiydacy jadu'n nej tü'ay anajty ajcxy ti ñaybáatigixy miid Jesús, etz jadu'n nej ajcxy Jesús ijxcajpy co tzajcaagy ti tujc-huäcxy.

Jesús ñayguëxici ma je' ydiscípulos ajcxy

³⁶ Jiiby anajty ajcxy tzachnimiydaacixy co Jesús oy ñayguëxigiyi ma je' ajcxy. Chi ytinay'ahuüy cujc'amy ma je' ajcxy, chi yminañ:

—Jotcugi' miich ajcxy.

³⁷ Chi je' ajcxy ooy ñay'adzigiyyi ooy huinmaagyxy, hue' ajcxy tijy ijxmañiyb. ³⁸ Chi Jesús nimay je' ajcxy:

—¿Na'amy co mjot mhuinmañ ti ytiogoydaagyxy? ¿Nej co m'aa'ájtigixy mjot'ájtigixy pin iich? ³⁹ Ijxcix miich ajcxy iich ngi' iich ndecy, iich jëni iich. Nidongich etz íjxcich ajcxy. Tüg espíritu ca' miidity chüch ni ypajc, jadu'n nej m'ijxcixy iich nmiidity.

⁴⁰ Co Jesús jadu'n yminañ, chi ajcxy yaj'ijxy yci' ytecy. ⁴¹ Per ca'ni ajcxy mibijcy miid co anajty ajcxy chachjotcújcicy, chi Jesús ajcxy nimaayi:

—¿Miid ajcxy ti ii mgayipy?

⁴² Chi ajcxy moy Jesús acxtzäy, etz tüg jiidy serpäg. ⁴³ Chi cöbijcy, chi ycaay y'uucy jim ma je' ajcxy yhuinduu.

⁴⁴ Huin'it Jesús yminañ:

—Huidi m'ijxyp cham je' je' huidi nyajnimay jayhuin, co iich miich ajcxy anajty miid'ijtcixy, co copicy nguy-
dundähuibich jadu'n nej yjaybétyity ma je Moisés ñecy je jëcyip, etz jacjadyii Dios y'ayucnajtzcaxiyybi ñecy, etz yi salmo necy.

⁴⁵ Huin'it je' ajcxy yjot yhuinmañ ymiin ymejch, jaydëbi huinjihuüiygixipy huidi jaybétyip. ⁴⁶ Chi Jesús yjacminañ:

—Jadu'n jaybety y'ity ma Dios ñecy co copicy co je Cristo paadip ayo'n e yjugypigipy codugig xii, maabi anajty y'ögy. ⁴⁷ Huen ajcxy yajcapxhuäcxy Dios yti'yajt huindu'my naaxhuiñ, chondägip Jerusalén, co ooy ycopicyity huen jäy ajcxy jothuimbijtcix jaydëbi ajcxy paadip pocyhuinmeecxin. ⁴⁸ Miich ajcxy nidiy'ajt'adipy tüg'óciy jadu'n nej cham ti m'ijxcixy ti mnejhuiiygixy. ⁴⁹ Jadachambi nguexipyich ma miich ajcxy je huidi nDeedyich ti xyaj'ahuaniiygixy. Hui'mgix ya Jerusalén ixti cooni ajcxy xyñidigihuip xycödigihip je Dios yjihuiñ ymic'ajt huidi tzonam tzajpjoty.

Jesús ypa'ttigüiyñ tzajpjoty

⁵⁰ Huin'it xii Jesús miid tzoñ je' ydiscípulos ajcxy, chi ajcxy ycajppidzimy, ñicxy ajcxy mihuingon je Betania. Chi Jesús xajhuäcxy yci' mibijctzoy Dios miid je ymigügtijc ajcxy ycixpi. ⁵¹ Chi jadu'n yjajty ma anajty Dios mibijctzoy miid yi' ajcxy ycixpi, chi abicy yajhuimni je' ajcxy e je' ypättigüiyñ jii-
iby tzajpjoty. ⁵² Chi yi' ajcxy jim yjac-huäcxijpy Dios ojadajtcixy. Chi ajcxy yhuimbijtaayñi jim Jerusalén janch jotcujc. ⁵³ Chi ajcxy jabom jabom anajty ñicxcixy ma Dios ytijc chajpcapxycapx-
cixy, ojadajtcixy jäymejtzcixy yi Dios, Janch jadu'n jada. Amén.

SAN JUAN

*Jaayhui'my Jadu'n Nej
Jesucristo Ytun Yjajti*

Dios y'ung huidibi y'oy ya naaxhuiñ yejci Dios y'ayuc tiy'ajt

1 Co naaxhuiñybi oga'n chondacy jiiyim anajty Dios y'ung, e yi' yajnejhuiñy jäy ajcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt. Dios y'ung tú'ciy anajty yajpaady ma Dios. ²Je' tim oga'n'aty anajty yajpatp ma Dios. ³Tüg'óciy huidijaty yaj'ixp yajpatp ya naaxhuiñ, yi' yaj'oyiday yajcojtay. Tüg'óciy huidijaty Dios yajcojy, tú'ciy ytuñ miid y'ung. ⁴Dios y'ung yi' jugy'ajtyejctayb ma tüg'óciy naaxhuiñyjäy. Miid co jugy'ajtyejctäy ma tüg'óciy naaxhuiñyjäy, je' je' tiy'ajt co Dios y'ung ymiid Dios ymic'ajt. Jadu'n nipaady nej tüg'jiin huidibi jäy codiicxp. ⁵Ya naaxhuiñ yajpaady anii. Yi' anii jadun yi' nej coodzpi. Yi' Dios y'ung ti mimiñ ya naaxhuiñ Dios y'ayuc ytiy'ajt. Jadu'n Dios y'ayuc ytiy'ajt ma jäy yjot yhuinmañ nej tüg'jiin ytiicxy agoodztuuyb. Yi' anii ca' ñaygodigiyii miid Dios ytiy'ajt.

⁶Ma'xung'ajt tüg'yëydijc huidibi Dios anajty ti yajñibicy. Hue' anajty yxii Juan. ⁷Yi' oga'n tiy'ajt yejc co Dios ymic'ajt etz ytiy'ajt yajpaady ma Dios y'ung, jigix tüg'óciy je jäy ajcxy camibijctähuipy je Dios y'ung. Dios y'ung jadun nipaady nej tüg'jiin huidibi codiicxp ma jäy ytüyöy. ⁸Je Juan ca' je' anajty yjējity je Cristo, je huidibi capxhuäcxp Dios y'ayuc ytiy'ajt. Hue' janchtiy je Juan ñidiy'ajt'ajt je Cristo. ⁹Je Dios y'ung hue' je' ma'xung'ajty ya naaxhuiñ. Je' je' anajty je Dios ymic'ajt etz ytiy'ajt ymiid, je janchypi, ma jëb tüg'óciy jäy ya naaxhuiñ patcixy Dios ytiy'ajt.

¹⁰Je Dios y'ung ya anajty yhuidity naaxhuiñygixy. E jada naaxhuiñ yi' yaj'oyiday. E may je naaxhuiñyjäy ca' ajcxy ijxajpy. ¹¹Je ymigügtijc, je judiojäy, je' ajcxy nimiini, e may ajcxy je ymigügtijc ca' ajcxy ycöbijci. ¹²Tüg'óciy je jäy ajcxy pinjaty mijpidac yi' yxii yi' ymic'ajt, yi' ajcxy yajmoy Dios ymic'ajt, e jadun nipaty nejjihuüy ajcxy Dios y'ung'adyii. ¹³Canan hue' je' co naydijiiyb Dios y'ung co ti yma'xung'aty jadun nej jäy ajcxy y'ocma'xung'aty. Nañ ni ca' yjadun'ity nej jäy tijy, nej jäy jipp'ixy, ni canan jäy jadun ti huinmay. Hue' janchtiy Dios jadun ti huinmay.

¹⁴Je Dios y'ung ya naaxhuiñ je' yma'xung'ajty miid ñiniex etz chinay miid naaxhuiñyjäy. E iich ajcxy n'ijxich yi' y'oy'ajt etz ymic'ajt, jadun nej Dios Teedy y'ung tügpajc oy'ajt etz mic'ajt miidity. ¹⁵Juan ñidiy'ajt'ajt je Dios y'ung, e chi capxypidzimy, e jadun ymiñañ:

—Jada je' je jäy huidibi iich jadun nimiyaacich ma miich ajcxy. Je huidibi miimb jac'axam ma iich, jac mic'ajt miid yi' ca'ydi iich, com jacjayijp yi' jugy'ajty paty ca'ydi iich.

¹⁶Je Dios y'ung oy xychojcm xyjihuiñyim mijcjee, paady je' tuuñ may'ajt oy'ajt mijcjee miid iich ajty yciixpi. ¹⁷Com Dios y'ané'min ycötujcin micpi hue' Dios yajñiguejx je Moisés. Co Dios quejxy Jesucristo ya naaxhuiñ, chi may'ajt oy'ajt tuñ miid je jäy ajcxy yciixpi, e nañ je' ytiy'ajt yajñiguejx je Jesucristo. ¹⁸Je Dios ni caminaabi pin ca'ixyñi, je y'ung tügpajci yajpatp ma Dios Teedy ity. Je Dios y'ung ti xyajnejhuiñyim nej Dios yajpaady.

Juan el Bautista je' tiy'ajt yejc co Jesús je' anajty Dios y'ung

¹⁹Jadaabi je' je tiy'ajt huidibi Juan yejc, co judío jäy ajcxy quejxy nijējity teedytijc etz tzajptijc tungmiidpi. Jim

ajcxy chooñ Jerusalén nicxy ma anajty Juan yajpaady, chi ajcxy y'amidooy:

—¿Mbin miich? ¿Nej miich je' je Cristo huidibi Dios yquexamy?

²⁰ Je' ñigapx je tiy'ajt, ca' ñaygoyützi, chi yminañ:

—Ca' iich njējity je Cristo.

²¹ Chi ajcxy jac'amidooy:

—¿E pin miich mnyadijyii? Pen ca' mjējity je Cristo. ¿Nej miich je' je Elías?

Chi Juan y'adzooy:

—Ca' je' n'iichity.

Chi ajcxy jac'amidooy:

—¿Nej miich je' je Dios y'ayuccapxhuäcxpi, je huidibi ñigapxy ma Dios ñecy co ymiinañ ya naaxhuñ?

Chi Juan y'adzooy:

—Ca'.

²² Chi y'amidooy ajcxy jadüg'oc:

—¿Mbin miich? Jigix iich ajcxy tiy'ajt nyajñicxibich ma yi tiibi iich ajcxy xyquexyich. ¿Ti miich nayxiigoyäxyii?

²³ Chi Juan yminañ:

—Iich je' je jäy huidibi Dios y'ayuccapxhuäcxip ma tüg mjtigäduum, tim jadu'n nej jii by jaybety ymiin ma Isaías ñecy, nañ tim jadu'n iich nmınañich co copicy nayñ'iixiyigix ma yi mjot yi mhuinmañ, jēbi naybáatigixy miid mHuindzin Dios. Jadu'n nej jäy ixyipy tü'aa yaj'oyiy co tüg huindzin ymiinañ.

²⁴ Je teedytjic etz tzajtjic tungmiidpi huidibi oy migapxy Juan, hue' anajty ajcxy fariseojäy ti yquexyii. ²⁵ Chi ajcxy jactim'amidooy Juan:

—¿Ti miich co mjäyayñibety? Peni ca' miich mjējity je Cristo, ni mgajējity je Elías, ni mgajējity huidibi Dios y'ayuc najtzcaxiipy.

²⁶⁻²⁷ Chi Juan y'adzooy:

—Iich hue' jäy nyajñibetyich miid nii. Ya naaxhuñ ji tüg jäy huidibi miich ajcxy ca' m'ixy'adyii. Je' huidibi jac'axam mimb ma iich, je huidibi ca'

mihuaadity nicxy yi' xytumbi'adyiijich, nicxyich ycighuin nguejich.

²⁸ Jadu'n ytuni yjajti jim Betábara, jim'amy ahuin ma Jordán mij nii, jim anajty Juan jäy yajñibety. Juan tiy'ajt yejc co Jesús je' anajty yjuy'ajt yegam miid iich ajt nbocy ycixpi.

Jesús nayyajhuindzigihuaanip ma Dios miid jäy ajcxy ypocy ycixpi

²⁹ Chi je com jabom co ijxy Jesús anajty ñimiñyii, chi Juan nimay je jäy ajcxy:

—Cha je' ymiñ je Dios yjäy huidibi

Dios nayyajhuindzigihuaanip miid naaxhuñjäy ajcxy ypocy ycixpi. Tim jadu'n nej judíojäy ajcxy Dios huindzigiy miid ypocy ycixpi. ³⁰ Jada je' huidibi iich nni-gapxypich co jac'axam ymiinañ ma iich tüg yēdyjc huidibi ñigi Dios ymic'ajt y'oy'ajt miidity ca'ydi iich. Com jiiyim anajty yi' yjuy'aty co oga'n naaxhuñybi chondacy. ³¹ Oy iich anajty ca' yi' n'ixy'adyiijich huingíxy jipcáxy, nyaññibejtich jäy, jigix yi' judíojäy nejhuihuip ajcxy co ji yajpaady je Cristo je huidibi Dios ymic'ajt miid.

³² Chi Juan nigodiy'ajt'ajty je Cristo co yminañ:

—Iich ti n'ixyich yi' Espíritu Santo jii by choñ tzajpjoty, jadu'n yquēxgy nej tüg muuxy, e chi y'ixtacy ma Jesucristo. ³³ Tiydudägy ca' iich anajty n'ixy'adyiijich. Je Dios huidibi xyquejich jäy yajñibejtpi, je' iich anajty jadu'n ti xyñimäyich co je jäy ma anajty n'ixyich je Espíritu Santo ñigidägyii anajty etz yhui'my ma je'. Je' je' jadu'n anajty huidibi y'adigihuipy yjottigihuipy Dios yjihuiñ ymic'ajt ma je jäy ajcxy. ³⁴ Cham ñigapxpetyich co iich ti n'ixyich je jäy, e nyejcpyich tiy'ajt co je' je' je Dios y'ung.

Jesús yhuin'ijx nijējity jäy huidibi anajty ydiscípulo'andaanipy

³⁵ Chi je com jabom jopy jim anajty Juan yajpaady miid metz jäy huidibi ix-

píjcp ma yí'. ³⁶ Chi anajty ajcxy tzach-huindícxy Jesús co anajty jim ñaxy, chi Juan nimay je metzpi jäy:

—Oc'ijxcix ocnejhuiyigix, cha je jäy huidibi Dios nayyajhuindzigihuaanip miid naaxhuiñyjäy ypocy ycixpi.

³⁷ E je metzpi jäy huidibi anajty ajcxy ixpíjcp ma Juan, co jadu'n ajcxy midoy nej Juan yminañ, chi ajcxy Jesús padzooñ. ³⁸ Chi Jesús y'ijxhuimbijty, chi ijxy co anajty ajcxy ypanícxyii, chi jada' nimay ajcxy:

—¿Ti ajcxy m'ixtaayb?

Chi ajcxy y'adzooy:

—Huindzin, ¿ma tüyi ti mja'ttägy?

³⁹ Chi Jesús y'adzooy:

—Miingix, jigix ajcxy m'ixipy ma ti nja'ttägyich.

Chi jada' ajcxy panícxy, e chi ajcxy ijxy ma anajty ti yja'ttägy. Je huin'it xiimbi chi jim je' miid yhui'miy, com mijmina-cyxii anajty co ajcxy jim ymejch.

⁴⁰ Andrés, je Simón Pedro ymiguëx, je' anajty tüg tzoonip huidibi nimetz ajcxy midou jadu'n nej Juan yminañ, etz je' anajty ajcxy ti padzooñ Jesús. ⁴¹ Chi jada' Andrés oy ixtäy y'uch Simón tim jayijp, chi nimay:

—Ti iich ajcxy nbaady je Mesías —jadu'n je ayuc Mesías yhuimbizimañ Cristo.

⁴² Chi Andrés miidnicxy Simón ma Jesús, e chi Jesús huindícxpejty, nimay:

—Miich je' Simón, Jonás miich xy'ung'ajtp. Miich je' mxii'adiyb Cefas —huidibi ayuc'amý huimbizimba tzaa.

Jesús je' yhuin'ijx Felipe etz Natanael

⁴³ Chi com jabom Jesús chooñ ñicxy jim Galilea, chi minaybaati Felipe, chi jadu'n nimay:

—Pajamgich.

⁴⁴ Felipe jim anajty ycogajpity Bet-saida, nañ je' je' je' cajp ma anajty

ajcxy ycogajpity Andrés etz Pedro. ⁴⁵ Chi Felipe minaybaati je jäy huidibi yxii Natanael, chi jadu'n nimay:

—Ti iich ajcxy je' nbaadyich je jäy huidibi yajnigapxp yajnimiydacp ma Moisés ñecy, etz yí Dios y'ayucnajtzcaxiiybi ñecy. Yí' je' je' Jesús, José y'ung huidibi cogajpíp jim Nazaret.

⁴⁶ Chi Natanael y'adzohuimbijty:

—¿Nej jim Nazaret ti choñ tüg oyjäy? Com ac jadu'n jäy yminañ co ac jibicjäy-dijc jim tzinaayb.

Chi Felipe yminañ:

—Jam ci'm octim'ix.

⁴⁷ Co Jesús ijxy co Natanael ñimiñyii, chi jadu'n yminañ:

—Cha tüg judfojyäy huidibi ca' pin huin'iinipy.

⁴⁸ Chi Natanael yminañ:

—¿Nej miich ti xy'ijxcapyich pin jäy iich?

Chi Jesús nimay Natanael:

—Ca'ni anajty Felipe xyñimaayñi: “Jam íxim je Jesús” co anajty miich jibiy'emy ma je higuéri quipypa't, huin'it iich miich ti n'ijxcapy.

⁴⁹ Chi Natanael y'adzooy:

—Huindzin, miich je' Dios y'ung. Miich je' Rey'adam ma je judfojyäy ajcxy.

⁵⁰ Chi Jesús y'adzooy:

—Miid co ti nnimäy co jiiby'emy anajty miich ma je higuéri quipypa't co iich miich ti n'ijxcapy. ¿E ti mdimjan-imibicy? Jactimmijhuinmañ etz jactimmij'oy'ajt m'ixamyb mbadamyb.

⁵¹ Chi Jesús jadu'n yminañ:

—Janch tim tiy iich miich ajcxy yam jadu'n nimäy co m'ixipy ajcxy yí tzajp y'ahuäch etz Dios y'angeles ajcxy chooñ tzajpjoty xyñigidägyich, e ypa'ttigiygixy jadüg'oc tzajpjoty. Choongixy yja'tcixy ma iich je jäy huidibi tzoon tzajpjoty.

**Jesús y'oy ma anajty jäy nixiiduñ
tüg pijcin jim Caná**

2 Midugiixiibi anajty maabi ajcxy Jesús minaymigápxigixy, ma je cajp huidibi yxii Caná ma je Galilea naaxjot jim anajty huinxiidungixy tüg jäy huidibi anajty ti ypicy. E jim anajty nañ jadu'n Jesús ytaj. ²Chi Jesús miid je' ydiscípulos ajcxy yajhuooy jim ma je xii anajty ytuñyii yjadyii. ³Ti anajty vino ycijxtaayñi, huin'it Jesús ytaj ñimayñi:

—Ca'p ajcxy miidñ vino.

⁴Chi Jesús y'adzooy ytaj nimay:

—Ca' ti jotmay nmiididyich miid mich töxyäy. Iich nhuri ca'ni paady mina jäy ajcxy nyajnejhuñhuibich pin iich.

⁵Chi je ytaj nimay je tumbidijc ajcxy:

—Mdúngixipy nej anajty ajcxy Jesús xyñimaaygixy.

⁶Jim anajty tudujc tzaadu'tz ma anajty nii y'ity. Je nii anajty ajcxy yajtumyb co anajty ajcxy yci'buycixy jadu'n nej ypocy ixpuycixy, jadu'n anajty ajcxy judío-jäy costumbre miidity. Tügpi tzaadu'tz ymiid anajty yjot metz majt tugiig majt nii. ⁷Chi Jesús nimay je tumbidijc ajcxy:

—Yaj'ujtzcix yi tzaadu'tz miid nii.

E chi ajcxy yaj'ujztay mabaat y'a'ujtznaxy je tzaadu'tz. ⁸Chi Jesús yminañ:

—Yajpidzimgix cham yi nii, e yajnicx-cix jilby ma huidibi ane'mb ma yi caydac uuctac.

Chi ajcxy yajnicxy je nii. ⁹Co jada' je ane'mbi jihuiymajch je nii ti anajty yvinojoy, chi mijhuoy je yëdyijc huidibi anajty ti ypicy. Je ane'mbi ca' anajty ne-jhuüy ma anajty je vino ti choñ. Jëyi anajty je ytumbidijc ñejhuüy co nii anajty ajcxy yajpidzimgixy ma je tzaadu'tz.

¹⁰Chi je ane'mbi nimay je huidibi anajty ti ypicy:

—Tüg'óciy jäy ajcxy huidibi xiidumb, hue' ajcxy yajtumyb jayijp je vino oybi. E co jäy ajcxy ooy yxondaacni, chi oyñi-

huidibi vino nii jacyajtungixy. Miich janchtiy, ti m'amay'aty yi vinonii oybi ixti chamni myajtuñ.

¹¹Je' je' je oga'nibi mijhuinma'ñ huidibi Jesús ytuun jim Caná ma Galilea ñaaxjot. Chi yajniguëxigy je ymic'ajt etz y'oyjäy'ajt. E je huidibi anajty ajcxy yaj'ixpijcpy, chi ajcxy ooy miibijcy mijpidacy je Jesús.

¹²Co jadu'n tüg'óciy ytuni yjajti, chi Jesús y'idacy jim ma je cajp huidi yxii Capernaum miid ytaj etz y'uch ajcxy, etz huidibi anajty yaj'ixpijcpy. Jim ajcxy yhuäcxijpy tüg xii mejtz xii.

**Jesús yajpidzim ajuuybi
adoocpi ma Dios ytije**

¹³Tim huigon anajty je pascua xii huidibi judío ajcxy ytumy jim Jerusalén, paady Jesús ñicxy jim. ¹⁴Jim ma Dios ytije Jesús paty je' huidibi anajty ajcxy ajuuybi adoocpi, jadu'n nej ma ymiiñ huaj, borregi, etz muuxy (huidibi jäy ajcxy Dios yajhuindzigiiyb). Nañ jim meeñyhuingogombidijc anajty ajcxy y'inaaygixy ma ymesa. ¹⁵Chi Jesús yaj'oyiiy tüg cochac huojp. E chi ixhuojpidzimday je ajuuybi adoocpi ajcxy ma Dios ytije ñihuaj etz ñiborrego. Chi yi meeñyhuingogombidijc ymeñ cöxi-jtnajxtayí, e chi ymesa tijhuimbijttaayi.

¹⁶Chi nimay je muuxytoocpidijc ajcxy:

—Yajpidzimgix jada muuxy ya. Ca' iich nDeedy ytije yhuaani ajcxy ajuydac adoocac.

¹⁷Je' ajcxy huidibi anajty Jesús yaj'ixpijcpy chi ajihuuygooti ajcxy je ayuc, jadu'n nej jaybety ymiñ ma Dios ñecy: “Ooy ndzocy njihuüyich Dios ytije, paady ooy nnijottigoyich Dios ytije.”

¹⁸Chi je judío ixpijctijc ajcxy y'amidooy Jesús:

—¿Ti mijhuinma'ñ miich xy'ocyaj'ixambich ajcxy nej tüg ijxpejt, pen janch miidity cötuycin co

m'ixhuojppidzimdäy yi ajuuybi adooepi ajcxy?

¹⁹ Chi Jesús y'adzooy:

—Yajhuindigooygix jada Dios ytijc, e codugiig xii iich yi' jadüg'oc nyajpidigipy.

²⁰ Chi jada' je judfo ixpicytije ajcxy y'adzooy:

—Huixchiguipx tudujc jimijt yhuäcxijpy co jäy cojy jada Dios ytijc. ¿E miich tijy myajpidigamy codugiigxiiji?

²¹ Per ca' je' anajty nigapxy je Dios ytijc. Hue' je' anajty c'm ñayñigapxyii co anajty y'ögañ, etz co yjugypigipy jadüg'oc codugiig xii. ²² Chi jada' co Jesús yjugypijcy codugiig xii maabi anajty y'ögy, je huidibi anajty ajcxy ti yaj'ixpicy, ajhuyigooti ajcxy huidibi Jesús anajty ti yajnimäyigixy. Chi jada' ajcxy mibijcy ooy jadu'n nej anajty yco-jaayity ma Dios ylibro, etz com nañ jadu'n anajty Jesús ti yminañ.

Jesús ñejhuiy nej jäy ajcxy yjot yhuinmañ miidity

²³ Co anajty Jesús yjimity Jerusalén pascua xiijoty, mayjäy ooy ymibijci co ajcxy ijxy je mijhuinmañ huidibi anajty ytumyb. ²⁴ Jesús ca' anajty yjaty ñaygäy-egyii ma je mayjäy ajcxy (hue' anajty ajcxy chachyajrey'adamy). ²⁵ Com Jesús ñejhuiydaayb anajty nej jäy ajcxy nidüg nidüg yjot yhuinmañ miidity ca' tzocy pin yajnimähuiyb ti anajty ajcxy ytu-namy, com ñejhuiydaayb nej jäy ajcxy yjot yhuinmañ miidity.

Nicodemo oy yti'ajtpicy ma Jesús

3 Jim anajty tüg yëdjic, fariseojäy y'ixpijcin anajty yajtuunipy. Hue' anajty yxii Nicodemo. Je' anajty ñigo-huajc'ajtyp ma je judíojäy ajcxy ymiin. ² Chi jada' Nicodemo ymiñ coodz ma Jesús anajty y'ity, chi nimay:

—Huindzin, nejhuiyb iich ajcxy co miich tüg huindzin huidibi tzomb ma Dios. Com ca' ni pin jaty nej tunipy je mijhuinmañ huidibi miich mdumyb, pen ca' Dios ymic'ajt miidity.

³ Chi Jesús y'adzooy:

—Janch janch iich miich yam jadu'n nimäy, co ca' ni pin ixipy Dios y'it, pen ca' jadüg'oc yma'xung'ajttigach.

⁴ Chi Nicodemo yajtiy:

—Per, ¿nej tüg jäy tiibi ymij'anäcciiyñi y'ocnima'xung'ajttigäjtzpity jadüg'oc? ¿Nej jëbi jadüg'oc ytigiy ma ytaj y'aa yjot, e chi yma'xung'adity jadüg'oc?

⁵ Chi Jesús y'adzooy:

—Janch janch iich miich yam jadu'n nimäy pen ca' jäy yjothuimbity etz ñiibety, pen ca' Dios yjihuiñ ymic'ajt y'adigiyii yjottigiyii, ca' jëbi ytigiy ma Dios chinäy. ⁶ Je jäy huidibi ajcxy ma'xung'ajtp ma töxyjäy, ymiid ajcxy ñinixc yjugy'ajtin. Je jäy ajcxy huidibi Dios yjihuiñ ymic'ajt adigiyipy jottigiyipy ymiid ajcxy Dios yjugy'ajtin. ⁷ Ca' nej mnayjihuihuiyb co ti nnimäy co copicy mma'xung'adipy huinjemy, co Dios yjihuiñ ymic'ajt xy'adigihuipy xyjottigihuipy. ⁸ Com je poj miiniyb hueñytimyma'amyity, e nmidoohuim co y'a'lich, e ca' nnejhuiyim ma choñ e ma ñicxy. Jadu'n nej je poj ypoxy e ngane-jhuiyim ma choñ, nañ tim jadu'n yjaty miid je Espiritu Santo, ca' nejhuiyim nej yjaty co adigiy jottigiy jäy.

⁹ Chi Nicodemo yajtihuimbijty:

—¿Nej tijy co yjadu'nity? Ca' nhuinjhuiyich.

¹⁰ Chi Jesús y'adzooy:

—Miich huindzin'ajtp ma yi judío-jäy, ¿ti co ca' mhuinjhuiy jadyaabi tiy'ajt? ¹¹ Janch janch iich miich yam jadu'n nnimäy co iich etz nDeedich ngapxyp yi huidibi nejhuiyigixypich, e nyejpyyich ajcxy tiy'ajt yi huidijaty iich ti n'ixcixyich. Miich ajcxy judío ixpicytije ca' ajcxy mgöbijccixy iich ajcxy

ndiy'ajt. ¹² Pen ca' miich ajcxy mibijccixy jada tiy'ajt huidibi njanimiydacypich huidibi yajpatp ya naaxhuiñ, ca' ajcxy mmibigipy co njanimiydägibich yi tiy'ajt huidibi tzajpjoty yajpatp.

¹³ Ca' ni pin ti y'oy tzajpjoty, iich je jäy tügpajc huidibi ti ndzoñich tzajpjoty, ti ngidägyich ya naaxhuiñ. ¹⁴ Jadu'n nej Moisés yaj'oyiy je pujx tzañ, e chi yajcruudzpety jim mijiñgüduum jigix chögiy je jäy ajcxy ma je ahua'n iyujc chüchiy. Nañ tim jadu'n jäy ajcxy xya-jcruudzpedañich. ¹⁵ E tüg'ocy jäy ajcxy pinjaty xymijpidaacpich, ca' yi' jugy'ajtin ycixy ytigooy ni mina.

Dios ooy mijcajee tzocy jihuüy yi naaxhuiñjyä

¹⁶ Ooy mijcajee Dios tzocy jihuüy yi naaxhuiñjyä co yecy y'ung tügpajcpi miid jäy ajcxy ypocy ycixpi. Paady pinjaty mibijcp mijpidacp yi' y'ung, ca' yjugy'ajtin ycixipy ytigoyipy tücci'yi. Hue' janchtiy y'alma ypaadipy tüg jugy'ajtin huidibi ca' ni mina ycixipy ytigoyipy. ¹⁷ Dios ca' quejxy y'ung ya naaxhuiñ co tzaachytunipy yi naaxhuiñjyä ajcxy miid ypocy ycixpi. Paady y'ung quejxy co yajpocyñihuáatzcixipy.

¹⁸ Je jäy ajcxy pinjaty mibijcp mijpidacp Dios y'ung, ca' ajcxy Dios chaachytunipy miid ypocy ycixpi. Je jäy ajcxy pinjaty ca' mibicy ca' mijpidägy Dios y'ung, pocycähuipy ajcxy ma Dios, co ca' mijpidaci ajcxy Dios y'ung tügpajcpi. ¹⁹ Paady ycixpi Dios tzaachytunañ mayjäy miid ypocy ycixpi, com co Dios quejxy y'ung miid ytiy'ajt ya naaxhuiñ, e ca' ajcxy mibijcy Dios y'ung, jadu'n je' anajty nej tüg jün huidi codiixcip jäy ajcxy ma chinaayin yjugy'ajtin. Per ca'p ajcxy je naaxhuiñjyä mijpidacy je jün, jadu'n nej jihuüy ajcxy anajty yjacotcujcity co chinaaygixy agoodztuuyb, com je' co niñi tzachnijot'ajtcixy jibic-huinmañ. ²⁰ Com

je jäy ajcxy huidibi jibic-huinmañ tzach nijot'ajtcixp, ca' ajcxy tzojci Dios ytiy'ajt, jadu'n nej jihuüy ca' chinähuaangixy ma jün ytiixin. Ca' ajcxy y'amidoo'idani Dios y'ayuc, ca'ydi ñiguëxígy je jibicpi huidibi ajcxy ytumyb. ²¹ Je jäy ajcxy huidibi cuydumb Dios ytiy'ajt, je' ajcxy ñiminipy Dios y'ung ytiy'ajt, jadu'n nej jihuüy jün nimiingixy ma ytiixy, huen jatyimy ñiguëxígy co oy ytungixy etz co Dios ytiy'ajt ajcxy miidity ma yjot yhuinmañ.

Juan (el Bautista) tiy'ajt yeje ma jäy ajcxy miid Jesús ycixpi

²² Co jadu'n ytuni yjajti, chi Jesús ñicxy jim Judea naaxjot miid ydiscipulos ajcxy. Chi ajcxy jim yhuäcxijpy. Jim ajcxy jäy yajniibejty. ²³ Nañ jadu'n Juan anajty yjäyyajniibety jim Enón, com jim anajty ooy comni, e jim anajty jäy ymingixy etz ñiibejtcixy. ²⁴ Hue' jada jadu'n ytuni yjajti ca'ni anajty je Juan pidaaccixy pujxtigoty.

²⁵ Ca' ajcxy ñay'ayuc-huinjihuiiyi ni-jëjity huidibi anajty Juan yaj'ixpijcy etz tüg jäy nej jëbi huaad ypocy ñayyajnihuädziyb ajcxy. ²⁶ Chi jada' ajcxy Juan nidzooñ, oy ajcxy paty, e chi ajcxy nimay:

—Huindzin, je jäy huidibi anajty miich jim miid jim'amy Jordán mijniinaxy, je huidibi miich anajty mnidiy'ajt'ajtpy co je' je' je Cristo, nañ ooy chachjäyyajniibety. E janch mayjäy y'ocnimujcin.

²⁷ Chi Juan y'adzooy:

—Ca' ni pin ni ti mic'ajt miidity, pen ca' Dios ni ti mic'ajt ymöyii. ²⁸ Miich ajcxy mnejhuüy co nminaañich co iich ca' njëjity je Cristo. Hue' janchtiy Dios xyquejxich jayijp co nnidiy'ajt'adipyich je Cristo. ²⁹ Co jäy ypicy je yëdjic je' je' miid'idam je ytöxyjic. E je töxycapxpi huidibi ti yaj'oyiy je pijcin, ca' je' miid'idañ je töxyjäy, jëyi co yjotcugiy co yöcmidoohui je töxyjäy ñay co yjädy ma

je' ytijc co ypigaani. Cristo jadu'n je' nipaady nej tüg töxyjäy ñäy, e je töxyjäy jadu'n je' nipaady nej Dios yjäy. Je Cristo ymiid'idaanipy Dios yjäy. Jadu'n iich nipaady nej tüg töxycapxi, ti Dios yjäy nyajni'ixiiyich jigix mijpidáaccixipy je Cristo. Jotcujcich cham co je Cristo ti ymiñ, e ñicxy yi jäy ajcxy ma yi'. ³⁰ Ooy ytimycopicyity co Jesús ymij'ajt paatniy, e iich ndung ycixniy ymayñipy.

Dios y'ung tsoon jiiby ma Dios

³¹ Chi Juan yjacminañ:

—Je Cristo huidibi jiiby tsoon ma Dios jacmij ixpijcin miidity ca'ydi naaxhuiñyjäy ajcxy. Je jäy ajcxy huidibi ya naaxhuiñ ijtp, yminaaxhuiñyjäy ti yaj'ixpijciyixy, e je' ajcxy ñidiy'ajt'ajtpy je naaxhuiñyjäy y'ixpijcin. Je Cristo tsoon jiiby tzajpjoty, jacmijcajee yi' ma y'ayuc ytiy'ajt ca'dyi pin. ³² Je Cristo ñigapxyp huidibi ti ix y e ti midooy, e yi'y'ayuc ytiy'ajt ca' jäy ajcxy cöbigaangixy. ³³ Je jäy ajcxy huidibi cöbijcp Dios y'ung y'ayuc ytiy'ajt, je' ajcxy ñigapxpejtyp co Dios ytiy'ajt janch yi'. ³⁴ Je Jesús huidibi Dios yquejx, ca'pxy Dios ytiy'ajt ñigapxpejti, com Dios ti möy yi' y'ung yi' yjihui'ñ ymicc'ajt mijcajee. ³⁵ Dios Teedy chojcyp yjihuiyb y'ung, e tüg'óciy ymic'ajt ytiy'ajt yi'ti yajmigo'ixiiydäy. ³⁶ Je jäy ajcxy pinjaty mibijcp Dios y'ung, ymiid'ajtpy ajcxy y'alma je jugy'ajtñn huidibi ca' ycixy ytigooy. Je jäy ajcxy pinjaty ca' capxymidooy Dios y'ung, ca' ajcxy y'alma miid'adipy je jugy'ajtñn huidibi ca' ycixy ytigooy. Je'yi ypaadipy ajcxy Dios chip y'ejcñ.

Jesús ñaybaati miid tüg töxyjäy jim Samaria

4 Chi je Huindzin Jesús ayuc midoy jadu'n nej anajty je fariseojäy ajcxy ycapxcixy ymiydaaccixy co je Jesús jacmayjäy anajty yaj'ixpicy etz yajniibety

ca'ydi Juan. ² Oy Jesús ca' anajty jäy yajniibety ci'm. Hue' janchtiy je' ydiscipulos anajty ajcxy jäy yajniibejtp. ³ E co Jesús jada nejhuiy, chi jim Judea choni, yhuimbijtni jim Galilea.

⁴ Co yhuimbijty, hue' anajty yjatytiyñaxihua'ñ jim Samaria. ⁵ Chi jada' yja'ty huington ma je mij cajp huidi xiijip Samaria, jim ma anajty tüg pi'ccajp huidi xiijip Sicar, mihuington je naax huidibi Jacob anajty ti möy y'ung José. ⁶ Jim anajty Jesús yajpaady ma je Jacob ñiigondac. Com ti anajty Jesús y'anucxiyñi miid je tüyöyii, chi y'ijxtacy jim ma je ñiigondac anajty. Hue' anajty xii jim cugihuaanip. ⁷ Chi jim yja'ty ñiigombi tüg töxyjäy. Chi Jesús yminañ:

—Iich yajni'uucc. ⁸ Com je' ydiscipulos ajcxy huidibi anajty Jesús yjajmiid'ajtip, ti anajty ñicxcixy cajpjoty juuyb pijcp.

⁹ Chi je töxyjäy y'adzooy huidibi anajty cogajpip Samaria:

—¿Na'amy co iich nii xypijct-zoohuich? com miich hue' miich judíojäy, e samariajäy iich.

(Co yi judíojäy etz samariajäy ca' ajcxy ñaygodigiyiigixy.)

¹⁰ Huin'it Jesús y'adzooy:

—Co ixipy m'ocnejhuüy je oybi huidibi Dios yejcyp miid miich ycixpi, e m'ocnejhuüy ixipy nañ jadu'n pin xypijctzoohuipy yi nii, janch co miich ixipy xyñimäyich: “Iich yajni'uucc”. E iich miich ixipy nmooyb nii huidibi jugy'ajt yegipy huinixii.

¹¹ Chi je töxyjäy y'adzooy nimay Jesús:

—Huindzin, miich ca' mmidity ti miid myajpidzimipy yi nii, e yi niijut ciicy yi' ooy. ¿Ma tijy m'ocpada'ñ yi nii huidibi yajjugy'ajtp? ¹² ¿Nej jacniği tijy miich mij mnayyajnaxyii, ca'ydi iich ajt n'ap ndeedy Jacob? Je'je' huidibi jada niigop yaj'oyiiy. Jacob etz y'ung y'anäg ni'uucc

ma jada niigop, e nañ jadu'n yajni'uucy yhuaj y'iyujc ajcxy ya.

¹³ Chi Jesús y'adzooy nimay je töxyjäy:

—Tüg'óciy pinjaty ni'uucp ma jada niigop tidzi huib ajcxy jadüg'oc. ¹⁴ Yi jäy ajcxy pinjaty ni'uucp huidibi nmooybich, ca' ni mina ytidzihuiyb, com hue' yi ni huidibi nyejcypich, ahuimbidity ma je jäy jadu'n nej tüg niigop huidibi yegam jugy'ajtin huidibi ni ca' ycixy ytigoy.

¹⁵ Chi je töxyjäy y'adzooy:

—Huindzin, ich moogy yi ni, ca' ydi jabom jabom ndidziyijich, e ca' ydi n'ocjactmíibich ma jada niigop ni yajpidzimbí.

¹⁶ Chi Jesús y'adzooy:

—Nicx yajtzon mñäy, e miid miin.

¹⁷ Chi je töxyjäy y'adzooy:

—Ca' nmíididyich nñäyich.

Chi Jesús y'adzooy:

—Janch tiy'ajt jadu'n nej miich mina'n, co ca' mmíidity mñäy. ¹⁸ Com ti miiddzinäy migoox yédyjc, e huidibi cham mmíid, ca' mñäy'adyi. Janch tiy'ajt jadu'n nej ti m'adzooy.

¹⁹ Chi je töxyjäy y'minañ:

—Huindzin, cham nhuinjihuüyich co miich je' tüg huidibi Dios yhui'ajt ycuje'ajt miid. ²⁰ Ich ajcxy n'ap ndeedyich hue' je' y'minañ co jébi ya huaad ich ajcxy nDios'ojadajtcixyich ma jadyaabi huingombi copjijp. E miich ajcxy judfojäy y'minaangixy co jim Jerusalén je' ma huaad jébi nDios'ojadajtim, ca' jac ma.

²¹ Chi Jesús y'adzooy nimay je töxyjäy:

—Töxyjäy mijpidäg ich n'ayuc. Co ypadamy je xii je tiempo co ni ya ma miich ajcxy mDios'ojadajttac, e ni jim Jerusalén jäy ca' ojadadipy ajcxy yi Dios Teedy. ²² Miich ajcxy ca' tiy'ajt mnejhuüyigixy nej jébi huaad mDios'ojadajtcixipy. Ich ajcxy judfojäy nejhuüyibich ajcxy je tiy'ajt nej jébi huaad nDios'ojadajtim. Com tüg judfo-

jäy je huidibi yajnidzoocähuaam je jäy ajcxy y'alma ma Dios. ²³ Ypadamy je xii je tiempo, e jada jédu'n je tiempo co je huidibi ajcxy tiydudägy Dios ojada-jtp, y'ojadadipy ajcxy Dios miid oyot oyhuinma'n etz miid Dios ytiy'ajt. Com yi Dios Teedy y'ixtaay yi jadu'mbi jäy huidibi ojadadiib miid oyot oyhuinma'n. ²⁴ Dios ca' ninicx miidity, jadu'n je' nej poj ca' yajixy. Je jäy ajcxy pinjaty ojadajtp Dios, copcy co huen ojadajtcixy miid tudägyjot tudägyhuinma'n, etz miid Dios ytiy'ajt.

²⁵ Chi je töxyjäy y'minañ:

—Ich nejhuüyib co je Mesías y'minañ huidibi naydiiaanip Cristo, co je' yminipy, huin'it xyajni'ixihuaanim tüg'óciy tiy'ajt.

²⁶ Chi Jesús y'adzooy:

—Ich jédu'n je Cristo huidibi miich miidmiydacyp.

²⁷ Chi jada' yja'ty ajcxy Jesús ydiscípulos ajcxy. Chi ajcxy ooy jihuyi ti anajty co Jesús je töxyjäy miidmiydägy, e ni pin ca' yaj'amidooy ti anajty chojcyp ti anajty yñimiydacyp miid yi töxyjäy. ²⁸ Chi je töxyjäy jim ymajt ixmajch, chi ñicxy cajpjoty oy mayjäy nimay:

²⁹ —Mingix, jam tüg yédyjc i Jimmy. Ti ich yi' xyajnimaydäyich tüg'óciy tijaty ti nduñich. ¿Nej ca' jada' yi' jéjity je Cristo?

³⁰ Chi choñ ooy mayjäy cajpjoty, ninicxy ajcxy Jesús. ³¹ Yam anajty ajcxy Jesús ydiscípulos chachnimäyii adzip:

—Huindzin, occaay.

³² Chi Jesús y'adzooy:

—Ich nmíidich tüg caayin uucin huidibi miich ajcxy ca' mnejhuüyigixy.

³³ Paady je' ydiscípulos ajcxy tzachhuinmay, ac jéyi ajcxy, nayñimayigixy miñ xipy:

—¿Nej ti pinjaty yajcayyii yaj'üguyii?

³⁴ Chi Jesús y'minañ:

—Jotcuje nayjihuyijich co ti nguydunich Dios chojcín. Com yi' ti xyquexyich ya naaxhuiñ, e

nguydúunibich yi' y'ané'min. ³⁵ Miich ajcxy minangixp co jactigoy'ijtni jamidaax po' mina cosecha nyajpidicim. Oc-huinmay miich ajcxy, iich nmina'nich, jébi nyajpidicim yi cosecha cham cham. Huindüxcix yi mayjäy huidibi xyñigidaacim chooñ cajpoty. Ni'ixi yi' ajcxy y'ity co amido'idaangixy Dios y'ayuc. Jadu'n ajcxy nipaty nej tügi cosecha huidibi ti ymijaani, jébi nyajpidicim. ³⁶ E pinjaty cosecha yajpidicp ypaatyp ajcxy ymujuñ. Nañ tim jadu'n miich ajcxy huidibi myajmibijcy yi jäy ajcxy co iich je' je Cristo, mbaadipy ajcxy jotcujc'ajtn, etz huidibi ajcxy xymibijcpich xymijpidaacpich ypadamy ajcxy y'alma jugy'ajtn huidibi ca' ycixy ytigooy. Tim jadu'n nej je jäy ajcxy huidibi niip etz huidibi cosecha yajpidicp yjotcugüygixy miid co je cosecha ti y'ity, nañ tim jadu'n je jäy ajcxy huidei cojaay jecy'ajty jada Dios y'ayuc etz miich ajcxy jotcugüygixy aguipxy co yi jäy ajcxy xymijpidägyich. ³⁷ Paady tiy'ajt je ayuc huidibi minam: "Tüg jäy niip etz jadüg jäy cosecha yajpidicp." ³⁸ Iich ti nguexyich miich ajcxy myajmibigipy jäy huidibi ti paady Cristo ytiy'ajt ma Dios ñecy. Yi Dios y'ayuc ycojaaybi ti möy je jäy Dios ytiy'ajt, e miich ajcxy je' mbubedipy co myajmibigipy co iich je' je Cristo.

³⁹ Mayjäy huidibi cogajpip jim Samaria ymijpidac ajcxy je Jesús co je' je' je Cristo, miid co je töxyjäy anajty ti yminañ: "Ti yi' xyajnimaydäyich tijaty iich ti nduñich." ⁴⁰ Co je samariajäy ajcxy yjädy ma Jesús yhuinduu, chi ajcxy cohuanüy huen huim'y. Chi Jesús jim yhuimüy mejtz xi. ⁴¹ Janch mayjäy ooy nigü mibijcy mijpidacy Jesús, co je' je' je Cristo co ajcxy ci'm midomiydacy je Jesús. ⁴² Chi ajcxy nimay je töxyjäy:

—Canan jéyi co miich ti xyajnimäy iich ajcxy, paady ycixpi iich ajcxy yam

nmibicyich. Nañ ti iich ajcxy yam ci'm n'amido'ityich, paady iich ajcxy nejhuüy co janch jada yjéjty je Cristo huidibi yanjndzögam yi naaxhuünyjäy ajcxy y'alma ma Dios.

Jesús yajtzooc tüg gobierno mijtungmiidpi ymang

⁴³ Mimejtz xiibi anajty co Jesús chooñ jim, nicxy jim Galilea. ⁴⁴ Jesús ci'm anajty ti yminañ:

—Co jäy ajcxy huidibi miid Dios yhui'ajt ycujc'ajt yajpaady ma yci'mgajp, ca' pin yajmij'adyii. ⁴⁵ Co Jesús yja'ty jim Galilea naaxjot, huidei anajty ajcxy jimip agujc jotcujc ajcxy cöbijcy Jesús, com ti anajty ajcxy ijxcixy tijaty mijhuinma'n anajty ti tuñ jim Jerusalén xiijoty, com nañ ti je' anajty ajcxy jim y'oygixy xi'ajtpi.

⁴⁶ Chi yhuimbijty Jesús jadüg'oc jim Caná ma Galilea ñaaxjot, ma je niñ yajvinocojy. Jim Capernaum anajty tüg rey mijtungmiidpi huidibi anajty y'ung pijcip. ⁴⁷ Co je' nejhuüy co Jesús anajty ti yhuimbity Galilea co anajty ti y 'oy Judea, chi ninicxy, e chi cohuanüy co Jesús huen nicxy y'ung tzoxyyüi hidibi anajty ögaanip. ⁴⁸ Huin'it Jesús yminañ:

—Pen ca' ixypy ti m'ixy mijhuinma'n etz tijaty ijxpejt, ca' ixypy mmibicy.

⁴⁹ Chi y'adzoy je rey ymijtungmiidpi:

—Huindzin, tun may'ajt ninicx iich n'ung ma ca'ni y'o'cyñi.

⁵⁰ Chi Jesús yminañ:

—Huimbit ma mdijc, je m'ung jugy'ajtni je'.

Chi je yëdyjc mibijcy Jesús nej anajty ti ñimäyüi, chi ñicxy jadüg'oc ma ytijc. ⁵¹ Nicxnip anajty co ytumbi ajcxy oy yijpcobadäyüi, e chi ñimaayüi co je' y'ung ti anajty y'agidägy.

⁵² Chi yaj'amidooy ajcxy ti hora anajty ti yhuaadjihuüy, chi ajcxy y'adzooy:

—Ixüy cujc yxi naxy je toyüi y'ixmajtzni.

⁵³Paady je ungedeedy jihu'i'nybijcy co huin'it je' jada' je tiempo co anajty Jesús ti ñimäyï: "Je m'ung jugy'ajtni je'." Chi jada' mibijcy mijpidacy Jesús miid tüg'óciy jäy huidijaty anajty yajpat ma yjiin ytjic.

⁵⁴Je' je' je mimetzpi mijhuinmañ mij'oy'ajt huidibi Jesús ytun co choon jim Judea ñicxy jim Galilea ñaaxjot.

Jesús yajtzooc tüg jäy huidibi anajty yci' ytecy xuuxy

5 Co jadu'n ytuni yjajti jim Jerusalén anajty ajcxy judío'jäy tungixy tüg mijxii. Huin'it Jesús jim ñicxy jim Jerusalén. ²E jim Jerusalén jim anajty nii abojtzig y'ity, mihuingon je poch aguu huidi xiijip puerta de las ovejas. Je it hue' anajty yajtijy hebreo'amy Betesda, e ymiid anajty migoox it yhuinguembetpa't. ³Ma je huinguembetpa't mayba'mjäy anajty jim chachcög-naaygixy; je huintzpi, ciducp tecytucpi, cixuxy tecyxuxypi, huidibi anajty ajcxy jim tzach'ahuijxp mina je nii y'ocpu'xhuimbity. ⁴Com tüg ángel anajty yhuimbety y'adijy ma je nii abojtzig y'ity, chi je nii yajyücxy. E je jäy pinjaty anajty jayijp jiiby niijoty tigiiyb co je nii yücxy, huin'it anajty ajcxy choocixy, oy ixypy ti pa'm ajcxy tim miidity. ⁵Jim anajty tüg yëydijc hue' anajty ti ypa'mgögnäy iipx majmocx tugiiig jimijt. ⁶Co Jesús ijxy jim ycögnäy, ijxajpy co anajty je' jecyip chachmijtacni, chi nimay:

—¿Nej mdzögambi?

⁷Chi je pa'mjäy y'adzooy:

—Huindzin, ca' nmiididyich tüg yëydijc pin iich xypidägipy jiiby niijoty co anajty nii y'ahuidijtcoty. E paady ycixpi co oy iich jim njamechich ma yi nii, ti huingbi ñitigiïyñi.

⁸Chi Jesús yminañ:

—Pidig, yajpidig yi mmaabejt, etz tüyöychoon.

⁹Chi mic'amy choocy, chi je' ymaabejt yajpidigy ytigiïy yöybi najxpi janch mic oy. Hue' anajty tüg sábado xii co choocy.

¹⁰Paady je judío'jäy ixpicytjic ajcxy nimay je huidibi anajty ti chögy:

—Hue' yam sábado xii, paady ca' jadu'n ñigo'aducyity jadu'n nej m'idich co mmaabejt mdzimhuidity.

¹¹Chi y'adzooy je':

—Je jäy tiibi iich xyajtzögy, yi iich jadu'n ti xyñimäy: "Yajpidig yi mmaabejt etz tüyöychoon."

¹²Chi ajcxy y'amidooy:

—¿Pin miich jadu'n ti xyñimäy: "Yajpidi yi mmaabejt etz tüyöychoon"?

¹³Per je tiibi anajty chögy, ca' anajty je' nejuuïy pin je' anajty. Com ti anajty Jesús niyöydigooyñi ma je mayjäy huidibi anajty ajcxy jim tzachajajtip ma je it. ¹⁴Chi jada' jacomjicy minaybaatti Jesús jim ma Dios ytjic, e chi Jesús yminañ:

—Cuentipic nej ti mdzögy, ca' ni ti bocy mjactunipy. Co pocy mjactunipy ca' yjecyity co tim nigï jibic nicxy mjaty.

¹⁵Chi je yëydijc ñicxy oy je' yajnimäy je judío ixpicytjic co hue' je' anajty Jesús, je huidibi anajty ti yajtzögyii.

¹⁶Paady ycixpi je judío ixpicytjic anajty tzach'ixhuidijtcixy tzachpahuidijtcixy je Jesús, e yaj'ögaangixy miid co anajty jäy ti yajtzögy sábado xii. ¹⁷Chi Jesús yminañ:

—Iich nDeedy tumb je' cham, ca' ypooocxy, paady ycixp iich nañ jadu'n nduñich cham ma miich ajcxy sábado xii.

¹⁸Co Jesús jadu'n yminañ, paady ycixpi je judío y'ixpicytjic ajcxy nigï yjactotma'tcoty, ytimy yaj'ögamy anajty aj y Jesús. Ca' ajcxy jadu'n yjotcujcity co anajty Jesús ca' cuyduñ judío'jäy ajcxy ytiy'ajt nej ajcxy sábado xii yajmij'ajtcixy, etz co jadu'n yminañ: "Dios yi' nDeedy'ajtypich." Paady ycixpi ajcxy

judío y'ixpicytijc yminañ co Jesús ci'm anajty ytüghuañ miid Dios.

Dios ymooy je y'ung ymic'ajt

¹⁹ Chi Jesús yminañ:

—Janch janch iich miich ajcxy yam jadu'n nimaaygixy co iich Dios nDeedy'ajtypich. Ca' huaad ti nduñich miid ngi'mjot ngi'mhuinmañich. Jëbi janchtiy nduñich huidibi n'ixpyich Dios Teedy ytumy. Huidibi Dios Teedy ytumyb, ndumybich com Dios yi' nDeedy'ajtypich. ²⁰ Com yi Dios Teedy ooy yi tzocy jihu' yci'm'ung, paady xyajni'ixydaaybich tüg'óciy yi huidibi ytumyb. E nañ xyajni'ixihuaambich jacmijjatypi mijhuinmañ, ca'ydí jada yaabi mijhuinmañ nej ajcxy ti m'ixycixy nej jada pa'mjäy ti chögy, paady ycixpi niği mhuinmayipy ajcxy. ²¹ Jadu'n nej Dios Teedy yajjugypicy yi o'cpi, e chi yajtzinäy jadüg'oc. Nañ jadu'n iich anajty ndimymöhuamyb. ²² Com je Dios Teedy ca' je' ci'm ocyajciyöyaani ocyajtecyöyaani jäy ajcxy ypocy. Hue' tüg'óciy je ymic'ajt xyajcidiğiyaayich co iich ndiydunipyich tüg'óciy naaxhuiñyjäy, com Dios nDeedy'ajtypich. ²³ Hue' tüg'óciy je ymic'ajt xyajcidiğiyaayich, jigix tüg'óciy jäy xyajmij'adipyich. Je jäy ajcxy huidibi ca' xyajmij'adañich, nañ ca' ajcxy yajmij'adañ Dios Teedy huidibi xyquejxich ya naaxhuiñ.

²⁴ Janch janch iich miich ajcxy yam jadu'n nimaaygixy: Co hueñpinjäyity, pinjaty xy'amido'jtibich n'ayuc, e ymibijcyp ymijpidacyp je tiibi xyquejxyich ya naaxhuiñ, ymiid je'je y'alma jugy'ajtin huidibi ca'ycixipy ytigoyipy, e ca' Dios Teedy chaachytunañyii miid ypocy ycixpi. Hue' janchtiy co y'ögipy, chi janchtiy jadügtecy yjugypigipy. ²⁵ Janch janch iich miich ajcxy jadu'n nimaaygixy co yi xii tiempo paatnipy, e cham

jëdu'n ti paady, co yi jäy ajcxy tiibi y'o'ccixy ymidohuipy yi n'ayucich, co anajty ngapxyich, com Dios yi nDeedy'ajtpyich. Pin jäy anajty midoob n'ayucich jugypigip jadüg'oc ajcxy. ²⁶ Com yi Dios Teedy mic'ajt miid jëbi yajjugypicy jäy tiibi y'o'ccixy. Nañ Dios ti xymöyich ymic'ajt jëbi huaad nyajjugypicyich jäy tiibi y'o'ccixy, com Dios iich nDeedy'ajtypich. ²⁷ Ti Dios xymöyich ymic'ajt jëbi ndiyduñich je jäy ajcxy miid ypocy ycixpi, com iich je' je jäy huidibi tzoon tzajpjoty. ²⁸ Ca' ooy jada ayuc tiy'ajt mhuinmaaygixy. Com ypaadipy je xii je tiempo co je huidijaty ajcxy yajpatp ma naaxtiğiydac, ymidohuipy ajcxy n'ayucich co iich anajty nmigapxyich ajcxy. ²⁹ Chi ypidzimipy ajcxy ma ñaaxtiğiy. Je' ajcxy huidibi anajty oybi ti tungixy, jugy'adip ajcxy y'alma jadüg'oc. Je' ajcxy huidibi anajty jibicpi ti tungixy ypaadipy ajcxy tzaachypi miid ypocy ycixpi.

Dios tiy'ajt yejc co Jesús ymiid anajty mic'ajt

³⁰ Ca' ni ti huaad nduñich miid ngi'mmic'ajtich ngi'm'ayucich. Je ayuc tiy'ajt huidibi nmidooybich ma Dios Teedy, jada ayuc tiy'ajt miid nyajciyöyañich nyajtecyöyañich jäy ajcxy ypocy. Jadu'n tiydudägy ndunañich, com ca' iich nduñich ngi'mdzócinich. Yi' iich ndumyb nej Dios Teedy tzocy, yi huidibi xyquejxich ya naaxhuiñ. ³¹ Co ixypy iich ci'm nayñigodiy'ajt'adyiijich, ca' ixypy miich ajcxy mmijpidägy n'ayuc ndiy'ajtich. ³² Com huingbi yi' huidi xyñigodiy'ajt'ajtpich co iich Dios ymic'ajt nmüididyich, e nejhuiybich co janch yi' huidi xyñigodiy'ajt'ajtpich. ³³ Miich ajcxy ti mguexy je migügtijc ajcxy tiy'ajtpicpi ma Juan. E je' yejc tiydudägy ayuc tiy'ajt janchypi pin iich. ³⁴ Co jadu'n nminañich co Juan

xyajnidiy'ajt'atyich co iich je' je Cristo, ca' jadu'n nmina'nich co ooy ycopicyty co tög jây xyñidiy'ajt'adipyich. Com Dios ci'm xyñidiy'ajt'ajtpich. Jadu'n ajcxy nyajnimây jada tiy'ajt, jigix ajcxy m'alma nïdzoocin paadipy ma Dios.³⁵ Je Juan mictägy ooy Dios y'ayuc najtzcapxiyi, jadu'n je' anajty nej tög jïin huidibi tiicxp jajp, e miich ajcxy tög jaxïgyi ti mxondaaccixy miid yi' y'ayuc ytiy'ajt.³⁶ Nïgi iich Dios y'ayuc ytiy'ajt nmiididyich ca'ydï Juan. Yi mijhuinmañ huidibi ndumybich miid Dios Teedy ymic'ajt. yi' xyajniügëxigibich co iich ya naaxhuiñ Dios Teedy xyquejxich.³⁷ Yi Dios Teedy tiibi xyquexyich, yi' ci'm yejc tiy'ajt co iich je' je Cristo. E ni caminaabi miich ajcxy yi' mgamidoohui ycapxin, nañ ni caminaabi miich ajcxy Dios Teedy yhuinïyijp maga'ïjxi.³⁸ Ni ca' miich ajcxy mmiidity yi' y'ayuc ma mjot mhuinmañ, miid co miich ajcxy ca' xymijpidägyich co iich je' je jây huidibi Dios ti quexy ya naaxhuiñ.³⁹ Ijtaaygixy jada tiy'ajt ma Dios ylibro, com jii by mdijy miich ajcxy mbaadipy tiy'ajt nej jëbi ajcxy mjogy'adipy co anajty ti m'ocxixy, e yi Dios ylibro nañ iich yi' xyñigapxp.⁴⁰ E ca' miich ajcxy mgöbigaangixy iich n'ayuc iich ndiy'ajt, jigix ajcxy jugy'ajti mbaadipy huidibi ca' ycixy ytigooy.

⁴¹ Dios xycömayipyich, ca' ngöbigipyich co naaxhuiñjây ajcxy xycömayipyich.⁴² Nnejhuiybich, nej miich ajcxy mjot mhuinmañ mmiidity, co ca' ajcxy Dios ytiy'ajt mguyduuni. Ca' ajcxy migüg mdzocccixy mjihuïygixy jadu'n nej Dios tzocy jihuïy jây ajcxy.⁴³ Iich ti nmiinich miid nDeedyich ymic'ajt. Miich ajcxy ni ca' xycöbicyich. Pen ji huingbi jây ymiin miid yci'mmic'ajt, ca' mmiidity Dios ymic'ajt, je' janchtiy miich ajcxy ooy mijpidägaangixy.⁴⁴ Ca' mjajtcixipy nej iich miich ajcxy xymijpidägyibich, miid

co ajcxy ci'm mdzachnaygömayáanigixy ac miich ajcxy jëyi. E co ixypy miich ajcxy xycöbigañich, huin'it ajcxy Dios xycömayipy.⁴⁵ Ca ajcxy mmina'nipy co iich miich ajcxy nxïhuaamy ma Dios Teedy yhuinduu. Je Moisés miich ajcxy yxïhuam ma Dios, je huidibi miich ajcxy mdzachmijpidaacip ytiy'ajt.⁴⁶ Pen mmijpidaacyp ixypy ajcxy je Moisés y'ayuc ytiy'ajt, nañ jadu'n ixypy iich miich ajcxy xymijpidägyich. Com Moisés iich yi' xychachnïmiydaacich ma yi' ñecy.⁴⁷ Pen ca' mmijpidaaccixy Moisés ñecy, ca' mjajtcixipy nej ajcxy mijpidäaccixipy iich n'ayuc.

Jesús ymoy jây jicxy picy migoox mil

6 Co jadu'n ytuni yjajti, chi Jesús ñicxy jim Galilea mejy ninaxy, huidibi nañ jadu'n xiijp Tiberias mejy.² Janch mayjäy anajty Jesús ypanixyï axam co anajty ajcxy ixy je mijhuinmañ tijaty anajty Jesús ytumyb ma mayba'mjäy.³ Chi Jesús ypejty ma tög cögop, chi jim y'ixtacy miid je' ydiscípulos ajcxy.⁴ Tim huingonip anajty je pascuaxiï huidibi anajty judíojäy ajcxy ytumyb.⁵ Chi Jesús ijxy co janch mayjäy ti ypamiinyi, chi nimay Felipe:

—¿Ma jada' caayin uucin n'ocjuyim, ti nyajcaayim jada mayjäy huidibi ti xypamiinim?

⁶ Hue' anajty y'oc'ijxmadzamy nej Felipe y'oc'adzooy. Jesús anajty ñejhuïyb yajxon ti anajty ytunamy.⁷ Chi Felipe y'adzooy:

—Ni ycahuaadihuip mejtz mil peso meen, co ixypy ajt n'ocjuyaanim caayin uucin, e nmöhuaanim cijp tög'aa cijp mejtz'aa jëyi.

⁸ Tög Jesús ydiscípulo, hue' anajty yxii Andrés, Simón Pedro y'uch, je' jadu'n nmay Jesús:

⁹—Cha tög pi'c'anäg huidibi miid migoox cebada tzajcaagy, e mejtz acx ung.

E ni ycatiijity yi' yi migooxpi tzajcaagy, etz mejtz acx ung miid jada mayjäy.

¹⁰ Chi Jesús nimay je' ydiscípulos ajcxy:

—Yaj'ixtacta' yi mayjäy.

Miiyjot anajty ooy ma je it.

Chi ajcxy y'ixtactay. Hue' jada' anajty ajcxy ñaybadyii migoox mil ac yëydijctijc, abicy yi töxyjäydijc etz y'ung y'anäg ajcxy. ¹¹ Chi Jesús je tzajcaagy conigy, chi yajnaxty Dioscojuyip, chi yajngidagiiyday je jäy ajcxy huidijaty anajty jim iñaayb, mooy jadu'n nej pin tim tzocy je tzajcaagy etz je acx. ¹² Co je mayjäy cayday, chi Jesús nimay je' ydiscípulos ajcxy:

—Yajmujcta' ajcxy yi cayduc, ca'ydi huaad ni ti y'iyoy.

¹³ Chi ajcxy yajmujctay je cayduc, e yaj'ujch ajcxy majmetz mijjaty cach miid je tüibi anajty yconaxy je migooxpi tzajcaagy. Je' anajty jadu'n ti yjacconaxy.

¹⁴ Co ajcxy y'ijxy je mijhuinma'n huidibi anajty Jesús ti tuñ, chi je jäy ajcxy yminañ:

—Janch jëdim jada je yëydijc huidibi Dios y'oy'ajt ymic'ajt miid, je huidibi anajty miinam ya naaxhuñ.

¹⁵ Co Jesús nejhuiy co ajcxy anajty yajrey'ada'nyii, chi jada' jadüg'oc huinhuäctuttay je mayjäy. Chi ñicxy naydüg ma tüg yuugjot.

Jesús yöy ñihuingíxy

¹⁶ Co oy chu'iiyñi, chi Jesús ydiscípulos ajcxy y'idaacni ma mejypa'. ¹⁷ Chi ajcxy ybarcotigiiy, ñicxy ajcxy jim Capernaum jadügpi mejypa'. E ti anajty ycoodziyñi, e ca'ni anajty Jesús ajcxy ñihuimbidiyini. ¹⁸ Chi tüg mijpoj ymiñ, chi je mejy ytigiiy oy yücxi. ¹⁹ Ti anajty ajcxy ytüyöy oy migoox tudujc kilómetro co ajcxy ijxy Jesús yhuingoñ ma je barco, hue' anajty ytüyöy mejyhuingíxy. Chi ajcxy ooy ñay'adzigiíy.

²⁰ Chi Jesús yminañ:

—Iich yi', ca' mdzigiiygixy.

²¹ Chi ajcxy jotcuyc Jesús yajbarcotigiiy. Chi tim mic'amy ajcxy ymejch jim ma mejypa' ma anajty ajcxy ñicxcixy.

Mayjäy ixtaay Jesús

²² Je mayjäy huidibi anajty ajcxy ti yhui'miy jim'amy y'ahuin, y'ijx ajcxy co ac jëyi Jesús ydiscípulos ajcxy ytigiiy ma tüg barco, e Jesús ca' anajty ti ytigiiy barcojoty miid je' ajcxy. Ac jëyi anajty ajcxy ti choongixy barcojoty. ²³ Je com jabom nijejity barco huidibi anajty jim tzomb Tiberias, ti anajty yjädy mihuingon ma je it, ma anajty Jesús ti yajcaaygixy je mayjäy miid je Huindzin Dios ymic'ajt, huin'it co Dios miibijctzoy. ²⁴ Chi je mayjäy ajcxy ijxy co ca' anajty jim Jesús, ni ca' anajty jim je' ydiscípulos ajcxy. Chi ajcxy ybarcotigiiyday, chi ajcxy oy ixtaaygixy Jesús jim Capernaum.

Jesús ymöhuary jäy ajcxy jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy

²⁵ Co ajcxy minaybaati Jesús mejy ñinaxy, chi ajcxy nimay:

—Huindzin, ¿mina miich ya ti mmiñ?

²⁶ Chi Jesús y'adzooy nimay je mayjäy ajcxy:

—Janch janch co iich miich ajcxy yam jadu'n nimaaygixy co miich ajcxy xy'ixtaaybich, canan yi' ycixpi co ajcxy ti m'oc'ixy yi mijhuinma'n huidibi ti nduñich, paady ycixpi miich ajcxy xy'ixtäyich co ajcxy nyajcay cüxyi miid tzajcaagy.

²⁷ Chi Jesús yjacminañ:

—Ca' myajjotmaygojcixy yi jüicy picy huidibi cijxp tigooyb. Yi' janchtiy mijjottigooygixy yi jüicy picy huidibi xymöhuiy yi jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy tücci'yi. Iich miich ajcxy je jugy'ajtin nmöhüibich huidibi ca' ycixipy ytigoyipy tücci'yi, com iich je' je jäy huidibi tzoon tzajpjoty, e Dios

Teedy xymic'ajtmoooyich, jëbi iich miich ajcxy nmöy jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy tücci'yi.

²⁸ Chi ajcxy nimay Jesús:

—¿Ti iich ajcxy jëbi huaad nduñ, nej jëbi iich ajcxy Dios xymijotcuje'aty?

²⁹ Chi Jesús y'adzooy:

—Dios chojcpy co miich ajcxy xymibi-yich, com Dios xyquejxich ya naaxhuiñ.

³⁰ Chi ajcxy nimay Jesús:

—¿Ti ijxpejt mdunamy miid iich ajcxy, jëbi iich ajcxy n'ixipy Dios ymic'ajt etz iich ajcxy nmibigipy co miich je' je Cristo? ¿Ti mijhuinmañ mdunamy? ³¹ Hich ajt nmij'ap nmijteedy ajcxy jecy'ajty yjicxy pijc ajcxy je maná jim ma titznaax'it. Jadu'n ymiñ jaybety ma jadun ymina'n: “Dios yejcpy jicxy picy huidibi tzoon tzajpjoty.”

³² Chi Jesús y'adzooy:

—Janch janch iich miich ajcxy yam jadun nimaaygixy co canan je' je' je Moisés huidibi miich ajcxy xymooyb je jicxy picy janchypi huidibi tzomb tzajpjoty. ³³ Je jicxy picy huidibi Dios yejcpy huidibi tzomb tzajpjoty, je' je' huidibi jugy'ajtin moy je naaxhuiñy-jäy huidibi ca' ycixipy ytigoyipy tücci'yi.

³⁴ Chi ajcxy nimay Jesús:

—Huindzin, iich ajcxy mooyg je jicxy picy janchypi jabom jabom huinixii.

³⁵ Chi Jesús yminañ:

—Hich jëdu'n je jicxy picy huidibi miich ajcxy xymöhuip jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy tücci'yi. Co jäy ajcxy xyñimiinich, e xymijpidägyich, huin'it ca' yi' ajcxy yuböccoda'nyii niminaxii, e co jäy ajcxy xymibicyich, ca' yi' ajcxy ytidzihua'nyii niminaxii.

³⁶ Com ti iich miich ajcxy nimäy, oy iich miich ajcxy ti xyja'ijxcixy, per ca' mibijccixy. ³⁷ Tüg'óciy pinjaty iich nDeedy yquexyp ma iich, xyñimimbich yi' ajcxy. E pinjaty xyñimimbich etz xymijpidaacpich, ca' iich yi' ajcxy n'ixtijy. ³⁸ Canan paady ycixpi iich ti

ndzooñ tzajpjoty ngidägich ya naaxhuiñ co nduna'ñich ngi'mhuinmañ. Hue' janchtiy yi' ndunaamyich nDeedyich y'ayuc ytiy'ajt, com yi' xyquejxich ya naaxhuiñ. ³⁹ Yi' jadu'n tzojcp iich nDeedy huidibi xyquejxich ya, co iich ca' ni pin nyajtigoyipyich, yi' huidijaty xymooybich. Hue' janchtiy yi' ajcxy nyajjugypigipyich jadüg'oc co anajty naaxhuiñybi ti yhuaad'ajtni mina ytigadzipy. ⁴⁰ Dios Teedy ti xyquexyich ya naaxhuiñ e yi' jadu'n tzojcp co pin jäy iich anajty xy'ijxpich, e xymijpidaacpich, ymiid'adipy je' ajcxy jugy'ajtin huidibi ca' tücci'y ycixipy ytigoyipy. Hue' janchtiy nyajjugypigipyich ajcxy jadüg'oc co anajty je naaxhuiñybi ti yhuaad'ajtni mina anajty ytigadza'ñ.

⁴¹ Chi je judíojäy ajcxy ooy yajtz-ibiiy yajcapxiy co anajty Jesús jadun ti ymina'n: “Hich je' je jicxy picy huidibi tzoon tzajpjoty.” ⁴² Jadu'n anajty ajcxy chachmina'n:

—¿Nej ca' je' yjadaajity je Jesús, je José y'ung, je huidibi ajt ytaj yteedy n'ixy'ajtim? ¿Nej co jadun ymina'n: “Hich ti ndzooñich tzajpjoty”?

⁴³ Chi Jesús y'adzooy:

—Ca' myajtzibiiygixy myaj-capxiygixy ac miichiy ajcxy. ⁴⁴ Ni pin jäy xycaniminipyich, pen ca' jayijp Dios Teedy huinmañ ymöyii co xymijpidägibich. E co xymijpidägibich, chi nyajjugypigipyich jadüg'oc co anajty naaxhuiñybi ti yhuaad'ajtni mina ytigadzipy. ⁴⁵ Com jadun ymiñ jaybety ma Dios ñecy huidibi je jäy ajcxy anajty Dios ytiy'ajt miid huidibi jecy'ajty yjaay co Dios yaj'ixpigamy je jäy ajcxy tüg'óciy. Paady ycixpi tüg'óciy jäy huidibi midoob Dios y'ayuc etz y'ixpijcpy Dios ytiy'ajt xymijpidägibich ajcxy.

⁴⁶ Ca' ni tüg jäy ti ixxy yi' Dios Teedy. Jëyi je jäy tüg'pajc huidibi

ti choñ ma Dios, yi' je' ti icy yi Dios. ⁴⁷ Janch janch iich miich ajcxy yam jadu'n nimaaygixy co pinjaty xymibijepich xymijpidaacpich, ymiid yi' ajcxy yjugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy tücci'yi. ⁴⁸ Hich jëdu'n je jüicy picy huidibi jugy'ajt mooyb je jäy huidibi ca' ycixipy ytigoyipy tücci'yi. ⁴⁹ Miich ajcxy mmij'ap mmijteedy yjiicxy'ajti ycaagy'ajti ajcxy je maná jim títznaaxtuum'it jecy'ajty. E chi ajcxy yo'ctay. E ni ca' ajcxy jugy'ajtin paty huinixiibi. ⁵⁰ Je jüicy picy huidibi nnigapxypich huidibi tsoon tzajpjoty, co jäy ajcxy jüicxipy, ymiid'adipy ajcxy je jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy tücci'yi. ⁵¹ Hich jëdu'n je jüicy picy huidibi ti choñ tzajpjoty, etz ti ycidägy ya naaxhuiñ huidibi jugy'ajtin yejep. Co jäy ajcxy jüicxyp je jüicy picy, ymiid'adipy ajcxy je jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy tücci'yi. Je jüicy picy huidibi nyegaamyich miid naaxhuiñjyäj ajcxy ycixpi, je' je' je' nninïcxich.

⁵² Chi je judío y'ixpicytije ajcxy ooy yaj'ayucyoon yajcapxyoon, ac je'yi ajcxy ñayñimáayigixy:

—¿Nej jada yëydije tijy yi' ñinïcx jüicxy'ajtim?

⁵³ Chi Jesús yminañ:

—Janch janch co iich miich ajcxy yam jadu'n nimaaygixy, pen ca' miich ajcxy mdzüdzcixy iich nninïcx, e pen ca' m'uuccixy iich nni'py, iich je jäy tügpajc huidibi tsoon tzajpjoty, ca' miich ajcxy miid'adipy yi Dios yjugy'ajtin. ⁵⁴ Com pinjaty iich nninïcx xychu'tzip etz iich nni'py xy'uucibich, ca' je ajcxy yjugy'ajtin ycixipy ytigoyipy tücci'yi, oy ajcxy yja'o'ccixy. Nyajjugypigipyich je' ajcxy jadüg'oc co anajty naaxhuiñbyi ti yhuaad'ajtni mina ytigadzipy. ⁵⁵ Hich nninïcx janchypi jüicxy picy yi', etz iich nni'py janchypi ügy yi'. ⁵⁶ Co yi jäy ajcxy xymibicyich xymijpidägyich

jadu'n ni paady nej jihuüy iich nninïcx xychüdzi, etz iich nni'py xy'uuci. Chi y'idipy ajcxy huinixii ma iich, etz iich n'idipyich huinixii ma je' ajcxy. ⁵⁷ Dios Teedy huidibi xyquejxich ya naaxhuiñ ymiid jugy'ajtin huidibi ca' ycixy yti-gooy. Hich ti nbaadyich ma Dios Teedy je jugy'ajt huidibi ca' ycixy yti-gooy. Nañ mbadamy miich ajcxy jugy'ajtin huidibi ca' ycixy yti-gooy ma iich. Co miich ajcxy xymijpidägyich, jadu'n anajty nipaady nej jihuüy mjiicxy'ajtigixy iich nninïcx. ⁵⁸ Je jüicy huidibi tsoon tzajpjoty, e ycidacy ya naaxhuiñ co jäy ajcxy jüicxy'adyii, yajtzinähuiib je ajcxy, ca' ajcxy yjugy'ajtin ycixipy ytigoyipy tücci'yi. Yi mmij'ap mmijteedy huidibi jüicx'ajtigixy je maná jecy'ajty, o'ctay ajcxy, ca' ajcxy paty je jugy'ajtin huinixiibi.

⁵⁹ Jadu'n Jesús ymiydacy jim ma je judíojäy ajcxy ñaymujctac jim Capernaum co anajty jim yaj'ixpicy.

Mayjäy ca' mijotcuje'ajty Jesús y'ayuc

⁶⁰ Co ajcxy Jesús y'ayuc midodaayi, nigujc-huäcxy je huidibi anajty xpijep ma Jesús. Chi ajcxy capxidzimy, e jadu'n ajcxy yminañ:

—Ooy chachchipity je Jesús y'ayuc. Ca' huaad ji pin huinjihuuyday.

⁶¹ Com Jesús ñejhuiiyb nej ajcxy anajty yajtzibiy yajcapxy, chi yminañ:

—¿Nej ca' miich ajcxy mijotcuje'aty je tzip ayuc jadu'n nej cham ajcxy ti nyajnimäy? ⁶² ¿Nej xymijpidägyibich ajcxy, pen m'ixpy icyipy ajcxy co anajty nba'ttigiyich jadüg'oc jiiby tzajpjoty ma ndzoonich? Com iich je' je jäy huidibi tsoon tzajpjoty. ⁶³ Je jäy ajcxy yjihuiñ, yi' je' ñinïcx yajjugy'ajtip, e je jäy ajcxy ninïcx ca' yi' ni ma chobaady, pen ca' miidty yjihuiñ. Co miich ajcxy mgöbigipy yi ayuc tiibi ngapxyich, huin'it ajcxy mbaadipy Dios yjihuiñ (je Espíritu Santo), etz mbaadipy

ajcxy jugy'ajtín huídibí ca' túccí'yi ycixy ytiigooy, oy mja'o'ccixy. ⁶⁴Per nigujc-huáčxy ma miich ajcxy pinjaty ca' mibícy iich n'ayuc.

Com Jesús ñejhuiyb anajty jayijpni pinjaty ca' ymibigyii y'ayuc, etz pinjaty anajty ciyegaanip ma ymidzip. ⁶⁵Chi Jesús yjacmíñañ:

—Paady ycixpi jayijp ti nmína'ñich, co ca' ni pin jébi iich xymijpidágy, pen ca' Dios Teedy jayijp yhuinma'ñ ymóyii co cöbiga'ñ ymóyii co cöbiga'ñ iich n'ayuc.

⁶⁶Huin'it mayjäy ajcxy, je huídibí anajty xpijcp ma Jesús, chi ajcxy huin-huáčtut ixmajtzní ajcxy Jesús. Ca' ajcxy y'ocjacpanicxni. ⁶⁷Chi jada' Jesús nimay je nimajmetz discípulos ajcxy:

—¿Nej nañ xy'ixmadzaambich miich ajcxyi?

⁶⁸Chi y'adzooy Simón Pedro:

—Huindzin, ca' jac ni pin iich ajcxy jébi huaad nmijpidágyich, com miich tügpajc miid je ayuc huídibí xya-jni'ixiiyich ajcxy nej jébi huaad iich ajcxy nbaadipy jugy'ajtín huídibí ca' ycixipy ytigoyipy túccí'yi. ⁶⁹Iich ajcxy nmibijcypich e nnejhuiybich co miich je' je jäy huídibí tzoon ma Dios huídibí huädz yhuinma'ñ ymiid.

⁷⁰Chi Jesús ymíñañ:

—Miich ajcxy je' ti nhuin'ixyich nimajmetzpi, e nidügti miich ajcxy mujcu' huinma'ñ mmiidity.

⁷¹Je Judas Iscariote, Simón ymang, anajty ytiypy. Com je' je' anajty ciyegam Jesús ma ymidzip, oy je' anajty yjajéjity nidüg ma je nimajmetzpi.

Jesús y'uch ajcxy nañ ca' anajty jaty mijpidaaci Jesús y'ayuc

7 Co jadu'n ytundaayi yjajtaayi, jim anajty Jesús yhuídity Galilea naaxjot, ca' anajty ñicxa'ñ jim Judea naaxjot, co anajty yi judíojäy ajcxy huídibí midzip'ajtíp yaj'öga'nyii. ²Tim huingon anajty je judíojäy xii, hue'

anajty ajcxy yxiigoyäxy Tabernáculo xii. ³Chi Jesús ñímaayi y'amigüg y'uch yëydijcpi:

—Tzon miich ya, nicx jim Judea naaxjot nayguëxigii mayjäyjoty. ⁴Com huenpinity huídibí nayguëxígaanip mayjäyjoty, ca' ajcxy naygoyüchyii. Mdunipy miich mijhuinma'ñ xiijoty, jigix je mayjäy xycömayipy.

⁵Ni Jesús y'amigüg ajcxy ca' anajty yjaty ymijpidágyii y'ayuc. ⁶Paady Jesús y'adzooy:

—Iich nxii ndiempo ca'ni paty mina ndigíhua'ñich jim Jerusalén jadu'n nej je Mesías. Janch miich ajcxy oytimyminaajity jébi mnayguëxícigixy ma je mayjäy ajcxy. ⁷Ca' huaad jébi miich ajcxy, naaxhuiñyjäy ajcxy, xymidziptzoñ. Janch iich xymidzip'ajtpich ajcxy yi', je' co ngaxpidzimyich yi yjibíhuinma'ñ huídibí ajcxy ytumyb. ⁸Nicx miich ajcxy jim ma xii yjadyii. Iich ca' nñicxa'ñich cham, com ca'ni iich ndiempo yhuaad'aty mina ndigíhuibiyich jim Jerusalén jadu'n nej je Mesías.

⁹Jadu'nydi jéda'ajty ymíñañ, chi yhuí'miyy jim Galilea.

Jesús ñicxy jim Jerusalén xiijoty

¹⁰Co Jesús y'amigügtijc ajcxy jayijp ñicxtay xii'ajtpi jim Jerusalén, chi Jesús nicxy nañ jadu'n ayüch ameech ma anajty xii yjadyii. ¹¹Xiijoty je judíojäy ooy ajcxy ja'ixtay Jesús, e chi ajcxy ymíñañ:

—¿Ma jada' je Jesús?

¹²Ma je mayjäy ajcxy may anajty ajcxy tzachnigapxcixy tzachnimydaacixy Jesús. Nijéjity anajty ymínaangixy: “Tüg yëydijc oyjäybi yi’”; e nañ nijéjity ymínaangixy: “Ca'p yi' y'oyjäyity, nigo jäy tzachhuin'íñ.”

¹³E ni pin anajty ca' capxidzimy mayjäyjoty co y'oyjäyity anajty Jesús, miid co anajty ajcxy je judío xpicityjic ajcxy tzachtzigiiygixy.

¹⁴ E mijxijoty Jesús ñicxy jim ma Dios ytiyc, chi jim ytiñiy yaj'ixpijci. ¹⁵ Je judío y'ixpicityjc tzachmaañhuindiicx-cixy anajty je Jesús, chachminaangixy anajty:

—¿Nej jada' tity jada chach'ixpicity? e ca' ni ma ti y'escuel'aty.

¹⁶ Chi Jesús y'adzooy:

—Jada ixpijcin ca' iich jada një'adyii. Yi' jada yje' je huidibi xyquejxich ya naaxhuñ. ¹⁷ E pen ji pinjaty cuydunaani yi' ytiy'ajt je huidibi xyquejxich, huinjihuipy yi' jada ixpijcin, pen janch Dios yi' ytiy'ajt, o pen iich yi' ngi'm ayuc huidibi ngaxypich. ¹⁸ Je jäy huidibi yci'm'ayuc yci'mdiy'ajt miid yaj'ixpicy, ci'm je' ñaygömaya'nyii. Janch pinjaty tzojcp co ycömayiib je' yhuindzin huidibi ti yquexyii, tiydudägy je', ca' je' y'aniijity.

¹⁹ Janch co Moisés miich ajcxy xymoy Dios ytiy'ajt. E ni tüg miich ajcxy mgacuydungixy je tiy'ajt. ¿Ti ycixpi co miich ajcxy xyaj'öga'nich?

²⁰ Chi je jäy ajcxy y'adzooy:

—Mujcu' miich miid ma mjot mhuinma'ñ. ¿Pin miich yam xyaj'ögam?

²¹ Chi je' ajcxy nimay:

—Miid tügpajc mijhuinma'ñ tiibi nduñich sábadó xií, yi' miich ajcxy mij mdzachjihuiiyb mdzachhuinmaayb.

²² Moisés miich ajcxy xyajnajtz'ane'miyy je cötujcin co ajcxy m'ung mdiy'ajttiyyigixy (oy je' ca' yajtzondac, miich janchtiy ajcxy mmij'ap mmijteedy Abraham yajtzondac), e paady ycixpi miich ajcxy m'ung mdiy'ajttiyyigixy oy yjapocxxiidumity. ²³ E chi jada' ca'ydi miich ajcxy Moisés ytiy'ajt mnixiici myajxiici, paady ajcxy m'ung mdiy'ajttiyyigixy oy sábadó xiijoty. ¿Ti miich ajcxy co xymijotma'tcixich co tüg jäy ti nyajtzögyich sábadó xiijoty? ²⁴ Ca' m'ix'ijxcixy mba'ijxcixy mmigüg miid anñ. Yajciyöyi yajtecyöyi miich ajcxy jäy ypocy miid tiy'ajt.

Ooy ajcxy tzachhuinmay je jäy, peni Jesús je' je' anajty je Cristo

²⁵ Chi ajcxy nijëjity Jerusalénjäy yminañ:

—¿Nej ca' jada jada' yjëjity je huidibi ajcxy yjayaj'ögamyi? ²⁶ Oc'ix ajcxy, ta ycapxy uamiydägy ijna' que'xna', e ca' ajcxy huam nimäy. ¿Nej ti jada ajcxy iijcajpcixy yajxon tungmiidpi ajcxy co jada yjëjity je Mesías? ²⁷ Hich ajt nnejhuiiyim ma jada yëydijc chooñ. Per je Cristo co anajty je' ymiñ, ni pin je' canejhuñhuipy ma je' anajty choñ ma ycogajpity.

²⁸ Co Jesús jadu'n midooy, co anajty yaj'ixpicy ma Dios ytiyc, huin'it Jesús mic yminañ:

—Mnejhuiiyb miich ajcxy pin iich, e ma ndzooñich. Per ca'p iich ti nmiñich ya naaxhuñ miid iich ngi'mdzojcin. Yi' huidibi iich ti xyquexyich, tiydudägy yi' ytuñ, e ca' miich ajcxy yi' m'ixy'ájtigixy. ²⁹ Hich janchtiy n'ixy'ajtypich je'. Je' co jim ndzooñich ma je', e je' iich xyquejxich.

³⁰ Huin'it ajcxy jamadzaañ, per ca' ni pin cñixajiy, com ca'ni anajty paady je xií je tiempo mina ñaygyegiiyb ma ymidzip ajcxy. ³¹ Per mayjäy ooy miijicy je Jesús y'ayuc, e yminañ ajcxy:

—Co anajty je Cristo ymiñ, ca' jada' niñi mijhuinma'ñ tuna'ñ ca'ydi jadayaabi yëydijc.

Je teedy mijtungmiidpi yquejx ajcxy soldadotijc huen majtcixy Jesús

³² Co je fariseojäy ajcxy ayuc midooy co jäy chachminaangixy jadu'n co je Jesús je' je' je Cristo, chi ajcxy quejxy tungmiidpi huen Jesús yajmach.

³³ Paady Jesús yminañ:

—Hich jac-huäcxijpich hueeni ma miich ajcxy, chi nnicxa'ñich jadüg'oc jiiyby tzajpjoty ma huidibi xyquejxich. ³⁴ Xy'ixtähuibich miich ajcxy, e ca' iich miich ajcxy xypaadipy. Ma anajty iich

nnicxyich, miich ajcxy ca' jaydëbi jii by
nnicxcixy.

³⁵ Huin'it je judíojäy ixpicytjic acjëyi
ajcxy ñay'amidoohui:

—¿Ma jada jada' y'ocnicxa'ñ, e nicxy
iich ajt ngapaatim? ¿Nej nicxiib jada'
ma je judíojäy ajcxy huidibi yajpaatcixy
yxii yaa ma yi griegojäy ajcxy, e
yaj'ixpigaangixy yi griegos ajcxyi?
³⁶ ¿Nej jada' yajhuimbidzimy? co
ymina'ñ: “Xy'ixtähuibich miich ajcxy,
e ca' xypaadibich, e ma anajty iich
nyajpaady, ca' miich ajcxy jaydëbi jii by
nnicxcixy.”

Je nii huidibi jugy'ajt yejcp huidibi ca' ycixy ytigoy

³⁷ Co je mijxii ycodiicxni, chi Jesús yti-
nah'ahuüy, chi mic ymina'ñ:

—Pen ji pinjaty tiy'ajt nejhuühua'ñ
jadu'n nej ixxyipy jäy ytidzäyii tzocy yi
nii, huen xyñimiiñich, etz nmöhuibich
tiy'ajt. ³⁸ Je jäy ajcxy pinjaty
xymbijcpich xymijpidaacpich, ytunipy
ajcxy jadu'n nej Dios ñecy ymina'ñ ma
jadu'n yjaybetyity: “Ycapxypidzimipy
je' ajcxy Dios ytiy'ajt, etz mayjäy
jotcujc'ajtin etz jugy'ajtin pada'ñ
huinixii, ytimyñipaaty jadu'n nej nii
ypidzimy janch com ma tüg niigop.”

³⁹ Je' anajty jadu'n Jesús ytiyyp pin-
jaty je' anajty mibijcip, je' anajty ajcxy
adigihuaanip jottigihuaanip je Espíritu
Santo. Ca' ni anajty je Espíritu ymini ma
je discípulos ajcxy com ca'ni anajty Jesús
yhuimbityñi tzajpjoty.

Jäy ajcxy ca' ñay'ayuc-huinjihuiyi miid Jesús ycixpi

⁴⁰ Je mayjäy ajcxy huidibi anajty ti mi-
dooy nej Jesús anajty ti ymina'ñ, nidüg
nimetz ymina'ñ:

—Jadaabi je' je tiydudägypi jäy
huidibi Dios y'ayuc najtzcapxiyip.

⁴¹ Jacjadyii ymina'ñ ajcxy:

—Je' yi' je Mesías.

Per nijëjity ajcxy huidibi ca' ymibijc-
cixy chachminaangixy:

—Ca' jim Galilea naaxjot chona'ñ je
Mesías. ⁴² Com jadu'n yjaybetyity ma
Dios ñecy co je Mesías jim chona'ñ ma
David y'ap y'oc, jim ma je cajp huidi
xiijip Belén ma David ycocajpity.

⁴³ Je mayjäy ca' anajty ajcxy ñay'ayuc-
huinjihuiyigixy miid Jesús ycixpi. ⁴⁴ Ni-
jëjity anajty ajcxy ytimymadzamy Jesús,
per ca' ni pin ymajtzi.

Judío ixpicytjic ca' ajcxy mijpidacy Jesús

⁴⁵ Chi ajcxy policías huidibi tumb ma
tzajptjic nihuimbijty ajcxy je teedy mij-
tungmiidpi etz je fariseojäy ajcxy, chi
ajcxy ñimaayy:

—¿Nej ajcxy co ca' ti mmatztcixy je
Jesús?

⁴⁶ Chi ajcxy je' y'adzooy:

—Nicaminaaxii tüg yëydjic jadu'n ti
ymiydägy jadu'n nej yijiiibi yëydjic.

⁴⁷ Chi je fariseojäy ajcxy ymina'ñ:

—¿Nej nañ ti miich ajcxy
myajhuin'ünigixyi? ⁴⁸ Ca' nminanim ti
ajcxy teedy mijtungmiidpi o fariseojäy
ajcxy mibijccixy Jesús. ⁴⁹ Je mayjäy
huidibi mijpidaaci Jesús y'ayuc, ca'
ajcxy y'ixpicyity ma Dios ycotujcin.
Dios yi' ajcxy tzaachytuniib.

⁵⁰ Nidügty ajcxy je' anajty je Nicodemo
huidibi oga'n'aty ni'oy Jesús coodz, je'
ymigügtjic jadu'n nimay:

⁵¹ —Jadu'n iich ajt ngötujcin
xy'ane'mim co ca' huaad ndzaachytu-
unim pinjäy, pen ca'p jayjip n'ixyöyim
nbayöyim ti anajty ti tuñ.

⁵² Chi ajcxy ymigügtjic
y'adzohuimbijty oyñinej:

—¿Nej miich nañ jadu'n galileojäy?
Ixta' yajxon ma Dios ñecy, com
jii by mnejhuühuiipy co jim Galilea
ca' jim chona'ñ pinjäy huidibi Dios
y'ayucnajtzcapxiyip.

⁵³Chi ajcxy ñicxtay nidüg nidüg ma yjiin ydijc.

8 Chi Jesús ypa'ttigiiy ma je cögop huidibi xiijip Olivos. ²Com jabom jopyñi Jesús yquidacy jadüg'oc ma Dios ytijc. Chi mayjäy ñimiini. Chi y'ixtacy, e chi ytigiiy yaj'ixpijcpí. ³Je jäy ajcxy huidibi Dios ycötujcin yaj'ixpijcp etz je fariseojäy ajcxy miidmiin tüg töxyjäy ma Jesús huidibi anajty ti ytundigooy miid huingbi yéydijc. Chi ajcxy pidacy cujc'amy ma je mayjäy. ⁴Chi ajcxy nimay Jesús:

—Huindzin, jadyaabi töxyjäy huingbi yéydijc miid ti ytundigoy. ⁵Moisés ytiy'ajt iich ajcxy xyña-jtz'ane'miy jecy'ajty co yajtzaagögädzipy jada jadu'mbi töxyjäy. ¿Nej miich m'ocminambi?

⁶Jadu'n ajcxy nimay co anajty ajcxy oc-huinma'n'ixa'ñ. Hue' anajty ajcxy ix-taayb nej jébi huaad yajpocycäy Jesús. Chi Jesús yhuindacy, chi jada' ytigiiy jaaybi miid yc'ihuäx naaxc'xy. ⁷Com je' anajty ajcxy chachyaj'amidooyb, chi Jesús ytinaygy. Chi ajcxy nimay:

—Pin jäy ji ma miich ajcxy ca' ti pocy miidity, huen yi' jayijp tzaagäch jada töxyjäy.

⁸Chi Jesús yhuindacy jadüg'oc. Chi ytigiiy jaaybi jadüg'oc naaxc'xy. ⁹Co ajcxy jadu'n ayuc yajhuinjihuiydaayi, chi ajcxy ooy chöyduñ, com yjihuiy ajcxy ypocy. Chi ajcxy yjihüäctay. Chi je mijjäydijc ajcxy ñaybattzondayi. Jesús yhui'miiy nimetz miid je töxyjäy huidibi jim anajty tinaayb huingon. ¹⁰Chi Jesús yhuäccugiy jadüg'oc nimay je töxyjäy jada:

—¿Ma ajcxy je jäy? ¿Ca' ni pin ti xy-chachyutuñ miid mbocy ycixpi?

¹¹Chi je töxyjäy y'adzooy:

—Huindzin, ca' ni pin.

Chi Jesús yminañ:

—Ni iich miich ngatzaachytunipy miid mbocy ycixpi. Nicx, e ca' m'ocjacpocytuunip.

Jesús jadu'n nipaady nej tüg jiin huidibi tiicxpí

¹²Chi jadüg'oc Jesús yjactigiy miydacp yminañ:

—Iich je tiy'ajt nmiid ya ma naax-huiñyjäy, jadu'n iich nipaady nej tüg jiin huidibi tiicxp ma jäy ajcxy. Pin-jäy xymijpidaacpich ymiid tiy'ajt nej jébi huaad tudägy chinähuipy, jadu'n nipaady nej jihuiy ytüyöy ma jiin ytiicxin.

¹³Chi je fariseojäy ajcxy nimay Jesús:

—Miich ci'm nayñidiy'ajtip co miich je' je Cristo, e ca' mdiy'ajt chobaady.

¹⁴Chi Jesús y'adzooy:

—Janch co iich ci'm nayñidiy'ajt'adyiijich co iich je' je Cristo. E iich ndiy'ajt janch yi'. Com nnejhuiybich ma ti ndzooñich, e ma nnicxa'ñich. E miich ajcxy ca' mnejhuiygixy ma ndzooñich, e ma nnicxa'ñich. ¹⁵Miich ajcxy mmigüg mbocy'ijxyp miid ngi'mhuinma'ñ. Ca' ni pin nbocy'ixyich miid ngi'mhuinma'ñich. ¹⁶Pen iich anajty nyajciyöybich nyajtecyöybich jäy ypocy, tiydudägy anajty jadu'n nduñich. Com iich ca' nyajpaadyich naydüg. Je' xymiid'ijtpich je Dios Teedy huidibi ti xyquexyich. ¹⁷Com cojaay jadu'n y'ity ma miich ajcxy mgötujcin ñecy: “Pen nimetz jäy nigodiy'ajt'aty huentiijity, tzoobatp ajcxy y'ayuc.” ¹⁸Iich ci'm nayñidiy'ajt'adyiijich co ndzooñich tzajpjoty, etz nDeedyich nañ jadu'n xyñidiy'ajt'ajtpich, co je' ya ti xyquexyich.

¹⁹Chi ajcxy y'amidooy:

—¿Ma miich mdeedy yajpaady?

Chi Jesús y'adzooy:

—Com co ca' iich miich ajcxy xy'ijxcapy co iich je' je Cristo, nañ ca' ajcxy m'ixy'adyii iich nDeedy. Co ixypiy

ajcxy xy'ijxcapyich, nañ jaydēbi ixyipy ajcxy nejhuiy pin iich nDeedy'ajtpy.

²⁰ Jim jadu'n Jesús ycapxy ymiydacy ma je meeñ'ijttac, co anajty yjāy yaj'ixpicy ma Dios ytjic. E ca' ni pin ymajtzi. Com ca'ni anajty yxii yhora anajty paadyñi mina ñayg̃yeg̃iyb ma ymidzip.

Jesús ñimay ymigügtjic co ca' huaad ñicxy ma je' anajty ñicxy

²¹ Chi Jesús yjacnimaayi ajcxy:

—Iich nnicxaanip iich, miich ajcxy xy'ixtāhuibich. Miid ajcxy mbocy ycixpi m'ōgaangixy, com ma nnicxañich ca' huaad miich ajcxy jēbi nnicxcixy miid mbocy ycixpi.

²² Huin'it je judíoñy ajcxy ac jēyi ñayñimaayi:

—¿Nej nicxy jada' ci'm ñayyaj'ōgañyijji? Com jadu'n yminañ co ma yi' ñicxy, ca' huaad iich ajt jēbi nnicxim.

²³ E Jesús nigi ñimay'idich anajty:

—Miich ajcxy ya naaxhuiñ mmidity mdiy'ajtcp. Iich tzajpjoty nmiididyich ndiy'ajtcpich. Miich ajcxy naaxhuiñyājy ajcxy ytiy'ajt mmijpidaacipy. Iich ca' nmijpidāgyich naaxhuiñyājy ytiy'ajt. ²⁴ Iich miich ajcxy jadu'n nñimaayb co m'ōgam miich ajcxy, e ca' ajcxy Dios mbocy xyhuinmeecxp. Copicy ajcxy m'ōgipy, e ca' Dios mbocy ajcxy xyhuinmeecxp, pen ca' xymibigāangixyich co iich je' je huidibi jēbi mbocy ajcxy xyhuinmeecxp.

²⁵ Chi ajcxy ñimay Jesús:

—¿E miich, pin miich?

Chi Jesús y'adzooy:

—Ti ajcxy nyajñimaaygixy pin iich, co oga'n ndigiyich jāy yaj'ixpijci. Cham jadüg'oc nyajñimaaygixy. ²⁶ May ooy tijaty ayuc nyajñimāhuaangixy nej ti mdundigooygixy ma Dios ytiy'ajt. Cham ca' ajcxy nyajñimaydāhuipy. Je huidibi ti xyquexyich ya naaxhuiñ je' tūg'óciy

tiy'ajt miid. E ngapxpīdzimych je ayuc je tiy'ajt jēyi huidibi ti nmidooyich ma je'.

²⁷ Je jāy ca' ajcxy huinjihuy co Dios Teedy anajty Jesús ñigapxyp. ²⁸ Paady Jesús ñimay ajcxy:

—Co anajty miich ajcxy ti xyajcrudzpetyich, iich je jāy huidibi tzoon tza-jpjoty, huin'it miich ajcxy mnejhuñhuip co iich je' je Cristo. E co iich ca' ngi'mhuinmañ nduñich. Yi' iich ya nmiydacypich huidibi Dios Teedy ti xyaj'ane'mych. ²⁹ Je Dios Teedy huidibi ti xyquexyich, yi' iich miid n'ityich. Ca' iich yi' xy'ixmachich. Com co iich njatytimyumbich jabom jabom huidibi yi' chojcp.

³⁰ Co Jesús jadu'n yminañ, chi mayjāy ooy ymibijcy.

Jāy huidibi mibijcp Jesús ycuychinaayipy yi' ytiy'ajt

³¹ Chi Jesús ñimay je judíoñy ajcxy huidijaty anajty ti ymibicy:

—Pen mmibijc ajcxy cixyjot huinijot tūg'óciy iich n'ayuc, e ca' m'ijxmadzipy ajcxy iich n'ayuc, huin'it iich miich ajcxy jēbi njāy'adyi. ³² Huin'it jēbi ajcxy mnejhuñhuipy Dios ytiy'ajt. E. Dios ytiy'ajt xyñihuaangixip ma je mjibic-huinmañ ooy xy'ané'ngixy.

³³ Chi ajcxy y'adzooy:

—Abraham iich ajcxy nmij'ap nmijteedy'ajtpy. Ca' iich ajcxy huaad ni pinjāy xyjac'ane'my. ¿Nej co miich jadu'n minañ: “Dios ajcxy xyñihuañip ma yi' mjibic-huinmañ xy'ané'ngixy”?

³⁴ Chi Jesús y'adzooy:

—Janch janch iich miich ajcxy jadu'n nimaaygixy co tūg'óciy pinjaty pocy ytundib, jibicp yi' ane'mip. Tim jadu'n nipaady nej tūg' tumbi huidi codoog̃i y ijtp, yi' yhuindzin jatytimy'ane'mip. ³⁵ Yi' tumbi huidibi codoog̃y ijtp, ca' yhuñmañ ma je jāy ytiy'ajt huinixii. Yi' jāy y'ung janchtiy

hui'mam huinixii ma yteedy ytijc. ³⁶Pen Dios y'ung miich ajcxy xyajpidzimgixp ma je jibicpi xy'ane'mgixy, janch huinixii m'idaangixy, ca' ma ti jibicpi xy'oc'ane'mgixnipy. Tim jadu'n nej Dios y'ung y'ity, ca' ti jibicpi y'ane'myii. ³⁷Nejhuiyibich co miich ajcxy Abraham mmij'ap'adyii mmijteedy'adyii. Per miich ajcxy chachyaj'ogaambich. Je' co ca' mijpidaaccixy iich n'ayuc huidibi njayajnimaa'ygixyp. ³⁸Hich miich ajcxy nyajmiidmiydaacyp tiibi n'ixyich huidibi ndeedyich ytumyb. E miich ajcxy yi' mdumyb nej m'ap mdeedy ti xyajnimaa'ygixy.

³⁹Chi ajcxy y'adzooy:

—Hue' iich ajcxy nmij'ap'ajtyp nmijteedy'ajtyp je Abraham.

Chi Jesús y'adzooy:

—Pen janch ajcxy Abraham mmij'ap'adyii mmijteedy'adyii, yi' ixyipy ajcxy mdungixyp jadu'n nej Abraham tuuñ. ⁴⁰Janch iich miich ajcxy yxchachyaj'ogaangixyich, e ti ajcxy njayajnimäy je huidibi iich ti nmidooyich ma Dios. Ca' Abraham yaj'ögy je jäy ajcxy huidijaty anajty Dios ytiy'ajt miid, jadu'n nej miich ajcxy m'iditzaangixy. ⁴¹Miich ajcxy jibic-huinma'n mdungixyp, tim jadu'n nej m'ap mdeedy jibic huinma'n ajcxy tuñ jecy'ajty.

Chi ajcxy Jesús adzooy:

—Ca'iich ajcxy ndigoy'ungity. Je' tügpajc iich ajcxy ndeedy'ajtyp Dios Teedy.

⁴²Chi Jesús yminañ:

—Peni Dios ixyipy ajcxy mdeedy'ajtyp, xychojcpich xymijpidaacpich ixyipy ajcxy. Com Dios ti xyquexyich ya naaxhuiñ, e jiiyby ndzooñich ma Dios. Ca'iich ngi'mdzojcin ycxipi nmiiñich ya naaxhuiñ. Yi' je' jadu'n tzojcp pin ti xyquexyich. ⁴³¿Ti co ca' miich ajcxy mhuinjihuüy iich n'ayuc? Je' co ca' ajcxy midohuaangixy iich n'ayuc. ⁴⁴Je'

miich ajcxy mdeedy'ajtyp je mujcu'. Miid ngi'mdzojcin mguydungixy je mujcu' chójcin. Je mujcu'yaj'öctiyyb yi' jäy maabi naaxhuiñybi chondägy. Je mujcu' ca' je' ixaani Dios ytiy'ajt. Ca' ni ti tiy'ajt yajpaady ma je', com je mujcu' indaacp je', chi ci'm ooy nijot y'idich. Je' ooy indacy, e je' oga'n anii yajtzondac. ⁴⁵Com miich ajcxy mujcu' yhuinma'n miid, paady miich ajcxy ca' xymibijci xymijpidaaci n'ayucich co iich tiy'ajt njamiydaägy. ⁴⁶Ni pin miich ajcxy xycayajpocycähuipy. Peni tiy'ajt iich miich ajcxy nyajnimaa'yb, ¿ti co ca' mmijpidaaccixy iich n'ayuc? ⁴⁷Je jäy ajcxy huidibi yajpatp ma Dios, y'amido'ijtyp ajcxy Dios y'ayuc. Paady miich ajcxy ca' m'amido'ijtcixy Dios y'ayuc, com ca' ajcxy Dios mDeedy'ajtigixy.

Jesús jiiyim anajty yjugy'aty ca'ydí Abraham

⁴⁸Chi je judío ixpicytijc ajcxy y'adzooy:

—Ti iich ajcxy yajxon nmina'n co iich mgogajpity jim Samaria, e mujcu' miich miid ma mjot mhuinma'n.

⁴⁹Chi Jesús y'adzooy:

—Ca' iich mujcu' nmiiidity ma njot nhuinma'n, com nyajmij'ajtypich nDeedy, e miich ajcxy xy'ixtjipich. ⁵⁰Hich ca' ci'm naygömayiijich. Dios Teedy iich xycömaa'yb, com yi' je' huidibi ixyöyp payöyp jäy ajcxy ypocy. ⁵¹Janch janch iich miich ajcxy nimaaygixy co ji nijëjity jäy huidibi iich n'ayuc cuydumb, e ca' yi' ajcxy yjugy'ajtin ycxipy ytiyoyipy tücci'yi co y'ó'ccixipy.

⁵²Chi je judío ixpicytijc ajcxy y'adzooy:

—Cham iich ajcxy janchtiy ti nnejhuüyich tiydudägy co miich mujcu' miidity ma mjot mhuinma'n. Abraham o'c je', nañ jadu'n o'c ajcxy je' huidibi

anajty Dios ytiy'ajt capxhuäcxip, e miich mmina'n co pen ji pinjaty miich m'ayuc xymibijcip xymijpidaacip, ca' je' y'ögipy. ⁵³ ¿Nej mjacmiid miich mic'ajt, ca'ydi Abraham, iich ajt nmij'ap nmijteedy huidibi o'ci? ¿Nej mjacmiid miich mic'ajt, ca'ydi ajcxy huidibi Dios y'ayucnajtzcaxiyy, huidibi ajcxy o'ci? ¿Pin miich mdimnaydijyii?

⁵⁴ Chi Jesús y'adzooy:

—Pen iich n'aygömayibich ci'm, ca' n'ayucich chobaadipy. Iich nDeedy yi' xycömayipich, je huidibi miich ajcxy mdijpy co ajcxy mDios'adyii. ⁵⁵ Per miich ajcxy ca' Dios m'ixy'adyii. Iich janchtiy n'ixy'ajtypich Dios. E co ixipy mmina'nich co ca' iich Dios n'ixy'adyii, in-daacpich ixipy, jadu'n nej miich ajcxy m'indaaccixy. Janch iich n'ixyich Dios, e nguydumyibich yi' y'ayuc. ⁵⁶ Je Abraham, miich ajcxy mmij'ap mmijteedy, jotcujc ooy ñayjihuiiyi co anajty ixa'n iich nxi ndiempo ya naaxhuiñ. E co ixy co iich nmiinich, chi ooy yjotcugiiy.

⁵⁷ Chi je judío xpicityjc ajcxy nimay Jesús:

—Ni mgamiidity huixchigui'px majc jimijt, e ¿mmina'n co m'ixy Abraham? (Ca' m'ixy'ajti je Abraham, naxy tüg mil jimijt maabi je' y'o'cni.)

⁵⁸ Chi Jesús y'adzooy:

—Janch janch iich miich ajcxy jadu'n nimäy co ji anajty iich co ca'ni anajty Abraham yma'xung'aty.

⁵⁹ Chi ajcxy tzaa conigy tzaagädza'n anajty ajcxy. Chi Jesús yhuingoyüch, e ypidzimy ma Dios ytjic.

Jesús yajtzooc tüg huintzpi

9 Hue' anajty Jesús huidijtp co ixy tüg huintz, jadu'n anajty huintz ti yma'xung'aty. ² Chi ydiscipulos ajcxy y'amidoohui:

—Huindzin, ¿pin pocy ytuun, jada huintzpi o ytaj yteedy, co huintz yma'xung'aty?

³ Chi Jesús y'adzooy:

—Ca' yi' ypocytuuñ, ni ytaj yteedy, hue' janchtiy paady ycixp jadu'n yjajty, jigix Dios ymic'ajt ñiguëxigity ma yi'.

⁴ Copicy njactúunibich yi' ytung huidibi ti xyquexyich ya naaxhuiñ. Miinip je xii tiempo ma ca' pin Dios y'ayuc tunaani. Jadu'n nej jihuiy ixipy je xiimbi ti ñaxy etz je coodzpi ti ymiin. ⁵ Jadu'n nej n'ityich ya naaxhuiñ nmidich Dios ytiy'ajt, jadu'n iich nipaady nej tüg jiin huidibi codiicxp yi naaxhuiñyäjy.

⁶ Co Jesús jadu'n yminanday, chi nidzujiiy naax, chi mo'ntz yaj'oyiiy miid chujni, chi jada' yajjaaxi je jäy yhuin miid je mo'ntz. ⁷ Chi nimay jada':

—Nixc quejtzpuj yi mo'ntz jim ma yi Siloé nii y'aboztzigity —je ayuc Siloé jadu'n yhuimbidzimy: quexyöybi.

Chi je jäy huintzpi ñicxy jim, chi oy quejtz puja je mo'ntz, chi oy huimbity ti anajty yhuindicxigy. ⁸ Je ymijiin ymidijc ajcxy etz tüg'óciy huidijaty anajty ajcxy ti ixj je huintzpi co jabom jabom inäy limosna yajmucy, chi ajcxy ñay'amidoohui miñ xyipy:

—¿Nej ca' jada yjéjity je huintzpi huidibi anajty jabom jabom limosna yajmujcpi?

⁹ Nijéjity ajcxy yminañ:

—Je' yi'.

E jacjadyii ajcxy yminañ:

—Huingbi yi', nigoob jadu'n yquëxigy nej je'.

E je' yminañ ci'm:

—Iich jëdu'n huidibi anajty huintz.

¹⁰ Jadu'n anajty ajcxy tzach'amidoy:

—¿Nej yi' mhuiin ti ñay'ahuäcxii?

¹¹ E je' anajty y'adzooy:

—Yi yëydijc huidibi ajcxy ytijyp Jesús, yi' mo'ntz yaj'oyiiy xyajjaaxich nhuiin, e chi xyñimaayich: “Nixc quejtzpuj ma yi Siloé nii.” Chi nnicxyich, e oy nguejtzpujyich, e chi nhuindicxi'cyich.

¹² Chi ajcxy je' nimay:

—¿Ma je' je yëydijc?

Chi je huintzpi y'adzooy:

—Ca' nnejhuüyich.

**Fariseojäy tiy'ajt pijcy nej
je huintzpi anajty ti chögy**

¹³ Chi ajcxy yajnicxy ma fariseojäy ajcxy yhuinduu, je huidibi anajty huintz yajpatp. ¹⁴ Hue' anajty tüg sábado xii (judfojäy ajcxy amayxii) co Jesús mo'ntz yaj'oyii, e yajhuindicxigy je huintzpi. ¹⁵ Chi je fariseojäy ajcxy jadüg'oc yajty nej anajty je jäy ti yhuindicxigy. Chi je jäy y'adzooy:

—Mo'ntz ti pidägy ma iich nhuiin, chi iich ti nguejtzpujy, e cham n'ijxnibich.

¹⁶ Nijējity fariseojäy ajcxy yminañ:

—Yi yēdyjc huidibi jada jadu'n ti tuñ, ca' yi' Dios ytiy'ajt miidity, com ca' yi' amay'aty sábado xii.

Chi ajcxy jacjadyi y'adzooy:

—¿Nej tity jada mijhuinmañ octuñ, pen hue' yi' pocyjäy?

Ca' ajcxy nay'ayuc-huinjihuiyigixy.

¹⁷ Chi ajcxy jadüg'oc nimay je jäy huidibi anajty ti y'ijxigy:

—E miich, ¿nej m'ocminambi? ¿Pin jäy yi' tiibi xyajhuindicxigy?

Chi je jäy y'adzooy:

—Tüg jäy huidibi Dios y'ayuc etz ymic'ajt miid.

¹⁸ Chi je judío ixpicytije ajcxy ca' anajty tim mibigaangixy co je yēdyjc anajty huintz yajpaady, e co anajty ti yhuindicxigy, ixti cooni ajcxy ytaj yteedy mijhuoohui. ¹⁹ Chi ajcxy amidoohui ytaj yteedy:

—¿Nej je' jada miich ajcxy m'ung huidibi huintz ma'xung'ajti? ¿Nej jada ti yhuindicxigy?

²⁰ Chi je' ytaj yteedy ajcxy y'adzooy:

—Iich ajcxy nnejhuüyib co iich ajcxy yi' n'ung, e co yma'xung'ajty huintz.

²¹ Per jadu'n nej cham ti yhuindicxigy, e pin yi' yhuin ti yajhuäcxyii, ca' iich ajcxy yi' nnejhuüyigixy. Amidoo miich

ajcxy yi' ci'm. Mij'anäciñ yi', ñigapxipy yi' ci'm.

²² Jadu'n ajcxy ytaj yteedy y'adzooy, miid co ajcxy tzachtzigiyigixy je judío ixpicytije ajcxy. Com je judío ixpicytije ajcxy ti anajty ñaygäpxigixy co anajty yajpidzimaangixy ma ajcxy ñaymujctac je jäy ajcxy pinjaty anajty mibijcp co Jesús anajty yjējity je Cristo. ²³ Paady ajcxy ytaj yteedy yminañ:

—Mij'anäciñ yi', amidoogix miich ajcxy yi' ci'm.

²⁴ Chi ajcxy y'amidooy mimejtz'oc je yēdyjc huidibi anajty ti y'ijxigy, e chi ajcxy nimay:

—Cömay capxpat yi' Dios co ti mdzögy. Ca' mgömay mgapxpaady je Jesús. Com iich ajcxy nejhuüyib co yi' Jesús, tüg yi' pocytumbi. Ca' yi' Dios y'ayuc ytiy'ajt miidity.

²⁵ Chi je jäy y'adzooy:

—Pen tüg pocytumbi yi' Jesús, ca' nejhuüyich. Huidibi janchtiy nnejhuüyibich, co anajty iich nhuintzity etz co cham huindicxibich.

²⁶ Chi ajcxy y'amidooy jadüg'oc:

—¿Nej ti xytuñ? ¿Ti ti tuñ co ti xyaj'ijxici yi' mhuiin?

²⁷ Chi je' y'adzooy:

—Ti ajcxy nyajnimaaangixy, e ca' ajcxy ti m'amido'idaangixy. ¿Nej nañ ixpi-gaangixy miich ajcxy ma yi'ji?

²⁸ Chi ajcxy je' ogy, nimay ajcxy jadu'n:

—Miich ixpijc ma yi', iich ajcxy n'ixpijcpich ma Moisés ytiy'ajt. ²⁹ Iich ajcxy nejhuüyib co Dios Moisés migapxy. Janch yi' Jesús ca' iich ajcxy nnejhuüyigixy ma yi' chooñ (ma mic'ajt ti paady).

³⁰ Chi je jäy y'adzooy:

—Ooy yi' y'oychigiyñity y'oyhuinmañity co miich ajcxy ca' mnejhuüyigixy ma yi' chooñ (ma mic'ajt ti paady), e ti iich yi' xyajhuindicxigyich. ³¹ Yajxon yajnejhuüy co Dios ca' yi' midoohui

pocyjäydjic y'ayuc. Pen oy jäy iich ajt, e nguyduunim Dios ytiy'ajt, huin'it ajt Dios n'ayuc xymidoohuim. ³²Ni caminaaxi ycajajmidoy, co pinjäy tüg huintzpi ti yaj'ixxigy huidibi jadu'n ti yma'xung'aty huintz. ³³Co ixypiy je Jesús ca' jiiy choon ma Dios, ca' ixypiy jaty nej ti tunipy.

³⁴Huin'it ajcxy y'adzooy:

—Miich jadu'n ti mma'xung'aty pocymiid. Ca' miich huaad ti xyaj'ixp'ijccixyich.

E chi ajcxy yajpidzimy tibäy'tücci'yi (ma ajcxy ñaymujctac etz ma Dios ytijc).

**Je jäy ajcxy huidibi ca' cöbijccixy
Dios ytiy'ajt jadu'n nipaady
ajcxy nej jihuüy huintzity**

³⁵Chi Jesús nejhuiy jadu'n co anajty ti yajpidzimy tiba'y tücci'yi ma Dios ytijc. Co minaaabaati chi nimay:

—¿Nej mmibijcyp mijpidaacyp miich je jäy huidibi tzoon tzajpjoty?

³⁶Chi je' y'adzooy:

—Huindzin, nimaaygich pin je', jigix nmibicyich.

³⁷Chi Jesús je' y'adzooy:

—M'ixyp y'i'du'n yam. Yi je' je' je' huidibi xymiidmiydacp.

³⁸Chi jada' huingoxtinay'ahuüy ma Jesús yhuinduu, je huintzpi huidibi Jesús ti yajtzögy nimay:

—Nmibijcypich, huindzin.

³⁹Chi jada' Jesús yminañ:

—Iich ti nmiñ ya naaxhuiñ co n'ixyöyaanich nbayöyaanich jäy ypocy, jigix nyajpocycähuibich pin ca' ypocymiidity, etz nyajpocyniuhädzibich pin ypocy miid. Jadu'n nej jihuüy nyajhuindzäyich je jäy huidibi iixp, etz jadu'n nej jihuüy nyajhuindicxigyich yi huintzpi.

⁴⁰Chi nijëjity fariseojäy huidibi anajty jim ma Jesús ymijc jadu'n midoy nej Jesús yminañ, chi ajcxy nimay Jesús:

—¿Nej nañ jadu'n miich mdiy iich ajcxy ca' Dios ytiy'ajt nejhuiyich, jadu'n nej jihuüy iich ajcxy nhuintzity?

⁴¹Chi Jesús y'adzooy:

—Co ixypiy miich ajcxy janch janch ca' mnejhuiygixy Dios ytiy'ajt, ca' ixypiy ti pocy ajcxy mmidity. Per miich ajcxy minam co Dios ytiy'ajt mguyduuniy, e ca' yjanchity. Paady ajcxy mbocymiidity. Nipaatyp jadu'n nej jihuüy miich ajcxy mhuintzity, e mminaangixy co m'ixccixy.

Jesús yaj'ixp'ijc jihuimbit ayuc

10 Chi Jesús jacnimay je judfo y'ixpicytijc, je fariseojäy ajcxy:

—Janch janch iich miich ajcxy yam jadu'n nimaaygixy co je jäy ajcxy huidibi ca' ytigihuaangixy ma borregi agaj aguu (ma je cuend'ajtpi ycuend'aty), huidibi huingduum ameech tzach tigihuaam ma yborregi agaj, je' je' je' meetzpi huidibi meedzam je borregi ajcxy ameech. ²Je jäy huidibi tigihuam ma yborregi agaj aguu, je' je' je' borregi cuend'ajtpi. ³Co je borregi cuend'ajtpi ymiñ ma agaj aguu, chi je agaj aguu cuend'ajtpi yaj'ahuäch je agaj aguu. Chi yborregi ajcxy yöcmidoyii, chi je' migapxy xiibety xiibety, chi yajpidzimy ajcxy. ⁴Co ajcxy yajpidzimdäy, ac je' yje', chi jayijp ñicxy, e axam ajcxy ypanicxyii, com je' co yöcmidoyii. ⁵Ca' je borregi ajcxy jëbi panicxy tüg huingjäy. Nigi ajcxy cöguëgy, com yöcmidooyb ajcxy co yhuingjäyity.

⁶Jadu'n Jesús mayjäy yaj'ixp'ijc jihuimbit'amy, jaygue' ajcxy ca' huaad huiñjihuüy nej anajty Jesús yjaminäna'ñ.

Jesús je oybi cuend'ajtpi

⁷Chi ajcxy Jesús jadüg'oc ñimaayi:

—Janch janch iich miich ajcxy yam jadu'n nimaaygixy, co je Dios nDeedy'ajtypich. Jëbi jäy ajcxy paady Dios ytiy'ajt ma iich, e huin'it ytigiygixipy ma Dios y'it. Jadu'n nipaady nej jihuüy iich je agaj aguu ma

borregi ajcxy ytiigiigixy. ⁸Tüg'óciy je huindzindijc huidibi ajcxy miin jayijp ca'ni iich anajty nmiñich, e yminaangixy anajty co ajcxy miid'ajti Dios ytiy'ajt, jadu'n je' anajty ajcxy nej meetzpi huidibi meedzaanip Dios yjáy. Per je Dios yjáy ca'p je' ajcxy tuuñ cuendi, jadu'n nej je borregi ca' yöcmidoogixy je meetzpi. ⁹Jadu'n nej je borregi ajcxy ytiigiigixy ma agaj aguu, nañ tim jadu'n jáy ajcxy paady Dios ytiy'ajt ma iich. Je jáy ajcxy huidibi ypaatyp Dios ytiy'ajt ma iich, nañ ypadaamy jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytiigoyipy tücci'yi. E huidibi je' ajcxy yajmayajtyp ma yi chinaayin, nmöhuibiyich. Tim jadu'n nej borregi ajcxy jabom jabom ypidzimgixy ma agaj aguu nicxcixy miiy'ojcpi, etz yhuimbijtcixy tzuu tzuu.

¹⁰Yi meetzpi ajcxy mimb co ymeedzaangixy yaj'ögaangixy yajhuindigoyaangixy. Iich ti nmiñich, jigix miich ajcxy mbáatcixipy jugy'ajtin mijcajee huidibi ca' tücci'yi ycixipy ytiigoyipy.

¹¹Chi Jesús yjacminañ:

—Iich jadu'n nipaady nej tüg borregi cuend'ajtpi oybi. Je oybi borregi cuend'ajtpi yciyejcp y' yjugy'ajt ma yi o'cin miid yborregi ycixpi. ¹²Je borregi cuend'ajtpi huidibi mujuy tumb, huidibi ca' yci'mborregi cuend'aty, ni ycajējity je borregi yhuindzin, co ixycaa ymiñ, chi cöguēgy je borregi, e yajqueec-huäcxtäy. ¹³Com je' co mujuy ytuñ, paady cöguēgy je borregi ajcxy, ca' tzocy jihuiy borregi.

¹⁴Tim jadu'n nej je oybi borregi cuend'ajtpi ijxcajptäy je' yborregi, nañ tim jadu'n iich n'ijxcajptäy je njäyich (huidibi xymijpidaacpich), etz je' ajcxy xy'ixy'ajtpich. ¹⁵Tim jadu'n nej Dios Teedy xy'ixy'adyiijich, nañ tim jadu'n n'ixy'adyiijich Dios Teedy. Tim jadu'n je' nej je oybi borregi cuend'ajtpi yciyegamy yjugy'ajtin miid yborregi ycixpi. Nañ tim jadu'n

iich ngiyegamyich njugy'ajtin miid iich njáy ajcxy ycixpi. ¹⁶Nmiidich jadügpic yjáy, ca' ajcxy yjudiojáyity, je' ajcxy nañ jadu'n nmiid'idaamyich tügmucy (miid je judío jáy ajcxy huidibi xymijpidaacpich). Tim jadu'n nej je cuend'ajtpi ymiid'ajtyp je' yborregi ajcxy tügmucy. E je' ajcxy y'amidoo'idaamy iich n'ayuc, tim jadu'n nej borregi ajcxy yöcmidoogixy yhuindzin. Ji y'idipy tügmucy jáy (huidibi xymijpidaägibich), etz tüg cuend'ajtpi (iich jedu'n).

¹⁷Chi Jesús yjacminañ:

—Paady ycixp Dios Teedy ooy xychocycich xyjihuiyich, co ngiyegaamyich njugy'ajtin ma yi ó'cin (miid jáy ajcxy ypocy ycixpi), etz njugypigipyich jadüg'oc. ¹⁸Ca' ni pin xypijcibich yi njugy'ajtin, iich y' ci'm ngiyegamy. Nmiidich mic'ajt nej ngiyegipyich njugy'ajtin, etz nañ nmiidich mic'ajt nej njugypigipyich jadüg'oc. Jadu'n nDeedyich ti xy'ane'myich co jadu'n ndunipyich, n'ögibich, njugypigipyich jadüg'oc.

¹⁹Chi jadüg'oc ajcxy ca' nay'ayuc-huinjihuiyi je judiojáy ajcxy miid Jesús y'ayuc ycixpi. ²⁰Mayjáy yminañ:

—Ca'oybi y' ymiid, locjiy y', ¿nej co ajt n'amido'ijtim y'ayuc?

²¹E jacjadyii ajcxy yminaangixy:

—Jadayaabi tiy'ajt etz mic'ajt ca' yajpaady ma tüg jáy huidibi mujcu' ymiid. Ca' jēbi tüg mujcu' jáy huintzpi yaj'ixigy.

May judiojáy ajcxy ca' cöbijcy Jesús

²²Jim Jerusalén anajty xii yjadyii, je' anajty ajcxy niixiidumyb jimijt Dios ytijc. ²³E hue' anajty tiich tiempo. Chi jim anajty Jesús yhuidity ma Dios ytijc, ma je Salomón ytijc-huinduu. ²⁴Chi ajcxy je judío y'ixpicytijc nimujcy ooy Jesús, ni-may ajcxy:

—¿Ixti minaaní miich iich ajcxy tiy-dudägy xyajhuinjihuáangixyich pen

miich je' je Cristo? Yajhuinjihuiigich ajcxy tiydudägy.

²⁵ Chi Jesús y'adzooy:

—Ti ajcxy nyajnimaaagixy, e ca' miich ajcxy ti nmibijccixy. Je mijhuinmañ huidibi ndumybuch nmüidich nDeedy ymic'ajt, yi' je' nidiy'ajt'ajtp co iich je' je Cristo. ²⁶ Paady ycixp miich ajcxy ca' mmibijccixy, com ca' miich ajcxy njäy'adyiijich. ²⁷ Hich njäy ajcxy ymijpidaacyp iich n'ayuc, e n'ijxcajpich ajcxy je', e je' ajcxy xypanicpich. Tim jadu'n nej je borregi ajcxy yöcmidoy je yhuindzin, jadu'n nej je huindzin ijxcapy je' yborregi, e jadu'n nej yi yborregi ypanicxyii. ²⁸ Hich njäy ajcxy nmooybuch yi jugy'ajtin huidibi ca' tücc'i'yi ycixañ ytigoyañ. Ca' je' ajcxy yjugy'ajtin yti-goyipy ni camina, e ni pin ca' huaad je' ajcxy xypijcich. Je' ajcxy ci'am nmiididyich. ²⁹ Yi Dios Teedy huidibi iich njäy ti xymöy, tügpajc yi' ymijity, e ni pin huaad ni ti capijciy huidibi Dios Teedy ymiid ci'am. ³⁰ Dios Teedy etz iich tú'ciy iich ajcxy.

³¹ Chi je judíojäy ajcxy jadüg'oc tzaa conig cädzaangixy anajty ajcxy. ³² Chi Jesús je' ajcxy nimay:

—Ti iich ooy mij oybi nduñich ma miich mhuinduu miid je nDeedyich ymic'ajt ycixpi. ¿Huidi ycixpi miich ajcxy xychaagädzäängixyich?

³³ Chi je judío xpicityjic ajcxy y'adzooy:

—Ca' nminaanim paady iich ajcxy miich ndzaagädzaangixy miid je oybi tiibi mduñ, hue' janchtiy ycixpi ndzaagädzaangixy miid co ooy Dios myajjotmädy. Com miich nañ jäy, e mnayyajnaxyii Dios.

³⁴ Huin'it Jesús je' ajcxy nimay:

—Jadu'n ycojaayity ma yi judíojäy ajcxy ytiy'ajtnecy, ma Dios jadu'n yminañ: “Jadu'n nej dios miich ajcxy.”

³⁵ Paady ca' ngapxtigooyich, com Dios ci'm jadu'n minamb ma ñecy, co jadu'n

nej Dios je' ajcxy huidibi Dios y'ayuc cöbji'cip (e ca' huaad pinjäy yminañ co Dios ñecy ca' yjanchity). ³⁶ Dios ti xyajni'bicyich jada tung, e xyquejyich ya naaxhuiñ. ¿Nej co mminaaangixy co iich ngapxtigooyich co nminañich co Dios xy'ung'adyiijich? ³⁷ Pen ca' nduñich nDeedyich ytung, ca' iich ajcxy huaad n'ayuc xymibijcich. ³⁸ E pen ndumybuch nDeedyich ytung, oy ixypy miich ajcxy ca' xymijpidaacich n'ayuc, jébi ixypy mijpidägy ajcxy je mijhuinmañ huidibi ndumybuch. E chi mnejhuihuipy miich ajcxy, etz mmijpidägipy miich ajcxy co je Dios Teedy yajpaady ma iich, e iich nyajpaadyich ma Dios Teedy.

³⁹ Ooy ajcxy jamadzaañ Jesús, e chi Jesús oy choni, ca' ajcxy majch.

⁴⁰ Chi Jesús ñicxy jadüg'oc jim Jordán mij nii ninaxy ma Juan yjäy yajniibejty oga'n'aty, chi jim yhuimiiy. ⁴¹ Mayjäy Jesús ooy ñimujci, e yminañ ajcxy:

—Je Juan el Bautista ca' jadu'n ooy mijhuinmañ tuuñ, per tüg'óciy yi' tiy'ajt jadu'n nej nimi'dactay jada Jesús, janch tiy'ajt je'.

⁴² E janch mayjäy ooy mibijcy Jesús jim ma je jimbi it.

Co Lázaro y'o'cy

11 Jim Betania anajty tüg pa'mjäy, hue' anajty yxií Lázaro. Hue' je' anajty chinäy ma María etz Marta ycogajpity. ² María je' anajty huidibi je Huindzin Jesús anajty ti yajjaxy je ujtzipijyñii huidibi ooy oy yxuugy, etz po'ti Jesús ytecy miid ycöhuay. Hue' je' anajty María etz Marta ymidügquëx Lázaro huidibi anajty pijcip. ³ Chi Lázaro ymidügquëx ajcxy ycapxyquejxy ma je Huindzin Jesús anajty yajpaady, e chi oy yajnimäyii:

—Je mmigüg huidibi ooy mdzocy, pijcip je'.

⁴ Co Jesús jadu'n midooy, chi yminañ:

—Je' ypa'm ca' yaj'ögañyii tücci'yi. Je' ypa'm hue' yajniguëxigamy Dios ymic'ajt, jaydeb Dios ycömaybidzimipy, e nañ ich nyajcömayipyich, ich je jäy huidibi tsoon tzajpjoty.

⁵ Jesús ooy anajty tzocy jihuüy je Marta, María etz je Lázaro. ⁶ Oy jadu'n Jesús nejhuii co anajty Lázaro ypiyüi, jamejtz xii jim yjacxiinajxy ma anajty yajpaady. ⁷ Huin'it Jesús nimay ydiscípulos ajcxy:

—Tzoc jamim jim Judea naaxjot.

⁸ Chi je' ydiscípulos ajcxy y'adzooy:

—Huindzin, namni jäy ajcxy jim Judea ti xy'ocjaccögdzambi, e ¿mnicx-aanip jim jadüg'oci?

⁹ Chi Jesús y'adzooy:

—Majmetz hora tüg xiimbi miidity. Pinjäy miid Dios ytiy'ajt, ca' ayo'n padañ, tim jadu'n nej jihuüy yhuidity xiim, e ca' ycönepy, com co xii codiicxy jada naaxhuiñybi. ¹⁰ Pinjäy ca' miidity Dios ytiy'ajt, ca' je' nejhuiy ti anajty jadaanip, chi ayo'n padañ, tim jadu'n nej jäy ycoodzhuidity, e chi ycönepy miid co ca' anajty icy ma ñicxy.

¹¹ Huin'it Jesús je' ajcxy nimay:

—Ich ajt nmigüg Lázaro maab je', nicxy nyajpidiğa'ñich.

¹² Chi je' ydiscípulos ajcxy y'adzooy:

—Huindzin, pen maab, huaadjihuüjihuip yi', ci'm yi' ymäyhuijipy.

¹³ Je' Jesús anajty ñimiyaacyp je o'cin, e je' ajcxy tijy Jesús ñimiyaacyp je máhuüi. ¹⁴ Chi Jesús yajmiidmiydacy ajcxy tiydudägy, yminañ:

—Lázaro ti je' y'o'cy. ¹⁵ E ooy njotcújicydich miid miich ajcxy ycixpi co anajty ich ca' njimity, jigix ajcxy mmibigipy co Dios ymic'ajt nmiididyich. Tzoc ajt jamim jim Betania.

¹⁶ Tomás huidibi anajty ajcxy yxiigoy-aaxyp Dídimó, huidi ayuc-huimbizim:

cuate, nimay jacjadyii Jesús ydiscípulos ajcxy:

—Tzoc ajt nañ jadu'n jamim, huen jäy jim xyaj'o'cim quipxy miid Jesús.

Jesús yajjugypigipy je jäy ajcxy etz möhuipy ajcxy jugy'ajtin

¹⁷ Co ajcxy jim yja'ty, chi ajcxy paty tiy'ajt co mimidaaxxiibi anajty maabi Lázaro ñaaxtiyüi. ¹⁸ Betania ca' anajty ooy yjiguëgyity miid Jerusalén, jëyi jada' anajty miidity tugiig kilómetro. ¹⁹ May judfojäy ajcxy anajty ti ymiingixy ma Marta etz María, yajjotcugihuañ ajcxy miid je' ymiguëx ycixpi co anajty ti y'ögy. ²⁰ Co nejhuiy Marta co Jesús anajty jim ymiñ, chi nidzooñ oy jipcobadiy. E María jim yhuimiiy ma ytijc, tigoty anajty inäy. ²¹ Chi Marta Jesús nimay:

—Huindzin, co ixypy miich ya anajty myajpaady, ca' ixypy ti y'ögy nmiguëxich. ²² Per nnejhuiybich co miich cham jëbi Dios mmibijctzoy, e xymöhuip ti mdimdzojocyp.

²³ Chi Jesús y'adzooy:

—Je mmiguëx jugypigip jadüg'oc.

²⁴ Chi Marta y'adzooy:

—Nnejhuiybich co yjugypigipy jadüg'oc co anajty naaxhuiñybi ti yhuaad'ajtni co Dios anajty yajtigadzañ.

²⁵ Per huin'it Jesús y'adzooy:

—Ich je' nyajjugypigipyich je jäy ajcxy, e nmöhuibyich ajcxy jugy'ajtin. Pinjäy ajcxy xymibijcpich xymijpidaacpich, oy anajty yja'ögy ajcxy, jugy'ajtcixip ajcxy jadüg'oc. ²⁶ E tüg'öciy pinjaty ajcxy xymibijcp xymijpidaacpich juugyñi, ca' y'ögipy ajcxy tücci'yi. ¿Nej mibijcyp miich jadaaji?

²⁷ Chi Marta y'adzooy:

—Nmibijcypich, Huindzin. Nmibijcypich co miich je' je Cristo, Dios y'ung, huidibi anajty miinam ya naaxhuiñ.

Jesús taj may ooy miid Lázaro ycixpi

²⁸ Co Marta jadu'n yminañ, chi jada' oy huoy y'uch María, e yajnimay ameech:

—Je Huindzin chiiby je', e miich jiiby xymiidmiydägamb.

²⁹ Co María jadu'n midooy, chi ypidígy mic'amy, e chi ñicxy ma Jesús. ³⁰ Ca'ni anajty Jesús yja'ty cajpjoty. Jimni anajty yhuäcxijp ma anajty Marta ti yjijp-cobaadiyii. ³¹ Co ajcxy ijxy co María ypidígy, e ypidziimy janch mic'amy, je judíojäy huidibi anajty ajcxy jim ma je tijc miid je', hue' ajcxy tijy María ñicxy yaaxpi ma anajty ti ñaaxtigíy je Lázaro. Chi ajcxy panicxy.

³² Co yjädy María ma je it ma anajty Jesús, co ijxpaty, chi ycojxtinaay'ahuiiy ma Jesús yhuinduu, chi nimay:

—Huindzin, co ixipy miich anajty m'ocyaajity, iich n'ay ca' je' ixipy y'ögy.

³³ Co Jesús ijxy yäxy je María etz je judíojäy ajcxy huidibi anajty yjaymiid'ajtip, chi ooy jihuiiy etz ytaj ymaay. ³⁴ Chi jada' Jesús yajtiy:

—¿Ma ajcxy Lázaro ti myajnaaxtigí?

Chi ajcxy nimay:

—Huindzin, jam ixim.

³⁵ Chi Jesús yaaxy. ³⁶ Chi judíojäy ajcxy ñayñimaayi miñ xyipy:

—Ooydim anajty tzocy je Lázaro.

³⁷ Per nijéjity ajcxy yminañ:

—Jadayaabi jäy huidibi huintzjäy yajhuindicxígy, ¿nej ca' jada' ixipy mic'ajt miidity jébi ixipy ti yajtzögy je Lázaro, e ca'ydi ixipy ti y'ögy?

Jesús yajjugypijc Lázaro

³⁸ Chi Jesús jadüg'oc yjotmaybaty, chi ymijhuägy ma je o'cpi jut. Hue' je' anajty tüg ang miid tüg mij tzaa y'agiyducitye je jut aguu. ³⁹ Chi Jesús yminañ:

—Jiigi' ajcxy jada tzaa.

E chi Marta je o'cpi y'uch y'adzooy:

—Huindzin, xuucniñ yí, com cham yí mimidaaxxiibiñ maabi ñaaxtigíy.

⁴⁰ Chi Jesús yminañ:

—¿Nej cay ti jadu'n nniimäyi? Pen xymibíjicibich yí' n'ayuc, m'ixipy Dios ymic'ajt y'oy'ajt.

⁴¹ Chi ajcxy je tzaa jügiy, chi Jesús cix ypa't'ijxy, yminañ:

—Dios Teedy, jäygidaacin nyajna-jxypich ma miich, co miich xymidoohui n'ayucich ⁴² Yajxon nnejhuíyich co miich xy'amido'ijtpich jabom jabom, paady ycixp miich jadu'n ti nniimäy miid jadaayaabi jäy ajcxy ycixpi ma iich nhuinduu, huen ajcxy mibicy co miich xyquejxich ya naaxhuiñ.

⁴³ Co Jesús jadu'n yminañ, chi jada' mic ycapxy:

—Lázaro, pidzim tibäy.

⁴⁴ Hue' je o'cpi mic'amy ypidzimy ymo'nity yajxon tüg'óciy ñinicx etz huin-goyebíyity miid huit, chi Jesús yminañ:

—Huimbidiijttuutcixy, e najtzmadziyigix, huen yöychooñ.

Judío ixpicytijc ymadzamy anajty Jesús

⁴⁵ May je judíojäy ajcxy ymibijcy huidibi anajty María yjaymiid'ajtyp, co ajcxy ijxy je huidibi anajty Jesús ti tuñ.

⁴⁶ Per jadyii judíojäy ajcxy oy ixtäy je fariseojäy ajcxy, chi ajcxy yajmiidmiydacy huidibi anajty Jesús ti tuñ. ⁴⁷ Je teedy tungmiidpi ajcxy, etz je fariseojäy ajcxy, chi ajcxy ñayhuoomujctayi je tungmiidpi ajcxy nidüg'óciy, chi ajcxy yminañ:

—¿Nej ajt Jesús n'octuunim? Yijiibi yéydijc ooy yí' mijhuinma'ñ tzachtuuni.

⁴⁸ Pen nnajtz'ixiiyim jadu'ñyi, tüg'óciy jäy mibijctähua'ñ yí'. Chi ajcxy ymiinipy je Romano tungmiidpi huidibi ajt xy'anémim, e chi yajhuindigoyipy iich ajt nDios y'it, e nañ yajhuindigoyipy iich ajt ndzinaayin njugy'ajtin.

⁴⁹ Nidügti ajcxy je jäy, hue' anajty yxií Caifás, hue' anajty mijtungmiid, je'

anajty teedy huindzin, je' jadu'n jäy nimayday:

—Miich ajcxy ca' ti mhujnjhuiygixy.

⁵⁰ Ca' ajcxy mnejhuÿ co jac'oy nyaj'o'cim je Jesús tügpajc, huen yi' codinaydähuiip naax cajp, jigix ca'ydí ñich ajt nnaax ngajp yhuindiooyim.

⁵¹ Canan yci'mhuinma'n jadu'n ycixpi yminañ je'. Hue' janchtiy com je' anajty ymijtungmiiditye je huin'it jimijt ma teedy ajcxy ymiñ, paady Dios huinma'n jadu'n yejcy, co jadu'n najtzcapxiy co Jesús anajty y'oga'n miid tüg'ócíy ajcxy naax cajp ycixpi. ⁵² E ca' nminaanim miid jëda'ajty miid je judío ajcxy ñaax ycajp ycixpi, nañ jëgix co huoomujc-tähua'n tüg'ócíy Dios y'ung huidijaty anajty ajcxy yajpatp xii ya. ⁵³ Huin'it oga'n ajcxy je tungmiidpi yajnigodugiÿ co yaj'ögaangixy Jesús.

⁵⁴ Jesús ca' anajty ma y'ocyaj'ixni mayjäyjoty ma je judíojäy ajcxy. Chi jada' ñicxy jiguem mihuingon ma je tütz-naax'it, ma anajty tüg cajp xijity Efraín. Chi jim yhuimiy miid ydiscípulos ajcxy.

⁵⁵ Huingoonip anajty je pascua xii huidibi anajty judíojäy ytumyb. Ti anajty may judíojäy ajcxy ñinixni jim Jerusalén xii'ajtp huidibi anajty jigüë-gyjaty tzomb. Jayijpni ajcxy ñicxy ca' anajty xii paady, co anajty ajcxy ñayya-jpocynñihuadza'nyii. ⁵⁶ Ooy anajty jäy ajcxy ijxtäy Jesús huin'it. Paady anajty chachnayñimáayigixy nidüg nidüg miñ xyipy, co ajcxy ytinay'ahuÿy ma Dios ytijc, jadu'n ajcxy yminañ:

—¿Nej m'ocminaangixy? ¿Minipy jada' Jesús xii'ixpi, o ca'ji?

⁵⁷ Je teedy ajcxy je' yhuindzin etz fariseojäy ajcxy ti anajty yejccixy cötu-jcin co huentimpinitye huidibi anajty ne-jhuiyb ma je Jesús, huen nigapxy jigix ajcxy madzipy.

María yajjaax aceite Jesús ytecy

12 Jatudujcxiini anajty pascuaxii ca' paady, co Jesús ñicxy jim Betania, jim ma anajty Lázaro yajpaady, je huidi anajty ti yajjugypicy jadüg'oc. ² Chi ajcxy jim yaj'oyiÿ tüg adzu'ibi. Marta anajty jim yajcaayb yaj'uucp je jäy ajcxy. Lázaro anajty miid Jesús ññäy ma je mesi. ³ Chi María conigy tüg libra ujtzpijyñii huidibi anajty ooy oy yxuugy. Tzou je' anajty ooy, je' miid Jesús ytecy yajjaaxtaayi. Chi jada' miid ycöhuay po'ttiich. Chi ac ujtzpijyñii yxuugitay tigoty. ⁴ Huin'it je Judas Iscariote je Simón ymang huidibi anajty yhuindzin cÿyegam ma ymidzip, je' jadu'n yminañ:

⁵ —Jac'oy co ixipy ti ndoocim jada ujtzpijyñii oy migo'pxpeexyti jadiib ixipy ajt ayoobitjc nbubejtim.

⁶ Canan paady Judas jadu'n yminañ co ayoobitjc tzachpa'ayoy. Paady jadu'n yminañ co ajcxy chachmeedza'n. Com je' anajty meeñybijty cuend'ajtp, e chachpuugomyb huidijaty anajty jiiby ajcxy yjapidaacyp. ⁷ Chi Jesús nimay je Judas:

—Ixmatz miich yi', hue' yi' yi' María ti yujpcicy jada ujtzpijyñii co yajtuna'n co anajty naaxtigÿyich. ⁸ Com yi' ayoobitjc ajcxy huinixii yi' miich ajcxy miid'idipy. Janch ñich ca' ñich miich ajcxy miid n'idipy huinixii (ya naaxhuiñ).

Judío ixpicytjic yaj'ögamy anajty Lázaro

⁹ Co ajcxy nejhuiÿ may judíojäy ajcxy co anajty Jesús yjimity Betania, chi ajcxy nimiiñ. E canan miid Jesús ycixpi jëda'ajty, je' anajty ajcxy nañ jadu'n chach'ixaamy je Lázaro huidibi anajty ti jugypicy jadüg'oc. ¹⁰ Chi je teedy ajcxy yhuindzindijc ñaygapxi, co yaj'ögaangixy Jesús etz nañ jadu'n je Lázaro, ¹¹ com may judíojäy ajcxy anajty ñayjiibijcin, etz tzachmibijccixni Jesús.

Jesús tigiŷ Jerusalén jadu'n nej tüg rey

¹² Je com jabom je mayjäŷ huidibi anajty ajcxy ti ymiingixy xi'ajtpi ñe-jhuiŷ ajcxy co Jesús anajty ymina'ñ jim Jerusalén. ¹³ Chi ajcxy cabiŷy may ytiixy y'aacx, chi ajcxy nidzooñ Jesús, chachminaangixy:

—¡Dios ajt xyñihuaanim xyajtzooçim! Mimb tüg jäŷ huidibi Dios ti yconucxyii. Ymiid yi' Dios ymic'ajt, je' je' je judfojäŷ yrey.

¹⁴ Co Jesús paty tüg burro mang huidibi ca' ni pin yaj'ñaayñi, chi yajpejty, chi cuyduñ jadu'n nej anajty jaybety y'ity ma Dios ñecy co jadu'n yminañ:

¹⁵ —Ca' mdziŷy miich ajcxy huidibi tzi-naayb ma Sión cajp (Jerusalén). Cha je mrey ymiñ y'ñäŷ ma tüg burro mang.

¹⁶ Je huidibi anajty ajcxy Jesús discipulo'ajtyp, ca' anajty ajcxy huinjihuiŷyŷy ixti cooni Jesús paty jadüg'oc yi' y'oy'ajtin ymij'ajtin jiiby tzajpjoty. Huin'it ajcxy ajihuiŷyooti co jadu'n anajty ycojaayity miid Jesús ycixpi, e nañ co je' anajty Jesús ti yajtunyii ti yajjadyii jadu'n nej jaybety ymiñ.

¹⁷ Je jäŷ ajcxy huidibi anajty ajcxy ymiid Jesús, huin'it co Lázaro ypidzimy ma yajnaaxtigiŷyi, e yajjugypijci jadüg'oc, chachyejcyŷ anajty ajcxy tiŷ'ajt nañ jadu'n huidibi anajty ajcxy ti ijxcixy. ¹⁸ Nañ paady ycixpi je mayjäŷ oy nañ jadu'n yjijpcobadiŷyi, co ajcxy nejhuiŷ je miŷhuinmañ huidibi anajty Jesús ytumyb. ¹⁹ Paady je fariseojäŷ ajcxy ñayñimaayi miñ xyipy:

—Ix ajcxy, ca' jada' ninej nmimadaacim Jesús, com tüg'óciŷ yi mayjäŷ axam ajcxy je' panicxixy.

Nijëjity anajty griegojäŷ miidmiydägaangixy Jesús

²⁰ Nijëjity griegojäŷ nañ ti anajty ñicxixy jim Jerusalén Dios ojadajtpi xiŷjoty. ²¹ Chi jada' je griegojäŷ ajcxy nimijhuäŷy Felipe, huidibi anajty Bet-saida cogajp jim Galilea naaxjot, e chi ajcxy minucxtaacy nimay:

—Migüg, tun may'ajt pubejtcich, Jesús iich ajcxy nja'ixamy.

²² Chi Felipe oy yajnimay Andrés, chi ajcxy Felipe etz Andrés oy Jesús yajnimay. ²³ Chi Jesús yminañ:

—Ti je tiempo paady co iich je jäŷ huidibi tzoon tzajpjoty nyajcö-mayipyich. ²⁴ Janch janch iich miich ajcxy jadu'n nimaayŷyŷy co jäŷ niŷy tüg mocpajc, e co je mocpajc ymuxy, huin'it yhuindigoy, e chi ytiim'ajtni may'amy. Pen ca' ni pin niŷy jada mocpajc, ca' ytiim'adañ. Jadu'n iich nipaady nej je mocpajc. Copicy n'ögibyich, huin'it mayjäŷ jugy'ajtin paadaangixy huidibi ca' ycixipy ytigoyipy ni mina. ²⁵ Je jäŷ huidibi ooy niŷy nixondäŷy yi chinaayin ya naaxhuiñ, yajtigoyamy je' yjugy'ajtin tücci'yi. Per je pin ca'p ooy nijot'aty je chinaayin ya naaxhuiñ, e nixondaaci ooy niŷy Dios y'ayuc, je' y'alma nïdzooçin paadip ma Dios. ²⁶ Pen ji jäŷ huidibi naybidaacip ma iich, copicy ajcxy xypanicxibich. Ma iich nyajpaady, nañ jim yi' yajpaadipy nañ jadu'n. Yi jäŷ pin-jaty naybidaacip ma iich, Dios Teedy yi' cömayiib.

Jesús capxidzimy co y'öga'ñ

²⁷ Chi Jesús yjacminañ:

—Tájribich mayñibich cham jotjoty huinma'nyjoty. ¿Nej nnimähuibich nDeedyich? ¿Niñhuaangich ma jada ayo'n tzaachypi huidibi ti yhuaad'ajtni? Ca' yjadu'nity. Com paady ycixp ti nmiñich ma jada xiŷ tiempo, jëbi ayo'n nyajnajxich miid jäŷ ajcxy ypocy ycixpi.

²⁸Dios Teedy tun huidibi copicy, jëbi jây ajcxy ijxcixy miich mmic'ajt etz miich m'oy'ajt.

Huin'it je jây ajcxy huidi anajty jim ma Jesús yajpaady midooy tüg ayuc choñ tzajpjoty yminañ:

—Ti nduñich mijhuinmañ, e ti jây icy iich nmic'ajt n'oy'ajt. E nañ jadüg'oc ndunipyich mijhuinmañ, jigix jây ajcxy ijxcixipy jadüg'oc iich nmic'ajt iich n'oy'ajt (jadu'n Dios y'adzooy y'ung Jesús).

²⁹Je mayjäy huidibi anajty ajcxy jim, je tiibi anajty ajcxy midoogixy je ayuc huidibi tsoon tzajpjoty, yminañ ajcxy:

—Enee yi' ti yjidity.

Jacjadyii ajcxy yminañ:

—Tüg ángel ti ymigapxyii.

³⁰Chi Jesús nimay je mayjäy ajcxy:

—Ca' nminaanim miid iich ycixpi jadu'n ti yajmidoy jadyaabi ayuc huidibi ti choñ tzajpjoty.

³¹Jadachambi jada' Dios yajpocycähuañ naaxhuiñjây, e nañ ypigaanipy je mujcu' ymic'ajt huidibi ane'mb naaxhuiñjây ajcxy. ³²Co iich anajty jây ti xyajcruudzpetyich, e co iich anajty ti njugypicyich jadügtecy, e co iich anajty ti nhuimbityich tzajpjoty, huin'it tüg'óciy jây ajcxy huidibi xymibijcpich, nyajpa'ttigihuibich jilby tzajpjoty ma nyajpaadyich.

³³Paady jadu'n Jesús yminañ, jëbi huaad tüg'óciy jây ajcxy huinjihuñp ti o'cin anajty ypadamy. ³⁴Chi je mayjäy ajcxy yminañ:

—Ma Dios ñecy jilby jadu'n ymiñ jaybety co je Cristo huinixii je' y'idañ. E ¿nej miich co cham jadu'n minañ co copicy co yi jây huidibi tsoon tzajpjoty, huimbidad jadügtecy tzajpjoty? ¿Pin jëdu'n mdijyp huidibi tzomb tzajpjoty?

³⁵Chi Jesús nimay je jây ajcxy:

—Jahueeni xii tiempo njac'idañich miid miich ajcxy. Jadu'n iich ndiy'ajt nej tüg jiin huidibi codiicxp jây co

ytüyöy. Cuychinây iich ndiy'ajt, co tzoje nhuimbidañich tzajpjoty, e miich ajcxy mhui'mañ jadu'n nej jây huidibi ca' jiin miidity. Je jây ajcxy huidibi ca' cuychinaaygixy iich ndiy'ajt, ca' ajcxy nejhuiygixy ma ñicxcixy. Jadu'n ajcxy nej jihuiy yöygixy coodz, e ca' ijxcixy ma ñicxcixy. ³⁶Com occaani iich ma miich ajcxy, nyaj'ixpijcp iich miich ajcxy Dios ytiy'ajt. Pen xymibijccixpich, m'jtciixp icpicy ma Dios ytiy'ajtin.

Co Jesús jadu'n je jây ajcxy nimayday, huin'it Jesús je' ajcxy puhua'ctuutni, chi ñicxni, e ca' ma y'ocjac'ijxin.

Je judío jây ca' mibigañ Jesús

³⁷Ooy anajty canaag mijhuinmañ Jesús ti jatuuñ ma jây ajcxy yhuinduu, e ca' anajty ajcxy ni ti tim mibijccixy.

³⁸Huidibi Jesús ytun ycapx, jilby anajty jadu'n ycojayity ma je Dios y'ayuc necy, je Isaías ñecy, co Isaías jadu'n yminañ:

Huindzin, ca' ni pin ajt n'ayuc ndiy'ajt ti xymibijcim. Ca' ni pin huidibi huinjihuiyb je Huindzin Dios ymic'ajt.

³⁹Ca' anajty ajcxy huaad ymibijccixy, com nañ ti anajty jadu'n Isaías jay ma jadu'n yminañ:

⁴⁰Jadu'n yi' ajcxy nej jihuiy Dios ti yajhuindziygixy, e ti yajjotjuniygixy, jigix ca' y'ijxcixipy miid yhuin, e miid yjot yhuinmañ ca' huinjihuñyigixyipy, ni ycajothuimbjtcixipy nej jëbi Cristo yajtzóocigixy.

⁴¹Paady jadu'n Isaías yminañ je' co anajty ti ijxi Cristo y'oy'ajt, e chi cojay nej anajty ti icy.

⁴²Ca' nidüg'óciy judío icpicytije mijotmädy anajty Jesús. Jim anajty nijëjity huindzindijc huidibi mibijcp Jesús. Per miid je fariseojây ycixpi co chachjotma'tcixy, paady anajty ajcxy ca' capxidzimigixy co mijpidaaccixy Jesús. Je' co chigiygixy co jim yajpidzimiyb ajcxy tücci'yi ma Dios ytiyc, etz ma yi

judío ñaymujctac. ⁴³Jacnīgi anajty tzojccixy co huen jāy cōmáayigixy, ca'ydi co ajcxy Dios ycōmayiib.

Dios yajpocycāhuip je mayjāy miid Jesús y'ayuc

⁴⁴Chi jada' Jesús yminañ mic:

—Je jāy ajcxy huidibi xymibijcpich xymijpidaacpich, caminaanim iich naydüg xymibijcpich xymijpidaacpich, nañ ymibijcyp ymijpidacyp ajcxy je tiibi iich ya naaxhuiñ xyquexyich. ⁴⁵E je jāy huidibi xy'ijxpich, tim jadu'n nipaady nej jihuüy ti ixy je huidibi ti xyquexyich. ⁴⁶İich ti nmimiñich ya naaxhuiñ Dios ytiy'ajt, jadu'n iich nipaady nej jihuüy tüg jñin huidibi codiicx je jāy ajcxy. Je jāy ajcxy huidibi xymibijcpich ca' ajcxy yhuimipy jibictuuby, jadu'n nej jihuüy ca' ajcxy chinaaygixy agootztuuby. ⁴⁷Je jāy ajcxy huidibi midoob iich n'ayuc, e ca' cuydungixy, ca'p je' iich je' ypocy ajcxy n'ixyöyaani nbayöyaani cham. Ca'p iich ti nmiñich ya naaxhuiñ miid co jāy ajcxy ndzaachytunipyich miid ypocy ycixpi. Paady iich ti nmiñich ya naaxhuiñ co nyajpocynñihuädza'ñich yi jāy ajcxy. ⁴⁸Je jāy ajcxy huidibi xycapxhuimbjñtibich n'ayuc, e ca' xycöbiga'ñich, ymiid ajcxy huidibi yajpocycāhuiib. Yi ayuc huidibi ti ngapxyich, yi' yajpocycāhuiib ajcxy co anajty naaxhuiñybi ti yhuaad'ajtni co Dios anajty yajtiगतzaani. ⁴⁹Com iich ca' ngi'm'ayuc ngapxhuäcxyich. Je' je' Dios Teedy y'ayuc, je huidibi ti xyquexyich, yi' ngapxhuäcxbich y'ayuc. Je huidibi ti xyquexyich ya naaxhuiñ ti xyñajtzcapxiyich yi' y'ayuc, jada ayuc ngapxhuäcypich nyajnimaaaygixyp. ⁵⁰E nejhuüyibich co Dios y'ayuc ytiy'ajt ymimimyb yi' tzinaayin jugy'ajtnin huidibi ca' tücci'yi ycixy ytiogoy. Paady ycix je ayuc huidibi ajcxy nyajmiidmiydacyp, jadu'n

nyajmiidmiydaaccixy nej Dios Teedy ti xyajnajtz'ane'mi'yich.

Jesús ypuji ydiscípulos ajcxy ytecy

13 Ca'ni anajty xii paady, pascuaxii anajty ajcxy tijy. Chi Jesús ñejhuüyib co anajty yxii ytiempo yhuaad'ajtni mina chonaani ya naaxhuiñ yhuimbidaani ma Dios Teedy. E Jesús ooy anajty tzocy jihuüy ymügügtijc ajcxy huidibi ya naaxhuiñ anajty ajcxy hui'mañ. Jadu'n tzocy jihuüy huinixii.

²Chi jada' Jesús etz ymügügtijc ytiigi yajcxy adzuu'ajtp (je pascuaxii adzu'ajtnin). Ti anajty je mujcu' huinma'ñmöy Judas Iscariote, Simón ymang, co anajty Jesús ceyega'ñ ma ymidzip ajcxy. ³Ñejhuüyib anajty Jesús co je Dios Teedy ti yajcidiğiyii tüg'óciy ymic'ajt, e Jesús nañ ñejhuüyib anajty co je' ti chooñ ma Dios y'it, e nañ jiiby anajty jadüg'oc yhuimbida'ñ. ⁴Chi ypidigy ma mesi, chi je yoñybi yhuit ñayyajniğenduutti. Chi huijtzigy tüg huit huidibi miid ñaymextiützi nayböttiützi, ñayyajmijxojtzpejti yhuindiüy. ⁵Co jadu'n ñayñi'ixiiyi, chi pidacy nii ma tüg cibujñnyboc. Chi nihuägiiyi ydiscípulos ajcxy ytecy. Chi yajtzondacy tecypujii tüg tüg, e mextiich pöttiich miid je huit huidibi anajty ti ñayyajhuindiüyii.

⁶Co nihuägiiyi Simón Pedro ytecy, chi Pedro yminañ:

—Huindzin, ca' huaad miich ndecy xypujich.

⁷Chi Jesús y'adzooy:

—Huidibi iich ndumyb ca' yi' miich ajcxy mhuinjihuüyigixy jadachambi, jac-comjecy miich ajcxy mhuinjihuüyipy.

⁸Chi Pedro y'adzooy:

—Miich ca' huaad iich ndecy xypujich ni caminaabi.

Chi Jesús y'adzohuimbijty:

—Pen ca' mdecy nbuji, ca' iich miich jëbi njäy'adyii.

⁹ E huin'it Pedro nimay Jesús:

—Huindzin, ca' iich jèda'ajty ndecy xypújibich, hue' janchtiy tüg'óciy ngjich etz ngohuajcich.

¹⁰ Chi Jesús nimay Pedro:

—Com tiibi mjot mhuinma'n yajhuäch, ca' yi' ocjactzojnci yajhuädzipy mjot mhuinma'n jadügtecy. Tim jadu'n nej jihuüy naamni chiy, e cham ca' tzojnci yajtzihuübyich jadügtecy. Jèda'ajty mdecy nbujich cham. Miich ajcxy huädz mjot mhuinma'n ajcxy mmiidiñ, oy ca' miich ajcxy nidüg'óciy.

¹¹ Com Jesús ñejhuüyb anajty pinjäy cýyegaanip ma ymidzip, e paady jadu'n yminañ:

—Ca' ni tüg'óciy miich ajcxy mjot mhuinma'n yhuädzity.

¹² Chi jada' co yajtecypujtay, chi jada' yoñyhuit yajtigüy jadüg'oc. Y'ixtacy ma mesi, e chi jada' nimay ajcxy:

—¿Nej mhuinjihuüyb ajcxy ti iich ti nduñich miid miich ajcxy? ¹³ Miich ajcxy jadu'n minamb co iich miich ajcxy myaj'ixpijcy, etz iich miich xyluindzin'ajtpich. E tiydudägy miich ajcxy mina'n com iich jèdu'n miich ajcxy mHuindzin. ¹⁴ Pen iich miich ajcxy nyaj'ixpijcy etz xyluindzin'ajtpich, e ti iich miich ajcxy nyajtecypujy, nañ jadu'n miich ajcxy myajtecypujüyb miñ xyipy. ¹⁵ Iich miich ajcxy ti nmöy tüg'ixpejt, jigix ajcxy jadu'n mdunipy jadu'n nej ti nduñich, e huin'it ca' amij agix nayjihuüyb ajcxy. ¹⁶ Janch janch iich miich ajcxy yam jadu'n nnimäy co je huindzin jac mij je' ca'ydí yi' ytumbi. E nañ je' huidibi yajquejxyöyb jac mij je' ca'ydí huidibi quejxyöyb. ¹⁷ Co ajcxy tiy'ajt mnejhuüipy, chi jotucje ajcxy m'idipy, pen mbadumy ajcxy jadu'n nej nduñich.

¹⁸ Ca' nmina'nich co nidüg'óciy miich ajcxy mbocymiidity. Ti iich yi' nnejhuüy pin ti nhuin'ixyich. Ti nhuin'ixyich tüg'uidibi pocymiid, jigix cuyduunip nej

anajty yjaybetyity ma Dios ñecy ma je Cristo jadu'n ymina'n: "Yi' huidibi caymujcp miid iich, ti iich yi' xymibidigy." ¹⁹ Ti iich yam miich ajcxy jayijp nyajni-maaygixy, jigix co anajty jadu'n ytunyii yjadyii, mmibigipy ajcxy co iich jèdu'n je Cristo. ²⁰ Janch janch yam ajcxy jadu'n nnimaaygixy co je jay ajcxy huidibi cöbijcp je huidibi anajty nguejxypich, tim jadu'n nipaady jadu'n nej iich anajty xycöbijcyich. E je jay ajcxy huidibi xycöbijcpich, je' ajcxy anajty ycöbijcyp je' huidibi xquejxich ya naaxhuin.

Jesús ñimay ymigügtijc co je Judas anajty cýyegaanip ma ymidzip

²¹ Co jadu'n Jesús yminañ, chi tajnip mayñip anajty ooy jotjoty huinma'ñyoty, chi capxypidzimy:

—Janch janch iich miich ajcxy yam jadu'n nimäy co nidügti miich ajcxy xycýyega'nich ma nmidzipich.

²² Chi Jesús ydiscípulos ajcxy ñayhuindixpejttaayi nidüg'uidüg. Ca' anajty ajcxy nejhuüy pin anajty jèdu'n Jesús ytijyp. ²³ Nidügti je' ajcxy huidibi anajty Jesús ooy miid ñaychogyii inäy anajty ma mesi tim huington ma Jesús yhuinduu. ²⁴ Chi Simón Pedro yci' yaj'lijxy yajhuinjihuüy co huen yaj'amidooy Jesús pin anajty jadu'n ytijyp. ²⁵ Chi je discípulos ajcxy huidibi anajty inäy ma Jesús yhuinduu nimay yhuindzin:

—¿Pin jadu'n mdijyp?

²⁶ Chi Jesús y'adzooy:

—Yi' je' pin anajty iich nmooybich yi tzajcaagy huidibi anajty nyajxoocpyich ma je ügy.

Chi yajxoogy tüg pedasi tzajcaagy, chi moy je Judas, je Simón Iscariote ymang. ²⁷ Tim huin'ityi co Judas je tzajcaagy cöbijcy, chi je mujcu' ytigüy ma je' y'ay yjot. Chi Jesús nimay Judas:

—Yi' huidibi mdunamyb, tungo jadu'n mic'amy.

²⁸ Huidijaty anajty ajcxy jim caayb, ni pin cahuinjihuiy je ayuc huidibi Jesús yajnimay Judas, nej je ayuc yhuimbizimy. ²⁹ Com je Judas anajty miid je meeñybijty, paady ajcxy nijējity huinjihuiy co anajty tity ñimāyii:

—Nicx juy yi huidibi ajt nyajmayjajtm yi xiigixpi.

Jacjadyii ajcxy anajty tity ñimāyii:

—Mo' tigatii ayoobitijc. ³⁰ Tim huin'itiy co je tzajcaagy cayday, chi ypidzimy Judas tiba'y, e ti anajty ycoodziñyi.

Jesús ñajtz'ane'miy jemybi cōtujcin

³¹ Co Judas ypidzimy, chi Jesús yminañ:

—Cham je jāy ajcxy ixañ iich nmic'ajt iich n'oy'ajt, iich je jāy huidibi tzoon tzajpjoty. Etz nañ ma iich je jāy ajcxy ixañ Dios ymic'ajt Dios y'oy'ajt.

³² Jadu'n nej je jāy ajcxy ti ijxcixy Dios ymic'ajt ma iich, nañ tim jadu'n Dios yajniguēxigipy yi nmic'ajtich n'oy'ajtich tim mic'amy. ³³ Migūgtijc huidibi ooy ndzocy njihuiyich, ca' n'ochuācxibaanich jecy miid miich ajcxy. Xy'ixtāhuibich miich ajcxy. Jadu'n nej ti nnimāaygixyich yi jacjadyii judfojāy ajcxy, nañ jadu'n iich miich ajcxy yam njacnimaaygixy co ma nmicxañich, ca' huaad miich ajcxy jilby nmicxcixy. ³⁴ Cham ajcxy nmōhuañ tūg ané'min huinjemybi. Cham miich ajcxy nyajnajtz'ane'mihuaangixy jadūg'oc jadayaabi tity'ajt: Naychójcigix nayjihuiyigix ajcxy nidūg nidūg, tim jadu'n nej iich miich ajcxy ti ndzocy ti njihuiy. Naychójcigix nayjihuiyigix aguipxyi. ³⁵ Miid jada ycixpi ñejhuihuiy tūg'óciy jāy co iich miich ajcxy ti nyaj'ixpijccixy co ajcxy nidūg nidūg mnaychogiiyb mnayjihuihuiyb.

Jesús ñimay ymīgūgtijc co je Pedro anajty coyūdzaanip

³⁶ Chi Pedro ñimay:

—Huindzin, ¿ma miich nmicxañ?

Huin'it Jesús y'adzooy:

—Ma iich nmicxañich miich ca' huaad xypanicxyich. Jac'axam xypan'icxyibych.

³⁷ Chi Pedro yminañ:

—E ¿nej co ca' huaad jēbi iich miich nbanicxy? com iich ngīyegamyich njugy'ajtin ma yi o'cin miid miich ycixpi.

³⁸ Chi jada' Jesús y'adzooy:

—¿Nej janch co mgīyegañ yi mjugy'ajtin ma yi o'cin miid iich ycixpi? Janch janch iich miich ajcxy yam jadu'n nimāy, co ni ca'ni anajty jabom tugūg'oc tzey yaaxīgy, co iich miich anajty tugūg'oc ti xycoyūchich.

Pinjaty mibijcp Jesús nicxip ma Dios Teedy yajpaady

14 Chi Jesús yjacminañ:

—Ca' ajcxy jotmay mjihuiy ma m'aa mjot miid jada ayuc. Mibic ajcxy Dios etz iich nañ jadu'n mibijccich.

² Jiiby ma iich nDeedy chināy, jilby mījtigiydac. Co ixypy ca' yjadu'nity, ca' ixypy ti nnimaaygixy co nmicxyich ma nDeedyich n'ocni'ixiy tzinaaydac miid miich ajcxy ycixpi. ³ E co iich anajty ti nba'ttigīyich, e ti ni'ixiyyich tzinaaydac jayijp miid miich ajcxy ycixpi, huin'it ajcxy nihuimbidiy, jēbi iich ajt naydūgmujcim, jigix ma anajty n'ityich, nañ jilby miich ajcxy m'idipy. ⁴ Miich ajcxy mnejhuiyb nej jēbi ajcxy mjādip ma nmicxyich oyduuby.

⁵ Chi Tomás yminañ:

—Huindzin, ca' iich ajcxy nejhuiyigixy ma miich nmicxañ, e ca' iich ajcxy nnejhuiyigixy nej jēbi njá'tcixibych jilby.

⁶ Chi Jesús y'adzooy:

—Jadu'n nej ti ndzināyich jada je' je ijxpejt nej Dios tzocy co miich

ajcxy mdzinähuipy. Nyejcpyich je tñy'ajt huidibi jëbi huaad mguychinaaygixy. Co jadu'n mguydundáyigixipy iich ndiy'ajt, chi mjá'tcixipy ma Dios. Nyejcpyich je jugy'ajtin huidibi ca' tücci'yi ycixy yti-goy. Ca' ni pinjäy yjadipy ma Dios Teedy, peni ca' cuydundäy iich ndiy'ajt. ⁷Jadachambi etz nej xii tiempo yjancixañ miich ajcxy m'ixy'ajty Dios Teedy. Pen xy'ixy'ajtpich miich ajcxy, nañ m'ixy'ajtyp miich ajcxy Dios Teedy.

⁸Chi Felipe y'adzoy:

—Huindzin, iich ajcxy yi Dios Teedy yaj'ijxcich cham cham, e miid tim y'i yi jotcuje'adipyich ajcxy.

⁹Paady Jesús nimay je Felipe:

—Cham xii jimijt ñicxni maabi iich nja'ityich miid miich ajcxy, e ¿ca'ni miich xytim'y'ijxhui'myich Felipe? Yi jäy ajcxy tiibi xy'ijxcixyich, nañ y'ijxyp ajcxy yi' Dios Teedy. E chi jada', ¿nej miich co jadu'n xyñimäyich: “Yaj'ijxcich je Dios Teedy?” ¹⁰¿Nej ca' mmibicy co iich n'ity ma Dios Teedy, e Dios Teedy ijtp ma iich? Yi ayuc huidibi ngapx-huäcxypich, ca' yi' ngi'm'ayuc'adyiijich ngi'mdiy'ajt'adyiijich. Yi mijhuinmañ huidibi ajcxy m'ijxyp ndumybich, yi Dios Teedy huidibi ijtp ma iich, yi' jadu'n tumb. ¹¹Mibijccich ajcxy co iich n'ityich ma Dios Teedy, e Dios Teedy ijtp ma iich. Peni ca' mdimmibigaangixy, mibic ajcxy miid je mijhuinmañ ycixpi huidibi ti nduñich. ¹²Janch janch iich miich ajcxy jadu'n nimaaygixy co je jäy ajcxy huidibi xymibijcpich, nañ ytunipy ajcxy nañ jadu'n yi mijhuinmañ huidibi ti nduñich. Jac tim ngi tunipy mijhuinmañ, com iich nnicxaambich ma Dios Teedy y'ity. ¹³E tüg'óciy ti miich ajcxy mibijctzooyb ma Dios Teedy miid iich nxii, ndunipyich yi'. Dios Teedy huidibi nDeedy'ajtypich, je' cömay y'idip miid huidibi miich anajty ajcxy mdumyb miid iich nmic'ajt. ¹⁴Co myajmibijct-zohuipy tijaty, xycapxpáatibich nxii,

huin'it nguydunipyich huidibi anajty ti mbijctzoogixy.

Jesús yquexamy Dios yjihui'ñ ymic'ajt

¹⁵Peni xchojcpich miich ajcxy, cuydúnigich ajcxy tüg'óciy n'ayuc ndiy'ajt, jadu'n nej anajty ti nna-jtz'ane'miyich. ¹⁶E co ndzoonibyich, chi nbijctzóohuibyich yi Dios Teedy jadüg yjaymiid huidibi ajcxy xyjaymiid'adiib. Dios ajcxy xymöhuipy jadüg jaymiid huidibi ajcxy xycapxhuijip, je huidibi ajcxy mjot'amij'adiiyb, e je' xymiid'idipy ajcxy huinixii. ¹⁷Je huidibi xycapxhuijip, je' jada'ajty Dios yjihui'ñ ymic'ajt, je Espíritu Santo. Je' Dios ytiy'ajt ymiid. Dios yjihui'ñ ymic'ajt ca' adigihuañ yi naaxhuñnyjäy huidibi ca' xymibicyich. Com ca' ajcxy icy, e nañ ca' ajcxy icy'adyii je Espíritu Santo. Miich ajcxy m'ixy'ajtyp je Espíritu Santo, com je' tzinaayb ma miich ajcxy, e nañ xy'adigihuipy xyjottigihuipy ajcxy. ¹⁸Ca' miich ajcxy nyajhui'maangixy naydüg jadu'n nej co'ögy'ung. Nnihuimbidityich miich ajcxy jadügtecy. ¹⁹Tim huingónip yi xii tiempo mina yi jacjadyii naaxhuñnyjäy ajcxy ca' xy'ocjac'ijxnibich. Com jadu'n nej iich njactzinähuañ, ca' iich njugy'ajtin ycixipy yti-goyipy tücci'yi. Nañ jadu'n miich ajcxy mjactzinähuañ, ca' mjugy'ajtin ajcxy ycixipy yti-goyipy tücci'yi. ²⁰Co anajty Dios yjihui'ñ ymic'ajt ajcxy xy'adigiy xyjottigiy, huin'it ajcxy mnejhuñhuipy co nyajpaadyich ma nDeedyich, yi Dios Teedy, e miich ajcxy myajpaady ma iich, e iich nañ jadu'n yajpatpich ma miich ajcxy. ²¹Je jäy ajcxy huidibi iich n'ayuc ndiy'ajtich xycöbijcip, e tzogiib je' iich nDeedy. E iich nañ jadu'n ndzogipy njihuihuibyich je' ajcxy, e nnayyajnigüexigiybich ma je' ajcxy.

²² Je jadügpi Judas, ca' nminaanim Judas Iscariote, nimay Jesús:

—Huindzin, ¿nej co mnayyajniguëxiga'nyii ma iich ajcxy, e ca' mnayyajniguëxiga'nyii ma je jäy ajcxy huidibi ca' xymijpidägy?

²³ Chi Jesús je' y'adzooy:

—Yi jäy ajcxy huidibi xychojcpich xyajmij'ajtpich, xycuydúunibich yi' ajcxy iich n'ayuc ndiy'ajt. E huin'it yi' ajcxy chogiiyb iich nDeedy. Je nDeedyich etz iich miinip iich ajcxy ma je jäy ajcxy huidibi xycuyduunip iich ndiy'ajt, e tzinaydacpigipych ma yi' ajcxy yjot yhuinma'ñ. ²⁴ Je jäy ajcxy pinjaty ca' xychocych, nañ ca' ajcxy iich n'ayuc xycuyduunich. Paady ca' nnayyajniguëxiga'nyiiijich ma je' ajcxy. Com yi' ayuc huidibich miich ajcxy nyaj'amido'ijtyp, ca' yi' iich ngi'm'ayuc'adyii. Yi' je' Dios Teedy y'ayuc ytiy'ajt, com yi' iich ya naaxhuiñ xyquejxich.

²⁵ Jadayaabi ayuc ajcxy cham jadu'n njacyajnimaaayb, jadu'n nej njacyaani-gyich ya naaxhuiñ miid miich ajcxy, ma ca'ni ndzooñich. ²⁶ Per je Espíritu Santo huidi miinam, je' ajcxy xycapxhuijip. Dios Teedy yquexamy je Espíritu Santo miid iich nxii. Je Espíritu Santo xyajne-jhuiydähuipy miich ajcxy tüg'óciy tiy'ajt, e nañ xyaj'ajihuiñhuiib tüg'óciy jadu'n nej iich miich ajcxy nnimaaygixy.

²⁷ Iich miich ajcxy nyajmihui'my jotcujc'ajtin. Jadu'n nej iich njotcujc'atyich, nañ nyajjotcujc'adipych miich ajcxy. Yi' jotcujc'ajtin huidibi nyajmihuiñmaayich miich ajcxy, ca' yi' yjadu'nity nej je jotcujc'ajtin huidibi yajpaatp ya naaxhuiñ. Ca' mdajcixy maygixy, nañ ca' mdzigiiygixy. ²⁸ Ti iich miich ajcxy nnimaaygixy jayijp'aty co ndzona'ñich ma miich ajcxy, e nhuimbida'ñich jadüg'oc ma miich ajcxy. Peni xychojcpich miich ajcxy, mxondägipy ajcxy co nnicxa'ñich ma

Dios Teedy, com yi' Dios Teedy jac miji yi' ca'ydi iich. ²⁹ Ti iich jada tiy'ajt jayijp'atp nimiydägyich ma ca'ni ndzooñich, jigix co anajty je tiempo paady mina jadayaabi ytuniiyb yjadiiyb, huin'it ajcxy mmibigipy iich n'ayuc.

³⁰ E ca' iich miich ajcxy mijcajee ooy njacmiidmiydägaangixy yam. Com tim huingónip mina je mujcu' huidibi ane'mb ya naaxhuiñ xyñimina'ñich. Ca' iich yi' huaad jëbi xymimadägyich. ³¹ Per copicy yi' nguydunipych Dios Teedy y'ayuc nej xyajnajtz'ane'miyyich, jigix je naaxhuiñjyay nejhuihuipy co nyajmij'atyich yi' Dios Teedy. Pidiccix, tzoc'ajt huingduum jamim.

Je camuuxy'aadz etz y'aacx

15 Chi Jesús jacnimay ydiscípulos ajcxy:

—Jadu'n iich nipaady nej camuux'aadz ma tüg muuxy'aadz cam. Iich nDeedy, yi' Dios Teedy, jadu'n yi' nipaady nej je muuxy'aadz cam cuend'ajtpi. ² Tüg'óciy jäy jadu'n ajcxy nipaady nej muuxy'aadz y'aacx. Je jäy ajcxy huidibi ca' cuychinäy iich ndiy'ajt, yi' Dios Teedy yajcödigoiyiib, jadu'n nej je muuxy'aadz cam cuend'ajtpi quejtzpuxy je muuxy'aadz y'aacx huidibi ca' ytiim'aty. Je jäy ajcxy huidibi cuydundaayb iich ndiy'ajt, Dios yaj'oyiib je' ajcxy yjot yhuinma'ñ, jëbi oybi tuñ, jadu'n nej je muuxy'aadz cam cuend'ajtpi huijtz'oyiy je muuxy'aadz y'aacx, jigix jëbi nigí ytiim'aty. ³ Yi' ayuc huidibi ti nyajnimaaaygixy, yi' ti yajhuäch yi' jibicpi ma miich ajcxy mjot mhuinma'ñ. ⁴ Mibijccich ajcxy, panícxigich ajcxy ndiy'ajt huinixii. Co ajcxy jadu'n mdunipy, iich miich ajcxy miid'idipy huinixii. Jadu'n nej ixipy camuuxy'aadz y'aacx co ca' ytiim'aty co ahuinggujc y'ity, e ca' mic'ajt paady ma ycop. Nañ tim jadu'n miich ajcxy pen ca' mmic'ajt mbaadipy ma iich, ca'

mmimadáaccixipy mguychináaygixipy iich ndiy'ajt.

⁵Jadu'n iich nipaady nej camuuxy'aadz cop, e miich ajcxy jadu'n nipaady nej camuuxy'aadz y'aacx. Je jāy ajcxy huidibi yajpatp ma iich, e iich nyajpaady ma je' ajcxy, je' ajcxy oyhuinma'n tunam mij cajee, tim jadu'n nej camuuxy'aadz huidibi tiim'ajtp may'amy. Co ixipy iich ca' nyajpaady ma miich ajcxy, ca' miich ajcxy huaad ti mdungixy. ⁶Co jāy ajcxy ndiy'ajt xy'ixmájtzibich, Dios ajcxy yajcödígoyib, tim jadu'n nej jāy yajcödígoy miid jün yi muuxy'aadz y'aacx huidibi yimbuxiib co ca' ytiim'ajtni. Co je y'aacx ytídzity, chi ajcxy yajmucy, e pidaaccixy jünjoty, e jadu'n jiiby nīdooyi jünjoty.

⁷Co miich ajcxy m'ijtcixy ma iich, e co iich n'ayuc nañ jadu'n ijtp ma miich ajcxy mjot mhuinma'n, jēbi mbijetzooigixy ti ajcxy mdzojcy ma Dios, e nguydunipyich miid miich ajcxy ycixpi. ⁸Chi je jāy ajcxy cōmayipy Dios co miich ajcxy mguydunipy iich ndiy'ajt tiydudägy, tim jadu'n nej camuuxy'aadz y'aacx ytiim'aty may'amy. Co je jāy ajcxy ixipy nej tudägy mguydungixy iich ndiy'ajt, chi je jāy ajcxy tiydudägy nejhuihuipy co ti nyaj'ixpicyich miich ajcxy.

⁹Jadu'n nej Dios Teedy xychocyich xyjihuiyich, nañ tim jadu'n iich miich ajcxy ti ndzocy ti njihuüyich. Ndzogipy njihuühuübyich miich ajcxy huinixii co ca' ajcxy xy'ixmájtzybyich ndiy'ajtich. ¹⁰Co mguydundähuipy ajcxy jadu'n nej nyajnajtz'ane'miigixy, ndzogipyich njihuühuübyich miich ajcxy huinixii. Tim jadu'n nej nguyduñich yi huidibi Dios Teedy xyajnajtz'ane'miibich, e yi' xychojcpich xyjihuiyibich huinixii.

¹¹Cham jadyaabi ayuc nyajnajtz'ane'miigixy, jigix jotcujc m'ijtcixipy. Jadu'n nej jotcujc ti n'ityich, e nañ

jadu'n miich ajcxy mjotcujc'adipy anaxy. ¹²Jadaabi ayuc iich miich ajcxy nyajnajtz'ane'miibich co naychójcigix nayjihuiyigix nidüg nidüg, tim jadu'n nej iich miich ajcxy ndzocy njihuüy. ¹³Je tiy'ajt jac'oybi co migügtijc ajcxy naychogiiyb nayjihuihuüyb, co tüg jāy cīyegipy yjugy'ajtin miid ymigügtijc ycixpi. ¹⁴Iich miich ajcxy migüg'ajtp, pen mguydumyb nej ajcxy nyajnajtz'ane'miigixy. ¹⁵Jadu'n nej xii tiempo yjacnicxa'n, ca' miich ajcxy n'ocnaydijnip iich ndumbi. Com je tumbi ca' huinjihuüy huidibi yhuindzin ytumyb. Hue' miich ajcxy nyajnaxyich nmigügtijcich, com tüg'óciy tiy'ajt tiibi nmidooyich ma iich nDeedy, yi Dios Teedy, ti iich miich ajcxy nmimaaygixy. ¹⁶Ca' nmīnānim iich miich ajcxy ti xyhuin'ixy. Iich miich janchtiy ajcxy ti nhuin'ixy. E ti iich miich ajcxy nyajniibicy co nicxy mgapxhuäxcixy iich n'ayuc. E nañ mayjāy mijpidägipy je ayuc huidibi miich ajcxy mgapxhuäcxipy. E nañ iich n'ayuc, huidibi miich ajcxy mgapxhuäcxipy, y'idipy ma je jāy ajcxy yjot yhuinma'n huinixii. Paady ycix tüg'óciy tijaty miich ajcxy mbijetzooyb ma Dios Teedy miid iich nxi, yi' ajcxy xymöhuipy. ¹⁷Jada ayuc ajcxy yam nyajnajtz'ane'miibich co ajcxy mnaychogiiyb mnayjihuihuüyb miñ xyipy.

Je maybi naaxhuiñjāy ca' ajcxy ixaangixy Jesús etz cham je' yjāy

¹⁸Co je may naaxhuiñjāy ca' xy'ixaangixy miich ajcxy, ca' ajcxy ooy mhuinmayipy, com mnejhuüyb ajcxy co iich nañ jadu'n jac jayjip ca' yi' ajcxy ti xy'ixāangixyich. ¹⁹Co ixipy ytügüy miich ajcxy m'ayuc mdiy'ajtp miid je jacjadyii naaxhuiñjāy y'ayuc ytiy'ajt, huin'it ixipy ajcxy xychojcixy xyjihuiyigixy, com tú'ciy miich ajcxy

mhuinmañ ixyipy miid yi' ajcxy yhuinmañ. Janch com co ca' ytügy miich ajcxy m'ayuc mdiy'ajt miid je jacjadyii naaxhuiñjyay y'ayuc ytiy'ajt, paady je jacjadyii naaxhuiñjyay ca' ajcxy xy'ixa'nip. Com iich miich ajcxy ti nyajjijphuijtztüdy, jadu'n nej yi' jacjadyii naaxhuiñjyay ajcxy chinaaygixy yjugy'ajtcixy. ²⁰ M'ajihuñhuiib ajcxy jadu'n nej ti nnimaaygixy co iich miich ajcxy xhuindzin'ajtpich, paady jac mij iich ca'ydí miich ajcxy. Jadu'n nej naaxhuiñjyay ajcxy ti xy'ixhuidityich ti xypahuidityich, nañ jadu'n miich ajcxy yi' xy'ixhuididañ xypahuididañ. Nañ may je jäy huidibi ca' ti xycapxymidooyich, nañ jadu'n may je jäy huidibi miich ajcxy ca' xycapxymidohuaangixy. ²¹ Nijot ajcxy y'iditzaangixy miid miich ajcxy ycixpi, com ca' ajcxy ixy'adyii Dios Teedy huidibi xyquejxyich ya naaxhuiñ.

²² Co ixyipy ca' ti nmiñich ya naaxhuiñ nyajnimäyich je jäy ajcxy Dios ytiy'ajt, ca' ixyipy ajcxy pocy miidity. Per com ti nmiñich ya naaxhuiñ, paady cham ypocy ajcxy miidity co ca' ajcxy xy'ixañich. ²³ Je jäy ajcxy huidibi ca' xy'ixañich, jadu'n nipaady nej iich nDeedy ca' ajcxy ixaangixy. ²⁴ Co ixyipy iich ca' ti nduñich ma yi' ajcxy yhuinduu mijhuinmañ, huidibi ca' ni pin jäy tuñi, ca' ixyipy ajcxy pocy miidity. E janch ti ajcxy ooy ja'ijxcixy je mijhuinmañ, e ca' iich yi' ajcxy xy'ixañ, e nañ ca' ixaangixy iich nDeedy. ²⁵ Paady jada jadu'n ytuñyii yjadyii, jigix yajcuydunipy jadu'n nej ycojaayity ma yi' judíojäy ajcxy ley ñecy, ma jadu'n yminañ: "Ni ti tiy'ajt ycaca'ty, co iich yi' ajcxy ca' xy'ixañich."

²⁶ E co anajty xyñigidaaccixy yi' Espíritu Santo, yi' huidibi xycapxhuijip ajcxy, je huidibi miich ajcxy nyajniguexam, chon ma Dios Teedy, je huidibi Dios ytiy'ajt miid. Yi' xyñidiy'ajt'adaambich co Dios ytiy'ajt

nmiidityich. ²⁷ E miich ajcxy nañ jadu'n xyñidiy'ajt'adipich co Dios ytiy'ajt nmiidityich. Com iich miich ajcxy jayijp nyaj'ixpijctzondac Dios y'ayuc ytiy'ajt.

16 Ti ajcxy yam tiy'ajt njacya-jnimaaygixy, jigix ca' ajcxy m'ixtigihuägipy. ² Com judíojäy ajcxy xy'ixhuidizipy ajcxy ma ajcxy yi' ñaymujctac. Ypadaamy yi' xii tiempo co miich ajcxy jäy xyaj'ögipy, hue' ajcxy tijipy co Dios anajty ooy jadu'n jäygidägy tiibi anajty ajcxy tuñ. ³ Paady ajcxy jadu'n xytunipy jibic, je' co ajcxy ca' ixy'adyii yi' Dios Teedy, etz nañ jadu'n ca' xy'ixy'adiijich. ⁴ Paady iich miich ajcxy jadachambi jadu'n nnimaaygixy, jigix co anajty je xii tiempo paady, chi m'ajihuñhuiyb ajcxy co ti anajty jayijp nnimaaygixy co ayo'n tzaachypi mminaxañ myajnaxañ ajcxy.

Dios yjihuiñ ymic'ajt tunam ma jäy yjot yhuinmañ

Ca' anajty ajcxy jada ti nyajnimäy miid jégix nmiid'ity ajcxy. ⁵ E cham janchtiy nnicxáanibich ma yi' huidibi ti xyquexyich ya naaxhuiñ. E ni tüg miich ajcxy xyca'amidooyich: "¿Ma mnicxañ?" ⁶ Paady miich ajcxy mdajy mmay ma m'aa mjot, co ajcxy cham jadu'n jada ayuc ti nyajhuinjihuiigixy. ⁷ Oy ixyipy miich ajcxy cham mjatajy mjamay, tiy'ajt nej mninañich co jac'oy miid miich ajcxy ycixpi co nhuimbidityich ma Dios Teedy. Co ixyipy ca' jiby nnicxañich tzajpjoty, ca' ixyipy xyñiminaangixy Dios yjihuiñ ymic'ajt, je Espíritu Santo, je huidibi ajcxy xycapxhuijip. Per co iich anajty tzajpjoty ti nhuimbity, huin'it iich yi' miich ajcxy nyajniguexipy. ⁸ E co anajty je Espíritu Santo miñ ya naaxhuiñ, huin'it yi' yajjihuiñybigipy jäy ajcxy ypocy. E nañ yajni'ixihuipy je jäy ajcxy co Dios tiyduniib miid ypocy ycixpi.

⁹Yi Espíritu Santo yajjihui'ñybigipy jāy ajcxy ypocy, co iich ca' ajcxy ti xymbicy ca' ajcxy ti xymijpidägyich. ¹⁰Je Espíritu Santo yajnejhuihuipy jāy ajcxy nej huaad cuychinaaygixy Dios y'ayuc ytiy'ajt. Com co iich nba'ttigihua'ñich ma Dios Teedy, e miich ajcxy ca' xy'ocjac'ijxnibich. ¹¹Je Espíritu Santo yajhuinjihuihuip je jāy ajcxy co Dios tiyduniib ajcxy miid ypocy ycixpi huidibi ajcxy ca' tiydudägy chinaaygixy. Com yi Dios ti yi' mujcu' tiyduñ miid ypocy ycixpi.

¹²Ooy may ayuc iich nmiidity hidibi njayajnimähuamyich ajcxy per ca' miich ajcxy mhuinjihuihuipy cham. ¹³Jacjiini mhuinjihuihuipy ajcxy je ayuc hidibi njayajnimähuamy ajcxy, co Dios quexipy je Espíritu Santo ya naaxhuiñ hidibi tiy'ajt miid. Yi' je' miich ajcxy xyajhuinjihuidähuipy tüg'óciy Dios ytiy'ajt. Com yi' ca' yci'mhuinmañ tunipy. Yi' janchtiy ñigapxtähuipy tüg'óciy ayuc tiy'ajt hidijaty anajty ymidooyb ma Dios Teedy, e nañ yajniguëxictähuipy tüg'óciy tiy'ajt hidibi mimb cidaacp. ¹⁴Je Espíritu Santo iich yi' capxpaady xyaj'idipyich, com yi' iich ndiy'ajt miich ajcxy xyajhuinjihuihuaam. ¹⁵Tüg'óciy hidibi Dios Teedy ymiid, nañ njé'ajtypich yi', paady jadu'n ti nmına'ñich co je Espíritu Santo xyajhuinjihuidäyagixipy ajcxy iich yi' n'ayuc yi' ndiy'ajtich.

Jesús ñimay ymigügtije co ajcxy yjotmay ahuimbidipy jotcuje'ajtin

¹⁶Tim huaad'ajtp xii tiempo, co iich miich ajcxy ca' xy'ocjac'ijxip. Chi co xii tiempo yjacnajtznínicxihuip, huin'it iich miich ajcxy xyjac'ixipy jadüg'oc.

¹⁷E huin'it ajcxy nijëjity Jesús ydis-cípusos ajcxy ñayñimaayi miñ xyipy ac jëyi:

—¿Ti jadu'n ytiyyp? Co jadu'n ymına'ñ, co tim huaad'ajtnip xii tiempo mina iich miich ajcxy ca' xy'ocjac'ijxnibiyich, e co yjacnajtznínicxihuip xii tiempo, huin'it miich ajcxy xyjac'ixipyich jadüg'oc, com nnicxaamich ma Dios Teedy. ¹⁸Chi ajcxy jadu'n ñayñimaayi miñ xyipy:

—¿Ti jadu'n ytiyamy? Co jadu'n ymına'ñ co tim huaad'ajtnip xii tiempo. Ca' iich ajt nhuinjihuiiyim ti jadu'n ytiyamy.

¹⁹Com Jesús ñejhuiyb anajty nej ajcxy yja'amidoohua'ñyii, chi nimay ajcxy:

—Yi' miich ajcxy ooy mjayajtihua'ñ. ¿Nej co jadu'n ti nmına'ñich? Tim huaad'ajtnip xii tiempo co iich miich ajcxy ca' xy'ocjac'ijxnipy. E chi yjacnajtznínicxihuip xii tiempo, e chi miich ajcxy xyjac'ixipyich jadüg'oc. ²⁰Janch janch iich miich yam nnimaaygixy co mjetmaybaadip ajcxy, e nañ myäxip ajcxy miid jotmay. Chi je naaxhuiñyājy ajcxy hidibi ca' xymijpidägyich, xondägam ajcxy, e miich ajcxy nañ mjetmaybaadip. Per yi' mjetmay ajcxy ahuimbidipy tüg xondaacin. ²¹Jadu'n ajcxy mjadañ jadu'n nej tüg töxyjāy tzaachypi jihuiy co y'ung yma'xung'adañ. E co ti yma'xung'aty ypi'c'ung, chi jāydigoy yi tzaachypi miid xondaacin co tüg jāy ti ymiñ ya naaxhuiñ. ²²Tim jadu'n nej yjaty miid je töxyjāy, nañ jadu'n yjadañ miid miich ajcxy. Cham ajcxy jotmay mjihuiy ma m'aa mjet, e chi co xy'ixipyich jadüg'oc miich ajcxy, huin'it ajcxy m'aa mjet yxondäga'ñ. E ni pin huaad mxondaacin ajcxy xycapijciy.

²³Je huin'it xiimbi (co anajty je Espíritu Santo ti ymiñ ya naaxhuiñ) ca' iich miich ajcxy ni ti xyjacyajmibijctzohuipyich, com janch iich miich ajcxy yam jadu'n nimaaygixy co tüg'óciy hidijaty myajmayajtcixyp, chi ajcxy mbijctzohuipy ma Dios Teedy

miid iich nxii, e xymöhuipy ajcxy yi'.
²⁴Chambaadni ca'ni ni ti ajcxy mbijctzoy ma Dios miid iich nxii. Pijctzoogix, e xymöhuipy ajcxy yi', jigix mjotcugihuip ajcxy anaxy.

**Jesucristo ymimadac je
 jibic-huinma'n ya naaxhuiñ**

²⁵Tüg'óciy jada ayuc tiy'ajt ac jiihuimbit miich ajcxy ti nyajnimäy. Huingomb xii tiempo mina tiydudägy ajcxy nyajmiidmiydactähuipy yi Dios Teedy y'ayuc ytiy'ajt yajxon, e ca' y'ocjiihuimbitiñ. ²⁶Je huin'it xii co anajty iich ti nhuimbityich ma Dios Teedy, jëbi miich ajcxy mbijctzoogixy ma Dios Teedy tijaty ajcxy myajmayjajtyp. Co ti mbijctzóogixipy miid iich nxii, xymóoygixipy yi' Dios Teedy. Ca' ycopyty co iich yi' nmibijctzohuipy miid miich ajcxy ycixpi. ²⁷Com yi Dios Teedy nañ xychojcp xyjihuiyb yi' miich ajcxy. Com miich ajcxy jayjyp ti xychocyich ti xyjihuiyich, e ti mmibicy ajcxy co ti ndzooñich ma Dios Teedy, paady Dios miich ajcxy xymöhuipy tijaty anajty myajmbijctzooyb. ²⁸Jiiby iich ndzooñ ma Dios Teedy yajpaady, co nmiinich ya naaxhuiñ, per jadachambi n'ixmájtznibyich jada naaxhuiñybi, e nhuimbijtnich ma Dios Teedy.

²⁹Huin'it je' ydiscipulos ajcxy yminañ:

—Cham janchtiy tudägy miydägy, ca' m'ocyajtuuni jiihuimbit ayuc. ³⁰Cham iich ajcxy nnejhuüy co miich mnejhuüyday tüg'óciy tiy'ajt. E ti xyajnimaydäyich co anajty ca' ti tiy'ajt iich ajcxy nmibicy co miich mdzooñ ma Dios.

³¹Chi Jesús y'adzooy:

—¿Nej mmibijcyp cham jada ayuc jadu'n nej ti nmimáaygixyi?
³²Jihuñybijccix co huingonip je xii tiempo, e ti tím paady mina miich ajcxy mgueec-huäcxtäaygixipy nidüg nidüg ma pin timdzocy, e xyajhu'ngixich

naydüg. Per ca'p iich nneydügity, com yi Dios Teedy yi' ijtp miid iich. ³³Miich ajcxy yam jada ayuc nyajnimayyb, jigix ajcxy jotcujc'ajtin mbaadip ma iich. Ya naaxhuiñ mbadamy ajcxy ayo'n etz tzaachypi. Jotcugiiygix, ca' mdajcixy maygixy, com ti nmimadägyich yi jibicpi ya naaxhuiñ.

**Jesús ymibijctzou Dios miid
 ydiscipulos ajcxy ycixpi**

17 Co Jesús jadu'n yminañ jayjyp, chi ypa't'ixy tzajpcíxy, chi Dios Teedy pa'tcapxy nimay:

—Dios Teedy, ti hora paady mina ayo'n nyajnaxa'ñich jadu'n nej miich jayjyp'aty myajnihuinmayiyy. Yajniguëxig iich nmic'ajt iich n'oy'ajt, com iich miich nDeedy'ajtypich, jigix iich nañ jadu'n nyajniguëxigibych miich nmic'ajt miich m'oy'ajt ma yi jäy ajcxy. ²Com miich ti xymöyich mic'ajt ma tüg'óciy jäy, jëbi nmöyich ajcxy jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy. Nmöhuibyich jada jugy'ajtin tüg'óciy jäy ajcxy huidibi miich ti xymöyich. ³Je jäy ajcxy huidibi ix'y'ajtp je Dios janchypi, je Dios tügpajcpi etz y'ix'y'ajtyp nañ jadu'n Jesucristo huidibi ti mguexy ya naaxhuiñ, ymiid ajcxy jugy'ajtin huidibi ca'ycixipy ytigoyipy niminaa.

⁴Ti iich nyajniguëxigych miich ajcxy yi nmic'ajt ya naaxhuiñ, co iich ti nduñ yi mdung huidibi miich xyajnbijcich. ⁵Jadachambi Dios Teedy yajmijtgüygich miich, miid je mic'ajtin huidibi anajty nmiidich ma miich mhuinduu co anajty ca'ni naaxhuiñybi chondacyñi.

⁶Ti iich miich ya naaxhuiñ nyajniguëxici yi nmic'ajt ma yi jäy ajcxy huidibi miich xymooyich, huidibi miich mhuin'ijx ma naaxhuiñyjäy ajcxy. Miich yi' ajcxy mjäy, e miich ti xymöyich, e ti ajcxy miich m'ayuc cuydungixy.

⁷Jadachambi ñejhuiñyñip yi' ajcxy, co tüg'óciy tijaty tiy'ajt iich miich yi' xymooyb, jiiiby yi' choon tzajpjoty ma miich. ⁸Com yi ayuc huidibi miich ti xymöyich, ti iich yi' ajcxy nyajnimaydäy, e ti yi' ajcxy cöbijccixy. E nañ ti ajcxy huinjihuiñyixy tiydudägy co iich jiiiby ndzooñich ma miich, e nañ ti ajcxy mibijccixy co miich ya naaxhuiñ xyquejxyich.

⁹Miid yi' ycixpi ajcxy miich Dios Teedy nmibijctzooy, ca' nminaanim miid jacjadyii naaxhuiñyäjy ajcxy ycixpi nmibijctzoy. Miid yida'ajty ycixpi ajcxy huidibi miich ti xymöyich, com nañ mjë'ajtyp miich yi' ajcxy. ¹⁰Tüg'óciy tijaty iich një'ajtyp, nañ mjë'ajtyp miich yi', e tijaty miich mjë'ajtyp nañ një'ajtyp iich yi'; e iich nmic'ajt niguëxi'cp yi' ma yi' ajcxy chinaayin yjugy'ajtin.

¹¹E ca' n'ocjacyajpadaanich ya naaxhuiñ. Iich njäy ajcxy jacyajpadam ya naaxhuiñ. Nnícxnibich jiiiby tzajpjoty ma miich. Dios Teedy, cuend'at iich ndiscípulos ajcxy miid miich mmic'ajt huidibi miich ti xymöyich, jigix yi' ajcxy tú'ciy yjot yhuinmañ yajpaadipy ma miich, tim jadu'n nej iich ajt tú'ciy njot nhuinmañ nyajpaatim. ¹²Co anajty iich njac'yaajity naaxhuiñ miid iich njäy ajcxy, ti ngüend'atyich anajty ajcxy miid je mic'ajt huidibi miich xymooyich. E ni tüg ajcxy ca' yhuinmañyidigooy. Abicy iich n'octimpidägy je huidibi nayyajhuinmañyidigooyi (je Judas Iscariote), co yi' anajty jadu'n yajcuydunam jadu'n nej jaybety ymiin miid yi' ycixpi etz miid iich ycixpi.

¹³Cham iich miich niba'ttigihuaani jada'. Miich m'ayuc mdiy'ajt nyajnimaaaybich jada naaxhuiñyäjy ajcxy huidibi nyaj'ixpijycypich, jigix agujc jotcujc yhuimip ajcxy. ¹⁴Ti iich ajcxy yi' nyajnimaydäyich miich m'ayuc mdiy'ajt. E ca' ajcxy y'ixa'nyii yi' naaxhuiñyäjy ajcxy huidibi ca'

xymijpidägyich. Com je' co ajcxy yjot yhuinmañ ti yajtigach, ca' ytügy miid yi' jacjadyii naaxhuiñyäjy yjot yhuinmañ. Jadu'n nej iich ca' ytügy njot nhuinmañ miid naaxhuiñyäjy ajcxy yjot yhuinmañ. ¹⁵Ca' iich cham miich nmibijctzoy co myajpidzimipy iich ndiscípulos ajcxy ma jada naaxhuiñybi. Hue' janchtiy tun may'ajt cuend'at ajcxy ma yi' ca'oybi ymiin. ¹⁶Yi' ajcxy yjot yhuinmañ ca' ytügy miid yi' jacjadyii naaxhuiñyäjy ajcxy yjot yhuinmañ. Tim jadu'n nej iich ca' ytügy njot nhuinmañ miid yi' jacjadyii naaxhuiñyäjy ajcxy yjot yhuinmañ. ¹⁷Yajhuaatzí ajcxy yjot yhuinmañ miid miich m'ayuc, com yi' m'ayuc yi' je' tiy'ajt miid. ¹⁸Jadu'n nej miich xyquejxyich ya naaxhuiñ, nañ jadu'n iich yi' ajcxy nguejxhuäcxyich ya naaxhuiñ. ¹⁹Miid yi' ajcxy ycixpi ti nnyagyegyijich amuumdüg'jot ma miich, jigix yi' ajcxy nañ jadu'n ñagyegyiyb amuumdüg'jot ma miich, co ajcxy cuydunipy miich m'ayuc mdiy'ajt.

²⁰E ca' iich jada'ajty ajcxy nibijctzohuiyich. Hue' iich janchtiy nibijctzohuiydaaybich tüg'óciy jäy ajcxy huidibi xymibíjcbich xymijpidägibich miid yi' ayuc huidibi iich ndiscípulos ajcxy ycapxhuäcxiy. ²¹Huen ajcxy nidüg'óciy yjot yhuinmañ yajtügüy, jadu'n nej miich Dios Teedy mjot mhuinmañ yajpaady ma iich, e iich njot nhuinmañ yajpaady ma miich. Co yi' ajcxy yjot yhuinmañ yajtügühiipy miid iich ajt njot nhuinmañ, huin'ti jacjadyii naaxhuiñyäjy ajcxy mibigipy co miich xyquejxyich ya naaxhuiñ. ²²Ti iich ajcxy nmöyich je tiy'ajt etz je oy'ajt huidibi iich miich ti xymöy, jigix ajcxy yjot yhuinmañ jatyimy yajtügühiipy ajcxy, jadu'n nej iich ajt njot nhuinmañ yajpaatim tú'ciy. ²³Iich yajpatpich ma iich njäy, e miich nañ myajpatp ma iich, jigix tiydudägy ajcxy tügmucy y'idipy, e

nañ jigix naaxhuiñyäjy ajcxy jatyımy ne-
jhuıhuıpy co miich xyquejxyıch ya naax-
huiñ, e nañ co yi' ajcxy ti mdzocy ti
mjihuıyı jadu'n nej iich miich xychoy
xyjihuiyıch.

²⁴ Dios Teedy ndzojcpyich co yi jäy
ajcxy huidibi miich ti xymöyich y'idıpy
ajcxy nañ jadu'n ma anajty n'ityıch ji-
ıby tzajpjoty, jaydëbi ajcxy ixıpy iich
nmic'ajt iich n'oy'ajt huidibi miich ti
xymöyich. Com miich ti xychoy ti
xyjihuiyıch jacjayıj ca'ni anajty naax-
huiñybi myajcojyñi. ²⁵ Dios Teedy, mi-
ich ooy mmijity mjanchity, e yi jacjadyıi
naaxhuiñyäjy ca' ajcxy yi' xy'ixy'ajtyp.
İich miich n'ixy'ajtyp. İich njäy ajcxy
ti mibicy ti mijpidägy co miich xyque-
jxyıch ya naaxhuiñ. ²⁶ Ti nyajnimaaıyich
yi' ajcxy pın miich, co miich je' Diosıp.
E njacyajnimähuaamyıch yi' ajcxy tıy-
dudägy, jigix yi' ajcxy nañ jadu'n ñay-
chogııyb ñayjihuiñyıyb nidüg nidüg,
jadu'n nej miich xychoyıch xyjihuiyıch,
e nañ jadu'n jigix iich ndiy'ajt yajpaadıpy
ma yi' ajcxy yjot yhuinma'ñ.

Ymajtz ajcxy Jesús

18 Co jadu'n Jesús ycapxymıyacy
jayıj, chi jada' ñıcxıy miid je jäy
ajcxy huidibi anajty ajcxy yaj'ixpıjıpy.
Ñıcxıy ajcxy jim'amy huoc nınaxy, je
huoc hue' anajty xıjıty Cedrón. Ñıcxıy
ajcxy jim ma anajty tüg aguemy. Chi
Jesús ytıgııy ma je aguemy miid ydis-
cıpylos ajcxy. ² Judas huidibi anajty
cıyegam Jesús, ñejhuiıyb anajty ma je
it ma anajty miid'oy canaag'oc je' ydis-
cıpylos ajcxy. ³ Chi jada' Judas miid-
dzooñ soldados ajcxy etz jacjadyıi tung-
miidpi huidibi je teedy yhuindzin ajcxy
etz fariseojäy ajcxy yquejx. Chi ajcxy
yja'ty ma je it ma anajty Jesús yajpaady,
ymıid ajcxy linterna, ymiid ajcxy chin-
jiin etz canagnax tıjaty huidibi ana-
jty ajcxy miid chıptuñ. ⁴ E Jesús com
ñejhuiydaayb anajty tüg'ocıy nej anajty

yjada'ñ y'ayohua'ñ, chi jıjpcohuägy je
ymaymidzip ajcxy, e nimay:

—¿Pın ajcxy m'ıjxtaayb?

⁵ Chi je' ymidzip ajcxy y'adzooy:

—Yı' iich ajcxy n'ıxtaayb je Jesús, je
Nazaret jäy.

Chi Jesús ymınañ:

—İich jëdu'n.

Je Judas huidibi anajty cıyeycp Jesús,
jim anajty ytınäy miid Jesús ymidzip.

⁶ Co Jesús jadu'n ymınañ: “İich jëdu'n.”

Chi ajcxy yëphuımbıjtay jadu'nyı. ⁷ Chi
Jesús jadüg'oc y'amıdooy ajcxy:

—¿Pın ajcxy m'ıjxtaayb?

Chi ajcxy jadüg'oc y'adzooy:

—Yı Jesús, je Nazaret jäy. ⁸ Chi Jesús
ymınañ:

—Ti ajcxy njanımäy co iich jëdu'n. Pen
janch iich miich ajcxy xy'ıjxtaayb, na-
jtzmazıydyä jadayaab iich nmıgügtıjç
ajcxy, huen nıcxıcy.

⁹ E jadu'n yajcuyduñ je ayuc co ana-
jty Jesús cı'm ti ymına'ñ: “Tüg'ocıy jäy
huidibi nDeedy ti xymöyich, ca' ni tüg
jëbi huaad ytıgooy.” ¹⁰ Chi jada' je Simón
Pedro huidibi anajty miid tüg espada, ju-
udy je y'espada ma ñıdıjç, e chi yajtza-
achııyı je Teedy mıjtungmiidpi ytumbı,
tüg yta'tz'ac aa'oy'amybi yajminäjıcy. Je
tumbı hue' anajty xıjıty Malco. ¹¹ Chi
Jesús nimay Pedro:

—Pidäg m'espada ma ñıdıjç. Ca'
mnejhuıy co copıcy nyajnaxıpyıch
je tzaachypı je ayo'n huidibi Dios
Teedy ti xyajnıgo'adugıyıch. Min
n'ocmınaxy n'ocıyajnaxyıch jada
tzaachypı jadu'n nej ixıpy tüg tasi
ta'm'ujtznıi ngo'uucnaxyıch.

Jesús ma je Teedy mıjtungmiidpi yhuınduu

¹² Chi je soldados ajcxy, je soldado
yhuındzin etz judıojäy ajcxy ytung-
miidpi huıngohuägyıy ajcxy Jesús. Chi
ajcxy majch, e chi ajcxy cıxojch. ¹³ Chi
ajcxy jayıj yajnıcxıy Jesús ma Anás ya-

jpaaɗy, je' anajty Caifás ymíd'ajtyp, je huiɗibi anajty miɗtungmiid ma teedytjɛ ajcxɗ ymiñ je huin'it jimijt. ¹⁴ Je Caifás je' anajty ti yecy je capxhuijin ma yi judiojã ajcxɗ co tũgtecy ymiñañ: jac'oy co tũg jã y'ögipy miid tũg'óciy naax cajp ycixpi.

Pedro ymiñañ co ca' ixɗ'adyii Jesús

¹⁵ Simón Pedro miid jadũgpi ydiscípulo ypanicx ajcxɗ Jesús (co je ymidzip yajnicxi mach). E je jadũgpi ydiscípulo ixɗ'ajtip anajty yajxon je teedy miɗtungmiidpi, paady ytiigi y axam huin'it co Jesús ymidzip yajtiigi yi ma je teedy miɗtungmiidpi ytjɛ. ¹⁶ E je Pedro jiiɗy je' yhui'miy ma tije aguu. E je jadũgpi ydiscípulo co anajty ajcxɗ ñay'ixɗ'adyii miid je teedy miɗtungmiidpi, chi ypidzimy miɗapxy je tije aguu adinaayb, chi Pedro ajcxɗ yajtiigi jiiɗy tigoɗy. ¹⁷ Chi jada' je tũxy'anãg huiɗibi anajty tije'aguu adinaayb, nimay je Pedro:

—¿Nej ca' miich nañ jadu'n Jesús ydiscípulo'adyii?

Chi Pedro y'adzooy:

—Ca'.

¹⁸ Je tumbidiɛ ajcxɗ etz je soldattjɛ ajcxɗ ti anajty ajcxɗ oy jiiñ yajmijiiyigixɗ co anajty chachtichity, e Pedro nañ jim anajty nañ jadu'n miid xamy ajcxɗ.

Je teedy miɗtungmiidpi yajcomidou Jesús ypocy

¹⁹ Chi je teedy miɗtungmiidpi y'amidooy Jesús pinjaty anajty ti yaj'ixpiɛ etz tijaty anajty ti yaj'ixpiɛ.

²⁰ Chi Jesús y'adzooy:

—Ti iich oy njacapxy njamiyɗãgy mayjãjoty. E ti iich njatyimɗ nyaj'ixpiɛyich ma miich ajcxɗ mnaymujctacin etz ma Dios ytjɛ, ma yi judiojã ajcxɗ nidũg'óciy ñaymugyii. Ca' ni ti ameech ti nnigapxyich. ²¹ ¿Na'amy co xyjactim'amidooyich ti anajty ti

nyaj'ixpiɛyich? Yi' ajcxɗ amidou pinjaty ti xy'amido'ijtiɛ n'ayucich, yi' ajcxɗ nejhuiiyb ti iich jadu'n ti nyaj'ixpiɛyich. Yi' ajcxɗ tũg'óciy ñejhuiydaayb nejjaty iich ti nmina'ñich.

²² Co jadu'n y'adzooy Jesús, huin'it tũg judio tungmiidpi huiɗibi anajty jim huington tinaayb ma Jesús, chi tũg ci' acojxiɗy Jesús, chi miñañ:

—¿Nej co jadu'n jibic m'adzooy yi teedy miɗtungmiidpi?

²³ Chi Jesús y'adzooy:

—Pen jibic iich ti n'adzooy yec tiy'ajt nej co yjibicity. Pen oy iich ti n'adzooy, ¿nej co xycoxyich?

²⁴ Chi Anás nimay soldattjɛ co huen Jesús yajnicxy cixoch jim ma yi Caifás ytjɛ, je teedy miɗtungmiidpi.

Chi Pedro jadũg'oc ymiñañ co ca' ixɗ'adyii Jesús

²⁵ Simón Pedro jimni anajty ytinãy ma jiiɗba' yxamy anajty, chi ajcxɗ amidooy jadũg'oc:

—¿Nej cay yi' miich xyaj'ixpiɛp nañ jadu'n?

Chi Pedro jadũg'oc coyũch Jesús ymiñañ:

—Ca' je' n'iichity.

²⁶ Nidũgti ajcxɗ je teedy miɗtungmiidpi ytumbi, je' anajty y'amigũg yi Malco, huiɗibi Pedro yta'tz'ac quejtzpujxi, chi jadu'n ymiñañ:

—¿Nej ca' mdiy n'ixxi jim ma je aguemy miid Jesús?

²⁷ Chi Pedro midugiig'oc oy coyũch yhuindzin, e tim huin'itiy tzey oy yaaxigy.

Jesús ma je gobernador yhuinduu

²⁸ Chi ajcxɗ jim yajtzoõñ Jesús ma Caifás ytjɛ yajnicxy ajcxɗ ma agujctjɛ, tim jopyñi anajty. Chi je judiojã ca' ajcxɗ ytiigi ma agujctjɛ, com ca' anajty ytundigoyaangixɗ miid judiojã ycostumbre. Ca' ajcxɗ ytiigihua'ñ

anajty ma je romanojäy gobernador ytiç amayxiijoty, e ca' anajty ajcxy ñayyajjibiccihua'nyii. Com co jadu'n ycanayyajjibicciyi ajcxy, e huin'it ca' ajcxy ycacaay ma je pascua xii adzuo'ajtín. ²⁹Co ca' ajcxy ytiçhua'ñ anajty ma je agujctiç, chi je gobernador Pilato nibidzimy ajcxy tìba'y ma anajty ajcxy miidity Jesús cuend'aty. Chi Pilato yminañ:

—¿Ti xihuín ajcxy mmiid, miid jadaayaabi yéydijç?

³⁰Chi ajcxy y'adzooy:

—Co ixypy ca' ti jibicpi tuñ, ca' ixypy iich ajcxy ya yi' nyajmiñ ma miich.

³¹Chi Pilato yminañ:

—Yajnicxcix miich ajcxy. Nicx tiy-dungix jadu'n nej miich ajcxy mley y'ané'my.

Chi je judíoçäy ajcxy y'adzooy:

—Iich ajcxy ca' ni ti mic'ajt nmiidity nicxy iich ajcxy njäyyaj'ögy.

³²Co jadu'n ajcxy yminañ, chi jadu'n ajcxy cuyduñ je Jesús yci'm'ayuc jadu'n nej anajty ti ymina'ñ ti o'cin anajty ypadamy. ³³Chi Pilato jadüg'oc ytiçiiy jiiiby agujctigoty, chi coyaaxiiy Jesús, chi nimay:

—¿Nej miich je' rey'ajtp ma yi judíoçäy ajcxy?

³⁴Chi Jesús y'adzooy:

—¿Nej mgi'mhuinma'ñ miid xy'amidooyich pen iich nrey'ajtpich, o huingjäy ti xyajnimäy co nrey'atyich?

³⁵Chi jada' Pilato y'adzooy:

—¿Nej nañ judíoçäy jada' iichi? Mgi'mnaax mgi'mgajp etz je teedy miçtungmiidpi ti xyciyecy ma iich. ¿Ti ti mdundigooy?

³⁶Chi Jesús y'adzooy:

—Iich ca' n'ane'myich ya naaxhuiñ. Huingduum iich n'ané'min nmiididyich. Co ixypy ya naaxhuiñ n'oc'ane'myich, tüg'óciy iich nmigügtiç ajcxy ti ixypy ajcxy tziptungixy, ti ixypy ajcxy xyñihua'ñich. E ca' ixypy ti nayçiyeyi-

ijich ma yi judíoçäy tungmiidpi ajcxy. Per janch iich ca' iich ya naaxhuiñ n'ane'myich.

³⁷Chi Pilato y'adzooy:

—¿Nej mrey miichi?

Chi Jesús yminañ:

—Miich jadu'n xytijypich co nrey'atyich. Paady ti nmiñich ya naaxhuiñ, e ti nma'xung'atyich, jigix nyecyich tiy'ajt tiydudägy. Tüg'óciy yi jäy pinjaty tiy'ajt cuydumb xy'amido'itibich yi' n'ayucich.

Pilato y'ane'my huen Jesús yaj'ögyii

³⁸Chi Pilato y'adzooy:

—¿Ti jadu'n mdijy tiy'ajt tiydudägypi?

Jadu'ny je' jada'ajty yjacminañ, chi pidzimy jadüg'oc tìba'y ma anajty je judíoçäy ajcxy. Chi ajcxy nimay:

—Ca' iich ni ti bocy nbaadyich ma jada jäy ma yi romanojäy yley. ³⁹E com miich ajcxy miid tüg costumbre co tüg nna-jtzmaziiyim machyjäy miid jada pascua xii yciçpi, ¿nej mdzojçyp ajcxy co nnajtzmazihuibyich jada judíoçäy rey?

⁴⁰Chi ajcxy nidüg'óciy minanday:

—Jadayaabi jäy ca' mnajtzmazihuipy, yi' janchtiy mnajtzmazii' yi Barrabás.

Barrabás hue' je' anajty tüg meetzpi.

19 Chi jada' Pilato ané'min pidacy co huen ajcxy Jesús huinhuopy jijphuopy. ²Chi jada' je soldados ajcxy yaj'oyiiy tüg corona mij'apy pa'apy, chi ajcxy yajcojeniy Jesús. Chi ajcxy yajnijeniyy tüg rey yhuít ucypi ycolor. ³Chi soldados ajcxy huingohuägiy jadüg'oc capxpocxcixy yajxigy'amy, nimaaygixy:

—¡Viva miich judíoçäy rey!

Chi ajcxy ooy huingojxy jijpcojxy.

⁴Chi Pilato jadüg'oc ypidzimy tìba'y. Chi nimay je mayjáy:

—Cham ajcxy nyajpidzimy tìba'y jada Jesús, jigix ajcxy mnejhuihuip co ca' ni ti pocy ti nbaadyich ma yi'.

⁵ Co Jesús ypidzimy tība'y miid je apy corona ma ycohuajc etz je rey yhuít ucypí ycolor. Huin'it Pilato yminañ:

—Ijxcix, cha je yëydijc.

⁶ Co je teedy tungmiidpi etz je judiojáy ajcxy ijxy, chi ajcxy yminanday nidüg'óciy aguipxyjatyí:

—Yajcruudzpet, yajcruudzpet.

Chi Pilato yminañ:

—Yajcruudzpejtciy miich ajcxy, janch iich ca' ni ti tiy'ajt nbaadyich nej iich yi' najcruudzpedipy.

⁷ Chi je judiojáy ajcxy y'adzooy:

—Iich ajcxy miid tüg cötujcin, jëbi y'ögy miid iich ajcxy ngötujcin ycixpi, com ti ycapxtigooy co yminañ co yi Dios yteedy'ajtyp.

⁸ Co jada ayuc midooy Pilato, chi nigí chigiygoty. ⁹ Chi ytigiiy jadüg'oc ma je cötujctac miid Jesús, chi nimay:

—¿Ma miich tiíy mgogajpity?

E Jesús ca' y'adzooy.

¹⁰ Paady Pilato yminañ:

—¿Iich miich ca' xy'adzohua'ñ? ¿Ca' mnejhuüy co nmiididyich mic'ajt jëbi nnajtmadzíy etz nañ jëbi najcruudzpety?

¹¹ Chi Jesús y'adzooy:

—Ni ti mic'ajt ixypy mgamiidity ma iich, pen ca' ixypy mic'ajt ti xymöyich yi huidibi ane'mb jilby tzajpjoty. E paady ycixpi yi tiibi iich xycíyecyich nigí yi' pocy miidity ca'ydí miich.

¹² E huin'it Pilato ooy yjahuinmañ ixtay nej huaad ca' jëbi ocnajtmadzíy Jesús. E je judiojáy, je Jesús ymidzip, nigí anajty ajcxy chachxi'ídich:

—Pen miich mnajtmadzíy b jada Jesús, huin'it ca' m'ocjacnaymigüg'ájtinipy miid yi mhuindzin je César huidibi ané'min ti xymöy. Com tüg'óciy pinjaty naydijip rey, ca' yi' miid nay'ixa'nyii je César.

¹³ Co Pilato jadu'n ayuc midooy, chi yajpidzimy Jesús tība'y. Chi Pilato yixtacy jim ma je' y'ane'mdac ycötujc-

tac, jim ma je it huidibi anajty xiijip Empedrado, hebreo'amy xiijity Gabata.

¹⁴ Hue' tím cujcxii anajty, e chi com jabom anajty je pascuaxii ycodiicxni, co Pilato jadu'n nimay judíoáy ajcxy:

—Cha ajcxy jada mrey.

¹⁵ E je' ajcxy y'adzooy:

—Huen ögy, huen ögy. Yajcruudzpet.

Chi Pilato yminañ:

—Miich ajcxy mrey, ¿miñ n'ocyajcruudzpeytyichi?

Chi je teedy tungmiidpi ajcxy y'adzooy:

—Iich ajcxy ca' iich ajcxy huingbi rey nmiidity, jëyi César iich ajt nrey'ajtim.

¹⁶ Chi Pilato cýejcy Jesús ma je judíoáy ajcxy, huen ajcxy ci'm yajcruudzpety. Huin'it ajcxy Jesús nihuägiiy. Chi ajcxy yajtzoón.

Yajcruudzpejty ajcxy Jesús

¹⁷ Chi ajcxy je cruudz Jesús ci'm yajquejycabiíy. Miid nicx ajcxy ma je it xiijity o'cpi cohuajc, hebreo'amy xiijity Gólgota. ¹⁸ Jim ajcxy yajcruudzpejty quipxyi miid jametz jáy, tüg anajty'amy, jadüg a'oy'amy etz Jesús cujc'amy. ¹⁹ Chi Pilato ane'my huen cijxjay ayuc ma je cruudz, e jadu'n je ayuc ajcxy jay: “Jesús, Nazaret jáy, je judíoáy ajcxy yrey.” ²⁰ May ajcxy ooy je judíoáy capxy je ayuc huidibi anajty cijxjay ma je cruudz. Com je it ma anajty ajcxy Jesús ti yajcruudzpejtciy mihuingon anajty Jerusalén. Hue' anajty yjayity: hebreo'amy, latin'amy etz griego'amy. ²¹ Chi je teedy mjtungmiidpi ajcxy ni-may je Pilato:

—Ca' ixypy jadu'n ti mjay: “Judíoáy yrey”. Hue' ixypy ti mjay: “Yi' jadu'n naydijip iich judíoáy xyrey'ajtpich.”

²² Chi Pilato y'adzooy:

—Yi tiibi njaayich, ti iich yi' njaay, ca' najtigadza'ñich.

²³ Co soldados ajcxy yajcruudzpejtay je Jesús, huin'it je' yhuít ajcxy huijtzi'ci.

Chi ajcxy je huit yajhuäcxy midaaxpicy. Chi soldados ajcxy cijptüg cihchypijcy. Yi' yjocxhuit jadu'n nej anajty ytügjijpxuyiyity. ²⁴ Chi ajcxy ñayñimayi ac jëyi soldadtjic:

—Ca' huaad ajt n'agiidziyim jada jocxhuit. Tzoc ajt suerte n'oc'ixim, jigix ajt nnejhuiiyim pin anajty suerte'ajtíp.

E jadu'n ajcxy cuyduñ nej anajty ycojaayity ma Dios ñecy, ma Cristo jadu'n ymíñañ: “Yajhuäcx ajcxy iich nhuit, e ma iich njocxnijen jim ajcxy suerte ijxy.” Je' je' huidibi soldadtjic ajcxy ycuycuun.

²⁵ Jim ma Jesús ycuudzmijc, jim anajty ajcxy ytinäy: Jesús ytaj, je ytaj chi', je María (Cleofas ytöxyjic), etz María Magdalena. ²⁶ Co Jesús ijxpaty ytaj etz je ydiscípulo huidibí anajty ooy niigi tzocoy ma ytaj ymijc, chi nimay ytaj:

—Nan, iich nmigüg huidibi tinaayb ma miich mmijc, y' xycuend'adip jadu'n nej jihuüy miich y' xytaj'adyii.

²⁷ Chi Jesús nimay je' ydiscípulo:

—Iich ndaj miich mgüend'adipy, jadu'n nej ixypiy mgi'mdaj'adyii.

Jadu'n nej xii tiempo jac nicxni Jesús ytaj tzinaydacpicy ma jada discípulo ytijc.

O'c Jesús

²⁸ Co jadu'n ytundaayi yajtaayi, chi Jesús nejhuiiy co ti anajty tüg'óciy ytundäyii yjajtäyii jadu'n nej Dios tzocoy. Huin'it jadu'n ymíñañ:

—Tidziyibich.

Co jadu'n ymíñañ, je' anajty ycuycuundaaayb nej anajty ycojayity ma Dios ñecy miid y' ycixpi.

²⁹ Jim anajty tüg pi'c uugiñ ymiid anajty vinoxunni. Chi ajcxy je' yajxoogy tüg esponja (jadu'n y' nej po't) miid vinoxunni, e chi yajjijp'eedziy tüg paxyijjp, je' miid yajjady je vinoxunni ma Jesús y'ahuac. ³⁰ Co jada' Jesús co'uucnajxy je vinoxunni, huin'it jadu'n ymíñañ:

—Ti tüg'óciy nguydundäyich.

Chi ñaax'ijxy, e chi y'o'cni.

Tüg soldado cumy Jesús ma ycaachyjijp

³¹ Com jabom anajty je pascua mijxi (amayxi ooy), e ñañ sábado xii anajty. Paady copicy anajty co ajcxy yajminájcipy ajcxy je jäy ninicx je tiibi anajty yajcruudzpejtciy. Miid je' ycixpi je judíojäy ajcxy ñicxy ma Pilato pijctzoy may'ajt co huen ane'my yi soldados ajcxy, co huen nicxy yajtijy je jäy ytecy ajcxy huidibi ti yajcruudzpejty. ³² E chi ajcxy je soldados yja'ty ma je it ma ajcxy yajcruudzpejty Jesús. E je metzpi jäy ajcxy ytecy tiji huidibi ajcxy yajcruudzpejt tú'ciy miid Jesús. ³³ Co je soldados ajcxy ymijhuägy ma Jesús, huin'it ajcxy ijxy co ti anajty y'o'cni, paady ca' ajcxy tiji ytecy.

³⁴ Chi tüg soldado cumy Jesús ma ycaachyjijp miid quipy jijpxu'nybi. E huin'it tim mic'amy ni'py etz ni ypidzimy. ³⁵ Tüg jäy jim anajty ix nej ytuni yjajti, e ñañ yejc tiy'ajt. E je' ytiy'ajt janch je', e je' nejhuiiyb co yjanchity. Miid je tiy'ajt ycixpi jëbi miich ajcxy ñañ jadu'n mmibijctähuip. ³⁶ Paady je' jadu'n ytuni yjajti, co jadu'n anajty yajcuycudunañ jadu'n nej yjaybetyity ma Dios ñecy, co jadu'n ymíñañ: “Ca' huaad ni tüg ypajc yajtijy.” ³⁷ E jadüg'it anajty ycojaayity ma Dios ñecy, ma jadu'n ymíñañ: “Yixipy ajcxy je jäy huidibi ajcxy ycuun.”

Yajnaaxtigiyy Jesús

³⁸ Jim anajty José huidibi anajty cogájpip Arimatea. Yi' je' huidibi anajty mijpidacp Jesús, oy anajty ca' cappidzimy, miid co anajty chigiy miid je judíojäy ajcxy huidibi anajty midzip'ajtp Jesús. Co Jesús y'o'cy huin'it José oy pijctzoy may'ajt ma Pilato, co jëbi nicxy yajtzooni Jesús ñaaxnicx ma anajty ti yajcruudzpedyiy. Co Pilato aixiy, chi

José ñicxy jim oy yajminajci je Jesús ñaaxnicx, e chi yajnicxy. ³⁹Nañ miid ñicxy José je Nicodemo, je huidibi anajty jayijp ti ni'oy Jesús coodz. Nicodemo yminicx oy nimigo'px libra mirra etz áloes tzooy huidibi ooy oy yxuugy. ⁴⁰Chi ajcxy yajpidici Jesús ñaaxnicx, chi ajcxy mo'n miid poob huit, chi tzooyi ajcxy miid mirra etz áloes tzooy, jadu'n nej je judiojáy ajcxy ycostumbre miidity co o'cpi yajnaaxtigiigxy. ⁴¹Huiongon ma je it ma ajcxy yajcruudzpejty Jesús, jim anajty tüg aguemy, e jim ma je aguemy jim anajty tüg o'cpi jut jemybi ma anajty ca'ni pin ñaaxtigiy. ⁴²Jim ajcxy Jesús ñaaxnicx yajnaaxtigiigiy, co anajty jim yjac-huiongonity, e janch jottigooy ajcxy yajnaaxtigiigiy, miid co anajty ti chu'iyiñi, e je judiojáy ajcxy tzachni'ixiigiyñi tzach'a'ixiigiyñi co je amayxi anajty chondagaani com jabom.

Jesús jugypijc jadüg'oc co anajty ti yoc'o'cni

20 Tim seman ixtigi', moñyi anajty, ca' anajty oy xiimiñi. Huin'it María Magdalena ñicxy ma Jesús anajty ti ñaaxtigiy. E chi jim ijxy co je tzaa ti anajty jim yajjiidiguecy ma je jut aguu. ²Co ajcxy ijxy je jut ahuädz, chi jada' mic'amy poyigyí ninicxy Simón Pedro, etz je jadügpi ydiscípulo huidibi anajty Jesús miid ooy naychogyi, chi nimay:

—Ti yajtzoongixy iich ajt nHuindzin ñaaxnicx ma ajcxy yajnaaxtigiy, e ca' nejhuiyim ma ajcxy ti pidaaccixy.

³Huin'it ajcxy nimetz choon poyigyí Pedro etz je jadügpi discípulo, ñicxy ajcxy ma je o'cpi anajty ñaaxtigiigiy. ⁴Poyigyí ajcxy ñicxy nimetz, per je jadügpi discípulo jayijp ñajxy, e jayijp jim oyja'ty ma je naaxtigiydac. ⁵Chi yco'ixiigiy jutjoty, huin'it jim oy ixty je mo'nhuít jiiby jutjoty y'ooxnäy, per ca' yi' jiiby ytigiy jutjoty. ⁶Simón Pedro co ymiñ jac'axam, tim janitigiigiy jutjoty, chi

ijxy je mo'nhuít y'ooxnäy jiiby jutjoty. ⁷E chi ijxy je cöxotz, je huidibi anajty miid ycohuajc yxochity, abicy je' anajty, ca' anajty tú'ciy y'ooxnäy miid ymo'nhuít. Y'ijx ajcxy je cöxotz yajxon y'anëgyity abicy. ⁸Huin'it ytigiy jutjoty je jadügpi discípulo huidibi jacjayijp ja't. Chi ijxy, e huin'it mibijcy co Jesús ñaaxnicx ca' anajty jiiby. ⁹Ca'ni anajty ajcxy yajxon huinjihuüy co anajty jadu'n ycojaayity ma Dios ñicy, co anajty je Cristo yjugypiga'n. ¹⁰Chi je metzpi ajcxy ydiscípulos yhuimbijty ma ytiyc.

Jesús nayguëxici ma María Magdalena

¹¹E je María jim yhui'miy ma je o'cpi jut ayaaxip. Chi ayaaxip yco'ixiy ma je jut. ¹²E chi ijxy metz ángel, poob huit ajcxy ymiid, y'ñaaygixy jiiby ma je Jesús ñaaxnicx anajty yhuijznäy, y'ñaaygixy tüg cöduy, jadüg tecy ixaay.

¹³Chi je ángel ajcxy nimay je María:

—¿Miich töxyjáy na'amy co myäxy?

Chi je María y'adzooy:

—Ti ajcxy nHuindzin ñaaxnicx yajnicxi, e ca' nnejhuüyich ma ajcxy ti pidägy.

¹⁴Jadu'n anajty ymina'n, co ñayji'ijxi, chi ijxy Jesús ytinäy ma yjiix, e ca' ijxcajpy pen Jesús je' anajty. ¹⁵Chi Jesús yminañ:

—Töxyjáy, ¿ti co myäxy? ¿Pin m'ixtaayb?

María hue' anajty tijy je aguemy cuend'ajtpi migapxip, paady jadu'n yminañ:

—Huindzin, pen ti myajnicxy Jesús ñaaxnicx, nigapx ma ti mbidägy, e iich nicxy nyajtzoonich.

¹⁶Chi Jesús yminañ:

—María.

Chi jada' María yhuäg-huimbijty, chi yajxon huindixpejty, chi nimay:

—¡Raboni! —jada hebreo ayuc yhuimbizimy Huindzin.

¹⁷ Chi Jesús nimay María Magdalena:

—Ca' xyñidoonich, com ca'ni iich nba'ttigüy ma Dios Teedy yajpaady. Nicx miich ixta' nmigügtijcäch, e nima' co nnicxaamich ma Dios Teedy, iich nDeedy etz miich ajcxy mDeedy, iich nDios, etz miich ajcxy mDios nañ jadu'n.

¹⁸ Chi María Magdalena oy yajnimäy je discípulos ajcxy, chi jadu'n nimay:

—Ti n'ixyich je Huindzin Jesús, e jadu'n yi' ti xycapxymöyich co nya-nimähuibyich miich ajcxy.

Jesús nayguëxici ma ydiscípulos ajcxy

¹⁹ Co je huin'it xiimbi chuu'iiy seman itxigi', aducy anajty tijc'aguu y'ity ma anajty je discípulos ajcxy yajpatcixy, miid co anajty ajcxy tzigüy je judíojäy ajcxy huidibi anajty midzip'ajtp Jesús. Chi Jesús ytiigüy cujc'amy ma je' ajcxy, e chi jada' capxpocxy ajcxy, nimay:

—Jotcugi' miich ajcxy.

²⁰ Yam jadu'n anajty ymina'ñ, chi ajcxy yaj'ijxy je' yci' ma je clavo ytiigüy, etz ycaachyjijp ma anajty jäy ti ycumyüi. Chi yjotcugiüy ajcxy co ajcxy ijxy je yHuindzin. ²¹ Chi jada' Jesús jadüg'oc capxpoox, nimay ajcxy:

—Jotcugi' miich ajcxy. Jadu'n nej iich nDeedy xyquejxyich ya naaxhuiñ, nañ jadu'n iich miich ajcxy yam nguejx-huäcxy miid iich n'ayuc.

²² Co Jesús jadu'n yminañ, chi jada' ajcxy n'ibuxujy cöbuxujy nimay:

—Huen Dios yjihui'ñ ymic'ajt xy'adigüy xyjottigüy ajcxy.

²³ Huenpinjäyity huidibi miich ajcxy mbocyhuinmeecxyp, nañ ypocyhuinmeecxipy Dios Teedy. Huenpinjäyity huidibi miich ajcxy ca' ypocy mhuinmeecxaani, nañ jadu'n Dios Teedy ca' yi' ypocyhuinmeecxa'nyii.

Tomás ymibijc co yHuindzin yjugypijcy

²⁴ Tomás je' huidibi anajty miid majmetz yca'pxy Jesús ydiscípulos ajcxy, je huidibi anajty yajtijp Dídimó, ca' je' anajty jim choonity co Jesús ymiñ oga'n.

²⁵ Chi je jacjadyii ajcxy ymigüg ñimaayi: —Ti iich ajcxy n'ixy je Huindzin Jesús.

E chi je' y'adzooy:

—Pen ca' n'ixyich ma yi' yci' je clavo'au, e pen ca' ngihuäxich ngodijyich ma clavo'au, e ngi' nbidägyich ma ycaachyjijp ma anajty ycumyity, ca' nmibigipyich co yjanchity.

²⁶ Chi jacoductujc xii ajcxy jadüg'oc anajty yajpaady tigoty nidüg'ócüy je discípulos ajcxy. Tzooñ anajty Tomás nañ jadu'n. Chi Jesús ymiñ. Agüy anajty tijc co Jesús ytinay'ahuiy cujc'amy ma je' ajcxy. Huin'it ycapxpocxy, chi nimay:

—Jotcugi' miich ajcxy.

²⁷ Chi jada' nimay je Tomás:

—Pidäg ya ngihuäx ma clavo'au ma ngijich. Najtzxaji' mgi' etz pidäg ma iich ngaach ma jäy ycumyich, e mibic yajxon tiydudägy.

²⁸ Chi Tomás y'adzooy:

—Iich miich nHuindzin'ajtyp etz iich miich nDios'ajtyp.

²⁹ Chi Jesús Tomás nimay:

—Miid co miich ti xy'ixyich, paady miich ti mmibicy. Jotcujc yi' ajcxy huidibi ca' xy'ixyich, e ti ymibicy co ti njugypicyich co n'o'gyich.

Jada ayuc ngojaaybich ma jada necy, jigix miich ajcxy mmibigipy co Jesús je' yi' je Cristo, je Dios y'ung

³⁰ Ti anajty Jesús ooy tuñ mijhuinmañ ma ydiscípulos ajcxy yhuinduu huidibi ca' ycojaayity ma jada yaabi necy. ³¹ Paady ycix jada ngojaayich jigix ajcxy mmibigipy co Jesús je' yi' je Cristo je Dios y'ung. E co miich ajcxy mmibigipy, huin'it mbaadip

jugy'ajtin huidibi ca' tücc'i'yi ycixipy yti'goyipy miid Jesucristo yxii ycixpi.

Jesús ñayguëxigyii ma ydiscípulos ajcxy ni'huixtujcpi

21 Co jadu'n jayijp ytuni yjajti, huin'it jadüg'oc Jesús ñayguëxici ma je' ydiscípulos ajcxy jim ma mejypa', je huidibi anajty xiijip Tiberias mejy. E jadu'n ñayguëxici: ²Jim anajty ajcxy Simón Pedro miid Tomás huidibi jäy yti-jyp Dídimo. Nañ jim Natanael huidibi anajty cogajp jim Caná Galilea naaxjot. E nañ jim anajty je Zebedeo ymang ajcxy etz jametz discípulos ajcxy. ³Chi Simón Pedro yminañ:

—Nícxy n'oc'acxmachich.

Chi ymígügtijc ajcxy yminañ:

—Tzoc ajt jámim.

Chi ajcxy yti'giiy ma tüg barco. E je huin'it tzuu ca' ni ti ajcxy majch.

⁴Co yjobi'iy jim Jesús anajty ytinäy ma mejypa'. Je' ydiscípulos ajcxy ca' anajty ajcxy nejhu'iy co Jesús je' anajty.

⁵Chi Jesús yminañ:

—Migügtijc, ¿nej ca' ajcxy mbaadyñi acxi?

Chi ajcxy y'adzooy:

—Ca' ni ti.

⁶Chi Jesús yminañ:

—Pidaaccix ajcxy je huidibi miid m'acxmajtzcixy aa'oy'amy ma yi barco, e huin'it ajcxy mbaadipy acx.

Chi ajcxy pidacy je acxmadziñ aa'oy'amy, e huin'it janch adzaach ajcxy yajpidzimy, co janch may acx anajty ti yti'güy. ⁷Je ymígüg huidibi miid Jesús ooy anajty ñaychogyii, chi nimay Pedro:

—Je' yi', iich ajt nHuindzin.

Co jadu'n midooy Simón Pedro co anajty yjéjity je Huindzin Jesús, huin'it yhuít yajti'giiy. Com ti anajty yhuít jeñ, com jadu'n anajty jac'oy ytuñ. Chi yti'giiy mejyjoty huitmiid. ⁸Jacjadyii ajcxy ymígügtijc yjädy ma mejypa' miid je barco, pahuich pajugucy ajcxy je

y'acxmadziñ janch ujtz miid acx. Hue' anajty ca' ooy yjiguemyity ma mejypa', jéyi anajty migo'px metro yjiguemyity. ⁹E co ajcxy ymejch ma mejypa', chi ajcxy ijxy co jim anajty jümbajc y'ity ni'ixi', e jim anajty acx jümbajc nígix huidibi yajtzaayb, e nañ jim anajty tzaj-caagy. ¹⁰Chi Jesús nimay je' ydiscípulos ajcxy:

—Yajmiingix yi acx tiibi ajcxy mmajtzcixy.

¹¹Chi Simón Pedro ypejty barcojoty, chi yajpidzimy huindüztuum y'acxmadziñ ujtz miid may'acx. Chi ajcxy michoy migo'px jahuixchigi'px majctugüig acx mijatypi, e jadu'n ca' je acxmadziñ yciich miid tzachmay'acx.

¹²Chi Jesús nimay ajcxy:

—Min ajop'ajtcix.

E ni tüg ydiscípulos ajcxy ca' y'amidoohui:

—¿Pin miich?

Com ñejhu'iiyb anajty ajcxy co je' anajty Huindzin Jesús. ¹³Chi Jesús ymijhuägy ma je acx ci' etz tzajcaagy anajty y'ity, e chi yajhuäcxy, chi moyday ymígügtijc ajcxy.

¹⁴E je' je' anajty je midugüig'ocpi co Jesús ñayguëxici ma je' ydiscípulos ajcxy, huin'it co yjugypijcy co y'o'cy.

Jesús yajni'ixiiy Simón Pedro ti ytunipy

¹⁵Co ajcxy y'ajop'ajttay, chi Jesús nimay je Simón Pedro:

—Simón, Jonás y'ung, ¿nej xyjact-zojcpich miich, ca'ydi jada jacjadyii ndiscípulo'ichi?

Chi y'adzooy Pedro:

—Huindzin mnejhu'iiyb miich co nd-zojcypich njihu'iiybich miich.

Chi Jesús nimay:

—Cuend'at iich njäy, jadu'n nej jihu'iy borregi cuend'ajtpi yaj'ocy yi' yborregi.

¹⁶Chi Jesús mímajtz'oc yminañ:

—Simón, Jonás y'ung, ¿nej xychojcpich xyjihuiybich miich?

Chi Simón y'adzooy:

—Huindzin, mnejhuiyb miich co ndzojcpich njihuiybich miich.

Chi Jesús nimay:

—Cuend'ajtigich njäy, jadu'n nej yi borregi cuend'ajtpi cuend'aty yborregi.

¹⁷ Co midugiig'ocpi oy y'amidooy:

—Simón, Jonás y'ung, ¿nej xychojcpich xyjihuiybich?

Chi Pedro yjotmaybijcni co midugiig'ocpi y'amidoohui: “¿Nej xychojcpich xyjihuiybich?”

Chi Simón yjac'adzooy:

—Huindzin, miich mnejhuiydaayb tüg'óciy, e nañ mnejhuiyb co ñich ndzojcpich njihuiybich miich.

Chi Jesús jacnimay:

—Cuend'ajtigich njäy, jadu'n nej borregi cuend'ajtpi cuend'aty yborregi.

¹⁸ Janch janch ñich miich yam jadu'n nimäy: “Co anajty miich mjac'anägnity, cï'm anajty mhuit nayajñijeniyii, e mnicxp anajty ma mdimdzocy. E co mjacmijjähuiipy, huiñit mgi' mnajtzxähuiipy, e huingbi mhuit xyajñijenihuiipy, e xyajñicxyipy ma anajty ca' mdzocy.”

¹⁹ Co Jesús jadu'n yminañ, chi Pedro yajhuinjihuiy jadu'n nej anajty jäy ajcxy yaj'ögañiyii miid Jesús y'ayuc ytiy'ajt ycixpi, e nañ ma yi y'o'cin tiy'ajt yegipy co ymiid Dios ytiy'ajt.

Je discípulo huidibi anajty Jesús ooy tzocy jihuüy

²⁰ Chi Pedro ñayjñijxi, chi ijxy co anajty tú'ciy anajty ymiingixy je' ydiscípulo

huidibi anajty Jesús ooy tzocy jihuüy je huidibi anajty ñaayb huingon ma Jesús ma je mesa co anajty y'adzoo'ajtcixy. Je huidibi nimay je' yHuindzin:

—Huindzin, ¿pin miich yi' xycäyegam ma yi mmidzip? ²¹ Co Pedro ijxy je jadügpi discípulo axam Jesús ypanicxyii, chi yminañ:

—Huindzin, e jadayaabi migüg, ¿ti yi' jadaanip?

²² Chi Jesús y'adzooy:

—Co ixypy ndzocych co yi' huen jugy'aty ixti mabaad nhuimbityich, ca' miich xypaady mnejhuihuipy ti yi' jadam. Panicxich miich.

²³ Paady ycixp huinjihuiy je ymigügtijc ajcxy co je ymigüg huidibi Jesús ooy tzocy jihuüy ca' anajty y'ögañ. Per Jesús canan je' anajty jadu'n ytiyyp co ca' y'ögañ. Hue' anajty ti yminañ janchtiy:

—Pen ndzojcpich ixypy co jada migüg yhuimipy ixti mabaad nhuimbityich, ca' miich xypaady mnejhuihuipy ti yi' ytunamy.

²⁴ Je' je' je Jesús ydiscípulo huidibi tiy'ajt yajcp jadu'n nej Jesús ytuñ y'ayoy etz yajty y'ayoy, e nañ yi' je' huidibi co-jay nej Jesús ytuñ y'ayoy, yajty y'ayoy. E ñich ajt nejhuiyim co janch yi' je' tiy'ajt huidibi ti yecy.

²⁵ May ooy tijaty mij huinmañ Jesús jactuñ. Co ixypy yajcojaydäy tüg'óciy, ca' yi' naaxhuiñybi ixypy yhuaadiy miid maylibro tzachpidägipy. Jadu'n n'aa'ixiyich.

LOS HECHOS

Jadu'n Nej Jesús

Y'ayuccapxhuäcxpi Ytuun Yjajti

1¹⁻²Ma je jayijp'atypi necy, migüg Teófilo, ti nyajnijayïy tüg'óciy jadu'n nej Jesús ytuuñ etz jadu'n nej yaj'ixpijctzondacy oga'n'aty, ixti cooni ypättigiïy tzajpjoty. Ca'ni Jesús anajty ypättigiïy tzajpjoty co huin'ijxy je' yjäy huidibi yi' y'ayuc yti'y'ajt capxhuäcxib, e chi miid je Espíritu Santo najtztuuñij nej huaad ajcxy ytunipy. ³Co anajty Jesús y'ögy, chi ñayguëxici canaag'oc ma je' ydiscípulos ajcxy, e huixchiguiïp xii ñayquëxigo'ci ma je' ajcxy, yajniquëxigy huädz co anajty yjuugyity, etz nañ yajmiidmiydacy je' yjäy je Dios y'ayuc etz Dios y'ané'min.

⁴Co anajty jim ijtcixy tügmucy miid Jesús, chi Jesús je' ydiscípulos ajcxy ane'my co ca' huaad jim choongixy jim Jerusalén. Chi ajcxy nimay:

—Ahuijxcix tüibi Dios nDeedy ahuanïy ma miich ajcxy, je huidibi miich ajcxy nyajmiidmiydägy. ⁵Janch Juan je Bautista jäy yajniibejt miid nii, tzojc miich ajcxy xy'adigihuiipy xyjottigihuiipy yi Espíritu Santo.

Jesús ypättigiïyñi tzajpjoty

⁶Ni'amugi anajty ajcxy jim miid Jesús, chi ajcxy yajtiïy:

—¿Huindzin, nej myajcödigoyamy je Israeljäy ymidzip jadachambi?

⁷Chi Jesús y'adzooy:

—Ca' xypaatcixy mnejhuiigyixy je xii je tiempo mina anajty ti yhuaad'ajtni, mina Dios Teedy tuna'n tijaty, je' tügpajc miid cötújcïn tijaty ytunamy. ⁸Co anajty je Espíritu Santo chinaydacpiïcy ma ajcxy mjot mhuinma'n mbaatcixp mic'ajt. E chi mdzoongixp ayuc capxhuäcxpi miid ich ycxipi ya Jerusalén, etz tüg'óciy Judea

ñaaxjot, etz jim Samaria, etz huindu'my ñaaxhuiïybi.

⁹Ti jada ajcxy jadu'n yajnimäy, jim anajty ajcxy yhuindixcixy, chi Jesús chajppejtni. Chi miñ joc yeeg huidi Jesús yajnidigoyday, chi ajcxy ca' oc-jac'ijxni. ¹⁰Jadu'n anajty ajcxy chach-pät'ijxcixy tzajpcixy, co Jesús ypättigiïy. Huin'it mejtz yëydijc ñayguëxici ma je' ajcxy ymiç, poob huit miid, ¹¹chi ajcxy ñimaayi:

—Galilea jäy ajcxy, ¿nej co mdzach-pät'ijxcixy tzajpcixy? Yi Jesús huidibi ti chajppety, ti chooñ ma miich ajcxy, minamb jadüg'oc jadu'n nej ti m'ijxcixy co ti ypättigiïy.

Matías yajhuin'ijxy co Judas ytung jïjptuniiïpy

¹²Huin'it Jesús ydiscípulos ajcxy chooni ma je cögop huidi xiiïp Olivos, yhuimbijtcixni jim Jerusalén, ca' ooy yjiguëgyity, jëbi yajyöy sábado xii, jadu'n nej Moisés ycötújcïn y'ane'my.

¹³Co ajcxy yja'ty ma je cajp, chi ajcxy ypejty ma je cuarto mimetz nihuijtzpetypi ma ajcxy anajty miidity yjättac. Jim yi' anajty ajcxy: Pedro, Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Alfeo ymang Jacobo, Simón je Zelote etz Judas Jacobo ymiguëx. ¹⁴Tüg'óciy anajty ajcxy y'ijtcixy tügmucy Dios mibijctzoogixy chajpcapxycapxcixy. Ymiid ajcxy anajty Jesús y'uch etz María Jesús ytaj, etz jacjadyii töxyjäydijc.

¹⁵Huin'it xii Pedro ytinayigy agujc'amy ma je ymigügtijc ajcxy huidibi yajmij'ajtp Jesús, huidi anajty ajcxy naybaatip migo'px ja'lipxti jäy, chi nimay ajcxy:

¹⁶—Migügtijc, copicy co jada yajcuy-dünipy nej Dios yminañ ma ñecy huidi jaybety ijtp, ma David jaay Dios y'ayuc, ma Dios nigapxy Judas. Je'huidi co-duu'ajt taabi je judíojäy ajcxy majch

Jesús. ¹⁷ Je Judas yaj'amichomujcp je' anajty miid iich ajt, paatip anajty Dios ytung tú'ciy miid iich ajt. ¹⁸ Chi Judas ñicxy juy tüg naax miid je muju'n huidibi anajty ti paady miid yjibic-huinma'n. Chi jim mic'amy ycäy tzuxcödeefi, chi ytopxy ymooxac, e chi ytiinch ypidzim-day. ¹⁹ Je jäy ajcxy huidibi anajty tzi-naayb jim Jerusalén, co nejhuiy, chi ajcxy yxiimoy je naax Acéldama, hue' je' yhuimbidzimy ma je' ajcxy ayuc, ni'py ñaaxjot. ²⁰ Jada je' je ayuc huidibi David yjaay ma je Salmo necy:

Hui'mip najtz'ixiy yi' chinaaydac. E ca' pin yajtunipy.

Nañ jadu'n ymina'n:

Huingbi huen yajnicxyii je' ytung.

²¹⁻²² Copicy co tüg yéydijc huidibi miid ti yhuidity nHuindzin Jesús quipxyi miid iich ajt, huen tunipy je tung huidibi Judas anajty ytumyb, maab Juan yajni-bety ixti taabi xypuyöduutim co pättigiy tzajpjot, tüg jébi testig'aty miid iich ajt co Jesús yjugypijcy.

²³ Chi Jesús ydiscípulos ajcxy huin'ijxy mejtz jäy: tüg jäy huidi anajty yxii José, huidi yxii anajty yajtijy Barsabás etz nañ jadu'n anajty yajtijy Justo. E huin'ijxy ajcxy nañ jadu'n Matías. ²⁴⁻²⁵ Chi Jesús ydiscípulos ajcxy Dios mibijctzoy, ymi-nañ ajcxy:

—Huindzin Dios, m'ijxyp mnejhuiyb tüg'óciy jäy yjot yhuinma'n, yajni'ixiiygich jada metzpi jäy huidibi miich nidügti ti nhuin'ixy, je huidibi jébi jijptigiyiy miich mdung tú'ciy miid iich ajcxy, etz huidibi apóstol'adip. Huen jada jäy jijptigiyiy je tung huidibi Judas ti yajtigooy, co ytundigooy e ñicxy ma ypaadyii.

²⁶ Chi ajcxy suerte ijxy, e je suerte ñibidzimni je Matías. E huin'itiy je Matías oy ymicho'ndigiy ma je nima-jtügpi ajcxy huidi ycapxhuäcxy Jesús y'ayuc.

Co je Espíritu Santo ycidacy choñ tzajpjoty

2 Co oy je Pentecostés xii paady, jim anajty Jesús ydiscípulos ajcxy ni'amugi' tú'ciy ijtcixy. ² Huin'it janch timitiini yajmidoy tüg ne'min, choñ tzajpjoty, jadu'n nej poj micpi. Chi yaj'ujtzaay je tigot ma anajty ñaaygixy. ³ Chi nigidaaci nidüg nidügti toodz jadu'n nej jiiñye'n. ⁴ Chi je Espíritu Santo nidüg nidügti ajcxy y'adigiyyi yjottigiyyi. Chi ytiigiyyixni capxy miydaacp nije' nije' ayuc jadu'n nej je Espíritu ajcxy yajcapxyii.

⁵ Jim Jerusalén anajty je huin'it xii may judíojäy ajcxy huidibi tzoomb canaag agajp. Hue' ajcxy chachcuy-dumb judíojäy ycostumbre. ⁶ Co je cajpjäy ajcxy midooy je ne'min, chi ajcxy ooy yömujcy. Chi je mayjäy ooy yhuinmay'ahuidijty, co ajcxy midooy chachcapxcixy chachmiydaaccixy ma yci'm'ayuc. ⁷ Je mayjäy ajcxy ooy chigiyy jihuiy, chi ajcxy ñayñimaayi miñ xyipy:

—Ix ¿nej cay Galilea jäy jada ajcxy nidüg'óciy huidibi jadu'n tzachcapxcixy tzachmiydaaccixy iich ajt ngi'm'ayuc?

⁸ ¿Nej iich ajt co nmido'mbájcim co tzachmiydaaccixy iich ajt n'ayuc huidibi ti nmibi'c'ájtim? ⁹ Ya anajty ajcxy Partia jäy, Media jäy, Elam jäy, Mesopotamia jäy, Judea jäy, Capadocia jäy, Ponto jäy, etz cham huidi tzi-naayb ajcxy jim Asia ñaaxjot, ¹⁰ etz huidibi ajcxy tzomb jim Frigia, etz Panfilia, huidibi tzomb jim Egipto, etz huidibi tzomb jim ma yi Africa ñaaxjot Cirene ni-naxy. Nañ jadu'n jim romanojäy huidibi ya adzi-naayb. May ajcxy jim huidibi judíojäy etz nijéjity huidibi ca' yjudío-jäyity huidibi judíojäy ycostumbre ajcxy ti yjijptigiyyi. ¹¹ Ya nañ jadu'n Creta jäy etz Arabia jäy; e iich ajt tüg'óciy nmidoohuim jada jäy ajcxy nigapxcixy

nimiyaaccixy huidi Dios ti tuñ mijcajee ma iich ajt ngi'm'ayuc.

¹² Nidüg'óciy ajcxy ooy jihuüy, e chi ajcxy ooy yhuinmay'ahuidijty, miñ xyipy ñay'amidóohuigixy:

—¿Nej jada yhuimbizima'n?

¹³ E nijéjity jáy jéyi nixígy yajxígy, yminaangixy:

—Muucip jada yi' ajcxy.

Pedro yaj'ixpijcy je mayjäy

¹⁴ Huin'it Pedro ytinayígy miid je ni-majctügpi apóstoles, e ytigíy capxpí mic yminañ:

—Yéydijctjyc ajcxy huidibi tzinaayb Judea etz tüg'óciy huidibi tzinaayb ya Jerusalén, nejhuühuipy miich ajcxy jada e midou ajcxy yajxon huidibi ajcxy nyajnimáhuamyb. ¹⁵ Jada jáy ajcxy ca' ajcxy ymügyii jadu'n nej miich ajcxy minaangixy. Tim petyxiini jada cham.

¹⁶ Jada je' huidibi ñigapxy je Joel, Dios y'ayuc najtzcapxiybi, co jadu'n mina'n:

¹⁷ Je huin'it xii mina anajty je naax-huiñybi cixa'n, jadu'n Dios minañ, nyajhuäcxtáhuibich je nEspíritu ma tüg'óciy naaxhuiñyjay. Miich mniix etz mmang ajcxy capxhuäcxip iich n'ayuc ndiy'ajt, e je yujcyecpidijc ajcxy yhuin'ixipy ooy mijhuinma'n, e je mijjäydijc cumáhuipy ajcxy.

¹⁸ Nyajhuäcxtáhuip iich je nEspíritu huin'it xii ma iich ndumbi yéydijcpi töxyjaybi, e yi' ajcxy capxhuäcxip iich n'ayuc ndiy'ajt.

¹⁹ Nyajquëxigibich tzajpcíxy huidijaty oy chigüyñi, e ya naaxhuiñ nyegipyich tiy'ajt: ni'py, jiin etz jijnjoc.

²⁰ Yi xii ahuimbidipy coodz, etz je po' ahuimbidipy nej ni'py, ma anajty ca' miñ je xii je tiempo mina anajty mina'n je Huindzin Dios. Mij ayo'n ji tunaanip jadaanip ijna' quëxna'.

²¹ E tüg'óciy jáy huidi miyaaxp ojada-jtp je Huindzin Dios, Dios ajcxy yaj-njndzögüib y'alma.

²² Chi Pedro yjacminañ:

—Amido'ljtcix, miich judfojay ajcxy, jadu'n nej cham nmina'na'ñich. Je Jesús huidibi tzoon jim Nazaret ti xyaj'ijxcixy Dios ymic'ajt, mijhuinma'n, etz iixpejt, jadu'n nej miich ajcxy ti m'ijxcixy ti mnejhuüygixy. ²³ Jada yajcýejc ma miich ajcxy, jadu'n nej anajty Dios ti yajniögödugíy, e ti huinmay. Ajcxy mmajch je Jesús e myaj'ögy ajcxy, chi ajcxy myajcruudzpejty miid jibic jäydijc y'ané'min.

²⁴ Chi Dios yajjugypijcy yajnihuädzicituty ma yi ó'cin, ca' huaad yhui'my ögy huinixii. ²⁵ Je David ñimiýdac Jesús chi yminañ:

Nejhuiybich co je nHuindzin Dios y'ity ma iich nhuinduu. Yi' ijt ma iich n'a'oy, jigix ca'ydi pin xy'adzigíyich xyajhuinma'nydygooyich.

²⁶ Paady ti njotcugíyich, e ti ngapxypidzimíyich co ooy njotcujcich. Paady co oy n'ögibich etz ninícx ñaaxtigíhuipy, ca' ndajy mayich.

²⁷ Co miich Dios ca' myajhui'ma'n iich n'alma ma ñaaxtigíy dac. Ni mga'aa'ixíhuipy, co miich mdumbi huidibi ooy mdzocy, co nicxy ñinícx ñaaxhuindigoyday.

²⁸ Miich Dios, ti xyajni'ixiyich yi tzinaayin huidibi ymiid jugy'ajtín huinixiibi. Xyajjotcugíhuibich miid co xymiid'idipyich.

²⁹ Chi Pedro yjacminañ:

—Migügtjyc ajcxy, huädz miich mnejhuüygixy co iich ajt nmij'ap David y'o'cy etz yajnaaxtigíy. E ma ñaaxtigíy nmiidni jé'ajt chambaad. ³⁰ Je David hue' je' anajty Dios y'ayuc najtzcapxiybi, e ñejhuüyb anajty co ti Dios yajnimáyii huidibi ca' y'aniijity. David ñejhuüyb anajty co ma y'ap y'oc ma'xung'adipy Cristo, jaydëbi ané'mipy

ma David y'ane'mdac. ³¹ Jadu'n co David jecy'ajty huinjühüiy e nejhuüiy etz nigapxy jadu'n nej yjugypigañ je Cristo co anajty ti y'ögy. E yminañ co ca' yi' y'alma yhuñ'mipy jutjoty etz ñin'icx ca' y'püdzipy. ³² Dios yajjugypijcy je Jesús co y'o'cy. Jada tiy'ajt iich ajcxy nidüg'óciy nidiy'ajt'ajtpy. ³³ Jadu'n Dios Jesús mooy mij'ajt jiiby tzajpjoty, chi yajcidiñiyi je Espíritu Santo huidibi Dios Teedy y'ahuaniiy e tüg'óciy huidibi miich ajcxy ti m'ijxcixy ti mmidoogixy jiiby yi' choon' ma yi'. ³⁴ Com David ca' je' chajppejty, je David ci'm yminañ:

Je Huindzin Dios nimay iich nHuindzin:

“ñna' ma iich a'oy'amy,

³⁵ ixti cooni nmimadactähuibich yi mmidzip, jadu'n anajty nipaady nej jihüiy mdecypocxpejt'adyii.”

³⁶ Chi Pedro yjacminañ:

—Ñejhuñhuipy nidüg'óciy yi Israel jäy ajcxy co janch janch co je Jesús huidibi miich ajcxy myajcrudzpejt, Dios yajniñijc co yhuindzin'adipy ma miich ajcxy, etz Cristo huidibi xyñihua'nipy xyajtzögipy ajcxy.

³⁷ Co je mayjäy ajcxy jadu'n midoy, chi ajcxy yjotyungüiy, e amidoy ajcxy je Pedro etz jacjadyii jäy huidi Jesús y'ayuc capxhuäcxi anajty, chi ajcxy yminañ:

—Migügtijc, ¿ti iich ajcxy jëbi huaad nduñ?

³⁸ Huin'it Pedro y'adzooy:

—Jothuimbijtcix e ñiibejtcix nidüg nidüg miid Jesucristo yxii, jigix Dios miich ajcxy mbocy xyhuinmeecixpy. E jadu'n Dios xymöhuipy je Espíritu Santo.

³⁹ Huidibi Dios y'ahuaniiy miich yi' ajcxy mje' etz m'ung ajcxy, etz m'ap m'oc ajcxy, etz nañ jadu'n je jäy ajcxy huidi jigüemip, etz jacjadyii jäy ajcxy huidi Dios huin'ixamy.

⁴⁰ Miid jadayaab ayuc etz jacjadyii ayuc Pedro yajnimay capxhuüy je mayjäy yminañ:

—Ca' mmijpidaaccix je jäy ajcxy y'ayuc huidibi ca' capxymidoy Dios.

⁴¹ Jadu'n yjajti, je jäy ajcxy huidijaty mibijc Pedro y'ayuc, chi ajcxy ñiibejtay huin'it xii. Ñimayiiy ajcxy huidibi mijpidac Jesús y'ayuc oy nidugüig mildi jäy. ⁴² Tüg'óciy ajcxy anajty panicxcixy yi' ixp'icjin jadu'n nej yi Jesús y'apóstoles ajcxy yaj'ixpijcy. Chinaaygixy yquipxyjot yquipxyhuinmañ. Etz Dios mibijctzoogixy e ñayyöymüjcgixy co anajty ajcxy chajcaagy tujc-huäcxaangixy.

Jadu'n nej je mibijpidijc chinaaygixy jugy'ajtcixy

⁴³ Nidüg'óciy ajcxy anajty ooy mijcajee jihüiy. E Jesús y'apóstoles ajcxy ijp'ejt etz mijhuinmañ ooy anajty tungixy.

⁴⁴ Nidüg'óciy je jäy ajcxy huidibi anajty ti ymibijccixy ijt'p anajty ajcxy tüg mucy, e yajhuäcxcixy tijaty ajcxy anajty ymiid, mooygixy ymigügtijc. ⁴⁵ Ytoocpy anajty ajcxy yi' ypidägy huidibi anajty ymiid, e chi anajty yajhuäcxcixy yi' meeñ nije' nije' nej pin ti yajmayjaty. ⁴⁶ Jabom jabom anajty ajcxy ñayyöymugyii ma Dios ytijc, etz nañ ñayyöymugyii ajcxy ma ytijc tzajcaagy tujc-huäcxcixy etz ycaaygixy y'uuccixy ni'amugi' jotcujc miid ajcxy y'oyjot y'oyhuinmañ. ⁴⁷ Ñi'igixy niyaacxixy yi' Dios, e tüg'óciy jäy nayyajmij'ajtip anajty ajcxy. Chi je Huindzin Dios yajmayiy jabom jabom yi' mibijcpidijc, yi' huidibi anajty patp nidzoocin.

Tüg tecyma'tpi chögy

3 Tüg xii Pedro etz Juan ypättigiy ajcxy tú'ciy ma Dios ytijc, mijminacy xii anajty, je' je' anajty je hori mina ajcxy Dios mibijctzoogixy. ² Jabom jabom anajty jäy yajniacxixy ma je Dios ytijc'aguu tüg tecyma'tpi, jadu'n je' anajty ti yma'xung'aty. Chi ajcxy pidägy je tecyma'tpi ma je Dios ytijc'aguu

huidi anajty yxii la Hermosa, jigix jim pijctzohuipy meen ma je jäy ajcxy huidibi tigiiyb ma Dios ytijc. ³Co je jäy tecyma'tpi ijxy Pedro etz Juan ytigihuaangixy anajty ma Dios ytijc, chi pijctzoy meen. ⁴Co Pedro etz Juan ijxy je tecyma'tpi, chi Pedro yminañ:

—Huindicxpejtich.

⁵Chi je jäy huindicxpejty, yjijp'ijxpy anajty ti möhuaanip. ⁶Chi Pedro je tecyma'tpi nimay:

—Ca' nmüididyich plata, oori, huidibi janchtiy nmüidich je' nmöhuip. Müid Jesucristo je Nazaretpi ymic'ajt iich miich nimaayb: Tinaayig etz yöy.

⁷Huin'it Pedro majch je tecyma'tpi ma a'oygi', e yajtinaygugiiy. Huin'itiy y'oyii ymicpijcy je ytecy etz ytecyöy.

⁸Chi je tecyma'tpi ytinaygugiiy etz chi najztibiiy. Chi jada' yöychoñ e ytigiiy ma Dios ytijc müid Pedro etz Juan yöynip nidiñcni yujctjñcni, yam Dios ooy jäy mech. ⁹Tüg'óciy je mayjäy ijxy co anajty yöynip etz jäy mech yi Dios. ¹⁰Je jäy ajcxy y'ijxy'ajtpy anajty ajcxy je tecyma'tpi e ñejhuuiygixyp co je' anajty je' huidibi pijtzohuo'cp pi'c meen ma Dios ytijc'aguu huidi anajty yxii la Hermosa. Paady je jäy ajcxy ooy chigiiy jihuiiy, co ajcxy ijxy nej anajty yam ti ytunyii ti yjadyii.

Pedro nimiydacy nej anajty je tecyma't ti chögy

¹¹Je tecyma'tpi huidibi anajty ti chögy ca' anajty ixmach Pedro etz Juan, e tüg'óciy yi jäy anajty ooy jihuiygixy huinmaaygixy. Chi mic'amy mayjäy nimujcy Pedro etz Juan jim ma yi Dios ytijc huinduu huidibi jäy ytijpy Salomón. ¹²Pedro co jadu'n ijxy je mayjay, chi yminañ:

—Judío yöydijctijc, ¿nej co mdzachuinmaaygixy mijcajee? ¿Nej co iich miich ajcxy xychachuindicxcixy jadu'n nej jihuiy iich ajcxy jada jäy ti nya-

jtzögyich ti nyajyöychooñich müid ngäm-mic'ajtich, o müid co iich ajcxy ooy nDios'ojadaty? ¹³Iich'ajt nDios, je Dios huidi nmij'ap nmijteedy, je Abraham, je Isaac, etz je Jacob y'ojadajt, yi' ti yajtzögy jada tecyma'tpi, jigix yajcömayipy yi' y'ung Jesús huidibi miich ajcxy mgäyjc ma je tungmüidpi. E co je gobernador Pilato je' najtmadzihuañ, miich ajcxy ca' m'aa'axiiy. ¹⁴Ma yjapadyii ajcxy mgapijctzoy co huen yajnajtmadziiy, je huidi anajty yajpaatp huadz etz tudägy, chi miich ajcxy mbijctzoy co huen yajnajtmadziiy tüg jäy huidibi anajty ti yjäyay'o'cy. ¹⁵Jadu'n je jäy ajcxy yaj'o'cy je' huidibi anajty jugy'ajt yejcp. Je huidibi Dios yajjugypijcy ma anajty ti y'ögy e jada tiy'ajt iich ajcxy nidiy'ajt'ajtpyich. ¹⁶Müid co ti mibicy Jesús yxii, je mijhuinmañ huidibi Jesús ymic'ajt ti tuñ müid jada pa'mjäy huidibi miich ajcxy m'ijxyp mnejhuuiyb. Com ti mibicy Jesús paady ti chögy janch yajxondicni, jadu'n nej miich ajcxy nidüg'óciy ti m'ijxcixy.

¹⁷Chi Pedro yjacminañ:

—Nmigügtijcich, nejhuuiybich co miich ajcxy etz mhuindzindijc yaj'o'cy Jesús, müid co anajty mganejhuuiygixy ti anajty ajcxy mduungixy. ¹⁸Jadu'n cham Dios ti cuyduñ jadu'n nej Dios y'ayucnajtzcapxiybi yminañ co copicy co yi Cristo yajnaxipy ayo'n. ¹⁹Paady jätyim jothuimbijctix miich ajcxy ma Dios, jigix ajcxy mbocy yajjötttähuipy. Huin'it je Huindzin Dios xyajnigüexipy ajcxy jotcujc'ajtin huinixii, ²⁰e yi' quexamb je Jesús, je Cristo, je huidibi Dios jayijp'aty yhuin'ijx co quexañ ma miich ajcxy. ²¹Oy jadachambi Jesucristo y'oc-hu'fmiy jiiy tzajpjoty ixti cooni Dios anajty yaj'oyiydäy tijaty, co jadu'n yjaay yi' y'ayucnajtzcapxiybi huidibi müid huadz yjot yhuinmañ huidibi ajcxy jecy'ajty tzinay. ²²Jadu'n Moisés nimay iich ajt nmij'ap nmijteedy jecy'ajty:

“Je Huindzin Dios xyajniguexaan mi-ich ajcxy tüg yi' y'ayucnajtzcaxxiybi, huidibi pidzimamyb ma miich ajcxy mjuugy mmigüg jadu'n nej ich yi' xyguejxy. M'amido'idipy miich ajcxy yi' y'ayuc. ²³ Jadu'n yjadipy co tüg'óciy jäy huidibi anajty ca' capxymidooy je Dios y'ayucnajtzcaxxiybi, huädz ajcxy yti-goydähuipy, e tüg jiibicy ajcxy idipy ma judíojäy ajcxy yajpaady.”

²⁴ Chi Pedro yjacminañ:

—Jadu'n jada tüg'óciy Dios y'ayucnajtzcaxxiybi, chondacy ma Samuel ixti ma jacjadyiini ajcxy, ñgapxtay ajcxy jadu'n nej cham ytuñyii yjadyii. ²⁵ Yi Dios y'ayucnajtzcaxxiybi ajcxy, miich je' anajty ajcxy mmij'ap mmijteedy. E je ayuc huidibi Dios yajnimay Abraham ycuydunaamyb miid miich ajcxy co jadu'n yminañ: “Ngonúcxibich tüg'óciy naaxhuñjyäj miid tüg miich m'ap m'oc.” ²⁶ Co Dios y'ung y'o'cy, chi Dios yajjugypijcy jadüg'oc, e quejxy jayjip ma miich ajcxy, jigix xyconúcxixipy, etz jigix nidüg'óciy miich ajcxy m'ixmadzipy yi mjbichuinmañ.

Pedro etz Juan ma tungmiidpi yhuinduu

4 Pedro etz Juan jimni anajty tzach-miidmiydaaccixy je mayjäy ajcxy, co oy miingixy je judío teedy ajcxy, miid je soldado huindzin, je tzajptijc cuend'ajtpi etz miid saduceojäy. ² Ooy ajcxy anajty yjotmätcixy co Pedro etz Juan yaj'ixpijccixy anajty je mayjäy etz nimaaygixy co yi öcpi jugypigipy yi' ajcxy, com co Jesús yjugypicy co y'o'cy. ³ Chi je tungmiidpi ajcxy majch Pedro etz Juan, e chi ajcxy pidacy pujxtigoty ixti com jabomni, com ti anajty chu'ññ. ⁴ Mayjäy ajcxy huidibi anajty ti amido'ijtcixy je Pedro y'ayuc ymibijc ajcxy. E hue' je mibijcpidijc, ac yëydijc-

tijcpi, yajmichomuicy jahueen ycamigoox mlity.

⁵ Je com jabom ajcxy ñaymújcci jim Jerusalén judíojäy tungmiidpi, je mijjäydijc etz yi' escribas. ⁶ Nañ jadu'n jim anajty Anás huidibi anajty ane'mb je teedy ajcxy, etz je Caifás, je Juan, je Alejandro, etz tüg'óciy teedy mijtungmiidpi yjugymigüg. ⁷ Chi ajcxy pidacy Pedro etz Juan cuj'amy ma anajty ajcxy ñaymugyii, chi ajcxy y'amidooy:

—¿Pin miich ajcxy ti xymöy cötujcin co jada jadu'n ti mdungixy?

⁸ Huin'it Pedro ymiid anajty Espíritu Santo ma yjot yhuinmañ, chi yminañ:

—Miich ajcxy tungmiidpi etz judíojäy mijjäydijc, ⁹ yi' ich miich ajcxy cham xyaj'amidoob yi oybi tiibi yajtuñ ma tüg pa'mjäy e nejhuihuaangixy nej ti chögy. ¹⁰ Cham nimiydactäyich ma miich ajcxy mhuinduu, jaydëbi ajcxy nejhuidähuipy tüg'óciy judíojäy, co jadaayaabi jäy huidibi anajty tecyma'tpi, cham yajpaady ya ma miich ajcxy mhuinduu mic oy, miid je mic'ajt huidibi Jesucristo je Nazaretpi yejcpy, je jäy huidibi miich ajcxy myajcruudzpejt, huidibi Dios yajjugypijc co y'o'cy. ¹¹ Yi Jesús jadu'n nipaady nej tüg tzaa oybi, huidibi ajcxy potzpidijc, ca' yajtungixy co ytjccoicixy. Jesús cham ti paady mijtung ma Dios, jadu'n yi' ni paady nej tüg mij tzaa huidibi ytungbaatp ma poch ytaatz. ¹² Ca' jac ni pin huidibi jëbi xyajnidzocim ajt n'alma. Jesucristo yi' je' tügpajc huidibi Dios yejc ma jäy ya naaxhuññ huidibi jëbi xyajnidzocim ajt n'alma.

¹³ Co je mijtungmiidpi ajcxy ijxy midoy jadu'n nej Pedro etz Juan ajcxy huinmic jotmic ycapxcixy, etz nejhuiiy co ca' ajcxy y'ixpijcyäyity, chi ajcxy ooy jihuiy huinmay. Nañ yi' ijxcajp ajcxy co je' anajty huidibi ajcxy ti miid huidity Jesús. ¹⁴ Cha co yjactimjimity anajty je jäy huidibi anajty ti chögy ytinäy miid

Pedro etz Juan, paady ajcxy ca'jajty nej midziptzoonipy. ¹⁵ Chi je tungmiidpi ni'ane'mdiy huen yajpidzimyii Pedro etz Juan ma je mayjäy anajty ñaymugyüi, jigix ac jëyi tungmiidpidijc iyyöyaangixy capxyöyaangixy Pedro etz Juan ypocy. ¹⁶ Chi ajcxy yminañ:

—¿Ti cham nduunim miid yijiibi jäy ajcxy? Com tüg'óciy jäy huidibi tzi-naayb ya Jerusalén ñehuiiyb ajcxy co ti túngixy mijhuinmañ, e ca' huaad iich ajt nminaanim co ca' yjanchity. ¹⁷ Tzoc capx'adujcim co ca' huaad ajcxy jacnimiydägipy Jesús jadachambi etz jacnicxpi xii tiempo.

¹⁸ Chi ajcxy mijhuoy Pedro etz Juan, chi ajcxy nimay co ca' huaad ajcxy ni nej ocnimiydaacnip, ni ca' jacyaj'ixpigipy miid Jesús yxii. ¹⁹ Huin'it Pedro etz Juan y'adzooy:

—Huinmaaygix miich ajcxy ci'm pen tiy'ajt jada ma Dios co iich miich ajcxy ngapxycöbigipy jayijp, ca'ydi yi Dios. ²⁰ Com iich ajcxy ca' nni'amaangixy jadu'n nej iich ajcxy ti n'ixy ti nmidooy.

²¹ Huin'it je tungmiidpi ajcxy adzigiñ migapxy Pedro etz Juan, e najtzmazziy ajcxy. Ca' ajcxy mihuinmañybaty nej tzaachytunipy Pedro etz Juan. Com tüg'óciy jäy yjäymejchpy ycömaayb anajty yi Dios jadu'n nej anajty ti ytuñyüi ti yjadyii. ²² Je jäy tecyma'tpi huidibi tzooc co Dios mijhuinmañ ytuñ, ymiid anajty yjimijt huixchiguipx naxy.

Je mibijcpidijc ajcxy pijtzoogixy ma Dios jotmic'ajt

²³ Chi Pedro etz Juan co yajnajtzmazziy, chi ajcxy ñicxy ma ymigügtijc anajty, yajmiidmiydactay tüg'óciy jadu'n nej teedy huindzin etz mijjäydijc anajty ti ñimáayigixy. ²⁴ Co jada ayuc ajcxy midoy nidüg'óciy ajcxy tú'ciy yjot yhuinmañ pidacy, chi ajcxy Dios mibijctzoy yminañ ajcxy:

—Huindzin Dios, miich je' ti m'oyduñ je tzajp, je naaxhuiñybi, je mejy etz tüg'óciy tijaty. ²⁵ Miich miid mEspíritu je David myajcapxy, e yi' jadu'n yminañ:

¿Nej co jada naaxhuiñybi jäy chachhuaangixy chachjihuiiygixy, e yi jäy ajcxy huinmaaygixy huidibi ca' ytimyüijity?

²⁶ Yi reydiyc ya naaxhuiñybi midziptzoon' ajcxy yi Dios. Etz je tungmiidpi cajp cajp ñaymujci ajcxy, midziptzoñ ajcxy Huindzin Dios, etz midziptzoñ ajcxy Cristo.

²⁷ Com janch co je rey Herodes etz yi gobernador Poncio Pilato ñaymujci ya ma jada cajp miid huidibi ca' yjudíojäyity ajcxy etz miid judíojäy ajcxy, midziptzoñ ajcxy yi m'ung Jesús huidi anajty ti mhuin'ixy. ²⁸ Yi' ajcxy ti cuydungixy tüg'óciy jadu'n nej miich, Huindzin Dios, ti myajniögödügüy jadu'n nej ytuniyby yjadiyby. ²⁹ Jadachambi Huindzin Dios, ix jadu'n nej yi tungmiitpi xychachmijotmá'tcixyich. Mo' yi mdumbi ajcxy jotmic'ájtín, jigix m'ayuc ajcxy capxhuäcxipy amic jotmic, ³⁰ e miid miich mmic'ájtín chögipy pa'mjäydijc, tunipy ajcxy tijaty iixpejt etz mijhuinmañ miid yi m'ung Jesús yxii, huidibi miid huadz yjot yhuinmañ.

³¹ Co ajcxy mibijctzoday, chi je naax chuyuuy ma anajty ajcxy tügmucy yajpaatcixy, etz nidüg'óciy yi' ajcxy ymic'ajt mooyi je Espiritu Santo, e yi Dios y'ayuc capxhuäcxixy anajty amic jotmic.

Je mibijcpidijc tú'ciy anajty ajcxy yjot yhuinmañ

³² Je mayjäy huidibi anajty ti mibicy, tú'ciy ajcxy yjot yhuinmañ. Ni pin anajty ycaminañ co naydüg jë'adyii. Hue' anajty yminaangixy co tú'ciy jë'ájtigixy. ³³ Je majmetzpi Jesús y'ayuccapxhuäcxpi amic jotmic capxhuäcxxy je tiy'ajt jadu'n nej je Huindzin Jesús yjugypijcy co y'o'cy. E

mij ajcxy Dios ypubejti. ³⁴Ma je' ajcxy ca' ni ti yajmayjajtcixy, com tüg'óciy tijaty anajty ajcxy ymiid ñaax o ytijc ytoocpy anajty ajcxy, e yejccixy anajty meen. ³⁵Chi je meen yajc'idigiygixy je apóstoles ajcxy e yí' ajcxy moy nidüg nidüg pinjaty yajmayjajtp. ³⁶Jim anajty miid je' ajcxy tüg levita jäy huidi anajty yxii José, huidibi ma'xung'ajt ma yí ñaaxjot meyy agujc huidibi yxii Chipre, je huidibi je majmetzpi Jesús y'ayuccapxhuäcxpi, yxii moy Bernabé, huidibi huimbizim je yajjotcujc'ajtpi. ³⁷Je Bernabé tocy ytundac huidibi anajty ymiid, e chi mimiin je meen, e yajc'idigiy je apóstoles ajcxy.

Je Ananías etz Safira ajcxy Dios midundigoy

5 Chi jadüg yëydijc, huidi anajty yxii Ananías, miid ytöxyijc, Safira, toogy ajcxy tüg it ytundac. ²Ananías ñayyajni-hui'mi jac'anaxy je meen, e yajninicxy Jesús y'apóstoles ajcxy je jac-hueenip, jadu'n nej jihuüy yejctay tüg'óciy, etz yí' ytöxyijc ñejhuüyb anajty. ³Chi Pedro ni may Ananías:

—Ananías, ¿nej co myajtuñ je mujcu' yhuinmañ, e mhuin'iinañ je Espíritu Santo, e ti mbugoñ jac'anaxypí meen nej ti zzo'o'adyii yí pidägy tiibi mdoogy? ⁴¿Nej ca' anajty yí' miich mdundac'adyii? E co ti mdoogy, ¿nej ca' anajty je' miich mmeen'adyii? ¿Nej co jadu'n ti mdundigooy? Dios ti mhuin'iin, canan jäy.

⁵Co jadu'n midoy, jímíyí Ananías yciday, e chi y'o'cy. E tüg'óciy jäy ajcxy huidijaty nejhuiy, ooy ajcxy chigiy. ⁶Huin'it ymiin jadyii yujcyeecpidijc, chi ajcxy moñ Ananías ñinixc, e oy ajcxy yajnaaxtigiy.

⁷Codugig hori naxy, oy ytigiy je Ananías ytöxyijc, e ni ca' nejhuiy anajty ti ti ytuñyii ti yjadyii je ñäy. ⁸Pedro y'amidoohui:

—Yajniimaaygich, ¿nej janch jadu'n ti mdoocixy yí mdundac jadu'n nej ti mgapxcixy?

Chi je töxyjäy y'adzooy:

—Janch jadu'n ti ndoogyich.

⁹Chi Pedro yminañ:

—¿Nej co ti mnyagápxigixy mhuin'iinañ yí Espíritu Santo? Cha ma tijc'aguu je jäy ajcxy ytinäy huidi oy ti yajnaaxtigiy mñäy, e jadachambi miich ajcxy xyajnicxaam nañ jadu'n.

¹⁰Tim huin'itíy Ananías ytöxijc yciday, e chi y'o'cy. E chi oy ycidägy ma Pedro ytecymijc. Co je yujcyeecpidijc ytigiy, chi ajcxy je' paaty ögy. Chi ajcxy yajpidzimy etz oy yajnaaxtigiy ma ñäy ymijc. ¹¹Chi tüg'óciy je jäy ajcxy huidibi Jesús mibijc etz tüg'óciy huidibi midou jada nej ti yjadyii ti ytunyii, chi ajcxy ooy chigiy.

Canaag mij'ixpejt etz tñy'ajt

¹²Je majmetzpi Jesús y'ayuccapxhuäcxpi ooy anajty ajcxy Dios ymic'ajt yajniguëxici etz ixpejt yejccixy ma yí jäy ajcxy. E tüg'óciy jäy ajcxy huidibi Jesús mibijc jabom jabom anajty ñayyöymújcigixy ma Dios ytijc huinduu huidibi yxii Salomón.

¹³Ca' jac ni pin anajty mijnicxpedañ mijyöytedañ je' ajcxy. E je jäy ajcxy yjacyajmij'ajtpy huidi Jesús anajty ooy mibijccixyp. ¹⁴Mayjäy oy mibijcni Jesús y'ayuc, yëydijctijc etz töxyjäydijc. ¹⁵Etz ixti pa'mjäydijc anajty ajcxy yajnicxy mijtügujc cijx'aam pidaaccixy, jigix co Pedro ñaxipy jim ycadimjeyity co nicxy y'aa'ap yjäty ma je pa'mjäy. ¹⁶Nañ jadu'n mayjäy choon anajty huidijaty huingon ycajp, ymiingixy Jerusalén, miidmiingixy pa'mjäy, etz huidibi ca'oybi miid ma yjot yhuinmañ, e tüg'óciy yajzooctayb anajty ajcxy.

**Pedro etz Juan yaj'ixhuidijtcixy
yajpahuidijtcixy**

¹⁷ Huin'it je teedy mijtungmiidpi etz huidibi saduceo ixpjccin ymijpidacp ooy ajcxy yajca'oy'ijxy, ¹⁸ e co ajcxy majch je apóstoles ajcxy, chi ajcxy pidacy ma je mijpujxtijc. ¹⁹ Chi Huindzin Dios tüg y'áγγελ je huin'it coodz yaj'ahuaach je pujxtijc aguu, yajpidzimy ajcxy, chi ajcxy nimay:

²⁰ —Níxcxix, tinay'ahuiiygix tzajtigoty, yajmiidmiydaaccix yi mayjäy ajcxy Jesucristo ytiy'ajt nej jëbi jäy ajcxy paadipy jugy'ájtín jemybi.

²¹ Co jadu'n midoy, chi com jabom ytiy'ajcxy jopyñi tzajtigoty. Jiiby je' ajcxy anajty ñiyaj'ixpijcco'ni.

Chi je teedy mijtungmiidpi etz jacpin-jaty miid, chi ajcxy capxyñiguejxy yi judíojäy ymijjäydijc etz ixpicytije co huen junta jadyii. Chi ajcxy capxyñiguejxy huen nicxy yajpidzimyii jiiby pujxtigoty yi apóstoles ajcxy. ²² Co je policías ajcxy ymejch ma je pujxtijc, ca' ajcxy paady je apóstoles ajcxy. Chi ajcxy huimbijtni miid tiy'ajt, ²³ chi ajcxy nimay:

—Hue' iich ajcxy ti nbaadcixy yi pujxtijc aducy, etz je soldadtijc jim tijc aguu yjaccuend'ajtcixy. Chi co iich ajcxy nyaj'ahuäch je pujxtijc, ca' iich ajcxy ni pin ti nbaatyich jiiby pujxtigoty.

²⁴ Co jadu'n ajcxy midoy, je teedy mijtungmiidpi etz je soldado huindzin, etz jacjadyii teedy huindzin ajcxy, chi ajcxy ooy huinmay nej jada y'occogixihuip. ²⁵ Huin'it tüg jäy miin'it huidibi nimaayi ajcxy:

—Je jäy huidibi miich ajcxy mbi-dac pujxtigoty, chim je' ajcxy tzajtigoty yaj'ixpijccixy yi mayjäy.

²⁶ Chi je soldado huindzin miid soldadtijc ñicxy ma yi apóstoles ajcxy jäy yaj'ixpijccixy, chi ajcxy yajnicxy oy'amy, com tzigiiyb anajty ajcxy co je mayjäy chaagädziyb. ²⁷ Co ajcxy ya-

jmiin', chi ajcxy pidacy ma je maytungmiidpi yhuinduu. Chi je teedy mijtungmiidpi je apóstoles ajcxy nimay:

²⁸ —Iich ajcxy ti ngapxaducy co ca' huaad m'ocjacyaj'ixpijccixni ma Jesús yxii. E ¿ti ti mdungixy? Ti myajhuäch-taaygixy yi m'ixpijccin ma Jerusaléngajp, e iich ajcxy miich pocy xyjátyim yajmihui'mam co Jesús y'o'cy.

²⁹ Chi Pedro etz jacjadyii apóstoles ajcxy y'adzooy:

—Copicy iich ajcxy ngapxycöbígipyich yi Dios jayijp ca'ydi jäy. ³⁰ Je Dios huidibi iich ajcxy nmiy'ap nmijteedy y'ojadajt, yi yajjugypijc je Jesús huidibi miich ajcxy myaj'oc cruudzcixy. ³¹ Je Dios Teedy jadachambi hue' Jesús miidty aa'oy'amy jiiby tzajpjoty, e ti pidägy ane'mbi etz yajnidzoocpi jigix yi judío jäy ajcxy yjothuimbidiipy e yajhuinmeecxipy ajcxy ypocy. ³² Iich ajcxy tiy'ajt nyejcpy miid jada ycixpi, etz nañ jadu'n je Espiritu Santo huidibi Dios ymooyb pinjaty capxymidoohuip.

³³ Co je jäy ajcxy jadu'n midoy, chi ajcxy ooy yjotmätcoty, chi ajcxy jayaj'ogañ. ³⁴ Huin'it ytinayigy ma je naymujctac tüg fariseojäy, hue' anajty yxii Gamaliel, hue' je' anajty Moisés yley ñihuindzin'ájtíp. E jäy ajcxy ooy anajty yajmij'ajtcixy je Gamaliel. Chi je' ni'ane'mdiy co huen yajpidzimyii tzoj-cyi jiiby tiba'y je apóstoles ajcxy. ³⁵ Chi Gamaliel nimay yi tungmiidpi ajcxy:

—Judío yëdyjctijc ajcxy, íxcim ti mdungixy miid jada jäy ajcxy. ³⁶ Jäymetz miich ajcxy co jecy'ajty je Teudas ypidigy ymianañ co je' ymijty yjanchity, e chi ypanicxi oy nimidaax migo'pxti yëdyjctijc. Chi ajcxy yaj'o'ci, chi tüg'ócixy huidibi anajty ti ypanicxyii yöyhuächxatay, e jadu'nyii je' ajcxy ñitigoyday. ³⁷ Jacnamni je huin'it xii mina cajpjäy anajty ñecypejtcixy, ypidigy Judas huidibi tzon Galilea.

Mayjäy ypanicxi; nañ jadu'n ajcxy yaj'o'cy, e tüg'óciy jäy huidibi panicxy jadu'nyi ajcxy yöyhuäcxtay. ³⁸Paady iich miich ajcxy jadu'n nimaaygixy, ixmajtcix yi apóstoles ajcxy, e ca' mmijyöybejtcixy. Peni jäy yi y'ayuc ytiy'ajt huidibi ajcxy ymiid, cixip tigoyip yi'. ³⁹Pen Dios y'ayuc ytiy'ajt yi' ajcxy ymiid, ca' ajcxy mjadipy nej myajcödígóogixyipy. Jaty nayguend'ájtigixy, ca' jecyity co Dios anajty miid mdziptungixy.

⁴⁰Nidüg'óciy ajcxy jäygidacy Gamaliel ycapxhuifjin. Huin'it ajcxy mijhuoy yi apóstoles ajcxy. Chi ajcxy tzaachytuñ, chi ajcxy c'ajty, etz capx'adujcy co ca' huaad Jesús y'ayuc jaccapxhuäcxip. Huin'it ajcxy najtzmadiiy. ⁴¹Je apóstoles ajcxy ypidzimy ajcxy ma tung-miidpi ajcxy yhuinduu ooy yjotcujcity co Dios jadu'n ti aa'ixiy co huen tzaachytuñyii miid Jesús yxii ycixpi. ⁴²E ooy ajcxy yaj'ixpijccixy etz nimiyaac-cixy Jesucristo jabom jabom jadu'n tza-jtigoty nañ jadu'n majaty tijc.

Chi ajcxy yajniibejty huixtuc mutztungmiidpi

6 Je huin'it xii ajcxy huidibi ix-pijcp Jesús y'ayuc nigí anajty ñimayiy'adiitcixy. E huidibi anajty capxp griego ayuc ytiigiy nayñigápxip miid huidibi judío y'ayuc capxp. Yminaangixy co yi griegojäy co'ögy töxyjädjic, ca' anajty ajcxy paady quipxyjaty miid je judíojäy co'ögy töxyjäydijc caayin uucin jabom jabom. ²Huin'it yi majmetzpi apóstoles ajcxy yajnaymujctaa yi je jäy huidibi Jesús mibijcp, chi ajcxy yminañ:

—Ca' huaad iich ajcxy Dios y'ayuccapxhuäcxin n'ixmajch, e nicxyich caayin uucin yajhuäcxixy. ³Paady miich ajcxy migügtijc nayhuin'ixigix huixtuc yëydijctijc huidibi oy yajmij'ajtni Dios, huidibi huädz oy yhuinmañ ymiid, huidibi

je Dios yjihui'ñ ymic'ajt miid, e huen ajcxy tung'adiib jada tung. ⁴Iich ajcxy njacmibijctzohuamy Dios, etz iich ajcxy njacyaj'ixpigamy Dios y'ayuc.

⁵Tüg'óciy ajcxy jäygidacy je' ayuc. Chi je mayjäy huin'ixy Esteban huidibi ymiid ooy ymibijcin, etz ymiid Espíritu Santo. Nañ huin'ixy ajcxy Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, etz Nicolás. Nicolás ca' je' anajty yjudío-jäyity. Hue' je' anajty choon jim Antioquía, jécyip anajty jijptigiyyiñi judfojäy ytiy'ajt. ⁶Chi ajcxy yajnicxy je jäy ma je apóstoles ajcxy. Chi ajcxy je apóstoles Dios mibijctzoy e cínixajy ajcxy.

⁷Je Huindzin Jesús y'ayuc nigí anajty jäy tzachnejhuuiyñi. E je mibijcpidijc nigí anajty ajcxy chachnimayiyñi jim Jerusalén, ixti may judío teedy ajcxy ymibijcy.

Majch ajcxy Esteban

⁸Je Esteban ymiid anajty Dios ymic'ajt etz y'oy'ajt e oy mijhuinmañ tuuñ, etz yejcy ixpejt ma jäy ajcxy. ⁹Huin'it xii nijëjity ixpicytijc ooy ñay'ixquixigixy y'ixpijcin miid Esteban jim ma judfojäy ajcxy ñaymujctac huidi anajty yxii Libertados. E jim anajty Cirene jäy, Alejandría jäy, Cilicia jäy, etz huidibi tzomb jim Asia ñaaxjot. ¹⁰Ca' ajcxy mimadacy Esteban com hue' je' anajty ycapxy miid yhuiy'ajt ycujc'ajt huidibi je Espiritu Santo anajty mooyip. ¹¹Chi Esteban ymidzip ajcxy mujuy jäy huidibi jëbi ñihuambety Esteban, co ti anajty ooy ycapxtigooy etz ni'ojiy Moisés etz Dios. ¹²Jadu'n ajcxy yajyuumigy yaj'oxigy yi jäy mijjäydijc, etz huidibi ajcxy yaj'ixpijcp Moisés yley. Chi ajcxy mimadacy majch ajcxy Esteban, yajnicxy ajcxy ma je judfojäy ymijtungmiidpi etz ixpicytijc ñaymújcgixy. ¹³Chi ajcxy ixtaayi jäy huidibi ñihuambediib, chi ajcxy yminañ:

—Jada Esteban jibic nigapxy yi Dios ytijc etz Moisés ytiy'ajt. ¹⁴Ti iich ajcxy midoy co ymina'n co Jesús je Nazaretpi yjidamy je Dios ytijc, e yajtigadza'n Dios ytiy'ajt jadu'n nej Moisés ajt xymooyim.

¹⁵Huin'it je judíoJay tungmiidpi e tüg'óciy jäy nej anajty ajcxy jim iñaaygixy huindixpejty ajcxy Esteban. E chi ajcxy ijxi yhuiniyjip jadu'n anajty quëxëy nej y'angel yhuiniyjip.

Esteban ñaygohuaani ma tungmiidpi yhuinduu

7 Huin'it je teedy miltungmiidpi yaj'amidooy Esteban:

—¿Nej janch jadaji?

²Chi Esteban y'adzooy:

—Migügtjic ajcxy etz mijjäydjic ocni-doogix. Iich ajt nDios mijpi janchypi nayquëxici ma iich ajt nmij'ap nmijteedy Abraham jecy'ajty co anajty jim ity Mesopotamia ñaaxjot, ca'ni anajty chinaydaccipy jim Harán. ³Chi Abraham Dios ñimaayi: “Ixmatz mnaax mgajp etz tüg'óciy m'amigügtjic, e nicx ma yi naaxjot huidibi myajniñihuamby.”

⁴Chi Abraham choon ma yi Caldea ñaaxjot, e nicxy tzinaydaccipci jim Harán. Co yteedy oy y'o'cni, chi Dios Abraham yajmiiñ ma jada naaxjot ma miich ajcxy cham mdzinäy. ⁵E ca' Dios moy Abraham jada naaxjot ya, ni ca' ma yhuäcxtägy. Hue' je' janchtiy yaj'ahuaniy co möhuaaniy y'ap y'oc, e co anajty je' ajcxy jëdiib. Oyñi anajty Abraham ca' y'ung miidty co Dios ymigapxi. ⁶Nimaayi Dios co y'ap y'oc y'adzinähuipy ajcxy ma huingjäy ñaaxjot, etz chi ajcxy ytumbi'adiyb etz chaachytuniyb midaax migo'px jimijt.

⁷Nañ jadu'n Dios nimay Abraham: “Ndzaachytunipyich je naax cajp ma yi m'ap m'oc anajty ytumbi'adyii. Chi choonip ajcxy jim, e chi xymidunipyich ma jadayaabi it.” ⁸Dios ytuun tüg capxytuunin miid Abraham, co huen ajcxy ya-

jtiy'ajttihuip. Paady co Abraham y'ung Isaac yma'xung'ajty coductujc xii ajcxy oy tiy'ajttiy. Nañ jadu'n Isaac ymang Jacob, e Jacob yi ymang nimajmetzpi ajcxy, huidibi ajcxy ñi'ap'ajty yi nima-jmetzpicypci Israel ycajp.

⁹Chi Esteban yjacminañ:

—Je' ajcxy Jacob ymang, iich ajt nmij'ap nmijteedy, ymi'ijxtinaayb anajty ajcxy y'uch José. Chi ajcxy José toocy, chi je' yajnicxi jim Egipto, per Dios miid anajty y'ity José, ¹⁰etz nihuaañ yajtzoocy ma ayon jotmay. Chi Dios moy ixpjcjin jigix cömay ypidzimipy ma Faraón, je Egipto jäy yrey. Chi je rey José tung moy huen ane'my je Egipto naaxjot etz ane'mipy je rey ytijc.

¹¹Huin'it xii ymiñ mijyuu mij'ayon jim Egipto etz jim Canaán ñaaxjot. Je huin'it xii iich ajt nmij'ap nmijteedy ca' anajty ajcxy paady ti ycaipy. ¹²Co Jacob oy nejhuüy co jim Egipto yajpaady jim trigo, chi jim quejxy ymang ajcxy trigo juuybi. Je' ajcxy huidibi iich ajt nmij'ap'ajtim nmijteedy'ajtim. Chi ajcxy y'oy tügtecy trigo juuyb. ¹³Je mimejtz'ocpi co ajcxy oy trigo juy, huin'it José ñayñigapxi ma y'ajch ajcxy. E chi je rey nejhuüy pinjäy je' anajty je José. ¹⁴Chi José capxyñiguejxy huen cidaaccixy jim Egipto yi' yteedy Jacob miid tüg'óciy yju-ugy ymigüg. Hue' anajty ajcxy ñaybaat-täayigixy nidugi'px majmoxc jäy. ¹⁵E jadu'n yajty co Jacobo oy chinaydaccipy jim Egipto. Jim oy comjegy y'o'cni. Nañ jadu'n jim ajcxy y'o'cy may iich ajt nmij'ap nmijteedy. ¹⁶E chi Jacob yju-ugy ymigüg com jecy yajpidzimy Jacob ypajc ma ñaaxtigy, e chi ajcxy yajnicxy jim Siquem, oy pidaaccixy ma je o'cpi jut huidibi Abraham anajty ti juy meeñgyxy ma Hamor ymang jim Siquem.

¹⁷Chi Esteban yjacminañ:

—Ytimypadaaniy anajty tiempo nej anajty Dios ti yaj'ahuaniy Abraham.

Ti anajty yi judfojây ooy ymayiinyî jîm Egipto. ¹⁸ Chi oy jadüg rey ytigiîy ane'mbi huidibi ca' ix'y'adyî José. ¹⁹ Je rey yhuin'îîñ îich ajt nmij'ap nmijteedy, e oy ajcxy chaachytuun. E chi ane'my co huen y'ung ajcxy nîgüecytaa'ygixy huidibi anajty ajcxy ma'xung'ajtp, jigix y'ó'ccixipy. ²⁰ Huin'it tiempo oy yma'xung'ajty Moisés, je huidibi ooy Dios jäygidacy. Chi Moisés ytaj teedy tugiig po' yajyeeci ma ytiç. ²¹ Co ajcxy yajnîgüeeçi, chi je rey ñîix je' agondiigiîy, e yajyeegy jadu'n nej yci'm'ung. ²² Paady Moisés ixpijcy tüg'óciy jadu'n nej Egipto jäy anajty ajcxy y'ixpiçyity, e ooy ymadacy miid y'ayuc etz miid ytung.

²³ Co Moisés anajty miidity huixchiguîpx jîmijt, chi pidacy yhuinmañ co nicxy ixa'ñ je' y'amîgügtijç je Israel y'ap y'oc. ²⁴ Chi Moisés ijxy co tüg egipciojây chaachytuñyî tüg je' y'amîgüg. Chi Moisés yaj'o'cy je egipciojây, yaj'ahuimbijty nej anajty y'amîgüg yajtzaachytuñ. ²⁵ Hue' Moisés tijy co je' y'amîgügtijç ajcxy huen nejhuîy huinjihuîy co Dios nihua'naanip ma ymidzip miid Moisés ycixpi. Chi ajcxy ca' huinjihuîy co Moisés nihua'naanip. ²⁶ Com jabom Moisés paty mejtz Israel jäy chachtziptungixy. Chi Moisés jayajxemaan je tzip, chi nimay: "Miich ajcxy nay'amîgüg'ajtîp, çnej co mdziptungixy miich ajcxy miñ xyipy?" ²⁷ Je huidibi anajty ymîgüg tzaachytuumb huin'it najtzijîy Moisés, nimay: "¿Pin ti xypidägy huindzin etz tiydumbi ma îich ajcxy?" ²⁸ ¿Nej xyaj'ôgaamich jadu'n nej axiy myaj'o'cy yi egipciojây?" ²⁹ Co Moisés jadu'n midoy, chi yqueegy, ñicxy jîm ma Madián naaxjot. Moisés jecy y'adzinaay jîm Madián naaxjot, e jîm oy ypiçy. Chi ytöxyijç paty metz ymang.

³⁰ Huixchiguîpx jîmijt naxy, huin'it jîm adügtuum ma je cop huidibi yxîî Sinaí, ñayguëxici tüg ángel jinjoty ma

tüg quipymang huidibi anajty tzachtooyb. ³¹ Chi Moisés ooy jîhuîy huinmaay miid je' ycixpi huidibi anajty y'ijxyp. Co oy mîhuingoñ, chi midoy co je Huindzin Dios ñîmäyîi: ³² "îich Dios huidibi mmij'ap nmijteedy ajcxy Abraham, Isaac etz Jacobo Dios'ajtpy." Chi Moisés çhiyugoty, ca' anajty ocjac-huindixpedaani. ³³ E je Huindzin Dios nîmaayi: "Jen mgîg, com je it ma miich mdînäy, Dios yi' y'it. ³⁴ îich ti n'ixyich njâyich nej tzaachypi paatçixy jîm Egipto. Ti nmidooyich co y'ajcxy yäxy ytinây miid je tzaachypi ycixpi. Ti ngidägyich co ajcxy ngohuaanip. îich miich nguexamyb jîm Egipto ma yi Israel jäy ajcxy."

³⁵ Chi Esteban yjacminañ:

—Co Moisés oga'n ñicxy ma îich ajt nmij'ap nmijteedy ca' ajcxy cöbijcy huen y'ane'mîiyb, chi ajcxy ymînañ: "¿Pin ti xyñîmäy co îich miich ajcxy nhuindzin'adiiyb?" Co mimetz'ocpi Moisés ñicxy ma yi Israel jäy, je taabi anajty je ángel ti ymigapxyîi jînye'ñ agujç, chi ajcxy cöbijcy. ³⁶ Je Moisés je' yajpidzim îich ajt nmij'ap nmijteedy jecy'ajty jîm Egipto. Moisés ytuun oy mîjhuinmañ etz ijxpejt huixchiguîpx jîmijt jîm Egipto, jîm ma tzaptz mejy, etz jîm ma mîjtiçiduum. ³⁷ Je Moisés huidibi jecy'ajty nimay je Israel jäy: "Dios y'ijxtihuîpy tüg jäy ma miich ajcxy m'ap m'oc huidibi najtzcapxîhuîpy yi' y'ayuc, jadu'n nej ti xy'ijxtiîyich ma miich ajcxy. M'amido'ijtp ajcxy yi' y'ayuc." ³⁸ Je Moisés jîm je' anajty mîjtiçiduum miid je mayjây. Chi jîm je Dios y'ángel miid mîydacy ma je cop huidi yxîî Sinaí, etz Moisés yajnajx Dios y'ayuc ma îich ajt nmij'ap nmijteedy. Moisés ycöbijç Dios y'ayuc huidibi jugy'ajtîñ huinixîibi miid, etz jayhuîmy miid îich ajt ycixpi.

³⁹ Chi îich ajt nmij'ap nmijteedy ajcxy jecy'ajtpy ca' anajty ajcxy capxcöbi-

gaangixy Moisés, ca' anajty cöbïjccixy je' y'anémin, chachhuimbidaangixy jim Egipto. ⁴⁰ Chi ajcxy Aarón nimay: “Nd-zojcypich ajcxy co miich oyduñ tüg Dios huidibi ñich ajcxy xyhuinhuoohuip, com ca' nnejhuüiyim ti jada' ti yjadyii je Moisés huidibi ajt xyajtzoönim Egipto ñaaxjot.” ⁴¹ Chi oyduñ ajcxy tüg huajmang. Chi huindzigiiy ajcxy je huajmang huidibi anajty ti yajcojccixy, e ooy ajcxy mijotcujc'ajty huidibi ci'm anajty ti yajcojy. ⁴² Huin'it xii ajcxy Dios y'ixmajtzi, huen ajcxy ojadaty yi xii, yi po' etz madza'. Com jadu'n Dios y'ayuc cojaaybi cojaay co Dios jadu'n yminañ:

Israel jäy ajcxy canan ñich je' huidibi ti mhuindzigiiygixy jim mijtigüduum huixchigüipx jimijt.

⁴³ Ti mgiyníxcixy Moloc ytijc etz yi Renfán ymadza', tzadzech, quipychech etz oori oyduñ huidibi miich ajcxy ci'm myajcoj huidibi anajty ajcxy m'ojadadamy. Paady ñich miich ajcxy nyajpidzimaangixy ma yi mnaaxjot, e nguexaangixy jiguem jim Babilonia ninaxy.

⁴⁴ Chi Esteban yjacminañ:

—Jim mijtigüduum ñich ajt nmij'ap nmijteedy ymiid anajty cochactijc ma anajty ajcxy Dios huindzigiiy. Jiiby anajty ajcxy yujcciy je tzaa ma Dios ytiy'ajt ycojaayity. Je cochactijc ajcxy ycoj jadu'n nej anajty ti yaj'ane'myii Moisés, e nej anajty yajni'ixiyii nej tunipy. ⁴⁵ Ñich ajt nmij'ap nmijteedy mihui'm je cochactijc, e ñich ajt nmij'ap nmijteedy huidibi miin ma jada naaxjot miid Josué, chi mimiin ajcxy je cochactijc je taab ajcxy mimadacy je ymidzip canaag'agajp. Dios yajpidzim je' ajcxy ymidzip ma je naaxjot, jigix yajcidiigihuip ñich ajt nmij'ap nmijteedy. Yajtuuñ ajcxy je cochactijc, ixti cooni David ytiigiiy ane'mbi. ⁴⁶ Dios yjäygidaac je rey David, e David yjacoja'ñ anajty tüg tijc oyduñ ma jëbi yaj'ojadaty yajhuindzigiiy Dios,

je Dios huidi Jacob mijpidac jecy'ajty. ⁴⁷ Per Salomón je' oy cojy Dios ytijc. ⁴⁸ Oy yi Dios tzajpjotypi ca' chinäy ma yi tijc tiibi jäy cojy. Jadu'n nej je Dios y'ayucnajtzcaxiiybi jecy'ajty jaybety co Dios jadu'n yminañ:

⁴⁹ Je tzajp hue' je' ñich n'ane'mdac, jada naaxhuinüybi ñich ndecypocxtac. ¿Ti tijc ñich miich ajcxy xycojaanip? ¿Ma je it huidibi it ma ñich jëbi nbocxy?

⁵⁰ ¿Nej cay ñich ti n'oydundäy tüg'óciy?

⁵¹ Miich ajcxy ooy mjetjuuñity, ca' mgapxymidoy Dios. Jadu'n Esteban yjacminañ:

—Jadu'n miich ajcxy mjet mhuinmañ miidity jadu'n nej jäy ajcxy huidibi ca' Dios ytiy'ajt nejhuiiyi. Miich ajcxy játyim midzip'ajtpy je Espiritu Santo. Mdügiiyb ajcxy miid mmij'ap mmijteedy. ⁵² Miich ajcxy mmij'ap mmijteedy chaachytuun tüg'óciy Dios y'ayucnajtzcaxiiybi. Yi' ajcxy yaj'o'c Dios y'ayucnajtzcaxiiybi huidibi jayijp'aty najtzcaxiiy co yminañ tüg jäy huidibi tudägyip. E co je tudägy jäy ymiin, chi miich ajcxy agojiix myaj'o'cy.

⁵³ Je Dios y'ángel miich ajcxy xymooy je Dios ytiy'ajt, e ca' ajcxy mgöbijcy.

Yajtzaagögätcixy Esteban

⁵⁴ Co je mayjäy midoy jadu'n nej Esteban yminañ, chi ajcxy mijotmätcoty Esteban, chi ytiigiiy ajcxy tiitzmucxpi tiitzqueetpi. ⁵⁵ E chi je Esteban jihuiy je Espiritu Santo ma yjot yhuinmañ, chi chajp'ijxy, e ijxy yi Dios y'oy'ajtin etz ijxy Jesús ytinäy a'oy'amy ma Dios Teedy. ⁵⁶ Chi Esteban nimay je mayjäy:

—¡Ijxcix! N'ijxypich yi tzajp ahuädz, e n'ijxypich je jäy huidibi tzoon tzajpjoty ytinäy a'oy'amy ma Dios Teedy.

⁵⁷ E chi je mayjäy ajcxy ytätz'ac amo'cxy, chi ajcxy ytiigiiy huambi jihuiiybi, e chi ajcxy nimujcy yajmujcy Esteban. ⁵⁸ Chi ajcxy yajpidzimy

Esteban cajppa', je' oy cögätcixy. Je tüy'ajt yejpei huidibi jadu'n idiitz, chi yjocxhuit ajcxy yajmihui'my tüg yeeg'anäg huidibi anajty yxii Saulo. ⁵⁹ Jim anajty ajcxy Esteban tzachätcixy. Chi Esteban Dios mibijctzoy, yminañ:

—Huindzin Jesús, cöbïjcigich n'alma.

⁶⁰ Huin'it ycoxtinay'ahuüiy, e chi yaaxqueegy mic yminañ:

—Huindzin, ca' mbocy ixipy nej ajcxy xytuñich.

Co jadu'n Esteban yminanday, chi oy y'ögy.

Saulo pahuidijttägy ooy mibijcpidijc

8 Saulo ytuun quipxycapxy miid huidibi ajcxy yaj'o'c Esteban.

Huin'it xii yaj'ixhuidijt yajpahuidijt pinjaty anajty Jesús mibijcp jim Jerusalén. Tüg'óciy je jäy ajcxy huidibi Jesús mibijcp anajty yqueec-huäcxtay, ñicxy ajcxy jim Judea ñaaxjot etz Samaria ñaaxjot. Jëyi je majmetzpi apóstoles ajcxy jac-hui'müiy. ² Nijëjity yëydijc huidibi Dios huindzigüiyb oy yajnaxtigüiy Esteban. E ooy ajcxy jotmay jihuiiy, yaaxy ajcxy miid je' ycixpi. ³ Chi Saulo ooy ixhuidijtcoty pahuidijtcoty huidijaty Jesús mibijcip etz tijc tijc anajty yajpidzimy pahuich pajuguty yëydijctijc etz töxyjäydijc, e pidaaccixy anajty pujxtigoty.

Jim Samaria ajcxy capxhuäcxy Dios y'ayuc

⁴ Je huidi ajcxy queec-huäcxtay ycapxhuäcxyp anajty ajcxy Jesús y'ayuc huen tim ma'amy huidijtcixy. ⁵ Nidügti huidibi anajty yxii Felipe ñicxy jim Samaria, ytigüiy y'ayuccapxhuäcxpi, yajnimay ajcxy Cristo ytüy'ajt. ⁶ E je jäy ajcxy ñayöymujci nidüg'óciy ajcxy y'amido'ijtcixy janch amoñyi jadu'n nej Felipe anajty ymiydägy e ijxyp anajty ajcxy je mijhuinmañ huidibi

Felipe anajty ytumyb. ⁷ Com may anajty jäy jim huidibi miid ca'oybi ma yjot yhuinmañ, e tzoocp anajty ajcxy. E co je ca'oybi anajty ypidzimy ma je jäy, chi je jäy ooy yjacyaaxqueecy. Etz ñañ mayjäy anajty chögy huidibi ca' yci' ytecy yücxy etz tecyma'tpi. ⁸ E jadu'n je mayjäy ajcxy anajty jim ooy yjotcujcity.

⁹ Jim anajty tüg yëydijc huidibi anajty yxii Simón huidibi anajty ti ni'ixpigüiy huijyjäy huinmañ, e ooy anajty may Samaria jäy huin'iiñ, yminañ co je' anajty ymijity yjanchity. ¹⁰ Tüg'óciy jäy anajty oy amido'ijtcixy Simón y'ayuc, pi'ctijc etz mij'anäctijc, e yminaangixy:

—Jadayaabi yëydijc ymiid jada Dios ymic'ajt.

¹¹ Ooy anajty je jäy ajcxy Simón mijnicxpejtcixy, com miid je mañ'ajt anajty jecy ti chachhuin'ünigixy. ¹² Co je Samaria jäy mibijcy je ayuc jadu'n nej Felipe ñimiydacy Dios y'ané'min etz Jesucristo, chi ajcxy ñiibejty yëydijctijc etz töxyjäydijc. ¹³ Etz je Simón, je huijyjäy, ñañ jadu'n mibijcy e ñiibejty. Chi Simón puyöyiy Felipe, ooy jihuiiy huinmaay jadu'n nej je mijhuinmañ huidibi anajty Felipe ytumyb etz jadu'n nej anajty Dios ymic'ajt ijxi.

¹⁴ Co ajcxy je majmetzpi apóstoles ajcxy, huidi anajty jim Jerusalén, nejhuiiy co je Samaria jäy anajty ti cöbijcixy Dios y'ayuc, chi ajcxy quejxy jim je Pedro etz Juan. ¹⁵ Co Pedro etz Juan yja'ty jim Samaria, chi ajcxy Dios mibijctzoy miid je mibijcpidijc ycixpi, jigix ajcxy ymöhüiyb je Espiritu Santo. ¹⁶ Com ca'ni anajty je' ajcxy ñicidägyii, jëyi anajty ti ñiibejtcixy ma Huindzin Jesús yxii. ¹⁷ Huin'it Pedro etz Juan cünixajy ajcxy, e chi je Espiritu Santo y'adigüiy yjottigüiy ajcxy.

¹⁸⁻¹⁹ Co Simón ijxy co je Espiritu Santo y'adigüiyii yjottigüiyii co yi apóstoles ajcxy ycünixajy, chi Simón yaj'ahuaniiy je' ajcxy meen, yminañ:

—Mooygich nañ jadu'n yi mic'ajt jigix co ngñixájibich hueñypinity nañ jadu'n jëbi ajcxy je Espíritu Santo y'adigiyii yjottigiyii.

²⁰ Chi Pedro nimay Simón:

—Mi'ögihuiipy miich mmeeñ, miid co mhuinma'ñ ti mbidägy co meeñyáx mbada'ñ je huidibi Dios ñiyejcp. ²¹ Com miich ca' xypaady jadayaabi tung, com miich mjot mhuinma'ñ ca' ytudägyt ma Dios. ²² Jothuimbit e ixmatz yi mjibic-huinma'ñ, e mibijctzou Dios, ca' jécyity xyhuinmeecxipy jadu'n nej jibic mjot mhuinma'ñ mmiidity. ²³ Com janch ta'm miich mjot mhuinma'ñ, e yi jibicpi hue' xymiidity mach.

²⁴ Chi Simón y'adzooy:

—Mibijctzou je Huindzin Dios miid iich ycixpi, jigix ca' ti xyjadipyich jadu'n nej miich ti xyñimäyich.

²⁵ Co Pedro etz Juan tiy'ajt yejcy etz capxhuäcxy Dios y'ayuc jim Samaria, chi ajcxy yhuimbijty jim Jerusalén. Chi ajcxy canaag agajp ñaxiyy jim Samaria ñaaxjot, e capxhuäcxy Dios y'ayuc nej ajcxy y'alma nidzoocin paadipy.

Felipe miid je Etiopía jäy

²⁶ Huin'it xii Huindzin Dios y'ängel mi-gapxy je Felipe, nimay:

—Tzoon ya, nicx ma madzäcruudz ypidzimy, ma je tü'aa huidi tzomb jim Jerusalén huidibi nicxp jim Gaza.

Je' je' je tü'aa huidibi adügtuum najxp.

²⁷ Felipe tim janitzon e ñicxy, e tü'am naybaatti miid tüg Etiopía jäy. Hue' je' anajty eunuco, mjtungmiid jim Etiopía. Yi' je' tesorero'ajt anajty ma je töxyjäy huidibi anajty yxii Candace huidibi anajty ane'mb jim. Je eunuco jim anajty ti y'oy Jerusalén Dios ojadajtp. ²⁸ E chi yhuimbijtni anajty ma ycajp, iñaayb anajty carretijoty yam chachnecycapxy. Hue' anajty chachcapxyp je Dios y'ayuc huidibi Isaías ycojaay. ²⁹ Chi je Espíritu

ñimay Felipe co huen nicxy najtzpadüy je carreti ma je eunuco anajty y'ñäy.

³⁰ Co Felipe mihuingoñ je carreti, chi midoy co je jäy anajty capxy je necy huidi Isaías yjaay, chi y'amidooy:

—¿Nej mhuinjihuüiyb huidibi mgapxyp?

³¹ Chi je jäy y'adzooy:

—¿Nej iich nhuinjihuüiipy pen ca' pin xyajnimäyich?

Chi je eunuco nimay je Felipe co huen miid iñäyii carretijoty.

³² Je huidibi anajty je eunuco chachcapxyp jadu'n je' anajty ymina'ñ:

Jadu'n ajcxy nicxy yaj'ögy nej jäy bor-regi nicxy yaj'ögy. Je' amoñ'ijty jadu'n nej borregi amoñ'ity co jäy nime'pxy. Ni tüg'aa huam ycaminañ. ³³ Ti jäy yajtzöyduñyii, ca' ajcxy a'ixiyy co yjanayñigapxtüdaani. Ni y'ap y'oc ycaca'ty pin ocnigapxtüdiib. Co yaj'öci, chi chooni ya naaxhuñ.

³⁴ Chi je eunuco y'amidooy Felipe:

—Tunmay'ajt yajnimaaaygich pin jada ayucnajtzcapxiybi ñimiydacpy, ¿ci'm ñayñimidyägyii o ji jada huingbi pin nimiydacpy?

³⁵ Chi Felipe yajtzondacy je ayuc capxtiicxin ma jadayaabi Dios y'ayuccojaaybi ñecy. Chi yajmiidmiydaaci nej Jesús yjajty y'ayoy. ³⁶ Co ajcxy ñajx ma tüg nii, chi je eunuco yminañ:

—Cha nii, ¿nej ca' iich jëbi huaad nniibetyi?

³⁷ Chi Felipe y'adzooy:

—Pen mmibijcypy Jesús miid tüg'öciy yi mjot mhuinma'ñ jëbi mniibety.

Chi je jäy y'adzooy:

—Nmibijcypyich co Jesucristo Dios yi' y'ung.

³⁸ Chi je eunuco nimay je carreti huindzin co huen yajtinayxipy je' carreti. Chi nimetz ajcxy ñicxy ma nii, e chi Felipe yajniibejty je eunuco. ³⁹ Co ajcxy ñiibidzimy, chi je eunuco ijxtigoy je Felipe. Jadu'ñyi je Huindzin Dios y'Espíritu

yajnicxi. E chi je eunuco ytü yajyöyñi jotcujc. ⁴⁰ Felipe yajpaty jim Azoto, chi ñajxy cajp cajp capxhuäcxi Jesucristo y'ayuc ixti yja'ty jim Cesarea.

Saulo yjothuimbijty

9 Ooy Saulo tzach'ixhuidijty pahuidijty Jesús yjäy, y'ahuändacy ooy, e yaj'ögañ anajty ajcxy. Paady oy icy je teedy mijtungmiidpi, ² pijctzoy cötújcín, co anajty ñicxañ jim Damasco ma yi judíojäy ajcxy ñaymujctac, madzañ pin-jaty Jesús y'ayuc mibíjcíp. Saulo yajminañ anajty ajcxy mach jim Jerusalén huen yëydijctjcity huen töxyjäydíjcity. ³ Jim anajty Saulo ñicxy mihuingoñ je täcxin huidi tzomb tzajpjoty, ñigidaaci jühuidity je Saulo. ⁴ Huin'it Saulo yci-day, e midoy co ñimäyii:

—Saulo, Saulo, ¿na'amy co ychachpahuidijttägyich?

⁵ Chi Saulo yajtiy:

—¿Mbin miich, Huindzin?

Chi midoy co y'adzoyii:

—Hich je' Jesús, je huidibi miich mdzachpahuidijttacpy, ci'm nayyajtza-achytunyii jadu'n nej huajyuub co jijp-conebi'y huidi miid ñuumygyumyii.

⁶ Chi Saulo chiyuygoty chachchigüy, e yminañ:

—Huindzin, ¿ti mdzojcpy ndunipyich?

Chi je Huindzin Jesús ñimaayi:

—Pidig etz nicx cajpjoty, e jim nyajnimähuipy ti jëbi mduñ.

⁷ Je yëydijctjcity huidibi anajty Saulo ymiid ooy ajcxy ñay'adzigiüy, co midoy je' ajcxy ayuc e ca' ajcxy ni pin ma y'ixxy.

⁸ Chi Saulo ypidigy, e co huindicxäni ca' pin ma oc'ixxni. Chi ajcxy majch Saulo ma yci', e chi ajcxy huijtznicxy jim Damasco. ⁹ Tugüg xii Pablo jim y'ijty huintz, ca' ycaay y'uucy.

¹⁰ Jim Damasco anajty tüg yëydijc chinäy huidibi Jesús y'ayuc mibíjcíp,

huidi anajty yxii Ananías, cumäyoty Dios ñimaayi:

—¿Ananías!

E chi je' y'adzooy:

—Cha iich, Huindzin Dios.

¹¹⁻¹² Chi je Huindzin Dios ñimaayi:

—Pidig, nicx ma je tü huidibi yxii Derecha, e jim ma Judas ytijc yajtiü tüg Tarso jäy, huidi yxii Saulo. Dios mibijct-zoob je' jim cham, cumäyoty ti huin'ijxy tüg yëydijc huidi yxii Ananías, co oy ñimiñyü, e ycinixajiiy jigix y'ixxigip jadüg'oc.

¹³ Chi Ananías y'adzooy:

—Huindzin Jesús, mayjäy ti xyajmiid-miydägyich ajcxy jadu'n nej yi Saulo jibic y'idich jim Jerusalén miid miich mjäy ajcxy. ¹⁴ Jadachambi ti mimiñ ya je necy, ma teedy mijtungmiidpi ti ycötujcmöyü, co huen majtztäy je jäy, e yajnicxtähuipy jim Jerusalén, tüg'ócy pin-jaty ojadajtp miich mxii.

¹⁵ Chi je Huindzin Jesús nimay Ananías:

—Nicx, com ti iich nhuin'ixy yjiiibi yëydijc, jigix iich nxii etz n'ayucich capxhuäcxipy ma tüg'ócy naax cajp huidi ca' yjudíojäyity, etz ma yi reydiyc, etz nañ jadu'n ma yi judíojäy ajcxy. ¹⁶ Hich y' nyajnimähuipy tüg'ócy, nej ayo'n yaj-naxipy miid iich nxii ycixpi.

¹⁷ Chi Ananías ñicxy ma Saulo anajty ti yjättägy, co ytigiü tigtoty, chi cinixajy Saulo, e chi nimay:

—Migüg Saulo, je Huindzin Jesús huidibi nayguëxici jim tü'am ma miich anajty miñ, y' ti xyquexyich jigix m'ixxigipy jadüg'oc, etz je Espíritu Santo xyñidigihüip xycödighüip.

¹⁸ Mic'amy ycäy ma Saulo yhuin jadu'n nej acx ñimeeñ, chi y'ixxigy. Huin'it Saulo ypidigy e chi yajniibe-jti. ¹⁹ Chi Saulo ycaay y'uucy, e chi ymic'pajcy jadüg'oc. Chi jim miid'ijty jecy huidibi ajcxy ixpijcíp Jesús y'ayuc jim Damasco.

Saulo capxhuäcxy Dios y'ayuc jim Damasco

²⁰ Chi janch mic'amy Saulo ytiğiıy Dios y'ayuccapxhuäcxp ma je judıojäy ajcxy ñaymujctac jim Damasco, ymi-nañ co je Jesús hue' je' Dios y'ung. ²¹ Tüg'óciy pinjaty anajty midoohuip Saulo y'ayuc, ooy ajcxy jihuiıy huin-maay, etz ñayñimáayigixy:

—¿Nej ca' jada' yjéjity je huidibi tzachyajcödigoyam yi jäy ajcxy huidibi Jesús yxii miyaax ojadájtip jim Jerusalén? ¿Nej ca' jada' yjéjity huıdı anajty ti ymiin ya jäy ymajtzpi, e nicxy cıyega'n ma teedy mijtungmiıdıpi?

²² Je Saulo capxhuacxip anajty Jesús y'ayuc huinmic jotmic, e nigapxtäy co Jesús hue' je' je Cristo, chi yi judıojäy ajcxy huıdı anajty jim tzinaayb Damasco cıjx ajcxy yhuinma'n tigoydäy.

Saulo yqueecy ma judıojäy ajcxy

²³ Ti anajty hueeni xii tiempo ña-jtzñnicxiıyñi, chi je judıojäy ajcxy ñay-gapxi co yaj'ögaangixy je Saulo. ²⁴ Saulo ñejhuiıy co anajty yaj'öga'nyii. Chi jim anajty ajcxy y'ahuixyii xim tzuum ma je poch aguu cajppäbi, jim anajty yaj'öga'nyii. ²⁵ E je jäy ajcxy huıdıbi anajty ymijpidacpy Jesús, chi je' ajcxy codııyñajxy je Saulo mijcachjoty ma je pochycop huıdı je cajp miıdı jübo-jtz'ahuidıtyıty, e jadu'n je' choocy.

Saulo yajpaady jim Jerusalén

²⁶ Co Saulo yja'ty jim Jerusalén, oy japuyöyihuaañ je mibijcpıdıjc ajcxy. Nıdüg'óciy anajty ajcxy ooy tzigııygixy anajty com ca' anajty mibijccıxy co je Saulo ti anajty yjothuımbıty. ²⁷ Chi Bernabé yajnicxy Saulo ma je nima-jmetzp apóstoles ajcxy yajpaady, e chi yajmiıdımydactay nej Saulo anajty ti ixıy je Huıdzın Jesús tü'am, e nej ana-jty Saulo Jesús y'ayuc ti capxhuäcxi

huinmic jotmic jim Damasco. ²⁸ Huin'ıt Saulo yhuı'my jim Jerusalén, e miıdı huıdıty anajty ajcxy. ²⁹ Aamic jotmic capxhuäcxy je Huıdzın Jesús y'ayuc, etz miıdı miydaaccıxy e ñaymicmigäpxıgıxy miıdı je judıojäy huıdıbi griego ayuc caxp. E je' ajcxy nihuinmayııyb co yaj'ögaangixy. ³⁰ Co je mibijcpıdıjc ne-jhuiıy, chi ajcxy yajnicxy je Saulo jim Ce-sarea, e chi ajcxy quejxnajxy huen nicxy jim Tarso.

³¹ Huin'ıt tiempo je' ajcxy huıdıjaty mijpidacp Jesús, jotcujc anajty chi-naaygıxy, e niıdı anajty ixpijc'ıdıch Dios y'ayuc ytıy'ajt, jadu'n nej yi huıdıbi ajcxy tzinaayb ma yi Judea ñaaxjot, Galilea ñaaxjot, etz Samaria ñaaxjot. Chi ajcxy ooy yajmıj'ajtcıxy je Huıdzın Jesús, e miıdı je Espıritu Santo ypubéjtin, niıdı anajty yjacmayııygıxy.

Pedro yajtzoocy Eneas

³² Co anajty Pedro yhuıdıjty cogapxıy cajp cajp je mibijcpıdıjc ajcxy, y'oy nañ jadu'n ma je mibijcpıdıjc ajcxy huıdıbi tzinaayb jim Lida. ³³ Jim minay-baatti tüg yéydıjc huıdıbi anajty yxii Eneas, huıdıbi anajty ti ypa'm'ıjtnı tuc-tujc jimıjt, hue' je' anajty ycıxuxy ytecy-xuxy. ³⁴ Chi Pedro nimay:

—Eneas, Jesucristo xyajtzoocp, piđıg, etz yajpiđıg yi mmaabejt.

Chi Eneas mic'amy ypiđıgy. ³⁵ Chi ijxy tüg'óciy jäy huıdıbi tzinaayb jim Lida etz Sarón. Chi ajcxy yjothuımbıjtay niđıg'óciy, ixmajtztay tüg'óciy yi ñı'ap huinma'n e jıjptıgıyııy yi Huıdzın Jesús y'ıxpıjcin.

Co Dorcas y'o'cy, chi yjugypıjcy jadüg'oc

³⁶ Je huin'ıt tiempo jim Jope, jim ana-jty tüg töxyjäy chinäy huıdıbi mibijcp Jesús, hue' anajty yxii Tabıta, je' huıdı griegojäy ytiıyp Dorcas. E je Dorcas oy xii tiempo anajty yajnaxy mi'oyjäy'aty yi

jäy ajcxy. ³⁷ Jadu'n yjajti huin'it tiempo Dorcas ypa'mbejty, e chi ytimy'o'cy. Co ajcxy yajtzidday, chi ajcxy je öcpi yajnicxy ma je tijc mimejtzni'huijtzpetypí. ³⁸ Je Jope cajp naymihuingon'ájtíp anajty miid Lida cajp ma anajty Pedro yajpaady, co mibijcpidijc ajcxy anajty nejhuy co je' anajty yjímity, chi ajcxy mejtz yëydijc quejxy co huen nimäyii:

—Min tzojz ya Jope.

³⁹ Huin'it Pedro ñicxy miid je' ajcxy. Co jim yja'ty, chi ajcxy yajnicxy ma je tijc mimejtzni'huijtzpetypí, e jim anajty ajcxy je co'ögy töxyjäydijc ajcxy ytinayjuhuidityi ma je öcpi, chachyaaxcixy. Chi ajcxy Pedro yaj'ijxy je huit nijen huidibi Dorcas anajty ti yaj'oyiy co anajty yjugy'atyñi. ⁴⁰ Míc'amy je Pedro quejxpidzimday je jäy ajcxy. Chi ycoxtinay'ahuüiy, e Dios mibijctzoy. Chi huindixpejty je öcpi, nimay:

—Tabita, pidig.

Huin'it Tabita yhuindixgy, e ijxy je Pedro, chi inaygugiiy. ⁴¹ Chi Pedro majtzi yci', e chi huijtzigy. Chi yaaxi ymigügtijc etz co'ögytöxyjäydijc ajcxy, chi ajcxy yajcädigiiy juugy. ⁴² Tüg'öciy jäy ajcxy jim Jope nejhuyiday co Pedro yajjugypijcy je Dorcas. E mayjäy mibijcy je Huindzin Jesús. ⁴³ Jadu'n yjajty co Pedro y'ijty jim Jope canaag xii ma je coodzpi ytijc huidi anajty yxii Simón.

Pedro etz Cornelio

10 Jim Cesarea anajty tüg tungmiidpi huidi anajty yxii Cornelio, hue' je' anajty capitán'ajtp ma tüg batallón soldado ajcxy yxiiñip, la Italiana. ² Je Cornelio ooy anajty ytudägyity, etz je' miid tüg'öciy y'ung ytöxyijc ooy anajty yajmij'ajtcixy Dios. Je Cornelio nañ jadu'n ypubety miid meñ je judíojäy ayoobtijc, e je' Dios ojadajt anajty jabom jabom. ³ Tüg xii, minacyxii anajty, Cornelio huin'ijxy janch huädz Dios tüg y'ánel ñigidaaci, e ñimaayi:

—¡Cornelio!

⁴ Chi Cornelio huindixpejty je ángel janch tzigiüyb anajty, e chi yajtiüy:

—¿Ti Huindzin?

Huin'it je ángel y'adzooy:

—Jadu'n nej mDios'ojadaty etz jadu'n nej mbubety ayoobtijc ti Dios jäygidägy.

⁵ Quex mjäy jim Jope, huen nicxy yajtzoñ Simón, huidibi nañ jadu'n yajtijp Pedro. ⁶ Jim je' yja'ttacy ma jadügpi Simón, je cootzpi huidi ytijc mihuingon mejypa'. Je Pedro xyajnimähuipy ti mdunipy.

⁷ Co je ángel ñicxni huidi anajty ti ymigapxyii, chi Cornelio yaaxi mejtz ytumbi, etz tüg soldado huidi Dios capxymidoob, etz huidibi je Cornelio ooy ymijnicxpedyüi. ⁸ Chi yajmiidmiydactay nej je ángel ñimaayi, chi ajcxy quejxy jim Jope.

⁹ Com jabom jim anajty je quejxyöybi ajcxy ñicxy mihuingon Jope, cujc yxii anajty, e chi Pedro ypejty ma tijenix Dios ojadajtp. ¹⁰⁻¹¹ Ooy Pedro anajty yuubögyii, e ooy jacaya'n, jimni anajty yjiicxy yaj'oyiyii. Chi Pedro huin'ixy je tzajp ahuädz, e huin'it ijxy quidägy jadu'n nej poob huit mijpi yxóchity majaty ytaatz. ¹² Jiilby ma je poob huit, jiilby anajty canaagnax iyujc huidijaty midaax yci' ytecy etz tza'n etz joon. ¹³ Huin'it Pedro midoy co anajty ñimäyii:

—Pedro, pidig nicxy yaj'ög yi iyujc etz tzüdz.

¹⁴ Chi Pedro y'adzooy:

—Ca', Huindzin, caminaabi iich ti njicxy huidibi jibícip etz huidibi ca' ñigödúcyity nicxy judíojäy jiicxixy.

¹⁵ Huin'it jadüg'oc ayuc midoy ñimäyii:

—Huidibi Dios yajhuäch ca' huaad mdijy co yi' yjibicity.

¹⁶ Tugiüg'oc jadu'n yjajti, chi je poob huit ypättigiiñi tzajpjoty. ¹⁷ Jim anajty Pedro tzachhuinmay nej anajty yhuimbizimy je tiibi ixxy co yja'ty ma tijc aguü je Cornelio yquexyöybi huidi ajcxy ana-

jty nidihuiip yajtihiuip je Simón ytijc. ¹⁸ Chi ajcxy mic ycogapxiy yajtiy pen jim anajty yjättägy Simón huidibi anajty nañ jadu'n yajtijp Pedro. ¹⁹ E je Pedro je' anajty chachhuinmaayb tiibi icy, chi je Espíritu Santo Pedro ñimaayi:

—Tugiig yëydijc ji xy'ixtäy. ²⁰ Pidig e minac, nicx miid je' ajcxy, e ca' ti mhuinmay, com iich jadu'n ti nnimäy co huen xy'ixtäy.

²¹ Huin'it Pedro yminajcy ma je' ajcxy, je Cornelio quexyöybi, nimay ajcxy:

—Iich je' huidibi miich ajcxy m'ixtaayb, ¿ti ycixpi co ti mmiingixy?

²² Chi ajcxy y'adzooy:

—Yi' iich ajcxy ti xyquexyich yi Cornelio huidibi capitán'ajtpi, je' tudägy jäy huidibi Dios yajmij'ajtp, je' huidibi tüg'óciy judíojäy ooy tzóccixy, etz cömaaygixy. Huindzin Dios tüg y'ángel ñimay Cornelio co miich miin nyajhuoy, jigix mnéxip ma yi' ytijc, e y'amido'idañ ajcxy nej miich myaj'ixpigañ.

²³ Chi Pedro yajtijctigiyy je' ajcxy. Chi ajcxy jim ymaahu'my. Com jabom Pedro ñicxy miid je' ajcxy, e chi nijëjity ypanicxi huidibi mijpidacp Jesús huidi anajty ajcxy tzinaayb jim Jope.

²⁴ Com jabom ajcxy yja'ty jim Cesarea ma Cornelio anajty y'ahuixy tügmucy miid yjugymigüg, etz nijëjity pin ooy miid ñaymigüg'adyii, huidijaty anajty ajcxy jayijp ti nimäy. ²⁵ Co Pedro oyjäty ma je' tijc, chi Cornelio ytijcpidzimy oy yjijpcobadiy je Pedro, e chi ycoxtinay'ahuuy yajmij'adañ anajty je Pedro.

²⁶ Chi Pedro huijztzinayigy je Cornelio, e nimay:

—Tinayig, ca' xyajmij'idañich, nañ jadu'n iich njäyity nej miich.

²⁷ Miid anajty ycapxy ymiydägy co ytijctigiyy, jiiby anajty mayjäy ni'amug'ahuixcixy. ²⁸ Chi Pedro nimay ajcxy:

—Miich ajcxy mnejhuuyb co yi judíojäy ycostumbre capx'aducy ca'

huaad judíojäy yöymucy miid huidibi ca' yjudíojäyity, ca' huaad ytigiyygixy ma ajcxy ytijc. Per Dios ti xyajni'ixiyich co ca' huaad nmina'ñich ca' oyjäyity huádzjäyity pinjaty. ²⁹ Paady co oy ti xyajhuoyijich ti nmiinich, ni ca' huam ti nmina'ñich. Nnejhuuhuaamyich na'amy co oy ti xyajhuoyijich.

³⁰ Chi Cornelio y'adzooy:

—Cham ymimidaaxxiijiy, jadu'n nej jadachambi hora, ya iich anajty ma ndijcich, jaygay jay'ügy nDios'ojadatyich. Com hue' anajty mijminacy xii mina judíojäy ajcxy ycapxtaaccixy, co tüg ñayguëxici jadu'n nej jäy miid ypoob huit janch adücxp.

³¹ E je ángel xyñimaayich: “Cornelio, Dios ti xymidoohui m'oración e ti jadu'n jäygidägy jadu'n nej mbubety yi ayoobtijc ajcxy. ³² Quex mdumbi jim Jope, huen nicxy yajtzoñ Simón huidi nañ jadu'n yajtijp Pedro. Jim Pedro yja'ttägy ma je cotzpi ytijc huidibi yxii Simón, huidibi tzinaayb mihuingon mejypa'. Co je' ymiinipy, chi xymiidmiydägiyy.” ³³ Paady nguejyich janch mic'amy huen nicxy xy'ijxtäy. E ti may'ajt mduñ co ti mmiin. Jadachambi cha iich ajcxy nidüg'óciy ma Dios yhuinduu. E n'amido'idängixyich tüg'óciy je y'ayuc huidibi je Huindzin Dios ti xyaj'ane'my jëbi xyajnimaaygixy.

Pedro Dios ytiy'ajt nigapxy nimiydacy ma Cornelio ytiy

³⁴ Huin'it Pedro ytigiyy y'ayuccapxhuäcxpi, nimay ajcxy:

—Jadachambi huinjhuuybich, co yi Dios ca' ni tüg icy'ixy jäy, y'actzojctayb hueñypinity. ³⁵ Dios ycöbijcipy hueñypinjäyity huidibi tzinaayb huen huidibi naax huen huidibi cajpity, pen chigiiyb ajcxy Dios, pen tumyb oybi. ³⁶ Dios ti quexy yi' ytiy'ajt ma yi Israel jäy ajcxy, yajnimay co ji cham jotcuja'jtin miid

Jesucristo iich ajt nHuindzin. ³⁷ Miich ajcxy mnejhuiyb yajxon nej ti ytunyii ti yjadyii ma judíoájy ajcxy ñaax ycajp chondacy jim Galilea, Juan el Bautista ti anajty capxhuäcxi Dios y'ayuc yti'ajt etz yjáyyajniibety. ³⁸ E mnejhuiyb miich ajcxy co Dios yejc je Jesús je Nazaretpi je Espíritu Santo, e nej Jesús yhudijty e tuuñ oy'ájtín, etz mijhuinmañ, jadu'n nej yajtzocy je jáy ajcxy huidi anajty ane'm'ijtp ma yi mujcu'. Com Dios anajty miid y'ity je Jesús. ³⁹ Iich ajcxy je tiy'ajt nmiidich tüg'óciy jadu'n nej Jesús yjajty y'ayoy jim Judea naaxjot etz jim Jerusalén. Huin'it ajcxy Jesús yaj'o'cy cruudzcíxy. ⁴⁰ E Dios yajjugypjicy codugüg xii, e chi yajnayguëxici ma iich ajcxy. ⁴¹ Ca' ti yajnayguëxigyii ma tüg'óciy jáy, jëyi ma iich ajcxy huidi jayijp Dios yhuin'ijx jigix tiy'ajt nyegipyich. Iich ajcxy caaymujc uucmujc huin'it co yjugypjicy ma y'o'cy. ⁴² Ti xyquexy iich ajcxy ayuc ngapxhuäcxpi ma mayjäy ajcxy etz nidiy'ajt'adipyich ajcxy co Dios Jesús ti pidägy mij'ane'mbi ma yi juugypi etz ma yi ögypi. ⁴³ Nañ jadu'n jecy'ajty tüg'óciy Dios y'ayucnajtzcaxiiby ñimiydac ajcxy Jesús, e yminañ ajcxy co tüg'óciy je jáy ajcxy pinjaty mibijc je Cristo, Dios huinmecxiib ajcxy ypocy.

Je Espíritu Santo ycidacy ma je ca'pi ajcxy yjudíoájyity

⁴⁴ Yam anajty Pedro ycapxyñi co je Espíritu Santo ñidigiyyi ycödigiyyi ajcxy nidüg'óciy huidijaty y'amido'ijtp Pedro y'ayuc. ⁴⁵ E je judío mibijcpidjic ajcxy tiibi anajty miñ miid Pedro, ooy ajcxy jihuiy huinmay co Dios quejx Espíritu Santo ma je jáy ajcxy huidibi ca' yjudío-jäyity, ⁴⁶ co midoy ycapxcixy miid huingbi ayuc, etz cömaygixy jäymejtcixy Dios. ⁴⁷ Chi Pedro yminañ:

—¿Nej ca' jada' y'óyity co ñiibedipy ajcxy huidibi Dios ti ymóoyigixy je

yEspíritu Santo jadu'n nej iich ajt xymooyim?

⁴⁸ Chi Pedro ni'ane'mdiyy huen ñiibe-jtcixy ma Huindzin Jesucristo yxii. Huin'it ajcxy Pedro cohuaniiy huen huim'y tüg xii mejtz xii miid je' ajcxy.

Pedro yajmiidmiydacy jim Jerusalén nej anajty ti ytuñyii ti yjadyii

11 Je apóstoles ajcxy etz je mibijcpidjic ajcxy huidi anajty ajcxy jim Judea, midoy ajcxy ayuc co nijëjity jáy huidi ca' yjudíoájyity ti anajty ajcxy cöbijciy Dios y'ayuc. ² E co Pedro yhuimbijty Jerusalén, chi nijëjity judíoájy ajcxy ogy Pedro, je' ajcxy huidibi tzachmijpidaaccixp judíoájy ycostumbre jadu'n nej ajcxy tiy'ajttiiygixy ymang. ³ Je' ajcxy nimay Pedro:

—¿Na'amy co oy ti mgo'ixiiy jáy ajcxy huidi ca' yjudíoájyity, etz ti mgay m'ügy miid je' ajcxy?

⁴ Chi Pedro nimiydactay tüg'óciy jadu'n nej anajty ti yjaty, chi yminañ:

⁵—Jim iich anajty Jope nDios'ojadatyich. Chi nhuin'ijxyich jadu'n nej tüg mij poob huit chooñ tzajpjoty, cidägy ma iich nhuinduu, xóchity anajty ma midaax ytaatz. ⁶ Co nmimijhuägyich n'ixañich ti jiiby, chi n'ijxyich may iyujc, jiiby iyujc midaaxpi yci' ytecy, jiiby ahua'nbi iyujc, jiiby tzañ, etz joon. ⁷ Chi nmidooyich tüg ayuc huidibi xyñimaaybich: “Pedro, pidig, yaj'ög yi iyujc etz tzüdz.” ⁸ Chi n'adzooyich: “Ca' Huindzin, com caminaabi ndzüchich iyujc huidibi ca' ñigo'adúcyity judíoájy ajcxy tzüdzipy.” ⁹ Chi mimetz'ocpi tüg ayuc tzajpcixy xyñimäyich: “Huidi Dios ti yajhuäch, ca' huaad mdijy co ca' y'oychú'tznity.” ¹⁰ Tugiig'oc jadu'n yjajti, chi je poob huit ypättigiyyi tzajpjoty. ¹¹ Huin'it xyñimiñich je quexyöybi nidugüg, chooñ ajcxy jim

Cesarea. ¹² Chi je Espíritu xynímaayich, co min n'ocnicxich miid je' ajcxy, ca' ma ni ti nhuinmayipyich. Miid nicxyich nidugiig nmigügtijcich. Chi iich ajcxy ndigiïy ma je jäy ytijc. ¹³ Je codijc xyajmiidmiydaacich co je' anajty ti huin'ixy tüg ángel ma ytijc, ñimäyïi: "Quex mdumbi ajcxy jim Jope huen nicxy yajtzoongixy Simón huidibi jäy ytijpy Pedro, ¹⁴ e je' xyajnimähuij nej jëbi Dios m'alma xyajnidzoocip, miich etz tüg'ócïy mjiin mdiic mjuugy-migüg." ¹⁵ Co Jesús y'ayuc ngapxhuäcxtzondaacich, chi je Espíritu Santo ñidigiïyi ycödigiïyi je' ajcxy. Tim jadu'n nej xynidigiïyim xycödigiïyim je jayjip'atypi. ¹⁶ Huin'it njäymejtcoodyich nej je Huindzin Jesús ymínañ: "Janch Juan, je Bautista, jäy jajniibejt miid ñi, e Dios jäy ajcxy y'adigihuiiyb yjottigihuiiyb je Espíritu Santo." ¹⁷ Pen Dios ti ymöyïi je jäy ajcxy huidibi ca' yjudfojáyity tú'ciy miid huidibi iich ajt ti xymooyim co nmibíjcin Jesucristo. ¿Ocjactim pin iich co Dios nmidzip'adiiybich?

¹⁸ Je mibijcpidijc ajcxy jim Jerusalén, co ajcxy midoy Pedro y'ayuc, chi ajcxy y'amoday. Chi ajcxy Dios jäymejch cömay, chi ajcxy ymínaangixy: "Dios jadu'n ti ymínañ co je' ajcxy huidibi ca' yjudfojáyity jëbi yjothuimbijtcixy, jigix Dios ymöhuiiyb jugy'ájtin huinixiibi."

Antioquía jäy ymidoo ajcxy Dios y'ayuc

¹⁹ Taabi jäy jaj'o'cy Esteban, chi jäy ajcxy ooy ixhuidijtcoty pahuidijtcoty Jesús yjäy jim Jerusalén. Chi nijëjity ajcxy yqueecy, nicxy ajcxy jim Fenicia ñaaxjot, etz jim Chipre, etz jim Antioquía. E capxhuäcxy ajcxy je oybi ayuc ma jadyïi judfojáy, ca' ajcxy jac ni pin yajnimay. ²⁰ E nijëjity mibijcpidijc huidibi jim anajty ajcxy yconaaxip ycogájpip Chipre etz Cirene, chi ajcxy ñicxy jim

Antioquía. Chi yajmiidmiydacy ajcxy je Huindzin Jesús y'ayuc miid griegojäy ajcxy. ²¹ E je Huindzin Dios ooy ypubejti je' ajcxy, e ooy mayjäy ixmajch je jibic-huinmañ etz mijpidaaccixy yi Huindzin Jesús ytiy'ajt.

²² Co je mibijcpidijc ajcxy jim Jerusalén midoogixy jada ayuc, chi ajcxy quejxy Bernabé jim Antioquía. ²³ Co Bernabé jim yja'ty, chi ijxy jadu'n nej Dios anajty oy'ájtin ti tuñ, chi oy yjotcugiïy je Bernabé. Chi capxhuijy tüg'ócïy co huen ajcxy janch cixyot huinijot cuyduuni yi Huindzin Jesús y'ayuc ytiy'ajt. ²⁴ Com Bernabé oyyäy je' anajty, e ooy mijpidägy Dios y'ayuc etz ooy miidty je Espíritu Santo jotjoty huinmañjoty. Ymiid je' ycapxhuíjin ooy mayjäy mijpidacy Jesús y'ayuc ytiy'ajt.

²⁵ Co jadu'n yjajti, chi Bernabé oy itay Saulo jim Tarso, e co paty, chi miidmiñ Antioquía. ²⁶ Jadu'n yjajty jim ajcxy y'ijty tüg jimijt, jaj'ixpíjccixy je mayjäy huidibi ajcxy jipjtigiyïy je Jesús y'ixpíjcin. Jim Antioquía oga'n yximoy cristiano, je jäy ajcxy huidibi mijpidacp Jesús.

²⁷ Huin'it tiempo nijëjity tiy'ajtnajtcapxiybi choon Jerusalén ñicxy ajcxy jim Antioquía. ²⁸ Tüg huidi anajty yxií Agabo ytinay'ahuiiy mayjäyjoty, e chi je Espíritu Santo jajcapxi, e ymínañ co mijyuu anajty ñaxcidägañ huinduñybi naaxhuiñ. E janch jadu'n yjajti taab anajty Claudio y'ane'my. ²⁹ Huin'it je mibijcpidijc ajcxy jim Antioquía pidacy ajcxy yhuinmañ co quexaangixy pubéjtin ma ymigügtijc ajcxy huidi tzinaayb jim Judea, jadu'n nej pubéjtin pin tim yegañ. ³⁰ E jadu'n ajcxy tuuñ. E je meeñ tiibi anajty ymucy yajmiguejxy ajcxy je Bernabé etz Saulo ma je mibijcpidijc tungmiidpi jim Judea.

**Co Jacobo y'o'cy etz
co Pedro yajpujxtigtigiyi**

12 Huin'it tiempo je rey Herodes yajmajtzi nijëjity Jesús yjäy, e chi yajtzaachytuuni. ² Chi ni'ane'mdiy huen yaj'ögyii miid espada je Jacobo, je Juan y'uch. ³ Co je rey nejhuüiy co je judfojäy ajcxy jadu'n ooy jäygidaaccixy, chi ymajtzi Pedro nañ jadu'n. Hue' jadu'n yjajti xiijoty, je xii mina tzajcaagy caaygixy huidi ca'pi ylevadura miidity. ⁴ Co Pedro yajmajch, chi yajpidacy pujxtigoty. E chi je rey ane'my co huen midaaxpicy soldado ajcxy cuend'adyii, tügpicyjaty midaax soldado ajcxy. Hue' anajty je rey ti huinmay xiinaxy anajty tiyduna'n Pedro mayjäy agujc. ⁵ Pedro jiiiby anajty pujxtigoty janch oy cuend'aty. E je mibijcpidijc janch Dios mibijctzodiib anajty ajcxy miid Pedro ycixpi.

**Dios y'ángel yajpidzimy
Pedro pujxtigoty**

⁶ Huin'it coodz ma ca'ni anajty yximiy, ma je Herodes anajty tiyduna'n Pedro mayjäyjoty com jabom, Pedro maab anajty, e soldado agujc ajcxy cixoch tecyoch anajty miid cadena, e jadügpicy soldado ajcxy pujxtijc'aguy anajty ajcxy ycuend'aty. ⁷ Chi janch timetiini yHuindzin Dios tüg y'ángel ñayguëxici ytinäy ma Pedro yhuinduu, e je pujxtijc yaj'aniyday. E chi je ángel tijyüxcy Pedro ma ycaach, chi yajmäyhuijy, e nimay:

—Pidig mic'amy.

Chi je cadena ycäday ma Pedro yci'.

⁸ Chi je ángel nimay Pedro:

—Ñayhuüini, yajtigi' mgig.

Co Pedro yajtigiyday ycig, chi je ángel ñimaayi:

—Yajtigi' mjocxhuit, e pajamgich.

⁹ Chi Pedro pujxtijc pidzimy axam ma je ángel, ni ca' nejhuüiy pen janch anajty huidibi je ángel tummyb, hue'

jihuüiy jadu'n nej ycumäy. ¹⁰ Chi ñajxy ajcxy ma tügpicy cuend'ajtpi, mic'amy ajcxy mimetzpi ñinajxy. Co ajcxy yjäty ma mijpujxtijc aguu, ma mijtuba', chi je' ci'm'ahuaach. Chi ajcxy ypidzimy. Ti anajty mijyöygixni co je ángel ixmajtzi Pedro. ¹¹ Huin'it Pedro yhuinma'nymejch, chi yminañ:

—Jadachambi njihuüiybich co janch jada' co je Huindzin Dios ti quexy y'ángel, e yi' ti xniñhuañich ma Herodes, etz jadu'n nej tüg'öciy judfojäy ajcxy anajty xytunañich.

¹² Co Pedro yjot yhuinma'ñ ymejch, chi ñicxy ma María ytijc, je Juan ytaj, je Juan huidi jäy ytijpy Marcos, ma anajty ajcxy jim mayjäy tügmucy y'ijtcixy Dios mibijctzoogixy. ¹³ Co Pedro tijc'aguu cojxnojcy, je tiba'y'amybi, chi tüg töxy'anäg ypidzimy huidi anajty yxii Rode, ixañ pin je' tijc'aguu cojxnojcy. ¹⁴ Co oy yögmidooy co Pedro je' anajty, chi ca' ytijc'aguu yaj'ahuaach. Jëyi co poyigy ñicxy tigoty co anajty tzachjotcücicy, nigapxy co Pedro je' anajty ma tijc'aguu.

¹⁵ Chi je jäy ajcxy nimay Roda:

—Mloocjiyb jada' miich.

Chi je töxy'anäg y'adzooy co janch je' anajty. E je jäy ajcxy yminaangixy co ca' yi' yjëjity, hue' jada' Pedro y'ángel.

¹⁶ Yam Pedro anajty tijc'aguu tzachcojxnocy co ajcxy yaj'ahuaach, chi ajcxy ijxy, chi ajcxy ooy chigiüy yjihuüiy. ¹⁷ Pedro cimiid ytiy'ajtyejcy co huen amon ajcxy. Chi yajmiidmiydacy nej je Huindzin Dios anajty ti yajpidzimyijc pujxtigoty. E nimay ajcxy co huen nicxy yajmiidmiydägy jada je Jacobo etz jacjadyii mibijcpidijc.

Chi Pedro ñicxy huingbi cajp.

¹⁸ Co yximiy, huin'it soldadtijc ajcxy ooy ytigiiy huambi jihuiüybi huinmay'ahuidijty, com ca' nejhuüiygixy nej je' anajty ti ytunyii ti yjadyii miid Pedro ycixpi. ¹⁹ Chi Herodes

ni'ane'mdiy huen nicxy yaj'ixtäy Pedro. E co ca' yajpaty, chi pijctzoy tiy'ajt ma soldado ajcxy huidi anajty Pedro ti ycuend'adyii. Chi ni'ane'mdiy huen ajcxy nicxy yaj'ögyii. Chi Herodes choon jim Judea, chi oy chinaydacpicy jim Cesarea.

Herodes y'ögy

²⁰ Herodes janch ymijotmätpy anajty je jäy huidibi tzinaayb jim Tiro etz Sidón. Chi je Tiro etz Sidón jäy ajcxy ñaygapxi nej jëbi huingohuägihuaangixy je rey. E ymimadac ajcxy co migapxy je Blasto je mjtungmiidpi maabi rey Herodes ytijc. E chi ajcxy pijctzoy co huen tzip cixy naxy, com co ajcxy xijc mooc jim anajty yajtzoongixy ma rey ñaaxjot. ²¹ Chi Herodes agapxtujcy tüg xii, chi je rey huit yajtigiiy, chi ñaydac paty ma ycötujctac, chi migapxy ajcxy je jäy. ²² Chi je mayjäy ajcxy ytigiiy mic capxp miydaacp, chi ajcxy ymīnaangixy:

—¡Jada jäy huidibi capxp, ca' jada yjäyity, jadu'n yi' nej tüg dios!

²³ E huin'itiiy Huindzin Dios y'ängel yajpa'mbejty Herodes, com ca' anajty huindzigiy cōmay je Dios. Chi y'o'cy, ting je' tzütztaayi.

²⁴ Je Huindzin Dios y'ayuc mibijc'idichpy anajty jäy, e yajcapx-huäcxp anajty hueñytimma'amyity.

²⁵ Co Bernabé etz Saulo ajcxy ytungmay jim Jerusalén, huin'it chooni ajcxy jim ymiidnicxy huidibi anajty yxii Marcos.

Bernabé etz Saulo yajtzondaaccixy ytung huidibi ajcxy pátip

13 Ma je' ajcxy huidi mijpidacp Jesús jim Antioquía, jim anajty jadyii huidi Dios y'ayuc yaj'ixpijcp anajty, etz ñañ huidibi tiy'ajt najtzcapxiyb. Jim anajty Bernabé etz Simón, huidi anajty ajcxy ytijpy el Negro, etz Lucio

huidi tzoon Cirene ñaaxjot, etz Manaén huidi tüg yeectac miid Herodes, huidibi ane'm jim Galilea, etz Saulo. ² Tüg xii ajcxy ñayyöymújcigixy jaygay jay'ügy Dios ojadajtcixy. E chi je Espíritu Santo ñimaayi:

—Huen pidáacigich ajcxy Bernabé etz Saulo ahuing jigix ajcxy ytunipy ma je tung tiibi nyajnihuohuiyich.

³ Chi ajcxy yjacDios'ojadajty etz yjac'ayuu'ajty, e chi je jäy ajcxy cñixajty Bernabé etz Saulo, e chi ycapxycijxy miid je' ajcxy.

Je apóstoles ajcxy capxhuäcxixy Dios y'ayuc jim Chipre

⁴ Chi jada' je Espíritu Santo yquejxi Bernabé etz Saulo huen nicxy Seleucia, e jim ajcxy ybarcotigiiy nicxy ajcxy jim Chipre mejy agujcpi. ⁵ Co jim ajcxy yja'ty ma barco yjättac huidi yxii Salamina, chi ytigiiy Jesús y'ayuccapxhuäcxp ma je judíojäy ajcxy naymujctac. Tzoon je Juan anajty ñañ jadu'n je' anajty Bernabé etz Saulo pubéjtíp. ⁶ Huidijttay ajcxy ma je naax mejy'agujcpi, e yja'ty ajcxy ma je cajp huidi yxii Pafos. Jim ajcxy paty tüg judíojäy huidi anajty yxii Barjesús, hue' je' anajty huijyjäy, e ñaydiyii anajty co Dios ytiy'ajt najtzcapxiyi, e ca' anajty yjanchity. ⁷ Je huijyjäy ooy miid ñaymigüg'adyii anajty je huidibi ane'm jim, hue' anajty yxii Sergio Paulo. Je Sergio Paulo ooy anajty ychuinma'ñity, ooy y'ixpícyity. Chi ni'ane'mdiy co huen nicxy yajtzonyii Bernabé etz Saulo. Com je Sergio Paulo anajty midoohuaani je Dios y'ayuc. ⁸ Je huijyjäy, huidi ñañ jadu'n yajtijp Elimas, midziptzoñ Pablo etz Bernabé, e tücci'y capxadugañ ca'ydí je gobernador ymibicy. ⁹⁻¹⁰ Chi Saulo, huidi ñañ jadu'n yajtijpy Pablo, miid je Espíritu Santo huindäcxpejty je huijyjäy, e ñimay:

—¡Ooy mijbicjäyity miich, ooy m'aniñjity, mujcu' miich xy'ung'ajtp,

ooy mmidzip'aty pinjaty oyjot oyhuinma'ñ miid! ¿Mina m'ixmadza'ñ nej mdzachyajtigoya'ñ je Huindzin Dios ytiy'ajt? ¹¹Jadachambi je Huindzin Jesús yxhachytunaamb, e mhuf'mip huiintz, etz ni ca' je xiimbì tzojc m'ixipy.

Chi je huijyäj mic'amy yhu'i'my huiintz coodz, chi ixtay pin oc-huijznicxiib com ca' anajty y'oc'ijxni. ¹²Co je gobernador jadu'n ijxy, chi mijpidacy Jesús y'ayuc, e chi ooy jihuiiy huinmaay nej Pablo nimiydägy je Huindzin Jesús y'ayuc ytiy'ajt.

Pablo etz Bernabé yajpátcixy jim Antioquía etz Pisidia

¹³Chi Pablo etz ymigügtijc ajcxy miid ybarcotigiiy, chi ajcxy ñicxy Perge ma Panfilia ñaaxjot. Chi Juan puyöyduutni Pablo etz Bernabé, e chi ñicxni Jerusalén. ¹⁴Pablo etz Bernabé ñajxy jim Perge oyja'tcixy jim Antioquía ma Pisidia naaxjot. Sábado xii ajcxy ytigiiy ma je judíojäy ajcxy ñaymujctac, chi ajcxy ixtactay. ¹⁵Co ñecycapxtay ma Moisés ñecy etz Dios y'ayucnajzcapxiibybi ñecy, chi je naymujctac huindzin quejxy ayuc ma Pablo ajcxy, ñimaayi:

—Migügtijc, pen mmiid ayuc tiy'ajt miid jäy ycixpi jëbi cham myajnimäy ajcxy.

¹⁶Chi Pablo ytinayigy, yci' miid ytiy'ajt yecy co huen amoongixy, e nimay ajcxy:

—Midoogix, miich Israel jäy ajcxy, etz huidibi Dios yajmij'ajtp. ¹⁷Je Israel jäy Dios huin'ijxy iich'ajt nmij'ap nmijteedy jecy'ajty etz yajyujcpejt ajcxy micho'n co anajty ajcxy jim yjactzinäy Egipto ñaaxjot. Chi ajcxy yajpidziimni miid Dios ymic'ajt. ¹⁸Dios je' ajcxy mihuindinay huixchigüipx jimijt jim mijtigäduum. ¹⁹Je Dios huixtujc it naax cajp yajtigoy huidi anajty jim tzi-naayb Canaán ñaaxjot, etz yajmoy je naax iich'ajt nmij'ap nmijteedy

jecy'ajty jigix ajcxy jim chinähuipy. ²⁰Midaax migo'px jahuixchigipx maje jimijt Dios mic'ajt mooy juez ajcxy huen ane'myii Israel jäy ixti mabaad Samuel je Dios y'ayucnajzcapxiiby ytungbijcy.

²¹Huin'it ajcxy tüg rey pijctzoy huidi ane'miib ajcxy. Chi Dios yajreytigiiy Saul huidi tuun huixchigipx jimijt. Je Saul yteedy hue' je' anajty yxií Cis, hue' je' anajty Benjamín y'ap y'oc. ²²Chi Dios tungbijcy Saul e yajreytigiiy David, chi Dios yminañ: “Ti nbaadyich David, Isaí ymang, tüg yëydijc huidibi cuydundähuipy nej ndimdzcocyich.” ²³Ma David y'ap y'oc Dios yajnibijcy Jesús, jigix nihuänipy yajnidzögipy je Israel jäy ajcxy, jadu'n nej anajty jécyip Dios yaj'ahuaniy ajcxy. ²⁴Ca'ni anajty Jesús miiñ co Juan, je Bautista, capxhuäcxy Dios y'ayuc ma je Israel jäy ajcxy, nimaagyixy co copicy huen jothuimbijtcixy ma Dios, e huin'it jëbi ñiibéjtcixipy. ²⁵Co anajty Juan y'o'cin huigon, chi yminañ: “Ca' iich njëjity je Cristo, jadu'n nej mminaangixy. Jayijp ti nmiinich, jac'axam miina'ñ je Cristo; jacmic'ajt miid je' ca'ydi iich. Ca' xy-paadyich nicxy yi' ycighuin nguejich.”

²⁶Chi Pablo yjacminañ:

—Migügtijc, Abraham y'ijx y'oc etz pinjaty yajmij'ajtp Dios, Dios ti xyanjiguexy jada ayuc nej ajcxy jëbi m'alma nidzoocin paady. ²⁷Je jäy ajcxy huidi anajty ajcxy tzinaayb jim Jerusalén etz tungmiidpi ajcxy, ca' ajcxy nejhuiy pin je' anajty je Jesús, ni ca' anajty huinjihuiiygixy y'ayucnajzcapxiibybi ajcxy y'ayuc huidibi anajty yajcapx ma ajcxy ñaymujctac huindüg sábado. E je' ajcxy ci'm yajpocycäy Jesús, e cuyduñ nej anajty ajcxy yjaybetyity ma Dios ñecy. ²⁸Oy ajcxy ca' paty pocy nej yaj'öccixipy Jesús, chi ajcxy nibijctzohuiy ma Pilato co huen nicxy yaj'ögyii. ²⁹Co je jäy ajcxy cuydunday jadu'n nej anajty yjaybétyity ma Dios y'ayuc miid je' ycixpi, chi

ajcxy yajminajcy cruudzcíxy, etz oy yajnaaxtigíyigíxy. ³⁰E Dios je Jesús yajjugypíjcy co anajty ti y'ógy. ³¹Chi canaag'oc ñayguëxígo'ci ma ymigügtíjcy huidi anajty ti ymiidhuididyíi co chooñ Galilea ñicy Jerusalén. Jadachambi yi' je' ajcxy huidi tiy'ajt yecpy ma je jäy ajcxy.

³²Je oybi ayuc iich miich ajcxy nyajmiidmiydacpy cham, huidi Dios yajnimay iich'ajt nmij'ap nmijteedy jecy'ajty. ³³Je oybi ayuc ti Dios cuyduñ cham ma iich'ajt co yajjugypíjcy Jesús co y'o'cy. Jadu'n yi Dios y'ayuccoajaaybi jaay jecy'ajty ma je Salmo necy mimetzpi ma Dios jadu'n yminañ: "N'ungich cham ti nyajjugypicyich."

³⁴Miid jadayaabi ycixpi co Dios ti yajjugypícy Jesús co y'o'cy, jigix ñinícx ca yhuindigoopy jadu'n anajty jaybétyity ma Dios ñecy ma Dios jadu'n yminañ: "Nmöhuaamyich miich ajcxy je conúcxin huidibi nyajnimaaayich je David." ³⁵Paady nañ jadu'n Dios y'ayuccoajaaybi jaay jadüg'it, ma yminañ: "Ca' Dios a'ixäy nicxy y'ung ñinícx yhuindigooy, je y'ung huidibi miid huádz jot huinma'ñ." ³⁶Com janch co je David Dios huin'íjxy, jigix ane'mípy yi' yjuugy ymigüg ajcxy. E co ytung yajmay, chi y'o'cy, e je' y'alma ñaybaatti miid je y'ap yteedy y'alma, e je' ñinícx huindigooy je'. ³⁷Je Jesús huidibi Dios yajjugypíjcy ca' je' ñinícx yhuindigooy. ³⁸Migügtíjcy, jébi mnejhuíyigíxy, co je pocyhuinmeecxin yaj'íhuäcxy yajcapxhuäcxy miid Jesús ycixpi. ³⁹Miid je' ycixpi pinjaty mibíjcy ti ypocyajhuinmeecxicy huidibi Moisés yley anajty ca'p pocyhuinmeecxin yecy. ⁴⁰Nayguend'ájtigix, ix xyajcidacejtcix je mij ayo'n jadu'n nej Dios y'ayuccoajaaybi jaay jecy'ajty co Dios jadu'n yminañ:

⁴¹Midoogix iich n'ayuc, miich ajcxy nixicpi yajxiicpi, nay'adzígíyigíxy, ix m'alma myajtigooygíxy. Com iich

Dios ndumybich tüg mijhuinma'ñ ma miich ajcxy mxii mdiempo. May miich ajcxy ca' mmibigípy, oy pin xyjayajmiidmiydáaccixipy.

⁴²Co Pablo ajcxy ypidzimy ma yi judíojäy ñaymujctac, chi je jäy huidibi ca' yjudíojäyity nimay je Pablo co huen nañ jadu'n yajmiidmiydägiyb ma je jadügi sábado. ⁴³Co ajcxy yöyhuäcxni ma nayyöymujctac may judíojäy etz mayjäy huidi ca' yjudíojäyity huidibi jijptígyíy je judíojäy y'ixpíjcin, panicy ajcxy je Pablo etz Bernabé. Pablo etz Bernabé capxhuíy ajcxy co huen panícxicy je tiy'ajt jadu'n nej Dios tíbi tuñ may'ajt miid jäy ycixpi, e ca' ajcxy ixmadzípy.

⁴⁴Co sábado yxii paty, chi jäy ñayyöymujci jahuenjaty cajp jäy ycanícxty co anajty tzachmidoohuaangíxy Dios y'ayuc. ⁴⁵Ca' anajty ajcxy yjotcújcity co je judíojäy ajcxy íjxy je mayjäy. Chi ajcxy ooy yjot'ambíjccoty n'ojíyigíxy etz nimaaygíxy oy ni nej Pablo. ⁴⁶Chi Pablo etz Bernabé ytígíy miccapxpi yminañ ajcxy:

—Copicy anajty co iich miich nyajnimáhuípy Dios y'ayuc jayíjcy. Com ca' mgöbigaangíxy Dios y'ayuc, e co ca' mnaybídáacigíxy tudägy ma jugy'ájtín miid huinixíibi, nicxyich n'ocyajnimäy ajcxy Dios y'ayuc huidibi ca' yjudíojäyity. ⁴⁷Com jadu'n xy'ane'myich ajcxy yi Huindzin Jesús, e xyñimaayich ajcxy: Ti iich miich nbidägy jadu'n nej tüg tíicxin jajin ma tüg'óciy naaxhuínybi jäy jigix myajnejhuíhuípy ajcxy je nízooocin jiguembaad huindu'my naaxhuíñ.

⁴⁸Co ajcxy jadu'n midoy huidibi ca' yjudíojäyity, chi ajcxy ooy nígi yjotcugíy, e chi ajcxy yminandacy co je Huindzin Jesús y'ayuc ooy anajty y'óyity. E may ajcxy mibíjcy huidibi anajty Dios ti yajniigödungíy co paatip jugy'ájtín huinixíibi. ⁴⁹E jadu'n jim ya-

jcaxhuäcxy Jesús y'ayuc ma je jimbi naax cajp. ⁵⁰E je judíojäy ajcxy minaygapxi nijëjity töxyjäydijc ajcxy tudägypí huidibi Dios yajmij'ajtp, etz je mijjäydijc, e je' ajcxy miid mibidigy Pablo etz Bernabé co pahuojpquëgaangixy ma je jimbi naaxjot. ⁵¹Chi Pablo etz Bernabé ycig huinhuojpy, je' je' tiy'ajtip co ca' jäygidacy ajcxy nej jäy anajty ytungixy. Chi ajcxy ñicxni jim Iconio. ⁵²E je' ajcxy huidibi mijpidaacp Jesús ooy anajty ajcxy yjotucjcity. E ymiid anajty ajcxy je Espiritu Santo ma yjot yhuinma'ñ.

Pablo miid Bernabé jim Iconio

14 Jim Iconio Pablo etz Bernabé ytiigüy ajcxy yquipxyi ma je judíojäy ñaymujctac, e oy yajxon ajcxy capxhuäcxy Jesús y'ayuc. E may judío etz griegojäy ajcxy ymibijcy. ²Je judíojäy ajcxy huidibi anajty ca' ymibijcixy nigapxcoty ni'ojygoty ajcxy huidibi ca' yjudíojäyity huen je cajp jäy ajcxy mijotmädiipy je mibijcpidijc. ³Miid jada ycixpi Pablo etz Bernabé yhui'my je' ajcxy jecy etz capxhuäcxcixy ajcxy Dios y'ayuc huinmic jotmic etz je Huindzin mijotcuje'ajtcixy ooy, e mooyi ajcxy je mic'ajt jëbi ajcxy pa'mjäy yajtzögipy etz mijhuinma'ñ tungixy huidibi ijxpejt'ajtp ma Dios ymic'ajt. ⁴E je cajpjäy mejtzcipy je' anajty ajcxy, nijëjity ymijpidacy ajcxy yi judíojäy, etz nijëjity ymijpidacy ajcxy je Dios y'ayuccapxhuäcxi. ⁵Chi nijëjity judíojäy etz huidibi ca' yjudíojäyity ñaygapxi miid tungmiidpi co mijotmäcodaangixy etz tim tzaagögäzangixy Pablo etz Bernabé. ⁶Co Pablo etz Bernabé nejhuüiy, chi ajcxy yqueecy ñicxy ajcxy jim Listra etz Derbe jim Licaonia, e majaty naax cajp huidi huinduy'agonbi. ⁷Jim ajcxy capxhuäcxy Jesucristo ytiy'ajt nej jëbi ajcxy huaad y'alma nidzoocin paatcixy majaty cajp huingtonbi.

Tzaagätzcixy Pablo jim Listra

⁸Jim Listra anajty tüg yëydijc inäy tecyma'tpi, caminaabi anajty yöy, com jadu'n anajty yma'xung'aty. ⁹Je tecyma'tpi amido'ijtpy anajty Pablo y'ayuc, e Pablo ijxpy anajty co ymiid mibijcin nej jëbi chögy. ¹⁰Chi Pablo mic nimay:

—Tinaayig.

Chi je tecyma'tpi tüg tipy ytinaygugüiy, e chi ytiigüiy yöyb. ¹¹Co je mayjäy ajcxy ijxy nej Pablo anajty pa'mjäy ti yajtzögy, huin'it ajcxy ytiigüiy huambi jihuiiybi miid Licaonia ayuc chachminaangixy:

—¡Dios ajcxy jadu'n nej jäy ti ycidaac-cixy ma iich ajt!

¹²Yminaangixy co Bernabé je' anajty Júpiter, e je Pablo je' anajty Mercurio, com je' anajty capxp. ¹³E je Júpiter teedy huidibi anajty tumb jim ma je Júpiter chajptijc cajppäbi, mimiin toro ajcxy etz pijy. E je teedy miid je jäy ajcxy yhuindzigihuaangixy etz ojadadaangixy anajty Pablo etz Bernabé, yaj'ogaangixy je toro ajcxy. ¹⁴Co Pablo etz Bernabé nejhuüiy, ca' ajcxy jäygidacy nej jäy anajty ajcxy y'ididzaangixy, chi ajcxy ci'm yhuít agiidziy, e ytiigüiy ajcxy mayjäy'aguje yam chachminaangixy:

¹⁵—¡Yëydijctijc ajcxy! ¿Nej co jada jadu'n m'iditzcixy? Nañ jadu'n iich ajcxy jäyity, jadu'n nej miich ajcxy. Paady iich ajcxy ti nmingixy ma miich ajcxy mgajp jigix ajcxy m'ixmadziipy jada jadu'mbi huinma'ñ huidibi ca' choobaady ma Dios. E mijpidaaccixp je Dios juugypí huidi oyduñ tzajp etz naaxhuinüybi, je mejy etz tüg'ócüy tijaty ya n'fjxim. ¹⁶Jecy'ajty Dios ixmajch je jäy ajcxy huen túngixy nej tzojccixy. ¹⁷Oy Dios anajty jayecy tiy'ajt co je' Diosity, jatuñ jadu'n yi oybi miid miich ajcxy ycixpi. Dios yi' yajtuub etz yecy oybi cosecha

e xymooyim mijcajee huidi ngaayim n'uucim e xyajjotcugiiyim.

¹⁸Oy anajty Pablo jadu'n jadim tzach-nimaaygixy, ca'p ajcxy mimadacy co yi jay ajcxy ca'p yaj'ó'ccixipy je toro co anajty yhuindzigi'huaangixy.

¹⁹Huin'it xii nijējity judío'jāy yja'ty, chooñ jim Antioquía etz Iconio. Chi ajcxy yajnimay je mayjāy co huen midziptzoongixy Pablo etz Bernabé. Chi mic'amý je mayjāy midziptzooñ Pablo etz cōgāch ajcxy. Hue' ajcxy tijy ti anajty yaj'óccixy. Chi ajcxy oy ixjugucy cajppa'. ²⁰Chi je apóstoles ajcxy jūbigi'iy je Pablo, chi je' ypidigy, e ñicxy jadūg'oc cajpjoty. Com jabom Pablo etz Bernabé chooñ, ñicxy ajcxy jim Derbe.

²¹Co Pablo etz Bernabé jadu'n capxhuācxy je Jesucristo y'ayuc oybi jim Derbe, chi mayjāy ajcxy mijpidacy Jesús. Chi Pablo etz Bernabé ajcxy yhuimbijty Listra, Iconio, etz Antioquía. ²²Jim ajcxy jotmicmigapxy je mibijcpidijc ajcxy, e capxhuijy huen tūgijjip mibijccixy Dios y'ayuc, nimaaygixy:

—Co ndigihuaanim ma Dios y'ane'my copicy co nyajnáxim may ayo'n. ²³Cajp cajp majaty mibijcpidijc yajpaady jim Pablo etz Bernabé yajni'bijcy nijējity yēydijctijc huen nigohuajc'ajtcixy je jāy ajcxy huidibi mijpidacp Jesús. Co anajty ti yajni'bicy je' ajcxy huidibi nigohuajc'adipy, chi jaygay ajcxy y'ijty etz Dios mibijctzoy miid je' ajcxy ycixpi.

Pablo miid Bernabé yhuimbijtcixy Antioquía jim Siria naaxjot

²⁴Pablo etz Bernabé ñajxy ajcxy Pisidia oy ajcxy yja'ty jim Panfilia. ²⁵Chi Pablo etz Bernabé Jesús y'ayuc capxhuācxi jim Perge, chi ajcxy ñicxy jim Atalia. ²⁶Chi ajcxy jim ybarcotigiiy ñicxicy jadūgtecy jim Antioquía ma anajty ajcxy ti yajni'bigyii Dios chójcín miid je tung huidibi anajty ti yajc'ixcixy.

²⁷Co ajcxy yja'ty jim Antioquía, chi ajcxy huoomujcy je jāy ajcxy huidibi anajty mijpidaacp Jesús, e yajmiidmiydactay tūg'óciy nej anajty Dios ti ytuñ miid je' ajcxy ycixpi, nej anajty Dios ti yaj'ahuāch je tū'aa nej huaad mibicy ajcxy je huidibi ca' yjudío'jāyity. ²⁸Pablo etz Bernabé ijt ajcxy ooy jim jecy miid je mibijcpidijc ajcxy.

Mibijcpidijc ñayyöymujci ajcxy jim Jerusalén

15 Je huin'it tiempo nijējity jāy huidi tzoon Judea yja'ty ajcxy jim Antioquía, e ytigiiy yaj'ixpijcp ma ajcxy je huidibi mijpidaacp Jesús, ymīnaangixy: “Pen myajniidzōgamy ajcxy yi m'alma, copicy co ajcxy myajtiy'ajttihuiipy jadu'n nej Moisés y'ane'my.” ²Chi Pablo etz Bernabé ñaymidziptzongooti ajcxy miid huidi anajty ajcxy tzomb jim Judea, e ca' ajcxy ñay'ayuc-huin'ijhuuiyi. Chi jada' yajni'bejti Pablo etz Bernabé etz jacjadyii mibijcpidijc huen nicxy ajcxy Jerusalén yajtiydidigiy ma je apóstoles ajcxy etz huidibi ajcxy nigohuajc'ajt je mibijcpidijc jim Jerusalén.

³Je mibijcpidijc huidibi anajty ajcxy jim Antioquía oy ajcxy tūjijphuohuiy Pablo etz je' ajcxy huidi nicx miid Pablo. Chi Pablo etz miid yjaymiidtiyc ajcxy ñicxy, e ñajxy ajcxy Fenicia ñaaxjot etz Samaria ñaaxjot. Yajmiidmiydaacxicy je mibijcpidijc cajp cajp jadu'n nej jāy ajcxy huidibi ca' yjudío'jāyity ti yjothuimbijtcixy etz yajmij'adaangixy Dios. E tūg'óciy mibijcpidijc ooy ajcxy jāygidacy je Pablo y'ayuc.

⁴Co Pablo etz Bernabé ajcxy yja'ty jim Jerusalén, chi je mibijcpidijc ajcxy cōbijci je apóstoles ajcxy, etz je' ajcxy huidi nigohuajc'ajtp anajty je mibijcpidijc. Chi Pablo yajmiidmiydactay nej anajty Dios ti ytuñ miid je' ajcxy. ⁵Chi nijējity

fariseojäy, tiibi anajty mibijccixy Jesús, ytinayigy ajcxy juntijoty, e yminañ ajcxy:

—Copicy co huen yajtiy'ajttiy je jäy huidibi mibijcp Jesús huidi ca' yjudío-jäyity, e copicy nyaj'anémim co huen ajcxy Moisés ycötújcín cuyduuni.

⁶Chi ñayöymujci je apóstoles ajcxy etz huidi ajcxy nigohuajc'ajtp je mibijcpidijc, co capxyöyaangixy je fariseojäy y'ayuc nej yhu'f'cip. ⁷Ca' ajcxy tzocjc ñay'ayuc-huinjihuiyi, chi Pedro ytinayigy yminañ:

—Migügtijc, mnejhuiyb ajcxy co jay-huin Dios ti xyhuin'ixyich ma mich ajcxy, jigix nyajnimähuibich jäy ajcxy huidibi ca' yjudío-jäyity je Jesús ytiy'ajt oybi nej ajcxy y'alma nidzoocin paadipy. ⁸E Dios huidi nejhuiyb jäy yjot yhuinmañ xyaj'ijxich je tiy'ajt co yejcy Espíritu Santo ma yi' ajcxy nañ tim jadu'n nej ytuñ ma iich ajt. ⁹Dios tú'ciy ytuñ miid iich ajt etz miid yi' ajcxy, miid co yi' ajcxy mibicy Jesús paady Dios yajhuaatzi ajcxy yjot yhuinmañ. ¹⁰Jadachambi, ¿nej co ca' mhuinjhihuuaangixy mibigaangixy nej Dios ytuñ miid huidibi ca' yjudío-jäyity? ¿Ney co adzip myajnihuidzaangixy je costumbre huidi ni iich ajt ni n'ap ndeedy ca' ti mimadägy nicxy cuydun-daaygixy? ¹¹Janch iich ajt nmibijcim co miid je may'ajt huidi Jesús ti tuñ miid iich ajt ycixpi ti nbaatim n'alma ñidzoocin. Nañ tim jadu'n je' ajcxy huidi mibijc Jesús huidi ca' yjudío-jäyity ypaat y'alma nidzoocin miid je may'ajt huidi Jesús ti tuñ.

¹²Huin'it je jäy ajcxy y'amonday, y'amido'ijtcixy nej Bernabé etz Pablo nimiydaaccixy nej anajty Dios ti tuñ miid yi' ajcxy, jadu'n nej ajcxy ti yajtzögy pa'mjäy miid Dios ymic'ajt, etz jac ti-jaty mijhuinmañ huidi ti tuñ ma yi' jäy ajcxy huidi ca' yjudío-jäyity. ¹³Co Pablo

etz Bernabé ajcxy miydactay, chi Jacobo yminañ:

—Migügtijc mido'mb'ijcigich ajcxy iich n'ayuc. ¹⁴Simón Pedro ti xyajmiidmiy-daacim nej Dios may'ajt ti tuñ oga'n ma huidibi ca' yjudío-jäyity, co huin'ijxy huidi yi' yjäy'adaanip ma yi' ajcxy. ¹⁵Quipxy jada ñaybadyii miid huidi je Dios y'ayucnajtzcaxiiybi jecy'ajty yco-jay, ¹⁶co jadu'n yminañ:

Co anajty jadu'n ti y'ocjadyii, chi nhuimbidiipyich ya naaxhuiñ. Nyaj'oy'ihuibich jadüg'oc je naax cajp huidi David anajty y'ane'myb huidi anajty ti y'octigooybi jadu'n nej tüg' tije huidi ti yciday. Ma David y'ap y'oc nyaj'a'oy'ihuibich jadüg' naax cajp, jadu'n nej jäy ytije cojy huinjemybi.

¹⁷Jigix jacjadyii jäy y'ojadadipy ajcxy yi' Dios. Nañ jadu'n je' ajcxy huidi ca' yjudío-jäyity, huidi iich njäy'adaanip.

¹⁸Jadu'n je Huindzin Dios jécyip jada tiy'ajt jadu'n yejcy.

¹⁹Chi Jacobo yjacminañ:

—Paady iich jadu'n nminañich co ca' huaad n'amayiyim ajcxy huidi ca' yjudío-jäyity huidi ajcxy ti mijpidägy Dios. ²⁰Hue' janchtiy tzoc nijay'iyim co ajcxy ca' tzüdzipy huidi jäy yajhuindzigiiyb ídolos, etz ni ca' huaad migapxcixy huingbi töxyjäy, etz ni ca' huaad tzützcixy iyujc huidijaty jäy yöc-huiidypí, etz ni ca' huaad jicxcixy ti-jaty iyujc ni'py. ²¹Jecy'ajty ixti chamni tüg' tüg' cajp, ji pin ihua'cxp capxhua'cxp Moisés yley majaty nayyöymujctac naag naag pocxinxi.

²²Chi je apóstoles ajcxy etz je huidi nigohuajc'ajt yi' mibijcpidijc, miid tüg'ócixy Jesús yjäy pidacy ajcxy yhuinmañ co huin'ixaangixy nijjéjty jäy ma je' ajcxy etz quexaangixy jim Antioquía quipxyi miid Pablo etz Bernabé. Chi ajcxy yajnibejty Judas,

huidi nañ jadu'n yajtijpy Barsabás, etz miid Silas, yëydijctijc huidi ajcxy capxpaadip. ²³E je' ajcxy yajmiguejxy necy nej anajty ti jaay: "iich ajcxy apóstoldijc, etz huidi nigohuajc'ajt yi mibijcpidijc, etz nidüg'óciy mibijcpidijc, cham iich ajcxy nguexy capxpocxin ma ajcxy mibijcpidijc huidi ca' yjudíojäyity huidi ajcxy tzinaayb jim Antioquía, etz huidi ajcxy tzinaayb Siria etz Cilicia ñaaxjot. ²⁴Ti iich ajcxy nejhuíyich co nijjëjity jäy ti xyñinixcixy, choñ ma iich ajcxy, ca' iich ajcxy ngötuicjin mooy, e xy'amayiygixy jim miid y'ayuc, e xyajhuinma'nytgoyañ ajcxy, co ajcxy xyñimaaygixy co copicy co myajtiy'ajttihuip ajcxy m'ung, etz mbayöyipy ajcxy je Moisés ycötúicjin. ²⁵Paady iich ajcxy ti nnaygápxigixy nidüg'óciy co nyajnbédipyich nijjëjity jäy huidi yajpaatp ma iich ajcxy co huen nicxy xy'ijxcixy niguipxyi miid nmigügtijcich huidi ooy ndzocyich, je Bernabé etz je Pablo. ²⁶Je huidi ajcxy yjugy'ajt ti yoxy ti toogy miid ajt nHuindzin Jesucristo ycixpi. ²⁷E jadu'n yam nguexyich ajcxy Judas etz Silas, e yi' ajcxy ci'm xyajmiidmiydägipy tüg'óciy iich ajcxy n'ayuc. ²⁸Ti je Espíritu Santo huinma'ñ pidägy ma iich ajcxy nhuinma'ñ etz iich ajcxy ti nhuinma'ñ nbidägyich, co ca' nyajnbígipy ajcxy tijaty ayuc tzaachypi, jëyi janchtiy je huidi copícyip. ²⁹Copicy co ca' ajcxy mdzüdzipy huidi jäy yajhuindzigiyyb ídolos, ca' ajcxy ni'py mjíxcixipy, ni ca' ajcxy mdzüdzipy iyujc huidi yöc-huiity ti y'ögy, e ca' ajcxy mmigapxtigooygixipy huingbi töxyjäy. Pen mguydundaayb ajcxy jada ané'min, oy anajty mdungixy. E Dios ajcxy xypubedipy xypudigihuipy."

³⁰Jadu'n je' ajcxy huidi ti yajquexy nicxy ajcxy jim Antioquía. Jim ajcxy huoomujcy je mibijcpidijc, e yajc'idigiyy ajcxy je necy. ³¹Co je mibijcpidijc je

necy capxy, chi ajcxy ooy yjotcugiiy miid je oybi ayuc tiibi anajty ajcxy yajnigüexyii. ³²Com Judas etz Silas hue' je' anajty Dios y'ayucnajtzcaxiiybi, paady ajcxy yajjotcugiiy jot'amij moy je mibijcpidijc miid je ayuc. ³³Jecy ajcxy jim yhuäcxijpy, chi je mibijcpidijc miid ajcxy ycapxycijxy, yajmihuaniiy ajcxy Dios, chi ajcxy yhuimbijtni ma anajty ti choongixy. ³⁴Chi Silas yhuinma'nypidacy co anajty yhuima'ñ. ³⁵Nañ jadu'n Pablo etz Bernabé ijt ajcxy jim Antioquía, etz miid jac nijjëjity ymigügtijc yaj'ixpijc'idiitzcixy etz capxhuäcx'idiitzcixy je Huindzin Jesús y'ayuc ytiy'ajt.

Pablo mimetz viaje

³⁶Ti xii tiempo anajty ñajtzñinixciiyñi co Pablo nimay Bernabé:

—Jam'ajt nmigügtijc co'ixiiyim cajp cajp majaty ti ngapxhuäcxim Huindzin Jesús y'ayuc. Ooy njanejhuihua'ñich nej ajcxy yajpaady. ³⁷Bernabé ymiid nicxaamy anajty je Juan huidi yajtijp Marcos. ³⁸E je Pablo ca' a'ixiy co miid nicxip Juan, com ti anajty y'ocpuyöydúutibi jim Panfilia, e ca' anajty ti yjacmiidya-jtüyöyii je tung. ³⁹E ca' ajcxy ñay'ayuc-huinjihuiiyi miñ xyipy. Chi Bernabé miidnicxy Marcos e ybarcotigiiy ajcxy, chi ajcxy ñicxy jim Chipre. ⁴⁰E je Pablo abicy huin'ijxy Silas huidi anajty miid ñicxa'ñ. Chi je mibijcpidijc miid ycapxycijxy, chi chooni ti anajty je mibijcpidijc yajmihuaniiy Dios, ⁴¹chi ñajxy jim Siria ñaaxjot etz Cilicia ñaaxjot jot'amijmooy je mibijcpidijc.

Timoteo mijhuäcpejty je Pablo etz Silas

16 Chi Pablo etz Silas yja'ty ajcxy jim Derbe etz Listra. Jim ajcxy paty tüg jäy huidi anajty yxii Timoteo huidi anajty mijpidaacp Jesús. Judíojäy anajty ytaj'ajtpy, e griegojäy anajty

yteedy'ajtpy. Je' ytaj nañ ymibijcypy anajty Jesús. ² Je jäy ajcxy huidi yajmij'ajtp Jesús jim Listra etz jim Iconio ooy anajty oy nimiydaaccixy Timoteo. ³ Pablo ooy jatzojcy co Timoteo ycajäymiid'ajti. Chi Pablo yajtiy'ajttiyyi Timoteo, jigix ca' ymijotmädiyb je judfojäy huidi anajty ajcxy jim tzinaayb, com tüg'óciy ajcxy nejhuüy co griegojäy teedy'adyii. ⁴ Cajp cajp ma anajty ajcxy ñaxy yajmii'dmiydaaccixy ajcxy je mibijcpidijc je cötujcin huidi je apóstoles ajcxy, etz huidi nigohuajc'ajt je mibijcpidijc jim Jerusalén. ⁵ Je' ajcxy huidi yajmij'ajtp Jesús cajp cajp niği anajty yjotmicpijcixy, etz mijpidaaccixy Dios y'ayuc, etz ñimayiy'idiitzcixy jabom jabom.

Pablo yhuin'ijx tüg Macedonia jäy

⁶ Je Espíritu Santo ca' a'ixiy nicx capxhuäxcixy Dios y'ayuc jim Asia ñaaxjot. Paady ajcxy huingduum ñicxy yajyöyñajxy ajcxy Frigia ñaaxjot etz Galacia ñaaxjot. ⁷ Chi ajcxy jim yja'ty ma Misia ñaaxtziba'n. Chi huinmay co ñicxa'n ajcxy Bitinia ñaaxjot. E je Espíritu yajnejhuüiy ajcxy co ca' y' tzocy co jim nixcixipy. ⁸ Chi ajcxy jüyöyñajxy Misia ñaaxjot, chi ajcxy y'idacy jim Troas. ⁹ Chi Pablo cumäyjoty huin'ijxy tüg yëydijc, huidibi yconaaxity anajty Macedonia, ytinay'ahuüiy ma Pablo yhuinduu, e ycohuaniiy, ñimäyii: "Tun may'ajt nicx jim Macedonia, e jim xypubedipy iich ajcxy." ¹⁰ Co Pablo jadu'n huin'ijxy cumäyjoty, chi iich ajcxy n'ixtay barco huidi nicxamb jim Macedonia. Nhuinjihuüiy iich ajcxy co jim Dios xyquéjxcixyich jigix jim ngapxhuäcxibich Jesucristo ytiy'ajt je oybi nej jëbi ajcxy alma nidzoocin paadipy.

Pablo etz Silas jim Filipos

¹¹ Chi iich ajcxy nbarcotigiüy jim Troas nicxy iich ajcxy tiüy ma naax mejy'agujcpi huidibi anajty yxii Samo-

tracia. Chi com jabom ajcxy nja'tyich jim Neápolis. ¹² Co iich ajcxy jim ndzooñ, chi iich ajcxy nicxy jim Filipos. Filipos hue' je' romanojäy ycajp. Je' je cajp jac mijpi ma je Macedonia ñaaxpa'. Jim iich ajcxy nhuäcxijpy jecy. ¹³ Tüg sábadó nicxy iich ajcxy cajppa', mihuingon tüg mijni, ma anajty judfojäy ajcxy miidity Dios ojadajttac. Chi iich ajcxy n'ixtacy jim, e ngapxhuäcxich ajcxy Jesús y'ayuc ma je töxyjäydijc ajcxy huidi jim anajty ajcxy ti yöymujcixy. ¹⁴ Je Lidia anajty y'amido'ijtp. Hue' je' anajty Lidia ycogajpity jim Tiatira, e ytocpy anajty ucy huit oy jatypi. Lidia yajmij'ajtpy anajty Dios, e je Huindzin Dios yajyungiiy yjot yhuinma'n, jigix amido'idipy nej Pablo Dios y'ayuc capxhuäcxí. ¹⁵ Je Lidia niibejt miid tüg'óciy yjuugy ymigüg, chi iich ajcxy xycohuaniiy, e xyñimáaygixich:

—Pen minamb ajcxy co nmibicyich je Huindzin Jesús, miin jättaaccix ma iich ndijc.

Chi ooy xycohuaniiy iich ajcxy, ixti cooni jim xyajhui'myich ajcxy.

¹⁶ Jadu'n yjajti tüg tecy co iich ajcxy anajty ñicxy ma Dios ojadajttac, chi iich ajcxy nbaty tüg tumbi töxy'anäg mañ'ajt miidpi huidi ooy ytiygapxy. Ymiid anajty yhuindzin ma ytuñ, e je yhuindzin ooy anajty ymeefybaaty co je töxy'anäg ytiygapxy. ¹⁷ Je töxy'anäg ypanicxy chach yam Pablo etz iich ajcxy yminañ:

—Jada yëydijc Dios tzajpjotypi ajcxy ymidumyb. Capxhuäcxí ajcxy Dios y'ayuc jadu'n nej jëbi iich ajt n'alma nidzoocin paady.

¹⁸ Canaag xii jadu'n iich ajcxy xychach'amayiiy. Co Pablo chijpin, chi yhuäc-huimbijty nimay je mañ'ajtmiidpi:

—Miid Jesucristo yxii n'ane'myich, pidzim ma jada töxy'anäg.

Tim huin'ítiy je ca'oybi yajyöyduuty je töxy'anäg.

¹⁹ Co je töxy'anäg yhuindzin jadu'n ijxy co ca' y'ocmeeñybadaani, chi miid je' ycixpi ajcxy majch Pablo etz Silas, e yajnicxy ajcxy ma je tungmiidpi ma je' ajcxy y'agujctijc. ²⁰ Co ajcxy jiiby miidja'ty ma je tungmiidpi, chi yminañ:

—Jada yëydijc ajcxy judfojyä jada, ni-goo ajcxy ñaax yajmäty ycajp yajmäty, ²¹ etz yaj'ixpicy ajcxy costumbre huidi ca' huaad iich ajt ngöbjiicim, e nihuaad ngatuunim, com hue' iich ajt romanojyä.

²² Chi je mayjäy ajcxy miiddzipt-zoon Pablo etz Silas, e je tungmiidpi ni'ane'mdiy co huen ajcxy yajniñeñ yaj'ixjeñ huen yajhuojpcixy miid matz.

²³ Co ajcxy huojptay, chi pidacy ajcxy pujxtigoty, e ane'my ajcxy pujxtijc huindzin co huen cuend'ajtcixy yajxon.

²⁴ Co je pujxtijc huindzin ypaati je cö-tujcin, chi pidacy Pablo etz Silas jac jibiy öc'am, e chi ajcxy ixmajch co'adzity ytecy ma je quipy huidi yxi cepo.

²⁵ Chi jadu'n yjajty mijcuctz anajty, co Pablo etz Silas chach Dios ojada-jtcixy chach huin'iigixy yi Dios, e jac-jadyii machyjäy chach amidoo'ijtcixy.

²⁶ Chi timitiini uyx huinxijty pujxtijc poch. Chi y'ahuaatztay je pujxtijc agi', e y'adzittuttay je cadena ma tüg'óciy machyjäy. ²⁷ Chi oy ymähuivy je pujxtijc huindzin. Co jadu'n ijxy ac'ahuädz pujxtijc aguu, chi yajpidziimy y'espada ñayyaj'öga'nyii anajty. Com hue' anajty tijy ti je machyjäy yqueectäy. ²⁸ Huin'it Pablo mic'amy migapxy je pujxtijc huindzin nimay:

—Ix nej mnayduuni, cheeby ajcxy nidüg'óciy.

²⁹ Chi je pujxtijc huindzin pijctzoy jiin, e ytiigi y poyigy pujxtigoty, janch tziyuyb miid tzi'iñ. Chi ycoxtinay'ahuivy ma Pablo etz Silas ajcxy yhuinduu. ³⁰ Chi yajpidziimy Pablo etz Silas, e yaj'amidooy:

—Huindzin, ¿ti iich jëbi nduñ jigix nidzoocin nbáadibich?

³¹ Chi je' ajcxy minañ:

—Mibic Huindzin Jesús etz mbaadipy nidzoocin, miich etz m'ungdöxyijc.

³² Chi ajcxy yajnimay je Huindzin Jesús y'ayuc tüg'óciy pinjaty anajty jim ma je pujxtijc huindzin ytijc. ³³ Mijcuctz je pujxtijc huindzin puji je Pablo ajcxy chaachi'au, e chi je pujxtijc huindzin ñiibejtay ajcxy miid y'ung ytöxyijc.

³⁴ Chi je pujxtijc huindzin yajnicxy Pablo etz Silas ma ytijc, yajcaay yaj'uucy ajcxy. Ooy anajty ajcxy yjotcujcity nidüg'óciy, com ti anajty mibijccixy Dios.

³⁵ Com jabom je mijtungmiidpi quejxy mutztungmiidpi jim ma pujxtijc huindzin miid cötujcin huen najtmadziygixy Pablo etz Silas. ³⁶ Chi je pujxtijc huindzin nimay Pablo:

—Ti je tungmiidpi quexy cötujcin co jëbi nnajtmadziyich miich ajcxy. Nic-cix jotcujc.

³⁷ Chi Pablo migapxy je mutztungmiidpi, e chi nimay:

—Romanojyä iich ajcxy. Yi cajptungmiidpi ti xyhuopyich miid matz mayjäy agujc, ni ca' jayijp ti xytyduñich, e ti xypidägyich pujxtigoty. ¿Nej co jadachambi xyñajtmadzihua'ñich ameechi? Ca' jadu'n y'óvyty. Huen mijtungmiidpi ci'm miin xyajpidziimgixich iich ajcxy.

³⁸ Chi je mutztungmiidpi cijx nimiydactäy ma mijtungmiidpi tüg'óciy Pablo y'ayuc. Chi ajcxy ñay'adzigiyi co nejhuiy co Pablo etz Silas hue' je' anajty ajcxy romanojyä. ³⁹ Chi je mijtungmiidpi ñicxy ci'm oy capxjotcidägy je Pablo etz Silas. Chi yajpidziimy pujxtigoty, e pijctzoy may'ajt huen huingduum nícxcixni. ⁴⁰ Co Pablo etz Silas ypujxtijcpidziimy, chi ajcxy ñicxy ma Lidia ytijc. Jim ajcxy jadu'n ijxy mibijcpidijc, e jot'amijmoy ajcxy. Chi nícxcixni.

Jim Tesalónica yjajti ooy capxy ayuc, ca' nay'ayuc-huinjihuihui

17 Pablo etz Silas ajcxy ñajxy Anfópolis, etz Apolonia, chi ajcxy yja'ty Tesalónica. Jim anajty judío'jáy ajcxy tüg ñaymujctac. ²Com jadu'n anajty costumbre miidity, Pablo nicxp anajty ma judío'jáy ajcxy ñaymujctac sábado xii. E tugiig sábado xii jim capxy miydacy miid je' jim Tesalónica. ³Hue' anajty miid miydaaccixy jadu'n nej jaybecyity ma Dios ñecy co Cristo copicy ayo'n yajnaxtähuip, e chi y'ögipy, huin'it yjuygipy. Chi Pablo yminañ:

—Je Jesús huidibi y'ayuc ngapx-huäcxibich, je' je' je Cristo.

⁴Nijëjity judío'jáy ymibijc ajcxy e mijyöybejty ajcxy Pablo etz Silas. Nañ jadu'n may griego'jáy huidi anajty Dios yajmij'ajtp, etz maytöxyjäydijc huidijaty oy ymijpidaacni ymijnicxpejt etz mibijc ajcxy Pablo etz Silas y'ayuc. ⁵Je judío'jáy huidi anajty ca' ymibicy, yjotmät-coty ajcxy. Huomujcy ajcxy amügy jäydijc etz jibic jäydijc, etz naax cajp yajmättay, anejptuuti agojxtuuti ajcxy Jasón ytijc'aguu tzach'ixtaaygixy Pablo etz Silas. ⁶E co ca' ajcxy paty Pablo etz Silas, chi ajcxy majch Jasón etz jacjadyii mibijcpidijc. Adzip ajcxy yajnicxy pahuijch pajugujcy ajcxy jim ma cajp tungmiidpi. Yam chachminaangixy mic:

—Jada jäy ajcxy je' huidi tzachya-jhuinma'nydiogooyb tüg'óciy naax cajp, nañ iyabaad ajcxy ti ymiingixy. ⁷Jada Jasón ti Pablo etz Silas jim yajjättägy ma ytijc, tüg'óciy ajcxy miiddzip'adyii je César huidi ane'mb, yminaangixy co ji jadüg rey, je' je' je Jesús.

⁸Co jadu'n midoy, chi ajcxy ooy yajyumgy yaj'oxigy cajpjäy etz je tungmiidpi ajcxy. ⁹Chi Jasón etz ymigügtijc yajmeeñeyjcy, chi najtzmazhiy ajcxy.

Pablo etz Silas jim Berea

¹⁰Co oy ycodziy mic'amy yi mibijcpidijc yajpidziy ayjcy cajpjoty Pablo etz Silas, e quejxy ajcxy jim Berea. Co ajcxy jim yja'ty, chi ajcxy ñicxy ma judío'jáy ñaymujctac. ¹¹Jim Berea judío'jáy ajcxy yjacmiid oyjot oyhuinma'ñ, ca'ydi judío'jáy ajcxy jim Tesalónica. Je Berea jäy ajcxy ycöbije ajcxy Jesús y'ayuc ymiid oyjot oyhuinma'ñ. Jabom jabom ixtaaygixy ma yjaybetyity ma Dios y'ayuc pen janch jadu'n ymina'ñ nej Pablo yaj'ixpicy. ¹²May judío'jáy ymibijcy etz may griego'jáy huidibi ooy ymijpidaacni nañ jadu'n ymibijcy, töxyjäydijc etz yëydijctijc. ¹³Co yi judío'jáy jim Tesalónica nejhuiy co Pablo nañ jadu'n Dios y'ayuc capxhuäcxi jim Berea, chi ajcxy jim ñicxy, etz yajyumgy yaj'oxigy je cajp jäy ajcxy. ¹⁴Mic'amy ajcxy, je mijpidaacpi Jesús, yquejx Pablo mic'amy, huen nicxy jim ma mejypa'. Chi Timoteo etz Silas yjac-hui'my ajcxy jim Berea. ¹⁵Je huidibi ajcxy Pablo jajmiid'ajt ymiidnicxy, miid ñicxy ajcxy ixti cooni yja'ty jim Atenas. Huin'it ajcxy yhuimbijty miid tüg ayuc co huen Timoteo etz Silas nicxy minaybadyii Pablo jim Atenas janch mic'amy.

Pablo jim Atenas ahuijxy Silas etz Timoteo

¹⁶Co anajty Pablo ahuixy je Silas etz Timoteo jim Atenas, ooy anajty ytajy ymay co ijxy nejhuiy co je cajp miid ooy may quipychech, tzaadzech, etz oori oyduñ huidi ajcxy dios'ajtpy. ¹⁷Paady Pablo nimiydacy Jesús ma yi judío'jáy ñaymujctac miid je judío'jáy etz jacjadyii jäy huidi Dios miyaaxp ojadajtp. E jabom jabom miid miydaaccixy pinjaty y'oymujep cajp cujc. ¹⁸Nijëjity ixpicytijc ñay'ijxquípigixy y'ixpjin miid Pablo.

Jim huidibi ni'ixpigiiyb epicúreo xpijcin, etz cham huidi ni'ixpigiiyb estoico xpijcin. Chi ajcxy nijjity yminaangixy:

—¿Ti jada jada' ajt xyajnamaayim jada yéydijc capxymaaybi?

Chi jadyii yminaangixy:

—Hue' jada ycapxhuäcxyp huingbi dios y'ayuc.

Jadu'n ajcxy ymíañ co Pablo nimiy-dacy Jesús etz jadu'n nej jäy yjugypicy huidijaty ti y'öccixyp. ¹⁹ Chi ajcxy miid-nicxy Pablo ma je it ma je xpicytijc ñay-mugyii huidi anajty yxii Areópago, chi ajcxy Pablo nimay:

—¿Nej jébi njájtciyxich jada jemybi xpijcin huidi miich mmimimb? ²⁰ Com ti iich miich xyajnamaaygich ayuc ca'pi yhuinjhuiniity, e nejhuinhuaamyich ajcxy nej yhuimbizimiy tüg'óciy jada ayuc.

²¹ Tüg'óciy Atenas jäy etz nañ jadu'n huidi ajcxy jim adzinaayb, ca' anajty ni ti tungixy, jéyi niigoobi amido'ijtcixy etz miydaaccixy jemybi ayuc tiy'ajt.

²² Huin'it Pablo ytínaygy mayjäy agujc jim Areópago, e ymíañ:

—Atenas jäy, n'ijxypich co miich ajcxy ooy myajmij'ajtcixy canaagnax huidibi miich ajcxy mdios'ajtpy. ²³ Com ti xii ya n'ixyich canaagnax huidi ajcxy m'ojadajtpy, chi ti nbaatyich tüg altar ma jadu'n yjaayity: “Je Dios huidi ca' pin ix'yadyii.” Je Dios huidi miich ajcxy m'ojadajtpy, e ca' ajcxy m'ix'yadyii, jada je' huidi nyajnamaayb ajcxy.

²⁴ Je Dios huidi oyduñ naaxhuiñybi etz tzajp etz jac tijaty, yi' je' ni-huindzin'ajttayb tüg'óciy. Je Dios ca' chinäy ma tzajptijc huidi jäy ajcxy cojpy. ²⁵ Dios ca' ni ti yajtigoy'ity huidi naax-huiñyjäy jamöhuaanip. Dios yi' yejcp jugy'ajtin etz huidibi nxejim, etz tüg'óciy tijaty.

²⁶ E tügpi ni'py tügpi jot ti yaj'oyiy tüg'óciy yi jäy, jigix huen tzinaaygixy

huindu'my naaxhuiñ. Dios tiy'ajt yejcp nej xii tiempo yöyipy, e ma jäy jébi huaad chinaaygixy, ²⁷ jigix ixtáaygixipy Dios, jadu'n nej jihuüy ixtaaygixy tondäy xajtäy, com ca' je' jigumity ma iich ajt nidüg nidüg. ²⁸ Dios ycixpi iich ajt ndzinaayim nyücxim etz nji'ajtim, com jadu'n minañ miich ajcxy mboeta, huidibi iiy yajcojp: “Dios iich ajt xy'ung'ajtim xy'anäg'ajtim.” ²⁹ Pen Dios iich ajt xy'ap'ajt xy'oc'ajtim ca' huaad nhuinmañ nbidaacim co Dios yjaduñity nej oori oyduñ, plata oyduñ, etz tzaadzech quipyech huidi jäy ti yaj'oyiy miid yci'mhuinmañ. ³⁰ Dios ca' miidity jotcöduuyb je jäy chuuhuinmañ tiibi ñajxni. Jadachambi ane'mb Dios hueñytimma'amyity huen jäy ajcxy jothuimbijtcixy. ³¹ Com ti Dios yajnihuinmayiy tüg xii mina tiydunañ yi naaxhuiñybi jäy miid je yéydijc huidibi ti huin'ixy, jada tiy'ajt Dios ti yaj'ixy yajnejhuüy tüg'óciy jäy co ti yajjugypicy Jesús co y'o'cy.

³² Co ajcxy jadu'n midoy co yi öcpi yjugypigipy, chi nijjity ytigiy nixiicpi yajxiicpi. Chi jacjadyii yminaangixy:

—Huaad iich ajcxy n'amido'idipyich miich m'ayuc mina anajty jadüg'oc.

³³ Chi Pablo jim chooni ma je' anajty ajcxy. ³⁴ Chi nijjity jäy ypadzooni huidi anajty ti mibicy Pablo y'ayuc. Ma je' ajcxy jim anajty tüg jäy huidibi anajty yxii Dionisio, yi' je' anajty tungmiid jim Areópago. Nañ jadu'n tüg töxyjäy huidi anajty yxii Dámaris ypadzooni, etz jac-jadyii jäy.

Chi Pablo ñicxy jim Corinto

18 Co jada jadu'n ytuni yjajti, chi Pablo chooni jim Atenas, ñicxi jim Corinto. ² Jim minaybaati tüg judíojäy huidi anajty yxii Aquila, Ponto anajty ycocajpity, namja'tni anajty miid ytöxyjc Priscila. Jim anajty ti chongixy Italia ñaaxjot, jégixpi

co je mij'ane'mbi, Claudio, pidacy cõtujcín co huen tüg'óciy judfojáy pidzimdaaygixy jim Roma. Chi Pablo oy cogapxiy Aquila. ³ Aquila etz Priscila ytung'ajtpy anajty cochactijcxuyii, com nañ cochactijcxuuyb anajty Pablo, paady Pablo jim yhuí'my miid je' ajcxy. Chi ajcxy tú'ciy ytuuñ. ⁴ Tüg tüg sábadó xii Pablo ñicxy ma je judfojáy ajcxy ñaymujctac yajmiidmiydaaccixy Jesús y'ayuc ytiy'ajt etz capxjotcidaaccixy judfojáy etz nañ huídí ca' yjudfojáyity.

⁵ Co ajcxy Silas etz Timoteo yja'ty jim Corinto, choon ajcxy Macedonia, chi Pablo adügijp ytiigi ayuccapxhuäcxpi ma judfojáy ajcxy co Jesús je' je' je Cristo huídí je' ajcxy chach'ahuijxyp. ⁶ E je judfojáy ajcxy ytiigi jotma'tpi, tzipcapxpi ahua'ngapxpi. Chi Pablo yhuít huinxijty, je' je' je tiy'ajt co puyöydüdaani ajcxy, e chi Pablo yminañ:

—Miich ajcxy miid mgi'mbocy ajcxy myajtigoya'ñ yi m'alma. Hich ca' ti pocy nmídidyich ma miich ajcxy. Cham nicxy Dios y'ayuc ngapxhuäcxich ma huídí ca' yjudfojáyity ajcxy.

⁷ Chi Pablo yöybojtni ma judfojáy naymujctac, chi ñicxy ma Justo ytiyc. Justo ooy anajty Dios miyäxy ojadaty, e ymiid anajty ytiyc mihuingon je judfojáy ñaymujctac. ⁸ E Crispo, je judfojáy ñaymujctac huindzin, ymibijc je' je Huindzin Jesús y'ayuc ytiy'ajt, miid tüg'óciy y'ung y'anäg, yjuugy ymígüg. Nañ jadu'n ni-jéjity Corinto jäy co midoy Jesús y'ayuc, chi mibijcy e ñibejty ajcxy. ⁹ Chi je Huindzin Dios nimay Pablo cumäyjoty:

—Ca' mdzigä, capxhuäcx'aditz n'ayucich, e ca' mni'amoñ. ¹⁰ Com ich miich nbubedipy, ca' pin jot miid'adipy nicxy nejaty xytuñy. Hich may ich ya nmiidity jäy ma jada cajp.

¹¹ Chi Pablo yhuí'my jim Corinto tüg jimijt jacup, yaj'ixpijcy jäy je Huindzin Dios y'ayuc ytiy'ajt.

¹² Huin'it tiempo co Galión ygobernador'ajty jim Acaya ñaaxjot, chi judfojáy ajcxy midziptzoñ je Pablo, yajnicxy ajcxy ma cõtujctac. ¹³ Chi ajcxy nimay je gobernador:

—Jada yöydijc tzach jäy yaj'ixpijcp co ca' ycopicyity yajcuydunipy Moisés ycõtujcín huídí jaybety ijtp.

¹⁴ Pablo capxamb anajty co oy yi Galión nimäy ajcxy je judfojáy:

—Pen yi Pablo ti ytundigooy o mijpocy ti tuñ, huin'it nmijpidägibich miich ajcxy m'ayuc, miich ajcxy judfojáy. ¹⁵ Pen je Cristo y'ayuc etz miich ajcxy mgõtujcín myajtzibiiyb myajcapxyiiyb, ca' ich huaad nyajtigiyiyich yijiibi huinma'ñ.

¹⁶ Chi je gobernador y'ané'min pidacy co huen judfojáy ajcxy yajpidzimdäyii ma je cõtujctac.

¹⁷ Huin'it tüg'óciy griegojáy ma je cõtujctac huijtzpidziimyb je Sóstenes, yi judfojáy naymujctac huindzin, e chi ajcxy cujy jibijpy huingojxy jijpcojxy ma gobernador yhuinduu, e Galión ca' tuñyuenti.

Pablo yhuimbijtni Antioquía, e yajtzondacy midugigpi viaje

¹⁸ Jac-huäcxijp Pablo jecy jim Corinto. Chi yhuinma'ñypidacy co chonaani. Chi ycapxycijxni miid je mibijcpidijc, e chi ybarcotigiyiñi ñicxni jim Siria ñaaxjot. Ñicxni quipxyi miid Priscila etz Aquila. Jim Cencrea, ca'ni anajty ybarcotigiyi, Pablo yajcöme'px cözda'm co anajty cuyduñ yhuandaacin. ¹⁹ Co ajcxy yja'ty jim Efeso, chi Pablo ñay'ixmajtz ajcxy miid Priscila etz Aquila, e ñicxy ma je judfojáy ajcxy ñaymujctac. Chi miidmiydacy je judfojáy ajcxy huídí jim anajty ti ñayyöymújcigixy. ²⁰ Chi je judfojáy ajcxy jim Efeso cohuaniiy co huen jac-huí'my, e Pablo ca' a'ixiiy co yhuí'mipy. ²¹ Chi Pablo ycapxycijxni miid je Efeso jäy, chi yminañ:

—Copícy co jim xii nyajnaxa'ňyich Jerusalén, e nhuimbidiŕyich jadüg'oc ma miich ajcxy, pen Dios jadu'n tzojcp.

Chi Pablo ybarcotigiŕy chooni jim Efeso. ²²Co anajty ti ypättigiŕy jim Cesarea, Pablo nicxy Jerusalén co anajty capxocxaangixy je mibijcpidijc, chi mic'amy idaacni jim Antioquía. ²³Jim hueeni yhuäcxijpy, chi choñ jadüg'oc ñicxy cajp cajp ma Galacia ñaaxjot etz Frigia ñaaxjot jotmicmigapxcixy tüg'ociy yi mibijcpidijc.

Apolos Dios y'ayuc capxhuäcxi jim Efeso

²⁴Huin'it tiempo yja'ty jim Efeso tüg jäy huidi anajty yxii Apolos, hue' anajty ycogájpity Alejandría. Ooy anajty oy ayuc capxhuäcxy. E yajxon nehuiydäy Dios y'ayuc huidi jaybety ijtp. ²⁵Apolos ooy anajty ixpicyty ma Huindzin Jesús y'ayuc e ooy yjotmiccapxy, oy anajty yaj'ixpicy nej je Huindzin Jesús yajty y'ayoy. Oy jëda'ajty anajty janejhuŕy nej Juan, je Bautista, jäy ajcxy yajniibejty. ²⁶Chi Apolos ytigiŕy capxpí miydaacpi ma je judíoŕy ajcxy ñaymujctac janch ni ca' chigŕy chöyduñ. Chi co Priscila etz Aquila ajcxy midooy Apolos y'ayuc, chi ajcxy yajnicxy ahuingujc, chi ajcxy oy yajmiidmiydägy jac-huädz Dios y'ayuc ytiy'ajt. ²⁷Chi co Apolos anajty ñicxa'ñ jim Acaya ñaaxjot, chi je mibijcpidijc jotmicmigapxy, e pubejty ajcxy. Chi ajcxy nijayiŕy je mibijcpidijc huidi ajcxy jim Acaya, huen ajcxy cöbigipy yajxon je Apolos. Co Apolos yja'ty jim Acaya ñaaxjot, chi ypubejti ooy pin anajty mibijcp Jesús y'ayuc, com Dios anajty may'ajt ti tuñ ma je' ajcxy. ²⁸Chi je Apolos oy capxpidzimy mayjäy agujc co ca' yjanchity nej anajty ajcxy judíoŕy yhuinma'ñ miidity, co Jesús ca' je' yjëjity je Cristo. Je Apolos jim je' mic'ajt tzachpaady ma Dios y'ayuc ycojaayty co

Jesús je' je' anajty je Cristo huidi anajty ajcxy y'ahuixyp.

Pablo may mibijcpidijc minaybaati jim Efeso

19 Jim Corinto anajty Apolos, co Pablo tegyi'm yajyöyñajxy mijyugjot, chi oy yja'ty jim Efeso. Chi jim paty may mibijcpidijc. ²Chi Pablo y'amidooy je mibijcpidijc:

—¿Nej ti xy'adigiŕy xyjottigiŕy je Espíritu Santo taab ajcxy mmibijcy Jesús?

Chi ajcxy y'adzohuimbijty:

—Ni ngamidooyñi iich ajcxy pen ji Espíritu Santo.

³Chi Pablo y'amidooy ajcxy:

—¿Ti ñiibejtñ miich ajcxy mbaad?

Chi je' ajcxy y'adzooy:

—Je Juan, je Bautista, ñiibejtñ.

⁴Chi Pablo yminañ:

—Juan jäy yajniibejt je', je' je' je' tiy'ajt co huen jothuimbijtcixy. E nimaaygixy anajty co huen ajcxy mibigipy je Cristo huidi jacmiinamni. Je' je' je' Jesús, je Cristo.

⁵Co jada ajcxy jadu'n midoy, chi ajcxy oy ñibety miid je Huindzin Jesús yxii.

⁶E co Pablo ciniŕajy ajcxy, huin'it je Espíritu Santo y'adigiŕy yjottigiŕy ajcxy. Chi ajcxy ytigiŕy capxpí miydaacpi tigachyaty ayuc, e capxhuäcxy anajty ajcxy Dios y'ayuc. ⁷Jëyi anajty nimajmetz yëdijctijc huidibi ajcxy ñiibejt.

⁸Tugüig po' Pablo jim yhuäcxijpy, e yöydiib anajty ma judíoŕy ajcxy ñaymujctac capxhuäcxy Dios ytiy'ajt janch huinmic jotmic. Chi capxjotcidägy mayjäy miid Dios ytiy'ajt. ⁹Nijjëjity jotjuuñydijc ca' ajcxy ymibijcy, jëyi ajcxy jibic tzachnigapxy Jesús ytiy'ajt ma jäy ajcxy yhuinduu. Chi Pablo puyöydúutcixni. Chi abicy yajnicxy je mibijcpidijc ma tüg escueltijc. Hue' je' je' escuela huindzin anajty yxii Tirano, e jim Pablo Dios y'ayuc anajty capxhuäcxi jabom jabom. ¹⁰Mejtz jimijt

jadu'n jim chachyaj'ixpijcy, e tüg'óciy jäy ma je Asia ñaaxjot ymidoday ajcxy je Huindzin Jesús y'ayuc, je judíojäy etz huidi ca' yjudíojäyity. ¹¹E Pablo mayba'mjäy yajtzoocy miid Dios ymic'ajt etz ooy mijhuinma'n ytuñ. ¹²Ixti yajnicxy anajty ajcxy yhuít etz ypaayi huidi Pablo ñiníxc anajty ti ypanyii, e yajpaatcixy anajty pa'mjäy, e je' anajty miid chooccixy, e nañ je' anajty miid ca'oybi ypidzimy ma jäy ajcxy y'ay yjot.

¹³Chi nijéjity judíojäy huidi anajty huidi jtp tzoymdumbi, huidibi anajty yajpidzimgixyp ajcxy ca'oybi, jayajtzógaan tüg pa'mjäy miid je Huindzin Jesús yxii co huen yajyödydyii je ca'oybi. Chi ajcxy nimaygixy je ca'oybi:

—Hich miich yam nimaayb miid Jesús yxii, je huidi Pablo ycapxhuäcxp, yajyödyüt jada jäy.

¹⁴Jadu'n anajty y'idíitcixy je Esceva ymang ajcxy, je nihuixtucpi ajcxy. Je Esceva hue' je' anajty judíojäy etz nihuindzin'aty teedy'adii. ¹⁵Co je Esceva ymang ajcxy migapx je ca'oybi, chi je ca'oybi y'adzooy:

—N'ix'atypich je Jesús, e nnejhuüy-bich pin je' Pablo, e miich ajcxy, ¿mbin miich ajcxy?

¹⁶Chi je yéydijc huidi ca'oybi anajty miid, ytijcpégy tüg ma je' ajcxy, ymi-madactay je nihuixtucpi, e yqueectay ajcxy ma je tijc nihuädz ixhuädz etz tza-achí. ¹⁷Tüg'óciy jäy ajcxy huidi anajty tzinaayb jim Efeso, judíojäy etz huidi ca' yjudíojäyity nejhuyday ajcxy, chi ooy ajcxy chigiy e nimiyaaccixy e cö-maaygixy je Huindzin Jesús yxii.

¹⁸E mayjäy huidi mibijc Jesús y'ayuc ooy ajcxy ypocy nigapxtay, jadu'n nej anajty yi jibic mañ'ajt ajcxy ti mi'ijtcixy. ¹⁹E mayjäy tiibi anajty capxy je mañ'ajt necy yajminday tüg'óciy e no'ctay je necy ma jäy ajcxy yhuinduu. E co ajcxy maymujcy je libro tzou, chi naybaati jada' huixchigui'px majc mil plata

meen (moneda mexicana naybaati jaxnaxy jahueenjaty ycatüg migo'px jama-jcmocx tüg mil). ²⁰E je Huindzin Jesús y'ayuc ñigi anajty yhuäcx'idich, ñigi ymijtigiy'idich.

²¹Co anajty jadu'n ti ytuñyii ti yjadyii, chi Pablo yhuinma'ñypidacy co nicxy cogapxíhua'n je mibijcpidijc jim Macedonia etz Acaya. Chi anajty yjac-nicxa'n Jerusalén e jadu'n yminañ co jim chondäga'n jadügtecy e ñicxa'n jim Roma. ²²Chi quejxy jim Macedonia mejtz je ypubejtpi, Timoteo etz Erasto. Chi Pablo je' yjac-hui'my jecy jim Asia.

Canay'ayuc-huinjihuihuüi jim Efeso miid Dios y'ayuc ycixpi

²³Huin'it tiempo tzip oy pidicni jäy y'ocyumigni y'oc'oxigni miid Huindzin Jesús y'ayuc ycixpi. ²⁴Co je', je plateri huidi anajty yxii Demetrio, yaj'oyiy anajty ac plata Diana chajptijc'ung, e jadu'n anajty Demetrio etz jacjadyii jäy oy ymeeñybaatcixy miid je ytung. ²⁵Chi Demetrio huomujcy ymigügtijc je huidi jadu'mbi tung tumb, nimay ajcxy:

—Migügtijc, mnejhuüy'b ajcxy co miid jadayaabi tung huidi iich ajt ndu-unim, jada miid jotcujc ndzinaayim njugy'ajtim. ²⁶E miich ajcxy m'ijxpy mnejhuüy'b co je Pablo chach yaj'ixpijcy co ca' yi' diosity huidi jäy ajcxy yajcojpy. E Pablo ti ooy mayjäy capxjotcidägy, canan yaayi Efeso, nañ jadu'n ma tüg'óciy Asia naaxjot. ²⁷Mij jada xya-jtgoyaanim ma iich ajt n'adogii e nañ jadu'n je mijpi dios, je Diana, ytigoyipy, ca' ni pin occapxpaatni'py, je huidi cham mayjäy y'ojadajtpy tüg'óciy ya Asia ñaaxjot etz huindu'my naaxhuünybi.

²⁸Co jadu'n ajcxy midoy, chi ajcxy ooy yjotmätcooty, chi ytigiiy ajcxy huambi jihuiyb, chachminaangixy:

—¿Cömay jada Diana, yi efesiojäy ydiosa!

²⁹Chi ajcxy yajhuinmãnydigoyday je cajp jäy e majch ajcxy je Gayo etz Aristarco, huïdi tzoon Macedonia, metz yëydijc, huïdi Pablo anajty ajcxy ymiid huïdijtpy. Chi je cajpjäy ooy pahuijch pajugujcy ajcxy je Gayo etz Aristarco, yajnicxy ajcxy ma agujctijc huïnduu ma jäy ñaymugyïi. ³⁰Chi Pablo yjatigihuaañ jäy agujc, miidcapxañ miidmiydägañ anajty je mayjäy. E je mibijcpidijc ca' ajcxy a'ixiïy nicxy jiiïby ytiïgïy. ³¹Nañ jadu'n nijëjity Asia mijtunmiidpi huïdi anajty Pablo miid ñaymigüg'adyïi, yajniïgëjxy ayuc, co ca' huaad ñicxy ma jäy ñaymújicigixy. ³²Je mayjäy tügmucy anajty ijtcixy, ooy anajty yhuaangixy yjihuiïygixy, ca' anajty ajcxy ñay'ayuc-huïnjihuiïygixy. E je jacmaaybi ni ca' anajty nejhuïïygixy ti co chachnaymújicigixy. ³³Nijëjity jäy huïdibi anajty ajcxy mayjäy agujc, je ajcxy yajmiidmiydactay je Alejandro ti anajty tuunip jajtíp. Chi je judío jäy ajcxy tijpidzimy je Alejandro ma mayjäy agujc. Chi Alejandro cimiid tiy'ajt yejcy co huen amongixy. Je' anajty ñïgapxtüdamy judíoïjäy ajcxy. ³⁴Co je mayjäy nejhuïy co je' je' yjudfoïjäyity, chi ajcxy ytiïgïy huaambi jihuiïybi jahuenjaty ycamejtzhority, yminaangixy:

—¡Cömay ooy yi Diana, yi Efeso jäy ydiosal!

³⁵Chi je cajp jaaybi co anajty je jäy ti yaj'amoongixy hueeni, chi ajcxy nimay:

—Efeso jäy, tüg'óciy yi naaxhuïnyjäy nejhuïy co jada Efeso cajp yi' cuend'ajtp yi Diana chajptijc, je' Diana huïdi ooy ti yajcömay, etz yi Diana ñinicx huïdi cä'u tzajpcixy. ³⁶Ca' huaad ni pin yminañ co ca' yjanchity. Amongix, ca' ti mdúngixipy pen ca' jayijp yaxxon mhuinmaaygixy. ³⁷Com jada yëydijc ajcxy tiïbi myajmiingixy, ca' ma ytundigooygixy, ca' yi' ma ajcxy jibic capxcixy ma miich ajcxy mdiosa Di-

ana. ³⁸Pen Demetrio etz huïdijaty miid ytuñ pen ymiid xiïuin miid pinjaty, paady tungmiidpi etz tiydundac jiiïjity. Jëbi nigapxy ma tungmiidpi, jëbi miñ xyipy ñayñïgapxtüutigixy. ³⁹E pen huïngbi ayuc huïdi miich ajcxy mbijct-zooyb, copity jada y'oyihuiy ma jäy naymugyïi. ⁴⁰Ymiid jada ayo'n co nicxy nayyajxiïuim co jäy cham ñaymihuididyïi miid jada ycixpi nej yam ytun-yii yjadyïi e ni ti tiy'ajt iich ajt ngane-jhuïïyim nej nminaanim pen ji anajty xyaj'amidoohuim miid co jäy cham chachhuaangixy chachjihuiïygixy.

⁴¹Co jadu'n miydactay, chi ycapxycijxy miid je naymujcpidijc.

Pablo ñicxy jim Macedonia etz Grecia

20 Co je cajp jäy ycapxy'ayuc xeemy, chi Pablo huoomujcy je mibijcpidijc, e jaccapxhuiy ajcxy chi ycapxycijxni, chi chooni Efeso ñicxy jim Macedonia ñaaxjot. ²Cajp cajp Pablo oy co'ixiy je mibijcpidijc jaccapxhuiy ajcxy. Chi Pablo yja'ty jim Grecia ñaaxjot. ³Chi Pablo yhuäcxijpy jim tugüg po'. Jim Grecia Pablo anajty ybarcotigihuañ ñicxañ Siria. Co Pablo oy nejhuïy co judfoïjäy ajcxy ti yajnihuinmayiyii yaj'ögañyïi barcojoty, chi yhuinma'nyбаты co huimbidañ tegyi'm, ñaxañ jadüg'oc Macedonia. ⁴Pablo mayjäy miid ñicxy, miidnicxy je Sópater huïdi anajty cogajp Berea, etz Aristarco, etz Segundo huïdi anajty cogajp Tesalónica, etz Gayo huïdi anajty cogajp Derbe, etz Timoteo, etz nañ jadu'n Tíquico, etz Trófimo huïdi tzoon jim Asia ñaaxjot. ⁵Co jada mibijcpidijc ajcxy ñicxy jayijp, chi ajcxy xy'ahuijxyich jim ma je cajp huïdi xiï Troas. ⁶Co xiï ñajxtay mina yajcaay je tzajcaagy je huïdi ca' miidity levadura, chi iich ajcxy ndzooni jim Filipos barcojoty. Co miïgoox xiïni, oy

iih ajcxy naybáatigixy jim Troas. Jim iih ajcxy yhuáčxijpy huixtujc xii.

Pablo co'ixiiy je mibijcpidijc jim Troas

⁷Domingo xii ajcxy ñayyöy-mujci je mibijcpidijc chajcaagy ytuju-huáčxaangixy, e Pablo anajty ymígügtijc yjacyaj'ixpijcpy. Je' co anajty com jabom chonaani, paady oy ayuc jacyajyoñixti ycuju-hua'cxhumi. ⁸Jiiby anajty canaag lámpara ytiicxy ma ajcxy anajty ti yöymujccixy ma tüg cuarto huidi anajty oy ycixity. ⁹E tüg yeeg'anäg huidi anajty yxii Eutico, ma ventana aguu anajty y'iñäy. Com Pablo jecy oy yaj'ixpijcy, chi je yeeg'anäg ymäymajtzi, e tugiig nihuijtzpety anajty ycixity je tijc ma ycäy. Chi ajcxy yajpidigy ögy. ¹⁰Co Pablo yminajcy, chi ñaygijxnajaji amineenmujcy je yeeg'anäg huidi anajty ti ycäy. Chi Pablo nimay ymígügtijc:

—Ca' mdzigiiygixy, juugy jada.

¹¹Chi Pablo jadüg'oc ypejty ma je cuarto cixpi, chi chajcaagy tuju-huáčxy e yajcaay ajcxy, e jadu'n Pablo yjacmiydacy co oy xiimiiyñ. Chi ycapxycijxni miid je' ajcxy, chi ñicxni. ¹²E je yeeg'anäg huidi anajty ti ycäy, chi ajcxy yajnicxy juugy, e ooy ajcxy yjotcugiy nidüg'óciy.

Choñ ajcxy Troas ñicxcixy Mileto

¹³Chi iih ajcxy jayijp nicxigy barcojoty jim Asón co anajty jim nyajt-zonángixich Pablo, com ti anajty jadu'n miidnayñimáayigixich co je' tegyi'm anajty ñicxa'ñ. ¹⁴Co iih ajcxy naybaatti jim Asón, chi Pablo ybarcotigiiy miid iih ajcxy. Chi iih ajcxy ñicxy jim Mitilene. ¹⁵Chi iih ajcxy jim ndzoñ, chi com jabom iih ajcxy najxy mihuingon Quío, comaax iih ajcxy nja'ty jim ma barco jättac huidi anajty yxii Samos. Jim Trogilio iih ajcxy nbocxy,

com jabom iih ajcxy nja'ty jim Mileto. ¹⁶Chi Pablo ca' ñicxa'ñ jim Efeso co ca' yhuáčxiba'ñ jim Asia ñaaxjot, com tzojc anajty yjáda'ñ Jerusalén, com jim anajty yajnaxa'ñ Pentecostés xii.

Pablo yajmiidmiydacy je huidibi ajcxy ane'mb je mibijcpidijc

¹⁷Jim Mileto anajty Pablo, chi capxyñiguejxy huidi ajcxy nigohuajc'ajtp je mibijcpidijc huidi ajcxy jim Efeso. ¹⁸E co ajcxy miin, chi Pablo yminañ:

—Miich ajcxy mnejhuuiyb jadu'n nej iih ti njä'yatyich ma miich ajcxy tüg'óciy je xii je tiempo nej oga'n nja'tyich ya Asia. ¹⁹Jecy iih ooy ti n'ityich miid miich ajcxy, nduñich ma nHuindzin Jesús ytung miid yung naxy njot nhuinma'ñich, etz miid huinni jotmay, etz ti may ayo'n nyajnaxyich ma yi judíojäy ajcxy. ²⁰Ca' ti n'ixmachich je ngapx'ayuc huidi oyip miid miich ajcxy ycixpi. Ti nyaj'ixpicxyich mayjäy'agujc etz tijc tijc. ²¹Ti ndiy'ajt yecyich ma judíojäy etz cham ma huidi ca' yjudíojäyity. Nnimaydaayich co huen jothuimbijtcixy ma Dios, etz huen mibijccixy iih ajt nHuindzin Jesucristo. ²²Jadachambi nicxpich jim Jerusalén; adzip je Espíritu Santo xyquexyich e ni nganejhuuiyich ti iih jim xyjadamy. ²³Co iih cajp cajp ma nnicxyich, je Espíritu Santo xyajnejhuuiybich co jim Jerusalén jäy ajcxy xypidäga'ñich pujxtigoty etz jim ajcxy xychaachytuna'ñich. ²⁴Yi jadu'mbi ayuc ca' iih nduñich cuendi, jada njugy'ajtich ca' ti tzoohuity. Jëyi janchtiy co nyajcixipyich jada tung jotcujc, e nguydunipyich je Huindzin Jesús y'ayuc, je tiibi xyajnbicyich jada tung. Ngapxhuáčxibich yi oybi Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt jadu'n nej Dios may'ajt ti tuñ miid jäy ajcxy ycixpi.

²⁵ E jadachambi nnejhuuñyibich co miich ajcxy ma ti ngapxhuäcxyich Dios y'ayuc, ca' miich ajcxy xy'ocjac'ixcixni jadügtecy. ²⁶ Paady cham nnimäyich miich ajcxy, ca' ni ti ngo'adzohuipxyich miid miich ajcxy ycixpi. ²⁷ Com ti ngapxhuäcxyich ma miich ajcxy tüg'óciy je Dios y'ayuc je Dios yhuinma'ñ. Ni ti ayuc ni ti yti'yajt ti ngacoyüchich ma miich ajcxy. ²⁸ Naycuend'ájtigixy c'i'm etz cuend'ajtcixy tüg'óciy jäy ajcxy huidi yajmij'ajtp je Huindzin Jesús, jadu'n ajcxy nipaady nej tügpicy cöbixy, etz miich ajcxy huidi nigohuajc'ajtp je mibijcpidijc jadu'n miich ajcxy nipaady nej cöbixy cuend'ajtpi. Je Espíritu Santo ti xyaññibjccixy co mgüend'adipy ajcxy yi Jesús yjäy, huidi ti cojuuy ajcxy ypocy miid yci'mni'py co y'o'cy.

²⁹ Chi Pablo yjacminañ:

—Nejhuuñyibich co ya ndzóonibich miinip huingbi jäy huidi yajhuinma'ñyidigoyam mibijcpidijc, jadu'n nej ahua'n iyujc huidi cöbixy tzüdzip.

³⁰ Ji ma miich ajcxy ji jäy yaj'ixpigam anñi ma yjapadyii yaj'ixpigipy tiy'ajtp oybi jigix yi mibijcpidijc ypanicxiyib.

³¹ Naygüend'ájtigix, mjäymedziyib ajcxy jadu'n nej iich tugüg jimijt ti nyaj'ixpicyich xiim tzuum jabom jabom, miid huinnii jotmay ti nyaj'ixpijccixy miich ajcxy nidüg nidüg.

³² Jadachambi iich, nmigügtijcich ajcxy, Dios miich ajcxy nyajpuhuaniyib, nyajmihui'maamyich miich ajcxy Dios y'ayuc jadu'n nej Dios ajtp xychojcm xyjihuiyim. Ma Dios y'ayuc miich ajcxy mbaadipy mic'ajtp ma yi mibijcin, e mbaadipy ajcxy it lugar ma Dios quipxyi miid ajcxy nidüg'óciy tiibi yajhuäch yjot yhuinma'ñ. ³³ Ni ti iich ti nga'adzocy, ni pin yhuit ymeen huidibi n'ocjediibich.

³⁴ Miich ajcxy mnejhuuñyib co ti nduñich, miid ngi'mgijich c'i'm ti nnaymöyijich huidi nyajmayajtpyich etz nañ jadu'n ti nbubetyich nmigügtijcich huidi iich

anajty nmiid. ³⁵ Iich miich ajcxy ti nyajni'ixiiygixy nej jëbi mdungixy, nej jëbi mbubéjtcixy migügtijc huidi pa'm'ijtp, etz huidi tijaty yajmayajtp. Jäymedzi ajcxy je Huindzin Dios y'ayuc co yminañ: “Jacjotujc je' huidi yejcp, ca'ydi huidibi yajmooyb.”

³⁶ Co jadu'n ycapxtay, chi Pablo ycoxtinay'ahuuñy miid je' ajcxy, e mibijctzoy ajcxy Dios. ³⁷ Ytiigiyy ajcxy yaaxpi nidüg'óciy, e mineen ajcxy Pablo etz tzücxy. ³⁸ Ooy ajcxy jihuiñy nej anajty ti ñimäyigixy ajcxy co ca' yjac'ixiiyb ajcxy jadügtecy. Chi ajcxy oy najtzhuohuiñy jim ma barco.

Pablo ñicxy jim Jerusalén

21 Co iich ajcxy ngapxycijxy miid je mibijcpidijc, chi iich ajcxy nbarcotigiyy, tiyyi nicxy iich ajcxy jim Cos. Com jabom ndzooñich Cos nicxy iich ajcxy jim Rodas. Chi iich ajcxy ndzooñ Rodas nicx iich ajcxy jim Pátara. ² Jim Pátara iich ajcxy nbaaty tüg barco huidi anajty najxp Fenicia ñaaxjot. Jim iich ajcxy nbarcotigiyy jadüg'oc, chi iich ajcxy nnicxni. ³ Chi iich ajcxy mmij'ijxy Chipre je naax mejy'agujcpi, anajty'amy je' yhui'my. Jacnicxy iich ajcxy Siria ñaaxjot, chi je barco ytiigiyy ma yjät-tac jim Tiro co jim anajty chimydajc yajhuñma'ñ. ⁴ Jim iich ajcxy nbaty jäy huidi anajty yajmij'ajtp Jesús, chi nmiidhuäcxiyjich ajcxy huixtujc xii. Je' ajcxy je Espíritu Santo yajnejhuuñy co Pablo ay'o'n padañ Jerusalén, paady ajcxy ni-may Pablo co ca' huaad jim ñicxy. ⁵ Co huixtujc xiibi yca'pxy, chi iich ajcxy ndzooni. E tüg'óciy mibijcpidijc miid y'ung ytöxyjic oy xytüjijphuohuñyigixyich cajppa'. Jim ma mejypa' ngoxtinay'ahuuñy iich ajcxy, chi iich ajcxy nmibijctzoy Dios. ⁶ Huin'it iich ajcxy ngapxycijxni, chi nbarcotigiyyñi iich ajcxy e je mibijcpidijc yhuimbijtni ajcxy ma ytijc.

⁷ Co iich ajcxy ndzooñ Tiro, chi nicxy iich ajcxy Tolemaida. Jim iich ajcxy ngapxpcxich je huidi anajty ajcxy mijpidaacp Jesús, e nmiidhu'i my iich ajcxy jim tüg xii. ⁸ Com jabom iich ajcxy ndzooñ Tolemaida miid Pablo etz pinjaty iich ajcxy anajty nmiid. Chi iich ajcxy nja'ty jim Cesarea. E chi iich ajcxy nicx ma Felipe ytije, je huidibi anajty capxhuäcxy Jesucristo ytíy'ajt je oybi. Je' je' huidi tuun je nihiuxtujcpi taabi ajcxy caayin uucin yajhuäcxy jim Jerusalén oga'n. Chi iich ajcxy nhu'i my miid je'. ⁹ Felipe midaax anajty ñiix miidity, ca'ni anajty ajcxy ypijccixy. E je' ñiix ajcxy anajty Dios y'ayucnajtzcaxpiiyipy. ¹⁰ Ti anajty iich ajcxy jim nhuäcxipy canaag xii co oy yjätý tüg ayucnajtzcaxpiiyibi huidi anajty yxii Agabo, jim anajty ti chooñ Judea. ¹¹ Chi Agabo y'oy xycogapxiygixy ma iich ajcxy njättac. Chi Agabo Pablo yhuin huijtzäcci, e je' miid ñaygixojtz ñaydecyxojtzi, chi yminañ:

—Je Espíritu Santo jadu'n minamb co jim Jerusalén jadu'n judíojäy ajcxy cixodza'n tecyxodza'n jada huin yhuindzin, e nañ ceyega'n ajcxy ma huidi ca' yjudíojäyity.

¹² Co jadu'n yajmidoy, iich ajcxy etz je Cesarea jäy ngohuaniiy iich ajcxy Pablo co ca' huaad nicxy jim Jerusalén.

¹³ Huin'it Pablo y'adzooy:

—¿Nej co myaaxcixy miid iich ycixpi? ¿Nej iich miich ajcxy co njot nhuinmañ xyaj'amutzäiyyi? Iich nayyéjcbich miid naygixodzii naydecyxodzii, nañ jébi n'ögibich jim Jerusalén miid je Huindzin Jesús ycixpi.

¹⁴ Co ca' iich ajcxy mimadacy nicxy nyajhu'i mgixyich Pablo, chi iich ajcxy n'amooni, chi iich ajcxy ñayñiimaayí:

—Huen cuyduñ je Huindzin Jesús chojcin.

¹⁵ Co jadu'n yjajti, chi iich ajcxy ndzonii ni'ixiiy e chi iich ajcxy nicxy jim Jerusalén. ¹⁶ Miid nicxy iich ajcxy ni-

jéjity mibijcpidijc huidi tzoon Cesarea, e nañ tzoon anajty tüg Chipre jäy huidi anajty yxii Mnasón, jecyip anajty jijp-tigiyiiyñi jada mibijcin e je' iich ajcxy nicxy xyajjättägaangixy.

Pablo oy cogapxiy Jacobo

¹⁷ Co iich ajcxy nja'ty jim Jerusalén, chi je mibijcpidijc iich ajcxy xycöbijc janch jotcuje. ¹⁸ Com jabom iich ajcxy nicxy miid Pablo, y'oy iich ajcxy ngogapxiy Jacobo, e jim anajty tüg'óciy huidi nigohuajc'ajtp je mibijcpidijc. ¹⁹ Chi Pablo ymigügtijc capxpcoxy, e yajmiidmiydacy ti anajty Dios ti tuñ miid yí' ma yí jäy ajcxy huidi ca' yjudíojäyity. ²⁰ Co ajcxy jadu'n midooy, chi ajcxy huin'iiy jäymejch yí Dios, chi ajcxy Pablo nimay:

—Migüg Pablo, miich mnejhuuiyb co ya canaag mil jäy ti mibicy Jesús, e yjactimminañ ajcxy co copicy nguyduunim Moisés ycötujcin je jecyip. ²¹ Ti ajcxy yajmiidmiydägyii co miich mdzachjäyay'ixpicy ma tüg'óciy judíojäy huidi ajcxy jigüegy adzinaayb co ca' huaad tuñycuenti Moisés ycötujcin je jecyip, etz ca' ycopicyity co tiy'ajttäygixipy y'ung, etz ni ca' ycopicyity payöyipy iich ajt ngostumbre. ²² ¿Ti huaad nduunim? Jotmädam ajcxy co nejhuihuipy co ya miich ti mjäty. ²³ Hue' janchtiy jadu'n miich mdunipy: cha midaax yéydijc huidi cuydunamy tüg huandaacin. ²⁴ Miidnicxy je' ajcxy, nicx nayyajpocynihuaatzi miid yí' ajcxy, e miich mgojuydayipy nej anajty ajcxy ypadyii je meeñyduñi. E chi ajcxy myajcöme'pxipy cödza'm, e jadu'n je jäy ajcxy huinjihuiydähuipy co ca' yjanchity jadu'n nej xyñimiyaaccixy, jéyi co miich nañ jadu'n mguydun je Moisés ycötujcin je jecyip. ²⁵ Huidibi janchtiy jadu'n nej yí huidibi ajcxy ca' yjudíojäyity, e ti mijpidaaccixy Jesús,

ti ñich yi' ajcxy nijayñiygixich co ca' túngixipy cuenti jada jadu'mbi judíoñy ycostumbre. Je' janchtiy co ca' huaad tzútzcxixipy je tiñbi jāy yajhuindzigiy ídolos, ni ca' huaad jñcxcixipy ni'py, etz ni ca' ajcxy tzúdzipy huیدی yo'c-huیدی ti y'ögy, etz ca' ajcxy huingbi töxyjāy miğapxtigóoygixipy.

Chi ajcxy majch je Pablo ma Dios ytjic

²⁶ Chi Pablo miid nicxy je nimi-daaxpi yēydijc, com jabom ajcxy nayya-jpocynñihuaatzi ajcxy, chi ajcxy ytiğiiy ma Dios ytjic, e chi ajcxy ytiy'ajt yejcy ma judío teedy ti xii ycixa'ñ je nayya-jpocynñihuađzi, etz ti xii huindzigi'ñ iyujc cīyegaangixy nidüg nidüg.

²⁷ Ma anajty yca'pxaani je mihiixtu-jcxñbi nijējity judíoñy, choon jim Asia, chi ajcxy ijxy Pablo ma Dios ytjic. Huin'it ajcxy je mayjāy majch Pablo, yajhuangoty yajjihuiygoty, ²⁸ chi ajcxy yam chachminaangixy:

—¡Israel jāy ajcxy, pubejtcich ñich ajcxy! Jada je' je yēydijc huیدی xi ya tzach nigapxp ni'ojñiyb judíoñy ycostumbre, Moisés ycötújcín, etz nDios ytjic. E jadüg nax ti yajtiğiiygyxy griegoñy ma Dios ytjic, yajjibiciygyxy jada it lugar huätzpi. (Com ca' ñigödúcyity nicxy griegoñy ytiğiy ma Dios ytjic.)

²⁹ Paady anajty jadu'n yminaangixy je huیدی ajcxy majtz je Pablo, com co ijxy ajcxy Pablo miidhuidity cajpjoty je Tró-fimo, huیدی anajty cogajp Efeso. Hue' anajty tjicxy co Pablo ti miidtiğiy Tró-fimo tzajtgoty.

³⁰ Tüg'óciy je cajpjāy yjotmätcottay, miññ ajcxy poyigy majch ajcxy je Pablo yajpidzimy tzajtgoty pahuijch pajugujcy. Chi ajcxy mic'amy agñiy Dios ytjic. ³¹ Yaj'ögamyb anajty ajcxy Pablo. Chi je soldado huindzin ayuc midoy co tüg'óciy je cajp jāy ajcxy ti chachhuaangixy chachjihuiygyxy. ³² Je soldado huindzin

huodzonday ysoldado ajcxy, e chi ajcxy ñicxy poyigy ma je mayjāy yhuaangixy yjihuiygyxy. Co je mayjāy ajcxy ijxy miñ soldado ajcxy miid yhuindzin, chi ajcxy ixmajch Pablo ca' ocjaccójxcixni. ³³ Co je soldado huindzin jim ja'ty, chi yaj-majtzi je Pablo, ni'anēmdi y co huen cix-ochyiy miid mejtz cadena. Chi yajtiy pin je' anajty, e ti ti tuñ. ³⁴ Chi je mayjāy ajcxy ytiğiiy huaambi jihuiybi, e jadu'n je soldado huindzin ca' ni nej huinjihuiy miid je ne'mbi. Chi ni'ane'mdiy co huen Pablo yajnicxyiy ma cuartel. ³⁵ Co jim ya'ty ma cuartel pedi-ydac, chi je soldado ajcxy ciyigy Pablo, co anajty je mayjāy chachjottigoyñājxcixy tzachyaj'ögaangixy anajty Pablo. ³⁶ Tüg'óciy je mayjāy pamiingixy axam je soldado ajcxy, yam chachminaangixy: —¡Huen ögy!

Pablo ñaygohuaani ma je mayjāy

³⁷ Co anajty yajtiğihua'ñiyii cuartel ti-goty, chi Pablo miğapxy je soldado huindzin miid griego ayuc, yminañ:

—¿Nej jēbi ii nmiidmiydāgy tüg'aa metz'aañ?

Chi je soldado huindzin y'adzooy:

—¿Nej mjaity miich griego y'ayuc?

³⁸ ¿Nej ca' jada' miich jējity je egipcio jāy huیدی namni tzip yajpidēcp, e huobidzimy midaax mil jāy yaj'öcpí, miid nicxy ajcxy jim miñtiğiduum?

³⁹ Chi Pablo nimay je soldado huindzin:

—ñich judíoñy ñich, jim ngogájpdiyich Tarso, tüg miçajp huیدی yajpatpi jim Cilicia ñaaxjot. Tun may'ajt miñ mayjāy n'ocmiğapxich.

⁴⁰ Co je soldado huindzin a'ixñiy, chi Pablo ytinay'ahuiy ma je cuartel pedi-ydac, e cimiid ytiy'ajt yejcy co huen amoongixy. Co je mayjāy ajcxy y'amoday, chi miğapxcoty miid hebreo ayuc yminañ:

22—Migügtijc etz mij'anäctijc, mi-dooigixy jadu'n nej iich yam nnayñgapxtüdyii.

²Co je mayjäy ajcxy midoy co ymigápxigixy miid hebreo y'ayuc, chi ajcxy y'amonday, chi Pablo yminañ:

³—JudíoJay iich. Jim Tarso nma'xung'ajtyich, Cilicia ñaaxjot. E ya Jerusalén ti nyeegyich. Ixpijcich ya ma Gamaliel, etz yajxon Gamaliel ti xyaj'ixpijyich ajt nmij'ap nmijteedy ytiy'ajt etz ycötújcín. Njatyim nyajmij'ajtpyich Dios jadu'n nej miich ajcxy Dios maymij'ajtcixy cham. ⁴Jecy ti n'ixhuidity ti nbahuidityich je jäy ajcxy huidi anajty mijpidaacp Jesús y'ayuc, nyaj'öctähuaamyich anajty, e nyajnicxpyich anajty mach yëdyijctijc etz töxyjäydijc, nbidägyich anajty ajcxy pujxtigoty. ⁵Je teedy mijtungmiidpi etz tüg'óciy mij'anäctijc ymiid tiy'ajt, co iich ajcxy xymooyich cötujcín, e nnicxyich anajty jim Damasco ma nmigügtijcich yi judío jäy ajcxy. N'ixtäyich anajty je jäy ajcxy huidi Jesús y'ayuc mijpidaacp, madza'ñich anajty ajcxy, e nyajmiina'ñich anajty ajcxy ya Jerusalén huen yajtzaachytunggixy.

Pablo nimiydacy nej yjothuimbijty

⁶Co iich anajty ndüyöyich mihuingon Damasco, cujc yxi anajty, chi janch timitiini ytiicxgy juhuidity jadu'n nej jün ma iich, hue' anajty choon tzajpjoty.

⁷Chi jim ngidaayich, huin'it nmidooyich tüg ayuc xyñimäyich: “Saulo, Saulo, ¿ti co xypahuidijttägyich?”

⁸Huin'it n'amidooyich: “¿Mbin miich, Huindzin?” Chi xy'adzooyich: “Hich je' je Jesús je huidi cogajp jim Nazaret, je huidi miich mdzachpahuidijttacpy.”

⁹Pinjaty iich anajty nmüid y'ixx je' ajcxy je tiicxin, chi ajcxy ooy chigüy, e ca' ajcxy huinjihuuy je ayuc huidi anajty nmigapxyiijich. ¹⁰Huin'it nnimaayich: “¿Ti jëbi nduñich, Huindzin?” Chi je

Huindzin Jesús xy'adzooyich: “Pidig e yajyöy mdu', nicxy jim Damasco, jim myajnimähuiyb tüg'óciy ti jëbi mduñ.”

¹¹Je tiicxin hue' je' xy'ixmajchich huiintz. E chi je nmigügtijcich xyhuijtzoonich ajcxy cigixy, xyajja'tyich ajcxy jim Damasco.

¹²Jim Damasco anajty chinäy tüg yëdyijc huidi anajty yxi Ananías, je huidi anajty ooy cuyduñ Moisés ycötújcín je jécyip. E judíoJay ajcxy huidi jim tzi-naayb ooy cömaaygixy co ooy y'oyjäyity.

¹³Chi Ananías ymiñ ma njättaacich, e ytinay'ihuuy ma iich nmijc, chi xyñi-maayich: “Migüg Saulo, iixgich jadüg'oc huinjemy.” Tim huin'ity n'ixxigiyich.

¹⁴Chi Ananías xyñi-maayich: “Je Dios huidi ajt nmij'ap nmijteedy ojadajt, je' ti xyhuin'ixy jigix mnejhuihuipy Dios yhuinma'ñ, etz m'ixixy je tudäcypí jäy, e mmidohuipy yci'm ayuc huidi ycapxpy.

¹⁵Dios ti xyhuin'ixy jigix nicxy mdüy'ajt yecy ma tüg'óciy naaxhuinyjäy, etz mnimiydägipy nej ti m'ixy ti mmi-doy. ¹⁶Jadachambi, ¿nej co mhuäcxipy? Pidig etz nübet. Mibijctzou Dios jigix mbocy ñihuädzipy.”

Pablo nimiydacy nej oy yajquexy ma je huidibi anajty ajcxy ca'p yjudíoJayity

¹⁷Co nicxnich jadüg'oc Jerusalén, chi nnicxich ma Dios ytijc, oy Dios nmibijctzoooyich. Chi iich jüby tzajtigoty n'ixmañyiyich. ¹⁸N'ixyich je Huindzin Jesús e xyñi-maayich: “Pidzim ya Jerusalén mic'amy, ca' je Jerusalén jäy ajcxy cöbigipy miich m'ayuc jadu'n nej xyñigapxa'ñich.” ¹⁹Huin'it n'adzooyich: “Huindzin Jesús, yi jäy ajcxy ñejhuuyb co iich anajty nnicxich huen huidi judíoJay naymujctac n'ixtäyich yi jäy ajcxy huidi miich m'ayuc xymibijcíp, ti nbidägyich anajty ajcxy pujxtigoty, ooy iich ajcxy yi' ti ndzaachytuñ ti nga'oyduuñich. ²⁰Co ajcxy yaj'ögy

je Esteban, miich mdumbi, huidi miich m'ayuc xycapxhuäcxip, jim iich anajty nañ jadu'n yajpaady. E ooy njäygidacyich co ajcxy yaj'o'cy, ixti ngüend'ajtich je' ajcxy yjocxhuit huidi Esteban yaj'o'c." ²¹ Chi iich nHuindzin Jesús xyñimay: "Cham iich miich nguexy jüguëy it ma yi jäy ajcxy huidi ca' yjudío'jäyity."

Pablo, ma je comandante yc'ram

²² E yabaad je mayjäy y'amido'ijty Pablo y'ayuc, chi ytigiyy ajcxy huambi jihuiybi chachminaangixy:

—¡Huen öc yijibi yëydijc! ¡Ca' huaad yjactzinäy!

²³ Yam yhuaangixy yjihuiyigixy, yam yjocxhuit tzachjengixy, etz naaxhuaay tzachyujc-huicixy. ²⁴ Chi je soldado huindzin ni'ane'mdiyy co huen Pablo yajnicxyii cuartel tigoty, e ni'ane'mdiyy co huen ci'adyii jigix nigapxip ti ti tuñ co je jäy ti ymibidigyii. ²⁵ Ti anajty ajcxy cïxojtzcixy, e chi anajty ajcxy tzaachytunaangixy co Pablo nimay je capitán huidi anajty huinduy:

—¿Ti cötüjcin miich ajcxy miid co mdzaachytunañ tüg romanojäy, ni ca' ajcxy jayijp mdiyduñ?

²⁶ Co jadu'n midooy je capitán, chi ñicxy oy yajnimäy je comandante:

—Ixcim nej mduñ yi jäy, com hue' yi' romanojäy.

²⁷ Huin'it je comandante ymijhuägy ma je Pablo, chi y'amidooy:

—¿Nej janch co miich mromanojäyity?

Chi Pablo y'adzooy:

—Janch.

²⁸ Huin'it je comandante nimay Pablo: —Meeñgyxy iich jada nbaaty co naydijyijich romanojäy.

E chi Pablo y'adzooy:

—Iich ti nmibi'c'ajtich yi'.

²⁹ Miid jëyi, je huidibi anajty ajcxy c'adam je Pablo, chi puyöydúutcixni.

Nañ jadu'n je comandante ooy ñay'adzigiyyi, miid co cïxojch Pablo miid cadena.

Pablo ma je judío'jäy ajcxy yjuntitungixy

³⁰ Com jabom je comandante co anajty nejhuihuañ ti ycixpi co ti xyxyii je Pablo yi judío'jäy, huen yajminagyii cadena ma Pablo yci'. Chi ane'my co yajhuomujci je teedy tungmiidpi etz je judío mij'anäctijc. Huin'it je comandante yajnicxy Pablo ma je huindzindijc etz ixpicytjic anajty ti ñaymújcigixy.

23 Huin'it Pablo yaj'ijxpejty je mayjäy huidi anajty ti nayyöymújcigixy, e chi ajcxy nimay:

—Migügtjic, Dios y'ijxpy ñejhuiyib nej iich ti nduñ maabi nyeecpidzimyich, tudägy n'ityich ixti chambaadni.

² Huin'it je Ananías, je teedy mij-tungmiidpi, ni'ane'mdiyy Pablo co huen yaj'accojxgy. ³ Chi Pablo yminañ:

—¡Dios xychaachytunipy miich huidibi mnyabidaacip nej jihuiy ooy mdudägyjäyity, e ca' yjanchity! Paady miich m'ñäy ma cötujctac jigix nyajtydunipyich nej je ley y'ane'my. Chi mmidundigooy je ley co ti xyajcojxyijich.

⁴ Je jäy ajcxy huidi anajty jim minañ:

—¿Jadu'n miich mmigapxtigoy yi Dios ymijtungmiidpi?

⁵ Chi Pablo yminañ:

—Migügtjic, iich ca' anajty nejhuiyich, pen yi' je' Dios ymijtungmiidpi. Com jaybety jadu'n ma Dios ñecy: "Ca' huaad jibic mnigapxipy huidi tungmiid ijtp ma miich mjäy."

⁶ Huin'it Pablo ijxy nejhuiy co jim junti'joty mejtzpicy ixpicytjic anajty jim, jim huidi saduceo y'ixpijcin ymijpidacp etz nañ jadu'n jim huidi fariseo y'ixpijcin ymijpidacp, chi Pablo yminañ mic:

—Migügtjicich, fariseojäy iich, nañ jadu'n ndeedyich fariseojäy je'. Cham

nyajtiyduñich miid jëgixpi co nmibicyich co Dios yajjugypigipy jäy tiibi y'öccixy.

⁷Co Pablo jadu'n yminanday, chi fariseojäy etz saduceojäy miñ xyipy ajcxy ca' ñay'ayuc-huinjihuiyi. Chi je naymujcpidijc ajcxy ñaybije-huäcxi. ⁸Je' co je saduceojäy yminaangixy co o'cpi ca' yjugypigipy, ni ca' ji ängel ajcxy, nañ ca' jäy y'alma, nañ ca' ji je Espíritu Santo, etz ni ca' ji mujcu' ajcxy. Je fariseojäy ymibijcpy je' ajcxy co yjiijity ängel ajcxy, co öcpi jugypigaangixy, co je Espíritu Santo yjiijity, co jäy ajcxy miidity y'alma, etz co mujcu' ajcxy yjiijity. ⁹Tüg'óciy jäy ajcxy ma je naymujctac ytigiiy huambi jihuiybi. Chi nijëjity fariseojäy huidi ni huindzin'ajtpy je Moisés ycötújcín nigapxtuty Pablo yminañ:

—Jadayaabi jäy ca' ti pocy ti tuñ. Ca' yjegyity ti jada' ymígapxyii tüg espíritu o tüg ängel.

¹⁰Chi je mayjäy anajty ooy mic ti ñayyajjot'ambícgixy. Je soldado huindzin tzigiiyb anajty co Pablo y'ahuoonñihuiyb y'agidzihuiyb, paady ni'ane'mdiy huen yi soldado ajcxy yajpidzimgixy juntijoty e yajñcxcixipy yi Pablo jadüg'oc ma cuartel.

¹¹Huin'it coodz ñayguëxici je Huindzin Jesús ma Pablo ymijc, nimaayi:

—Jotmicpic Pablo, com jadu'n nej ya Jerusalén ti xyñigodiy'ajt'átyich, nañ jadu'n xyñigodiy'ajt'adipyich jim Roma.

Ixtaaygixy huinma'ñ nej huaad Pablo yaj'öccixy

¹²Com jabom nijëjity judfojäy ñaygapxi co yaj'ögaangixy Pablo. E chi ajcxy capxcödujcy ñay'iibojci ñaygapxpojci co ca' ycayaangixy y'ügaangixy ixti cooni ajcxy yaj'öccixipy Pablo. ¹³Nihuixchiguipx naxy anajty yëydijctijc huidi ajcxy jadu'n naygapxi. ¹⁴Chi ajcxy

ninixy je teedy ajcxy huidibi mijtungmiid etz judío mij'anäctijc, nimay ajcxy:

—Iich ajcxy ti ngapxcödujccixy co ca' ngayáangixyich n'ügáangixyich ixti cooni iich ajcxy nyaj'öcip Pablo. ¹⁵Jadachambi miich ajcxy, etz jacjadyii ixpicytijc mij'anäctijc nidungiiygixy ma je soldado huindzin, co huen jabom yajminyii Pablo jadügtecy ma miich ajcxy. E aaniidaaccixy co jacyajxon yajtiyduna'ñ, e ni'ixi iich ajcxy anajty n'ijectixy co Pablo nyaj'ögibich ca'ni anajty yjäty ma naymujctac.

¹⁶Pablo chi' ymang nehuiiy nej je' anajty ti ñaygápxigixy, chi ñicxy ma cuartel oy Pablo yajnimäy. ¹⁷Huin'it Pablo yaaxi tüg soldado huindzin, e chi nimay:

—Yajnicx jada yeeg'anäg ma je comandante, ymiid yi' ayuc ti nigapxaamy.

¹⁸Chi je soldado huindzin yajnicxy je yeeg'anäg ma je comandante, e chi nimay:

—Pablo, je machyjäy, ti xyaaxyich, ti xyñimäyich co nmüidminipyich jada yeeg'anäg, ymiid yi' ayuc huidi ñgapxaamy ma miich.

¹⁹Chi je comandante majch je yeeg'anäg ma yci', e yajnicxy abicy, chi yaj'amidooy:

—¿Ti xyajnimähuaamyich?

²⁰Chi je yeeg'anäg yminañ:

—Yi judfojäy ajcxy ti ñaygápxigixy co xyñimähuaangixy co jabom Pablo myajnicxipy jim ma ñayyöymugáangixy, y'aaniidägaangixy co jacyajxon tiydunaangixy. ²¹Ca' miich yi' mmibigipy; com nihuixchiguipx naxy yëydijctijc jim yi' ajcxy ahuixy yüch. Ti capxcödujccixy co ca' ajcxy ycaya'ñ y'üga'ñ ixti cooni ajcxy yaj'ögipy je Pablo. Jadachambi ni'ixi jim y'ijectixy, jëyi miich m'ayuc ajcxy xyjamidohuaani, pen mni'adzooyb.

²²Chi je comandante ycapxcijxy miid je yeeg'anäg. Chi nimay co ca' huaad

ymiydägy miid jacpinjaty jadu'n nej anajty ti ymiydaaccixy.

Yajnicxy ajcxy Pablo ma je gobernador Félix

²³ Chi je comandante yaaxi metz capitán moy cötújcín huen nayñi'ixñiyigixy nimejtmigo'px soldado huidi nicxip tegyi'm, etz tugi'pxmajc huidi nícxip cohuaaygixy, etz mejtz migo'px quipyijpxu'ñmiidpi, huen nicxcixy jim Cesarea mijcoodz. ²⁴ Nañ ni'ane'mdiïy co huen cohuaay ni'ixi pidägyii huidi Pablo yaj'iññahuipy, e moy cötújcín co huen oy yajxon ajcxy Pablo yajjadipy ma je gobernador Félix.

²⁵ Chi yajmiguejxy tüg necy yaayity jadu'n:

²⁶ “Iich comandante, Claudio Lisias, cham nguejxyich jada necy ma miich, mijpi gobernador Félix, e nguejxyich capxpooxín. ²⁷ Je judíojäy ajcxy ti anajty majtcixy jadayaabi yëydijc, yaj'ögamy anajty ajcxy co iich oy nejhuiy co je yromanojäyity, chi nninicxich miid soldadtijc etz nnihuaañich. ²⁸ Co iich ooy anajty nejhuihua'ñich ti anajty co ti xigixy, chi nyajnicxich ma anajty ajcxy tungmiidpi etz mij'anäctijc ti ñayyöymújcigixy. ²⁹ Hue' anajty yi' ycixpi ti yajxïy co anajty ti ytundigooy ma yi' ajcxy ycötújcín. Ca' anajty ytiy'ájtity co yaj'öccixipy, e ni ca' huaad ymach'iñäy. ³⁰ Co iich oy nejhuiy co yi judíojäy anajty ti nihuinmayiygixy co yaj'ögaangixy, cham iich miich yi' nyajnigüexy. E ti iich nañ jadu'n nimay huidi ti yxïyii huen nicxcixy ma miich, e jëbi ajcxy jim nigapxy ti ycixpi co midzip'ajtcixy. Ji naybaatim.”

³¹ Je soldadtijc nej anajty ti ycötújcín möyii tím huin'ítii miid tzoon je Pablo mijcoodz ixti yajja'ty ajcxy Antípatris. ³² Je soldadtijc huidi ajcxy tegyi'm nicxp, com jabom huimbájtixni, chi

yjá'tcixni ma cuartel. E je soldadtijc cohuaaygixpi jacnicxy je' ajcxy miid Pablo. ³³ Co je' ajcxy yja'ty jim Cesarea, chi ajcxy je gobernador necy yajcídigiïy, chi ajcxy nañ jadu'n yajquëxigy je Pablo ma je' yhuinduu. ³⁴ Co ñecy capxtay, chi je gobernador y'amidooy Pablo ma anajty yconaaixity. Co nejhuiy co yCiliciajäyity, ³⁵ chi nimay:

—Jiini nejhuihuibich je tiy'ajt co anajty miingixy huidi ti yxigixy.

Huin'it ni'ane'mdiïy co huen cuend'adyii ma je Herodes ymijtijc.

Pablo ñaygohua'nyii ma je gobernador Félix yhuinduu

24 Co migoox xii Ananías je teedy ajcxy ymijtungmiidpi yja'ty jim Cesarea miid judío mij'anäctijc ajcxy etz miid tüg huingapxpi huidi anajty yxii Tértulo, chi ajcxy ñayguëxici ma gobernador co xihuaangixy Pablo. ² Co ajcxy Pablo yajmiñ, chi Tértulo ytigiïy xibi, ni-may Félix:

—Miid miich ycixpi jotcujc je naaxcayp y'ijty, ca' ma tzip, je' co yajxon m'ane'mdäy miid oyhuinmañ. ³ Tüg'ócüy iich ajcxy njäygidacpyich hueñy'ma'ámyity, miich mijtungmiidpi Félix. ⁴ Ca'ydi mdiempo nyajtigooyi mij, tun may'ajt amido'íjtigich n'ayuc tüg jaxigy. ⁵ Com ti nnejhuifigixich co jada Pablo, ooy ayo'n yecy hueñy'timma'ámyity. Xi ya judfojäy tzach pijc-huäcxy miid y'ayuc huidi ymiid. Yi' je' nigohuajc'ajtp tüg picy jäy huidi jäy ytijpy Nazaret jäy. ⁶ Com tundigoy ma iich ajcxy nDios ytijc nej ca' ypadyii, chi iich ajcxy nmajch, e chi iich ajcxy njatiydunaañich jadu'n nej iich ajcxy ngötújcín y'ane'my. ⁷ Per je comandante Lisias je' yajtigiyiy mictägy, chi iich ajcxy xypijci jada Pablo. ⁸ E Lisias ymíñañ co pinjaty anajty ti yxïyii huen miñ ma miich. Miich ci'm jëbi myajtiïy, e mnejhuihuip

tüg'óciy je tiy'ajt jadu'n nej iich ajcxy yi' ti nxäy.

⁹E je judíojäy ajcxy huidi anajty jim gobernador yhuinduu, ac jadu'n ajcxy yminaangixy co yjanchity jadu'n nej Tértulo yminañ. ¹⁰Huin'it je gobernador tiy'ajt moy Pablo cámiid co huen capxy, chi Pablo yminañ:

—Janch jotcujc jēbi nayñigapxtüdyi-ijich ma miich Félix, com nejhuiy-bich co miich miltungmiid ma jada naax cajp cham xii jimijt ñicxni. ¹¹Mich c'm jēb mnejhuüy je tiy'ajt, jēyi anajty ñimajcmetzxiijy maabi anajty nbättigiyich jim Jerusalén Dios ojada-jtpi. ¹²Ca' iich yi' ajcxy xypaty ndzip-capxy n'ahua'ngapxyich miid pinjaty. E ni iich ngajäy'axiigiy ngajäy'agapxy ma Dios ytijc, etz ni ma naymujctac etz ni ma Jerusalén cajp. ¹³Jada jäy ajcxy ca' ajcxy miidity pinjaty tiy'ajt yegipy nej iich yi' ajcxy yxäy. ¹⁴Huidi janch ngapxypidziimyich ma miich jadu'n nej je tzinaayin, je jemybi ixpijcin huidibi yi' ajcxy ytijpy ca' y'óyity, je' je' je ixpijcin huidi iich miid n'ojadajtpich Dios, je Dios huidi iich ajcxy nmij'ap nmijteedy y'ojadajt. Nmibijcpiyich tüg'óciy jadu'n nej yjaybetyity ma Moisés ñecy, etz je Dios y'ayucnajtcapxyiybi ñecy. ¹⁵Nañ nmibijcpich co Dios yajjugypigipy pinjaty ti y'ögy, tiibi oybi tuñ etz tiibi jibicpi tuñ. ¹⁶Paady ycixpi naymijottigoyiijich co njothuinmañich huadz ooy nmiid'idipyich ma Dios etz ma jäy.

¹⁷Canaag jimijt iich anajty ti nhuidityich huingduum, chi nhuimbijtyich ma iich ngajp limosna cuejtp etz nhuindzigihuañich anajty Dios. ¹⁸Jadu'n iich anajty nduñ co nijējity judíojäy xypatyich ma Dios ytijc huidi anajty tzoomb Asia ñaaxjot. Ti anajty naybocyñihuächyijich, ti anajty nguyduñich costumbre, ca' anajty mayjäy pin yhuañ yjihuiy. ¹⁹Je jäy ajcxy huidi xy'ijxyich ma Dios ytijc,

je' ajcxy ixypiy ti ymiingixy ya tiy'ajt yejcp. ²⁰Co ca' ajcxy ti miin, huen jada jäy ajcxy huidi ya nigapxcixy pen ypaat ajcxy nbocxyich je taabi ajcxy xytyduñich ma judío jäy tungmiidpi etz huinmij'anäctijc ajcxy ñaymujci. ²¹Jēyi co iich mic ngapxyich juntijoty, chi nminaañich: “Xytydumbich miich ajcxy cham miid co nmibicyich co Dios yajjugypigipy pinjaty ti y'o'cy.”

²²Co Félix jadu'n midodaay, com ñejhuiydaayb anajty nej tüyöy je mibijcpidijc y'ayuc yhuinmañ, chi capxhui'my je ayuc, nimay ajcxy:

—Co anajty miin je comandante Lisias, huin'it njacnejhuiydähuibich nyajtydigihuibich miich ajcxy m'ayuc.

²³Huin'it Félix ane'mdiy je capitán co huen yajcuend'aty yi Pablo, e huen a'ixihuip co pidzim tibiñ tibäy e pen ji ymigügtijc miin co'ixihuänyii, huen möyii huidi yajmayajjaty.

²⁴Ti anajty xii ñajtzniñicxiinyi co Félix jadüg'oc miin miid ytöxyjc Drusila. Je Drusila judíojäy je' anajty. Chi Félix capxyñiguejxy Pablo huen miin miidmiydägyii nej jäy mibicy Jesucristo. ²⁵E co Pablo yajnimay je tiy'ajt nej Dios tzocy co huen jäy tudägy tzinäy, etz yajnimay jadu'n nej Dios jiini jäy tiydunañ tüg'óciy, chi Félix ñay'adzigiyyi, yminañ:

—Nix miich jadachambi, co iich anajty xyñibadfiyigixy huin'it nicxy nyajhuooyii.

²⁶Nañ jadu'n Félix y'ahuijxy anajty mina Pablo y'ocmeeñymöyii, e huin'it anajty najtzmazihuañ. Paady anajty janam jadojoc nicxy yajhuoyii, e miid miydägy anajty. ²⁷Mejtz jimijt jadu'n yjajty, huin'it Félix ygobradorbidzimy. Chi Porcio Festo ygobradortigiy ma Félix anajty ytuñ. Co Félix anajty nayyajhui'mañyii ooy miid je judíojäy ajcxy, paady ixmajch Pablo mach.

Pablo ma Festo yhuinduu

25 Jadu'n yjajty co Festo anajty ti ygobernador tigiy, chi codugüig xii choñ Cesarea, ypättigiüy Jerusalén. ²E jim Jerusalén je teedy mįjtungmiidpi etz nijęjity huinmij'anactijc jactimxüy Pablo ma Festo. ³Chi ajcxy may'ajt pijctzoy ma je gobernador Festo co huen quexy Pablo jim Jerusalén. Hue' anajty ti huinmaaygixy co yaj'ögaangixy tü'am. ⁴Chi Festo y'adzooy co Pablo cuend'aty anajty y'ity Cesarea, e je' anajty nicxañ janch tim tzojc jim. ⁵Chi ajcxy nimay:

—Jębi nijęjity miich ajcxy mdungmiidpidijc etz huinmij'anactijc quipxy nıcxibich miid iich. Pen ti je Pablo ytundigooy jębi miich ajcxy mxüy jim Cesarea.

⁶Festo jęyi jim y'ijty tuctujc xii taxtujc xii Jerusalén, chi yhuimbijtni Cesarea. Com jabom nıcxı ma tiydundac, huin'it capxyñiguejxy Pablo co huen yajminyü. ⁷Co Pablo ytigüy ma tiydundac, chi mic'amy je judıojäy ajcxy yjübigiydäy huidi anajty ti choongixy jim Jerusalén. Chi ajcxy oyxüy Pablo co mij anajty ti ytundigoy. E ca' ni ti tiy'ajt ajcxy mıguęxıy. ⁸Chi Pablo ñaygogapxi yminañ:

—İich ca' ni ti ndundigooyich, ni ngamidundigooyich yi judıo jäy ycötüjcin, etz ni ngamidundigooyich Dios ytijc, etz ni ngamidundigooyich je mij'ane'mbi jim Roma.

⁹Co Festo anajty jatytımyajcömayañ ma judıojäy ajcxy, chi y'amıdooy Pablo:

—¿Nej mnicxam jim Jerusalén, jıgix jim ndıyduñıpiy?

¹⁰Chi Pablo y'adzooy:

—Cha iich cham ma je cötujctac huidi je romano codung y'ane'myb e ma jębi yajtıyduñich. Yajxon miich mnejhuüy co ca' ti ti ndundigooyich ma yi judıojäy ajcxy. ¹¹Pen ti ndundigooyich huidi jębi co'ögıyich, ca' nminá'nıbich co

iich ca' n'ögañ. Pen ca' ji ni ti tiy'ajt jadu'n nej yi' ajcxy ti xyxüyich, ni pin cötüjcin camiıdıty nıcxı xycıyecyich ma yi' ajcxy. İich nbıjctzoy co nyajtıyduñich ma César, je emperador, jim Roma.

¹²Co Festo capxyöyday miid ymidungmiidpi, chi nimay Pablo:

—Pen miich jadu'n minamb co jim nıcxı myajtıydunañ ma je César ycötujctac, nguexıpyich miich jim. Miich ti mbıjctzoy co je emperador xytıydunañ. Pis jim mnicxıpy miich.

Pablo ma je rey Agripa yhuinduu

¹³Chi yi xii tiempo ñajtnınicxıyüni co je rey Agripa etz Berenice ycidacy Cesarea, cogapxıhuañ anajty Festo. ¹⁴Co ajcxy jim yhuäcxıjpy canaag xii, chi Festo yajmiidmiydacy je rey Agripa je Pablo ayo'n, e nimay:

—Ji tüg yęyđıjç huidi Félix y'ixmajtz mach. ¹⁵Co n'oyich jim Jerusalén, chi je teedy mįjtungmiidpi etz judıo mij'anactijc xymıxıyich, nibıjctzohuüy co Pablo nyaj'ögıbıch. ¹⁶Chi n'adzooyich co romanojäy ca' cötüjcin jadu'n miıdıty nıcxı yaj'ögy yi machyjäy ma ca'ni ñayhuindınäyigixy miid je huidi miid ñayxıyü, jıgıx ñaygogapxıyb nej anajty ti yxıyü. ¹⁷Paady co je judıojäy ajcxy y'oy ya ca' nıgoob tiempo nyajtıgooyich com jabom nıcxıch ma ngötujctacıch, e nni'ane'mdıyich co huen yajmiñyü je Pablo. ¹⁸Co ajcxy ñayguęxi'ci, je huidi anajty ti xıy, ca' jac ni ti ayuc anajty ajcxy miıdıty jadu'n nej iich anajty ti ndıjyich. ¹⁹Jęyi janchtıy co jadu'n anajty yminangıxy co Pablo ti ytundigooy ma yi' ajcxy ycostumbre huinmañ, etz Pablo capxhuäcxy co je Jesús huidi o'c, juugyñi je'. ²⁰Com iich ca' nnejhuüy nej ndunıpıch miid jada jadu'mbi huinmañ, chi n'amıdooyich Pablo, pen nıcxam anajty Jerusalén, jıgıx jim ngatıyduñich miid jadayaabi ycıxpi. ²¹Pablo cı'm minañ co nıgi oy

yajtiydunipy jim ma je emperador huidi ane'm jim Roma. Chi nni'ane'mdiyich co huen jacmach'iñäy, ixti cooni nguexipyich jim Roma ma César.

²² Chi je rey Agripa yminañ:

—Nañ ooy iich nja'amido'idaani Pablo y'ayuc.

Chi Festo y'adzooy:

—Jabom jëbi ayuc midohuipy.

²³ Com jabom miñ Agripa etz Berenice miid mayjäy etz xuuxpidijc, chi ytiğiyy ajcxy ma tiydundac miid je soldado huindzin ajcxy, etz huinmij'anäctijc. Chi Festo capxyñiguejxy co huen Pablo nicxy yajtzonyii. ²⁴ Chi Festo yminañ:

—Rey Agripa, etz tüg'óciy mij'anäctijc huindzindijc huidi ya ti mnayöymújcigixy miid iich ajcxy, cha je' je yëydijc huidi oy yi judíojäy ti yxiyii ma iich. Xymixiyich jim Jerusalén, e nañ ya Cesarea, e jatyimyminaangixy co jëbi y'ögy. ²⁵ Ca' ti ti tundigooy, paady ca' huaad nyaj'ögyich. Com ti ci'm ñayñibijctzohuüyii co jim yajtiydunañ ma je emperador jim Roma, paady ti n'a'ixiyich co nguexaañich. ²⁶ E com ca' ni ti tiy'ajt nej nijayihuibich nhuindzinich, je emperador César, miid yi' ycixpi, paady nyajmiiñich ma miich ajcxy, etz tim jayijp ma miich mhuinduu, rey Agripa, jigix jëbi m'amidohuipy e nmiid'idipyich ti ii njáayibich. ²⁷ Ca' jadu'n y'óyity nicxy nguexyich tüg machyjäy jim ma je mij'ane'mbi e ca' ni ti tiy'ajt miidity nej ti yxiyii.

Pablo nimiýdägy nej anajty yjatyin ma je rey Agripa

26 Chi je rey Agripa nimay Pablo: —Jëbi ci'm mnayñimiýdägyii.

Chi Pablo yujcxajy yci' e ytiğiyy nayñi-gapxtuutip, yminañ:

²—Jotcujc nayjihuiyijich, co jëbi nimiýdägyich ma miich, rey Agripa,

jigix nayñi-gapxtüdiybich tüg'óciy jadu'n nej judío jäy ti yxxyich. ³ Com miich mnejhuiyb yajxon nej judíojäy ajcxy yhuinmañ miidity, etz tijaty tzip yi' ajcxy ymiid, etz jadu'n nej yi' ajcxy y'ixpícin oy ñay'ijxquípxigixy.

Pablo nigapxy nej anajty chinäy ma anajty ca'ni yjothuimbity

⁴ Tüg'óciy judíojäy ñejhuiyb nej ti ndzinäyich ma yi' ajcxy jim ma nnaaxjotich etz jim Jerusalén maabi nyecpidzimyich. ⁵ E yi' ajcxy ñejhuiyb nañ jadu'n, e jëbi nigapxcixy jadu'n nej ti nyujcyeepi'atyich. Hue' naydijyijich anajty fariseojäy, je tügpicyi jäy huidi mictägy je judío jäy ycostumbre etz ycötúcin payöyip. ⁶ E jadachambi xytiyduñich miid co njijp'ixyich co Dios yajjugypigañ yi jäy ajcxy tiibi y'ocxixy, jadu'n nej Dios yajnimay nmij'ap nmijteedy jecy'ajty. ⁷ Je majmetzpicypí Israel ymang y'ap y'oc y'ahuixpy mina Dios cuydunañ nej anajty ti yajnimäyii je' ajcxy ymij'ap ymijteedy. Paady ajcxy Dios ojadaty huindzigy xiim tzuum. Miich, rey Agripa, nmibicyich co Dios yajjugypigipy je jäy tiibi y'öccixy, paady ycixpi yi judíojäy yxyich. ⁸ ¿Na'amy co ca' miich ajcxy mibigañ co jëbi Dios yajjugypicy je tiibi ajcxy y'ögy?

Nej anajty Pablo jayijp'aty mibijepidijc ixhuidity pahuidity

⁹ Jecyip iich hue' ndijyich oy nduñich co anajty ndzachmidzip'adyijich je Jesús je Nazaretpi. ¹⁰ E jadu'n nduñich jim Jerusalén. Miid je teedy migtungmiidpi ycötúcin nbidaacich Jesús yjäy may pujxtigoty. E co ajcxy yaj'o'cy, nañ nigapxpejt iich co huen yaj'öccixy. ¹¹ E nnicxyich anajty majaty judío ñaymujectac jim ndzaachytuñich huidi ajcxy mijpidacp anajty Jesús, jigix ajcxy y'ixmadzipy je' ymibícin co Jesús je' je' je Cristo.

Nīgi anajty nmijotmätcootyich ixti nbahuidijttacyich huingnaax huinggajp.

**Pablo nimiydägy jadüg'oc
nej yjothuimbijty**

¹²Miid yi jadu'mbi huinma'n nmicxyich anajty jim Damasco. Je teedy mijtungmüidpi anajty xyquejxpich, e xymöyich anajty cötújcín. ¹³E tü'am, señor rey, iich anajty nicxy, cujc xii anajty co n'ijxyich tügi tiicxin jacmic ca'ydi xii ytiicxin choon tzajpjoty, xyñigidacyich etz nañ jadu'n huidi anajty ajcxy xymüidnicxich. ¹⁴Huin'it nidüg'óciy iich ajcxy ngidaday, e nmidooyich tüg ayuc xymigapxich miid hebreo y'ayuc, xyñimäyich: "Saulo, Saulo, ¿nej co chach xypahuidijttägyich? Ci'm nayyajtzaachyüi jadu'n nej huaj yuub co jipconebyü huidi müid ñumygumyüi." ¹⁵Huin'it n'adzooyich, nnimaayich: "¿Mbín miich Huindzin?" E je Huindzin xyñimaayich: "Iich je' Jesús je huidi miich mdzachpahuidijttacy. ¹⁶Pidig e tinaaygugi', com ti nnayguëxygüijich ma miich jigix xymidunipyich etz mgodiy'ajt'adipy jadu'n nej cham ti nyajnimäy ti nyajnejhuüy, etz jadu'n nej jiini njacyaj'ixa'n njacyajnejhuühua'n. ¹⁷Iich miich nnihuänip nyajtzögip ma yi judfojäy, etz nañ ma huidi ca' yjudfojävity. Iich miich jim nguejppy ma huidi ca' yjudfojävity. ¹⁸Nicx jim myajhuinjihüiygixy iich ndiy'ajt, huen ixmach ajcxy yi jibic-huinma'n e jadu'n ypidzimipy ajcxy ma je mujcu' y'anë'migixy, etz mijnicxpedipy ajcxy Dios ytiy'ajt. Co ajcxy mibigipy mijpidägipy iich ndiy'ajt huin'it nmöhuibich tügydac tzajpjoty ma yi oyjädjic ity tiibi Dios yajpocyñihuächyüi."

**Pablo cuyduñ nej
anajty ti y'ijxmañiyin**

¹⁹Rey Agripa, jadu'n ti ngapxymi-dooyich huidi n'ijxich nmidoohuich tzoön tzajpjoty. ²⁰Jayijp ngapxhuäcxich Dios y'ayuc jim Damasco, chi ngapxhuäcxich jim Jerusalén etz tüg'óciy Judea ñaaxjot, etz cham ngapxhuäcxich Dios y'ayuc ma huidi ca' yjudfojävity. Nyajnimäyagixyich huen jothuimbijtcixy, huen mibijccixy Dios y'ayuc ytiy'ajt, etz huen yajtungixy oyjot oyhuinma'n jigix ñiguëxigipy co ti yjothuimbijtcixy. ²¹Miid jada ycixpi xymajchich ajcxy je judfojäy ajcxy ma Dios ytiyc, e xyaj'ögängixyich anajty. ²²Miid co Dios ti xypubety ti xypudigiyich cha nyajpaadyich juugy. Ngapxhuäcxych Dios y'ayuc ytiy'ajt ma tüg'óciy ayoobtjic etz ixpicytjic. Tüg'óciy huidi ngapxpyich je Dios y'ayucnajtzcaxhybi jaay jecy'ajty, etz je Moisés nañ jadu'n jaay jecy'ajty co jadu'n ytuna'nyii yjada'nyii. ²³Hue' yajmina'n co je Cristo copicy ayo'n tzaachypi yajnaxipy, e y'ögipy e huin'it jugypigipy, e je' je' je jayijp jäy huidi jugypigip co anajty ti y'ögy. E yajcapxhuäcxip je ayuc ytiy'ajt ma iich ajcxy judfojäy, etz ma huidi ca' yjudfojävity.

**Pablo jahueeni
cayajjothuimbijty Agripa**

²⁴Co Pablo jadu'n ymina'n ma anajty ñayñigapxtüdyüi, chi Festo mic minañ:

—¡Mlocjüyb miich Pablo! Miid je ix-pjicín nigi m'ahuimbity loci.

²⁵Chi Pablo y'adzooy:

—Ca' iich nlocjüy, miich mijtung-müidpi Festo. Yi huidi iich ngapxpyich je' je' tiy'ajtip etz janchip. ²⁶Yi rey Agripa ñejhuüydaayb yi' tüg'óciy jada, paady nmiydägich aamic jotmic ma yi' yhuinduu; com nnejhuüybich co yi' ñe-

jhuiydaayb jada tüg'óciy, com canan hue' jada yajtuuñ yajmiydacy ayüchy-tuum. ²⁷ ¿Nej mmibijcipy, miich rey Agripa, jadu'n nej ajcxy yminañ yi Dios y'ayuccojaaybi? Nnejhuhiiybich co miich mmibicy.

²⁸ Chi je rey Agripa y'adzooy, yminañ:

—Janch tim jayinjaty jahuenjaty miich xycayajmibicyich Jesucristo.

²⁹ Chi Pablo yminañ:

—Oy yjajinjaty yjahuenjatyity ooy mijcajee mgamibicy, chojcpy Dios co miich mmibigipy Jesucristo etz nañ jadu'n tüg'óciy jäy huidi cham xy'amidoo'ijtip iich n'ayuc. Dios chojcpy co mmibigipy Jesucristo jadu'n nej iich mmibicyich, jäyi janchtiy co ca' mmach'idipy jadu'n nej iich nmach'ityich.

³⁰ Co je Pablo ymiydactay, chi je rey etz gobernador ytinayigy quipxyi miid Berenice etz jacjadyii huidi anajty ajcxy jim. ³¹ Chi ajcxy ahuingujc oy capxyöyigixy Pablo ypocy, ñayñimáayigixy miñ xyipy:

—Jada yëydijc ca' jada ti tundigoy, ca' ypadyii nicxy y'ögy, ni ca' ypadyii nicxy ymach'ñäy pujxtigoty.

³² Chi Agripa nimay Festo:

—Jëbi ixipy nnajtzmaziiyim Pablo co ca' ci'm ycanayñibijctzohuiiyi co huen tiyduyiyi je emperador César jim Roma.

Pablo yajnicxi jim Roma

27 Co ajcxy yajnihuinmayiyy co xyquexáangixyich jim Italia, chi Pablo yajciyejc miid jacjadyii machyjäy ma tüg capitán huidi anajty yxii Julio, je' huidi nihuindzin'ajtp tügpicy soldadtijc huidi anajty yxii batallón Augusto. ² Chi iich ajcxy ndigiy ma tüg barco huidi yhuindzin cogajpip jim Adramitio. Je barco hue' anajty ñicxa'ñ ma nijëjity barco jättac jim Asia ñaaxjot. Chi iich ajcxy ndzooni. Miid iich anajty ajcxy Aristarco huidi anajty cogajpip Tesalónica jim Macedonia. ³ Com jabom

iich ajcxy nja'ty ma barco jättac jim Sidón. Jim je Julio pa'ayoy Pablo, e ahuaatzi ytu' co huen nicxy co'ixiy ymigügtijc, etz huen je' ajcxy yajcayyii yaj'ügyii. ⁴ Co iich ajcxy ndzooñ jim Sidón, chi je naax mejy'agujcpi yhu'i mni anajty'amy huidi yxii Chipre, miid co je poj anajty jijpcobojjy je barco. ⁵ Chi je barco huinyöyñajxy je Cilicia ñaaxjot etz Panfilia ñaaxjot, oy njädyich ajcxy jim Mira, tüg cajp jim Licia ñaaxjot.

⁶ Jim je capitán paty tüg Alejandría ybarco hue' anajty ñicxy jim Italia. Chi je capitán iich ajcxy xyajbarcotigiiy. ⁷ Canaag xii iich nyöy janch oñdägy, adzaach iich ajcxy nja'ty mihuingon je Gnido co anajty je poj tzach jijpcobojjy je barco. Najx iich ajcxy mihuingon Salmón, etz njüyöy'ahuuidijtyich ajcxy Creta je mejy'agujcpi naax. ⁸ Adzaach iich ajcxy nja'ty ma barco jättac huidi anajty yxii Buenos Puertos, mihuingon Lasea.

⁹ Ti iich ajcxy ooy anajty nxiidigoy, e ooy anajty ycodzigijity je barco yajjyöyii. Ti anajty je ayuuxii ñajxni, e ti mihuingon anajty je poj tuu tiempo huidi jäy ytijpy invierno. Paady Pablo je soldado huindzin jaccapxhuijy, ¹⁰ chi Pablo yminañ:

—Huindzindijc, jadu'n nej yam codzigi' jada ooy co njacnicxim barcojoty, ca' yjegyity co nicxy ndigooyim miid barco etz miid ñidzimy etz n'o'ctaayim.

¹¹ E je soldado huindzin yjacmijpidac oy je barco yajjyöybi y'ayuc etz je barco capitán y'ayuc, ca'ydi Pablo y'ayuc. ¹² Com je' co je barco yjättac ca' anajty y'öyity, nicxy jim yajnajxcixy je poj tuu tiempo, chi je jacmaybi ajcxy yhuinma'ñypidacy, co jëbi barco yjacyöy, oc'ixaangixy pen yjätcixy jim Fenice ma Creta ñaaxjot. Jim ma tüg barco yjättac huidi y'aguu najtz'ixiiyb

ma xii pidzimy, e jim anajty je poj tuu tiempo yajnaxaangixy.

Je mijpoj mijtigoy ma je mejy

¹³ Jadu'n yajty co je jünboj hueeni ypidzimy, huin'it huinmay ajcxy co jëbi yjactüyöy je barco. Chi ajcxy yajpidigy je mij pujx huidi barco yajtinayxijp, e yajyöychoon je barco. Chi ñicxy je barco mejypa' mejypa' ma Creta ñaaxjot. ¹⁴ Huin'it hueeni tiempo ñajx, chi je micpoj miiñ ma tiichpoj pidzimy, huidi jäy ytijpy Euroclidón, jadu'n yhuimbizim, Noreste. ¹⁵ Chi je mic poj yajtütigajch je barco, e com ca' anajty ndimdüyöyixni miid je poj ycixpi, chi je mic poj iich ajcxy xyajnicxy adzip ma anajty tzocy. ¹⁶ Najx iich ajcxy mihuingon tüg naax mutzpi mejy agujcpi huidi yxii Clauda, e adzaach iich ajcxy nyujcjugujcy je mutz barco huidi anajty miimb ixhodzïy ma je mijpi. ¹⁷ Co ajcxy jugujcpidzimy je mutz barco, chi ajcxy yajtuun maychaay e xojtzmujcy je barco aguu. Chi ajcxy yajminajcy je huit huidi anajty poj mic tzach ymajchyp. Je' co chigiiygixy co chimnicxiyb je barco jim ma mejy huidi ca' y'agomity, ma püjot huidi yxii Sirte. Chi ajcxy ñayyejci huen poj yajnicxiygixy. ¹⁸ Com jabom, com ooy mic anajty je poj, chi ajcxy je chimy mejy cöjibijptaayi. ¹⁹ Je midugiig xiibi, chi iich ajcxy nmejycöjibijptay je tungbejt huidi yajtummyb ma je barco. ²⁰ Ti anajty canaagxii ñajxni e iich ajcxy ca' ma xii madza' n'oc'fjxcixni, miid je mij poj ycixpi huidi anajty iich ajcxy xy-chachyajtüyöyp. Hue' iich ajcxy ndijcixy co ti ndigöoygixyich, ca' ndijy iich ajcxy ndzögipy.

²¹ Ti anajty xii tiempo iich ajcxy nyajnajxcixy jaygay, chi Pablo ytinayigy, nimay je jäy ajcxy:

—Yëydijctijc, co iich miich ajcxy xy-capaxymidoy ca' ngatsoonim jim Creta

ñaaxjot, e ca' ixypiy jada ayo'n yam jadu'n nbaatim. ²² Jadachambi ca' mda-jcixy mmaygixy, ca' ni pin ytigoyañ, oy je barco yjatigoy. ²³ Amygoodz je nHuindzin Dios tüg y'ánel ti ñayguëxi-gyii ma iich, je Dios huidi iich ngapxymidooybich, yi' ti quexy. ²⁴ Je ánel ti xyñimäyich: “Ca' mdzigiy, Pablo, copicy co mjatyjädipy ma je mij'ane'mbi, je César yhuinduu. Miid miich ycixpi, Dios ñihuänamy yajtzögamy tüg'óciy huidi ji barcojoty, ca' ni tüg y'ögipy.” ²⁵ Paady nayjot'amijmóoyigix, yëydijctijc, nmibijcypich Dios co jadu'n yjadañ jadu'n nej yi' y'ánel ti xyñimäyich. ²⁶ Ooy ycopicyity nicxy nmijpojpejtim ma tüg naax mejy agujcpi.

²⁷ Majmactz xii je mic poj anajty yajyöyii je barco oyñinej jim ma je mejy huidi yxii Adria, chi mijcutz je barco yajyöybi jihui'nybijcy co anajty ti mihuingoon naax. ²⁸ Chi ajcxy quipxy je nii jadu'ni anajty ycicyity, e hue' ajcxy quipxy iipx xap ycicyity. Jahuengi huin'it jadüg'oc ajcxy quipxy je nii, e hue' oy quipxcixy majmocx xap ycicyity. ²⁹ E co anajty chigiiygixy co tijy je barco jijpcobonihuipy ma tzaagop, chi ajcxy pidacy nijoty midaax pujx ma barco y'ijx, je huidi yxiijip anclas, janch tzigiib anajty ajcxy y'ahuijxcixy cooni xiimihiipy. ³⁰ Chi je' ajcxy huidi anajty barco yajyöyp yhuinma'nybaty co yquëgañ ameech. Chi ajcxy pidacy niihuingíxy je mutz barco. Chi ajcxy ñaybidaaci jadu'n nej jihuiy je ancla jac yajminagaangixy jim ma barco yhuinduu. ³¹ Huin'it Pablo nimay je soldado huindzin etz je soldadtijc:

—Pen ca' jada hui'mgixy ma barco, ca' miich ajcxy mejy ypidzimipy.

³² Huin'it ajcxy tzujctujcy je tzaay huidi je mutz barco anajty miid ycoxochity, chi ajcxy yajcäy je mutz barco nijoty, e chi je mejy yajnicxyi.

³³ Moñyi Pablo migapxy je jäy ajcxy, chi ajcxy nimay co huen huingayñajxcixy, chi Pablo yminañ:

—Cham majmactz xii ma miich ajcxy ca' mmaagixy, e ni ca' mgaaygixy m'uuccixy. ³⁴ Tun may'ajt caaygixy oy jadu'ñyi, copicy jada co njatyñidzooctähuaanim, ni tüg ngöhuay ca' ytigoyaanim.

³⁵ Co Pablo jadu'n yminanday, chi tüg tzajcaagy conigy, chi jayijp Dioscojuyip yajnaxxy mayjäy agujc, chi tujc-huäcxy etz ytiigiyy ajcxy caaybi. ³⁶ Mic'amy je jäy ajcxy yjotmigiyday nidüg'óciy, e chi ajcxy ytiigiyy caaybi. ³⁷ Hue' anajty ñaybáatigixy barcojoty mejtz migo'px jatugi'px majmocxtüg jäy. ³⁸ Co ajcxy ycayday, chi jacniigöjibijpy je trigo, jigix huen cöminacy je barco chimy.

Chi barco tüg yquñ

³⁹ Co yxiiimiiy, chi je barco yajyöybi ca' ijxcapy je naax, e y'ijxpaty tüg it ma mejy huen ycoguegy, e jim anajty püjot. Chi ajcxy yhuinma'ñybaty co'ixaangixy pen jébi jim yjäty je barco. ⁴⁰ Chi ajcxy tzujctujcy je tzaay huidi anajty miid yxochity je anclas, e chi anclas yhui'mni niijoty, huin'it ajcxy miguejiyy je niigaap huidi tumb co tümöy je barco. Chi huit jadüg'oc ajcxy pidacy huidibi pojmajtzp. Chi je barco ytiigiyy yöyb, tiyy ajcxy yajnicxy ma püjot. ⁴¹ E chi oy minaybadyii ma anajty je mejy mejtz it oy mic ycu-jyin, chi oy yjépxy püjoty. Je barco jijp oy ytiigy tätzpicy ca' huaad y'ocyücxni, e je barco ijx oy ytiigiyyñ aguejthuäcxpi ymiid je mejy püjoty ymijaa. ⁴² Chi je soldado yjayaj'ögaan je machyjäy ca'ydi yqueeccixy ayaahuip. ⁴³ Je soldado huindzin ca' a'ixiyy nicxy yaj'ögyii Pablo, chi nimay soldado ajcxy co huen ixmajtzcixy yi machyjäy. Chi je soldado huindzin nimay je jäy ajcxy co huen niidigiyygixy pinjaty jajt p yau. ⁴⁴ E huidi ca' jajt cixy yau jaydëbi niidigiyygixy

miid pu'y etz miid barco pedasi. Jadu'n ajcxy nidüg'óciy ymejy ypidzimday.

Pablo yjädy ma tüg naax mejy'agujcpi huidibi yxii Malta

28 Co iich ajcxy niibidzimday, chi iich ajcxy nejhuiy co je naax mejy agujcpi hue' anajty yxii Malta. ² Je conaax ajcxy ooy oyjäy'ajtin tuuñ miid iich ajcxy, chi ajcxy yajmijiiy jiin mij, miid co anajty ooy ytiichity, etz co anajty ooy ytuubojoy. Chi xyñimay iich ajcxy co miin n'ocxáamgixyich. ³ Chi Pablo ytiigiyy jäxycajpmujcpi, e chi pidacy jiiinjoty. Chi tüg ahua'n iyujc pidzimy, yquëgy anajty miid je anbi, chi Pablo ymajtzi ma yci'. ⁴ Co je cogajp ajcxy ijxy je ahua'n iyujc ytiyyñäy ma Pablo yci', chi ajcxy ñayñimaayi miñ xyipy:

—Jadayaabi yëdyjic, jäy yaj'öcpi jada. Oy ca' ti y'ögy mejyoty, je tiydumbi tza-jpjotyti ca' a'ixiyy nicxy yjactzinäy.

⁵ Chi Pablo yci' huinxidicxy, e jiiinjoty oy ycäy je ahua'n iyujc, e ca' Pablo ni nej yjajty. ⁶ E tüg'óciy je jäy tzach'ahuixxcixy mina anajty y'ocquixigxy, o mina anajty y'oc'ögy. Ti anajty ooy y'ahuixxcixy jecy; co ajcxy ijxy ca' ni nej yjaty, chi ajcxy yhuinma'ñ yajtigajch. Yminañ ajcxy co Pablo hue' jada' yi' tüg dios.

⁷ E mihuingon anajty je Publio ytiyc, je huidi nigohuajc'ajty je jimbi naax mejy'agujcpi. Je Publio xyajjättacich ajcxy, e xyajcaay xyaj'uucich iich ajcxy yajxon tugiig xii. ⁸ Jadu'n yjajti co je Publio anajty yteedy ypiigyii miid tooy gohuajc etz miidity anajty ni'pypa'm. Chi Pablo oy ixxy je pa'mjäy. Chi Pablo Dios miibijctzoy, e chi ciniixay, e yajtzoozy. ⁹ Miid jadaay miñ ajcxy niijëjty pa'mjäy huidi anajty ajcxy tzinaayb ma je naax mejy'agujcpi e chi ajcxy chooc-täy. ¹⁰ Miid jada yciixpi nyajcömay iich ajcxy, e nyajmooyich iich ajcxy tijaty huidi iich ajcxy nidüyyöyipy barcojoty.

Chi Pablo oy yjädy jim Roma

¹¹ Tugiig po' iich ajcxy anajty ti n'ijtni jim. Chi iich ajcxy nbarcotigiüy ma tüg barco huidi anajty je tuuboj tiempo ti yajnaxy jim Malta. E je barco capitán jim anajty ycogajpity Alejandría. E je barco ymiid anajty ahuinax huidi anajty yxii Cástor etz Pólux huidi ajcxy dios'ajtpy. ¹² Chi iich ajcxy oy njäty ma je barco jättac huidi anajty yxii Siracusa. E jim iich ajcxy nhuu'miüy tugiig xii. ¹³ Nd-zoñich ajcxy Siracusa barcojoty, nicxy iich ajcxy mejypa' mejypa', ixti nja'tyich ajcxy jim Regio. Com jabom oy ypidzimy jünboj, chi co maax oy nja'ty iich ajcxy Puteoli. ¹⁴ E jim iich ajcxy nbaaty nijējity jäy huidi anajty mijpidaacp Jesús. Je' ajcxy xycohuaniiyich co iich ajcxy jim huimipy tüg semaan. Chi iich ajcxy jadüg'oc ndzooñ, nnicxyich ajcxy jim Roma. ¹⁵ Je mibijcpidijc ajcxy huidi anajty jim Roma ymidou ajcxy ayuc co iich anajty ajcxy jim nicxy, chi ajcxy chooñ nijējity oy xyjijpcobadüygixyich ma je cajp mercado miid huidi anajty yxii Foro de Apio. Jacjadyii mibijcpidijc oy xyjijpcobadüyich ma tüg jättac huidi anajty yxii, Tres Tabernas. Co Pablo jijpc'o'ixiiy je mibijcpidijc ajcxy, chi Dioscojuyip yajnaxy etz ñayjihuiüy janch jotcujc. ¹⁶ Co iich ajcxy nja'ty jim Roma, chi je soldado huindzin cüeyjcy je machyjäy ma je comandante, per a'ixiiyb co Pablo tzinäy ahuingujc ma tüg pijctzoydijc, jēyi anajty tüg soldado ycuend'adyii.

Chi Pablo Dios y'ayuc capxhuäcxii jim Roma

¹⁷ Tugiig xii maabi Pablo anajty yjäty jim Roma co capxyñigüejeje je judío huinmij'anäctijc huidi anajty ajcxy tzi-naayb jim Roma. E co ajcxy ñaymujci, chi Pablo yminañ:

—Migügtijc ajcxy, oy iich ca' ti ndundigooyich miidi judío jäy ajcxy etz

miid ajt nmij'ap nmijteedy ycötüjcin, chi je judíojäy ajcxy xymajchich etz xycüeyjchich ma romano tungmiidpi jim Jerusalén. ¹⁸ Co je romano tungmiidpi ajcxy xy'amidooyich, huin'it ajcxy xyjanajtzmazdihuaañich, ca' ti ajcxy paaty ma iich huidi ajcxy xyajco'ögihuibich. ¹⁹ Co je judíojäy yjotmätcoty ajcxy, ca' ajcxy a'ixiy co nyajnajtzmazdihuibich, chi nayñibijctzohuiüyich co nyajtiydunipyich ma je mij'ane'mbi ya Roma, oy iich ca' ti xihuín nmiidity miid iich nmigonaax nmigogajpich. ²⁰ Paady ti ngapxyñigüejejcixy co nyajmiidmiydäga'n ajcxy tigix co nmach'ityich. Miid co iich ajt n'ahuijxim co Dios nihuäna'n yajnidzöga'n yi Israel jäy etz yajjugypiga'n je jäy tiibi y'öccixy. Paady jadachambi nyajpaadyich mach.

²¹ Chi ajcxy y'adzooy:

—Ca'ni iich ajcxy ni ti necy xyñijäty huidi tzoomb jim Judea miid miich ycixpi. E ni tüg ajt nmigügtijc ca' jibic xyñimiydägy. ²² Nja'amido'idaamyich jadu'n nej miich mmiydägy, com nnejhuiybich co huen yma'amyity jäy ymidzip'ajty je jemybi y'ijxpijcin.

²³ Chi tüg xii ajcxy agapxtujcy. Co oy paady mina anajty ti agapxtujccixy, chi mayjäy ñayyöymujci ma je Pablo anajty jättac miidity. Jopy ajcxy yajtzondacy capxii miydägi ixti ycootztzuu'iiy, jadu'n Pablo tzachyajnimaaygixy je Dios y'ayuc nej Dios yhuinma'n miidity. E yajjothuimbidaangixy anajty ma je Jesús miid co capxticxy je Moisés ycötüjcin nej anajty yjaybetyity, etz jacjadyii ayuc cojaaybi ñecy. ²⁴ Nijējity cöbijc ajcxy nej Pablo anajty ymina'n, etz nijējity ca' ajcxy mibijcy. ²⁵ Co ca' anajty ajcxy miñ xyipy yajtugiüy yhuinma'n, chi ajcxy icy ca'ixy yöychöongixni. Chi Pablo yminañ:

—Tiytudägy je Espiritu Santo nimay je nmij'ap nmijteedy ajt co yajcapxy je profeta Isaías co yminañ:

²⁶ Nícx nima' je jáy ajcxy: Miich ajcxy oy mjamidohuípy n'ayucich, per ca' ajcxy mhujnhuñhuip; oy mjuhuidíxcixipy, e ca' ajcxy mhujnhuñhuipy.

²⁷ Com jada jáy ajcxy hue' yjot'ahuimbijtcixy janch juuñ, e ymidoogixy oyñinej, jadu'n nej jihuñy yhuimbídz'ijtcixy, e ni ca' y'oc'íxcixy miid yhuñ e ni ca' ocmidoogixy miid yta'tz'ac, ni ca' huñjhuñyixy miid yjot yhuñmañ, ni ca' minipy ajcxy ma iich jigix myajtzögibich.

²⁸ Nejhuñyixy miich ajcxy co jadachambi etz jacnixpi xii tiempo

Dios y'ahuññyb y'ayuc ytiy'ajt nej jébi jáy y'alma ajcxy yajñídzögipy ma je jáy ajcxy huñi ca' yjudíojäyity, e je' ajcxy y'amido'idipy.

²⁹ Co Pablo jadu'n nimay ajcxy, chi ajcxy ñicxtáaygixni chach ñay-huñ'ñibéjtigixy ñayhuñgapxpéjtigixy miñ xyipy.

³⁰ Pablo mejtz jimijt jim chinay ma je pijtzoydijc jim Roma, e yajxon xiic'adzoy cap'adzoy pin miñ yco-gapxyii. ³¹ Janch agujc jotcujc anajty capxhuäcxy je Dios y'ané'min, e yaj'ixpicy je Huñdzin Jesús ytiy'ajt, e ni pin ma ycapx'adugyii.

ROMANOS

*Yi Necy Huidi San Pablo Yajniguejx Je
Mibijcpidijc Jim Roma*

1 Hich Pablo tumbich ma Jesucristo ytung. Jesucristo ti xyajni'bicyich co nduna'ñich ma yi' ytung quipxy miid yi' y'apóstol ajcxy. Ti xypidägyich ma jada tung tügjijp co ngapxhuäcxibich Dios y'ayuc ytiy'ajt oybi.

²Dios jecy'ajty y'ayuc yajhui'my cojay ma yi' y'ayucnajtzcaxi'ybi ñecy co quexañ anajty je Cristo ya naaxhuiñ. ³Ngapxhuäcxich jada ayuc jadu'n nej ajt nHuindzin Jesucristo, je Dios y'ung, yma'xung'ajty ya naaxhuiñ. Hue' yi' ñinix paty ma ytaj. E yi' ytaj je rey David je' ymij'ap'ajti ymijteedy'ajti. ⁴Per Jesucristo ti paady ma Dios yi' yjihui'ñ ymic'ajt. Co Dios yajjugypijcy y'ung ma anajty ti y'ögy miid yjihui'ñ ymic'ajt, chi ti yajnejhuiy anajty je naaxhuiñyäjy co Jesucristo hue' je' Dios y'ung, huidibi miid huädz yjot huädz yhuinma'ñ, etz nañ ymiid Dios yjihui'ñ ymic'ajt. ⁵Co Dios yajjugypijcy Jesucristo ma anajty ti y'ögy, chi mijmay'ajt tuñ miid iich ajt ycixpi. E nañ miid Jesucristo ycixpi Dios ti xyajni'bicyich co ngapxhuäcxibich yi' y'ayuc ytiy'ajt ma yi' mayjäy ajcxy ma tüg'öciy naax cajp, jigix jëbi mayjäy mibijccixy e nañ capxymidoogixy Jesucristo. ⁶E miich ajcxy huidibi tzinaayb jim ma yi' cajp huidibi xiijp Roma, nañ jadu'n Dios miich ajcxy ti xyhuin'ijxcixy jëbi ajcxy Jesucristo xyjäy'adyii.

⁷Jada necy ngejxypich ma miich ajcxy nidüg'öciy huidibi jim yajpatcixp ma yi' cajp huidibi xiijp Roma. Dios miich xychojccixp xyjihuiyigixp, e nañ Dios ti xyhuin'ijxcixy jaydëbi yi' xyjäy'adyii, etz nañ jaydëbi mdzinaaygixy miid huädz mjot huädz mhuinma'ñ. Huen iich ajt nDios Teedy etz ajt nHuindzin Jesu-

cristo may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy etz nañ xyajjotcugihuiy ajcxy.

**Pablo nicxy mibijcpidijc
cogapxihua'ñ jim Roma**

⁸Tim jayijp nyajnajxpich jäygidaacin ma Dios, miid Jesucristo yxii, co miich ajcxy ti mmibijccixy Jesucristo. Mayjäy ma nidüg'öciy naax cajp ti nejhuiyigixy jadu'n nej miich ajcxy ti mmijpidaaccixy Jesucristo. ⁹Hich tumbich cixygot huinijot ma Dios ytung, co ngapxhuäcxich Dios y'ayuc ytiy'ajt miid Jesucristo ycixpi. Dios yi' tiy'ajt yegip jadu'n nej jabom jabom Dios nmibijctzooyich miid miich ajcxy ycixpi. ¹⁰Dios nmibijctzooybich pen yi' jadu'n tzojcp co jëbi nnicxyich cham tiempo jim ma miich ajcxy myajpaady. Canaag'oc iich miich ajcxy nicxy nja'ixaangixy, e ca' y'oyiy nej n'icxibich. ¹¹Ooy njanijot'atyich co iich miich ajcxy nicxy n'ixaangixy, jaydëbi ngapxhuäcxibich Dios y'ayuc ma miich ajcxy miid Dios yjihui'ñ ymic'ajt, e nañ ngapxhuäcxibich Dios y'ayuc ma miich ajcxy jaydëbi tiydudägy mmibigipy ajcxy Jesucristo. ¹²Pen oyiiyb nej n'icxibich ma miich ajcxy myajpaady, chi jëbi njotcugihuiyich co anajty n'ixyich nej miich ajcxy mibijccixy Jesucristo, e nañ jaydëbi mjotcugihuiy miich ajcxy co anajty m'ijxcixy nej iich nmibicyich Jesucristo, e jadu'n nayyajjotcugiim miñ xyipy.

¹³Ndzojcpich co miich ajcxy mnejhuihuipy co canaag'oc ti njapidägyich nhuinma'ñich co anajty nnicxa'ñich ma miich ajcxy myajpaady, e ca' y'oyiy nej n'icxybich. Njijp'ijxypich co oyihuip jadachambi tiempo jadu'n nej jëbi nn'icxybich jim ma miich ajcxy. Com njacyaj'ixpigaamybich miich ajcxy, e nañ njacyajmibigaamybich ajcxy Dios y'ayuc. Tim jadu'n nej nduñich canaag agajp ma chinaaygixy yi' jacjadyii

jäy huiðibi ajcxy ca' yjudíojäyity. ¹⁴Dios jadu'n xyajnejbicich jada tung, paady copicy co ngapxhuäcxibich yi' y'ayuc ma tüg'óciy jäy, etz majaty naax cajp. Ngapxhuäcxamybich Dios y'ayuc ma yi jäy ajcxy huiðibi griego ayuc cápxcixp, etz ñan ma yi jäy ajcxy huiðibi ca' griego y'ayuc capxcixy. Ngapxhuäcxamybich Dios y'ayuc ma yi ixpicy jäy ajcxy, etz nañ ma yi jäy ajcxy huiðibi ca' y'ixpicyity. ¹⁵Paady ycixpi ooy ndzachapxhuäcxañich Dios y'ayuc ma miich ajcxy huiðibi yajpatp jim Roma nañ jadu'n.

Je ayuc tiy'ajt oybi

¹⁶Ca' nmidzo'ydunyijich Cristo y'ayuc ytiy'ajt. Com je' jada je oybi ayuc huiðibi tsoon ma Dios, ymiid yi' Dios ymic'ajt jigix jébi tüg'óciy jäy ajcxy paadipy pocy huinmeecxin, pinjaty cöbigaamb Cristo y'ayuc. Tim jayijp ti ngapxhuäcxy Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt ma yi judíojäy ajcxy, e jac'axam ma yi huiðibi ajcxy ca' yjudíojäyity. ¹⁷Jesucristo ytiy'ajt xya-nejhuyim co nmibicim co Cristo ti jöch ajt nbocy etz nxihuín, chi Dios xy-cöbigaaním jadu'n nejjihuiy tudägyjäy. Ca' ji jadüg huinmañ nej Dios jébi xy-cöbícim jadu'n nej jihuüy tudägyjäy. Com jadu'n jaybety y'ity ma Dios ñecy ma jadu'n yminañ: "Pinjaty tudägy'ajtin ti paady miid co ti mijpidägy Dios y'ayuc, hue' je' tzinähuip, ca' yjugy'ajtin ycixipy ytigoyipy."

Je naaxhuiñjäy ajcxy ypocy

¹⁸Copicy nbaatim tudägy'ajtin ma Dios, com je Dios huiðibi tzinaayb tzajpjoty ti xyajnejhuyim co yi' tzaachytunañ mictägy tüg'óciy jäy ajcxy huiðibi midundigooyb yi' ytiy'ajt, tüg'óciy huiðijaty jibic huinmañ ymiid, tüg'óciy yi' ajcxy huiðibi yajtigooyb Dios ytiy'ajt miid je jibicpi huiðibi ajcxy ytumyb. ¹⁹Com yi jäy ajcxy huiðibi

jibicjot jibic-huinmañ miid, y'ijxpy ñejhuyib ajcxy Dios ytiy'ajt, com Dios ti pidägy yi' ytiy'ajt ma yi' ajcxy yjot yhuinmañ. ²⁰Ñejhuyib jäy ajcxy Dios ytiy'ajt, com mabaad oga'n Dios yajcojy naaxhuiñybi ixti chambaad, quëxícip ya naaxhuiñ Dios ymic'ajt y'ijxpejt, oy ca' pin Dios icy, huiðibi Dios ti cojy ti macxy yejepy ijxpejt co Dios yjiijity, etz Dios ymic'ajt huinixii huinitempo ijtp yi', ca' ycixipy ytigoyipy nimina. Co anajty Dios tzaachytunañ yi pocyjäy ajcxy, ca' ajcxy ni ti ayuc miid huaad adzohuimbidip Dios miid ajcxy ypocy ycixpi. ²¹Com ñejhuyib ajcxy co ji Dios yajpaady, e ca' ajcxy ojadajtcixy ca' ajcxy huindzigüygixy Dios. E nañ ni ca' ajcxy yajnaxy Dioscojuyip ma Dios. E nañ jadu'n ajcxy ñaybidáacigixy amij agix, yhuinmañ ixtaaygixy huiðibi ca' ytiy'ajity. Yajtigooyi ajcxy Dios ytiy'ajt ma ajcxy yjot yhuinmañ, e nañ miid'ajtcixy tzuuhuinmañ. ²²Yi jadu'mbi jäy ajcxy hue' yhuinmañ pidaaccixy co ajcxy ooy ycohuinmañity, co ajcxy ooy y'ixpicyity, e ca' yjanchity, tzuu huinmañ ajcxy ymiid. ²³Ma yjapadyii ojadajtcixipy huindzigüygixipy Dios huiðibi ymic'ajtin y'oy'ajtin ca' ycixipy ytigoyipy nimina. Chi ajcxy yajtigach yjot yhuinmañ, e huindzigüygixy jäy y'ahuinax e jäy ajcxy yjugy'ajtin etz y'oy'ajtin cixaamb tigoyaamb. Ixti mijpidaaccixy nañ jadu'n joon y'ahuinax, iyujc y'ahuinax etz tzañ y'ahuinax.

²⁴Co jäy ajcxy jadu'n ytundigoy, paady Dios ñajtzixiiyin ajcxy, huen tundigooygixy nej anajty ci'm jibichuinmañ nijot'ajtcixy. Ñaymidundigóoyigixy ñinícx miñ xyipy huiðibi janch oy midzo'yduuni. ²⁵Ma yjapadyii ixipy mijpidaaccixy je tiy'ajt tiydudägyipi nej Dios ti yecy, huin'it ajcxy mijpidaaccixy anii huiðijaty jäy

ti cojy ti macxy. Ma yjapadyii ixyipy huindzigiigixy Dios, huidibi ci'm ti yajcojtäy tüg'óciy tijaty ji yajpaatp, huin'it ajcxy huindzigiigixy jäy y'ahuinax joon y'ahuinax, etz iyujc y'ahuinax huidijaty ca' ti mic'ajt miidity. Copicy n'ojadajtim ngömaayim Dios huinixii huinitempo. Amén.

²⁶ Miid co jäy ajcxy tzach-huindzigiigixy jäy y'ahuinax etz jactijaty ahuinax, paady ycixpi Dios ajcxy ñajtz'ixiyii, chi ajcxy tungixy yi jibic-huinma'ñ huidibi ci'm ñijot'ajtcixyp huidibi oy ymidzo'yduuni. Töxyjäy ajcxy ma yjapadyii chináayigixy tudägy miid ñäy, chi ajcxy ñaymiiddtzináayigixy e ñaymiiddtundigóoyigixy actöxyjäydijc.

²⁷ Yëydijctijc ajcxy nañ jadu'n ñaymiiddtundigóoyigixy miñ xyipy. Ñaymiiddzináayigixy ma yjapadyii ixyipy chinaayigixy miid töxyjäy ajcxy, huin'it ytundigooygixy ma Dios ytiy'ajt. Ci'm nijot'ajtcixy jibic-huinma'ñ huidibi oymidzo'yduuni, ypátcixipy ma ajcxy ñinixc je tzaachypi huidibi Dios ypidacpy miid y' ajcxy ypocy ycixpi.

²⁸ Co yi jäy ajcxy jadu'n ci'm yhuinma'ñ ti pidaaccixy co ca' yajmij'ada'ñ Dios, paady ycixpi Dios ñajtz'ixiyii ajcxy. Huen tim tungixy huidibi ajcxy ci'm ñijot'ajtpy, huidibi Dios ca' jäygidägy. ²⁹ Jäy ajcxy ooy mij jibic-huinma'ñ canaagnax nijot'ajtcixy; yëydijctijc ooy ajcxy jibic-huinma'ñ tungixy; ooy ajcxy migapxtigoy töxyjäy ajcxy; ooy ajcxy adzocjccixy comeen'ajtin; ooy mi'ijxtinaayigixy ymigügtijc; ca' ajcxy ymigüg ixaangixy; ooy ajcxy yjääyaj'öccixy; ooy ajcxy chiptunaangixy; ca' ajcxy ycapxymidohuaangixy; ooy ajcxy ymigüg huin'ingixy; ooy ajcxy ypiitcapxcixy; ca'p ajcxy ymigüg ixaangixy. ³⁰ Jäy ajcxy ooy nigapxy ni'ojy ymigügtijc; ca' ajcxy ixaangixy

Dios; ca' ti jäygidaccixy; ooy ajcxy amij agix ñayjihuiigixy; ooy ajcxy ci'm ñaygömaayigixy; ooy ajcxy cojy macxy jibic-huinma'ñ, ca' ajcxy capxymidoogixy ytaj yteedy. ³¹ Jäy ajcxy ca' y'ayuc-huinjihuiigixy; ca' ajcxy cuydungixy yci'm'ayuc; ca' ajcxy ni pin tzojccixy jihuiigixy; ca' ajcxy ni pin pa'ayoogixy. ³² Jadayaabi jäy ajcxy ñejhuiiyb co Dios ti cojy ti macxy ycötujcin co pinjaty tundigooyb jadu'n miid Dios ytiy'ajt, tigooyip ajcxy yjugy'ajtin. Oy ixyipy yi jäy ajcxy janejhuiigixy co padaangixy y'o'cin, huin'it ajcxy jactimtungixy jibic-huinma'ñ, e nañ jadu'n jotcujc ajcxy co jac pinjaty jibic-huinma'ñ tungixy.

Dios tiydumb jadu'n nej yi' tzocy

2 Paady co miich migüg m'ixixy mba'ixy ti ytumyb, ti migüg ycapxyp ti anajty pocy mnaymöyii, oy ixyipy ypinjäy ñejpyjäyity. Miich ooy ti pocy m'ixy ma huing jäy, e nañ jadu'n miich ooy mij mdundigoy, tim jadu'n nej yi' ajcxy ytundigooygixy. ² Nejhuiyim co Dios tudägy ytuñ co tzaachytuñ tüg'óciy pinjaty tundigooyb. ³ E miich co migüg m'ix'ixy mba'ixy ti ytumyb ti migüg ycapxyp, nañ jadu'n miich Dios xychaachytuna'ñ. ¿Nej mdijy mdzögip co anajty Dios xytiyduna'ñ? ⁴ ¿Nej ca' mjäygidägy nej Dios mij ooy may'ajt oy'ajt ti tuñ miid miich, nej ooy mij ti xypa'ayoy, mij ti xymimecxtucy? ¿Nej ca' mnejhuiy co Dios mij ooy xypa'ayoy xymimecxtucy, jigix mjothuimbidity nej mdundigoy ma Dios ytiy'ajt? ⁵ Miid co ooy mjotjuuñity mgöjuuñity, ca' ajcxy mjothuimbida'ñ, ca' ajcxy m'ixmadza'ñ nej ajcxy mdundigooygixy. Paady ycixpi Dios huidibi tudägy tumb nigü miich y' ooy mij xychaachytuna'ñ co anajty xii tiempo ycixy ytigoy, e Dios chaachytunamyb jäy ajcxy miid

ypocy ycixpi. ⁶Co anajty Dios tiyduñ yi naaxhuiñ jäy, chi yajnidagihuañ nidüg nidüg nej anajty ti chinäy. ⁷Nijëjity jäy ajcxy oyjot oyhuinmañ tungixy jabom jabom, yjiip'lijxpy ajcxy co Dios oybi ymöhuaanigixy, nañ yjiip'lijxpy ajcxy co Dios ycömayiib, yjiip'lijxyp ajcxy yjugy'ajtín huidibi ca' ycixipy ytigoyipy nimina. Yi jadu'mbi jäy Dios ymöhuaamyb jugy'ajtín huidibi ca' ycixipy ytigoyipy nimina. ⁸Per Dios chaachytunamyb mijcajee yi jäy ajcxy huidibi ca' ycapxymidohuaangixy, huidibi ca' cuydungixy Dios ytiy'ajt, huidibi ajcxy tumb jibic-huinmañ. ⁹Ayo'n tzaachypi ypadamyb tüg'óciy jäy ajcxy huidibi jibic-huinmañ ti tuñ. Nañ jadu'n miich judíojäy ajcxy tim jayijp mbadaangixy tzaachypi, pen mdundigooygixp, e chiini yi jacjadyii jäy padaangixy tzaachypi, pen tundigooygixp. ¹⁰Tüg'óciy pinjaty oyjot oyhuinmañ tungixp, Dios ymöhuaamyb yi' ajcxy oy'ajtín, nañ cömayaanip yi' ajcxy Dios, etz nañ yajjotcugihuiib ajcxy. Tim jayijp yi judíojäy padañ ajcxy oybi, etz jac'axam yi jacjadyii jäy ajcxy. ¹¹Dios ca' tiydunañ jäy ajcxy huin'lijxpety, quipxyjaty tiydunañ nidüg'óciy jäy ajcxy. ¹²Nidüg'óciy jäy ajcxy huidibi tundigooygixp, Dios yajtigoyaanip ajcxy yjugy'ajtín. Yi jäy ajcxy huidibi ca' miidity Dios ycötujcín huidibi cojaayip, Dios yajpocycähuaanip ajcxy, com ymiid ajcxy Dios ytiy'ajt ma yjot yhuinmañ. Yi jäy ajcxy huidibi miid Dios ycötujcín cojay, Dios yajpocycähuaanip ajcxy miid yi' ycötujcín huidibi cojaayip. ¹³Yi jäy ajcxy huidibi nigoob amido'ijtp co yajcapxy Dios ycötujcín, e ca' ycapxymidoogixy, ca' ycöbiganíyii Dios jadu'n nej jihuüy ytudägyjäyity. Yi jäy ajcxy huidibi capxymidoob Dios ycötujcín, Dios cöbiganip co

ajcxy ytudägyjäyity. ¹⁴Yi jäy ajcxy huidibi ca' miidity Dios ycötujcín huidibi cojayip, co ajcxy nijot'ajtcixy oyjot oyhuinmañ jadu'n nej Dios tzocy, jadu'n nipaady nej jihuüy ajcxy miidity Dios ycötujcín. ¹⁵Co je jäy ajcxy oyjot oyhuinmañ tungixy, huin'it yajniügëxiccixy co ajcxy ymiid Dios ycötujcín ma ajcxy yjot yhuinmañ. E co paatcixy jibic jot jibic-huinmañ, huin'it jibic ñayjihuiiyigixy. E co patcixy oyjot oyhuinmañ, huin'it ooy oy ñayjihuiiyigixy. ¹⁶Jada je'du'n je jemybi oybi ayuc huidibi ngapxhuäcxypich co miinip je xii je tiempo co Jesucristo, miid Dios ycötujcín, tiydunip tüg'óciy jäy ajcxy nej anajty yjot yhuinmañ ajcxy miidity, tüg'óciy pinjaty ti tuñ ayüch ameech tijaty.

Je Dios ycötujcín huidibi Moisés yjay jecy'ajty

¹⁷Miich ajcxy huidibi minamb co mjudiojäyity, miich ajcxy mmijpidaaccixyp Dios ycötujcín, je jecyip huidibi jaybetyip. Miich ajcxy mnaygömaáyigixy co miich ajcxy Dios xyjäy'adyii. ¹⁸Miich ajcxy mnejhuuiyb nej Dios tzocy nej huaad mjäy'ajtcixy. E nañ ti m'ixpicxy Dios ycötujcín huidibi ti xyajnejhuiiyigixy huidibi tiy'ajt jac'oyip. ¹⁹Miich ajcxy minamb co janch janch co miich ajcxy Dios ytiy'ajt myejci ma yi jäy ajcxy huidibi ca' Dios ytiy'ajt miidity, jadu'n nipaady nej jihuüy tüg huintzpi mhuijtzoyö, e nañ jadu'n nipaady nej jihuüy mgodixy je jäy ajcxy huidibi agootztuum tziinaayb. ²⁰Miich ajcxy judíojäy myaj'ixpijcpy yi jäy ajcxy huidibi ayoob, huidibi ca' ti tiy'ajt nejhuuiiyigixy, e mgapxhuiy yi jäy ajcxy huidibi ca' yhuinmañymejtzcixy. Miich ajcxy minamb co m'ayuc etz mdiy'ajt mbaatcixy ma Dios ycötujcín huidibi jaybetyip. ²¹Miich ajcxy myaj'ixpijcpy jacjadyii jäy

ajcxy Dios ytiy'ajt. ¿Nej co ca' ci'm mguydungixy nej ti myaj'ixpijccixy? Myaj'ixpijcpy ajcxy jacjadyii jäy co ca' huaad ymeetzcxixy, e miich ci'm ajcxy meetzp. ²²Miich ajcxy myaj'ixpijcpy jacjadyii jäy co ca' huaad migapxtigoy töxyjäy ajcxy, e ¿miich ajcxy nej co mmigapxtigooygixy töxyjäy ajcxy? Miich ajcxy ci'm minamb co ca' huaad yajhuindzigi y tzaaboch quipychech, e miich ajcxy ci'm mdzachmeech je meeñ ma je tzajptijc ma je quipychech y'ity. ²³Miich ajcxy mdzachnaygömäyigixy co mguydungixy Dios ycötujcin. Miich ajcxy m'ixtijy Dios miid co ca' ajcxy mguyduni y' ytiy'ajt. ²⁴Paady jadu'n jaybety miin ma Dios ñecy, ma jadu'n ymina'n: "Com co miich ajcxy mdundigooygixy, paady ycixpi yi jacjadyii jäy ajcxy nigapxy ni'ojy Dios yxi."

²⁵Co ajcxy mguyduunip Dios ycötujcin, huin'it Dios xytunipcuendi co miich ajcxy miidity je tiy'ajt ma mnin'icx co Dios xyjäy'adyii. Co ca' ajcxy mguyduunip Dios ycötujcin, huin'it Dios ca' xytunipcuendi co miich miidity je tiy'ajt ma mnin'icx co Dios xyjäy'adyii. Jadu'n nipaady nej jihuiy ca' mdiy'ajttiyity. ²⁶Co yi jacjadyii jäy ajcxy huidibi ca' miidity tiy'ajt ma nin'icx, e cuyduni ajcxy Dios ytiy'ajt, jadu'n nej ajcxy ytiy'ajttiyity. ²⁷Yi jacjadyii jäy co ajcxy cuyduñ Dios ytiy'ajt, yi' ajcxy capxpaady'idipy ma Dios. E miich ajcxy judfojy mbocycähuiy miich ajcxy, oy miich ajcxy mjamiidity ixipy Dios ycötujcin huidi cojaayip, pen ca' mguydungixy. ²⁸Je iixpejt janchypí co pinjaty Dios yjäy'ajtyp, canan je' je iixpejt huidibi ymiid ma nin'icx. E nañ jadu'n canan je' je tiy'ajttihuii cötujcin huidibi jäy cuydun jecy'ajty. ²⁹Je iixpejt janchypí co pinjaty Dios yjäy'ajtyp, je' je' je iixpejt huidibi ymiid ma yjot yhuinma'n, je oyjot oyhuinma'n huidibi

ymiid, je iixpejt co je Espiritu Santo ti yajhuächyii yjot yhuinma'n, canan je' je tiy'ajt co ti cuyduñ je jecyip cötujcin huidibi cojay ijt. Yi jadu'mbi jäy ajcxy cömay'idipy ma Dios, e ca' ycömay'ida'n ma jäy ajcxy.

3 Pen tiy'ajt jadu'n nej nmina'nich, ¿ti jäygidaacin yi judfojy ajcxy ymiid ma Dios huidibi yi jacjadyii jäy ajcxy ca' miidity? ¿Ti jäygidaacin ajcxy ypatpy co ajcxy miidity tiy'ajt ma nin'icx co Dios yjäy'adyii? ²Yi judfojy ooy canaagnax oy'ajtin jamiidity. Tim jayjip Dios yajni'ibici ajcxy yi' ycötujcin yi' y'ayuc huidibi cojaayip. ³¿Nej mdiy co Dios ca' cuyduna'n yi' y'ayuc miid yi judfojy ajcxy miid co nijejity judfojy ca' cuyduñ yi' ycötujcin? ⁴Dios ca' jadu'n huinma'n miidity nej jäy ajcxy huinma'n miidity. Oy ixipy nidüg'óciy jäy y'aniidaaccixy, Dios ca' y'aniidaga'n nimina. Paady jadu'n jaybety miin ma Dios y'ayuc co David jadu'n ymina'n: Njhuñhuipy jäy ajcxy co miich, Huindzin Dios, tudägy mguyduñ yi m'ayuc. Ca' huaad pinjaty ymina'nip co ca' miich mguyduñ yi m'ayuc.

⁵Pen Dios cömaybidzimipy miid ajt nbocy ycixpi, ¿nej tiy'ajt jadu'n nej jäy yminaangixy co Dios ca' oy ytuñ, co xychaachytunim miid ajt nbocy ycixpi? ⁶Ca' yjadu'nity. Co ixipy yjadu'nity, Dios ca' yi' tiydunipy naaxhuinyjäy miid ajcxy ypocy ycixpi.

⁷Co ixipy ytiy'ajttity jadu'n nej jäy yminaangixy co Dios ooy yjotcujcity co ca' xychaachytunipyich miid nbocyich ycixpi, jac'oy co ixipy ndundigooyich, jigix Dios janch ycömaybidzimipy. ⁸Jac'oy ixipy nminaanim: "Tzoc tundigooyim jigix jébi Dios cömay ypidzimipy." Ixti nijejity jäy ti xyñihuambetyich co iich jadu'n ti nmina'nich. Ca' jadu'n nmina'nich co Dios jäy tzaachytunipy ninigoob. Dios

chaachytunipy pocyjäy ajcxy, com paatip ajcxy jadu'n yi tzaachypi.

Nidüg'óciy iich ajt nbocymiidity

⁹¿Nej janch jadu'n co iich ajcxy huidibi judíojäy, jac'oyjäy iich ajcxy ca'ydí yi jacjadyii jäy ajcxy? Ca' yjadu'nity, ca' iich ajcxy njac'oyjäyity. Com ti jayijp nyaj'ixpicyich co tüg'óciy jäy ajcxy yajpaady pocymiid, yi judíojäy, etz nañ jadu'n jacjadyii jäy ajcxy. ¹⁰Com jadu'n jaybety miin ma Dios ñecy ma jadu'n ymina'ñ: Ca' ji ni tüg jäy tudäcpy, ni tüg.

¹¹Ca' ji ni pin huidibi huinjihuüyb Dios ytiy'ajt. Ni pin huidibi ixtaayb Dios ytiy'ajt.

¹²Nidüg'óciy jäy ti ixmajtcixy Dios ytiy'ajt. Quipxy ycapxy ajcxy ytumyb co ytundigoogixy. Ca' ji ni pin, pin huädz oy yjot oy yhuinma'ñ tumb, ca' ji ni tüg.

¹³Yi jäy ajcxy ooy ycapxtigoogixy, oy ajcxy yhuin'iin miid y'ayuc. Jadu'n ajcxy yöcpajc nipaady nej tüg öcpi jut huidibi ahuädz. Ooy ajcxy yajtzachy miid y'ayuc jadu'n nej jihuiy tza'ñ chüch.

¹⁴Ooy ajcxy ycapxtigoogixy. Ooy ajcxy jibic ayuc capcixy.

¹⁵Miid yinjaty huenjatypi ayuc, mic'amy ymigüg yaj'o'ccixy.

¹⁶Ma ajcxy yhuidity ooy midundi-googixy ymigüg, e nañ yecy ajcxy tajin mayin.

¹⁷Ca' ajcxy nejhuüygixy nej huaad chinaaygixy jotcuje, ca' ma ti tzip ti capxy.

¹⁸Ni cahuinmaaygixy nej Dios tzigíygixipy.

¹⁹Tüg'óciy ayuc ycojaayity ma Dios ycötujcin necy, mic'ajt miidpi miid yi jäy ajcxy huidibi yajmij'ajtp je cötujcin. Dios ti pidägy yi' ycötujcin, jaydëbi pinjaty tundigooyb, huaad ca' ti anii tuñ ma Dios. Dios ytiydunipy tüg'óciy jäy ajcxy

miid yi' ycötujcin. ²⁰Dios ca' capxpada'ñ co ytudägyity, miid co ti cuydunyii ycötujcin. Dios ti pidägy ycötujcin jaydëbi nejhuüiyim co ajt nbocymiidity.

Yi alma nidzoocin, hue' yajpaady miid mibijcin

²¹Jadachambi Dios xyajnejhuüiyim jemybi tiy'ajt jadu'n nej tudägy'ajtin jëb nbaatim ma yi', e jada jemybi tudägy'ajtin tiy'ajt, ca' yi' yjadu'nity nej yi tiy'ajt huidibi yajpatp ma Dios ycötujcin jecy'ajtpyi. Per yi Dios y'ayucnajtzcaxhiybi ñecy etz Dios ycötujcin necy yejc tiy'ajt jecy'ajty co Dios xymöhuaanim tudägy'ajtin.

²²Jadu'n Dios yaj'ahuimbidaangixy tudägy tüg'óciy jäy huidibi mibijcp Jesucristo, ca' ñejity pinjäy ajcxy, pen judíojäy o pen ca' judíojäy ajcxy.

²³Com nidüg'óciy naaxhuiñjäy ti ytundigoogixy. Ni tüg jäy yhuädz'ajtin ycanaybadyii miid Dios yhuädz'ajtin y'oy'ajtin. ²⁴(Miid co nidüg'óciy jäy ytundigoogixy), paady ycixpi Dios mijmay'ajt mij'oy'ajt tuñ ninigoob miid tüg'óciy jäy ajcxy, e Jesucristo ti cojuydäy tüg'óciy ajcxy ypocy, e jadu'n yaj'ahuimbity tudägy nidüg'óciy jäy ajcxy huidijaty mibijccixp Jesucristo. ²⁵Dios yquejx y'ung ya naaxhuiñ, jaydëbi huinmeecxip jäy ajcxy ypocy, miid co Jesucristo ti y'ögy miid ajcxy ypocy ycixpi. Dios yhuinmeecxip jäy ajcxy ypocy co ajcxy mibigipy Jesucristo. Jayijp ca'ni anajty Jesucristo miin ya naaxhuiñ, Dios ooy mimecxtujcy jäy ajcxy, ca' anajty miidity jotcöduuyb jäy ajcxy ypocy. ²⁶Jadachambi xii tiempo Dios ti yaj'oyiy jadu'n nej jëb huinmeecxipy jäy ajcxy ypocy, e jadu'n yaj'ahuimbidity ajcxy tudägy ma yi' yhuinduu. Jadu'n Dios tuñ jigix ñiguëxigipy co Dios tudägy yi', e tudägy'adaamni yi', co cöbicy jäy, yi pinjaty mibijcp Jesucristo.

²⁷ ¿Ti huaad jāy ajcxy tungixy huidibi jēbi miid ñaygōmayiib ma Dios? Ca' ni ti. ¿Na'amy co yjadu'nity? ¿Nej jēbi ajcxy ñaygōmayiib miid co yajmij'ajtcixy Dios ycōtujcin? Ca' yjadu'nity. Ca' huaad ñaygōmáygixy ci'm, com Dios ti yaj'ahuimbity jāy ajcxy tudāgy huidibi mijpidacp Jesús. ²⁸ Paady nmina'ñich co jāy ajcxy y'ahuimbity tudāgy co ajcxy mibicy Jesucristo, e canan co janch ypaad jacuydungixy canaag cōtujcin.

²⁹ ¿Nej miich ajcxy mdiicixy Dios ytuñ miid ac yi'yi judío jāy ajcxy, e ca' jacmiid pinjaty? Ca' yjadu'nity. Dios tuumb miid janch nidüg'óciy jāy ajcxy. ³⁰ Ji tūgpajc Dios, e yi' tú'ciy ytuñ miid judío jāy, etz nañ jadu'n jacjadyi jāy ajcxy. Dios yaj'ahuimbijaayb tudāgy nidüg'óciy jāy ajcxy co ajcxy mibijccixy Jesucristo. ³¹ Co jadu'n nbaatim ndudāgy'ajtin miid co nmibijcim Jesucristo, ca' nminaanim Dios anajty yi' ycōtujcin je jecyip nya-jcōdigooyim. Hue' janchtiy ñigi anajty nmic'ajtmooyim Dios ycōtujcin.

Je iixpejt huidi Abraham yejc

4 ¿Nej n'ocminaanim? ¿Ti oybi ti paady ma Dios je Abraham ich ajt nmij'ap nmijteedy? ² Co ixypy Dios Abraham tudāgy ti ixy, miid co oybi ti tuñ, jēbi Abraham ixypy ñaygōmayii. Per ca' huaad ci'm ñaygōmayii ma Dios. ³ Jadu'n jaybety ymiñ ma Dios ñecy ma jadu'n ymina'ñ: "Abraham ymijpidaaci Dios, e paady Dios jadu'n cōbijcy Abraham jadu'n nej tūg tudāgyjāy." ⁴ Je jāy huidibi ymuju'n patp miid ytung ycixpi, jada meñ huidibi ymuju'n'ajtpy ca' nigoo ñimōyii, hue' tim paatip jadu'n miid ytung ycixpi. ⁵ Yi jāy huidibi ca' jijp'ixy co tudāgy'ajtin padañ ma Dios miid oy'ajtin ycixpi huidibi ytumyb, jēyi ymibijcpy ymijpidacpy co Dios yaj'ahuimbidañyii tudāgy. Yi jadu'mbi

jāy tudāgy'ajtin ypadamy miid ymibijcin ycixpi. ⁶ Jaybety ymiñ ma Dios ñecy co je David jecy'ajty nimiydacy tūg jāy huidibi ooy anajty jotcujc ñayjihuiyii miid co Dios ti y'ixyii jadu'n nej jihuiy ytudāgyjayity miid ymibijcin ycixpi, e ca' nminaanim miid oyjāy'ajtin ycixpi huidibi ytumyb. ⁷ David jadu'n ymina'ñ: Jotcujc je jāy ajcxy huidibi ypocy ti yhuinmecxyii, huidibi ypocy ti yajtigoyii.

⁸ Jotcujc je jāy huidibi Dios cōbijcip jadu'n nej jihuiy ca' ypocy ymiidity.

⁹ ¿Nej janch tiy'ajt jadu'n co jada jotcujc'ajtin huidibi David ñimiydac jecy'ajty, co ac yi judío jāy yi' ajcxy padaamb huidijaty miid tiy'ajt ma ñiniex co Dios yjāy'adyii? Ca' yjadu'nity, yi jacjadyi jāy nañ jadu'n yi' ajcxy padañ jotcujc'ajtin. Ti nmináangixyich co Abraham ymibijci Dios, e Dios ycōbijci jadu'n nej jihuiy ytudāgyity. ¹⁰ ¿Nej mdiy Dios ycōbijci Abraham jayijp ca' anajty yajtiy'ajttiy? Dios ycōbijc Abraham jadu'n nej jihuiy ytudāgyjāyity ca'ni anajty pidacy tiy'ajt ma ñiniex co Dios yjāy'adyii. ¹¹ Jayijp anajty Abraham ti mibicy Dios, e ti anajty Dios ycōbigyii. Jac'axam Dios Abraham je cōtujcin mooy co huen tiy'ajttihuiy y'ung etz y'ap y'oc. Je' je' iixpejt'ajtp co Dios anajty jayijp ti ycōbigyii jadu'n nej jihuiy ytudāgyjāyity, ca'ni anajty ymōyii cōtujcin. Co Dios jadu'n ytuñ miid Abraham jadu'n nipaady nej jihuiy Abraham nmijteedy'ajtim ich ajt nidüg'óciy huidibi cham mibijcp Jesús. ¹² Abraham nañ jadu'n ñimijteedy'ajtpy yi judío jāy huidibi mibijcp mijpidacp Dios tim jadu'n nej yi' mibicy anajty Dios, jayijp ca'ni anajty miidity tiy'ajt ma ñiniex co Dios yjāy'adyii. Jadu'n nipaady nej jihuiy Abraham ca' nimijteedy'aty yi judío jāy huidibi ca' mibicy Dios.

Je huidibi Dios ti xyaj'ahuaniiyim ti ycixy yca'px miid je mibijcin

¹³ Miid co Abraham etz y'ap y'oc ymibijcipy ymijpidacpy anajty ajcxy Dios, e paady anajty Dios yaj'ahuimbidaanigixy tudägy, e paady Dios nimay Abraham co yi naaxhuiñybi yi' ajcxy je' adaanip. Canan jadu'n ajcxy Dios ñimayi co ymöhuaanigixy je naaxhuiñybi miid co anajty nidüg'óciy ajcxy ti cuydungixy Dios ycötujcin. ¹⁴ Co Abraham etz y'ap y'oc padaangixy je naaxhuiñybi huidibi yaj'ahuaniiyi, miid co ajcxy ti cuydundaayi Dios ycötujcin, paady naadig'ajtp ixypy co nmibijcin co Dios xyaj'ahuimbidaanım tudägy. E nañ naadig'ajtp ixypy co Dios je Abraham nimay: "Je naaxhuiñybi miich je' mje'adaanip, com ti xymibicyich." ¹⁵ Je pinjaty mijpidaacp Dios ycötujcin je jecyip, Dios yi' tzaachytunaanip, com ca' cuydundaaygixy. Pinjaty ca' miidity Dios ycötujcin huidibi jaybetyip, ca' yi' midundigoogixy jadayaabi cötujcin.

¹⁶ Miid co Abraham anajty Dios ti mibicy, paady ycxipi Dios ñimaayi co je naaxhuiñybi yi' je'adaanip. Jadu'n Dios may'ajt tuñ miid Abraham, jaydëbi tüg'óciy pinjaty mibijcp Dios, tim jadu'n nej Abraham mibijcy Dios, jëbi ajcxy paatcixy yi' oy'ajtin huidibi Dios yajnimay Abraham co möhuañ je oy'ajtin huidibi yegamyb ninigoobi. Dios ycuydunamyb yi' y'ayuc miid tüg'óciy jäy huidibi mibijcp Dios, tim jadu'n nej Abraham anajty mibicy Dios, canan y'i'yi judíojäy ajcxy padam oy'ajtin, com Abraham ijxpejt yeje ma tüg'óciy jäy ajcxy. ¹⁷ Ma Dios yhuinduu jadu'n ni-paady nej jihuüy Abraham iich ajt nmij'ap'ajtim nmijteedy'ajtim nidüg'óciy huidibi mibijcp Dios, com Abraham nañ jadu'n ymibijcipy anajty Dios. Com jadu'n jaybety ymiin ma Dios ñecy

co Dios jecy'ajty jadu'n nimay Abraham: "Iich miich nyajni'bijcipy co miich mnimij'ap'adamyb nmimijteedy'adamyb tüg'óciy je mayjäy huindu'mybi naax huindu'mybi cajp." E Dios ycuydunipy yi' y'ayuc com mic'ajt miid, ixti jaydëbi yajjugypigipy jadüg'oc jäy tiibi y'óccixy. E nañ mic'ajt miid jaydëbi ane'min pidägy co huen yjii'adipy huidijaty ca' ca'tni.

¹⁸ Miid co Dios anajty ti ñimäyii co ymiid'adamyb may y'ap y'oc, paady ycxipi Abraham ti jijp'ixy anajty co Sara anajty y'ung'ixañ. Canaag jimijt anajty jajijp'ixy co huen y'ung paadip. Ti anajty tiempo ñajxni mina y'ung'ixipy. Hue' Abraham ymibijc huidibi anajty Dios ti yajnimäyii co yi' miid'idamyb may'amy y'ap y'oc. Paady ti ni'ap'aty ti nideedy'aty may'amy y'ap y'oc. ¹⁹ Abraham ti anajty ymic'ajt ycijxni com ti anajty ymijäyñi. Ymiid anajty mig'opx jimijt, e nañ yi' ytöxyijc Sara ni tüg anajty ti yca'ung'ixy, per Abraham yjacmibijcyp anajty co Dios cuydunañ y'ayuc miid yi'. ²⁰ Abraham ca' anajty ixmach yi' ymibijcin jadu'n nej anajty Dios ymiidity ymic'ajt jaydëbi cuydunip yi'y'ayuc. Chi Abraham iibaty capxpaty Dios. ²¹ Com Abraham ti anajty huinmañ ypidägy ma Dios co yi' ymiid ymic'ajt jaydëbi ycuyduniyb yi' y'ayuc huidibi yaj'ahuaniiy. ²² Com Abraham ymijpidaacip anajty Dios y'ayuc, paady Dios anajty ti cöbicy Abraham, e jadu'n anajty ti yajnaxy nej jihuüy ytudägyjäyity.

²³ Dios ymoy Abraham jada y'ayuc huidibi jaybety, canan jëda'ajty Abraham yajmoy, nañ yajmoyday mayjäy. ²⁴ Nañ jadu'n jaybety miñ jada ayuc miid iich ajt ycxipi. Dios nañ xycöbiganım jadu'n nej jihuüy ajt ndudägyjäyity miid co nmibijcin Dios huidibi ti yajjugypijcy anajty jadüg'oc ajt nHuindzin Jesucristo. ²⁵ Dios ycäyeyc Jesús huen yaj'ögyii miid

ajt nbocy ycixpi. E nañ Dios yajjugypijc Jesús jadüg'oc jaydëbi xyaj'ahuimbijtim tudägy ma Dios.

Je nej yhuimbizimni co Dios xycöbïjçim tudägyjäy

5 Miid co nmibijçim nmijpidaacim ajt nHuindzin Jesucristo, paady Dios ti xyaj'ahuimbijtim tudägy. E miid co Dios ti xyaj'ahuimbijtim tudägy, paady jotucjç n'ijtim miid Dios. ²Co nmibijçim nmijpidaacim Cristo, chi nbaatim je may'ajt je oy'ajt huidibi Dios ytumyb miid iich ajt, e jadu'n oy n'ijtim miid Dios, ca' ma ti tzip. Nañ ooy njotcugiiyim, miid co njïjp'ijxim co nbadaanim Dios y'oy'ajtim. ³Canan jëda'ajty nmijotucjç'ajtim co nbadaanim Dios y'oy'ajtim, nañ jadu'n tzoc mijotucjç'ajtim ayo'n tzaachypi. Com nejhuuiyim co nminajxim nyajnajxim tzaachypi, huin'it jëbi nyajtunim mecxtujcin. ⁴E co nyajtunim mecxtujcin, cömay najxim ma Dios, e co anajty cömay ti nnajxim, chi njïjp'ijxim co nbadaanim oy'ajtim ma Dios. ⁵Com njïjp'ijxim co nbadaanim Dios y'oy'ajtim, chi ca' ndajim nmayim com Dios ti yi' yEspiritu Santo xy'adigiiyim xyjottigiiyim huidibi xyajnejhuuiyim jadu'n nej Dios xychojçim xyjihuiiym.

⁶Jecy'ajty co anajty ca'ni Jesucristo ymiñ, je naaxhuiñyjäy ca' anajty mic'ajt miidity nej ci'm y'ahuimbijtcixipy tudägy. Co yhuaad'ajtni je xii je tiempo huidibi Dios ti yaj'ixtägy, huin'it Cristo y'o'cy miid iich ajt nbocy ycixpi miid co ndigooyim miid Dios ytiy'ajt. ⁷Co ixyipy n'ijxtaayim pinjaty codinähuiip tüg jäy tudägyipi ma yi o'cin, ca' ni pin nbaatim. Co ixyipy n'ijxtaayim pinjaty codinähuaamyb tüg jäy huidibi ooy ycömayity ma yi o'cin, ca' yjecyity co nbaatim tüg metz. ⁸Per Dios yajniquëxïcyp jadu'n nej xychojçim xyjihuiiym mijcajee co quejxy Cristo

huen o'cy miid ajt nbocy ycixpi, oy anajty iich ajt ooy njacpocytuunim. ⁹Cristo ti xyaj'ahuimbijtim tudägy co ñi'py ti temy ti yocy miid ajt nbocy ycixpi, e nañ Cristo nigì may'ajt tunañ miid iich ajt ycixpi co anajty xyajnidzögaanim ajt n'alma, jadu'n nej Dios tzaachytunañ naaxhuiñyjäy miid ajcxy ypocy ycixpi. ¹⁰Co anajty ca' Cristo ymiñi ya naaxhuiñ, huin'it anajty nmidzip'ajtim Dios. Je tzip capxy ti Dios yaj'oyiy co quejxy y'ung ya naaxhuiñ, e y'o'cy miid ajt nbocy ycixpi. Miid co Cristo xycodinaayim ma yi o'cin, paady nigì xypubejtim xypudigiiyim cham co yajpaady juugy. ¹¹Canan jada'ajty co Jesucristo xyajnidzögaanim ajt n'alma, nañ jadu'n tzoc xondaacim miid co n'ijtim miid Dios, miid je may'ajt huidibi ajt nHuindzin Jesucristo ti tuñ miid iich ajt ycixpi co yaj'oyiiy je tzip nej anajty Dios nmidzip'ajtim, jëbi jotucjç n'ijtim miid Dios.

Adán etz Cristo

¹²Miid jada ycixpi co yi pocytuñi chondacy jecy'ajty ya naaxhuiñ miid tügpì jäy. E co jäy ytundigoy oga'n miid Dios, paady ycixpi je o'cin ytigiiy ya naaxhuiñ. Miid co tüg'öciy jäy midundigooygixy Dios, paady tüg'öciy jäy patcixy yi o'cin. ¹³Janch tiy'ajt jadu'n co jäy ajcxy ytundigooy jecy'ajty jayijp ca'ni anajty Dios yecy yi' ycötujcin co-jaaybi, e co ca' jäy anajty ajcxy cötujcin miidity jecy'ajty, paady ca'pin tiyduñ ajcxy nej ajcxy ytundigooy. ¹⁴Ca' ñejity, oy ajcxy anajty ca' miidity Dios ycötujcin, nañ jadu'n y'o'ctay ajcxy, chondacy miid Adán, ixti yja'ty ma Moisés yxii ytiempo. Nañ o'ctay jäy ajcxy huidibi tigachjaty tundigooy, ca' yjadu'nity nej Adán oga'n ytundigooy. Iich ajt nninix ymiid je jibicpi huidibi nbaatim ma Adán. Per ajt njemyjot njemyhuinmañ nbaatim ma Cristo.

¹⁵Je pocytunii huidibi Adán yajtzondac, ca' naybadyii miid je tudägy'ajtin huidibi Dios ti xyñimooyim. Miid je pocytunii ycixpi huidibi tüg jäy ti yajtzondägy, tüg'óciy jäy öcin ti paady. Dios miid tüg yëydijc, je Jesucristo, mijmay'ajt tuñ miid jäy ajcxy ycixpi co yaj'ahuimbijtcixy tudägy, chi mayjäy tudägy'ajtin ti paady. ¹⁶Per je tudägy'ajtin huidibi Dios xyñimooyim, ca' jadu'n naybadyii miid huidibi Adán ytuun. Miid co Adán ytundigoy tügtecy miid Dios, paady ycixpi mayjäy o'cin ti paady miid tüg pocy ycixpi. Miid co Dios ti xyñimooyim tudägy'ajtin miid Jesucristo, paady mayjäy tudägy'ajtin y'oy'ajtin ti patcixy huidibi mibijcp Cristo. ¹⁷Miid co tüg jäy capxycömidodacy Dios, paady tüg'óciy jäy ti patcixy yi o'cin. Miid co tüg jäy, je Jesucristo, may'ajt oy'ajt tuñ co xyaj'ahuimbijtim tudägy, paady tüg'óciy jäy ajcxy huidibi mibijcp Jesucristo ypadaangixyp jotcujc'ajtin etz nañ chinähuaangixy jilby tzajpjoty ma Jesús y'ane'my.

¹⁸Miid co tüg jäy ytundigoy oga'n, paady nidüg'óciy je mayjäy ypocycäy ajcxy, e patcixy yi o'cin. Nañ tim jadu'n miid tüg jäy huidibi ti chinäy tudägy, Dios mayjäy yaj'ahuimbijty ajcxy tudägy, e ti patcixy yjugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy nimina xii. ¹⁹Miid co tüg jäy capxycömidodacy Dios, paady tüg'óciy jäy ti patcixy je pocy. Nañ miid co tügpi jäy capxymidoy Dios, paady je mayjäy tudägy'ajtin ti patcixy huidibi mibijcpi Jesucristo.

²⁰Co Dios moy jäy ajcxy yi' ycö-tujcin huidibi cojaayip, chi nigi jäy ajcxy nejhuuiygixy co ypocytungixy. Je may'ajt oy'ajt huidibi Dios ytumyb, nigi yi' y'oyity, ca'ydi je mijpocy huidibi jäy ajcxy ytungixyp. ²¹Tim jadu'n nej co jäy ypocytungixy, huin'it ajcxy pocymiid chinaaygixy, ixti mabaad anajty y'öccixy

miid ypocy ycixpi. Nañ tim jadu'n co Dios may'ajt tuñ co yaj'ahuimbity jäy ajcxy tudägy, huin'it Dios ane'my yi' ajcxy chinaayin miid tudägy huinmañ, etz nañ xymöhuaanim jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy nimina, co nmijpidaacim ajt nHuindzin Jesucristo huidibi yjugy'ajtin yejc miid ajt nbocy ycixpi.

O'cy miid yi pocy ycixpi, jugy'aty miid Cristo ycixpi

6 ¿Nej n'ocminaanim? ¿Tzoc ooy nigi tundigooyim jigix Dios nigi may'ajt tunipy miid iich ajt? ²Ca' jadu'n ytiy'ajtity, ca' huaad njacpocytuunim. Co nmibijcim Jesucristo, chi jadu'n nipaady nejhuüy ti n'o'cim, e cham ca' n'ijtim pocymiid. ³¿Nej ca' mnejhuuiygixy jada tiy'ajt? Co nniibejtim miid Jesucristo yxii, chi n'ijtim miid Jesucristo. Jadu'n nipaady nej jihuüy ti n'o'cim quipxy miid Cristo co yi' y'o'cy miid ajt nbocy ycixpi. ⁴Co iich ajt nniibejtim jadu'n nipaady nej jihuüy ti n'o'cim, e ti nnaaxtigiiyim quipxyi miid Jesucristo. Dios Teedy miid ymic'ajtin oybi yajjugypijcy Cristo co anajty ti y'ögy, chi Cristo paty jemybi jugy'ajtin, nañ jadu'n iich ajt ti nbaatim jemybi jugy'ajtin quipxy miid yi', paady copicy ndzinaayim miid jemybi jot jemybi huinmañ.

⁵Co nmibijcim Jesucristo, chi n'ijtim miid yi', co yi' ti y'ögy, jadu'n nipaady nej jihuüy ti n'o'cim quipxy miid yi'. Co Jesucristo yjugypijcy miid jemybi yjugy'ajtin, nañ jadu'n iich ajt nbaatim jemybi jugy'ajtin quipxy miid yi'. ⁶Nejhuuiyim iich ajt nej anajty jibic-jot jibic-huinmañ nmiid'ajtim jayijp'aty ca'ni anajty nmibijcim. Jadu'n nipaady nej jihuüy ajt njibicjot njibic-huinmañ ti y'ögy quipxy miid Cristo co yi' y'o'cy cruudzcixy. Cristo ti y'ögy miid ajt nbocy ycixpi, jigix jëbi n'ijxmajtzim pocytunii huinmañ, etz jigix jëbi je

pocytunii ca' xyjac'ane'mim ajt njot nhuinma'n. ⁷Com pinjaty ti y'ögy, yi ypocytunii ca' ti mic'ajt jacmiidity ma yjot yhuinma'n. ⁸Pen jadu'n nipaady nej jihuüy ti n'o'cim quipxy miid Cristo, paady ndzinähuaanim njugy'adaanim quipxy miid yi'. ⁹Nejhuiyim co Cristo ti yjugypijcy co y'o'cy, e ca' yi' y'öga'n jadüg'oc. Yi o'cin ca' ti mic'ajt jacmiidity ma Jesucristo. ¹⁰Co Cristo ti y'o'cy miid jäy ypocy ycixpi, chi y'ögy tüg tecypajc miid nidüg'öciy jäy ajcxy ycixpi. Co Jesucristo yjugypijcy, chi tüg'öciy huidibi yi' ytumyb ma yi' chinaydac yjugy'ajttac, yi' ytumyb miid Dios ycixpi. ¹¹Nañ jadu'n miich ajcxy mhuinma'nypidaaccix jadu'n nej jihuüy ti m'öccixy, e yi' ypocytunii ca' ti mic'ajt jacmiidity ma miich ajcxy mdzinaayin. E jadachambi xii tiempo tzinaaygix miid Dios ycixpi quipxy miid Jesucristo iich ajt nHuindzin.

¹²Paady ycixpi ca' huaad xy'ane'mgixy je jibic-huinma'n huidibi ajcxy mninix yjanijot'ajtpy. ¹³Ca' huaad mgäyəcixy yi' mninix ma pocytunii. Naygäyəcix ma Dios, ixmajtcix yi' pocytunii. Jadu'n nipaady nej jihuüy ti m'öccixy, e ti mjugypijcixy jadüg'oc. Hue' janchtiy cäyəcix yi' mninix ma Dios, jay-dëbi mdzinäaygixipy miid ajcxy tudägy mjot mhuinma'n, e cuydungix Dios chojcin. ¹⁴Jadachambi xii tiempo ca' miich ajcxy mdzinaaygixy pocymiid, jadu'n nej jecy'ajty ajcxy mdzinaaygixy co anajty ajcxy mguydungixy Dios ycötujcin je jecyip. Hue' janchtiy tzinaaygix miid Dios ycixpi, com Dios mij may'ajt ti tuñ miid miich ajcxy.

**Tüg ijxpejt huidibi
yajpatp ma n'ijtim yajtuñ**

¹⁵¿Ti huaad nduunim? ¿Nej jëbi huaad njacpocytuunim? Com Dios mijmay'ajt ti tuñ co ti jöch ajt nbocy etz nxihuin, e Dios ycötujcin, je

jecyip, ca' xyjacyajpocycähuim. Ca' huaad njacpocytuunim. ¹⁶¿Mnejhuüyb miich ajcxy jada tiy'ajt? Co ixypy pinjaty ñaygäyegyii co ytuna'n miid tüg huindzin huidibi mic yajtumb, copicy co je tumbi capxymidohuipy je yhuindzin. Nañ tim jadu'n nipaady miid pocytunii. Pen mnaygäyəcip miid pocytunii, huin'it anajty pocy xy'ane'my ma mdzinaayin, ixti mabaad anajty m'ögy miid mbocy ycixpi. Co mnaygäyəcixgixipy ma Dios, huin'it ajcxy mgapxymidohuipy Dios, e mdzinähuij ajcxy tudägy. ¹⁷Jecy'ajty miich ajcxy anajty pocy xy'ane'mgixy, co jibic-huinma'n mdungixy. Nyajnajxpyich jäygidaacin ma Dios co jadachambi tiempo ti mgöbijcixy cixy'ajty huinjot Dios ytiy'ajt huidibi xyaj'ixpijccixp, e mgapxymidoogixy Dios. ¹⁸Cristo ti xyaj'a'oyiüi ajcxy mjot mhuinma'n, ca'ydi mjactzinaaygixy pocymiid. Ti mhuinma'n mbidaaccixy co mgapxymidohuaangixy Dios e mdzinähuaangixy tudägy. ¹⁹(Ngapxhuijpyich miich ajcxy cham miid naaxhuin'yäy y'ayuc ytiy'ajt, com ca' yajxon mhuinjihuüiygixy Dios y'ayuc ytiy'ajt.) Jadu'n nej jecy'ajty co ca' anajty mmibijcixy Cristo, ooy anajty mnaygäyəcixy xii ya ma jibic-huinma'n, e mdundigooygixy xii ya miid mninix. Ooy miich anajty ajcxy miidity jibicpi ma mjot mhuinma'n, ooy anajty mdundigooygixy. Jadachambi xii tiempo naygäyəcixy ma Jesucristo, jigix jëbi huaad mdungixy miid tudägy jot tudägy huinma'n, etz jigix jëbi huaad mdzinaaygixy miid huadz jot huadz huinma'n.

²⁰Co anajty yi' jibic jot jibic-huinma'n xy'ane'mgixy, chi ca' je oyjot oyhuinma'n anajty xy'oc'ané'mgixni. ²¹¿Ti jotcuja'ajtin miich ajcxy ti mbaatcixy co jibic jot jibic-huinma'n mdungixy huidibi jadachambi tiempo

mdzöydu'n'ajtip ajcxy? Yi jibic jot jibic-huinmañ xyajnicxp ajcxy ma yi o'cin. ²²Jadachambi xii tiempo Dios ti yaj'oyiy nej jëbi m'ixmájtzcixipy yi pocytunii, ca' huaad mjactzinaaygixy pocymiid. Ti m'ahuimbijtcixy Dios ytumbi, jadayaabi tzinaayin xymöhuip ajcxy mjotujc'ajtin. Tiydudägy cham tzinaaygix miid Dios ycixpi, e mbaadip ajcxy jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy nimina. ²³Yi pocytunii ycoju'n yi' je' yi o'cin. Per je huidibi Dios xyñimooyim, hue' je' je jugy'ajtin huidibi ni caminaxii ycixipy ytigoyipy co n'ijtim miid ajt nHuindzin Jesucristo.

Tüg iixpejt huidibi yajpatp ma picychinaayin

7 Miich ajcxy migügtjtc hidibi ti m'ixpicy Dios ycötujcin hidibi Moisés yjaay, mnejhuiiyb miich ajcxy co yi naaxhuiñyäj ycötujcin ymiid mic'ajt ma ajt ndzinaayin, ixti mabaad anajty n'o'cim. ²Paady co tüg töxyjäy ycivilbicy miid tüg yëydjic, ca' huaad ixmach näy mabaad china'y yjugy'aty. Co janchtiy anajty je töxyjäy ñiyëydjic ti y'öcni, huin'it anajty ca' ocmiidiñ näy y'ane'min. ³Ooy anajty mij ytundigoy je töxyjäy co ypigipy miid huingbi yëydjic pen jugy'ajtni je näy. Cooni janchtiy anajty ñiyëydjic ti y'ögy, huin'itni janchtiy jëbi ypicy miid huingbi yëydjic, e ca'p je' anajty ytundigoy.

⁴Miich ajcxy nmigügtjtcich, judfojäj hidibi mibijcp Cristo, jayjip co anajty ca'ni mmibijccixy Cristo, je Dios ycötujcin hidibi Moisés yjaay xy'ane'mgixp anajty ma mdzinaayin. Jadachambi xii tiempo yi jadu'mbi cötujcin ca' yi' xyjac'anémgixni. Jadachambi Cristo ytiy'ajt xy'ane'mgixp, je Cristo hidibi Dios yajjugypjic jadüg'oc co y'o'cy. Jadu'n miich ajcxy nipaady nej je töxyjäy hidibi ñiyëydjic ti y'ögy, e ti ypijctigach. Cristo miich

ajcxy xyñigohuajc'ajtp, jigix jëbi mdzinaaygixy miid Dios ycixpi. ⁵Jayjip ca'ni anajty nmibijcim Jesucristo ooy anajty nguyduunim hidibi ajt nninix ñijot'ajt. Je huin'it tiempo anajty je jibic-huinmañ xy'ane'mim ma ajt ndzinaayin. Je' je' je jibic-huinmañ hidibi Dios xycapx'adujcim miid ycötujcin. Miid co jibic-huinmañ xy'ane'mim anajty ajt ma ndzinaayin etz xyajnicxaanim anajty ma yi o'cin. ⁶Jadachambi xii tiempo Dios ycötujcin hidibi Moisés xymooyim, ca' ti mic'ajt miidity ma iich ajt, ti n'ixmajtzim. Jadu'n nipaady nejihuüy ti n'o'cim, e njugypjicim jadüg'oc. Paady nguyduunim je jemybi tiy'ajt hidibi je Espiritu Santo xyajnejhuiiyim. Canan je' anajty nguyduunim je jecy'ajtpy cötujcin.

Je pocy hidibi ijtp ma iich

⁷¿Nej n'ocmīnaanim? ¿Nej janch co je cötujcin hidibi Moisés xymooyim xyajpocytuunim anajty? Ca' yjadu'nity. Co ixipy ca' anajty nmiididyich Moisés ycötujcin, ca' ixipy iich ti nnejhuiyich co ti ndundigooyich ma Dios ytiy'ajt. Co ixipy anajty ca' n'ocnejhuiyich Moisés ycötujcin ma jadu'n yminañ: "Ca' mmigüg ni ti m'adzojcopy." Ti ixipy ndundigooyich, e ca' ixipy nejhuiyich ma ti ndundigooyich. ⁸Miid co iich jecy'ajty ooy anajty nnijot'atyich pocytunii, paady ycixpi iich anajty ooy ndundigooyich. E jadu'n anajty ñigi ooy n'adzocyich, e jaminam anajty Dios ycötujcin co ca' migüg ni ti m'adzojcopy. Co ixipy Dios ca' jadu'n cötujcin ti pidägy, ni ca' ixipy njihuiñybicyich co ndundigooyich. ⁹Jayjip co ca'ni anajty nhuinjihuüyich Dios ycötujcin, huin'it tiempo ca' anajty njihuiñybicyich nbocy. E co nbatyich Dios ycötujcin, chi njihuiñybijcyich nbocy, e nañ ti nejhuüyich co tigoyaamich njugy'ajtin.

¹⁰Dios ypidac ycötujcin jaydëbi nbáadibich jugy'ajtín huidibi ca' ycixipy ytigoyipy. Per ca' jadu'n ti oyíy miid iich. Yi cötujcin ti xyajpocycäyich anajty, e jadu'n tigoyaambich anajty njugy'ajtín. ¹¹Jadu'n anajty huinma'n nmiididyich co nguydundähuaamybich Dios ycötujcin huidibi Moisés yjayhui'm. Pero com ca' njatyich nej nguydundähuiybich, chi nbocycäyich ma Dios. Je pocytunii ti xyhuin'iñich, e miid je' ycixpi nbadaamybich anajty yi o'cin.

¹²Tüg'óciy Dios yley etz Dios ycötujcin huidibi cojay ijtp, huádz yi', tudägy yi', ooy yi'. ¹³¿Nej tigoyaambich anajty njugy'ajtín miid co anajty nmi'ityich Dios oybi cötujcin? Ca' yjadu'nity. ¿Nej je Dios ycötujcin je oybi ti huimbizimy jibic miid iich co xyajtigoyaanic anajty njugy'ajtín? Ca' yjadu'nity. Nixpich anajty ma yi o'cin miid nbocycäyich ycixpi. Je Dios ycötujcin xyajnejhuiyich co o'cin nbadaamybich miid nbocycäyich ycixpi. Jadu'n Dios pidacy ycötujcin ya naaxhuiñ, jigix jëbi jäy ajcxy nejhuihuipy co mij ajcxy ooy ytundigooy miid Dios.

¹⁴Nejhuiyim co yi Dios ycötujcin huidibi Moisés xymooyim, jiiby yi' choon ma Dios, paady yi' ooy y'oyity. Iich nninix yi' je' huidibi nijot'ajtp yi pocytunii, paady ndzinäyich pocymiid. ¹⁵Ca' nhuinjihuiyich huidibi ndumybich. Yi oybi huidibi njatunaamybich, ca' njatyich nej ndunipyich. Yi jibicpi huidibi ca' y'oychojcnity, yi' ndumybich. ¹⁶Co nduñich huidibi ca' ndzocycich, jadu'n niquëxgy co Dios ycötujcin ooy oy yi', tudägy yi'. ¹⁷Canan jotcujc iich jadu'n co nbocytuñich. Yi pocy'adzojcin huidibi nmiidich ma njot nhuinma'n, yi' yi' xyajtundigooybich. ¹⁸Nejhuiybich co ca' ti oybi yajpaady ma iich nninix. Ooy njatzocycich co oybi njatuna'ñich, per ca' njatyich nej oybi ndunipyich. ¹⁹Je oybi huidibi njatu-

naamybich, ca' njaty nej ndunipyich. Je jibicpi huidibi ca' ndzocycich, je' ndumybich. ²⁰Co yi' nduñich huidibi ca' ndzocycich, yi' je' je pocytunii huidi-jaty njot'ajtibich nhuinma'n'ajtibich, yi' xyajtundigooybich.

²¹Nbaatypich tüg tiy'ajt, co njatunaamybich oyhuinma'n, jiipy jibicpi nbaadyich ma njot nhuinma'ñich. ²²Jotjoty huinma'nyjoty ooy nmixondägyich Dios ycötujcin. ²³E nañ miidich jotjoty huinma'nyjoty yi jibicpi huidibi mi'ixtinaayb je oybi. Yi tundigoyi yajpatp ma iich nninix. Yi nninixich yajpatp pocymiid.

²⁴Paady ca' njotcújcigych. ¿Pin jëbi xyñihua'ñich xyajnidzögibich ma jadayaab nninixich huidibi xyajnicxpich ma yi o'cin? ²⁵Dioscojuyip nyajnajxypich ma Dios co Dios, miid ajt nHuindzin Jesucristo, xyñihuaaním ma jada jibicpi huidibi ajt nninix xyñi'jot'ajtm. Paady miid n'oyjot n'oyhuinma'n nguyduñich Dios ycötujcin. Miid nninixich nijot'atyich pocytunii.

Je jugy'ajt miid je Dios yjihui'ñ ymic'ajt ycixpi

8 Jadachambi tiempo janchtiy Dios ca' tzaachytuna'n yi jäy ajcxy huidijaty tú'ciy ijtp miid Cristo Jesús, huidibi ajcxy cuydumb Espíritu Santo chojcin, e ca' ajcxy tungixy nej je ninix nijot'ajtcixy. ²Je Espíritu Santo ti xyajpidzimim ma yi pocytunii etz ma yi o'cin huidibi yi jecy'ajty cötujcin ti xymooyim. Je Espíritu Santo xyajtzinaayim huinixi, iich ajt huidibi ijtp tú'ciy miid Jesucristo. ³Miid co iich ajt ooy ninix ñijot'aty jibicpi, paady Dios xymooyim ycötujcin jecy'ajty jaybety. Per je naaxhuiñyäjy yajtigoy ajcxy je cötujcin ymajaa, e ca' ymadacy nicxy xyajtzinaayim miid tudägy jot huinma'n. Paady Dios yquejxy yci'm'ung huidi ti

chinäy ya naaxhuiñ miid ñiniçx jadu'n nej iich ajt nmiidity nniniçx, jigix jëbi ndzinaayim miid huadz jot huinma'ñ. Jadu'n Dios y'ung chinay miid ñiniçx, per ca' ni ti bocy anajty miidity. E yi' ti y'ögy miid ajt nbocy ycixpi, e jadu'n yajtigoy je pocy huidibi ajt ñigix'ajtim. ⁴Jadu'n Dios ytuuñ jigix jëbi xyajtzi-naayim miid tudägyjot tudägyhuinma'ñ jadu'n nej yi' ycötujcin y'ane'my. Miid co nmiid'ajtim Dios yjihui'ñ ymic'ajt ma ajt njot nhuinma'ñ, paady jëbi huaad ndzinaayim miid tudägy-jot tudägy-huinma'ñ.

⁵Yi jäy ajcxy huidibi ca' miidity Dios yjihui'ñ ymic'ajt ma yjot yhuinma'ñ, hue' ajcxy ycapxymidooyb je jibicpi huidibi ajcxy ñiniçx ñijot'ajtpy. Yi jäy ajcxy huidibi tzinaayb miid Dios yjihui'ñ ymic'ajt ma yjot yhuinma'ñ, hue' ajcxy ycapxymidooyb je Espíritu Santo. ⁶Yi jäy ajcxy huidibi capxymidoob je jibicpi huidibi ajcxy ñiniçx ñijot'ajtpy, hue' ajcxy ypadaangixyp o'cin. Yi jäy ajcxy huidibi capxymidoob je Espíritu Santo, hue' ajcxy ypadaangixyp jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy, etz nañ ypadaangixyp jotcujc'ajtin. ⁷Yi jäy ajcxy huidibi capxymidoob je jibicpi huidibi ajcxy ñiniçx ñijot'ajtpy, hue' ajcxy Dios ymidzip'ajtpy, ca' capxymidohuaangixy Dios ycötujcin. Ni ca' jajtciy nej ajcxy capxymidóogixipy Dios ycötujcin. ⁸Ca' Dios jäygidägy yi' ajcxy chinaayin huidibi ajcxy capxymidoob je jibicpi huidibi ajcxy ñiniçx ñijot'ajtpy.

⁹Per miich ajcxy ca' mgapxymidoogixy je jibicpi huidibi mniniçx nijot'ajtpy. Com miich ajcxy mmiid Dios yjihui'ñ ymic'ajt ma mjot mhuinma'ñ, e mguydungixpy je Espíritu Santo chojcin. Huenpinity huidibi ca' miidity Cristo yjihui'ñ ymic'ajt ma yjot yhuinma'ñ, ca' yi' y'ity miid Cristo. ¹⁰Pen miich ajcxy ijtp miid Cristo, yi' mjugy'ajtin ajcxy ca' ycixipy ytigoyipy nimina, miid co

Cristo ti xyaj'ahuimbijtcixy tudägy ma Dios yhuinduu. Yi mnaaxniçx cixamb tigoyamb yi'. ¹¹Pen ijtp ma miich ajcxy mjot mhuinma'ñ je' yjihui'ñ ymic'ajt je huidibi yajjugypijc jadüg'oc je Cristo co y'o'cy. Nañ jadu'n miich ajcxy Dios xyajjugypigaangixy jadüg'oc, co anajty ti m'öccixy, miid yi' yjihui'ñ ymic'ajt huidi yajpaatp ma miich ajcxy mjot mhuinma'ñ.

¹²Miid co nmiid'ajtim Dios yjihui'ñ ymic'ajt paady ycixpi, miich ajcxy migügtijc, copicy ngapxymidoohuim je Espíritu Santo, e ca' huaad ngapxymidoohuim je jibicpi huidibi ajt nniniçx ñijot'ajtpy. ¹³Pen ooy ajcxy xytimy'ane'ngixy je jibicpi huidibi ajcxy mniniçx ñijot'ajtpy, co m'öccixipy, yi' mjugy'ajtin cixip tigoyip yi'. Per pen miid Dios yjihui'ñ ymic'ajt miich ajcxy myajtigoy je jibicpi huidibi mniniçx ñijot'ajtpy, co m'öccixipy, yi' mjugy'ajtin ajcxy ca' yi' ycixipy ytigoyipy.

¹⁴Tüg'óciy pinjaty ajcxy capxymidoob je Espíritu Santo, Dios yi' ung'ajtip ajcxy. ¹⁵Je Espíritu Santo huidibi miich ajcxy xy'adigiigixp xyjottigiigixp, ca' xychaachtungixy e nañ ni ca' mdzinähuaangixy miid tzigi'ñ jihui'ñ. Ca' miich ajcxy jadu'n paady nej tumbidijc huidibi ooy tzigiigixy yhuindzin. Co je Espíritu Santo yajpaady ma ajcxy mjot mhuinma'ñ, jadu'n nipaady nej jihuiy miich ajcxy Dios xy'ung'adyii. E com nmiid'ajtim Dios yjihui'ñ ymic'ajt, je' jadu'n xyajminaanim: "¡Dios Teedy!" ¹⁶Je Espíritu Santo tñy'ajt yejcp ma ajt njot nhuinma'ñ, je' jadu'n xyajminaanim co Dios xy'ung'ajtim. ¹⁷Pen iich ajt Dios xy'ung'ajtim, chi nbadaanim it lugar quipxyi miid Cristo jiiby tzejpoty ma Dios yajpaady. Pen nminajxim nyajna-jxim tzaachypi jadu'n nej Cristo minajxy yajnajxy tzaachypi, chi nbadaanim Dios y'oy'ajtin quipxyi miid Cristo.

¹⁸N'a'ixiyyibich co yi tzaachypi yi ayo'n huidibi nminajxim nyajnajxim ya naaxhuiñ, ca' yi' ytim ytiijity, ca' ninej yquipxyjatytyy je oy'ajtin etz mijjotcujc'ajtin huidibi Dios xyaj'ixaanim je huin'it xii co Cristo anajty ymiñ jadüg'oc. ¹⁹Tüg'óciy tijaty ya naaxhuiñ huidibi Dios ti yajcojy yaj'oyiy, y'aa'ijxpy yjijp'ijxpy ajcxy mina Dios ymöhuaanigixy y'oy'ajtin ymi'ajtin yi jäy ajcxy huidibi ajcxy Dios ung'ajtip. ²⁰Tüg'óciy tijaty Dios ti yajcojy yaj'oyiy ya naaxhuiñ, hue' je' yjugy'ajtin cixamb tigoyamb, ögam tidzam. E canan ci'm jadu'n tzocy, hue' je' Dios jadu'n ti yajnegödugiy. Per ca' yjugy'ajtin ycixipy ytigoyipy tu'ciyi hue' ajcxy y'aa'ijxpy yjijp'ijxpy co padaangixy oy'ajtin jadüg'oc. ²¹Co anajty Dios yaj'oyiy nej jëbi ajcxy chinaaygixy, e ca' y'öccixipy, ca' ytütcixixipy, etz ca' ypügixipy, chi ajcxy padaangixy oy'ajtin etz jotcujc'ajtin quipxyi miid je jäy ajcxy huidibi Dios ung'ajtip. ²²Com nejhuiiyim co ixti chambaad tüg'óciy huidijaty Dios yajcojy yaj'oyiy ya naaxhuiñ yjihuiyib tzaachypi, e ca' yjotcujc'ajtcixy. Tim jadu'n nipaady nej tüg töxyjäy paady tzaachypi co yhuaad'ajtni mina y'ung yajma'xung'adañ. ²³Canan yi naaxhuiñybi huidi Dios yaj'oyiy yi'yi tzaachypi jihuiyib, nañ jadu'n iich ajt huidijaty miid'ajtp Dios yjihuiñ ymic'ajt, huidibi Dios xymooyim jayijp'aty ca'ni anajty nyajtigajtzim nninix. Nañ iich ajt tajim mayim njfiyim nyaaxim ixti cooni anajty Dios xyajtigadzaanim ajt nninix etz xycöbiganim ma yi' y'it jiiyby tzajpjoty, e xymiid'idaanim ajt jadu'n nej yci'm'ung. ²⁴Miid co n'aa'ijxim njijp'ijxim co Dios xyajnidzögaanim ajt n'alma, paady ti nbaatim jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy. Co ixypy ti nbaatim huidibi anajty njijp'ijxim, ca'

ixypy njacjijp'ijxim co nbadáanimni. Com ca' pin jacjijp'ijxni co padaanip je huidibi ti ocpatpi. ²⁵Per co njijp'ijxim co nbadaanim huidibi ca' nmiid'ajtim, huin'it n'ahuijxim miid mecxtujcin cooni nbaatim.

²⁶Tim jadu'n nej jotcujc'ajtin nbadaanim co njijp'ijxim huidibi Dios xymöhuaanim, nañ tim jadu'n je Espiritu Santo xypubejtim xypudigiiyim co njotmetzciiyim, com ca' njajtim nej jëbi huaad Dios nmibijctzoohuim nej ypadyi. Paady je Espiritu Santo xycodinaayim ma Dios, ymibijctzooyb je Dios mictägy miid iich ajt ycixpi miid jiiyin yaaxin, huidi ca' huaad yajcapxpidzimy miid miydacin. ²⁷Dios ñejhuiyib ti jot ti huinmañ jäy ajcxy ymiid. E Dios nañ huinjihuiyib tüg'óciy ayuc huidibi je Espiritu Santo yajnajxyp ma yi'. Je Espiritu Santo ypijctzooyb may'ajt jabom jabom ma Dios miid tüg'óciy je mibijcpidijc ycixpi. Nañ jadu'n pijctzoy jadu'n nej Dios tzocy jäygidägy.

Mij madaacin ma mibijcin

²⁸Yi jäy ajcxy huidibi mijpidacp Dios, huidibi ajcxy Dios ti huin'ixy, jëbi chinaaygixy jadu'n nej Dios jäygidägy ajcxy chinaayin. Nejhuiiyim co huentimtiijity huidibi yi' ajcxy yminajxpy yajnajxpy, pen jibicpi o pen oybi, Dios jadu'n ti a'ixy co huen minajxcixy yajnajxcixy miid yi' ajcxy y'oy'ajtin ycixpi. ²⁹Je' yi' ajcxy huidibi Dios ti yhuin'ixy, je' yi' ajcxy huidibi Dios ñejhuiy jayijpni co ymibigañyiy y'ayuc. Dios jadu'n tumb ma yi' ajcxy yjot yhuinmañ jaydëbi yquipxyjatytyy ajcxy yjot yhuinmañ miid Dios y'ung, jadu'n nej yi' yjot yhuinmañ miidity. ³⁰Yi mayjäy huidibi Dios yajnegödugiy ca'ni anajty naaxhuiñybi chondacy co ytunañ miid yi', yi' ajcxy Dios huin'ijxi. Yi mayjäy huidibi Dios ti yhuin'ijxigixy,

nañ Dios yi' ajcxy yaj'ahuimbijtip tudägy. E yi mayjäy huidibi Dios ti yaj'ahuimbity tudägy, nañ Dios yi' yajquixyatytihuaanip ajcxy y'oy'ajtin miid yi' y'ung y'oy'ajtin.

³¹ ¿Ti jada' njacjijp'ijxim ti jada' njactzojcim? Ca' ni ti. Pen Dios iich ajt xypubejtım xypudigiıym, ¿pin iich ajt jëbi xymimadaacim? Janch ni ca pin. ³² Dios ixti yci'm'ung ti yecy miid iich ajt ycixpi, co oy y'o'cy miid iich ajt ycixpi, co oy y'o'cy ma yi cruudz miid nidüg'óciy ajt nbocy ycixpi. Paady janch janch co Dios xymöhuaanim tüg'óciy oybi quipxyjaty miid yi' y'ung, Jesucristo. ³³ ¿Pin jada' jëbi ocxiy je jäy ajcxy huidibi Dios ti huin'ixy? Ca' ni pin. Com Dios ci'm yi' ti yaj'ahuimbijttäy tudägy. ³⁴ ¿Pin yi' ajcxy jëbi ocyajpocycäy? Ca' ni pin. Com Cristo o'c je' miid ajt nbocy ycixpi, etz yjugypijcy jadüg'oc, e jadachambi xii tiempo yajpaady a'oy'amy ma Dios ymijc, e yi' ane'mdaayb tüg'óciy. E Cristo iich ajt xyñibijctzohuiıym, ypijctzooyb may'ajt ma Dios miid iich ajt ycixpi. ³⁵ Com Cristo ooy xychojcim xyjihuiıym, paady ni nej ca' xy'ixmadzaanim. Huen ti ndimpaatim ca' xy'ixmadzaanim. Oy ixypıy tzaachypı ayo'n nminajxim nyajnajxim, oy ixypıy tajin mayin nbaatim; oy ixypıy jäy xy'ixhuidijtim xypahuidijtim; oy ixypıy yuu ayo'n nbaatim; oy ixypıy huit tucxy nyajmayajtim; oy ixypıy tzigi'n nyajnajxim; oy ixypıy jäy xytımyyaj'o'cim. Oy ti ayo'n ndimbaatim, Cristo ca' xy'ixmadzaanim. ³⁶ Com jadu'n ymiñ jaybety ma Dios ñecy ma jadu'n ymiñ:

Miid miich, Huindzin Dios ycixpi, je nmidzipich xyjatytiımyyaj'ögaambich xiiım tzuum. Jadu'n iich ajcxy nej cöbıxy huidibi yajnicxip ma yaj'öctac co yaj'öga'nyii.

³⁷ Ca' ti ayo'n nbadaanım. Nmimadac-tähuaanim tüg'óciy ayo'n, miid co Cristo xychojcim xyjihuiıym. ³⁸⁻³⁹ Janch ne-jhuiıybich tiydudägy co Dios xychojcim xyjihuiıym. Ca' ji ni pin jëbi huaad xypijc-huäcxim ma Dios chöjcın, oy ixypıy nja'o'cim; oy ixypıy njajugy'ajtim; oy ixypıy xymidzip'ajtim ängel ajcxy etz jacjadyii huidibi mic'ajt miid jııby tzajpjoty. Ca' ajcxy jëbi huaad xypijc-huäcxim ma Dios, ni ti huidibi ji ijtp cham, ni je huidibi mimb cidacp, ni yi' jëbi xycapijc-huäcxim ma Dios chojcın. Ajt nHuindzin Jesucristo ti xya-jnejhuiıym jadu'n nej Dios xchojcim xyjihuiıym co y'o'cy ma yi cruudz miid ajt nbocy ycixpi.

Dios ti huin'ixy yi Israel jäy ajcxy

9¹⁻² Nmıidich je Cristo ytiy'ajt, nya-jnijayıybıch miich ajcxy yi' ytiy'ajt, ca' n'ındägyıch, co ooy ndajy nmayich miid n'amigügtıjcıch ycixpi je Israel jäy co ajcxy ca' cöbiga'n je Cristo. Nañ Dios yjihui'n, je Espıritu Santo, tiy'ajt yejcp ma iich njot nhuinma'n co jadu'n tajin mayin njihuiıyich miid yi' ajcxy ycixpi. ³ Com tajy may nayjihuiıyijich miid iich n'amigügtıjc, iich nmıgogajp, ixti njac-codinähuaamybıch ajcxy ma Dios miid ypocy ycixpi, ixti jëbi ixypıy Cristo nja'ixmachıch miid yi' ajcxy ycixpi, ixti jëbi ixypıy Dios xychaachytuñıch miid yi' ajcxy ypocy ycixpi, co ixypıy jëbi Dios pocyhuinmecxy ajcxy. ⁴ Com hue' je' ajcxy Israel y'ap'ajtip y'oc'ajtip, Israel jäy ajcxy. Hue' anajty ajcxy Dios ti ycöbigyii jadu'n nej jihuiıy yci'm'ung, Dios anajty ajcxy ti ñi'ıjxcıdägyii, y'ıjx ajcxy Dios y'oy'ajtin. Dios nimay ajcxy co ycuend'adip. Dios ajcxy jadu'n yajni'ixııyı nidüg'óciy tiy'ajt nej ajcxy jëbi huaad Dios huindzıgyı, e Dios yajhuin-huanııy Israel jäy ajcxy je Cristo. ⁵ Nañ hue' ajcxy ymi'ap'ajtip ymi'jteedy'ajtip iich ajt nmıj'ap nmıjteedy; je Abraham,

Jacob, etz David, e ma je' ymiñ ajcxy, ji ymiñ je Cristo, e je' je' Dios ajtp, yi' tüg'óciy ane'mdaayb jiiiby tzajpjoty etz ya naaxhuiñ. Je Cristo capxpaady y'idipy huinixii.

⁶ Co jadu'n mina'ñich co may ajcxy Israel jäy ca' ajcxy Dios yjäy'adyii tiydudägyi, ca' jadu'n mina'na'ñich co Dios ca' cuyduñ yi' y'ayuc huidibi yajhuinhuaniy Abraham etz Moisés. ⁷ Canan nidüg'óciy Abraham y'ap y'oc padañ je oy'ajt huidibi yajhuinhuaniy Abraham, com jadu'n yjaybetyity ma Dios ñecy. Dios jadu'n nimay Abraham: “Yi mmang, Isaac, ti nhuin'ixyich jëbi y'ap y'oc paady je oy'ajt huidibi ti nyajhuinhuaniy.” ⁸ Co Dios jadu'n nimay Abraham, paady ycixpi nejhuiyim co ca' nidüg'óciy Abraham y'ap y'oc jëbi naydijyii Dios y'ung. Jëyi Isaac y'ap y'oc jëbi ñaydijyii Dios y'ung com Dios yajhuinhuaniy co may'ajt tunañ miid yi' ajcxy. ⁹ Com jadu'n yjaybetyity ma Dios ñecy co Dios nimay Abraham: “Nihuumbidaamybich ma je tiempo huidibi ti n'agapxtucyich, e huin'it mdöxyijc Sara y'ungbaadip.”

¹⁰ Ji jadüg tiy'ajt. Hich ajt nmij'ap Isaac ytöxyijc Rebeca metz ymang paty. ¹¹ Dios yhuin'ijx je jacmutzpi ca'ni anajty yma'xung'aty, e ca'ni anajty ñiguëxigý ti huinma'ñ ymiid, oyhuinma'ñ o jibic-huinma'ñ. Dios nini-goob anajty jayijpni ti huin'ixy je jacmutzpi. ¹² Com Dios ñimay je Rebeca co je jacmutzpi y'ane'mamyb y'ajch ma ca'ni anajty Jacob yma'xung'atyñi. ¹³ Tim jadu'n nej jaybety ymiñ ma Dios ñecy, Dios jadu'n minañ: “Jac nigí ti ndzocyich Jacob, ca'ydi Esaú.”

¹⁴ ¿Nej n'ocminaanim? ¿Dios ca' tiybi tuñyi? Ca' yjadu'nity. Dios tiydudägy ytuñ. ¹⁵ Com jadu'n Dios nimay Moisés: “Nba'ayohuipyich ninigoobi pinjaty ndzocpyich.” ¹⁶ Co Dios jadu'n nimay Moisés paady nejhuiyim co canan

paady ycixpi Dios pa'ayohuañ jay miid co ajcxy chachñaymija'ijxigixy co tunaangixy oyhuinma'ñ. Hue' je' Dios pa'ayo'n tuñ miid jäy ajcxy ninigoob co jadu'n tzocy. ¹⁷ Com jadu'n jaybety ymiñ ma Dios ñecy co Dios jadu'n nimay je Egipto rey:

Hich miich ti nmöy m'ane'min, jigix jëbi jäy ajcxy ixipy je mij ayo'n huidibi ndunaamybich ma miich mnaax mgajp, huin'it jäy ajcxy capxpaady xyaj'idipy huindu'ñybi ñaaxhuiñ.

¹⁸ Dios ypa'ayooyb je' pinjaty chojcpy, e nañ jadu'n yjot yajjuuni pin jadu'n yajmidzocpy.

¹⁹ Huin'it miich ajcxy xyñimähuibich: “Peni janch yjadu'nity, ¿ti co Dios jadu'n jadüg'oc pocy'ixy jäy? ¿Pin jada' occapxhuimbidiñ nej yi' tzocyi?” ²⁰ Miich jäy, ¿mbin miich co ti myajcapxy-cojañ myaj'ayuccojañ miid Dios? ¿Nej jëbi pochytüdzt nimäy je pin anajty ti yajcojyii? “¿Nej co jadu'n ti xyajcojyich?”

²¹ Tüdzyajcojpi yi' yaj'oyiyyb je mo'ntz nej tim tzocy. Pen yajcojamyb tüdz oybi tzojatyti, yajcojpy je'. Peni yajcojamyb tüdz huidibi ca' oyjatyity, yajcojpy je'.

²²⁻²⁴ Tim jadu'n nej je түdzyajcojpi yaj'oyiyy mo'ntz nej tzocy, nañ jadu'n Dios tuñ miid jäy nej tzocy. Dios ti yajcojy jäy, e miid ymic'ajt jëb tzaachytuñ miid ypocy ycixpi. E co jadu'n tzaachytunipy, chi ñiguëxigipy yi' ymic'ajt. Dios ooy jecy ti jamimecxtucy ajcxy huidibi paatip co Dios chaachytuniiyb ajcxy. Com Dios ti yajcojy jäy paady jëb nañ jadu'n pa'ayoohipy etz may'ajt tunipy miid yi' ajcxy, jëbi ajcxy paadip yi' y'oy'ajtin. Dios iich ajt ti xyhuin'ijxim nijëjity judíojäy, etz nijëjity huidibi ca' yjudíojäyity, jëbi ajt n'alma nüdzoocin paady. ²⁵ Com jadu'n jaybety ymiñ ma Oseas ñecy ma Dios jadu'n yminañ:

Yi jäy ajcxy huidibi iich ca' anajty njäy'adyii, njäy'adäänibich cham. Yi

jäy huidibi ca' anajty ndzocyich, ndzogaanibich cham.

²⁶ E nañ jadu'n jadüg'it Oseas cojay: "E je jäy ajcxy huidibi anajty tzinaayb ma canaag naax cajp huidibi anajty ca' Dios yjäy'adyii, jëb ñaydiyii Dios yjäy, je Dios huidibi huinixii tzinaayb."

²⁷ Nañ jotmay miid co Isaías jada tiy'ajt ycojay ma ñecy ma jadu'n ymina'ñ: "Oy ixipy ajcxy ti yjamayy jadu'n nej tzaa'ung yajpaady ma mejy ypa', nihueeñ ajcxy y'alma ñidzocin pada'ñ.

²⁸ Com Dios mic ooy cötujcin miidity, e ca' mimecxtugipy jäy ajcxy ypocytunii huinixii. E mic'amy tzaachypi möhuañ naaxhuinyjäy miid ypocy ycixpi co anajty xii tiempo paatni mabaad agapxtujcy." ²⁹ Isaías ñajtzcapxiy jadu'n jecy'ajty:

Pen ca' ixipy je Huindzin Dios huidibi ane'mdaayb jiiby tzajpjoty etz ya naaxhuiñ, capubejty yi Israel jäy, co ca' ycajacyajtzooci nijëjity ajcxy, ycacödigoyday yi' ajcxy, tim jadu'n nej je jäy ajcxy yjajty jim ma Sodomo cajp etz Gomorra cajp, cödigoyday ajcxy.

Yi judíojäy ajcxy etz Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt

³⁰ Jadu'n jëbi mhuinjihuuygixy huidibi ti nyajnijayiygixy jadu'n nej Dios ytun miid jäy ajcxy. Yi jäy ajcxy huidibi ca' yjudíojäyity, huidibi ca' cuyduñ Dios ycötujcin je jecyip, co ajcxy mijpidägy je Cristo, chi ajcxy paady tudägy'ajtin ma Dios. ³¹ Per yi judíojäy ajcxy huidibi jïjp'ijxp co tudägy'ajtin padaangixy miid co tzachcuydungixy Dios ycötujcin je jecyip, ni ca' ajcxy mimadägy cuydundähuipy, e ca' ajcxy tudägy'ajtin paady ma Dios. ³² ¿Na'amy co ca' ajcxy mimadägy cuydundäy Dios cötujcin? Je' co ajcxy ca' mijpidägy huidibi Dios

ti tuñ miid yi' ajcxy ycixpi. Hue' ajcxy tijy co tudägy'ajtin padaangixy ma Dios miid co tzachcuydungixy Dios ycötujcin je jecyip. Hue' ajcxy ayo'n ypadamyb co ca' Cristo cöbijccixy, tim jadu'n nej jäy ayo'n paady co ycöney ma tüg tzaa. ³³ Com jadu'n jaybety ymiñ ma Dios ñecy, ma Dios jadu'n ymina'ñ:

Nguexaamybich jim Jerusalén tüg jäy. Mayjäy ca' mijpidägañ je jäy, e ayo'n ajcxy ypadamyb ma iich. Tim jadu'n nej ixipy ti nbidägyich tüg tzaa ma jäy ajcxy huaad ycöne-jpcixy, e chi yciday ajcxy. Tüg'öciy jäy pinjaty mijpidaacp je jäy huidibi nbidägaamybich jim Jerusalén, hue' ajcxy yi' ca' ayo'n pada'ñ ma iich, nbocyhuinmecxaamybich yi' ajcxy.

10 Miich ajcxy nmigügtjicich, ooy ndzocyich cixyjot huinjot co yi Israel jäy nidüg'öciy pada'ñ y'alma ñidzocin. Ooy iich niñi Dios nmibijctzoy miid yi' ajcxy ycixpi. ² Jëbi ndiy'ajt yecyich co yi Israel jäy ooy ajcxy Dios jayajmij'ajtcixy. Hue' janchtiy ca' ajcxy huinjihuuyi Dios ytiy'ajt. ³ Com nejhuiyb ajcxy co Dios yajpocyñihuädzamyb jäy ajcxy, hue' ajcxy ca' huinjihuuy nej Dios yhuinma'ñ miidity. C'm anajty chachhuinma'ñ ixtaaygixy nej ajcxy jëbi ñayyajpocyñihuädzigixipy. Ca' anajty ajcxy cöbicy Dios ytiy'ajt nej jëbi huaad ñayyajpocyñihuädziyb.

⁴⁻⁵ Yi judíojäy ajcxy ca' huinjihuuygixy co je Cristo y'oy ya naaxhuiñ, e chi yajtigooyi Dios ycötujcin ymic'ajt huidibi Moisés yjay, jigix jëbi tüg'öciy jäy pinjaty mijpidacp Cristo ytiy'ajt, huin'it ajcxy paadip tudägy'ajtin. Moisés yjayhui'm ma jadu'n ymina'ñ: "Je pinjaty cuydumb je Dios ytiy'ajt, jim mic'ajt paadipy miid chinaayin ycixpi." ⁶⁻⁷ Per yi jäy ajcxy huidibi mijpidaacp Cristo etz cuyduni yi' ytiy'ajt, yi' ajcxy ymina'ñ: "Ca' huaad judíojäy ajcxy yminaangixy jotjoty

huinma'ñyoty: ¿Pin ocpättigihuiip tzajpjoty nicx je Cristo yajtzoñ? o ¿Pin nicxamb ca'oydactuuby ma ajcxy öcpidijc y'ity e yajjugypigaanip je Cristo?"⁸ ¿Nej Dios y'ayuc ymina'ñ? Jadu'n Dios y'ayuc ymina'ñ: "Ti mmidooy miich ajcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt ma mgi'm'ayuc, ti jäy ajcxy capxhuäcxy ma miich, ti mmido'mbijccixy." Pues jada je' je y'ayuc tiy'ajt nej jëb mijpidaaccixy Cristo, huidibi tiy'ajt iich ajcxy ngapxhuäcxp.⁹ Pen miich mgapxypidzimyb mayjäy agujc co miich ajcxy Jesús mHuindzin'adyii, etz mmibijcipy ajcxy ma mjot mhuinma'ñ co Dios ti yajjugypijcy Jesús co y'o'cy, huin'it m'alma paadip ñidzoocin ma Dios.¹⁰ Co mmijpidägipy Jesús cixyot huinjot huin'it Dios xyajpocyñihuädziipy. Co mgapxypidzimipy mayjäy agujc co miich mijpidägy Cristo Jesús, huin'it yi m'alma ñidzoocin pada'ñ.

¹¹ Com jaybety jadu'n miin ma Dios ñecy, ma jadu'n ymina'ñ: "Nidüg'ociy jäy huidijaty mijpidacp je Cristo, ca' ajcxy ayo'n pada'ñ ma Dios."¹² Jëbi nidüg'ociy jäy mijpidägy je Cristo Jesús com Dios tú'ciy yajhuinhuaniiy pocyñihuaatzin ma yi judíojäy etz ma huidi ca' yjudíojäyity. Ji tüg Huindzin je Jesucristo huidibi niHuindzin'ajttaayb. Jesucristo may'ajt oy'ajt tunam mijcajee miid huentimpinjäyity pinjaty pijczoob pubejtin ma Dios miid yi' yxii.¹³ Com jadu'n jaybety ymiin ma Dios ñecy, ma jadu'n ymina'ñ: "Nidüg'ociy jäy pinjaty Dios mibijctzoob miid Huindzin Jesucristo yxii, yi' ajcxy y'alma paadip ñidzoocin."

¹⁴ ¿Nej jëbi jäy ajcxy occohuaniy Jesucristo co huen y'alma ñidzögy, pen ca' anajty ti mibijci je ytiy'ajt? Pues ca' yjadu'nity. ¿Nej jëbi jäy mibicy Jesucristo peni ca'ni ajcxy amido'ijti y'ayuc? Pues ca' yjadu'nity. ¿Nej jëbi jäy ajcxy midoogixy Jesucristo y'ayuc, pen ca' pin

capxhuäcxy ma yi' ajcxy?¹⁵ ¿Nej jëbi jäy ajcxy capxhuäcxy Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt, pen ca' pin yquexyii ayuccapxhuäcxpi? Com jaybety jadu'n ymiin ma Dios ñecy, ma jadu'n ymina'ñ: "Ooy oy jäy ñayjihuiiyii co pinjaty mimimb mija'tp oybi tiy'ajt, pinjaty capxhuäcxp oybi tiy'ajt ma yi' ajcxy."

¹⁶ Per ca' nidüg'ociy jäy mibicy je oybi tiy'ajt, com Isaías jadu'n cojay ma ñecy ma jadu'n ymina'ñ: "Huindzin Dios, ¿pin ti mijpidägy iich ajcxy n'ayuc?"

¹⁷ Cooni jäy ajcxy capxhuäcxy Jesucristo ytiy'ajt ma jäy chinaaygixy, huin'it ajcxy ymibijccixy com ti amido'ijtcixy je tiy'ajt.

¹⁸ Per n'amidooybich miich ajcxy: ¿Nej ca' jada' yi judíojäy ajcxy midoy Dios ytiy'ajt? Janch jadu'n ti ajcxy jami-doy, com jaybety jadu'n ymiin ma Dios ñecy ma jadu'n ymina'ñ:

Ti capxhuäcxy ajcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt huindu'mybi naaxhuiñ. Ti ajcxy Dios y'ayuc midodaayi huindu'mybi naaxhuiñ.

¹⁹ Jadüg'oc n'amidoogixy: ¿Nej ca' Israel jäy jada' ajcxy nejhuüy Dios ytiy'ajt? Ñejhuüy ajcxy. Com jecy'ajty Moisés ycojay ma ñecy ma Dios jadu'n ymina'ñ:

Nyajpocyñihuaatzähuiyich yi jäy ajcxy huidibi ca' iich njäy'adyii, e huin'it miich ajcxy cohuindoyii mjihuühiipy miid yi' ajcxy ycixpi. Ndunipyich may'ajt miid yi' ajcxy, e huin'it miich yi' ajcxy mmijotmädip.

²⁰ Jadu'n jadüg'it Isaías cojay ma yi' ñecy, ma Dios jadu'n ymina'ñ:

Yi jäy ajcxy huidibi ca' xy'ixtäyich, ti xy-paadyyich ajcxy. Ti nyajniguëxgyich ndiy'ajt ma yi' jäy huidibi ca' xyñidiy xyajtiyich.

²¹ Com jadu'n jaybety ymiin ma Dios ñecy, ma Dios jadu'n nigapxy yi' Israel jäy co jadu'n ymina'ñ:

Jabom jabom ti njamimecxtucyich yi Israel jäy ajcxy. Ti njayajnimäyich iich ndiy'ajt, e ca' ajcxy mijpidägy. Hue' ajcxy ca' xycapxymidooyich, xymijotmij'öcpich ajcxy.

Yi Israel jäy ajcxy huidibi ti ypcynihuaatzcixy

11 Paady n'amidoogixy: ¿Nej ti jada' Dios ix'ijxni ixtijni yi Israel jäy ajcxy? Pues ca' yjadu'nity, Dios ca' yi' ixmachñi Israel jäy ajcxy. Com nañ Israel jäy iich. Abraham nmij'ap'ájtibich nmijteedy'ájtibich e nañ jim ngogájpdyich ma anajty Benjamín ycogajpity. ²⁻³Dios ca' ixmach yi' yjäy huidibi yhuin'ijx jecy'ajty co jäy'ada'nyii jigix jëbi may'ajt oy'ajt tunipy miid yi' ajcxy. ¿Nej ca' ajcxy mnejhuÿ nej jaybety ymiin ma Dios ñecy jadu'n nej Elías nigapxy yi Israel jäy ma Dios? Jadu'n yminañ:

Huindzin Dios, ti yi Israel jäy ajcxy yaj'öctäy huidibi anajty miich m'ayuc xycapxhuäcxip. Ti ajcxy yajhuindigoydäy je tzaa macxy ma anajty jäy xyhuindzigÿy. Naydügpajc iich ti njachui'myich njaccapxhuäcxyich miich m'ayuc, e nañ xyaj'ögaamich jäy ajcxy.

⁴E chi Dios y'adzooy nimay Elías:

Ca' mim naydügity, ji iich ahuing nmíididyich yujcpicy jahuixtujc mil yëydijc huidi xy'ojadajtpich xyhuindzigÿybich chambaad, huidibi ca'ni huingoxtinäy yi Baal, yi dios falso, ca'pi ti mic'ajt miidity ni ti tzöc'ajt ca miidity.

⁵Tim jadu'n nej Dios miidity anajty huixtujc mil yëydijctijc jecy'ajty co anajty Elías yjugy'aty, nañ tim jadu'n cham ma iich ajt nxii ndiempo Dios ymiid nijëjity judíojäy huidibi ti pa'ayoy, e paady ycixpi ti yhuin'ixyii jëbi yi' jäy'adyii.

⁶Com co ixypy ajcxy yajxon cuyduni Dios ycötujcin, ca'p ni ti pa'ayo'n Dios

jactunaani miid yi' ajcxy, com co ti anajty jim Dios y'ayuc ycuundäyii.

⁷¿Ti ti ytunyii ti yjadyii miid yi' Israel jäy ajcxy? May ajcxy ca' may'ajtin oy'ajtin paady ma Dios jadu'n nej ajcxy jïjp'ijxcixy. Jëyi ajcxy huidi Dios huin'ijxi ti ajcxy paatcixy oy'ajt ma Dios. Yi jacjadyii Israel jäy ajcxy Dios nig ooy yajjotmij'öccixy. ⁸Com jadu'n jaybety ymiin ma Dios ñecy jadu'n nej Dios yajjotmij'ögy yi Israel jäy, ma jadu'n yminañ:

Tim jadu'n ajcxy nipaady nej jäy ajcxy huidibi ti ymi'öctigooyñi, jadu'n nipaady nej jäy huidibi huintzïp, jadu'n nipaady nej huidibi cönatip.

⁹David nañ jadu'n ycojay jecy'ajty ma ñecy, ma jadu'n yminañ:

Huindzin Dios, cham je jäy tzachnixondägy yi tzinaayin yi jugy'ajtin, ca' ajcxy xyjäymech. Timitiini ajcxy ayo'n möhuipy; tim jadu'n nej iyujc ayo'n paady co yajtuxuuch o co yjut cögäy.

¹⁰Yajma'ti ajcxy yjot yhuinmañ, huen ahuimbijtcixy jadu'n nej jäy huintzpi. Mö ajcxy tzaachypi huinixii huinitiendo, tim jadu'n nej jäy ajcxy tzaachypi jihuÿ huidibi jemxypi tzimäccixp.

Yi ypcyhuinmeecxin huidibi ajcxy ca'p yjudiojäyity

¹¹Co jadu'n yi maybi Israel jäy ca' cöbijccixy Dios ytïy'ajt, ¿nej mdijy, ti Dios y'ixmachyii ajcxy tücciyi, e yajtigoyañ ajcxy? Pues ca' yjadu'nity, ca' Dios ixmach yi Israel jäy ajcxy tücciyi. Co yi Israel jäy ca' cöbijccixy Dios ytïy'ajt nej Cristo y'o'cy miid yi' ajcxy ypcy ycixpi, paady cöbicy yi huidibi ca' yjudíojäyity, jëbi ajcxy y'alma nïdzoocin paady. Jadu'n Dios ytuñ jigix jëbi yi judíojäy ajcxy cohuindoyii jihuÿhuipy, e chi nañ jadu'n mijpidägipy ajcxy Jesucristo. ¹²Pen yi mayjäy ajcxy

huidijaty ca' y'israeljäyity mij'oy'ajtin mijjotcujc'ajtin ti paady, miid co yi jacmaybi Israel jäy ca' cöbijccixy Jesucristo, chi nigü oy'ajtin jotcujc'ajtin padañ yi naaxhuin'yäy ajcxy co anajty nidüg'öciy Israel jäy yjothuimbijj-taaygixy etz cöbijctaaygixy je Cristo.

¹³ Cham nijayiygixy miich ajcxy huidi ca' yjudíojäyity, com Dios ti xyquexyich ngapxhuäcxihi yi' y'ayuc ma yi jäy ajcxy huidibi ca' yjudíojäyity. Ooy nyajcopicyich jada ndungich, jägix jēbi judío-jäy oy'ajtin paady nañ jadu'n. ¹⁴ Ca' jecyity co iich n'amigügtijc, yi judío-jäy ajcxy, cohuindoyii ajcxy jihuihuipy, co anajty mayjäy huidi ca' yjudíojäyity mijpidägy iich n'ayuc. Co jadu'n ajcxy cohuindoyii jihuihuipy, chi ajcxy nañ jadu'n mijpidägipy Jesucristo. ¹⁵ Com pen je naaxhuin'yäy huidibi ca' yjudío-jäyity, huidibi Dios jecy'ajty ca' jäygidaci ajcxy chinaayin, pen ti ajcxy cöbijci Dios ytiy'ajt, pen ti ajcxy oy'ajtin paady ma Dios, miid co Dios ti ixmach yi Israel jäy huidibi ca' cöbicy yi' ytiy'ajt, chi yi Israel jäy co ajcxy jadüg'oc yjothuimbidity etz cöbigipy Dios ytiy'ajt, nañ jadu'n ooy yjotcugihuipy ajcxy, jadu'n nejihuüy ti ajcxy y'ögy etz nej jihuüy ajcxy ti yjugypicy jadüg'oc. ¹⁶ Com co Abraham, Isaac etz Israel Dios anajty jäy'ajtip, paady nañ jadu'n tüg'öciy Israel jäy Dios jäy'adyii, miid co Israel y'ap'ajtip y'oc'ajtip ajcxy. Tim jadu'n nejihuüy judíojäy ajcxy tazjaagy puuducy möy Dios, nañ jadu'n je ytujctuc huidibi jac-hui'm nañ Dios je' yje', e nañ tim jadu'n nej co jäy ajcxy möy Dios quipy ytictz, tüg'öciy je' Dios je'ajtäyiy quipy y'aacxy.

¹⁷ Hue' je' nijējity Israel jäy ca' mijpidägy Dios ytiy'ajt, paady ñajtz'ixiyyi, e may'ajt oy'ajt tuñ miid huingbi jäy huidi ca' israeljäyity. Tim jadu'n nej jihuüy tüg'oyguipy huidi tim'ajtp yajpubuxy y'aacx, e je ma

ti yajjijppujxtüty, je' yjijp yajpidägy ma huingbi quipy y'aacx. Miich ajcxy huidi ca' yjudíojäyity huidibi ti mibicy je Cristo, ti mbaady Dios y'oy'ajt tim jadu'n nej judíojäy ajcxy jecy'ajty miidity Dios y'oy'ajt. ¹⁸ Ca' huaad amij agix mnayjihuiygixy, e ni ca' huaad m'ixtijcixy yi judíojäy huidibi ca' mijpidaaccixy je Cristo. Miich ajcxy yi m'oy'ajt ti mbaady ma Dios, tim jadu'n nej je quipy y'aacx mic'ajt paady ma yi quipy ytictz.

¹⁹ Ca' yjecyity co miich ajcxy mina'naangixy co Dios najtz'ixiyy yi judíojäy huidibi ca' mibicy Cristo, jaydēbi miich ajcxy mnaydijyiy co Dios xyjäy'adyii. ²⁰ Tiy'ajt jadu'n nej miich mina'n. Dios ñajtz'ixiyy yi maybi judíojäy miid co ajcxy ca' mibicy Jesucristo. E Dios miich ti xycöbicy miid co ti mmibicy Jesucristo. Per ca' huaad miich amij agix mnayjihuiyyi miid co Dios ti xycöbicy. Naygüend'adii yajxon ma Dios ytiy'ajt, tziği' Dios.

²¹ Com Dios ñajtz'ixiy yi judíojäy ajcxy miid co ca' ymijpidägyii yi' ytiy'ajt. Nañ jadu'n miich ajcxy yi' xyñajtz'ixihuañ, pen ca' mmijpidaaccixy yajxon yi' ytiy'ajt. ²² Cuentipic jadu'n nej Dios may'ajt oy'ajt tuñ miid nijējity jäy, etz mic' tzaachytuñ nijējity jäy. Dios mic' tzaachytuñ je judíojäy huidibi ca' ycapxymidoy, etz may'ajt oy'ajt tuñ miid miich ajcxy huidi capxymidoob. Jaccuydun yajxon Dios ytiy'ajt, e nigü Dios may'ajt oy'ajt xytuunipy, pen ca' mguyduni yi' ytiy'ajt, huin'it Dios xyñajtz'ixihuipy. ²³ E nañ jadu'n yi judíojäy ajcxy huidi ca' mibijccixy Jesús, co ajcxy yhuinmañ yajtigadzipy, e mijpidägipy Jesús, huin'it Dios ycöbigiyyb jadüg'oc, etz Dios miid ymic'ajt jēbi may'ajt oy'ajt tunipy miid yi' ajcxy. ²⁴ Com pen miich ajcxy huidi ca' yjudíojäyity huidibi jecy'ajty anajty ca' Dios jäy'adyii, pen miich ajcxy Dios

mic'amy ti xycöbicy, nañ jadu'n jactzoje cöbiga'n huidibi ajcxy judfojáyip, pen ycöbicy ajcxy.

**Jadu'n nej Dios
yajnidzoocogixihua'n
Israel jäy ajcxy**

²⁵ Miich ajcxy nmügütjicich, nyajni-jayiyb ajcxy jadu'n nej Dios tuna'n miid yi Israel jäy, jaydëbi ca' miich ajcxy amij agix mnayjihuihuüy, etz jaydëbi mnejhuihuüy jada tiy'ajt huidibi ca' pin nejuüy, co yi Israel jäy ajcxy ooy ajcxy y'aamijity yjotmijity, ca' ajcxy capxymidoy Dios. E jadu'n ajcxy y'ida'n mabaad anajty yca'pxy je mayjäy, ca'pi y'israeljäyity je huidibi mijpidägam Jesucristo ytiy'ajt. ²⁶ Nejuuiyim co Dios may'ajt oy'ajt tunamb jadüg'oc miid tüg'öciy Israel jäy ajcxy, com jadu'n jaybety ymiñ ma Dios ñecy ma Dios jadu'n ymina'n:

Jacjiini tüg Israel jäy ymina'n huidibi yajnidzögamb ajcxy ma yi' ypocy. Yi' yajtigoyaanip Israel jäy ypocy.

²⁷ Jadüg'it jaybety ymiñ ma Dios jadu'n ymina'n: Jadu'n nyajhuinhuaniiyich yi Israel jäy co yi' ajcxy ypocy nyajtgooybich.

²⁸ Co yi Israel jäy ca' mijpidaaccixy Jesucristo ytiy'ajt, chi Dios ajcxy ñajtz'ixiiyi. E co ñajtz'ixiiyi ajcxy, paady ycixpi miich ajcxy Dios ti xycöbicy, co ti mmijpidaaccixy Jesucristo. Per chambaad Dios jactzojctay yi Israel jäy miid co Dios huin'ijxy yi Abraham, Isaac etz Jacob jecy'ajty jëbi yi' yjäy'adyii.

²⁹ Dios ti huin'ixy yi Israel jäy ajcxy jëbi yi' yjäy'adyii, etz tüg'öciy huidi yajhuinhuaniiy co möhua'n, co may'ajt tuna'n miid yi' ajcxy ycixpi. Ymöhuipy yi', ytunipy yi'. Dios ca' y'ayuc yajxigy.

³⁰ Miich ajcxy huidi ca' yjudfojáyity jecy'ajty ca' anajty mmijpidaaccixy Dios. Jadachambi xii tiempo Dios miich ajcxy ti xypa'ayoy, miid co yi Israel jäy ca'

mijpidägy Cristo ytiy'ajt. ³¹ Yi judfojáy jadachambi xii tiempo ca' mijpidaaccixy Dios ytiy'ajt, tim jadu'n nej jecy'ajty miich ajcxy ca' anajty mmijpidaaccixy Dios ytiy'ajt. Jacjiini Dios pa'ayoohuin tuna'n jadüg'oc miid yi judfojáy ajcxy tim jadu'n nej ytuñ miid miich ajcxy jadachambi xii tiempo. ³² Com Dios anajty ti yajpocycädäy tüg'öciy jäy co ajcxy ycapxycömidodacy, yi judfojáy etz nañ huidi ca' yjudfojáyity, paady ycixpi Dios pa'ayo'n tuñ miid nidüg'öciy jäy, judfojáy etz nañ huidi ca' yjudfojáyity, tüg'öciy pin mijpidacp yi' ytiy'ajt.

³³ ¡Ooy ycodzigijity Dios! Dios ooy mijcajee may'ajt oy'ajt tuñ miid jäy ajcxy ycixpi. Dios ooy mijcajee mijhuinma'n ti tuñ miid jäy ajcxy ycixpi. Dios ooy mijcajee ycohuinma'ñity. Ca' ni pin jëbi huinjihuiydäy je ayuc huinma'n huidi Dios ymiid. Etz nañ ca' ni pin jëbi huinjihuiydäy huidi Dios ytumyb. ³⁴ Com jaybety jadu'n miiñ ma Dios ñecy ma jadu'n ymina'n:

Ca' ni pin jëbi huinjihuiydäy nej Dios yhuinma'n miidity. Ca' ji ni pinjäy huidi ti capxhuijy Dios.

³⁵ Ca' ji ni pinjäy huidi tijaty ti ocmooybi Dios. Dios ca' ni ti nuucxy miidity miid ni pinjäy.

³⁶ Tüg'öciy huidijaty iich ajt ya nbaatim, ac jilby choondäy ma Dios. Yi' tüg'öciy ti yaj'oyiydäy, e yi' je'ajttaayip tüg'öciy. ¡Tzoc Dios capxpaatim ojadajtim huinixii huinitempo! Jadu'n jadu'n. Amén.

Je jugy'ajtin cixyot ma Dios

12 E jadu'n nmügütjicich, cham iich miich ajcxy nimaaygixy mictägy, com co Dios ti xypa'ayoogixy, paady ycixpi nay'ayéjcgix naygyéjcgix amuumdügjot ma Dios. Cuychinayi yi ytiy'ajt yajxon jabom jabom. Tzinaaygix miid huadz mjot mhuinma'n, jadu'n nej Dios jëbi jäygidägy yi mdzinaayin. Jada

je tiy'ajt nej jëbi Dios m'ojadajtcixy tiydudägy. ²Ca' ajcxy mguydungixy mguychinaaygixy yi naaxhuiniñjyäy ajcxy yjibicjot yjibic-huinmañ huidibi tzinaaygixp jadachambi xii jadachambi tiempo. Com Dios ti xymooygixy jemybi mjot jemybi mhuinmañ, paady mguydunipy ajcxy yi' ytiy'ajt. Ixpjccix Dios ytiy'ajt, jigix ajcxy mnejhuñhuipy huidibi tiy'ajt Dios chojcyp mguydunipy, etz jigix mhuinjihuñhuipy je oyhuinmañ, je tudägypi huinmañ huidibi Dios yjäygidacpy, je huinmañ huidi huádzip ca'pxyip.

³Com Dios may'ajt oy'ajt ti tuñ miid iich etz ti xymöyich jada tung co ngapx-huäcxich yi' y'ayuc, paady iich miich ajcxy nimäy nidüg'óciy co ca' huaad amij agix mnayjihuiñyigixy, ca' huaad niñi anaxy mnaygömáayigixy ci'm. Nidüg nidüg ci'm huinmaaygixy yajxon huidi tung jëbi myajnicxcixy, jadu'n nej Dios huijy'ajt cujc'ajt ti xymooygixy. ⁴Jadu'n nej iich ajt nninixc ymiid yhuin y'ahuac etz yci' ytecy, je ninixc abicy ytung miidity, je huin abicy ytung miidity, je y'ahuac abicy ytung miidity, etz je ci' tecy abicy ytung miidity. ⁵Nañ tim jadu'n iich ajt huidi mijpidacp Cristo, e ni may iich ajt, e tügpicy jäy iich ajt com túciy nmibijcim. E nije' nije' Dios huijy'ajt cujc'ajt ti xymooyim abicyjaty, nej jëbi nije' nije' Dios ytung nyajnicxim.

⁶Com abicyjaty Dios ti xymooyim huijy'ajt cujc'ajt, paady copicy nyajtuunim nije' nije' je huijy'ajt cujc'ajt huidi Dios ti xymooyim. Pen Dios ti xymooyim huijy'ajt cujc'ajt jëbi ngapxhuäcxim yi' y'ayuc, copicy ngapxhuäcxim mibaad ixpjcim nmiid'ajtim. ⁷Pen Dios huijy'ajt cujc'ajt ti xymooyim co jëbi nbubejtim nmigügtjic, copicy nmigügtjic nbubejtim. Pen Dios huijy'ajt cujc'ajt ti xymooyim jëbi nyaj'ixpjcim

nmigügtjic, copicy ndung'ajtim yaj'ixpigii. ⁸Pen Dios huijy'ajt cujc'ajt ti xymooyim co jëbi ngapxhuijim nmigügtjic, co jëbi njot'amijmooyim nmigügtjic, copicy ngapxhuijim nmigügtjic, etz njot'amijmooyim nmigügtjic agujc jotcuje. Pen nyejtim tijaty ma nmigügtjic, copicy agujc jotcuje nyejtim. Je huidi ajcxy nigohuajc'ajtp mibijcpidijc copicy yajxon y'ané'ngixipy. Pen Dios huijy'ajt cujc'ajt ti xymooyim co jëbi nbubejtim jäy ajcxy huidibi ayo'n miid jotmay miid, copicy agujc jotcuje nbubejtim pinjaty ayo'n miid jotmay miid.

Nej mibijcpidijc huaad jugy'ajtcixy chinaygixy

⁹Naychójcigixy nayjihuiñyigixy miñ xyipy amuumdüg'ot, ca' y'ametz yjotmetzity. Ca' mnijot'ajtcixy jibic jot jibic-huinmañ. Nijot'ajtcixy niñi oyjot oyhuinmañ. ¹⁰Naychójcigixy nayjihuiñyigixy amuumdüg'ot, jadu'n nej ypadyii mnaymigüg'ájtigixipy ma Jesucristo. Nayyajmij'ájtigixy niñi nidüg nidüg miich ajcxy.

¹¹Naymic'íjxigixy cixy'ot huinijot, ca' mnuux'ajtcixy. Tungix amuumdüg'ot miid mHuindzin Jesucristo ycixpi.

¹²Tzinaaygixy agujc jotcuje, com mnejhuñyib ajcxy co mbadañ oy'ajtim ma Dios. Mecxtujccixy yi' tzaachypi ayo'n huidibi mminajxyp myajnajxyp. Mibijctzoogixy Dios jabom jabom.

¹³Naybubéjtigixy miñ xyipy, pen yajmayajtpy migüg'ot tijaty. Nayyajttáccigixy miñ xyipy oy yajxon.

¹⁴Nibijctzohui' ma Dios huidibi ajcxy xy'ixhuidijtp xypahuidijtp. Nibijctzohui' mmiidzip huen Dios may'ajt oy'ajt tuñ miid yi' ycixpi. E ca' mnibijctzohuiy co huen ayo'n paadipy.

¹⁵Tzoc jotcuje nayjihuiñyim co ajt nmigügtjic jotcuje ñayjihuiñyii. Tzoc

miidtajim miidmayim nmigügtjic pen tajp mayb.

¹⁶Ooy yajxon nayyaj'ljtigix naygodigüiyigix. Ca' amij agix mnayjihuiyigixy. Migüg'adiyb yi mmigüg huidi ayooob. Yung naxy miid'at mjet mhuinma'n, ca' mnaygömaayigixy.

¹⁷Co jäy xymidundigóoygixipy, ca' huaad jibic myaj'ahuimbijtcixy. Hue' janchtiy oybi ajcxy mdunipy jadu'n nej jäy jëbi jäygidägy. ¹⁸Oy nayyaj'ljtigix miid nidüg'óciy jäy mabaad mmadägy.

¹⁹Miich ajcxy migügtjic, co jäy jibic xymidundigóoygixipy, ca' nañ jadu'n ajcxy myaj'ahuimbidity, mimecxtugipy ajcxy, com Dios yi' tzaachytunip yi jäy ajcxy huidi anajty xymidundigóoygixp. Com jaybety jadu'n ymiñ ma Dios ñecy jadu'n yminañ: "ñich nyaj'ahuimbiditych nej anajty jäy xymidundigooygixy."

²⁰Co jäy xymidundigóoygixipy myaj'ahuimbidity ajcxy oybi, com jaybety jadu'n ymiñ ma Dios ñecy, ma jadu'n yminañ:

Pen yi mmidzip yubo'cip, myajcayipy myaj'ügipy, pen yi mmidzip tidziyip, myajniñ'ügipy. Co jadu'n mdunipy miid mmidzip huin'it tzöydu'n jihuihuipy.

²¹Pen myaj'ahuimbijtpy jibic co jäy xymidundigoy, ti anajty jibic-huinma'n xymimadägy. Hue' janchtiy yajtun mecxtujcin etz oyhuinma'n, e jadu'n jibicpi mimadägipy miid oybi.

13 Copicy co nidüg'óciy jäy capxymidóogixipy yi cajp tungmiidpi etz yi gobierno tungmiidpi. Ca' ji ni tüg tungmiidpi huidibi jëbi y'ane'my pen Dios ca' a'ixiy. Com Dios jadu'n cötujcin ti yajhui'my co huen jii'aty tungmiidpidijc, paady ycixpi tungmiidpidijc nidüg'óciy jim mic'ajt paady ma Dios. ²Paady jäy ajcxy pinjaty ca' ycapxymidoy ma tungmiidpidijc, hue' tundigooyb ma

Dios e tzaachypi ajcxy ypadaamyb. ³Yi mjtungmiidpi ca' yi' ajcxy adzigiy yi jäy huidijaty oyhuinma'n miid. Hue' janchtiy yi' ajcxy chaachytunipy yi jäy huidi jibic-huinma'n miid. Pen mdzojcp co ca' tzaachypi mbaadipy ma yi tungmiidpi, hue' janchtiy oybi mdunipy, e huin'it m'idipy jotcujc. ⁴Com Dios ti pidägy jada tungmiidpi miid miich ajcxy ycixpi, jigix jëbi jotcujc ajcxy mdzinaaygixy. Pen mdundigooyb huin'it je tungmiidpi mdzigihuipy, com yi' ymiid mic'ajt jëbi tzaachytuñ jäy ajcxy huidibi tundigooyb. Com Dios ytung ytuunipy etz ycyduunipy Dios ycötujcin jadu'n nej Dios xyñajtz'ane'miyyim, copicy co tzaachytuñ je jäy ajcxy huidibi tundigooyb. ⁵Paady ycixp copicy mgapxymidohuipy tungmiidpidijc, jigix ca' miich ajcxy Dios xychaachytunipy e nañ jotcujc mnayjihuihuiyb co ca' anajty ti ti mdundigoy. ⁶Yi tungmiidpidijc Dios ycixpi ajcxy ytuñ, e ymiid ajcxy ycötujcin, paady ycixpi copicy mmigüedipy ajcxy.

⁷Mgüedipy ma yi tungmiidpidijc huidibi xypaatp. Co ajcxy cajp meen yajmucy, migüedipy. Co je gobierno tungmiidpi pidägy impuestos, migüedipy. Jäy ajcxy huidijaty tungmiid myajmij'adipy, etz huidi mjtungmiid mgömayipy. ⁸Ca' pin minuucy'adiyb. Tzoc jihui' mmigügtjic, e mgüedipy oy'amy huidibi mnuucxyp. Co yi mmigügtjic mdzogipy mjihuihuipy ti anajty mguydundäy Dios ycötujcin. ⁹Jadu'n Dios ycötujcin jaybety ymiñ, ma jadu'n yminañ: "Ca' mmigapxtigoyipy huingbi töxyjäy. Ca' mmigüg mmeedzipy. Ca' mjäyyaj'ögipy. Ca' mmigüg m'adzojcopy ti ymiid." Pen mdzojcopy mjihuiyb migüg nej miich ci'm mnaychogyii ti anajty mguydundaayi Dios y'ane'min ycötujcin. ¹⁰Je naychojcin je nayjihuiy'in ca' p'je

ti jibicpi ti tzaachypi tuñ ma je migüg, co jadu'n jada mguydundahuipy ti anajty Dios ycötujcin mguydundaayi.

¹¹Com miich ajcxy mnejhuiyb co huington je xii je tiempo mina Jesucristo mina'n jadüg'oc ya naaxhuiñ, paady ycixpi jïjp'ijxcix ajt nHuindzin Jesucristo co tzojc yminipy. E jadachambi ti yjac-huingtoni mina miina'n iich ajt nHuindzin Jesucristo, ca'ydí co oga'n nmibijcim. ¹²Canaag jimijt jäy ajcxy ahuijxy jïjp'ijxpy co Dios yajnidzöga'nyii ajcxy y'alma, jadachambi ti yhuingtoni je xii je tiempo mina n'alma ajt nidzoocin padaanim. Paady ycixp tzoc ixmajtzim yi jibic-huinma'n yi huidibi jäy ycuydumyb huidibi ca' Dios ytiy'ajt nejhuiyi. Tzoc cuychinaayim cuyjy'ajtim Dios ytiy'ajt. ¹³Tzoc tzinaayim juy'ajtim tudägy. Tzoc cuyduunim Dios ytiy'ajt. Ca' huaad jadu'n ndzinaayim amügyjäy. Ca' huaad n'agootzhuidijtim xiicyaax xiictinaayim. Ca' huaad ndundigooyim miid huingbi töxyjäy. Ni ca' huaad ndziptuunim ahua'nduunim. Ni ca' huaad nmigüg nmi'ijxtinaayim. ¹⁴Tzoc cuychinaayim cuyjy'ajtim Jesucristo ytiy'ajt. Tzoc tzinaayim tiydudägy jadu'n nej Jesucristo tiydudägy ti chinäy ya naaxhuiñ. Ca' nguyduunim ti jibicpi ajt n'aa njot yja'adzocjpy.

Ca' migüg mboc'yixy

14 Miich ajcxy nmigügtijcich, copicy mgöbigipy agujc jotcuje ma miich mnayyöymújcigixy ajcxy yi migügtijc huidibi mibijcp je Cristo, per ca' tiydudägy huinjihuüy je Cristo ytiy'ajt. Mgöbigipy per ca' mhuingapxpedipy, ca' ti myaj'ayucyoonipy miid yi' ajcxy. ²Ti migügtijc huidibi minamb co Dios ca' ti jicxy capx'aducy, etz jëbi ajcxy jicxy huenytim ti jicxyity. Etz nañ ji migügtijc huidibi minam

co Dios ti capx'aducy tzüch, paady ajcxy jicxy'adyii je'jada'ajty aay ujtz. ³Yi migüg huidibi tzüch tzützp ca' huaad itijy je ymigüg huidibi yjicxpy je'jada'ajty aay ujtz. E nañ ni yi migüg huidibi jicxp aay ujtz ca' huaad itijy yi migüg huidibi tzüch tzu'tzp, com Dios ycöbijctaayb je jäy ajcxy huidibi ti mibicy Jesucristo. ⁴Ca' huaad miich ajcxy mnimahuipy yi mmigüg co ca' oytuñ, tim jadu'n nipaady nej co tüg jäy nimahuipy huingbi jäy ytumbi co ca' oy ytuñ. Dios ci'm nimahuip huidi ajcxy mibijcp Jesucristo, pen oytuñ o ca' oytuñ. Dios ypubejtyp pinjaty mibijcp, paady madaacp ajcxy ma chinaayin.

⁵Nijëjity ajt nmigügtijc ymina'n co ooy ycopicyity n'amay'ajtim nijëjity xii, jacjadyii jäy ymina'n co ca' ycopicyity n'amay'ajtim jada xii. Huen nidüg nidüg yci'mhuinma'n yajtuñ pen y'amay'adamyb, o pen ca' amay'ada'n nije' nije' xii. ⁶Iich ajt nmigügtijc huidi amay'ajtp nijëjity xii, hue' ajcxy tijy co Dios jadu'n tzojcp. E nañ iich ajt nmigügtijc huidi tzüch tzu'tzp, hue' ajcxy tijy co Dios jadu'n tzojcp, etz nañ yajnajxyp Dioscojuyip ma Dios miid yjicxy ypicxy ycixpi. Nañ tim jadu'n ajt nmigügtijc huidi ca' tzüch tzüdza'n, hue' tijy co Dios jadu'n tzojcp, etz nañ yajnajxyp Dioscojuyip miid yjicxy ypicxy ycixpi.

⁷Ca' iich ajt nayyajtztinaayim amidzooci'm, nañ jadu'n ca' iich ajt ci'm ndzojcin co n'o'cim. ⁸Pen njactztinaayim hue' anajty nguyduunim ajt nHuindzin Jesucristo chojcin. Pen n'o'cim yi' anajty jadu'n ti yajcöducy. Pen njactztinaayim, o pen n'o'cim, tú'ciy nipaady, com Jesucristo nHuindzin'ajtim ma yi tzinaayin etz ma yi o'cin. ⁹Paady ycixp Cristo y'o'cy etz yjugypijcy jadüg'oc jigix jëb nihuindzin'ajttäy yi' yjäy huidibi jactztinaayb jacjy'ajtp, etz jigix jëb nihuindzin'aty yi tiibi y'ögy.

¹⁰ ¿Na'amy co mmigüg mdzach-pocy'ixy? o ¿Nej co mmigüg mdzach'ixtijy? Ca' jadu'n y'oyity co ajcxy jadu'n m'idich. Com nidüg'óciy ajt njádaanim ma Dios ytiydundac. ¹¹ Com jadu'n jaybety ymiñ ma Dios ñecy, ma jadu'n ymina'ñ:

Janch janch co iich, je tügpajcpi Dios, jadu'n nmina'ñich co tüg'óciy naax-huiñyäjy xyhuingoxtinähuibich xy-huindzigihuibich, etz nañ tüg'óciy naaxhuiñyäjy xycapxpaadibich co iich je' tügpajcpi je Dios.

¹² Com Dios nhuindzin'ajtm, paady ycixp nidüg'óciy iich ajt nayguëxictähuaanim ma Dios yhuinduu, chi Dios xy'amidohuaanim nej ti ndzinaayim ti njugy'ajtm nidüg nidüg.

Ca' migüg myajhuinma'ñydiogoogyixy

¹³ Paady ycixpi ca' huaad naynixiic naynigapxim miñ xyipy. Hue' janchtiy miich pidaaccix mhuinma'ñ co ca' ti mdúngixipy huidi mmigügtijc ca' jäygidägy, huidi mmigüg yajpocycähuiib. ¹⁴ Nnejhuiybich tiydudägy co ajt nHuindzin Jesucristo ytiy'ajt xyajnejhuiiyim co jëbi njicxim huen tim huidi jicxy tim huidi picy. Je jicxy je picy ca' ma ycobocy. Per pen tüg migüg yhuinma'ñ pidacp co Dios ca' jäygidägy co yi' yjicxpy nijëjity jicxy picy, pues ca' yhuaadity co yi' jadu'mbi jäy jicxy huidi yi' ytijpy co ca' huaad njicxim. ¹⁵ Pen ca' m'oy'ity miid tüg migüg co ti mjicxy je jicx picy huidibi yi' ytijpy co Dios ca' jadu'n yaj'cöducy, chi ca' anajty mdzocy mjihuüy yi' mmigüg nej ypanyi. Com nañ Cristo ti y'ögy miid yi' mmigüg ypocy ycixpi, paady ca' huaad myajtigoy yi' mmigüg, miid co mjicxy huidi yi' ca' jäygidägy.

¹⁶ Ca' ajcxy m'aixiygixipy co jibic yajnigapx yajnimiydägipy huidibi miich ajcxy myajnajxp co y'oyity. Oy

miich mjahuinjihuüy Dios ytiy'ajt, per ca' huaad mdunipy huidi yi' mmigüg ca' jäygidägy, e huin'it xyñigapxipy jibic. ¹⁷ Canan Dios jadu'n ytiy'ajt xyñajtz'ane'miiyim huidijaty huaad njicxim n'uucim, o huidi ca' huaad njicxim n'uucim. Hue' janchtiy ti xyñajtz'ane'miiyim nej jëbi tiydudägyi ndzinaayim njugy'ajtm. Nej jëbi jotcuje n'ijtm miid ajt nmigügtijc. Nej jëbi jotcuje nayjihuiiyim miid Dios ymic'ajt ma njot nhuinma'ñ. ¹⁸ Co jadu'n nguyduunim nej Cristo ytiy'ajt ti xyñajtz'ane'miiyim, huin'it jäygidägipy Dios etz nañ jadu'n jäygidägipy jäy ajcxy nej anajty nduunim.

¹⁹ Tzoc panicxim je huinma'ñ jadu'n nej jëbi ndzinaayim agujc jotcuje miid ajt nmigügtijc, ca' ma ti tzip ti capxy nmiid'ajtm. Tzoc yajtuunim je huinma'ñ jadu'n nej jëbi huaad naybubejtm nidüg nidüg nej jëbi huaad nguychinaayim Dios ytiy'ajt. ²⁰ Ca' huaad nyajtigooyim Dios ytung miid tzip capxy jadu'n nej huidi jëbi huaad ndzüdzim, etz huidibi ca' huaad ndzüdzim. Janch tiy'ajt co Dios ca' ti jicxy ti picy capx'aducy, per pen njicxim huidijaty nijëjity ajt nmigügtijc yajcobojoy, e jadu'n nya-jhuinma'ñydiogooyim ajt nmigüg, chi nmidundigooyim Dios ytiy'ajt. ²¹ Tiy'ajt jadu'n co ca' huaad tzüch ndzüdzim etz ca' huaad vino n'uucim, o jactijaty huidibi ajt nmigüg yajcobojoy. Com co jadu'n ajt n'idiidzim, hue' anajty ajt nmigüg nyajhuinma'ñydigoyaanim ma ymibjcin. ²² Miich ajcxy huidibi huinjihuüy Dios ytiy'ajt co Dios ca' capx'aducy ti jicxin ti pijcin, ca' mniimiy-daconaxipy miid jäy ajcxy. Dios ñejhuüy co miich mhuinjihuüy yi' ytiy'ajt. Jëbi jotcuje mdzinähuipy pen mguychinaayb je huinma'ñ huidibi miich mnejhuüyigixyp co ytudägyity, e huin'it ca' jibic mnayjihuihuüy ajcxy. ²³ Tundi-gooyb yi' migügtijc huidibi jotmetz jicxp

nijējity jicxy picy, miid co tzigiiyb y' co Dios ymijotmädiib co ti jicxy huidi yti-jpy co ycobocy. Tundigooyb jadu'n com ca' ti cuyduni Dios ytiy'ajt nej ci'm ti yajniġuejy. Pen ca' nguyduunim jadu'n nej nhuinjihuiiyim Dios ytiy'ajt, tundi-gooyim anajty.

Tzojcix miġügtiġc, ca' ñaydüġ mnaychogyii

15 ĩich ajt huidibi tiydudäġy nmibijcim etz nhuinjihuiiyim Dios ytiy'ajt, copicy nmimecxtujcim ajt nmigügtiġc huidibi ca'ni huinjihuiiy yajxon Dios ytiy'ajt. Ca' huaad ti nduunim miid ngi'm jäygidaacin ycixpi. ²Copicy nyajtuunim oyhuinma'ñ miid ajt nmigügtiġc, jadu'n nej jēbi ajt nmigüg jäygidäġy, etz jadu'n nej jēbi nbubejtım ajt nmigüg miid ymibijcin. ³Com nañ Cristo ca' ti ytuñ miid yci'm jäygidaacin ycixpi, com jaybety jadu'n miñ ma Dios ñecy, ma je Cristo nimay Dios Teedy: “Miich mmidzip ajcxy huidibi xyñigapxp xyñi'ojiiyb, xyñigapxpich xyñi'ojiiybich ajcxy nañ jadu'n.” ⁴Com tüġóciy Dios y'ayuc huidibi ycojay jecy'ajty, hue' cojay miid ĩich ajt ycixpi, jġgix jēbi Dios ytiy'ajt nbaatım. Dios ytiy'ajt xyajnejhuiiyim co Dios jadu'n tzocy co nmimecxtujcim ajt nmigügtiġc. Nañ Dios y'ayuc xyjot'amijmooyim, e nañ xyajnejhuiiyim jadu'n jēbi njjip'ijxim pubejtın ma Dios. ⁵Com Dios, y' je' huidi xypubejtım miid mecxtujcin, e nañ xyjot'amijmooyim, paady huen Dios may'ajt tunipy ma miich ajcxy mjot mhuinma'ñ, jġgix jēbi mmid'idipy tú'ciy mjot mhuinma'ñ nej Jesucristo yjot yhuinma'ñ miidıty, e jadu'n jēbi mnayyaj'oy'ıjtıgixy jotcuġc ca' ma tzip capxy. ⁶Dios miich ajcxy xypubediipy xypudigihuiipy, jġgix jēbi myajtüġiiygixy mjot mhuinma'ñ, etz tú'ciy m'ojadajtcixipy

mhuindzigiiygixipy Dios Teedy etz ĩich ajt nHuindzin Jesucristo.

Jesucristo y'ayuc yajcapxhuäcxy ma huidibi ca' yjudıojäyity

⁷Nayġöbıjciġix nidüg nidüg agujc jotcuġc, tim jadu'n nej Cristo xycöbıjci-cixy agujc jotcuġc. Co mnayġöbıjciġixipy nidüg nidüg agujc jotcuġc, huiñ'it Dios capxpaady y'idipy. ⁸Janch tiy'ajt co Cristo y'oy ya naaxhuiñ, oy pubejty judıojäy ajcxy, e jadu'n cuyduñ Dios ytiy'ajt huidi yajhuinhuaniiy Abraham, Isaac etz Jacob jecy'ajty co jadu'n tunañ miid y' ajcxy ycixpi. ⁹Nañ jadu'n Cristo ooy pubejty yi huidibi ca' yjudıojäyity, jay-dēbi ajcxy capxpaadiipy Dios, miid co ti ypa'ayoyii ajcxy. Com jaybety jadu'n ymiñ ma Dios ñecy, ma jadu'n David ymiñañ:

Com miich Huindzin Dios ti xyco-huañich paady miich ngapxpaady ma yi jäy ajcxy huidibi ca' yjudıojäyity. ĩich miich nhuin'ihuiipy miid himnos.

¹⁰E nañ jaybety jadu'n ymiñ ma Dios yñecy:

Jotcuġc'ajtcixy quipxy miid Dios yjäy mi-ich ajcxy huidi ca' yjudıojäyity.

¹¹E nañ jaybety jadu'n ymiñ ma Dios ñecy, ma jadu'n ymiñañ:

Capxpaatcix yi Huindzin Dios miich ajcxy huidi ca' yjudıojäyity. Capx-paatcix yi Huindzin Dios miich ajcxy nidüg'óciy naaxhuiñyjäy.

¹²E Isaías ycojay nañ jadu'n ma yi' ñecy, ma jadu'n ymiñañ:

Ma'xung'adamb tüġ Isaı y'ap y'oc, e y' ane'mamb yi jäy huidibi ca' yjudıojäyity. Co yi jäy ajcxy huidibi ca' yjudıojäyity mijpidägipy je mij'ane'mbi, hue' ajcxy yjjp'ijxpy co möhuaanip oy'ajt.

¹³Nmibijctzooybich Dios miid miich ajcxy ycixpi huidijaty mibijcp Jesucristo, com njjip'ijxim

co Dios xymöhuaanim oy'ajtin. Nmibijctzooybich Dios miid miich ajcxy ycixpi co huen xyajjotcugihuij ajcxy, e nañ co huen xyajpooxipy mjot mhuinma'n. Nmibijctzooybich Dios co huen xypubejtcixy xypudigiixyixy miid yi' yjihui'n ymic'ajt, jaydebi mjijp'ixipy ajcxy co mbaadip oy'ajtin mijcajee ma Dios.

¹⁴ Miich ajcxy migügtijc, jotcujc nayjihuiyijich miid miich ajcxy ycixpi, com nejhuiyibich co miich ajcxy miidity oyjot oyhuinma'n, e nañ mhuinjihuiyb ajcxy tüg'óciy Dios ytiy'ajt, paady jébi mnayyaj'ixpíjcgixy nidüg nidüg. ¹⁵⁻¹⁶ Jotmic'amy ti nyajjäymejtzcodyich miich ajcxy nijjity Dios ytiy'ajt ma jada necy huidi nyajnijayiyb ajcxy cham, com Dios may'ajt oy'ajt ti tuñ miid iich, e ti xyhuin'ixyich jaydebi nduñich Jesucristo ytung ma yi jäy ajcxy huidi ca' yjudíojäyity. Jadu'n nduñich miid Dios ycixpi, co ngapxhuäcxich je oybi tiy'ajt jadu'n nej Jesucristo y'o'cy miid jäy ajcxy ypocy ycixpi. Jadu'n Jesucristo ytuñ jigix jébi Dios cóbigipy yi mayjäy ca'pi yjudíojäyity huidi ti mibicy Jesucristo etz huidibi yi Espíritu Santo ti yajhuäch je jibicp ma ajcxy yjot yhuinma'n.

¹⁷ Com Jesucristo ytiy'ajt yajpaatp ma iich njot nhuinma'n, paady ycixp ooy jotcujc nayjihuiyijich co nduñich miid Dios ycixpi. ¹⁸ Jada janchtiy iich nyajmiidmiydacy miich ajcxy je may'ajt huidi Cristo ti tuñ co ngapxhuäcxich yi' y'ayuc. Ca' nyajmiidmiydaaccixy huidi Cristo ytumyb miid jacpinjaty. Miid co ngapxhuäcxich Cristo y'ayuc, e nañ mijhuinma'n ndumybich miid Cristo ymic'ajt, paady mayjäy ycapxymidooyb Dios huidi ca'p ajcxy yjudíojäyity. ¹⁹ Ti ngapxhuäcxich tüg'óciy Cristo ytiy'ajt nej jébi ajcxy y'alma ñidzoocin paadip. Jim nyajtzondacyich Jerusalén,

e ti nhuidijttäyich canaag agajp mabaad nja'tyich jim Ilirico ñaaxjot. E Dios yjihui'n ymic'ajt xypubejtich xypudigiixyich co iich mijhuinma'n nduñich, etz Dios ytiy'ajt nyéjcbich. ²⁰ Ooy nijot'atyich co ngapxhuäcxibich Jesucristo ytiy'ajt ma anajty ca' pin jayijp capxhuäcxyni. Hich oga'n Jesucristo y'ayuc jim nminicxi ma yi jäy ajcxy huidi ca' anajty midoy Jesucristo ytiy'ajt. Jadu'n nduñich, jigix caydi njijptigiyiyich ma huingbi anajty jayijp ti capxhuäcxí Jesucristo ytiy'ajt. ²¹ Com jaybety jadu'n ymiñ ma Dios ñecy, ma Dios jadu'n ymina'n:

Yi jäy ajcxy ymidohuaanip Cristo y'ayuc huidibi ca'ni anajty midoogixy. Yi jäy ajcxy yhuinjihuihuaamyb je Cristo ytiy'ajt huidibi ca'ni anajty nejhuiyixy co yjijity je Cristo.

Pablo huinmay co ñicxa'n jim Roma

²² Com ooy ndzachcapxhuäcxich Cristo ytiy'ajt canaag agajp, paady ca' nyajnibadäyich nícxibych ma miich ajcxy. ²³ Canaag jimijt ndzachnijot'atyich anajty nicxa'nich ma miich ajcxy. Ixti chamni ti nhuidijttäyich majaty anajty nhuidida'nich. ²⁴ Paady njijp'ixypich co jébi nnaxihuibich ma miich ajcxy co anajty nicxyich jim España ñaaxjot. Huäcxibaambich jim ma miich ajcxy jébi hueeni ajcxy ngapxim nmiydaacim. Nañ hue' njijp'ixypich co xypubedaambich miich ajcxy miid ndu'amgixpich. ²⁵ Jayijp nnicxa'nich jim Jerusalén, chiini nnicxa'nich ma miich ajcxy. Nminicxaamybich jim Jerusalén hueeni meen huidibi nyegaamybich ma yi mibijcpidijc jim Jerusalén miid ayoobtjic ycixpi. ²⁶ Com yi mibijcpidijc ya Macedonia etz Acaya ñaaxjot ti ajcxy yhuinma'n pidaaccixy co ajcxy pubeda'n yi ayoobtjic jim Jerusalén huidibi mijpidacp Jesucristo. ²⁷ Ooy

⁹Nañ nguejxypich capxpooocxin ma yi Urbano huidibi xymiidtuñich co iich anajty ngapxhuäcxich Jesucristo ytiy'ajt. Nañ jadu'n nguejxypich capxpooocxin ma yi Estaquis huidibi oy ndzocy njihuüyich. ¹⁰Nañ nguejxypich capxpooocxin ma yi Apeles, huidibi ooy tiy'ajt ti yecy co yi' ymibijcyp Cristo tiyduägy. Nañ nguejxypich capxpooocxin ma yi Aristóbulo etz jac pinjaty huidibi yajpatp ma yi' ytiyc. ¹¹Nañ nguejxypich capxpooocxin ma iich n'amigüg yi Herodión. Etz nañ nguejxypich capxpooocxin ma yi Narciso yjuogy ymigüg huidibi mijpidacp iich ajt nHuindzin Jesucristo. ¹²Nañ nguejxypich capxpooocxin ma yi Trifena etz Trifosa huidijaty tumb ma ajt nHuindzin Jesús ytung. Nañ nguejxypich capxpooocxin ma Pérsida, je migüg huidi oy ndzocyich, etz nañ huidi ooy ytuñ ma ajt nHuindzin Jesucristo ytung. ¹³Nañ nguejxypich capxpooocxin ma yi Rufo, je huidibi yi mibijcpidijc ycömaayb. Nañ nguejxypich capxpooocxin ma yi' ytaj, com jadu'n njihuüyich jadu'n nej jihuiy yi' ndaj'adyijich. ¹⁴Nañ nguejxypich capxpooocxin ma yi Asíncrito, yi Flegonte, yi Hermas, yi Patrobas, yi Hermes etz ñan tüg'óciy yi mibijcpidijc huidi jim yajpatp ma yi' ajcxy. ¹⁵Nañ nguejxypich capxpooocxin ma yi Filólogo, yi Julia, yi Nereo etz yi' y'uch töxyjäyb, yi Olimpás, etz nañ tüg'óciy yi mibijcpidijc huidibi yajpaatp jim ma yi' ajcxy.

¹⁶Naygapxpóocxigix xic xon nidüg nidüg. Naygimáztzigix miñ yxipy agujc jotcujc. Tüg'óciy huidibi mibijcp Jesucristo ma yi jacjaydyii cajp, yquejxyp ajcxy capxpooocxin ma miich ajcxy.

¹⁷Miich ajcxy migügtijc, may'ajt nbijctzooybich naygüend'adi' ajcxy ma yi jäy ajcxy huidibi mimiimb ayuc ca'pi ytiy'ajtity, huidibi nigoob

yjäyaytziptuna'ñ yjäybijc-huäcxa'ñ, huidibi ca' ixa'ñ yi Dios ytiy'ajt huidibi ti m'ixpijccixy. Puuhuäctüd miich yi' ajcxy. ¹⁸Com yi jäy ajcxy huidibi ymigügtijc yajhuinma'ñydiagooyb, ca' ajcxy tuñ Jesucristo ytung. Hue' ajcxy yaj'ixpijcp huidi yci'mhuinma'ñ yci'mdzojcín. Je' ajcxy huin'ñnigixp je jäy ajcxy huidibi ca' mijcajee y'ixpicyity. Yi ayuc huidibi ymihuidijtyp, jadu'n yajmidoy nej jihuiy oy ytiyity yjanchity, per ca' yi' yjanchity. ¹⁹Com mayjäy ti xyajmidooyich jadu'n nej miich ajcxy mgapxymidooy Jesucristo, paady jotcujc nayjihuiyijich miid miich ajcxy ycixpi. Ndzojcypich co miich ajcxy mnejhuihuipy huidibi oyhuinma'ñ jaydēbi mdúngixipy ajcxy etz ca' jibic-huinma'ñ mdúngixipy. ²⁰Dios oyhuinma'ñ etz mic'ajt ti xymooyim jēbi ndzinaayim miid ajt nmigügtijc agujc jotcujc, ca' ma tzip capxy. Tim huingon je xii je tiempo mina Dios yajcödígoya'ñ yi mujcu' ymic'ajt, e yi' xypubedip xypudigihuiy jēbi mmimadägipy yi ca'oybi. Nmibijctzooybich Dios miid miich ajcxy ycixpi co iich ajt nHuindzin Jesucristo huen may'ajt oy'ajt tuñ miid miich ajcxy jabom jabom.

²¹Je Timoteo huidibi tumb miid iich co ngapxhuäcxich Jesucristo ytiy'ajt xyajnigiejxp ajcxy capxpooocxin. Nañ jadu'n Lucio, Jasón etz Sosípater iich n'amigüg ajcxy, xyajnigiejxp capxpooocxin.

²²Iich Tercio huidibi cojaayb Pablo y'ayuc ma jada necy, nañ nguejxypich capxpooocxin ma miich ajcxy, com iich nañ jadu'n nyajpaadyich ma ajt nHuindzin Jesucristo.

²³Nañ jadu'n Gayo xyajnigiejxp capxpooocxin, yi' xyajjättacich. E nañ je jäy ajcxy huidibi mijpidacp Jesucristo huidibi ajcxy nayyöymujcip ma Gayo ytiyc yquejxyp ajcxy capxpooocxin ma miich ajcxy. Erasto je cajp ytesorero etz

ajt nmigüg huidibi yxii Cuarto, nañ xya-jniguejxp ajcxy capxpooxín.

²⁴Nmibijctzooybich Dios miid miich ajcxy ycixpi jabom jabom co iich ajt nHuindzin Jesucristo huen may'ajt oy'ajt tuñ ma miich ajcxy. Amén.

**Je capxpooxín ma yaj'ii baady
yajcapxpaady Dios**

²⁵Tzoc cömayim Dios, tzoc ojada-jtím, tzoc huin'iihuim miid himnos. Dios miid ymic'ajt jëbi xypubedipy xypudigihuiipy ajcxy, jaydëbi ajcxy tiy-dudägy mmibigipy Jesucristo, ca'ydi mjetmetzciiygixy. Tim jadu'n nej je oybi tiy'ajt huidibi ngapxhuäcxpich tím jadu'n nej je Jesucristo ytiy'ajt huidibi

jacjadyii jäy ycapxhuäcxixyp. Jada je tiy'ajt huidibi jecy'ajty ca' pin huinjihuiy huidibi Dios ti xyajnejhüiiyim. ²⁶Dios ti xyajhuinjihüiiyim nej yhuimbizimy je ayuc huidibi je profetas ajcxy ycojay jecy'ajty. Dios huidibi tzi-naayb huinixii huinitempo, ane'mb co huen yajcapxhuäcxy jada tiy'ajt oybi ma tüg'óciy naaxhuiñyjäy, jigix jëbi mayjäy mijpidägip etz capxymidoohuiipy Dios.

²⁷Miid co Jesucristo ooy mijhuinma'n tuñ miid iich ajt ycixpi, paady tzoc cömayim, tzoc ojadajtím etz tzoc huin'iihuim miid himnos huinixii huinitempo yi tügpajcpi Dios huidibi ñejhüiydaayb tüg'óciy. Jadu'n ngapxcíxyich. Amén.

1 CORINTIOS

*Yi Mïdügpï Nocy Huidibi San Pablo
Yajnigüeje Je Mïbijcpidijc Jim Corinto*

1¹⁻² Hich Pablo, Dios jadu'n tzojcp co Jesucristo xyajniñbicých co ngapxhuäcxibyých yi' y'ayuc. Hich etz ajt nmigüg Sóstenes nijayiiybich miich ajcxy tüg'óciy huidibi jim Corinto huidibi mijpidacp Dios etz ñayyöymújciğixy jim miid Dios ycixpi. Nijayiiybich miich ajcxy huidibi Dios ti yaj'ahuimbijttäy tudägy miid Jesucristo co y'o'cy miid ajcxy mbocy ycixpi. Nijayiiybich miich ajcxy huidibi Dios ti huin'ixy, jaydëbi mmiid'idipy huädz jot huädz huinma'ñ. Nañ jadu'n nijayiiybich tüg'óciy je jäy huenyma'amyity huidibi Dios mïbijctzoob ojadajtp miid iich ajt nHuindzin Jesucristo yxii.³ Ndzoycypich co iich ajt nDios Teedy etz ajt nHuindzin Jesucristo oy'ajt may'ajt tunipy miid miich ajcxy, etz xyajjotcugihuipy ajcxy.

Oy'ajt miid Cristo ycixpi

⁴ Nyajnajxypich Dioscojuyip ma Dios jabom jabom miid miich ajcxy ycixpi, miid co Dios may'ajt oy'ajt ti tuñ miid miich ajcxy ycixpi ma Jesucristo.⁵ Co ti mmijpidaaccixy Jesucristo, oybi ti mbaatcixy ma tüg'óciy mdzinaayin mjygy'ajtin. May'amy capxy ayuc oybi ti mbaatcixy, etz may'amy huinma'ñ oybi ti mbaatcixy.⁶ Ma miich ajcxy mdzinaayin mjygy'ajtin etz mgapxy m'ayuc ñiguëxigipy Cristo ytiy'ajt etz ymic'ajt.⁷ Dios miich ajcxy ti xymöy tüg'óciy ymic'ajt. Ca' ti myajtigoy'ijtcixy ma mdzinaayin mjygy'ajtin huidibi Dios ñiyejcpy, ma je' m'ahuijxcixy co Dios yajniğüëxiga'ñ jadüg'oc ya naaxhuiñ ajt nHuindzin Jesucristo.⁸ Jesucristo miich ajcxy xyhuijtz'ijtp

tudägy, ixti cooni ycixipy tigoyipy je naaxhuiñybi, e co anajty yi' tiyduñ naaxhuiñyjäy ajcxy miid ypocy ycixpi, ca' miich ajcxy mbocycähuipy.⁹ Dios yjatytimycuydunipy yi' y'ayuc miid miich ajcxy, ca' xy'ixmadzaangixy ni mina xii, com yi' ti xyhuin'ijxcixy co miid mnaymigüg'ajtigixy yi' y'ung, iich ajt nHuindzin Jesucristo.

Naybijc-huäcxii ma je mïbijcpidijc

¹⁰ Migügtijc, iich miich ajcxy nminucxtacyp miid Jesucristo yxii co tungixy may'ajt nay'ayuc-huinjihuiiyigix, e ca' mnaybijc-huäcxigixy. Tzinaaygix xic xon miid tú'ciy mjot mhuinma'ñ.¹¹ Miich ajcxy migügtijc, ti je Cloé y'amigügtijc xyajnimäyich co ooy miich ajcxy mnaychip'ijxcixy, e ca' mnay'ayuc-huinjihuiiyigixy.¹² Miid jada ycixpi nmina'ñich co nijëjity miich ajcxy jadu'n minaaangixy: "Hich Pablo nmijnicpejtpyich." E nijëjity yminaangixy: "Hich Apolos nmijnicpejtpyich." E nijëjity yminaangixy: "Hich Pedro nmijnicpejtpyich." E nijëjity yminaangixy: "Hich Cristo nmijnicpejtpyich."¹³ ¿Nej Cristo ti ñaybijc-huäcxiiyi? Ca'. ¿Nej Pablo yajcrudzpejti miid miich ajcxy ycixpi? Ca'. ¿Nej ti miich ajcxy mniibejtcixy miid Pablo yxii? Ca' yjadu'nity.¹⁴ Nyajnajxypich Dioscojuyip ma Dios co ca' jac ni pin iich ti ngayajniibety. Jëda'ajty ti nyajniibetyich Crispo etz Gayo.¹⁵ Jadu'n ti nduñich je'gixpi co ca' huaad jäy ajcxy yminaangixy co ti ajcxy ñiibety miid Pablo yxii.¹⁶ Nañ jadu'n ti nyajniibetyich yi Estéfano miid yi' yjuugy ymigüg ajcxy. Jac ni je' ca' njäyechich pen ti nyajniibetyich.¹⁷ Com Cristo ca' xyquejxyich jäy yajniibejtpi. Hue' janchtiy ti xyquexyich co ngapxhuäcxibich yi' y'ayuc ytiy'ajt oybi. Ca' nyajtuñich ixpiçytijc y'ayuc

yhuinma'n. Co ixypy nyajtuñich xpicytije y'ayuc yhuinma'n, naadig'ajt ixypy co Cristo y'o'cy ma yi cruudz miid ajt nbocy ycixpi.

**Cristo ymiid Dios ymic'ajt
etz yi' y'ixpijcin etz ytiy'ajt**

¹⁸ Yi jay ajcxy huidibi y'alma tigoyam, loci huinma'n yi' tijcixy co Cristo y'o'cy ma yi cruudz miid ajcxy ypocy ycixpi. Per iich ajt pinjaty y'alma nidzögam, hue' minaanim co jada ayuc tiy'ajt miid Cristo ycixpi, ymiid yi' Dios ymic'ajt. ¹⁹ Com jaybety jadu'n ma Dios ñecy, ma Dios jadu'n ymina'n:

Nyajtigoyaamybich yi xpicytije y'ayuc yhuinma'n.

Njibijcibich yi cohuinma'nyjäydije ajcxy yhuinma'n.

²⁰ ¿Ti mic'ajt ymiid yi cohuinma'nyjäydije ajcxy? ¿Ti mic'ajt ymiid yi xpicytije? ¿Ti mic'ajt ymiid yi huidibi ajcxy nay'ixquipxip miid xpijcin? Ca' ti mic'ajt miidity yi' ajcxy, com Dios ti yaj'ahuimbity yi naaxhuiñ y'ixpijcin tzuu huinma'n loci huinma'n.

²¹ Com Dios jadu'n ti tzocy co jäy ajcxy ca' padaangixy Dios ytiy'ajt ma yi naaxhuiñjäy ajcxy y'ixpijcin. Dios yjäygidacpy co jëbi jäy ajcxy y'alma nidzögipy co ajcxy mibigipy je Dios y'ayuc huidibi ngapxhuäcxypich. Je Dios y'ayuc ytiy'ajt huidibi iich ajcxy ngapxhuäcxypy, yi' yi naaxhuiñjäy ajcxy huinjihuiygixyp nej tzuu huinma'n loci huinma'n.

²² Yi judíojäy ajcxy ooy tzachtzocjicy co Dios tunipy ixpejt mijhuinma'nybi. Yi griego jäy y'ixtaangixyp ayuc huinma'n etz huenhuidibity xpijcin. ²³ Iich ajcxy ngapxhuäcxich co Cristo y'o'cy ma yi cruudz miid jäy ajcxy ypocy ycixpi. Yi maybi judíojäy ajcxy ca' mijpidägaangixy ca' cöbigaangixy iich ajcxy n'ayuc. Etz yi maybi jäy ajcxy huidibi ca'p yjudíojäyity, hue' tijcixy co

tzuu huinma'n loci huinma'n iich ajcxy n'ayuc. ²⁴ Per yi jäy ajcxy huidibi Dios ti yhuin'ixigixy, huen yjudíojäyity, o huen ycajudíojäyity, hue' ajcxy tijcixy co je Cristo ymiid anajty Dios ymic'ajt etz ymiid anajty Dios y'ayuc ytiy'ajt. ²⁵ Co xpicytije tijcixy co Dios ytung, tzuu huinma'n loci huinma'n je', niigi jac'oyhuinma'n yi' huidibi Dios tumyb, ca'ydí huidibi jäy ajcxy ytumyb. Co xpicytije yminaangixy co Dios ca' ymic'ajt miidity, niigi jacmic'ajt miid yi', ca'ydí huidi jäy ajcxy ymiid.

²⁶ Migügtije ajcxy, huinmay miich ajcxy jadu'n nej Dios ti xyhuin'ixcixy. Ni may miich ajcxy huidibi ca' y'ixpicity, tim nihueeni huidibi xpicyp ma miich ajcxy. Ni may miich ajcxy huidibi ca' ti mic'ajt, ca' ti ane'min miidity. Ni hueeñ miich ajcxy huidibi mic'ajt miid etz ane'min miid. Ni may miich ajcxy huidibi oyñipinjäyity. Ni hueeni miich ajcxy huidibi y'ap yteedy rey'ajtp. ²⁷ Per Dios ti huin'ixy yi jäy ajcxy huidibi ca' y'ixpicity co jadu'n yajtzo'yduna'n yi xpicyjäy yi cohuinma'ñjäy. Dios ti huin'ixy yi jäy ajcxy huidibi ca' ti mic'ajt miidity, miid co jadu'n yajtzo'yduna'n yi jäy ajcxy huidibi mic'ajt miid, ane'min miid. ²⁸ Dios ti huin'ixy huidibi jäy ajcxy ca' mij'ixx mijpidaaccixy, huidibi jäy ajcxy ytiy'ajty co ca' y'oyity. Dios jadu'n tuuñ co yajcödígoya'n yi huidibi jäy ajcxy mij'ixp mijpidacp, je huidibi jäy ajcxy ytiy'ajty co y'oyity. ²⁹ Jadu'n Dios ytuñ co ca' tzocy co ni pinjäy ca' ñaygömayiib c'i'm ma yi' yhuinduu. ³⁰ Per Dios c'i'm yaj'oyiib nej jëbi miich ajcxy myajpatcixy miid Cristo Jesús. Dios c'i'm yaj'oyiib nej jëbi ajt nbaatim xpijcin ma Cristo. Nañ jadu'n yaj'oyiib nej jëbi Cristo xyaj'ahuimbijtim tudägy, jaydëbi Dios xycöbijcim nej tudägy jäy. Nañ jadu'n Dios yaj'oyiib nej jëbi huaad nbaatim ajt nhuädzjot nhuädzhuinma'n ma Cristo. Nañ jadu'n Dios yaj'oyiib nej

jëbi Cristo xyñihuaanim ajt n'alma etz njugy'ajtin. ³¹ Paady ycixpi jaybety ymiñ ma Dios ñecy, ma jadu'n ymina'n: "Pin-jaty naygömayaanip ci'm, huen naygömayii miid co mibicy ajt nHuindzin Dios."

Je y'ayuc ytiy'ajt, je Cristo huidibi cruudzpejt

2 Per co n'oyich ma miich ajcxy jay-huin, ngapxhuäcxyich anajty Dios y'ayuc ytiy'ajt, oy'amy nyaj'ixpijcyich, ca' nyajtuñich ixpicyjäy ajcxy y'ayuc, etz nañ jadu'n ca' nyajtuñich tzipjatypi ayuc. ² Co jim n'ijtyich ma miich ajcxy jay-huin, chi nhuinma'nybidacyich co ca' jac ti ayuc ti huinma'n nyajmiidmiydä-gaangixy, jë'yi janchtiy nyajmiidmiydä-gaangixy Jesucristo etz jadu'n nej je' yajcruudzpejti miid jäy ajcxy ypocy ycixpi. ³ Co jim iich anajty nyajpaadyich ma miich ajcxy, chi ooy yung naxy naybidaacich, ooy ndzigiyy njihuiiyich. ⁴ E co nmüidmiydaacyich miich ajcxy, co ngapxhuäcxyich Dios ytiy'ajt ma miich ajcxy, ca'pi iich miich ajcxy nyajmibicy miid ixpicytjic y'ayuc miid tzipjatypi ayuc. Je Espiritu Santo xypubejtpich anajty co ajcxy nyaj'ixy Dios ymic'ajt, e paady ycixpi ti ajcxy mmibijcixy Dios y'ayuc. ⁵ Jadu'n je Espiritu Santo xypubetyich anajty, jigix miich ajcxy mijpidägipy Dios, ca' nminaanim miid co ti mmidoogixy oyjatypi ayuc huidibi jäy ajcxy ti cojy ti macxy. Ti mmijpidaaccixy Dios com ti m'ixcixy ti mjihuiiygixy Dios ymic'ajt.

Dios xyajnejhuiiyim yi' ytiy'ajt miid y'Espiritu Santo

⁶ Oy co ti nyajmibicyich miich ajcxy miid ayuc huidibi ca' chipjatyty, per nañ jadu'n nyaj'ixpicyich oyjatypi ayuc tzipjatypi ayuc yi mibijepidijc ajcxy tiibi yhuinma'n ymiinni ymejchni. Tigach-jaty iich n'ayuc ndiy'ajt e ca' ñaybadyii

miid naaxhuiñyäjy ajcxy y'ayuc ytiy'ajt huidibi ca' mibijccixy huidibi tzinaayb jugy'ajtp jadachambi xii jadachambi tiempo. Hich n'ayuc ndiy'ajt ca' ñaybadyii miid je jäy ajcxy y'ayuc ytiy'ajt huidibi ane'mb ya naaxhuiñ, yi jadu'mbi jäy yi' ajcxy yjugy'ajtin cixamb tigoyamb tücc'yi. ⁷ Hich ajcxy nyaj'ixpijcy Dios y'ayuc ytiy'ajt huidibi ca' ni pin jecy'ajty nejhuiy huinjihuüy, je ayuc tiy'ajt huidibi Dios ymiid coyüich, je ayuc tiy'ajt huidibi Dios ti cojy ti macxy jecy'ajty ca'ni anajty naaxhuiñybi chondacy. Dios ycoj ymacx jada ayuc, jaydëbi ajt n'alma nüdzocim huinixii huinitiempo. ⁸ Ni tüg mij'ane'mbi huidibi tzinaayb jadachambi xii jadachambi tiempo, ca' huinjihuüy jada ayuc. Co ixypy ajcxy huinjihuüy, ca' ajcxy cayajcruudzpejty je Huindzin Dios y'ung, je huidibi miid Dios y'oy'ajtin ymij'ajtin. ⁹ Com ca' ajcxy huinjihuüy Dios y'ayuc, paady ycixpi jaybety ymiñ ma Dios ñecy, ma jadu'n ymina'n:

Ni tüg jäy ca' ixy, ni tüg jäy ca' midoy, ni tüg jäy ca' yhuinma'nybaady jadu'n nej Dios ni'ixiy miidity miid je jäy ajcxy ycixpi huidibi yi' mijpidaacip yajmij'ajtip.

¹⁰ Miid co mmijpidaacim Dios, paady ycixpi Dios yaj'oyiyy nej jëbi je Espiritu Santo xyajnejhuiiyim yi' ytiy'ajt. E je Espiritu Santo yhuinjihuüydaayb ñejjihuiydaayb tüg'öciy, ixti yhuinjihuüydaayb nej Dios yhuinma'n ti pidägy co tuna'n, je huidibi ca' pin nejhuüy.

¹¹ Ca' pinjäy jëbi huinjihuüy nej jadügpi jäy yjot yhuinma'n miidity. Je jäy yci'mhuinma'n jëbi huinjihuüy nej je' yci'mjot yci'mhuinma'n miidity, ca' jac pin. Nañ jadu'n ca' jac pin jëbi huinjihuüy nej Dios yjot yhuinma'n miidity. Dios yci'mjihuiñ huinjihuüy nej Dios yjot yhuinma'n miidity. ¹² Dios ca' xyaj'adigiyyim xyajjottigiyyim huingjäy yjihuiñ ymic'ajt. Hue' Dios xyaj'adigiyyim xyajjottigiyyim

yi' yci'mjihui'n yci'mmic'ajt, paady yci'xp jēbi nhuinjihuiyim tūg'óciy huidibi ti xymooyim. ¹³ Hich ajcxy nyajmiidmiydacpy miich ajcxy je ayuc tiy'ajt huidibi je Espírítu Santo xyaj'ixp'ijccixyich. E ca' nyajmiidmiydaaccixy je tiy'ajt huidibi ti n'ixpicyich ya naaxhui'n huidibi jāy ajcxy ti cojy ti macxy. Nyaj'ixp'ijccixy Dios y'ayuc ytiy'ajt huidibi je Espírítu Santo xyajnejhuiyich. Hich ti nyaj'ixpicyich yi' ajcxy huidibi miid Dios yjihui'n ymic'ajt ma y'aa yjot.

¹⁴ Pinjaty ca' miidty Dios yjihui'n ymic'ajt, ca' yi' cōbiga'n je tiy'ajt huidibi je Espírítu Santo xyajnejhuiyim. Com yi' ajcxy ytijp co jada tiy'ajt tzuu huinma'n loci huinma'n yi'. Nañ ni ca' ajcxy Dios ytiy'ajt huinjihuiyi, com ca' ajcxy miidty Dios yjihui'n ymic'ajt huidibi yajnejhuiyb Dios ytiy'ajt. ¹⁵ Je jāy huidibi ymiid'ajtipy Dios yjihui'n ymic'ajt, yi' jēbi yajc'iyōy yajtecyōy tūg'óciy pinjaty yjot yhuinma'n. Per ca' yi' huaad pinjaty yajc'iyōyi yajtecyōyi yjot yhuinma'n. ¹⁶ Com jadu'n Dios ymina'n ma ñecy: "¿Pin jāy huinjihuiyb nej Dios yhuinma'ñymiidty? Ca' ni pin. ¿Pin jāy huaad Dios yaj'ixpicy? Ca' ni pin." Oy ca' pin huinjihuiy jecy'ajty nej Dios yhuinma'ñymiidty, jadachambi iich ajt nhuinjihuiyim nej Cristo yhuinma'ñymiidty.

Je huidibi ajcxy mibijcp ytungixy ma Dios

3 Migügtjic ajcxy, co ti n'oyich ma miich ajcxy, chi nmiidmiydaaccixy jadu'n nej jihuüy miich ajcxy mhuinma'ñymiidty nej naaxhuiñjāy ajcxy yhuinma'ñymiidty huidibi ca' ymibijccixy. E ca' anajty miich ajcxy miidty je mhuinma'n huidibi je Espírítu Santo yecpy. Miich ajcxy mmibijcin ma Cristo jadu'n yi' nipaady nej ma'xungdijc ymibijcin. ² Ti nyaj'ixp'ijccixy

Dios y'ayuc huidibi ca' jēbi tzip mhuinjihuiyigixy. Jadu'n nipaady nej jāy ajcxy yaj'ūgy leche yi' ma'xungdijc, miid co cacōbiga'n caayin uucin huidibi jemxy cidacp ma yjot. Ca' miich ajcxy anajty ti mnayñi'ixiyigixy ma mjot mhuinma'n nej jēbi mhuinjihuiyigixy Dios y'ayuc yi' tzipjatypi. Chambaadni ca' mnayñi'ixiyiini ajcxy ma mjot mhuinma'n nej jēbi mhuinjihuiyigixy yi' tzipjatypi ayuc. ³ Chambaadni miich ajcxy myajtuñ mjot mhuinma'n jadu'n nej naaxhuiñjāy ajcxy miidty huinma'n ca'pi ymibijccixy, chambaad mmi'ijxtinaaygix yi' migügtjic, chambaad mnaychip'ijxigix naybijc-huäcxigix. Jadu'n m'idiitczixy nej jacjadyii jāy ajcxy y'idiitczixy huidibi ca' ymibijccixy. ⁴ Com nijējity miich ajcxy minaangixy: "Hich naygomajtzip ma Pablo." Etz nijējity minaangixy: "Hich naygomajtzip ma Apolos." Jada je tiy'ajt co ca' mnay'ayuc-huinjihuiyigixy tim jadu'n nej jāy ajcxy ca' nay'ayuc-huinjihuiyigixy huidibi ca' miidty Dios yjihui'n ymic'ajt.

⁵ ¿Pin je' je Apolos? ¿Pin je' je Pablo? Hich Pablo etz Apolos nimetz ajcxy nduñ ma Dios ytung, e iich miich ajcxy nyajmibijccixy Cristo. Hich ajcxy nduñ nidüg nidüg je tung huidibi Dios xymooyich. ⁶ Hich jayijp'aty miich ajcxy ti nyaj'ixpicyich, e Apolos jac'axam. Jadu'n miich ajcxy nipaady nej tūg moc cam huidibi iich ti nnipy, e Apolos jac'axam ti pidägy nii. Per Dios ti yajyeegy je moc. ⁷ Ca' ytimyñejity pin ti yñipy, e pin ti pidägy je nii. Dios yi' tūgpajc copicyip. Com yi' yajyeecp je moc. ⁸ Yi' huidibi niip etz yi' huidibi nii pidacp, quipxyjaty ajcxy. Dios yegamb je oy'ajt ma nidüg nidüg jadu'n nej anajty ti ytungixy. ⁹ Com iich etz Apolos naymigüg'ajtibich ajcxy ma Dios ytung. Jadu'n miich ajcxy nipaady nej Dios ycam huidibi Apolos ti tuñ etz huidibi iich ti nduñ.

Nañ jadu'n miich ajcxy nipaady nej tüg tije huidibi Dios ycojpy. ¹⁰Dios ti xyajñibicyich yí' ytung ndunipyich. Ti nyaj'ixpicyich miich ajcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt. Jadu'n iich nipaady nej tüg pojtzpi oybi huidibi ti yajtzondägy je tzaadijc poch. Chi huingjäy xyjacyaj'ixpijccixy. Jadu'n yí' nipaady nej huingbi pojtzpi huidibi je tzaadijc poch jaciijppodzihyb. Copicy co nidüg nidüg huidibi yaj'ixpijcp Dios ytiy'ajt yajxon yaj'ixpijccixipy. ¹¹Dios ti pidägy Jesucristo tügpajc huidibi huaad nmibijcim, e ca' huaad pidacy huingbi. Jadu'n Jesucristo nipaady nej tüg tijcpoch chondägy. ¹²Co pinjaty yaj'ixpicy Dios y'ayuc ytiy'ajt tiydudägy, chi jadu'n nipaady nej jihuüy pinjaty tijcpojtzp miid ori, miid plata etz miid tzaa oyjatypi. Pinjaty ca' yaj'ixpicy yajxon Dios ytiy'ajt, jadu'n nipaady nej jihuüy pinjaty tijcpojtzp miid quipy, miid miy, etz miid moc'aay. ¹³Jiini co anajty xii tiempo paady mina Cristo tiyduna'n yí' yjäy huin'it ñiguëxigipy nej Dios ytumbi ajcxy ti ytungixy co ti yaj'ixpijccixy. Niguëxigip pen oy ti yaj'ixpijccixy Dios ytiy'ajt, o pen ca' oy ti yaj'ixpijccixy. Jadu'n nipaady nej Dios jiin pidägy ma je tije, e je quipy, je miy, etz je moc'aay tigoydähuipy ma je jiin. Etz je ori, plata etz tzaa oyjatypi ca' ytigoydähuipy miid je jiin. ¹⁴Peni oy yajxon pinjaty ti yaj'ixpicy Dios ytiy'ajt, chi Cristo premio möhua'n jada jäy co ooy yajxon ti yaj'ixpicy. E jadu'n yí' ytung nipaadip nej je ori, plata, etz tzaa'oyjatypi huidibi ca' ytigooy ma je jiin. ¹⁵Pen je Dios ytumbi ca' oy yajxon ti yaj'ixpicy Dios y'ayuc ytiy'ajt, chi ca' premio pada'n. Jadu'n yí' ytung nipaadip nej je quipy, je miy, etz je moc'aay huidibi ti ytigoy ma je jiin. Jadu'n nipaadip miid jada jäy nej jihuüy ti ñaxy jiinjoty, e ti ytigoydäy ma je jiin tijaty ymiid, je'yí' yjugy'ajtin ti yajtzögy.

¹⁶¿Nej ca' mnejhuüiygixy? Pen Dios yjihuü'n ymic'ajt yajpat ma miich ajcxy, jadu'n nipaady nej jihuüy Dios ci'm ti chinaydaccipy ma miich ajcxy, nej jihuüy miich ajcxy Dios xytije'adyii. ¹⁷Pen ji pinjaty huidibi yajhuindigoy Dios chinaydac, huin'it Dios yajtigoya'n jada jäy. Yi Dios chinaydac huäd'it amay'it yí', com Dios ti chinaydaccipy ma miich ajcxy huidibi mibijccixp.

¹⁸Ix mnayhuin'finigix ci'm. Pen nidügti miich ajcxy mnaydiyii co oy ixpicyity ma naaxhuünyjäy y'ixpijcin, copicy jäy digoyipy yí' y'ixpijcin, jigix ixpigipy Dios ytiy'ajt. ¹⁹Yi naaxhuünyjäy y'ixpijcin jadu'n nipaady miid Dios nej tzuu huinma'n loci huinma'n. Paady jadu'n yjaybetyity ma Dios ñecy ma jadu'n ymina'n: "Dios yajpocycähuip yí' ixpicyitije miid yci'm'ayuc miid co chachnaygömayii."

²⁰E jadu'n yjaybetyity jadüg'it ma Dios ñecy ma jadu'n ymina'n: "Je Huindzin Dios ñejhuüiyb co yí' ixpicyitije y'ayuc yhuinma'n ca' choobaady." ²¹Ni pin ca' huaad amij agix ñayjihuiyii, miid co mijnicxpety oyñipin y'ayuc. Miich ajcxy miid'ajtaayb tüg'óciy tijaty. ²²Miich ajcxy miid'ajtpy Pablo, Apolos etz Pedro. Nañ jadu'n miich ajcxy miid'ajtpy je naaxhuünybi, je tzajp, je jugy'ajtin, je o'cin, je xii je tiempo huidibi ji yajpatp, etz huidibi mim cidaacp. ²³Je Cristo miid'ajtpy miich je' ajcxy ci'am etz Dios ymiid'ajtpy Cristo ci'am.

Je apóstoles ajcxy ytung

4 Jëbi jadu'n co iich etz Apolos, iich miich ajcxy xytijcixy Cristo ytumbi huidibi Dios ti xyajñibijccixyich, nyaj'ixpijccixyich etz nguend'ajtcixyich yí' y'ayuc ytiy'ajt huidibi jecy'ajty ca' pin nejhuüy huinjihuüy. ²Pinjaty cuend'ajtp huingjäy yje', copicy tiydudägy ytunipy, jaydëbi yí' yhuindzin yjäygidägiyb

yi' ytung. ³Per ca' ooy nduñich cuendi co miich ajcxy xyajcüyöy xyajtecyöyüi iich nbocy. Nañ jadu'n ca' ooy nduñich cuendi co ixipy tüg juez yajcüyöy yajtecyöyüi iich nbocy. Nañ jadu'n ca' nyajcüyöyich nyajtecyöyüich ngi'mbocyich. ⁴Ca' nayjihuiyijich co nmidundigooyich miich ajcxy. Ca' jadu'n nminañich co ca' ma ndundigooyich. Hue' ajt nHuindzin Jesucristo yi' je' xyajcüyöyüi xyajtecyöyüi iich nbocy, ca' jac pinjaty. ⁵Paady ycixpi ixmajtcix jadu'n nej miich ajcxy xypocy'ijxcixy jayijpni ma ca'ni Jesucristo ymiñ jadüg'oc ya naaxhuiñ. Ahuijxcix co Jesucristo yajnigüexigaani je jäy ajcxy ypocy huidibi cham ca' ñiguëxügy, huidibi jadu'n nipaady nej jihuüy yüch y'ity agootztuuby. Jesucristo co anajty ymiñ jadüg'oc, chi yajnigüexigipy nej jäy ajcxy yjot yhuinma'ñ miidity. E Dios nidüg nidüg jäy cömaya'ñ pen oy ti ytuñ, e ca' cömaya'ñ pen ca' oy ti ytuñ.

⁶Migügtijc ajcxy, ci'm ti naybidägyi-iyijich miid Apolos jadu'n nej tüg ijxpejt ma jada tiy'ajt huidibi cham ti nyajni-jayiyigixp. Jadu'n ti nduñich miid miich ajcxy m'oy'ajtin ycixpi, jigix jëbi miich ajcxy m'ixpijccixy jadu'n nej jëbi mguy-ndundaygixy Dios ytiy'ajt, e ca' mjac-tungixy huidibi Dios ycapxcödujc ma ñecy. Nañ jadu'n iich ti nduñich miid Apolos nej tüg ijxpejt, jigix miich ajcxy ca' mnaygömayiyb ci'm, e ca' mmi-naangixy co mnaygomájtzigixy ma tüg Dios ytumbi, e jadüg m'ixtijcixy. ⁷¿Pin ti xyajnajxcixy jadu'n nej jihuüy ajcxy ooy mgömayity? Ca' ni pin. ¿Ti miich ajcxy miidity, huidibi Dios ca' ti xy-mooygixy? Ca' ni ti. E pen Dios ti xy-mooygixy tijaty ajcxy mmiidity, ¿na'amy co mnaygömáygixy ci'm, jadu'n nej jihuüy ci'm ti mganar'ajtcixy tijaty ajcxy mmiidity?

⁸Jadu'n miich ajcxy mnaybidáacigixy nej jihuüy ti mgüxigixy, nej jihuüy ti mgomeeñygojcixy, nej jihuüy mrey'ajtcixy, e ca' mdzojccixy co nyaj'ixpigipyich. ⁹Miich xytjccixyich nej jihuüy iich ajcxy apóstoltijc Dios ti xypidaaccixich nej huidibi ca' ytimcapxpaadyty, nej huidibi ypocy co'ögiyb, co ángeles ajcxy etz jäy ajcxy xyñixficcixyich xyñiyáaxcixyich. ¹⁰Miich ajcxy xytjccixyich co iich ajcxy apóstoltijc jadu'n nej jäy tzuu locip co ndúngixyich miid Cristo ycixpi. E miich mnaybidáacigixy co'ayuc cohuinma'ñ co ti mmibijccixy Cristo. Miich ajcxy xytjccixyich co ca' ti mic'ajt ajcxy miidityich, e miich ajcxy mnaybidaacip nej jihuüy ooy ti mmicpijccixy, nej jihuüy ooy mgömayity, e iich ajcxy ca' nyaj'ixaangixyich. ¹¹Chambaad iich ajcxy nyuubögyijich etz ndidz'yijich. Minaajity n'ijtcixyich ca' iich ajcxy nhuit. Jäy ajcxy xyñi'ojiygixich etz xyhuingojxy xyjijpcójxcixich, ni ndijc iich ajcxy ycaca'tcixy. ¹²Ndúngixyich xuuyii miid ngi'm ngijich. Co pinjaty xyñi'ojiygixyich, chi n'adzóogixyich miid oy ayuc. Co iich ajcxy xy'ixhuidityich xypahuidityich, ooy nmecxtújccixyich yi tzaachypi. ¹³Co pinjaty jibic xyñigápxcixyich, chi huinma'ñ ixtáaygixyich oy'amy miid mecxtujcin n'ihuüjccixyich ngapxhuüjccixyich nej jëbi y'ayuc-huinjihuiygixy. Ca' naaxhuiñjyay ajcxy xychójccixyich. Ixti chambaad jadu'n ajcxy xy'ijxcixyich nej püx, jadu'n iich ajcxy nipaady nej jibicpi huidibi ca' jäy ajcxy tzocy.

¹⁴Ca' iich miich ajcxy nyajnijayiy jada ayuc co nyajtzöydunaangixy. Hue' janchtiy jada ayuc nyajnijayiyb ajcxy co ngapxhuijáangixy. Jadu'n ndzojccixy njihuüygixy nej ndzocyich njihuüyich ngi'm'ung. ¹⁵Oy ixipy yjanchity co miich ajcxy miid majc mil huindzindijc

huidibi xyaj'ixpijccixy Cristo ytiy'ajt. Per tūgpajcpi je mhuindzin huidibi oga'n xyajmibijcy ajcxy Cristo, ca' nan canaag. Hich jadu'n oga'n ti nyaj'ixpicyich miich ajcxy Jesucristo ytiy'ajt nej jēbi ajcxy m'alma nīdzōgipy. Paady ycixpi jadu'n iich nipaady nej miich ajcxy mdeedy ma mmibijcin. ¹⁶Hich miich ajcxy nimaaby mictāgy, com ti nyajmibijccixy Cristo oga'n, paady cuydungix ajcxy Dios ytiy'ajt, jadu'n nej iich nguyduñich.

¹⁷Paady ycixp nguexyich Timoteo ma miich ajcxy. Yi Timoteo ooy ndzocyich ooy njihuüyich. Ti iich Timoteo nyajmibicyich Cristo, e ooy xycapxymidooyich yajxon, jadu'n yi' nipaady nej ngi'm'ungich. Yi Timoteo xyajjāymedzip miich ajcxy je ayuc je tiy'ajt jadu'n nej nyaj'ixpicyich ma tūg'ōciy cajp ma yi jāy nāymújcigixy huidibi mijpidaaccixp Jesucristo. ¹⁸Cham nije' nije' miich ajcxy amij agix mnayjihuiüyii co jadu'n minaangixy co ca' nicxy n'ixa'ñich miich ajcxy jadüg'oc. ¹⁹Per ca' jadu'n mmīnaangixy co ca' nnicxa'ñich ma miich ajcxy. Tzojc nīcxibich ma miich ajcxy, pen Dios jadu'n tzojcp. Co anajty jim nmechich, huin'it ca' n'amīdoo'ida'ñich yi' ajcxy y'ayuc huidibi amij agix nayjihuiüyip. Hue' janchtiy nejhuñhua'ñich pen ymiid yi' ajcxy Dios ymic'ajt chōg'ajt. ²⁰Pinjaty miid Dios ymic'ajt Dios chōg'ajt, je' yajniguēxīcp Dios y'ane'min. Pinjaty miid oyñiti ayuc, ca' je' yajniguēxīgip Dios y'ane'min. ²¹Co nñīcxibich jim ma miich ajcxy, ¿ti ajcxy mdzozccixyp ndunipyich? ¿Nej oy nminīcxibich ma miich ajcxy tūg matz jigix ajcxy nhuōjpcixipy? o ¿Mdzozccixyp co nñīcxibyich ma miich ajcxy miid yungnaxy njot nhuinma'ñich, etz oy'amy ajcxy nmigapxipy, jadu'n nej jihuiüy ooy ndzozccixy njihuüyigixy?

Moy ajcxy castigo tūg jāy huidibi anajty ti ytundigooy

5 Mayjāy nejhuüy co ma miich ajcxy jim tūg yēydjic huidibi tundigooyb miid tūg tōxyjāy. Nigi yi' ytundigooy ca'ydī huidi ajcxy ca' Dios y'ayuc mijpidaci. Ti nnejhuüyich co jim tūg yēydjic huidibi miiddzinaayb ycoo'uu. ²Jim miich ajcxy miidity je mijpocytumbi, e miich ajcxy amij agixy mnayjihuiüyigixy co ajcxy mdzach'ixpicyity ma Dios ytiy'ajt. Jac'oy co ixypiy mdajcixy mmaygixy. Yajpidzimgix ma miich ajcxy yi jāy huidibi jadu'n tundigooyb. ³Ca' ytīmyñejity co ca' nyajpaadyich jim ma miich ajcxy. Jadu'n nipaady nej jihuiüy iich njimity, miid co ooy njihuüyich nej miich ajcxy mjajtcixy m'ayoogixy. Paady ycixpi ti nyajpocycāyich miid Jesucristo y'ane'min yi jāy huidibi jim ooy mij ytundigooy, tim jadu'n nej ixypiy jim nyajpaadyich ma miich ajcxy. ⁴Huomujctaaygix yi mībijcpidjic, e jadu'n nipaadipy nej jihuiüy iich njimity quipxyi miid miich ajcxy. Huin'it miich ajcxy miid'ajtccixipy ajcxy ajt nHuindzin Jesucristo y'ane'min ymic'ajt. ⁵Miid je ane'min mic'ajt huidibi Jesucristo ti xymōyich, myajpidzimipy je pocytumbi ma miich ajcxy. Jadu'n mijhuin nipaadipy nej jihuiüy myajcidigiiyigixy je mujcu', jaydēbi yi' nīnīcx ytigoyipy, per je' y'alma nīdzōgip mina anajty iich ajt nHuindzin Jesús yhuimbity ya naaxhuñ jaydēbi tiydunipy jāy ajcxy miid ypocy ycixpi.

⁶Ca' mnaygōmāayigixy cī'm miid huidibi mdungixyp. ¿Nej ca' mnejhuüyigixy nej jāy mina'ñ co levadura huidibi ca' y'oyity yajhuindigooyb tūg'ōciy yi harina jich? ⁷Jadu'n je pocytunīi nipaady nej levadura huidibi ca' y'oyity, paady ycixpi yajtigooygix je pocytunīi nej

anajty mdundigóoygixy taabi anajty ajcxy ca'ni mmibijccixy. Jadu'n mdúngxixipy, jigix jébi m'ljtcixyp huádz ca' ma pocy. Co jadu'n mdúngxixipy, jadu'n nipaadip miich ajcxy nej tzajcaagy oyjatypi. Nejhuuiybich co miich ajcxy ti mbocyñihuaatzcixy, com Cristo nayveyci huen yaj'ögyii miid ajt nbocy ycixpi. ⁸Tzoc tzinaayim miid huádz ntot huádz nhuinma'ñ, jadu'n nipaady nej judfojyä co ajcxy amay'ajtcixy yi pascua xii. Tzoc yajtigooyim ma ajt ndzinaayin njygy'ajtin yi jibic jot jibic huinma'ñ. Tzoc cuydunim Dios ytiy'ajt.

⁹Ti nnijayiiygixy jayhuin co ca' huaad migüg'ájtigixy pinjaty huidibi tundigooyb miid töxyjäy ajcxy. ¹⁰Ca' nan jadu'n nmina'ñich co tücci'yi mbuhuäctútcixipy yi naaxhuiñjäy ajcxy huidibi ca' ymibijccixy, huidibi tundigooygixp miid töxyjäydijc, huidibi ooy y'adzojccixy, huidibi ajcxy meetzp, huidibi ajcxy tzaadzech quipychech ojadajtcixp. Co ixipy tücci'yi mbuhuäctútcixipy yi naaxhuiñjäy ajcxy, copicy co ixipy miich ajcxy mbidzimgix ya naaxhuiñ. ¹¹Jayhuin ti nijayiiygixy co ca' huaad mnaymigüg'ájtigixy miid yi jäy ajcxy huidibi naydijcigixp co ymibijccixy, je huidibi tundigooygixp miid töxyjäydijc, huidibi ajcxy ooy adzojccixy, huidibi ajcxy ojadajtp tzaadzech quipychech, huidibi ooy ycapxtigooygixy, huidibi ajcxy amügy jäy, etz huidibi ajcxy meetzp. Nañ ni ca' huaad mgaymujccixy m'uucmujccixy miid yi' ajcxy. ¹²⁻¹³Com ca' yhuaadity co iich nyajcüyöyipy nyajtecyöyipy yi jäy ajcxy ypocy huidibi ca' mijpidaaccixy Jesucristo. Dios ci'm yajcüyöyam yajtecyöyam yi' ajcxy ypocy. Hue' janchtiy copicy co miich ajcxy myajcüyöyip

myajtecyöyip yi mibijcpidijc ajcxy ypocy. Yajpidzimgixp yi pocytumbi ma miich ajcxy.

Tzjp capxy ma je juez ajcxy huidibi ca' ymibijccixy

6 Pen xymidundigooyb tüg mibijcpi, ¿nej oy mnayjihuiyüi co nicxy mxüy yi mmigüg ma yi tungmiidpi huidibi ca' mibijccixy Dios y'ayuc? ¿Cay jac'oy co myaj'abigipy je mibijcpidijc ajcxy, e jim y'oyihuipy je ayuc nej anajty ti xymidundigoy? ²¿Nej ca' mnejhuuiygixy co yi jäy ajcxy huidibi Dios ti ypocyhuinméecxigixy, yi' ajcxy yajcüyöyamyb yajtecyöyamyb yi naaxhuiñjäy ajcxy ypocy huidibi ca' mijpidaaccixy Dios? Pen miich ajcxy myajcüyöyip myajtecyöyip yi naaxhuiñjäy ajcxy ymijpocy, ¿nej co ca' mjajticy nej ajcxy myajcüyöyipy myajtecyöyipy yi mibijcpidijc ajcxy ypocy huidibi ca' ytimymij ytimycajeejity? ³¿Nej ca' mnejhuuiygixy co miich ajcxy myajcüyöyamyb myajtecyöyamyb ixti yi ángeles ajcxy ypocy? Pen miich ajcxy myajcüyöyamyb myajtecyöyamyb yi ángeles ajcxy ypocy, nigü ca' chipity co ajcxy myajcüyöyipy myajtecyöyipy yi mibijcpidijc ajcxy ypocy huidibi tzinaayb jugy'ajtp ma jadachambi xii tiempo. ⁴Pen miich ajcxy mnaymidundigóoyigixp, ¿nej co nicxy mbidaaccixy yi mxihuñ ma yi jäy ajcxy huidibi ca' yajpaady ma miich ajcxy myöymujccixy? ⁵Jadu'n nnimáaygixyich miich ajcxy, jaydëbi mdzöydu'njihuiygixy miid jada ycixpi. ¿Nej ca' yajpaady ma miich ajcxy ni tüg yëydijc huijy ycuppi huidibi jébi yaj'oyü je capxy je ayuc ma je mibijcpidijc ajcxy? ⁶¿Nej ooy jada ytimycopicyity co yi mibijcpidijc ajcxy ñayxihuigixipy ma je tungmiidpi huidibi ca' mijpidaaccixy Dios?

⁷Co miich ajcxy mnayxihuigixy ma cajp tungmiidpi, je' je tiy'ajt co ca' ajcxy

mguydúngxixy Cristo y'ayuc ytiy'ajt. ¿Nej cay jac'oy co mnaymímecxtújcgixixipy, ca'ydi co mnayxihuigixy? ¿Nej cay jac'oy co xytigóoyigixipy tijaty, ca'ydi co mnayxihuigixy? ⁸Ma yjapadyii ixipy mnaymímecxtújcgixixy, chi miich ajcxy ac mibijcpidijc naymidundigóoyigixp, e nañ jadu'n mjanayméetzigixy ti ajcxy ymiid.

⁹¿Nej ca' mnejhuuiygixy co yi jäy ajcxy huidibi tundigooyb, ca' ajcxy it lugar padañ ma Dios y'ane'my? Ca' mnayhuin'iingixy, ca' ajcxy it lugar padañ ma Dios y'ane'my yi jäy ajcxy huidibi migapxtigooyb töxyjäydijc, huidibi ajcxy ojadjtp tzaadzech quipyech, huidibi ajcxy migapxtigooyb ymigüg ytöxyjic, huidibi ajcxy adöxyñi'aa. ¹⁰Ca' ajcxy it lugar padañ ma Dios y'ane'my huidibi ajcxy meetzp, huidibi ajcxy tijaty adzojcp, huidibi ajcxy amügyjäy'ajtp, huidibi ajcxy capxtigooyb, etz huidibi ajcxy ayucmihuidijt capxmihuidijtp. Nidüg'óciy yi jäy ajcxy huidibi jadu'n tundigooyb, ca' ajcxy it lugar padañ ma Dios y'ane'my. ¹¹Jadu'n anajty nijjéjity miich ajcxy mdundigooygixy jecy'ajty, per co ti mmibijccixy Cristo, chi Dios ti xyhuinmecxy ajcxy mbocy, e ti yajhuäch je jibicpi ma ajcxy mjot mhuinmañ, etz mnayyéjcgixy amumdügjot ma Dios. Co miich ajcxy mmijpidaaccixy je nHuindzin Jesús yxii e xy'adigiigixy xyjottigiigixy Dios yjihuiñ ymic'ajt, paady ajcxy ti m' ahuimbijtcixy tudägy ma Dios yhuinduu.

Je tudägy'ajtin huidibi ijtp ma ajt ndzinaayin

¹²Janch tiy'ajt nej jäy yminaangixy co jëbi huaad tungixy hueñytiijity huidibi ñijot'ajtcixyp. Per ca' tüg'óciy huidibi jäy ajcxy tuñ y'oyjäygidaacnity. Janch jadu'n jëbi pinjaty tunipy hueñytiijity,

per ca' huaad ymimadägyii je huidibi ajcxy ytumyb. ¹³Janch tiy'ajt nej jäy yminaangixy co je jüicxy picy ytungbaady ma je jäy y'aa ymöx, e je aa möx ytungbaady miid je jüicxy picy ycixpi. Per Dios yajcödígoyamyb je jüicxy picy, e nañ jadu'n yajcödígoyañ je jäy y'aa ymöx. Per nañ tiy'ajt co Dios ca' ti yaj'oyiy je yëydijc ñinücx, co midundigooyipy töxyjäydijc. ¹⁴Dios ti yajjugypicy jadüg'oc iich ajt nHuindzin Jesucristo co y'ocy. Nañ jadu'n Dios miid ymic'ajt co xyajjugypigaanim jadüg'oc co anajty ti n'ocim.

¹⁵¿Nej ca' mnejhuüy miich ajcxy co yi mninücx ajcxy Cristo yi' yje'? ¿Nej cay Cristo anajty midundigooybich co nnicxy miidmäyich yi töxyjäy huidibi jibic-huinmañ miid? ¿Ca' jadu'n y'óyity nimina! ¹⁶¿Nej ca' mnejhuuiygixy co tüg yëydijc puhuägüy tüg töxyjäy huidibi jibic-huinmañ tumb, tügity ajcxy y'ijtcixy? Com jadu'n yjaybetyity ma Dios ñecy, ma Dios jadu'n yminañ: "Nimetz y'idaangixy jadu'n nej tügpi ninücx." ¹⁷Co tüg jäy miid y'ity yi Huindzin Jesucristo, huin'it je jäy yjihuiñ ymic'ajt etz Dios yjihuiñ ymic'ajt y'ijtcixy tú'ciy.

¹⁸Ixmajtcix je jibic-huinmañydunüi, ca' mdundigooygixy miid töxyjäy ajcxy jibic-huinmañydumbi. Yi jacjadyii pocy huidi jäy ajcxy ytumyb, ca' yi' ajcxy midundigoy ninücx. Per co ytundigooygixy miid töxyjäy ajcxy, huin'it janchtiy yci'mninücx anajty ymidundigooygixyp. ¹⁹¿Nej ca' mnejhuuiygixy co je Espiritu Santo huidibi Dios xymooyim, ti chinaydacpicy ma miich ajcxy mjot mhuinmañ? Paady ycixpi miich ajcxy ca' ci'm nay'anémigixy. ²⁰Tzoohui Cristo ti cojuy miich ajcxy mbocy, paady ycixpi ooy ycopicyity co oybi mdúngxixp miid mninücx, jigix Dios

cömay y'idipy miid co oy anajty ti mdungixy.

Capxhuijn ma je piñcin

7 Cham n'adzohuañich je huidibi miich ajcxy ti xyaj'amidoobich ma je necy huidibi ti xyajniñuégxcixyich. Oy jadu'n co tüg yëydijc ca' ypigipy. ²Per com may yëydijc huidibi ooy ytundigoyañ miid töxyjäydijc, paady ycixp jac'oy co nidüg nidüg yëydijc pigipy e miid'idipy yci'mdöxyijc. E nañ jadu'n jac'oy co nidüg nidüg töxyjäy ypigipy, e miid idipy yci'm ñäy. ³Copicy je yëydijc chinähuipy miid ytöxyijc nej ypadyii, nan tim jadu'n je töxyjäy chinähuipy miid ñäy nej ypadyii. ⁴Com je töxyjäy ca' ane'my yci'mninëxc, hue' ñay'ané'migixy miñ xyipy. Nañ jadu'n je yëydijc ca' ane'my yci'mninëxc, hue' ñay'ané'migixy ymiñ xyipy. ⁵Ca' huaad je yëydijc nimay je töxyjäy co ca' miid mähuañ miid pocxa'ñ. Nañ jadu'n je töxyjäy ca' huaad nimay je ñäy co ca' miid mähuañ miid pocxa'ñ. Jëbi janchtiy minaañity ñay'ayuc-huinjhuihuygixy co amay'adaangixy co Dios mibijctzohuaangixy ycapxtägaangixy. Co Dios mibijctzohuñ myajmáygixipy, huin'it jëbi máagixni pócxixni agujc jotcujc, ca'ydi je mujcu' mimadägyii ajcxy.

⁶Jada je' tiy'ajt nej jëbi yëydijc miiddzinäy ytöxyijc, hue' jada capxhuijn, ca' jada y'ané'minity. ⁷Jadu'n njadzocyxich co miich ajcxy ixipy m'ijtcixy adüg jadu'n nej n'ityich adüg. Per Dios ti xymooyim nidüg nidüg ngi'mhuinmañ ngi'mmic'ajt. Paady ji canaagnax jäy yhuinmañ, e nidüg nidüg miid yci'mhuinmañ nej ytunaangixy, pen piğaangixp o ca' ypiğaangixy.

⁸Jada ayuc nyajniñmaaybich yi adügtijc etz yi co'ögytjic ajcxy. Jac'oy

co ajcxy huen tzinaaygixy adüg, jadu'n nej iich ndzinäyich. ⁹Pen ca' ajcxy mimadägañ yi chinaayin adüg, etz nijot'ajtcixy co ypiğaangixy, jac'oy co ypijicixipy. Com jac'oy co ypijicixipy ca'ydi co cuydúngxixipy ninëxc chojcin.

¹⁰Jada ayuc nyajniñmaaybich huidibi ajcxy ti ypijicixy. Ca' y'oyity co töxyjäy tüg ixmach yi' ñäy. Nañ jadu'n ajt nHuindzin Jesús xymooyim jada ane'min. ¹¹Co tüg töxyjäy ixmach ñäy, copicy co huen tzinäy adüg, e ca' huaad ypicy miid huingbi yëydijc. Jëbi janchtiy jadüg'oc pudigiy ñäy. Nañ jadu'n ni ca' y'oyity co tüg yëydijc ixmadzip ytöxyijc.

¹²Hich jada ngi'm'ayuc jada huidibi nyajniñmaaybich je jacjadyii mibijcpidijc. Yi Huindzin Jesús ca' ti ane'min yecy miid jadyaabi ycixpi. Pen tüg yëydijc mibijcp tzinay miid tüg töxyjäy huidibi ca' mijpidägy Cristo, jac'oy co ca' ñay'ixmájtzigixipy, pen je töxyjäy jadu'n jotcujc jacmiiddzinähuañ je yëydijc. ¹³Nañ tim jadu'n co tüg töxyjäy huidibi mibijcp tzinay miid tüg yëydijc huidibi ca' mijpidägy Cristo, jac'oy co ca' ñay'ixmájtzigixipy pen je yëydijc jotcujc jacmiiddzinähuañ je töxyjäy. ¹⁴Je töxyjäy ñäy huidibi ca' mijpidägy Cristo, jadu'n yi' nipaady nej jäy huidibi ypocy ti yajniñhuäch miid co ytöxyijc ti mijpidägy Cristo. Nañ jadu'n je töxyjäy huidibi ca' mijpidägy Cristo, jadu'n yi' nipaady nej jäy huidibi ypocy ti yajniñhuäch miid co ñäy ti mijpidägy Cristo. Pen ca' ixipy yjadu'nity, yi' ajcxy y'ung y'anäg, hue' ixipy nipaady nej jäy ajcxy y'ung huidibi ca' mibicy. Per com ti je yëydijc etz je töxyjäy yajpocyñihuächyii, nañ jadu'n je y'ung ajcxy ti yajpocyñihuächyii. ¹⁵Per pen je yëydijc huidibi ca' mibicy Cristo ca' miiddzinähuañ ni jadu'nyii yi' ytöxyijc huidibi ti mibicy Cristo, huin'it jëbi ñay'ixmájtzigixy. Nañ jadu'n co je

töxyjäy huidibi ca' mibicy Cristo, e ca' miiddzinähua'n ni jadu'n'i yi' näy huidibi ti mibicy Cristo, huin'it jëbi näy'ixmajtzigixy. Com Dios jadu'n tzocy co jotcuyc näymiiddzinäayigixipy. ¹⁶Jëbi näy'ixmajtzigixy com je töxyjäy ca' tiydudägy ñejhuüy pen mimadacy yñäy yajmibigipy Cristo. Nañ jadu'n je yëdyjc ca' tiydudägy ñejhuüy pen jëbi ytöxyjc yajmibigipy Cristo.

¹⁷Oy ixypy ñejity jada tiy'ajt cuydungixy. Copicy co nidüg nidüg miich ajcxy mdzinähuiipy mjyug'adipy jadu'n nej Dios ti xyajni'ixiigixy mdzinaayin mjyug'ajtin, e jadu'n nej anajty myajpatcixy co Dios xyhuin'ixy jëbi mmibigipy Cristo. Yi jadu'mbi ane'min nyaj'ixpijcpyich yi mibijcpidijc ma tüg tüg cajp. ¹⁸Yi jäy huidibi ti yajtiy'ajttiy jayijp, e Dios yhuin'ixyii jac'axam, huen jadu'nity, ca' huaad yajtigoy je ijxpejt nej ti yajtiy'ajttiy. E yi jäy huidibi ca'ni yajtiy'ajttiy e ti yhuin'ixyii Dios, huen jadu'n y'ity, ca' ycopicyity yajtiy'ajttihuipy. ¹⁹Ca' ytimyñejity pen miich ajcxy ti myajtiy'ajttiy, o pen ca'ni myajtiy'ajttiyigixy. Huidibi copicyip, mguyduunip ajcxy Dios y'ane'min ycötujcin. ²⁰Nidüg nidüg mibijcpi huen ijtcixy nej anajty yajpatcixy co Dios ajcxy yhuin'ixyi. ²¹Pen miich anajty codoogiy tumb ma tüg jäy co Dios ti xyhuin'ixy, ca' mdajy may miid yi' ycixpi, hui'm miid mhuindzin. E pen mhuindzin a'ixiyb co mbidzima'n ahuätztuum, jëbi mbidzimy ma codoogiy anajty m'ity. ²²Pinjaty codoogiy ijtp ma yhuindzin co mibicy ajt nHuindzin Jesucristo, chi Jesús yi' yajnihuädzictüdyii ma yi pocy y'ane'myii. Pinjaty tungixp yci'mdung, co mibicy iich ajt nHuindzin Jesucristo, chi jadu'n nipaady nej jihuiy codoogiy y'ity ma Cristo. ²³Tzoohui ooy Jesucristo xycjuuyi miich ajcxy

mbocy, paady ycixpi cuydungix ajt nHuindzin Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt. E ca' mguydungixy naaxhuiñyjäy ajcxy y'ayuc ytiy'ajt huidibi ajcxy xypidägip ma pocy xy'ane'mgixy. ²⁴Migügtijc ajcxy, nidüg nidüg mibijcpi, huen ijtcixy nej anajty yajpatcixy co Dios yhuin'ixyi ajcxy.

²⁵Jada ayuc nyajnimaaybich yi mibijcpidijc huidibi ajcxy adüg yajpatcixp. Je Huindzin Jesús ca' ti tiy'ajt ahuing ti xymöyich miid miich ajcxy ycixpi. Hue' ajcxy nyajnimaayb ahuing je huinma'n huidibi nmiidich. Com Dios ti xypa'ayooyich, paady ycixpi jëbi mgöbigipy ajcxy iich n'ayuc iich ngapxhuijin. ²⁶Jadu'n huinma'n nmiididyich co jac'oy co nidüg nidüg mij'anäg huen jac'ijtcixy nej yajpatcixy. Miid co tzaachypi ayo'n nminajxim nyajnajxim jadachambi xii tiempo, paady ycixpi ngapxhuijyich jadu'n. ²⁷Pen mbijcyp tüg töxyjäy, miiddzina'. Pen ca' ti picy tüg töxyjäy, jac'oy co ca' mbigipy. ²⁸Pen ti mhuinma'n mbidägy co mbiga'n, jëbi mbicy, ca' anajty mdundigoy co mbigipy. Nañ jadu'n tüg töxyjay mutz'anägnip ca' anajty ytundigoy co ypigipy. Janch tiy'ajt jada co yi' ajcxy huidibi pijccixp ypadamyb ajcxy jotmay ma chinaayin. Paady ycixp ti nnimaaygixy co jac'oy co ca' mbijccixipy, e ca'ydí ti jotmay mbáatcixipy.

²⁹Migügtijc ajcxy, jada njacya-jnimaaygixpy. Hueeni xii tiempo njactzinähuaanim ya naaxhuiñ. Jadu'n nej je xii je tiempo yjacnicxni miich ajcxy pinjaty ti ypicy, tzinaaygix jadu'n nej ixypy ca' mdöxijc ajcxy miidity. ³⁰Miich ajcxy huidibi yaaxp etz ayo'n jihuiyb, tzinaaygix jadu'n nej ixypy ca' ti ayo'n miidity. Miich ajcxy huidibi xondacp, tzinaaygix jadu'n nej ixypy ca' mxondaaccixy. Miich ajcxy huidibi ajuuyb adoocp tzinaaygix jadu'n nej

ixyipy ca' ti ajcxy miidity. ³¹Miich ajcxy huidibi mic'ajt comeen'ajtp, tzinaaygix jadu'n nej ixypy ajcxy ca' ti mgomeen'ity.

³²Hue' ndzocyich co ca' ti jotmay miich ajcxy mmiid'adipy ma yi mdzinaayin mjugy'ajtin. Yi jäy ajcxy adügpi ymijottigooyb ajcxy je Huindzin Dios ytung, yajjäygidäga'n ajcxy je Huindzin Dios. ³³Je tiibi ajcxy ypijccixy, chi ymijottigooyb ajcxy yi' ytung ya naaxhuiñ, jadu'n nej jëbi yajjotcujc'ajtcixy ytöxyjç. ³⁴Nañ tim jadu'n tigachjaty yhuinma'n miidity je töxy'anäg huidibi ti ypicxy. Je töxy'anäg adügpi ymijottigooyb Dios ytung, etz yecy ñinixç etz yjihui'n ymic'ajt cixyot huinijot ma ajt nHuindzin Jesucristo. Per je töxy'anäg huidibi ti ypicxy, hue' je' ymijottigooyb ti ga ti ya naaxhuiñ, jadu'n nej huaad jäygidägyii ñäy.

³⁵Jada jadu'n ti nyajnimaaaygixy miid miich ajcxy m'oy'ajtin ycixpi. Ca' nan tzipjaty ane'min ti nmooygixy. Jadu'n ti ngapxhuijçixy jaydëbi jotcujc mdzinaaygixy mjugy'ajtcixy, etz jaydëbi ajcxy amumdügiot mdungixy ma ajt nHuindzin Jesucristo ytung, e ca' mdungixy ametz jotmetz.

³⁶Pen ji pin jotmay miidity miid ñixç ycixpi, miid co yxii yjimijt ti yujc-huäcni, jada je' ooy ytimycapxpaadyity, jëbi tuñ huidibi y'a'ixiiyb jac'oyip, jëbi ypicxy, ca' yi' ypocyity. ³⁷Pen ji pinjaty ñixç yhui'ma'n jaybicy, e ca' pin ycohuaniiy, nañ ni pin yca'adugyii co tuñ nej tzocyin, e ñijot'ajtyp tudägy'ajt janch cixyot huinijot co yñixç yhui'ma'n jaybicy, oybi anajty ytumyb. ³⁸Je jäy huidibi yñixç yajpijçp, oybi anajty ytumyb, e pinjäy yñixç cayajpijçp, niigi anajty oybi tuñ ca'ydì co ypijçipy.

³⁹Copicy co je töxyjyay miid-dzinähuipy yi' ñäy mabaad yñäy yjugy'aty. Co janch anajty yñäy y'ögy,

huin'it jëbi ypijçipy miid huingbi, pen jadu'n anajty najtztzogyi. Hue' janchtiy copicy co pigipy je pin mibijçp je Huindzin Jesucristo. ⁴⁰Ooy niigi je töxyjyay co'ögyi aguje jotcujc chinähuipy yjugy'adipy pen ca' ypijctigach, jadu'n nmiididyich nhuinma'n, e nminaambich co naybaatip iich nhuinma'n miid je tiy'ajt huidibi je Espiritu Santo yejçp.

Je tzüch huidibi ajcxy yajhuindzigiyyb quipychech

8 Jadüg nax, jada ayuc ajcxy nyajni-jayiiyb ma yi tzüch ymiñ huidibi jäy ajcxy yajhuindzigiyyb tzaadzech quipychech. Janch tiy'ajt co nidüg'öciy iich ajt nmiid'ajtim ixpijçin. Per pen ooy mij nayjihuiiyim ajt n'ixpicxyity, chi amij agix nayjihuiiyim. Per pen naychojçim nayjihuiiyim nidüg nidüg, huin'it nyajyeecim nmibijçin. ²Pen ji nidüg ma miich ajcxy ñaydijyii co y'ixpicxyity, ca'ni yi' jajtäy ixpijçin huidibi jaccopicy yjadipy. ³Co tüg jäy yajmij'aty Dios, Dios ñejhuiiyb nej jada jäy yjot yhuinma'n miidity.

⁴Jadu'n jada je tiy'ajt maabi je tzüch huidibi jäy ajcxy ti yajhuindzigiyygixy tzaadzech quipychech ajcxy. Nejhuiiyim co yi' tzaadzech yi' quipychech ca' ti jugy'ajtin miidity. Ji tügpajc Dios huidibi tzinaayb jugy'ajtp. ⁵Janch tiy'ajt co yi' naaxhuiñyay ajcxy Dios'ajtigixy canaagnax huidibi yajpatp tzajpcixç etz ya naaxhuiñ huidibi ca' Diosity. Etz nañ tiy'ajt co may yhuindzin'ajtcixy huidibi ca' yhuindzinity. ⁶Per iich ajt n'ojadajtim tügpajçpi Dios, je Dios Teedy. Je Dios Teedy coj macx tüg'öciy huidibi ji'ajtp. Miid yi' ycixpi iich ajt ndzinaayim njugy'ajtim. Nañ tim jadu'n nmiid'ajtim tügpajçpi ajt nHuindzin Jesucristo, e yi' huijtz'ijtaayb tüg'öciy tijaty huidibi ji'ajtp, e nañ yi' ajt xyhuijtz'ijtim.

⁷Janch tiy'ajt co yi tzaadzech quipychech ca' ti mic'ajt miidity, per nije'jity mibijcpidijc ca' huinjihuüy jada tiy'ajt. Nijëjity ajcxy jecy'ajty ooy huindzigiigixy tzaadzech, ixti chambaadni tijcixy co yi tzüch huidibi jäy miid huindzigi y tzaadzech, tzaadzech yi' yje'. Co ajcxy tzüdcixy yi jadu'mbi tzüch, jibic nayjihuiyigixy, nayjihuiyigixy nejjihuüy ti ytundigooygixy. Ca' tiydudägy y'ijtcxy ma ymibijcin. ⁸Ca' Dios xycöbigaanim miid je' ycixpi co ti njiicxim ti ndzüdzm tijaty tzüch, o miid co ca' ti njiicxim ca' ti ndzüdzm tijaty tzüch. Nañ tim jadu'n Dios ca' oybi xymöhuuanim miid je' ycixpi co ti njiicxim ti ndzüdzm ti tzüch, o miid co ca' ti njiicxim ca' ti ndzüdzm tijaty tzüch. ⁹Oy Dios a'ixy co jëbi ndzüdzm huenhuidibi tzüchity. Per miid je migügtjic ycixpi huidibi ca' tiydudägy miidity ymibijcin, tzoc naygüend'ajtm ca'yd'i je' jibic yñayjihuiyii miid huidibi iich ajt ndunim. ¹⁰⁻¹¹Tzoc ocpidaacim co miich ajcxy mnejhuüy je tiy'ajt, e xy'ixipy tüg migüg co mgay m'uucy ma tüg mesa jilby tigoty me je tzaadzech y'ity. Ca' jecyity co jada jäy huidibi ca' tiydudägy miidity ymibijcin, etz co xy'ixpaadipy jiiby, huin'it je' cöbigañ je tzüch huidibi huindzigi'n'ajtp. E jadu'n yhuimbizimy co miich jibic ijxpejt ti myecy miid yi m'ixpijcin ycixpi, com yi mmigüg ti ytundigoy miid huidibi miich ti mduñ. E Cristo ti y'ögy miid yi' ypocy ycixpi nañ jadu'n. ¹²Co tüg mibijcpi jibic nayjihuiyii miid co ti xy'ixy ma je caydac mdzüch je tzüch huidibi jäy ajcxy yajhuindzigiyb tzaadzech, miich anajty tundigooyb miid Cristo ytiy'ajtp, miid co yi mibijcpi jibic ñayjihuiyii. ¹³Paady ycixp ca' ndzüdza'nich ni mina tzüch huidibi tzaadzech yhuindzigi'n'ajtp. Pen jadu'n nduñich, jibic ijxpejt anajty nyejpcyich

ma nijëjity migügtjic, e chi yi' ajcxy yhuinma'nytigoya'n.

Je tung huidibi Pablo paatip

9Janch janch co jëbi nduñich huenti-ijity huidibi ndzojcpich. Nañ jadu'n janch co Jesucristo ti xyajñibicyich jada apóstol tung. Etz janch co ti n'ixyich ajt nHuindzin Jesucristo. Nañ jadu'n janch co miich ajcxy ijxpejt'ajtp ma iich ndung, com ti ajcxy mmijpidaacixy je nHuindzin'ajtm Jesús y'ayuc huidibi ti ngapxhuäcxyich ma miich ajcxy. ²Ca' jécyity co jacjadyii jäy ajcxy ca' xycöbigañich jadu'n nej Jesús xy'apóstol'adyiijich. Per com miich ajcxy ti mmijpidaacixy ajt nHuindzin Jesucristo, etz miich ajcxy mmibijcin nidiy'ajtp co Jesús ti xyajñibicyich jada tung, paady ycixpi copicy co iich miich ajcxy xycöbigipyich jadu'n nej Jesús y'apóstol.

³Jadu'n n'adzohuimbityich yi' ajcxy huidibi jibic xyñigapxip iich ndung. ⁴Com Jesucristo xyajñibijcich jada tung co ngapxhuäcxyich yi' y'ayuc ytiy'ajtp, paady ycixpi xypatpich jadu'n co je mibijcpidijc xymöhuibich ngaayin n'uucin. ⁵Nañ jadu'n xypaatpich co nmiid'adipyich tüg ndöxyijcich huidibi mibijcp, etz huidibi nmiidhuididipyich tim jadu'n nej yi' jacjadyii apóstol ajcxy miidity, etz je Huindzin Jesús y'uch ajcxy miidity, etz Pedro. ⁶¿Nej miich ajcxy mminaaangixy co iich etz Bernabé nimejtzpajc ca' iich ajcxy huaad ixmajtczixy yi' ndungich co ngapxhuäcxyich Cristo y'ayuc ytiy'ajtp? ⁷¿Huidibi soldado yi' ma je ejercito ci'm ygasto cojuy? ¿Pin ji cam nidungiiyb, e ca' jicxipy je huidibi ti yaj'ity? Pin ychibo cuend'ajtp, ¿e ca' ügipy je chibo yleche? ⁸Ca' miich ajcxy minañipy co jäy y'ayuc jada. Nañ jadu'n jaybety y'ity ma Dios ñecy tim jadu'n nej mminañich. ⁹Com jaybety jadu'n ymiñ ma Moisés

ñecy, ma Moisés jadu'n yminañ: “Ca' huaad huajuub y'ajen mbidaaci ma yam ten moody yi trigo co yajpajc'aty.” ¿Nej jëyi miid huajuub ycixpi Dios jadu'n yminañ? ¹⁰Canan jëyi miid huaj yuub ycixpi Dios jadu'n yminañ. Nañ jadu'n Moisés jaybejty jada tiy'ajt miid iich ajt ycixpi. Com yi jäy ajcxy huidibi naaxjidziztp, etz yi' ajcxy huidibi trigo yajpajc'ajtp, hue' ajcxy yjijp'ijxyp co padaangixy je moc tiim huidibi ajcxy ti ndungy. ¹¹Nañ jadu'n iich ajcxy huidibi Jesús ytung tuunip, ti ngapxhuäcxyich Dios y'ayuc ma miich ajcxy, e miich ajcxy oybi ti mbaatcixy ma Dios. ¿Nej ca' jadu'n y'oyity co nbaadyich meen etz jicxy picy miid ndungich ycixpi? ¹²Pen jacjadyii Dios y'ayuccapxhuäcxi ti paatcixy meen etz jicxy picy ma miich ajcxy miid ytung ycixpi, ¿nej ca' jëbi nigi iich nbaadyich meen etz jicxy picy miidich ndung ycixpi? Oy njamididiyich je mic'ajt nej nja'ane'ngixy co xymöhuibyich ajcxy meen etz jicxy picy miid iich ndung ycixpi, per ca' jadu'n ti n'ane'ngixy. Jadu'n iich tzaachypi nyajnajxich jim ma miich ajcxy, jaydëbi jäy ajcxy cöbijccixy Cristo agujc jotcujc ca' ti adzizpin. ¹³Mnejhuiyb miich ajcxy co yi' huidibi ajcxy tumb ma Dios ytijc, paatcixy ninigoobi caayin uucin. Nañ jadu'n yi' pin ajcxy huidibi iyujc yajhuindzigiib Dios, paatip ajcxy je huindzigiñ tzüch. ¹⁴Nañ jadu'n je Huindzin Jesucristo ane'my co huen yajcaaygixy yaj'uuccixy etz mooygixy yhuit ytucx yi' ajcxy huidibi capxhuäcxcixp yi' y'ayuc ytiy'ajt. ¹⁵Iich ca' ti nyajtuñich jada mic'ajt jada ane'min huidi nmiidich. Nañ jadu'n ca' jada ayuc nyajnijayiygixy, miid co ndzocy co padañich tijaty ma miich ajcxy. Jacjotcujc co n'ögibich miid yuu, ca'ydi co n'ane'mibich caayin uucin ma miich ajcxy, e jadu'n

tzöydu'n nbáadibyich jadu'n nej cham naygömayiijich, miid co ci'm nnyayajcayiiijich miid ndungich.

¹⁶Com ca' huaad naygömayiijich co ngapxhuäcxyich Cristo y'ayuc. Miid co Cristo xyajnbijcich jada tung, paady ycixpi copicy ngapxhuäcxyich Cristo y'ayuc. Ayo'n nbaadaamybich, pen ca' ngapxhuäcxyich Cristo y'ayuc. ¹⁷Pen ngi'mdzócinich ycixpi ngapxhuäcxyich Cristo y'ayuc, nijijp'ijxypich ixypy co jäy ajcxy xymijuyipyich. Per ca' yjadu'nity. Hue' janchtiy je Huindzin Jesucristo xyajnbijcich jada tung, e paady nduñich yi' ytung. ¹⁸¿Ti mujuñ nbáadibich miid ndungich ycixpi? Nbaadibich jotcujc'ajtin co ngapxhuäcxyich Cristo y'ayuc jadu'ny, ca' ymeenygixyity. Ca' nyajtuñich je ane'min huidibi Cristo xymóyich miid caayin uucin ycixpi.

¹⁹Ca' ji ni pin jäy mic'ajt mhidity jaydëbi xy'ane'myijich. Oy ixypy ytimyñejity ti nnyabidägyiijich miid iich njot nhuinmañ jadu'n nej jihuüy tüg'óciy jäy ajcxy xy'ane'myich. Jadu'n nduñich jaydëbi jac mayjäy ajcxy nyajmibigipyich Cristo. ²⁰Co ngapxhuäcxyich Cristo y'ayuc ma yi' judíojäy, hue' naybidägyiijich judíojäy, jaydëbi nyajmibicyich ajcxy Cristo. Co ngapxhuäcxyich Cristo ma yi' judíojäy ajcxy huidibi cuydumyib yi' ajcxy ycötujcin etz ycostumbre, nañ jadu'n iich nguyduñich yi' ajcxy ycötujcin, jaydëbi nyajmibicyich ajcxy Cristo. Ooy yjanchity co ca' yi' judío ycötujcin etz ycostumbre xy'ane'myich. ²¹Co ngapxhuäcxyich Cristo y'ayuc ma yi' ajcxy huidibi ca' yjudíojäyity, chi naybidägyiijich jadu'n nej yi' ajcxy. Ca' nan nminaambich co ca' nguyduñich Dios ytiy'ajt. Hue' njatytimycuydumyibich Cristo ycötujcin, jaydëbi nyajmibicyich ajcxy Cristo. ²²Co ngapxhuäcxyich Cristo y'ayuc

ma yi' ajcxy huidibi ca' tiydudägy ymibijccixy, chi naybidägyiijich jadu'n nej yi' ajcxy, jaydëbi nyajmibicyich ajcxy Cristo. Ma nidüg'óciy jäy ajcxy ma ngapxhuäcxyich Cristo y'ayuc, chi nbidägyich njot nhuinma'n nej yi' ajcxy yjot yhuinma'n miidity, jaydëbi nijëjity ajcxy nyajmibicyich Cristo y'ayuc ytiy'ajt. ²³Jadu'n nduñich tüg'óciy miid Cristo y'ayuc ycixpi, je ayuc nej jëbi jäy ajcxy y'alma ñidzoocixy. Jadu'n nduñich, jaydëbi nbaadyich je jotcujc'ajtin etz oy'ajtin huidibi nbaatim nidüg'óciy co nmijpidaacim Cristo.

²⁴Mnejhuüygixy co jäy ajcxy ñayboyicúipxigixy co premio padaangixy, huin'it nidüg'óciy ajcxy ñaymic'ixigixy, per tügpajc huidi je premio patp. Nañ jadu'n miich ajcxy mijjottigooygix cuydungix Dios y'ayuc ytiy'ajt, jaydëbi Dios xymóoygixipy ajcxy tüg premio. ²⁵Tüg'óciy pinjaty nayñ'ixiipy co ñay'ixquipxáanigixy ma iyihuijín, ooy ñayguend'ajtigixy mic, jigix jëbi ymadaaccixy co ganar'adaangixy premio huidibi ca' huinixii ajcxy mi'ijtcixy. Pero iich ajcxy Dios y'ayuc capxhuäcxy, yi' iich ajcxy mijjottigooygixy nganar'adáangixyich huidibi ca' nimina ycixipy ytigoyipy. ²⁶E jadu'n iich ndung mijjottigooyich, ca' yhuimbídzy agoodzity, jadu'n nejihuüy ngoxich e nipin ca ypegyii. ²⁷Nnaychaachytumyich ngi'mninicxich, jaydëbi ngi'mninicx xycapxymidooyich. Jadu'n nduñich co ti ngapxhuäcxyich Cristo ma je mayjäy ajcxy, ca'ydí nyajtigoyipyich nbremio huidibi Dios xymöhuambich.

Capxhuijin ma yi pin ajcxy jac-huindzigiiyb quipychech

10 Com ndzojcpich co miich ajcxy migügtijc mnejhuüygixipy co ajt nmij'ap nmijteedy miid yhuidijty Moisés co Dios nidüg'óciy ajcxy cuend'ajttay,

huinhuoy jecy'ajty miid tüg joc. E nañ jadu'n Dios yajnihuañ yajtzoocy nidüg'óciy ajcxy ma ymidzip co ajcxy yajnaxjy je tzaptz mejy cujc'amy. ²Co nidüg'óciy ajcxy panicy je joc, e co ñidzoocay ajcxy nidüg'óciy ma je mejy, hue' nidüg'óciy ajcxy cöbijcy Moisés y'ane'min, e jadu'n nipaady nej jihuüy ni'amugi ajcxy yñiibejty miid Moisés yxi. ³Nañ jadu'n nidüg'óciy ajcxy caay jiicxy je maná huidibi Dios anajty yejcpy, choñ je' anajty tzajpjoty. ⁴Etz nañ jadu'n y'uuc ajcxy nidüg'óciy je ñi hidibi Dios anajty yejcpy, com y'uuc ajcxy je ñi hidibi yajpidzim ma je tzaa. E je tzaa hue' je' anajty Cristo, e paady Cristo ymiid'ijtpy etz ypubejtpy ajcxy anajty nidüg'óciy. ⁵Oy ajcxy Dios ooy yjapubejti, e ni may ajcxy ooy Dios yajjotma'ty, etz jahueen ajcxy yca'óctay jim mijtigiduom jecy'ajty, com ca' Dios jäygidacy je' ajcxy yhuinma'n.

⁶Jadu'n nej je ayo'n yjajti miid ajt nmij'ap nmijteedy jecy'ajty, je' iixpejtíp ma iich ajt, ca'ydí n'adzojcim tijaty jibicpi, jadu'n nej je' anajty ajcxy adzojccix jibicpi. ⁷Nañ jadu'n ca' yhuaadity ca' y'oyity co miich ajcxy m'ojadajtcixy tzaadzech quipychech jadu'n nej nijëjity ajt nmij'ap nmijteedy tuñ jecy'ajty. Com jadu'n yjaybetyity ma Dios ñecy ma jadu'n ymina'n: "Ixtactay je jäy ajcxy caaybi uucpi, e huin'it ajcxy ypidigy etz ytiigüygixy iyiiybi ejtzpi." ⁸Nañ jadu'n ca' y'oyity co ndundigooyim miid töxyjäy ajcxy jadu'n nej nijëjity nmij'ap nmijteedy tuñ jecy'ajty, e iipx tugüg mil ajcxy y'o'cy tüg xiibi. ⁹Nañ ni ca' y'oyity co njot'ixxim nhuinma'n'ixxim iich ajt nHuindzin Jesucristo, jadu'n nej ajt nmij'ap nmijteedy ajcxy idiich jecy'ajty, e may ajcxy tza'nchüdzi, e ytiigooy ajcxy yjugy'ajtin. ¹⁰Nañ ni ca' y'oyity co nni-gapxim ni'ojiiyim Dios, jadu'n nej nijëjity ajcxy idiich jecy'ajty, e miid je'

ycixpi Dios y'ángel yaj'o'cy mayjäy ma yi' ajcxy.

¹¹Tüg'óciy yi jadu'mbi ayo'n yjajti miid ajt nmij'ap nmijteedy, e jaybety yhu'i'my ma Dios ñecy, jigix n'ijxpejt'ajtim, e jadu'n tiy'ajt nbaatim, ca'ydí ndundigooyim miid Dios, iich ajt pinjaty tzinaayb ma jadachambi xii jadachambi tiempo huidibi janch tim huingónip ma Dios yajcixa'n yajtigoya'n jada naaxhuin'ibi.

¹²Com nmiid'ajtim je tiy'ajt nej nmij'ap nmijteedy ajcxy ytundigooy, paady ycixp pinjaty yci'mhuinma'n pidacp co ooy mic'ajt miidity ma ymibijcin, huen naygüend'adyi, ca'ydí ytundigoy etz ypocycáhuipy ma Dios. ¹³Tüg'óciy tzaachypi ayo'n, jot'ijxin huinma'n'ijxin huidibi miich ajcxy mminajxyp myajnajxyp, nañ jadu'n jacjadyi mibijcpidijc ajcxy minajxcixy yajnajxcixy. Per yajmij'ajtcix jot'amij'ajtcix Dios, com Dios ca' a'ixihuip co mjacminájxcixipy mjacyajnajxcixipy tzaachypi ayo'n anaxy huidibi ca' ajcxy mmimadäga'n. Co anajty tzaachypi ayo'n mminajxcixy myajnajxcixy mictägy, huin'it Dios xymóhuipy ajcxy huinma'n jadu'n nej jëbi mminaxtaygixy myajnextaygixy yi tzaachypi ayo'n.

¹⁴Paady miich ajcxy migügtijc, huidibi ooy ndzocy njihu'yich, ixmajtcixy ca' m'ojadajtcixy tzaadzech quipychech.

¹⁵Nyajmiidcapxy nyajmiidmiydacpy ajcxy jadaayaabi ayuc, com nejhuüyibich co miich ajcxy ooy oy huinma'n mmiidity. E jëbi ci'm mhuinmaaygixy pen tiy'ajt jada iich n'ayuc, o pen ca'. ¹⁶Ma je "Santa Cena" co nyajnajxim Dioscojuyip ma Dios miid je ügy, e n'uucim. Je' je' ñidiy'ajt'ajtpy co Cristo ti xyajtügmu'jcim ajt njot nhuinma'n co yajruudzpejti etz ñi'py yteemy yojcy miid ajt nbocy ycixpi. Nañ jadu'n ma je "Santa

Cena" co ndujchuäcxim, e ngaayim je tzajcaagy, je' je' ñidiy'ajt'ajtpy co Cristo xyajtügmu'jcim ajt njot nhuinma'n miid ñinix co ñayg'eyejci ma ymidzip huen yajcruudzpedy. ¹⁷Oy ajt ooy njanimaayity, per nidüg'óciy iich ajt ngaayim je tügpí "Santa Cena" tzajcaagy. Jada tzajcaagy tüg yi', paady ycixpi tügpicy jäy iich ajt, e jadu'n iich ajt nipaady nej tügpí ninix.

¹⁸Oc-huinmaaygixy miich ajcxy yi Israel jäy ajcxy, co ajcxy tzützcixy je huidibi ajcxy yajhuindzigüyb Dios, chi ajcxy naydücmújcigixy miid Dios ycixpi ma je Dios ojadajttac. ¹⁹Iich nmina'nich co yi tzaadzech ca' ti mic'ajt miidity, e nañ jadu'n yi tzüch huidibi yajhuindzigüyb tzaadzech ca' jac nigí oy'ajtin miidity, ca'ydí jac huidibi tzüch. ²⁰Jadu'n nmina'nich, co yi jäy ajcxy huidibi ca' mijpidaaccixy Dios, co ajcxy yejccixy yhuindzigi'n, hue' ajcxy yajhuindzigüyb ca'oybi, e ca' Dios ajcxy yajhuindzigüy. E ca' ndzocyich co miich ajcxy migügpigipy je ca'oybi. ²¹Co miich ajcxy m'uuccixy je ügy ma je "Santa Cena", ca' huaad m'uuccixy je ügy huidibi ca'oybi ajcxy yhuindzigi'n'ajtip. Etz co mgaaygixy je tzajcaagy ma je "Santa Cena", ca' huaad mgaaygixy je tzajcaagy huidibi ca'oybi yhuindzigi'n'ajtip. ²²¿Nej tzoc yajjotma'tim yi Jesucristo? ¿Nej jacmic'ajt miid jada' iich ajt, ca'ydí yi'?

Je tzojcin huidibi tüg mibijcpi huaad tuñ miid ymügü

²³Janch tiy'ajt nej jay yminaangixy co jëbi huaad nduñich huentiijity huidibi nijot'ajtpyich, per ca' tüg'óciy nmigügtijcich jäygidaaccixy huidi ndumybich. Janch jadu'n jëbi huaad nduñich huentiijity huidibi nijot'ajtpyich, per huidibi ndumybich ca' tüg'óciy xypubetyich ma iich nmibijcin. ²⁴Ca' y'oyity nnijot'ajtim

ngi'm'oy'ajtin. Oy co nbubejtim nbudigiiyim nmigügtijc.

²⁵Jëbi ajcxy mdzüch huen ti tzüch huidibi yajtoocp ma je mercado. Ca' ajcxy myajtiihuipy ma je tzüch chooñ, ca'ydi jibic mnayjihuiyigixy. ²⁶Com Dios y'ayuc jadu'n ymina'n: "Je Huindzin Dios yi' nihuindzin'ajtp je naaxhuiñybi, etz ñihuindzin'ajttaayb tüg'óciy huidibi ji yajpatp."

²⁷Pen jim pinjaty huidibi ca' ymibicy, xyajnihuohuiy tüg caayin uucin ma yi' ytijc, e pen ti mhuinmañ mbidägy co nicxy mgayañ ma yi' ytijc, oy co mgaayipy mdzüzzip huentijity huidibi ajcxy xymooyb. E ca' mnidiihuipy myajtiihuipy ma je tzüch chooñ, ca'ydi jac pinjaty jibic ñayjihuiyii miid huidibi ti mduñ. ²⁸Per pen je jäy xyñimaayb: "Jada tzüch ti jäy yajhuindzigy tzaadzech." Pues ca' mdzüzzip je tzüch, jigix ca' jibic ñayjihuiyiyb je migüg huidibi ti xyñimäy co je tzüch ti yajhuindzigy tzaadzech. ²⁹Hue' nimiydacypich je mmigüg huidibi jibic nayjihuiyiyb pen miich mdzu'chpyi tzüch huidibi tzaadzech yhuindzig'i'ajtp. Ca' nmiydägyich nej miich ci'm mnayjihuiyii. Ca' yjeyity co nijéjity jäy xyñimähuibich: "¿Na'amy co xycap'adujcich tijaty nigoob miid co huingbi jäy jibic ñayjihuiyii miid jëgixpi?" ³⁰Pen nyajnaxypich Dioscojuyip miid tijaty ycixpi huidibi ngaaybich n'uucypich, ¿na'amy co xyñigapxa'ñich xyñi'ojihua'ñich co ti ngay ti n'ügyich tijaty?" ³¹Paady ycixp huentijity huidibi mdungixyp, pen mgaaygixyp m'uuccixyp, o jac ti ga ti mdungixy, tungix tüg'óciy miid Dios y'oy'ajtin ymij'ajtin ycixpi. ³²Ca' mdúngixipy tijaty huidibi yi judíojäy ajcxy miid huing ñayjihuiyii. Ca' mdúngixipy tijaty huidibi yi griegojäy ajcxy miid huing nayjihuiyii. Etz ca' mdúngixipy tijaty huidibi

yi mibijepidijc ajcxy miid huing ñayjihuiyii. ³³Tüg'óciy huidibi ndúmybich, hue' nduñich jigix tüg'óciy jäy jäygidägipy huidibi ndumylich. Ca' ni ti nduñich nej jëbi iich ci'm nayjäygidägyiijich. Hue' nduñich miid jacjadyii jäy ajcxy y'oy'ajtin ycixpi, jaydëbi ajcxy y'alma ñüdögipy.

11 Jadu'n ndzocyich co miich ajcxy mdunipy jadu'n nej nduñich. E iich tumbich jadu'n nej Cristo ytuuñ.

Nej huaad töxyjäydijc ajcxy yjäy'ajtcixy co migügtijc naymújcgixy

²Miich ajcxy migügtijc, ngapxpatypich miich ajcxy, com miich ajcxy xyjatytimyjäymejtzpich, etz nañ mguydungixyp je ayuc je tiy'ajt huidibi iich miich ajcxy ti nyaj'ixpijcgixy. ³Per ndzojcpich co mhuiñihuiyigixipy je tiy'ajt co Cristo nigohuajc'ajtpy nidüg nidüg yi mibijepi yëydijcpi. E nañ nidüg nidüg yëydijc nigohuajc'ajty ajcxy ytöxyijc. E Dios nañ nigohuajc'ajtpy je Cristo. ⁴Co tüg yëydijc cöjuuxy cöbe'ñ ihuäcxy capxhuäcxy je tiy'ajt huidibi Dios ti ymöyii, tüg je' tzo'yduñ anajty naymöyii. ⁵E co tüg töxyjäy cöjuxtüdy cöbe'ndüdy ihuäcxy capxhuäcxy je tiy'ajt huidibi Dios ti ymöyii, tüg je' anajty tzo'ydu'n ñaymöyii. Jadu'n je' nipaady nej jihuiy je' ycöme'pxity cödza'm. ⁶Pen tüg töxyjäy ca' ñaygöbe'na'nyii, jac'oy co huen yajcöme'pxy cödza'm. Per pen je töxyjäy cho'ydu'n jihuihuamyb co ycöhuay yme'pxity, o co ycöme'pxity cödza'm, jac nigü oy co ñaygöbe'niyb. ⁷Je yëydijctijc ca' y'oyity co ajcxy ycohuajc cöjuuxy cöbe'ñ mi'idipy ma ajcxy Dios mibijtzoogixy o yaj'ixpijcgixy Dios y'ayuc. Com je yëydijc jadu'n yi' nipaady nej Dios, e Dios yajcoj je yëydijc miid yi' y'oy'ajtin ycixpi. Per Dios yajcoj je töxyjäy miid je yëydijc

y'oy'ajtin ycixpi. ⁸Co Dios yajcojy je jayjipi yëydijc, ca' yajtuuñ je töxyjäy ycaachypajc. Hue' janchtiy co Dios yajcojy je jayjipi töxyjäy, je' yajtuuni je ñiyëydijc tüg ycaachypajc. ⁹Dios yajcoj je töxyjäy miid je yëydijc ycixpi. E ca' nan yajcojy je yëydijc miid je töxyjäy ycixpi. ¹⁰Paady ycixp copicy co je töxyjäy ajcxy y'ijtcixy cöbeñ co Dios mibijctzoogixy o najtzcaxiigixy Dios ytiy'ajt. Je' je' je' tiy'ajt co yajpaady ajcxy ane'my, nañ jadu'n yi ángeles ajcxy yajpaatcixy ane'my. ¹¹Per ca' ñejity, iich ajt huidibi nmibijcim Cristo, ma ajt ndzinaayin je yëydijc ca' je' yajpaady naydüg, etz ni ca' je töxyjäy yajpaady naydüg, hue' ajcxy naymiiddzináayigixyp. ¹²Com tiy'ajt jadu'n co Dios yajcojy je jayjipi töxyjäy miid je ñiyëydijc ycaachypajc. Etz tiy'ajt jadu'n co je töxyjäy ajcxy yajma'xung'ajtcixy je yëydijc ajcxy. Per Dios ti yaj'oyiydäy, e tüg'óciy jii by chondäy ma Dios.

¹³Miich ajcxy ci'm ocminangix oc-huinmaaygix, pen oy jadu'n o pen ca' y'oyity jadu'n co tüg töxyjäy Dios mibijctzoy jaygöbeñ. ¹⁴Jëbi tiy'ajt nbaatim huenma'ámyity ya naaxhuiñ co je yëydijc huidibi ymiid ycöhuay yoñ ooy cho'ydu'n yecy. ¹⁵E je töxyjäydijc ajcxy ooy ycömaypidzimgixy co ajcxy miidity ycöhuay yoñ. Com yi' je' huidi ycöbe'n'ajtip. ¹⁶Pen jim pinjaty ca' mijotujc'aty iich n'ayuc, copicy nejhuñhuipy co iich ajcxy etz nañ jadu'n tüg'óciy jäy huidibi ajcxy mijpidaaccixyp Dios ma tüg'óciy cajp, cuydungixy nej ti nyaj'ixpicyich miich ajcxy, ca' pin jac huingbi costumbre miidity.

Pin tundigooyb “Santa Cenajoty”

¹⁷Jada ayuc nyajnimähuaangixyp jadu'n nej mdungixy ma mnayyöymújcigixy co Dios

m'ojadajtcixy. Ca' ngapxpaadyich miich ajcxy, com jibic yhuimbizimy jadu'n nej mdungixy. ¹⁸Jayjip nimähuaangixy co nijëjity migügtijc ti xyñmäyich co miich ajcxy mnaybijc-huäcxigixy co mnayyöymújcigixy ma je nayyöymujctac. E iich nmibijcypich ma ga ma co yjanchity nej je migügtijc ajcxy yminañ. ¹⁹Ca' yjecyity paady miich ajcxy mnaybijc-huäcxí miid ajcxy mjibic-huinmañ ycixpi, jaydëbi ñiguëxigy pin je' janch tydudägy cuydumb Dios ytiy'ajt. ²⁰Co miich ajcxy mnayyöymújcigixy ma je nayyöymujctac, jadu'n yhuimbizimy co ca' mguydungixy nej ypadyi iich ajt nHuindzin Jesucristo ytiy'ajt co mjatungixy je “Huindzin je' ySanta Cena”. ²¹Com co je hora paady ma yam mdungixy je “Huindzin je' ySanta Cena” nidüg nidüg miich ajcxy mgaaygixy abicyjaty, e ca' mdungix cuendi yi jacjadyi migügtijc, paady nijëjity migügtijc ayuu y'ijtcixy, e nijëjity anaxy ycaaygixy y'uuccixy, ixti ymuucigixy nijëjity. ²²¿Nej ca' miich ajcxy miidity mjiin mdijc ma jëbi mgaaygixy m'uuccixy? Jadu'n nej miich ajcxy mdungixy ca' mmij'ijxcixy ca' mijpidaaccixy je jäy ajcxy nidüg'óciy huidibi mijpidacp Dios. E nañ jadu'n myajtzo'ydungixy yi ayoobi jäy huidibi ajcxy ca' ti miidity. ¿Huam iich miich ajcxy nimähuipy? ¿Nej jëbi ngömaaygixy miich ajcxy jadu'n nej mdungixy? Ca' huaad ngömaaygixy miich ajcxy co jadu'n m'iditcixy.

Jadu'n nej njäymejtzim ajt nHuindzin Jesús ma yi “Santa Cena”

²³⁻²⁴Com iich ajt nHuindzin Jesucristo ci'm xyaj'ixpijcyich je tiy'ajt huidibi ti nyaj'ixpicyich miich ajcxy, co je huin'it coodz co agojiix ajcxy cïejcy je nHuindzin Jesús, huin'it je' conigy je tzajcaagy, e co

jayijp yajnajxy Dioscojuyip ma Dios, chi tuje-huäcxy je tzajcaagy, e moy nidüg nidüg ydiscípulos ajcxy. E co ajcxy moyday, chi nimay ajcxy: “Caaygix jada tzajcaagy. Jadu'n iich jada nnin'cx huidibi ngýegaamybich ma yi o'cin miid miich ajcxy ycixpi. Jadu'n iich ti nduñich, jadu'n jada miich ajcxy mdunipy jäymejtziig miid iich ycixpi.”²⁵ Co ajcxy ycaday, chi Jesús nañ jadu'n conigy je ügy cop'iam, e yminañ: “Jada ügy je' jada je Dios y'ayuc jemybi huidibi Dios yajhui'my miid jäy ajcxy ycixpi, je huidibi iich nni'py ñidiy'ajt'ajtpy. Naag'oc naag'oc m'uuccixy jada ügy tungixy jäymejtziig miid iich ycixpi.”²⁶ Paady naag'oc naag'oc miich ajcxy mgaaygixy jada tzajcaagy, etz m'uuccixy jada ügy, myegipy ajcxy tiy'ajt jadu'n nej Cristo y'o'cy miid ajt nbocy ycixpi, ixti cooni anajty Jesucristo yhuimbity ya naaxhuiñ.

Nej huaad ngaayim je “Santa Cena”

²⁷ Paady ycixp pinjaty miid ca'oyjot ca'oyhuinma'ñ caaygixy je tzajcaagy etz uuccixy je vino'ügy, huidibi ajt nHuindzin Jesús ñin'cx'ajtpy etz ñi'py'ajtpy, hue' ajcxy ymidundigooygixy ajt nHuindzin Jesús ñaaxn'cx etz yi' yñi'py.²⁸ Paady ycixpi copicy nidüg nidüg mibijcpidijc jayijp yaj'oyihuipy yci'mjot yci'mhuinma'ñ, e huin'it jëbi cayipy je tzajcaagy etz ügipy je vino ma je “Santa Cena”.²⁹ Com pinjaty caayb je tzajcaagy etz ügy je vino ma je “Santa Cena”, e ca' tuñ cuendi co je' je' iich ajt nHuindzin Jesús ñin'cx etz ñi'py, hue' je' ci'm ñaymidundigoyii, e Dios tzaachytunib miid ypocy ycixpi.³⁰ Paady ycixp may miich ajcxy myuumidity mba'mmiidity, pumäy mnayjihuiiyigixy. May miich ajcxy yuu ba'm xyaj'ayoogixy etz may ma miich ajcxy ti m'öccixy.

³¹ Co tiydudägy njot nhuinma'ñ nyaj'oyiiyim ci'm, ca' ajt nHuindzin Jesucristo xychaachytuunim.³² Co ajt nHuindzin Jesucristo xychaachytunim miid yuu ba'm, paady ycixpi jadu'n xychaachytuunim, jigix ca'ydí nidigooyim ajt n'alma jygy'ajtin quipxyi miid je naaxhuiñyjäy ajcxy huidibi ca' ajcxy Dios tzigiigixy.

³³ Paady ycixpi miich ajcxy migügtijc co ajcxy mgaya'nip m'üga'nip je “Santa Cena” nay'ahuñjigixy miñ xyipy, e jadu'n mgáaygixipy amugi'.³⁴ Pen jim pinjaty ma miich ajcxy ooy yuubögyii, jac'oy co ycaayipy y'ügipy ma yci'mdjic jacjayijp ma ca'ni ymiñ ma je naysöy-mujctac. Jadu'n mdúngixipy, ca'ydí Dios xychaachytuungixy miid co ca' oy mduungixy je “Santa Cena”. Yi jacjadyii ayuc huinma'ñ jim nyaj'oyihuibich co anajty nicxy ci'm n'jxcixyich miich ajcxy.

Je mic'ajt huidibi Espíritu Santo yejcy ma nidüg nidüg mibijcpidijc

12 Migügtijc ajcxy, ndzojcypich co miich ajcxy mnejhuihuipy jadu'n nej je Espíritu Santo xymooyim mic'ajt.² Miich ajcxy mnejhuuiyb co jayijp'ajty co ca'ni anajty mmibijccixy Cristo, ooy anajty je ca'oybi xyajniidigooygixy xyajtüdigoooygixy, co m'ojadajtcixy tzaadzech quipychech huidibi ca' ymidoy ca' ycapxy.³ Paady ycixpi ndzojcpich co miich ajcxy mnejhuihuipy co pinjaty ymina'nipy: “¡Ca' oy jäy yi Jesús!” je jäy huidibi jadu'n minamb, ca' je' anajty yajcapxyii je Dios y'Espíritu. E pinjaty minamb: “¡Jesús iich ajt nHuindzin!” je anajty yajcapxip je Espíritu Santo.

⁴ Dios yjihuiñ ymic'ajt yejcpy ymic'ajt canaag nax, per tügpajc jëyi je Dios yjihuiñ huidibi mic'ajt yejcp.⁵ Ji yajpaady canaagnax Dios ytung, per tügpajc ajt nHuindzin Jesús huidibi xyajniibijcim nije' nije' tung.⁶ Ji yajpaady canaagnax huinma'ñ nej

jëbi ndunim Dios ytung. Per tügpajc Dios huidibi xymooyim nidüg nidüg je nhuinma'n nej huaad ndunim Dios ytung. ⁷Dios yajnuëxigyp ma nidüg nidüg mibijcpidijc je tiy'ajt co ajcxy müidity yi' yjihui'n ymic'ajt ma ajcxy yjot yhuinma'n. Jadu'n Dios ytu'n müid tüg'óciy ymibijcpidijc y'oy'ajtin ycxipi. ⁸Dios müid yjihui'n ymic'ajt ymooyb nijëjity mibijcpidijc ayuc huinma'n nej jëbi ajcxy yaj'ixpicy Dios y'ayuc. E na'n jadu'n Dios müid yjihui'n ymic'ajt möy nijëjity mibijcpidijc xpijcin ma yi' ytiy'ajt, per tügpajc je Espíritu Santo huidibi mic'ajt yejcp. ⁹E na'n jadu'n Dios müid yjihui'n ymic'ajt möy nijëjity jây mibijcin, per tügpajc je Espíritu Santo huidibi mic'ajt yejcpy. E na'n jadu'n jacnaagity möy mic'ajt jaydëbi yajtzögy pa'mjäy. ¹⁰E na'n jadu'n Dios müid yjihui'n ymic'ajt ymooyb nijëjity mibijcpidijc mic'ajt, jaydëbi mijhuinma'nytúngixy milagro tungixy. E jac nijëjity ymooyb mic'ajt, jaydëbi najtcapxiygixy Dios ytiy'ajt. E jac nijëjity Dios ymooyb xpijcin etz huijy'ajtin, jaydëbi ijxajpcixy je espíritu huidibi ca' tiy'ajt müidity, etz na'n jadu'n ijxajpcixy je espíritu huidibi tiy'ajt müidip. E jac nijëjity Dios ymooyb je mic'ajt, jaydëbi capxcixy huingbi ayuc, etz na'n jadu'n jac nijëjity ymooyb je xpijcin jaydëbi yajnuëjicixy je huingbi ayuc. ¹¹Per tügpajc je Espíritu Santo huidibi ymooyb nije' nije' mibijcpidijc mic'ajt etz huinma'n. Ymooyb nidüg nidüg nej yi' tzocy.

Nidüg'óciy ajt nyajpaatim ma Cristo

¹²Cristo jadu'n yi' nej tüg ninicx, je ninicx ymüid canaag nax huidibi yu'cxp. Oy canaag jamiidity huidibi yu'cxp, per tügpajc ninicx'aty. ¹³Co nidüg nidüg iich ajt nniibejtím, chi iich ajt nyajpaatim nej tügpicy jây. Com Dios yjihui'n ymic'ajt tügpajc yajpaady ma nidüg'óciyi

iich ajt njot nhuinma'n, ca' ñejity pen judíojäy ajt, o pen ca' ajt njudío-jäyity; pen jây xytumbi'ajtim o pen ndunim ngi'ndung; hue' n'ijtim nej tügpicy jây. Dios xy'adigiim xyjottigiim yi' yjihui'n ymic'ajt nidüg'óciy iich ajt, paady ycxipi tú'ciy nyajpaatim, com tú'ciy nmi'ijtim Dios yjihui'n ymic'ajt.

¹⁴Tügpí jây ñinicx müid canaagnax huidibi yu'cxp, huidibi midoob, huidibi ijxp. ¹⁵Co ixypy je tecy jadu'n ymina'n: "Ca'p iich ngijity, paady ca' nyajpaadyich ma je ninicx." ¿Nej paady ycxipi ca' yajpaady ma ninicxin? ¹⁶O co ixypy je tädzac ymina'n: "Ca'p nhui-inity, paady ca' nyajpaadyich ma je ninicx." ¿Nej paady ycxipi ca' yajpaady ma ninicxin? ¹⁷Co ixypy tüg'óciy je jây ñinicx y'oc-huin'aty, ¿ma ixypy müidity huidi midooyb? O co ixypy tüg'óciy je jây ñinicx ytädzac'aty, ¿ma ixypy müidity huidibi jëbi müid tijaty xuugyii? ¹⁸Dios ti pidaci jây ytecy yhuin y'ahuac etz jac tijaty ma tügpí ninicx jadu'n nej yi' tzocy. ¹⁹Pen huiindi'ajty ixypy ninicx'ajtp, ¿ti ninicx ixypy jada? ²⁰Dios ti möy nidüg nidüg jây yci' ytecy, yhuin y'ahuac, yjijpput etz ytädzac, per tügpajc ñinicx'aty.

²¹Ca' huaad je huin ixypy nimäy je ci': "Ca' iich miich nyajmayjaty." Na'n jadu'n ca' huaad ixypy je co-huajc nimay je tecy: "Ca' iich miich nyajmayjaty." ²²Tügpí ninicx copicy ca'pxy tijaty müid. Huidijaty je ninicx ymüid oy yjaquëxigy nej jihuiy ca' y'oy'ojadajtnity, per copicy yi'. ²³Jadu'n iich ajt njây'ajtim. Muum ma ajt nninicx ca' oy n'ijxim, paady nayxoixim, jigix jac'oy quëxigip. Na'n jadu'n muum ma ajt nninicx huidi y'oymidzo'yduni, paady nyüdzim müid huit, jaydëbi oy quëxigity. ²⁴Muum ma ajt nninicx oy n'ijxim paady ca' nyüdzim müid huit. Jadu'n Dios yaj'oyiijy ajt nninicx, jigix ma ca' oy y'ijxity, nxoixim müid huit, jigix jëbi oy

quéxägy. ²⁵ Jadu'n Dios yajcojy yaj'oyiïy ajt nninïcx tú'ciy, jigix ca'ydi ñaychip-túniçixy nije' nije' huidibi yücx ma ajt nninïcx. Tüg'óciy huidibi nmïd'ajtm ma ajt nninïcx naybubéjtigixp miñ xyipy. ²⁶ Pen pijcp muum ma je ninïcx, tüg'óciy je ninïcx jihuïy je pijcin. Pen muum ma ajt nninïcx ooy capxpaady y'ity, chi tüg'óciy je ninïcx jotcujc ñayjihuiïyii.

²⁷ Miich ajcxy nidüg'óciy Cristo xyñinïcx'ajtcixyp, e nidüg nidüg miich ajcxy myajpatcixy ma Cristo ñinïcx. Jadu'n nidüg nidüg iich ajt nipaady nej huidi yücpx ma tüg ninïcx. ²⁸ Dios yajniçicjpy nije' nije' mibijcpidijc, jigix ajcxy yajniçixip nidüg nidüg y' ytung. Tim jayïjp yajniçijcy je apóstol ajcxy huidibi je mïjtung yajniçixip. E mimetz Dios yajniçijcy nijëjity mibijcpidijc huidibi najtzcapxiïyb y' y'ayuc, je midugügpï Dios yajniçijcy nije' nije' je mibijcpidijc huidibi yaj'ixpijcp y' ytiy'ajt. Dios yajniçijcy mibijcpidijc nijëjity huidibi mij huinma'ñ tumb. E Dios yajniçijcy mibijcpidijc nijëjity huidibi yajtzoocp pa'mjäy. E Dios yhuin'ïjx huidibi pubejtp ymigügtijc. E Dios yhuin'ïjx je mibijcpidijc huidibi ane'mïp je ymigügtijc. E Dios yhuin'ïjx je mibijcpidijc huidibi jadip nej capxip huingbi ayuc. ²⁹ Ca' nan nidüg'óciy mibijcpidijc huidibi Dios huin'ïjxyp y'apóstol'ajtcixy. Nañ ni ca' nan nidüg'óciy ajcxy najtzcapxiïygixy Dios y'ayuc. E nañ ni ca' nidüg'óciy y' ajcxy mijhuinma'ñytungixy. ³⁰ Ca' nan nidüg'óciy mibijcpidijc huidibi Dios huin'ïjxip ymïd ajcxy mic'ajt cötujc yajtzögipy pa'mjäy. Nañ jadu'n ni ca' ajcxy nidüg'óciy jajtciy nej yajniçigüéjixipy huingbi ayuc. ³¹ Pijctzoogix cixyot huinijot ma Dios je mic'ajt etz je huinma'ñ oybi. Hich miich ajcxy nyajniçihuiïpy tüg niï'aa tü'aa jac'oybi.

Je tzojcin je oyjäy'ajtin

13 Co ixipy ngapxyich tüg'óciy jäy ajcxy y'ayuc, etz nañ jadu'n ngapxyich ángeles ajcxy y'ayuc, e ca' ndzocyich ca' njihuïyich nmigügtijcich, jadu'n yhuimbizimy iich n'ayuc jadu'n nej tüg tambor o tüg platillo huidibi nigoob ooy ñe'my. ²E co ixipy najtzcapxiïyich Dios y'ayuc, etz co ixipy njatyich tüg'óciy ixpijcin huidibi pinjaty nejhuïy etz huidibi pinjaty ca' nejhuïy, etz co ixipy nmijpidägyich Dios ymic'ajt, ixti jëbi nyajpidigyich tüg cop, pen ca' ndzocyich njihuïyich nmigügtijcich, ca' iich ti ndzoohuity. ³E co ixipy nmoydayich ayoobitijc tüg'óciy tijaty nmïdich, e nañ co ixipy ngiyecyich nninïcx ma jäy ajcxy co huen nöctigoydäy, e ca' ndzocyich njihuïyich nmigügtijcich, ni ti oybi ca' nbada'ñich.

⁴Yi jäy ajcxy huidibi ooy tzocy ooy jihuïy ymigügtijc, hue' ajcxy ooy mecxtujcin mïdity, nañ ooy ajcxy yung naxy yjot yhuinma'ñ. Nañ ca' ajcxy ymigüg ti yajcohuindoyii, e nañ ca' ajcxy ñaygömayii c'i'm. ⁵Yi mibijcpidijc huidibi ajcxy tzojcp jihuiïyb ymigügtijc, ca' ajcxy oyñinej ycapxcixy, ca' ajcxy yci'm tzojcin adzip tungixy, nañ ni ca' ajcxy yhuindzipity, nañ ni ca' ajcxy ymigüg mijotma'tcixy. ⁶Yi mibijcpidijc huidibi ajcxy tzojcp jihuiïyb ymigügtijc ca' ajcxy yjotcujcity co pinjaty ytundigooy. Jotcujc ajcxy co pinjaty tudägy yjäy'ajtcixip. ⁷Co naychojcin nayjihuiïyim, huin'it yajtunim mecxtujcin, huin'it nmibijctayim huidijaty tiy'ajtip, huin'it nmibijctayim co tüg'óciy tijaty oy yhuimbizimipy, huin'it nmecxtujctayim tüg'óciy tzaachypi ayo'n.

⁸Yi naychojcin nayjihuiïyim ca' y' yciïpy ytiçoyipy ni mina. Minip je xii tiempo ma ca' y'ocyaj'ïjxnipy y'ocyajmidoonipy Dios ycapxy y'ayuc

huidi jāy ajcxy ņajtzcapxiygixyp, nañ ni ycaajmidoohuipy pin huingbi ayuc capxp, ni ycaajtzocoy anajty ti diy'ajt. ⁹Com ca' yca'pxity je ixpjicjin huidibi iich ajt nmiid'ajtm. Nañ jadu'n ca' yca'pxity je Dios y'ayuc huidibi iich ajt nnajtzcapxiyim.

¹⁰⁻¹¹Per co anajty nmiid'ajtm capxy Dios y'ayuc ytiy'ajt, chi yciixipy ytigoyipy je ayuc huidibi nmiid'ajtm cham huidibi ca' yca'pxity. Co nmutz'ajtyich nbi'canäg'ajtyich, jadu'n anajty ngapxyich nmiydägyich n'iyiyich nejtyin pi'canäcin. Per co oy nmij'anäciyñich, chi n'ixmajtznich je pi'canäg'atypi huinmañ. ¹²Nañ tim jadu'n nyajnajxim jadachambi xii tiempo ca' n'ixpjictaayim, ca' nhuinjihuiydaayim Dios y'ayuc ytiy'ajt. Jadu'n nipaady nej jihuiy nay'a'ijxnajxim ma tüg iix, huidibi ti chixni ti yjibiciyñi. Co anajty Jesús yhuimbity jadüg'oc, huin'it huädz nhuinjihuiydaayim Dios y'ayuc ytiy'ajt, com naybadaanim miid Jesús ahuin ajijp. Jadachambi magama nhuinjihuiyich. Per co nnaybadiybich miid Jesús, huin'it nhuinjihuiydähuibich nej Dios y'ixpjicjin miidity, tim jadu'n nej Dios nejhuiydäy nej iich n'ixpjicjin nmiidity. ¹³Nmibigaanim Cristo huinixii huinitiempo, ca' n'ixmadzaanim nmibjicjin ni mina. Nañ njijp'ijxim co oybi nbadaanim ma Dios huinixii huinitiempo. Nañ jadu'n ndzojcim njihuiyim migügtjic huinixii huinitiempo. Hue' jac nigü copicyip co naychojcim nayjihuiyim ca'ydü jac ti.

Co huingbi ayuc yajcapxy

14 Naychöjcgixy nayjihuiygixy miñ xyipy. Mijottigooygixy nej mbaatcixy Dios yjihuiñ ymic'ajt canaagnax. Yi Dios yjihuiñ ymic'ajt huidibi jac'oybi, yi' je' yejcpy mic'ajt jaydëbi mnajtzcapxiygixy Dios y'ayuc

ytiy'ajt. ²Yi jāy ajcxy huidibi Dios ymic'ajt miid jaydëbi capxy huing ayuc, hue' ajcxy ymic'ajtpxy Dios, e ca' nan jāy, com yi jāy ajcxy ca' huinjihuiygixy je' ajcxy y'ayuc huidibi capxp. Je Espiritu Santo yejcp je ayuc ma je huidibi capxp. Jadu'n nipaady nej jihuiy ameech je' ycapxy. ³Pinjaty najtzcapxiyb Dios ytiy'ajt, yi' ycapxhuäcxyp Dios y'ayuc ma yi jāy ajcxy, jaydëbi yujcpedipy ajcxy y'ixpjicjin ma Dios y'ayuc, nañ jadu'n jaydëbi ajcxy yjotmicpigipy etz yjotcugüygixipy. ⁴Pinjaty capxp huing ayuc, hue' ci'm naybubedyii. Pinjaty najtzcapxiyb Dios y'ayuc ma yci'm ayuc, hue' ypubejtyp tüg'öciy yi mibijcpidjic.

⁵Huaad co ixypy nidüg'öciy miich ajcxy mgapxcixy huingbi ayuc. Per jac nigü oy co miich ajcxy mnajtzcapxiygixy Dios ytiy'ajt, ca'ydü co mgapxcixy huingbi ayuc. Pinjaty huidibi najtzcapxiyb Dios y'ayuc, jac nigü oy tuñ, ca'ydü jac pinjaty huidibi capxy huingbi ayuc, pen ca' pinjaty capxticxipy je huingbi y'ayuc, jigix je mibijcpidjic jotcuje'ajtin pätcixip. ⁶Migügtjic ajcxy, co ixypy nnicxyich ma miich ajcxy, e ngapxyich ixypy huingbi ayuc, ¿ti oybi miich ajcxy mbadamyb ma iich? Pen ca' anajty ti pubejtin nduñich ma miich ajcxy, pen ca' nyajnejhuiygixy Dios ytiy'ajt jemybi, pen ca' nyaj'ixpjicxixy Dios ytiy'ajt o pen ca' nnajtzcapxiyich Dios y'ayuc, o pen ca' nyecyich ixpjicjin.

⁷Tzoc ocpidaacim tüg iixpejt ma je xüxy, jadu'n nej je flauti o je arpa. Pen ca' nmido'mbijcjin je nota je tono nidüg, ca' nmido'mbijcjin ti pieza ti xüxy yajxuxp o yajcoob. ⁸Nañ jadu'n co soldados ajcxy chiptunaangixy, pen je trompeta ca' huädz yxüxy, ca' ni tüg soldado ñayñi'ixihuañyii ma je tzip ytunañyii yjadañyii. ⁹Nañ tim jadu'n miid miich ajcxy, pen mgapxcixyp huingbi ayuc huidibi ca'

pin huinjihuïy, ¿nej yajnejhuïhuipy ti miich anajty mgapxyp? Jadu'n je' anajty yhuimbïdzimni nej nigoob mdim'ixmiydaaccixy. ¹⁰Janch co ji yajpaady canaagnax ayuc ya naaxhuïñ ac tigachjaty. Etz janch co nidüg nidüg jäy ayuc miidity e ci'm je' ajcxy huinjihuïygixy. ¹¹Per pen ca' nhuinjihuïyich je ayuc huidibi jäy xyajmigapxpich jadu'n iich yi' nyajnaxyich nej agatz. O pen ca', yi' xyajnajxpich nej agatz. ¹²Paady miich ajcxy co ooy mnijot'ajtcixy Dios yjihuiñ ymic'ajt canaagnax, yajtungix je mic'ajt huidibi pubedam yi mibijcpidijc, jigix yujcpedipy ajcxy ymibijcin etz y'ixpijcin ma Dios y'ayuc.

¹³Paady pinjaty jajtp nej capxip huingbi ayuc, copicy co Dios mibijctzohuipy co mic'ajt ymöhuiib, jaydëbi yajniëuejy je ayuc huidibi ycapxamyb. ¹⁴Pen nmibijctzooybich Dios miid huingbi ayuc, nmibijctzooybich miid iich n'espïritu, per iich nhuinmañ ca' ti jäygidaacin paady. ¹⁵¿Ti huaad ndunipyich? Pues copicy nmibijctzooyich n'ojadatyich Dios miid iich njihuiñich, e nañ jadu'n nmibijctzooyich miid iich nhuinmañich.

N'ïbadaamyich ngapxpadaamyich Dios miid iich njihuiñich etz miid iich nhuinmañich.

¹⁶Com pen miich mhuin'ïigixyp mhuingapxtaaccixyp Dios miid yi mjihuïñ, je migüg huidibi amidoo'jtp ca' je' huinjihuïy je huing ayuc huidibi mgapxyp, e ca' jëbi ymina'nip "jadu'n jada, Amén." Com ca' yi' huinjihuïy ti yi' mgapxyp. ¹⁷Ca' yjegyty co oyjaty ayuc ti myajtuñ co ti myajnaxy Dioscojuyip ma Dios, per yi' mmigüg huidibi ca' huinjihuïy miich m'ayuc ca' yi' ti jäygidaacin paady. ¹⁸Nyajnajxpich Dioscojuyip ma Dios co nïgi njatyich nej ngápxibych huingbi ayuc, ca'ydï miich ajcxy nidüg'óciy. ¹⁹Per co nyajpaadyich

ma je mibijcpidijc ti ñayyöymújcigixy, jac'oy co ngapxyich migoox ayuc huidibi mibijcpidijc yhuinjihuïygixyp, ca'ydï co ngápxibich majc mil huingbi ayuc huidibi ca' pin huinjihuïy.

²⁰Migügtijc ajcxy, ca' ajcxy mmiid'adipy mhuinmañ, jadu'n nej pi'ctijc yhuinmañ miidity. Ma yi jibicpi huinmañ ymiñ naybidägi jadu'n nej ma'xungdijc huidibi ca' ti jibic huinmañ huinjihuïygixy. Miid'adip miich ajcxy oyjot oyhuinmañ jadu'n nej mij'anäctijc huidibi yhuinmañ ti ymejtznï ti yca'pxni. ²¹Jaybety y'ity ma Dios ycötujcin necy ma Dios jadu'n yminañ: "Nmigapxaamybich je may Israel jäy miid huingbi ayuc, e huingbi jäy najtzcaxihuamb iich n'ayuc ma yi' ajcxy, per ni jadu'n ajcxy xycatunañich cuendi." Jadu'n je Huindzin Dios yminañ. ²²Paady je' je Dios ymic'ajt huidibi yajcapxp huingbi ayuc, yejcp Dios ymic'ajt iixpejt ma yi jäy ajcxy huidibi ca' mibijccixy Dios. Per je Dios ymic'ajt huidibi jäy ymiid co najtzcaxiy Dios ytiy'ajt, yejcp iixpejt ma yi mibijcpidijc, ca' yecy iixpejt ma yi' ajcxy huidibi ca' ymibijccixy. ²³Ca' yjegyty jadu'n yjadip, co anajty ti ñayyöymújcigixy je mibijcpidijc, e nidüg'óciy anajty ajcxy ytiëiygixy capxpï miid huingbi ayuc huidibi ca' pin huinjihuïy, chi ytiëihuip ma ajcxy ñayyöymugyïi nijëjity huidibi ca' ymibijccixy. ¿Ca' yi' ajcxy ymina'angixyipy co je mibijcpidijc anajty ajcxy ti y'ahuimbijtcixy loci? ²⁴Pen nidüg'óciy je mibijcpidijc ma je nayyöymujctac najtzcaxiygixy Dios ytiy'ajt miid yci'm ayuc, e co ytiëihuipy pinjaty huidibi ca' ymibicy, e co yi' midohuipy Dios y'ayuc yjihuihuamyb ypocy. E ci'm huinmayip nej anajty ti ytundigooy miid Dios co midohuipy co nidüg'óciy mibijcpidijc anajty najtzcaxiygixy Dios y'ayuc. ²⁵E Dios

y'ayuc yajnejhuñhuñib nej anajty ameech ti ytundigooy jotjoty huinmañyoty. E chi jada' ycojxtinay'ihuñhuipy, e ojadadipy Dios, e nañ jadu'n ymina'nip co janch Dios miich ajcxy xymiid'ijtp.

**Tungixy tüg'óciy miid
tudägy'ajt etz yajxon**

²⁶ Migügtijc ajcxy, ¿ti huaad mdúngixipy? Co mnayyömjújcigixipy, nijējity miich ajcxy mhuin'ixipy tüg salmo, tüg ayuc huidibi yaj'ixpigamyb, tüg tiy'ajt huidibi Dios ti xyajnejhuñyigixy, etz capxip huingbi ayuc, etz capxticxipy nej yhuimbidezimyb je huingbi ayuc. Tüg'óciy jadu'n tungix, jaydēbi ajcxy jāygdägipy etz yujcpedipy ajcxy ymibijcin huidibi ti ñayyömjújcigixy. ²⁷ Pinjaty capxamb ma je naymujctac miid huingbi ayuc, huen capxy metz o tugüig jāy je'yi, e huindüg padüg huen capxcixy, ca' y'animayity. E pinjaty capxticxamb je' je' yajñigüeñip nej yhuimbidezimyb je ayuc tiibi capxcixy. ²⁸ Pen ca' yajpaady ma je nayyömjuctac tüg jāy huidibi capxticxip je huingbi ayuc, jac'oy co ca' ni ti yajcapxipy miid huingbi ayuc, jac'oy co migapxip Dios jotjoty huinmañyoty, e ca' capxip mayjäyoty. ²⁹ Nañ jadu'n mayjäyoty jēbi metz o tugüig jāy najtzcaxñhuip Dios ytiy'ajt, e yi jacjadyii mibijcpidijc huidibi amido'ijtp, jēbi ajcxy huinmay pen janch Dios je' ytiy'ajt huidibi ajcxy ti najtzcaxiy, o pen ca' je' Dios tiy'ajt'adyii. ³⁰ Pen jim mayjäyoty jadüg jāy Dios yajnejhuñyii nej ycapxip, nej tiy'ajt najtzcaxñhuipy, huen je jāy y'amonipy huidibi anajty jayijp ti ytiy'ajt najtzcaxñyii Dios y'ayuc ytiy'ajt. ³¹ Jēbi miich ajcxy nidüg'óciy mnajtzcaxñyigixy Dios ytiy'ajt huindüg padüg, jaydēbi tüg'óciy je mibijcpidijc ixpijccixy Dios ytiy'ajt, e nañ jadu'n jēbi nidüg'óciy yjotmicpñjccixipy. ³² Copicy

co yi' ajcxy huidibi najtzcaxñyib Dios ytiy'ajt, huen ajcxy nay'ané'migix ci'm, e huen capxcixy mina y'ahuaatzciy. ³³ Dios ca' xyajmidzojcm nicx nhuinmañyidigooyim, Dios chojcpy co servicio ndunim agujc jotcuje.

³⁴ Jadu'n nidüg'óciy mibijcpidijc ma canaag cajp yminaangixy co ca' huaad töxyjäydijc ycapxcixy serviciojoty, com Dios ti capx'aducy co ajcxy ca' ycapxipy serviciojoty. Copicy co je yēydijc ajcxy ane'mip je servicio, e ca' töxyjäydijc ajcxy huaad ane'ngixy je servicio, com jadu'n Dios ycötujcin ymina'ñ. ³⁵ Pen ñejhuñhuamyb ajcxy töxyjäydijc ti ayuc ti tiy'ajt, jēbi ajcxy ñiyēydijc amidoogixy co anajty ajcxy yhuimbijtcixni ma ytiy'ajt, com tzo'ydu'n yejcp töxyjäydijc ajcxy co ycapxcixy serviciojoty.

³⁶ Miich ajcxy hue' mdzachnay-bidáacigixy nej jihuñy miich ajcxy jayijp tim nejhuñyigixy Dios y'ayuc, ca'ydi jac pin. Miich ajcxy mnaybidáacigixy jadu'n nej jihuñy jimyi jadu'n yajcapxhuäcxy Dios y'ayuc, ca' yjacmaajity. ³⁷ Pen jim pinjaty ma miich ajcxy huidibi naybidaacip nejjiñhuñy Dios ti ymöyii mic'ajt nej jēbi najtzcaxñhuipy Dios ytiy'ajt, o ti yhuinmañymöyii je Espíritu Santo tijaty tiy'ajt, hue' copicy nañ jadu'n yñejhuñhuipy co je ayuc huidibi iich miich ajcxy nyajñijayñyib, Dios jada y'ane'min ycötujcin. ³⁸ Pinjaty jim ma miich ajcxy huidibi ca' mijpidägañ etz ni ca' cōbigañ je ayuc tiy'ajt huidibi Dios ti xyaj'ane'myich, Dios ca' cōbigañ yijadu'mbi jāy.

³⁹ Com iich jada ayuc nyaj'ixpijcpich, paady cham nimaaybich nmigügtijcch, co huen najtzogñyigixy nej mnajtzcaxñyigixy Dios ytiy'ajt, e nañ jadu'n ca' mgapx'adújcixipy yi' ajcxy huidibi capxamb huingbi ayuc. ⁴⁰ Hue' janchtiy tüg'óciy tungixy yajxon, etz miid tudägy'ajt, ca' oyñinej mdúngixipy.

Co Cristo yjugypijcy jadüg'oc co y'o'cy

15 Jadügnax, migügtijc ajcxy, ndzojcy pich co miich ajcxy mjäyméjtzcxipy je Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt huidibi ti ngapxhuäcxyich ma miich ajcxy. Je' je' je ayuc tiy'ajt huidibi miich ajcxy ti mgöbijccixy etz hui di ajcxy tudägy mibijccixyp. ²Jëbi ajcxy m'alma ñidzögipy, pen mguydumy b ajcxy iich n'ayuc huidibi ngapxhuäcxy pich, e pen ca' anajty ti mmibijccixy.

³Ti ngapxnaxyich ma miich ajcxy je ayuc huidibi Dios jayijp ti xymöyich, etz ti nyajnimaaigy hui di bi jaccopicyip co Cristo y'o'cy miid ajt nbocy ycixpi, jadu'n nej Dios y'ayuc ymina'n hui di bi jaybety ijtp ma yi' ñecy. ⁴Chi ajcxy yajnextigiiy Jesús, e codugiig xii yi' yjugypijcy jadüg'oc jadu'n nej Dios y'ayuc ymina'n hui di bi jaybety ijtp. ⁵E co je Cristo yjugypijcy, chi ñayguëxici jayijp ma Pedro, e jac'axam ñayguëxici ma yi' jacjadyii ni majmetzpi apóstol ajcxy. ⁶Jahueeni xii tiempo yjacnicxy co je Cristo oy ñayguëxigyii nañ jadu'n ma migox nimigo'pxnaxy mibijcpidijc tügpi tiempo. E may yijadu'mbi mibijcpidijc jacjugy'ajtni chambaad, etz naagity ajcxy ti y'ó'ccixni. ⁷Jahueeni xii tiempo yjacnicxy co Cristo ñayguëxici ma Jacobo, etz nañ jadu'n ma nidüg'óciy yi' y'apóstol ajcxy.

⁸Jac tim axam ñayguëxici je Cristo nañ jadu'n ma iich. Jacjayijp Jesús huin'ijxy yi' jacjadyii apóstol ajcxy, etz jac'axam iich xyhuin'ijxyich. Jadu'n iich nipaady nej tüg jäy hui di bi ooy ti nina-jxni je tiempo co ti yma'xung'aty. ⁹Jaccapxpaady yi' jacjadyii Jesús y'apóstol ajcxy ca'ydi iich. Nañ jadu'n ni ca' iich xypaady co jäy ajcxy xytijbich Jesús y'apóstol, miid co ooy ti n'ixhuidityich ti nbahuidityich Dios yjäy ajcxy. ¹⁰Iich nje'ajtpich nej nje'atyich miid co Dios

may'ajt miid iich tuñ. Je mijmay'ajt je mij'oy'ajt hui di bi Dios ti tuñ miid iich, ca' ñaadigi'aty, ti y'oybidzimyb. Nigi mictägy ti nduñich ma Dios ytung, ca'ydi jacpinjaty. Ca' nan co iich ndzachedägyich ma Dios ytung. Hue' Dios oy xymiid'ityich, etz ooy may'ajt tuñ miid iich. ¹¹Paady pen ti miich ajcxy mbaady Dios ytiy'ajt ma iich, o ma yi' jacjadyii apóstol ajcxy, ca' ñejity. Je' je' je Cristo y'ayuc hui di bi iich ajcxy ngapxhuäcxy pich, e nañ Cristo yi' y'ayuc tiibi mmibijccixy.

Co öcypi ajcxy yjugypigipy ajcxy jadüg'oc

¹²Per pen iich ajcxy ayuc ngapxhuäcxy pich co je Cristo yjugypijcy jadüg'oc co y'o'cy, ¿na'amy co nijëjity miich ajcxy minaangixy co yi' jäy ajcxy tiibi y'ó'ccixy ca' ajcxy yjugypigaangixy jadüg'oc? ¹³Pues pen janch ca' yjugypigaangixy tiibi y'ó'cy, nañ jadu'n ni Cristo ca' ycajjugypijcy jadüg'oc. ¹⁴Co ixipy yjanchity co Cristo ca' yjugypijcy, nañ tim jadu'n je ayuc hui di bi ngapxhuäcxy pich ca' ti mic'ajt ixipy miidity. E nañ jadu'n miich ajcxy mmibijcin ca' ixipy chobaady. ¹⁵Pen tiy'ajt ixipy co je öcpi ca' yjugypigaangixy, huin'it je Dios y'ayuc hui di bi ngapxhuäcxy pich ixipy yhuimbizimyb anii. Com ngapxhuäcxy pich co Dios yajjugypijcy Cristo co y'o'cy, paady pen tiy'ajt ixipy co pinjaty tiibi y'ó'ccixy ca' yjugypijcy. Nañ jadu'n ixipy ca' ytiy'ajty co Dios yjugypijcy Cristo. ¹⁶Pen je öcpidijc ajcxy ca' jugypijccixy etz ca' ajcxy yjugypigaangixy jadüg'oc, nañ jadu'n ni je Cristo ca' ycajjugypijcy jadüg'oc co y'o'cy. ¹⁷Co je Cristo ca' ycajjugypijcy jadüg'oc co y'o'cy, chi miich ajcxy mmibijcin ixipy ca' choobaady. E ca' miich ixipy ajcxy Dios mbocy xyhuinmecxi. ¹⁸E pen janch tiy'ajt

ixyipy co je Cristo ca' ycajugypijcy, huin'it je mibijcpidijc tiibi y'o'ccixy tigoangixy y'alma. ¹⁹Pen janch tiy'ajt ixyipy co nmibijcim Cristo jeyi ma jadachambi tzinaayin ya naaxhuiñ, ca' jac ni ti ixyipy njijp'ijxim co n'o'cim. Jadu'n iich ajt nipaady nej locijäy, e jäy ajcxy nigi xyñixiicim xyajxiicim, ca'ydi jac ni pin.

²⁰Per janch co Cristo yjugypijcy jadüg'oc co y'o'cy, je Cristo yi' je' je jayjip jäy huidibi jugypijc jadüg'oc. Co je Cristo yjugypijcy, chi ñicxy jadüg'oc ma Dios yajpaady, e nañ jadu'n miid yi' ycixpi mayjäy yjugypigañ ajcxy co anajty ti y'öccixy, e yñicxaangixy ma Dios yajpaady. ²¹Com miid tüg jäy, je Adán, chondacy yi' o'cin ya naaxhuiñ. Nañ tim jadu'n miid tüg jäy, je Cristo, chondacy je jugypijcin co jäy y'o'ccixy. ²²Miid jada ycixpi co Adán ytundigooy oga'n, paady nidüg'óciy jäy patcixy yi' o'cin. Miid jada ycixpi co Cristo yjugypijcy jadüg'oc co y'o'cy, paady nidüg'óciy jäy ajcxy yjugypigaangixy jadüg'oc co anajty ti y'öccixy. ²³Nidüg nidüg jäy yjugypigañ jadüg'oc jadu'n nej anajty ñigueegiyi. Cristo ti yjayjip'aty co yjugypijcy. Tüg'óciy yi' jacjadyi jäy ajcxy huidibi mijnicxpejtci xp Cristo, yi' ajcxy jugypigamb jadüg'oc co anajty Cristo yhuimbity ya naaxhuiñ. ²⁴Co anajty je Cristo yhuimbity ya naaxhuiñ, chi ycixipy ytigoyipy je naaxhuiñybi. Cristo yajtigoyamyb tüg'óciy naaxhuiñyjäy y'ane'min, tüg'óciy naaxhuiñyjäy ycötujcin, etz tüg'óciy naaxhuiñyjäy ymic'ajt. Jesucristo ypijctähuaanip tüg'óciy naaxhuiñyjäy ajcxy y'ane'min, e pidactähuiipy ma Dios y'ane'min, e Dios Teedy je' je'ajttähuiib. ²⁵E tim copicy co je Cristo y'ane'mdähuaamyb tüg'óciy, ixti cooni Dios anajty ti mimadactäy tüg'óciy Cristo ymidzip, e ti pidactäy anajty ma Cristo y'ane'min.

²⁶Jesús yajcixamyb yajtigoyamyb jac'axam je o'cin, ca' ni pin yjac'öcniipy.

²⁷Com Dios ymimadactähuiip tüg'óciy je Cristo ymidzip, e pidactähuiip ma je Cristo y'ane'min. Per co Dios y'ayuc huidibi jaybety ijtp yminañ co je Cristo ti mimadactäy tüg'óciy, ca' nan hue' je' yajhuinjihuüy co Cristo ti mimadägy Dios. Com Dios yi' je' huidibi ti mimadactäy, e ti pidactäy ma Cristo y'ane'min. ²⁸Co anajty Dios mimadactay tüg'óciy pinjaty etz tijaty huidibi mic'ajt miid, e co anajty pidactay ma je Cristo y'ane'min, chi je Dios y'ung ypidactähuiipy yi' y'ane'min ma Dios Teedy, etz ane'my yhui'mañ ma Dios Teedy, je huidibi anajty ti mimadactay. Jadu'n Jesucristo tunañ, jigix jëbi Dios miid'ajttäy tüg'óciy mic'ajt etz ane'm'ajt.

²⁹Pen ca' yjadu'nity, ¿na'amy co mdzachñibejtciy co öcpi tzachcodinaaygixy? Co ixyipy ca' pin yjugypigañ jadüg'oc co anajty ti y'o'cy, ¿na'amy co jäy ñibejtciy miid öcpi ycixpi?

³⁰¿E ti ycixpi co iich ajcxy nyajpatcixy ay'nduum jabom jabom? ³¹Migügtijc ajcxy, janch janch iich miich ajcxy nimaaygixy co ooy njäygidägyich miich ajcxy. Miid co mmibijccixy je nHuindzin Jesucristo, paady ycixpi iich miich ajcxy nimaaygixy co jabom jabom nyajpaadyich öcjijp'am. ³²Minaambich jadu'n co ooy nhuindinäy njijptinäyich nmidzip ya Efeso. Tim jadu'n nipaady nej jibic iyujc ahua'n iyujc nhuindinäy njijptinäyich. Pen ca' yjanchity co yi' öcpi ajcxy yjugypigipy jadüg'oc, naadigi'ajtp ixyipy co iich ay'o'n jabom jabom nhuindinäy njijptinäyich. Nig oy co ixyipy nyajtüyöyim jadu'n nej ayuc y'ityin: "Tzoc caayim uucim, agujc'ajtim jotujc'ajtim, com jabom huixtic njugy'ajtin ycixaanim miid yi' o'cin."

³³Ca' mnayyëjciy co pinjaty xy-huin'ingixipy. Jadu'n yjadipy nej y'ayuc

y'ityin: “Yi migügtjic ajcxy huidibi jibicjot jibic-huinma'n miid, yajtigooyb ajcxy je oyjot oyhuinma'n.” ³⁴ Ixmatjczix jibicjot jibic-huinma'n etz tzi-naaygix tudägy ca' mbocytungixy. Ni-jëjity miich ajcxy ca' mnejhuüiygixy Dios ytiy'ajt. Jadu'n nmina'nich, jigix ajcxy mdzo'ydu'n mjihuüiygixipy.

Nej ajcxy yi ögypi yjugypigipy ajcxy jadüg'oc

³⁵ Ycadimjecyity co nijëjity miich ajcxy xy'amidohuipyich: “¿Ma mic'ajt pátcixipy je o'cpi ajcxy co jëbi yjugypijccixy jadüg'oc? ¿Huidibi ninicx ajcxy ymi'idamyb?” ³⁶ Ca' miich ajcxy ti mhujnhuüiygixy. Ca' mnejhuüiygixy co je moc tiim huidibi mniipcixyp ca' ymuxe'n ixti cooni anajty jayijp ti ypüch. ³⁷ Ca' miich ajcxy mniipcixy je mocquipy. Hue' miich ajcxy mniipcixyp je tiimmoc o jacjadyii huingbi tiim. ³⁸ E co je tiim ymuxy, chi Dios möy je ninicx, tim jadu'n nej Dios jayijp ti huinmay ti tzocy. E Dios nije' nije' je tiim möy je ninicx tigachjaty. ³⁹ Canaagnax ninicx yajpaady ya naaxhuin, ca' ajcxy ytügnaxity. Tigach yi jäy ajcxy miidity ninicx, tigachjaty iyujc ajcxy miidity ninicx, nañ tigachjaty joon ajcxy miidity ninicx, e nañ jadu'n tigachjaty acx ajcxy miidity ninicx. ⁴⁰ Yi tzajpjoty tzinaayb ajcxy tigachjaty miidity ninicx, nañ jadu'n huidibi ajcxy tzinaayb naaxhuin tigachjaty miidity ninicx. Yi tzajpjoty tzinaayb ajcxy ninicx miid tigachjaty y'oy'ajtin, ca'ydi jadu'n nej yi naaxhuin tzinaayb ajcxy y'oy'ajtin. ⁴¹ Yi xii ytiicxin yjajin ca' ñaybadyii miid po' ytiicxin yjajin, nañ tim jadu'n je po' ytiicxin yjajin ca' ñaybadyii miid madza' ytiicxin yjajin. Etz nije' nije' madza' miidity ytiicxin ca' ñaybadyii miid jacjadyii madza' ytiicxin yjajin. ⁴² Nañ tim jadu'n yjada'n miid yi jäy ajcxy tiibi y'o'ccixy

co ajcxy yjugypijccixy jadüg'oc. Jäy ajcxy yajnaxtigiy je öcpi naaxnicx huidibi yhuindigooyipy, e yjugypigipy jadüg'oc miid tüg ninicx jemybi huidibi ca' yhuindigoya'n nimina. ⁴³ Je öcpi ñaaxnicx co ñaaxtigiy, ca' ti oy'ajtin miidity, e co yjugypijcni jadüg'oc ymiid y'oy'ajtin. Je öcpi ñaaxnicx co ñaxtigiy, ca' ti mic'ajt miidity e chi yjugypijcni mic'ajt miid. ⁴⁴ Co je öcpi ñaaxtigiy, hue' yjugypijcni, miid jemybi ninicx ca'p yaj'ixy. Pen ji yajpaady ninicx huidibi Dios ti yajcojy miid naax, nañ tim jadu'n ji yajpaady ninicx huidibi Dios yajcojpy miid yjihui'n ymic'ajt ca'p yaj'ixy.

⁴⁵ Jadu'n jaybety y'ity ma Dios ñecy ma jadu'n ymina'n: “Je jayijp Adán ymiid anajty jugy'ajtin.” Je axambi Adán (je' je' je Cristo) je' tüg espíritu huidibi jugy'ajt yejcp. ⁴⁶ Je huidibi Dios yjihui'n ymic'ajt miid ca' je' yjayijp'ajty, je' jayijp'ajt huidi Dios yajcoj miid naax; jac'axam je' huidibi Dios yjihui'n ymic'ajt miid, je' je' je Cristo. ⁴⁷ Je jayijpi jäy huidibi Dios yaj'oyiyy, hue' je' yaj'oyiy miid naax (e yajpaady ya naaxhuin). Je mimetzpi jäy huidibi Dios yaj'oyiy, iich ajt nHuindzin Jesucristo, hue' je' choon tzajpjoty. ⁴⁸ Je jäy ajcxy huidibi tzinaayb ya naaxhuin, yi' ajcxy ninicx tú'ciy ñaybadyii miid Adán ninicx huidibi Dios yaj'oyiyy miid naax. Yi jäy ajcxy huidibi tzinähuamb tzajpjoty, hue' ajcxy ninicx tú'ciy ñaybada'nyii miid je Cristo ninicx huidibi tzinaayb tzajpjoty. ⁴⁹ Jadu'n nej iich ajt, tügnax nguëxicim miid Adán huidibi Dios yaj'oyiy miid naax. Nañ tim jadu'n tügnax nguëxigaanim miid je Cristo huidibi tzinaayb tzajpjoty.

⁵⁰ Migügtjic ajcxy, hue' nniimähuaangixy co je ninicx huidibi miid yxixy etz yñi'py ca' yi' y'ida'n ma Dios y'ane'my. Je ninicx huidibi cixamb tigoyamb ca' pada'n ite lugar ma yi' ninicx ajcxy ity huidibi ca' ycixa'n

ytigoya'ñ. ⁵¹ Tungix cuendi jada ayuc, nyaj'ixpigaamybich miich ajcxy tüg tiy'ajt huidibi ca' pin huinjihuüy. Ca' nan nidüg'óciy iich ajt n'ögaanim, per nidüg'óciy iich ajt Dios nninixc xyajtigadzaanim. ⁵² Co anajty Dios yajxüxy yi' ytrompeta, je huidibi anajty cogixiinyñip, chi cixipy je naaxhuinybi. Chi Dios xyajtigadzaanim ajt nninixc tim tzojcyi, tim tüg jaxigy tüg huinmipxy. Dios yajxüxamyb yi' ytrompeta, e je jäy tiibi ajcxy y'öccixy jugypigip ajcxy jadüg'oc, e ni ca mina ajcxy y'öccixnipy. E iich ajt huidibi jacjy'ajtni Dios iich ajt xyajtigadzaanim nninixc. ⁵³ Com iich ajt nninixc huidibi ögam, huidibi huen tigoyamb, copicy ytigadzip, e nmiid'adaanim ninixc huidibi ca' öga'ñ ca' yhuindigoya'ñ. ⁵⁴ Co anajty ytigajtzim ajt nninixc huidibi cixamb huindigoyamb, nmiid'ajtim anajty jemybi ninixc huidibi ca' ycixa'ñ yhuindigoya'ñ nimina. Co anajty ytigajtzim ajt nninixc huidibi ögam, e nmiid'ajtim jemybi ninixc huidibi ca' y'öga'ñ, huin'it cuydunipy Dios y'ayuc huidibi jaybety ijtp huidibi jadu'n yminamb: "Co anajty ajt nHuindzin Dios mimadägy yi' o'cin, huin'it cödigooyñip je o'cin (ca' jacpin y'oc'o'cnip). ⁵⁵ ¿Ma yi' o'cin ocjapada'ñ mic'ajt co tijy xy'ocjactzaachytunaanim? ¿Ma yi' o'cin ocjapada'ñ mic'ajt co tijy xy'ocmimadägaanim?" ⁵⁶ Miid co ti ndundigooyim, paady ycixp o'cin nbaatim. Miid co ca' ti nguydundaayim Dios ycötujcin, paady ycixp o'cin nbaatim. ⁵⁷ Per nyajnajxim Dioscojuyip ma Dios co mijmay'ajt ti tuuñ miid iich ajt ycixpi, e ti nmimadaacim yi' o'cin co ajt nHuindzin Jesucristo y'o'cy miid ajt nbocy ycixpi.

⁵⁸ Paady ycixp, miich ajcxy migügtijc huidibi ooy ndzocy njihuüyich tiydudägy mmibijccix, ca'

m'ixtigihuäccixy ma mmibijcin, ca' m'ixmajtzixy yi' mmibijcin, ca' ajcxy mjetmetzcixyixy. Tungix jabom jabom ma Dios ytung agujc jotcujc, com mnejhuüygixyp co ca' ñaadig'aty ajcxy mdung ma ajt nHuindzin Jesucristo ytung.

Je cuejtin miid je hermano ajcxy ycixpi

16 Jadu'n nej ymiñ yi' meeñ huidibi miich ajcxy myajmujccixyp miid je mibijcpidijc ycixpi huidibi jim Jerusalén. Cuydungix je tiy'ajt huidibi ti nyaj'ané'ngixyich yi' mibijcpidijc huidibi canaagpicy yajpatp jim Galacia. ² Naag naag domingo, je jayijpi xü ma je semana y'ixtigiy nidüg nidüg miich ajcxy mbidägip abicy hueeni pi'cmeeñ, jadu'n nej anajty ii ti mbaatcixy. Je pi'cmeeñ huidibi anajty ti myajmujccixy mgüend'ajtcixipy ooy, jigix co iich jim njädip ma miich ajcxy, ca' ycopicyity meeñ myajmújcxipy. ³ E co anajty jim nmechich ma miich ajcxy, miich ajcxy myajnibigipy nijejity migügtijc huidibi nicxip jim Jerusalén. E iich nguexipyich jada migügtijc jim Jerusalén miid tüg necy etz miid je meeñ huidibi anajty miich ajcxy ti myajmujccixy, jaydëbi yajc'idig'ihuip je mibijcpidijc jim Jerusalén. ⁴ E pen ooy ytimycopicyity co iich nañ jadu'n nnicxibich jim Jerusalén, jëbi ajcxy ñicxy miid iich.

Pablo huinmay co nicxa'ñ Macedonia

⁵ Co anajty ndübicyich nnicxaambich ma miich ajcxy, jayijp naxihua'ñich Macedonia naaxjot, com copicy jim Macedonia naxihua'ñich. ⁶ Ca' jecyity co nicxy nhui'myich ma miich ajcxy jecy jecy. Ca' yjecyity co nyajnaxipyich tüg'óciy je tichypoj tiempo miid miich ajcxy. Co anajty ndzooñich jadüg'oc ma miich ajcxy, nnicxyich anajty muumjaty, miich

ajcxy xytüjijphuohuïhuibich ma iich anajty nnicxa'nich. ⁷Ca' nan tzojccíxy n'ida'nich miid miich ajcxy, hue' jatytimy huäcxibaambich ma miich ajcxy jecy jecy, pen iich ajt nHuindzin Jesús jadu'n tzojcp. ⁸Per njac-huäcxibaambich ya Efeso ixti cooni Pentecostés xii anajty ti ñajxtäy. ⁹Com nmiidich it lugar ya ma jëbi ngapxhuäcxyich Cristo y'ayuc, e mayjäy huidibi mijpidacp iich n'ayuc, nañ jadu'n mayjäy ya ooy midzip'aty Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt.

¹⁰Co Timoteo anajty yjädy ma miich ajcxy, tungixy may'ajt mgöbjccixipy agujc jotcujc ca' ti mhuinmaaygixy, com Timoteo tumb ma ajt nHuindzin Jesucristo ytung tim jadu'n nej iich nduñich. ¹¹Paady ycixp ca' huaad miich ajcxy Timoteo mga'oy'ixipy etz mdüjijphuohuïhuipy, jaydëbi ca' ti jotmay miid'adipy etz yjactüyöyip agujc jotcujc, e ymedzipy ya Efeso ma nya-jpaadyich. Com njijp'ijxypich co Timoteo xynijädibich quipxyi miid jacjadyii mibijcpidijc.

¹²Jadu'n nej yjajti miid ajt nmigüg Apolos. May'ajt nbijctzoohuich ma Apolos co yi' miidnicxip nijëjity jacjadyii migügtijc huidibi nicxamb ma miich ajcxy. Per ca' yi' yjotcujcity co ñicxip jadachambi tiempo. Hue' janchtiy jacjini ynïcixipy, pen yaj'ahuätzciiyb anajty.

Capxpocxin huidibi cijxñip je necy

¹³Ni'ixi m'idipy ajcxy ma mmibijcin. Naygüend'ajtigix ma mmibijcin. Tiydudägy ajcxy mmibigipy, ca' m'ixtigühuäccixy ma mmibijcin. Naybidäacigix huinmic jotmic ma mhuinma'ñ. Mic m'idipy ajcxy ma mmibijcin. ¹⁴Tüg'óciy tijaty ajcxy mdungixy, tungixp miid tzojcin jihuiiyin etz oyjäy'ajtin.

¹⁵Migügtijc ajcxy, mnejhuiiyb jadu'n nej Estéfnas miid yjugymigüg ti mibijccixy Jesucristo y'ayuc. Yi' je' jayijp ajcxy mibijcp jim Acaya, e ti yhuinma'ñypidaaccixy co ypubedamyb ajcxy yi' mibijcpidijc. ¹⁶May'ajt nbijctzooybich ma miich ajcxy co myajmij'ajtcixipy Estéfnas, etz jac pinjaty huidibi pubejtp je mibijcpidijc etz huidibi ajcxy tumb Dios ytung. ¹⁷Ooy njotcújcidyich co Estéfnas, Fortunato, etz Acaico ti ymiñ ma iich ajcxy ya Efeso. Yi' ajcxy xymiid'ijtpich, com ca' anajty y'oyiy nej nmiid'idipyich miich ajcxy. ¹⁸E yi' ajcxy ti ooy xyajjotcugiyich, e nañ jadu'n miich ajcxy ti mjotcugiyigixy co yi' ajcxy ymiñ ma iich. Paady ycixp copicy co miich ajcxy myajmij'adip yi' ajcxy etz jacjadyii tim jadu'n nej yi' ajcxy.

¹⁹Yi' mibijcpidijc huidibi canaagpicy ya Asia naaxjot yquejxyp ajcxy capxpocxin ma miich ajcxy. Aquila etz Priscila etz yi' mibijcpidijc huidibi ajcxy yöymujcip ma Aquila ytijc yquejxp ajcxy capxpocxin ma miich ajcxy ma ajt nHuindzin Jesucristo yxii. ²⁰Tüg'óciy je mibijcpidijc huidibi ya Efeso yquejxp ajcxy capxpocxin ma miich ajcxy. Naygapxpóocxigixy miich ajcxy xic xon.

²¹Ich, Pablo, njaaybich miid ngi'mgi' ngi'mletra jada capxpocxin huidibi nguejxypich ma miich ajcxy. ²²Pen jim pinjaty ca' mijpidägy iich ajt nHuindzin Jesucristo, huen Dios yajtigooyip ajcxy y'alma. ¡Maranata! Huen tzojc yminipy ajt nHuindzin Jesucristo.

²³Huen ajt nHuindzin Jesucristo oy'ajt may'ajt tunipy miid miich ajcxy etz xyconuucxip ajcxy. ²⁴Ndzojcpich njihuiiybich miich ajcxy nidüg'óciy huidibi yajpaady ma Jesucristo. Jadu'n jada. Amén.

2 CORINTIOS

*Yi Mimetz Nocy Huidibi San Pablo
Yajniguejx Je Mibijcpidijc Jim Corinto*

1 Hich Pablo, Dios jadu'n ti tzocy, paady ycixpi Jesucristo ti xyajni-bicyich co ngapxhuäcxibich yi' y'ayuc. Hich miid ajt nmigüg Timoteo nguejxypich jada necy ma je mibijcpidijc jim Corinto. Nañ jadu'n nguejxypich jada necy ma tüg'óciy je mibijcpidijc majaty je cajp huidibi yajpatp jim Acaya ñaaxjot. ²Huen Dios Teedy etz iich ajt nHuindzin Jesucristo may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy etz xyajjotcugüygixip.

Nej Pablo yjajty y'ayoy

³Tzoc yajnajxim Dioscojuyip ma Dios, je nHuindzin Jesucristo yTeedy, je Dios Teedy huidibi ajt xypa'ayoohuim, je Dios huidibi yejcp jotcuje'ajtin. ⁴Dios xyajjotcugüiyim co nminajxim nyajnajxim tzaachypi ayo'n jigix jëbi nyajjotcugüiyim jacpinjaty huidibi minajxp yajnajxp tzaachypi ayo'n. Tim jadu'n nej iich ajcxy ti nbaady jotcuje'ajtin ma Dios, nañ tim jadu'n yi' ajcxy padañ jotcuje'ajtin ma Dios huidibi minajxp yajnajxp tzaachypi ayo'n. ⁵Com tim jadu'n nej iich ajt nminajxim nyajnajxim tzaachypi ayo'n miid Cristo ycixpi, nañ tim jadu'n miid Cristo ycixpi nbaatim jotcuje'ajtin. ⁶Paady ycixpi iich ajcxy nminajxcixy nyajnajxcixy tzaachypi ayo'n, jaydëbi miich ajcxy mbaadip jotcuje'ajtin etz nañ jadu'n ypaadip ajcxy m'alma ñidzoocin. Dios yejcpy jotcuje'ajtin ma miich ajcxy, jaydëbi miich ajcxy mbaadip jotcuje'ajtin etz nañ jadu'n ñidzögip ajcxy yi' m'alma. E co ajcxy mbaadip jotcuje'ajtin etz ajcxy m'alma ñidzoocin, chi jëbi miich ajcxy mmimadägip etz mmecxtugip tzaachypi ayo'n, tim jadu'n nej iich ajcxy nmi-

madägy etz nmecxtüjccixich tzaachypi ayo'n. ⁷Jotcuje nayjihuiyijich miid miich ajcxy ycixpi, com njijp'ijxpich co mmadägipy ajcxy ma mmibijcin. Com nejhuiybich co miich ajcxy mminajxyp myajnajxypi tzaachypi, tim jadu'n nej iich ajcxy nminajxcixy nyajnajxcixy tzaachypi. E nañ jadu'n Dios yejcpy jotcuje'ajtin ma miich ajcxy, tim jadu'n nej yecy jotcuje'ajtin ma iich ajcxy.

⁸Migügtijc ajcxy, iich ajcxy ndzojcyipich co miich ajcxy mnejhuühup jadu'n nej canaagnax tzaachypi ayo'n ti nminaxyich ti nyajnaxyich jim Asia naaxjot. Jayin jahueeni ti ngamimadäga'ñich. Ca' anajty njijp'ixyich co nbidzimipyich juugy ma je jimbi it lugar. ⁹Jadu'n iich ajcxy nnayjihuiyii nej jäy ajcxy huidibi yajpatcixp o'ejjip'am. Jadu'n ti njatyich, jigix jëbi n'ixpicyich nej iich huaad ñigi Dios nyajmij'atyich, je Dios huidibi yajjugypigip yi' jäy ajcxy tiibi y'öccixy. E ca' nan ngi'm mic'ajt nmijpidaacpyich. ¹⁰⁻¹¹Ti iich ajcxy Dios xyñihua'ñ xycohua'ñ, e xyjacnihua'naamb xyjaccohua'naambich ajcxy ma yi' jäy ajcxy huidibi xyaj'ögaambich ajcxy. E co miich ajcxy xypubejtyich, copicy co jacmibijctzoogix Dios miid iich ycixpi. Njijp'ijxypich co Dios yi' xyjatyimy xyñihua'naambich xycohua'naambich. E pen mayjäy Dios mibijctzoogixy miid iich ycixpi, nañ jadu'n yajnajxcixyipy ajcxy jäygidaacin ma Dios miid je may'ajt oy'ajt ycixpi huidibi Dios ytumyb miid iich ajcxy.

Ti Pablo co yhuäcxijpy, ca' chojc nicxy jim Corinto

¹²Jotcuje nayjihuiyijich miid jada ycixpi com nejhuiybich co ti ndzinäyich miid tudägy'ajtin etz miid oyjot oyhuinma'ñ miid yi' mayjäy ajcxy canaag agajp etz jacñigi ma miich ajcxy. Dios miid may'ajtin oy'ajtin ti xypubetyich

co tudägy ti ndzinäyich, e ca' nguyduñich ngi'mjot ngi'mhuinma'ñich ma ndzináayinich. ¹³ Ich miich ajcxy nyajnijayiib je ayuc tiy'ajt huidibi miich ajcxy jëbi mgapxcixy etz mhuiñihuiiygixy. E nañ jadu'n njijp'ijxypich co miich ajcxy mhuiñihuihuipy ich n'ayuc tüg'óciy. ¹⁴ Jadu'n nej miich ajcxy cham cuje-huäcxy mhuiñihuiiygixy ich n'ayuc ndiy'ajt. Jacjiini co anajty je xii je tiempo ymiñ co ajt nHuindzin Jesús y'ane'mañ ya naaxhuñ, chi miich ajcxy jotcuje mnayjihuihuib ma miid ich ycixpi. E nañ tim jadu'n nej ich ajcxy jotcuje nayjihuihuib ma miid ich ajcxy ycixpi.

¹⁵ Com nejhuiybich co miich ajcxy xychojcpich xyjihuiybich, paady ycixpi nhuinma'ñ nbidägyich co nicxy n'ixaangixy miich ajcxy jadüg'oc, e jadu'n nyajjotcugihuaangixich miich ajcxy mejtz'oc. ¹⁶ Jadu'n nhuinma'ñ ti nbidägyich co nnicxa'ñich Macedonia. Per jayijp nnaxa'ñich ma miich ajcxy mgajp. E co anajty ndzooñich Macedonia, jadüg'oc nnicxa'ñich ma miich ajcxy. E jadu'n jëbi miich ajcxy xytüijjphuohuihuibich co anajty nnicxyich jim Judea. ¹⁷ ¿Nej mdijy, co ich aametz jotmetz nduñich co ca' ti nnicxyich ma miich ajcxy nej anajty ti nmína'ñich? ¿Nej mdijy, nhuinma'ñ miididych jadu'n nej naaxhuñiyäy huidibi minamb co ñicxa'ñ, e chi ca' ñicxni? ¹⁸ Per Dios jëbi tiy'ajt yegipy co je ayuc tiibi nyajniimaaygixy, nguydunipyich yí. Ich n'ayuc janch yí. ¹⁹ Ich miid Silvano etz Timoteo ngapxhuäcxcixyich Cristo Jesús y'ayuc, je Dios y'ung. E Cristo Jesús y'ayuc janch yí, ycuydumyb je' y'ayuc, tudägy je' ycapxy. ²⁰ Tüg'óciy je ayuc huidibi Dios yeje jecy'ajty miid ich ajt ycixpi, hue' Cristo Jesús cuydundaayb. Paady co ngapxpaatim n'ojadajtim Dios, chi nmínaaním. “Amén, jadu'n jada,” com Cristo Jesús ti cuydudäy Dios y'ayuc.

²¹ Com je' je' Dios huidibi xyajmibijcím Cristo, e Dios huidibi xyajmiid'ijtim Cristo. Jadu'n Dios ytuñ miid ich ajcxy etz nañ jadu'n miid miich ajcxy. Je' je' Dios huidibi xyajnibijcím etz xypidaacim tügjijp ma yí ytung. ²² Dios ti pidägy ma ajt njot nhuinma'ñ je tiy'ajt co nyajpaatim ma Cristo Jesús. Co Dios xy'adigiim xyjottigiim yí yjihuiñ ymic'ajt, chi tiy'ajt yecy co nyajpaatim ma Cristo Jesús.

²³ Dios jëbi tiy'ajt yegipy co miid tudägy njot nhuinma'ñ nmiydacyich co ca' jadüg'oc nnicxyñich ma miich ajcxy mic'amy, jadu'n nej anajty nhuinma'ñ ti nbidägyich, miid co ca' ndzocyich nicxy n'ojcixy huiñ jijp. ²⁴ Ca' nnicxa'ñich mic'amy ma miich ajcxy, com ca' adzip nyajmibigaangixy miich ajcxy huidibi copicy ajcxy mmibigipy. Miich ajcxy tiydudägy ti mmibijcixy. Jëyi co nbubedaangixy jaydëbi ajcxy niñi jotcuje'ajt mmid'adipy ma ajcxy mdzinaayin mjogy'ajtin.

2 Paady ycixpi jadu'n nhuinma'ñ ti nbidägyich co ca' nnicxa'ñich mic'amy jadüg'oc ma miich ajcxy, miid co miich ajcxy nyajtajipy nyajmayipy co ngapxhuijyich miid ajcxy mbocy ycixpi. ² Com pen ich miich anajty ajcxy nyajtajpy nyajmaayb, ¿pin jada' ich xyajjotcugihuibich? Pues miich ajcxy huidibi tajp mayb, miich ajcxy xyajjotcugihuibich. ³ Paady ycixpi ti nnijayiygixy jadu'n co ca' nnicxa'ñich mic'amy ma miich ajcxy, com ca' jadu'n ndzocyich co ich miich ajcxy nyajtajipy nyajmayipy. Jac'oy co ich miich ajcxy nyajjotcugihuiy. Com nejhuiybich co ich jotcuje nayjihuiyijich miid miich ajcxy ycixpi. Nañ jadu'n miich ajcxy jotcuje mnayjihuihuib co mnejhuihuipy co ti njotcugihuibich miid miich ajcxy ycixpi. ⁴ Co ti njayich je necy huidibi ti nguexyich ma miich ajcxy, ooy mij jotmay ti njihuñyich,

ixti nyaaxich. Per ca' nan paady ycixpi ti njaayich je necy co nyajtajaangixy nyajmayaangixy. Hue' janchtiy ti njaayich je necy jaydēbi mnejhuiygixy co mijcajee ndzojccixy njihuiygixy.

Meecxin ma je pin anajty jibicpi ti tuñ

⁵Per pen jim ma miich ajcxy pinjaty ti yecy tajin mayim co ti ytundigooy, pues ca' nan iich tügpajc tajin mayim jihuiybich. Nañ jadu'n miich ajcxy nidüg'óciy mjihuiygixyp tajin mayin. Jadu'n nmina'ñich co huenjaty tajin mayin miich ajcxy mjihuiygixy, jigix ca' anaxy ajcxy nyajtajíp nyajmayíp. ⁶Yajhuäcxijp je tzaachypí huidibi miich ajcxy mooyb je migüg huidibi ti ytundigooy. Ti miid jadu'ni. ⁷Jadu'n tzocy cham co miich ajcxy meecx je migüg jadu'n nej ti ytundigooy, etz nañ jadu'n ajcxy myajjotcugihuiy. Ca' yjecyity co je migüg anaxy oy jihuihuip tajin mayin. ⁸Paady ycixp may'ajt nbijctzooyich ma miich ajcxy co myajniguëxigipy ajcxy co mdzocy mjihuiy ajcxy je migüg huidibi ti ytundigooy. ⁹ñich miich ajcxy ti nijayiy jayhuin miid je migüg ycixpi huidibi ti ytundigooy, jigix jēbi nnejhuiyich, pen mguydumybi miich ajcxy iich n'ayuc, o pen ca' mguydungixy. ¹⁰Jadachambi co pinjaty ti ytundigooy ma miich ajcxy, e miich ajcxy mhuinmeecxí yí ypocy, nañ jadu'n nhuinmeecxip iich yí nej ytundigooy. Com iich co nhuinmeecxíyich tüg nmigügich nej ti ytundigooy, jadu'n nduñich miid miich ajcxy ycixpi, com Cristo y'ijxyp ñejhuiyb tüg'óciy tijaty nduunim. ¹¹Jadu'n nhuinmeecxim nmigüg ypocy, jigix Satanás, je mujcu', ca' xymimadaacim. Nejhuiyim yajxon nej Satanás mañ'ajt miidity.

Pablo ca'p anajty yjotcuje'aty jim Troas

¹²Co nja'tyich ma je cajp huidibi xiijip Troas, chi ngapxhuäcxa'ñich ana-

jty Cristo y'ayuc ytiy'ajt, etz mij ooy tigiydac nbatyich, nej jēbi nduñich ma ajt nHuindzin Jesucristo ytung. ¹³Per ca' anajty jotcuje nayjihuiyijich. Com ca' nminaybatich je iich ajt nmigüg Tito jim Troas. Paady ycixp ngapxycijyich miid je mibijcpidije ajcxy jim Troas, e nnicxyich jim Macedonia ñaaxjot.

Madaacim ma Cristo

¹⁴Nyajnajxypich jäygidaacin ma Dios co miid Jesucristo ymic'ajt jatytimy nmimadacypich jabom jabom tüg'óciy huidibi xymidzip'ajtpich ma tüg'óciy naax cajp. Nañ jadu'n Jesucristo ti xymöyich yí y'ayuc huidibi ngapxhuäcxypich ma tüg'óciy naax cajp. Je mayjäy ma canaag cajp ooy jäygidaaccixy Cristo y'ayuc. Co ngapxhuäcxich Jesucristo y'ayuc xi ya, jadu'n nipaady nej tüg xuucin huidibi ooy oy xuugy, e y'aboñy xi ya. ¹⁵Co ngapxhuäcxíyich Cristo y'ayuc ma yí mayjäy huidibi padamb ajcxy y'alma ñidzoocin ooy Dios jäygidägy. E ñañ jadu'n Dios ooy jäygidägy co ngapxhuäcxíyich Cristo y'ayuc ma yí jäy ajcxy huidibi ajcxy y'alma tigoyaamb. Jadu'n iich ajcxy ndung nipaady nej jihuüy nboomjójcixich jabom jabom ma Dios yhuinduu miid Cristo ycixpi. ¹⁶Pinjaty mijpidacp Cristo y'ayuc huidibi ngapxhuäcxypich, hue' je' y'alma ñidzögamb. E pinjaty ca' mijpidägy Cristo y'ayuc, hue' je' y'alma tigoyaamb. Ooy chachchipy chachmijhuinma'ñity iich ajcxy ndung. ¹⁷Ca' iich ajcxy nduñ jadu'n nej jacnaagity ajcxy huidibi Dios y'ayuc mihuidijtip meeñgíxy. Cixyot huinijot iich jäy nyaj'ixpijccixy Dios y'ayuc ytiy'ajt. Com Dios ti xyajñibicyich co yí y'ayuc ngapxhuäcxich. Miid co nyajpaatim ma Cristo, paady ycixp nduunim jadu'n nej jihuüy nyajpaatim jabom jabom ma Dios yhuinduu.

**Je jemybi ayuc tiy'ajt
huidibi Dios xymooyim**

3 Co jadu'n nmina'ñich ¿nej m'ijxcixy nej jihuüy huinjemy nyajtzondäga'ñich ayuc co ndzachnaymayáanigixyich ci'm? ¿Nej mdzojccix co ajcxy nyaj'ixipy tüg tiy'ajt necy co nduñich ma Dios ytung? o ¿Nbijtzohuipich tüg tiy'ajt necy ma miich ajcxy, jadu'n nej nijëjity jäy ytungixy? ²Ca' iich ajcxy ndiy'ajt necy ycopicyity. Com jëbi yi mayjäy ajcxy tiy'ajt pigipy ma miich ajcxy mdzinaayin mjogy'ajtin co tudägy ti nyaj'ixpicyich miich ajcxy Dios ytiy'ajt. Jadu'n miich ajcxy nipaady nej iich ajcxy ndiy'ajt necy yjaayity ma iich ajcxy njot nhuinma'ñ. E jadu'n jäy ajcxy ijxcabipy etz huinjihuüipy. ³Cristo ci'm ti pidägy yi' ytiy'ajt ma miich ajcxy mjot mhuinma'ñ miid je ayuc huidibi ti ngapxhuäcxyich ma miich ajcxy. Jadu'n miich ajcxy nipaady nej tüg tiy'ajt necy huidibi Cristo ti jaay. E huidibi iich miich ajcxy ti nyaj'ijxcixy ti nyaj'nimaaygixy. Miich ajcxy ca' jadu'n ocpaatni nej tüg tiy'ajt necy huidibi jäy ti jay miid tinta. Nañ jadu'n ni ca' yjëjity je tiy'ajt huidibi cojayip ma tüg tzaadzech. Hue' miich ajcxy janch nipaady nej tiy'ajt necy huidibi je Dios jugypí yjihui'ñ ymic'ajt ti jaay ma jäy ajcxy yjot yhuinma'ñ.

⁴Nejhuiyibich tiydudägy co janch tiy'ajt nej nmina'ñich co Cristo ti xya-jnibicyich jada tung miid Dios ycixpi. ⁵Ca'p iich ajcxy jëbi ci'm madägy ma Dios ytung. Tüg'óciy mic'ajt etz tiy'ajt jibiy nbáatcixyich ma Dios, huidibi miid jëbi ndúungixich yi' ytung. ⁶Dios ti xymóoygixyich mic'ajt co ndunipyich ajcxy ma yi' ytung. Dios ti pidägy ma iich ajt jemybi ayuc tiy'ajt, huidibi miid xy'ane'mim. Jada jemybi ayuc tiy'ajt je Espíritu Santo pidaacp ma ajt njot

nhuinma'ñ. E ca' je' yjadu'nity nej je ayuc tiy'ajt huidibi Moisés yjayhuim' jecy'ajty. Miid je Moisés y'ayuc huidibi jaybety ijtp, Dios xymooyim je o'cin. Miid je jemybi ayuc tiy'ajt huidibi je Espíritu Santo yejcpy, Dios xymooyim jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy ni mina.

⁷⁻⁸Je Dios ycötujcin huidibi Moisés yjayhuim' hue' jaybejty oga'n ma tüg tzaa. E je huin'it tiempo ooy Moisés anajty yhuin'yijjp mic y'adixy miid Dios y'oy'ajtin. E je Israel jäy ajcxy ni ca'p je' anajty huaad y'ijxcixy Moisés yhuin'yijjp, co anajty ooy mic chach'adiicxy. E jada Dios y'oy'ajtin huidibi Moisés ymiid, ca' jecy y'ijty. Hue' je' tigooyñip anajty oñy-dägy'amy. Per pen Dios yaj'ijxip anajty yi' y'oy'ajtin co Moisés moy je jäy ajcxy je Dios ycötujcin huidibi ane'm yi o'cin, nīgi mi'idipy Dios y'oy'ajtin je jemybi ayuc tiy'ajt huidibi je Espíritu Santo xymooyim. ⁹Pen mij anajty oy'ajtin miidity je cötujcin huidibi tuuñ co y'ane'my ma iich ajt nbocy n'o'cin. Nīgi mij'oy'ajtin miidity Dios y'ayuc ytiy'ajt je jemybi huidibi minaamb co Dios jëbi xyaj'ahuimbijtm tudägy. ¹⁰Jëbi nmi-naanim co je jécyp cötujcin y'oy'ajtin ca' yi' ytimyitijity co nyajquipxyihuaanim miid je jac'oybi oy'ajtin huidibi Dios y'ayuc ytiy'ajt jemybi ymiid. ¹¹Com pen ymiid oy'ajtin je cötujcin huidibi ymic'ajt ca' y'ida'ñ huinixii huinitiempo, nīgi oy'ajtin miidity Dios y'ayuc ytiy'ajt jemybi huidibi ca' ycixipy ytigoyipy nimina.

¹²Miid co njjip'ijxim je oy'ajtin huidibi Dios xymöhuaanim miid je jemybi y'ayuc, paady ycixp ngapxhuäcxim Dios y'ayuc huinmic jotmic. ¹³Ca' jadu'n ndu-unim nej Moisés idiich jecy'ajty co anajty miidity yhuin'yijjp huingobe'näy, jígix ca'ydi Israel jäy ajcxy icy nej je' anajty ytigoy je Dios y'oy'ajtin huidibi anajty quëxäp ma je' yhuin'yijjpin. ¹⁴Per yi Israel jäy jecy'ajty ca' ajcxy ya-

jxon huinjihuüiy ti anajty Dios ytumyb miid Moisés, ixti chambaadni yi Israel jäy ajcxy ca' yajxon huinjihuüiygixy co ajcxy capxcixy je ayuc huidibi Moisés yjayhui'm. Jadu'n nipaady nejjihuüy Moisés chambaadni y'ityñi huingobe'nüy. Co ajcxy mibigipy je Cristo, huin'it ajcxy huinjihuüiipy, e jadu'n je' paadipy nej jihuüy Moisés ti ñayhuingobe'ndüdyi. Co yi Israel jäy ajcxy mibijccixipy Cristo, e ixiip ajcxy Dios y'oy'ajtin, huin'itni ajcxy huinjihuüiipy Dios y'ayuc ytiy'ajt je jécyip. ¹⁵Ixti chambaadni co yi Israel jäy ajcxy capxcixy je migooxpi libro huidibi Moisés yjayhui'm, ca' ajcxy huinjihuüiyi yajxon Dios y'ayuc, jadu'n nipaady nej ajcxy yhuinma'n ymädyty. ¹⁶Pinjaty jothuimbijtp, e mibicy iich ajt nHuindzin Jesucristo, oyiiñip yi' yhuinma'n, e yhuinjihuüiipy Dios ytiy'ajt. ¹⁷Je Huindzin Jesucristo, yi' je' Dios yjihui'n ymic'ajt ymiid. E ma Dios yjihui'n ymic'ajt yajpaady, Dios yi' yi' jadu'mbi jäy ajcxy yajnihuäztictutp ma yi Dios ycötujcin je jécyip. ¹⁸Paady ycixp tüg'óciy iich ajt jadu'n nipaady nej tüg'ix ma nni'ixim ajt nHuindzin Jesucristo y'oy'ajtin. Com ca' jadu'n patni nej jihuüy n'ijtim huingobe'nüy. E nañ jadu'n iich ajt njacyujcejtim n'oy'ajtin, jaydëbi nguipxyjatytiyim miid Cristo. Com jabom jabom iich ajt niñi nbaatim n'oy'ajtin ma Cristo. Jada je' huidibi je Dios yjihui'n ymic'ajt ytumyb ma ajt njot nhuinma'n. E iich ajt nHuindzin Jesucristo ti pidägy Dios yjihui'n ymic'ajt ma ajt njot nhuinma'n.

4 Com Dios ti xypa'ayooyich, e ti xyajnibicyich co ngapxhuäcxibich yi' y'ayuc ytiy'ajt jemybi, paady ycixp ca' njotmetzc'yich. ²Per ooy ti njijpcodijjüygixyich ti njijpcogapxüygixyich yi' jäy ajcxy y'ayuc huidibi ajcxy ytungixyp etz ycapxcixpy ayüch ameech, etz huidibi oymidzöyduuni. Ca' iich ajcxy ti nduñich miid jibic-huinma'n. Nañ jadu'n

ni ca' nyajtigäjtzcixich Dios y'ayuc. Hue' janchtiy ngapxpich ajcxy huidibi janchip. Jadu'n nyaj'ixp'jccixyich yi' jäy ajcxy, jaydëbi ajcxy jotcuje ñayjihui'yigixy ma Dios yhuinduu. ³Yi' jäy ajcxy huidibi nicxy y'alma ytigoyaangixy ca'oydactuuby, ca' ajcxy huinjihuüy Dios y'ayuc oybi nej jëbi ajcxy y'alma nïdzögipy. Jada je' je ayuc huidibi ngapxhuäcxixpich. Pinjaty ajcxy y'alma nïdzögip yhuinjihuüiyb ajcxy jada ayuc. ⁴Yi' ajcxy huidibi y'alma tigoyaaniip ca' mibijccixy Dios y'ayuc, com Satanás huidibi ane'mb ya naaxhuiñ ti yajmädyii ajcxy yhuinma'n. Ca' je' ajcxy huinjihuüiy Cristo y'ayuc oybi. Cristo tú'ciy yaj'ixy, tú'ciy mic'ajt miidty, nej Dios yaj'ixy nej Dios mic'ajt miidty. E Cristo y'ayuc jadu'n nipaady nej tüg' mäjticxin huidibi Satanás ti ahujtztucy ca'ydí yticxy ma je' ajcxy. ⁵Co iich ajcxy ayuc ngapxhuäcxych, ca' iich ajcxy ngapxhuäcxy ngi'm'ayuc ngi'mdiy'ajt. Hue' iich ajcxy ngapxhuäcxyp Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt. Ngapxhuäcxych ajcxy co Jesucristo ñihuindzin'ajttaayb tüg'óciy. E nañ jadu'n ngapxhuäcxych ajcxy je tiy'ajt co iich ajcxy jadu'n naydijjüygixyich nej jihuüy miich ajcxy xytumbi'adyii miid Cristo ycixpi. ⁶Je Dios huidibi jecy'ajty ane'm co huen tiicxin j'aty huidibi codiicxip ma ycoodzity, yi' ti xymooyim y'ayuc ytiy'ajt. Yi' y'ayuc tim jadu'n nipaady nej tüg' tiicxin nmiid'ajtim ma ajt njot nhuinma'n, jigix jëbi n'ixim je Dios y'oy'ajtin huidibi quëxícip ma Jesucristo yhuüñyijp.

Je jugy'ajtin co nmibijcim

⁷Je Dios y'oy'ajtin oybi nmiid'ajtim ma ajt njot nhuinma'n, iich ajt ca' ni ti mic'ajt nmiid'ajtim ma ajt ngi'mjot ngi'mhuinma'n. Jadu'n Dios pidägyñi yi' y'oy'ajtin ma iich ajt, tim jadu'n

nej jáy ajcxy pidaaccixy pi'cmeen ma pi'cidzimboch. ⁸Oy iich ajcxy nminaxyich nyajnaxyich may ayo'n, per ca' ndajy nmayich ajcxy anaxy. Ooy nhuinmay'ahuídíjtcixyich miid je tzaachypi ayo'n ycixpi, per ca' nhuinma'nydigóoygixyich. ⁹Oy iich ooy nmidzip xy'ixhuidityich xypahuidityich, per Dios ca' xy'ixmachich. Canaag'oc iich nmidzip ti xycujy ti xyjibipyich. Per ca' iich njugy'ajtín ti ytigooy. ¹⁰Hueñyma'amityi nhuidityich ajcxy nmiidich je tzaach'au ma nninícxich, ma jáy ajcxy ti xychaachytúngixich. Je' je' je iixpejt co nhuidityich o'cin jíjp'am, tím jadu'n nej Jesús anajty huidity o'cin jíjp'am. Ngóbíjcpich jada tzaachypi, jigix tüg'óciy jáy ajcxy nejhuíhuip co Jesús xypubejtpich xypudigíyich. ¹¹Nami jacjugy'ajtnich ajcxy, o'cjíjp'am iich ajcxy nhuídíjtcixy jabom jabom miid Jesús ycixpi, jigix jébi tüg'óciy jáy ajcxy nejhuíhuipy co Jesús xypubejtcixyp xypudigíyigixyp. ¹²Jadu'n ndzinäyich o'cjíjp'am, jigix miich ajcxy miid'adip jugy'ajtín huídibi ca' ycixipy ytigoyipy.

¹³Jaybety ymiñ ma Dios ñecy ma jadu'n yminañ: "Ti nmibicyich, e paady ycixpi ti ngapxpídzimybich nej ti nmibicyich." Tím jadu'n nej Dios ñecy yminañ, nañ tím jadu'n iich ajcxy yminaangixy co nmibíjccixyich Dios, e paady ngapxpídzímgixyich nej nmibíjccixyich. ¹⁴Com nejhuíyím jadu'n nej Dios yajjugypíjcy Jesús co y'o'cy. Nañ tím jadu'n Jesús xyajjugypígaanim jadüg'oc miid Dios ymic'ajt co anajty n'o'cim. E quipxyi miid miich ajcxy xyajnícxímip ma Dios yhuinduu. ¹⁵Tüg'óciy tzaachypi huídibi nminajxypich nyajnajxypich, hue' nminaxyich nyajnaxyich miid miich ajcxy m'oy'ajtín ycixpi. E co anajty Dios jactuñ may'ajtín miid jacjadyii mayjáy ajcxy, nañ jadu'n mayjáy yajnájxcixipy

jáygidaacin ma Dios, jigix jébi mayjáy iibáatcixipy capxpáatcixipy Dios.

¹⁶Paady ycixpi ni mína xii, iich ajcxy ngajotmetzcíhuangixy. Oy iich ajcxy nninícx yjaccóminajc'idích jabom jabom, per iich ajcxy njot nhuinma'ñ nígi mic'ajt paady jabom jabom. ¹⁷Je tzaachypi je ayo'n huídibi nminajxim nyajnajxim ya naaxhuiñ, ca' yí ytimytiijity. Cixip naxip yí. E miid co nminajxim nyajnajxim tzaachypi ayo'n, huin'it nbaatim oy'ajtín nígi ymijity y'oyity huídibi ca' ycixipy ñaxipy ni mína. ¹⁸Ca' huaad iich ajt nhuinma'ñ nbidaacim ma huídijaty cixamb tigoyamb. Tüg'óciy tijaty yaj'íjxp yajhuindícxp ya naaxhuiñ, cixíp tigoyíp yí. Per huídijaty ca' yaj'íxy yajhuindícx, idíp yí, ca' ycixipy ytigoyípy nimina.

5 Com nnejhuíyím co n'o'cim, naaxnícx ajt huídibi nmiid'ajtm ya naaxhuiñ cixamb tigoyamb yí. Dios ymiid ni'ixí' jíiby tzajpjoty huingbi ninícx huídibi yí' ti cojy huídibi xymöhuaanim. Je ninícx huídibi xymöhuaanim jadu'n nipaady ma ajt n'alma nej tüg tíjc huídibi tinaayb huinixí huínitiempo. Tüg tíjc huídibi Dios ti cojy, ca' nan huídibi jáy ajcxy ti cojxicy. ²Janch tíy'ajt co ca' ooy jotcujc ndzinaayím ya naaxhuiñ miid ajt nninícx. Ooy njíjp'íjxim mína nbadaanim ajt je nninícx huídibi nmiid'adaanim jíiby tzajpjoty. ³Je' nninícx xyüdzím tím jadu'n nej co tüg jemyhuit nyajtigíyím, ca'ydi n'íjtm níhuädz. ⁴Nami njactzinaayím ya naaxhuiñ miid ajt nninícx, ca' ooy jotcujc nayjíhuíyím. Ooy xyajtajím xyajmayím je tzaachypi ayo'n huídibi nminajxim nyajnajxim. Ca' nan co ca' ndzojcím ajt nninícx, o co nyajtigoyaanim ajt nninícx. Hue' ndzojcím co nmiid'ajtm jemybi jugy'ajtín jemybi ninícx jigix co ajt njugy'ajtín huídibi cixamb tigoyamb, ahuimbídiy yí' jemybi jugy'ajtín huídibi

ca' ycixípy ytigoyípy. ⁵Dios yí' tí yaj'oyíy je jugy'ajtin huidibi nmiid'ajtim cham, jigix jébi nmiid'ajtim huingbi jugy'ajtin huidibi ca' ycixípy ytigoyípy ní mina. Dios tí xymoyim je Espíritu Santo je' je' tíy'ajt ma íich ajtin co nbadaanim jemybi jugy'ajt jembyi ninícx.

⁶Jabom jabom íich ajt jotcuje naybidaacim. Nejhuíyim co nami n'jactzinaayim miid ajt nninícx, ca' nmiid'ajtim jemybi ninícx, ca' nyajpaatim ma ajt nHuindzin Jesús chinäy. ⁷Je' nninícx xyüdzim tim jadu'n nej co tug jemyhuit nyajtigiíyim, ca'ydi n'íjtim nihuadz. ⁸Jotcuje etz jotmic nayjihuiíyim. Nigi jotcuje ixipy nayjihuiíyim, e ooy njatzojcm co mic'amy ixipy n'íjxmajtzim jada ninícx, jigix nicxy ndzinaydapijcm ma ajt nHuindzin Jesús chinäy. ⁹Paady ycixp jadu'n njacjugy'ajtim njactzinaayim jigix jébi ajt nHuindzin Jesús jäygidägipy ajt ndzinaayin. Ca' ñejity pen njactzinaayim ixipy miid ajt nninícx, o pen tzoje n'íjxmajtzim ajt nninícx ixipy, e nicxim ma Jesús yajpaady. ¹⁰Nidüg'óciy íich ajt nayguéxigaanim ma Cristo ytiydundac, e jilby nidüg nidüg paadip huidi anajty nipidziimip jadu'n nej anajty tí chinäy, pen oy, o ca' y'oyity.

**Je ayuc tíy'ajt huidibi
nicy'ajt cidägy'ajt miid**

¹¹Com nejhuíyim co copicy nhuindzigiíyim ajt nHuindzin Jesucristo, paady ycixpi mictägy nyajmibicyich yí mayjäy ajcxy Cristo ytiy'ajt. Dios ñejhuíyib co tudägy íich njot nhuinma'ñich. E nañ jadu'n ndzocyich co miich ajcxy mnejhuíyigixipy co tudägy íich njot nhuinma'ñich. ¹²Ca'p íich ajcxy yam naygapxpátigixy jadüg'oc co íich ajcxy ooy n'oyjäyity, o co íich

ajcxy ooy oy ndúngixyich. Hue' janchtiy lugar nyejcpyich, jaydëbi miich ajcxy xycapxpadipyich etz jotcuje mnayjihuíyigixipy miid íich ajcxy ycixpi. Jigix jébi miich ajcxy m'adzohuip yí jäy ajcxy huidibi capxpatp pinjaty yhuíñyijp ooy oy yquéxígy, e ca' ajcxy tuñ cuendi pen je' miid oyjot oyhuinma'ñ, o pen ca'. ¹³Pen minamb jäy ajcxy co íich nlocity, huen xyajnájxcixyich loci miid Dios ycixpi. Pen jäy minaangixp co oy huinma'ñ nmiididyich, jébi jadu'n ajcxy xyajnájxcixyich jadu'n nej oy huinma'ñ nmiididyich miid miich ajcxy m'oy'ajtin ycixpi. ¹⁴Com Cristo ooy xychojcm xyjihuiíyim, paady ycixp njatytimycapxymidoohuim Cristo. Com nnejhuíyim ajt nidüg'óciy tiydudägy co Cristo y'o'cy miid ajt nbocy ycixpi, e paady ycixpi jadu'n nipaady nej jihuíy nidüg'óciy íich ajt tí n'o'cim quipxyi miid Cristo. ¹⁵Cristo o'c miid tüg'óciy jäy ajcxy ycixpi, jigix co tüg'óciy jäy ajcxy huidibi jactzinaayb jacjugy'ajtp, ca' ajcxy yajtúngixipy yci'mjot yci'mhuinma'ñ ma ajcxy chinaayin. Huen ajcxy tzinaaygixy miid Cristo ycixpi huidibi o'c miid yí' ajcxy ypocy ycixpi, etz yjugypijcy jadüg'oc miid yí' ajcxy ycixpi. ¹⁶Miid co ndzinaayim miid Cristo ycixpi, paady ycixp ca' ndunim cuendi naaxhuíñyjäy ajcxy nej ñayñigápxigixy nayñimiydáacigixy. Jayijp ca'ni anajty nmibijcm, ooy anajty ndunim cuendi nej jäy ajcxy ñayñigápxigixy nayñimiydáacigixy. Jadachambi etz yjacnicxni xii tiempo, ca' ndunim cuendi nej naaxhuíñyjäy ajcxy capxcixy miydaaccixy. ¹⁷Com tigachjaty cham nhuinjihuíyich Cristo, paady ycixp pinjaty yajpatp ma Cristo, jemyjot jemyhuinma'ñ je' ymiid'ajtnip, jadu'n nipaady nej jihuíy tí ma'xung'aty huinjemy. Je jot je huinma'ñ huidibi anajty ymiid co

anajty ca'ni mibicy Cristo, ti je' ñajxtäy, jadachambi ac jemyjot ac jemyhuinma'ñ ti y'ahuimbijttäy.

¹⁸Tüg'ócüy tijaty huidibi ya yajpatp, jiiiby chooñ ma Dios, Dios yaj'oyiday. Miid huidijaty Cristo ytuun miid iich ajt ycixpi, jotcuje n'ijtim miid Dios. E Dios xyajnibijcich co ngapxhuäcxyich Dios y'ayuc jadu'n nej jäy ajcxy jëbi ajcxy jotcuje y'ijtcixy miid Dios. ¹⁹Jadu'n nminaanim co Dios ymiid'ijtpy Cristo. E Dios tuun quipxyi miid Cristo co yi' yaj'oyiij je tzip nej naaxhuiniñjäy ajcxy midzip'aty Dios. Dios ca' yaj-comidohua'ñ jäy ajcxy ypocy huidibi mibijccixp Cristo, miid co Cristo ti yajpocyñihuächyii. E Dios ti xyajnibijcych co ngapxhuäcxyich yi' y'ayuc nej jäy ajcxy jëbi paadip pocyhuinmeecxin, etz nañ jadu'n paadip jotcuje'ajtin ma Dios. ²⁰Paady nhuidityich miid Cristo ycixpi ngapxhuäcxyich Cristo y'ayuc. Jadu'n huimbizimyb nej jihuüy miich ajcxy Dios xyminucxtaaccixy miid iich n'ayuc jigix mmibíjccixipy Cristo y'ayuc. Paady ngodinäyich Cristo co nminucxtacypich miich ajcxy. Jothuimbijtcix nej mdundigooygixy miid Dios ycötujcin e Dios xyhuinmeecxip ajcxy mbocy, jigix jotcuje m'idipy ajcxy ma Dios. ²¹Cristo ca' ma ytundigooy, per miid ajt nbocy ycixpi Dios yajnax je Cristo jadu'n nej tüg pocyjäy. Jadu'n Dios ytuñ miid je Cristo, jigix co iich ajt n'ijtim ma Cristo, nbaatim je tudägy'ajtin huidibi Dios chojpy nmiid'ajtim.

6 iich ajcxy etz miich ajcxy quipxyi nduunim ma Dios ytung. Nminucxtacypych miich ajcxy co mgöbigipy ajcxy je may'ajt je oy'ajt huidibi Dios ti tuñ miid miich ajcxy ycixpi, ca'ydí ñaadigí'aty Dios ytung. ²Com jadu'n jaybety y'ity ma Dios ñecy ma Dios jadu'n ymina'ñ:

Co je xii tiempo ti patni, ti iich miich m'ayuc midoohui. Ti nbubety

nbudigiyich je huin'it xii je huin'it tiempo co ti yhuaad'aty mina jäy ajcxy y'alma ñidzögipy. Jadachambi xii tiempo ti yhuaad'ajtni mina jëbi Dios xyñidzocim ajt n'alma.

³Ca' pin n'adzipyich co nduñich ma Dios ytung, jigix ca'ydí pinjaty ymina'ñ co ca' oy nduñich. ⁴Nañ jadu'n ca' n'adziba'ñich miich ajcxy. Niigi ndzocyich co ñiguëxigip tüg'ociy iich ndung co nduñich miid Dios ycixpi. Ooy nyajtuñich mecxtujcin. Ooy nmecxtucyich ayo'n etz tzaachypi. Ooy nyajmayjatyich nhuit nducxy ngaayin n'uucin. Ooy iich ndzinaayin chipity. ⁵Ti ajcxy xyci'atyich, ti ajcxy xypidáacxyich pujxtigoty. Ti jäy ajcxy xymibidigych, e ooy ajcxy yhuaangixy yjihuiygixy. Ti tzaachypi nminaxy nyajnaxyich ma ndungich. Minaajity canaag xii ca' nmäyich, e minaajity ayuu n'ityich. ⁶Nyajniguëxäcypy iich ajcxy co iich ndúngixyich miid Dios ycixpi, miid co huädz jot huinma'ñ nmiididyich ajcxy. Ca' ma jibicpi nmiididyich ajcxy, miid co n'ixpíjccixyich ma Dios ytiy'ajt. Ooy mecxtujcin nmiididyich ajcxy. Ooy iich ajcxy nba'ayooyich nmigügtijcich. Dios yjihui'ñ ymic'ajt yajpatp ma iich ajcxy njot nhuinma'ñ. Ooy iich miich ajcxy ndzojccixy njihuiygixy cixyjot huinijot. ⁷Nyajniguëxigpy iich ajcxy co ndúngixyich miid Dios ycixpi, miid co ngapxhuäcxcxyich Cristo y'ayuc ytiy'ajt tudägypi, e nañ miid co nmiididyich ajcxy Dios yjihui'ñ ymic'ajt, etz miid co nmiididyich ajcxy ca'pxy Dios ytiy'ajt tudägypi. Miid yi' ytiy'ajt tudägy nrajmibicyich jäy ajcxy, etz miid yi' ytiy'ajt naygohua'ñyijich ma nmidzipich. ⁸Minaajity jay xycapxpáadygixyich; minaajity jäy ajcxy xyñigapxy xyñi'ojíygixyich; minaajity jäy yminaangixy co oy nduñich; minaajity jäy yminaangixy co jibic nduñich; mina ngamina jäy

xytjécixyich co n'iindáaccixyich; e minaaajity jáy yminaangixy co tiy'ajt ngapxpich. ⁹Minaajity jáy yminaangixy co ajcxy ca' xy'ixy'ájtigixyich; e minaaajity jáy yminaangixy co ooy oy xy'ixy'ájtigixyich; e minaaajity ayo'n jijp'am o'cin jijp'am nhuidjtcixyich. Per jactzinaaybich ajcxy jadu'n. Ti je tungmiidpi xychaachytungixyich, per ca' iich ajcxy xyaj'o'cyi. ¹⁰Ooy iich ajcxy njatajcxixy njamaaygixy, per jabom jabom jotcuca nejyihuúyigixyich. Ayoobi iich ajcxy ca' ti meen' etz ca' ti pidägy nmiid'ájtixyich. Per nañ jadu'n mayjáy oy'ajtin padañ ma Dios miid iich ajcxy ndung ycixpi, jadu'n jada oy'ajtin nipaady nej meen' etz nej pidägy. Oy ca' meen' etz ca' pidägy nmiididyich ajcxy, per nmiidich ajcxy tüg'óciy huidibi nimina ca' ycixy ytigooy.

¹¹Migügtjic ajcxy, huidibi yajpatp jim Corinto, ti nmiidcapxcixy ti nmiidmiydaaccixy ma jada necy miid tüg'óciy tudägy'ajt. Ti ngapxyich nmiydägyich nej njot nhuinmañ nmiididyich. ¹²Ca' iich n'ixmach nej iich miich ajcxy ndzozccixy njihuúyigixy cixyjot huinjot. ¹³May'ajt nbijctzooybich ma miich ajcxy co xyajnimähuibich nej miich ajcxy mjot nhuinmañ miidity tim jadu'n nej ti nduunich miid miich ajcxy. Jadu'n may'ajt nbijctzooyich ma miich ajcxy nej ungededytjic ajcxy oy'amy y'ung ajcxy ihuujcixy capxhuujcixy.

Iich ajt je' ma Dios jugypi chinaayin

¹⁴Miich ajcxy, ca' mdungmujccixy m'ayoomujccixy miid jáy ajcxy huidibi ca' mibijccixy Cristo. Com ca' huaad tudägyjáy ajcxy miiddzinaaygixy jáy ajcxy huidibi ca' tudägy huinmañ miidity. ¿Nej jébi je huidibi tiy'ajtip ytügüy miid huidibi ca' ytiy'ajtity? ¿Nej jébi pinjaty tiy'ajt miid miid'idipy pinjaty huidibi ca' tiy'ajt miidity? Je huidibi tiy'ajt miid jadu'n nipaady nej

chinäy ma jün ytiicxin. E je huidibi ca' tiy'ajt miidity ñipatp nej jihuúy chinäy agootztuuby. ¹⁵¿Nej jébi Cristo etz Satanás ñay'ayuc-huinjihuúyigixy? ¿Nej jébi tüg mibijcpi yajtügüy yhuinmañ miid tüg huidibi ca' ymibicy? ¹⁶Ca' ni nej jébi tzaadzech quipychech y'idipy ma Dios ytjic. Com yi' ajcxy huidibi tzaadzech ojadajtp ca' ajcxy yhuinmañ ytügüy miid Dios ytiy'ajt. Je Dios juugypi ymiid chinaydac ma iich ajt njot nhuinmañ, paady ycixp jadu'n iich ajt nipaady nej Dios ytjic. Com jaybety y'ity ma Dios jadu'n yminañ:

Ndzinaydac nbidägaamybich ma yi' ajcxy. Huididaamybich ma yi' ajcxy yajpaady. Yi' ajcxy iich xyDios'adaanip. E iich ajcxy yi' njäy'adaanip.

¹⁷Paady nañ jadu'n ajt nHuindzin Dios yminañ:

Copicy co miich ajcxy m'ixmadzipy yi jacjadyii jáy ajcxy, e tzinaaygix abicy. Ca' ajcxy mnijot'adipy je jibicpi, huin't iich miich ajcxy ngöbigipyich.

¹⁸Iich miich ajcxy xymiid'adipyich jadu'n nej jihuúy iich miich ajcxy xyTeedy'adyii. E jadu'n miich ajcxy m'idipy nej iich nmang n'anäg.

Jadu'n je mijpi Dios yminañ.

7 Miich ajcxy huidibi ooy ndzocy njihuúyich, com Dios jadu'n yminañ co tzinaydac pidägañ ma ajt njot nhuinmañ, paady ycixp tzoc yajhuaatzim ajt njot nhuinmañ, etz ma ajt n'espíritu, e jadu'n Dios nhuindzigüyim etz nyajmij'ajtim cixyjot huinjot.

Co ajcxy jothuimbijit ma Dios huidibi ajcxy jim Corinto

²Tungix may'ajt xycöbigipich miich ajcxy cixyjot huinjot. Ca' iich ajcxy ni pin ti nmidundigóoygixyich, nañ jadu'n ca' ni pin iich ajcxy ti nyaj'ixpjcixyich

jibic-huinmañ. Nañ jadu'n ni ca' iich ajcxy pin ti nhuin'iinich. ³Ca' jadu'n nmına'nich miid co nyajpocycähua'nich miich ajcxy. Com jadu'n jacjayijp ti mına'nich co ooy ndzocy njihuüyich miich ajcxy, tú'ciy ajcxy ndzinaayim, e tú'ciy ajcxy n'ó'cimipy. ⁴Ooy iich miich ajcxy njot'amij'adyiijich. Ooy iich miich ajcxy ngómaaygixy. Ooy jotcujc nayjihuiyijich miid miich ajcxy ycixpi. Oy njayajpaadyich tzip agujc ayon agujc, per co njäymeichich miich ajcxy, jotcujc nayjihuiyijich.

⁵Nej iich ajcxy nja'ty ya Macedonia, ca' njotcujc'ajtcixyich. Hue' nyajpaadyich ajcxy tzip agujc capxy agujc huen ma'ámyity. Jäy ajcxy xymidzip'ajtpich, etz nañ jadu'n tzigiiybich jotjoty huinmañjoty.

⁶Per Dios je huidibi yajjotcugiiyb yajjotmicpijcp pinjaty tajp mayb, yi' ti xyajjotcugiyich co Tito yja'ty ya ma iich nyajpaady co jim choñ ma miich ajcxy.

⁷Ca' nan ti njotcugiyich miid tim jeyi co Tito ti xññjädyich. Hue' ti njotcugiyich co yi' ti xññmäyich jadu'n nej yi' jotcujc'ajtin ti paady ma miich ajcxy. Yi' ti xyajmiidmiydägyich jadu'n nej miich ajcxy tajin mayin mjihuiyigixy miid mbocy ycixpi. E nañ jadu'n nej mhuinmaaygixy nej nyajpaadyich. E miid jada ayuc nigü ti njotcugiyich.

⁸Iich ca' ndajy nmayich miid co iich miich ajcxy ti nyajtajcixy ti nyajmaygixy miid je necy huidibi ajcxy nyajniguejx. Oy anajty ti njajihuüyich jotmay co nnejhuüyich co miich ajcxy ooy mdajy may tüg xii mejtz xii miid iich nnecy ycixpi. ⁹Jadachambi ooy jotcujc nayjihuiyijich. Ca' nmınaanim miid je tajin je mayin ycixpi huidibi miich ajcxy anajty miid jotcujc'ajtpich, com co je tajin je mayin ajcxy ti xyajjothuimbijtcixy, Dios ti jäygidägy jadu'n nej miich ajcxy ti mmimadaaccixy je tajin mayin. E ca' iich ti ndundigooyich ma mi-

ich ajcxy co ajcxy njotmaymoy. ¹⁰Com Dios yjäygidacpyi co jäy njothuimbijtcixy, miid co taj may ñayjihuiyigixy miid ypocy ycixpi. E co ajcxy yjothuimbijtcixy, huin'it ajcxy je y'alma nïdzocin paadipy. E ca' je' huaad nidajim nimaayim co ajcxy y'alma nïdzögy. Co jäy ajcxy nidajcixy nimaaygixy huidi yajpat ya naaxhuiñ, e ca' yjothuimbijtcixy, jadu'ni nicxy je o'cin nipatcixy.

¹¹Miid je tügpi jäy ypocy ycixpi ti mbaatcixy je tajin mayin. Miich ajcxy jadu'n ti mmecxtujccixy je tajin mayin jadu'n nej Dios jäygidägy. Tungix cuendi jada' cham nej ti yhuimbizimy. Tiydudägy janch cham ti mdiydungixy miid je pocy ycixpi. Ti xyajjotma'tcixy, e ti xy'adzigiigixy, e ni'ixäy miich anajty m'ijtcixy co mdzaachytunaangixy je huidi ti ytundigooy. E miid jada ycixpi ti miich ajcxy myajnigüexccixy, co ca' miich ajcxy ti pocy mmiidity ma jadaayaabi huinmañ. ¹²Co iich miich ajcxy jayhuin nijayiy, ca' nmınaanim miid je' ycixpi huidibi anajty ti ytundigooy. Nañ ca' nmınaanim miid je huidibi anajty ti yajmidundigooy. Nijayiyich miich ajcxy, jigix jëbi mnejhuiyigixy je tiy'ajt nej Dios tzocy co nduunich miid miich ajcxy m'oy'ajtin ycixpi. ¹³Com miich ajcxy ti mmijottigooyb Dios ytiy'ajt, paady yi' ooy ti yjotcugiy miid miich ajcxy ti mbaatcixy jotcujc'ajt, e nañ jadu'n iich ajcxy ti nbáatcixyich jotcujc'ajt miid miich ajcxy ycixpi. Nañ jadu'n ooy ti njotcugiyich ajcxy miid co Tito ooy chachjotcujcity. Oy'amy miich ajcxy ti mgöbijccixy Tito, paady yi' ooy ti yjotcugiy miid miich ajcxy ycixpi.

¹⁴Co ti nnimäyich Tito co njot'amij'adyiijich miich ajcxy, ca' ti tzo'ydu'n ti nbaadyich, co yi' oy ti xyco'ixiiyigixy. Nigi oy ti yhuimbizimy miid co tüg'öciy ayuc huidibi iich miich ajcxy ti nyajnimäy ti yhuimbizimy co yjanchity. Nañ

jadu'n ti yhuimbidezimy co yjanchity jadu'n nej ti nnimiydacyich miich ajcxy miid Tito co ntot'amij'adyiijich miich ajcxy. ¹⁵Jadu'n nej co Tito oy miich ajcxy xycogapxy, yi' ooy nigí xychojccixy xyjihuiygixy co yi' nejhuüy jadu'n nej miich ajcxy mmijottigooygixy iich n'ayuc, jadu'n nej mgapxymidoohuaangixy. E nañ jadu'n co yi' ijxy nej miich ajcxy yi' mgöbicy miid tzig'iñ jihu'ñ. ¹⁶Ooy jotucj nayjihuiyijich, ooy ntot'amij'adyiijich miich ajcxy.

Ycüejticy miid oyjot oyhuinma'ñ

8 Jadügnax, miich ajcxy migügtjic, nyajnejhuühuaamybich nyajmiid-miydägaamybich miich ajcxy, jadu'n nej Dios may'ajt oy'ajt tuñ miid je mibijcpidijc ajcxy huidibi xii ya yajpatp Macedonia. ²Je mibijcpidijc huidibi ya yajpatp ti ooy ajcxy minaxy yajnaxy tzaachypi etz ayo'n. Per ca' ñejity, ooy ajcxy jotucj yajpatcixy. Nañ ayoobi ajcxy, per ti ajcxy may meen yajmujccixy, jadu'n nej jihuiy ajcxy ycomeeñity. ³Iich testigo co je migügtjic miid yci'm tzojcin meen yejccixy, nej jëbi ajcxy ymadaaccixy miid meen, ixti anaxy ajcxy yejccixy. ⁴Ooy xyminucxtägyich ajcxy co n'a'ixihuibich ajcxy co jëbi ajcxy meen yajmujccixy huidibi miid pubedaangixy jacjadyii je mibijcpidijc. ⁵Nigi anaxy ajcxy ooy meen yajmujcy ca'ydí jadu'n nej anajty njij'ixyich. Jayijp ajcxy ñayyejci ma ajt nHuindzin Jesucristo, e huin'it ajcxy ñayyéjigixy ma iich ajcxy jadu'n nej Dios tzoxy. ⁶E chi jada' iich ajcxy ooy nminucxtacy Tito co huen nicxy jadüg'oc ma miich ajcxy. Huen nicxy yajcixy yajmay huidibi ti yajtzondägy ma miich ajcxy. Co huen je meen yajmujctäy huidibi cixyot huinjot miid mbubedaangixy je mibijcpidijc ajcxy huidibi yajpatp

jim Jerusalén. ⁷Miich ajcxy nigí ooy mmadaaccixy, ca'ydí jacpinjaty ma tüg'ociy Dios ytung. Ooy mij mibijcin miich ajcxy miidity. Ooy myaj'ixpijccixy Dios ytiy'ajt. Ooy mmijottigooygixy mguydunaangixy iich n'ayuc. E nañ jadu'n ooy miich ajcxy xychojccixy xyjihuiygixyich. Nañ ooy ndzocyich co miich ajcxy nigí pubejtin myegipy ma je mibijcpidijc huidibi jim Jerusalén.

⁸Ca' jadu'n n'ane'myich co mbubéjtixipy je migügtjic huidi jim Jerusalén. Hue' ndzocyich co miich ajcxy mnejhuühuiy jadu'n nej yi' jacjadyii mibijcpidijc yhuinma'ñ bidaaccixyp ci'm co pubedaangixy je ymigügtjic jim Jerusalén. Jadu'n mdunipy ajcxy jigix jëbi nnejhuühuibich pen janch tiy'ajt jadu'n co mdzojccixy mjihuiygixy yi' jacjadyii mibijcpidijc. ⁹Com miich ajcxy mnejhuühuiygixyp jadu'n nej ajt nHuindzin Jesucristo mijmay'ajt mij'oy'ajt tuñ miid iich ajt ycixpi, jadu'n Jesús nipaady nej tüg mijcomeeñybi jilby tzajpjoty, miid co yi' xychojccim xyjihuiyim mijcajee, chi yi' ixmajtztay yi' y'oy'ajtin jilby tzajpjoty co ycidacy ya naaxhuin' etz y'ayooy ya. Miich ajcxy ca' anajty ti miidity jilby tzajpjoty, per jadachambi mbadaangixyp mij'oy'ajtin jilby tzajpjoty.

¹⁰Miid miich ajcxy m'oy'ajtin ycixpi, ma jada necy nmooybich miich ajcxy ngapxhuijin jadu'n nej jëbi huaad mdungixy oyjäy'ajtin. Jac'oy co miich ajcxy myajcixipy je huidibi ajcxy myajtzondac jadöjimijt. Miich ajcxy jacjayijp ca'ydí jac ni pinjaty ti myajtzondaaccixy meen yajmugii huidi miid mbubedaangixy je mibijcpidijc huidibi yajpatp jim Jerusalén. Nañ jadu'n miich ajcxy jacjayijp ca'ydí jacpinjaty mijottigooygixy co mbubedaangixy jacjadyii mibijcpidijc. ¹¹Jadachambi tiempo jactungix

pubejtín, meen̄ yajmujccix cixyjot huinjot jadu'n nej tí myajtzondaaccixy ixti mabaad myajmaygixy je meen̄ yajmugii. Nidüg nidüg yejccix nej ajcxy ii miidity. ¹² Pinjaty y'ofrenda yejcp janch cixyjot huinjot Dios ycöbicip yi' je' y'ofrenda, jadu'n nej ii miidity. Dios ca' yi' pijctzoy huidibi ajt ca' nmiidity.

¹³ Ca' nmina'nich co oy jadu'n co mbubéjtcixip jacjadyii mibijcpidijc ixti mabaad mnayajhu' migixy ay'o'ndumb. ¹⁴ Hue' yajmina'n co quipxyjaty mdzinaaygixy, ni pin cayajconaxipy e ni pin cayajmayjadípy. Jadachambi tiempo miich ajcxy mmiidity ca'pxy je huidibi mnidzinaáygixip, ixti miich ajcxy conajxpi, paady ycixp jébi mbubéjtcixipy migügtijc huidibi yajmayjajtp. Jadüg tiempo miich ajcxy myajmayjadípy, e jacjadyii migügtijc jébi xypubéjtcixipy, e jadu'n yhuimbizimipy co mnaybubéjtigixy quipxyjaty miñ xyipy. ¹⁵ Com jadu'n jaybety y'ity ma Dios ñecy ma jadu'n ymina'n: "Pinjaty anajty may'amy miid, ca' yajconajxy. E pinjaty anajty hueeni miid, ca' yajmayjajty."

Tito miid ymigügtijc ajcxy

¹⁶ Per nyajnajxypich jäygidaacin ma Dios, com Dios tí pidägy ma Tito yjot yhuinma'n co mijottigooy miich ajcxy m'oy'ajtin, tim jadu'n nej iich nmijot-tigooyich miich ajcxy m'oy'ajtin. ¹⁷ Co may'ajt nbijctzooyich ma Tito co nicxipy jadüg'oc ma miich ajcxy, agujc jotcujc cöbicy, com tí anajty jayijp yhuinma'n pidägy ci'm co ñicxa'n jadüg'oc ma miich ajcxy. Jadachambi Tito nicxip ma miich ajcxy miid ci'mdzojcin.

¹⁸ Quipxyi miid Tito nguexy iich ajcxy yam tüg nmigüg huidibi ooy chachcapxpaadyity majaty mibijcpidijc, co ooy oy ytuñ capxhuäcxi Jesús y'ayuc ytiy'ajt

nej huaad jäy ajcxy y'alma nidzoocin paady. ¹⁹ Ca' nan jëyi co je mibijcpidijc yi' ycapxpadyii. Nañ jadu'n tí yhuin'ixyii mibijcpidijc ajcxy co jébi yhuidity miid iich ajcxy, e tunipy pubejtín miid je may'ajtin oy'ajtin huidibi iich ajcxy ndumybich miid je migügtijc ycixpi jim Jerusalén. Jadu'n nduunich jaydëbi jäy ajcxy capxpaadip ajt nHuindzin Jesucristo. Etz nañ jadu'n jaydëbi ñiguëxigy co iich ajcxy nbubeda'nich ajt nmigügtijc cixyjot huinjot. ²⁰ Ooy ngüend'atyich je meen̄ huidibi je mibijcpidijc tí yajmujccixy, jigix ca'ydi pin huaad xyñigapxy xyñi'ojtyich, jadu'n nej iich ajcxy meen̄ nyajmújccixyich. ²¹ Jadu'n iich ajcxy nhuinma'n nbidägy co tudägy ndunaangixyich ca' nan jëyi ma ajt nHuindzin Jesús yhuinduu, nañ jadu'n ma je mayjäy ajcxy yhuinduu.

²² Nañ jadu'n nguejxypich miid yi' ajcxy jadüg ajt nmigüg, je huidibi oy tí ytuñ ma Dios ytung quipxyi miid iich ajcxy e nejhuiybich co tudägy ytuñ cixyjot huinjot. E yi' miich ajcxy ooy xyjot'amij'adyii, e oy ytuna'n miid miich ajcxy ma Dios ytung. ²³ Pen jim pinjaty nidiy yajtiy je Tito, nimaaygix co iich yi' nmigüg, e yi' miid nduunich ma Dios ytung ma miich ajcxy. E nañ jadu'n pen jim pinjaty nejhuihua'n pinjäy ajcxy yi', yi' jacjadyiibi huidibi ajcxy nicxp miid Tito. Nimaaygix co je mibijcpidijc ajcxy ya Macedonia tí quexy ajcxy, ytungixy miid Cristo ymij'ajtin ycixpi. ²⁴ Paady ycixp miich ajcxy yi' mdzójccixipy mjihuüygixyipy je migügtijc ajcxy huidibi mimb miid Tito, jigix jébi je mibijcpidijc ma nidüg nidüg cajp ya Macedonia nejhuihuipy co miich ajcxy yi' mdzojccixy mjihuüygixy je mibijcpidijc tiydudägy. E paady ycixp jébi iich jotcujc nayjihuiyijich miid miich ajcxy ycixpi.

**Je cüejtin miid je
mibijcpidijc ajcxy ycixpi**

9 Nañ ca' yjaty ycopicyity co iich miich ajcxy njacnijayfiygixipy co je mibijcpidijc huidibi xii ya pubejtin tunaangixyp ma Dios yjây huidibi ajcxy jim Judea. ²Com nejhuiybich co miich ajcxy nañ jadu'n mbubedaangixy cixyjot huinjot Dios yjây huidibi ajcxy jim Judea. Paady ycixp jotcujc iich jadu'n nnimâyich je mibijcpidijc ya Macedonia jadu'n nej miich ajcxy jim Acaya mhuinmañ pidacy jidöjimijt co mbubedaangixy je mibijcpidijc huidibi jim Judea. E miid co miich ajcxy jayjip mhuinmañ ti mbidaaccixy co mbubedaangixy je mibijcpidijc huidibi ajcxy jim Judea, paady ycixp may mibijcpidijc ya Macedonia yhuinmañ pidaaccixy co ypubedaangixy nañ jadu'n. ³Paady nguejxypich Tito miid jacjadyii migügtijc ma miich ajcxy, jaydëbi xypubéjtcixipy ma je meen yajmugii, jadu'n nej ti mbidaaccixy huinmañ. E iich ca' ti tzo'ydu'n nbáadibich miid miich ajcxy ycixpi ma jada pubejtin huidibi ajcxy mguexamyb jim Judea. Com iich ti nnimâyich mayjâ co miich ajcxy ni'ixi' m'ijtcixy miid mbubejtin. ⁴Ca' yjegyity co nijëjity mibijcpidijc huidibi tzinaayb ya Macedonia ñicxa'nip ajcxy miid iich co anajty nnicxyich jim ma miich ajcxy. E co anajty iich ajcxy jim nmejtzcixy, e chi ajcxy nbáatcixipy ca' anajty ajcxy mni'ixijity. Pues chi ooy tzo'ydu'n njihuïhuïbich, com ti anajty ooy njot'amij'ajtigixy. Nañ jadu'n miich ajcxy tzo'ydu'n mjihuïhuip. ⁵Paady ycixp huinmañ nbidägyich co oy jadu'n co nijëjity migügtijc nicxy jayjip xycogapxiygixy, e huen xypubejtcixy ma yi meen yajmugii jadu'n nej jidöjimijt ti mgapxytungixy. E co anajty nmechich jim ma miich

ajcxy, chi ni'ixi' anajty ajcxy miidity yi m'ofrenda, e jëbi jây ajcxy nejhuihuip co yi m'ofrenda ti myejccixy cixyjot huinjot, ca'ydi jây yminaangixy co iich miich adzip ajcxy ti n'ane'ngixy co m'ofrenda nyajmújccixipy.

⁶Jäymetz miich ajcxy jadu'n nej ayuc y'oc'ity: Pinjaty hueni niip, nañ jadu'n hueeni ycosecha yajpidigy. E pinjaty mij niip, nañ jadu'n mij ycosecha yajpidigy. ⁷Nidüg nidüg mibijcpi yegipy y'ofrenda jadu'n nej anajty c'im yhuinmañ ti pidägy co yegañ. E ca' yegipy ametz jotmetz. E nañ jadu'n ni yca'adzip yca'a'écity. Com Dios chojcpy yjihuiyb pinjaty cixyjot huinjot y'ofrenda yejcp. ⁸Dios jëbi may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy mijcajee, e miich ajcxy mbáatcixipy tüg'óciy tijaty conuucxin, e ixti mmiid'adipy tüg'óciy huidibi myajmayjajtcixy, e nañ jadu'n conaxpi naadigibi nej huaad jacjadyii mibijcpidijc mbubejtcixy, e mdúngixipy canaagnax oyjây'ajtin. ⁹Jadu'n jaybety ymiñ ma Dios ñecy, ma jadu'n yminañ: Yi oyjâydiyc ajcxy, yi' ajcxy nimooyb ayoobitijc huidibi ajcxy yajmayjajtpy. Yi oyjâydiyc ajcxy co oyjây'ajtin tungixy, yejccixyp ijxpejt oybi huidibi y'idipy huinixii.

¹⁰Dios yejcpy je tiim huidibi jây ajcxy ñiipy, nañ jadu'n Dios yejcpy je jicxy picy huidibi nidzinaayim nijugy'ajtim. E jadu'n co miich ajcxy oyjây'ajtin mdungix mijcajee, je m'oyjây'ajtin ajcxy ñipaadip nej jihuiy mgosecha myajpidiccixy may'amy.

¹¹E jadu'n miich ajcxy miid'adipy tüg'óciy jugy'ajtin comeen'ajtin, jaydëbi m'ofrenda myejccixy mij'amy. E mayjây ajcxy Dioscojuyip yajnaxipy ma Dios miid je m'ofrenda ycixpi, co anajty nyecyich miich ajcxy m'ofrenda ma yi' ajcxy huidibi yajmayjajtp. ¹²Co iich ajt pubejtin nyejcm ma jacjadyii migügtijc, canan jëyi co nbubejtin

miid tijaty yajmayajtcixyp. Nañ jadu'n yi' ajcxy jēbi yajnajxcixy Dioscojuyip canaag'oc. ¹³Yi' ajcxy capxpadamb Dios miid co je m'ofrenda huidibi ajcxy ti myeiccixy, yi' je' tiy'ajtīp co miich ajcxy mgapxymidoogixy Cristo y'ayuc ytiy'ajt. Paady ycixp may mibijcpidijc ajcxy Dios ojadajtcixipy e nañ jadu'n Dios iibáatcixipy capxpáatcixipy miid je pubejtin huidibi miich ajcxy anajty myeicpy miid yi' ajcxy ycixpi, etz nañ jadu'n miid jacjadyii mibijcpidijc ycixpi. ¹⁴E ci'm yi' ajcxy Dios ojadadipy mibijctzohuipy miid miich ajcxy ycixpi, etz xychójcixip xyjihuíyigixip ooy miid co Dios je mijpi conuucxin ti yecy ma miich ajcxy. ¹⁵Dioscojuyip yi' Huindzin'ajtm Dios miid yi' ymijconuucxin huidibi ti yecy ma iich ajtm, ni pin canejuüy nej jēbi yajnajtcapxīy.

**Pablo miidty cōtujcin
co y'apóstol'adyii**

10 iich Pablo nmigapxypich miich ajcxy miid yungnaxy njot nhuinma'n, jadu'n nej jihuüy Cristo miich ajcxy xymiidmiyaaccixy. Com Cristo yungnaxy jot huinma'n miidty. Nijējity miich ajcxy yminaangix co ooy yungnaxy naybidāgyiijich co n'ityich miid miich ajcxy, e jadachambi co jigüēgy nyajpaadyich, hue' n'ahuimbityich ahua'n, ndunaamybich ti ndunaamybich. ²May'ajt nbijctzooybich co anajty iich miich ajcxy nicxy n'ijxcixy, ca' jadu'n ndzocyich co copicy n'ahua'ndägibich miid nijējity miich ajcxy huidibi xyñihuambejtpich, co nduñich etz ngapxyich ngi'mtzojcin tim jadu'n nej huenpin naaxhuiñjāy ytungixy etz ycapxcixy miid yci'mtzojcin. Janch ni'ixi' n'ityich, co anajty jim nmechich, chi miid nnayhuindināhuüybich yi' ajcxy huidibi jadu'n xyñihuambejtpich.

³Janch tiy'ajt co ndzinaayich jadu'n nej naaxhuiñjāy chinaaygixy. Per ca' ndziptuñich nej jāy ajcxy chiptungixy. ⁴Ca' iich ajt nyajtunim naaxhuiñjāy ymic'ajt co nnaygohuaanim ma je jibicpi huidibi xymidzip'ajtm. Hue' nyajtunim Dios ymic'ajt, huidibi jēbi miid nmimadaacim tüg'óciy huidibi ca'oybi miid. ⁵Jadu'n iich ajcxy ca' nyajtzobadāangixyich je ayuc tiy'ajt huidibi ca' yjanchity, etz je' ayuc pin amij agix naybidaacip co Dios y'ayuc ytiy'ajt adujci. Tüg'óciy naaxhuiñjāy y'ayuc ytiy'ajt nbidāaccixyich ma Cristo, jigix tüg'óciy jāy ajcxy capxymidohuip Cristo. ⁶Co anajty miich ajcxy mhuinma'nybidaaccixy co huadz mgapxymidohuaangixy tüg'óciy Cristo y'ayuc ytiy'ajt, pinjaty cacapxymidooy, hue' ni'ixi' n'ijtcixich co yajmōhua'n castigo pinjaty cacapxymidoo.

⁷Miich ajcxy yi' mdzachcuenditungixy jāy ajcxy nej yjāy'ajtcixy. Pen jim pinjaty ñayjihüüyii janch agujc jotcuje co Cristo yhuin'ixyii miid ytung ycixpi, huen huinjihuüygixy jotjoty co Cristo ti xyhuin'ijxcixyich nañ jadu'n miid yi' ytung ycixpi. ⁸Iich ca' ti tzo'ydu'n jihüüyich miid co ci'm nnaygōmayiijich hueeni miid co Jesucristo xymooygixyich ane'min cōtujcin. Com iich ajt nHuindzin Jesucristo ti xymōoygixyich jada cōtujcin, jigix iich miich ajcxy nyajyeecip mmibijcin, canan nyajtigoyip ajcxy mmibijcin. ⁹Ca' jadu'n ndzocyich co yquēxigipy jadu'n nej jihüüy n'adzigiñhuaangixy miid je necy huidibi nyajniguejxypich miich ajcxy. ¹⁰Yminaangixy co iich nnecy ooy tzaachyaty chach chaach. E yminaangixy co ma jāy ajcxy yhuinduu yung naxy njāy'aty, e ngapxin nmiydāacinich ca' pin jāygidāgy. ¹¹Per yi' jāy ajcxy huidibi jadu'n minaangixp, copicy ajcxy nejhuñhuipy co jadu'n nej

ïich ngapxin necyjoty co nijayïygïxy, co nyajpaadyich jïguem, nañ tim jadu'n ngapxa'ñich co anajty n'ityich ma miich ajcxy.

¹²Ca' huaad n'ocnay'ïjxquïpxim o nyajtügiyim miid yi' ajcxy ytung huidibi tzach naygömayaanip ci'm. Tzuu huinma'ñ locihuinma'ñ ajcxy ytungixyp, co pin jadu'n nay'ixquïpxip naymidoguïpxip miid yci'm'ayuc yci'mhuinma'ñ huidi ii yjajty ñejhüiïyb. ¹³Ca' ïich ci'm naygömayiïyb ma ycapadyii, huidibi ïich ajcxy ca' xypácixyich. Dios ïich ajcxy xyajnejhüiïybich nije' nije' it lugar ma yi' tzocy ndúngixibich. E Dios jadu'n tzojc co nicxy ndungïxy jim Corinto ma miich ajcxy myajpatcïxy.

¹⁴Paady ycixpi ndúngixyich jëyi ma Dios xyquexyich, ca' jac ma. Nej ixypy y'octunyii y'ocjadyii, pen ca' ixypy ïich jayïjp ti n'ityich ma miich ajcxy. Pues ïich tim jayïjp ngapxhuäcx Dios y'ayuc ma miich ajcxy, e ca' jac ni pin. ¹⁵Pen huingbi jäy je Dios ytung yajtzondaacip ma tüg cajp, pues ca' ïich huaad jim nduunich, jadu'n nej jihuïy ïich ti nyajtzondägyich je tung. Ca' jadu'n nduunich, hue' njïjp'ïjxypich co miich ajcxy myajyeegip mmibijcin, huin'it jëbi njactunipich ma miich ajcxy, jadu'n nej Dios tzocy co ndunipyich. ¹⁶Co anajty jadu'n ti njactuñich ma miich ajcxy, huin'it xii ya n'ïhuäcxa'ñich ngapxhuäcxa'ñich Cristo y'ayuc ytiy'ajt ma je it lugar jactim jïguemjatypi ma miich ajcxy. Per ca' nduna'ñich ma huingbi ti yajtzondägy je tung.

¹⁷Ooy ycopicyity ngömayim nyajmij'ajtim ajt nHuindzin Jesucristo, e ca' yoyity co naygömayim ci'm. ¹⁸Com Dios ca' jäygidägy pinjaty ci'm naygömayip. Hue' Dios yjäygidacypï pinjaty ajt nHuindzin Jesucristo capxpatp.

Pablo etz je' ajcxy huidibi y'ayuccapxhuäcxp miid anii

11 Huaad co miich ajcxy ixypy xy'ocmimexxtujcich hueeni ïich nloci huinma'ñ huidibi ngapxaamybich. Oy ixypy ñejity mimecxtuccich. ²Ooy ndzocy ooy njihuïyich miich ajcxy. Dios ti xymöyich je tzojcin jihuiïyin huidibi nmïidich miid miich ajcxy ycixpi. Ndzojcyich co cixyot huinijot miich ajcxy mmijpidaaccïxy Cristo. Co miich ajcxy yajmij'adip Cristo cixyot huinijot, huin'it jadu'n miich ajcxy nipaadipy nej tüg töxy'anäg pi'cnip huidibi pijcp miid tüg yëdyjc. ³Ndzigiïybich co huingbi jäy xyajhuinma'nydigoyaangïxy miid ixpicytïjc y'ayuc huidibi ca' ytiy'ajty. E miich ajcxy m'ixmadzaangïxy jadu'n nej cixyot huinijot ti mmijpidaaccïxy Cristo. Tim jadu'n nipada'ñ miich ajcxy mjadaangïxy nej yjajty jecy'ajty je Eva co tza'ñ yhuin'ïini. ⁴Com miich ajcxy mgöbijccïxy huingbi jäy huidibi tigachjaty yaj'ixpijcp Jesús ytiy'ajt, ca' yjadu'nity nej ïich ajcxy nyaj'ixpicyich. Etz nañ jadu'n miich ajcxy jotcuje mgöbijccïxy huingbi espïritu, ca' yjëjity je Espïritu Santo huidibi ti mgöbijccïxy jayïjp'aty. Etz nañ jadu'n mgöbijccïxy tigachjaty ayuc tiy'ajt, e ca' y'ocjëjïñ huidibi ajcxy m'alma xyajnidzoocip. Ca' y'ocjëjïñ huidibi ti mmidoogïxy ma ïich ajcxy. Mic'amy mdzachmijpidaaccïxy huingjäy y'ayuc. ⁵Ca' jadu'n ytiy'ajty co yi huindzindijc ajcxy huidibi naydïjigïxp Jesús y'apötol huidi jim ma miich ajcxy, co jac mic'ajt miid ajcxy etz yjacmiid ajcxy ixpijcin ma Dios ytiy'ajt, ca'ydï ïich. ⁶Oy ïich jada' ca' njatyich nej yajxon ngäpxibich, ca' ooy ngo'ayücigich. Per ca' ñejity com yajxon njatyich nnejhüiïyich Dios ytiy'ajt. E ti nyaj'ïjxcïxy nyajnejhüiïygïxy co n'ixpïcycigich ma Dios ytiy'ajt miid je ayuc huidibi ngapxhuäcxich ma miich

ajcxy etz je mǎjhuinma'ñ huidi nduunich co jim n'ijtyich ma miich ajcxy.

⁷¿Nej tundigoyich jada' co ngapx-huäcxyich Jesucristo y'ayuc ma miich ajcxy e ca' nbijctzooyich meen miid ndungich ycixpi? Jadu'n nnyayaj-najxich anajty nej tüg midumbi jigix miich ajcxy jac'oy jacjotcujc mdzinähuip.

⁸Ti ngöbicyich meen huidibi jacjadyii mibijcpidijc ti xymöyich huidibi tzi-naayb ma huingbi cajp. Yi' ajcxy ymeen nyajtuunich co nyaj'ixpijcyich miich ajcxy. ⁹Co n'ijtyich miid miich ajcxy jadöjimijt jadöhuix'am ca' nbijctzooyich ma miich ajcxy huidibi nyajmayjajtpyich anajty. Ca' n'adzijpyich ni pin. Yi migügtijc huidibi ajcxy tzoon Macedonia, yi' ajcxy xymooyich huidibi anajty nyajmayjajtypich, paady ycixp ca' anajty meen nbijctzooyich ma miich ajcxy, ca' n'adzijpich miich ajcxy. E jadu'n njactuna'ñich jadu'n nej nduunich miid miich ajcxy co n'ijtyich jim jadöjimijt. ¹⁰Nejhuiybich co yjanchity co nmádidyich Cristo ytiy'ajt, nañ tim jadu'n nnejhuüyich co ci'm nbaadyich huidibi miidnay'ixyijich. E ca' pin ma tüg'öciy je Acaya naaxjot xycapjicibich jada jotcujc'ajtin. ¹¹¿Na'amy co jadu'n mnina'ñich? ¿Je' co iich miich ajcxy ca' ndzojccixy? Ca' yjadu'nity. Dios ñejhuüyb co ndzocy njihuüyich miich ajcxy.

¹²Per njacyajtüyöyaamybich je ndungich huidibi ndumyich, e ca' meen nbijctzohua'ñich miid iich ndung ycixpi jigix co yi jacjadyii huindzindijc huidibi yaj'ixpijccixp ma miich ajcxy, ca' jëbi y'iindaaccixy co yi' ajcxy tú'ciy ytungixy jadu'n nej iich nduunich. ¹³Yi' ajcxy yminaangixy co Cristo ti yajnibjicigixy co ajcxy yi' y'apóstol'adyii, e ca' yjanchity, nigoob ajcxy huin'ingixy yi mibijcpidijc. Ñayyajnájxigixy ci'm nej jihuiy Cristo y'apóstol'ájtigixy, e ca' yjanchity. ¹⁴Nañ

ni ca' oy nhuinmaayich co jadu'n idiitzcixy, com nañ jadu'n je Satanás ñayyajtigachyii ñayyajnaxyii nej Dios y'ángel huidibi tiy'ajt miid, e ca' yjanchity. ¹⁵Paady ycixp nmibijcpich co yi jäy ajcxy huidibi tumb miid je mujcu' nañ jadu'n nnyayajnaxyii jadu'n nej jäy tudägypi, e ca' yjanchity. Per Dios chaachytunamyb ajcxy jadu'n nej ypadyii miid je jibicpi ycixpi huidibi ajcxy ytumyib.

Je tzaachypi je ayo'n huidibi Pablo yjajtyp co y'ayuccapxhuäcxy

¹⁶Jadüg'oc iich miich ajcxy nnimaaygixy: Ni pin ycamina'nipy co iich locijity. Per pen nijëjity jadu'n yminaangixy, ca' ñejity. Miich ajcxy amidoo'ijtcix iich n'ayuc, jigix jëbi naygömayiijich ci'm. ¹⁷Ca' iich ajt nHuindzin Jesucristo xycötujcmöyich, co jadu'n jëbi ngapxyich jadu'n nej cham ngapxa'ñich. Hue' ngapxa'ñich jadu'n nej tüg loci jäy co naygömaya'ñyijich ci'm. ¹⁸Mayjäy ajcxy ooy ci'm chachnaygömayáanigixyp miid huidibi ti tungixy miid yci'm mic'ajt ya naaxhuiñ. Nañ jadu'n iich nnyagömaya'ñyijich ci'm. ¹⁹Miich ajcxy mdzachcöbijccixyp loci jäy ajcxy y'ayuc, je' co mdzachnnyayajnaxáanigixy jadu'n nej jihuiy ajcxy ooy mdzachco-huinma'ñity. ²⁰Mgöbijcypy miich ajcxy co jäy ajcxy xytumbi'adiiyb nej tim tzojccixy, huidibi ajcxy xyhuinjicxp xyhuimbijcp xyhuimmeetzp, e huidibi ajcxy xy'ane'mgixp, xycamij'ijxcixy xycamijpidaaccixy, ixti mgöbijccixyp co xycojxcixy ma ajcxy mhuiñyijp. ²¹Oy njatzo'ydu'njihuiyich co mnina'ñich co ca' jadu'n nmádidyich je jotmic'ajtin, jigix jëbi iich miich ajcxy nduunich jibic, jadu'n nej yi jadu'mbi huindzindijc ti xytungixy.

Per jadu'n nej yi' ajcxy ñaygapxpadyii ci'm, nañ jadu'n naygapxpada'ñyijich

ci'm. Ca' ñejity pen capxpich jadu'n nej tüg loci jäy. ²² Pen hebreojäy yi' ajcxy, hebreojäy iich nañ jadu'n. ¿Conaax cogajp ajcxy Israel? Iich nañ jadu'n. ¿Abraham ajcxy ymij'ap'ajtpy ymijteedy'ajtpy? Iich nañ jadu'n. ²³ ¿Nej tumb ajcxy miid Cristo? Nigi nduñyich miid Cristo, ca'ydi yi' ajcxy. Ca' ñejity oy ngapyxich jadu'n nej tüg loci jäy. Jac mic ti nduñnich miid Cristo ca'ydi yi' ajcxy. Canaag'oc codungdijc xychaachytuunich. Ti nya-jc'at'yich miid matz etz miid coochac janch canaag ci' janch ycamacho'nity. Canaag'oc codungdijc xypidaacyich pu-jxtigoty, e yi' ajcxy ca'. Canaag'oc o'cin jijp'am ti nyajpaadyich, e yi' ajcxy ca'. ²⁴ Migoox'oc judíojäy ajcxy ytungmiidpi xyci'ajtyich miid cochac iipx majmox midaax ci'. ²⁵ Tugiig'oc xychaachytuunich miid matz. Tügtecy ajcxy xychaagächich. Tugiig'oc je barco yquini mejy'agujc je huidibi iich anajty nyajnicxiyb. Co je barco yquini tügtecy, chi tüg tzuum etz tüg xii n'ijtyich ma je mejy anajty ooy ypidigy. ²⁶ Ooy viaje nduñnich canaag'oc, e o'cjijp'am n'ijtyich ma mijniigom yjadyii, e nañ jadu'n ooy anajty may meetzpi yajpaady ma anajty nhuidityich. Nmigogajpich, yi judíojäy, xyjayaj'ogaanich ajcxy. Ti ayo'n nbaadyich ciudadjoty etz ma yuugjot etz mejyjoty. E nañ ti ayo'n nbaadyich miid jäy ajcxy huidibi naybidaacip ajcxy nej iich ajt nmigüg, e ca' anajty yjanchity. ²⁷ Minaajity ooy mic njihuñyich ndung n'ayo'nich. Canaag'oc ti ndzumnaxyich ca' nmäyich. Canaag'oc nxiinaxyich miid yuu tidzibi. Janam jatzojc n'ayu'atyich. Minaajity ooy njihuñyich je tüchypí, etz nyajmayjatyich nhuit nducxyich.

²⁸ Miid jada ycixpi etz miid jac-huidijaty, nañ jadu'n jabom jabom ooy mic njihuñyich jadu'n nej yajpaady je mibijcpidijc nidüg'óciy canaag picy xi ya. ²⁹ Pen nijejity mibijcpidijc yajpaady amutz ma ajcxy ymibijcin,

nañ jadu'n iich nayjihuiñyich amutz. Pen nijejity mibijcpidijc ypocytungixy, iich ndzo'ydu'n njihuñyich etz jibic nayjihuiñyich miid yi' ajcxy ypocy ycixpi. ³⁰ Pen naygömayaanibich ci'm, naygömayaanibich co amutz njihuñyich. ³¹ Je Dios iich ajt nHuindzin Jesucristo yTeedy, je huidibi huaad n'ojadajtim n'iibaatim ngapxaatim huinixii huinitiempo, yi' ñejhuñyib co tiy'ajt jadu'n nej ngapyxich. ³² Jecy'ajty co n'ijtyich jim Damasco, je gobernador huidibi anajty tumb miid je rey huidibi yxii Aretas, ypidac soldados ajcxy ma jadyii mijtu' ycajptigiy, jigix jébi xyajnicxyich mach. ³³ Per je mibijcpidijc ajcxy xycodiyñajxich naaxcixy mijcachjoty ma tüg ventana aguu ma je mijpoch huidibi je cajp miid yjübojtz'ahuidityity. E jadu'n ndzoocyich ma je gobernador yci'am.

Huidibi Pablo yhuin'ijx etz nejhuñy

12 Ni ti ycajajpaady ycajajganar'aty co ci'm ndzachnaygömaayim ndzachnayñigapxim ndzachnayñimiydaacim. Per ca' y'ocnejity nimiydägaamybich ti nhuin'ijxypich cumäyjoty, je huidibi je Huindzin Jesucristo xyajhuin'ijxpich xyajni'ixiybich. ² N'ixy'ajtypich tüg yëydijc huidibi mibijcp Cristo. Cham majmactz jimijt ma Dios yajpättigiyii tzajpjoty ma je midugiigpi tzajp. E ca' nejhuñyich pen hue' yajpättigiyyi miid ñinicx o pen ca'. Dios tügpajc nejhuñyib. ³⁻⁴ Jadüg'oc nminañnich co Dios ti yajpättigiy je yëydijc ma je oybi it. E ca' nnejhuñyich pen janch ti ypättigiy miid ñinicx o pen ca'. Dios tügpajc nejhuñyib. E jiiby ma je oybi it midoy capxy ayuc huidibi ca' huaad ni pin jäy capxy miydägy nimina. ⁵ Ooy iich amij agix nayjihuiñyich miid je jadu'mbi yëydijc jadu'n

nej jëjin huidibi Dios yajpättigiy tzajpjoty. Per ca' iich ci'm nayñimiydäga'nyiiijich naygömaya'nyiiijich. Hue' janchtiy nayñimiydägaanibich ci'm nej nduñ n'ayooyich ma iich ndzinaayin. ⁶Oy ixypiy iich ci'm njanayñimiydäga'nyiiijich janch oy nej nduuñ n'ayooyich, ca'p je' anajty ngapxtigooyich, com je' anajty ngapxpich je janchypi. Per ca' jadu'n naygömaya'nyiiijich, com ca' ndzocyich co jäy ajcxy nicxy xycömaayich nigü miid miydacy je migügtijc huidibi ajcxy ijxcixp huidibi ndumyibich o huidibi ayuc ajcxy ymidoogixp huidibi ngapxpich.

⁷Je capxy ayuc huidibi Dios xyajnejhuiyich jiiyby tzajpjoty, ooy anajty chach y'oyity. Paady ycixpi Dios pidacy jadu'n nej jihuüy tüg apy ma iich nnicx, jigix ca'ydi amij agix nayjihuiyijich. E je apy jadu'n nipaady nej mujcu' xyajtzaachyich. ⁸Tugig'oc Dios ti nmibijctzooyich co huen xyajpidzimich je huidibi xyajtzaachyibich. ⁹Per je Huindzin Jesús xyñimaayich: "Jëbi jadu'n co may'ajt ndunipich miid miich ycixpi. Co pinjaty pumäy ñayjihuiyii, huin'it nigü ñiguëxigü iich nmic'ajt." Paady ycixpi njotcugiyich co pumäy nayjihuiyijich, jigix ñiguëxigüpy Cristo ymic'ajt ma iich ndzinaayin. ¹⁰Paady ycixpi ooy njotcujcidityich co pumäy nayjihuiyijich, co jäy xyñigapxy xyñi'ojyich, co ti nyajmayjatyich, co jäy xy'ixhuidityich xypahuidityich, co tzaachypi nyajnaxyich miid Cristo ycixpi. Co nayjihuiyijich pumäy, chi nigü mic nayjihuiyijich miid Cristo ymic'ajt ycixpi.

**Pablo ca' yjotcujc'aty nej
je mibijcpidijc ajcxy
jim Corinto ytungixy**

¹¹Co iich jadu'n ci'm naygapxpadyiijich, tim jadu'n nipaady nej jihuüy iich tüg loci jäy. Adzip miich ajcxy jadu'n xytuuñich co copicy naygapxpadyiijich ci'm. Hue' yjapaadyii miich ixypiy ajcxy xycömaayibich xycapxpapich. Hch ca'p iich ti ndzoohuity. Oy ixypiy iich ca' ti mic'ajt nmüdidyich, per jatytimy nigü mic'ajt nmüdidyich, ca'ydi yi huindzindijc huidibi ma miich ajcxy, huidibi ajcxy naydijip apóstol, e ca' yjanchity. ¹²Ma je tung huidibi nduñich miid mecxtujcin ma miich ajcxy, ti ooy ñiguëxigü miid canaag ijxpejt, mijhuinmañ etz milagros, co iich janch Cristo xy'apóstol'adyiijich. ¹³Ca' jadu'n ytiy'ajtiy co mmınaangixy co nigü oy ti nduñich ma yi jacjadyii mibijcpidijc ma jacjadyii cajp, ca'ydi jadu'n nej ti nduñich ma miich ajcxy. Pen ti ndundi-gooyich co ca' ti nbijctzooyich meen miid iich ndung ycixpi ma miich ajcxy, jadu'n nej jacjadyii ajcxy ytungixy, pues tungix may'ajt meexcich ajcxy.

¹⁴Jadachambi ni'ixi' n'ityich co nnicxa'ñich midugiig'ocpi jim ma miich ajcxy. Ca' ti pubejtin nbijctzohua'ñich ma miich ajcxy miid ndungich ycixpi. Ca' ndzocyich miich ajcxy mmeen. Hue' ndzocyich co miich ajcxy xymijnicxpedipyich. Jac'oy co iich miich ajcxy nbubedipy, ca'ydi co miich ajcxy xypubedipyich. Jadu'n iich nipaady miid miich ajcxy nej tüg ungedeedy. Je ungedeedy ypubejtpy y'ung, e ca' nan je ung pubejtpy yteedy. ¹⁵Hch jotcujc nyajtundähuibich ma miich ajcxy tüg'óciy tijaty nmüdidich, ixti ngi'mmic'ajtiich tüg'óciy nyajtunaamyibich miid miich ajcxy ycixpi, jigix jëbi nbubedipyich miich ajcxy. Oy janiguëxigü co iich miich

ajcxy njadzojccixy njajihuiygixy, e miich ajcxy ca' xychójjccixyich xyjihuiygixyich.

¹⁶Nijējity miich ajcxy mminaangixy co janch tiy'ajt co ca' ti pubejtin ti nbijctzooyich ma miich ajcxy, nijējity ymi-naangixy co janch nihuinma'n ti nya-jcāgixyich ma tūg trampi miid anii.

¹⁷¿Nej ti iich miich ajcxy nhuin'ingix miid je migūgtijc huidibi ajcxy nya-jniguejx? ¹⁸Nbijctzoohuich may'ajt ma Tito co huen nicxy xycogapxiygixy jadūg'oc. E nyajpuguexiyyich jadūg'ajt nmigūg huidibi miid űicxy quipxyi. ¿Nej ti miich ajcxy Tito xyhuin'ingixy? ¿Nej ca' yjanchity co iich etz Tito quipxyjaty iich ajcxy nhuinma'n nmiidity, e tú'ciy ndūngixyich?

¹⁹Ca' yjegyity co miich ajcxy mhuinma'nnybidáaccixy co iich ajcxy ndzachnayñigapxtūtutigixy ma miich ajcxy. Ca' yjadu'nity. Ngápxcixpich nmiydáaccixpich ma Dios yhuinduu je ayuc tiy'ajt huidibi Cristo xymóoogixich. E tūg'óciy huidibi ndūngixpich, hue' ndūngixich jigix yeegip miich ajcxy mmibijcin. ²⁰Com tzigiiybich co anajty nicxy n'ijxcixyich miich ajcxy, ca' jegyity co nbadaamybich je tiy'ajt co miich ajcxy ca' mhuinma'nymiidity jadu'n nej jēbi njāygidāgyich yi mhuinma'n ajcxy. E miich ajcxy nañ jadu'n ca' mjāygidáaccixipy nej iich nhuinma'n miididyich. Tzigiiybich co miich jada' ajcxy mnaychiptúnigixy, ca' mnay'ixāanigixy nidūg nidūg, mnaymijotmá'tigixy; mnayñ'ojfiygixy, e mbiitzcapxcixy; co ooy amij agix mnayjihuiygixy, e ca' mnay'ayuc-huinjihuiygixy, ca' oy m'ijtcixy. ²¹Tzigiiybich co jadūg'oc nicxy n'ixyich miich ajcxy, chi ajt nDios xyajjihuihuibich tzo'ydu'n miid miich ajcxy ycixpi, etz njihuihuibich tajin mayin miid miich ajcxy mbocoy ycixpi, e com ca'ni mjothuimbijtcixy

mjāydiogooygixy je mjibic-huinma'n jadu'n nej mmigapxtigooygixy e mmidundigooygixy huingbi tōxyjāydijc, etz jadu'n nej mmidundigooygixy migūg ytōxyjic, etz jadu'n nej jibic-huinma'n miich ajcxy mmiidity.

Ane'min capxhuijn etz capxpooxcin huidibi cijxnip je necy

13 Jada je' ymidugi'oc co iich miich ajcxy nicxy ngo'ixihuaangixyp. Pen miich ajcxy mxihuaangixyp tūg migūg ma iich co ti ytundigooy miid Dios ytiy'ajt, hue' tzocy miid metz o tugiig testigos. ²Co je mimejtz'ocpi iich miich ajcxy oy ngo'ixiy, chi nnimaayich yi' ajcxy huidibi ti ytundigooygixy anajty, e nañ jadu'n nnimaayich je huidibi jacpocytungixp co iich anajty jadūg'oc nicxy miich ajcxy n'ijxcixy, ca' nyajtuna'nich mecxtujcin ma yi huidibi ajcxy pocytungixp. E cham co nyajpaadyich jigūgy ma miich ajcxy, nnigapxpejtpyich ma jada necy co jadūg'oc nicxy n'ixa'nich miich ajcxy, ca' nmimecxtuga'nich yi' ajcxy huidibi pocytungixp. ³E jadu'n miich ajcxy mmiid'adipy tiy'ajt co ngapxnajxich Cristo y'ayuc. E Cristo ca' je' yjadu'nity nej tūg jāy huidibi ca' mic'ajt miidity. Hue' je' yajnigūxīgyp ymic'ajt ma miich ajcxy. ⁴Janch tiy'ajt co jadu'n ajcxy yajcruudzpejty Jesucristo nej jihuiy ca' anajty mic'ajt miidity. Per jadachambi Jesucristo jugy'ajtp miid Dios ymic'ajt. Nañ tim jadu'n co n'ijtim miid Jesús, jadu'n yquēxīgyp nej jihuiy ca' mic'ajt nmiid'ajtim. Per co n'ida'nich miid miich ajcxy, nmiid'adaanibich Dios ymic'ajt miid co nyajpaadyich ma Cristo.

⁵Ci'm naydiy'ajtpjcgix nidūg nidūg, pen janch tiydudāgy mmibijccixy Cristo. Ci'm huinmaaygix ma ajcxy ngi'mdzinaayin, pen janch mmibijccixy.

¿Nej ca' mdimjihui'mybijccixy, pen miid ajcxy Cristo ma mjot mhuinma'ñ? Pen ca' yjadu'nity hue' anajty Cristo mmibijccixy nigíxy cohujc. ⁶Per njijp'ijxypich co miich ajcxy mnejhuihuiipy co yjanchity co Cristo ti xyajñibicyich yi' ytung, e ca' n'iindágyich. ⁷Dios nmibijctzooybich miid miich ajcxy ycixpi, jigix ca' ti jibic-huinma'ñ mdúngixipy. Canan co iich ajcxy ndzachcōmaybidzim-máangixyich, o co iich ajcxy nigí nmiidity Dios ytiy'ajt ca'ydi jac ni pinjaty. Jadu'n ndúngixyich, jigix miich ajcxy mdunipy oybi. Ca' ñejty oy jadu'n yquëxigipy nej jihuïy iich ajcxy ca' oy mij n'ixpícygich. ⁸Com ca' huaad ni ti nej ndunim huidibi ca' yjanchity huidibi ca' ytiy'ajtity. Hue' tzocy co tüg'óciy huidibi ndunim, naybadiib miid Dios ytiy'ajt. ⁹Paady jotcuje iich ajcxy co nyajpáatcixyich nej jihuïy ca' iich ajcxy mic'ajt nmiidity, jigix miich ajcxy mic'ajt mmiid'adipy ma mmibijcin. Nmibijctzoohuaamybich ajcxy Dios miid miich ajcxy ycixpi, jigix ajcxy mmibijcin mi'íjtcixipy ca'pxy. ¹⁰Jada necy iich jayijp nguexamyb ma miich

ajcxy, ma yam ca'ni nicxy n'íjxcixyich miich ajcxy jadüg'oc, jigix ca'ydi adzip ahua'n anajty nyajtuuñ iich n'ane'min ma miich ajcxy. Iich ajt nHuindzin Jesucristo ti xymöyich mic'ajt, jigix jëbi iich miich ajcxy nyajyeegipy ma mmibijcin. Ca' nyajtigoyaanich miich ajcxy yi mmibijcin.

¹¹Migügtijc ajcxy, capxcijxpich miid miich ajcxy, huen Dios xypubéjtcixipy xypudigíyigixipy. Mijottigooygix cuydunaangix tüg'óciy Dios ytiy'ajt ma mdzinaayin. Jotcuje'ajtcix. Chinaaygix miid tú'ciy mjot mhuinma'ñ. Naymiid'íjtgixy agujc jotcuje. Huen ajcxy Dios xymiid'íjtcixy. Je Dios huidibi jotcuje'ajtin yejcp, e nañ jadu'n Dios xychojctáaygixipy xyjihuiydáaygixipy. ¹²Naygapxpóocxigix xic xon. ¹³Tüg'óciy Dios yjäy huidibi ya, yquejxyp ajcxy capxpóocxin ma miich ajcxy.

¹⁴Huen ajt nHuindzin Jesucristo may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy ycixpi. Huen Dios xychojccixy xyjihuiygixy. Huen Dios yjihui'ñ ymic'ajt ity ma nidüg'óciy miich ajcxy mjot mhuinma'ñ. Jadu'n ngapxycíxyich. Amén.

GÁLATAS

*Yi Neczy Huidibi Pablo Yajniguejx
Je Mibijcpidijc Jim Gálatas*

1 Hich Pablo, Jesucristo xyquejxich co ngapxhuäcxibyich yi' y'ayuc. Ca' nminaanim jäy ajcxy xyajniñbiczich jada tung. Jesucristo etz Dios Teedy ajcxy ti xyajniñbicyich jada tung. Je' je' je Dios huidibi yajjugypijc Jesucristo co y'o'cy. ²Hich etz tüg'ócüy migügtijc ajcxy huidibi ya yajpatp ma iich nyajniguejxpich jada necy ma nidüg'ócüy pinjaty mijpidacp Jesucristo, huidijaty naymujcip ma nidüg nidüg cajp jim Gálatas naaxjot. ³Nmibijctzooybich Dios Teedy etz iich ajt nHuindzin Jesucristo co huen oy'ajt etz may'ajt tuñ ma miich ajcxy etz nañ jadu'n xyajjotcugihuijp ajcxy. ⁴Hich ajt nHuindzin Jesucristo ti nayyoxyii ti naydogyii ci'm anajty ma yi o'cin miid iich ajt nbocy ycixpi. E jadu'n ti xyñihuaanim ma je jäy ajcxy huidibi jibic huinma'n ymiid huidibi tzinaayb ajcxy ma jadachambi xii tiempo. Jadu'n Jesucristo tuñ miid iich ajt ycixpi, com iich ajt nDios Teedy jadu'n tzojcp. ⁵¡Ooy y'oyity co Dios Teedy huen mij etz cómay y'idipy huinixii huinitiempo! Jadu'n jada. Amén.

Ca'p ji huingbi tiy'ajt huidibi jäy y'alma yajnizocp

⁶Ooy ndzachhuinmaayich jadu'n nej tim tzojcy ti mijpyöyducixy je Huindzin Dios ytiy'ajt. Dios xyhuin'ijxcixy jigix jëbi mmibijccixy je oy'ajt je may'ajt huidibi Jesucristo ytuun miid miich ajcxy ycixpi. E miich ajcxy ti mhuinma'n myajtigajtzcixy, e ti mmibijccixy huingbi jäy ajcxy y'ayuc, jadu'n nej ca' jëbi m'alma nízococin padaangixy. ⁷Ca' nminaanim co ji jadügnax Dios ytiy'ajt. Hue' je'nijëjity

jäy ajcxy ti xyajhuinma'nydigooygixy, ooy ajcxy yajtigadzaangixy je Dios y'ayuc ytiy'ajt nej Jesucristo xyajniñzögaani ajcxy m'alma. ⁸Co ixypy iich, o co ixypy nidüg iich ndiscipulo, o co ixypy tüg ángel huidibi tzajpjoty tzomb capxhuäcx ixypy ma miich ajcxy ayuc tiy'ajt tigachjaty huidibi ca' ñaybadyii miid je tiy'ajt huidibi nyaj'ixpijc ajcxy oga'n'aty, ca' mgöb'ijccixipy yijadu'mbi ayuc huidibi ajcxy xyajniñdigoyaangixy xyajtüdigoyaangixy, Dios tzaachytuniib yi' ajcxy y'alma. ⁹Ti jayijp nyajnimay, e cham jadüg'oc nigapxpetyich, pen ji pinjaty capxhuäcx ma miich ajcxy tiy'ajt tigachyjaty, huidibi ca' ñaybadyii miid je tiy'ajt je tiibi miich ajcxy m'ixpijccixy, copicy Dios chaachytunipy jada jäy miid ypocy ycixpi huidibi yxhachyajniñdigooygixp yxhachyajtüdigooygixp.

¹⁰Co jadu'n nminañich, ¿nej mdiy co ndzocyich co jäy ajcxy xyjäygidägipy o co Dios xyjäygidägipy? ¿Nej ndzachyajjot'adaanich jäy ajcxy? Ca' huaad nduñich huidibi jäy ajcxy chojcpy, yi' janchtiy ndumybich huidibi Dios chojcpy. Co ixypy nduñich huidibi jäy ajcxy yjäygidacpy, ca' ixypy nguyduñich Cristo ytiy'ajt.

Nej Pablo oy paady je apóstol'at

¹¹Paady ndzocyich migügtijc co mnejhuñhuip ajcxy jada co je Dios y'ayuc ytiy'ajt huidibi ngapxyhuäcxpich anajty ma miich ajcxy jadu'n nej jëbi ajcxy m'alma nízögipy, ca' yi' ayuc'adyii tiy'ajt'adyii huidibi jäy ci'm ti cojcxixy ti maacxcixy. ¹²Com je Dios y'ayuc ytiy'ajt huidibi nmiidich, ca' ti nbaadyich ma jäy ajcxy, nañ ca' nminaanim jäy ajcxy ti xyaj'ixpiyich. Jesucristo ci'm ti xya-jhuinjihuiyich jada tiy'ajt.

¹³Com miich ajcxy mnejhuiygixp jadu'n nej jecy'ajty iich ti ndzinäyich, co

iih anajty nmijpidägyich yi judíojäy ajcxy ycostumbre. E mnejhuiyigixp jadu'n nej jecy'ajty n'ixhuidijtyich nbahuidijtyich mictägy je jäy ajcxy nidüg'óciy huidijaty anajty mijpidaaccixp Dios ytiy'ajt. ¹⁴Nīgi iih anajty n'ixpícyidyich ma yi judíojäy ajcxy y'ixpijcin ca'ydí jac pinjaty judíojäy, ca'ydí jac pinjaty nmígügtijcich huidibi tügnax yjimijt miid iih. Com ooy anajty nīgi ndzachmijpidägyich n'ap ndeedyich y'ayuc. ¹⁵E Dios xyhuin'ixxich jayijpni ca'ni anajty ma'xung'atyñich co ndúnibich yi' ytung. Miid co Dios ooy ti xychocyich ti xyjihuiyich, paady xyhuooyich miid ytung ycixpi. ¹⁶Dios xyajnejhuiyich yi y'ung y'ayuc ytiy'ajt, jigix ngapxhuäcibich yi' y'ayuc ma yi jäy ajcxy ca'pi yjudíojäyity ajcxy. Ca' pinjaty n'ixtaayich huidibi jēbi xyaj'ixpicyich Dios ytiy'ajt, hue' Dios ci'm xyaj'ixpicyich yi' ytiy'ajt. ¹⁷Nañ jadu'n ni ca' nbättigiyyich jim Jerusalén ma yajpaady y'apóstoles ajcxy huidibi anajty ajcxy Dios ti yhuin'ixyii. Chi tiyyi nnicxyich jim Arabia ñaaxjot. Co iih jim hueeni n'ijtyich, chi nhuimbijtyich jim Damasco.

¹⁸Cooni tugig jimijt nhuäcxijpyich huin'itni nbättigiyyich jim Jerusalén. Chi n'oyich ma Pedro anajty yajpaady, e chi jim nmiid'ijtyich jēyi majmocx xii. ¹⁹E ca' nminaybaattich yi jacjadyii apóstoles. Jēyi iih miid naybaati je Jacobo, je Huindzin Jesús y'uch. ²⁰Je huidibi cham iih miich ajcxy niyajjayiyigixyp, tiy'ajt yi'. Y'ijxyp ñejhuiyb Dios co ca' n'iindägyich.

²¹Co ndzooñich Jerusalén, chi nnicxyich Siria naaxjot etz jim Cilicia naaxjot. ²²Je huin'it tiempo yi Cristo yjäy ajcxy huidibi nayoömuycip cajp cajp jim Judea naaxjot, ca' ajcxy anajty xy'ix'adyiijich huingíxy jijpcíxy. ²³Jēyi ajcxy nejhuüy anajty

co jäy chachminaangíxy: “Yi jäy huidibi anajty xychach'ixhuidijtm xychachpahuidijtm, cham yi' tzachcapxhuäcxy je Cristo ytiy'ajt, je tiy'ajt huidibi anajty ytimyyajcödígoyamyb.” ²⁴Co je mibijcpidijc oy jadu'n tiy'ajt nejhuiygíxy, chi ajcxy yajnaxxy Dioscojuyip ma Dios miid iih ycixpi.

Jacjadyii Jesús y'apóstoles ajcxy cöbijccixy yi Pablo

2Co majmactz jimijt, chi jadüg'oc nnicxyich jim Jerusalén quipxyi miid Bernabé. Nañ jadu'n Tito xypanicxyich. ²Dios jadu'n ti xyajnejhuiyich co copicy nícxibich jadüg'oc jim Jerusalén. Chi jim nyajmiidmiydacyich nijējity jäy huidibi Jesús ti yhuin'ixyii ajcxy, je huidibi ajcxy nigohuajc'ajtp anajty je mibijcpidijc. (Ahuingujc iih ajcxy nxiicmuycy ngapxmuycy, ca'ydí ymayjäy'agujcity.) Nyajmiidmiydaactayich je Dios y'ayuc ytiy'ajt huidibi ngapxhuäcxypich ma yi jäy ajcxy ca'p yjudíojäyity. Jadu'n ngapxticxyich n'ayucich ndiy'ajtich, jigix ca'ydí ajcxy xycapx'aducyich, e ti anajty jadu'nyi ñaadig'aty iih ndung huidibi jayijp ti nduunich etz huidibi njactunaamybich anajty. ³Je jäy ajcxy huidibi nigohuajc'ajtp anajty je mibijcpidijc jim Jerusalén yjäygidac ajcxy iih n'ayuc jadu'n nej ngapxticxyich, e nañ ni ca' ajcxy yminañ adzip co copicy yajtiy'ajttihuipy je Tito huidibi xypa'oyich jim, com griegojäy je' anajty, paady ca' yajtiy'ajttiy anajty. ⁴Ca' ixypy pin huaam ycaminañ jim Jerusalén co Tito ca' yajtiy'ajttiy, co ca' nijējity mibijcpidijc ycatigiy ayüch ameech huidibi ca' ymibijccixy cixyjot huinjot Cristo ytiy'ajt. Hue' ajcxy amido'ijtcixy n'ayucich nej huaad xyjijpcogapxiygixyich. Ca' ajcxy yjotcujcity co ngapxhuäcxyich co nmibijcim Jesucristo, e ca' copicy

nguydunim judíoꝝyá ycostumbre. Yí' ajcxy adzip xyajnihuidzaambich yí' judíoꝝyá ycostumbre, jadu'n nej jáy codooꝝyí' ajcxy adzip ytuungixy ma yhuindzin ytung. ⁵Ni catüꝝjaxíꝝy ajcxy xycamimadacyich, e ni xycayaj'amoñ iich ajcxy, com hue' ndzocyich co huen Dios y'ayuc ytiy'ajt oybi ity huádz ma miich ajcxy ca' ma anii.

⁶Yí' apóstoles ajcxy huidibi Jesús ti yhuin'íꝝxíꝝy huidibi ajcxy nigohuajc'ajtp yí' mibijcpidíꝝc, ca' ajcxy ni ti tiy'ajt xyajcmöyich jemybi huidibi ca' jayijp nnejhuiyich. (Peni capxpaady ajcxy o peni ca' ycapxpaadyity, ca' ndu-ñich cuendi. Com Dios ca' huin'ixpety jáy ajcxy tiyduñ.) ⁷Co oy ajcxy nejhuiy co Dios ti xyquexyich ngapxhuácxyich yí' y'ayuc ytiy'ajt ma yí' jáy ajcxy huidi-jaty ca' yjudíoꝝyáity, tim jadu'n nej ti quexy Pedro co capxhuácxi yí' y'ayuc ma yí' judíoꝝyá ajcxy, ca' iich yí' ajcxy anajty n'ayucich xyjijpcogapxiyich, ooy ajcxy jáygidacy yí' n'ayucich ndiy'ajtich. ⁸Yí' Dios huidibi Pedro quejx huen yí' y'ayuc capxhuácxy ma yí' judíoꝝyá ajcxy, nañ jadu'n iich xyquejxich co yí' y'ayuc ngapxhuácxybyich ma yí' jáy ajcxy ca' p yjudíoꝝyáity.

⁹Je Jacobo, je Pedro etz Juan ajcxy, je huidi nigohuajc'ajtcíꝝp yí' mibijcpidíꝝc, co ajcxy nejhuiy jadu'n nej anajty Dios may'ajt oy'ajt ti tuuñ miid iich, chi ajcxy xycöbijcyich agujc jotcujc Bernabé etz iich. E chi iich ajcxy miid nay'ayuc-huinjihuiyí' co jébi iich etz Bernabé níꝝxibich ma yí' ca' p yjudíoꝝyáity ajcxy, etz jébi yí' Jacobo, Pedro etz Juan ajcxy níꝝxcíꝝy ma yí' judíoꝝyá ajcxy. ¹⁰Jéyi ajcxy may'ajt pijctzoy ma iich etz Bernabé co jadu'n pa'ayo'n ndunipyich ma yí' judíoꝝyá ayoobitíꝝc. E chi iich ngo'adzoy co ndunamybich jadu'n agujc jotcujc.

Pablo oꝝy yí' Pedro jim Antioꝝuía

¹¹E jadu'n anajty miid ti n'ocnay'ayuc-huinjihuiyibich ixti coon Pedro ycidacy jim Antioꝝuía. Chi jim nnimaayich huinjijp co ti anajty jim Dios ytiy'ajt midundigooyi co puhuáctuutni je huidibi ca' yjudíoꝝyáity, ca' y'ocmiidcaymujcni. ¹²Com co ca'ni anajty ymiñ jim Antioꝝuía je judíoꝝyá ajcxy huidibi anajty tzomb ma Jacobo jim Jerusalén, chi Pedro miidcaymujcni je jáy ajcxy ca' p judíoꝝyáity. Co ajcxy ymiñ chooñ Jerusalén, chi Pedro oy puhuáctuutni je huidibi ca' p yjudíoꝝyáity, ca' y'ocmiidcaymugaani anajty. Com Pedro tzigíꝝyb anajty co ñi'ojíhuíꝝyb je judíoꝝyá huidibi minamb co ooy ycopicyity yajtiy'ajttíhuipy tüg'óciy jáy ajcxy huidibi mibijccíꝝp Jesucristo. ¹³Co Pedro jadu'n oy y'idíꝝch, chi je jacjadyi judíoꝝyá ajcxy huidi anajty jimip nañ tim jadu'n oy y'idíꝝtzcíꝝy. Oy ajcxy janejhuiy tiy'ajt, e huádz cuydungixy. Ixti Bernabé nañ jadu'n y'idíꝝch nej Pedro, com ca' anajty yjotmicity. ¹⁴E co iich jadu'n oy n'ixyich co ca' ajcxy cuydungixy yajxon Jesucristo ytiy'ajt, chi iich nnimaayich Pedro mayjáy'agujc: "Peni miich judíoꝝyá, e ti m'ixmajtzní judíoꝝyá ycostumbre co ti mibicy Jesucristo, e ti m'ocuydumyib je huinma'ñ huidibi judíoꝝyá ca' cuydungixy, ¿nej tijy cham co adzip mdzachminaandäꝝy co yí' ajcxy huidibi ca' p yjudíoꝝyáity, copicy cuydúꝝgixipy judíoꝝyá ycostumbre, huidijaty miich ti m'ixmajtzní?"

Yí' judíoꝝyá ajcxy quipxyjaty miid jacpinjaty

¹⁵Jadu'n njacnimaayich Pedro: "Íꝝch etz miich judíoꝝyá iich ajt, huidibi ndaj'ajtim ndeedy'ajtim nañ judíoꝝyá. E ca' iich ajt njadu'nity nej jáy ajcxy ca' pi yjudíoꝝyáity, huidibi ca' cuydungixy

Dios ycötujcin je jecyip huidibi Moisés yjayhui'm. ¹⁶Miich Pedro iich ajt nnejhuiyim co jäy ajcxy ca' jëbi Dios yajpocyñihuächyii miid tim jëyi co ajcxy cuydungixy Dios ycötujcin je jecyip huidibi Moisés yjayhui'm. Co yi jäy ajcxy mibijccixy Jesucristo, huin'it janchtiy Dios yajpocyñihuätziiyb ajcxy. Nañ tim jadu'n iich ajt, ti nmibijcim je Cristo jigix jëbi Dios xyajpocyñihuaatzim. E ca' jëbi huaad Dios xyajpocyñihuaatzim ajt miid tim jëyi co ti nguyduunim Dios ycötujcin je jecyip. Ca' ni tüg jäy huidijaty jëbi Dios yajpocyñihuächyii, miid tim jëyi co cuyduuni Dios ycötujcin je jecyip."

¹⁷Co ajt nhuinma'n nbidaacim co nmibijcim Cristo jigix Dios jëbi xyajpocyñihuaatzim, huin'it je judíojäy ymi-naangixy co jibic-huinma'n nyajtuunim co ca' njaccuyduunim yi' ajcxy ycostumbre. ¿Nej mdiy je Cristo xyajtundigooyim jadu'n nej judíojäy ymi-naangixy? Ca' yjadu'nity. Ca' jëbi huaad je Cristo xyajtundigooyim. ¹⁸Co ixypy nmijpidaacim jadüg'oc Dios ycötujcin je jecyip, je huidibi ti n'ixmajtzim, jada ixypy ijxpejt'ajtp co ndundigooyim ma Cristo ytiy'ajt. ¹⁹Jecy'ajty co nguyduunich anajty Dios ycötujcin je jecyip, huin'it ca' anajty nbaadyich tiy'ajt nej jëbi huaad Dios xyajpocyñihuaachich, e jadu'n nipaady nej jihuiy ti n'ögyich. Paady ycixpi ti n'ixmachich je jecyip cötujcin, e ti nmijpidägyich Jesucristo ytiy'ajt jigix jëbi njactzinäyich miid Dios ycixpi. ²⁰Jadu'n nayjihuiyijich jadu'n nej jihuiy ti n'oc'o'cpich, jadu'n nej jihuiy ti ngruudzpetyich quipxyi miid Cristo. Jadachambi ca' n'octzinaaynich miid ngi'm jugy'ajtin ycixpi. Hue' je' je Cristo ymic'ajt etz ytiy'ajt ti chinaydacpicy ma iich njugy'ajtin. E jadu'n nej cham njactzinäyich miid iich nnin'icx, jactzinaaybich miid Dios y'ung ycixpi, nmijpidacypich Dios y'ung. Dios y'ung

ti xychocyich ti xyjihuiyich, e ti nayy-oxyii naydogyii ma yi o'cin miid iich nbocy ycixpi. ²¹Ca' nniyajtigoya'nich je may'ajtin je oy'ajtin huidibi Dios ti tuuñ miid iich ycixpi. Co ixypy jëbi Dios xyajpocyñihuaatzim miid co ajt nguydunim Dios ycötujcin jëyi, huin'it ixypy ti ñaadig'aty je Cristo co y'o'cy miid ajt nbocy ycixpi.

Je ycötucin huidibi Moisés yejc o je mibijcin

3Janch loci miich ajcxy migügtijc huidibi tzinaayb jim Gálatas naaxjot. Ti jäy ajcxy xyajhuinma'nydigooogixy miid jibic-huinma'n. Paady ycixp mdzach'ixmadzaangixy je Dios ytiy'ajt. Iich oy njacapxhuächyich ma miich ajcxy mhuinduu je tiy'ajt jadu'n nej Cristo yajcrudzpejti miid iich ajt nbocy ycixpi. ²Yi' nyaj'amidooyb: ¿Nej ti mbaatcixy Dios yjihui'n ymic'ajt miid co mdzachcuyduuni Dios ycötujcin je jecyip? o ¿Nej ti mbaatcixy Dios yjihui'n ymic'ajt miid co ti mmidoogixy Jesucristo y'ayuc e ti mmibijccixy? Hue' janchtiy ti mbaatcixy Dios yjihui'n ymic'ajt co ti mmibijccixy Jesucristo, ca' nminaanim co ti mguydungixy Dios ycötujcin je jecyip. ³Co Dios oga'n yjihui'n xy'adigiigixy xyjottigiigixy, chi mguychinaaygixy Jesucristo ytiy'ajt nej Dios yjihui'n xyhuinma'nymoogixy. ¿Nej co cham miich ajcxy mloci huinma'n mdzachtungixy? Jadachambi jadüg'oc mdzachtunaangixy mgi'mhuinma'n. ⁴¿Nej naadig'igixpi miich ajcxy tzaachypi ti mminajxcixy ti myajnajxcixy miid Cristo ytiy'ajt ycixpi? Janch naadigi' jadu'n tzaachypi ti mminajxcixy ti myajnajxcixy, pen janch tücciyi ti m'ixmájtzcixni Cristo ytiy'ajt. ⁵Jada nyaj'amidoogixyp: ¿Nej ti Dios yjihui'n ymic'ajt xy'adigiigixy xyjottigiigixy etz tuñ mijhuinma'n ma

miich ajcxy miid co ti mguydungixy Dios ycötujcin je jecyip? Ca' yjadu'nity. Hue' Dios xy'adigiyygixy xyjottigiyygixy etz tuñ mijhuinma'n miid miich ajcxy miid co ti mmidoogixy Jesucristo ytiy'ajt etz ti mmibijccixy.

⁶Jadu'n ymiñ cojay ma Dios ñecy co Abraham mibijcy Dios, e co yí' mijpidacy Dios y'ayuc jadu'n nipaady nej jihuiy Dios yhuinmecxi ypocy, jigix jébi y'ity tudägy ma Dios yhuinduu. ⁷Jadu'n yjajty miid Abraham. Je' ymibijc Dios, e yajpocyñihuaatzí Dios, jébi ñaydijyii tudägy jäy ma Dios yhuinduu.

⁸Dios jecy'ajty yajnihuinmayiyy co yajpocyñihuaadza'n je jäy ajcxy huidibi ca' yjudíojäyity, jébi ajcxy ñaydijyii tudägy jäy ma Dios yhuinduu, miid co ajcxy mijpidägipy je may'ajt huidibi Dios ytu-namyb miid yí' ajcxy ycixpi. Paady ycixpi jaaybety ymiñ ma Dios ñecy co jadu'n Dios miidmiydac Abraham jecy'ajty co yí' huidibi ca' yjudíojäyity ypaadipy ajcxy y'alma ñidzoocin, com jadu'n Dios yminañ: "Miid miich tüg m'ap m'oc may'ajt oy'ajt nduna'nich miid naaxhuiñyjäy ajcxy ycixpi." ⁹Paady ycixpi jadu'n nej jäy ajcxy tüg'óciy pinjaty mibijcp Dios, Dios may'ajt tunamb miid yí' ajcxy ycixpi co mibijccixy, tim jadu'n nej may'ajt tuun miid Abraham.

¹⁰Dios chaachytunamy jäy ajcxy miid ypocy ycixpi, pinjaty huinma'n tzachpidacp co y'alma ñidzoocin padaangixy miid co cuydungixy Dios ycötujcin je jecyip. Com jadu'n jaybety ymiñ ma Dios ñecy: "Dios chaachytunamyb jäy ajcxy miid ypocy ycixpi, pinjaty ca' mijpidägy tüg'óciy Dios ycötujcin, etz nañ jadu'n pinjaty ca' cuydundäy jada cötujcin."

¹¹Jadachambi miid je ayuc huidibi ti nyajnijayiygixy ma jada necy, jébi miich ajcxy mnejhuñhuip co ca' ni pinjäy jébi Dios yajpocyñihuaächyii miid huidijaty ti tungixy co cuydungixy Dios ycötujcin je jecyip. Com jadu'n ymiñ

jaybety ma Dios ñecy ma Dios jadu'n ymina'n: "Yí jäy ajcxy pinjaty mibigip iich n'ayuc, yí' ajcxy nyajpocyñihuaadza-amybich jébi ajcxy y'alma paadip ñidzoocin." ¹²Dios ca' jadu'n ymina'n ma yí' ycötujcin huidibi Moisés yjayhui'm co jébi nmijpidaacim, e huin'it Dios xya-jpocyñihuaatzim. Hue' je' ymina'n ma ycötujcin co jébi xychaachytuunim miid ajt nbocy ycixpi. Com jadu'n ymiñ jaybety ma Dios ñecy: "Yí jäy ajcxy pinjaty cuydumb Dios ycötujcin huidibi Moisés ycojay, copicy cuydundähuip, ni ma ycatundigoyipy."

¹³Cristo xynihuaanim xyajtzoozim ma anajty Dios xychaachytunanim miid co ca' nguydundaayim Dios ycötujcin je jecyip. Cristo ci'm ti yajnicxy je tzaachypi huidibi Dios ajt xymöhuaanim anajty. Com jadu'n jaybety ymiñ ma Dios ñecy: "Pinjaty anajty yajmijxotzpejtp ma tüg cruudz, hue' anajty je' yco'ayooyb ypocy tiibi tuñ." ¹⁴Cristo o'c je' miid iich ajt nbocy ycixpi, jigix Dios jébi cuyduñ yí' y'ayuc jadu'n nej yaj'ahuaniyy Abraham jecy'ajty, co may'ajt tuna'n miid yí' jäy ajcxy ycixpi huidibi ca'p yjudíojäyity, etz nañ jadu'n may'ajt tuna'n miid iich ajt ycixpi, jigix jébi iich ajt nbaatim je Dios yjihui'n co nmibijcim je Cristo.

Je cötujcin huidibi Moisés yejc etz huidibi Dios y'ahuaniyy

¹⁵Migügtijc ajcxy, ngapxticxaamybich jadu'n nej Dios ti tuñ miid tüg iixpejt nej jäy ajcxy ytuñ. Co ixypity tüg jäy necy yajcojy ma nigapxy jadu'n nej ypidägy yajhui'ma'n, e co yajcojtäy je necy, e chi firmijyy, e nañ jadu'n je tescigo ajcxy yfirmijyy, huin'it ca' huaad pinjaty nixigy yajxigy jada tiy'ajt, e nañ jadu'n ni ca' huaad yaj'ungiy. ¹⁶Cuenditungixy Dios y'ayuc ytiy'ajt, Dios ma yí' y'ayuc yaj'ahuaniyy Abraham etz tüg yí' y'ap y'oc co may'ajt tuna'n miid yí' ajcxy

jëyi. Ca' nminaanim Dios y'ayuc ymina'n co Dios yaj'ahuaniiy Abraham co may'ajt tuna'n miid tüg'óciy yí' y'ap y'oc. Hue' je'Dios y'ayuc ymina'n co may'ajt tuna'n miid tügpajc yí' y'ap y'oc, je' je' je Cristo. ¹⁷Dios ca' yí' nixígy yajxígy ytiy'ajt huidibi jayijp ymoy Abraham co yajnguejxy ycötujcin yí Moisés. Co Abraham y'o'cy, ti anajty ñajtninicxiyñi mi-daax mig'opx ja'lipxmajc jimijt, chiini oy Dios möy Moisés yí' ycötujcin. Tim jadu'n nej ca' huaad yajtigach je jäy ñecy ma nigapxy jadu'n nej ypidägy yajhui'ma'n, nañ tim jadu'n ca' huaad Dios yajtigach y'ayuc huidi yajnimay Abraham jadu'n nej may'ajt tuna'n miid naaxhuiñjäy ajcxxy ycixpi. ¹⁸Dios y'ahuaniiy yí' ytiy'ajt ma Abraham jecy'ajty co may'ajt tuna'n miid yí' y'ap y'oc ycixpi etz miid tüg'óciy naaxhuiñjäy ajcxxy ycixpi. Co ixxyipy jëbi jäy padaangixy y'alma ñidzoocin miid huidibi ajcxxy ytumyb co ajcxxy cuyduuni Dios ycötujcin je jecyip, ca' ixxyipy may'ajt ti tuñ co ti quexy je Cristo ya naaxhuiñ co jäy yajnihuädzip.

¹⁹¿Ti ycixpi Dios co moy Moisés je cötujcin huidibi ycojay? Hue' je' Dios moy jada cötujcin jigix jëbi niguëxígy co jäy ajcxxy ca' ycapxymidoogixy. Tunamb anajty Dios ycötujcin huidibi Moisés ycojay mabaad ti quexy ya naaxhuiñ yí' y'ung, je' je' je Cristo, je Abraham y'ap y'oc huidibi yajpocyñihuätzp jäy ajcxxy. Dios ycötujcin hue' je' yajnguejx Moisés miid ángeles ajcxxy. E chi Moisés capxnajxy ma ymigügtjic ajcxxy. ²⁰Co Dios ti quexy yí' oybi y'ayuc ya naaxhuiñ miid y'ung, paady ycixpi Dios ca' tzocy co huingbi capxnaxipy yí' y'ayuc. Dios etz Dios y'ung tú'ciy yí'.

Tigixpi Dios je Moisés cötujcin yejc

²¹¿Nej mdijy ca' ñaybadyii yí' Dios ycötujcin huidibi Moisés ycojay, miid je ayuc huidibi Dios yajnimay

Abraham? Naybaatip ajcxxy y'ayuc. Co ixxyipy cayejcy Dios cötujcin ma jëbi jäy ajcxxy y'alma ñidzoocin padaangixy, huin'it ixxyipy jëbi nbocyñihuatzim co ixxyipy nguyduunim yajxon jada cötujcin. ²²Ca' yjanchity co jëbi Dios xyajpocyñihuatzim miid co tijaty nduunim. Com ma Dios y'ayuc ymiñ cojay co nidüg'óciy jäy ajcxxy ti ytundigooy, ac pocy ymiid ajcxxy. Jadu'n Dios y'ayuc ymina'n, jigix jëbi Dios yajpocyñihuäch tüg'óciy pinjaty mijpidacp Jesucristo, jadu'n nej yajnimay Abraham jecy'ajty co jadu'n tuna'n.

²³Ca'ni anajty Cristo ymiñ ya naaxhuiñ, huin'it anajty Dios ycötujcin ytuñ, yajpocycäy jäy ajcxxy, e ca' Dios yajcomidoy jäy ajcxxy ypocy. Jadu'n nej jihuüy jäy ixxyipy ypujxtjic'ñaaygixy e ahuijxcixy mina je juez ytiydunáanigixy. Jadu'n anajty n'ijtim jadu'n nej jihuüy nbujxtjic'ñaayim, ixti cooni Jesucristo ymiñ ya naaxhuiñ yajpocyñihuatzp. ²⁴Jadu'n anajty Dios cuend'aty yí' judíojäy anajty miid ycötujcin huidibi Moisés ycojay. Tim jadu'n nej jäy cuend'aty huingjäy y'ung. Jadu'n anajty Dios cuend'aty judío jäy ajcxxy ixti cooni Jesucristo ymiñ ya naaxhuiñ jëbi yajpocyñihuäch jäy ajcxxy. ²⁵Jadachambi co Jesucristo ti y'oy ya naaxhuiñ, e ti nmibijcim (tzojcingíx) yí' ytiy'ajt, paady ycixpi cham ca' n'oc'ijtim cuend'aty miid Dios ycötujcin huidibi Moisés ycojay.

²⁶Com miich ajcxxy ti mmijpidaacixy Jesucristo ytiy'ajt, paady ycixp jëbi nidüg'óciy miich ajcxxy nayd'ijigixy Dios y'ung. ²⁷Tüg'óciy miich ajcxxy huidijaty ti mniibejtciy, ti mniibejtciy jigix jëbi mdügmujeccixy miid Cristo, jadachambi niducy m'ijtcixy miid Cristo. ²⁸Nidüg'óciy miich ajcxxy ti mgöbijecixy Jesucristo jadu'n nej ajcxxy mHuindzin. Jadu'n miich ajcxxy judíojäy etz nañ jadu'n ca'pi yjudíojäyity, nañ jadu'n mi-

ich ajcxy midumbidijc etz miich ajcxy huidibi ci'm nay'ane'mip, miich ajcxy yéydijctijc etz miich ajcxy töxyjäydijc; tú'ciy miich ajcxy myajpattaaygixy ma mHuindzin Jesucristo. ²⁹Huenpinity miich ajcxy co mmijpidaaccixy Jesucristo, huin'it jébi ajcxy mnaydijiyb Abraham y'ap y'oc, e huin'it jébi mbáatcixipy tzi-naydac jiiby tzajpjoty, je huidibi Dios yaj'ahuaniy Abraham, Abraham y'ung y'anäg etz Abraham y'ap y'oc.

4¹⁻² Cha jadüg iixpejt nyajnimäyich miich ajcxy huidibi capxtcxp Dios ytiy'ajt. Tüg comeñyjäy ymang hue' anajty mutzni pi'cni je' anajty jédaanip yteedy ypidägy. E chi yteedy tüg jäy yajnbicy huidibi jébi cuend'aty je pidägy etz je pi'c'anäg mabaad paady je tiempo mina ycidiñihuiygy je pidägy. Je comeñyjäy y'ung com co anajty ca'ni yeegy, ane'my anajty y'ity, tim jadu'n nej ane'my y'ity je jäy huidibi midumb. ³Tim jadu'n nej je comeñyjäy y'ung anajty y'ity ane'my, nañ tim jadu'n iich yi judíojäy ajcxy ane'my anajty n'ijtcixyich co anajty ca' tiydudägy naydijiygyxixyich Dios y'ung. ⁴⁻⁵ Co oy Dios yajhuaad'ajtni, chi oy quejxni y'ung ya naaxhuiñ. Yi' y'ung ma'xung'ajt judíojäy, jigix jébi codinäy jäy ajcxy ma Dios ycötujctac. Nañ jadu'n yi' ma'xung'ajt judíojäy jigix jébi yajpocynñihuäch yi jäy ajcxy huidibi ti yajpocycähuigixy Dios ycötujcin huidibi Moisés ycojay. Dios ti quexy y'ung jigix jébi xycodinaayim miid ajt nbocy ycixpi, e jadu'n Dios jébi xycöbijci jadu'n nej jihuüy xyci'm'ung'ajtim.

⁶Jadachambi miid co naydijim Dios y'ung, paady ycixp Dios ti xy'adigiiyim ti xyjottigiiyim yi' yjihuiñ ymic'ajt, paady ycixp ajt minaanim co Dios ajt nDeedy'ajtim etz nminaanim: "¡Padre Nuestro!" ⁷Miid co miich ajcxy ti mmibijccixy Jesucristo, jadachambi ca' ane'my m'oc'ijtcixyñi ma Dios

ycötujcin je jecyip, jadu'n nej je jäy ytumbidijc miidity ane'my. Paady ycixp jébi Dios xymóoygixipy jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy, jadu'n nej Dios miidity jugy'ajtin. Jadachambi miich ajcxy Dios xy'ung'ajt, etz jébi mbáatcixipy pidägy ma Dios.

Pablo yjotmaybaady miid je mibijcpidijc ycixpi

⁸Jecy'ajty ca' anajty mnejhuyigixy Dios ytiy'ajt tiydudägy, ooy anajty m'ojadajtcixy oyñiti huidibi ca' ymic'ajt miidity. E ca' anajty m'ojadajtcixy je Dios tzajpjoty hidibi mic'ajt miidity. ⁹Jadachambi ti mnejhuyigixy Dios ytiy'ajt etz Dios ti xycöbijccixy. ¿Nej co jadüg'oc mdzachnihuimbidaangixy yi judíojäy ycötujcin, ca'p ti mic'ajt miidity, huidibi ti m'ijxmajtzcixy? E jadüg'oc xy'ane'myigixy je judíojäy ycötujcin. ¹⁰Jadachambi mdzachcuy-dunaangixy judíojäy ycostumbre, jadu'n nej ajcxy myajmij'ajtcixy xiibo' xiiijimijit. ¹¹Huinmaaybich ooy miid miich ajcxy ycixpi co naadigi ti nyaj'ixpicixyich miich ajcxy. Ninigoob ayoohuañ iich ndung ma miich ajcxy.

¹²Migügtijc ajcxy, cham may'ajt nbijctzooyich ma miich ajcxy. Yajtügiiygix yi mhuinmañ jadu'n nej iich nhuinmañ. Iich ti nyajtügiiyich nhuinmañ miid miich ajcxy mhuinmañ co ti n'ixmachich yi judíojäy ycostumbre. Je taab anajty n'ityich miid miich ajcxy, ca' miich anajty ajcxy iich n'ayuc xyjijpcogapxiyi. ¹³Miich ajcxy mnejhuyiyb co anajty n'ityich ma miich ajcxy, pumäy iich anajty nyajpaady miid yuu pa'm ycixpi, paady ycixp iich jim jecy nhuäcxijpyich, ngapxhuäcxxyich Jesucristo ytiy'ajt je jayijp'aty. ¹⁴Miid iich nba'm ycixpi ooy n'adzijpy miich ajcxy ma mjiin mdijc, e miich ajcxy ca' ti xy'ixtijy e ni ca' miich ajcxy ymidzijpich. Jadu'n iich miich ajcxy

xycöbijcy agujc jotcujc, tim jadu'n nej ixypy ti mgöbijccixy Jesucristo ci'm. ¹⁵ Jadachambi çti ti ytunyii ti yjadyii co ca' mmijotcujc'ajtcixy iich n'ayuc? Com nyejcich tiy'ajt co je taabi anajty oga'n jim n'ityich ma miich ajcxy co janch xypubedaambich miich ajcxy. Ixti mgi'm huin anajty ajcxy mjayajpidzimaangixyp etz xymöhuaangixyich anajty co iich ngaa'a'ixiy. ¹⁶ ÇNej iich ti n'ahuimbityich miich ajcxy mmidzip miid co ti nyajnimaaigyxy huidibi janchip?

¹⁷ Yi huindzindijc jim ma miich ajcxy huidibi xychachyaj'ixpijccixp huidibi ca' ytiy'ajity, ca' ajcxy oyhuinmañ miidity. Hue' ajcxy tzachtzocy co miich ajcxy m'ixmájtzcixip iich n'ayuc ndiy'ajt. Hue' ajcxy tzachtzocy co miich ajcxy yi' mgömayipy. ¹⁸ Iich njajotcujcich jadu'n co huingbi huindzin ajcxy jëbi xyaj'ixpijccixy. Nigoobi co ixypy jëbi ajcxy m'oy'ajtin mbaatcixy. Ca' oy copicyity co iich ci'm miich ajcxy nmiid'ijttiihuipy. ¹⁹ Migügtijc huidibi ooy ndzocy njihuüyich jadu'n nej jihuüy ngi'm'ung'ájtigixy, ooy tzaachypi ndzachjihuüyich miid miich ajcxy ycixpi jadüg'oc. Jadu'n tzaachypi njihuüyich jadu'n nej ungdaj tzaachypi jihuüy co y'ung yajma'xung'adañ. Njihuihuaamybich tzaachypi ixti cooni miich ajcxy anajty Cristo mhuinmañ xyaj'oyiyyi. ²⁰ Ooy iich njanay'ixpadañyii ma miich ajcxy cham cham. Njamiidcapxaangixy njamiidmiydägaangixy, chi ixypy tiy'ajt njacyajnimaaigyxy jac huädz. Ooy iich ndajy nmayich miid miich ajcxy ycixpi, nej n'ocjacnimaaigyxyipy.

Je Agar etz Sara y'ixpejt

²¹ Miich ajcxy huidibi mdzachcuy-dunamyb Dios ycötujcin je jecyip. Nmimaagyxy ajcxy, çnej ca'ni ajcxy midoogixy huidibi Dios ycötujcin

nigapxyipi? ²² Com Dios y'ayuc huidibi jaybetyip jadu'n ymina'ñ co Abraham ymiid anajty metz ymang. Tüg je'anajty ytaj'ajtip huidibi ypödumb'ajtpy. Je jadügpi ymang anajty ytaj'ajtip huidibi ytimytöxijc'ajtpy. ²³ Je huidibi je pödumbi y'ung'ajti, hue' je' ypi'c'ajty jadu'n nej pi'ctijc jadyii yma'xung'ajtcixy. Je huidibi Abraham ytöxyijc y'ung'ajti Dios je' miid ymic'ajty ypi'c'ajty, Dios ycuycduun y'ayuc huidibi yajhuinhuaniiy Abraham. ²⁴ Jada jihuimbit ayuc jadu'n yhuimbidzimyb: jada Abraham ytöxyjäy ajcxy metz iixpejt'ajtp jadu'n nej Dios ti ytuñ miid yi' yjäy. Je ypödumbi huidi anajty yxii Agar, yi' miid yquipxyi yi' Dios ycötujcin huidibi Dios ymoy Moisés ma je cop huidi yxii Sinaí. E tüg'óciy jäy ajcxy huidibi cuyduungixp Dios ycötujcin huidibi Moisés ycojay, ane'my ajcxy je' yaj'idyii, tim jadu'n nej tüg comeenyjäy ane'my yaj'ity yi' ytumbi ajcxy. ²⁵ Agar yi' nigix'ajtp je cop Sinaí jim Arabia ñaaxjot ma Dios moy Moisés je cötujcin. Agar je töxyjäy huidibi anajty pödumb, je' miid yquipxyi yi' judfojäy huidibi tzachcuyduungixp Moisés ycötujcin, etz nañ yquipxyi miid Dios y'it ya naaxhuiñ jim Jerusalén. Yi judfojäy etz y'ung y'anäg ajcxy huidibi tzach cuyduungixy Moisés ycötujcin je jecyip, ane'my ajcxy y'ity ma jada cötujcin, tim jadu'n nej jäy ajcxy huidibi tumb ma comeenyjäy, e y'ane'my ajcxy y'ijtcixy. ²⁶ Je Sara huidibi Abraham ytöxyijc'ajtpy, yi' miid yquipxyi iich ajt huidibi cuydumb je Cristo ytiy'ajt, e je Cristo yi' yajpat tzajpjoty. ²⁷ Com jaybetyity ymiñ ma Dios ñecy co mayjäy paada'ñ oybi ma Dios, com Dios jadu'n ymina'ñ:

Jotcugi' jadüg'oc miich Sara huidibi ca' y'ungbaady. Xic yäx miich miid jotcujc'ajtin, miich huidibi ca' ungmoy. Nigi ymayihua'ñ miich m'ap m'oc ca'ydi Hagar y'ap y'oc.

²⁸ Hich ajt huidibi nmijpidaacim Jesucristo tügiiyim miid Abraham ymang Isaac. Com jadu'n nej Dios cuyduuñ y'ayuc huidibi yajhuinhuaniiy Abraham co Isaac yma'xung'ajty, nañ tim jadu'n Dios cuyduuñ yí' y'ayuc miid iich ajt co je Cristo y'oy ya naaxhuiñ. ²⁹ Tim jadu'n nej Abraham ymang Ismael jecy'ajty midzip'ajty Abraham ymang huidibi Dios yajhuinhuaniiyi Abraham; nañ tim jadu'n yí jáy ajcxy huidibi tzachcuydungixp Dios ycötujcin je jecyíp, ooy ajcxy tzach midzip'adyii yí jáy ajcxy huidibi mibijcp Jesucristo. ³⁰ Ochuinmay miich ajcxy nej jaybetyity ymiñ ma Dios ñecy co jadu'n Dios nimay Abraham:

Yajpidzim ma mdijc je mbödumbi miid ymang. Com ca' jadu'n ytiy'ajtyity co je pödumbi ymang paadipy mich mbidägy. Yí' je' padamb je mbidägy huidibi miich mdöxyjyc ymang'ajtpy.

³¹ Migügtijc ajcxy, ca' iich ajt n'ocjadu'niñ nej je pödumbi y'ung y'anäg ajcxy huidi ane'my ijtp. Jadu'n iich ajt nipaady nej Abraham ytöxyjyc y'ung y'anäg huidibi ca' y'ane'my y'ity.

Cristo ti xyajnihuaatzim ma je cötujcin huidibi Moisés yeje

5 Je Cristo ti xyajpidzimim ma Dios ycötujcin je jecyíp ma anajty n'ijtim y'ane'my, jigix jébi tzojcingíx nguyduunim yí' ytiy'ajt. Mibijccixy tiydudägy Cristo ytiy'ajt, ca' m'ixmajtcixy. Ca' mni'ahuimbijtcixipy jadüg'oc Dios ycötujcin je jecyíp ma anajty m'ijtcixy tim jadu'n nej comeeñyäj ytumbi ajcxy y'ijtcixy ane'my.

²⁻³ Amidoo'ijtcix iich n'ayuc. Jadachambi iich Pablo minaambich pen miich ajcxy mgöbigamyb jada ayuc co copicy myajtiy'ajtihiipy, huin'it ñaadiğ'adañ co mmibijccixy Jesucristo ytiy'ajt. Ca' Jesucristo may'ajt

tuna'ñ miid miich ajcxy pen jadu'n m'ididza'ñ. Jadüg'oc nmina'ñich co pinjaty jadu'n ycuydunamyb tüg Dios ycötujcin, copicy ycuydundähuipy tüg'óciy. ⁴ Pen mijjp'ijxyp ajcxy co Dios xyajpocyniñhuátzaangixy miid co mguyduungixy tüg Dios ycötujcin, jadu'n nipaady nej jihuüy ti m'ixmajtcixni Cristo y'ayuc ytiy'ajt. Pen ca' mmijpidaaccixy je may'ajt oy'ajt huidibi Cristo ti tuñ ninigoob miid miich ajcxy ycixpi, huin'it ca' Dios xyajpocyniñhuátzcixipy. ⁵ Njijp'ijxim co Dios xyajpocyniñhuadzaanim jigix jébi naydijim tudägy ma Dios yhuinduu miid co nmibijcim Cristo etz miid co je Espíritu Santo xypubejtim. ⁶ Co nmibijcim ajt Jesucristo, Jesucristo ca' cuendituñ pen ti nyajtiy'ajttiiyim o pen ca'. Jéyi yí' tzocy co naychojcin nayjihuiiyim nidüg nidüg, e jada je' je ijxpejt co nmibijcim yí' ytiy'ajt.

⁷ Jayjip'aty oy yajxon anajty m'occuydungixp Jesucristo ytiy'ajt. ¿Pin ti xy'agapxiygixy co ca' mgapxymidohuaangixy tiy'ajt? ⁸ Yi jáy ajcxy huidibi ti xy'agapxiygixy ca' ajcxy tiy'ajt patcixy ma je Dios huidibi ti xyhuin'ijxim jigix jébi nmibijcim Cristo. ⁹ Miich ajcxy mnejhuiyb co jáy pidaaccixy levadura ma harina jich je levadura yajtiyiydaayb je jich. Nañ tim jadu'n jada anii huidibi jáy ajcxy ti pidaaccixy ma miich ajcxy yajtiyidähuamyb miich ajcxy mjet mhuinma'ñ. ¹⁰ Com iich nmibijcpich co ajt je nHuindzin Jesucristo oyhuinma'ñ xymöhuipy ajcxy, paady ycixp njijp'ijxypich co miich ajcxy mmibigaamyb iich ngapxy iich n'ayuc. Dios chaachtunipy je jáy ajcxy huidibi ti xyajhuinma'nydigoogixy. Oy ooy yjamij yjajanchity ajcxy, ca' ytimyñéjity, Dios yí' ajcxy tzaachtunib.

¹¹ Migügtijc ajcxy, co ixipy yjanchity co iich ngapxhuäcxyich co copicy

nidüg'óciy jáy yajtiy'ajttíhuipy, ¿nej co je'ni chambaad judíojáy xychach'ixhuidityich xychachpahuidityich? Pen ca' ixypy xy'ixhuidityich xypahuidityich jadu'n nipaady nej jihuüy nyaj'ixpicyich co je Cristo ca' y'o'cy miid íich ajt nbocy ycixpi. ¹²Yi' huidi ajcxy xyajhuinma'nydigoogyixyp, ooy ixypy y'oyity co ixypy ajcxy xypuhuäctuatni tüccíyí.

¹³Dios miich ajcxy ti xymijhuoogixy ma yi' ytiy'ajt jemybi jigix jébi m'ixmájtzcixni je Dios ycötujcin je jécyp, etz tzojcingíx mijpidägipy Cristo ytiy'ajt. Dios ti ajcxy mdü'aa xy'ahuaatzi, per ca' huaad mduungixy je jibicpi huidibi mjot mhuinma'n chachñijot'ajtcixpy. Hue' a'oy naymi'oyjäy'ájtigix nidüg nidüg, naybubéjtigix miñ xyipy. ¹⁴Dios y'ayuc ymina'n: "Mi'oyjäy'adipy mmijjin mmidijc, tim jadu'n nej miich ajcxy mdzocy co mmijjin mmidijc xymi'oyjäy'adipy." Co jadu'n ajcxy mnaymi'oyjäy'adiiyb miñ yxipy, ytimyñipatyp jadu'n nej jihuüy ti mguydundäy tüg'óciy je Dios ycötujcin. ¹⁵Pen miich ajcxy mnaymidundigooyip etz mnaymijotma'tip miñ xyipy, ca' yjetyity co ci'm anajty jadu'n mdzachnayyajhuinma'nydigóoyigixy miñ xyipy.

Je jugy'ajt huidibi yi Espíritu Santo yejcpy

¹⁶Jada capxhuijin íich miich ajcxy nyajnijayiyb. Cuychinaaygix je Dios ytiy'ajt jadu'n nej je Espiritu Santo xyhuinma'nymoogyixy ajcxy. Ca' mguyduungixy je jibic-huinma'n huidibi mdzachnijot'ajtcixyp ci'm. ¹⁷Je jibic-huinma'n huidibi mdzachnijot'ajtcixyp, hue'yimidzip'ajtpy je oybi huinma'n huidibi je Espiritu Santo xymoogyixp. Dios y'ayuc obyí ca' ñaygodigíyíi miid miich ajcxy

mjibic-huinma'n. Paady ycixp miich ajcxy ooy mjacuydunaangixy Dios y'ayuc, e ca' ajcxy mmimadäga'n ñicxy mguydundaangixy. ¹⁸Pen tzojcingíx mguyduungixy je Cristo ytiy'ajt huidibi Dios yjihui'n xymooyb ajcxy, huin'it ca' copicy mguydúngixipy Dios ycötujcin je jecyp.

¹⁹Com nnejhuíydaayim jadu'n nej jáy ajcxy yjot yhuinma'n tzachnijot'ajtcixy jibicpi. Jadu'n nej yéydijctijc tzachmigapxtigoyaangixy töxyjäydijc; e nañ jadu'n nej töxyjäydijc ajcxy ooy yéydijctijc tzachmiid'ügangixy etz miid'edzaangixy etz ma yijiibi ji ajcxy yhuinma'nydigoogyixy.

²⁰E nañ nnejhuíyim jadu'n nej jáy ajcxy tzach'ojadajtcixy tzachhuingoxtinaangixy je huidibi jáy ajcxy ci'm ti yajcojy, etz nej jáy ajcxy tzach'ojadajtcixy tzachyajtunaangixy caxpojepidijc, nej jáy ajcxy ymigüg tzachmijotma'tcixy; nej jáy ajcxy ca' tzip yjot'ambijccixy miid yinjaty huenjaty ayuc; nej jáy ajcxy tzachmidzip'ajtcixy ymigügtijc; nej jáy ajcxy tzachyajca'oy'ijxcixy ymigüg co tijaty miidity; nej jáy ajcxy chachnaybijc-huäcxáanigixy, huidibi abicy tzachmiid'adamb yjäy.

²¹E nañ nnejhuíyim jadu'n nej jáy ajcxy abijctigíhuaangixy tijaty ymigüg ymiid; nej jáy ajcxy ymigüg yaj'o'ccixy; nej jáy ajcxy nijot'ajtcixy ügii etz adzuuhuididii agoodzhuididii, etz yi jáy ajcxy huidibi tzachnijot'ajtcixp yi jadu'mbi huinma'n. Íich miich ajcxy cham njacyajnimaangixy jadu'n nej íich jayijp'aty ti n'ocnigapxpich, co yi jáy ajcxy huidibi yi jadu'mbi jibic-huinma'n chachnijot'ajtcixp jadu'n nej cham ti nijayiygixy, ca' ajcxy tzinaydac paadaangixy ma Dios y'ane'my.

²²Hue' ajt jadachambi nejhuíydaayim je oybi huinma'n huidibi Espiritu Santo yejcpy. Co yi jáy ajcxy huidibi

ymiid Dios yjihui'n̄ ymic'ajt ma yjot yhuinma'n̄, hue' ytungixyp ajcxy yi oyjäy'ajtín miid ymígügtjic; miid ajcxy xondaacin etz miid ajcxy jotcujc'ajtín; etz ymímecxtujcixyp ymígügtjic; etz chojccixyp yjihuiyigixyp ymígügtjic; etz ytungixp oybi; etz tudägy yjäy'ajtcixyp, ²³ nicy xeemy yjäy'ajtcixyp ma ymígügtjic; etz c'i'm yajxon ñay'ané'migixy ma yi oybi. Ca' ji huingbi cötujcin huidibi jada oybi huinma'n̄ jijpcogapxihuipy. ²⁴ Tüg'óciy jäy ajcxy pinjaty Jesucristo Huindzin'ajtp, mimadacyp ajcxy yi jibic-huinma'n̄ huidibi c'i'm nijot'ajtcixyp miid Cristo ymic'ajt. ²⁵ Miid co nmiid'ajtm̄ je Espíritu Santo ymic'ajt ma ajt ndzinaayin njugy'ajtm̄, paady ycixp tzoc tzinaayim jadu'n nej xy'ane'mim xyhuinma'ñymooyim je Espíritu Santo.

²⁶ Ca' huaad amij agix ndzach-nayjihuiyim, etz nañ jadu'n ca' huaad nmígügtjic nyajjotma'tim; etz ca' huaad ni ti nyajca'oy'ijxim.

Naybubéjtigixy miñ xyipy

6 Mígügtjic ajcxy, pen mbatpy tüg mígüg huidibi jibic-huinma'n̄ ti ymímadagyii, miich ajcxy huidibi mimadacyp yi jibic-huinma'n̄ miid Dios ymic'ajt mbubéjtcixipy jada mígüg, e co mbubéjtcixipy jada mígüg, nigi jotmic mmigapx miid oy gapxy oy ayuc. Naygüend'adii ajcxy c'i'm, ca'ydi jibic-huinma'n̄ xymimadaaccixy. ² Naybubéjtigix nidüg nidüg pinjaty ayo'n jotmay miid. Co jadu'n mdúngixipy, hue' anajty ajcxy mguydungixyp Cristo ycötujcin huidibi ti xymooyim ajt.

³ Pen ji pin ñayjihuiyii amij agix etz chach naygómaya'ñyii c'i'm co chach y'oyjäyity, ca' je' choobaady ma Dios yhuinduu. ⁴ Jébi nidüg nidüg jäy ñayjihui'ñybigyii nej chinäy

yjugy'aty, pen oy o peni ca'y'oyity. Peni ycuychinaayb yajxon Dios ytiy'ajt oybi, jotcujc ñayjihuihuüyb je' c'i'm e ca' huaad yajquipxiy chinaayin miid huingbi. ⁵ Nidüg nidüg jäy c'i'm chinaayin jébi yajnicxy nej Dios jäygidägy. Ca' huaad ni'ijxtüdy nej ymígüg jibic-huinma'n̄ miidity.

⁶ Yi jäy ajcxy pinjaty ti ixpicy Dios y'ayuc ytiy'ajt, copicy co möhuipy tijaty yajmayajtpy je huindzin tiibi yaj'ixpigyii.

⁷ Ix ajcxy c'i'm mnayhuin'ingix com Dios ca' yi' ni pin huaad nixigy yajxigy. Com pen miich ajcxy jibic-huinma'n̄ mdumyb, Dios xychaachytunip ajcxy. Pinjaty oybi tuumb, nañ ypaadipy oybi, e pinjaty jibicpi tumb, nañ jibicpi ypaadipy. ⁸ Pinjaty jibic huinma'n̄ tum jadu'n nej jibicpi tzach-nijot'aty, co y'ögipy yi' y'alma ñicxip ayoodactuuby. Pinjaty cuydumb Dios ytiy'ajt jadu'n nej je Espíritu Santo huinma'n̄ ymöyii, co y'ögipy yi' y'alma huingbi jugy'ajtm̄ ypaadamyb huidibi nimina ycaacixy ycaatigooy huidibi je Espíritu Santo möhuüb. ⁹ Peni nduunim jabom jabom oy huinma'n̄ ca' huaad ndz-ijpim, jébi nmecxtujcim ixti cooni anajty nbaatim oybi ma Dios. E ca' huaad njot-metzciyim. ¹⁰ Tzoc oyjäy'ajtín tuunim ma nidüg'óciy jäy ajcxy, jadu'n nej Dios xyhuinma'ñymooyim. Nigi tzoc pubejtm̄ nmígügtjic huidibi mibijcp mijpidacp Cristo.

Ane'min, capxhuijin etz capxpocxin huidibi cijxnip je necy

¹¹ Ijxcix huindicxcix jada letra mijjatypi huidibi iich c'i'm njaayb, com ndzojcpyich co mnejhuüyigixipy nej yam nijayiygixy. ¹² Yi jäy ajcxy huidibi mibijcp co Cristo o'cy ma yi cruudz miid ajt nbocy ycixpi etz nañ jadu'n mijpidacp yi tiy'ajttihuüi, hue' ajcxy tzach ñaygómayaanigixy

ma yi judíojäy ajcxy, jigix ca' pin y'ixhuididiy ypahuididiy. ¹³Yi huidi ajcxy tzach mijpidacp tiy'ajttihui, nañ ni ca' ajcxy cuydundäy tüg'óciy jada Dios ycötujcin je jecyip. Hue' yi' ajcxy tzojccixy co miich ajcxy myajtiy'ajttihuij jigix ajcxy jēbi ñaygömáayigixy miid co miich ajcxy ti myajtiy'ajttiyigixy. ¹⁴Yi jäy ajcxy huidibi jim yaj'ixpijcp anii, ci'm ajcxy chach ñaygömáayánigixy. Per iich ca' jadu'n naygömáayáñiyijich miid huidibi ndumyibich huidibi nyaj'ixpijcp yich. Hue' janchtiy ngapxpadaamybich iich ajt nHuindzin Jesucristo ytiy'ajt, jadu'n nej yajcrudzpejti miid ajt nbocy ycixpi. Co ti nmibicyich Cristo Jesús, huin'it ti n'ixmachich je naaxhuiñyjäy yjibic-huinma'ñ. E paady cham ni nga'ocnijot'ajtnich yi jibic-huinma'ñ. ¹⁵Co nmibijcim Jesucristo, oy ixypiy

ti nyajtiy'ajttiyim o oy ixypiy ca' ti nyajtiy'ajttiyim, ca' ma choobaady. Huidibi tzoubatp yi' je' co nmibijcim Jesucristo, etz co nmiid'ajtim jemybi jot huinma'ñ. ¹⁶Huen Dios xyajjotcugihuij etz xypa'ayoohuij, etz nañ jadu'n yajjotcugihuij etz pa'ayoohuij nidüg'óciy jäy huidijaty cuydumb Cristo ytiy'ajt, tüg'óciy Dios yjäy janchypi tiydudägypi.

¹⁷Jadu'n nej jadachambi, etz jadu'n nej xi tiempo jacmiimb jaccidaacp, ca' iich pin huaad xyjac'amayiyich, com nmidich je tiy'ajt ma nninixich jadu'n nej jäy ajcxy ti xyhueenduñich ti xychaachytuñich miid co ti nduñich miid Jesucristo ycixpi.

¹⁸Migügtijc ajcxy, huen iich ajt nHuindzin Jesucristo tunipy nigi may'ajt oy'ajt ma miich ajcxy. Jadu'n jada ngapxycixyich. Amén.

EFESIOS

*Yi Necy Huidibi San Pablo
Yajniguejx Je Mibijcpidijc Jim Efeso*

1 Hich Pablo, Dios jadu'n tzojcp co Jesucristo ti xyajñibicyich co n'apóstol'adipyich. Jada necy cham nguejxypich jim Efeso ma yi jäy ajcxy huidibi Dios yjäy'ajtíp, yí ajcxy huidibi mibijcp tudägy Cristo Jesús etz huidibi ajcxy yajpatp ma yí. ²Huen ajt nDios Teedy etz ajt nHuindzin Jesucristo may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy etz xyajjotcugihuip ajcxy.

Nej je Espíritu Santo conucy Cristo yjäy

³Tzoc iibaatim capxpaatim Dios iich ajt nHuindzin Jesucristo yTeedy. Miid co nyajpaatim ma Cristo, paady Dios ti xyconuucxim miid tüg'óciy huidi-jaty tzomb tzajpjoty. ⁴Dios ajt xyhuin'ijxim jecy'ajty, ca'ni anajty cojy macxy je naaxhuiñybi. Je' xyhuin'ijxim jigix jëbi nyajpaatim ma Cristo, etz jigix jëbi nyajpaatim ma Dios yhuindu huädz oy njot nhuinmañ, ca' ti bocy nmiid'ajtim. ⁵Miid co Dios ooy xychojcm xyjihuiiyim, paady ycixp yí capxcödujcy jecy'ajty, ca'ni anajty naaxhuiñybi yajcojy yaj'oyiy, co xycöbiganim nejjihuiy yci'm y'ung. Co Dios jadu'n quejxy je Cristo ya naaxhuingíxy, chi yí yaj'oyiyy nej jëbi xycöbijcm nej yci'm y'ung, e jadu'n xymiid'adaanim tzajpjoty. Dios jadu'n ytuñ jadu'n nej yí anajty tzocyin. ⁶Tzoc iibaatim capxpaatim Dios ooy miid co mijmay'ajt mij'oy'ajt tuuñ miid iich ajt ycixpi, co quejxy y'ung ya naaxhuiñ miid iich ajt nbocy ycixpi, jigix jëbi nyajpaatim ma yí y'ung, je' y'ung huidibi ooy tzocy jihuiy. ⁷Miid co Dios ooy xychojcm xyjihuiiyim paady ycixpi yí y'ung ñi'py

teemy yojcy co y'o'cy miid ajt nbocy ycixpi, ti ajt n'alma xyajñidzocim etz nbocy ajt ti xyhuinmeecxim. Co jadu'n ytuuñ, chi Dios mijmay'ajt mij'oy'ajt tuuñ miid iich ajt ycixpi. ⁸Co Dios jadu'n mijmay'ajt mij'oy'ajt tuñ miid iich ajt ycixpi, ti xyajhuinjihuiiyim ti xyajnejhuiiyim yí ytiy'ajt yí yhuinmañ. ⁹Dios yjäygidacpy jadu'n co ti xyajnejhuiiyim nej anajty miidity capxcöducy huidibi ca' pin jecy'ajty huinjihuiy. Nañ jadu'n Dios ti xyajnejhuiiyim nej ti yhuinmañypidacy jecy'ajty nej ytunañ anajty miid Cristo. ¹⁰Je huidibi Dios jecy'ajty ti yajnihuinmayiyy co tunañ anajty, ytunamyb yí mina anajty je tiempo ti yhuaad'ajtni. Dios ti yajnihuinmayiyy anajty co pidägañ tüg'óciy huidi yajpatp tzajpjoty etz tüg'óciy huidibi yajpatp ya naaxhuiñ ma tüg ane'min, e je Cristo je' ane'mamb nigohuajc'adamb tüg'óciy.

¹¹Tüg'óciy tijaty tuni yjajti jiiyy tzajpjoty etz ya naaxhuiñ Dios jayijp capxcödujcy. Hich ajt huidibi nyajpaatim ma Cristo, Dios ti xyhuin'ijxim jecy'ajty co oga'n je naaxhuiñybi chondacy jigix jëbi nbaatim tüg'óciy huidibi Dios xymöhuaanim. E tüg'óciy jada nicxy yjaty tim jadu'n nej Dios jayijp capxcödujcy, e Dios ytumyby jadu'n nej yí tzocy etz nej jäygidägy. ¹²Jadu'n Dios cuydumyby miid iich ajt ycixpi, huidibi jayijp ti nmibijcm ti nmijpidaacim Cristo, jigix jëbi nguydunim ma ajt ndzinaayin Dios ytiy'ajt, e jadu'n mayjäy capxpaadip etz ojadadip Dios miid yí ymij'ajtin etz yí y'oy'ajtin ycixpi. ¹³Nañ jadu'n miich ajcxy co mmidooy je ayuc tiy'ajt nej jëbi m'alma ñidzögipy ajcxy, e ti mmibijccixy Cristo, huin'it ajcxy myajpaatcixy ma yí, e je Dios yjihuiñ ymic'ajt huidibi miich ajcxy miid ma mjot mhuinmañ, je' nidiy'ajt'ajtp co myajpaatcixy ma Dios. Jada je' je

Espíritu Santo huidibi Dios y'ahuaniy jecy'ajty co xymöhuaanim. ¹⁴Jada Dios yjihuñ ymic'ajt jada je' nidiy'ajt'ajtp co nbadaanim it lugar ma Dios y'it. Dios xymöhuaanim it lugar ma yi' y'it co anajty xii tiempo yhuaad'ajtni huin'it Dios nihua'nañ yajnidzögañ pinjaty yjáy'ajtp ajcxy. Jadu'n Dios tunañ, jigix jébi ñich ajt n'ibaatim ngapxpaatim Dios miid y'oy'ajtin ycixpi.

Pablo mibijctzoy Dios co huen ajcxy yajmoy huijy'ajt cuje'ajt

¹⁵⁻¹⁶Com ti nnejhuüyich jadu'n nej tydudägy miich ajcxy ti mmibijccixy ñich ajt nHuindzin Jesús, e nañ jadu'n ti nnejhuüyich jadu'n nej mdzojccixy mjihuüyigixy tüg'óciy huidibi mibijccixp Jesucristo. Paady ycixp jabom jabom co Dios nmibijctzooyich, nyajnajxpich jäygidaacin ma Dios miid miich ajcxy ycixpi. ¹⁷Mibijctzooybich Dios, nHuindzin Jesucristo yTeedy, je mijpi Dios Teedy, co yi' xymöhuip ajcxy je huinmañ je ixpijcin huidibi je Espíritu Santo yejcpy, etz nañ jadu'n xyajnejhuühuipy xyajhuinjihuühuipy ajcxy jac'oy yi' y'ayuc, e tüg'óciy nej yi' ti ytuuñ. ¹⁸Dios nmibijctzooybich miid miich ajcxy ycixpi, co xyaj'aniyip ajcxy mjot mhuinmañ miid yi' ytiy'ajt, jigix jébi mnejhuüyigixipy tijaty huidibi ajcxy m'ahuixyp ma Dios, nidüg'óciy miich ajcxy huidibi Dios ti huin'ixy. Nañ jadu'n jigix jébi mnejhuüyigixy nej ymijity yjanchity je pidägy huidibi Dios yegamyb miid tüg'óciy ajcxy huidibi Dios yjáy'ajtp. ¹⁹⁻²⁰Dios nmibijctzooybich jigix jébi ajcxy mnejhuühuipy jadu'n nej Dios ymic'ajt miidity. Je' ymic'ajt ca' ycixipy ytigoyipy, e ni pin ca quipxipy. Etz yi' ymic'ajt tumb ma ñich ajt njot nhuinmañ nidüg nidüg co ajt nmibijcim. Dios ti xyajnejhuüyim yi' ymic'ajt huidibi ymiid may'amy co yajjugypijcy jadüg'oc

Cristo co y'o'cy, etz nañ jadu'n ti pidägy Jesucristo mij'ane'mbi jiby tzajpjoty. Yi' ñaayb a'oy'amy ma Dios ymijc, etz ane'mdäy tüg'óciy naaxhuñ etz tzajp quipxyi miid Dios. ²¹Cristo jac mij'ane'min ymiid, jac mic'ajt miid, ca'ydí jacpinjaty huidibi jayajpatp tzajpjoty, etz huidibi jayajpatp ya naaxhuñ, huidibi cham tzinaayb etz huidibi jacjiini tzinähuaamni. Jesucristo cömay y'ity nigí, ca'ydí jac pin huidibi cham tzinaayb, etz huidibi jacjiini tzinähuaamni. ²²Dios ti pidägy tüg'óciy ane'min ma Cristo jébi ane'mdäy. Jadu'n nipaady nej jihuyí Cristo nihuäcpejtäy tüg'óciy ane'min. E nañ jadu'n Dios ti pidägy Cristo jigix jébi nigohuajc'adipy tüg'óciy mibijcpidijc. ²³Je mibijcpidijc jadu'n nipaady nej Cristo ñin'icx, paady ycixpi yi' ajcxy yajcixy yajca'pxy je Cristo y'oy'ajtin ymij'ajtin. E je Cristo yajcixtaayb yajca'pxtaayb tüg'óciy tijaty ji ajtp.

Dios chojcpy yjihuyb jäy ajcxy, paady ñidzoocixy y'alma

2Ca'ni miich anajty ajcxy mmibijccixy Cristo, ooy anajty mdundigooygixy miid Dios ytiy'ajt, ooy anajty ajcxy mbocymidity, e jadu'n nipaady nej jihuyí ti m'o'ccixy miid mbocy ajcxy ycixpi etz Dios xyajjugypijccixy huinjemy miid jemybi jugy'ajtin. ²Co ca'ni anajty miich ajcxy mgöbijccixy mmijpidaaccixy Cristo, ooy anajty mguydungixy naaxhuñjyá ajcxy ytiy'ajt, etz nañ mgapxymidoogixy anajty ajcxy je ca'oybi huidibi ane'mb je poj naaxhuñ, je ca'oybi huidibi tumb ma yi' jäy ajcxy yjot yhuinmañ huidibi ca' capxymidoogixy Dios. ³Ma je tiempo tiibi ñaxy, nañ jadu'n anajty ndzinaayim jadu'n nej yi' jacjadyi naaxhuñjyá ajcxy huidibi capxymidoob yi' ca'oybi. Ngapxymidoohuim anajty nnin'icx chojcin. Ndundigooyim

anajty miid ngi'mjot ngi'mhuinma'n̄. Nguipxyiyyim anajty miid yi jacjadyii naaxhuiñyäjy ajcxy huidibi Dios tzaachytunaanip miid ypocy ycixpi, etz nañ jadu'n nmihuaad'ajtim co Dios xychaachytuunim miid ajt nbocy ycixpi. ⁴⁻⁵Oy ixypiy iich ajt mihuaadity tzaachyp̄i miid ajt nbocy ycixpi, per Dios mij ooy ti xypa'ayoohuim, e mij ooy ti xychojcm̄ ti xyjihuiiyim, paady ycixp̄ tuuñ may 'ajt miid iich ajt ycixpi co yajjugypijcy je Cristo. E jadu'n quipxyi miid Jesucristo iich ajt nbaatim jemybi jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy ni mina. Jadu'n Dios may'ajt tuuñ miid iich ajt ycixpi co anajty nbadaanim o'cin miid ajt nbocy ycixpi. Miid co Dios may'ajt oy'ajt tuuñ miid miich ajcxy ycixpi, paady miich ajcxy ti mbatcixy jemybi jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy ni mina. ⁶Com jadu'n nipaady nej Dios xyajjugypijcm̄ quipxy miid Jesucristo, paady ycixp̄ Dios xymöhuaanim it lugar jiiby tzajpjoty quipxy miid Jesucristo. ⁷Jadu'n nej xii tiempo mimb cidacp̄ Dios jadu'n oy tuñ jigix jēbi tiy'ajt nmiid'ajtim jadu'n nej Dios xychojcm̄ xyjihuiiyim etz xypa'ayoohuim mijcajee, etz mijmay'ajt mij'oy'ajt tuun miid iich ajt ycixpi co nyajpaatim ma Cristo. ⁸Miid co Dios miich ajcxy ti xychojccixy ti xyjihuiiygixy, paady ycixp̄ yi m'alma ajcxy ti patcixy n̄dzoozin co ti mmibijccixy Jesucristo. Ca' nminaanim co tijaty ti mdungixy, paady ycixp̄ yi m'alma ajcxy ti patcixy n̄dzoozin. Hue' janchtiy Dios ti xymooygixy ninigoob ajcxy m'alma n̄dzoozin. ⁹Ca' nminaanim huin'it jāy ajcxy y'alma n̄dzoozin paadip̄ co oybi tungixy. Hue'janchtiy Dios jadu'n c̄m̄ ti yaj'oyiȳ ninigoob nej jāy ajcxy jēbi patcixy y'alma n̄dzoozin, jigix ca' pin jēbi huaad amij agix ñayjihuiiyii. ¹⁰Com Dios c̄m̄ ti oyduñ iich ajt njemybi

tzinaayin jugy'ajtin miid je may'ajt huidibi Cristo ytuun co y'o'cy miid ajt nbocy ycixpi. Jadu'n Dios tuuñ miid iich ajt ycixpi, jigix jēbi nduunim oyjāy'ajtin ma ajt ndzinaayin. Dios, jecy'ajty ca'ni naaxhuiñybi anajty chondacy, cojy macxy je tiy'ajt jadu'n nej yi' tzocy co nduunim oyjāy'ajtin.

Jotcuje cham n'ijtim miid Dios, com Cristo xyajpocyhuaatzim

¹¹Jadu'n miich ajcxy ocjāymejtzcodiñ nej miich ajcxy anajty myajpatcixy co anajty ca'ni mmibijccixy Jesucristo. Ca' miich anajty ajcxy mjudiojāyity, e ni ca' miich anajty ajcxy myajtiy'ajttiigixy nej huaad mnayd̄jigixy Dios yjāy. Paady ycixp̄ yi judiojāy ajcxy ymina'n̄ co Dios je' yjāy ajcxy, e miich ajcxy ca', miid yi'da'ajty co miich ajcxy ca' myajtiy'ajttiigixy. ¹²Co ca'ni anajty mmibijccixy Cristo, je huin'it tiempo, ca' anajty ajcxy myajpatcixy ma Cristo, etz ni ca' anajty judiojāy xycōbijccixy, etz ni ca' anajty mbadaangixy huidibi Dios y'ahuaniy ma yi judiojāy ajcxy, etz ni ca' anajty ti mijjp̄'ijxcixy ma Dios, etz ni ca' miich anajty ajcxy myajpatcixy ma Dios. ¹³Jadachambi, miich ajcxy huidibi jecy'ajty anajty ca' myajpatcixy ma Dios, jadachambi ajcxy myajpaady ma Jesucristo miid co yi' ñi'py teemy yojcy miid miich ajcxy mbocy ycixpi. ¹⁴Jesucristo c̄m̄ yaj'oyiȳ je tzip je capxy nej anajty iich ajcxy judiojāy etz miich ajcxy huidibi ca' yjudiojāyity naymidzip'ajtim, e cham jotcuje n'ijtim. Jesucristo c̄m̄ yajtigoy je judiojāy ycōtucjin huidibi anajty tzipojy capxycojy ma iich ajcxy etz ma miich ajcxy. Jesucristo yajtūgmujc judiojāy, etz huidi ca' yjudiojāyity. ¹⁵Jesús miid yc̄m̄ ninix̄c̄ yajtigoy je jecy'ajtypi cōtucjin co oy yaj'ōgyii crudzcixy. Co Jesús y'o'cy, huin'it yajtūgmujcy judiojāy etz huidibi ca' yjudiojāyity. Huin'it oy yaj'ahuimbity tūgpicy

jäy jemybi huidibi Dios yjäy'ajtp. E jadu'n ajcxy yajcixy yajmay je tzip capxy. ¹⁶Co Cristo oy yaj'ögyii crudzcíxy, huin'it yajcixy yajnaxy je tzip capxy jadu'n nej yi judíojäy anajty midzip'adyii yi' ajcxy huidibi ca' yjudíojäyity. Etz nañ huin'it Cristo yajtügmujoy yi judíojäy miid huidibi ca' yjudíojäyity. Paady ycixp Dios ycöbiga'nyii judíojäy ajcxy etz huidibi ajcxy ca' yjudíojäyity agujc jotcujc.

¹⁷Je Cristo miin anajty ya naaxhuin etz capxhuäcxy oybi tiy'ajt jadu'n nej jëbi ajt nbaatim jotcujc'ajtin ma Dios. Ycapxhuäcxy anajty ma miich ajcxy huidibi ca' yjudíojäyity, huidibi ca' anajty müdity Dios ytiy'ajt. Etz nañ jadu'n ycapxhuäcxy Dios ytiy'ajt anajty ma iich ajcxy judíojäy huidibi jamiid anajty Dios ytiy'ajt. ¹⁸Miid co Cristo may'ajt ti tuun co xy'adigiim xyjottigiim Dios yjihuin' ymic'ajt, paady ycixp nidüg'öciy iich ajt nyajpaatim ma Dios jadu'n nej tügpicy jäy, tanto judíojäy etz nañ jadu'n huidibi ca' yjudíojäyity. ¹⁹Paady ycixp miich ajcxy jadachambi myajpaady ma Dios. Jadu'n miich ajcxy myajpaady ma Dios tim jadu'n nej je jäy ajcxy huidibi tzinaayb ma yci'mgajp, ca' yjadunity nej adzinaaybi ajcxy. Paady ycixp tú'ciy miich ajcxy mnaygomájtzigixy ma Dios miid judíojäy ajcxy. Jadu'n miich ajcxy etz judíojäy ajcxy nipaady cham nej jihuüy ajcxy mdügjuugy mdügmigüg. ²⁰Miich ajcxy ti mmijpidaaccixy je tiy'ajt huidibi Jesús y'apóstol ajcxy ti capxhuäcxy etz je tiy'ajt huidibi Dios y'ayucnajtzcaxxiybi ti capxhuäccixy. E yi' ajcxy ytiy'ajt jadu'n nipaady nej poch'ijx ma chondägy. E Jesucristo yi' jëdu'n yajpatp nej tüg tzaa huidibi jaccopicyip ma je poch'ijx chondägy. ²¹Dios jadachambi tiempo ycojyp ymacxyp jadügpiy jäy huidibi yjäy'adaanip huidibi tügjijp mijpidaaccixy Cristo, huidibi tú'ciy ijtcixp miid

Cristo. Jadu'n jadyaabi tügpicy jäy nipatcixy nej tüg tijc ma jäy ajcxy Dios ojadajtcixy. ²²Miich ajcxy myajpatp ma Cristo quipxyi miid nidüg'öciy yi mayjay ajcxy huidibi mijpidacp Dios etz huidijaty mi'ijtp je Espiritu Santo ma ajcxy yjot yhuinma'n, jadu'n miich ajcxy mjogy'ajtin nipaady nej Dios chinaydac.

Pablo yi' je' miid cötujcin co capxhuäcxy Dios y'ayuc ma pin ca' yjudíojäyity

3 iich Pablo, nyajpatpich pujxtigoty miid co nduunich ma Jesucristo ytung ma miich ajcxy huidibi ca' yjudíojäyity. Paady ycixp nmibijctzooybich Dios miid miich ajcxy m'oy'ajtin ycixpi. ²Mnejhuüyb ajcxy com Dios mijmay'ajt ti tuun miid miich ajcxy ycixpi, paady yi' ti xyajniibicyich ngapxhuäcxiibich ma miich ajcxy yi' y'ayuc ytiy'ajt. ³Dios ti xyajnejhuüyich yi' ytiy'ajt huidibi jecy'ajty yüch y'ijt. Jada tiy'ajt yinjaty hueeñjaty iich miich ajcxy ti nni-jayiiygixy jayijp'aty. ⁴Co miich je necy mgapxip, huin'it ajcxy mnejhuühuipy co iich nnejhuüyich je Cristo ytiy'ajt huidibi ijtp yüch. ⁵Jada tiy'ajt maabi Jesucristo, Dios ca' ni pin yajnejhuüy jecy'ajty. Jadachambi xi tiempo Dios miid je Espiritu Santo yajnejhuüy Jesucristo ytiy'ajt je Jesús y'apóstoles ajcxy etz je Dios y'ayuc najtzcaxxiybi ajcxy. ⁶Jada je' je tiy'ajt huidibi jecy'ajty yüch anajty ijtp, co yi' jäy ajcxy huidibi ca' yjudíojäyity ypadamyb ajcxy Dios y'oy'ajtin quipxyi miid yi judíojäy ajcxy, etz nañ jadu'n yi' ajcxy yajpaady ma Dios tú'ciy miid yi judíojäy ajcxy, etz nañ jadu'n yi' ajcxy padaangixy oybi huidibi Dios jecy'ajty yajnimay yi judíojäy co möhuaangixy pinjaty mibijcixp Jesucristo.

⁷Dios mijmay'ajt ti tuñ miid iich nini-goob co ti xyajniibicyich jada tung, e ymöyich mic'ajt co ngapxhuäcxiibich

Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt oybi ma yi jäy ajcxy huidibi ca' yjudíojäyity. ⁸Ich jac-timmudzip ma yi maybi mibijcpidijc ca'ydi jacpin, per ca' ñejity. Dios may'ajt oy'ajt ti tuuñ ma ich, e ti xypidä-gyich ma yi' ytung co ngapxhuäcxyich jada oybi tiy'ajt ma jacjadyii jäy ajcxy jigix jëbi ajcxy patcixy ma Cristo Jesús mij'oy'ajtin, huidibi ca' pin huinjihuüy jadu'nyi ymijity. ⁹Dios ti xyajñibicyich co ngapxtcixibich ma tüg'óciy jäy ajcxy je Dios y'ayuc ytiy'ajt oybi huidibi yüch anajty ijtp. Yi' je' je ayuc huidibi Dios ti cojy ti macxy jecy'ajty, jadu'n nej yi' tunañ je oybi miid tüg'óciy jäy ajcxy. Yi' je' Dios huidibi ti yajcojtäy tüg'óciy tijaty ya naaxhuñ etz jii by tza-jpjtoty yajpatp. ¹⁰Jadu'n Dios capxcö-dujcy co je tzajpjtoty tzinaaybi ajcxy huidibi ane'min etz mic'ajt miid, tiy'ajt padaangixy ma yi mibijcpidijc jadu'n nej Dios mijhuinma'ñ canaagnax tuñ miid jäy ajcxy nidüg'óciy huidibi mibijccixp Cristo Jesús. ¹¹Jadu'n Dios ti cuyduuñ miid ajt nHuindzin Jesucristo jadu'n nej jecy'ajty capxcödujcy. ¹²Miid co nyaj-paatim ma Jesucristo paady ycixp agujc jotcujc nmigapxim nmihuingonim Dios. Miid co nmibijcim Jesucristo paady ca' ndzigiiyim ndzo'yduunim ma Dios yhuinduu. ¹³Paady ycixp may'ajt nbijct-zooyich miid miich ajcxy co ca' ñigi m'ixtigihuäccixy ma ajcxy nmibijcin. Etz ca'ajcxy xyñidajipy xyñimayipyich co tzaachypi nminaxyich nyajnaxyich miid miich ajcxy ycixpi. Com miid co ti nyajnaxyich tzaachypi miid miich ajcxy ycixpi, paady jëbi miich ajcxy oy'ajtin mbatcixy.

Cristo chojcpy yjihuiyb jäy ajcxy

¹⁴Com Dios mijmay'ajt ti tuuñ miid judíojäy etz miid huidibi ca' yjudío-jäyity, paady njatyhuingojxtinaaybich Dios, ich ajt nHuindzin Jesucristo yTeedy, e nmibijctzooybich Dios miid

miich ajcxy ycixpi. ¹⁵Tüg'óciy tzajpjtoty tzinaayb etz tüg'óciy naaxhuñjyay huidibi mibijccixp Dios, jëbi nidüg'óciy yminaangixy: "Dios ich ajt nDeedy." ¹⁶Paady nmibijctzooybich Dios Teedy miid miich ajcxy ycixpi, co Dios je huidibi mic'ajt etz oy'ajt ymiid mijcajee, co xymöhuipy mic'ajt ma ajcxy nmibijcin miid yi' yjihuiñ ymic'ajt huidibi yajpatp ma ajcxy mjot mhuinma'ñ. ¹⁷Dios nmibijctzooybich miid miich ajcxy ycixpi co Cristo ymic'ajt yajpaadip ma miich ajcxy mjot mhuinma'ñ miid co nmibijccixy Cristo. Jadu'n Cristo ymic'ajt yajpaadip ma ajcxy mjot mhuinma'ñ, jigix jëbi miich ajcxy huidibi nmibijccixp Cristo, jëbi mdzójcxipy mjihuüygixipy mijcajee huinixii huinitiempo je mibijcpidijc etz tüg'óciy jacjadyii jäy. ¹⁸Nañ jadu'n Dios nmibijctzooybich miid miich ajcxy ycixpi co miich ajcxy etz tüg'óciy mibijcpidijc mnejhuüygixipy jadu'n nej Cristo xychojcin xyjihuiyim mijcajee. E yi' chojcin yjihuiyin jadu'n nipaady nej tüg' tije huidibi jac cixip jac mijip, jac yooñip jac ciicyip ca'ydi ni huidi tije. ¹⁹Nmibijctzooybich Dios co xyajnejhuüygixyip xyajhuin-jihuüygixipy nej Cristo xychojcin xyjihuiyim mijcajee nidüg'óciy ich ajt, ixti ca' huaad nhuinjihuiydaayim jadu'n nej Cristo xychachchojcin xychachjihuiyim. Nmibijctzooybich Dios co xypubéjtcixip, ixti mabaad mmiid'ajttaaygixy Dios y'oy'ajtin.

²⁰Jadachambi, cömay Dios y'ity huidibi mic'ajt miid, etz huidi yejcp mijcajee jac'anaxy ca'ydi nej njapijctzoohuim etz nej njahuinmaayim, miid je ymic'ajt ycixpi huidi tumb ma ich ajt. ²¹Huen tüg'óciy mibijcpidijc ajcxy jäymejtcixy ojadajtcixy Dios etz Cristo Jesús jabom jabom huinixii huinitiempo. Jadu'n jada. Amén.

**Tú'ciy n'ijtim miid
Espíritu Santo ycixpi**

4 Nyajpatpich pujxtigoty miid ajt nHuindzin Jesucristo ytung ycixpi. Paady ycixp may'ajt nbijctzooyich co miich ajcxy mdzináaygixipy jadu'n nej mihuaad jáy chinaaygixy huidibi Dios ti yhuin'íjxigixy, com Dios miich ajcxy ti xyhuin'íjxcixy. ²Pidaaccix mjot mhuinmañ yung naxy, nicy xeemy jáy'ajtcixy, naymecxtújcigix miñ xyipy, naymi'oyjáy'ájtigixy, jigix ñiguèxigip co mnaychójcigixy mnayjihuíyigixy miñ xyipy. ³Miid'adipy ajcxy mjot mhuinmañ tú'ciy miid je Espíritu Santo ypubejtin jigix jébi mdzinaaygixy jotcujc ca' ma tzip capxy. ⁴Nidüg'óciy mibíjcpidíjc tú'ciy yajpatcixy ma Cristo etz tügpajc Espíritu Santo huidibi yajpaady ma ajt njot nhuinmañ. Dios ti xyhuin'íjxim, jigix jébi quipxyjaty njíjp'íjxtaayim je oybi huidibi nbadaanim jíiby tzajpjoty. ⁵Ji yajpaady tügpajc ajt nHuindzin Jesucristo, etz tügpajc je ayuc tíy'ajt huidibi jébi nmíjpidaacim, etz tügpajc nníbejtím miid Jesucristo yxii. ⁶Ji yajpaady tügpajc Dios Teedy huidibi cuendí'ajtp yajtzinaayb nidüg'óciy mibíjcpidíjc. Yí' je' huidibi nihuindzin'ajttaayb. Yí' je' huidibi may'ajt tumb miid nidüg'óciy ajcxy, etz yí' ymic'ajt yajpatp ma nidüg'óciy ajcxy yjot yhuinmañ.

⁷Dios may'ajt oy'ajt ti tuñ miid nidüg nidüg íich ajt co Cristo xymooyim mic'ajt, jigix jébi nidüg nidüg tuunípy Dios ytung nej ypadyi. ⁸Paady ycixp jaybety ymiñ ma Dios jadu'n yminañ: Co Cristo ypättigíy tzajpjoty, chi ymiid-pättigíy may machjáy, e nañ jadu'n Cristo moy jáy ajcxy mic'ajt (dones).

⁹¿Nej co jadu'n Dios y'ayuc yminañ co je Cristo ypättigíy tzajpjoty? Hue' je' jadu'n yminañ miid co je Cristo jayíjp ycidacy etz ooy ayooy ya

naaxhuiñgíxy. ¹⁰Je Cristo yí' je' huidibi cidaac ya naaxhuiñ choon tzajpjoty, nañ jadu'n ypättigíy jadüg'oc tzajpjoty jactim'o'c'am. E yí' je' ymic'ajt yajpatp ma tüg'óciy huidíjaty jíiby tzajpjoty etz tüg'óciy huidíjaty ya naaxhuiñ.

¹¹Je Cristo ymooyigixyp nidüg nidüg yí' ytumbi mic'ajt. Nijéjity mooygixy mic'ajt jébi nidíy'ajt'ájtigixy co je' je' je' Cristo. Nijéjity mooygixy mic'ajt jébi najtzcapxiygixy Dios y'ayuc. Nijéjity mooygixy mic'ajt jébi caphuáxcixy yí' y'ayuc. Nijéjity mooygixy mic'ajt jébi capxhuijicixy yí' mibíjcpidíjc miid Dios ytiy'ajt. Nijéjity mooygixy mic'ajt jébi yaj'ixpijccixy Dios ytiy'ajt. ¹²E jadu'n je Cristo mic'ajt moydaaygixy yí' yjáy, e jadu'n yajni'ixiydaaygixy miid ytung ycixpi. E miid yí' ajcxy ytung yjacyujcpedípy yí' mibíjcpidíjc y'ixpijcin, ixti mabaad jac miid'adipy ajcxy Cristo y'oy'ajtin. ¹³Jadu'n Cristo mic'ajt xymooyim, jigix jébi nidüg'óciy íich ajt ytügíyim nmibíjcin, etz nañ jadu'n quipxyjaty n'ixpijctaayim Dios y'ung y'ayuc ytiy'ajt. E jadu'n nmí'íjtim cixy ca'pxy njot nhuinmañ, nmí'íjtim Jesucristo ytiy'ajt cixy ca'pxy.

¹⁴Ca' n'idaanim miid ajt nhuinmañ nej pí'ctíjc yhuinmañ ymiidíty. Je pí'ctíjc ajcxy janam jazzojc yhuinmañ ytigajtzcixy. Jadu'n ajcxy nipaady nej je miy huidibi je poj yajpojmiyby yajpojxíjpy. Co cixy ca'pxy nmíid'ajtim Cristo ytiy'ajt, ca' pinjaty xyhuin'íinim miid huing ayuc oymibíjcnip huidibi ca' yjanchíty. ¹⁵Hue' janchtíy ngapxim je tíy'ajt tíybi miid tzojcin jíhuíyín, jaydébí njacyeecim ajt nmibíjcin etz njacnejhuíyim tüg'óciy Cristo ytiy'ajt jadu'n nej ytuun ya naaxhuiñ, je Cristo huidibi nigohuajc'ajtp tüg'óciy mibíjcpidíjc. ¹⁶Cristo etz je mibíjcpidíjc nipatp nej tüg ninícx. Cristo ñípatp nej je ninícx cohuajc huidibi ane'mb etz mic'ajt mooyb je ninícx. Etz yí'

mibijcpidijc ñipatp ajcxy nej je ninicx huidibi Cristo y'ane'myb etz mic'ajt möy. Ma Cristo tüg'óciy mibijcpidijc mic'ajt patcixy huidibi yajtügiyip ajcxy ymibijcin etz nañ jadu'n yaj'ijtigixy tügmucy. Nidüg nidüg mibijcpi ymic'ajt patcixy ma Cristo, jëbi tungixy Cristo ytung nej ypadyi. E jadu'n yeeccixy nidüg'óciy ma ajcxy ymibijcin, etz nañ jadu'n yajyeeccixy chojcin yjihuiyin miid ymigügtijc.

Je jemybi jugy'ajt huidibi nbaatim ma Cristo

¹⁷ Paady ycixp nnimäyich miich ajcxy etz nyajnbijccixy miid ajt nhuindzin Jesucristo ycötujcin, co ca' huaad mdungixy loci huinma'ñ huidibi ca' choubaady ma Dios, jadu'n nej jacjadyi jäy ytungixy huidibi ca' mijpidaaccixy ajt nHuindzin Jesucristo. ¹⁸ Ca' huaad mdzinaaygixy jadu'n nej jacjadyi jäy ajcxy chinäy miid loci huinma'ñ. Ca' ajcxy yajpaady ma Dios, je huidibi jugy'ajtin yejcp huinixiibi. Ooy ajcxy yjotjuuñity, ca' ajcxy ixpigaangixy Cristo ytiy'ajt. ¹⁹ Ca' ajcxy ti tzo'ydu'n jihuiy co ytundigooygixy. Ooy ajcxy minicxnajxcixy yi jibic-huinma'ñ. Ooy ajcxy nijot'ajtcixy mijcajee co tüngixipy tüg'óciy tijaty jibic-huinma'ñ. ²⁰ Per miich ajcxy ca' ti m'ixpijccixy loci huinma'ñ etz jibic-huinma'ñ co ti m'ixpijccixy Cristo ytiy'ajt, ²¹ pen janch miich ajcxy ti mmidoogixy yi' y'ayuc, pen ti m'ixpijccixy je tiy'ajt huidibi yajpatp ma Cristo. ²² Ti miich ajcxy m'ixpicy co copicy m'ixmájtzcixipy yi jibic-huinma'ñ nej anajty mnijot'ajtcixy jibicpi jayijp ca'ni anajty mmibijccixy Jesús. Jadu'n nej anajty ci'm ajcxy m'alma myajdigoyaangixy miid je jibicpi huidibi anajty ajcxy mnijot'ajtcixyp, ci'm anajty mnayhuin'ñigixy. ²³ Ixmajtzcix jibicjot jibic-huinma'ñ. Pidaaccix mjet

mhuinma'ñ co mgyudunaangixy Cristo ytiy'ajt jemybi. ²⁴ Miid'ajtcix jemybi jot jemybi huinma'ñ com Dios ti yajtigajch huinjemy ajcxy mjot mhuinma'ñ miid tudägy'ajtin etz huadz'ajtin.

²⁵ Paady ycixp ca'huaad m'iindaaccixy, nidüg nidüg cápxcix huidibi janchip miid migügtijc, miid co quipxyjaty nyajpaatim ma Jesucristo.

²⁶ Pen niich ajcxy mmijotma'tpy yi mmigüg, ca' mmigüg migapxtigooygixy midundigooygixy, mic'amy ajcxy mjäy digóoygixipy yi mjotmädi yajijp ca'ni anajty xii ycidacyñi. ²⁷ Ca' mnayyéjcgixy ma je mujcu' co je mujcu' xymimadägiy.

²⁸ Yi jäy ajcxy huidibi meetzcixp, huen ixmajtzcixy meedzi, etz ixtähuiy ytung. Co ytunipy ma ci'mdung jëbi pubedipy ajcxy ymigügtijc huidibi yajmayjajtcixp tijaty.

²⁹ Ca' mgápxcixipy jibic ayuc. Cápxcix oy ayuc huidibi jëbi migüg ajcxy jäygidaaccixy, huidibi pubejtp etz yajyeegy je mibijcin, huidibi yejcp oy'ajtin ma pin ajcxy amido'ijtp. ³⁰ Ca' huaad mgapxcixy mmiydaaccixy ayuc huidibi yajjotmaybijcp je Espiritu Santo huidibi Dios yj'e'ajtpy. Je Espiritu Santo huidibi miich ajcxy miid ma mjot mhuinma'ñ, yi' je' huidibi tiy'ajt yejcp co miich ajcxy Dios yjäy'ájtigixy, co anajty Cristo ymiñ ya naaxhuñ jadüg'oc huin'it mbadaangixy jugy'ajtin etz tzi-naayin huidibi ca' ycixipy ytigoyípy ni mina.

³¹ Yajqueeccix yi jibicpi ma ajcxy mjot mhuinma'ñ, jadu'n nej co mjot mhuinma'ñ ta'm njihuiyigixy, jadu'n nej co tzojc mjotma'tcootcixy, jadu'n nej co mnaymijotmá'tigixy, jadu'n nej co mnayhuin'ójiyigixy nayijp'ójiyigixy. Ca' huaad mmigüg mnigapxcixy mni'ojiiyigixy. Ca' jibicpi mnijot'ajt'adiitzcixy miid ajcxy mmigüg ycixpi. ³² Hue' janchtiy oybi mhuinmáaygixipy miid mmigüg ajcxy

ycixpi. Nayba'ayóohuigixy nidüg nidüg. Nayméecxigix nidüg nidüg. Com nañ jadu'n Dios ti huinmecxy miich ajcxy mbocy miid co myajpatcixy ma Cristo.

Nej jëbi chinaaygixy yi Dios yjäy ajcxy

5 Com miich ajcxy ñipatpy nejjihuiy Dios y'ung'ájtigixy, e Dios ooy xychojccixy xyjihuiyigixy, paady copicy naychójcigixy nayjihuiyigixy miñ xyipy, jadu'n nej Dios ti xychojccixy ti xyjihuiyigixy. ²Jabom jabom ma mdzinaayin naychójcigix nayjihuiyigix nidüg nidüg, tim jadu'n nej Cristo xychojcm xyjihuiyim, e yjugy'ajt yejcy miid ajt nbocy ycixpi, e jadu'n Dios jäygidacy nej Cristo ytuñ.

³Miid co miich ajcxy Dios xyjäy'ájtigixy, paady tzinaaygixy miid huadz mjot mhuinma'ñ. Ca' huaad m'oc'hibáatcixyñi m'occapxpáatcixyñi yi töxyjäy migapxtigoyii, etz yi jibic ayuc capxii, yi jibic-huinma'ñ nijot'adii etz yi meen adzogii. ⁴Miid co mDios miich ajcxy xyjäy'ajtp, paady ycixp ca' huaad mgápxcixipy ayuc huidibi tzo'ydu'ñ yejc, ni ca' huaad mgápxcixipy huidi ca' y'oyjäygidaacnity, etz ni ca' huaad mguxiiccixy m'aniidaaccixy, com yi jibic ayuc ca' Dios jäygidägy. Tzoc yajnaxim jäygidaacin ma Dios com Dios ti xyajhuaatzim ajt njot nhuinma'ñ. ⁵Janch tiy'ajt jada co pinjaty tundigooyb miid huingbi töxyjäy, pinjaty jibic-huinma'ñ miid, ca' ajcxy padaangixy pidägy etz oy'ajtin ma Cristo etz ma Dios y'ane'min. Pinjaty meen adzojcp, Dios ca' tzocy, tim jadu'n nej yi' ca' tzocy pinjaty ojadajtp tzaadzech etz quipychech.

⁶Ca' mnayyéjcigixy co jäy ajcxy xyhuin'ingixipy miid ayuc huidibi ca' ytiy'ajtity ca'p choubaady. Miid co jäy ajcxy capxcixy ayuc huidibi ca' ytiy'ajtity, paady ycixpi Dios

tzaachytuna'ñ tüg'óciy jäy ajcxy huidibi capxycömidodacp yi' y'ayuc. ⁷Ca' huaad miich ajcxy mnaymigüg'ájtigixy, ca' miid mnayyöymújcgixy yi jadu'mbi jäy ajcxy huidibi ca' capxymidoogixy Dios.

⁸Jayijp ca'ni anajty mmibijccixy Cristo, ca'ni anajty Cristo ytiy'ajt ajcxy mnejhuiy, e jadu'n nipaady anajty nej jihuiy myajpaady ajcxy agootztuum. Jadachambi mnejhuiyigixyp Cristo ytiy'ajt, e jadu'n nipaady nejjihuiy mdzinaaygixy ma tüg tiixin. Paady ycixp jatyim cuydungixyp Cristo ytiy'ajt ma yi mdzinaayin mjugy'ajtin ajcxy, jadu'n nej jëbi huaad quëxigy co mmibijccixy Cristo. ⁹Co nmiiid'ajtim Cristo ytiy'ajt, chi nduunim huidibi y'oyip, huidibi tudägyip, huidibi tiy'ajtip. ¹⁰Ixpjccix je tiy'ajt huidibi Dios yjäygidacpy. ¹¹Ca' miich ajcxy mnaymigüg'ájtigixy miid yi jäy ajcxy huidibi yajpatcixp agootztuum, huidibi tungixy huidibi Dios ca' jäygidägy. Miich ajcxy capxhuijcx miid Dios ytiy'ajt yi' ajcxy huidibi agootztuum tzinaayb. ¹²Tzo'yduunim ajt co jay nigapxcixy nimiyaaccixy je jibicpi huidibi ajcxy ytumyb ayüch ameech. ¹³Co n'ixquipxim yi jadu'mbi jäy ajcxy ayuc miid Dios y'ayuc, chi niguëxigy pen janch tiy'ajt o pen ca' ytiy'ajtity, jadu'n nipaady nej ti nyajpidzimim je ajcxy ayuc ma yi agootztuum, etz nbidaacim ma yi tiixin. ¹⁴Paady ycixpi Dios y'ayuc jadu'n yminañ:

Mäyhuijip miich ajcxy huidibi jadu'n nipatp nejjihuiy mdzachmaagixyp. Jugypjccix miich ajcxy huidibi jadu'n nipaady nejjihuiy ti m'öccixy. Cristo xycod#cxixipy miid yi' ytiy'ajt.

¹⁵Paady naygüend'ájtigixy huidibi tiy'ajt yajtungixp ma yi chinaayin. Tzinaaygix jadu'n nejjihuiy mnejhuiyigixy Cristo ytiy'ajt, e ca' mdzinaaygixy jadu'n nej huidibi ajcxy ca' nejjihuiyigixy

Cristo ytiy'ajt. ¹⁶Ni'ixi'ijtcix jabom jabom jēbi mguydungixy Cristo ytiy'ajt. Jadachambi xii tiempo mayjäy ytundigooygixy miid Cristo ytiy'ajt. ¹⁷Ca' loci huinma'n myajtungixy, per nehhuuygixyp nej Dios tzocy co mdúngixipy. ¹⁸Ca' huaad m'ijtcixy amügy jäy, com yi jocniñ xyajñfcxcixipy ayo'nduum. Nigi oy m'ijtcixy Dios yjihui'n ymic'ajt may'amy ma ajcxy mjot mhuinma'n. ¹⁹Naymigápaxigixy miñ xyipy miid yi salmo ayuc, miid yi himnos. Huin'igix Dios miid je iy huidibi je Espíritu Santo xymooygixyp. Huin'igix etz ojadajtcix Dios cixyot huinijot. ²⁰Jatym yajnajxcixy jabom jabom jäygidaacin ma ajt nDios Teedy ma ajt nHuindzin Jesús yxii, miid tüg'óciy ycixpi nej ndunim n'ayoohuim.

Nej huaad chinaaygixy pinjaty picychinaaygixy

²¹Miid co miich ajcxy mhuindzigy Dios, paady ycixp miich ajcxy mnayyajmij'ajtigixy mnaygapxymidóohuigixy miñ xyipy.

²²Miich ajcxy töxyjäydijc yajmij'ajtcix capxymidoogix yi mñäy ajcxy, tim jadu'n nej myajmij'ajtcixy mgapxymidoogixy ajt nHuindzin Jesucristo. ²³Com je töxyjäy ñäy nigohuajc'ajtp ma ytöxyjic ymiñ, tim jadu'n nej Cristo nigohuajc'aty ma yi mibijcpidijc ymiñ. Yi Cristo yi'je' huidibi nihuänamb yajnizdögamb yi mibijcpidijc. ²⁴Tim jadu'n nej yi mibijcpidijc capxymidoogixy Cristo, nañ tim jadu'n tzocy co je töxyjäy ajcxy capxymidóogixipy yi ñäy ajcxy.

²⁵Nañ jadu'n tzocy co je yëydijc huen tzocy jihuiy ytöxyjic, tim jadu'n nej Cristo tzocy jihuiy yi mibijcpidijc, e paady ycixp yejc yi' yjugy'ajtin miid yi' ajcxy ycixpi. ²⁶Cristo yejc yjugy'ajtin miid je mibijcpidijc ycixpi, jigix jēbi huinmecxy ajcxy ypocy, yajhuaatzip

ajcxy yjot yhuinma'n. Cristo yajhuaatzii yi mibijcpidijc ajcxy yjot yhuinma'n miid yi'y'ayuc etz co nñbejt ajcxy miid nii. ²⁷Jadu'n Cristo yajhuäch yi mibijcpidijc ajcxy yjot yhuinma'n, jigix jēbi ajcxy nayguëxigiiyb ma yi' yhuindu miid huädz yjot yhuinma'n. Je mibijcpidijc ajcxy nipaady nej tüg nijen huidibi huädzip, ca' ma ytiy ymächity. ²⁸Jadu'n tzocy co je yëydijc huen tzocy jihuiy ytöxyjic tim jadu'n nej ci'm naychogyii. Yi yëydijc huidibi tzocp jihuiiyb ytöxyjic nañ jadu'n ci'm ñaychogyii. ²⁹Ca' ji ni pin huidibi ca' ñaychogyii ci'm. Hue' janchtiy ycuend'ajtpy etz yajcuxyii yajpedyii yci'm ninicx, tim jadu'n nej jäy ajcxy cuend'ajtcixy yci'm ñinicx nañ tim jadu'n Cristo ycuend'ajtpy yi mibijcpidijc. ³⁰Jadu'n Cristo cuend'ajtpy yi' yjäy, com jadu'n ajcxy nipaady nej yi' ñinicx. ³¹Com copicy je yëydijc tzogíp jihuihuip ytöxyjic jadu'n nej Cristo tzocy jihuiy yi mibijcpidijc. Paady ycixp je yëydijc ixmadzipy ytaj yteedy, e ypudigihuipy ytöxyjic, e jadu'n ajcxy chinahuipy nej jihuiy ytügpaicity. ³²Ooy chachmijhuinma'ñity jada tiy'ajt huidibi yüch anajty ijtp, e yi' ich jadu'n tijpy yi Cristo etz je mibijcpidijc. ³³Cuendipijcix jada tiy'ajt co nidüg nidüg miich yëydijctijc ajcxy huidibi pijccixp copicy mdzogipy mjihuihuipy ajcxy mdöxyjic, tim jadu'n nej ci'm ajcxy mnaychogyii, e nañ jadu'n copicy co nidüg nidüg töxyjäydijc yajmij'adipy ñäy.

6 Pi'ctijc ajcxy huidibi mibijcp Jesucristo, copicy mgapxymidoohuipy ajcxy mdaj mdeedy, com tiy'ajt jadu'n. ²Yi Dios ycötujcin huidibi minaamb: "Yajmij'ajtcix mdaj mdeedy", yi' ooy ytimycopicyity. Nañ jadu'n co nguydunim jada cötujcin, huin'it Dios jecy xyajtzinaayim. ³Co miich ajcxy jadu'n myajmij'adipy mdaj mdeedy, huin'it Dios xymöhuipy ajcxy jotcuja'ajtin, e

nañ jadu'n xyajtzináaygixipy jecy ya naaxhuiñ.

⁴E miich ajcxy huidibi ungdeedy'ajtcixp, ca' nigoo myajotma'tcotcixy yi m'ung ajcxy. Ane'ngix yajyeccix yi m'ung ajcxy miid Dios y'ayuc ytiy'ajt, jaydēbi capxymidóogixipy ajcxy Dios.

⁵Miich ajcxy huidibi tumbi'ajtp ya naaxhuiñ, capxymidoogix yi mhuindzin ajcxy, etz tungix miid tudägy'ajtin, etz yajmij'ajtcix etz tzigiiygix. Tim jadu'n nej jihuiy mgapxymidoogixy yi mHuindzin Jesucristo.

⁶Tungix yajxon miid ajcxy mhuindzin. Ca' janch xypaat oy mic mduungixy co ajcxy mhuindzin jim xyhuindiicx-cixy, e chi co je' yjihuäcni, chi nigoo mhuäccixni mdináaygixni. Tungix jadu'n nej huaad jäy ytuungixy yi huidibi mijpidaaccixp Jesucristo. Tungix cixyot huinjot jadu'n nej Dios tzocy mdúngxixipy.

⁷Tumbidijc ajcxy, tungix mdung cixyot huinjot, tim jadu'n nej jihuiy mdungixy je Huindzin Jesucristo ytung, e ca' yjäydungity. ⁸Mnejhuiyb miich ajcxy co ajt nHuindzin Jesucristo oybi möhuañ nidüg nidüg jadu'n nej ti ytuuñ, ca' ñejity pen yci'ndung ytumyb, o pen ytumb miid tüg huindzin.

⁹Miich ajcxy huidibi nihuindzin'ajtp tumbidijc, oy'amy ane'ngix mdumbi ajcxy. Ca'm'adzigiigixipy ca' mdza-achytúngxixipy. Ajihuüiygixy co miich ajcxy etz nañ jadu'n mdumbi ajcxy miid ajcxy mHuindzin tzajpjoty, e yi mHuindzin tzajpjoty pi quipxyjaty tiy-dunañ nidüg'óciy miich ajcxy.

**Je mic'ajt huidibi je mibijcpidijc
ajcxy ypatcixyp miid Dios yjihuiñ**

¹⁰Jadügnax, migügtijc ajcxy, yi mmic'ajt mbaadip ajcxy ma ajt nHuindzin Jesucristo. Com Jesucristo ooy mic'ajt miidity, paady jēbi miich

ajcxy mbatcixy yi mmic'ajtin ma yi'. ¹¹Naygohuaanigixy miich ajcxy ma je mujcu' miid tüg'óciy tiy'ajt huidibi Dios xymooyim, huidi miid naygohuaanim ma je mujcu', e jadu'n ca'ydi je mujcu' xymimadaacim miid anii. Jadu'n Dios ytiy'ajt nipaady nej tujt etz pujxnijen huidibi soldados ajcxy miid naygohuaangixy tzipjoty. ¹²Hue' janchtiy xymidzip'ajtim poj naaxhuiñ, ca'oybi, mujcu'dijc, etz tüg'óciy mic'ajt miidpi huidibi midzip'ajtp Dios ya naaxhuiñ etz jiiby tzajpjoty, ca'p iich ajt nmidzip'ajtim naaxhuiñjy. ¹³Paady ycixp yajtúngxixy tüg'óciy mic'ajt etz tiy'ajt huidibi Dios ti xymoogixy, jigix jēbi mmimadaaccixy je ca'oybi co anajty xyajtundigoyaangixy. E jadu'n jēbi mimadaaccixy je ca'oybi miid ajcxy mmibijcin. E co anajty ti mmimadactaaygixy, huiñit m'ljtcixipy mic ma ajcxy mmibijcin. ¹⁴Ca' m'ixtigihuäccix ma ajcxy yi mmibijcin. Nayñi'ixiiygixy miid Dios ytiy'ajt, jadu'n nej jäy ajcxy ñayhuindädzigixy co ytunaangixy. Nayñi'ixiiygixy tim jadu'n nej soldados ajcxy ñayñi'ixiiygixy miid pujx nijen ma caach co chiptunaangixy. ¹⁵Nayñi'ixiiygixy miid Dios y'ayuc, jigix jēbi ajcxy nicxy mgapxhuäcxi Dios y'ayuc huidibi jotcu'ajtin yejcp. Co jadu'n mdúngxixipy, jadu'n nibaadip tim jadu'n nej soldados ajcxy ñayñi'ixiiygixy co yajtiigixy yzapato co ytüyöyaangixy. ¹⁶Yi' huidibi jac copicyip ca'ydi jac ni ti, mibijccix tiydudägy Jesucristo. Miid ajcxy yi mmibijcin jēbi mnaygohuaanigixy ma je mujcu'. Miich ajcxy mmibijcin jadu'n nipaady nej tüg escudo huidibi je soldados ajcxy yajtumyb co ñaygohuaanigixy ma je tip huidibi yajnajtztüibiyb miidi jün. ¹⁷Nayñi'ixiiygixy miid Cristo ytiy'ajt huidibi miid ajcxy m'alma xyajniidzoocip, tim jadu'n nipaady

nej soldados ajcxy ñaygohuáanigixy co pidaaccixy ypujx cöjup co chiptunaangixy. Naygohuáanigix miich ajcxy miid Dios y'ayuc huidibi jadu'n nipatp nej tüg espada huidibi je Espíritu Santo ti xymooygixy. ¹⁸Mibijctzoogix Dios miid tüg'óciy ycixpi huidibi ajcxy mdumyb. Mibijctzoogix etz pijctzoogix may'ajt ma Dios jabom jabom miid je Espíritu Santo ypubejtín. Huijy ycuje m'ijtcixipy, ca' mjetmetzcíyigixipy. Mibijctzoogix Dios miid tüg'óciy mibijcpidijc ajcxy ycixpi. ¹⁹Nañ jadu'n mibijctzoogix Dios miid iich ycixpi, co huen xymöyich ayuc etz jotcuje'ajtin, jigix jébi ngapxhuäcxibich huinmic jotmic yi' y'ayuc ytiy'ajt huidibi ca' pin jecy'ajty nejhuiygixy. ²⁰Dios ti xyajnicxyich jada tung jébi nyajnicxyich yi' y'ayuc ytiy'ajt ma je mayjäy ajcxy. Paady ycixp nyajpaadyich pujxtigoty cham. Tungix may'ajt mibijctzoogix Dios miid iich ycixpi co xyajjotmicpigipyich jigix jébi ngapxhuäcxich yi' y'ayuc huinmic jotmic.

Capxpoochin huidibi cogixiiñip

²¹Ooy ndzocy njihuüyich je Tíquico, nañ jadu'n yi' ooy xypubejtyich ma ajt nHuindzin Jesucristo ytung. Yi Tíquico miich ajcxy xyajmiidmiydägipy tüg'óciy je tiy'ajt nej nyajpaadyich ya, etz tüg'óciy tung huidibi ya ndumybich. ²²Nguexaamybich Tíquico ma miich ajcxy jigix jébi xymiidmiydägipy ajcxy jadu'n nej nyajpaadyich ya, e miid jada tiy'ajt jébi miich ajcxy mjetcugiiygixy.

²³Huen Dios Teedy etz ajt nHuindzin Jesucristo may'ajt tunipy miid miich ajcxy, jigix jébi jotcuje mdzinaaygixy, etz nañ jadu'n jébi mnaychójcigixy mnayjihuiygixy miñ xyipy, etz jigix jébi mjacmibijccixy Cristo. ²⁴Huen Dios may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy huidibi yajmij'ajtcixp ajt nHuindzin Jesucristo huinixii huinitempo. E ca' m'ixmájtzcixip nimina nej ajcxy mijpi-daaccixy Jesucristo. Jadu'n jada. Amén.

FILIPENSES

*Yi Neczy Huidibi San Pablo Yajnuigiejx
Je Mibijcpidijc Jim Filipos*

1 Hich Pablo miid Timoteo tumbich ma Jesucristo ytung. Jada necy iich ajcxy nguejxpy ma tüg'óciy huidibi mibijcp Dios jim Filipos huidibi yajpaatp ma Jesucristo. Nañ jadu'n jada necy najnuigexyich yi' ajcxy mijtungmiidpi etz mutztungmiidpi ma Dios ytung. ²Huen iich ajt nDios Teedy etz ajt nHuindzin Jesucristo may'ajt etz oy'ajt tunipy miid miich ajcxy ycixpi etz xyajjotcugíygixipy.

Pablo mibijctzoy Dios miid je mibijcpidijc ycixpi

³Naag'oc naag'oc njäyechich miich ajcxy njatytimyajnajxpyich jäygidaacin ma Dios miid miich ajcxy ycixpi. ⁴Njatytimjotcujc'ajtpich ooy naag'oc naag'oc Dios nmibijctzooyich miid miich ajcxy ycixpi. ⁵Jotcujc'ajtpich com miich ajcxy ti xypubéjtcixyich co ngapxhuäcxich Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt. Jadu'n ti xypubéjtcixyich maabi nyajtzondägyich ngapxhuäcxych Jesucristo y'ayuc ixti chambaad. ⁶Nejhuiybich tiydudägy co Dios ti yajtzondägy yi oybi ytung ma miich ajcxy mjot mhuinma'n, etz jactunaamni ma miich ajcxy mjot mhuinma'n ixti mabaad Jesucristo anajty ymiin jadüg'oc ya naaxhuiñ miid y'ane'min etz ymic'ajt. ⁷Ooy ytudägyity co jadu'n jotcujc'ajtpich miid miich ajcxy ycixpi, com ooy ndzocy njihuüyich miich ajcxy. Dios may'ajt oy'ajt ti tuñ co ti xyajnibicyich jada tung, etz miich ajcxy myajpaady quipxy miid iich ma Dios ytung, miid co miich ajcxy xyjäyechich etz nañ xypubetyich ajcxy, huenma'amy iich nyajpaady, oy ixipy pujxtigoty, oy ixipy ma tungmiidpi yhuinduu

co nnigapxpetyich Dios y'ayuc ytiy'ajt etz nañ nnigapxpetyich co yjanchity. ⁸Dios ñejhuiyb jadu'n nej mijcajee ooy ndzocy njihuüyich miich ajcxy miid je tzojcin jihuiyin huidibi Jesucristo ti xymöyich. ⁹Nmibijctzooybich Dios miid miich ajcxy ycixpi co xypubedipy ajcxy jigix jébi niigi mdzogipy mjihuühuipy migügtijc, etz jigix ajcxy niigi m'ixpigipy je tiy'ajt tudägyipi, etz nañ niigi mhuinjihuühuipy tüg'óciy nej Dios tzocy co nduunim. ¹⁰Nañ nmibijctzooybich Dios miid miich ajcxy ycixpi jigix jébi mnejhuüfygixipy, etz nañ jigix jébi mhuin'ixcixipy huidibi jac'oy mdúnggixipy. Co oy mdúnggixipy, huin'it jébi mdzináaygixy miid huadz jot huadz huinma'n, e ca' ni ti jotmay miich anajty ajcxy mmiidniñ, co anajty je xii je tiempo paady co Jesús anajty miñ ya naaxhuiñ jadüg'oc miid y'ane'min miid ymic'ajt. ¹¹Dios nmibijctzooybich miid miich ajcxy ycixpi co ajcxy mbattähuip tüg'óciy oyjot oyhuinma'n, je oyjot oyhuinma'n huidibi Jesucristo tügpajc jébi xymoogyixy. E jadu'n jäy ajcxy capxpaadip Dios etz nañ huin'ügixip Dios co ajcxy ixipy nej tudägy mdzinaaygixy.

Miid iich, yi njugy'ajtich, yi' yi' Cristo

¹²Ndzocpyich co miich ajcxy mnejhuühuipy co miid je tzaachypi ycixpi huidibi nminaxyp najnaxypich ya pujxtigoty, niigi mayjäy ti midoy Jesús y'ayuc ytiy'ajt. ¹³Jadu'n ti yhuimbizimy co tüg'óciy soldatijc etz jacjadyi jäy ya ma je gobierno ymijtjic ti nejhuiydäy ajcxy co nbujxtijc'iñayich miid co nduunich ma Jesucristo ytung. ¹⁴Nañ jadu'n miid co nbujxtijc'iñayich, paady ycixpi yi jacjadyi mibijcpidijc ti yjotmicpijccixy ma ajt nHuindzin Jesucristo tung, etz ycapxhuäcxychy adiehpy ajcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt, ca' ma tzig'iñ jihuiñ.

¹⁵Janch tiy'ajt jada co nijéjity jäy capxhuäcxy je Cristo y'ayuc ytiy'ajt

miid co ca' xyajmidzojccixy, etz nañ miid co xyajmidzip'ajtcixy. Nañ tiy'ajt jada co jacjadyii migügtijc xychojcp xyjihuiiyb ajcxy, e capxhuäcxy ajcxy je Cristo y'ayuc ytiy'ajt miid oyjot oyhuinma'ñ. ¹⁶Janch tiy'ajt co nijējity migügtijc capxhuäcxcixy Jesucristo y'ayuc miid co ñaygömaya'ñyii ci'm, ca' nminaanim ycapxhuäcyp ajcxy cixyjot huinijot. Yi' ajcxy y'ixtaayb nej xyajtajipy xyajmayipyich, jadu'n nej iich pujxtigoty n'ityich. ¹⁷Yi' ajcxy huidibi xychojcpich xyjihuiybich ycapxhuäcyp ajcxy Cristo y'ayuc com ñejhuiiyb ajcxy co iich yam n'ityich pujxtigoty, miid co ti nhuinma'ñ nbidägyich co nnigapxpeda'ñich Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt. ¹⁸Pen jäy ajcxy capxhuäcyp Cristo y'ayuc miid co ñaygömaya'anigixy ci'm, o pen ycapxhuäcyp miid oyjot oyhuinma'ñ, ca' ñejity, jotcujc'ajtpich co capxhuäcxy ajcxy Jesucristo y'ayuc.

¹⁹Com nnejhuiiybich co miich ajcxy mmibijctzoogixy Dios miid iich ycixpi, e nañ nnejhuiiybich co Jesucristo yjihui'ñ ymic'ajt xypubetyich, paady niigi njotcugiyich, e nañ nijjp'ijxypich co nbidzima'ñich pujxtigoty.

²⁰Ndzojcpyich etz nañ nijjp'ijxypich co nmimadactähua'ñich tüg'óciy ma iich mdzinaayin, e ca' ti tzöydu'n nbáadibich ma Dios yhuinduu. Ndzojcpyich nañ nijjp'ijxypich co njaccapxhuäcibich Jesucristo y'ayuc huinmic jotmic, jigix Jesucristo ycömay'idipy. Ca' ñejity pen jactzinaayb, o pen n'o'cpich.

²¹ñich ndzinaayin njuugy'ajtin Cristo yi' ycixpi, e peni n'o'cpich, ti iich anajty mij nmadägy. ²²Pen njactzinaaybich, mayjäy oybi pada'ñ miid iich ndung ycixpi. Ca' nnejhuiyich huidibi jac'oy nhuin'ixipyich co tzojc n'ögibich, o co njactzinähuiibich. ²³Ooy chachchipity nnejhuihuibich huidibi jac'oy nhuin'ixipyich, co

n'ögibyich, o co njactzinähuiybich. ñich ci'm nayjihuiyijich niigi jotcujc co ixypy tzojc n'ögyich, jigix ixypy mic'amy nicxy n'ityich jiiby tzajpjoty ma Cristo yajpaady. ²⁴Per jaccopity miid miich ajcxy m'oy'ajtin ycixpi, co njactzinähuiibich. ²⁵Com nnejhuiybich co copicy njacpubeda'ñich miich ajcxy, paady nnejhuiybich co njactzinähuiibich, e jigix jēbi nbubejtcixy ma Dios ytung etz ma yi mmibijcin. E jadu'n miich ajcxy niigi mjotcujc'adipy ma mmibijcin. ²⁶Miich ajcxy huidibi yajpaatp ma Jesucristo, niigi jotcujc m'idipy co nicxy n'ida'ñich jadüg'oc ma miich ajcxy.

²⁷Jēyi janchtiy co mdzinaayin mjugy'ajtin mi'ijtcixy jadu'n nej Cristo y'ayuc ytiy'ajt y'ane'my. Pen nicxpich anajty ci'm ma miich ajcxy, o pen ca' nnicxyich, per ndzojcpich co xypáadibich tiy'ajt co miich mic m'ijtcixy ma mmibijcin, tú'ciy cixyjot huinijot mdungixy. Mic mjanchmidinaaygixy ni'amugi' yi mmibijcin, jadu'n nej ti mmijpidaaccixy Jesucristo ytiy'ajt, ²⁸e ca'ajcxy mdzigihuiip co jäy ajcxy xymidziptzóongixipy, jada je' tiy'ajt co tigoyamb ajcxy y'alma, e nañ jada je' tiy'ajt co miich ajcxy chóocixipy yi m'alma, e nañ jadu'n jada tiy'ajtip co Dios y'ity miid miich ajcxy. ²⁹Dios may'ajt oy'ajt ti tuñ miid miich ajcxy ycixpi co yaj'oyiyi nej jēbi miich ajcxy mibijccixy Jesucristo etz nañ nej jēbi tzaachypi mminajxcixy myajnaxcixy miid Jesucristo ycixpi. ³⁰ñich etz miich ajcxy quipxyi ti mminajxim ti nyajnaxim tung ayo'n miid Jesucristo ycixpi. Miich ajcxy ti m'ixy ti mnejhuiy jadu'n nej iich ndung n'ayo'n ti mminaxy ti nyajnaxyich, co jim anajty n'ityich ma miich ajcxy. E nañ miich ajcxy mnejhuiyb nej iich chambaad mminaxy nyajnaxyich ndung n'ayo'nich miid Cristo ycixpi.

Cristo yung'ajt ñax'ajt etz ymij'ajt

2 Pen Cristo miich ajcxy mjet'amijmooyb miid yjihui'ñ miid ymic'ajt, pen ti jotcuje'ajtin mbatcixy miid co Cristo xychojccixy xyjihuiyigixy, pen yi' yjihui'ñ ymic'ajt ijtp ma miich ajcxy, pen mdzojccixyp mjihuiyigixyp etz nañ mba'ayoogixy migügtjic, ²jotcuje'adipich miid co mdzinaaygixy ooy yajxon, xic xon, tügy mnaychójcigixy mnayjihuiyigixy miñ xyipy, tzinaaygixy quipxyjot quipxyhuinma'ñ. ³Ca' ajcxy ti mdunipy miid mgi'mdzojcin ycixpi. Nañ ni ca' amij agix naybidáacigixy co ti mdungixy. Tüg'óciy huidibi mdungixyp, mdunipy ajcxy miid yung naxy mjet mhuinma'ñ. Nidüg nidüg myajmij'adipy niigi migügtjic, ca'ydi nej miich ci'm mnayajmij'adyii. ⁴Ca' huaad pin naydügpajc yci'm'oy'ajt ixtäy, nañ jadu'n tzocy co migügtjic myajmidzogy y'oy'ajt.

⁵Pidaaccix mjet mhuinma'ñ tú'ciy jadu'n nej Jesucristo anajty yhuinma'ñ miidity co ya naaxhuiñ chinay. ⁶Oy Jesucristo yjaDiosity ti yhuinma'ñpidägy co jëbi ixmach yi' ymij'ajtin huidibi anajty yjamiid. ⁷Jesucristo ahuinguje pidaactay je mij'ajt huidibi anajty ymiid, e chi jadu'n chinay nej tüg tumbi co oy jadu'n ypi'c'aty jadu'n nej jäy. ⁸E co jadu'n ñaybidaaci nej naaxhuiñyjäy, chi yung naxy pidacy yjot yhuinma'ñ, e nañ capxymidooy Dios ixti mibaad ñayyejci, huen jäy yaj'ögyii. E ooy anajty cho'ydu'nity co jäy yaj'o'ci crudzcixy. ⁹Paady ycixp Dios ti cömay jacniigi Jesucristo, e ti pidäci yi' yxii jac-cömay, ca'ydi jacpinjäy yxii. ¹⁰Jadu'n Dios ti cömay Jesús, jigix jëbi tüg'óciy tzajpjoty tzinaaybi etz tüg'óciy naaxhuiñyjäy, etz tüg'óciy jäy ajcxy huidibi ti ñaaxtigiy, co anajty ajcxy nidüg'óciy midoogixy co Dios capxpaatip Jesús

yxii, chi ycojxtinaay'ihuiydähuipy ajcxy ma yi' yhuinduu, etz y'ojadapipy ajcxy Jesús nidüg'óciy. ¹¹E co nidüg'óciy ajcxy cöbigipy etz yajmij'adipy Jesucristo jadu'n nej ajcxy yHuindzin, jadu'n Dios Teedy ycomay'ida'ñ.

Yi pin ajcxy Cristo mibijcp, yi' yi' ajcxy jadu'n nej tüg tücxin jajin

¹²Migügtjic ajcxy huidibi ooy ndzocy njihuiyich, com Jesucristo jadu'n iixpejtin ti yecy, capxymidoogich cham co jigüegy nyajpaadyich ma miich ajcxy, tim jadu'n nej jayhuin iich miich ajcxy xycapxymidooy co n'ijtyich ma miich ajcxy. Naymijottigóoyigix jabom jabom mguydungixy Jesucristo ytiy'ajt etz mmi'ijtcix huädz mjet huädz mhuinma'ñ. Tungix Dios ytung miid yung naxy ajcxy mjet mhuinma'ñ, e huindzigiiygix Dios. ¹³Com Dios yi' tumb jabom jabom ma miich ajcxy mjet mhuinma'ñ, jigix jëbi miich ajcxy mdunipy yi' ytung yi' chojcin cixygot huinjot jadu'n nej Dios tzocy.

¹⁴Tungix cixygot huinjot Dios ytung, ca'y'aametzity yjotmetzity, nañ ni ca' miid tzip ejcin. ¹⁵⁻¹⁶Jadu'n mdunipy ajcxy ca'ydi pinjaty yxigixy co ti mdundigooygixy. Miich ajcxy Dios xy'ung'adiib, ca' mnigix'adiiyb ajcxy ti jibicpi. Tzinaaygix miid oyjot oyhuinma'ñ ma yi jäy ajcxy yajpaady huiidi jibic-huinma'ñ tumb huidibi tundigooyb ma Dios ytiy'ajt. Co miich ajcxy myajhuäcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt huidibi alma yjugy'ajtin mooyb ma jibicjäydjic ajcxy, jadu'n nipaady nej tüg madzä ytiicxy coodz. Pen jadu'n mdungixy, co anajty Cristo ymiin jadüg'oc ya naaxhuiñ, jotcuje'adipich co anajty nnejhuiyich co ca' iich ndung etz nxii ndiempo yñadig'i'aty co n'ijtyich ma miich ajcxy. ¹⁷Co n'ögibich miid Cristo ytung ycixpi, jadu'n nipaady nejjihuiy iich nni'py ti ndem ti nyocych miid

miich ajcxy ycixpi co ti ngapxhuäcxich Dios y'ayuc ma miich ajcxy. E co miich ajcxy ti mmijpidaaccixy iich n'ayuc, jadu'n nipaady nejjuhuüy miich ajcxy ti myoxy ti mdoogy yi mjugy'ajtin ma Jesucristo. Jotcuje'ajtpich jadu'n co miich ajcxy mjugy'ajtin ti myoxy ti mdoogy ma Jesucristo. ¹⁸Nañ jadu'n miich ajcxy mjotcuje'adipy quipxy miid iich.

Timoteo etz Epafrodito

¹⁹Pen iich ajt nHuindzin Jesús tzojcpy, njjip'ijxypich co jëbi nguexipyich Timoteo ma miich ajcxy, jaydëbi njotcuje'adipyich co anajty yi' xyajnimiiñich tiy'ajt nej miich ajcxy myajpaady. ²⁰Timoteo tügpajc huidibi huinma'n tú'ciy miid jadu'n nej iich nhuinma'n nmídidyich, etz nañ huidibi janch naybidaacip miid miich ajcxy m'oy'ajtin ycixpi. ²¹Yi jacjadyii migügtijc huidibi yajpatp ma iich, yajcopijcpy ajcxy yci'm'oy'ajtin, e ca' ajcxy yajcopicy Jesucristo ytung. ²²Miich ajcxy mnejhuüyb jadu'n nej Timoteo tudägy ytuñ miid iich co ngapxhuäcxich Jesucristo y'ayuc ma miich ajcxy, tim jadu'n nej tüg ung ytuñ miid yteedy. ²³Paady ycixp njjip'ijxypich co jëbi nguexyich Timoteo ma miich ajcxy mina anajty nnejhuüyich nej ycixipy iich njotmay huidibi nmiidich ya. ²⁴Nañ nmibijcypich ajt nHuindzin Jesucristo co yaj'ahuádzip iich nni'a ndü'a co jëbi iich ci'm nicxy tzojc n'ixyich miich ajcxy.

²⁵Nañ jadu'n nhuinmaayich co copicy jadüg'oc nguexipyich ajt nmigüg Epafrodito ma miich ajcxy, yi' huidibi xypubejtpich ma ndung n'ayo'nich ya. Yi' huidibi miich ajcxy ti mguexy ma iich, jëbi xypubetyich ma tüg'óciy huidijaty nyajmayajtypich. ²⁶Epafrodito ooy nijot'aty co jëbi nicxy y'ixaangixy miich ajcxy nidüg'óciy.

Ooy yi' ytajy ymaay co miich ajcxy ti mnejhuüy co ypiigyii. ²⁷Janch tiy'ajt co Epafrodito ooy ti ypiigyii, jago jago ti yca'ögy. Per Dios ti pa'ayoy Epafrodito, e nañ jadu'n ti xypa'ayooyich, jigix ca'ydi nigi ayo'n jotmay nbaadyich. ²⁸Paady ycixp nigi ndzocyich co jëbi nguexipyich Epafrodito ma miich ajcxy jadüg'oc, jigix miich ajcxy mjotcugihuip co m'ixipy. E nañ jadu'n jëbi yquëgy iich ndajin mayin miid yi' ycixpi. ²⁹Cöbijccix Epafrodito jotcuje, jadu'n nej tüg migüg huidibi yajpaatp ma ajt nHuindzin Jesús. Yajmij'ajtcix tüg'óciy migügtijc huidibi yjugy'ajtin yojxp toocp miid Jesucristo ytung ycixpi, jadu'n nej yi' ti ytuñ. ³⁰Com jago jago Epafrodito ti yca'ögy miid Cristo ytung ycixpi. Tzip tzaach yjugy'ajtin ti minaxy ti yajnaxy co ti xypubetyich ya. Com miich ajcxy ca' ci'm jëbi xypubéjtcixyich ya, paady yi' miich ajcxy ti xycodinäy.

Je tudägy'ajt je janchypi

3Jadügnax, migügtijc ajcxy, jotcuje'ajtcix co myajpatcixy ma ajt nHuindzin Jesucristo. Ca' ti adzjipin njihuüyich co nnägapxpetyich jada tiy'ajt jadüg'oc huidibi jayhuin ti nyajnijayiygixy. Jadu'n nduñich miid miich ajcxy m'oy'ajtin ycixpi. ²Naygüendi'ájtigix miid yi' ajcxy y'ayuc huidibi ajcxy tundigooyb co ajcxy yajcopijcy yi' tiy'ajt huidibi pidacp ma jäy ñinicx miid tzuje. Jibic jäy yi' ajcxy, jadu'n ajcxy nipaady nej uc. ³Yi jäy ajcxy huidibi tiydudägy mibijcp Dios, ca' nminaanim je' yi' ajcxy huidibi tiy'ajttäyip ñinicx. Yi Dios yjäy ajcxy janchypi, yi' ajcxy cixyot huinjot mibijcp mijpidacp Dios ytiy'ajt jadu'n nej iich ajt. Iich ajt n'ojadajtim Dios miid ajt n'espíritu, etz miid ajt njot nhuinma'n. Jotcuje'ajtim com je' co nyajpaatim ma Cristo Jesús, e ca' nyajcopijcim

tijaty tiy'ajt huidibi jäy ajcxy ytumyb. ⁴Co ixypy ytiy'ajtiy yi jadu'mbi huinma'n, jäbi ixypy naygömayiijich ci'm, com jecy'ajty ca' anajty ni pin huidibi nigi cuyduun yi jadu'mbi tiy'ajt ca'ydi iich. ⁵Co nductujcxiiijiyich ma anajty ti nma'xung'atyich, chi oy nyajtiy'ajttiyich. Raza hebreä iich, Benjamín nmij'ap'ajtpyich nmijteedy'ajtpyich. Nma'xung'ajtich hebreojäy. Hich ndaj ndeedy hebreojäy ajcxy anajty. Nañ nmijpidaacich fariseo y'ixpijcin, jadu'n nej ajcxy jajniguejy judfojäy ycötujcin. ⁶Hich janchmictägy anajty nguyduñich ngi'mhuinma'nich, ixti mabaad anajty n'ixhuidity nbahuidityich mictägy yi jäy ajcxy huidibi anajty mijpidacp Jesucristo. Ti nguydundäyich tüg'óciy judfojäy ycötujcin. Ni pin ca' huaad yxäyich co ti ndundigooyich ma y' ajcxy ycötujcin. ⁷Tüg'óciy yi judfojäy yhuinma'n huidibi ti nyajcopicyich anajty, jadachambi ca' ytimychobaady miid iich, co ti nmijpidägyich Cristo ytiy'ajt. ⁸Jadachambi janchtiy, huidijaty anajty nyajcopijcpyich, ti nnajtz'ixiiydäyich, jigix jäbi nnejhuihuibich etz nguydunipich yajxon ajt nHuindzin Jesucristo oybi y'ayuc ytiy'ajt. Miid co ti nmijpidägyich Jesucristo, paady nnajtz'ixiiydaayich tüg'óciy huidibi anajty nyajcopijcpyich, yi jadu'mbi huinma'n cham ca' chobaady miid iich, jadu'n nipaady nej püx. Jadu'n nduunich miid Jesucristo ytiy'ajt oy'ajt yxixpi. ⁹E jadu'n nduunich jigix jäbi nyajpaadyich ma Jesucristo. Jadu'n ti nnajtz'ixiiydäyich je tudägy'ajtin huidibi ti nbaadyich co ti nguyduunich Moisés ycötujcin je jecyip. Nañ jadu'n nduunich jigix jäbi nbáadibich je tudägy'ajtin huidibi Dios yejepy co nmibijcim nmijpidaacim Jesucristo. ¹⁰Ndzojcpyich co njacnejhuihuibich Cristo y'ayuc ytiy'ajt. Nañ ndzojcpyich

co njacnejhuihuibich Cristo ymic'ajt, jadu'n nej yjugypijcy co y'o'cy. Nañ ndzojcpyich co njacminaxipyich njacyajnaxipyich tzaachypi jadu'n nej Jesús minaxy jajnaxy tzaachypi, ixti mabaad jadu'n njatyich jadu'n nej Cristo yjajty co y'o'cy. ¹¹E paady yxixpi njijp'ijxpyich co n'ögibich njugypigipyich jadüg'oc co anajty Dios yajjugypicy yi jäy ajcxy tiibi y'öccixy.

**Naymic'ijxim jigix nbaatim
huidibi Dios ti xyaj'ahuaniiyim**

¹²Ca' nminaanim jadu'n nmina'nich co ti nmimadactäyich nej Cristo ti mimadactäy. Nañ ni ca' jadu'n nmina'nich co iich njot nhuinma'n ti nyajhuätztäyich. Njactumnich, jigix jäbi Cristo y'oy'ajtin nbáadibich. Com Jesucristo ti xyhuin'ixyich jayijp, jaydäbi jada oy'ajtin nbáadibich. ¹³Migügtjic ajcxy, ca'iich ci'm naygömayiijich, co ti nmimadactäyich Cristo y'oy'ajtin. Jada janchtiy ndumbyich, njäydigoydaaybich tüg'óciy huidibi ti ñaxy, e mictägy nduunich jäbi nbáadibich je oy'ajtin huidibi Dios jiiiby tzajpjoty xymöhuaambich miid co nyajpaadyich ma Jesucristo. ¹⁴Mictägy nduunich miid tüg'óciy nmic'ajtich, jigix jäbi nbáadibich je oy'ajtin huidibi Dios jiiiby tzajpjoty xymöhuaambich. Jadu'n nipaady nejihuüy miid pin nayboyicquipxyiijich co nbada'nich tüg premio.

¹⁵Hich ajt ti nhuinma'n yciyxni yca'pxni, tzoc panicxim je ixpijcin huidibi nmiiid'ajtim. E pen nidügti miich ajcxy tigachjaty huinma'n miidity, Dios xyajnejhuihuip ajcxy je tiy'ajt. ¹⁶Jada janchtiy, je tiy'ajt huidibi ti nbaatim copicy nguydundaayim, ca' n'ixmajtzim.

¹⁷Migügtjic ajcxy, panicxcix iich n'ijxpejt jadu'n nej ti ndzinäyich ma miich ajcxy. Nañ jadu'n miich ajcxy ijxpejt mbigipy ma y' ajcxy

chinaayin huidibi ijxpejt ti patcixy ma iich. ¹⁸Canaag'oc ti nnimaaygixy, e nnimaaygixy jadüg'oc miid tajin mayin co may nmigügtijc chinaaygixy jadu'n nej jihuüy midzip'ajtcixy je Cristo huidibi o'c cruudzcíxy miid ajt nbocy ycixpi. ¹⁹Dios yajtigoyip je'ajcxy y'alma. Yi' ajcxy ypidacpy yhuinma'n ma yi caayin uucin jüxcy ypicy, ma yjapadyii huen yjot yhuinma'n pidaaccixy ma Dios. Yi' ajcxy chachñaygöamáayigixy ci'm ma yjapadyii tzo'ydu'n jihuiyigixipy. Hue' pidaaccixy yhuinma'n ma naaxhuin jäy chinaayin. ²⁰Iich ajt hue' nyajpaatim njäy'ajtim tzajpjoty, e njijp'ijxim co iich ajt nHuindzin Jesucristo miinaamb ya naaxhuin jadüg'oc, chona'n tzajpjoty, je huidibi xyajnidzögaanim ajt n'alma. ²¹Jesucristo xyajtigadzaanim ajt nninix pocymiidpi, e xymöhuaanim tüg ninix jemybi oybi, tim jadu'n nej yi' ninix miidity. Cristo xyajtigadzaanim ajt nninix miid yi' ymic'ajt huidibi miid ane'mdäy mimadactäy.

Jotcuje'ajtcixy ajcxy ma je mHuindzin Jesús

4 Com Jesús xyajtigadzaanim ajt nninix, paady ycixpi migügtijc huidibi ooy ndzocy njihuüyich, tiydudägy mibijccix ajt nHuindzin Jesucristo, ca' m'ixtigühuäccixy ma mmibijcin. Migügtijc ajcxy huidibi ooy nicxy nja'ixa'nich, ooy njotcuje'atyich miid miich ajcxy ycixpi. Miid miich ajcxy ycixpi nbada'nich n'oy'ajtin ma Dios.

²Nbijctzooybich may'ajt ma Evodia etz ma Síntique co huen ajcxy ixmajtcixy yi tzip etz huen naymigügpjicigixy jadüg'oc, com hue'ajcxy yajpaady mibijcpi ma Cristo. ³Miich migüg huidibi ti xypubetyich ma Cristo ytung, may'ajt nbijctzooybich ma miich co mgapx'oyihuüpy je tzip ma ajcxy je

metzpi töxyjäy. Yijiibi metzpi töxyjäy tumb anajty ajcxy quipxyi miid iich co ngapxhuäcxyich Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt. Yi' ajcxy xypubejtich quipxyi miid Clemente etz yi jacjadyii huidibi anajty tumb quipxyi miid iich. Jada metzpi töxyjäy ajcxy yxii ycojayiy ymiin ma Dios necy, je necy ma Dios miidity cojay je jäy ajcxy yxii huidibi padamb jugy'ajtin huinixiibi.

⁴Jotcuje'ajtcix huinixii, miid co myajpatcixy ma iich ajt nHuindzin Jesucristo. Jadüg'oc nigapxpetyich co huen jotcuje'ajtcixy. ⁵Jadu'n tzinaaygix jadu'n nej jëbi jäy ajcxy nejhuiygixy co miich ajcxy myajtungixy mecxtujcin ma mdzinaayin. Com huigon je xii je tiempo mina ymiina'n iich ajt nHuindzin Jesucristo jadüg'oc.

⁶Ca' ni ti mnidajcixy mnimaygixy. Capxpädzimdaaygix ma Dios tüg'óciy ti jotmay miich ajcxy mmiid. Mibijctzoogix Dios, e nañ yajnajxcix jäygidaacin ma Dios. ⁷Co Dios mmibijctzóogixipy, huin'it ajcxy yi' xymöhuip jotcuje'ajtin mijcajee, e mayñaaxhuinüyäy ajcxy ooy yhuinmay ahuididipy miid miich ajcxy m'oy'ajtin ycixpi. Co myajpaady ajcxy ma Cristo Jesús, paady ycixpi Dios xyajtzinähuiipy ajcxy jotcuje etz xymöhuip ajcxy huinma'n tudägyipi.

Tzojccix nijot'ajtcix huidibi oyip

⁸Jadügnax, migügtijc ajcxy, pidaaccix mhuinma'n ma tüg'óciy tiy'ajt huidibi janchip, tüg'óciy tiy'ajt huidibi jëbi nyajmij'ajtim. Pidaaccix mhuinma'n ma tüg'óciy tiy'ajt huidibi tudägyip. Pidaaccix mhuinma'n ma tüg'óciy huinma'n huidi huädzip etz tüg'óciy huinma'n huidi oy jäygidaacni. Pidaaccix mhuinma'n ma tüg'óciy huinma'n huidibi jëbi yajcapxpaady. Huinmaaygix tüg'óciy

jada oybi huinmañ etz huidibi huaad njäygidaacim.

⁹Yajtungix je tiy'ajt huidibi ti nyaj'ixpijicixy, etz je cötuyc huidibi ti nmooygixy, etz je ayuc huidibi ti mmidoogixy co ti ngapxyich. Etz nañ tungix je iixpejt huidibi ti nyecyich. Cuydungix jada tiy'ajt, huin'it yi Dios yajpaadipy ma miich ajcxy etz xyajjotcuj'idipy ajcxy.

Filipenses ajcxy y'ofrendi miid Pablo ycixpi

¹⁰İich ajt nHuindzin Jesucristo ti ooy xyajjotcugiyich co je tiy'ajt xypaadyich co miich ajcxy xyjäymechich jadüg'oc. Ca' nminaanım nminañich co miich ajcxy ti xyjäydigoydaayñich. Hue' anajty ycanibidzimy nej jëbi xypubejticyich. ¹¹Ca' nminaanım jadu'n nminañich co ooy ti jaty nyajmayjajtnich. Com ti nhuinmañ nbidägyich co njotcuj'adipyich miid tijaty nmıidich, oy tim minaxii tim minaatıempo. ¹²Com iich ci'm nejhuiybich nej jay ajcxy y'ayoy yjottigooy, e nañ nejhuiybich nej jäy ajcxy chinäy co miid'aty tijaty may'amy. Ti nnejhuiydäyich nej jëbi ndzinäyich, nej jëbi nyajnajxich xii tiempo; pen cu'xyi ngaayich, o pen ca' cu'xyi ngayich, pen nmiidich conax, o pen ca' ti nmıididyich. ¹³Jëbi ndzinähuiybich jotcujc huenti huennejity, com Cristo xymic'ajtmooybich. ¹⁴Ooy oy ti mdungixy co ti xypubéjticyich ma iich n'ayo'n njotmay.

¹⁵Jadu'n nej miich ajcxy huidi jim Filipos mnejhuiyb ajcxy, je taabi nyajtzondacyich co ngapxhuäcxyich Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt, co ndzooñich jim Macedonia miich ajcxy ti xymıyoxyich, e jac tigati ti mguejxcixy ma iich. E

miich ajcxy jim Filipos huidibi mibijep Jesús, miich ajcxy tügpajc xypubejtich ca' jac ni pin. ¹⁶Co n'ijtyich jim Tesalónica miich ajcxy xyajniguejxyich pubejtın metz'oc tugiüg'oc, e jadu'n miich ajcxy xypubejtyich miid huidibi anajty nyajmayjajtpich. ¹⁷Ca' nminaanım ooy ndzachjijp'ixynich pubejtın, jada janchtiy ndzojcpych co miich ajcxy niigi oy'ajtin mbaadipy co anajty mmejtzcixy ma Dios yhuinduu. ¹⁸Ti ooy yhuaadiy yi mbubejtın ixti nyajconajxpich. Miid je pubejtın huidibi ti myajmiguejxcixy Epafrodito cham nmıididyich ca'pxy, ca'ti n'ocyajmayjajtnich. Miid jada pubejtın huidibi miich ajcxy ti xymöyich, ti ooy njäygidägyich, tim jadu'n nej Dios jäygidacy je poomjoc huidibi yajhuindzigıiyi. ¹⁹İich nDios miich ajcxy xymöhuip tüg'öciy huidibi miich ajcxy myajmayjajtpy. Mıjcajee yi' miich ajcxy xymöhuip yi oybi mıjpi oy'ajtin huidibi yi' ymiid ma yi Jesucristo. ²⁰İHuen iich ajt nDios Teedy cömay'idipy huinixii huinitıempo! Jadu'n jada. Amén.

Capxpooxin huidibi cijxnip je necy

²¹Tungix may'ajt capxpooxcix miid iich ycixpi tüg'öciy migügtıjc huidibi yajpatp ma ajt nHuindzin Jesucristo. Je migügtıjc huidibi yajpatp miid iich nañ jadu'n xyajniguejxcixy capxpooxin. ²²Tüg'öciy je mibijcpidıjc huidibi yajpatp ya cajpjoty xyajniguejxp ajcxy capxpooxin, yi' ooy ytimyjayıjpity huidibi ajcxy yajpatp ma je mıj ane'mbi César ycötujctac xyajniguejxyp ajcxy capxpooxin.

²³Huen iich ajt nHuindzin Jesucristo may'ajt oy'ajt tunıpy miid tüg'öciy miich ajcxy. Jadu'n ngapxycıxyich. Amén.

COLOSENSES

*Yi Nocy Huidi San Pablo Yajniguejx
Je Mibijcpidijc Jim Colosas*

1 Hich Pablo, Dios jadu'n tzojcp, paady Jesucristo ti xyajñibicyich jēbi ngapxhuäcxyich yi 'y'ayuc. ²Hich miid ajt nmigüg Timoteo cham nguexyich jada necy ma miich ajcxy huidibi tzinaayb jim Colosas. Hue' nguexyich jada necy ma miich ajcxy huidibi Dios yjäy'ajtip e mmibijccixy yi Cristo. Huen iich ajt nDios Teedy etz ajt nHuindzin Jesucristo may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy etz xyajjotcugfiygixip.

Pablo mibijctzoy Dios miid mibijcpidijc ycixpi

³Jabom jabom co iich ajcxy Dios nmibijctzoy, chi nyajntaxich jäygidaacin ma Dios, nHuindzin Jesucristo ajt yTeedy, miid miich ajcxy ycixpi. ⁴⁻⁵Ti nnejhuüyich jadu'n nej miich ajcxy ti mmibijccixy Cristo Jesús, e nañ jadu'n nej mdzojccixy mjihuüygixy tüg'óciy migügtijc. Miid co miich ajcxy mjijp'ixy co Dios miidity tijaty yujcpicy tzajpjoty huidibi miich ajcxy mbadamyb, paady ycixpi ajcxy mmibijccixy Cristo Jesús, e paady ycixpi mdzojccixy mjihuüygixy migügtijc. Co jayhuin migügtijc capxhuäcxy Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt ma miich ajcxy, huin'it ti mnejhuüygixy co Dios miidity tzajpjoty huidi njijp'ixyp mbadaangixp. ⁶Jadayaabi tiy'ajt huidibi migügtijc ti capxhuäcxy ma miich ajcxy, nañ yajcapxhuäcx'adihtzni ma tüg'óciy naax cajp etz mayjäy mijpidaaccixy. Miich ajcxy ti mmibijccixy jadu'n nej oga'n yajnimiydacy e chambaadni co Dios may'ajt ti tuñ miid jäy ajcxy ycixpi, e nañ miich ajcxy mnejhuüyb tiydudägy Dios ytiy'ajt. ⁷Jada tiy'ajt ti xyajnejhuüygixy je

Epafras, iich ajt nmigüg huidibi ooy ndzocy njihuüyich, huidibi tudägy tumb ma Dios y'ayuc quipxyi miid iich. Epafras ti xycodinäyich ma miich ajcxy, e tiydudägy miich ajcxy xyaj'ijxpijcy Cristo ytiy'ajt. ⁸Epafras ti xyajnejhuüyich tiy'ajt jadu'n nej miich ajcxy myajpatcixy, etz jadu'n nej je Espíritu Santo ymic'ajt xymooygixy, jigix ajcxy mdzogipy mjihuühuipy tüg'óciy migügtijc.

⁹Miid jada ycixpi iich ajcxy jabom jabom Dios nmibijctzooyich miid miich ajcxy ycixpi, jadu'n nduunich chondacy co oga'n nnejhuüyich co miich ajcxy ti mmijpidaaccixy Jesucristo, ixti chambaadni. Dios nmibijctzooybich co ajcxy mhujñihuühuipy mnejhuühuipy tüg'óciy Dios chojcin. Dios nmibijctzooybich co yi' Espíritu Santo miich ajcxy xyaj'ijxpijcy xyajnejhuühuipy ajcxy tüg'óciy yi' ytiy'ajt etz yi' chojcin. ¹⁰Dios nmibijctzooybich jaydēbi mguyduunip ajcxy Dios ytiy'ajt jadu'n nej huaad mibijcpidijc chinaaygixy huidibi yajpaatp ma ajt nHuindzin Jesús, mabaad Dios jäygidägy yajxon ajcxy mdzinaayin mjygy'ajtin. E nañ jaydēbi ajcxy mdunipy oyyäy'ajtin. E nañ jaydēbi jabom jabom yjacyujcpejtcixy yi' m'ixpijcin ma Dios. ¹¹Dios nmibijctzooybich jigix yi' xymöhuipy ajcxy mic'ajt jadu'n nej yi' miidity ymic'ajt mijpi, jigix jēbi miich ajcxy jotcujc myajntaxipy etz mecxtujctähuip tüg'óciy tzaachypi etz ayo'n. ¹²Dios nmibijctzooybich co miich ajcxy agujc jotcujc myajntaxipy Dioscojuyip ma Dios Teedy, com Dios Teedy ajt xyajpocyñihuaatzim, e jadu'n ti xyñi'ixiüim jēbi nbaatim tüg'it lugar tzajpjoty quipxyi miid tüg'óciy mibijcpidijc huidibi tiydudägy tzinaaygixp miid Dios ytiy'ajt, jadu'n nipaady nejihuüy nej miich ajcxy mdzinäy ma je tiicxin.

¹³Ti Dios xyajnihuädzictuutim ma yi jibic-huinmañ ma je mujcu' xy'ane'mim, jadu'n nipaady nejjihuiy ti xyajpidzimim agootztuum. Ti Dios xypidaacim ma y'ung y'ane'my, je' y'ung huidibi yi' ooy tzocy ooy jihuüy. ¹⁴Dios y'ung ti xyajnihuädzictuutim ma yi jibic-huinmañ co ñi'py temy yojcy ma yi cruudz miid ajt nbocy ycixpi, e ti xyocyhuinmeecxim.

Co Cristo y'o'cy miid ajt nbocy ycixpi, chi jotcujc n'ijtim miid Dios

¹⁵Ca' pin ti ixy Dios. Pinjaty ti ixy Dios y'ung, jadu'n nipaady nej ti ixy Dios. Dios y'ung yi' je' anajty tim jayijp ma anajty Dios ca' ti yaj'oyiñi. ¹⁶Dios y'ung ti cojtay tüg'óciy tijaty yajpaatp jiiiby tzajpjoty etz ya naaxhuiñgíxy. Dios y'ung cojtay tüg'óciy huidibi jébi huaad n'ijxim etz nañ cojtay huidibi ca' huaad pin ixy. Dios y'ung pidaactay tüg'óciy y'ane'min tüg'óciy mic'ajt ya naaxhuiñ, etz nañ jadu'n pidactay ane'min miid yi tzajpjoty tzinaaybi. Dios y'ung ti yajcojtäy ti yaj'abadiiydäy tijaty miid yigixp. ¹⁷Je Cristo jayijp y'ane'm'ajt ymic'ajt ti paady, ca' jac ni pin. Je Cristo yaj'lijtpy tüg'óciy huidijaty ya yajpatp huijtz'ijtaayb. ¹⁸Je Cristo ñihuindzin'ajtaayb ñigohuajc'ajtaayb, etz y'ane'mdaayb tüg'óciy jäy huidibi mibijcip mijpidaacip. Je Cristo yajtzinaayb yajjugy'ajtpy tüg'óciy mibijcpidijc, com yi' je' huidibi jayijp ti yjugypicy co y'o'cy. Paady ycixp yi' cötujcin mijpi müdity. ¹⁹Dios hue' tzojcy co tüg'óciy yi' ymic'ajt etz ymij'ajt yajpaadip ma yi' y'ung. ²⁰Je naaxhuiñjyäy etz je tzajpjoty tzinaayb ajcxy ca'oy'ijtcixy miid Dios miid je mijpocy ycixpi. Dios oy jäygidägy ooy jotcujc nayjihuiyi co y'ung y'o'cy cruudzcíxy miid je mijpocy ycixpi e jadu'n oyiiy nej jébi je naaxhuiñjyäy etz

je tzajpjoty tzinaaybi ajcxy oy'ijtcixy miid Dios.

²¹⁻²²Miich ajcxy co anajty ca' mmibijccixy je Cristo, ca' anajty oy m'ijtcixy miid Dios. E jadu'n anajty m'ijtcixy nej tüg midzip ma Dios, miid co jibicpi anajty mdungixy, etz müdity ajcxy jibic ma mjot mhuinmañ. Per jadachambi je Cristo ti capx'oyiy miich ajcxy je mdzip m'ejcín huidibi ajcxy miid Dios, co ti chinäy ya naaxhuiñ miid ñinícx, e nañ co ti y'ogy miid miich ajcxy mbocy ycixpi. Miid co Cristo y'o'cy miid miich ajcxy mbocy ycixpi, jaydëbi myajpáatcixipy ma Dios yhuinduu janch ooyjäy, janch huätzjäy, ca' ti pocy mmüdity, ca' ti xihuín yjac-hui'my ma Dios miid miich ajcxy ycixpi. ²³Pen myajcopijccixyp tiydudägy je Cristo y'ayuc ytiy'ajt huidibi ti mmidoogixy, jadu'n nej mijjp'ijxcixy co je Cristo xyajniözogaani ajcxy yi m'alma. Je ayuc huidibi miich ajcxy ti mmidooy, je' je' huidibi migügtijc ti capxhuäcxy etz ycapxhuäcx'adiichñi ma tug'óciy naax cajp, jadu'n nej jébi jäy ajcxy y'alma yajniözögipy. Nañ jadu'n iich, Pablo ngapxhuäcxypich jada ayuc quipxy miid nmigügtijcich.

Pablo cötujcmoy co ytunipy ma mibijcpidijc ajcxy

²⁴Jotcujc nnayjihuiyijich co tzaachypi nminaxy nyajnaxyich miid nninícxich miid miich ajcxy ycixpi e jadu'n njacyajcixy njacyajca'pxich je tzaachypi huidibi Cristo yajtzondac co yi' tzaachypi minaxy yajnaxy miid je mibijcpidijc ycixpi e je mibijcpidijc ni paady nej Cristo ñinícx. ²⁵Dios ti xyyajnbicyich co ndunipyich miid yi jäy ajcxy huidibi mijpidaacip. Dios ti xypidägyich ma jada tung, jigix ngapxhuäcxibích tüg'óciy Dios y'ayuc ytiy'ajt ma tüg'óciy jäy ajcxy. ²⁶Jecy'ajty canaag jimijt ti ñaxy co Dios

ca'ni anajty yajnuëxigxy yi' ytiy'ajt. Cham Dios ti yajnuëxigxy yi' ytiy'ajt ma yi jäy ajcxy huídibi yi' yjäy'ajtipy. ²⁷Dios oy nihuinmayiyy co anajty yajnejhuíhuañ yi jäy ajcxy nidüg'óciy je oybi ayuc tiy'ajt huídibi jecy'ajty ca' pin nejhuíy. Yi' je' je tiy'ajt co Cristo yajpaady ma miich ajcxy mjot mhuinmañ, paady ycixpi jébi miich ajcxy mbaadip oy'ajtin jilby tzajpjoty.

²⁸Hich ajcxy ngapxhuäcypich Cristo y'ayuc, n'ihuijpyich ngapxhuijpyich, nyaj'ixpijpyich yajxon yi Cristo ytiy'ajt ma tüg'óciy jäy ajcxy, jaydëbi nyajquëxigibich ma Cristo yhuinduu nidüg nidüg mibijcpidijc ca'pxy yhuinmañ. ²⁹Miid jada ycixpi nduñich mictägy miid tüg'óciy je nmic'ajtich huídibi Cristo xymooybich jabom jabom.

2 Ndozjepyich co miich ajcxy mne-jhuíhuipy jadu'n nej mictägy nduñich miid tajin mayin miid miich ajcxy ycixpi, etz miid yi mibijcpidijc huídi jim Laodicea ycixpi, etz nañ tüg'óciy mibijcpidijc ycixpi huídibi ti xy'ixyich ahuin ajjip. ²Mictägy nduñich jaydëbi yi mibijcpidijc paadipy jotcujc'ajtin ma y'ay yjot, etz jaydëbi ajcxy ñaychójcigixipy ñayjihuíyigixipy mabaad jébi mi'ijtcixy yjot yhuinmañ tú'ciy. Mictägy nduñich jaydëbi je mibijcpidijc mi'ijtcixy mij jotcujc'ajtin co ajcxy huinjhuíydáhuíib Dios ytiy'ajt, je tiy'ajt huídibi jecy'ajty anajty ca' pin nejhuíy, je Dios ytiy'ajt maabi Cristo Jesús. ³Ma je Cristo jim tüg'óciy tiy'ajt janchypi etz xpijcin janchypi yajpaady. Jadu'n yi' ytiy'ajt etz y'ixpijcin nej tüg' jugy'ajtin. ⁴Jadu'n nimaaygixy jigix ca' pin oy cohuin'iini e midigihuípy oy ayuc ma miich ajcxy ooy ymibijeni, e ca'yjanchity. ⁵Ooy hich ngadim jimity, ixna' guëxna' ma miich ajcxy myajpatcixy. Hich njot nhuinmañ ca' yi' jim ytigoy'ity ma miich ajcxy myajpatcixy. Jotcujc nayjihuíy-

ijich co n'ijxcixy yajxon myajtüyöygixy tüg'óciy etz mic yi mmibijcin miidity ajcxy ma Cristo.

⁶E miid jada ycixpi jadu'n nej miich ajcxy ti mgöbijccixy je Huindzin Jesús oga'n'aty, jadu'n ajcxy jactzinaaygix jacjugy'ajtcix ma yi'. ⁷Je tiy'ajt etz je mic'ajt jim yi' mbaatcixy ma Cristo. Yjacyujcpedipy ajcxy yi m'ixpijcin ma Cristo ytiy'ajt jabom jabom. Ca' m'ixtigihuäccixy ma yi' mmibijcin. Jacmibijcix jadu'n nej anajty ti nyaj'ixpijccixy Cristo ytiy'ajt. Jatytim myajnájccixipy jäygidaacin ma Dios cixyot huinjot jabom jabom.

Je jemybi jugy'ajtin huídibi Cristo xyajni'ixiim

⁸Ooy naygüend'ajtigix, ca' myajhuin'ingixy, co huingjäy xyajhuinmañnytigóoygixipy miid huingbi ayuc huingpi xpijcin huídibi jäy ci'm ti cojy ti macxy, huídi ca' choobaady, huídi nigoo xychachhuin'ingixp miid canaag ayuc huinmañ jadu'n nej poj naaxhuíñ huinmañ. Yi' jadu'mbi xpijcin huídibi jäy ti cojy ti macxy ca' ajcxy paady ma Cristo.

⁹Tüg'óciy nej Dios yajpaady nañ jadu'n yajpaady ma Cristo. ¹⁰Com je Cristo ñihuindzin'ajttaayb tüg'óciy ane'min ya naaxhuíñ, etz nañ jadu'n tzajpjoty, paady ycixpi co miich ajcxy myajpaady ma Cristo, miich ajcxy miid'ajttaayb tüg'óciy huídi Cristo ymiid. ¹¹Co anajty Cristo miich ajcxy xyjäy'adyii, chi y'ipidacy ma ajcxy mjot mhuinmañ je tiy'ajt co myajpatcixy ma Dios. Hue' je' yajtigooyb yi pocytuní huinmañ. Jada je' je tiy'ajt huídi Cristo Jesús ypidac, ca' miich ajcxy xyjäy'adyii. Ca' miich ajcxy mdiy'ajttiy ma mninix. Tigach Jesús ytuuñ miid miich ajcxy, ca' yjadu'nity nej judójäy ajcxy tiy'ajt pidaaccixy ma ñinix

miid tzujc. ¹²Co ti mniibejtciyx miid Cristo yxii, jadu'n nipaady nejihuüy ti mnaaxtigiüyigixy quipxyi miid Cristo co yi' ñaaxtigiüy. Co ti mmijpidaaccixy Dios ymic'ajt jadu'n nipaady nejihuüy quipxyi miid Cristo ti mjugypijccixy co Dios yajjugypijcy y'ung co y'o'cy. ¹³Co ca' anajty miich ajcxy Dios xyjäy'adyii, miid miich anajty ajcxy pocytunii huinma'ñ jadu'n miich anajty m'ijtcixy nej öcpi. E co ti mmijpidaaccixy Cristo, Dios ti xyhuinmeecxi ajcxy tüg'óciy mbocy, e jadu'n nipaady nejihuüy Dios ti xyajjugypijccixy quipxyi miid Cristo. ¹⁴Co Cristo y'o'cy ma yi cruudz miid ajt nbocy ycixpi, jadu'n nipaady nejihuüy Dios ti xyjödzm xihuín huidi anajty xychaachytunaanim. Co Dios anajty yajtigooy iich ajt nxihuín, jadu'n nipaady nejihuüy ti mijxojtjpety je xihuín necy ma Jesús ycruudz. ¹⁵Co Cristo y'o'cy cruudzcixy, chi ycödigooy je ca'oybi ymic'ajt, etz je poj naaxhuiñybi ymic'ajt. Chi je Cristo yajtzo'yduñ je ca'oybi etz je poj naaxhuiñybi co yajcixy yajnaxy ma jäy yhuinduu.

Tzojccix nijot'ajtcix tüg'óciy huidijaty tzomb ma Dios tzajpjoty

¹⁶Ca' mdungixy cuenti co pinjaty ajcxy xy'agapxihiipy etz xyñimähiipy:

—Amay'at jada jüicy picy, etz amay'at jada xii, etz amay'at je jemybo', etz amay'at yi Sábado xii. ¹⁷Jecy'ajty jäy jadu'n ti yajtuñ yjadu'mbi huinma'ñ, jayijpni ca' anajty Jesucristo ymiini ya naaxhuiñ. Jadachambi xii tiempo Jesucristo ytiy'ajt tügpajc yi' je' ooy ycopicyity. ¹⁸Ca' huaad yi jäy ajcxy xypijci je Cristo y'oy'ajtin huidibi ajcxy mbadamyb. Yi' ajcxy huidi oygohuin'iini naybidaacip jadu'n nejihuüy ooy yung naxy ajcxy yjäy'ajtcixy, e ca' yjanchity. Yi' ajcxy yi' y'ojadajtpy ángeles.

Yi' ajcxy naygömayip co ti tiy'ajt patcixy ma cumäy, ninigoob ajcxy amij agix ñayjihuiüyigixy miid co tzachmijpidaaccixy yci'mhuinma'ñ etz ñinix chojcin. ¹⁹Yi jadu'mbi jäy ca' ajcxy yajpatcixy ma Cristo, je huidibi nigohuajc'ajtp tüg'óciy mibijcpidijc. Je mibijcpidijc Cristo yajyeecp ma ajcxy ymibijcin jadu'n nej Dios tzocy, e yi' ajcxy patcixy tüg'óciy mic'ajt etz tiy'ajt ma yi'. Miid co Cristo nigohuajc'aty je mibijcpidijc, paady ajcxy y'ijtcixy tügpicy, jadu'n ajcxy nipaady nej tüg jäy ñinix miid ycohuajc huidi ane'm je ñinix etz miid emy huidibi yajyücxtaayb je ninix.

²⁰⁻²¹Co miich ajcxy ti mmibicy Cristo, jadu'n nipaady nejihuüy ti m'öccixy quipxyi miid Cristo, e nañ ti mbidzimgixy ma yi naaxhuiñyjäy yhuinma'ñ xyaj'ane'mgixy. ¿Na'ámy co chambaad mjactzinaaygixy jadu'n nej jihuiy yi naaxhuiñyjay yhuinma'ñ xy'ane'mgixy? ¿Na'amy co mjaccuydungixy yi jäy ajcxy ycötujcin huidibi minaamb co ca' huaad mgonigy jada, ni ca' huaad mjüicy jada, ni ca' huaad nidoñ yijimbi? ²²Tüg'óciy huidibi ngonicim, njüicim, e nnidonim, co ytundäy, chi ytigoydäy. Yi jadu'mbi huinma'ñ ci'm jäy ajcxy cojcixy macxcixy, e nañ ci'm jäy ajcxy yaj'ijxpijccixy huidibi ca' yajpaady ma Cristo. ²³Yi jadu'mbi cötujcin jadu'n yquëxigy nej ooy y'oyity ooy y'oymibijco'cnity, e ca' yjanchity. Co jäy ajcxy cuydungixy ooy ajcxy ñaybidáacigixy tudägy, etz nañ chaachytungixy ñicx ycohuajc. Yi jadu'mbi cötujcin ca' ti mic'ajt miidity, com co ca' jadu'n jëb yajtigoy jibic-huinma'ñ yi jadu'mbi cötujcin.

3 Miich ajcxy huidibi ti mmibicy je Cristo jadu'n nipaady nejihuüy ti mjugypijccixy quipxyi miid Cristo, e jemybi jugy'ajtin ti myajtzondaaccixy.

²Ixtaaygix je tiy'ajt huidibi tzomb tza-jpjoy ma je Cristo yajpaady ma Dios ymijc a'oy'amybi, e yi' je' je mij'ane'mbi. ³Co ti mmibijccixy je Cristo jadu'n nipaady nejjihuüy co ti m'oc'cixy miid yi', etz ma je Cristo jemybi jugy'ájtín miich ajcxy ti mbaady. Jadachambi yi' mjogy'ájtín Cristo miid c'am, e yi' yajpaatp ma Dios. ⁴Co anajty je Cristo ñayguëxigyyi jadüg'oc ya naax-huiñ, huin'it xii miich ajcxy mnay-bada'nyii miid yi' jii by tza-jpjoy ma yi oyi bit.

Je jecy jugy'ajt etz je jemybi jugy'ajt

⁵Yajtigooygix je jibic-huinmañ huidibi miich ajcxy miid, huidibi naaxhuiñyäjy ajcxy yhuinmañ'ajtip. Ca' huaad miidcapxtigoyipy töxyjäydijc. Ca' huaad jibic-huinmañ mdunipy. Ca' huaad mdungixy ninicx chojcin, etz huidibi ca'p y'oyhuinmañity. Ca' huaad m'adzogipy comeen'adii, com ñipaapty jadu'n nej ajcxy huidibi tzaadzech quipyech ojadajtp. ⁶Miid co jäy ajcxy jadu'n ytundigooygixy, paady ycixpi jacjiini Dios tzaachytunip jäy ajcxy huidibi ca' ycapymidoogixy yi' ycötujcin. ⁷Nañ jadu'n miich ajcxy jayijp co ca'ni anajty mmijpidaaccixy je Cristo, mdzinaaygixy anajty miid jibic-huinmañ quipxy miid je jacjadyii naaxhuiñyäjy co anajty mguydungixy yi' jäy ycötujcin huidibi ca' ytiy'ajity. ⁸Jadachambi ixmajtzicx miich ajcxy yi' jibic-huinmañ jadu'n nej co migüg mmijotma'tcixy, jadu'n nej co ooy mjot'ambijccixy, jadu'n nej co jibic mdungixy, jadu'n nej co migüg mnigapxcixy ni'ojiiygixy, jadu'n nej co jibic ayuc mgapxcixy. ⁹Ca' huaad mnayhuin'ñinigixy miñ xyipy. Co ti mmibijccixy Cristo ti m'ixmajtzicxy je jibicjot je jibic-huinmañ huidi anajty ajcxy miid. ¹⁰Jemybi jot jemybi huinmañ ti mbatcixy e Dios yjacejeycp

jemybi jot jemybi huinmañ jabom jabom ma miich ajcxy co m'ixpijccixy yi' ytiy'ajt. Jadu'n Dios tzocy co mjot mhuinmañ mbidáaccixipy jadu'n nej Cristo jot huinmañ miidity, je Cristo huidibi ti yaj'oyiy je jemybi jot jemybi yhuinmañ. ¹¹Co jäy ajcxy mijpidägy Cristo, chi tú'ciy ajcxy yajpaady ma Dios, ca' ñejity co nijëjity ajcxy miid griegojäy y'ixpijcin etz jacjadyii miid judíojäy y'ixpijcin, ca' ñejity pen ti myajtiy'ajttiy o ca' mdiy'ajttiyity. Ca' ñejity co nijëjity ajcxy jiguëgy chooñ, e ca' y'ixpicyity, etz jacjadyii ooy adzip ahua'n ñaybidáaccigixy. Ca' ñejity co nijëjity ajcxy moso'ajtp etz jacjadyii huidibi ci'm naymiduunip. Nidüg'óciy ajcxy tú'ciy ñaybidägyii co ajcxy mijpidägy Cristo. Nidüg'óciy mibijcpidijc tú'ciy pattay ajcxy mic'ajt oy'ajt ma Cristo, e nañ Cristo yajpaady ma nidüg'óciy ajcxy yjot yhuinmañ.

¹²Com Dios miich ajcxy ti xyhuin'ixy, e ti xychojccixy ti xyjihuiygixy, e Dios ti xyajhuädzi ajcxy mjot mhuinmañ, paady ycixpi pidaaccix mjot mhuinmañ co mba'ayoohuaangixy migügtijc. Pidaaccix mjot mhuinmañ co oyjäy'ajtin mdunaangixy etz co nicy xemy mnaybidägaangixy. Pidaaccix mjot mhuinmañ yung naxy etz mimecxtujccixy migügtijc ajcxy. ¹³Naymimecxtújcigix nidüg nidüg. Co mmigüg ajcxy xymidundigooyipy jëbi mhuinmeecxipy tim jadu'n nej iich ajt nHuindzin Jesucristo ti mecxy miich ajcxy mbocy. Com Cristo ti xyhuinmeecxcixy, paady copicy miich ajcxy meecxip yi' migüg huidibi ajcxy xymidundigooyb. ¹⁴Mnaychójcgix mnayjihuiygixix nidüg nidüg. Co mnaychójcgixipy nayjihuiygixixy, chi jëb huaad mdzinaaygixy miid mjot mhuinmañ tú'ciy. ¹⁵Je jotcuyc'ájtín huidibi Dios xymooyim, huen ajcxy xy'ane'mi mjot mhuinmañ. Dios ti

xyajñibjccixy, jaydëb tú'ciy m'ljtcixy miid mjot mhuinmañ. Mjatytim yajñaxipy ajcxy jäygidaacin ma Dios jabom jabom.

¹⁶Naybidáacigix co je Cristo y'ayuc ytiy'ajt yajtiyidähuamby ajcxy mjot mhuinmañ. Nayyaj'ixpójcigix etz nay'iñhuñjigix naygapxhuñjigix miid je Cristo y'ayuc ytiy'ajt, jadu'n nej Dios ijpójcin yecy. Iigix Salmo etz iigix himno etz yi iy huidibi je Espiritu Santo ypidägip ma mjot mhuinmañ, e jadu'n jäygidaacin m'ljtcixy ma ajcxy mjot mhuinmañ miid Dios ycixpi. ¹⁷Huen ti ayuc huidibi ajcxy mgapxyp, huen ti tung huidibi ajcxy mdumby, hue' capxcix tungix miid ajt nHuindzin Jesús yxi. Etz jatytim yajñajxcixy Dioscojuyip ma Dios Teedy ma Jesucristo yxi.

Je mibijcpidjic ajcxy chinaayin ma ypijccchinaaygixy

¹⁸Miich töxyjäydjic ajcxy, capxymidoogix mñäy ajcxy com jadu'n iich ajt nHuindzin Jesucristo tzocy co mgapxymidohuipy ajcxy mñäy. ¹⁹Miich yëydjictjic ajcxy, tzojccix jihuiyigix ajcxy mdöxyjic, ca' ejcin mmiid'idy miid mdöxyjic. ²⁰Miich ajcxy ung anäg, mgapxymidohuipy ajcxy mdaj mdeedy miid tüg'óciy. Jadu'n Dios jäygidägy co ung anäg ajcxy capxymidooy ytaj yteedy. ²¹Miich ajcxy ungedeedy ca' oyñinej mmigapxcixy m'ung m'anäg ajcxy. Co jadu'n oyñinej m'ojipy m'ung ajcxy, ca' yjecyity co nicxy ajcxy taj may chinaaygixy yjugy'ajtcixy. ²²Miich ajcxy tumbidjic, capxymidoogix yi mHuindzin, ca' janch xypaat oy mic mdungixy co mhuindzin jim xyhuindicxcixy, e chi co je' yjihuäcni, chi nigoo mhuäccixni mdinaaygixni. Hue' janchtiy oy tungixy miid oyjot oyhuinmañ, com je' je' je' tiy'ajt co Dios mhuindzigiiygixy. ²³Je tung huidibi mdungixyp, tungix cixyjot

huinjot. ²⁴Com miich ajcxy mnejhuñiyb co Cristo xymöhuaangixy it lugar tzajpjoty, paady ycixpi oy tungix jigix Cristo jäygidägipy huidibi ajcxy mdumby. ²⁵Dios chaachytunipy pinjaty tundigooyb. Ca' Dios huin'ijxpety tzaachytunipy jäy.

4 Miich ajcxy yajtumbidjic, yajtungix mdumbi nej ypadyii etz nej ytuägyity, com miich ajcxy mnejhuñiyb co nañ miid miich ajcxy tüg mHuindzin jiliby tzajpjoty.

²Jabom jabom Dios mibijctzoogix, ca' m'ixmajtzcixy Dios mibijctzoohuin. Huijy ycuje m'idipy ajcxy etz jatytim yajñajxcixy jäygidaacin ma Dios co anajty mgapxtaaccixy. ³Nañ jadu'n miich ajcxy tun may'ajt mibijctzoogix Dios miid iich ajcxy ycixpi. Mibijctzoogix Dios co huen it lugar xymöhuibyich ma jëbi ngapxhuäcxyich Dios y'ayuc ytiy'ajt. Ngapxhuäcxyñich je Cristo ytiy'ajt huidibi jecy'ajty anajty ca' pin nejhuñiy. Miid co ngapxhuäcxyich Cristo ytiy'ajt, paady ycixp nyajpaadyich pujxtigoty. ⁴Mibijctzoogix Dios miid iich ycixpi, jigix jëbi ngapxhuäcxyich je Cristo ytiy'ajt huädz oy, nej jäy ajcxy jëb huädz huinjihuiyigixy, jadu'n nej ypadyii ngapxhuäcxyibich.

⁵Tiydudägy mdzinäaygixipy miid yi jäy ajcxy huidibi ca' mibijccixy Cristo. Yajñiguëxcix miich ajcxy Dios ytung jabom jabom, ca' huaad xii tiempo myaj'ayooogixy. ⁶Yi mgapxin yi mmiydaacin yajtungix oy'amy huindzigiñ'amy nej jëbi huaad jäy ajcxy jäygidaaccixy. Copicy mhuinmayipy ajcxy jayijp nej jäy huaad m'adzoogixy.

Je capxpoocxin huidibi cogixiiyñip je ñecy

⁷Tíquico co ñicixy jim ma miich ajcxy, yi' xyyajmiidmiydáaccixipy tüg'óciy nej ytunyii yjadyii ma

ïich. Ooy ndzocy njihuïyich ïich ajt nmigüg Tíquico. Yi' ooy tudägy ytuuñ quipxyi miid ïich ajcxy ma ajt nHuindzin Jesucristo ytung. ⁸Paady yam nguexyich Tíquico ma miich ajcxy jigix ajcxy xyajmiidmiydägipy nej yam ïich ajcxy nyajpaatcixy, etz nañ jigix xyjotmícmigápccixipy. ⁹Quipxyi miid Tíquico yam nguexyich Onésimo, tüg ajt nmigüg huidibi ooy ndzocy njihuïyich, huidibi tudägy ti ytuuñ miid ïich ajcxy. Onésimo miich ajcxy yi mmigogajp. Tíquico y Onésimo xyajmiidmiydägip ajcxy tüg'óciy tijaty tuunip jajtíp yam ma ïich ajcxy.

¹⁰Je Aristarco, huidibi pujxtijc iñaayb quipxyi miid ïich, cham quexy capxpooxcin ma miich ajcxy. Marcos, je Bernabé y'uch, cham quexy capxpooxcin nañ jadu'n ma miich ajcxy. Ti ïich ayuc nguexyich jayhuin ma miich ajcxy co ixyipy ñicxy Marcos ma miich ajcxy, mgöbigipy ajcxy agujc jotcujc. ¹¹Nañ jadu'n je Jesús huidibi jäy ytijpy Justo, cham quexy capxpooxcin ma miich ajcxy. Yi Aristarco, Jesús etz Marcos yi' ajcxy ni tugiigpajc, judíojäy huidibi tumb miid ïich ma Dios ytung co ngapxhuäcxyich Dios y'ane'min. Yi nidugiigpi ïich ooy ti xyajjotcujc'atyich. ¹²Je Epafra, miich ajcxy mmigogajp je Cristo ytumbi, nañ jadu'n cham quexy capxpooxcin ma miich ajcxy. Je Epafra jabom jabom Dios mibijctzoy miid mi-

ich ajcxy ycixpi. Yi' mibijctzooob Dios co miich ajcxy cuydunda' tüg'óciy je Cristo y'ayuc ytiy'ajt, etz co nayyéjcgix amumdügjot ma Dios, e jadu'n ajcxy mguydunipy nej Dios tzocy. ¹³Ïich jëbi tiy'ajt nyecyich co Epafra ooy jotmay jihuiy miid miich ajcxy ycixpi, etz nañ ooy nidajy nimay miid yi' ajcxy ycixpi huidibi tzinaayb jim Laodicea etz jim Hierápolis. ¹⁴Je Lucas, je doctor, huidibi je mibijcpidijc ooy tzojccixy ooy jihuiygixy etz Dimas nañ cham ajcxy quexy capxpooxcin ma miich ajcxy.

¹⁵Yajnajxcix ïich ngapxpooxcin ma yi mibijcpidijc jim Laodicea. Nañ yajnajxcix ïich ngapxpooxcin ma yi Ninfas etz ma yi mibijcpidijc huidibi yöymujccixp ma yi' ytijc. ¹⁶Co anajty jada necy ti mgapxtaaygixy, tungix may'ajt quejxnajxcix jada necy ma yi mibijcpidijc ajcxy jim Laodicea. Huen ajcxy nañ jadu'n capxcixy jada necy, nañ jadu'n miich ajcxy capxcix je necy huidibi ti nquexyich jim Laodicea. ¹⁷Tungix may'ajt mnimähuipy je Arquiipo co huen cuydundäy je tung huidibi ïich ajt nHuindzin je Cristo ti yajnibedyii.

¹⁸Ïich Pablo, ïich ci'm njaaybich jada capxpooxcin ma miich ajcxy. Ca' ajcxy mjäydigoyipy co ïich nbujxtijc iñäy. Huen Dios may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy ycixpi. Jadu'n ngapxcíxyich. Amén.

1 TESALONICENSES

*Yi Jayjip Neczy Huidi San
Pablo Yajnigüeix Je
Mibijcpidijc Jim Tesalónica*

1 Hich Pablo miid Silvano etz Timoteo cham nguexyich jada necy ma miich ajcxy jim Tesalónica huidibi yajpaatp ma Dios etz ma ajt nHuindzin Jesucristo. Huen iich ajt nDios Teedy etz ajt nHuindzin Jesucristo may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy etz xyajjotcugüygixip.

Je mibijcín huidibi anajty yejcpy ijxpejt

²Jabom jabom iich ajcxy nyajnaxyich jäygidaacin ma Dios miid tüg'óciy miich ajcxy ycixpi. Jabom jabom iich ajcxy Dios nmibijctzooyich miid miich ajcxy ycixpi nidüg'óciy. ³Co Dios Teedy nmibijctzóogixyich, chi njäytechich jadu'n nej miich ajcxy ti mmibijccixy Jesucristo, etz jadu'n nej oy mdungixy ma yi' ytung. Nañ njäytechich jadu'n nej oyyä'ajtin mdungixy etz jadu'n nej mdzojccixy mjihuiygixy mmigügtijc. Nañ jäymejtzpich jadu'n nej miich ajcxy mjijp'ixy jabom jabom co iich ajt nHuindzin Jesucristo xymöhuaangixy it lugar jiby tzajpjoty, e ca' mjotmetzciygixy. ⁴Migügtijc ajcxy, iich ajcxy nejhuiyb co Dios xychojccixy xyjihuiygixy, e nañ iich ajcxy nejhuiyb co Dios ti xyhuin'ijxcixy. ⁵Co iich ajcxy jayhuin ngapxhuäcxy Jesucristo y' ayuc ytiy'ajt ma miich ajcxy, chi ca' jëyi Dios y'ayuc ngapxhuäcchich, nañ nduunich mjihuinma'ñ miid Dios yjihui'ñ ymic'ajt. Jotcujc nduunich ma miich ajcxy. Miich ajcxy mnejhuuiyb co tudägy nduunich jigix jëbi mmijpidáaccixipy Jesús y'ayuc ytiy'ajt.

⁶Oy anajty ooy mjayaj'ixhuidijtcixy mjayajpahuidijtcixy co Dios y'ayuc ytiy'ajt jemybi ajcxy ti mgöbijccixy, e chi ajcxy ti mbadüdigiiygixy iich je n'ijxpejt, e nañ jadu'n ajt nHuindzin Jesús y'ijxpejt. ⁷Co tzaachypi ti mminajxcixy ti myajnajxcixy miid Jesucristo ycixpi, chi tiy'ajt ti myejccixy ma tüg'óciy mibijcpidijc jim Macedonia naaxjot etz jim Acaya naaxjot jadu'n nej jëbi ajcxy nañ jadu'n mijpidaaccixy Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt. ⁸E jadu'n miich ajcxy ti myejccixy je ijxpejt miid Jesús y'ayuc ytiy'ajt, canan jëyi jim Macedonia etz Acaya, nañ ti myejccixy ijxpejt ma canaag'it naax cajp. Je mayjäy ti nejhuidäy jadu'n nej miich ajcxy ti mmibijccixy Jesús y'ayuc ytiy'ajt, paady ycixpi ca' ycopicyty nicxy iich ajcxy njacyajnimäy je mayjäy jadu'n nej miich ajcxy ti mmibijccixy. ⁹Je mayjäy ma canaag'it naaxcajp ooy ñaymiidmiydáacigixy jadu'n nej iich oy ngogapxüyich miich ajcxy, etz nañ jadu'n nej iich miich ti xycöbijccixyich e nañ je mayjäy ñaymiidmiydáacigixy jadu'n nej ti m'ixmajtzcixy yi tzaadzech ojadadii, e ti mbadüdigiiygixy je Dios juugypi janchypi etz tudägypi. ¹⁰Nañ jadu'n je mayjäy ajcxy ñaymiidmiydáacigixy jadu'n nej miich ajcxy m'ahuijxcixy mjijp'ijxcixy co Jesús, Dios y'ung, yhuimbida'ñ ya naaxhuin, chona'ñ tzajpjoty. Je huidibi Dios ti yajjugypijc co ti y'ögy. Yi' je' je Jesús huidi ti xycohuaanim ma yi mijpi tzaachypi huidibi Dios yquexamyb miid co jäy ajcxy chach pocytungixy.

Pablo ytung huibidi anajty ymiid jim Tesalónica

2 Migügtijc ajcxy, mnejhuuiyb ajcxy co ca' ñaadig'aty, co iich oy ngapxhuäcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt ma miich ajcxy. ²Miich ajcxy mnejhuuiyb co jayjip ca'ni anajty nmechich ma mi-

ich ajcxy iich ajcxy ooy tzaachypi etz ayo'n ti nyajnajxcixy jim Filipos. Ti jäy xyhuin'ojoy xyjijp'ojoyich. Co nmejchich ma miich ajcxy, ca' ñejity co tzaachypi ti nminaxyich ti nyajnaxyich jayijp, chi Dios ti xyajjotmicpicyich, jigix huinmic jotmic ngapxhuäcxibich Jesús y'ayuc ytiy'ajt. Ti ngapxhuäcxyich Dios y'ayuc ma miich ajcxy, oy iich jäy anajty xyca'ixa'ñ xycatzoga'ñ. ³Ca' iich ngapxhuäcxyich ani, ni jibic ayuc, e ni ngamiydägyich jibic ayuc jibic huinma'ñ nej huaad nhuin'ingixy. ⁴Ca' ti nhuin'ingixy. Dios ti xyajni'bicyich co ngapxhuäcxibich yi' y'ayuc ytiy'ajt, e jadu'n nguyduu'nich. Ca' nduu'nich co huen jäy ajcxy jäygidägy iich ndung. Jada janchtiy ndumyibich jigix Dios jäygidägipy iich ndung. Com Dios yi' ñejhuüiyb nej jäy tüg'óciy yjot yhuinma'ñ miidity. ⁵Miich ajcxy mnejhuüiyb co ca' nyaxondaaccixy miid ayuc oyjatypí huidi ca' choobaady. Nañ ni ca' iich ajcxy nhuinma'ñ 'ijxtäy nej jëbi iich ajcxy nmeeybaat. E Dios nañ ñejhuüiyb co yjanchity jada. ⁶Nañ ni ca' iich ajcxy njijp'ixy co jäy ajcxy xycömayipyich, ni miich ajcxy etz ni jac-huingbi jäy. Com je Cristo ti xyquexyich co ngapxhuäcxibich yi' y'ayuc, paady ycixp jëbi ixypy n'ane'myich co ixypy miich ajcxy xyajmij'atyich etz xypubetyich, per ca' jadu'n ti nduu'nich. ⁷Oygíxy oy'amy ti nduu'nich ma miich ajcxy, jadu'n nej tüg ungday miidity y'ung y'anäg miid oyjot oyhuinma'ñ. ⁸Ti iich miich ooy ndzojccixy njhuüiygixy, canan jëyi Dios y'ayuc ytiy'ajt ti nmooygixy, nañ naygyegáanibich anajty ma yi' o'cin miid miich ajcxy ycixpi. ⁹Co jayhuin ngapxhuäcxyich Dios y'ayuc ma miich ajcxy, mjäymejchpy miich ajcxy jadu'n nej iich ajcxy nduu'ñ n'ayooyich anajty xiim tzuum miid iich ajcxy ngaayin n'uucin ycixpi. Ca' anajty n'adzibaangixy, paady iich ajcxy nduu'

n'ayooyich xiim tzuum miid iich ajcxy ngaayin n'uucin ycixpi.

¹⁰Miich ajcxy huidibi mibijcp mnejhuüiy ajcxy, e nañ ñejhuüiyb Dios, co iich ajcxy ndzinaayich ma miich ajcxy tudägy, huädz iich anajty ajcxy njot nhuinma'ñ mfididyich. Ca' ma ndundigooyich ajcxy nej pin xy'ocni'huambedyich ajcxy. ¹¹Mnejhuüiyb miich ajcxy nej n'ihuijicixy ngapxhuüijicixy etz njotmicmigapxcixy nidüg nidüg, tim jadu'n nej tüg ungdeedy ihuijy capxhuijy y'ung y'anäg. ¹²Ti ngapxhuüijicixy co ooy chach copicyity co mdzinaaygixipy nej Dios jëbi jäygidägipy yi' mdzinaayin. Com yi' miich ajcxy ti xyhuin'ijxcixy jëbi mdigfygixipy ma yi' chinaaydac, ma yi' miidity y'oy'ajtin ymij'ajtin.

¹³Paady ycixpi nyajnajxpich jäygidacac ma Dios jabom jabom, jadu'n nej miich ajcxy anajty ti mmido'mbijccixy etz ti mgöbijccixy Dios y'ayuc ytiy'ajt huidi ngapxhuäcxich ma miich ajcxy. Ti mmibijccixy anajty co iich ajcxy ti ngapxhuäcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt. Canan je' ti ngapxhuäcxyich ayuc huidi jäy ti cojy ti macxy. E janch tiy'ajt co Dios y'ayuc ytiy'ajt cham ytuñ ma miich ajcxy mjot mhuinma'ñ, miich ajcxy huidibi mibijcp. ¹⁴Migügtijc ajcxy, jadu'n ti mjajtccixy jadu'n nej yjajty miid je judfojäy huidibi anajty tzinaayb jim Judea co ajcxy mijpidägy Dios y'ayuc ytiy'ajt, chi je ymigogajp ajcxy ooy y'ixhuidijti ypahuidijti. ¹⁵Je judfojäy ymidziptzoon iich ajt nHuindzin Jesús, e chi yaj'o'cy ajcxy, tim jadu'n nej ajcxy y'ap yteedy yaj'o'cy huidijaty anajty Dios y'ayuc najtzcapxiiy jecy'ajty. Etz nañ jadu'n ajcxy xyajpidzimyich jim ma ajcxy judfojäy chinäy. Dios ca' jadu'n jäygidägy jadu'n nej ajcxy ytundigooy, nañ ooy ajcxy ymijotmädyii tüg'óciy jäy. ¹⁶Yi judfojäy ajcxy ti capx'adujccixy co ca' huaad ngapxhuäcxyich je Cristo

ytij'ajt ma yi jäy ajcxy huidibi ca' yjudío-jäyity, nej huaad ajcxy y'alma nĩdzóoc-cixipy. Co jadu'n ajcxy ytundigooy, chi ajcxy ooy nigi ypocy nĩbety ma Dios. Per Dios ti ooy chip y'ejein pidacy ma judío-jäy miid ajcxy ypocy ycixpi.

**Pablo ñijot'ajtp co nicxy
cogapxihuaangixy yi mibijcpidijc**

¹⁷Migüctijc ajcxy, cham hueeni xii tiempo ti ñaxy ma ca' n'oc'ijxcixni ajcxy, per ca' iich miich ajcxy njäydgoy. Ooy iich ajcxy nja'nica'n ma miich ajcxy jadüg'oc, e ca' y'oyiy nej iich ajcxy nicxiybich ma miich ajcxy. ¹⁸Ooy iich ajcxy njanica'n anajty ma miich ajcxy. E iich, Pablo, ci'm anajty njanica'nich mejtz'oc tugiig'oc, e je mujcu' nni'aa ndü'aa ti xy'adujcich. ¹⁹¿Ti mij'ajt miich ajcxy mdijy njijp'ijxpich? ¿Ma mdijy ajcxy nbada'nich njotcuj'ajtin n'oy'ajtin? Co anajty ajt nHuindzin Jesucristo yhuimbity ya naaxhuiñ, nbadaamybich jotcuj'ajtin etz oy'ajtin mij'ajtin miid je tiibi nduunich ma miich ajcxy co ti mmijpidaaccixy Dios y'ayuc ytij'ajt. ²⁰Miid miich ajcxy ycixpi nmiidich jotcuj'ajtin etz xondaacin.

3¹⁻²Miid jada tajin mayin co iich anajty ca' nmimadäga'n miid miich ajcxy ycixpi, paady iich ajcxy nhuinma'n nbidägy co jëbi nhui'ma'nich naydüg jim Atenas, etz jëbi nguexyich iich ajt nmigüg Timoteo ma miich ajcxy. Timoteo nañ jadu'n ytuñ ma Dios ytung quipxyi miid iich co ngapxhuäcxyich je Cristo y'ayuc ytij'ajt oybi. Yi Timoteo ñigapxpedipy iich n'ayuc etz xyjot-micmigapxip ajcxy, jigix jac mic ajcxy myajpaadip ma mmibijcin. ³Jadu'n Timoteo ytunipy ma miich ajcxy jigix ca' mhuinma'nytigóoygixip miid je tzaachypi huidibi ajcxy mminajxyp myajnajxyp. Miich ajcxy mnejhuüiyb co copicy myajnaxipy ajcxy tzaachypi miid

Jesucristo ycixpi. ⁴Co oga'n n'ijtyich ma miich ajcxy, chi iich miich ajcxy nnimaayich co tzaachypi mminajxcixipy myajnajxcixipy miid Jesucristo ycixpi. E miich ajcxy cham mnejhuüiygixyp co janch tij'ajt jadu'n nej nnimaaygixy, miid co cham tzaachypi mminajxcixy myajnajxcixy. ⁵Com nejhuüiybich co tzaachypi mminajxyp myajnajxyp ajcxy, paady ycixpi tajpich maybich miid miich ajcxy ycixpi. E com ca' nmi-madäga'nich je tajin je mayin, paady ycixp ti nguexyich Timoteo ma miich ajcxy jaydëbi tij'ajt xypaadibich pen tij-dudägy miich ajcxy mmibicy. Tzigiibich anajty co ndijy je mujcu' ti xya-jhuinma'nytigooygixy, etz jadu'n anajty ñaadigi'ada'n iich ndung ma miich ajcxy.

⁶Jadachambi Timoteo ti xyñihuibityich, choon ma miich ajcxy jim Tesalónica, etz ti xyajnejhuüiyich jadu'n nej miich ajcxy mmiidity mmibijcin, etz nañ ti xyajnejhuüiyich jadu'n nej mnaychójcigixy mnayjihüiyigixy nidüg nidüg. Timoteo nañ jadu'n xyñimaaybich jadu'n nej miich ajcxy xyjäymechich etz xychocy xyjihüiyich, etz nañ ooy miich ajcxy xyja'ixáangixyich jadüg'oc, jadu'n nej iich miich ajcxy nañ jadu'n ooy nja'ixaangixy. ⁷Migüctijc ajcxy, ooy capxy agujc ayuc agujc nyajpaadyich. E co Timoteo ti mimiñ je oybi ayuc tij'ajt jadu'n nej miich ajcxy mjacpanicy tiydudägy yi mibijcin, chi mij ooy ti njotcugiyich. ⁸Jadachambi jëbi njactzinäyich jotcujc, com ti nnejhuüiyich co miich ajcxy ca' m'ixtigihuäccixy ma mmibijcin. ⁹Nyajnajxpich jäygidaacin ma Dios yhuinduu miid miich ajcxy ycixpi, miid co janch jotcujc nayjihüiyijich co miich ajcxy ca' m'ixtigihuägy ma mmibijcin. ¹⁰Xiim tzuum nmibijctzooyich Dios miid tüg'óciy njot nhuinma'nich, jigix Dios xyaj'ahuáatzibich nni'aa

ndü'aajich, jëbi nnicyyich ci'm ma miich ajcxy, jaydëbi njacyaj'ixpigipy ajcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt, e jadu'n jëbi ajcxy mjacyajca'pxy mmibijcin ma mjacyajtigoy'ijtcixy.

¹¹Njijp'ixypich co Dios Teedy ci'm etz ajt nHuindzin Jesús xyaj'ahuáatibich nni'aa ndü'aa jigix nicxy n'ixcixy jadüg'oc. ¹²Ïch ajcxy ndzojcpy co ajt nHuindzin Jesucristo xyjacmóoygixipy tzojcin jihuiyin, jigix niigi ajcxy mnaychogiiyb mnayjihuihuuiyb miñ xyipy, e nañ niigi ndzójcxipy mjihuuyigixipy tüg'óciy je mayjäy, tim jadu'n nej ïch miich ajcxy ndzocy njihuuy. ¹³Ïch ajcxy ndzojcpy co Dios xyaj'ijtip ajcxy mjot mhuinmañ tücci'y ma Jesucristo ytiy'ajt, e ca' m'ixtigihuáccixy, jigix co anajty ïch ajt nHuindzin Jesús ymiñ jadüg'oc ya naaxhuiñ miid tüg'óciy je mibijcpidijc huidibi miid huádz yjot yhuinmañ, jëbi miich ajcxy mnayguëxigiiyb ma Dios Teedy yhuinduu miid huádz mjot mhuinmañ, ca' ti xihuin ma Dios miid miich ajcxy.

Je tzinaayin jugy'ajtin huidibi Dios yjäygidacyp

4 Jadüg nax, migügtijc ajcxy, jadachambi may'ajt nbijctzooyich, e nyajni'bijccixy miid ajt nHuindzin Jesucristo ycixpi co ajcxy mjaccuychinahuipy Dios y'ayuc ytiy'ajt, jadu'n nej ti nyaj'ixpicyich miich ajcxy, etz mjactzinahuipy ajcxy jadu'n nej jëbi Dios jäygidägy ajcxy mdzinaayin, jadu'n nej ti mdungixy.

²Miich ajcxy mnejhuuiyb je cötujcin huidibi ti nyaj'ixpjjccixy. Jada cötujcin ïch ajt nHuindzin Jesucristo ti xyajni'bi-cyich. ³Miich ajcxy mnejhuuiyb je cötujcin jadu'n nej Dios tzocy co huádz jot huádz huinmañ myajtúngixipy ma yi mdzinaayin mjogy'ajtin. Ca' huaad mmigapxtigooygixy tüg töxyjäy. ⁴Mi-

ich ajcxy mnejhuuiyb Jesús ycötujcin co copicy nidüg nidüg yëydijc pigipy tüg töxyjäy etz yajmij'adip töxyijc, etz nañ miiddzinahuipy miid oyjot oyhuinmañ. ⁵Ca' Dios jadu'n tzocy co je yëydijc nijot'aty töxyjäy miid jibic-huinmañ, jadu'n nej yi jäy ajcxy y'idich huidibi ca' nejhuuy Dios ytiy'ajt. ⁶Ca' huaad ni pin migapxtigooyi ymigüg ytöxyijc, com Dios yi' tzaachytuniib mijcajee pin-jaty migapxtigooyb ymigüg ytöxyijc. Jada cötujcin ti nyajni'ixiiygixy jay-huin. ⁷Com Dios jadu'n ti xyhuin'ixxim jigix oyjot oyhuinmañ ndunim, canan co ndunim jibic jot jibic-huinmañ. ⁸Co tüg jäy ytundigoooy miid huingbi töxyjäy huidibi ca' töxyijc'adyii, hue' je' ñixiicpy yajxiicpy Dios ycötujcin, canan jäy ycötujcin ñixiicpy yajxiicpy, e nañ ñixiicpy yajxiicpy je Espíritu Santo huidibi Dios ti quexy ma ïch ajt.

⁹Miich ajcxy mnejhuuiyb je cötujcin co copicy mdzogipy mjihuuihuipy ajcxy mmigügtijc huidibi tzinaayb jim Macedonia ñaaxjot. Migügtijc ajcxy, may'ajt nbijctzooybich co jacnaychójcigix jacnayjihuiyigix. ¹⁰Janch tiy'ajt jadu'n co miich ajcxy mdzocy mjihuuy tüg'óciy je migügtijc huidi tzinaayb jim Macedonia ñaaxjot. Nmigügtijc ajcxy, may'ajt nbijctzooybich co jacnaychójcigixy nayjihuiyigixy etz mnayyajmij'ajtigixy mij cajee. ¹¹Jatyim tzinaaygix nicxy xeeny, agujc jotcujc. Pidäg ajcxy mjot mhuinmañ ma mgi'mdzinaayin, etz nañ jatytim naymidúunigix. Jada tiy'ajt ti najtzcapxiyi ajcxy jayhuin. ¹²Tungix mgi'mdung, jigix yi jäy ajcxy huidibi ca' yimbicy xyajmij'adip ajcxy, etz nañ jadu'n ca' myajmayjadipy ajcxy ni ti.

Co anajty je Huindzin Jesús ymiñ ya naaxhuiñ jadüg'oc

¹³Migügtijc ajcxy, ndzojcpich co miich ajcxy mhuinjihuuihp je tiy'ajt

ma je' yajpaady y'alma je migügtijc tiibi y'öccixy, jigix ca' mdájcxipy mmáygixipy, jadu'n nej je jäy ajcxy nidajcixy nimaygixy huidibi ca' mibijccixy co Jesús yajjugypigañ jadüg'oc je tiibi ajcxy y'o'ccixy. ¹⁴Jadu'n nej iich ajt nmibijcim co Jesús yjugypijcy co y'o'cy, nañ jadu'n Dios yajjugypijcähuañ je öcpidijc huidijaty ajcxy mibijc Jesús.

¹⁵Paady ycixpi iich miich ajcxy nni-maaygixy co ajt nHuindzin Jesús tiy'ajt ti yecy co iich ajt huidibi jacjy'ajtp co anajty Jesús yhuimbity ya naaxhuiñ, tügmucy xyajnicxaanim miid yi mibijcpidijc tiibi y'o'ccixy. Ca' iich ajt njayijp'adaanim yi tiibi y'o'ccixy, yi' ajcxy jayijp'adamb. ¹⁶Hiich ajt nHuindzin Jesús ci'm yhuimbidañ ya naaxhuiñ chonañ tzajpjoty miid ycötujcin, miid ymic'ajtin, e yi' mic capxamb ane'mamb. Huimbidamb Jesús quipxyi miid tüg ángel mijtungmiidpi huidibi nañ jadu'n mic capxamb ane'mamb. E co anajty yhuimbity, chi Dios yajxuxa'ñ yi' ytrompeta, e tim huin'itij Jesús xyajpidictähuaanim ya naaxhuiñ, e chi ajt naybadaanim miid Jesús jocjoty. ¹⁷E chi iich ajt huidijaty anajty jactzinaayim, naybadaanim miid ajt nHuindzin Jesús jocjoty quipxyi miid je'ajcxy huidibi anajty ti yjugypicy jadüg'oc. E jadu'n ndzinähuaanim huinixii huinitiempo miid ajt nHuindzin Jesús. ¹⁸Miid jada ayuc tiy'ajt nayyajjotcugíyigix miñ xyipy.

5 Migügtijc ajcxy, ca' ycopicyity njacnijayíyigixipy jadu'n nej je xii je tiempo yca'pxa'ñ. ²Miich ajcxy mnejhuiyb co iich ajt nHuindzin Jesucristo yhuimbidañ ya naaxhuiñ tzaachytuna'ñ yi mayjäy miid ypocy ycixpi. Jesús miinaamb mina anajty je mayjäy ca' ti ocjijp'ijxni. Jadu'n ymiinañ jadu'n nejjihuüy tüg meetzpi ymiñ coodz co ymeedza'ñ. ³Co anajty je mayjäy yminaangixy: “Cham

ooy jotcujc ndzinaayim, ca' ma tzip capxy”, chi timitiina jotcömoñi Dios yajtigoya'ñ je naaxhuiñybi. Timitiina ayon ñimiiniyb jäy ajcxy. Tim jadu'n nipaady nej töxyjäydijc timitiina ypa'mbety co tiempo ti yhuaad'ajtni co y'ung yajma'xung'ada'ñ. E ni pin huaad cacöguégipy je tzaachypí co Dios anajty ymiñ ya naaxhuiñ yajtigoydähua'ñ yi mayjäy. ⁴Per migügtijc ajcxy miid miich ajcxy Dios ytiy'ajt, paady miich ca' jadu'n myajpáatcixni nejjihuüy mdzinaaygixy agootztuuby. Ca' ajcxy mgixipy mgüedípy mina anajty Jesús miñ jotcömoñi, jadu'n nej jäy nigoobi ycixy yucy co ti ymeechyii. ⁵Com tüg'öciy miich ajcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt mhuinjihuüyigixy, jadu'n nipaady jadu'n nejhuyi ti mgoximiüyigixy ti mgodiicxéccixy. Hiich ajt ca' njacyajpaatim agootztuuby. ⁶Paady ycixpi ca' huaad njäydiigooyim Dios ytiy'ajt, ca' huaad nmi'öctigooyim jadu'n nej yi jacjaydyii jäy ajcxy huidibi ca' cuendituñ Dios y'ayuc ytiy'ajt, jadu'n yi' ajcxy nipaady jadu'n nejjihuüy ajcxy ti ymi'öctigoy. Ijtcix ni'ixi miid tüg'öciy Dios y'ayuc ytiy'ajt. Mi'ijtcix huijy cujc mjot mhuinma'ñ. ⁷Yi jäy ajcxy huidibi maab, coodz ajcxy ymäy. Yi jäy ajcxy huidibi muucip, coodz ajcxy ymúucigixy. ⁸Hiich ajt huidibi nnejhuiyim Dios ytiy'ajt, copicy huijy yucjy ajt ndzinaayim, e nañ copicy nmibijcim Jesucristo e nañ naychójcigix nayjihuiyigix miñ xyipy, jadu'n nipaady nej soldadtijc ñaygohuáanigixy miid pujx huidibi ymiid ma ycaach. E miid co njijp'ijxim co Dios xyajnidzögaanim ajt n'alma, jadu'n nipaady nejjihuüy soldadtijc ñaygohuáanigixy miid ypujxcöjup. ⁹Com Dios xyajjugy'ajtim co xychaachytunaanim xyajtigoyaanim, Dios xyajjugy'ajtim nej n'alma jëbi paatim nidzoocin co nmijpidaacim iich ajt nHuindzin Jesucristo. ¹⁰Jesucristo

ti y'ögy miid ajt nbocy ycixpi, jigix jëbi huaad ndzinaayim jiiby tzajpjoty quipxyi miid yi', ca' ñejity pen ti anajty n'o'cim o pen jiini anajty njugy'ajtim co anajty Jesucristo yhuimbity ya naaxhuiñ. ¹¹Paady ycixpi jacnayjotmicmigápxigix, e nañ jacnaybubéjtigix nidüg nidügti, tim jadu'n nej cham mdungixy.

Pablo capxhuijy yi mibijcpidijc ajcxy

¹²Migügtijc ajcxy, may'ajt nbijctzooybich co yajmij'ajtcixy ajcxy yi migügtijc huidibi tumb ma miich ajcxy miid Dios y'ayuc ycixpi. Yi' ajcxy huidibi xya-jni'ixiib Dios y'ayuc ytiy'ajt, yi' ajcxy xycapxhuijip miid ajt nHuindzin Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt. ¹³Copicy myajmij'ajtcixipy ooy, etz nañ mdzójcixipy miid je Dios ytung ycixpi huidibi ajcxy ytumyb ma miich ajcxy. Tzinaaygix jotcuje ca' ma tzip capxy.

¹⁴Nañ jadu'n, migügtijc ajcxy, nya-jni'ibijcipy ajcxy co myaj'ojip yi migüg ajcxy huidibi ca' ti dung tuna'n, etz nañ mjotmicmigapxpix huidibi ajcxy tajp maayb, etz nañ mbubedipy ajcxy huidibi hueeni miid ymibijcin, etz yajtungix mecxtujcin miid tüg'óciy migügtijc.

¹⁵Ïich miich ajcxy nimaayb co ca' ni pin huaad yaj'ahuimbidip jibic ma ymigüg huidibi ti ymidundigoyii. Nañ jadu'n nimaaygixy co naymi'oyjäy'ajtigix nidüg nidügti. Nañ jadu'n oyjäy'ajtin mdunipy ajcxy miid tüg'óciy naaxhuiñyäj.

¹⁶Jatytim miid'ajtcix jotcuje'ajtin jabom jabom. ¹⁷Capxtaaccix etz mibijctzoogix Dios jabom jabom. ¹⁸Yajnajxcix jäygidaacin ma Dios pen ji

ajcxy mjajtcixy ayoogixy nejaty, com Dios ooy yjotcuje'ajtcixy co je migügtijc huidibi mibijcp Cristo Jesús yajnaxy ajcxy jäygidaacin ma yi' jabom jabom miid tüg'óciy huidibi tuunip jajtíp ma yi' ajcxy.

¹⁹Capxymidoogix je Espíritu Santo, co ngacapxymidoohuim je Espíritu Santo huin'it nyajtígooyim Dios yjihuiñ ymic'ajt huidibi yajpatp ma ïich ajt. ²⁰Yajjotcuje'ajtcix huenpinity pin Dios y'ayucpidzimb ma miich ajcxy. ²¹Jëyi janchtiy m'ixipy peni quipxyiib miid Dios y'ayuc huidibi ajcxy ycapxyp. Mijpidaaccix je ayuc tiybi. ²²Ixmajtcix tüg'óciy jibic ayuc jibic-huinma'n.

²³Dios nmibijctzooybich, je Dios huidibi yejcpy jotcuje'ajtin, co ajcxy xyajhuaatzaayip mjot mhuinma'n ma yi' jibicpi. Dios nmibijctzooybich co yi' ci'm xycuendi'ajtip huädz oy yi' m'alma ajcxy, etz yi' mjihuiñ, etz mnëcx mgohuajc, ca' ma pocy yquëxígy, ixti mabaad anajty ïich ajt nHuindzin Jesucristo ymiiñ ya naaxhuiñ. ²⁴Je Dios huidibi ti xyajmibijccixy, tudägy yi', e ycuydunipy yi' y'ayuc miid miich ajcxy.

Capxpooxin huidibi cijxnip je necy

²⁵Migügtijc ajcxy, mibijctzoogix Dios miid ïich ajcxy ycixpi.

²⁶Naygapxpóocxigix xic xon nidüg nidüg miid oyjot oyhuinma'n.

²⁷Nhuindzin Jesucristo ajt ti xyajni'ibicyich jada tung, paady nyajni'ibijccixy co jada necy mgápxcixipy ni'abidzimy ma tüg'óciy mibijcpidijc.

²⁸Dios nmibijctzooybich co ïich ajt nHuindzin Jesucristo xyconuucxip ajcxy. Jadu'n jada. Amén.

2 TESALONICENSES

*Yi Mimetz Neczy Huidi San
Pablo Yajnigüeix Je
Mibijcpidijc Jim Tesalónica*

1 Hich Pablo miid Silvano etz Timo-teo cham nguexyich jada necy ma je migügtijc huidibi ajcxy jim Tesalónica yajpatp, etz yajpatcixy ma iich ajt nDios Teedy etz ajt nHuindzin Jesucristo. ²Huen iich ajt nDios Teedy etz iich ajt nHuindzin Jesucristo may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy etz xyajjotcugüygixip.

Dios tiydunipy yi pocyjäydijc ajcxy co anajty Cristo ymiñ jadug'oc

³Migügtijc ajcxy, njatytimyajna-jxypich jabom jabom jäygidaacin ma Dios miid miich ajcxy ycixpi. E jadu'n copicy nyajnaxyich jäygidaacin ma Dios, com miich ajcxy mibijcypy Jesucristo nigü jabom jabom, etz nañ nigü jabom jabom naychójcigixy nayjihufüygixy nidüg nidüg. ⁴Com miich ajcxy ooy nuucxy meecxy m'ijtcixy ma yi tzaachypi etz ayo'n huidibi ajcxy mminajxyp myajnajxyp, e nañ ooy mmijpidaaccixy Jesucristo, paady ycixpi ngapxpaadyich miich ajcxy ma yi migügtijc huidibi mijpidaacp Dios majaty tüg tüg cajp. ⁵Miich mmibijcin etz mmecxtujcin yi' je' ijxpejtíp co Dios ytudägyity miid ajcxy ytüduunin, e xycöbïjccixy co jëbi mdigüygixipy ma yi y'ane'mdac miid mmibijcin ycixpi. Miid jada ycixpi miich ajcxy mminajxcixy myajnajxcixy tzaachypi ayo'n.

⁶Miid co Dios ytudägyity, yi' tzaachytunamb yi jäy ajcxy huidibi miich ajcxy xy'ixhuidijtp xypahuidijtp. ⁷E nañ yi' ajcxy xymöhuipy jotcuje'ajtin tim jadu'n nej xymöhuángixyich

jotcuje'ajtin je huin'it xii co anajty ajt nHuindzin Jesucristo ñayguexügyii co anajty miin ya naaxhuiñ jadüg'oc choon anajty tzajpjoty. Nañ je ángeles ajcxy mic'ajt miidpi miinaamb quipxyi miid Jesucristo. Miinaamb Jesús miid ane'min cötujcin e yajtigoydähua'ñ pocyjäydijc, tim jadu'n nej tüg mijjiin yajhuindigoydäy huen ytijity. ⁸Jesucristo chaachytunamyb je mayjäy ajcxy huidibi ca'p cöbicy Dios, etz huidibi ca' mijpidägy ajt nHuindzin Jesucristo y'ayuc ytij'ajt oybi. ⁹Yi jäy ajcxy huidibi miich ajcxy xy'ixhuidijtp xypahuidijtp, Dios yi' tzaachytunaanip ajcxy y'alma huinixii huinitiempo. Dios ypidägaanip yi' ajcxy y'alma jüguëgy ma ni caminaxii ajcxy ijxcixyp je nHuindzin Jesucristo etz yi' y'oy'ajtin etz ymic'ajtin. ¹⁰Jadu'n yjadipy je huin'it xii huin'it tiempo co anajty ajt nHuindzin Jesús miin ya naaxhuiñ, Jesús je mibijcpidijc yajmij'ada'ñ etz huindzigihua'ñ, e nañ jadu'n miich ajcxy myajmij'adipy etz mhuindzigihuipy miid co anajty y'ayuc ajcxy ti mmibijcci, je ayuc huidibi ti ngapxhuäcxyich ma miich ajcxy.

¹¹Paady ycixpi jabom jabom Dios nmibijctzooyich miid miich ajcxy ycixpi, jaydëbi tudägy ajcxy mdzinähuiipy, e Dios huidibi ti xyhuin'ijxcixy yjäygidägipy yi' miich ajcxy mdzinaayin. Nañ jadu'n Dios nmibijctzoogixy miid jada ycixpi co yi' cuydunipy huidibi miich ajcxy mbijctzooyb m'amidooyb miid oyot oyhuinma'ñ. E nañ ycuydunipy yi' huidibi miich ajcxy mdumyb miid mmibijcin. ¹²Com Dios jadu'n tunamb ma miich ajcxy mjot mhuinma'ñ, paady ycixpi ajt nHuindzin Jesucristo yxii capxpaady y'idipy ma miich ajcxy mdzinaayin etz nañ jadu'n miich ajcxy capxpaady m'idipy ma Jesucristo. Jadu'n yjadipy com iich ajt nDios etz ajt

nHuindzin Jesucristo may'ajt oy'ajt tuñ ma miich ajcxy.

Je jibic jäy huidibi huin'iimb mayjäy

2¹⁻² Migügtijc ajcxy, cham nyajmiidmiydaaccixy je xii je tiempo co anajty ajt nHuindzin Jesucristo huimbidaani jadüg'oc ya naaxhuiñ, etz naybadaanim miid yi'. Nminucxtaapcyich miich ajcxy, ca' mhuinma'ñyitgoogixy co pinjaty ymina'n co Jesucristo ti yhuimbity. Ca' mmibijccixy, ca' jada ayuc yjanchity. Ca' mdungixy cuendi yi jäy ajcxy y'ayuc huidibi minamb co tüg espíritu ti yajnejhuuiygixy co yjadu'nity, o co muum a'ijxnaxy amidoonaxy capxy ayuc, o co muum i'xpídzimy jada ayuc ma tüg necy huidibi ajcxy yti'jpy co i'ch nnecy'adyii. ³Ca' myajhuin'iingix janch ni nej. Jayijp ca'ni anajty je xii je tiempo yhuaad'atyñi ma anajty Jesucristo ymiina'n jadüg'oc ya naaxhuiñ, mayjäy ajcxy midziptzona'n Dios tiydudägy co ñayguëxigiiyb tüg jibic jäy mic jäy huidibi Dios yajcödigooyamy tücci'yi. ⁴Jada jibic jäy ymidziptzonamyb tüg'óciy tijaty huidibi jäy Dios'ajtpy, e nañ ymidziptzonamyb huidibi jëbi yaj'ojadaty. E nañ yi' naybidägiib amij agix jadu'n nejhuüy yjacmijity ca'ydi Dios. E nañ yi' ypidägamb y'ane'mdac ma Dios ytijc, e naybidägaanip nejhuüy Diosity.

⁵¿Nej ca' mjäymejtzcixy co jadu'n nimiydacyich tüg'óciy jada tiy'ajt jayhuin je taab anajty n'ityich ma miich ajcxy? ⁶Jadachambi miich ajcxy mnejhuüy pin yajhuäcxijp jada mic jäy jada jibic jäy, jigix ca'ydi ñayguëxigyii jayijpni ma ca'ni tiempo yhuaad'atyñi mina Dios a'ixi'huip co ymiinipy. ⁷Je mic jäy je jibic jäy cham ñi'ixiiyb ameech je jibicpi huidibi ytunamyb, jëyi yti-goy'ityñi mina je tü'aa y'ahuächyii, je huidibi yajhuäcxijp. ⁸Co anajty je jibic

jäy ytü'aa y'ahuäch, chi ajt nHuindzin Jesús yajcödigooyipy miid tüg puxujin. Jesús yajcödigooyipy je jibic jäy miid yi' yoy'ajtin etz ymij'ajtin co anajty yhuimbity ya naaxhuiñ. ⁹Je jibic jäy, yi' je' ymiid je mujcu' yhuinma'n etz ymic'ajt, e ytunamyb mijhuinma'n etz i'jxpejt huidibi anijip. ¹⁰Je jibic jäy ytunamyb tüg'óciy tijaty jibic-huinma'n jigix jëbi huin'iinip yi jäy ajcxy huidibi y'alma tigoyipy, miid co ca' ajcxy cöbijccixy, e nañ ca' tzojccixy Dios y'ayuc ytiy'ajt huidi miid jëbi y'alma ñidzoocixy. ¹¹⁻¹²E je' ycixpi co ca' ajcxy cöbigan Dios ytiy'ajt, paady Dios y'ixmadzäänigixy huen yajhuin'iingixy, huen mibijccixy je mujcu' y'ani, e miid jada ycixpi jëbi Dios yajtigooyi yi' ajcxy y'alma nidüg'óciy huidibi ca' mibigan Dios ytiy'ajt. Jacotcuje ajcxy co jibic-huinma'n tungixy.

Je jäy ajcxy tiibi Dios yhuin'ixyii jigix ypocyn'ihuädziy

¹³Migügtijc ajcxy huidibi ajt nHuindzin Jesucristo ooy tzocy jihuiy, jabom jabom nyajnaxyich jäygidaacin ma Dios miid miich ajcxy ycixpi, miid co Dios ti xyhuin'ijxcixy oga'n'aty, jigix jëbi m'alma ñidzoocixy miid Dios yjihui'n ymic'ajt, etz nañ miid Dios y'ayuc ytiy'ajt huidibi ti mmibijccixy. Je Dios yjihui'n ymic'ajt xyajhuaatzip ajcxy mjibicjot mjibic-huinma'n. ¹⁴Paady ycixpi Dios ti xyhuin'ijxcixy, e nañ xyajmibijccixy miid yi' y'ayuc ytiy'ajt huidibi i'ch ajcxy ngapxhuäcxyp, jigix jëbi mbáatcixipy oy'ajtin ma i'ch ajt nHuindzin Jesucristo.

¹⁵Paady migügtijc ajcxy, mibijccix tiydudägy, ca' m'ixtigihuäccixy, e ca' mjäy-digoogixy je tiy'ajt huidibi i'ch ajcxy ti ngapxhuäcxyp ma miich ajcxy, etz jadu'n nej ti nnimaaygixy necyjoty. ¹⁶⁻¹⁷Huen i'ch ajt nHuindzin Jesucristo ci'm etz ajt nDios Teedy may'ajt oy'ajt tunipy miid

miich ajcxy, e xyajjotmicpíjccixipy etz xyajmíbjccixipy tíydudägy, jigix oybi ayuc mgápxcixipy etz mdunípy ajcxy tüg'óciy oybi huinma'n. Hich ajt nDios Teedy etz ich ajt nHuindzin Jesucristo xychojcim xyjihuiiyim, e ti xymooyim jotcujc'ajtin huinixiibi, e nañ ti tuñ may'ajt oy'ajt miid ich ajt ycixpi, jay-débi njjip'ixim oy'ajtin jiiby tzajpjoty.

Mibijctzoogix Dios miid ich ajcxy ycixpi

3 Jadügnax, migügtjic ajcxy, tungix may'ajt mibijctzoogix Dios miid ich ajcxy ycixpi, jigix jébi ngapxhuäcxbich huinmic jotmic Jesús y'ayuc ytiy'ajt hu-ingnaax huinggajp. E nañ mibijctzoogix Dios jébi yi jäy ajcxy mijpidägipy Jesús y'ayuc ytiy'ajt oybi, tim jadu'n nej miich ajcxy ti mmijpidaaccixy. ²Nañ mibijctzoogix Dios miid ich ajcxy ycixpi, jigix ich ajcxy Dios xyñihua'nipy xyco-hua'nipy ma yi jäy ajcxy huidibi jibic-huinma'n ymiid, huidibi jibic ich ajcxy xytunamb, com mayjäy ca' mijpidägy Jesús y'ayuc ytiy'ajt. ³Hich ajt nHuindzin Jesucristo tudägy y', e xypubedip xypudigihuij ajcxy jigix miich ajcxy ca' mjotmetzcíhuipy ma yi mmibijcin, e nañ xypubedip ajcxy, jigix ca' xymimadääccixipy je jibicjäy huidibi Dios ca' capxymidoy. ⁴Hich ajt nHuindzin Jesús jotcujc'ajtin ti xymóoygixyich miid miich ajcxy ycixpi. Nmibijcxyich co miich ajcxy mguydumyb je Dios y'ayuc ytiy'ajt huidibi nyaj'ixpijccixy etz mjac-cuydunaamyb ajcxy. ⁵Com ca' ich njaty nej njjipcogapxihibich, chi nguejxyich cogapxy, nnejhuíhua'nich nej anajty ajcxy myajpatcixy ma yi mibijcin, tzigiiyb ich anajty co nicxy mujcu' xypidaaccixy jibictuum, chi ich anajty ajcxy ndung ti ñaadig'aty.

Ooy ycopicyity co nduunim ma ajt ndung

⁶Migügtjic ajcxy, miid ajt nHuindzin Jesús yxi etz ymic'ajt jada ane'min ajcxy nyajniibijcxy, co copicy ajcxy m'ixmadzipy yi mmigüg huidibi ca' ytuna'n ma yci'ndung, etz huidibi ca' cuyduñ Dios ytiy'ajt jadu'n nej ich tiy'ajt ti nyecy. ⁷Miich ajcxy mnejhuiiyb jadu'n nej ich ti ndzinäyich ti njugy'atyich co ti n'ityich ma miich ajcxy. E jébi tiy'ajt ajcxy mbigipy ma ich ndzinaayin nej jébi miich ajcxy mdzinaaygixy. Co anajty ich njimity ma miich ajcxy, ca' ich n'ixmajch ngi'ndung. ⁸Tüg'óciy ich ajcxy ngaayin n'uucin ngojuuyich. Nduñ n'ayooyich anajty xiim tzuum, co anajty ca' n'adziba'nich ni tüg. ⁹Dios ti xymöyich mic'ajt ane'min co ixypy ajcxy mbubejtin ti nbijctzoohui o ti nbijctzoohui ixypy ajcxy mgaayin m'uucin, per ca' ich ajcxy jadu'n ti ndúngixyich, jigix ijxpejt ajcxy mbigipy ma ich ajcxy. ¹⁰Com co anajty n'ityich ma miich ajcxy jada cötujcin ajcxy nyajniibijc co pin-jaty ca' ytuna'n, ca' ajcxy myajcayipy myaj'ügipy. ¹¹Jadu'n ich ti nnejhuüy co nijjity miich ajcxy ca' mdunaangixy mgi'ndung, jeyi myöyixy mnajxcixy jäyjün jäydijc. ¹²Yi jadu'mbi jäy ajcxy nyajniibijcxyich miid ich ajt nHuindzin Jesús yxi co huen tungixy jabom jabom ma yci'ndung, ca' huaad pin adzijpcix anajxcix jigix jébi paadip ajcxy ycaayin y'uucin.

¹³Migügtjic ajcxy, oybi jatyim tungixy jabom jabom, ca' mjotmetzcíyigixipy. ¹⁴Pen nidügti ma miich ajcxy ca' tuñ cuendi jada ayuc huidibi ajcxy nyajni-jayiiyb, ijxcix pin je', e chi ca' mjactúngixip cuendi, e ni ca' miid myöymujc mmaxmújcixipy, jigix chöydunípy. ¹⁵Ca' ajcxy huaad midzip'ajtcixy yi jäy ajcxy huidibi ca' yajxon cuyduñ

Dios ytiy'ajt. Hue' janchtiy mgapxhuijcix oy'amy jadu'n nej tüg mibijcpi.

Capxpooxin huidibi cijxnip je necy

¹⁶Huen iich ajt nHuindzin Jesucristo huidibi jotcuje'ajtin yejcp, ci'm xyajjotcugiiygixipy jabom jabom oytim minaaxiiijity oytim yma'amyity. Huen je Huindzin Dios xypubejtcixy xypudigiigixy.

¹⁷Iich, Pablo, jada capxpooxin ci'm njaayich. Jadu'n nfirmajiyich tüg'óciy iich necy, e jadu'n miich ajcxy mnejhuihuipy co iich jada necy'adyii.

¹⁸Huen iich ajt nHuindzin Jesucristo may'ajt oy'ajt tunipy miid tüg'óciy miich ajcxy. Jadu'n jada. Amén.

1 TIMOTEO

*Yi Jayjipi Nocy Huidibi San
Pablo Yajniaguejxy Timoteo*

1 Hich Pablo, Cristo Jesús xyaj'apóstol'ajtpich. Yi Dios huidibi xyñihuaanim xyajniđzoocim ajt n'alma, etz Cristo Jesús huidibi xymöhuaanim jugy'ajtin huinixiibi, yi' ajcxy ti xyajniđicyich co yi' y'ayuc ngapxhuäcxbich. ²Cham iich miich nijayyi Timoteo. Jadu'n njihuïy nej iich miich ngi'm'ung'adyi, co miich Dios ytiy'ajt ti mbaady ma iich. Huen Dios Teedy etz Cristo Jesús iich ajt nhuindzin may'ajt tunipy miid miich, huen xypa'ayoohuipy etz xyajjotcugihuipy.

Nijëjity jäy yaj'ixpicy huidibi ca' ytiy'ajtity

³Hui'mi' miich jim Efeso, jadu'n nej nimay je taabi anajty ndzonañich jim Efeso nmicxañich anajty Macedonia. Hui'mi' jim, jigix mgapxadugipy je jäy huidibi najtzcaxiïyb je ayuc ca'p ytiy'ajtity. ⁴Mgapxadugipy je nigoobi y'ayucity. Mgapxadugipy yi' ajcxy huidibi tzachnigapxp tzachnimiydacpy yi judiojäy ajcxy y'ayuc jadu'n nej huidibi ñi'ap'ajtpy ñideedy'ajtpy ajcxy. Yi jadu'mbi ayuc nigoob yajhuinmañyđigoy pinjaty xpijcp Dios ytiy'ajt.

⁵Jadu'n Dios tzocy co huen jäy ajcxy naychojctäyïi miid oyjot oyhuinmañ. Huen ajcxy Dios yajmij'aty janch cixyot huinijot. Co pin yajmij'aty Dios janch cixyot huinijot, ooy ajcxy oy ñayjihuiyigixy. ⁶Nijëjity jäy ajcxy ti ixmajtzn je Dios ytiy'ajt, ti ajcxy jïjptigiyiïni je ayuc huinmañ huidibi ca'p choobaady. ⁷Ooy yi' ajcxy jayaj'ixpigañ yi Dios ycötujcin, ni ca' huinjihuïyigixy

huidibi ycapxcixyp, ni huidibi ajcxy ñigapxpejtpy.

⁸Hich ajcxy nnejhuïyim co yi Dios ycötujcin oy yi' pen nyajtunim nej ypadyi nej ytiy'ajtity. ⁹Nejhuïyim co yi Dios ycötujcin ca' yi' tzaachytuñ oyjäydije, jäy tzaachytuñ pin ca' capxymidoy Dios, pin midundigooyb Dios ycötujcin. Je Dios ycötujcin chaachytumyb jäy huidibi ca' cuydungixy, jäy ajcxy huidibi ca' ytuđägyity, jäy huidibi ca' capxymidoogixy Dios, jäy huidibi pocytungixy, jäy huidibi ca' huindzigiñ yajtungixy miid Dios, jäy ajcxy huidibi capxtigooyb, huidibi ytaj yteedy yaj'öccixy, huidibi jäy yaj'öccixy. ¹⁰Je Dios ycötujcin chaachytumyb pin migapxtigooyb töxyjäydije etz yëydjctije, huidibi miyëydije ymähuañ. Dios nañ chaachytumyb je jäy huidibi jäy majtzc etz toognaxy, chaachytumyb indaacpidije etz nihuambejtpidije. Je Dios chaachytumyb jacjadyi jäy huidibi y'ayuc ca' ytiy'ajtity nej Dios tiy'ajt miidity. ¹¹Jadayaabi tiy'ajt huätzpi oybi tügiïyb miid Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt oybi huidibi iich nDios, je conuucxy yTeedy, ti xyajniđicyich co ngapxhuäcxbich.

Pablo yjäygidacpy co Dios may'ajt ti tuñ miid yi'

¹²Ooy njäygidägyich co iich ajt nhuindzin Cristo Jesús ti xyajmicpicyich, yi' ti xyijxtiïyich, yi' ti xyajniđicyich Dios y'ayuc co ngapxhuäcxpich. ¹³Hich jecy'ajty jibic anajty nigapxy ni'ojïyich Jesús. N'ixhuidijty nbahuidijtyich Jesús yjäy. Hich yi' ajcxy nmidundigooyich. Ti yi' Dios xypa'ayooyich com iich jadu'n anajty ti n'adich miid co nganejhuïyich je tiy'ajt, ngamibicyich Jesús ngamijpidägyich Jesús. ¹⁴Paady ycixpi iich ajt nhuindzin Dios may'ajt

oy'ajt ti tuñ mijcajee miid iich, co ti xyajmibicyich Jesús. E Jesús ti xymöyich tzojcin jihuiiyin miid yi' yjäy ycixpi.

¹⁵Ooy jada yjanchity, e nidüg'óciy jäy ajcxy jëbi mibijccixy co Cristo Jesús miin ya naaxhuin co yajpocynihuadzañ pocyjäydijc. E iich nigí pocy nmídidyich ca'ydí ni pinjäy. ¹⁶Miid jada ycixpi Dios ti xypa'ayooyich ti xymimecxtucyich, jigix co jäy ajcxy iixpi nej Dios ti ytuñ miid iich, huin'it ajcxy mijpidägipy yi' y'ayuc etz ypaadipy jugy'ajtin huinixiibi ma Jesús. ¹⁷Paady chojcpy co ngömayim Dios, je rey huidibi ane'mb huinixi, huidibi niminaa yca'o'cy, etz nipin ca'ixy. Je Dios tügpajc huidibi Dios'ajtp huen ycömay'idipy cham etz tüg'óciy xii tiempo huidibi mimb cidacp.

¹⁸Timoteo, ooy iich miich ndzocy njihuüy. Jada ayuc iich miich nyajnimaydaayb. Mihuinidínahuip Dios y'ayuc ca' mhuinma'nydigoyipy. Mgyudunipy jadu'n nej Dios y'ayucnajtzcaxiiby xy'ihuijy xycapxhuijy co mdung mnimajch. ¹⁹Mihuindínahuip Dios y'ayuc ytiy'ajt, huin'it ca' jibic mnayjihuihuüy, jadu'n nej ajcxy jadyi hidibi nejhuüy je tiy'ajt, e ca' cuydungixy, e jadu'nyí yhuinma'nydigooygixy. ²⁰Jadu'n nej Himeneo miid Alejandro ajcxy jaty, hidibi iich ti nyajcídigiigixy je mujcu', jigix ajcxy yhuinma'nymedzipy, ca'ydí yajjotma'tcixy Dios.

Jadu'n nej jëb Dios nmibijctzoohuim

2Yi' njatyajnimaaayb co ooy ycopicyty capxtaaccixy mibijctzoogixy Dios etz yajnajxcixy Dioscojuyip miid tüg'óciy jäy ajcxy ycixpi. ²Copicy nmibijctzoohuim ma Dios: reydiyc, ane'mbidijc etz codungdiyc, jigix jëbi jotcuyc ndzinaayim, ca' ma tzip. Co jadu'n nduunim, yi' anajty ngoduunim Dios y'ayuc, etz huin'it tiydudägy

ndzinaayim. ³Com yi' jadu'mbi huinma'ñ ooy yi' y'oyity, e Dios hidibi iich ajt n'alma yajnidoocp, oy yi' jäygidägy. ⁴Dios chojcpy co tüg'óciy je jäy ajcxy huen y'alma nidzoocixy, huen ixcixy nejhuüyigixy Dios y'ayuc ytiy'ajt. ⁵Tüg je' je nHuindzin'ajtm Dios, etz tüg je' je huingapxpi hidibi jëbi ytiy'ajt ma Dios miid iich ajt ycixpi, etz hidibi jëb Dios y'ayuc capxnajxy ma iich ajt: je huingapxpi, je' je' je jäy, je Cristo Jesús. ⁶Cristo Jesús nayyojxi naydooci miid iich ajt nbocy ycixpi, ñaygíyeci huen jäy yaj'ögyi, jigix jëb iich ajt nbidziimim ma je mujcu' anajty c'am xymiid'ajtm. Jadu'n nej Dios cham jäy yajnejhuüy co je tiempo yhuaad'ajtni, ⁷paady Dios ti xyajmibicyich ngapxhuäcxibich y'ayuc ytiy'ajt, etz Jesús xy'apóstol'adyiijch. Je tiy'ajt jada ngapxpi, ca' n'indägyich. Ti xyajmibicyich jada tung nej jëb huaad nyaj'ixpicyich, nej jëb huaad mibijccixy Dios, etz nyaj'ixpicyich Dios ytiy'ajt ma yi' jäy ajcxy hidibi ca' yjudíojäyity.

⁸Ndzojcypich co yi' yëdijctijc huen mibijctzoogixy ojadajtcixy Dios ma tüg'óciy naymujctac miid oyot oyhuinma'ñ, ca' y'adzip y'ahuan'ity, ca' y'ametz yjotmetzity. ⁹Nañ jadu'n ndzocypich co yi' töxyjäydijc huen yhuít yxojx yajtungixy nej ypadyi, hidibi quipxpaady ajcxy paatip. Huen yhuít yxojx pidaaccixy nej töxyjäydijc hidib tudägyip. Huen ycöhuay cüdigy caaxigy nej ypadyi, ca' ymigügtijc huinnaxtugipy miid yhuít yxojx, ca' nayxóxigixy miid oori, miid perla, e miid tijaty ooy choohuity. ¹⁰Ca' huaad töxyjäydijc ñaygömáygixy miid yhuít yxojx, huen janch yajcömaygixy miid y'oyjäy'ajtm, jadu'n nej je jäy ajcxy tungixy hidibi ti ñaygíyégigixy cixyot huinijot ma Dios. ¹¹Co jäy ajcxy yaj'ixpicy Dios y'ayuc ma je naymujctac, huen

töxyjäydjic ajcxy amoyñi amidoo'ijtcixy miid yungnaxy yjot yhuinma'ñ. ¹²Yi töxyjäydjic ca'p niducyich yaj'ixpigipy jäy ajcxy ma je naymujctac. E ni ca' ypanyi nicxy yëydjic ane'my. Huen ajcxy amoñi y'ity. ¹³Dios jayijp yajcojy Adán, jac'axam Eva, paady ycopycy yi yëydijctjic huen ane'my yi töxyjäydjic. ¹⁴Adán ca' yajtzu'ijxy. Eva yajtzu'ijx, je' ca' Dios capxymido. ¹⁵Paady yi töxyjäydjic ca' ypanyi nicxy nigohuajc'aty yi mibijcpidijc. Dios jotcujc ñayjihuiyii miid co jëyi y'ung'ijxcixy, etz yajmij'ajtcixy Dios, etz tzojctaaagixy ymigügtjic, etz huen ajcxy cuydungixy Dios y'ayuc ytij'ajt, etz huen tudägy jäy'ajtcixy miid ojyot oyhuinma'ñ.

Nej jëbi ytungixy huidibi ajcxy nigohuajc'ajtp

3 Tiy'ajt jada nej jäy yminaangixy. Pen ji pin najtzogiy nigohuajc'ada'ñ yi mibijcpidijc tüg yi' oybi anajty ytunamyb. ²Pin nigohuajc'ajtp yi mibijcpidijc ooy ycopycitye je' jadu'n naydijñib huidibi ca' ti tundigoy, huidibi tüg töxyjäy miid ca'p ycanaagity, huidibi huijycujc jäy'ajtp, huidibi miid oybi yhuinma'ñ etz tudägy pi yhuinma'ñ, huidibi ojyäj'ajtñ tumb, huidibi jajtp nej jäy ajcxy yaj'ixpigipy. ³Pin nigohuajc'ajtp chojcpy tüg jäy huidibi ca' y'amügity, huidibi ca' yhuindzipity, huidibi yajtumb mecxtujcñ, huidibi ca' chipcapxy y'ahua'ngapxy, huidibi ca' ti adzocy. ⁴Pin nigohuajc'ajtp chojcpy tüg jäy huidibi tiydudägy tzinaayb ma yjññ ytijc, huidibi y'ung y'anäg yajtzinaayb nicy yxeemy. ⁵Pen ca' jaty nej y'ung y'anäg migapx ane'mip ma yjññ ytijc, ¿nej oc'ane'ma'ñ yi mibijcpidijc? ⁶Nañ ca'p yjëjity huidibi namni mibicy Dios y'ayuc ytij'ajt. Ycadimjeyity nicxy ooy amij agix ñayjihuiyii, e nicxy camadägy je ane'min, e yjadipy jadu'n nej Satanás

yajty co jibic tumb ñayyajhui'mi miid Dios. ⁷Chojcpy tüg jäy huidibi nidüg'óciy je mayjäy oy ijxip. Pen ca' yjadu'nity nicxy pin yx'yii, e chi jada anajty je mujcu' ti ymimadägyii co jäy jibic ñgapxiiyb.

Yi mutz tungmiid nañ chojcpy huidibi ojyot oyhuinma'ñ miid

⁸Yi mutz tungmiid huidibi yajpat ma mibijcpidijc chojcpy jäy tudägy pi, huidibi nicy xeemy jäy'ajtp, huidibi ca' jäy'aty aguejtmiñ aguejtxipy, huidibi ca' y'amügity, huidibi ca' y'adzocy ca' y'ameeñity. ⁹Huen naybidáacigixy cixyot huinjot ma je tiy'ajt janchypí. Je tiy'ajt huidibi je mayjäy ca' huinjñhuiy. Je tiy'ajt huidibi iich ajt nmibijcim. Je' chojcpy pinjaty huidibi ca' ti jibicpi jot'adyii huinma'ñ'adyii. ¹⁰Pinjaty mutztung yajnicxamb, jayijp jot'ix huinma'ñ'ix pen tudägy yhuinma'ñ. Huin'tit jëbi mdungmöy. ¹¹Yi mutz tungmiidpi ytöxyjic chojcpy co huen tudägy jäy'aty, huidibi ca' ñgapx ñ'ojy ymigüg, huidibi nicy xeemy jäy'ajtp, huidibi cuydundaayb tüg'óciy. ¹²Yi jäy huidibi mutztung yajnicxamb chojcpy tüg jäy huidibi picy chinaayb, huidibi ca'p miidity metz o tugüüg töxyjäy, huidibi y'ung y'anäg yajtzinaayb nicy xeemy, huidibi tiydudägy tzinaayb ma yjññ ytijc. ¹³Yi mutz tungmiidpi huidibi yajxon ytung cuydungixy, cömay yi' ajcxy idipy ma mibijcpidijc. Nañ ñgi ajcxy ixpij'edich Cristo y'ayuc.

Dios mijhuinma'ñ tuun miid iich ajt ycixpi

¹⁴Jada necy iich miich nyajniguejxyp. Njijp'ixxypich co tzojc nnicxa'ñich jim ma miich. ¹⁵Pen ca' y'oyy nej tzojc nnícxibich ma miich, ti yam nyajnijayy je janchypí. Miid jada necy huaad jëbi nidüg nidüg mibijcpi yjäy'ajtigixy ma yi mibijcpidijc huidibi mijpidacp Dios

juugypi, je Dios huidibi huijtz'ijttaayb etz cohuandaayb je tiy'ajt janchypi. ¹⁶Janch tiy'ajt jada co mij yi' yi Dios y'ayuc ytiy'ajt huidibi ti xyajnejhuiyim, je huidibi jecy'ajty ca' pin nejhuüy. Je tiy'ajt huidibi xyajnejhuiyim co quexy y'ung ya naaxhuiñ.

Dios y'ung hue' je' yaj'ijxy miid ñinicx. Tudägy nayguëxici miid Dios yjihuiñ ymic'ajt. Je Dios y'áñeles ajcxy ti ixyii. Ti yajni gapxy yajnimydägy Dios y'ung ma huidibi ca' yjudiojäyity nañ ti jäy yajmij'ajtcixy Dios y'ung ya naaxhuiñybi. E ti ycöbigyii tzajpjoty ma yi oybi it.

Mayjäy ixmadzañ yi Dios ytiy'ajt

4 Yi Espíritu Santo minaan co anajty je xii tiempo ycixa'ñ, mayjäy ixmadzaangixy yi Dios y'ayuc ytiy'ajt. Mijpidaaccixy anajty jäy ajcxy y'ayuc huidibi yi huin'ñmbi etz ca'oybi ytiy'ajt miid. ²Jada jäy ajcxy miid anii anajty naybidáacigixy nej ytudägyity, e ca' anajty yjanchity. Ca' ajcxy nej ñayjihuiyii co ajcxy ytiy'ajt anii daacpi. Ti jadu'n yhuinma'ñypidaaccixy janch mic. ³Yi' ajcxy ymina'ñ co ca' huaad jäy ypijccixy, etz ca' huaad caaygixy nijëjity caayin uucin. Yi caayin uucin Dios yi' ti conucxy jigix jëbi jäy ajcxy huidibi mibijccixy etz huinjihuiygixy je tiy'ajt, jëbi yajnajxcixy Dioscojuyip ma Dios etz cöbigipy ajcxy agujc jotcujc je caayin uucin. ⁴Tüg'ócixy huidibi Dios ti yaj'oyiy, oy yi'. Ca' huaad pin ymina'ñ co ca' y'oyity. Agujc jotcujc ngöbijcim, jëyi nyajnajxim Dioscojuyip ma yi'. ⁵Dios ymina'ñ co huen huidibi caayin huidibi uucin ooy y'oy yi'. Jëyi co nyajnajxim Dioscojuyip, e huin'it Dios conucxy je caayin uucin.

Ca' ajcxy mmijpidägy yi nigoobi'ayucity

⁶Pen miich ajcxy jada ayuc jada tiy'ajt myajnimaaayb yi migügtijc, oy anajty mduñ ma Cristo ytung. Co jadu'n myaj'ixpicxy Dios y'ayuc janch cixyot huinijot, chi anajty myajyeeey yi mmibijcin. Ca' mjäy digoyipy yi oybi ayuc huidibi nyajnimaaayb, huidibi ayuc mbanicxyp mbayöyp. ⁷Ca' mmijpidägy yi nigoobi'ayucity huidibi ca' choobaady ma Dios. Panicxi' payöyi' Dios ytiy'ajt. ⁸Jac'oy co n'ixpijcin Dios y'ayuc, ca'ydi co ninicx ymic'ajt nbaatim. Co yajyujctäy jäy ñinicx, chi ñinicx ymic'ajt paady jëyi. Co n'ixpijcin nguyduunim Dios ytiy'ajt, chi tiy'ajt nbaatim nej ya naaxhuiñ ndzinaayim, etz nañ jadu'n nbaatim jadüg jugy'ajtin ma Jesús co anajty n'o'cim. ⁹Jada tiy'ajt huidibi ti nyajnimäy, janch tudägy jada, jëbi ngöbijc-taayim, e nidüg nidüg jëbi mibijc-cixy. ¹⁰Paady nduunim n'ayoohuim oy pin xyca'ixaanim. Njijp'ijxim co je Dios huidibi jugy'ijtp xyajnidzögaanim n'alma. Jëyi yajnidzögipy ajcxy y'alma huidibi mijpidaacip Dios y'ayuc.

¹¹Yajnima' yi migügtijc huen cuydundaaygixy jada ayuc. Yaj'ixpic jada tiy'ajt. ¹²Huen jäy ajcxy m'ayuc xymijpidaaci, oy miich mutz anäcinity. Myegipy iixpejt ma migügtijc nej jëb huaad ycapxcixy ymiydaaccixy, nej jëb huaad ytungixy, jadu'n nej jëb huaad oyjäy'ajtin tungixy, jadu'n nej jëb huaad mibijcin yajtungixy ma Dios, jadu'n nej jëb huaad huadz yhuinma'ñ miid'ajtcixy. Co jadu'n mdunipy, huin'it ajcxy mijpidägy miich m'ayuc. ¹³Mabaad iich anajty nicxy ma miich, capx Dios ñecy ma yi naymujctac, capxhuäcx etz yaj'ixpic yi tiy'ajt. ¹⁴Yajtun yi huij'ajt cujc'ajt huidibi Dios xymoy je taabi je mibijcpidijc mijtungmiidpi xycinixajy, e xy'ayucmoy

xymic'ajtmoy ajcxy miid je Espiritu Santo ymic'ajt.

¹⁵Naybidägi yajcopijc tüg'óciy huidibi ti nyajnimäy, e niguëxigipy mayjäyduum co ti yajxon m'ixpicy je tiy'ajt. ¹⁶Nayguend'adii miich ooy ci'm, nañ jadu'n naygüend'adii ma yi Dios ytiy'ajt, ca' m'ixmach Dios y'ayuc. Co miich jada mdunipy ci'm anajty nayajnidzögyii, nañ jadu'n anajty myajnidzoocicyx hydibi anajty ajcxy amidoo'ijtp miich m'ayuc.

Nej jëbi huaad migügtijc m'ihuijipy mgapxhuijipy

5 Ca'p huinjijp m'ojip mij'anäctijc. Oy'amy ihuijicy capxhuijicy jadu'n nej jihuiy mdeedy'adyii. Nañ jadu'n yi yujcyecytijc ihuijicy capxhuijicy oy'amy jadu'n nej jihuiy mgi'mjuugy mgi'mmigüg. ²Yi mij'anäctijc ajcxy töxyjäybi nañ jadu'n oy'amy m'ihuijicy capxhuijicy, jadu'n nej jihuiy yi' ajcxy mdaj'adyii mdzitz'adyii. Yi töxy'anäctijc ajcxy mutz'anäcnip miid'ijtcixy miid tudägyi mjot mhuinma'ñ.

³Huen yi mibijcpidijc ajcxy yajmij'adipy etz pubedipy yi töxyjäydijc ajcxy co'ögyp, hidibi janch ni ypin ycaca'ty. ⁴Pen jim töxyjäydijc co'ögpyi hidibi miid y'ung etz y'oc'ung, huen ajcxy jaty nej ytaj ñambiid yajmij'adipy, huen oybi yajhuimbidipy miid ytaj etz ñambiid. Com yi jadu'mbi huinma'ñ Dios yjäygidacpy. ⁵Je töxyjäy co'ögyp, ca'p pin tim miidity, yi' yijp'ijxyp co Dios ypubediiyb etz Dios ymibijctzooyb y'ojadajtpy jabom jabom xiim tzuum. ⁶Je co'ögy töxyjäy hidibi tzinaayb miid mayñax xondaacin, jadu'n Dios yajnaxyii jadu'n nej jihuiy y'ögity ytigoyity. ⁷Yajnimä' ajcxy huen cuydungixy Dios ytiy'ajt, jigix ca' jibic ajcxy yajni gapxy. ⁸Pen ji pin hidibi yajmij'ajtp Dios, e ca' pubeda'ñ

y'amigüg, pen ca' y'ung ytöxyijc yajxon ixxy may'aty, ca' yi' cuyduni Dios y'ayuc ytiy'ajt. Nigi anajty yjibicity nej ti y'idich ca'ydi jadu'n nej hidibi ca' ymibicy.

⁹⁻¹⁰Yi töxyjäy co'ögyp, ajcxy tiibi ytugi'px jimijty, jëbi mgoyaiiyi yxii ma yi lista hidibi yi mibijcpidijc ypubedamyb. Yi mibijcpidijc ypubedamyb pen tüg ñay anajty miiddzinäy, pen oyot oyhuinma'ñ ymiid, pen ti y'ung yajxon yajyeegy, pen ti migügtijc mi'oyjäy'aty, pen ti may'ajt tuñ miid Dios yjäy, pen ti pa'ayooy hidibi ayoo hidibi jot-tigooyb, pen ti yajtüyöy yajxon nej ytiy'ajty.

¹¹Yi co'ögy töxyjäy mutz'anäcnibi ca' mgoyaiiyipy yxii ma yi lista hidibi yi mibijcpidijc ypubedamyb. Pen capxytumb co tuna'ñ miid Cristo ycixpi tijaty tung ma naymujctac, ycajcyity co je oybi anajty yam y'octumy, chi nijot'ajtni ypigaani, chi ytung ixmajtznip. ¹²Co yi mibijcpidijc ajcxy ca' jäygi-daaci yi' ytung, chi jibic ñayjihuiyii co ca' cuyduñ y'ayuc nej ti ycapxytuñ miid yi Cristo Jesús. ¹³Jadüg-nax ca' ytung yajcopicy, jëyi yhuidijtni jayjiin jaydijc, e ca' yi'yity, nañ jadu'n ymigüg nigapxni ni'ojiiyñ, capxni miydaacni hidibi ca' y'oyity. ¹⁴Ndzocpyich co yi töxyjäy co'ögy mutz anäcnibi huen pijccixy, huen tzinaaygixy jugy'ajtcixy yajxon, huen ung'ijxcixy anä'ijxcixy, huen yajxon cuend'ajtcixy yjiin ytijc, jigix ca' ajcxy nihuambediiyb ni'ojihuiyib hidibi ca' Dios y'ayuc ixaani midohuaani. ¹⁵Nijëjity töxyjäy ajcxy co'ögyp, ti ixmajtcixni Dios y'ayuc ytiy'ajt, e ti ajcxy jijptigiyigixni yi mujcu' yhuinma'ñ.

¹⁶Pen ji mibijcpidijc yëydijcp, o töxyjäybi miidity y'ajuugy y'amigüg co'ögyp, yi' je' paatip ixipy may'adipy je y'ajuugy y'amigüg co'ögyp, e ca' yaj'idipy ma yi mibijcpidijc nigixp. E

jadu'n je' huaad je mibijcpidijc ajcxy pubejtcixy co'ögypi ca'p ti tim miidity.

¹⁷Yi' ajcxy huidibi nigohuajc'ajtp yi mibijcpidijc huidibi yajxon tumb capxpaady y'idipy. Nigi ajcxy capxpaady y'idipy huidibi Dios y'ayuc capxhuäcxip etz yaj'ixpicy. ¹⁸Jadu'n yjaybetyity ma Dios y'ayuc: "Ca' huaad huajyuub y'ajen nbidaacim ma yam ten moody trigo mihiy co yajpajc'adañ yi trigo tiim." Nañ jadu'n jadtü'g'it yjaybetyity: "Yi huidibi tumb paatip yi' ymuju'ñ." Jadu'n jada ayuc yhuimbádzimy: Yi' huidibi yaj'ixpajcp Dios y'ayuc paatip huen yajmujuy.

¹⁹⁻²⁰Ca' mic'amy mdiydunipy pin tungmiidpi ma yi mibijcpidijc pen tügpajc huidibi xihuiip. Ca' mdiydunipy pin tungmiidpi ixti cooni metz o tugiig testigo yquëxigipy pen janch ti ytundigooy. Pen ytundigooy yi huidibi nigohuajc'ajtp, capxpidzim mayjäydumb jigix jacjadyii chigi'ñ p'jccixipy. ²¹Jada tiy'ajt miich nyajnimaaayb, Dios Cristo Jesús etz yi' y'angeles ajcxy huidibi Dios ti huin'ixxcixy ñidiy'ajt'ajtcixy co yjanchity jada ayuc. Co mbanicxip jada tiy'ajt, ca' huin'ixpety mdiydunip mdzaachtunip mibijcpidijc. ²²Ca' mic'amy mgñ'ixajipy co myajtungbiga'nip jäy huidibi ca' m'ixy'adyii. Ycajegyity ypocytunipy, e tú'ciy mbocycähuaangixy miich miid yi'. Miich nayguend'adii jigix ca' mbocycähuiipy.

²³Miich Timoteo, pen pijcp mjot, tzo'y'adii hueen vino, com jac'oy yi' ca'ydi co m'ügipy huädz nii.

²⁴Jadyii jäy huidibi jibic-huinma'ñ miid yajnejhuihuipy yi' ajcxy yjibic-huinma'ñ ma anajty ca'ni yajtiydingixy. Jacjadyii jäy ca' yajnejhuüy yjibic-huinma'ñ ixti cooni yajtiydingixy. ²⁵Nañ jadu'n jadyii jäy yajnejhuihuip co oyjäy'ajtin anajty ti tungixy, jacjadyii jäy ca' mic'amy

yajnejhuihuipy co oyjäy'ajtin ti tungixy. Yi oyjäy'ajtin ca'p yi' yhuim'ipy coyüch.

6 Tüg'óciy tumbidijc huidibi ajcxy mibijcp huidibi ajcxy ijtp cojuuyi codoogiy, huen yajxon yajmij'ajtcixy yhuindzin. Pen ca' jadu'n tungixy, chi je huingjäydijc jibic nigapxaani ni'ojihuaani yi Dios etz yi' ytiy'ajt. ²Pen yi tumbi miid yhuindzin huidibi yajmij'ajtp Dios, ca' y'oyity co nixigipy yajxigipy yhuindzin. Huen ajcxy nigi yajxon yajmij'ajtcixy, com hue' je' Dios yjäy. Yi huidibi nihuindzin'ajt ypadamyb je oybi huidibi je' ytumbi ytung'ajtpy. Jada tiy'ajt yaj'ixpic etz capxhuäcx.

Jotcuje'ajtin nbaatim ma Dios ytiy'ajt

³⁻⁴Pen ji pin huingbi tiy'ajt yaj'ixpicy huidibi ca' ñaybadyii miid je Huindzin Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt, e ni ycanaybadyii miid je tiy'ajt huidibi iich ajt nmijpidaacim, hue' jada nej tüg jäy huidibi amij agixip huidibi ca' ni ti nejhuüy. Chachnijot'aty tzip capx, e jadu'n yhuimbádzimy jada tzip capxy co migüg ca' yaj'oy'ixy, chi ñaymidziptzoongixy nihuambejtcixy etz jibic nigapxcixy ymigügtijc. ⁵Yi jadu'mbi jäy huidibi ca' mijpidägy Dios ytiy'ajt cojpy ymacxpy tzip capxy huidibi ca' ycixy yti-goy. Yhuinma'nydigoy ajcxy, ca' huinjihuüyigixy tiy'ajt. Hue' ajcxy yaj'ixpicy Dios y'ayuc miid co ycomeeñ'adaangixy. Puhuäctuat miich jadu'mbi jäy ajcxy. ⁶Co Dios y'ayuc ytiy'ajt nguydunim, huin'it jotcuje ndzinaayim, etz nbaatim oy'ajt mijpi. ⁷Ni ti iich ajt ya naaxhuñ ca' ti nmimiinim co nma'xung'ajtim, nañ ni ti ngaminicxim co n'o'cim. ⁸Pen nmiid'ajtim caayin uucin huit tucxy, jébi njotcuje'ajtim miid y'i'yi. ⁹Je' ajcxy huidibi ooy nijot'aty comeeñ'adii, hue' je' ajcxy jibic tumb ajcxy ycähua'ñ. Je' ajcxy chachtunamyb huidibi ca' oyhuinma'ñity, huidibi nayjotmaydu-

unip. Ayo'n ajcxy ypadamyb, tigoy-amb ajcxy y'alma. ¹⁰Yi meeñ'adzojcin yi' je' yi jibic-huinmañ cop'ajtíp. Miid yi meeñ'adzojcin may yi jäy huidibi jäydigoy Dios ytiy'ajt. Hue' je' ajcxy nayjotmayduunip.

Timoteo, tiydudägy mdzinähuipy miich

¹¹Timoteo, Dios yjäy, cöguëg yi jäy huidibi miid yi jadu'mbi jibic-huinmañ. Tiydudägy mdzinähuipy, cuyduni Dios y'ayuc ycotujcin, mijpidäg Dios y'ayuc ytiy'ajt, tun oyjäy'ajtin, mihuindina' yi tung, miid'at mjot mhuinmañ yung naxy. ¹²Mic mjot mhuinmañ pidäg ma Dios ytiy'ajt, ca' mjotmetzcäy. Tun jadu'n nej jäy huidibi nayboyicquípxigixy naymic'íjxigixy. Nijot'at cixyot huiniyot yi jugy'ajtin huidibi m'alma ypadamyb ma Dios. Dios xyajniñicy jigix mgapxhuäcxip jada tiy'ajt. Ti miich mgapxypidzim nej mmibicy mayjäyoty. ¹³Dios je' huidibi yajjugy'ajttaayb tüg'óciy, yi' nidiy'ajt'aty co ooy ycopyity jada ayuc jadu'n nej cham nyajnimaayb. Nañ jadu'n je' Cristo Jesús je' huidibi tiy'ajt capxypidzim ma Poncio Pilato ñidiy'ajt'ajt co oy ycopyity jada ayuc jadu'n nej cham nyajnimaayb. ¹⁴Copicy cuydun jada ayuc ane'min. Huädz mguydundähuipy, huädz myaj'ixpigipy je' tiy'ajt jigix ca' pin jibic ni'ojihuipy Dios ytiy'ajt. Jadu'n mdunipy ixti cooni iich ajt nHuindzin Cristo Jesús ñayguëxigiyyb ya naaxhuñ jadüg'oc. ¹⁵Dios yajniuguëxigamyb Cristo Jesús mina anajty je' tiempo yhuaad'aty. Dios je' je' mij'ane'mbi, je'

mijpi rey, etz je' mijpi huindzin. Yi' je' je' Huindzin Dios huidibi ane'mdaayb. ¹⁶Yi' je' tügpajc je' jugy'ajt cop ymiid. Yi' ijtp ma je' tücxin je' jain huidibi ca' pin huaad ninej mihuingoñ. Janch ni' tüg' jäy ti ca' ixy, e ni ca' ixa'ñ. Yi' je' cömay'idipy etz yi' ane'mdaayb tüg'óciy. Amén. Jadu'n jada.

¹⁷Yi' comeeñdijc huidibi jadachambi tiempo tzinaayb jugy'ajt, nima' miich yi' ajcxy co ca' huaad amij agix ñayjihuiyigixy, ni ca' niñi adzojccixy anaxy yi meeñ' huidibi jadu'nyi tigoydaayb. Huen ajcxy mijpidägy yi Dios huidibi xymooyim tüg'óciy mijmay mijcajee jigix njotcujc'ajtim. ¹⁸Huen yi' comeeñdijc oybi tungixy, jigix ajcxy cömay ypidzimipy co oyjäy'ajtin tungixy. Huen ajcxy pa'ayoogixy ymigügtijc huidibi ca' ti miidity miid oyjot oyhuinmañ. ¹⁹Co ajcxy jadu'n tungixpy, chi padaangixy je' oybi huidibi miimb gidaacp. Ypadamyb ajcxy je' jugy'ajtin huinixibi.

Timoteo, mijpidäg jada tiy'ajt

²⁰Timoteo, mijpidäg jada ixpijcin huidibi ti myajniñic'aty. Ca' mmijpidägipy yi nigoobi y'ayucity, yi' huidibi ca' Dios huindzigäy. Ca' mmijpidägipy yi jäy huidibi ajcxy naybidaacip jadu'n nej jihuiy ooy ycohuinmañity, e ca' yjanchity, huidibi midzip'ajtp Dios ytiy'ajt. ²¹Jadu'n nej nije' ajcxy panicxcixy jada ca'pi ytiy'ajity, e jadu'ni ñitigoy.

Huen Dios je' oy'ajtin tuñ miid miich. Amén. Jadu'n jada.

2 TIMOTEO

*Yi Mimetzpi Neczy Huidibi San
Pablo Yajnigüeix Timoteo*

1 Hich Pablo, Dios ti xyajniñbi-cyich huen Cristo Jesús xy'apóstol'adyiijich. Yi' ti xyquexyich co yi' y'ayuc ngapxhuäcxibich. Dios ti yajhuinhuaniygixy yi jäy co pin mijpidägipy Cristo Jesús yajjugypigipy co anajty ti y'ögy. ²Ooy iich miich ndzocy njihuïy nej ngi'm'ung'adyii. Dios Teedy etz iich ajt nHuindzin Cristo Jesús huen tuñ oy'ajt may'ajt miid miich, huen xypa'ayooy, huen xyajjotcugiy.

Pablo jotcujc co Timoteo ti mijpidägy Dios y'ayuc

³Nyajnajxypich Dioscojuyip ma Dios co miich ti mmijpidäg yi' y'ayuc. Nmibijctzooybich Dios miid miich ycixpi jabom jabom xiim tzuum. Janch cixyjot huinijot nyajmij'atyich Dios, paady ooy oy nayjihuiyijich. Nañ jadu'n n'ap ndeedy jecy'ajty janch cixyjot janch huinijot yajmij'ajty Dios. ⁴Ooy miich nicxy njaco'ixihuañ jigix njotcugihuibich. Ooy njajäymejtzcoodyiijich nej miich mjiïy myaax miid iich ycixpi je taabi jim ndzooñich. ⁵Njäymejtzpich jadu'n nej miich mmijpidägy yi Dios janch cixyjot huinijot co xymiid'ityich. Nañ njäymejtzpich co jayijp mnambiid Loida etz yi mdaj Eunice mijpidacy Dios janch cixyjot huinijot. Minambich co chambaad miich mmijpidägy Dios janch cixyjot huinijot.

⁶Jada nyajjäymejtzcootpy: Nijot'at yi mic'ajtin huidibi Dios ti xymöy, je taab anajty Dios ytung mnimadzaani co ngi'nixajy, jigix Dios ytung jacyajxon mduunipy. ⁷Dios ca' xyajhuindzigy'aty,

hue' xyajjotmic'ajtp. Miid Dios ymic'ajt jëb mnaychójcigixy mnayjihuiyigixy, jëb oyjot oyhuinmañ myajtuungixy. ⁸Paady ca' mmidzöyduniyib iich ajt nHuindzin Cristo Jesús ytiy'ajt. E nañ ca' xymidzöyduniyibich co ti nbujxtijc iñäyich miid iich ajt nHuindzin Cristo Jesús ytiy'ajt ycixpi. Mecxtuc yi ayo'n yi tzaachypi huidibi myajnajxpy co mgapxhuäcxy yi Cristo Jesús ytiy'ajt. Dios xyajjotmicpigipy. ⁹Canan paady ti xyajnidzocim n'alma co ajt ndzach'oyjäyity. Com Dios jadu'n ti yajnihuinmayiy tunañ oy'ajtin miid iich ajt ycixpi co quejxy Cristo Jesús ya naaxhuiñ. Dios jayijp ti huinmay co quexañ je Cristo Jesús ca'ni anajty pin ya naaxhuiñ. ¹⁰Dios ti cham jada oy'ajtin yajnigüëxy co yaj'ijxy ya naaxhuiñ iich ajt nnihuambi nyajnidzocpi, je Cristo Jesús, huidibi ti yajcödïgoy yi o'cin. E ti yajnejhuïy yi jäy miid yi' ytiy'ajt nej jëb huaad ndzinaayim huinixi ma yi Dios y'it oybi.

¹¹Dios ti xyajniñbicyich co y'ayuc ngapxhuäcxich, etz xy'apóstol'adyiijich jigix nyaj'ixpigipyich yi huidibi ajcxy ca' yjudíojäyity. ¹²Paady ycixpi tzaachypi nbaadyich. Per ca' ndzo'yduñich, com iich nejhuïyb pin nmijpidacpyich, nejhuïybich co yi' ymiid cötujcin etz mic'ajt jëb xycuend'adipyich, ixti huin'it xi minaa Cristo Jesús tiydunañ yi naaxhuiñjy.

¹³Mijpidäg je tiy'ajt tiydudägypi huidibi ti nyaj'ixpicy, jada je' tiy'ajt iixpejt nej jëb mbanicxy mbayöy. Yajmij'at Cristo Jesús, ca' m'ixmajtzi yi' ytiy'ajt, mdunipy oyjä'ajtin jadu'n nej yi' tzocy. ¹⁴Mihuindina' yi oybi ayuc tiy'ajt huidibi ti nyaj'ixpicy. Huen je Espíritu Santo huidibi miich miid jotjoty huinmañjoty xypubedipy xypudigihuiy.

¹⁵Ti jada' mnejhuïy co tüg'óciy yi mibijcpidijc jim Asia naaxjot ti ixmach

je tiy'ajt jadu'n nej ti nyaj'ixpicyich. Yi Figelo etz Hermógenes etz jacjadyii jadu'n ajcxy ti y'adihtzcixy. ¹⁶Yi Huindzin Jesús yi' pa'ayoohuipy yi Onesífero yjuugy ymigüg, com ooy ich mij xypa'ayooyich etz xypubejtyich, ca' xymidzo'ydunyijich co nmach'inäyich. ¹⁷Co Onesífero oya'ty ya Roma, chi mictägy xy'ixtaayich cooni xypatyich. ¹⁸Huen yi Huindzin Dios ypa'ayoohuigy Onesífero co anajty Cristo Jesús tyduna'n naaxhuiñyäj. Huädz miich mnejhuüy nej yi Onesífero xypubejtyich jim Efeso.

Huen Cristo Jesús may'ajt tunipy miid miich Timoteo

2 Miich Timoteo, jadu'n njihuüy nej ngi'm'ung ngi'm'anäg. Huen Cristo Jesús may'ajt tunipy ma miich, huen xyajjotmicpigipy. ²Miich ti mmidoy may'ayuc tiy'ajt huidibi ti nyaj'ixpicy. Jada ayuc mayjäy midoy e jëb ajcxy nidiy'ajt'ajtcixy. Jada tiy'ajt miich mgapxnaxipy mgapxhuäcxipy ma jacjadyii yëdijctijc huidibi oyhuinma'n ymiid, jigix yi' ajcxy nañ jadu'n capxnaxipy ma jacjadyii jäy.

³Miich mimadäg yi ayo'n yi tzaachypi huidibi mminajxyp myajnajxyp, jadu'n nej tüg Cristo Jesús ysoldado huidibi oy tumb. ⁴Yi soldado huidibi soldad'ajtp ca' huaad huingbi tung nicxy tuñ, jigix je' yjotcujc'adipy pin anajty ti ypidägyii soldado, nañ jadu'n miich adügijjp Dios ytung mdunipy. ⁵Pin jäy nayboyic'quixip ca' yi' premio pada'n, oy ti yjamadägy, pen ca' cuyduñ yi tiy'ajt. Nañ tzocy co miich mguydunipy yi tiy'ajt. ⁶Je jäy huidibi tumb ma ycam ytu' je' jayijp huidib huen yajpidägy yi ujztüm hidibi ti y'ity. Nañ jadu'n miich co Dios ytung mduunip mbaadip yi oy'ajtin. ⁷Yajxon mhuinmayipy hidibi nyajni-maayb, yi Huindzin Cristo Jesús xyajne-jhuüydhuiipy tüg'öciy je' ytiy'ajt.

⁸Jäymetz jadu'n nej Jesucristo, yi David y'ap y'oc, y'o'cy, chi Dios yajjuyypijcy jadügtecy. Jada je' je ayuc tiy'ajt oybi huidibi nnajtzcapxiybich. ⁹Miid yi' ycixpi n'ayooyich etz tzaachypi nyajnajxyich. Nbuixtijc inäyich jadu'n nej jihuiy njibicjäyich. Oy njapujxtijc inäyich ca' ñejity, Dios y'ayuc ca' yi' mach y'ity, yajcapxhuäcx'adihtzp niigi. ¹⁰Paady iich tüg'öciy jada tzaachypi ngöbictäy nmecxtujctäy, jigix jëbi je jäy ajcxy hidibi Dios ti yhuin'ijxigixy chinahuipy ajcxy huinixii ma yi' y'it oybi, Cristo Jesús yajnidzögiib yi' ajcxy y'alma.

¹¹Tiy'ajt jada ayuc:

Pen ti iich ajt n'o'cim miid Cristo ycixpi, yi' miid ndzinaayim tzajpjoty.

¹²Pen nyajnajxim tzaachypi ayo'n miid Jesús ycixpi, nañ quipxyi miid yi' n'ane'maanim. Pen ca' ya Jesús y'ayuc ngöbajcim, nañ ca' jiib tza-jpjoty xycöbigaanim.

¹³Oy iich ajt nyajmij'ajtim Cristo Jesús o ngayajmij'ajtim, Dios ycuydun-daayb yi' y'ayuc. Com ca' huaad yci'm ayuc yajxigy.

Naybidägi cixyjot huinijot ma Dios ytiy'ajt

¹⁴Yajjäymejtzcood yi mibijcpidijc jada tiy'ajt hidibi ti nyajnimäy. Nima' je jäy ajcxy co je Huindzin Dios ca' oy'ixy tzip capxy ayuc hidibi ca' choobaady. Miid yi tzip capxy ca' ni ti oybi nbaatim, jëyi yajhuinma'nydigoy hidibi amidoo'ijtp. ¹⁵Naybidägi cixyjot huinijot ma Dios y'ayuc ytiy'ajt, nej jëb huaad cömay mbidzimy ma Dios, jadu'n nej Dios ytumbi hidibi ca' ni ti midzöyduyiyi, hidibi Dios y'ayuc ytiy'ajt yajxon yajhuinjihuiydaayb ymigügtijc. ¹⁶Ca' mgöbigipy yi ayuc hidibi ca' ytiy'ajtiy, yi nigoob ayuc hidibi yajtüyöyp mayjäy ajcxy, yi tiy'ajt hidibi ca' Dios ytiy'ajt'adyii.

¹⁷Yi huidibi ajcxy y'ayuc ca' ytiy'ajtiy yajhuinma'nydigooyb ymigügtijc. Yi' ajcxy miid jibic ayuc yajhuinma'nydigoy yi mayjäy ajcxy, jadu'n nej pützpa'm huidibi ninicx jicxp oñydägy. Jadu'n nej ti jyaty miid Hemeneo etz Fileto co ajcxy yhuinma'nydigooy. ¹⁸Yi' ajcxy anajty Dios y'ayuc cuyduuni, chi oyhuinma'nydigooyñi. Chi ajcxy ymináangixni co je tiibi y'öccixni, ti ajcxy je' yjugypicy, e jadu'n ajcxy yajhuinma'nydigoy nijëjity jäy. ¹⁹Huidibi Dios ti cojy ti macxy, nimiraxii ycacixy ycatigooy, com yi' ytiy'ajt ijtp yi' huinixii. Tiy'ajt jada co yi Huindzin Dios y'ijxajpy pinjaty yjäy'ajtpy. Tüg'öciy pin mijpidacp yi nHuindzin Jesucristo y'ayuc, huen jijphuäctüdy yi jibic-huinma'n yi jibic-tung.

²⁰Ma tüg mij comeeñydijc jim oori taasi, oori texy, etz oori cuchara, etz tijaty oyjatypi. Nañ ymiid jim naax taasi, naax texy, quipy cuchara etz jactijaty ca'p y'oyjatyi. Yajtuñ yi oori taasi etz oori texy ma tügi caayin uucin oybi. Yajtuñ yi naax taasi etz naax texy oyñiminaa. ²¹Jadu'n yi' pin jäy jibic-huinma'n ixmajtzp etz tuñ oyhuinma'n, jadu'n yi' nej oori taasi oori texy. Cömay'idip yi' ma yi Dios. Huädz yi' yjot yhuinma'n, jëbi nHuindzin'ajtim Dios yajtunipy ma tüg'öciy oybi tung.

²²Ixmatz miich yi yujcyec'anäg ajcxy yjibic-huinma'n. Tudägy mdzinähuipy. Yajmij'ajtcix Dios cixyjot huinijot. Mdunipy oyjäy'ajtin. Ixmatz yi tzip. M'ojadadipy yi Huindzin Dios miid oyjot oyhuinma'n. ²³Ixmatz yi nigoobi'ayucity yi loci huinma'n, ca' yi' y'oyity. Mnejhuiyb co yi nigoobi'ayuucity tzipcojp capxycojp yi'. ²⁴Yi Huindzin Dios ca' yi' tzocy co yi' ytumbidijc nicxy tzip capxy yajtzondägy. Hue' janchtiy tzocy huen jäy'ajtcixy yung naxy miid tüg'öciy jäy

etz pe'cy y'idipy miid yaj'ixpijcin. Nañ chojcpy co mimecxtugipy ymigügtijc ajcxy. ²⁵Miich miid yung naxy mjet mhuinma'n capxhuij je jäy huidibi midzip'ajtp je tiy'ajt. Ycadimjeyity co Dios ytiy'ajt nijothuimbijtcixipy, e nejhuiygixyipy je tiy'ajt oybi. ²⁶Co anajty ajcxy ti ymejtzcixy yhuinma'n, chi ajcxy ycöguëgyib je mujcu' huidibi ajcxy ycapxymidooyb ma anajty ymiid'ajtcixy cïjoty etz ycapxymidoogixpy yi Dios.

Jäy jotmay miid y'idaangixy

3 Miich mnejhuiyb ma je xii tiempo anajty ycixaani jadaanip ayo'n, je jäy ajcxy jotmay miid y'idaangixy. ²Ji adipy jäy huidibi adzojcp, huidibi amij agix nayjihuiyip, jäy huidibi ameeñ, jäy huidibi ci'm naygömayiib, huidibi oyñinej capxtigooyb ma Dios, jäy huidibi ca' capxymidohua'n ytaj yteedy, jäy huidibi ni ti ca' jäygidäga'n, jäy huidibi ca' yajmay'aty Dios. ³Co anajty tiempo ycixaani, ji adipy jäy huidibi ca' ymigüg ixa'n tzoga'n, jäy huidibi ca' pa'ayo'n miidity, jäy huidibi ymigüg nihuambejtp, jäy huidibi oy ahua'nity, jäy huidibi midzip'ajtp yi oybi. ⁴Ji adipy jäy huidibi ymigüg agojiix midundigooyb, jäy huidibi ytunamyb ti ytunamyb, ca' ajcxy tuñ cuendi capxhuijin, jäy huidibi amij agix nayjihuiyip, huidibi tzachnijot'ajtcixy mayñaxy xondaacin, e ca' cuyduna'n Dios ytiy'ajt. ⁵Ji adipy jäy huidibi naybidáacigixp jadu'n nej jihuiy ajcxy mijpidaaccixp Dios ytiy'ajt e ca' yjanchity. Chi ma ajcxy chinaayin ma ajcxy yjugy'ajtin ñiguëxcp co ca' tiy'ajt yajtuñ. Cöguëg yi jadu'mbi jäy. ⁶Ma yi jadu'mbi jäy ajcxy jim chooñity huidibi coyöyib conaxiib ma je töxyjäy huidibi ca' ytudägy, huidibi oy ypocyjäyity, huidibi jibic-huinma'n nijot'ajtp. ⁷Yi jadu'mbi töxyjäy ajcxy

panicxp payöyp canaagnax huinma'n, e niminaa ajcxy cahuinjihuihuipy yi Dios ytiy'ajt. ⁸Jadu'n nej Janes etz Jambres midziptzooñ je Moisés, yi jadu'mbi yëydijc ajcxy nañ jadu'n midziptzoonip yi tiy'ajt. Jibicjot jibic-huinma'n ajcxy ymiid. Naybidägiib ajcxy jadu'n nej jihuiy cuydungixy yi tiy'ajt, e ca' cuydungixy. ⁹Ca' ajcxy mimadägiipy nej huin'iniipy Dios yjäy. Niguëxigipy yi' ajcxy yjibic-huinma'n jadu'n nej Janes etz Jambres yjajty.

Tüg'óciy Dios ñecy Dios ci'm ti huinma'ñymöy je huidibi jaay

¹⁰Miich ti mhuinjihuidäy nej iich ti nyaj'ixpicy Dios y'ayuc nej njäy'atyich, nej nhuinma'n nduun'ich, nej Dios nmijpidägyich cixyot huinijot, nej iich jäy nmimecxtucyich, nej oyjäy'ajtin nduun'ich, nej ti nmihuindinäyich Dios ytung. ¹¹Miich m'ijxyp mnejhuiyb nej ti nyaj'ixhuidityich nej ti nyajpahuidityich, miich mnejhuiyb je ayo'n je tzaachypi huidibi ti nminaxyich ti nyajnaxyich jim Antioquía, jim Iconio, etz jim Listra. Jadu'nyibaad yi ayo'n tiibi nbaadyich Dios ti xyñihua'n ti xycohua'nich. ¹²Huen pin huidibi yajxon cuydumb Dios ycapxy y'ayuc jadu'n nej Cristo Jesús ti xyyaj'ixpicyich, nañ tim jadu'n ajcxy yaj'ixhuididipy yajpahuididipy. ¹³Yi jibic jäydijc huidibi naybidáacigixp jadu'n nej jihuiy cuydungixy yi tiy'ajt, e ca' yjanchity, nigi jibic y'ididzaangixy. Huin'inaangixy ymigügtijc ajcxy, e ñayhuin'inaangixy ci'm.

¹⁴Miich Timoteo, ixmatz yi jadu'mbi jäy ajcxy etz panicx yi tiibi m'ixpicy, yi tiibi myaj'nibic'aty. Mnejhuiyb co iich ti nyaj'ixpicyich je tiy'ajt. ¹⁵Com miich pi'cni mutzni ti mjaty ti mnejhuiy yi Dios ñecy. Jada necy ti xyajnejhuiy nej huaad mijpidägy yi Cristo Jesús, e nigi jadu'n jeb huaad yi m'alma nidoocin

paady. ¹⁶Tüg'óciy Dios ñecy Dios ci'm ti huinma'ñymöy je huidibi jaay. Paady jëbi nyajtuunim co jäy nyajni'ixiiyim nyaj'ixpijicim. Jëb nyajtuunim co njijpcogapxiyim huidibi ca' ytiy'ajtity, etz co n'iihuijim ngapxhuijim. Jëb nyajtuunim co nyaj'ixpijicim nej jëb huaad tiy'ajt nbanicxim, ¹⁷jigix yi jäy ajcxy huidibi mijpidacp Dios ytiy'ajt, jëb ni'ixi' y'idipy, tunipy tüg'óciy oybi huinma'n oybi tung.

4 Ooy ycopicyity mido'mbic jada ayuc jadu'n nej cham iich miich nijayiy. Dios etz iich ajt nHuindzin Cristo Jesús tiy'ajt yejc co copicy jada ayuc. Cristo Jesús ytiydunamyb yi jäy ajcxy juugypi etz yi jäy ajcxy tiibi y'o'ccixy, e chi yajjugypigipy jadüg'oc ajcxy. Yi' yajtiydunamb ajcxy co anajty ymiñ ya naaxhuiñ pidäga'n y'ane'min. ²Nyajni'ibjcpy mgapxhuäcxip Dios y'ayuc ytiy'ajt hueñyitiminaajity, oy pin midoohua'n o camidoohua'n. Copicy co mjijpcogapxihuipy huidibi ca' ytiy'ajtity, capxhuij pin yinjaty huenjaty camadacp, iihuij capxhuij yi jäy ajcxy miid Dios y'ayuc ytiy'ajt. Mimecxtuc etz yaj'ixpic yi jäy ajcxy. ³Minip je xii je tiempo ma jäy ajcxy ca' cöbiga'ni oybi tiy'ajt. Nijëjity miid yci'mdzojcin miid yci'm-huinma'n ixtähuip ajcxy yhuindzin huidibi yaj'ixpiigiib nej ajcxy jäygidägy, oy ca' ytiy'ajtity. ⁴Chi ajcxy anajty jijphuäctütcixni camidoohuáangixni je Dios y'ayuc ytiy'ajt. Mijpidaacni anajty ajcxy nigi yi nigoobi'ayucity. ⁵Miich huijy ycuje m'idipy. Mecxtujeta' nej jäy ajcxy xy'ixhuidity xypahuidity. Yaj'nima' jäy ajcxy Dios ytiy'ajt, jëb ajcxy mijpidägiipy etz jothuimbidity ajcxy Dios. Yaj'ixpic Dios y'ayuc ytiy'ajt nej ypadyii.

⁶Jadu'n miich cham njacnimäy, je' co ti yhuaad'ajtni je tiempo minaa ndzonaanich ya naaxhuiñ xyaj'ögaamich jäy, ti nayxoxyiiijich naydogyiiijich miid Cristo Jesús yciixpi. ⁷Ti iich ooy mic

nmihuindinäy Dios y'ayuccapxhuäcxii ma anajty ypadyii. Ti nyajcixy nyajmayich je tung huidibi anajty xypatpich. Ooy ti nyajmij'atych Cristo Jesús, ni ca' ti n'ixmajchich yi' y'ayuc ytiy'ajt. ⁸ Cham njijp'ijxypich co Cristo Jesús je tiydumbi tudägypi xycömayipyich jii by tzajpjoty, miid co tiydudägy ti ndzinäyich ti njugy'atych.

Pablo pijetzoy may'ajt ma Timoteo co tzojc yminipy ma yi'

⁹Tun may'ajt tzojc yminipy ma iich. ¹⁰Yi Demas ti iich yam xycögueecni co yjactzojcpy yi mayñax xondaacin ya naaxhuiñ. Hue' ti ñicxy jim Tesalónica. Crescente nañ hue' ti ñicxni Galacia. Yi Tito ti ñicxy Dalmacia. ¹¹Jëyi naydügpajc Lucas yam miid iich. Co mminipy, miidminipy Marcos, com ooy ti xychachpubetyich ma Dios ytung. ¹²Yi Tíquico ti nguexyich jim Efeso. ¹³Je joxchuit huidibi nyajhui'miiyich jim Troas ma Carpo ytiyc miminipy. Nañ jadu'n mimindähuipy je necy. Je' ooy ytimycopyity yi pergamino necy.

¹⁴Alejandro je ca'tzpi ti yi' ooy mij xymidundigooyich. Yi nhuindzin'ajtim Dios paatip nej yajmidzogyii. ¹⁵Naygüend'adii ca' miich yi' mmijyöybedipy, com ooy mic ti jijpcogapxiy Dios y'ayuc huidibi iich ajcxy nyaj'ixpijcpy.

¹⁶Co yi' oga'n xyxiyich ma je mij tungmiidpi, naydüg ayuc nmihuindinaayich.

Nipin xycapubejtyich, ñigi ajcxy xycögueectaayich. Huen Dios ocmeecxy nej ajcxy ti y'idiitzcixy. ¹⁷Ca' y'ocnejity Dios ti xypubetyich ti xypudigiyich. Dios ti xyyajjotmicpicyich, jigix ngapxhuäcxtähuibich ytiy'ajt ma tüg'öciy jäy. Jëb tüg'öciy jäy huidibi ca' yjudiojäyity huen mido'mbijtaaygixy Dios ytiy'ajt. Dios ti xyñihuañich ti xycohuañich ma yi' o'cin. ¹⁸Yi Huindzin Dios yi' xyñihuañ xycohuañibich ma tüg'öciy jäy huidibi ajcxy jibic-huinmañ miid. Yi'xycuend'adipich, ca' ni ti xyjadipyich, cooni anajty njädyich jii by tzajpjoty ma y'ane'my. ¡Huen Dios cömay idipy janch huinixii huinitiempo!

Pablo ymigügtijc capxpooocxin yajniguexy

¹⁹Yajnax iich ngapxpooocxin ma yi' Prisca etz ma Aquila etz ma Onesífero yjuugy ymigüg. ²⁰Erasto ti je' yhui'my jim Corinto. Je Trófimo com pijcip anajty, iich je' n'ixmajch jim Mileto. ²¹Tzojc mjatyminiy ma ca'ni tiichpy ymiini. Yquejxyp ajcxy capxpooocxin ma miich, je Eubulo, je Pudente, je Lino, je Claudia etz jacjadyii migügtijc.

²²Huen je Huindzin Cristo Jesús xypubedipy xypudigihuipy. Huen Dios tuñ may'ajt miid miich ajcxy. Amén. Jadu'n ngapxcíxyich.

TITO

*Yi Nocy Huidibi San
Pablo Yajnigüeja Tito*

1 Hich Pablo, Dios jada miid nduuñich, Jesucristo xy'apóstol'ajtpich. Yi' ti xyquexyich ma yi jäy ajcxy huidibi Dios ti yhuin'ixyii, jigix ajcxy mibigipy yi' ytiy'ajt. Nañ nyajnimähuibich nej jëb ajcxy cuyduuni Dios ytiy'ajt. ²Jadu'n nduuñich jigix co anajty y'o'ccixy, chi jadüg'oc yjugypjccixipy e tzináaygixipy huinixii. Dios yajhuinhuaniiy je jäy ajcxy je jugy'ajtin huinixiibi, ca'ni anajty naaxhuñybi chondägy. Jada tiy'ajt jëb nmijpidaacim com Dios ca' yi' y'aniidägy. ³Jada jugy'ajtin huidibi ijtp huinixii, Dios ti yajnejhuüy je jäy ajcxy cham co je tiempo ti yhuaad'ajtni, miid yi' y'ayuc huidibi ngapxhuäcxibich. Je Dios huidibi xyajnidzocim iich ajt n'alma ti xyajniibicyich co yi' y'ayuc ngapxhuäcxpyich. ⁴Miich Tito, cham nijayiy jadu'n nej jihuüy nijayiyich ngi'm'ung. Com tú'ciy nmij'ixim nmijpidaacim Dios. Huen Dios iich ajt nDeedy tzajpjotpy etz Cristo Jesús iich ajt nihuambi yajtzoocpi tuñ may'ajt oy'ajt miid miich, huen xypa'ayooy etz xyajjotcujc'adipy.

Myajniibigipy yëydijc huidibi jëb nigohuajc'aty ymigügtijc

⁵Paady iich miich jim Creta ñaaxjot nyajhu'i'my, jigix mjacyajnixihuipy je migügtijc jadu'n nej iich ca' ti nyajni'ixiydäyich ajcxy. Tügpi cajp nidüg nidüg myajniibigipy yëydijctijc huidibi nigop'adiib nigohuajc'adiib yi mibijcpidijc, jadu'n nej ti nyajnimäy. ⁶Yi' myajniibigipy yi' huidibi ca' ti tundigoy; huidibi tüg töxyjäy miid, ca'p ycanaagity; huidibi y'ung ajcxy ca' nijot'aty mayñaax tzinaayin; huidibi

y'ung ajcxy ycapxymidooyb. ⁷Copicy huidibi nigohuajc'adamb yi mibijcpidijc huen jäy'aty tiydudägy, ca' huaad ti tundigoy; huen yajxon cuend'adipy huidibi Dios yje'ajtpy; jäy huidibi ca' ycöjuuñity; huidibi ca' yhuindzipity; huidibi ca' y'amügity; huidibi ca' chip'ixtäy; huidibi ca' y'adzocy. ⁸Yi' jëbi myajniibigipy huidibi oyjäy'ajtin tuñ miid hueñytimypinity; huidibi ooy y'amigügit; huidibi huijycujc; huidibi tiydudägy yhuinma'ñ; huidibi huindzigüib Dios; huidibi ci'm yajxon naygüend'ajtip. ⁹Huen cixyjot huinijot naybidáacigixy ma je ayuc tiy'ajt huidibi ti ixpijccixy, jigix jëbi ajcxy jot'amijmóhuipy jacjadyii jäy ajcxy miid tiy'ajt janchypi, e capxjotcidägipy ajcxy je pin ajcxy ca' ixa'ñ Dios y'ayuc.

¹⁰Com ji may judíojäy huidibi ca' ycapxymidoogixy, huidibi nigoobi ti-jaty ayuc tzachnimiydacp; huidibi ajcxy huin'iimb ymigügtijc, jadu'n nej yi' ajcxy huidibi minamb co copicy tüg'óciy mibijcpi huen yajtiy'ajtiy ymang ajcxy, jadu'n nej judíojäy tungixy. ¹¹Copicy co mgapx'adugipy yi' ajcxy huidibi ymigügtijc yajco'iniiyb tüg jün tüg tijc; huidibi ajcxy yaj'ixpijcp mujuy; huidibi ca' tiy'ajt yaj'ixpijccixy.

¹²Nidüg yi' ajcxy cohuinma'nybi nigapxy ymigügtijc ymina'ñ co yi' Creta jäy ooy ajcxy y'aniijity, ooy ajcxy huinducity, ooy ajcxy ñuuxity, ooy ajcxy ycaaxity. ¹³Tiy'ajt jadu'n nej jada cohuinma'nyjäy ymina'ñ. Yaj'oj ajcxy mic-tägy, huen huinjihuüyigixy yajxon Dios y'ayuc. ¹⁴Ca'p ajcxy mijpidaacipy yi judíojäy ycostumbre etz ni ca' ajcxy mijpidaacip yi y'ane'min huidibi jäy ci'm ti nihuinma'ñ'aty, huidibi ajcxy ti jijpyöyduutni Dios y'ayuc ytiy'ajt.

¹⁵Pin jäy huädz yjot yhuinma'ñ miid, oy ti jacuyduñ costumbre, o oy ca' ti cuyduñ, Dios yjäygidacpy yi' co oyjot oyhuinma'ñ mädity. Pin jäy ca' huädz yjot

yhuinma'n miidity, oy ti jacuyduñ costumbre, Dios ca' jäygidägy y' com jibic ajcxy yjot yhuinma'n miidity, ca' ajcxy nej ñayjihuiyigixy. ¹⁶Yi jadu'mbi jäy hue' ñaybidáacigixy jadu'n nej jihuiy nej ooy Dios ytiy'ajt ajcxy mijpidaaci, chi ma huidibi ajcxy ytumyb ji yajniügüxcixy co ca' ajcxy cuydungixy Dios ytiy'ajt. Dios ca' y' oy iix ajcxy yhuinma'n, ca' ajcxy capxymidoogixy Dios, ca' ajcxy Dios ytung mihuaadity.

Nej jëb huaad chinaaygixy yjugy'ajtcixy

2 Miich huadz myaj'ixpigipy yi migügtijc nej jëb huaad cuydungixy Dios ytiy'ajt. ²Miich m'ihuijip mgapxhuijip yi mijjäydijc huen ca' ajcxy y'amügyjäy'adipy; huen huijycujc jäy'ajtcixy; huen miid'ajtcixy oyjot oyhuinma'n; huen mijpidaacixy Dios ytiy'ajt cixyjot huinjot; huen oyjäy 'ajtin tungixy miid huentimypinjäyity; huen ajcxy mecxtujcin yajtungixy ma yi chinaayin. ³Nañytimyjadu'n mijjäydijc ajcxy töxyjäybi huen ajcxy jadu'n jäy'ajtcixy nej huidibi ajcxy Dios yajmij'ajtp; ca'p ajcxy ymigügtijc nigapxip ni'ojihuiy, ni ca' ajcxy nihuambedipy; nañ ni ca' ajcxy y'amügyjäy'adipy; huen ymigügtijc ihuijixy capxhuijixy miid ayuc oybi tudägy. ⁴⁻⁵Yi mijjäydijc ajcxy töxyjäybi huen ihuijixy capxhuijixy yi mutz'anäg töxyjäydijc ajcxy nej jëb huaad chinaaygixy yjugy'ajtcixy; nej jëb huaad ytiyc ñay yajmij'ajtcixy; nej jëb huaad tzojccixy jihuiygixy y'ung y'anäg; nej jëb huaad oyjot oyhuinma'n yajtungixy. Huij capxhuij yi töxyjäy mutz'anäcpi co huen tiydudägy chinaaygixy, ca' ti jibic-huinma'n ajcxy mibidzimipy. Huen ihuij capxyhuij ajcxy nej jëb huaad yjin ytiyc cuend'ajtcixy yajxon; nej jëbi y'amigüg'ajtcixy, nej jëb

huaad capxymidoogixy ñay. Pen jibic-huinma'n anajty ajcxy ytumyb, chi anajty Dios ytiy'ajt yajnigapxy yajni'ojy.

⁶Miich Tito, nañ jadu'n jaty ihuij jaty capxhuij yujyeeepidijc etz anäctijc nej jëb huaad oyjot oyhuinma'n yajtungixy, ca' huaad ytundigoogixy ycapxtigoogixy. ⁷Tito, tiydudägy mdzinähuipy, oyjot oyhuinma'n myajtunipy. Jim yi migügtijc iixpejt pigipy ma miich, nej jëb huaad ytungixy. Huadz ajcxy myaj'ixpigipy yi tiy'ajt, huijycujc m'idipy. ⁸Tito, m'ihuijip mgapxhuijip yi migügtijc miid oy'ayuc oyhuinma'n, jigix co pinjäy jijpcogapxihuaanip miich m'ayuc, chi tzo'ydu'n jihuihua'n, e jadu'n ca' jadipy nej jibic xyñigäpxcixipy xyñi'ojyigixipy.

⁹⁻¹⁰Je tumbidijc huidibi ijtp cojuyiy codoogy, huen yhuindzin imidoogixy capxymidoogixy nej ypadyi. Huen tungixy nej huaad yhuindzin jäygidägy, ca' adzo'nmay yjäy'adipy. Ca' meedzip tijaty yhuindzin yjë'ajtpy, huen yajmij'adipy yajxon yhuindzin, huen yajxon ytung tundaayi. Pen jadu'n ajcxy yhuindzin midungixy yajxon, huin'it cömay y'idipy yi Dios ytiy'ajt, je Dios huidibi xyajnidzoocim ajt n'alma.

¹¹Cham n'ixxim nnejhuiyim nej Dios may'ajt ti tuñ miid tüg'ocy jäy ajcxy ycixpi, co ti yaj'oyiy nej jëb huaad hueñpinity pinjaty mijpidaacip yi y'ayuc, ypadamyb ajcxy y'alma ñidzoocin co anajty y'o'ccixy. ¹²Dios cham ti xyajnejhuiyim pen tzo'gamb iich ajt n'alma, chojcpy co n'ixmajtzim je jibic-huinma'n huidibi Dios ca' jäygidägy. Ca' huaad ooy nijot'ajtim yi mayñaxpi tzinaayin ma jadachambi xii tiempo yjacyöy. Copicy ndzinaayim huijycujc etz tudägy, e nguydunim Dios y'ayuc ytiy'ajt. ¹³Njijp'ixxim mina Jesucristo, je huidibi xy'ane'mdaayim,

ymiinañ ya naaxhuiñ jadüg'oc miid iich ajt ycixpi. Njotcugiiyim iich ajt co n'ijxim ymiin miid y'oy'ajtin ymic'ajtin, yi Dios huidibi yajnidzögam iich ajt n'alma. ¹⁴Yi Cristo Jesús ti ñayyoxyii ti ñaydoogyii co y'o'cy ma yi cruudz miid iich ajt ycixpi. Yi' ti xyjuybidzimim ma anajty yi mujcu' c'am xymiid'ajtim, co anajty ti nbocytuunim. Yi' ti xyajpocynihuätztaayim nidüg'óciy, jigix Dios xyjäy'ajtimip miid huádz jot huádz huinmañ, jëb nduunim oyjäy'ajtin cixyot huinjot.

¹⁵Tito, jada tiy'ajt migügtijc myajnimaydähuipy. M'iihuijip mgapxhuijip ajcxy yajxon. Dios ti xymöy cötujcin co m'ojipy pinjaty xycacapxmidoob, jëb ajcxy yi m'ane'min xyajmij'ajtpi.

Huen mijnicxpejtcixy yi gobierno ytungmiidpi

3 M'iihuijip mgapxhuijip yi migügtijc huen capxymidoogixy yi gobierno ytungmiidpi etz cajpjäy ytungmiidpi. Huen capxymidoogixy jadu'n nej y'ane'myii ajcxy. Huen tungixy huidibi tiydudägyip huidibi ajcxy yaj'ane'mip. ²M'iihuijip mgapxhuijip yi migügtijc ajcxy ca'p ajcxy ni pin nigapx n'ojihuiip, nañ ni ca' tzipcapxy ajcxy ixtähuip, huen ñaybidáacigixy amigüg, huen mimecxtujtaaygixy yi ymigügtijc ajcxy, huen nicy xyeemy jäy'ajtcixy miid yi mayjäy ajcxy.

³Jecy'ajty ma ca'ni anajty nmijpidaacim Cristo Jesús, hue' anajty nyajpaatim miid jibic-huinmañ. Ca' anajty n'iididoohuim ngapxmidoohuim. Je mujcu' anajty ti xyhuin'inim, paady anajty nniidigooyim ndüdigooym. Ndzachnijot'ajtim mayñaxpi tzinaayin, ni ngajajtim anajty nej n'ixmajtzim yi jadu'mbi huinmañ. Jibic-huinmañ nduunim. Jadu'n njäy'ajtim nijot anajty n'idäitzim, nga'oy'ijxim anajty nmigügtijc. Paady

jäy anajty xymiiddziptzoonim, chi naymijotma'tcootim miñ xyipy. ⁴Jadu'n anajty nduunim ixti cooni Cristo Jesús ñayguëxigiiyb ya naaxhuiñ, etz nnejhuiiyim jadu'n nej Dios iich ajt nihuambi yajtzoocpi may'ajt oy'ajt ti tuñ miid tüg'óciy jäy ajcxy ycixpi. ⁵Yi' xyajnidzoocim ajt n'alma canan co iich ajt ndzach'oyjäyity. Hue' je' jadu'n ti tuñ miid co pa'ayo'n ti yajtuñ miid iich ajt ycixpi. Ninigoob ti tuñ may'ajt oy'ajt miid iich ajt ycixpi. Chi yaj'oyiiyni ajt njot nhuinmañ huinjemy miid je Espíritu Santo huidibi xyajtigiyyim njot nhuinmañ, e jadu'n ajt njugy'ajtin ndzinaayin chondaacni huinjemy. ⁶Dios ti yecy yi Espíritu Santo janch mijcjee ma iich ajt njot nhuinmañ. Jadu'n Jesucristo xytuunim, je huidi iich ajt nihuaanim yajtzoocim. ⁷Yi' ti xyaj'ahuimbijtim tudägy miid je may'ajtin oy'ajtin huidibi ti tuñ co yi' ti y'ögy miid iich ajt ycixpi. Jëyi cham y'oy'ahuijxnity mina anajty nbadaanim je jugy'ajtin huidibi Dios miid huidibi ca' ycixipy ni minaa xii.

⁸Jada ayuc jada tiy'ajt ndzojcpyich co miich mnägapxpedipy. Ooy ycopicyity co yi' ajcxy huidibi mijpidacp Dios huen oyjäy'ajtin tungixyp. Ooy y'oyity co oyjäy'ajtin tungixyp ajcxy. Yjäygidägipy yi jäy ajcxy miid je oyjäy'ajtin huidibi anajty ajcxy ytumyb etz ypaadipy ajcxy oy'ajt. ⁹Ixmatz yi jäy ajcxy huidibi nigapxy nimiydägy yi nigoobi'ayucity, yi huidibi ca' choobaady. Nañ jadu'n yi' ajcxy huidibi nigapxp nimiydacp huidibi ni'ap'ajtpy ñideedy'ajtpy. Ca' mjiptgiyihuiipy yi tzip capxy ma yi judiojäy ycötujcin huidibi ajcxy ypanicxyp. Yi jadu'mbi tzip capxy ninigoob yi', ca' yi' ni ma choobaady, ca' jugy'ajt miidity.

¹⁰Yi jadu'mbi jäy huidibi tzip capxy ixtaayb, miid tüg'oc mejtz'oc myaj'ojipy pen ca' ycapxcöbicy, tim

ix'oj, huen nicxy. ¹¹Mnejhuyb co yi jadu'mbi jäy ajcxy ti ixmajtcixy je tiy'ajt, tundigooyb yi' ajcxy, ci'm jadu'n nayyajpocycähuiygixy.

**Pablo nimay Tito co
miid naybadaanip**

¹²Nyajniguxepich nidüg, aver huidibi iich anajty n'ocquejxyp yi Artemas o yi Tíquico. Co yi' jim yjadipy, chi miich xyjatyñiminipyich mic'amy jim Nicópolis com jim nyajnaxañich yi tich poj tiempo. ¹³Co yi Zenas, yi huingapxi, etz Apolo ajcxy jim yjadipy, quejxnajcix miich yi', e mooygixy

ytu'amgixpi ca'ydi ti yajmayjajtcixy tü'am. ¹⁴Huen yi nmigügtijc'ajt xpijccixy nej jäy y'oyjäy'aty, huen pubejtcixy pin tijaty yajmayjajtp. Pen ca' jadu'n tungixy, Dios ca' yi' jäygidaacip yi' ajcxy yhuinma'ñ.

Pablo ycapxycíxy miid Tito

¹⁵Yi migügtijc ajcxy huidibi ya yquejxyp ajcxy capxpocxin ma miich. Nquejxpich ngapxpocxin ma tüg'óciy yi nmigügtijc ajt huidijaty jim yajmij'ajtp Cristo Jesús. Huen Dios mij may'ajt tunip miid miich ajcxy ycixpi. Amén. Jadu'ñyi ngapxcíxyich.

FILEMÓN

*Yi Nocy Huidibi San
Pablo Yajnigüeix Filemón*

1 Hich Pablo etz Timoteo, ìich ajt nmigüg, nijayiybich miich Filemón huidibi ooy ndzocyich, huidibi quipxyi miid nduunim. Nmach'inäyich miid co nyajmij'atyich Cristo Jesús. ²Nañ jadu'n nijayiybich yi Apía, ìich ajt nmigüg töxyjäybi, etz yi Arquipo, huidibi capx-huäcx Dios y'ayuc tú'ciy miid ìich ajcxy, etz tüg'óciy yi migügtjic huidibi naymújcigixp ma miich mdjic Dios ojadajtcixy. ³Huen Dios Teedy etz yi Huindzin Jesucristo tuñ may'ajt oy'ajt ma miich ajcxy etz xyajjotcug'hygixipy.

Pablo capxpaady Filemón co mijpidägy Dios

⁴Nyajnajxpyich Dioscojuyip ma Dios miid miich ajcxy ycixpi. Njatytimjäymejtzpich miich ajcxy jabom jabom co Dios nmibijctzooyich. ⁵Ti ìich ayuc nmidoy jadu'n nej miich mdzocy mjihuüy yi Huindzin Jesús etz tüg'óciy pinjaty yajmij'ajtp Jesús. ⁶Nañ jadu'n nmibijctzooybich Dios miid miich ajcxy ycixpi, huen oyjäy'ajtin mdunipy miid je migügtjic, jadu'n nej Dios ti xyajnejhuüy yi tiy'ajt jigix ajcxy tiy'ajt paadipy ma miich nej jëb ajcxy cuyduñ Cristo y'ayuc. ⁷Hermano, ti ìich ooy njotcug'iyich miid yi m'oyjäy'ajtin huidibi miich mdumyb co ti mbubety yi Dios yjäy.

Pablo pijctzoy tüg may'ajt ma Filemón miid Onésimo ycixpi

⁸⁻⁹Njapijctzoohuamybich tüg may'ajt ma miich. Oy njam'ididyich cötujcin huidibi Jesús xymooyich jëb nja'ane'my co miich mgöbigipy Onésimo oy'amy. Per ca' jadu'n n'ane'mañ miid co ooy

ndzocy ooy njihuüyich miich. Paady cham may'ajt nbijctzooyich ma miich co mgöbigipy yi Onésimo oy'amy. Hich Pablo, ti nmijjäyiyñich. Cham jäy ti xypidägyich pujxtigoty miid co ngapxhuäcxich Jesús y'ayuc ytiy'ajt. ¹⁰Cham may'ajt nbijctzooyich ma miich co mba'ayoohuipy yi Onésimo. Jadu'n njihuüyich nej n'ung'adyiijich miid co yi' ti mijpidägy Jesús ya ma ìich nbujxtjic'inäyich co ti nyajnimäyich Dios y'ayuc.

¹¹Tiibi xii tiempo ñaxy co yi Onésimo ca' yi' ti xy'imidoy ti xycapxymidoy. Jadachambi janchtiy capxymidoohuam jadu'n ma miich etz jadu'n ma ìich. ¹²Cham nyajnigüexy Onésimo. Ooy njajihuüyich co yam nguexyich. ¹³Ooy ìich yam njayaj'ida'ñich ma ìich jigix ixipy yam xymiidtuñich. Ytimyñipaapty ixipy jadu'n nej miich xymiidtuñich ma yam nbujxtjic'inäyich miid co ngapxhuäcxich je jemybi oybi ayuc nej Jesucristo yjaty ayooy. ¹⁴Per ca' ìich n'a'ixiyich nicxy nyajhu'i'myich, pen ca' miich jadu'n mina'ñ. Ca'p ndzocyich adzip ahua'ñ tijaty miich mdunipy. Jëyi ndzocyich co miich oy'amy xypubedipyich. ¹⁵Ca' yjecyity paady ycixpi ti xycöguëgy jëbi mijpidägy Jesús. Hueeni xii tiempo ti y'ity ya, e cham co yhuimbidity ma miich, miid y'idipy jim huinixii. ¹⁶Ca' jadu'n m'ocmiid'ajtnip cham jadu'n nej jac'oyñipin cojuyiy codoogy tumbi. Hue' je' mmi'adip jadu'n nej Jesús yjäy huidibi ooy mdzocy mjihuüy. Pues ooy ìich yi' ndzocy njihuüyich. Jac nigü cham miich mdzogyijy mjihuüipy miid co yi' cham y'oyjäyity, etz co cham mijpidägy yi Huindzin Jesús.

¹⁷Pen janch miich xymigüg'adyiijich cöbic yi Onésimo jadu'n nej ìich miich ixipy xycöbicyich. ¹⁸Pen ti yi' yinjaty huenjaty xymidundigoy o xymínucx'adyii ìich miich nmigüedipy.

¹⁹ Æich Pablo, Æich miich njaaybich nfirmajÿyich miidich ngi'mgi' ngi'mletra. Hermano, nmigüedipyich nej Onésimo xyminucx'adyii. Oy Æich yam ca' n'ÿbaady ngapxpaady co miich xyminucx'adyiijich miid co Dios ytiy'ajt ti mbaady ma Æich. ²⁰ Xypubedipich miid Onésimo. Yi nHuindzin'ajtim Jesús yjäygidägipy pen jadu'n mduñ. Mduñipy may'ajt miid Onésimo miid Jesús ycixpi, e jadu'n Æich jëb huaad njotcujc'atyich.

²¹ Nnejhuiybich co ooy m'ÿimidoy mgapxmidoy, e jadu'n nej yam njacni-jajÿy, jac'anaxy mduna'ñ. ²² Nañ jadu'n yam nimäy. Tun may'ajt ni'ixi tüg jättac.

Njÿp'ijxypich co nbujxtijcpidzimipyich tzojc miid co miich ajcxy Dios miibÿjct-zoogixy miid Æich ycixpi, e jadu'n jëbi nÿcibich ma miich.

Pablo ycapxycÿjxy miid Filemón

²³ Nañ nbidacpyich necyjoty yam. Xycapxpoocxp Epafraß Æich nmibujxtijc jäy miid Cristo Jesús ycixpi. ²⁴ Nañ xycapxpoocx Marcos, Aristarco, Demas etz Lucas. Æich yi' ajcxy xypubejtp ya. ²⁵ Huen yi nHuindzin'ajtim Jesucristo may'ajt oy'ajt tunipy ma miich ajcxy, jëb miich ajcxy oy m'ity. Amén. Jadu'n ngapxcÿyich.

HEBREOS

*Yi Necy Huidi Pinjaty
Yajniguejx Je Hebreo jäy*

1 Jecy'ajty Dios ayuc yejcy ma ajt nmij'ap nmijteedy canaag'oc etz canaagnax miid je yprofetas ajcxy, je' ajcxy huidibi najtzcaxiyy Dios y'ayuc. ²E jadachambi ma xii tiempo yhuin-gooni co je naaxhuiñybi ycixani, Dios ayuc yecy ma iich ajt miid je' y'ung. Dios miid y'ung yaj'oyiyy je naaxhuiñybi etz tüg'óciy tijaty huidibi yajpatp. E Dios ti y'ung yajmigo'ixmadziydäy tüg'óciy. ³Dios y'ung ymiid Dios y'oy'ajtin, yi' je' Dios ytiicxin'ajtpy yjajin'ajtpy. Yi' je' codinaayb etz yajniguëxigy nej je' je Dios. Dios y'ung huijtziytaayb tüg'óciy miid je' y'ayuc etz ane'min mic'ajt miidpi. Co Dios y'ung ti xyajhuaatzim ajt nbocy, chi cöbijcy je mij'ane'min jibiy tzajpjoty, jadu'n nej jihuiy y'ixtacy a'oy'amy ma je mijpi Dios ymijc jiiyby tzajpjoty.

Dios y'ung jacmij yi'ca'ydi ángeles ajcxy

⁴Je Dios y'ung jac mij je' ymic'ajt y'ane'min miidity, ca'ydi je ángeles ajcxy. Com yi' je' Dios y'ung, paady ycixpi mic'ajt miidity jaydëbi ane'my huidibi Dios yje'ajtpy, e ca'ydi yi ángeles ajcxy yi jadu'mbi mic'ajt miid. ⁵Com Dios ca' yi' ni tüg ángel nimay: iich miich n'ung'ajtpy. Iich miich ti nya-jpi'c'aty jadachambi xii. Nañ jadu'n ca' Dios ni tüg ángel nimay: Miich xyteedy'adiibich, iich miich n'ung'adiiyb. ⁶Co Dios y'ungoob oy quexy ma naaxhuiñyjäy chinäy, chi yi' ane'min pidacy: Huen je ángeles ajcxy nidüg'óciy huindzigihuiipy pa'tjihuihuiipy je' y'ung.

⁷E miid je ángeles ycixpi, Dios ymina'n: Yi ángeles jadu'n yi' ajcxy nej poj. Yi' ajcxy huidibi tzajpjoty tzinaayb, jadu'n yi'ajcxy nej huidzuc, nej jiiyye'n.

⁸Jadu'n Dios yminañ miid y'ung ycixpi: Miich, Dios'ajtp, miich m'ane'min huinixii huinitiempo yi' y'idipy. Miid mdudägy'ajtin miich m'ane'mipy.

⁹Ti mdzocy je tiy'ajt tiybi, e ca' ti m'ixa'n je jibicpi. Paady ycixpi Dios, miich mDios, ti xyhuin'ixy, e ti yejctäy nigí ma miich je jotcu'ajtin je xondaacin, ca'ydi ma yi mmi'ane'mbidijc.

¹⁰Dios nañ jadu'n ymina'n:

Miich, Huindzin Dios, oga'n'aty mbidac nej naaxhuiñybi chondacy, e miid miich mmic'ajt myaj'oyiyy je tzajp.

¹¹Cijxtähuiy yi naaxhuiñybi etz yi tzajp, per miich hui'mip huinixii huinitiempo. Jadu'n yi naaxhuiñybi etz yi tzajp y'amijiydähuiipy nej huit.

¹²Jadu'n miich yi naaxhuiñybi etz yi tzajp m'anëgipy nej tüg huit yaj'anëgyin. Jadu'n miich yi naaxhuiñybi etz yi tzajp myajtigadzipy nej jäy ajcxy yajtigach yhuit. Chi miich je'ni m'idipy, je mxii mjimijt ni mina ycacixipy ycatigoyipy.

¹³Ni camina Dios canimay ni tüg je ángeles ajcxy:

Iña' ma iich nmijc a'oy'amy, ixti mabaad iich miich je mmidzip nmimadactäyich, jadu'n yi'ajcxy nipaadipy nej yi' miich mdecypocxejt'adyii.

¹⁴Tüg'óciy je ángeles ajcxy ac espíritu yi' ajcxy, e ytungixy ma Dios, yquexyöyigixy jigix pubedipy je jäy ajcxy huidibi ajcxy y'alma padam ñidzoocin.

Ca' n'ijxnajx nmidonajxim nigoo yi pocyhuinmeecxin

2 Miid jadayaabi tiy'ajt ycixpi, oy co yajxon n'ocjäyugugiiyim Dios ytiy'ajt huidibi ti nmidoohuim, jigix ca' n'ijjpyöduutim je Dios ytiy'ajt huidibi jadu'n nipatp nej tü'aa oybi. ²Pen je ayuc tiy'ajt huidibi ángeles ajcxy yejc jecy'ajty, hui'm je' co yjanchity. E pinjaty pocytumb, e ca' cuyduuni Dios ytiy'ajt, Dios chaachytunipy je' nej padyii miid ypocy ycixpi. ³¿Nej tity iich ajt co Dios ycastigo nga'ocpaatim, pen je' je' yam ca' nmijpidaacim je Dios ytiy'ajt jadu'n nej jëbi xyajnidzoocim ajt n'alma? Yi Huindzin Jesús jayijp'aty ci'm nigapxy Dios ytiy'ajt jadu'n nej jëbi Dios xyajnidzoocim ajt n'alma. E jac'axam je discípulos ajcxy nañ jadu'n najtzcapxix Jesús y'ayuc, e nigapxpejty ajcxy co yjanchity je Jesús y'ayuc, e chi capxnajxy ajcxy jada tiy'ajt ma iich ajt. ⁴Jadu'n anajty capxhuäxcixy Jesús y'ayuc ma iich ajt, chi Dios yajniguëxíc Jesús y'ayuc co yjanchity co tuñ ijxpejt, mijhuinmañ etz milagro. E co Dios xymooyim je yjihuiñ ymic'ajt, chi nije' nije' nbaatim mic'ajt ma Dios. E jadu'n Dios tuñ nej yi' tzocy.

Jesucristo jadu'n je' anajty nej ajcxy yjuugy ymigüg

⁵Dios ca' yi ángeles ajcxy ti cötujcin möy co y'ane'mity ya naaxhuiñ, jadu'n nej xii tiempo min cidägy, je xii je tiempo huidibi iich ajt nnimiyydaacim. ⁶Hue' janchity ji tüg'it yjaybetyity ma Dios ñecy, ma yminañ: Miich Dios, ¿ti yi' je naaxhuiñjyay, co miich yi' ajcxy mjäymedziyb? ¿Ti yi' je naaxhuiñjyay, co miich je' ajcxy mjetmay'adyii? ⁷Janch con xii tiempo miich ti mmöy yi naaxhuiñjyay ajcxy e nañ ti mmöy jacminacy ymic'ajt y'ane'm'ajt ca'ydí

yi ángeles ajcxy. Per jac'axam miich mmöhuañ naaxhuiñjyay ajcxy nigi ymic'ajt y'ane'm'ajt, ca'ydí je ángeles ajcxy. Tüg'óciy huidijaty miich ti myaj'oyiy anajty ti mbidactähuip yi' ma yi naaxhuiñjyay ajcxy ane'min.

⁸E co anajty ti mbidactäy anajty ma yi' ajcxy y'ane'min, jadu'n nipaady nej jihuiy tüg'óciy tijaty huidibi ti myaj'oyiy, y'idipy ma yi' ajcxy ytecpat.

E jadu'n yi', co Dios moyday ane'min je Cristo. Dios ni ti yi' ca'ixmach nicxy yca'ity ma yi' y'ane'min. Oy ixypy ca'ni cham n'ijxim co tüg'óciy tijaty ya naaxhuiñ etz tzajpjoty ca'ni amugi' ycapxy-cöbigyii. ⁹Dios ti xyaj'ijxim co Jesús miid mij'ajt ane'm'ajt. Je ángeles ajcxy nigi mic'ajt oy'ajt anajty miidity, ca'ydí Jesús co yi' chinay ya naaxhuiñ. Jadu'n Dios tuñ jaydëbi Jesús y'ögy miid jäy ajcxy ypocy ycixpi. Jadachambi Dios ti möy Jesús mij oy'ajtin, etz mij ooy ti cömay miid je tzaachy'o'cin huidibi ypaat.

¹⁰Tüg'óciy huidijaty ya yajpatp, ji'ajtp yi' miid Dios ycixpi etz Dios ymic'ajt yaj'ijtaayb tüg'óciy huidibi ji'ajtp. Dios tudägy ytuuñ co yajca'pxi Jesucristo y'oy'ajtin miid je tzaachypí huidibi ti minaxy ti yajnaxy. Miid co Jesucristo tzaachypí ti minaxy ti yajnaxy, paady ycixp jäy ajcxy padaangixy Cristo y'oy'ajtin. ¹¹Miid co Jesucristo, je huidibi jäy ajcxy yajpocyñihuaatzp, jiiyby mic'ajt ti paady ma Dios Teedy, paady ycixp yi' ajcxy huidibi patcixp pocyñihuaatzin nañ jim mic'ajt patcixy ma Dios Teedy. E miid co Jesucristo etz yi' yjäy mic'ajt patcixy ma Dios Teedy, paady ycixp Dios y'ung je Jesucristo ca' ti tzo'ydu'n jihuiy co yi' yminañ co je mibijepidijc jadu'n nipaady nej yi' yjugytijc ymigügtijc. ¹²Paady je Cristo yminañ ma yjaybetyity:

Miich Dios, iich miich ngapxpadipyich ma nmigügtijc. N'ihuipyich iy

miid miich ycixpi ma je jäy ajcxy ti nayyöymújcigixy.

¹³Nañ jadu'n Cristo yminañ ma yjaybetyity:

Nmijpidägyich Dios.

E jadüg'oc yminaanip:

Cha iich, miid je ung anäg ajcxy tiibi Dios xymöyich.

¹⁴Ma jäy ajcxy ytügquëx'ajtcixy, tügpi yxiixy, tügpi ni'py je' ajcxy. Nañ jadu'n Jesús miid je' anajty yxiixy ni'py jadu'n nej jäy ajcxy ymiidity jigix jëbi y'ögy, e jadu'n je' yajhuindigoydähuipy je huidibi anajty jamic'ajtmiid co jäy yaj'ögüiyb, je' je' je' mujcu'. ¹⁵E jadu'n je Cristo yajnihuädzictuty tüg'ócüy pinjaty anajty cojuuyy codoogiy y'ijtp ma je mujcu', miid co tzigüygixy yi y'o'cin.

¹⁶Janch co Jesús ymiiñ ya naaxhuiñ, ca' nminaanim co pubedañ je ángeles ajcxy, je' janchtiy ypubedamyb Abraham y'ap y'oc. ¹⁷E miid jada ycixpi, Jesucristo jadu'n anajty miidity ninix etz yjugy'ajtin tú'ciy miid je jugytijc ymigügtijc ninix etz jugy'ajtin, jigix jëbi yi' naydügpajc codinäy naaxhuiñyjäy ajcxy ma Dios yhuinduu miid tudägy'ajt etz pa'ayoohuin. Etz nañ jadu'n jigix jëbi huindzigiy Dios miid yci'm ninix miid jäy ajcxy ypocy ycixpi, e jadu'n yajpocyhuaatztähuip yi mayjäy ajcxy.

¹⁸Com Jesucristo ci'm tzaachypi minajx yajnajx, etz nañ jadu'n je mujcu' Jesucristo jot'ijxy huinmañ'ijxy, paady ycixp Jesucristo jëbi pubety pinjaty jadu'n tzaachypi minajxp yajnajxp, etz ma yjot'ixyii yhuinmañ'ixyii je mujcu'.

Jesús jacnigi mijity yi' ca'ydi Moisés

3 Miid co Jesucristo jadu'n ti tuñ, paady ycixp miich ajcxy migügtijc huidibi cixyot huinjot mijpidacp Jesucristo, je huidibi ajcxy Dios ti xyhuin'ijxcixy co xyje'adaánigixy. Pidaacix mhuinmañ yajxon ma je Cristo Jesús, je huidibi nejhuiyim co Dios ti

quexy ya naaxhuiñ, je huidibi tügpajc mijtungmiid ma Dios, huidibi tügpajc xycodinaayim ma Dios. ²Jesús tudägy yi' ti y'ity ma Dios yhuinduu, je Dios huidibi ti yajni'bigyii je mijtung, tim jadu'n nej Moisés y'ijty tudägy ma je ytung miid tüg'ócüy jäy huidibi anajty ti cöbijccixy Dios ycotujcin ma Moisés.

³Jesús ymihuaad niigi huindzig'iñ etz cömayin, ca'ydi Moisés. Tim jadu'n nej pin tüg tijccoopi je' je' ijtp cömay, ca' nminaanim je tijc ijtp cömay. ⁴Tüg tüg tijc jim je' pin cojp. Per Dios yi' ti yajcojtäy yaj'oyiydäy tüg'ócüy huidibi j'i'ajtp. ⁵E jadu'n je Moisés tudägy je' ytuuñ miid tüg'ócüy jäy huidibi ti paady Dios ycotujcin ma yi'. Je Moisés je' ytung'ajti yeycy je tiy'ajt huidibi anajty Dios jac'axam yegamyb. ⁶Je Cristo tudägy ytuñ miid tüg'ócüy iich ajt huidibi mijpidacp Dios, tim jadu'n nej tüg jäy y'ung tudägy ytuñ ma yteedy ytijc yteedy ypidägy. Jadu'n iich ajt nbaady nej Dios ytijc, e Cristo tudägy ytuñ miid iich ajt, pen tudägy nmibijcin Dios y'ayuc, ca' n'ixmajtzim ajt nmibijcin. Pen nmijpidaacim Dios agujc jotcujc ixti mabaad n'o'cim miid je' ycixpi huidibi njijp'ijxim ma Dios.

Dios yjäy ajcxy ypooocxin

⁷Paady ycixp jadu'n yjaybetyity ma Dios ñecy ma je Espíritu Santo jadu'n yminañ:

Jadachambi pen midooyb miich ajcxy nej Dios yminañ,

⁸ca' ajcxy m'ijtcixy jotjuuñ jadu'n nej je' anajty ajcxy jotjuuñ y'ity, je' ajcxy huidibi mibidigy Dios jecy'ajt (co ajcxy y'ijty jim mijtigiduum). Je xii je tiempo jecy'ajty co ajcxy jot'ijxy huinmañ'ijxy Dios.

⁹Chi Dios yminañ:

Miich ajcxy mmij'ap mmijteedy ajcxy jim mijtigiduum xyjot'ijx xyhuinmañ'ijxich ajcxy jecy'ajty. Ca' ajcxy jäymeche co ajcxy y'ijxy

pidägy. Dios ti xyñimaayim nej David yminañ tzach com jecy, nej miiñ jaybety huidibi ti yajni gapxy co jadu'n yminañ: Jadachambi pen midooyb miich ajcxy nej Dios yminañ, ca' ajcxy mnay-bidáacigixy jotjuuñ.

⁸ Co Josué je Israel jäy ajcxy camoy je pooxín, ca' Dios canigapxy huingbi xii mina ytigihuañ ajcxy ma Dios ypocxtac. ⁹ Paady ycixp, jadu'n yjac-hui'myñi jadüg xii tiempo mina Dios yjäy ytigihuañ ma Dios ypocxtac. ¹⁰ Com pinjaty tigiyy ma Dios ypocxtac hue' je' ypocxy miid je' ytung ycixpi tiibi anajty tuñ, tim jadu'n nej Dios ypocxy je mihuixtucxiibi miid je' ytung ycixpi tiibi anajty tuñ. ¹¹ Hue' tzocy co naymic'ixim nej huaad ndigiyyim ma je Dios ypocxtac, ca' yjeyity co nijëjity miich ajcxy mbaduunipy nej ajcxy y'idüich huidibi ajcxy ca' mibijcy Dios y'ayuc, e ca' mdigiyyigixipy ma Dios ypocxtac.

¹² Com yi Dios y'ayuc ijtp yi' huinixii huinitempo, e ymiid mic'ajt. Nigi yajtiyñajxtäy ninicx, jot almi, ca'ydí tüg espada huidibi mejtz'adu'm'amy jïpip etz yjïpxu'ñity. E Dios y'ayuc nejhuiydaayb nej jäy ajcxy yjot yhuinmañ miidity, e tüg'óciy tijaty ajcxy ñijot'ajtcixyp. ¹³ Ca' ji ni ti huidibi Dios ti yajcojy nicxy ñayyüchyii ma yi' yhuindu. Tüg'óciy nej ajt njot nhuinmañ nmiidity ñiguëxictähuip yi' ma Dios, je Dios ma iich ajt nguendi ngÿyegaanim, yi' ijxtaayb ajt njot nhuinmañ.

Jesús yi' je' je' mijhuingapxpi ma Dios

¹⁴ Jesús, je Dios y'ung, yi' je' tügpajc jacmijtungmiid huidibi xycodinaayim ma Dios miid ajt nbocy ycixpi. E Jesús ti ytiy ma Dios yhuindu, paady ycixp tzoc ijtim tudägy ma ajt nmibijcin. ¹⁵ Pues com Jesucristo, je huidibi tügpajc mijtungmiidip ma Dios, je huidibi xycodinaayim etz xyhuingapxim ma Dios, com Cristo tzaachypi etz ijxta'ni

canaagnax ti yajnaxy, tim jadu'n nej iich ajt tzaachypi etz ijxta'ni nyajnajxim, per je' ca' ma ti bocy tuuñ. Paady ycixpi jëbi Cristo ajt xypa'ayoohuim co ajt nyajnajxim tzaachypi etz ijxta'ni. ¹⁶ Tzoc agujc jotcujc nmihuingoonim je Dios y'ane'mdac e n'ojadajtim nmibijct-zoohuim Dios, jaydëbi co anajty jotmay nmiid'ajtim, chi Dios may'ajt oy'ajt tunipy miid iich ajt ycixpi.

5 Tüg tüg mijtungmiidpi huidibi huin-gapxp jäy ajcxy ma Dios, hue' je' yajhuin'ijxp ma yëdijctijc, etz yajni-gapxpejty, jaydëbi yhuingapx jäy ajcxy ma Dios etz yajnaxipy Dioscojuyip miid jäy ajcxy ma Dios, etz yegipy huindzigi'ñ ma Dios miid jäy ajcxy ypocy ycixpi. ² Je mijtungmiidpi jäy ajcxy yajnibijc huidibi huingapxp jäy ajcxy ma Dios, jëbi yi' ajcxy pa'ayooy huenpinity huidibi pocy ymiid, com nañ jadu'n yi' ajcxy pocy jihuüy. ³ E miid yci'mbocy ycixpi copicy yegipy huindzigi'ñ ma Dios etz miid jacjadyii jäy ajcxy ypocy ycixpi.

⁴ Ni pin huaad ci'm ycanaymöyii je jadu'mbi tung co yhuingapxity ma Dios. Dios yhuin'ijxpy pinjaty huingapxp ma yi' miid jäy ajcxy ycixpi, tim jadu'n nej Dios huin'ijxy Aaron jecy'ajty etz yajnibijcy yi' jadu'mbi tung. ⁵ Jadu'n yajty miid je Cristo, ca' ci'm nayñibijct-zoohuiyi ma yi' jadu'mbi tung. Dios yajnibijci co huingapxip miid jäy ajcxy ycixpi, e ti ymöyii je mij'ajt jadu'n nej anajty ti nimäy:

Miich je' iich n'ung. Iich miich mjogy'ajt ti mmöy cham.

⁶ Nañ jadu'n yminañ jadüg'it ma Dios ñecy:

Miich je' mhuingapxyp je jäy ajcxy ma Dios huinixii huinitempo, tim jadu'n nej Melquisedec ytuuñ.

⁷ Co Cristo chinay ya naaxhuñ, chi ooy mijuydägy minucxtägy Dios, chi ooy mibijctzoy janch mic je Dios huidibi jëbi ycohuañyii ma je o'cin. Miid co

ooy mibijcy ooy huindzigiiy Dios miid yung naxy yjot yhuinmañ, paady Dios ymidoohui. ⁸Je Cristo oy je' anajty Dios ja'ung'adyii, yjajti nej ycapxymidoohuipy Dios, miid je' ycixpi nej anajty ti y'ayoy ya naaxhuiñ. ⁹Co Cristo yajca'pxy yi' y'oy'ajtin miid je tzaachypi huidibi yminajxy yajnaxxy, chi ni'ixi' anajty y'ity jēbi cop'adyii alma nīdzocin huinixii, jaydēbi tūg'ócy pinjaty capxymidoob Cristo, ypaadip ajcxy y'alma nīdzocin. ¹⁰Dios jadu'n yajniibjcy Jesús co yajnicxip je jac mijpi tung ma yi' co huingapxip jāy ajcxy ma Dios, tim jadu'n nej Melquisedec ytuñ jecy'ajty.

Je ayo'n co njijpyöduutim yi mibijcin

¹¹Ooy iich miich ajcxy mij nmīd-miydāgañ ma jada yaabi tiy'ajt, per ooy chachchip nimiyaacnity, com ca' miich ajcxy mic'amy mhuinijihuihuipy Dios ytiy'ajt. ¹²Jadu'n nej jada xii tiempo ti yjejni ma miich ajcxy oga'n ti mmibicy. Hue' miich ixypy ajcxy mniyaj'ixpijcnip Jesucristo ytiy'ajt je tzipjatypi. Per miich ajcxy mdzojcyñi co myajnajtzcaxihuipy huinjemy je Dios y'ayuc huidibi ca' chipity. Ti miich ajcxy m'ahuimbijttaaygixy ca' mic majaa ma mmibijcin. Hue' jēyi miich ajcxy jadu'n nipaady nej pi'ctijc huidibi leche uucp, e ca' jadu'n paady nej mij'anāctijc huidibi caagy caayb. ¹³Pinjaty yajpatp ma jada xpijcin huidibi ca' chipity, jadu'n yi' nej ma'xungdijc com ca' jajtcixy je ayuc tiy'ajt tiybi. ¹⁴Je' tzipjatypi tiy'ajt je je' winjihuiygixp, je' huidibi ymibijkin mij may mid'ajtkixpin, jidu'n nej je' huidibi y'aa ytiitz jim ajkixyin je' tītzpi jich kaagy je' ykaaygixpy, je' ko yjajtkixpy je' nej winjiwiiygixichin je' huidibi oy, etz je' huidibi ka'oyin.

6 Paady tzoc nīgi yajyujcpejtim n'ixpijcin ma Dios ytiy'ajt, tzoc

ajt yajyeecim nmibijcin, jigix jadu'n nipaadip jadu'n nej jāy tiibi yhuinmañ yca'pxtaayñi. Ca' n'agapxiyo'cim canaag'oc jabom jabom je tiy'ajt huidibi ti nbaatim co oga'n nmibijcin Cristo. Ca' janam jatzojc n'ixpijco'cim huidibi oga'n ti n'ixpijcin jadu'n nej co njothuimbijtim nej anajty ndunim jibicpi huidibi xyajnicxim ma yi' o'cin, e jadu'n nej nmibijcin Dios oga'n. ²Ca' jadūg'oc n'ixpijco'cim je xpijcin miid je niibejtin ycixpi, etz jadu'n nej yajcinixaxy je mibijcpidijc jaydēbi paadip ajcxy je Dios yjihuiñ ymic'ajt, etz jadu'n nej yi' öcpi ajcxy yjugypigipy co anajty ti öccixy, etz jadu'n nej Dios tzaachytunañ huinixii pocyjädijc. ³Chi njac'ixpijcin Dios y'ayuc je tzipjatypi, pen Dios jadu'n tzojepy.

⁴Com pinjaty ti huinjihuiy Dios y'ayuc ytiy'ajt, e jāygidāgy huidibi Dios yejcpy, etz miidity Dios yjihuiñ ma y'ay yjot, jadu'n je' nipaady nejjihuiy chinay ma jiin ytiicxin. ⁵Etz ti ajcxy jāygidāgy Dios y'ayuc ytiy'ajt, e ti jihuiygixy Dios yjihuiñ ymic'ajt huidibi yajtzinaayip ajcxy y'alma ma je xii je tiempo huidibi miimb cidacp. ⁶Yi jadu'mbi jāy, pen tundigooyb ajcxy jadūg'oc miid Dios ytiy'ajt, e ixmach ajcxy nej anajty ti mibijccixy Jesucristo, ca'p jēbi jadūg'oc jothuimbijtcixy ma Dios miid pocy ycixpi e pijctzoogixy pocyhuinmeecxin jadūg'oc. Co ixypy jadu'n ajcxy tuñ, chi huimbizimy nej ajcxy jadūg'oc yajcruudzpejtcixy je Dios y'ung miid ajcxy ypocy ycixpi, e nixiiccixy yajxiiccixy nej Jesucristo y'o'cy miid ajcxy ypocy ycixpi. ⁷Jadu'n yi' ajcxy nej naax ni'uuctich naag'oc naag'oc ytu'y. E pen je naax yejcpy ooy cosecha ma pin ti ñipy ti ytuñ, Dios je' anajty yconuucxin ymiid. ⁸Pen actim apy etz actim jibic ujtz ypidzimy ma je naax, ca' je' ti tzoohuity, e Dios je' yajtigoyamb etz nöctāhuip ma je mij jiin. (Jada naax jadu'n

jada' nipaady jadu'n nej jäy huidibi ti ixmach ymibjcin.)

Yi huidibi nmibjcin yi' xyhujtz'ijtm tudägy

⁹Migügtjic ajcxy huidibi ooy ndzocyich, oy iich ajcxy jadu'n njamiidmiydägyich miich ajcxy, janch nehhuibich co ca' ajcxy ti m'ixmach yi' mibjcin, etz nehhuibich co oybi conuucxin mbaadaangixyp ma Dios etz m'alma ajcxy nïdzocin paadaangixy. ¹⁰Com Dios ooy yi' ytuädgyity, e ca' yi' jäydigoy huidibi miich ajcxy mdumyb miid yi' ycixpi, jadu'n nej oyjäy'ajtin ti mdungixy miid jacjadyi' mibjcpidijc, e chambaad jadu'n mdungixy. ¹¹Hue' iich ajcxy ndzocyich co miich ajcxy nidüg nidüg mnixondaaccix tungix oyjäy'ajtin ixti mabaad m'öccixy, jigix mbaadipy ajcxy tüg'öciy huidibi ajcxy mjijp'ijxyp ma Dios. ¹²Ca' iich ajcxy ndzojccixy co miich ajcxy m'ahuimbidity nuux. Padungix miich ajcxy jadu'n nej ajcxy ytungixy huidibi mibjcp Jesucristo etz huidibi yajtungixp mecxtujcin, jaydëbi mbaatcixy tiibi Dios xyaj'ahuaniigyixy.

¹³Co jecy'ajty Dios moy Abraham je' y'ayuc, ci'm je' nigapxpejty y'ayuc, com ca'anajty ji jac mijpi pin nigapxpedipy je' y'ayuc. ¹⁴Chi Dios Abraham nimay: "Janch co iich miich ngonucxip, e nmöhuipy may m'ap'ung m'apmang."

¹⁵E jadu'n Abraham y'ahuixy miid mecxtujcin, e jadu'n ycidigiyi' huidibi anajty Dios ti yaj'ahuaniy. ¹⁶Co ajcxy jäy ycapxcixy co yjanchity, jim je' pin nigapxpejtp je' y'ayuc, je pin jacmijip, je' nigapxpejtpy jada ayuc. E co nigapxpety je' y'ayuc, chi je ayuc y'ity, e ca' huaad pinjaty ymina'n co ca' yjanchity. ¹⁷Paady ycixpi Dios nigapxpejty yci'm'ayuc, miid co anajty yajnehuiahua'n je jäy ajcxy co cuyduna'n y'ayuc tiibi ahuanÿ. ¹⁸Ji yajpaady mejtnax Dios y'ayuc

huidibi ca' huaad capxtigach, e Dios ca' y'aniidägy nimina. E co Dios jadu'n tuñ, chi xyajjotcugiyim mij, iich ajt huidibi n'ixtaayim e ndzojcin yi' ypubejtin. E ti nmijpidaacim yi' y'ayuc jadu'n nej jijp'ijxim co xymöhuaanim ajt n'alma jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy ni mina. ¹⁹E miid co njijp'ijxim co Dios xymöhuaanim ajt n'alma jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy, paady ajt n'alma jotcujc ijtim ca' ma tzigi'n jihui'n. Jadu'n Dios y'ayuc nipaady miid iich ajt ycixpi nej tüg pujx huidibi je barco huon'ijtp mejjoty, ca'ydï nej yjaty je barco. Iich ajt njijp'ijxim co ndigihuaanim ma Dios y'it tzajpjoty, tim jadu'n nej je judío sacerdote mijtungmiidpi ytigy anajty jecy'ajty ma Dios y'it ma je Dios ytjic, je it huidibi anajty adyduciy miid huit. ²⁰Tigihuaanim iich ajt ma je Dios y'it tzajpjoty ma Jesús ytigy miid iich ajt ycixpi, Jesús ti yaj'ahuäch nej jëbi ndigiyim ma Dios y'it. E jadu'n Jesús naydügpajc huingapxy etz codinäy mayjäy ma Dios yhuinduu huinixi huinitempo. Jesús ytung tim jadu'n nipaady nej Melquisedec ytuñ jecy'ajty.

Yi Jesús tim jadu'n ymijity nej Melquisedec

7 Je Melquisedec hue' je' anajty rey'ajtp ma je cajp huidi yxi Salem, e je' anajty huingapxp ma je mijpi janchyp Dios tzajpjoty. Co anajty Abraham yhuimbity co anajty oy ti chiptuñ, ma anajty je reydic oy ti yajqueec-huäcxtäy ti mimadactäy, chi Melquisedec choon oy jipcoyöy Abraham, e chi ooy Dios mijyudacy minucxtacy miid Abraham ycixpi. ²Huidibi anajty Abraham ti paady ma anajty oy ti chiptuñ, chi je' pijc-huäcxy majepicy, chi pugoon tüg-picy mooy je Melquisedec. Melquisedec yxi hue' yhuimbiziny "rey tudägy". E com co

anajty yrey'aty jim Salem, hue' Salem yhuimbidzimy "jotcujc'ajtin", paady jëbi nminaanim jadu'n, "je rey huidibi jotcujc'ajtin yejcp". ³Je Melquisedec ca'p anajty yajnejhuüy ytaj yteedy, ni y'ap yteedy. Ni ycayajnimiydägy nej ypi'c'ajty etz nej y'ögy. Tim jadu'n je' anajty yajpaady nej je Dios y'ung, tüg huidibi huingapxp jäy ajcxy ma Dios huinixii huinitiempo.

⁴Occuenditungixy miich ajcxy nej je Melquisedec anajty ooy ymijity. Je Abraham, iich ajt nmij'ap nmijteedy ci'm mooy Melquisedec je tüg picypí huidibi anajty ti pijci je rey ajcxy ma oy chiptuñ. ⁵Nej Moisés ycötujcin y'ane'my je' anajty ajcxy yhuingapxy ma Dios ytijc je pinjaty Leví y'ung'ajtpy y'anäc'ajtpy, y'ap'ung'ajtpy y'apmang'ajtpy. Je' ajcxy cötujc miid co jäy ajcxy yajcuend'adipy tügpicy je majc-picypí huidibi xii diezmo. Oy je' anajty ajcxy ja'ajugy'adyii ja'amigüg'adyii, com hue' anajty ajcxy Abraham y'ap y'oc nidüg'óciy. ⁶Per Melquisedec oy je' anajty ca' Leví ap'adyii teedy'adyii, yajcujt je Abraham tügpicy je majc-picypí. Je' je' anajty huidibi cidigiiyi tiibi anajty Dios yaj'ahuaniiyi. Jadu'n Melquisedec yajpuhuaniiyi Dios je Abraham. ⁷Ni pin ycamina'nip co ca' yjanchity co je pin conuucxin yejcp, jac mij je', ca'ydi je pin yajconuucxp. ⁸Ya ma iich ajt, pin cidigiiyip tügpicy je majcpicypí (diezmo), hue' je' ajcxy jäy huidibi öcp. Per jadu'n nej anajty Melquisedec, jadu'n ymina'n ma yjaybetyity co je' yjactzinaayni. ⁹E jëbi yajmina'n co je Leví etz jadu'n yibaad je y'ap y'oc huidibi ajcxy huingapxp ma Dios, e yajcujtcixy Israel jäy huidibi Dios patip, nañ jadu'n nipaady nej jihuiy ymigüety je' ajcxy je Melquisedec huin'it co Abraham ymigüejti. ¹⁰Jadu'n nipaady nej jihuiy Abraham ñigix'ajtyñi

y'ap'ajtin yteedy'ajtin Leví etz jacjadyii je huidibi anajty ajcxy ca'ni ypi'c'atyñi yma'xung'atyñi co oy Melquisedec yjijpcobadiiyi.

¹¹Je Israel cajp yajcidigiiyi je' je Dios y'ane'min ycötujcin je Levita ajcxy huidibi anajty huingapxp je mayjäy ma Dios, je' je' anajty ajcxy Aarón y'ap y'oc. Chi jada' co jada ajcxy janch ca'ocyaj'ahuimbijttäy tudägy pinjaty anajty je Dios ycötujcin payöyb, ca'p tim je' anajty ycopicyity co yca-jacquëxgy jadüg huidibi codinähuij je mayjäy ma Dios, ca' y'ocje'jin ma ymiin Aarón y'ap y'oc. Je jadügpí huidibi codinähuij je mayjäy ma Dios, hue' copicy co tú'ciy naybadiiyb miid Melquisedec. ¹²Co ytigadzipy pinjaty huingapxp ma Dios, nañ jadu'n ytigadzip je tiy'ajt je cötujcin. ¹³Iich ajt nHuindzin Jesucristo, je huidibi ñimiydacy ma Dios ñecy co huingapxa'n je mayjäy ma Dios, huingbi ap huingbi Teedy je' anajty, ca' y'ocLev'jin. E ni tüg yi' y'amigüg ca' yhuingapxy ma Dios. ¹⁴Huädz yajnejhuüy co iich ajt je nHuindzin Jesús hue' je' anajty ymij'ap'ajty ymijteedy'ajty je Judá. Moisés ca' yi' capxpaty Judá y'ap y'oc co nimiydacy pinjaty anajty huingapxp je mayjäy ma Dios ytijc.

¹⁵Jacnigüëx'cp jada ooy co jadüg ytigiiy huidibi tumb ma Dios, huidibi tú'ciy naybaatip miid Melquisedec. ¹⁶Ca'p Jesucristo yajtungbijci co huingapxip je mayjäy ma Dios miid je cötujcin huidibi minaamb co yi' y'amigügtijc pátip yi jadu'mbi tung, je huidibi ajcxy yjugy'ajtin cixip tigoyip. Hue' je Jesucristo chinaayin yjugy'ajtin ca' ycixipy ytigoyipy ni mina, paady ycixp Jesucristo yajtungbijci huingapxip je mayjäy ma Dios. ¹⁷Com miid je' ycixpi jadu'n Dios tiy'ajt yejcy co jadu'n ymina'n:

Miich je' cham mhuingapxyp je mayjäy ma iich. Tüg nax miich

mhuingapxin nej Melquisedec anajty yhuingapxy.

¹⁸E jadu'n je oga'nbi je ane'min cötu-jcin huidibi Moisés yejc, ca' y'octuni cham, ca' jac ti mic'ajt müidity co jay-dëbi yajtzögipy jäy ajcxy y'alma. ¹⁹Je Dios ycötujcin huidibi Moisés jayhui'm jecy'ajty, ca'p je' ni ti yaj'oybidzimy yajhuätzpidzimy. Müid je huingapxpi ycixpi huidibi nmiid'ajtm cham jac'oy yi' huidibi njijp'ijxim ma Dios.

²⁰Co Dios Jesucristo yajtungbicy, chi nigapxpejty yci'm ayuc co yjanchity. ²¹Jacjadyii ajcxy huidibi anajty tungixp ma Dios ytjic, hue' je' ajcxy tungmooyi, e ca' Dios nigapxpejty yi' ajcxy y'ayuc. Per co Jesucristo ytungbijcy, chi Dios nigapxpejty yci'm'ayuc. Com jaybety jadu'n ma Dios ñecy ma jadu'n ymina'n: Je Huindzin Dios ti nigapxpejty yci'm'ayuc, e ni mina ycajotmetzcihuipy.

Jadu'n Dios nimay y'ung:

Miich mhuingapxamyb etz mgodinahuamyb je mayjäy ma iich huinixii huinitiempo. Jadu'n miich mdunipy nej Melquisedec ytuuñ.

²²Com Dios ñigapxpejty yci'm'ayuc co yjanchity co Jesucristo ytungbijcy, paady yi' Jesús yi' je' majamoy mic'ajtmoy je jemybi ayuc huidibi yajhui'm müid jäy ajcxy ycixpi, je jac'oybi cötujcin. ²³Jacjadyii huidibi anajty yhuingapxcixy ma Dios ytjic, nimay anajty ajcxy ooy. Com co tüg y'o'cy, chi huingbi ytigiy ma je' ytung.

²⁴Jesús com ca' yi' yjugy'ajtin ycixipy ytigoyipy ni mina, paady ca' ytung ixmach, etz ca' yi'ytungmöy ni pin.

²⁵Müid je' ycixpi Jesucristo mic'ajt müidity jaydëbi yajnidoocipy jäy ajcxy y'alma huinixii huinitiempo, pinjaty mibijctzooyb Dios ma Jesucristo xxi. Jesucristo jëbi tunipy jadu'n, com yi' yjugy'ajtin ca' ycixipy ytigoyipy ni mina. E yi' Dios mibijctzodiib müid

jäy ajcxy ycixpi jabom jabom huinixii huinitiempo.

²⁶Je Jesús je' je' tügpajc je migtung-miidpi ma Dios, huidibi iich ajt nyajmayjajtm, je huidibi müid huádz yjot huádz yhuinma'n, e ca' je' müidity ni ti jibicpi ni ti pocy. Je' ca' tügnax y'ity müid pocytumbidijc. Nigi je' ymijity ycixity, ca'ydí jac ti huidibi yajpat tza-jpoty. ²⁷Ca' Jesús yjadu'nity nej ajcxy jacjadyii huidibi tuun ma Dios ytjic jecy'ajty, co yaj'öccixy iyujc, e je' ajcxy yejcpy huindzigi'n jabom jabom, müidüg co je' ajcxy ñayyajpocyni'huächy, e chi jada' müid jäy ajcxy ypocy ycixpi. Jesús tügtecypajc je' yejc huindzigi'n müid mayjäy ycixpi, co je' ci'm ñayyejci ma yi' o'cin jadu'n nej tüg huindzigi'n. ²⁸Je Dios ycötujcin huidibi Moisés yjayhui'm jecy'ajty, hue' y'ane'my co huen tungmöy jäy ajcxy huidibi pocy müid, co migtung-moy ma Dios ytjic. Chi jac'axam Dios yajhui'my jemybi ayuc jemybi cötujcin, e nigapxpejty yci'm'ayuc co yjanchity. E müid je jemybi ayuc Dios tungmoy yci'm'ung, huen yajnicxip je mijpi tung ma yi' y'it, je Dios y'ung huidibi ijtp huinixii ca' ti bocy müidity.

Jesús yi' je' je' mihuingapxpi ma yi' Dios y'ayuc jemybi

8 Huidibi ooy nigi ycopicity, huidibi yajnimiyaacp, co iich ajt nmiid'ajtm pin xycodinaayim ma Dios, je' je' je' Cristo, je huidibi jiiby ijtp mij'ane'mbi tza-jpoty, jadu'n nipaady nej jihuiy yi' y'inäy a'oy'amy ma Dios ymijc. ²Jiiby je' ytuñ ma je janchypi Dios y'it ylugar, je amaaybi, huidibi oyhuindzigiy ijtp. Je it huidibi Dios yajcoj, e ca' nminaanim jäy ajcxy yajcoj. ³Tüg'öciy pinjaty huingapxp ma Dios, yajni'bicy je' paady, e copicity co cäyegipy ofrenda etz tijaty huindzigi'n ma Dios müid jäy ajcxy ypocy ycixpi. Paady ooy ycopicity nañ

jadu'n co Jesucristo yegipy ofrenda etz huindzigi'n ma Dios miid jäy ajcxy ypocy ycixpi. ⁴Co Jesucristo ixypy ya y'ocyajpaady naaxhuiñ, ni ycahuingapxy ixypy mayjäy ma Dios. Com jiini ya yajpaady pin huingapxip ma Dios ytjic, pin yejcp ofrenda etz huindzigi'n jadu'n nej Moisés ycötujcin y'ane'my. ⁵Jadayaabi huingapxi ajcxy ytungixy ma Dios ytjic ya naaxhuiñ. Je' je' tüg i'xpejt nej Dios y'it jii by tzajpjoty, jadu'n yi' nipaady nej tüg anecpi huidibi tzomyb jii by tzajpjoty. Co Moisés jecy'ajty Dios ytjic je' coji miid huit, chi Dios ñimaayi: "Cuenditun yajxon co anajty mgojy je tije tügnax jadu'n nej je i'xpejt huidibi nyaj'i'x jim copcixy." ⁶Per je miitung huidibi Jesús ytumyb ma Dios miid jäy ajcxy ycixpi, jac'oydung yi' ca'ydí je tung huidibi je jäy ajcxy ytumyb huidibi miitung miid ma Dios ytjic ya naaxhuiñ. Com jemybi etz jac'oy etz jacmic'ajt miid je cötujcin huidibi Dios ymoy Jesús, ca'ydí je cötujcin huidibi Dios ymoy Moisés jecy'ajt. Com hue' je' jac'oy alma nidzoocin Dios yaj'ahuaniy jäy ajcxy ma je jemybi cötujcin.

⁷Co je jayjip'atypi cötujcin huidibi Moisés ymooyi cayaj'oyidaayi jäy ajcxy ypocy miid Dios, ca' yi' ixypy ycopicyity je mimetzpi cötujcin huidibi Dios ymoy jäy huinjemy. ⁸Per Dios y'i'x co je jäy ajcxy ca' yajxon cuydungixy je cötujcin huidibi Moisés ymoy, jadu'n nej ymina'n ma yjaybetyity ma Dios ñecy miid je' ajcxy ycixpi, ma jadu'n ymina'n:

Jadu'n je Huindzin Dios ymina'n: "Mimb xii tiempo ma huingbi cötujcin nmöhuibich yi' Israel jäy etz Judá jäy ajcxy.

⁹Ca' y'ocjadu'niñ nej i'ch ngötujcin huidibi nmooyich je' ajcxy y'ap yteedy jecy'ajty, je huin'it tiempo taabi nyajtzooni'ch ajcxy jim Egipto naaxjot. Ca'p je' ajcxy cuyduñ je

cötujcin huidibi ajcxy nmooyich, e paady ca' nduuni'ch cuendi yi' ajcxy." Jadu'n ymina'n je Huindzin Dios.

¹⁰Jadu'n je Huindzin Dios ymina'n:

Je cötujcin huidibi nyegaamybich ma Israel jäy ajcxy co anajty yjadu'mbi xii tiempo ti ñaxy, jadu'n je'. Nbidägibich ngötujcin ma yi' ajcxy yhuinma'n, e jadu'n nipaady nej jihu'iy ti njayich n'ayuc ma ajcxy y'ay yjot. E i'ch yi' ajcxy xyDios'adiib, e yi' ajcxy njäy'adiiybich.

¹¹Tüg'óciy ajcxy nejhu'ihuipy pin i'ch. Ni pin ji cayaj'ixpigipy pin je' je Huindzin Dios, ni pin, ni ymigüg, ni ymijjin ymidijc, ni pi'ctjic ni mij'anactjic. Com nidüg'óciy ajcxy nejhu'ihuipy pin i'ch; ypi'city ymutzity, ymijjyity, etz ymij'anacity.

¹²E i'ch yi' ajcxy nmeecxip yjibicjäy'ajtin, ni camina ngajac'ajihu'ihu'iybich ajcxy ypocy. Jadu'n Dios ymina'n.

¹³Co Dios je' ycötujcin jemybi nimiydägy, je' je' co yaj'amijjiyñi je jayjip'atypi cötujcin. Je huidibi amijjiyñip ca' je' y'octuunip, tzojc yi' yaj'ixtigoyaani.

Je Dios ytjic huidi ya naaxhuiñ etz Dios y'it huidi tzajpjoty

9 Je Dios ycötujcin jayjip'atypi ymiid je' anajty ñid'y'ajt nej huaad ytuñ ma Dios ytjic ya naaxhuiñ, ma jäy ajcxy huindzigi'huipy Dios. ²Je Dios ytjic jadu'n je' ycojity. Je jayjipi cuarto hue' anajty xijity Lugar Santo, jii by anajty y'ity je candelero etz je mesa ma tzajcaagy y'ity ma Dios yhuinduu. ³Jiixci'py'amy ma je mimetzpi huit y'agi'ducyity jii by jadüg'it huidibi xijip Lugar Santísimo (ma Dios ni'ixcidägy je jäy). ⁴Jii by anajty tüg mij mesa ac tim ori je' anajty ma ajcxy ypoomjojc-

cixy, e ma je' jim anajty y'ity tüg ca-
joon ac ori je' anajty yñinïcx huidityi.
Jiiby cajoonjoty anajty y'ity tüg tu'tz
ac ori huidibi anajty miid je jicxy ixx-
pejt huidibi Dios Israel jäy ajcxy ymooy
jecy'ajty. Etz jiiby anajty Aarón ytajc
huidibi huijp huam. Etz jiiby anajty je
tzaa y'ity ma je' anajty ycijxjayity Dios
y'ane'min. ⁵Ma je cajoonnïcx jim ana-
jty je querubines ñïgojtüdyity huidibi
Dios y'oy'ajtin miid. Je querubines ana-
jty codinaayb Dios, e je' anajty ajcxy ya-
jnïdigooyb miid yqueec je cajonnïcx ma
ajcxy je huidzigïñ ñi'py ypidacy miid
jäy ajcxy ypocy ycixpi. Ca' huaad yja-
cyajnimiydacy mijcäjee jadachambi ti-
jaty huidibi anajty yajpatp jiiby ma Dios
ytijc.

⁶Jabom jabom co anajty jadu'n y'ijttäy
ni'ixi', chi je huingapxpi ytigïygixy ma
Dios ytijc ma je jayijpi cuarto, je Lu-
gar Santo, tuñ ajcxy huindzigïñ etz
cuydungixy yi' ajcxy ytij'ajt miid Dios
ycixpi. ⁷Jimijt jimijt ma je mimetzpi
cuarto huidibi je huit adiydujcp, ji-
iby ytigïy tügtecypajc je huingapxpi
huidibi jacmijtungmiid ma Dios ytijc.
E co jiiby ytigïy, chi midigiy huaj
ñi'py, huidibi miid huindzigïy Dios miid
yci'mbocy ycixpi etz miid tüg'ócïy jäy
ajcxy ypocy ycixpi etz miid ajcxy ypocy
ycixpi co ca' nejhuiygixy co ytundi-
gooygixy. ⁸Miid jada ycixpi je Espiritu
Santo xyajnejhuiyim co je tungmiidpi
huidibi huingapxi je mayjäy ma Dios,
ma ajcxy jacyajtungixy anajty je jayijp
cuarto ma Dios ytijc, chi ca'ni je' ana-
jty y'ahuächñi nej jëbi pinjaty ytigïy ma
je it lugar Santísimo ma Dios yhuin-
duu. ⁹Je Dios ytijc huidibi ijtp anajty
ya naaxhuiñ ca' je' yjējity je janchypi.
Hue' je' anajty ixxpejt'ajtp huidi Dios
y'it'ajtpy tzajpjoty. Jiiby je tungmiidpi
huindzigïy Dios miid ofrendas etz miid
huindzigïñ. Per jada huindzigïñ ca' ya-
jtigoy je pocytunii ma je jäy ajcxy yjot

yhuinma'ñ. ¹⁰Je judíojäy ytij'ajt huidibi
tuun ma Dios ytijc jecy'ajty, hue' je'
ñigapxy caayin uucin, etz jadu'n nej
ajcxy ñayyajpocyñihuáatzigixy miid ñi
etz canaag costumbre huidibi ajcxy cuy-
dumyb. Jadu'n ajcxy ytuñ ixti cooni Dios
yajtigajztay tüg'ócïy yi' ycötujcin.

¹¹Per ti y'oy ya naaxhuiñ je Cristo, e yi'
je' cham ijtp jacmijtungmiidpi ma Dios,
yi' ti mimiñ jemybi cötujcin jac'oybi. E yi'
je' codinaayb je mayjäy ma Dios y'it tza-
jppoty, je it jac'oybi jacmijpi, jacca'pxypi,
ca' nminaanim jäy ti cojy, e ca' yaa-
jity naaxhuiñ. ¹²Cristo ti ytigïy ma je
Dios y'it, je lugar Santísimo. Ca' ti ytigïy
miid co jiiby yajquëxiga'ñ pi'cchivo
ñi'py o toro ñi'py, hue' yci'mni'py jiiby
yejcpy ma Dios. Jadu'n ti ytigïy tügtecy
tigïy huinixii huinitiempo, etz xyaa-
jnïdzoocim ajt n'alma huinixii. ¹³Ooy
yjanchity co yi' toro ñi'py etz je chivo
ñi'py etz yi' cuyjam co ajcxy nöccixy huaj
niix ma je Dios ojadajttac, co ajcxy je
pocyjäy yajnihuäxcixy je ni'py etz ya-
jnïxidujtcixy je cuyjam ymiid mic'ajt co
yajpocyhuáatzigixy ñinïcx, per jotjoty
ca' yajhuäch. ¹⁴(Je huingapxpi huidibi
tumb ma Dios ytijc ya naaxhuiñ ca'
ymadägy co jäy yajpocyhuädziipy miid
toro ñi'py), Jesucristo nigi ti ymadägy
yajpocyhuäch jäy ajcxy miid yci'mni'py.
Com Jesucristo ymiid je Dios yjihuiñ
ymic'ajt huidibi ca' ycixipy ytigoyipy
ni mina, chi ñaygiyejci c'i'm ma Dios
miid Dios yjihuiñ ymic'ajt, jadu'n nej
tüg huindzigïñ huätzpi, com ca' ni ma
ni ti tundigoy. E miid yci'mni'py Jesu-
cristo xyajhuaatzim je jibicpi ma ajt njot
nhuinma'ñ, ca'ydi ndunim huidibi Dios
ca' jäygidägy, e jadu'n ajt huaad ndunim
ma je Dios juugypi ytung.

¹⁵Paady yi' Jesucristo yi' je'
huingapx'ajtp ma Dios miid iich
ajt ycixpi miid je jemybi ycötujcin
huidibi Dios yajhui'm. Yi' Jesucristo
co y'o'cy, yi' ajt je' nbocy xymeeccim

tüibi ndundigooyim ma je jayjip'atyp cötujcin huidibi Moisés jayhui'm. E jigix pinjaty Dios ti yhuin'ixyii, jëbi ajcxy ycidigiyii je tzinaydac ma jëbi n'ijtim huinixii. Je tzinaydac huidibi Dios ti xy'ahuaniiyim. ¹⁶Co tüg jäy jipp'ixy y'o'cin, e yajcojy tüg testamento, ooy ycopicyity co yajnejhuihuipy pen janch je' ti y'ögy je pin yajcoj je tiy'ajt jigix je' ytig'ihuipy tumbi je tiy'ajt. ¹⁷Co tüg jäy jipp'ixy y'o'cin e yajcojy tüg testamento, ca' je' ti mic'ajt miidity je testamento pen jugy'ajtni pin je' anajty ti yajcojy. Huin'itni janchtiy co anajty ti y'ögy, huin'it je testamento mic'ajt miidity. Je jemybi tiy'ajt huidibi Dios xyajhui'my jadu'n yi' nipaady nej jäy testamento yajcojy co anajty jipp'ixy je y'o'cin, e co Jesús y'o'cy, huin'it mic'ajt moy je Dios ytiy'ajt je jemybi. ¹⁸Paady ycixpi jecy'ajty co Dios Moisés moy cötujcin, yajtzoobaat je' miid iyujc ñi'py. ¹⁹Moisés je' capxhuäcx je Dios ytiy'ajt ma tüg'öciy mayjäy. Chi jada' huijtzigy tüg lana tzaptzpi miid tüg quipy aacx huidibi ooy oy yxuugy. Je' yajxooc ma huaj mang ñi'py etz chivo ñi'py teemhuidity miid nii, chi Moisés yajnihui'ch je libro miid je ni'py, je libro huidibi anajty ti capxy etz nañ jadu'n jäy ajcxy yajnihui'ch je ni'py. ²⁰Co Moisés jadu'n ytuuñ, chi yminañ: "Jada je' je ni'py huidibi yajtzoobatp je ane'min je tiy'ajt huidibi Dios ti yecy ma miich ajcxy." ²¹Moisés nañ jadu'n ñi'pyñihui'ch je cochac tijc ma anajty yDios ojadajtcixy, e tüg'öciy tumbejt huidijaty jii by tumb. ²²Dios ycötujcin, je jecyip, yminañ co tüg'öciy huidijaty yajtungixyp co Dios ojadajtcixy, copicy yajhuädziipy miid ni'py. E pen ca' ajcxy teemy yocy ni'py, Dios ca' huinmecxa'ñ yi' ajcxy ypocy.

Co Cristo y'o'cy miid ajt nbocy ycixpi, yi' yajnicxy ajt nbocy

²³Ooy jada anajty ycopicyity iyujc ñi'py huindzigi'ñ, jigix yhuädzip huidijaty tumb ma Dios ytiyc ya naaxhuiñ, je huidibi ijxpejt'ajtp anajty nej Dios y'it jii by tzajpjoty. Per je Dios y'it huidibi jii by tzajpjoty chojcpy jac'oybi huindzigi'ñ ca'ydí huidi ya naaxhuiñ. ²⁴Com Cristo ca' je' ytiyiy ma Dios ytiyc huidibi jäy ajcxy ti cojy. Je tijc huidibi jäy ajcxy ti cojy, je' je' ñigojtuutin je it lugar janch janchypi huidi jii by tzajpjoty. Cristo tigiy ma je Dios y'it ylugar jii by tzajpjoty, ma je' cham xycodinaayim ma Dios yhuinduu. ²⁵Je judío mijtungmiidpi huidibi huingapxp ma Dios ytiyc, huinjimijtity ytiyiy ma je Dios ytiyc co yecy ni'py huidibi ca' ci'mni'py'adyii. Cristo ca' yi' ñay'ahuaniiyii y'ögipy canaag'oc, jëyi tügtecypajc ytiyiy ma Dios y'it miid yci'mni'py. ²⁶Co ixypiy ca' yjadu'nity, canaag'oc Cristo ixypiy patni chaachy'öcin maabi naaxhuiñybi chondagy. Per jadachambi ma xii tiempo ycixaani ytigoyaani, Cristo tügtecypajc ñayguëxici ya naaxhuiñ, jigix codinähuiipy tüg'öciy jäy ma Dios miid ajcxy ypocy ycixpi. Jadu'n Cristo tuuñ jigix yajtigoyipy pocytunii. ²⁷Dios ane'min pidac ya naaxhuiñ co nidüg nidüg jäy paadip yi' o'cin tügtecypajc. E Dios ti pidägy je xii je tiempo mina tiyduna'ñ nidüg nidüg jäy miid ypocy ycixpi. ²⁸Je Cristo jotujc tügtecypajc nayyejci ma je o'cin co yajpocyñihuaatztäy je mayjäy. Chi jada' ñayguëxiga'nyii je mimejtz'ocpi ya naaxhuiñ, e ca' nmīnaanim co yajpocyñihuaatzaanip jadüg'oc je mayjäy, hue' je' nihua'namyb ycohua'namyb tüg'öciy pinjaty jipp'ixxip cixyot huinijot co je' miinañ miid yi' ajcxy ycixpi.

10 Je Dios yčotujcin huidibi Moisés jayhui'my jecy'ajty, hue' je' anajty nidiy'ajt je oybi huidibi miinamb. Ca'p je' anajty yjējity je oybi. Paady je čotujcin huidibi Moisés yjayhui'm ca' je' jēbi huādz yaj'ahuimbity pinjaty pocy ytumb, pinjaty mijhuācp anajty ma Dios miid je iyujc huidibi ajcxy Dios yajhuindzigiyb, huidibi ytn'ahuimbijtcixyp jimijt jimijt. ²Co ixypy je čotujcin y'ocmadāgy huidibi Moisés yjayhui'm yaj'ahuimbity ixypy huādz ajcxy je pocy ytumbi, ca' ixypy je jadu'mbi huindzigi'n y'ocyajtuuni jimijt jimijt. Com pin je jadu'mbi huindzigi'n vejcp, co ixypy je' ypocy yajnicxtāy, ca'p je' ma űajjihuihuiyb ti bocy miidity jadūg'oc. ³Co jadu'n yaj'ōccixy je iyujc miid ypocy ycixpi, je' je' je' tiy'ajt co ajhuiyģōotigixy ypocy jimijt jimijt. ⁴Com yi huaj mang űi'py etz yi chivo űi'py ca' mic'ajt miidity co pocyajnicxtāhuipy nimina.

⁵Paady co Cristo ymiin ya naaxhuiñ, chi nimay je Dios:

Ca' miich ni ti huindzigi'n mdzojcn ma ymiin iyujc'ōgy, ti miich xyñ'ixiyyich tūg ninicx.

⁶Ca' m'ocjāygidaacni huindzigi'n iyujc huidibi yajno'cp. Ca' miich m'ocjāygidaacni co jāy xyajhuindzigi'y iyujc miid ypocy ycixpi.

⁷Chi nmina'ñich: “Dios, cha nmiinich jigix miich mdzojcin yajcuydunipy, jadu'n nej yjaybetyity ma miich mnecy miid iich ycixpi.”

⁸Tim jayijp, Cristo ymina'n co Dios ca' octzojcn, ni cajāygidāgy je iyujc ōgy huidibi yajhuindzigi'yip, ni je huidibi yajno'cp, jigix je pocyñicxtāhuipy, oy yi' yjājējity huidibi űigapxy yajtunipy ma je Dios yčotujcin huidibi Moisés yjayhui'm. ⁹Chi jada' jadūg'it yjaybetyity co Cristo jadu'n ymina'n: “Cha iich nmiin, jigix miich mdzojcin yajcuydunipy, mi-

ich huidibi Dios'ajtp.” Hue' minanim, yajtigoy je čotujcin huididi ane'mb co jāy ajcxy huindzigi'y iyujc miid ypocy ycixpi, etz mic'ajt mo' je jemybi čotujcin huidibi Jesucristo xymooyim. ¹⁰Dios jadu'n ti xyajhuaatzim ajt nbocy, com Jesucristo ti tuuni Dios chojcin co c'i'm űinicx tūgtecypajc vejcy ma yi o'cin miid tūg'ōciy jāy ypocy ycixpi.

¹¹Tūg'ōciy juđfo sacerdate huidibi tungmiid ma Dios ytijc jabom jabom jadu'n tun'ahuimbijtcixy tūgpi huindzigi'n, huidibi ni camina yajnicxtaayi jāy ajcxy ypocy. ¹²Yi Jesucristo tūgtecypajc yi' vejcy űinicx ma yi o'cin huinixii huinitioempo, chi jada' y'ixtacy a'oy'amy ma Dios ymijc ma ane'mdāy tūg'ōciy. ¹³Jiiby tzajpjoty Jesucristo cham y'ahuixy, ixti cooni Dios yi' ymidzip mimadactaayip, e jadu'n ajcxy nipaadipy nej jihu'y Jesucristo ytecypocxpejt. ¹⁴Miid tūgpajc je huindzigi'n huidibi Jesucristo vejc, tudāgy yaj'ahuimbijttāy huinixii huinitioempo pinjaty ti ypocyhuāch.

¹⁵Yi Espiritu Santo nidiy'ajtp ma iich ajt jadu'n nej Cristo ti tuñ. Com jaybety miin ma Dios űecy ma Dios jadu'n ymina'n:

¹⁶Je huin'it xii je huin'it tiempo nyajmihu'maamybich je Israel jāy jemybi ayuc jemybi tiy'ajt. Nbidāgibich ngōtujcin ma ajcxy yjot, e njayamybich ngōtujcin ma ajcxy yhuinma'n.

¹⁷Chi jac'axam Dios ymina'n: Ni camina njāymedzaanich ajcxy ypocy, etz jadu'n nej ajcxy ytundiģooy.

¹⁸Co je pocy ti yajhuinmecxtāy, ca'p ycopicyity yjacyajtunipy tijaty huindzigi'n miid pocyhuinmecxin ycixpi.

Chojcypy nmihuingoonim yi Dios

¹⁹Paady miich ajcxy migūgtijc, jēbi iich ajt ndigi'yim agujc jotcujc ma Dios

yajpaady miid co Jesucristo ti temy ti yocy ñi'py miid iich ajt nbocy ycixpi. ²⁰ Cristo ti yaj'ahuäch je ñi'aa je tü'aa miid iich ajt ycixpi miid yci'm ninïcx, je ñi'aa tü'aa jemybi oybi huidibi tigüyb ma Dios y'it. E je' yñinïcx jadu'n nipaady nej je huit huidibi anajty adujcp je Lugar Santísimo ma Dios ytijc ya naaxhuiñ, je huit huidibi cüchhuäch co Cristo y'o'cy. ²¹ Jesucristo yi' je' je mijtungmiidpi huidibi xycodinaayim ma Dios ytijc jiiby tzajpjoty. ²² Paady ycixpi jébi nmihuingoonim Dios miid oyot oyhuinmañ, etz miid je mibijcin janchypi. Cristo ajt ti xyajhuaatzim njot nhuinmañ co ñi'py temy yojcy miid ajt nbocy ycixpi jigix ca'ydí nayjihuiyim pocymiid, jadu'n nej jihuiy ti ndziihuim miid huädz nü. ²³ Tzoc tudägy n'ijtim ma nmibijcin, ca' nyajtigajtzim nmibijcin, com Dios cuydunipy yi' tiibi xyaj'ahuaniiyim. ²⁴ Tzoc nhuinma'ñypidaacim co njot'amijmooyim ajt nmigügtijc, jaydëbi naychojcm nayjihuiyim miñ xyipy, e nduunim oyjäy'ajtin. ²⁵ Ca' n'ixmajtzim je nayyöymugü, jadu'n nej ajcxy nijëjity costumbre miidity co ca' ajcxy yöy ma naymujctac. Nigi tzoc nayjot'amijmooyim, e jadu'n nej cham yaj'ijxni co yhuingooni ma je Huindzin Jesucristo ymiinaani jadüg'oc ya naaxhuiñ, chonañ tzajpjoty.

²⁶ Pen iich ajt jacpocytunim tzojcingixy ma anajty ti nejhuiyim Dios yti'ajt, ca'p ji huingbi huindzigiñ huidibi xyajpocyhuaatzim. ²⁷ Je' janchtiy njacijp'ijxim miid tzigüñ jihuiñ je tzaachypi co anajty Dios xytiydunim, e xypidaacim mijjijnjoty huidibi yajhuindigoydähuamb Dios ymidzip. ²⁸ Co pin cacuyduum Dios ycötujcin huidibi Moisés yjayhui'm, e jim metz o tugüg testigo co yjadu'nity, yajmoy je' y'o'cin ca' miid'ajty ti pa'ayoohuin. ²⁹ ¿Nej

miich ajcxy minaangixy? ¿Nej cay jac'öctiy je tzaachypi mihuaad'ajtcixy? Je pinjaty ca' ixañ Dios y'ung etz nixiici yajxiici Cristo ñi'py huidibi yajpocyñihuaatzp, jadu'n nej je jemybi ayuc yminañ huidibi Dios yajhui'm. Etz nañ jadu'n ajcxy n'ojjiygixy Dios yEspíritu huidibi may'ajt oy'ajt tumb miid je' ajcxy. ³⁰ Nejhuiyim co je Huindzin Dios yminañ: "iich xyapatp ndzaachytunipyich jäy ajcxy miid ypocy ycixpi. iich yi' nyajcomidohuipy ajcxy ypocy." Etz nañ jadu'n yjaybetyity ma Dios ñecy: "Yi Huindzin Dios yi' yjäy tiydunipy." ³¹ ¿Ooy chach mij y'ayo'nity pen je Dios juugypi xychaachytunim miid ajt nbocy ycixpi!

³² Per ajihuiyigixy miich ajcxy je xii je tiempo tiibi ñaxy, je taabi miich anajty ajcxy ti xycidigüygixy je tiy'ajt janchypi, ñipatyp je' anajty nej tüg tiicxin jajin ajcxy miidity. Ti ooy mhuindinaaygixy mjijptinaaygixy tzaachypi ayo'n miid yi' mmibijcin ycixpi. ³³ Nijëjity miich ajcxy ti myajhuingapxnajxcixy, e ti myaj'ojcixy mayjäyduum. Nañ jadu'n jacjadyi ti abaatcixy tzaachypi jadu'n nej je tiibi ajcxy ooy yajtzaachytungixy. ³⁴ Ti miich ajcxy myajtungixy pa'ayo'n ma pinjaty anajty pujxtigotyip, e janch agujc jotcujc ajcxy ti myajtungixy mecxtujcin co ajcxy xypijci tijaty anajty ajcxy miid. Nejhuiyim co jiiby tzajpjoty miich ajcxy miidity ti jaty jac'oybi huidibi huinixii huinitempo ijtp. ³⁵ Jacmijpidaaccixy Dios, ca' mjotmetzciiygixy. Co mmijpidáaccixy Dios, huin'it ajcxy mbaadipy oybi may'amy ma Dios. ³⁶ Chojcyp co miich ajcxy myajtúngixipy mecxtujcin co mguydunaangixy nej Dios tzocy, e Dios xyajc'idigüygixip huidibi yi' ti ahuaniy. ³⁷ Jaybety jadu'n ma Dios ñecy ma jadu'n yminañ:

Tzojc, janch tzojc ymiinañ je huidibi tzonamb tzajpjoty, e ca'p je' jecyñity.

³⁸ Jadu'n Dios ymina'ñ:

Pinjaty iich ti ngöbicy co ytudägyjäyity, tzinähuij je' miid ymibijcin. E pen ixtigihua'cp ma ymibijcin, ca' jadu'n njotcujc'adipyich miid je'.

³⁹ Ca'p iich ajt njëjity huidibi ixtigihua'cp ma nmibijcin, e ytigoy y'alma, je' iich ajt pin mibijcp, e jadu'n n'alma paadipy nidzoocin.

Yi mibijcin

11 Jotcujc nayjihuiyim jadu'n co huidibi nmibijcin janch yi', oy co ca' n'ijxim. Je huidibi nmibijcin je' xymooyim jotcujc'ajtin miid huidibi njijp'ijxim ma Dios. Je huidibi nmibijcin nejhuiyim co janch janch jadu'n, oy ca' n'ijxim. ² Com miid co ajt nmij'ap nmij-teedy ajcxy mibijci Dios y'ayuc paady Dios cöbijcy ajcxy jadu'n nej tudägyjäy.

³ Miid ajt nmibijcin ycixpi nejhuiyim co Dios oyduñ tüg'öciy huidibi jii'ajtp miid y'ayucti'ajty, jigix huidibi cham n'ijxim je' yi' yaj'oyiijy huidibi ca' yaj'ixy.

⁴ Miid co Abel mibijcy Dios, paady Abel ymoy Dios huindzigi'ñ jac'oybi ca'ydi Caín, e Dios cöbijci Abel yhuindzigi'ñ, e miid je' ycixpi Abel ooy ycömaybidzimy ma Dios co anajty ytudägyity. E jadu'n oy Abel ti yja'o'cini, jadu'n nipaady nej jihuüy yjacmiydägyñi chambaad. Com miid je' mibijcin huidibi anajty ymiid yejc ijxpejt ma iich ajt.

⁵ Miid co Enoc mibijcy Dios paady yajnicxi jadügpi tzinaydac ni yca'o'cy, ni ca' ajcxy paty, com Dios anajty ti yajnicxyii. Jadu'n ymina'ñ ma yjaybetyity ma Dios ñecy, ca'ni anajty yajnicxyii: "Dios jäygidacpy anajty Enoc chinaayin." ⁶ Pen ca' nmiid'ajtim mibijcin ni jadu'ny, ca' Dios jäygidägy ajt ndzinaayin. Com co nmihuingonaanim Dios, hue' tzojc co nmibijcin co

Dios yjiiijity, e co yaj'ahuimbidiipy oybi miid pin mibijcip.

⁷ Miid co Noé mibijcy Dios, paady Dios ñimaayi jayijp co ytuna'nyii yjada'nyii mijniigom huidibi anajty ca'ni yaj'ixy. Co Dios ymigapxi, chi Noé yjotmaybaady e yaj'oyiy je barco ma yi' etz y'ung y'anäg ñiigomdzögipy. Miid co anajty Noé miidity mibijcin, paady yajpocycäy je naaxhuiñyjäy ajcxy ca'pi ymibicy. Chi Dios cöbijcy Noé jadu'n nej tudägyjäy miid co mibijci Dios y'ayuc.

⁸ Miid co Abraham anajty Dios mibicy, paady Dios yhuin'ijxi e ycapxymidouhui. Chi je' chooñ ma ñaax ycajpin ñicxy ma je it lugar huidibi Dios anajty möhuaanip co je'adiiyb. Choñ, ni ca' anajty nejhuiy ma ñicxy. ⁹ Miid co Abraham mibijcy Dios, paady chinaydacpijcy nej tüg huingjäy ma je naax huidibi Dios yaj'ahuaniiyi, huidibi ca' yjëjity. Chinay ma huittijc, nañ jadu'n ajcxy y'idiih Isaac etz Jacob huidibi ajcxy nañ jadu'n Dios yaj'ahuaniiyi je naax. ¹⁰ Abraham je' anajty y'ahuijxyp mina jëbi chinaydacpicy ma Dios y'it ylugar huidibi jadu'n nipatp nej tüg cajp huidibi miid y'ijx ta'tzpcy y'oyduñity, je huidibi Dios ñihuimmayiijy, je huidibi Dios yaj-cojy yaj'oyiijyb.

¹¹ Sara hue' anajty pumäy, ti anajty ymijäyiyñi, ti ñajxni tiempo mina jëbi y'ung'ixy. Per miid co mibijcy Dios y'ayuc huidibi ti ñimaayi co y'ung'ixañ anajty, chi paty mijaa co y'ungdzimigip. E chi y'ung'ijxy com ymibijc co Dios anajty cuyduna'ñ tiibi ahuaniiy. ¹² Miid tügpi jäy, je Abraham, ti choondacy tügpicy y'amigügtijc huidibi oy ti ymayiy. Abraham, oy anajty je' ti yjahuingoni mina y'ögaani, chi ooy y'ung y'anäg, y'ap'ung y'apmang janchmay paty, jadu'n ymayity nej madza' etz ymayity nej pu' ma mejypa', janch ni ycamicho'nity.

¹³Tüg'óciy je jāy ajcxy huídibi ya yajnimiydacp, óctay ajcxy ni ycacídigiíyí je tzinaydac huídibi anajty Dios ti yaj'ahuaníyíi. Míid co ajcxy mibíjcy Dios, paady nejhuíyí ajcxy co jacjiini Dios ymöhuiíyb je huídibi ti yaj'ahuaníyíi. Com ymibíjcy ajcxy Dios, paady jotcujc ñayjihuiíyí co Dios möhua'ñyíi jacjiini huídibi ti yaj'ahuaníyíi. Yminañ ajcxy co anajty y'adzinaaygixy ya naaxhuiñ. ¹⁴Pinjaty jadu'n minamb co adzinaaybi ajcxy yajpaady, hue' yajhuimbádzimy co chinaydac yjugy'ajttac ajcxy y'ixtaayb. ¹⁵Co ixypy ajcxy jāymejtzó'cigixy je naax ma anajty ti choongixy, janch ycahuimbíjty ajcxy jim jadüg'oc. ¹⁶Per je' ajcxy nígi anajty nijot'ajtcixy it lugar jac'oybi, je' je' je' tzajpjotypí. Míid jada ycixpi Dios ca' yí' cho'yduñ co ñaydíjyíi Dios ma je' ajcxy. Com ti ni'ixíyí ajcxy chinaydac jíby tzajpjoty.

¹⁷Abraham mibíjcy Dios, e co Dios Abraham y'ixmajtzi, chi yajmíiñ Isaac co anajty yajhuindzígíhua'ñ Dios. E janch cixyot je y'ung tügpajc anajty yecy, je y'ung huídibi Dios ti yaj'ahuaníyíi anajty. ¹⁸Dios ñimay Abraham co míid Isaac míid'ada'ñ may y'ap y'oc. ¹⁹Abraham yhuinmaayb anajty ooy co Dios tügpajc cötujcmíidíp yajjugypigípy öcpi. Paady jébi íich ajt nmi-naanim co Abraham ycidígíyí jadüg'oc y'ung co anajty ti yjugypicy co anajty ti y'ögy.

²⁰Isaac mibíjcy Dios, paady Isaac Dios mibíjctzoy míid Jacob etz Esau ycixpi co huen ajcxy oybi paadíp ma je tiempo huídibi mim cidacni. ²¹Jacob ymibíjcy anajty Dios, paady co anajty y'ögaani, chi ahuaníy conuucxin ma nidüg nidüg José y'ung y'anäg. E jadu'n Dios ooy huindzígíyí ojadajty yam ñaygodajc'adyíi míid ytajc co anajty ooy ti ymíjjäyíyíni. ²²José co anajty Dios mibícy ma anajty y'ögaani, yminañ co

Israel jāy ajcxy anajty ypidzimaangixy comjcy jim Egipto, chi yajhui'my tíy'ajt nej ypajc ytuníyib co anajty choñ ajcxy jim Egipto.

²³Míid co anajty ajcxy mibícy Dios, paady co Moisés yma'xung'ajty, chi ytaj yteedy yützi tugiig po'. Com co ajcxy íjxy co anajty ooy y'oyíty je ma'xung, ca' ajcxy anajty tzigíy je rey y'ane'min co anajty yaj'óctáhua'ñ tüg'óciy ungma'xung yéydíjcpí. ²⁴Míid co Moisés mibíjcy Dios, paady co oy ymíj'anäccojni, ca' tzojcy co ñaydíjyíyb co rey níix y'ung'adiib. ²⁵Hue' janchtiy Moisés nígi nijot'ajty co ayo'n tzaachypí minaxípy yajnaxípy quípxy míid Dios yjāy, ca'ydi co nixondägípy je jugy'ajtin ma je rey ytíj huídibi Dios ca' jāygidägy. ²⁶Moisés nígi ñayjihuiíyí jotcujc co tzaachypí ayo'n anajty minaxy yajnaxy míid Cristo ycixpi, ca'ydi co míid'ajttáhuipy jugy'ajt comeeñ'ajt jim Egipto. Com Moisés ti anajty yhuinma'ñypidägy co Dios yega'ñ je oybi. ²⁷Míid co Moisés mibícy anajty Dios paady choñ jim Egipto, ni catzigíy co anajty rey yjot-mädy, jadu'n y'íjty tudägy nej jíhuíy íxy je Dios ca'pi yaj'ixy.

²⁸Míid co mibíjcy Dios paady Moisés tuuñ je pascuaxíi, chi ni'ane'mdíy co huen tíj'aguu tüg tüg yajni'pyíy, jíjix co je ángel huídibi yaj'öcp, ca'p je' je israelitajāy y'ungoob yaj'ocípy. ²⁹Míid co ajcxy mibíjcy Dios paady je israelitas ajcxy yajnaxy je tzaptz mejy jadu'n nej jíhuíy ñajxcixy huindíztuuy, e co ajcxy je Egipto jāy ñañ jadu'n yjanaxañ, cíjy ajcxy ñíi'o'ctāy.

³⁰Míid co ajcxy mibíjcy Dios, paady ycidäday je poch ma je Jericógajp, taab anajty je israelitas ajcxy ti júhuídíjtcixy huixtujc xii. ³¹Míid co Rahab, je töxyjāy jíbic tzinaybi, mibíjcy Dios, paady ca' y'o'cy quípxyí míid je huídibi anajty ca' capxymídoogíxy Dios. Com co je' yajjättacy ma ytíjcin je huídibi anajty

ti choongixy ma Israel jäy ajcxy anajty yajpaady, co anajty ayüch ameech yajcüyöygixy yajtecyöygixy Canaán naaxjot.

³² ¿Ti njacmiydägibich? Nya-jtigoy'idaamybich tiempo co nimiydägibich Gedeón, Barac, Sansón, Jefte, David, Samuel, e jacjadyii Dios y'ayucnajtzcaxiiby. ³³⁻³⁴ Miid co ajcxy mibijcy Dios, paady ymimadac ajcxy ymidzip canaag picy, ane'my ajcxy yajxon yi cajpjäy, ypaat ajcxy pubejtin huidibi Dios anajty ti yaj'ahuaníyigixy. Yaj'adujc ajcxy caa y'ahuac, yajxeem ajcxy jiin huidi anajty ooy ymijäty, tzooc ajcxy co anajty yaj'ögaangixy miid espada. Pinjaty anajty pumäyip ypaat je' ajcxy ymic'ajt ymijaa, mij je' ajcxy ooy y'íjtcixni ma chiptungixy, e ymimadactay ajcxy maymidzip.

³⁵ Jim anajty töxyjäy yjájtigixy huidibi ajcxy cidigiyyi y'ung juugy huidibi anajty ti jugypicy co anajty ti y'ögy. Jadyii ajcxy y'o'cy ahuoni' agidzi', ca'p ajcxy paty nidzoocin. Jadu'n ajcxy paty o'cin, jaydëbi patcixy jugy'ajtin etz tzinaayim jac'oybi ma Dios.

³⁶ Jadyii Dios y'ayucnajtzcaxiiby ooy ñixiici yajxiici, yajc'ajty, etz tzumy mach ypujxtijc'inäy. ³⁷ Jadyii Dios y'ayucnajtzcaxiiby y'o'cy ajcxy tzaagögäch, jadyii yaj'ajidiyy ajcxy janch tim cup y'ijxmajtzi ajcxy, jadyii yaj'o'ci miid espada. Ymiñ xyjpy xii yaa yhuidijtcixy ymiid ajcxy ñinicx yüch miid cöbixy'ac etz miid chivo'ac, ayooob jäy ajcxy, jotmay miid, yajtzaachtungixy yajca'oydungixy. ³⁸ Yi jadu'mbi Dios y'ayucnajtzcaxiiby ajcxy ni je naaxhuiñyjäy anajty camihuaadity. Miid ymidzip pahuidijtcixy, paady yhuidijtcixy anajty títznaaxtuum etz yuugjoty, chinaaygixy naaxpa'tci'py etz majaty ang. ³⁹ Nidüg'óciy je' ajcxy oy cömay ajcxy yjanajxy miid co mibijcy

ajcxy Dios, ca' ajcxy paty tiibi anajty Dios y'ahuaníy. ⁴⁰ Com Dios jac'oybi je' anajty yegamyb miid iich ajt, paady ca' ajcxy paty je oybi tiibi Dios y'ahuaníy. Ti anajty Dios nihuinmayíy co yajca'pxaani yi' ajcxy ytudägy'ajtin quipxyi miid iich ajt co Cristo y'o'cy miid iich ajt nbocy ycixpi.

Tzoc iich ajt nhuinma'nybidaacim ma Jesús

12 Com nmiid'ajtim canaag iixpejt nej jäy jecy'ajty mibijcy Dios, paady iich ajt jadu'n nipaady nej jihuiy huinduy jajiixci'py nmiid'ajtim jäy huidibi ti yajniuguëxigy ymibijcin. Paady ycixp tzoc ahuing pidaacim je huidijaty xy'adzijpim ma ajt nmibijcin, e nañ jadu'n tzoc ahuing pidaacim je pocy huidibi xyajhuinma'nydigooyim, e tzoc naymic'ixxim cuydunim yi tiy'ajt miid mecxtujcin ma ajt ndzinaayim, jadu'n nej jäy ñaymic'ixxigixy co nayboyic-quípxigixy. ² Tzoc nhuinma'nybidaacim ma Jesús. Jim iixpejt nbaatim ma Jesús nej jëbi nmibijcin Dios. Jesús yi' je' ti xyajnejhuiiyim Dios ytiy'ajt. Yi Jesús yi' y'ayoo anajty ma je cruudz, ni ca' yi' tuñcuendi je jadu'mbi o'cin oymidzo'yduunip. Com co Jesús ñejhuiyb anajty co jadu'n y'oc'ayoohuipy, chi ypaadipy jotcujc'ajtin ma Dios y'ane'my. E cham je' yajpaady ma Dios ymijc ma Dios y'ane'mdac.

³ Huinmaaygixy miich ajcxy je Jesús y'ijxpejt, nej pocyjäydijc chaachytu-ungixy etz ñi'ojjiygixy, etz ca' y'ixaani, paady ca' mdzójpcigixy ni mgamijotmet-zciygixy. ⁴ Ca'ni miich ajcxy ayo'n tzaachypi myajnaxy mabaad ni'py ajcxy mxiiibidyii jadu'n nej Cristo yjajty. ⁵ ¿Nej ti miich ajcxy mjäydingooygixy je capxhuijin huidibi Dios ti xymooygixy nej jihuiy yci'm'ung? Jadu'n ymiñ ma Dios ñecy:

Miich n'ungich, ca' mbidägy nej jihuüy ca' ytim ytiijty je tzaachypi huidibi Dios miid xycapxhuijy, ni ca' mjot-metzcihuipy co xyaj'ójipy.

⁶Dios ycapxhuijpy yi' pinjaty chojcpy yjihuiyb. Dios chaachytumby yi' ajcxy co ytundigooy, pinjaty yi' ti cöbicy nej jihuüy yci'm'ung.

⁷Mimadaaccix miich ajcxy je castigo, com Dios jadu'n yi' xymiidity ajcxy nej jihuüy yci'm'ung. ¿Nej ji jada' tüg ung, e ca' yteedy chaachytunüyb co ytundigooy? ⁸Pen ca' miich ajcxy Dios ti tzaachypi xymoogixy, jadu'n nej yi' moy castigo tüg'óciy y'ungdijc y'anäctijc, ca' miich ixypy ajcxy Dios xy'ung'adyii tiydudägy. Jadu'n miich ajcxy m'idipy nej tüg pi'c'anäg huidibi yteedy ca' y'ixa'nyii. ⁹Jadüg nax, taabi anajty ajt nbi'cnity, iich ajt ndeedy ya naaxhuiñ xy'ihhuijim xycapxhuijim anajty, e xychaachytuunim co ca' ngapxymidoohuim nhuindzigüiyim ajcxy. ¿Nej co ca' huaad n'ijtim ane'my ma ajt ndeedy huidibi tzajpjoty yajpatp? E jadu'n jëbi nbaatim je jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy nimina. ¹⁰Iich ajt ndeedy ya naaxhuiñ xy'ihhuijim xycapxhuijim anajty miid jada conbi jugy'ajt ycixpi, jadu'n nej je' anajty ajcxy oy'ixy. Nañ jadu'n Dios iich ajt xychaachytuunim miid ajt n'oy'ajt ycixpi etz jigix nmiid'ajtim huädz jot huädz huinma'n nej Dios ymiidity huädz yjot huädz yhuinma'n.

¹¹Oy yjanchity co ca' ti tzaachypi ndzocim ma yam nbaatim je tzaachypi, com ooy ndzachjihuiiyim je tzaachypi, e ca' jotcuje nayjihuiiyim. Per pinjaty ixpijcpí Dios chojcín miid je tzaachypi ycixpi, chi je' yhuimbízimüygixy tüg jugy'ajtin tüdägyipi etz jotcujeipi.

Je huidibi ayo'ngojp co Dios y'ayuc ngacöbiganim

¹²Paady miich ajcxy jotmicpijccix ma mmibijcin, jadu'n nipaadip nej jihuüy

myajpidiccixy mgi' tiibi y'anucxiinyñi, etz mgoxcohuajc mic'ajt paady huidibi anajty ca' mic'ajt miidity. ¹³Ixtaaygix ni'aa tü'aa tiiby ma mdzinaayin, jadu'n nipaadip nej jihuüy yi' mdecy huidibi mädipti chögy, e camina jadüg'oc yhuuidip.

¹⁴Tzinaaygix miid oyjot oyhuinma'n miid nidüg'óciy jäy. Ca' mdüngixipy ti tzip. Miid'ajtcix tüg tzinaayin huätzpi, pen ca' jadu'n mdungixy, ni pin ca'ixipy je Huindzin Jesucristo. ¹⁵Ooy cuenditungixp co ni pin cajijpyöydüdipty je pubejtin huidibi Dios ti ahuanüy, jigix nañ jadu'n ni pin ycaajpaadipy janch mät yjot yhuinmañ, e yajhuindigoydäy yajmättäy jacjadyii ymigügtijc, tim jadu'n nej tüg ujtz ta'mbi ypa'mduñ.

¹⁶Ni tüg miich ajcxy ca' huaad ti ayuc miid'aty miid huingbi töxyjäy huidibi ca' miich mdöxyijc'adyii. Ca' nañ jadu'n m'ixtijipy je ayuc huidibi Dios yajhui'my miid miich ajcxy ycixpi, jadu'n nej y'idüich Esaú. Miid tüg caayin uucin Esaú toocnax je huidibi anajty möhuaanip yteedy co y'unggoobity. ¹⁷Miich ajcxy mnejhuiyb co Esaú tocy huidi anajty paatip co japada'n je conuucxin huidibi anajty yteedy möhuaanip, ca' jadu'n Dios cöbijcy, chi Esaú ooy yjayaaxni, per ca' anajty ñihuinma'n nej yjothuimbidipti miid je' ycixpi tiibi anajty tuñ.

¹⁸Ca' miich ajcxy ti mjaty ti m'ixy, nej jecy'ajty yi' israelitas ajcxy yjajty etz y'ixy co ajcxy mihuingoñ je cop Sinaí ma anajty Dios ti pidägy mij jiin, ma anajty ooy yhuudzucy yjidity etz mijpoj mijtigoy ñaxy, ma anajty ooy y'agoodziy anaxy. ¹⁹Ni mgamidoy ajcxy je trompeta ni je Dios y'ayuc huidibi anajty ajcxy je' migapxip. Pinjaty je' midou je ayuc ypijctzou ajcxy may'ajt co ca' huaad yjacmigápaxigixy com ooy anajty chigiügixy. ²⁰Je' je' anajty ycixpi co anajty ca' mimadägaangixy je ane'min cötujcin huidibi anajty minamb: "Pin

anajty ytecy pidacp ma yi cop, hue' yi' y'oyyajo'cnity cögäch miid tzaa o miid quipyjijpxu'ñ, oy ixypy y'iyujcity." ²¹ Oy chigiiyñi huidibi anajty yaj'ijxp, Moisés ci'm minaan: "Tziyuuybich yam miid tzig'iñ."

²² Per miich ajcxy jadu'n nipaady nej jihuiy ti mmihuingoongixy yi cop huidibi yxii Siön etz je Dios juugypi ycajp. Je' je' je Jerusalén tzajpjoty pi ma canaag mil je ángeles ajcxy yö-mujccixy. ²³ Ti miich ajcxy mmihuingoongixy ma ti yömuujccixy je jaccö-maaybi jäy huidibi ajcxy yxii cojaay ma Dios ñecy jiiby tzajpjoty, je huidibi ajcxy huin'ib huingapxtacp Dios. Ti miich ajcxy mihuingoongixy Dios je huidibi nijuez'ajtp tüg'óciy. Nañ jadu'n ti miich ajcxy mihuingoongixy je' ajcxy je oyjäydijc y'espíritu huidibi Dios ti yaj'ahuimbijttäy tudägy. ²⁴ Miich ajcxy ti mihuingoñ yi Jesús, yi huidibi xycodi-naayim ma Dios miid je jemybi cötu-jcin huidibi Dios yajhui'my miid iich ajt ycixpi. Yi Jesús huidibi mic'ajtmoy je Dios y'ayuc jemybi, co ñi'py teemy vojcy miid ajt nbocy ycixpi. Yi Jesús co ci'm ñi'py teemy vojcy miid jäy ajcxy ypocy ycixpi, niği oy yi' ca'ydi co Abel iyujc ñi'py teemy vojcy miid ypocy ycixpi.

²⁵ Paady ycixp ooy cuenditungix miich ajcxy, ca'ydi yaj'ixtijy Dios, je pin ti xya-jmihui'mim jemybi y'ayuc. Je jäy ajcxy huidibi tzinay jecy'ajty, ca'p je' ajcxy chocy co ajcxy ittijy Dios co jecy'ajty yjamigapxi ajcxy ya naaxhuiñ. O'ctfy iich ajt ca' ndzoocim, pen nmooyim ajt njiiix je Dios, je pin y'ayuc xya-jmihui'mim huidi tzoön tzajpjoty.

²⁶ Co Dios y'ayuc yecy jecy'ajty, chi yajtziyuuy ooy naax. Jadachambi Dios ymina'n: "Jadügtecypajc nyajtziyuuya'ñich je naax, e ca' nmīnaanīm naaxti'ajty, nañ jadu'n nyajtziyuuya'ñich je tzajp." ²⁷ Co jadu'n Dios ymina'n: "Jadügtecypajc

nyajtziyuuya'ñich je naax." Hue' yajhuinjihuiy co ytigoydähuipy huidijaty yücxp huidibi Dios yaj'oyiiy, e je' hui'mip je huidijaty ca' yu'cxy. ²⁸ Paady je Jesucristo ycötujcin huidibi Dios xyajmihui'mim, ca' yi' huaad ytigoy. Tzoc yajnajxim Dioscojuyip miid Jesús y'ayuc ycixpi, e nyajmij'ajtm n'ojadajtm Dios miid tudägy'ajt etz miid huindzig'iñ nej je' jäygidägyin. ²⁹ Hich ajt nDios jadu'n yi' nej tüg jiin huidibi nöctaayb tüg'óciy.

Nej jëbi nyajjägidaacim Dios

13 Miich ajcxy huidibi mibijcp Jesucristo, ca' mjäydigoogixy co ajcxy mnaychöjicigixipy miñ xyipy nej jihuiy ajcxy mdügquëxyity. ² Ca' ajcxy mjäydigoogixipy co oyjäy'ajtm mdüngixipy miid pinjaty ajcxy xycojädiyb. Miid co oyjäy'ajtm ajcxy tuuñ, chi nijëjity ajcxy yajjättacy ángeles ajcxy, ni ca' ajcxy huinjihuiy co ángeles anajty ti yajjättaaccixy.

³ Mjäymedzip ajcxy pinjaty tzumy'iñaayb mach'iñaayb jadu'n nej jihuiy miich ajcxy nañ jadu'n mdzumy'iñaaygixy mmach'iñaaygixy quipxy miid je' ajcxy. Jäymedzip miich ajcxy pinjaty tzaachypi ayo'n minajxp yajnajxp, com nañ jadu'n miich ajcxy miidity je ninicx huidibi jëbi y'ayoy.

⁴ Huen nidüg'óciy jäy huindzigiiygixy yajmij'ajtcixy je pijcin casada'ajtm. Huen je yëydijc etz je ytöxyjc naymiidtzinaayigixy yajxon, com Dios yi' tzaachytunipy pinjaty tundigooyb miid huingbi töxyjäy.

⁵ Ca' m'adzojccixy meeñ. Mijotcujc'ajtcixy ti ajcxy ii miid. Dios ti je' ymina'n: "Camina xii iich miich ajcxy n'ixmadzipy, ni iich miich ajcxy ngajäydgoyipy." ⁶ Jadu'n jëbi nmīnaanīm agujc jotcujc: "Yi Huindzin Dios yi' xypubejtpich, ca' ndzigihua'ñich jäy nej xyjatuna'ñich."

⁷Jäymejtcix miich ajcxy je pinjaty ti xyñigohuajc'ajtcixy, je pinjaty ti xyajmiidmiydaaccixy Dios y'ayuc ytiy'ajt. Huinmaaygix nej je' ajcxy anajty ytudägy'aty, padungix nej je' anajty ajcxy miidity ymibijcin.

⁸Jadu'n nej Jesucristo oybi tuñ jecy'ajty, nañ tim jadu'n oybi tuñ chambaad, etz oybi tunañ huinixii huinitempo, ca' yi' yajtigadzip yi yhuinmañ ni mina. ⁹Ca' miich ajcxy myajhuin'iingixy miid canaag xpijcin huidibi ca' ytügnaxity miid Jesucristo ytiy'ajt. Nigi oy co ajt nbidaacim nhuinmañ ma je Dios y'ayuc, nej yi' xychojcin xyjihuiiyim, nej yi' may'ajt tuñ miid iich ajt. Ca' mbidaacim mhuinmañ ma je cötujcin huidibi adujcp nijëjity caayin uucin. Ni ti jotucj'ajt ajcxy capaty pinjaty panixcp yi jadu'mbi cötujcin.

¹⁰Je judío tungmiidpi huidibi huindzigiñ tumb anajty ma Dios yhuittijc je jecyip, ca' yi' jëbi yjactuuni ma iich ajt nmibijcin jadu'n nej Jesucristo tuñ huindzigiñ miid iich ajt ycixpi. ¹¹Je judío mijtungmiidpi ma Dios ytijc ypidac iyujc ñi'py ma je Lugar Santísimo nej tüg huindzigiñ huidibi yajpocyñihuaatzp je mayjäy. Je iyujc ögy ñinixc jiguem je' yajnögy, ca' jiibyity cajpoty ma je Dios anajty huindzigiigixy. ¹²Tim jadu'n nej je judío sacerdote yajnögy je huindzigiñ iyujc ñinixc cajp ninaxy, nañ tim jadu'n Jesús paty tzaachy'o'cin cajp ninaxy jigix miid je' yci'mni'py pocyñihuadzip je mayjäy. ¹³Tzoc mijpidaacim je Jesús tiibi y'ögy cajp ninaxy miid iich ajt nbocy ycixpi. Tzoc minajxim yajnaxim je canayyajmij'adii je canay'ixa'ni, tim jadu'n nej Jesús minajx yajnax je canayyajmij'adii je canay'ixa'ni. ¹⁴Ya naaxhuiñ ca' ya ajt nmiidity tüg ciudad ma jëbi n'ijtim huinixii huinitempo, je' iich ajt

njjp'ijxim je tzinaayin huidibi miimb cidaacp. ¹⁵Paady ycixp chojcpy co Dios n'ojadajtim nmibijctzoohuim jabom jabom huinixii miid Jesucristo yxi. Co jadu'n n'ojadajtim nmibijctzoohuim Dios jadu'n nipaady nej tüg huindzigiñ nmooyim. Tzoc ii mibijctzoohuim, tzoc ojadajtim miid ajt ngi'mahuac ngi'm'ayuc. ¹⁶Ca' mjäydigöoygixipy co oybi mdungixipy etz naybubéjtigix naybudigiyigix miñ xyipy. Co jadu'n mdungixipy jadu'n nipaady nej tüg huindzigiñ ti myejjcixy ma Dios huidibi yi' ooy jäygidägy.

¹⁷Capxymidoogix pinjaty xyñigohuajc'ajtcixp etz yajmij'ajtcixp, com yi' miich ajcxy xycuend'ajtip yi m'alma. Nejhuuiiyim co cÿyegaangixy ycuendi ma Dios nej ajcxy ti xycuend'aty. Pen oybi miich ajcxy mdumyb miid yi' ajcxy, jotucj ajcxy ñayjihuihuiyb. Pen jibic miich ajcxy mduñ miid yi' ajcxy, tajip mayip ajcxy. E pen yi' ajcxy tajp maayb, chi miich ajcxy ca' ni ti jotucj'ajt mmiid'adipy.

¹⁸Mibijctzoogix Dios miid iich ycixpi etz je pinjaty xymiidhuidijtpich. Jatytim naymic'ijxibich tudägy nduunich ma tüg'öciy iich ndung, paady ycixp jotucj nayjihuiyijich. ¹⁹May'ajt nbijctzooybich ma miich ajcxy co Dios nmibijctzoogix miid iich ycixpi, jigix Dios a'ixihuiipy co n'ixibich tzojc ma miich ajcxy.

Oy'ajt etz capxpocxin huidibi cogixiiñip je necy

²⁰Dios nmibijctzooybich miid miich ajcxy ycixpi. Je Dios huidibi yajjugypijc jadüg'oc iich ajt nHuindzin Jesucristo co y'o'cy, je huidibi cuend'ajtp je maymibijcpidijc. Co Jesucristo ñi'py teemy yojcy, chi mic'ajt moy je jemybi cötujcin huidibi Dios ti xyajmihui'mim. Dios ti pidägy Jesucristo jadu'n nej je cuend'ajtpi jac'oybi ma je

maymibijcpidijc. Jadu'n yi' nipaady nej tüg cöbixy cuend'ajtpi huidibi cuend'ajtp may ngöbixy. ²¹ Je Dios huidibi xyajjotcuje'ajtim je' huen xyaj'ahuimbijtcixy huädz etz oyjäy ma tüg'óciy ajcxy mmibijcin etz ma tüg'óciy ajcxy mdzinaayin, jigix ajcxy mdunipy nej yi' tzocy. Dios huen tuñ ma iich ajt njot nhuinma'ñ miid Cristo ymic'ajt nej yi' tzocy. ¡Huen Cristo y'idipy mij cómay huinixii huinitiempo! Amén. Jadu'n jada.

²² Nmigügtijc, nbijctzooybich may'ajt yajtungixy mecxtujcin ma jada ayuc

capxhuijin. Ti ajcxy ii con nijayiiygixy. ²³ Nejhuiiygix miich ajcxy co ajt nmigüg Timoteo y'ity ahuätztuum. Pen tzojc yjädy ya ma nyajpaadyich, chi yi' xymiidnécxibich co iich anajty miich ajcxy nicxy n'ijxcixy.

²⁴ Nguejxpyich ngapxpoocxin ma nidüg'óciy pin ajcxy xyñigohuajc'ajtp etz je migügtijc ajcxy huidibi mibijccixyp. Je migügtijc huidibi ajcxy yajpatp ya Italia yquejxyp ajcxy capxpoocxin ma miich ajcxy.

²⁵ Dios ajcxy xyconuucxip nidüg'óciy miich ajcxy. Amén. Jadu'n jada.

SANTIAGO

*Yi Neczy Huidi Santiago Yajniguejx
Je Judío Mibijcpidijx*

1 Hich Santiago, ndzozcingix ich nduñ ma Dios etz je Huindzin Jesucristo ytung. Cham jada necy nyajnigueyich yi Israel jäy huidi ajcxy yajmij'ajtp Dios, huidi ajcxy xim yam yajpatp cajp cajp miid co yqueecpidzimy ajcxy Judea naaxjot co ymidzip ajcxy chach'ixhuididyii chachpahuididyii ajcxy.

Je tiy'ajt huidib tzoon ma Dios

² Migügtijc ajcxy co yi mmidzip ajcxy xychach'ixmadzaangixy nej miich ajcxy mjot mhuinma'n miidity, co yi' ajcxy xy'ixhuidijtcixy xypahuidijtcixy, co xyñigapxcixy xyñi'ojiiygixy, co xyajhuinma'nydigoyaangixy, ca' mdajipy mmayipy ajcxy, jotcuje ajcxy mnayjihuihuiyb. ³ Miich ajcxy mnejhuiygixyp co jadu'n mmimecxtujccixyp je tzaachypi ayo'n huidibi mminajxcixyp myajnajxcixyp miid co ti mmijpidaaccixy Jesucristo, huin'it mbáatcixipy mic'ajt, jigix jëbi mimadactaygixy tüg'óciy jibic-huinma'n. ⁴ Copicy miich ajcxy mimadactáaygixipy tüg'óciy jibic-huinma'n, ca' ma mdundigóoygixipy, e huin'it huádz mjot mhuinma'n mmiid'adipy ajcxy, ca' ti myajtigoy y'idipy ajcxy.

⁵ Pen nidüg miich ajcxy myajmay-jajty oyhuinma'n, co jäy ajcxy xychach'ixmadzaani mjot mhuinma'n nej miidity, mibijctzou Dios huen xymöy je oyhuinma'n, com yejepy yi' oyhuinma'n miid tüg'óciy jäy co pijctzoy. Ca' yi' cohuidugyii, ca' huaad xy'ojim co nbijctzoohuim oyhuinma'n. ⁶ Copicy pijctzohui Dios huijy'ajt cujc'ajt cixyjot

huinijot, ca' y'ametz yjotmetzity. Pin-jaty ametz jotmetz Dios mibijctzooob, ca' tú'ciy miidity yjot yhuinma'n, janam jat-zojc yajtigach yhuinma'n jadu'n nej je mejy co ypidigy y'ixtägy miid je poj. ⁷ Co jäy ajcxy ametz jotmetz mibijct-zoogixy Dios, Dios ni ti jadu'n cayecy. ⁸ Yi jadu'mbi jäy ajcxy ametz jotmetzpi canaagnax yhuinma'n ajcxy miidity, ca' tügijjp yhuinma'n pidaaccixy ma Dios.

⁹ Yi ayoobitijc huidibi mijpidaaccixyp Dios, ooy jäygidägaangixy co Dios ypubediiyb ypudigihuiiyb. ¹⁰ Yi comeenyjäy ajcxy huidibi mijpidaacp Dios, ooy jotcuje ajcxy ñayjihuihua'nyii co ajcxy ymeen ytüxtähuiipy jadu'nyii. Com yi' ajcxy ymeen tigyoyamb yi' jadu'n nej tüg pijy co ñiicxni miid xii an. ¹¹ Co xii ypejtni, chi ooy y'andaacni mic, e chi je jünboj ypidzimy, chi je pijyquipy ytich, chi yhuingädaayni je pijy, e jadu'nyii ytigoydäy je pijy oy'ajtin. Jadu'n nej yjaty yi' pijy, ñan tim jadu'n yjada'n comeenydjic ajcxy, jadu'nyii ñitigoyaangixy yjugy'ajtin.

Co yjot yhuinma'n chach'ixmadza'nyii

¹² Jotcuje pinjaty mimecxtujctaayb jadu'n nej ajcxy yjot yhuinma'n chach'ixmadza'nyii. Co jadu'n mimecxtujctáaygixipy, Dios möhuiib ajcxy jugy'ajtin huinixiibi, huidibi yajhuinhuaniiy tüg'óciy jäy ajcxy huidijaty Dios tzojcp yajmij'ajtp. ¹³ Co pin nijot'aty co tuna'n ti jibicpi, ca' ymina'nipy co Dios anajty jadu'n yajtundigoyaanip. Dios ca' ti jibicpi tuñ miid jäy ajcxy. E nañ ni pin ca' huaad ixmach Dios nej yjot yhuinma'n ymiidity. ¹⁴ Ci'm ajcxy jadu'n ñaydunyii, co tzachnijot'ajtcixy canaagnax jibic-huinma'n. ¹⁵ Co jäy ajcxy nijot'ajtcixy jibic-huinma'n, pocy anajty ytungixy. Ti ajcxy anajty ooy ypocyñibejtni co nicxy y'óccixni.

¹⁶ Migügtijc ajcxy, huidibi ooy ndzocy njihuüyich, ca' mnayhuin'finigixy. ¹⁷ Hich ajt nDios Teedy huidibi tzajpjoty tzi-naayb, yi' huidibi yajcojtaay xii madza' huidibi jajp tücxp, yi' je' yejctaayb tüg'ociy tijaty oybi, tüg'ociy yhuinma'n huidibi iich ajt nmiid'ajtim. Dios ca' yi' yjot yhuinma'n yajtigach jadu'n nej yi xii madza' yjajin ytiicxin ytigach. ¹⁸ Dios y'oydumyb hujnemy iich ajt njot nhuinma'n miid yi' y'ayuc ytiy'ajt, jigix jëbi iich ajt nmi'ijtim oyjot oyhuinma'n. Yi jäy ajcxy huidibi yajmij'ajtcixp Jesucristo, Dios nigü tzocy ajcxy ca' jac ti huidibi oyduñ.

Je tiy'ajt tiydudäcypi

¹⁹ Migügtijc huidibi iich ooy ndzocy njihuüyich, mnejhuühuipy miich ajcxy jada co ooy ycopicity mmido'mbijctähuipy ajcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt, ca' mjäydigooygixipy, ca' mgapxmayiiygixipy, pen mjotmätcotp ajcxy ca' anajty mguydungixy Dios ytiy'ajt. ²⁰ Je jäy huidibi jotma'tp, ca' je' tuñ huidibi Dios yjäygidacyp. ²¹ Ixmajtztaaygix yi jibic ayuc, ca' mnijot'ajtcixy yi jibic-huinma'n. Cöbijccix miid oyjot oyhuinma'n yi Dios y'ayuc ytiy'ajt, yi huidibi Dios ti yajnicödugiy, huin'it jëbi ajcxy m'alma nidzoocin paady.

²²⁻²⁴ Cuydungix ajcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt, ca' ajcxy mjotcujc'adipy miid yi'yi co m'amidoo'ijtcixy, hue' anajty nigoo mnayhuin'finigixy. Peni nigoob Dios y'ayuc m'amidoo'ijtcixy, e ca' mmijpidaaccixy ca' mguydungixy, naadigi' anajty m'amido'ijtcixy. Jadu'n miich ajcxy nipaady nej pin yhuin'yijp aa'ijxnajxp ma tügi iix. Co ñay'aa'ijxnajxtäyüi, chi yjihuägy, e mic'amy jäydigoydäy nej yhuin'yijp ti ixy. Naadigi' anajty ti ñay'aa'ijxnaaxyii. ²⁵ Pen miich ajcxy yajxon m'ixpijcy Dios ytiy'ajt, je tiy'ajt huidibi

yaj'oyühuip ajcxy mjot mhuinma'n, pen mmijpidaaccixy, pen mguydungixy Dios y'ayuc, e ca' mjäydigooygixy, chi jada' Dios xyconuucxip ajcxy miid jëgixpi huidibi anajty mguydungixy.

²⁶ Pen ji pin ñayjihüüyüi co cuyduni Dios ytiy'ajt, e ca' ñay'ahuijtzigyüi, ci'm anajty ñayhuin'iiñyüi, tundigooyb anajty, e ca' yjanchity co mijpidaaci Dios ytiy'ajt. ²⁷ Pen miich ajcxy huadz mijpidaaccixy Dios etz mguydungixy yi' ytiy'ajt jadu'n nej jëbi Dios jäygidägy, hue' tzocy co mbubéjtcixipy mba'ayöogixipy co'ögy'ungdijc, etz co'ögy ytoxyjäydijc ma ayo'n jotmay ajcxy patcixy. E ca' huaad jibic-huinma'n mjactungixy, jadu'n nej jadyüi naaxhuin'yäy y'idiitcixy, huidi ca' mijpidaaccixy Dios.

Ca' huin'ijxpety migüg myajmij'ajtcixipy

2 Migügtijc ajcxy, co m'ojadajtcixy co mmijnixpjetcixy iich ajt nHuindzin Jesucristo, yi huidibi tzajpjoty ane'm, ca' ajcxy huin'ijxpety migügtijc myajmij'ajtcixipy. ² Pen jim jäy ytiigiy ma mnayyöymüjcgixy comeenybi miid oori cijiitc, etz miid yhuüt yxojx janch oybi, etz pen nañ tigiüyb tüg jäy ayoob huidibi yhuüt ytucxy ciitc tüc niübüdy ixpüdy. ³ Chi miich ajcxy je' jac nigü myajmij'ada'n je comeenybi huidibi oyxoxy, e chi mnimähua'n: "Iña' miich ya ma jada oybi iñaaybejt." E je ayoob jäy mnimähuaangixy: "Iña' naaxcixy o jim jadu'n tina'." ⁴ Co jadu'n m'iditzip ajcxy, ca'p anajty jadu'n ytiy'ajtiy. Mdundigoogixy anajty ma Dios ytiy'ajt co huin'ijxpety ajcxy migüg mdzogipy. Hue' anajty myajtungixyp jibic-huinma'n co jadu'n m'ixti'icixipy jäy huidibi ayoob.

⁵ Migügtijc ajcxy, Dios ti huin'ixy yi ayoobitijc, jëbi ajcxy mijpidägy Dios etz jëbi ajcxy paadipy it lugar ma Dios y'it tzajpjoty. Jadu'n Dios yajhuin-

huaniiy pinjaty tzojcip jihuiiyip co it lugar möhuañ jii by tzajpjoty. ⁶Myajtzo'yduungixyp miich ajcxy ayoohtijc. ¿Nej cayi comeñyñyäj ajcxy huidibi miich ajcxy yxhachxip ma cötujectac, e xyajnicxcixy ma tungmiidpi yhuindu, oy ajcxy mdzocy mgatzocy? ⁷ ¿Nej ca yjëjity ajcxy huidibi jibic nigapxp ni'ojiiyb Jesucristo, je oyjäy huidibi miich ajcxy myajmij'ajtcixyp?

⁸Pen janch miich ajcxy mguydungixy je tiy'ajt huidibi jaybety ma Dios ylibro: "Mdzogipy mjihuñhuipy mmigügtijc hueñyitimypinity, jadu'n nej miich ajcxy ci'm mnaychogyii mnayjihuiiyii." Pen jadu'n anajty mdungixy, tüg anajty oybi mdungixyp. ⁹Pen huin'ixpety ajcxy anajty jäy myajmij'ajtcixy jadu'n nej yhuityoxy ajcxy miidity, mduñdigooyixp, e ti anajty mnayajpocycähuiyixy ma Dios ytiy'ajt. ¹⁰Pen tüg jäy cuydundaayi Dios ycötujectin, co nicxy tüg cacuyduñ, jadu'n nipaady nej jihuiy anajty janch ni tüg cötujectin ti cacuyduñ. ¹¹Je Dios je cötujectin ti pidägy co ca' huaad mmigapxtigooyipy töxyjäydijc, etz nañ ti cötujectin pidägy co ca' huaad njäyyaj'o'cim. Pen mmigapxtigooyb töxyjäydijc, oy ca' ti mjäyyaj'ögy, ti anajty mduñdigooy mij ma Dios ytiy'ajt. ¹²Capxcix miydaccix, tungix nej jëbi huaad jäygidägy iich ajt nHuindzin Jesucristo nej je' cuyduñ yi' ytiy'ajt. ¹³Ca' ti pa'ayoohuin paadipy ma Dios, pin ca' tuñ ti pa'ayoohuin ma ymigügtijc. Pin pa'ayoohuin tumb ma ymigügtijc, je' capxpaady y'idip co anajty Dios tiyduñ yi' yjäy.

Je mibijcpi etz je oyjäy'ajtin

¹⁴Migügtijc ajcxy, ni ti m'alma capadañ pen miich mminaamb co myajmij'ajtyp Dios, e pen ca' myajniguëxigy ni ma co oybi mduñ. Ca' Dios yajndzögañ yi m'alma miid co nigoob mminañ co Dios mmijpidägy, e ca' mguyduni yi' ytiy'ajt. ¹⁵⁻¹⁶Pen mi-

ich ajcxy miid tüg migüg yëydijcpi o töxyjäybi huidibi yajmayajtyp yhuityucxy caayin uucin, e chi nigoo miich ajcxy mmimahuiy: "Nixc agujc jotcujc, Dios xypubedipy xypudigihuipy, ca' mdiich'ögipy ca' myuu'ögipy." E miich ca' anajty ti ti mmöy huidijaty yajmayajtyp. ¿Ti oyjäy'ajtin anajty ti mduñ? ¹⁷Pen miich minamb co myajmij'ajtyp Dios, e ca' oyjäy'ajtin mduñ miid mmigügtijc, ytimyñipatyp jadu'n nej ixypy ca' mmibicy yi Dios ytiy'ajt.

¹⁸Ca' yjeyity co tüg jäy xyñimahuibich jadu'n: "Miich mdzachmijpidacpy yi Dios ytiy'ajt, e iich ndumyibich oybi." Hich n'adzohuipyich yi jadu'mbi jäy co ca' jadu'n ytiy'ajtity nej miich minañ. Pen ca' miich mmijpidägy Dios y'ayuc, ca' mjadipy nej mdunipy oybi jadu'n nej Dios huaad jäygidägy. Co iich oybi nduñ, jadu'n ñiguëxigy co mmijpidägyich Dios. ¹⁹Miich mmibijcpy co Dios ji tügpajc, e oy jadu'n co mmibicy. Nañ jadu'n yi ca'oybi ajcxy mibijc etz chigiiyb ajcxy Dios. ²⁰Loci miich, ca' mhuinjihuñhuañ je tiy'ajt. Co pinjaty mibicy Dios, e ca' yajniguëxigy co oybi tuñ, ca' tiydudägy mibicy Dios. ²¹Je Abraham yejc tüg iixpejt nej jëbi huaad ngapxymidoohuim Dios co jecy'ajty je' ymang Isaac cïyejcy nej tüg huindzigiñ ma Dios. ²²Je Abraham ymibijc co Dios yjijity etz nañ ycapxymidou nej Dios ñimaayi. Paady nejhuiyim co yjanchity co Abraham mijpidacy je' Dios miid co cuyduñ jadu'n nej Dios ñimaayi. ²³E jadu'n oy cuyduñdäy nej yjaybetyty ma Dios ñecy: "Yi Abraham ymijpidac Dios, paady Dios ymecxtaayi ypocy, e ycöbijcpi jadu'n nej jihuiy ca' anajty ytundigoy." Paady ycixpi Abraham oyñaydijy: "Co Dios minaymigüg'adyii."

²⁴Cham nejhuiyixy co Dios ycöbijcpy jäy huidibi cuydungixp yi' ytiy'ajt, e

ca' nminaanim miid jëyi co ymibijc-cixy. ²⁵Tim jadu'n nej Abraham yjajty, nañ tim jadu'n yjajty miid je töxyjäy huidi anajty yxi Rahab, huidibi anajty ooy ti ytundigoy miid mayyëdjic. Je Rahab ycoyüdz ma ytijc nimetz jäy huidibi anajty Israel jäy yaj'ijx'ijtyp, e chi yajqueegiy ma huingbi tü'aa, e jadu'n ajcxy yajzoooy ma ymidzip. Miid co jadu'n ooyjäy'ajtin tuñ miid je Israel jäy, chi Rahab oy paady je nïdzoocin ma Dios. ²⁶Je ninïx huidibi ca' alma miidity, ca' ni ti mic'ajt miidity. Nañ tim jadu'n pinjaty mibijcp co Dios yjijity, e ca' cuyduñ Dios ytiy'ajt, y' ymibijcin ca' Dios cuendipicy.

Co pinjaty nigapxy ni'ojty ymigüg

3 Migügtijc ajcxy, huinmaygix yajxon pen janch mnajtzogiygixy co ajcxy mnihuindzin'adaangixy Dios y'ayuc. Com iich ajt huidibi nyaj'ixpijcin Dios y'ayuc, pen tundigooyim nigij mij nyajtydunaanim. ²Nidüg'óciy iich ajt ndundigooyim minajity. Pen ji pin ca' y'iidigooy ycapxtigooy, y' tiydudägy anajty yjäy'aty, jëbi ñaygüend'adyii yajxon, e ca' huaad y'ocjactundigooyñi. ³Ypidacpy jäy freno ma cohuay y'ahuac jigix jëbi ane'my je cohuay nej tzocy. Nañ jadu'n tzocy co jäy ajcxy huen y'ahuac ahuijtzicixy jadu'n nej jäy cohuay ane'my miid freno. ⁴Nañ jadu'n yi barco oy mabaad ooy yjamijity, per ooy poj ytiyminyii ytiixibyii. Je barco yaj'ane'm yajxon miid tüg pi'c pujx yindi'cni huidib xiijip timón. Yajxon ytüyöy je barco ma je' timdzocy je huidibi ane'mip. ⁵Nañ jadu'n yjaty miid yi tootz, janch tim yindi'cni y', per ooy mij cajee tuñ jibicpi, jëbi y'iidigooy ycapxtigooy mij cajee. M'ijxyp miich ajcxy nej tim yindi'cni jijn mij ooy nögy quipychaa miy'ujtz. ⁶Yi jäy ajcxy y'ahuac nañ tim jadu'n nej

pi'c jijn, miid nhuin n'ahuac mijcajee n'iidigooyim ngapxtigooyim. Co jadu'n n'iidigooyim ngapxtigooyim, chi jëbi mijcajee midundigooyim mayjäy. Co n'iidigooyim ngapxtigooyim, etz nayyajpocycähuim, chi ñiguëxygycanaagnax jibic-huinma'n huidibi nmiid'ajtim. Jada jibic-huinma'n jim y' nbaatim ma je mujcu' huidibi tzinaayb ma yi infierno. ⁷Yi naaxhuiñyjäy ti mimadaaccixy yi iyujc animal huidibi queegicp queec-huidijtp, naag iyujc ahua'nbi, etz iyujc nijjoty. Ti ooy yajmaxiygixy yajxon iyujc huindzicyp i etz ahua'nbi. ⁸Yi naaxhuiñyjäy oy ti mimadaaccixy yi iyujc animal, per nitüg ycaca'ty pin yajxon y'ahuac ahuijtzigipy, ac'iidigooyigixp capxtigooyigixp ajcxy. Pin ymigüg nigapxy ni'ojtyy, huin'it je ymigüg ooy jibic ñayjihuihua'nyii, jadu'n nej jihuiy veneno ti möy ymigüg. ⁹Miid jada' nhuin n'ahuac ajt ngapxpaatim iich ajt nHuindzin Jesucristo etz iich ajt nDios Teedy. Nañ jadu'n miid nhuin n'ahuac nigapx ni'ojtyyim nmigügtijc. Dios ti yajcojy yi jäy miid ooyot oyhuinma'n jadu'n nej y' ooyot oyhuinma'n miidity, paady ca' y'oyity co n'iidigooyim ngapxtigooyim. ¹⁰Miid nhuin n'ahuac ajt miid ngapxim oybi ayuc etz jibic ayuc. Miid nhuin n'ahuac y' miid ngapxpaatim etz ni'ojtyyim nmigügtijc. Ca' jadu'n y'oyity co jadu'n n'adiitzim. ¹¹¿Nej jëbi jada' ma tüg niigop ypidzimy nii päcpi etz nii ta'mbi? ¹²Migügtijc ajcxy, ¿nej jëbi jada' yi higueryi ytiim'aty aceituna etz yi muuxy'aadz ytiim'aty higos? Nañ tim jadu'n ma nii ymuxy tamtzpi, ca' jim ypidzimy nii päcpi. Paady ycixp ca' y'oyity co jäy ajcxy capxcixy oybi etz jibicpi.

Je tiy'ajt janchypi

¹³Pen miich ajcxy huijycujc mnayjihuiy, per oyhuinma'n ajcxy

mmiid, yajtungix m'oyhuinma'n ma mdzinaayin mjugy'ajtin. Ca' huaad ci'm ñaygómáayigixy. Miid je oyjäy'ajtin huidibi ajcxy mdumyb huen jäy ci'm nejhuiigixy co oyhuinma'n miich ajcxy miid'ajtcixyp. ¹⁴Pen ta'm mjet mhuinma'n mjihuiigixy, pen mga'oy'ljxcixyp ymigügtjic, pen mhuinnaxtugaangixyp ymigügtjic, pen jadu'n mjihuiigixy mhuinmaaygixy, huin't ca' huaad mnaygómáayigixy ci'm co mdzachcuydngixy Dios ytiy'ajt, com ca' yjanchity, nigoo m'anidaaccixy. ¹⁵Jada jibic-huinma'n ca' jada choon ma Dios huidibi tzinaayb tzajpjoty. Ya naaxhuin jada jibic-huinma'n yajpaady, miid co jäy tzachnijot'ajtcixy jibic-huinma'n. Yi mujcu' yejcpy jada jibic huinma'n, e ca' nminanim co Dios yecy jada jibic-huinma'n. ¹⁶Paady ycixp co jäy ajcxy ycanay'ixa'nyii, co huinnaxaangixy ymigüg, chi ca' oy y'ijtcixy, oy ajcxy ñaymidundigóoyigixy mijcajee. ¹⁷Je huijy'ajt cujc'ajt huidibi Dios yejcpy, ooy yi'. Yi Dios huidi tzinaayb tzajpjoty oyhuinma'n ymiid. Pen nyajtuunim je tiy'ajt huidibi Dios ti xymooyim, chi jotcuje ndzinaayim, ca' ma tzip capxy, etz nmimecxtujcim nmigügtjic, etz yung naxy jot huinma'n nmiid'ajtim, etz nba'ayoohuim nmigügtjic, etz nduunim oyjäy'ajtin, etz tudägy nhuinma'n nmiid'ajtim. E ca' nigoo naybidaacim jadu'n nej jihuüy nmijpidaacim Dios, e ca' yam yjanchity. ¹⁸Co nyajtuunim je huijy'ajtin cujc'ajtin huidib Dios yejcpy, chi jotcuje ndzinaayim miid tudägy njot nhuinma'n, jadu'n nej jëb Dios jäygidägy.

**Co pinjaty nijot'ajtcixy
mayñax tzinaayin**

4 ¿Ma'amy ajcxy mdijy choon je tzip capx huidibi yajpatp ma miich ajcxy? Tüg'óciy yi jadu'mbi

jibicpi yajpatp ma ajcxy mjet mhuinma'n, paady ycixp mganay'ayuc-huinjihuiigixy, e tzipcapxy myajcojcxixy myaj'abadiigixy. ²Ooy miich ajcxy tijaty mjatzojccixy, e ni ti mgapaatcixy, e huin'it mjäy'aj'öccixy. Ooy m'adzojccixy tijaty migüg yjë'ajtyp, paady ycixpi mdziptungixy, etz mganay'ixáanigixy. Ca' ti jotcuje'ajtin mbaatcixy, com ca' ajcxy mbijctzoogixy ma Dios. ³Co mjambijctzoogixy Dios, chi ca' ti mbaatcixy, miid co mbijctzoogixy miid jibic-huinma'n. Mbijctzoogixyp co myajtunaangixy ma ca' ypadyii. ⁴Mdundigooyb ajcxy. ¿Nej ca' mnejhuiigixy co Dios ca' jäygidägy pen mdzachnijot'ajtyp ajcxy yi mayñax tzinaayin? Pinjaty nijot'ajtcixyp yi mayñaxpi tzinaayin, jadu'n yi' ajcxy nej yi jacjadyii jäy ya naaxhuin huidibi ca' yajmij'ajtcixy Dios ytiy'ajt. Hue' je' ajcxy y'ahuimbity Dios ymidzip. ⁵Nej miich ajcxy mdijy, naadigi' ymiñ jaybety ma Dios yñecy: “Je Espíritu Santo huidibi Dios ti xy'adigiyim ti xyjottigiyim ooy xychojxim xyjihuiyim mijcajee.” ⁶Dios ninigoobi may'ajt oy'ajt tuun miid iich ajt ycixpi, paady ycixpi ymina'n ma Dios ñecy co ca' yi' oy'ixy pinjaty amij agix nayjihuiyip. Dios yejcpy may'ajt oy'ajt ma yi jäy ajcxy huidibi yung naxy jot huinma'n miidity. ⁷Naybidáacigix cixy jot huinijot ma yi Dios. Mic mihuindinaaygix yi mujcu', e jihuägipy yi' ma miich ajcxy. ⁸Ojadajtcix Dios miid oyjot oyhuinma'n, e Dios xypubedipy xypudigihuiy ajcxy. Miich ajcxy pocyjäydjic, ixmajtzicix yi jibic-huinma'n. Yajhuaatzcix yi mjet yi mhuinma'n miich ajcxy huidibi ametz jotmetz mibijcp. ⁹Tajcix maygix, amutzciygix. Huen yi mxiicin yi mxondaacin ahuimbity jiiyin yaaxin. E yi mjetcuje'ajtin huen ahuimbity taji mayii. ¹⁰Pidaccix yung naxy yi mjet yi mhuinma'n ma yi mHuindzin Dios, e yi'

may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy ycxipi.

**Ca' huaad nigapxcixy
ni'ojiiygixy ymigügtijc**

¹¹ Migügtijc ajcxy, ca' mnayñigápxigixy mnayñi'ojiiygixy miñ xyipy. Pen mnigapxyp mni'ojiiyb mmigügtijc, hue' mnixiicpy myajxiicpy Dios ytiy'ajt huidibi minaamb co myajmij'adipy yi mmigüg jadu'n nej mnayyajmij'adyii ci'm. Pen mnixigamyb myajxigamyb Dios ytiy'ajt, ca' anajty mguyduñ yi tiy'ajt, e jadu'n yhuimbizimyb nej ixipy miich minañ co Dios ytiy'ajt ca' yi' y'oyity. ¹² Dios tügpajc huidibi ane'min pidägy, e yi' je' tügpajc huidibi tiydunamb pocyjäy. Yi Dios tügpajc huidibi yajtzögip o yajtigoyip jäy ajcxy y'alma. Paady ycxipi miich ajcxy ca' ypadyii nicxy migüg mnigapxcixy mni'ojiiygixy.

**Dios tügpajc nejhuüy nej je
jabombi mimb cidacp**

¹³ Tungix cuendi iich n'ayuc miich ajcxy huidibi minamb: "Cham o jabom nnicxim ma yijimbi naax cajp, e jim nyajnajxim jimijt agujc jotcujc, jim negocio nduunim, ooy mijcajee nbaatim." ¹⁴ E miich ajcxy ni mganejhuüygixy ti je' anajty je jabombi mimb cidacp. Je jugy'ajtin ni pin ca' nejhuüy nej pin chinähuañ yjugy'adañ. Jadu'n miich ajcxy mjugy'ajtin nej joc co y'ocquëxigy cham, e tim tügjaxigy ti ñitigooyñi. ¹⁵ Jac'oy ajcxy mmina'nip: "Pen Dios jadu'n tzojp, pen xymooyim jugy'ajtin, jëbi cham o jabom nduunim tijaty." ¹⁶ Miich ajcxy ci'm mdzachyajiñuinmaaygixy ti mdunamyb, ci'm mdzachnaygömayyii ajcxy. Ca' jadu'n y'oyity co ci'm mnaygömaayigixy; co ci'm mnaybidáacigixy amij agix, ni Dios mgamijjccixy. ¹⁷ Pin janejhuüyb je oybi, e ca' tuñ, pocytumb anajty.

Je comeeñyäjy yjugy'ajtin nitigoyam

5 Comeeñydijc, oc'amidoo'ijtcix nej cham mmina'ñich. Amutzciiygix, tajcix maygix co xyñiminaangixy ayon. ² Miich ajcxy mmeen etz ajcxy mjugy'ajt ñitigoyamb yi', miich ajcxy mhuit mducy ti uucxyting yjicxtäyii. ³ Miich ajcxy m'oori, ajcxy mplata, ajcxy mmeen naadigi' ti myujpijccixy ti m'amay'ajtcixy. Ti ixipy myajtungixy miid oyjäy'ajtin. Co ti myujpijccixy ti m'amay'ajtcixy ji jadu'n je tiy'ajt co mdundigooygixy ma Dios. Miid co yi' mmeen ca' ti myajtungixy miid oyjäy'ajtin, paady ycxipi ayon mbadaangixy miid je xii tiempo huidibi mimb cidacp, mina Dios tiydunaangixy pocyjäydijc. Nitigoyamb miich ajcxy m'oy'ajtin. ⁴ Mdundigooygixyp co ca' ca'pxy ti mmujuuygixy mdumbidijc huidibi ti myajtungixy ma ajcxy mgamdu'. Yi mdumbidijc cham ooy miich ajcxy xiy ma Dios. Yi Dios, je Huindzin mijpi, huidi ane'mdaayb tüc'óciy jilby tzajpjoty etz ya naaxhuiñ, yi' ñejhuüydaayb nej miich mdumbi ajcxy yminaangixy. ⁵ Ti miich ajcxy agujc jotcujc mdzinaaygixy ya naaxhuiñ miid mayñax xondaacin. Ti miich ajcxy mgüxyii mbedyii, ti ajcxy mjotcujc'ajtcixy. Cham m'ahuijccixyp yi tzaachypi yi ayon huidibi ajcxy mbadamyb ma Dios, jadu'n nej huaj nicxpi ahuixy co jäy ajcxy chüdzañyii. ⁶ Miich ajcxy comeeñyäjydijc ti miich ajcxy mxigixy mñihuambejtcixy, mdzaachtungixy ti myaj'öccixy jäy ajcxy tudägypi, e ca' yi' ajcxy xymihuimbijty.

Je mecxtujcin etz je capxtägi

⁷ Migügtijc ajcxy, yajtungixy mij yi mecxtujcin mabaad anajty je Huindzin Jesús ymiñ jadügtecy ya naaxhuiñ. Tim jadu'n nipaady nej naymidum-

bidijc ahuijxcixy je tiibi nidungiigixy, ahuijxcixy miid mecxtujcin je oga'n tuu etz je poj tuu huidi miid je' ypidägy yhuindihuipy. ⁸ Miid'ajtcix nañ jadu'n ooy mecxtujcin, etz ca' mjotmetzciygixy, com huingomb je tiempo mina ymiina'n je Huindzin Jesús ya naaxhuiñ jadügtecy. ⁹ Migügtijc ajcxy, ca' jadüg jadüg mnayñigápxigixy nayñi'ojfiygixy. Pen jadu'n mdungixy Dios miich ajcxy xyajpocycähuipy, com tim huingonip je xii je tiempo mina Dios tiyduna'n jäy ajcxy miid ypocy ycixpi. ¹⁰ Migügtijc ajcxy, pijccix je iixpejt jadu'n nej tzaachypi minajxy yajnaxxy je profetas ajcxy huidibi ajcxy ihuäcxp capxhuäcxp je Huindzin Dios y'ayuc. ¹¹ Minaanim jadu'n, miid co ajcxy ooy mimecxtucy nej jäy jibic ytuun miid yi' ajcxy, e chi jotcujc cham yajpaady ma Dios. Ti jada' mjatymidoogixy je ayuc nej Job ayo'n tzaachypi minajxy yajnaxxy, e ymimecxtujc je'. Miid co ooy anajty mijpidägy Dios, paady Dios pa'ayoy Job, e conuucx mijcajee.

¹² Migügtijc ajcxy, co tijaty ayuc m'adzohuimbidity, tiydudägy ajcxy m'adzohuipy: "Janch jadu'n o ca' yjadu'nity", ca' ajcxy m'iindägipy. Ca' Dios nigoo m'iibaadipy mgapxpaadipy. Ni ca' m'iibaadipy mgapxpaadipy yi naaxhuiñybi o tijaty ya naaxhuiñ. Huin'it ca' mnayyajpocycähuipy ma Dios.

¹³ Pen ji pin ma miich ajcxy ti ayo'n miidity, huen mibijctzoogixy Dios

miid yi jäy ycixpi huidibi ayo'n miid. Pen miich ajcxy jotcujc nayjihuiiyip, huen huin'igixy Dios. ¹⁴ Pen ji pin nidügti ypigyii ma miich ajcxy, huoomingix yi' huidibi ajcxy nigohuajc'ajtp yi mibijcpidijc, jigix ajcxy mibijctzoohuipy Dios miid je pa'mjäy ycixpi, etz pidägipy hueeni aceite ma je jäy ycohuajc etz capxpaadipy yi Huindzin Jesús yxii. ¹⁵ Miid co miich ajcxy mmijpidaaccixy e mmibijctzoogixy Dios, paady ycixpi tzögipy yi pa'mjäy. Chi je Huindzin Dios yejcnip mic'ajt oy'ajt, etz ymecxtaayipy yi' ypocy huidibi anajty ti tuñ. ¹⁶ Capxpidzim yi mbocy nidüg nidüg. Ñayñibijctzoohuifiyigix nidüg nidüg ma Dios, jigix ajcxy mdzögipy. Pen tüg tudägypi jäy ymibijctzooyb yi Dios cixyjot huinijot, madägipy yi' miid y'oración. ¹⁷ Elías nañ tim jadu'n anajty yjothuinma'n miidity nej iich ajt. Janch cixyjot huinijot mibijctzooy Dios ca'jity ytüy, e ca' je' jadu'n ytuuy tugüg jimijt ja tudujc po'. ¹⁸ Chi jadüg'oc Elías mibijctzoy Dios co huen tüy, chi Dios yajtuuy, e chi ya naaxhuiñ yhuindiyy je jäy ajcxy ypidägy.

¹⁹⁻²⁰ Migügtijc ajcxy, pen ji miich ajcxy nidüg ñiidigoy ytüdigoy ma yi Dios ytüy'ajt, e huin'it tüg quëxigipy pin ymigüg yajhuimbidity ma Dios ytüy'ajt, nejhuuiygix miich ajcxy co pin huidi yajhuimbijtp ymigüg ma Dios ytüy'ajt, huidibi ti ñiidigooy ti ytüdigoooy, ti je' anajty tüg alma yajtzögy ma yi o'cin, e ti anajty yajpocynihuaatztäy.

1 PEDRO

*Yi Necy Huidibi San Pedro
Yajniguejx Je Judio Mibijcpidijc*

1 Hich Pedro, Jesucristo ti xyajniibi-cyich ngapxhuäcxibich yi' y'ayuc. Jada necy nyajniguejxyp miich Israel jäy huidibi adzinaayb xim yam jim Ponto naaxjot, jim Galacia naaxjot, jim Capadocia naaxjot, jim Asia naaxjot etz jim Bitinia naaxjot. ²Miich ajcxy migügtijc Dios Teedy ti xyhuin'ijxcixy, jayijp Dios ti nejhuüy co xyjäy'ada'nyii ajcxy. Dios ti yajtigiyiy yi' yjihui'n ymic'ajt ma miich ajcxy mjot mhuinma'n, huen oyjot oyhuinma'n myajtunipy ajcxy jadu'n nej Dios huinma'n xymooygixy. Dios miich ajcxy ti xyhuin'ixy jigix mgapxymidohuipy Jesucristo, je huidib ni'py teem cuj miid miich ajcxy ycixpi. Pidaaccix mhuinma'n co mgapxymidohuaangixy Dios jadu'n nej jecy'ajty je Israel jäy ytuñ, je taab anajty Moisés yaj'ögy iyujc etz yajnixidicxy ajcxy nidüg nidüg je ni'py, je' anajty ajcxy ytiy'ajt'ajtipy co capxymidohuaangixy Dios. Huen Dios may'ajt oy'ajt mijcajee tunipy ma miich ajcxy, chi jotcuje mdzinäaygixipy.

Jijp'ijxcix jugy'ajtin huinixiibi

³Yi Dios, iich ajt nHuindzin Jesucristo yTeedy, huen capxpaady y'ity, miid co may'ajt oy'ajt ti tuñ miid iich ajt co ti oyduñ huinjemybi iich ajt njot nhuinma'n, jébi n'ijtim Dios yjäy. Jadachambi ooy njijp'ijxim je jugy'ajtin huinixiibi, miid co Jesús yjugypijcy huinjemy ma anajty ti y'ögy. ⁴Nañ ooy njijp'ijxim tijaty Dios xymöhuuanim jii by tzajpjoty, huidibi ca' yhuindigoy, huidibi ca' yjibiciy, etz huidibi ca' ycixy ytigoy. ⁵Dios xycuend'adip ajcxy miid yi' ymic'ajt, xiti jini co anajty ajcxy je m'alma nidzoocin padaangixy, co anajty je naaxhuiñ cixy

ytigoy. Mbadaangixy m'alma nidzoocin miid co ti mmijpidaaccixy Dios ytiy'ajt.

⁶Paady miich ajcxy ooy jotcuje'ajtcixp. Oy cham tzaachypi m'ocminajxcixy m'ocyajnajxcixy miid co jäy tzach'ijxmadza'n miich ajcxy mjot mhuinma'n. Nigi ooy jotcuje nayjihuiyigixy co ajcxy yi' m'alma nidzoocin pada'n. ⁷Dios y'ixamyb nejhuihuamyb pen janch miich ajcxy cixy jot huinjot mmijpidaaccixy yi' y'ayuc. Paady miich ajcxy ayo'n tzaachypi mminajxcixy myajnajxcixy jébi nigi myajhuaatzcixy mjot mhuinma'n, tim jadu'n nej jäy yajhuaatzcixy yi' oori miid jiin. Dios nigi tzocy miich ajcxy huidib yi' ytiy'ajt mijpidaaccip, ca'ydí oori. Pen tudägy miich ajcxy mhuinma'n, pen ca' mhuinma'nytigajtcixy co tzaachypi mminajxcixy myajnajxcixy, chi capxpaady ajcxy m'idipy etz mbaadipy ajcxy jotcuje'ajtin co anajty Jesús ñayguëxigiyii jadügtecy ya naaxhuiñybi.

⁸Oy miich ajcxy ca' ti m'ijxcixy Jesucristo, per myajmij'ajtpy ajcxy, e cham oy ca' m'ijxcixy Jesucristo, myajmij'ajtip ajcxy yi' ytiy'ajt. Co ajcxy mmijpidaaci Jesucristo ytiy'ajt, chi ajcxy ooy mnayjihuiyii nigi jotcuje anaxy. Je jotcuje'ajtin huidib mmiid Dios je' yejcp. ⁹Paady ycixpi ti mmijpidaaccixy Jesucristo co ajcxy m'alma xyajnidzögaani.

¹⁰Jadu'n nej Jesucristo xyajnidzögaani miich ajcxy m'alma je Dios y'ayuc najtzcaxpiybi ooy anajty jecy'ajty janejhuihuuaangixy nej Dios y'ayuc ñiguejy, e ca' ajcxy huinjihuüy, je huin'it tiempo anajty ajcxy capxhuäcxp Dios y'ayuc jadu'n nej Dios may'ajt tuna'n miid miich ajcxy ycixpi. ¹¹Je Dios y'ayucnajtzcaxpiybi jecy'ajty ooy ajcxy jahuinmay, ooy ajcxy jahuinjihuihuuañ nej yhuimbizimy je ayuc huidibi ajcxy ymiid jotjoty huinma'nyjoty, je ayuc huidibi Jesucristo yajmiguejx yi' yjihui'n

ymic'ajt, je Espíritu Santo, jadu'n nej ajcxy najtzcapxiy co je Cristo tzaachypí minaxa'n jajnaxa'n, etz co ñicxa'n jadüg'oc tzajpjoty. ¹²Dios yajnejhuiy yí' y'ayucnajtzcaxxiybi co je' huidib ajcxy ycapxhuäcx jiini je' ytuna'nyii yjada'nyii, ca' ajcxy ixa'n. Migügtijc ajcxy, Dios ti yajtuunyii ti yajjadyii ma miich ajcxy je mxii mdiempo nej anajty je' y'ayucnajtzcaxxiybi najtzcapxiy jecy'ajty je tiy'ajt. E jadachambi jadu'n nej Dios ti yajtuñyii ti yajjadyii ti jäy capxhuäcxtäy ma iich ajt nidüg'óciy. Je jäy huidibi capxhuäcx je tiy'ajt ymiid anajty ajcxy je Dios yjihui'n ymic'ajt huidibi Dios anajty yajniגעjxip, choon tzajpjoty. Ixti je ángeles huidibi ajcxy tzajpjoty tzinaayb yjanejhuihua'n nañ jadu'n nej Dios ti yajtuñyii ti yajjadyii ma miich ajcxy, e ni ca' ajcxy nejhuüy.

Chojcxy Dios co tudägy ndzinaayim

¹³Paady ycixp ni'ixi pidaaccix mjot mhuinma'n. Huijy ycuje ajcxy mdzinähuip. Jijp'ijxcix je may'ajtin oy'ajtin huidibi Dios tunamyb miid miich ajcxy ycixpi co anajty Jesucristo yhuimbity ya naaxhuiñ. ¹⁴Capxymidoogix Dios jadu'n nej pi'c'anäg capxymidoogixy ytaj yteedy. Ca' huaad m'octundigóoygixni jadu'n nej anajty mdundigooygixy co anajty ca'ni mnejhuiygixy Dios ytiy'ajt. ¹⁵Oyjot oyhuinma'n ajcxy myajtunipy jadu'n nej Dios oyjot oyhuinma'n yajtuñ, je huidibi ti xyhuin'ixy ajcxy. ¹⁶Com jadu'n ymiin jaybety ma Dios ñecy, jadu'n Dios migapxy je' yjäy: "Mi'idip ajcxy oyjot oyhuinma'n jadu'n nej iich nmi'ityich oyjot oyhuinma'n." ¹⁷Miich ajcxy m'ojadajpty je Dios Teedy. Dios ca'p tzaachytuna'n yi jäy ajcxy huin'ixpety. Hue' je' chaachytunipy ajcxy nidüg nidüg jadu'n nej ajcxy yhuinma'nymiidity, pen jibic-huinma'n ymiid, chi tzaachytunipy nigi. Paady

ycixp tiydudägy ajcxy mdzinähuipy. Tzigiigix Dios. ¹⁸Je Dios canan hue' ti xyajpocynihuaatzim co ti cojuy iich ajt nbocy miid oori o plata, jadu'n nej anajty nbocytuunim co nmijpidaacim n'ap ndeedy y'ayuc ytiy'ajt huidibi ca' ytiy'ajity. ¹⁹Hue' janchtiy Dios ti xya-jpocynihuaatzim miid Cristo co y'o'cy cruudzcixy, e chi ñi'py teemy vojcy miid iich ajt nbocy ycixpi. Jadu'n nej anajty Israel jäy ñayyajpocynihuaatzigixy co yaj'ögy tüg boregi ung, huidibi ca' anajty ti jibicpi miidity, e chi ñi'py teemi cuji. ²⁰Jadu'n nej Cristo y'o'cy miid iich ajt nbocy ycixpi, Dios jayjpní jadu'n yajnihuinmayiy co jadu'n tuna'n, ca'ni anajty naaxhuiñybi chondägy. Jecy'ajty ca'ni anajty pin nejhuüy, e jadachambi Dios ajt ti xyajnejhuiyim. ²¹Paady ycixp miich ajcxy mijpidägy Dios. Dios yajjugypijc huinjemy je Cristo co y'o'cy, e Cristo cömay ooy ypidzimy jiiby tza-jpjoty. Yajmij'ajtcix Dios etz jijp'ijxcix co Dios xyajnidzögaanip ajcxy m'alma.

²²Ti myajhuaatzcixy mjot mhuinma'n co ti mmijpidaaccixy Dios ytiy'ajt. Nay-chójcigix nayjihuiyigix nidüg nidüg cixyjt huinjot, ca' y'ametz yjotmetzity. ²³Com ti Dios oyduñ miich ajcxy mjot mhuinma'n huinjemybi miid yí' y'ayuc ytiy'ajt, co ti mmijpidaaccixy je tiy'ajt huidibi tudägyip, je huidibi ca' ycixy ytigoy, huidibi huinixii ijtp, je tiy'ajt huidibi jugy'ajt yecpy. ²⁴Jadu'n ymiin jaybety ma Dios y'ayuc:

Je jäy ninicx nidigooyb yí' etz je ninicx y'oy'ajtin nidigooyb yí'. Tim jadu'n nej tüg pijy co ñidecy ytiitzni, chi je pijy jadu'nyí yca'ni, e chi jadu'nyí je pijy y'oy'ajtin ytiigooy.

²⁵Dios y'ayuc ytiy'ajt huinixii y'ity, ca' ycixy ytiigooy nimina.

Jada je ayuc je tiy'ajt huidibi Dios yjäy ycapxhuäcxyp ma miich ajcxy.

2 Paady ycixp copicy co m'ixmájtzcixipy yi jibic-huinma'n

nej miigüg ajcxy jibic mnigapxcixy. Ca' m'aniidáaccixipy. Ca' ajcxy mnaybidägiyb jadu'n nej jihuüy ooy m'oyjäyity, e ca' yjanchity. Ca' mmigüg ajcxy ti myajca'oy'ixipy. Ca' ajcxy m'iidigoyipy mgapxtigoyipy. ²Jadu'n nej yi ma'xungdijc tzocy chïdz, nañ tim jadu'n miich ajcxy tzojccixy jot'ajtcixy Dios y'ayuc ytiy'ajt, jigix jëbi ca'pxy yi mhuinmañ mi'idipy ajcxy miid je ixpijcin huidibi Dios xymooygixp, e chi ajcxy m'alma paadipy nidzoocin. ³Nidzögip miich ajcxy m'alma, peni janch ti mmijpidaaccixy je Huindzin Jesucristo y'ayuc, etz ti mnejhuüygixy nej Dios may'ajt oy'ajt ti tuñ miid miich ajcxy ycixpi.

Cristo je tügpajcpi jaccopicyp

⁴⁻⁵Yajmij'ajtcix yi Huindzin Jesucristo. Dios ti yhuin'ixyii jëbi yHuindzin'aty ma naaxhuiñyjäy etz ooy tzocy. Yi naaxhuiñyjäy ca' ajcxy ti tuñcuend, tim jadu'n nipaady nej tüg tzaa huidibi pojtzpidijc ninigoob ca' yajtunañ ma yi tzaadijc ycojy. Yajmij'ajtcix miich ajcxy je Huindzin Jesucristo. Dios yaj'oyi huamyb miid miich ajcxy tügpicy jäy huidibi yi' yjäy'adaanip, huidibi ojadadaangixp Dios, huidibi Dios ytung tunaangixp. ⁶Jadu'n yjaybetyity ma Dios ylibro, Dios jadu'n yminañ:

Jim ma Israel jäy nbidägibich tüg mij'ane'mbi huidibi ti nhuin'ixyich, huidibi ooy ndzocyich, e pinjaty je' mijpidacp ooy njäygidägibich. Je mij'ame'mbi jadu'n je' nipaady nej tüg tzaa oybi huidibi tigihuamb ma tijtaatz co tzaadijc ycojy.

⁷Miich ajcxy huidibi mijpidacp Jesús, miid miich ajcxy je mij'ame'mbi ooy je' ymijity yjanchity. Per yi' ajcxy ca' mijpidägy Jesús, je' yi' ajcxy ycuudumyb nej yminañ ma jaybetyity:

Pinjaty ca' capxymidohuañ Dios, ca' ajcxy ixaangixy je Cristo, e jadu'n ajcxy nipaady nej pojtzpidijc huidibi ca' yajtunaangixy tüg tzaa oybi co tzaadijc cojcxixy. Yi Cristo yi' je' je mij'ane'mbi huidibi ane'mdähuamb tüg'óciy.

⁸Nañ jadu'n yi' ajcxy huidibi ca' mijpidägy Jesús cuydumyb nej yminañ ma yjaybetyity:

Jadu'n je Cristo nipaady nej tüg tzaa ma jäy ajcxy ycönejpcixy etz ycidaagixy.

Je jäy ajcxy huidibi ca' mijpidägy Jesús, jadu'n nipaady nej jihuüy ycönejpcixy ma tüg tzaa co ajcxy ca' tungixy cuendi Jesús y'ayuc, paady ycixpi padaangixy tzaachypi miid ypocy ycixpi, jadu'n nej Dios ti yajcöducy.

Je huidibi Dios yjäy'adyii

⁹Miich ajcxy huidibi yajmij'ajtp Jesucristo, ca' miich ajcxy mjadu'nity nej yi' ajcxy huidibi ca'capxymido Dios. Dios miich ajcxy ti xyhuin'ijxcixy. Je rey Jesús je' miich ajcxy ytung mduunip. Oyjot oyhuinmañ miich ajcxy myajtumyb. Dios miich ajcxy xyjäy'ajtp. Miich ajcxy je' xypaat mnidiy'ajtp adipy jadu'n nej Dios ti xyajpidzimgixy ma anajty mdundigooygixy, e ti xyajhuinjihuüygixy je' ytiy'ajt nej jëb huaad mguydungixy. Jadu'n nipaady nej jihuüy Dios ti xyajtzoongixy agootztuuyb, e ti xyajtigiügixy ma ytïcxy yjajy. ¹⁰Co anajty ca'ni mmijpidaaccixy Jesucristo, ca' anajty Dios xytungixy cuendi. Cham co ti mmijpidaaccixy Jesucristo, Dios ti xypa'ayoogixy. Dios miich ajcxy xyjäy'ajtp cham.

Yajtungix Dios y'ayuc ma mdzinaayin

¹¹Migügtijc ajcxy huidibi ooy ndzocy njihuüyich, jada nyajnimaaygixyp, jadu'n nej tüg adzinaaybi huidibi ca'

chinäy ma ycajp, huidibi nihuidijtp, ca' tüg it mdzinaaygixy, copicy co ca' mni-jot'adipy ajcxy yi jibic-huinma'n, jadu'n nej je jäy ajcxy ma m'adzinaaygixy nijot'ajtcixy jibic-huinma'n. Je jibic-huinma'n ca' ñaygodigfiygixy miid oy-huinma'n. ¹²Tiydudägy mdzinähuipy ajcxy, yajtúngix oyhuinma'n miid je jäy ajcxy ma miich ajcxy m'adzinaaygixy, je jäy ajcxy huidibi ca' nejhuiygixy Dios ytiy'ajt. Oy ajcxy ca' xy'ixaangixy etz jibic xyñigapxcixy xyñi'ojiiygixy, miid co oyjäy'ajtin mdungixyp, chi ajcxy jäygidägipy, etz miich y' ajcxy xycapxpátcixipy ma Dios, mina anajty Dios nin-miñyii ajcxy.

¹³Miid je Huindzin Jesucristo ycixpi, capxymidoogixy tüg'óciy gobierno tungmiidpi etz cajp tungmiidpi y'ane'min ycötujcin, nañ capxymidoogixy jadu'n nej je mij'ane'mbi y'ane'my. ¹⁴Nañ capxymidoogix tungmiidpi ajcxy huidibi je mij'ane'mbi yquejxyp jigix tzaachytunipy je' ajcxy huidibi tundigooyb etz capxpaadipy je' ajcxy huidi oyhuinma'n ytumyb. ¹⁵Dios chojxyp co tiydudägy mdzinaaygixipy, jigix jëbi je jäy ajcxy huidibi ca' huinjihuuygixy Dios ytiy'ajt, huidibi tzuu huinma'n miid, ca' ajcxy mihuinma'nybaady nej jibic xyñigapxip.

¹⁶Tzinaaygix jadu'n nej jäy chinäy huidibi cuydumb Dios ytiy'ajt, huidibi ti ixmach yi ayuc tiy'ajt huidibi ca' ytiyity. Pen mmidundigooyb ajcxy tunmiidpi y'ane'min ycötujcin, ca' huaad mnaybidáacigixy jadu'n nej jihuiy Dios xylugarmooygixy jigix jëbi mdundi-gooygixy. Copicy mdzinähuipy ajcxy jadu'n nej Dios ytumbi huidibi oy tumb. ¹⁷Migüg'adii ajcxy tüg'óciy jäy. Naychójcigix nayjihuiygixy nidüg nidüg huidijaty yajmij'ajtp Dios. Yajmij'ajtcix Dios. Capxymidoogix yi mij'ane'mbi.

Jadu'n nej Cristo tzaachypi yajnajx

¹⁸Tumbidijc ajcxy, iimidoogix capxymidoogix mhuindzindijc. Pen oyjäy yi mhuindzin huidibi yung naxy yjot yhuinma'n miidity, o pen ahua'njäy jibicjäy, ca' yñejity, capxymidoogix. ¹⁹Yjäygidägipy Dios pen mmecxtujtaaygixyp nej jäy ajcxy xychaachytúngixy miid co oyhuinma'n miich ajcxy mmiidity. ²⁰Pen ti anajty mdundigooygixy, e paady anajty myajtzaachytungixy, ca' pin xycómáaygixipy xycapxpáadygixipy, oy ti mjamecxtujtaaygixy huidijaty tzaachypi. Pen ooy mdungixy etz tzaachypi mbaatcixy, chi janchtiy Dios jäygidägipy nej mmimecxtujtaaygixy.

²¹Dios chojxyp co mmecxtujtaaygixipy je tzaachypi huidibi mminajxyp myajnajxcixyp miid co oybi mdungixy. Paady ycixpi je Cristo tzaachypi ayon minajxy yajnajxy miid iich ajt ycixpi, e yejc iixpejt jadu'n nej jëbi huaad mminajxcixy myajnajxcixy tzaachypi ayon, nañ nej jëbi huaad mbanicxcixy mbayöygixy yi' y'ijxpejt. ²²Je Cristo ca' je' ma ytundigooy, e nañ ca' pin huin'hiñ. ²³⁻²⁴Je Cristo co jäy ajcxy y'oji, ca' je' y'adzouhuimbijty; e co jäy ajcxy chaachytuuni, ca' mijotmäthuimbijty je jäy ajcxy, niigi Dios yajpuhuaniiy. Com Dios je' paatip nej chaachytunañ huidi ajcxy tundigooyb. Je Cristo ci'm yajnicx iich ajt ndzaachypi co y'o'cy cruudzcixy. E miid co jadu'n y'o'cy cruudzcixy miid ajt nbocy ycixpi, chi jëbi n'ixmajtzim jibic-huinma'n etz tudägy jëbi ndzinaayim. Miid co Cristo je tzaachypi minajxy yajnajxy miid iich ajt nbocy ycixpi, paady nidzoocim ajt n'alma. ²⁵Miich ajcxy jecy'ajt mniidigooyb mdüdigooyb anajty ajcxy ma Dios, mgi'mhuinma'n anajty ajcxy myajtumyb nidüg nidüg, jadu'n nej jäy yborregi ñiidigoy ytüdigoy ma yuugjot.

Cham miich ajcxy ti mnijothuimbijtcixy Dios, ti ajcxy mhuinmañymech ti mmijpidaaccixy Jesucristo je huidibi xycuend'ajtp ajcxy.

**Nej huaad chinaaygixy
pinjaty ti pijccixy**

3¹⁻² Jadu'n nej tumbidijc capxymidooy yhuindzin, nañ tim jadu'n miich ajcxy töxyjäydijc capxymidoogixy mñäy. Pen mñäy ca' capxymidooy Dios, ca' mijpidägañ Jesucristo, miid co miich oyjot oyhuinmañ myajtunipy miid yi', ycadimjetyity huin'it mñäy yhuinmañymedzip etz mijpidägipy Jesucristo, co y'ixipy nej miich mmiidity tudägy'ajtin. ³Töxyjäydijc ajcxy, ca' mnaygömayiyb miid mhuit mxojx oyjatpyi tzoujatpyi, miid oori cijitiz etz oori taatztiy, miid co mgöhuay mdzachcüdögy miid cüd oyjatyp. ⁴Hue' janchtiy jäy miich ajcxy xycömayip miid co oyjot oyhuinmañ anajty myajtungixy, miid co yung naxy mjot mhuinmañ ajcxy miidity. Co jadu'n mdúngixipy jada je' oy jäygidaacni ma Dios huinixi. Yi mhuit yi mxojx etz oori taatztiy cixip tigoyip yi'. ⁵Nañ tim jadu'n anajty jecy'ajty je töxyjäydijc huidibi anajty ajcxy cömay ijtp, yajtuuñ anajty ajcxy oyjot oyhuinmañ, ymijpidacyp anajty ajcxy Dios, nañ ycapxymidooyb anajty ajcxy ñäy. ⁶Jadu'n nej Sara capxymidooy Abraham. Sara xiigoyäxy Abraham: "Hich nhuindzin." Pen myajtumy miich ajcxy oyjot oyhuinmañ jadu'n nej Sara, jadu'n miich ajcxy anajty nej jihuü Sara ajcxy xy'ung'adyii, pen ooybi mdunipy ajcxy, ca' ti ajcxy mdzigihuipy.

⁷Nañ jadu'n miich ajcxy yëydijctijc, yajtungix pa'ayo'n miid mdöxyijc, yajmij'ajtcix. Com jac mic miich ajcxy ca'ydi yi töxyjäydijc. Dios may'ajt ti tuñ tú'ciy miid miich ajcxy, paady ycixpi copicy yajxon naymiiddzinäyigix jigix

Dios cuendipigipy etz xymöhuipy tijaty ajcxy myajmibijctzooyb.

**Co pinjaty xymidundigooy,
ca' myaj'ahuimbidity**

⁸Jada ayuc cham njacyajnimaydaayb nidüg'öciy miich ajcxy. Tú'ciy mjot mhuinmañ mi'ijtcix, naymigüg'ájtigix yajxon, naychójcigix nayjihuíyigix nidüg nidüg, nayba'ayouhuigix nidüg nidüg, pidaaccix yung naxy mjot mhuinmañ. ⁹Co ajcxy migüg xymidundigoyipy, ca' myaj'ahuimbidity jadu'n nej anajty ti xytuñ. Co ajcxy migüg xyñi'ojihuipy, ca' myaj'ahuimbidity jadu'n nej anajty ti xyñi'ojiy. Nigi nibijctzohui' ma Dios miid yi' ajcxy ycixpi, nigi mi'oyjäy'at mmigüg. Huin'it nigi Dios xyconuucxip.

¹⁰Com jiiy ymiñ jaybety ma Dios ñecy: Pinjaty jotcujc tzinähuamb e yajnaxañ xii tiempo agujc jotcujc, nay'ahuijtzigüib ca'ydi y'iidigooy ycapxtigooy, ca'ydi y'aniidägy.

¹¹Huen jihuägy ma je jibicpi e huen oyjäy'ajtin tuñ. Huen ixmach tüg'öciy tzipcaxxy, ca' tzipcaxxy ixtähuipy.

¹²Je Huindzin Dios ycuend'ajtpy yi' je jäy huidibi tiydudägy tzinaayb etz ypubejtcixyp ypuedigiygixyp migügtijc co tijaty mibijctzoy. Dios ymijotma'tpy je jäy ajcxy huidibi jibic-huinmañ tumb.

¹³Pen mdumyby oyjot oyhuinmañ ajcxy, huin'it ca' pin ajcxy xymijot-mädipy. ¹⁴Co oyjot oyhuinmañ myajtunipy ajcxy e huin'it jäy xychaachtungixy, huin'it Dios xyconuucxip ajcxy, e ca' mdzigíygixipy, ni ca' mhuinmañyidigóoygixipy.

¹⁵Mijpidaaccix yi Jesucristo iich ajt nHuindzin Dios cixyot huinijot. Pen ji jäy xy'amidoogixy: ¿Ti co mdzachmijpidaaccixy Jesucristo? Tiydudägy m'adzouhuipy miid yung'ajt

nax'ajt jadu'n nej mjijp'ijxcixy co Jesucristo xyajnidzögaani ajcxy yi m'alma. ¹⁶Ca' mgapxipy ajcxy je ayuc huidibi xyajtzo'yduunip. Pen jäy ajcxy xymi'iidigooygixp xymigapxtigooygixp, chi ajcxy jihuihuambyb tzo'ydu'n miid co ca' yjanchity nej ajcxy ymina'n com oybi anajty ti mdungixy. ¹⁷Pen Dios miich ajcxy jadu'n xyajnijot'ajt co tzaachypi mminájxcixipy myajnájxcixipy, jac'oy co tzaachypi mminájxcixipy myajnájxcixipy miid yi m'oyjäy'ajtin ycixpi, e ca' anajty tzaachypi mminajxcixy myajnajxcixy miid co anajty ti mdundigooygixy.

¹⁸Je Cristo nañ jadu'n tzaachypi minajxy yajnajxy co y'o'cy cruudzcixy miid jäy ajcxy ypocy ycixpi. Oy je' anajty ca' tibocy miidity, chi je' ti codinäy je jäy ajcxy ypocy, e jadu'n iich ajt ti naymi'oyiym miidi Dios. Oy je Cristo ninicx y'o'cy, per je' y'alma ca' je' y'o'cy, jugypijcy je' jadügtecy miid jemybi ninicx. ¹⁹Huin'it co Cristo y'o'cy, chi je' y'alma ñicxy, e capxhuäcxy yi' y'ayuc ma jäy y'alma ajcxy huidibi jibictuuyb ijtp.

²⁰Je jäy ajcxy je' jiiby y'alma ijtp jibictuuby huidibi anajty ca' capxymidoy Dios. Je taab Noé yajcojy je mij barco, ooy Dios ajcxy jecy ymimexxujci, huen tijy cayjothuimbijty ajcxy. Jëyi niductujc je jäy choocy ma je mijtuu je mijniigom. Je' co je jacjadyii ca' ajcxy yjothuimbijty.

²¹Jadu'n nej je niductujcpi ajcxy mijpidacy Dios y'ayuc, e chi ajcxy choocy, nañ tim jadu'n iich ajt co nniibejtim je' iich ajt ndiy'ajt'ajtim co nmijpidaacim Jesucristo je huidibi co y'o'cy jugypijc miid jemybi ninicx, etz ti xyajhuaatzim njot nhuinma'n jigix ooy oy nayjihuiyim, etz nañ jadügtecy co anajty n'o'cim xyajjugypijcim miid jemybi ninicx. Co nniibejtim, je' je' je' ty'ajt co Dios ti xyajhuaatzim njot nhuinma'n. ²²Je Cristo ti je' ñicxy tzajpjoty. Jiiby je' cham y'ity mij'ane'mbi ma Dios, yi' je' ane'mb je an-

geles ajcxy huidi tzajpjoty tungmiid etz huidijaty mic'ajt miid tzajpjoty.

Yajtungix je mic'ajt huidibi Dios ti xymooygixy

4 Je Cristo ayo'n tzaachypi minajx yajnajx co yhuuidjty ya naaxhuiñybi, e chi yajtuuñ oyjot oyhuinma'n miid jäy ajcxy ycixpi. Paady ycixpi copicy miich ajcxy myajtunipy oyjot oyhuinma'n miid migügtijc jadu'n nej Cristo yajtuuñ. Pen miich ajcxy mminajxyp myajnajxyp tzaachypi miid co oyjot oyhuinma'n myajtuñ, chi ca' mjacnijot'ajtip ajcxy jibic-huinma'n. ²Jadu'n nej ajcxy mjactzinähuañ mjaçjugy'adañ, ca' huaad mjacnijot'ajtcixy je jibic-huinma'n. Hue' janchtiy mdunipy ajcxy jadu'n nej Dios tzocy. ³Jecy'ajty co anajty ca'ni mnejhuiyigixy Jesucristo ytiy'ajt, jibic-huinma'n anajty ajcxy myajtumyb ma mdzinaayin mjogy'ajtin, jadu'n nej jäy ajcxy jacjadyii huidibi ca'ni nejhuiyigixy Dios ytiy'ajt. Chi anajty myajtungixy canaagnax je jibic-huinma'n, ooy ajcxy mnijot'ajtcixy maynax jibic-huinma'n. Ooy anajty anaxy mdzax'üccixy vino, huin'it anajty ooy ajcxy ymügyii. Ooy anajty mnixondaaccixy coodz huididii, huin'it anajty ooy m'uuccixy anaxy. Ooy mnijot'ajtcixy xii, ooy anajty m'ojadajtcixy tzaadzech quipychech huidibi Dios ca' jäygidägy. ⁴Paady ycixpi je jäy ajcxy huidibi ca' nejhuiyigixy Dios ytiy'ajt, ca' ajcxy jäygidägy co ca' miich ajcxy cham jadu'n m'idich jadu'n nej yi' ajcxy y'idich, chi ajcxy jibic xyñigapxcixy xyñi'ojiyigixy. ⁵Ca' mdungixy cuendi yi' ajcxy, com Dios paatip nej ytiydunañ ajcxy. Je Dios je' tiydunamb nidüg'öciy jäy ajcxy huidibi cham jugy'ajtp, etz tiibi y'öccixy. ⁶Paady ycixpi ti yajnimäy Jesucristo ytiy'ajt je jäy tiibi y'öccixy jigix yajtiydunipy ajcxy miid Dios

yt'y'ajt jadu'n nej yajtiydunañ yí' ajcxy huidibi jacjugy'ajtp cham. Jébi huaad ajcxy yjugypijccixy jadügtecy etz y'idipy ajcxy jadu'n nej Dios y'ity.

⁷Ti ytimyhuingoni je xii je tiempo mina ycixaani ytigoyaani tüg'óciy tijaty ya naaxhuiñybi. Paady ycixp tzocy co tiydudägy etz huijyucj mdzinaygixipy, etz tzocy co mjac'ojadadipy mjacmibijctzoohuipy ajcxy Dios. ⁸Ooy ycopicyity co jacyachócgigix jacnayjihuíyigix nidüg nidüg. Miid co mnaychócgigixy, paady ycixpi jébi mnayméecxigixy. ⁹Naymí'oyjäy'ájtigix nidüg nidüg agujc jotcujc, ca' y'ametz yjotmetzity. ¹⁰Yajtungix miid je migügtijc jadu'n nej Dios xymoogixy xpijcin nidüg nidüg. Naybudéjtigix naybudigíyigix miñ xyipy jadu'n nej jäy ajcxy huidibi yajxon Dios yt'y'ajt padungixp. ¹¹Pen Dios ti xymoogixy xpijcin jigix jébi capxhuäcxy yí' y'ayuc, yajxon Dios y'ayuc mgapxhuäcxi. Pen miich xypaat pujigii jédzigii, yajxon mdunipy ajcxy jadu'n nej Dios huinmañ ti xymoogixy. Co yajxon Dios yt'y'ajt mguyduunipy, huin'it Dios cömayañ miich ajcxy, miid co ti mmijpidaaccixy Jesucristo. Je Jesucristo je' cömay'idip etz ane'mip huinixii huinitiempo.

Mimecxtujccixy tzaachypi ayo'n

¹²Migügtijc ajcxy huidibi ooy ndzocy njihuñyich, ca' ooy mhuinmay'ahuidijtcixy co jäy xy'ixhuidijtcixy xypahuidijtcixy, co jäy xychaachtunaangixy jigix jébi ñiguëxigipy pen janch mmibijccixy Jesucristo. ¹³Ca' ajcxy mdajipy mmayipy, jotcujc ajcxy mnayjihuíhuñyib jigix jébi nañ jadu'n tzaachypi mminajxcixy myajnajxcixy nej Cristo minajxy yajnajxy tzaachypi. Co anajty jadügtecy Jesucristo ñayguëxigiyi ya naaxhuiñ miid ymic'ajt y'oy'ajt, jébi ajcxy jotcujc mnayjihuíhuñyib. ¹⁴Pen xymi'idigooyb

xymigapxtigooyb jäy ajcxy, miid co miich ajcxy ti mmijpidaaccixy Jesucristo, jotcujc mnayjihuíhuñyib, miid co miich ajcxy miid je Dios yjihuíñ etz Dios ymic'ajt ma mjet mhuinmañ. ¹⁵Pen nidüg miich ajcxy ayo'n tzaachypi mbaatcixy, oy ca' anajty ti mjäy'aj'óccixy, oy anajty ca' ti mmeetzcixy, oy anajty ca' ti mdundigoogixy, oy anajty ca' ti mnaybidáacigixy ma huingjäy ti ytundigooy, ¹⁶pen miich ajcxy tzaachypi mminajxyp myajnajxyp miid co ti mmijpidaaccixy Jesucristo, ca' ti tzo'ydu'n mjihuñhuñyib, ñigi Jesucristo cömay'idipy.

¹⁷Ti xii tiempo tim paatni mina Dios tiydunañ je jäy ajcxy huidibi cuydumb je' yt'y'ajt. Pen Dios iich ajt huidi nmibijcim xytiyduunim e nbaatim hueeni tzaachypi, ñigi tzaachypi padaangixy ajcxy huidibi ca' mijpidaaccixy Dios. ¹⁸Pen je jäy huidibi oyjot oyhuinmañ miid mic tzaach padaangixy je' y'alma nidzoocin, ¿ti jada ytunaangixy pinjaty jibic-huinmañ miid, pinjaty pocytungix? ¹⁹Pen tzaachypi mminajxyp myajnajxyp ajcxy miid co Dios jadu'n chojcyp, ca' ajcxy mjetmetzcíhuñyib, ñigi ajcxy panicxcix payöygix oyhuinmañ, ñigi cixyot huinijot mijpidägipy ajcxy Dios; com yí' miich ajcxy xyajcoj, e yí' xycuend'ajtcixp; com Dios yí' je' tudägy etz ñidinaayb je' y'ayuc.

Pedro capxhuijp je mibijpidijc

5 Jada iich miich ajcxy yajnimaaayb huidibi nigohuajc'ajtp je mibijcpidijc, iich nañ jadu'n nigohuajc'ajtpyich mibijcpidijc. Iich n'ijxyich co je Cristo ayo'n tzaachypi minajxy yajnajxy. Nañ jadu'n iich yí' nmiid'idaamybich jadüg'oc co anajty ymiñ ya naaxhuiñ miid y'oy'ajtin ymij'ajtin. ²Jada iich miich

2 PEDRO

Yi Mimetzpi Neczy Huidibi San Pedro Yajniguejx Yi Mibijcpidijc

1 Hich Simón Pedro, tumbich ma Jesucristo ytung. Yi' xy'apóstol'ajtpich etz ngapxhuäcpxyich yi' y'ayuc. Cham iich miich ajcxy jada neczy nyajni-jayiiygixy huidibi ajcxy ti mbaatcixy mibijcin janch oybi, tim jadu'n nej iich ajcxy ti nbaatcixyich mibijcin janch oybi. Hich ajt nDios je Jesucristo huidibi xyajnidzocim ajt n'alma tudägy je', e tudägy ytuñ miid iich ajt nidüg'óciy. ²Huen Dios mijmay'ajt tunipy miid miich ajcxy, etz jotcuj'ajtin xymöhuipy mijcajee, miid co tiy'ajt ti mbaatcixy ma Dios etz ma je Jesús iich ajt nHuindzin.

Je mibijcpidijc chinaayin jugy'ajtin

³Dios miid je' ymij'ajt ti xymooyim tüg'óciy huidibi nyajmayajtim ma ajt njugy'ajtin, nej huaad nguyduunim yi' ytiy'ajt etz nej yi' huaad nyajmij'ajtim. Dios jadu'n mijmay'ajt tuun miid iich ajt ycixpi co ti xyajnejhuiyim Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt. Je Jesucristo ti xyhuin'ijxim jigix jëbi nmiid'ajtim yi' ymij'ajtin y'oy'ajtin, etz jigix jëbi nduunim ojjäy'ajtin nej Jesucristo tuuñ. ⁴Dios ti xymooyim huidibi janch oydi'cni e janch copicyip jigix jëbi miich ajcxy mbaatcixy Dios yjihui'n ymic'ajt huidibi xyajtzinaaygixy miid huädz jot huinma'n, etz jigix jëbi miid jada ycixpi tiibi xyaj'ahuaniyim, miich ajcxy mijpyöyduutcixy je jibicpi huidibi naaxhuiñyjäy ajcxy ñijot'ajtcixyp. ⁵⁻⁷Com Dios miid ymic'ajt ti xymooyim huidibi nyajmayajtim, paady ycixp miich ajcxy naymic'ijxigixy co ajcxy mmibijcin mjacyajmijtigiiygixipy tudägy'ajtin; e miid mdudägy'ajtin mjacyajmijtigiiygixipy ajcxy Dios

y'ixpijcin; e miid je Dios y'ixpijcin mjacyajmijtigiiygixipy yi' Dios yjihui'n ymic'ajt ma ajcxy mjot mhuinma'n huidibi miid mmimadägipy ajcxy yi' jibicjot jibic-huinma'n; e miid je mic'ajt ma ajcxy mjot mhuinma'n jacyajmijtigiihuipy ajcxy mecxtujcin; e miid je mecxtujcin mnejhuuiygixipy nej jëb huaad myajmij'ajtcixy etz mdzigiigixy Dios; e miid je mecxtujcin mjacyajmijtigiiygixipy je tzojcin je jihuiyin miid migügtijc; e nañ mijtigiihuipy nañ jadu'n je mibijcin nej jëb huaad Dios myajmij'ajtcixy etz nej jëb huaad cixyot huinijot mjacyajtungixy ojjäy'ajtin.

⁸Pen ma miich ajcxy mdzinaayin mjugy'ajtin yajpattäy e ymijiy ymayiy, yi' mjugy'ajt ajcxy ca' yi' ñaadigi'aty; nañ ca' anajty ajcxy naadigi' ti mmibijcixy iich ajt nHuindzin Jesucristo, ti mnejhuiygixy yi' y'ayuc ytiy'ajt. ⁹Pin jada ca' capxymidooy tüg'óciy jadaayaabi capxhuijin ma yjugy'ajtin, jadu'n yi' nipaady nej tüg huintzpi o huidibi y'ijxin con, ti jäydigoy co Jesucristo ti yajpocynihuaatzp. ¹⁰Paady ycixp miich ajcxy migügtijc, naymic'ijxigixy tungix tüg'óciy jada jigix mnejhuihuipy ajcxy tiydudägy co Dios ti xyajmibijccixy e ti xyhuin'ijxcixy. Pidaaccix mhuinma'n co jada tiy'ajt huen copicy, huen tictztigiy ma miich ajcxy mjugy'ajtin. E pen mdumyb ajcxy jadu'n, nimina mgapocycägixipy. ¹¹E jadu'n miich ajcxy myajmöhuiipy tiydudägy tigiydac mijpi ma iich ajt nHuindzin Jesucristo y'ane'my, je huidibi xyajnidzocim ajt n'alma. E yi' y'ane'min ca' ycixipy ytiyoyipy nimina.

¹²Paady ycixp iich miich ajcxy jatyimy yajjäymejtzcoodaangixy jada tiy'ajt. Oy miich ajcxy jada tiy'ajt mjajajtcixy mjanejhuuiygixy, e tudägy ajcxy mmibijccixy etz mmi'ijtcixy je tiy'ajt huidibi miich ajcxy cham miid. ¹³Minaambich co

yjanchity nami njactzinaayñich co iich miich ajcxy nmöhuipy capxhuijn. ¹⁴Ich ajt nHuindzin Jesucristo ti xyajnejhuüyich co tzojc n'ixmadzipyich jada njugy'ajtin (n'ögibich). ¹⁵Paady ycixp naymic'ixyijich mictägy ma miich ajcxy co ngapxhuijicy jigix co anajty n'ögyich mjäymetziyb ajcxy tüg'öciy jada tiy'ajt.

Yi' ajcxy huidibi y'ijxy je Cristo ymij'ajtin y'oy'ajtin

¹⁶Ich miich ajcxy ti nyaj'ixpicy je tiy'ajt maabi nHuindzin Jesucristo, jadu'n nej Dios ymij'ajt müdity, e jadu'n nej je' yhuimbidañ jadüg'oc ya naaxhuiñ. E ca' iich ajcxy nyaj'ixpicy nigoo'ayuc anii'ayuc huidibi ci'm ti ngojyich ti nmacxyich. Müid iich ngi'mhuuin ti n'ijxcixyich je Huindzin Jesús ymij'ajtin. ¹⁷N'ijx iich ajcxy co je Dios Teedy mooy ajt nHuindzin Jesucristo oy'ajt etz mij'ajt. E nañ nmidooyich ajcxy ayuc choñ ma je oybi Dios y'it, xyñimaayi: "Jada je' iich n'ung huidibi ooy ndzocyich njihuüyich, e ooy jotcujc nayjihuyiijich müid yi' ycixpi." ¹⁸Ich ajcxy nañ jadu'n ci'm ti nmidöögixyich je ayuc huidibi anajty tzomb tzajpjoty. Jim iich ajcxy anajty quipxyi müid je Huindzin Jesús ma je amay gop.

¹⁹Nañ jadu'n nmiid'ajtim je ayuc jac'oybi jactiiby. Je' je' je tiy'ajt je ayuc huidibi ajcxy yjay je Dios y'ayucnajtzcaxiiby jecy'ajty. Oy miich ajcxy oybi mduñ co m'amidoo'ijtcixy je oybi tiy'ajt maabi Jesucristo huidibi jadu'n nipaady nej tüg jijn tücxp agootztuum etz jadu'n nipaady nej je xii co yxiimiydäy, etz jadu'n nipaady nej je mijmadza' jayhuixtucjpi co ypidzimy. Jada tiy'ajt xycodiicxip ajcxy mjot mhuinma'ñ. ²⁰Cuendtungix miich ajcxy jada: tüg'öciy je tiy'ajt, huidibi Dios ytiy'ajtmüidpi yejc huidibi ijtp

jaybety ma Dios ylibro, ca' huaad pin yajni'gejip müid yci'mhuinma'ñ. ²¹Com je Dios y'ayucnajtzcaxiiby camina je' ajcxy ayuccapxhuäcxy müid yci'mdzocin yci'mhuinma'ñ. Dios anajty ajcxy huin'ixyip jëbi ayuccapxhuäcxy müid Dios ycixpi com je Espiritu Santo anajty ajcxy mooyip ayuc huidibi ajcxy ycapxhuäcxyp.

Yi' ajcxy huidibi yaj'ixpijcp anii

2 Per nañ ji anajty nañ jadu'n ayucnajtzcaxiiby huidibi anajty ajcxy anii'aaacp ma je Israel jäy. E nañ jadu'n yji'adipy ayuccapxhuäcxi hidibi anii yaj'ixpijipy ma miich ajcxy. Je' ajcxy ayüch ameech yaj'ixpijipy yci'm'ayuc yci'mhuinma'ñ hidibi ajcxy yajhuinma'ñyidgooyipy je mibijcpidijc. Ymina'ñ ajcxy co ca' yjanchity je Huindzin Jesús y'ayuc, je hidibi yajni'dzooc ajt n'alma, e jadu'n ci'm ñay'ayo'nmöoyigixy müid Dios mic'amy. ²Mayjäy ooy panicxa'ñ je jibicpi hidibi ajcxy ytungixyp, e müid je' ajcxy ycixpi yajni'gäpxipy yajnimiydägipy ajcxy jibic je hidibi ajcxy cuydumb je tiybi ayuc, je Jesucristo y'ayuc oybi. ³Müid co anajty tzach'adzocjccixy meeñ, chi anajty xyhuimbijccixy xyhuimmeetzcixy müid ajcxy y'ixpijcin ca'p yjanchity. Per je pocycähuin ajcxy ahuijxip, ca' ma ñidzooy. Ti yjejni maabi ajcxy ypocya'ni ma Dios. Dios tzaachytuniib ajcxy müid ypocy ycixpi.

⁴Dios ca' je' huinmeecxy je ángeles ajcxy hidibi tundigooygixp. Hue' janchity ycotijnajxtaayb ayoodactuuyb etz yajhui'my agootztuuyb, cadenijy y'ijtcixy cuend'aty, ixti cooni anajty paady xii tiempo co anajty yajtiyduna'ñ naaxhuiñyjäy müid ypocy ycixpi. ⁵Nañ ni ca' Dios huinmeecxy je naaxhuiñyjäy hidibi tundigooy jecy'ajty. Chi quejxy ayonduu etz mijniigom ma je jibicjäydijc. Jëyi yajtzoocy je Noé hidibi capx-

huäcx je tiy'ajt. Quipxy miid Noé yajtzoocy jahuixtujc y'amigiügtijc. ⁶Dios nañ jadu'n tzaachytuñ miid ypocy ycixpi etz yajhuindigoy miid jiin metz cajp, Sodoma etz Gomorra, ixti cooni yajhui'my accuyjam jigix y'idipy je iixpejt ma je jibicjäydijc huidibi ajcxy jac'axam jactzinähuam jacjuy'adam. ⁷Dios yajtzooc je Lot, hue' je' anajty janch oyjäy, e janch ymiid anajty jotmay co anajty je jibicjäydijc ajcxy iixi chinaayin yjugy'ajtin janch jibic. ⁸Jabom jabom anajty je Lot, je jäy oyjäybi huidibi anajty tzinaayb quipxyi miid je jibicjäydijc, ni ca' anajty yjotcujc'aty co anajty ixy midoy nej anajty ytundigoogixy je jäy ajcxy ca'pi ytudägyity. ⁹Dios miid mic'ajt jëbi nihuañ yajtzögy pinjaty mibijccixp cixyot huinjot co je mujcu' yjot'ixigixy huinmañ'ixigixy. Nañ jadu'n Dios mic'ajt miidity jigix jëbi yaj'ijtcixy je jibicjäydijc miid tzaachypi ayo'n, huidibi ymöhuary co anajty naaxhuiñyäj tyduñ miid ypocy ycixpi.

¹⁰Dios ymiid mic'ajt jëbi tzaachytunipy pinjaty tumb jibic-huinmañ nej ñin'cx nijot'ajtcixy, e ca' ixaangixy je Huindzin Jesús y'oy'ajtin ymij'ajtin. Amij agix etz jotmic ajcxy nayjihuyii. Ytumb ajcxy yci'mjot yci'mhuinmañ. Ni ycatzigiigixy co oyñinej ajcxy ni'ojiiygixy pinjaty mic'ajt miid ma Dios ytung. ¹¹Oy je ángeles ajcxy miidity mijcötujcin etz ane'min, ca'p je' ajcxy yjot yhuinmañ miidity nicxy ni'ojiiygixy ma Dios yhuinduu pinjaty mic'ajt miid ma Dios ytung.

¹²Per jadayaab jibicjäydijc ajcxy jadu'n ajcxy yi' nej iyujc, ca' yhuinmañ; nigoob ytimyhuidity etz yma'xun'ajtcixy jigix jäy ymadziyb etz yaj'ögiiyb. Ñixiicpy yajxiicpy ajcxy yi' huidib ca' huinjihui'y. Per nañ tim jadu'n ajcxy y'ögipy nej iyujc y'ögy ytigoy. ¹³Cobadihuaangixy jadu'n nej ti ytundigoogixy. Hue' nayjihuiigixy

capin yjadu'nity, yxondaaccixy tüg jaxicyjaty. Jadayaab jäy ajcxy pocy ypa'tcipy ajcxy yi' chinaaygixy yjugy'ajtcixy. Tüg tzo'ydu'n co ajcxy nañ jadu'n xymijyöybejtixy ma m'amugiigixy.

¹⁴Co ajcxy huindiicxixy töxyjäydijc, chi ajcxy ooy nijot'ajtcixy co miid tundigoyañ. Ca'p ajcxy chíjpigixy y'anucxiigixy miid pocytunii. Yajtundigoogixy pinjaty amútzip ma mibijcin, ooy ajcxy yhuijity ycuycity ycohuinmañity ma meen'adzoogii. Dios yajtigoyiib ajcxy y'alma. ¹⁵Tigoyjäy yi' ajcxy, je' co ti ñiidigajtcixy ti ytüdigajtcixy ma je tiybi je janchypi tiy'ajt. Je' ajcxy ypanicxy ypayöyp je profeta Balaam y'ixpejt, je Beor y'ung, co ooy ymeeñybadañ anajty miid yjibic-huinmañ. ¹⁶Chi Balaam oy yaj'ojyii ypocy tüg töxyburro, ycapxy jadu'n nej tüg jäy, e jadu'n je' yajhuäcxijpy je profeta Balaam miid je' ylocihuinmañ.

¹⁷Com jada jäy ajcxy ca' panicxixy je janchypi tiy'ajt, paady ycixp jadu'n ajcxy nipaady nej tüg niipozot ca'pi ñii miidity, etz jadu'n ajcxy nipaady nej joc huidibi poj yajyöyip (ca' ytu'y). Dios möhuiib ajcxy tzaachypi miid ypocy ycixpi, idam ajcxy agootztuuyb huinixii huinitempo. ¹⁸Com ycapxyp ajcxy ayuc huidibi ca' choubaady. E miid je jibic-huinmañ ycixpi huidibi ajcxy chachnijot'ajtpy yajtundigoogixy pinjaty tiibi choongixy ma je huidibi ajcxy tzinaayb miid jibic-huinmañ. ¹⁹Yi' ajcxy yaj'ixpijcp je mayjäy co jëbi tungixy huentim ti huidibi ajcxy ñijot'ajtpy. Per yi' ajcxy huidib jibic-huinmañ yaj'ixpijcp, ci'm ajcxy ñay'ijtigixy pocypa'tcipy, je pocy tzach'ane'mb ajcxy yjot yhuinmañ, ixti jadu'n nipaady nej jihuyi ajcxy ane'my y'ity. ²⁰Pinjaty ti ymibijccixy ti ñejhuiigixy je Huindzin Jesucristo

ytij'ajt huidibi yajnidzoocp ajcxy y'alma, e jadu'n ti yjihuäccixy ma je naaxhuiñyäj yjibictzinaayin yjibicjugy'ajtin, pen jadüg'oc anajty y'ayöyhiñip ma je jibicipi, e je jibicipi ymimadägyii ajcxy, o'ctiy anajty nīgi yhuim'gixy ca'ydi nej je jaijip'atypi. ²¹Nīgi oy co ixypiy je' ajcxy ca' ytimnejhuiygixy je janchypì tiy'ajt. Com ti ocnejhuiygixyp, e chi jada' y'ixtigihuäccixy ma je huätzpi Dios ycötujcin huätzpi Dios ytij'ajt tiibi anajty y'ocjamóoyigixy. ²²Per je' yì' ajcxy ytimycuydumy nej je ayuc y'ity: "Je uc yci'm'üch ñihuimbijtpy, e je idzim huidibi namdziidaayb, nicxy je' yajtznip yquitnìp mo'ntzjoty jadüg'oc."

Je Huindzin Jesús huimbidaamb ya naaxhuiñ

3 Miich ajcxy migügtijc huidibi üch ooy ndzocyich ooy njihuüyich, jada je' je mimetzpi necy huidibi ajcxy nyajnijayiyb. Ma jada metzpi necy hue' üch ndzogañich co nyajhuinmañymedzip ajcxy ma Dios ytij'ajt miid jada capx-huijin huidibi ti njaayich. ²Ti nni-jaiyiygixy jigix m'ajihuñhuiyib ajcxy je ayuc huidibi ajcxy pa'tcìpy'aty ñajtcapxiy je Dios y'ayucnajtcapxiybi ajcxy huidibi huädz yhuinmañ anajty ymiid. Nañ ajihuñyigix je Huindzin Jesucristo je' y'ane'min huidibi yajnidzoocp ajt n'alma, je ane'min huidibi apóstoltijc miich ajcxy xyajnimaaayb.

³Nejhuiygixy miich ajcxy jada jaijip ma yam ca'ni yhuaad'ajtni mina naaxhuiñ ycixipy, miinip jäy ajcxy huidibi nixigip yajxigip huidibi Dios yjè'ajtpy. Chinaaygixy yjugy'ajtcixy anajty miid jibic-huinmañ huidibi ci'm ñijot'ajtcixyp. ⁴Chi ajcxy ymina'nip: "¿Ti co mdzachmibijccixy co Cristo yhuimbidañ jadüg'oc ya naaxhuiñ? Nej ajcxy je' y'o'ctay je mij'ap je mijteedy, je'ni y'ijttäy tüg'óciy

jadu'n nej naaxhuiñybi chondacy. Paady ca' yjanchity co je Cristo yhuimbidañ jadüg'oc ya naaxhuiñ," jadu'n yminaangixy. ⁵Yì' ajcxy ca' huinjihuñhuaangixy cuendtunaangixy co miid Dios y'ayuc yì' tzajp jì'ajtp anajty yì' tzachjeyip, e miid Dios y'ane'min huin'it je naax oy yguëxigiy huidibi ijtp anajty niijoty. ⁶Nañ jadu'n miid Dios y'ayuc je jecy'ajtpy naaxhuiñyäj y'ayo'nbaty, ñiijicxtay nidüg'óciy e ytigoyday niijoty. ⁷Per Dios miid yì' y'ayuc yaj'ijtpy jada naaxhuiñybi etz tzajp huidibi cham jì'ajtp ixti coon yajtigoydähuipy miid jün. Je jün huin'it je' nöctähuañ co anajty yhuaad'ajtni ma Dios tiydunañ je camadacpidijc je jibicjäydijc, etz yajtigoyañ ajcxy y'alma.

⁸Jadügnax miich ajcxy migügtijc huidibi ooy ndzocy njihuüyich, ca' mjäydigooygixy co ma yì' Huindzin Dios, tüg xii jadu'n yì' nej tüg mil jimijt, e tüg mil jimijt jadu'n yì' nej tüg xii. ⁹Ca' nminanim co yì' Dios yajhuäcxibaamyñi yì' mina cuydunañ huidibi yì' ti ahuanüy, jadu'n nej nijëjity jäy a'ixiigixy. Dios yajtumyib mecxtujcin miid miich ajcxy, com hue' yì' tzocy co ni tüg jäy ayo'n paadipy. Yì' chojcpy co nidüg'óciy jäy huen jothuimbijtcixy etz ixmajtczixy pocytunü.

¹⁰Co anajty je Huindzin Jesús ymiin jadüg'oc ya naaxhuiñybi chaachytunipy je' tüg'óciy jibicjäydijc, hue' je' ytuniyib yjadiyib ma anajty ca' pin jìjip'ixy, jadu'n nej tüg meetzpi ymiin coodz co meedzañ tijaty. Huin'it je tzajp yhuindigoydähuipy miid tüg ne'min jidijtin oy-chigüyñip. E tüg'óciy huidibi miid ndzinaayim njugy'ajtim toydähuip yì' miid jün, yì' naax toydähuip yì', etz tijaty yajpatp ya naaxhuiñ toydähuip nañ jadu'n.

¹¹Com tüg'óciy tijaty huidibi jì'ajtp yhuindigoydähuañ miid jün, paady

ycixpi nigi copicy miich ajcxy co mdzinaaygixp tudägy e myajmij'ajtcixyp Dios. ¹²Ahuijxcix ajcxy je xii tzuu mina Dios anajty yajhuaad'aty co yajhuindigoya'n je naaxhuiñybi. Naymic'ixigix co tzojc yminipy yi jadu'mbi xii tzuu. Co yhuaad'ajtnip huin'it xii, je tzajp yhuindigoydähuip miid jiiñ; je xii po', je poj p xemembi, je tuu enee jadu'nyi yticxtähuipy yjiydähuipy jiiñjoty. ¹³Per iich ajt n'ahuijxim je jemybi tzajp jemybi naax huidibi Dios ti xyaj'ahuaniyim, tüg tzinaaydac janch'oybi ma ca' ti jibicpi.

¹⁴Paady ycixp miich ajcxy migügtijc huidibi iich ooy ndzocyich njihuüyich, nami m'ahuijxyp miich ajcxy co Dios yajhuindigoyaanip jada naaxhuiñ, naymic'ixigix ma tüg'óciy ajcxy yi mdzinaayin co mguydunipy ajcxy Dios ytiy'ajt jigix ajcxy Dios xypaadipy, ca' ajcxy ti tzip ti gapxy, ni ti jibicpi, e ni ti pocy, ac huädz jot huädz huinma'n anajty miid'ajtcixy. ¹⁵Cuenditungix je mecxtujcin huidibi iich ajt nHuindzin Jesucristo yajtumyb miid iich ajt jigix jebi xyajnidzoocim ajt n'alma. Nañ jadu'n yi', iich ajt

nmigüg Pablo huidibi ooy ndzojcin, ti miich ajcxy xyñijayiiygixy, jadu'n nej xpijcin Dios ti ymöyii ma yi' y'ayuc. ¹⁶Ma tüg'óciy Pablo ñecy tiibi xyajniguejxcixy, jada tiy'ajt ti xyajmiidmiydaaccixy. Nijëjity Pablo ñecy ooy chachchiphuinjihuiñity, e nijëjity jäy ajcxy tigach ajcxy huinjihuüy Pablo y'ayuc, ca' ajcxy huinjihuüy nej Pablo yjamina'nañ. Huingjaty ajcxy niguej Pablo y'ayuc, e ci'm ñayyajhuinma'nydigóoyigixy.

¹⁷Paady ycixp miich ajcxy migügtijc huidibi ooy ndzocy njihuüyich, miich mnejhuydaaygix jada tiy'ajt. Nayguend'ajtigix ca'yd i jibicjäydijc miid y'anii xyajnidigajtcixy xyajtüdiga-jtcixy, e ca'yd i m'ixtigihuäccixy ma ajcxy mmibijcin jadu'n nej tiydudägy ti mmibijccixy. ¹⁸Huen iich ajt nHuindzin Jesucristo huidibi yajnidzoocp ajt n'alma nigi may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy, e nañ nigi yujcpedipy ajcxy yi m'ixpijcin ma yi' ytiy'ajt. Huen Jesucristo cömay y'idipy etz mi'idipy oy'ajtin mij'ajtin jadachambi xii tiempo etz jadu'n nej xii tiempo miimb cidacp. Jadu'n ngapxycixyich. Amén.

1 SAN JUAN

*Yi Jayjipi Nocy Huidibi San Juan
Yajniguejxy Je Mibijcpidijc Nidüg'óciy*

1 Dios y'ayuc jiiyim anajty co naax-huiñybi chondacy. E tiy'ajt nyejcyypich jadu'n nej nmidooyich ci'm yi' y'ayuc, jadu'n nej n'ixyich miid ngi'mhuinich, jadu'n nej nhuindüxcyich yi' ci'm, e nañ jadu'n nej nñidoñich miid ngi'mgüjich. Nyajnijayiybich miich ajcxy jada necy jadu'n nej je Cristo je Dios y'ung yjugy'ajtin yegañ huidibi ca' cixañ tigoyañ niminaabi. ²Ti ñayguëxigyii ya naaxhuiñ je Dios y'ung huidibi ymiid jugy'ajtin huidibi ca' niminaabi ycixipy ytigoyipy. Ti n'ixyich ajcxy jigix jëbi tiy'ajt nyëjccyich co ti ñayguëxigyii ya naaxhuiñ, etz ti n'ixyich jigix jëbi nyajnimaaygixy nej jëbi huaad huingbi jugy'ajtin nbaatim co anajty ti n'o'cim. Je Dios y'ung, je huidibi jiiiby ijtp ma Dios Teedy, nayguëxici je' ma iich ajcxy. ³Je huidibi iich ajcxy n'ixyich nmidohuich, cham miich ajcxy nyajnimaaygixy jigix jëbi ajt tú'ciy n'ijtim ma Dios ytiy'ajt, etz nañ jigix jëbi tú'ciy ajt n'ojadajtim Dios etz je' y'ung. ⁴Paady ycixp jada tiy'ajt nyajnijäyiy ajcxy jigix ajcxy jotcuj'ajtin mbattäaygixipy miid jada ayuc tiy'ajt.

Dios yi' je' je tücxin jájin

⁵Jadayaabi Dios y'ayuc ytiy'ajt Jesucristo ti xyajnimäyich e nañ cham iich miich ajcxy nyajnimaaygixy. Dios huädz ytiy'ajt miidity, ca' ma Dios aniidägy. Jadu'n Dios nipaady nej tüg jiiin ytiüxcy ma tüg it e ni ca' ni mina ypich. ⁶Co nminaanim co Dios ajt miid n'ijtim tú'ciy, e ca' yjanchity, ca' anajty ajt Dios ytiy'ajt nyajtuunim, jadu'n nipaady nej jihuüy ndzinaayim agootztuum. Nigoo n'iindaacim, ca' anajty ajt nguyduunim Dios ytiy'ajt. ⁷Co nguyduunim

Dios ytiy'ajt jadu'n nej yi' ytiy'ajt miidity, jadu'n nipaty nej jihuüy ndzinaayim ma jiiin ytiüxcy. Huin'it jëbi ajt n'ijtim tú'ciy miñ xyipy, e Dios xyajpocynihuaatztaayim co Jesucristo y'o'cy etz ñi'py teemy gujy miid iich ajt nbocy ycixpi.

⁸Co ixypy nminaanim co ca' nbocytuunim, nigoob nayhuin'inim ci'm, e ca' jadu'n Dios ytiy'ajt yajpaady ma iich ajt njot nhuinmañ. ⁹Pen ngapxypidzimim ajt nbocy ma Dios, yi' nñidinaayb yi' y'ayuc huidibi ti xyajnimaayim co ymexamy ajt nbocy, e nañ tudägy ytuñ miid iich ajt ycixpi. Dios xyhuinmecxim ajt nbocy etz xyajhuaatzim njot nhuinmañ jëbi n'ixmajtzim jibic-huinmañ. ¹⁰Co ajt nminaanim co ca' nbocytuunim, hue' anajty Dios nyajnajxim anii, e ca' anajty ti ngöbjicim cixyot huinjot yi' ytiy'ajt.

Cristo, iich ajt nhuingapxi ma Dios

2 Miich ajcxy migügtjic huidibi ooy ndzocy njihuüyich jadu'n nej ixypy ngi'm'ungich ngi'm'anäcich, cham jada tiy'ajt nyajnijayiygixy, jigix ca' ajcxy mdundigóoygixipy. Pen ji nidügti miich ajcxy huidibi tundigooyb, jada migüg huidibi tundigooyb huen mibijctzoy Dios ma Jesucristo yxi miid ypocy ycixpi. Jesucristo yi'je' huingapxp ma Dios Teedy miid ajt nbocy ycixpi. Tudägy je', e jëbi xyhuingapxim ma Dios Teedy. ²Com Jesucristo ti y'ögy miid iich ajt nbocy ycixpi, paady ycixp jëbi capx'oyiy ma Dios miid iich ajt ycixpi e xycapx'oyiyim iich ajt nbocy etz nañ capx'oyiyip tüg'óciy naaxhuiñy jäy ajcxy ypocy, yi' jäy ajcxy pinjaty yi' y'ayuc ytiy'ajt mijpidaacip.

³Co Jesucristo ytiy'ajt nguyduunim yajxon, huin'it nejhuüyim tiydudägy jadu'n nej Dios may'ajt oy'ajt ti tuñ miid iich ajt ycixpi. ⁴Co ixypy pinjaty yminañ co ñejhuüyü Jesucristo ytiy'ajt e ca' cuychinaayi yi' ytiy'ajt

hue' yi' tzach aniidaacpi, e ca' miidity Dios ytiy'ajt. ⁵Yi jäy ajcxy pinjaty cuychinaayb cuyjygy'ajtp yajxon Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt, janch tiydudägy anajty yajmij'aty Dios. Co nguychinaayim nguujygy'ajtim yajxon Jesucristo ytiy'ajt, huin'it jëbi nejhuiiyim co nyajmij'ajtim Dios. ⁶Yi jäy ajcxy pinjaty minamb co ymiid Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt ma je' y'ay yjot, copicy ajcxy chinäaygixyipy jugy'ajtcixipy tim jadu'n nej Jesucristo chinay jugy'ajty.

Je jemybi ane'min

⁷Miich ajcxy migügtijc huidibi ooy ndzocy njihuüyich, ca' nminaanim jemybi tiy'ajt ajcxy nyajnimähuamy ma jada necy. Je' jada je tiy'ajt huidibi jecy'ajty ti mnejhuiygixy co oga'n ajcxy mmijpidacy Jesucristo. Jada tiy'ajt jecy'ip jada je' huidibi cham ajcxy mmiidooyb jadüg'oc. ⁸Nañ jemy jada tiy'ajt nañ jadu'n huidibi nyajnimäygyxyp ma jada necy. Jada je'je tiy'ajt huidibi Jesucristo ymiid ma yjot yhuinma'n etz nañ iich ajt nmiid ma ajt njot nhuinma'n. Yi jecy'ip ayuc huidibi ca' ytiy'ajty, ti yi' ñaxy e cham Dios ytiy'ajt tiydudägy nyajtuunim, jadu'n nej jihuüy je coodzpi ti ñaxy e cham ti yxiimiy.

⁹Yi jäy ajcxy huidibi minam co Dios y'ayuc ytiy'ajt ajcxy cuyduuni e ca' ixäänigixy ymigügtijc, ca' yi' ajcxy tiydudägy Dios y'ayuc yajtuuni, jadu'n yhuimbizimy jadu'n nej jihuüy agootztuuy ijtcixy. ¹⁰Yi jäy ajcxy pinjaty tzojcp jihuüy ymigügtijc hue' yi' yajpaatcixy miid Dios ytiy'ajt ma ajcxy yjot yhuinma'n, jadu'n nipaady nej jihuüy y'ijtcixy ma xii ytiicxy, ca' ajcxy ñiidi-goy ytüdigoy ma Dios ytiy'ajt. ¹¹Yi jäy ajcxy pinjaty ca' ymigüg ixaangixy, ca' yi' ajcxy Dios ytiy'ajt ajcxy yajtuuni, jadu'n nipaady nej jihuüy agootztuby y'ijtcixy, ca' ajcxy chinaaygixy nej Dios ytiy'ajt yja'ané'migixy, ca' ajcxy ne-

jhuiygixy huidibi tiy'ajt jëbi yajtungixy, com jibic-huinma'n chachtuumyb ajcxy huidibi ca' Dios tiy'ajt'adyii.

¹²Miich ajcxy migügtijc huidibi ooy ndzocy njihuüyich ajcxy jadu'n nej ixypy ngi'm'ung ngi'm'anäcich, com Dios ti miich ajcxy mbocy xyhuinmecxtayä co Jesucristo y'o'cy miid ajcxy mbocy ycixpi, paady ycixp cham nnijayiiygixy. ¹³Cham nnijayiiygixy miich ajcxy mij'anäctijc, com ti mmijpidaaccixy Jesucristo huidibi jii'ajt co naaxhuünybi oga'n choondacy etz chambaad yjii'atyñi. Cham nnijayiiygixy miich ajcxy anäctijc, com ti mmimadaaccixy je ca'oybi.

Cham nnijayiiygixy miich ajcxy pi'ctijc mutztijc com ti mmijpidaaccixy Dios Teedy. ¹⁴Cham nnijayiiygixy miich ajcxy mij'anäctijc, com ti mmijpidaaccixy ajcxy Jesucristo huidibi jii'ajt co naaxhuünybi oga'n chondacy etz yjii'atyñi chambaad. Cham nnijayiiygixy miich ajcxy anäctijc, com mic mjot mhuinma'n miidity ajcxy etz Dios ytiy'ajt yajpatp ma ajcxy mjot mhuinma'n, paady ycixp ajcxy ti mmimadaaccixy yi' ca'oybi.

¹⁵Migügtijc, ca' anaxy m'adzöjccixip yi' huidibi miid ndzinaayim ya naaxhuin. Yi jäy ajcxy huidibi adzojctaayb anaxy yi' huidi miid ndzinaayim, ca' ajcxy Dios Teedy yajmij'ajtcixy. ¹⁶Ca' anaxy m'adzojtähuipy ajcxy tüg'öciy huidijaty ya naaxhuin yajpatp, jadu'n nej njot nhuinma'n tzojcm, jadu'n nej tijaty n'ijxim, jadu'n nej huidibi amij agix miid ndzachnayjihuüyim. Com yi' jadu'mbi huinma'n ca' yajpaady ma Dios Teedy, hue' yi' yajpaady ya naaxhuin. ¹⁷Huidijaty ya naaxhuin yajpatp cixipy tigoyipy yi', nañ jadu'n ytigoya'n huidijaty yi' huinma'n y'adzojcpy. Yi jäy ajcxy pinjaty Dios ytiy'ajt yajtuunip jadu'n nej Dios

tzocy, jugy'adipy ajcxy e co y'ó'ccixipy, ca' ajcxy y'alma ytigóoygixipy.

Je tiy'ajt etz je anii

¹⁸ Miich ajcxy migügtjic huidibi ooy ndzocy njihuüyich nej ixipy ngi'm'ung ngi'm'anäcich, tim cijxnip tiempo ya naaxhuiñ. Ti jada mnejhuüiygixy co miinaam jäy ajcxy huidibi nayyajnaxaanip nej Cristo' e ca' yjanchity. Miid co cham ji mayjäy ajcxy huidibi nayyajnaxip jadu'n nej Cristo, paady nejhuüiyim co tim cijxnip yi tiempo miid iich naaxhuiñjäy ajt ycixpi. ¹⁹ Yi jäy ajcxy huidibi nayyajnaxaanip jadu'n ixipy nej Cristo, naybjic-huäcxaanip yi' ajcxy miid iich ajt, ca' anajty ajcxy ytügäy yi' ajcxy yhuinma'n miid iich ajt nhuinma'n, tügmucy ixipy ajt xymiid'ijtim. Ji jadu'n ñiguëxigü co ca' ytügäy yhuinma'n miid iich ajt nhuinma'n co ti ajcxy xypuhuäctutim.

²⁰ Ti miich ajcxy xy'adigäy xyjottigäy Dios yjihui'n ymic'ajt, paady miich ajcxy mhuinjihuüy tüg'óciy Dios y'ayuc ytiy'ajt.

²¹ Ca' nminaanim paady miich ajcxy nijayiygixy co ca' mhuinjihuüiygixy Dios ytiy'ajt. Paady nnijayiygixy miich ajcxy jigix mnejhuüiygixyip Dios ytiy'ajt etz mnejhuüiygixyip co yi jäy ajcxy huidibi indacp, ca' yi' ajcxy Dios ytiy'ajt miidity.

²² Yi' je' indacp huidibi minamb co Jesús ca' yi' yjējity je Cristo huidibi Dios yquejx. Yi indacpi je'midzip'ajtp Jesucristo etz ca' mibicy Dios Teedy etz nañ ca' mibijci Dios y'ung. ²³ Je jäy ajcxy huidibi indacp minam co Jesús ca' yjējity je Cristo, e nañ ca' ajcxy miidity Dios Teedy ytiy'ajt. Yi jäy ajcxy huidibi minam co Jesús yjējity je Cristo je Dios y'ung, nañ ymiid ajcxy Dios Teedy ytiy'ajt.

²⁴ Je ayuc tiy'ajt huidibi miich ajcxy mmidou co oga'n ajcxy mmijpidacy Jesucristo, jada ayuc tiy'ajt mguy-

dúngxipy e ca' mjäy digóoygixipy. Pen mmi'ijtcixp yi ayuc huidibi Dios yjäy oga'n ajcxy xyaj'ixpijc, huin'it jēbi miich ajcxy myajpatcixy ma Dios y'ung etz je' yajpaady ma Dios Teedy. ²⁵ Dios ti xyajhuinhuaniiyim co xyajzinähuaanim ajt n'alma huinixii huinitempo.

²⁶ Jada tiy'ajt ajcxy nyajnijayiiyb jigix ca' mmijpidáaccixipy yi' ajcxy y'ayuc huidibi xyajhuinma'nydigoyaam ajcxy. ²⁷ Yi Dios yjihui'n ymic'ajt huidibi ti xy'adigiigixy ti xyjottigüiygixy ijttiib yi' ma miich ajcxy mjot mhuinma'n. Paady ycixp ca' myajmayjajtcixy pin xyaj'ixpigip ajcxy com je Espiritu Santo xyaj'ixpigip ajcxy. Je Espiritu Santo xyajni'ixydaayb ajcxy tüg'óciy Dios ytiy'ajt, tiydudägy yi', ca' yi' y'aniijity. E jadu'n nej je' xyajni'ixiiygixy, jadu'n mguydunipy ajcxy. Mi'ijtcix Dios yjihui'n ymic'ajt ma mjot mhuinma'n ajcxy.

²⁸ Miich ajcxy migügtjic, mi'idipy ajcxy Jesucristo ytiy'ajt ma mjot mhuinma'n jigix co ñayyajniuguëxigüyb Jesucristo ya naaxhuiñ jadüg'oc, huin'it jotcujc ajt nnayjihuiiyim etz ni ca' jibic nayjihuiiyim co anajty xyñimiinim.

²⁹ Ti mnejhuüiygixy co yi Jesucristo tiydudägy ytuñ, e ti mnejhuüiygixy nañ jadu'n co tüg'óciy yi jäy huidibi tiydudägy tumb, yi' je' ajcxy Dios y'ung'ajtip.

Dios iich ajt xy'ung'ajtim

3 Jihu'iñybiccix tüg'óciy je mijpi may'ajt Dios Teedy ti tuñ miid iich'ajt ycixpi jigix jēbi naydijim Dios y'ung. Yi naaxhuiñjäy ajcxy huidibi ca' mijpidaaccixy Jesucristo ca' ajcxy nejhuüiygixy huinjihuüiygixy Jesucristo ytiy'ajt, paady ycixp ca' ajcxy nejhuüy huinjihuüy co Dios xy'ung'ajtim.

² Miich ajcxy migügtjic huidibi ooy ndzocy njihuüyich, jadachambi Dios iich ajt xy'ung'ajtim. Jadachambi

ca'p y'ocniguëxígyñi nej ñich ajt jiiñi n'idaanim. Co anajty Jesucristo ymiññ jadüg'oc ya naaxhuiñ, huin'it nguipxyjatytiiyim miid je', com n'ixaanim ajt Jesucristo jadu'n nej je' yajpaady. ³Tüg'óciy jäy ajcxy huidibi jii'p'ijxp co Jesucristo ymiinañ jadüg'oc ya naaxhuiñ, copicy yajhuádzipy ajcxy yjot yhuinmañ. Huen mi'ijtcixy oyjot oyhuinmañ jadu'n nej Jesucristo mi'ity oyjot oyhuinmañ.

⁴Tüg'óciy jäy ajcxy huidibi pocyumb, hue' ajcxy ymidundigooyb Dios ycó-tujcin. Co ajcxy ytundigoy, ca' ajcxy ymadägy nej cuydunipy Dios ycó-tujcin. ⁵E mnejhuiyb miich ajcxy co yi Jesucristo ti ñayguëxígyii ya naaxhuiñ jigix jëbi xyajpocynñhuaatzim. Jesucristo ca' anajty ti pocy miidity, ca' anajty ma ti ytundigoy. ⁶Tüg'óciy jäy ajcxy huidibi cuydundähuam Jesucristo yti'ajt, ca' huaad pocytuñ. Yi jäy ajcxy huidijaty pocytundäib, ca'ni icy ajcxy yi Jesucristo, nañ ca'ni ajcxy huinjihuiyi yi' yti'ajt. ⁷Miich ajcxy migügtijc huidibi ooy ndzocy njihuiyich jadu'n nej ngi'm'ung ngi'm'anäcich, ix ni pin xycahuin'ingix. Yi jäy ajcxy huidibi oyjot oyhuinmañ yajtumb, tiydudägy yi' ajcxy chinäy yjugy'ajty, tím jadu'n nej Jesucristo tiydudägy chinay yjugy'ajty. ⁸Yi jäy ajcxy huidibi tzachpocytundäibni, yi' ajcxy mujcu' yjäy'ajtip. Com jadu'n nej chondacy je naaxhuiñybi oga'n yi mujcu' jëni anajty jadu'n chachpocytuñ. Paady ycixp Dios quejxy y'ung ya naaxhuiñ co je mujcu' yhuinmañ yajcödigoyaani.

⁹Yi jäy huidibi Dios ajcxy ti ymöyii jemybi jot jemybi huinmañ, ca' ajcxy ypocytundiïy com je'co tú'ciy ajcxy yjot yhuinmañ miidity, jadu'n nej anajty Jesucristo yjot yhuinmañ miidity, ca' huaad ajcxy ypocytundiïy com Dios ti ymöyii ajcxy jemybi jot jemybi huinmañ. ¹⁰Paady ycixp yñiguëxígy yi jäy ajcxy pinjaty Dios y'ung'ajtip etz pin-

jaty mujcu' ung'ajtip. Yi huidibi ajcxy ca' tiydudägy cuydungixy Dios yti'ajt etz ca' ajcxy ixañ ymigügtijc, etz ca' ajcxy tzocy jihuiy ymigügtijc, hue' ca' ajcxy Dios ymöyii jemybi jot jemybi huinmañ, mujcu' ajcxy y'ung'ajtip.

Naychojcim nayjihuiyim miñ xyipy

¹¹Jada je' je ayuc tiy'ajt huidibi miich ajcxy ti mmidoogixy co oga'n ajcxy mmijpidacy Jesucristo co copicy naychojcim nayjihuiyim nidüg nidüg. ¹²Ca' huaad jadu'n n'idiitzim nej Cañ y'idüich co anajty mujcu' huinmañ miidity, chi y'uch yaj'o'cy. ¿Nej co y'uch yaj'o'cy? Je' co anajty je' jibic-huinmañ yajtuñ, e je' y'uch oyhuinmañ anajty yajtumy paady ycixp je y'uch yaj'o'cy.

¹³Miich ajcxy migügtijc, ca' ooy mdzachhuinmaay ajcxy co ca' yi naaxhuiñyjäy ajcxy xy'ixañ, huidibi ajcxy ca' Dios y'ayuc mijpidaaci. ¹⁴Com ñich ajt nnejhuiyim co je nmigügtijc ajcxy ndzojcim njihuiyim co n'o'cim, huin'it njugypigaanim e ndzinähaanim jii'by tzajpjoty huinixii huinñtiempo. Yi jäy ajcxy pinjaty ca' ymigügtijc ixañ ajcxy co ajcxy y'ögipy, huin'it ca' ajcxy chinähuañ jii'by tzajpjoty. ¹⁵Huenpinjäyity huidibi ca' ymigüg ixañ, nipatpy nej ytundigoy jadu'n nej jäyyaj'o'cpi ytundigoy e nañ jadu'n nejhuiyim, co je' y'ögipy, ca' chinähuañ jii'by tzajpjoty. ¹⁶Ya icyipy jëbi ñich ajt ijxpejt nbjicim nej huaad migügtijc ndzojcim njihuiyim, jadu'n nej Jesucristo ijxpejt yejcy co ñayyojxi ñaydooci co y'o'cy miid ñich ajt nbocy ycixpi. Paady ycixp ñich ajt jëbi huaad ndzojcim njihuiyim nmigügtijc, oy jada ndimco'ögiiyim. ¹⁷Janch pinjaty yjamid ymadaacin, e yja'ijxpy co ymigüg tigati yajmayjaty, e amij agix ñayjihuiyi, ca' pa'ayo'n miidity, ca' pubedañ ymigüg, ca' je' anajty tzocy jihuiy ymigüg jadu'n nej Dios chogyii

yjihuiyii. ¹⁸ Miich ajcxy migügtjic huidibi ooy ndzocy njihuiyich jadu'n nej ixypy ngi'm'ungich, miid oyjäy'ajtin etz miid Dios ytiy'ajt tzoc yajxon naychojcm nayjihuiyim miñ xyipy. Ca' nminaanim nigoo ngapxim nmiydaacim ahuac aguuy.

Cixygot huinjot naybidaacim ma Dios

¹⁹ Co nyajtuunim oyjäy'ajtin miid iich ajt nmigügtjic, huin'it nejhuiyim co Dios ytiy'ajt nguyduunim e jotcuje nayjihuiyim co Dios n'ojadajtim. ²⁰ Co jibic njot nhuinmañ ajt njihuiyim, miid co ca' oyjäy'ajtin nduunim, jac nigi Dios jibic ñayjihuiyim com yi' jacmijhuinmañ miid, ca'ydi iich ajt, e yi' nejhuiydaayb tüg'óciy tijaty ajt nduunim. ²¹ Miich ajcxy migügtjic huidibi ooy ndzocy njihuiyich, co ca' ti jibicpi njihuiyim ma ajt njot nhuinmañ miid co oybi nduunim, huin'it jotcuje ajt n'ijtim miid Dios. ²² E huentimtijity huidibi iich ajt Dios nyajmibijctzoohuim, yi' xymooyim miid co yi' y'ayuc nguyduunim, e nduunim je huidibi yi' yjäygidacpy. ²³ Dios jada ti xyajnajtz'ane'miiyim co tzoc mibjicim mijpidaacim yi' y'ung Jesús etz tzoc naychojcm nayjihuiyim miñ xyipy, jadu'n yi' ti xyajnajtz'ane'miiyim. ²⁴ Yi jäy ajcxy pinjaty cuydumb Dios ytiy'ajt, yajpatp ajcxy ma Jesucristo e nañ Jesucristo yajpatp ma je'ajcxy. Nejhuiyim co Jesucristo ytiy'ajt yajpaady ma iich ajt miid co je Dios yjihuiñ ymic'ajt ti xy'adigiyim xyjottigiiyim.

Dios yjihuiñ ymic'ajt etz je ca'oybi yjihuiñ

4 Miich ajcxy migügtjic huidibi ooy ndzocy njihuiyich, ca' ajcxy mmibijctähuipy tüg'óciy jäy huidibi Dios y'ayuc capxhuäcxip. Mido'mbijccixy jayijp peni janch ajcxy miidity Dios yjihuiñ ymic'ajt. Com ji

mayjäy ya naaxhuiñ huidibi minam co Dios y'ayucapxhuäcxi yi' ajcxy e ca' yjanchity. ² Jada je' je tiy'ajt ma huaad mjihuiñybijccixy pen janch miidity ajcxy Dios yjihuiñ ymic'ajt, yi' ajcxy huidibi Dios y'ayucapxhuäcxip: tüg'óciy jäy huidibi capxhuäcxp co Jesucristo yma'xung'ajty ya naaxhuiñ miid ñinïcx, Dios yi' ytiy'ajt ymiid. ³ E tüg'óciy jäy ajcxy huidibi ca' ñigapxpety ajcxy co Jesucristo chinäy ya naaxhuiñ miid ñinïcx, ca' yi' Dios ytiy'ajt miidity. Ti miich ajcxy ayuc midoogixy oga'n co miinaam yi naaxhuiñyjäy ajcxy miid je mujcu' yjihuiñ ymic'ajt, huidibi midzip'ajtp Jesucristo. E ti je'du'n ajcxy ymiingixy. Jada je'du'n ajcxy huidibi ca' ñigapxpejticy co Jesucristo yma'xung'ajty ya naaxhuiñ miid ñinïcx.

⁴ Migügtjic huidibi Dios yjihuiñ ymic'ajt ti xy'adigiyygixy ti xyjottigiiygixy, e ti miich ajcxy mmimadaaccixy yi huidibi ajcxy ñigapxpejtp co Jesucristo ca' ma'xung'ajty ya naaxhuiñ miid ñinïcx. Com Dios huidibi miich ajcxy xy'ane'mb, jac mij yi' ca'ydi je mujcu', paady miich ajcxy ti mmimadaaccixy je mujcu'. ⁵ Je huidi ajcxy jadu'n jaminaamb co Dios y'ayuc capxhuäcxi e ca' yjanchity ya naaxhuiñ ajcxy tiy'ajt ti patcixy ma je mujcu', paady ycixp yi naaxhuiñ yhuijy'ajtin ajcxy tzachcapxhuäcx, e yi naaxhuiñyjäy tzachmijpidaaccixy etz amidoo'ijti ajcxy y'ayuc. ⁶ Iich ajt tiy'ajt ti nbaatim ma Dios. Tüg'óciy jäy ajcxy huidibi Dios ytiy'ajt huinjhuiyiyip, y'amidoo'ijtp ajcxy iich ajt n'ayuc. Yi jäy ajcxy huidibi ca' Dios ytiy'ajt miidity, ca' ajcxy amidoo'ijtcixy iich ajt n'ayuc, paady ycixp n'ijxajpim je jäy ajcxy huidibi tudägyip, etz je jäy ajcxy huidibi nigoo tzach'aniidaacp.

Dios ooy xychoj cim xyjihuiiyim

⁷Miich ajcxy migügtijc huidibi ooy ndzocy njihuüyich, tzoc oy yajxon naychoj cim nayjihuiiyim miñ xyipy. Dios ti yecy ymic'ajt ma ajt njot nhuinmañ jigix jëbi ajt naychoj cim nayjihuiiyim miñ xyipy. Tüg'óciy jäy huidibi ymigügtijc chojccixyp yjihuiiyigixyp, ti Dios yjihuiñ y'adigiüyigixy yjottigiüyigixy etz ñejhuiiyip yhuinjihuiiyip ajcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt. ⁸Pinjaty ca' ymigüg tzocy jihuüy, ca' yi' ñejhuiiyi huinjihuiiyi Dios ytiy'ajt, com Dios tüg'óciy yi' tzojctäy. ⁹Jada je'je tiy'ajt co Dios ajt xychojctayim co je y'ung huidibi tügpajcpi ymiid, quejxy ya naaxhuiñ jigix iich ajt nbaatim Dios yjihuiñ ymic'ajt miid yi' ycixpi. E Dios yjihuiñ ymic'ajt ca' ycixañ ytigoyañ nimina, paady iich ajt njugy'ajtin ca' ycixañ ytigoyañ. ¹⁰Dios ti xychoj cim ti xyjihuiiyim, paady quejxy y'ung ya naaxhuiñ jigix jëbi xycodinaayim ma yi' Dios ycötujctac miid iich ajt nbocy ycixpi. Ca' nminaanim miid co Dios ti ndzachmijpidaacim ooy mijcajee, hue' janchtiy yi' ninigoob may'ajt tuñ miid iich ajt ycixpi.

¹¹Miich ajcxy migügtijc huidibi ooy ndzocy njihuüyich, miid co Dios jadu'n ajt ti xychoj cim ti xyjihuiiyim mijcajee oga'n, paady ycixp tzoc iich ajt naychoj cim nayjihuiiyim miñ xyipy. ¹²Ni minaabi pin ca' icyñi Dios. Co naychoj cim nayjihuiiyim miñ xyipy, huin'it Dios yjihuiñ ymic'ajt ijttiy ma iich ajt njot nhuinmañ. Jadu'n Dios yjihuiñ ymic'ajt xypubejtim xypudigiüyim, jëbi ñigi naychoj cim nayjihuiiyim nidüg nidüg jadu'n nej Dios jäygidägy. ¹³Ñejhuiiyim iich ajt co nyajpatim ma Dios, e nañ jadu'n Dios yajpaady ma iich ajt, miid co yi' yjihuiñ ymic'ajt ti xy'adigiüyim ti xyjottigiüyim. ¹⁴E iich

ajcxy, ti iich ajcxy yi' Jesucristo n'ixyich, paady iich ajcxy nidiy'ajt'ajtyich co je Dios Teedy quejxy y'ung ya naaxhuiñ co yajnidzögañ tüg'óciy naaxhuiñjäy co anajty Dios nbocy ajt xyajcomidoohuaanim. ¹⁵Tüg'óciy jäy huidibi nigapxp co Jesús je' yi' Dios y'ung, Dios yajpatp ma yi' e nañ yi' yajpatp ma Dios.

¹⁶Iich ajt ñnejhuiiyim etz nmijpidaacim jadu'n nej Dios ajt xychoj cim xyjihuiiyim nidüg'óciy. Dios chojctayb yi' nidüg'óciy yi' jäy. Pinjaty tzojccixp jihuiiyigixp ymigügtijc, hue' yajpatp yi' ajcxy ma Dios e nañ Dios yajpatp ma yi' ajcxy. ¹⁷Miid co yajxon nmijpidaacim Dios paady jotcuje nnaanaanim ma Dios ycötujctac, mina anajty xyajcomidouhuim ajt nbocy. Com tú'ciy iich ajt nyajpaatim ya naaxhuiñ, tim jadu'n nej yi' Jesucristo. ¹⁸Co nmijpidaacim Dios, huin'it ca' ajt nmidzigüiyim nmidzo'yduunim. Peni yajxon nmijpidaacim Dios, huin'it jëbi tzigüñ nyajqeeecim. Yi' jäy ajcxy huidibi tzigüiyb etz tzo'y dum, ca' ajcxy Dios mijpidägy yajxon.

¹⁹Com Dios jayjip ti xychoj cim ti xyjihuiiyim, paady ycixp tzoc ajt naychoj cim nayjihuiiyim nidüg nidüg etz nañ nmijpidaacim Dios. ²⁰Yi' jäy ajcxy pinjaty jadu'n minamb co mijpidaaccixy Dios, e ca' ymigüg tzogaangixy ixaangixy, hue' je' ajcxy aniidaacp. Com peni ca' jajtciy nej tzojccixipy jihuihuüyigixipy yi' ymigügtijc huidibi ajcxy icy'ajtpy, ca' ajcxy jadip nej mijpidaaccixipy Dios huidibi ca' icy'ajtigixy. ²¹E Dios iich ajt xyñajtz'ane'miüyim co pin Dios mibijcp mijpidacp, huen nañ jadu'n ymigügtijc tzocy jihuiy.

Yi pin huidibi ca' ixañ midohuañ Cristo y'ayuc

5 Tüg'óciy jäy huidibi mibijccixp co Jesús je' je' je Cristo huidibi

Dios yquejx ya naaxhuiñ, Dios ajcxy y'ung'ajtip. Tüg'óciy jäy huidibi mibijccixp mijpidaaccixp Dios Teedy, nañ jadu'n huen tzojccixy yjihuiygixy je' ajcxy huidibi Dios y'ung'ajtip. ²Co ndzojcm njihuiyim huidibi Dios y'ung'ajtip, je' jada je' je ixpejt co nañ jadu'n jëbi nmijpidaacim Dios etz jëbi nguyduunim nej xyñajtz'ane'miiyim. ³Co nmijpidaacim Dios, huin'it nguyduunim jadu'n nej Dios xyñajtz'ane'miiyim e yi' y'ayuc ca' ooy chipity co nguyduunim. ⁴Com tüg'óciy yi jäy ajcxy huidibi Dios ti y'adigiyii ti yjottigiyii yjihuiñ ymic'ajt, ymihuindinaayb ajcxy yi jibic-huinmañ ya naaxhuiñ. Co nmibijcm Dios, huin'it jëbi mihuindinaayim yi jibic-huinmañ ya naaxhuiñ. ⁵Yi jäy ajcxy pinjaty mibijcp co Jesús Dios je' y'ung, yi' ajcxy mihuindinaayb yi jibic huinmañ ya naaxhuiñ.

Je ayuc huidibi nidiy'ajt yi Dios y'ung

⁶Yi Jesucristo je' je' huidibi miin ya naaxhuiñ, je' je' huidibi niibejt etz ñi'py teemy gujy co y'o'cy miid jäy ajcxy ypocy ycixpi. Ca' nminaanim jëyi anajty ti ñiibety, hue' nañ jadu'n ti y'ögy miid ajt nbocy ycixpi. ⁷E yi Espiritu Santo yi' tiy'ajt yejcp co Dios Jesús y'ung'adyii, com je Espiritu Santo yi' Dios ytiy'ajt ymiid. ⁸Ji tugügnax huidibi tiy'ajt yejcp co Dios Jesús y'ung'adyii: je Espiritu Santo, je niibejtin, etz Jesús ñi'py co teemy cujy miid iich ajt nbocy ycixpi. E jadu'n nidugiig ñaybátigixy tügenax, e tügenax ytiy'ajt yejccixy. ⁹Mijpidaacim iich ajt jäy y'ayuc co Dios Jesús y'ung'adyii, nãgi copicy co nmijpidaacim Dios ytiy'ajt huidibi ti yecy miid y'ung ycixpi, com jac mic'ajt miid yi' ca'ydi jäy ajcxy. ¹⁰Yi jäy huidibi mijpidaaccixp Dios y'ung, ymi'ijtpy ajcxy je tiy'ajt ma yjot yhuinmañ. Yi jäy ajcxy huidibi ca' mibijccixy mijpidaac-

cixy je Dios y'ayuc ytiy'ajt, hue' ajcxy yajnaxcixy Dios nej aniidägyin co ca' mibijccixy yi Dios ytiy'ajt co y'ung ni-gapxy. ¹¹Jada je' tiy'ajt co Dios ti xy-mooyim ajt n'alma yjugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy nimina. Dios y'ung ca' y'alma ycixipy ytigoyipy nimina, paady yi' ti yaj'oyiy nej jëbi ajt n'alma y'ijtim huinixii huinitempo. ¹²Pinjaty ti mijpidaaccixy Dios y'ung, yi' ajcxy y'alma ca' ycixipy ytigoyipy nimina. Pinjaty ca' mijpidägy Dios y'ung, yi' ajcxy y'alma cixipy ytigoyipy co y'ögipy.

Capxycijxin etz capxhuijin

¹³Jadayaabi ayuc ajcxy nyajni-jayiiygixp ma jada necy jigix jëbi mijpidaaccixipy Dios y'ung, etz jëbi mnejhuiygixy tiydudägy co mjugypijccixipy jadügtecy co anajty ti m'ocixy e ca' ajcxy m'alma ycixipy ytigoyipy.

¹⁴Jada jotcuje'ajtin iich ajt nmiid'ajtim co nmibijctzoohuim Dios jadu'n nej Jesucristo xyñajtz'ane'miiyim, yi' iich ajt jëbi xymidouhuim. ¹⁵Miid co nnejhuiyim co yi' ajt xymidouhuim ma tijaty Dios nyajmibijctzouhuim, paady ycixp nejhuiyim co nmiid'ajtim tijaty anajty ti nyajmibijctzou.

¹⁶Co pinjaty icy co ymigüg ypocytuñ huidibi huaad jëbi Dios meecxy, huen mibijctzooyi Dios miid yi' ycixpi, e Dios yajtzinähuiiyb pen ca' anajty ooy ymijpocyity je tiibi anajty tuñ. Com ji tüg mijpocy huidibi Dios ca' huinmecxy. Pen ti mijpocytuñ ca' huaad Dios ocjacmibijctzooni com ca' yi' y'oc-huinmecxaani. ¹⁷Tüg'óciy jibic-huinmañ huidibi jäy ytumyb, pocy yi', per ji jibic-huinmañ huidibi jäy ytumyb, huidi jëbi Dios huinmecxy e ca' y'alma ytigoyip.

¹⁸Nejhuiyim co tüg'óciy pinjaty Dios ti ymöyii jemybi jot huinmañ, ca' yi' y'ocpocytuni. Yi Dios y'ung, huidibi

ti ymóoyigixy jemybi jot huinma'ñ, cuend'ajtip yi' ajcxy, ca'ydí je mujcu' xyajhuinma'ñydidigóoyigixy.

¹⁹Nejhuiiyim iich ajt co Dios jadu'n xy'ane'mim njot nhuinma'ñ etz nejhuiiyim co tüg'óciy jacjadyii naaxhuiñjáy huidibi ca' mijpidaaccixy Dios, je mujcu' jadu'n yjot yhuinma'ñ y'ane'mip ajcxy.

²⁰E nejhuiiyim co yi' Dios y'ung ya y'oy naaxhuiñ e ti xyajnejhuiiyim yi' y'ayuc ytiy'ajt, jigix jébi nejhuiiyim

huinjihuiiyim yajxon je Dios janchypi tudägypi. Nmi'ijtim ma iich ajt ndzinaayin je janchypi je tudägypi je Dios y'ung je Jesucristo. Jada jédu'n je tiydudägypi Dios, etz je Dios yjugy'ajtin caminaabi ycacixy ycatigoy. ²¹Miich ajcxy migügtijc huidibi ooy ndzocy njihuiyich jadu'n nej ixypy ngi'm'ung ngi'm'anäcich, ca' nigoo mdzachDios'ájtigixy tijaty huidibi ca' ni ti mic'ajt miidity, jadu'n nej Dios Teedy tzajpjotypi ymic'ajt miidity.

2 SAN JUAN

Yi Mimetzpi Necy Huidibi San Juan Yajniguejx Tüg Mibijcpi Töxyjäybi

1 Hich Juan huidibi nigohuajc'ajt Dios yjäy. Nyajniguejxpich miich töxyjäy jada necy, miich Dios xyjäy'ajtp, e ti mmijpidägy Jesucristo. Nañ nyajniguejxpich jada necy tüg'óciy miich m'ung m'anäc ajcxy. Ooy ndzocy njihuüiyich miich ajcxy. Ca' nminaanim iich naydügpajc ndzocyp njihuüiybich miich ajcxy, nañ jadu'n tüg'óciy jäy ajcxy, huidibi huinjihuüiygixp Dios ytiy'ajt, xychojccixp xyjihüiygixp ajcxy. ²Hich miich ajcxy ndzocjixyp njihuüiygixyp com Dios ytiy'ajt yajpatp ma iich ajt njot nhuinma'n, etz yi' ijtp huinixii ma iich ajt. ³Huen Dios Teedy etz iich ajt nHuindzin Jesucristo, yi Dios y'ung oy'ajt may'ajt tuñ miid miich ajcxy, huen xypa'ayoogixy huen xyajjotcugiiygixy miid co mguydungixy yi' ytiy'ajt etz mnaychójcigixy mnayjihüüiyigixy miñ xyipy.

⁴Ti nminaybadyiijich nijëjity miich m'ung m'anäc, e ooy njotcugiiyich miid co tiydudägy ajcxy payöyi Dios ytiy'ajt, jadu'n nej Dios Teedy ajt ti xyña-jtz'ane'miiyim. ⁵Cham njacnimäyich miich ajcxy co jëbi ajcxy mnaychójcigixy mnayjihüüiyigixy miñ xyipy. Ca' nminaanim huinjemy jada tiy'ajt huidibi cham nyajnijayiiygixipy. Je' jada je ayuc huidibi oga'n'aty ti nbaatim co ti nmibijcim Jesucristo. ⁶Co ndzocim njihuüiyim nmigügtjic, jada je' tiy'ajt co nguyduunim nej Dios ajt ti xyajna-jtz'ane'miiyim. Jada huidibi Dios ti xya-jnajtz'ane'miiyim huidibi miich ajcxy ti mbaatcixy, co oga'n ti mmibijccixy Jesucristo, copicy co ajcxy mnaychójcigixipy mnayjihüüiyigixipy.

Yi jäy ajcxy huidibi aniidaaccixp

⁷Com ji mayjäy ya naaxhuiñ huidibi huin'iimb yi jäy ajcxy. Yi' ajcxy ti puhuäctüdy mibijcpidijc, yaj'ixpijcp ajcxy co Jesucristo ca' ñayguëxici ya naaxhuiñ miid ñinëcx. Jadayaabi jäy ajcxy yhuin'iimyb yhueñypinity etz Jesucristo ymidzip'ajtp ajcxy. ⁸Naygüendi'ájtigix ci'm. Ix mgamijpidaaccixy yi' ajcxy y'ayuc. Co ajcxy myajhuin'ingixipy, huin'it anajty myajtigoogyixy je oy'ajt huidibi mbadaangixyp ma Cristo. Co mguydungixipy Jesucristo ytiy'ajt, huin'it mbaatcixipy tüg oy'ajt ca'pxypi jiiyby tzajpjoty.

⁹Tüg'óciy jäy huidibi ca' cuydungixy je Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt, ca' ajcxy miidity Dios ytiy'ajt ma ajcxy yjot yhuinma'n. Je jäy ajcxy huidibi cuydundiib je Cristo y'ayuc ytiy'ajt, ymiid ajcxy Dios Teedy etz je y'ung ytiy'ajt ma ajcxy yjot yhuinma'n. ¹⁰Peni ji pinjaty ñicxy ma miich ajcxy huidibi yaj'ixpijcp huidibi ca' ytiy'ajtity, ca' ajcxy mgöbiguipy ma mdijcin, e ni ca' ajcxy mjijp'ixiñhiipy. ¹¹Com Dios yjäy pinjaty anajty jijp'ixiñyb je jäy ajcxy huidibi yaj'ixpijcp huidibi ca' ytiy'ajtity, hue' je' tundigooyb ma Dios ytiy'ajt. Hue' je' anajty paady jadu'n nej jihuüy ti jijp-tigiinyiñ ajcxy je huingbi xpijcin huidibi ca' ytiy'ajtity.

Capxycíjxin

¹²Oy iich ooy mij may miich ajcxy njamiidmiydägaangixy per ca' miich ajcxy jadu'n nijayihuaangixy necy'am. Hue' janchtiy njijp'ixyich co ci'm nninicxaangixy jim, e nmiid miydägaangixy au'am jigix ajcxy ooy jotcujc mnayjihüüiyigixipy.

¹³Je mdzi' y'ung ajcxy huidibi ya yajpatcixp xyajniguejxp ycapxpcxin, je huidi ajcxy Dios nañ jadu'n ti

yhuin'íjxigixy. Jadu'n ngapxycíxyich
míid miich. Amén.

3 SAN JUAN

*Yi Necy Huidibi San
Juan Yajniguejx Gayo*

1 Señor Gayo:

Nguejxypich capxocxin ma miich. Hich miich nyajniguejxyp jada necy. Nnigohuajc'ajtypich ma je mibijcpidijc. Ooy ndzocy njihuüyich miich.

²Miich migüg, ooy nmigüg'adyii. Dios nmibijctzooybich miid miich ycixpi, huen agujc jotcujc mdzinähuipy etz mmic'idipy m'oy'idipy. Nejhuüyibich co oy m'ity ma Dios. ³Com oy ti njotcugiyich co je mibijcpidijc ajcxy ymiiñ ya huidibi jim tsoon ma miich ajcxy, e yi' ajcxy xytiy'ajtmoooyich jadu'n nej tiydudägy mdzinäy e nañ jadu'n nej yajxon mguyduni Dios ytiy'ajt. ⁴Ooy njotcújcidyich jac niigi co tiy'ajt nbaadyich jadu'n nej nmigügtijcich cuydungixy Dios ytiy'ajt.

⁵Miich migüg huidibi ooy ndzocy njihuüyich, ooy njäygidägyich co oyjäy'ajtin mduñ miid je migügtijc. Niigi oy co oyjäy'ajtin mduñ miid je migügtijc huidibi ca' m'ixy'adyii. ⁶Yi mibijcpidijc, huidibi ti chooñ ma miich ajcxy, ti tiy'ajt yejccixy ma je mibijcpidijc ya jadu'n nej miich oyjäy'ajtin mdzachtuñ. Ooy oy mduñ co mmöy yi migügtijc yi ytü'amgixpi e mguejxnaxy yajxon jadu'n nej Dios jäygidägy. ⁷Yi jadu'mbi jäy huidibi mguejxnajxyp anajty hue' Dios y'ayuc ycixpi yhuidity, e ca' yi' ajcxy ti pijctzoy ma je jäy ajcxy huidibi ca' Dios ytiy'ajt nejhuüyi. ⁸Copicy nbubejtim ajcxy je mibijcpidijc ajcxy huidibi Dios y'ayuc ycixpi yhuidijtcixy. Co jadu'n nbubejtim, chi jadu'n paady nej jihuiy tú'ciy nduunim miid yi' ajcxy ma Dios y'ayuc capxhuäcxii.

Je Diótfrefes yjibic-huinma'ñ

⁹Ti nnijayiyich jayhuin je mibijcpidijc huidibi nayyöymújcigixp jim. Jim yajpaady tüg jäy huidi xii Diótfrefes huidibi ca' cöbiga'ñich n'ayucich etz ngötújcinich. Amij agix jada jäy chachñayjihuiyüi, yi' ci'm tzach'ane'mam ma miich ajcxy. ¹⁰Paady ycixp co nnicxibich jim ma miich ajcxy nyajnimähuamy ajcxy tüg'ócüy yi jibic-huinma'ñ huidibi Diótfrefes ytumyb, jadu'n nej jibic xyñigapxy xyñi'ojyich etz jadu'n nej anii yaj'ixpicy. E nañ ni yi' ca' mmiidity jotcujc'ajtin jadu'n nej chach'idich. Niigi ytundigoy co ca' yajjättäga'ñ ajt nmigügtijc huidibi Dios miid ycixpi yhuidity. E co hich ajt nmigüg pinjaty yajjättäga'ñ, chi yi' capxaducy e yajpidzimy je mibijcp hidibi jäy yajjättäc, e ca' je' cöbiga'ñ ma miich mnayyöymujctac.

¹¹Miich hermano, huidibi ooy ndzocy njihuüyich, ca' mguydunipy jada jibic-huinma'ñ. Cuydun janchtiy yi oybi huinma'ñ. Yi jäy ajcxy huidibi oybi tungixp, yi' ajcxy ymiid Dios ytiy'ajt ma yjot yhuinma'ñ. Yi jäy ajcxy huidibi jibic tungixp, ca' yi' ajcxy Dios ytiy'ajt nejhuüyi.

Je Demetrio tüg y'ijxpejt oybi

¹²Yi jäy, huidibi yxii Demetrio, tüg'ócüy jäy ajcxy yminaangixy co ooy y'oyjäyity, e janch yajpaady ma Dios ytiy'ajt. Hich nañ jadu'n nminañich co ooy y'oyjäyity yi Demetrio, e miich mnejhuüyib co hich ajt ndiy'ajt janch janch yi'.

Capxycújxin

¹³Ooy hich anajty miich mijcajee ayuc njayajmiidmiydäga'ñ. Per ca' nijayihua'ñ necy'am. ¹⁴Hue' janchtiy njijp'ixyich co nnicxa'ñich tzojc ma miich ajcxy, e nmiiidmiydäga'ñich miich ajcxy ci'm.

¹⁵ Jotcuje'ájtci. Yi mibijcpidije nmigügtijcicich jim nidüg nidüg etz
ajcxy huidibi ya yajpatp yajnaxpy xiibety xiibety. Cham ngapxycíxyich,
ajcxy capxpocxin ma miich ajcxy. Tun Juan je Apóstol.
may'ajt yajnájxigich ngapxpocxin ma

SAN JUDAS

*Yi Necy Huidibi Judas Nijayty Je
Huidibi Dios Ti Huin'ixxigixy*

1 Hich Judas, tumbich ma Jesucristo ytung, Jacobo xy'uch'ajtpich. Nijayiybich miich ajcxy nidüg'óciy huidibi Dios Teedy ti huin'ixxigixy jébi mibijccixy yi' y'ayuc huidibi jébi xyajpocynihuaatzcixy. Nijayiybich miich ajcxy tüg'óciy huidibi Jesucristo ycuend'aty ymiid. ²Huen Dios miich ajcxy mijcajee xypa'ayoogixy etz xyajjotcugiyigixy etz chojccixy xyjihuiyigixy.

Yi' ajcxy huidibi yaj'ixpijcp anii

³Miich ajcxy migügtjic huidibi ooy ndzocyich njihuiyich, miid je nidzoocin ycixpi miid ajt n'alma huidibi miich ajcxy etz iich cham nmiid'ajtm, ooy chachycopicity co nijayihuibich miich ajcxy miid yi mibjcin ajcxy ycixpi, e ngohuaniiyb ajcxy co jébi mic m'ljtcixy ma ajcxy yi mibjcin e ca' m'ixtigihua'ccixy ma yi ayuc tiy'ajt huidibi Dios yejc ma tüg'óciy naaxhuiñjáy. ⁴Naagity jáy ajcxy ti ytiigiyigixy ma miich ajcxy ayüch ameech miid anii. Jecy'ajty Dios tiy'ajt yejcy ma yi' y'ayuc co yi jadu'mbi jáy tigoyam ajcxy y'alma miid ypocy ycixpi. Hue' yi' ajcxy jibic jáy huidibi ca' huindzigiyigixy Dios. Anii daacp yi' ajcxy co yminaangixy co Dios ti xypa'ayoohuim etz ti xyhuinmeecxim ajt nbocy paady ycixpi jébi nduunim huen tiijty huidibi nijot'ajtm. Ca' cöbijccixy je Dios huidibi nHuindzin'ajtm, etz ca' cöbijccixy iich ajt nHuindzin Jesucristo.

⁵Oy miich ajcxy ti mjane-jhuiydaaygixy jada tiy'ajt, per nyajjáymetzcodamy ajcxy jadu'n

nej Dios jayijp yajpidzimy jecy'ajty jim Egipto je Israel jáy ajcxy, e jac'axam tzaachytuun miid o'cin je huidibi anajty ajcxy nijejity ca' ymibijccixy. ⁶Je ángeles huidibi ajcxy ca' yhui'my ma Dios ytung huidibi ajcxy capxycömidodacy Dios, y'ixmajtztay ajcxy y'it chinaydac. Dios je' cham miid'ajtp ajcxy ahuing. Mach ajcxy y'ity agoodztuuby huinixii huinitiempo ixti cooni je mij xii anajty Dios ti yajhuaad'aty, mina anajty tiyduna'n naaxhuiñjáy ajcxy miid ypocy ycixpi. ⁷Jadu'n nej Sodoma etz Gomorra etz jacjadyii mij cajp huinduy agonbi ytundigoyday ajcxy ma jejimbi cajp ycuudungixyp ñinicx chojcin, naygyejei ajcxy ma je jibic-huinma'n. Yëdyjctjic ytundigooygixy miid huingbi yëdyjic. Je' jadu'n huim'ixxpejt ma tüg'óciy jáy co je tzaachypi ajcxy paatcixy.

⁸Jim yajpaady ma miich ajcxy jáy huidibi nejhuiyb co Dios jecy'ajty tzaachytuun ángeles ajcxy etz cajp jáy huidibi ajcxy tundigooy. Yi' ajcxy chinaayin jadu'n yi' nej tüg cumäy. Yajjibicciyigixy je ñinicx miid pocytonii. Jijpcogapxiyigixy je Dios ycotujcin, nigapxcixy ni'ojiiyigixy je huidibi ajcxy Dios mooyip mij'ajtm. ⁹Je arcángel, Miguel, je ángel huidibi mij'ane'min miid, co anajty ychiptuñ miid je mujcu', yajcapxyoongixy yaj'ayucyoongixy je Moisés ñinicx, ca'p je' miid'ajty huinma'n nicxy yajpocycäy je mujcu' miid nay'ojii. Jëyi janch co nimay: "Yi Huindzin Dios miich xy'ix'ojip."
¹⁰Per jada jáy ajcxy jibic ooy nigapxcixy huidibi ca' nejhuiyigixy. Tügiyb ajcxy yhuinma'n miid iyujc animal yhuinma'n, etz iyujc animal ca' ajcxy miidty huinma'n tiydudägyi. Ci'm jada jáy ajcxy ñayyajhuinma'nydigóoyigixy, e jadu'n ajcxy y'alma yajtigoyaangixy.

¹¹Ypadamyb ajcxy tzaachypi mijcajee miid pocy ycixpi com je' yi' ajcxy

ypadumyb nej Caïn y'idiich. Miid co meen' tzach'adzojccixy, paady n̄iidoogygixy yt̄iidoogygixy jadu'n nej Balaam n̄iidoogy y't̄iidoogy jecy'ajty, e jadu'n ajcxy y'ayoogixy jadu'n nej Coré, co y'o'cy co yacapxymidohuañ anajty co Moisés oy y'ayucijpcogapxiyi. ¹² Yi jadu'mbi jäy tzo'ydu'n yejcp ma miich ajcxy co mgaaygixy m'uuccixy t̄üg mucy miid y' ajcxy, e jadu'n i'xpejt yejccixy co m'naychójcigixy. Caaygixp uuccixp t̄üg mucy miid miich ajcxy agujc jotcujc per ni ca' ajcxy miidity huindzigi'n miid ymigügtijc. Jadu'n ajcxy nipaady nej cöbixycuend'ajtpi huidibi ci'm ñaygüend'ajtigixyp, e ca' tungixy cuendi je cöbixy. Jadu'n ajcxy nej joc huidibi ca'pi n̄i miidity, huidibi je poj yajhuidijtip. Jadu'n ajcxy nej quipy huidibi ca' ytiim'aty mina yjapadyi, jayijp y'ocniicxy, e chi jada ytiich, e ytimypid̄igy miid n̄idictz. ¹³ Yi' ajcxy ytundigoyi ooy cho'ydu'n yecy, tim jadu'n nipaady nej je mejy y'oob̄igy co ypid̄igy. Jadu'n ajcxy nipaady nej madza' huidibi ytu' ti yajtigach. Hue' y'ijtcixy pocypa'tci'py huinixii huinitempo, mij'agootztuuyb y'idipy ajcxy.

¹⁴⁻¹⁵ Nañ jadu'n Enoc, je mihuixtu-jcpi co anajty Adán ti yjayijp'aty, ymi-nañ co Dios yhuinma'n̄ymooyi miid jada ycixpi, e ymiñañ: "N'ijxich je Huindzin Dios co anajty ymiñ miid janch canaag mil je huidibi ajcxy tudä-gyity etz huätzip. Co anajty tiydunañ ajcxy t̄üg'óc̄iy naaxhuiñjyäj miid ypocy ycixpi, chi yajpocycähuañ je jibic jäy-dijc ajcxy jadu'n nej ajcxy ti ytundi-googygixy miid yjibicjäy'ajt etz miid jibic ayuc tiibi miid nigapxcixy ni'o'j̄iygixy Dios." ¹⁶ Jada jibic jäydijc ca' ajcxy ni ti mijotcujc'ajtcixy, ooy nigapxcixy ni'o'j̄iygixy ymigügtijc. Jëyi ajcxy yci'm jotcujc'ajt ixtaaygixy. Ycapxcixy amij

agix. Ooy oy nigapxcixy nijëjty jäy miid co ti oybi padaangixy ma je' ajcxy.

Judas capxhuijp je' ymigügtijc ajcxy

¹⁷ Per miich ajcxy migügtijc huidibi iich ooy ndzocy, jäymejtcix je ayuc huidibi jécyp ti najtzcaxiiygixy je Huindzin Jesucristo y'apóstoles ajcxy. ¹⁸ Je apóstoles miich ajcxy xyñimay: "Ma anajty xii tiempo ycixaani, j'adip jäy ajcxy huidibi nixigipy yajxigipy huidibi Dios yje'ajtpy, e chináaygixipy jadu'n nej yi' ajcxy ci'm tzachnijot'ajtcixy jibic-huinma'ñ." ¹⁹ Je' ajcxy yajnaybijc-huäcxiiib mibijcpidijc co ca' ajcxy miidity je Dios yjihui'n ymic'ajt.

²⁰ Per miich ajcxy migügtijc huidibi ooy ndzocyich njihuüyich, ijtcix miich ajcxy tudägy ma yi mmibijcin. Jäymejtcix mibijctzoogix Dios miid je Espiritu Santo ypubejtin. ²¹ Naygüend'ajtigix jigix jëbi Dios xychojccixy xyjihuiiygixy ajcxy, e ahuijxcix je xii mina anajty iich ajt nHuindzin Jesucristo xymöhuaanim je jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy ni mina miid co ti xypa'ayoohuim.

²² Capxjotcidaaccix pinjaty ca' ti mijpidägy janchypidägy. ²³ Yajmiid-miydaaccix jacjadyi migügtijc jigix ajcxy jëb paatcixy nañ jadu'n n̄dzocin miid ajcxy y'alma. Jadu'n anajty paady nej jihuiy myajpidzimgixy j̄ijnjoty. Yajtungix pa'ayo'n miid jacpinjaty pocytumbi. Naygüend'ajtigix ma yi' ajcxy ypocytunii, ca' mbocytungixy nañ jadu'n. Jadu'n yi' ajcxy ypocytunii nipaady nej huit huidibi ti yjibicci'y.

Judas capxycixy miid je' ymigügtijc

²⁴⁻²⁵ Je Dios t̄üg pajcpi, je Dios huidibi xyajn̄dzocim ajt n'alma, je huidibi yjajtaayb ñejhuüydaayb, ymiid je' mic'ajt etz cötujcin jëbi miich ajcxy xycuend'adipy jigix ca' mbocycägixipy, etz je' ymiid mic'ajt

jigix jëbi xyajja'tcixy agujc jotcuje ma
Dios yhuinduu, ma yi' yajpaady miid
y'oy'ajtin ymij'ajtin ca' ti mbocymiidity
ajcxy. Yi' paatip je oy'ajtin etz mij'ajtin

etz mic'ajt etz cötujein miid nHuindzin
Jesucristo ycixpi, tiyip etz cham etz
huinixii. Amén. Jadu'n ngapxycíxyich.

EL APOCALIPSIS

O Je Huidibi Dios Yajhuin'ijx San Juan

1 Jayhui'my ity ma jada necy je Jesucristo y'ayuc ytiy'ajt huidibi ca' pin nejuhuıy huinjihuıy jecy'ajty. Dios moy Jesucristo jada tiy'ajt jigix yajni'ixiydähuıpy je Dios ytumbi ajcxy ti anajty tunaanip jadaanip ya naaxhuiñ, e ca' ooy jecy yhuäcxiba'ñ mina ytuna'nyii yjada'nyii. Jesucristo yquejxy jada ayuc tiy'ajt miid tüg ángel ma Juan. E je ángel yajhuin'ijxy Juan jada y'ayuc etz ijxpejt. ²E Juan yecy tiy'ajt janchypı tüg'óciy jadu'n nej anajty ti huin'ixy ti huinmidoy. E Juan ñidiy'ajt'ajtpy jada Dios y'ayuc etz nañ jadu'n nidiy'ajt'aty je ayuc tiy'ajt huidibi Jesucristo yajnejhuııy.

³Janch jotcujc je' pinjaty capxp jada necy etz pinjaty mido'mbiyc jada Dios y'ayuc huidibi Juan nidiy'ajtpy etz ñajtzcapxiıyb. E jotcujc je' pinjaty cuydumb tüg'óciy huidibi jaybety ma jada necy, com je xii je tiempo huingooniñ je' mina ytuna'nyii yjada'nyii.

Juan nijayııy huixtujc'itpi mibıjcpidıyc

⁴Hich Juan nijayııybich yam je mibıjcpidıyc huixtujcpiıypi huidibi yajpatp jim Asia naaxjot. Huen Dios etz je huixtujcpi espíritu huidibi yajpatp ma je' y'ane'mdac may'ajt oy'ajt tunıpy miid miich ajcxy etz xymóoygixıpy jotcujc'ajtin. Dios je' huidibi cham ijtp, je huidibi jecy'ajty ijt, etz je huidibi miinaamb. ⁵Huen Jesucristo may'ajt oy'ajt tunıpy miid miich ajcxy etz xymóoygixıpy jotcujc'ajtin. Jesucristo je huidibi tiydudägy Dios ytiy'ajt yecı, je jayıjpi jäy huidibi ti yjugypıcy jadüg'oc co y'o'cy, je' nigohuajc'ajtp tüg'óciy pinjaty jugypıgıp jadüg'oc co anajty ti y'öccıxy. Jesucristo nigohuajc'ajtp

etz ane'my tüg'óciy reydiyc huidibi ane'mb ya naaxhuiñ. Je Cristo, huidibi xychojcim xyjihuiııym, ti xyñihuaanım miid ñı'py ma je tzaachypı huidibi mihuaad'ajtim miid ajt nbocy ycıxpi. ⁶Jesucristo ti xycötujcmooyım etz ti xytungmooyım miid Dios Teedy, huidi yi' yteedy'ajtpy. Jadu'n iich ajcxy ndung etz ngötujcin nipaady nej je tung etz cötujcin huidibi reydiyc etz teedytiyc ajcxy ymiid. Huen Jesucristo y'idıpy cömay huinixii huinitempo etz huen yi' y'ane'min cötujcin y'idıpy huinixii huinitempo. Jadu'n jada. Amén.

⁷Cuendtungix iich n'ayuc, ¡Cristo miinaamb jocjoty e tüg'óciy je mayjäy y'ixa'nyii! E y'ixamyb je' ajcxy huidıjaty Cristo yaj'ayoo yajtzaachypıyc. Tüg'óciy naaxhuiñyäjy yjihuihua'ñ yäxa'ñ ytaja'ñ ymaya'ñ miid je'ycıxpi. Jadu'n jada. Amén.

⁸Jadu'n je mijpi Dios huidibi tüg'óciy mic'ajt miid ymina'ñ:

—Hich je' huidibi yajtzondacp je naaxhuiñybi, je tzajp etz je huidibi jacogixııyb. Jadu'n iich nej letra A huidibi yajzondacp je alfabeto etz je letra Z huidibi cogixııyb ma je alfabeto. Hich je' huidibi cham'ijtp, etz huidibi jecy'ajtpy ijt etz huidibi miinaamb.

Juan ijxy yi Cristo oybi ymıjıty

⁹Hich Juan, miich ajcxy mmıgüg, quıpxyi miid miich ajcxy nminaxy nyajnaıxyıch ayo'n tzaachypı. Quıpxyi miid miich ajcxy ndzinäyıch ma Dios y'ane'my. Etz quıpxyi miid miich ajcxy nyajtuñıch je mecxtujcin ma ndzinaayın huidibi Jesucristo ti xymooyım. Jim iich anajty mach n'ityıch ma je naax huidibi mejy agujc, huidibi xii Patmos, miid Dios y'ayuc ytiy'ajt ycıxpi, je ayuc tiy'ajt huidibi Jesucristo xyajnejhuııym. ¹⁰Jadu'n tügtecy ti njatyıch, hue' anajty tüg domingo xii co iich Dios n'ojadajtyıch, e Dios yjihui'ñ

ymic'ajt ti anajty xymimadactayich njot nhuinma'ñich. Chi nmidooyich jixci'py'amy tüg huidibi mic capx, jadu'n yi' ycapxin nmidooyich nej tüg trompeta yxüxy. ¹¹ Chi je huidibi xymigapxpich anajty yminañ:

—Hich je' huidibi yajtzondacp etz je huidibi yajcogixiib tüg'óciy tijaty ya naaxhuiñybi etz tzajpjoty. Jadu'n iich nej je letra A huidibi yajtzondacp je alfabeto etz je letra Z huidibi yajcogixiib je alfabeto. Cojaay miich ma tüg libro huidibi mhuin'ijxyp, e quex je necy jim Asia naaxjot ma je huixtuc picyp mibijcpidijc ma je huixtucpí cajp: Efeso, Esmirna, Pérgamo, Teatira, Sardis, Filadelfia etz Laodicea.

¹² Chi n'ijxhuimbityich n'ixa'ñich pin iich anajty xymigapxpich. Co nnayji'ijxich, huin'it nhuin'ijxyich huixtuc candelero ac tim oori. ¹³ E cujc'amy ma je huixtucp candelero nhuin'ijxyich tim jadu'n nej je jäy huidibi tzoon tzajpjoty (je Cristo), yxoxyity miid tüg huit yjädy anajty mabaad ytecy, e yhuiniñty ma ycaach miid tüg oorihuin. ¹⁴ Yi' ycohuajc etz ycohuay janch poob, jadu'n nej lana huidibi janch poob, jadu'n nej nieve ypoobity, e je yhuin jadu'n nej jiiñye'n.

¹⁵ Je' ytecy tim jadu'n nej latón huidibi janch oy, nej jihuiy jijnjoty ornojoty yam ypidzimy. E je ymiydaacin janch mic, tim jadu'n nej canaag mijñi y'a'ich y'agimimy. ¹⁶ E ymiid anajty ma a'oygi' huixtuc madza'. E ypidzimy ma y'ahuac tüg espada mejtz'adu'm'amy yjjpity. E yhuiniñyjjp jadu'n anajty nej xi janch mic y'añ.

¹⁷ Co je' nhuin'ijxyich, chi janch ögy oy ngidägyich ma ytecy ymijc, chi xycinix-ajyich miid y'a'oygi', chi xyñimaayich:

—Ca' mdzigäy; iich je' huidibi jayijp'ajtp ya naaxhuiñ etz tzajpjoty etz iich je' je huidibi cogixihuamb. ¹⁸ Jugy'ajtpich; ti n'ögyich, e ti

njugypicyich jadüg'oc, e jugy'adipich huinixi huiniñtiempo. Nmiidich mic'ajt jigix ane'mibich yi o'cin etz je it ma je öcpi ajcxy y'alma ity. Jadu'n nipaady nej jihuiy nmiididyich je öcpi it ahuaazti. ¹⁹ Cojay cham tijaty mhuin'ijxpy mhuinmidooyb, jadu'n nej huidibi tunaanip jadaanip jadachambi xiñ tiempo, etz huidibi tunaanip jadaanip jacjiñi. ²⁰ E jadu'n yhuimbizimy je tiy'ajt janchypí huidibi ca' pin nejhuüy maabi je huixtucpí madza' tiibi mhuin'ixy ma iich n'a'oygi', etz je huixtucpí oricandelero. Je huixtucpí madza', je' je' je ángeles ajcxy huidibi cogapxy'ajtp miid Dios ycixpi ma je huixtucpícyipi mibijcpidijc. E je huixtucpí candelero huidibi ti m'ixy, je' yi' je huixtucpícyipi mibijcpidijc.

Je ayuc huidi yajmoy yi mibijcpidijc jim Efeso

2 Nijayi' miich je ángel huidibi cogapxy'ajtp jim ma je huidibi ajcxy mibijcp jim Efeso: “Nima' ajcxy co jadu'n yminañ je huidibi huixtuc madza' miid ma y'a'oygi', je huidibi jim yajpatp agujc'amy ma je huixtucpí candelero, je' jadu'n minamb: ² Hich nejhuüybich tüg'óciy ti miich ajcxy mdumyb, jadu'n nej mictägy mdungixy ma Dios ytung, etz jadu'n nej mmimecxtucpícyipi migügtijc. Nejhuüybich co ca' m'ocmimecxtugaani ajcxy jibicjäydijc, e ti m'ijxmajtzcixy je ajcxy huidibi naydijp co Cristo ti huin'ijxigixy, per ca' je' ajcxy ytudägyity, e miich ajcxy ti mnejhuüy co ajcxy ooy y'aniidaaccixy. ³ Nejhuüybich co ooy ayo'n mij miich ajcxy mminajxcixy myajnajxcixy miid iich ycixp, etz ooy mij mecxtucpí ajcxy myajtungixy, etz ooy janch mic mdungixy miid iich ycixp, e ca' ti mmidzjipigixy iich ndung. ⁴ Per nejhuüybich ma miich

ajcxy mdundigoy. Ca' miich ajcxy xyajmij'atyich mijcajee, jadu'n nej anajty xyajmij'atyich ajcxy mijcajee co oga'n ajcxy mibijcy. ⁵Miid jada ycixpi jäymetz miich ajcxy ma oy m'agänajcixy. Jothuimbijtcix, e tungix nej anajty m'octungixp co oga'n ajcxy mmibijcy. Pen ca' ajcxy jadu'n mdungixy, chi tzojc nfcxibich ma miich ajcxy, chi huingbi nbidägybyich ma miich ajcxy xyjapaady, tim jadu'n nipaady nej jihuïy nbicyich yi mgandelero. Jadu'n ndunipyich pen ca' anajty mjothuimbity ajcxy. ⁶Per njäygidaacypich jadu'n nej miich ajcxy m'ijxtigoydaaygixy mjäydgoydaaygixy je jibicjäydijc ajcxy yhuinma'n. Nej je nicolaítas ajcxy ytungixy, miich ajcxy ca' mjäygidaaccixy e nañ jadu'n iich ca' njäygidägyich. ⁷Pinjaty ytädzac miid huen amidoo'ity nej je Espíritu Santo ymina'n ma je mibijcpidijc huidibi yajpatp xi ya. Pinjaty madacp ma ymibijcin, iich yi' nmöhuipy tzinaayin jugy'ajtín ma Dios y'ane'my, jaydéb jotcujc chinähuipy ma Dios y'it, jadu'n nipaady nej jihuïy ajcxy jüicxy je quipytiim ma Dios y'it huidibi jugy'ajtín vejcp.”

Je ayuc huidi yajmoy yi mibijcpidijc ajcxy jim Esmirna

⁸Nijayi' je ángel, je cogapxy'ajtpi huidibi yajpatp ma je mibijcpidijc jim Esmirna: “Jadu'n ymina'n je huidibi yajtzondac je naaxhuïnybi etz tzajp etz huidibi cogixihuip, je huidibi o'c e yjugy'aty jadüg'oc: ⁹ñich nejhuiybich tüg'óciy ti miich ajcxy mdumyb. N'ijxcajpyich nnejhuïybich je m'ayo'n mjotmay ajcxy, jadu'n nej ti myaj'ixhuidijtcixy ti myajpahuidijtcixy. Nejhuiybich co ayooob jäy miich ajcxy, per miid miich ajcxy Dios y'oy'ajtín, e jadu'n nipaady miich ajcxy nej comeenydijc. Nejhuiybich co

nijējity jäy miich ajcxy xyñigapxyp xyñi'ojiiyb. Ñaydijyii ajcxy co yjudíojäyity, e ca' yjanchity. Hue' ajcxy miid y'ijtcixy je mujcu'. ¹⁰Ca' ni ti mdzigy miich ajcxy nej mjadaangixy m'ayoohuaangixy. Yi mujcu' miich ajcxy nijējity xyajpujxtijccähuamb, m'ocyaj'ijxmadzangixy pen janch miich ajcxy nidüg'óciy myajpatcixy ma Dios. Jadu'nyi miich ajcxy m'ayohuipy majc xii. Ijtcix tudägy mabaad ajcxy m'óccixy. E iich miich ajcxy je jugy'ajtín huinxiibi nmöhuipy jadu'n nej premio co ti mmadaaccixy ma mmibijcin. ¹¹Pinjaty miid ytädzac, huen mido'mbijccixy nej je Espíritu Santo nimäy je pinjaty mibijcp Dios. Pinjaty mimadacp cuyduñ Dios y'ayuc yti'y'ajt, ca' je' y'alma ayoohuipy ayoodactuuyb, ca' y'öga'n mimejtz'ocpi.”

Je ayuc huidi yajmoy yi mibijcpidijc jim Pérgamo

¹²Nijayi' je ángel huidibi cogapxy'ajtp jim ma je mibijcpidijc ajcxy jim Pérgamo: “Nijayi' je ayuc co jadu'n ymina'n je huidibi y'espada miid mejtz'adu'm'amyb yjijpity: ¹³ñich nejhuiydaaybich jadu'n nej miich ajcxy mdzinaaygix mjogy'ajtcix. Nejhuiybich co miich ajcxy mdzinaaygixy mjogy'ajtcixy ma tüg cajp ma je mujcu' y'ane'my. Per mi'ijtyñi je nxiiijich, e ca' m'ixmach je mmibijcin ma iich. Ni mga'ixmajch je mmibijcin je huin'it xii co Antipas yaj'o'ci jim ma miich ajcxy, tüg iich nmigüg, je tudägypi testigo, jim je' y'o'cy ma mujcu' chinäy. ¹⁴Nmiidich tigati huidibi ca' n'oy'ixyich ma miich ajcxy huidibi mdumyb ajcxy jim Pérgamo. Nijējity miich ajcxy ca' m'ixmadza'n je Balaam y'ixpijcin, je huidibi yaj'ixpijc jecy'ajty co huen jüicxixy je huidibi anajty tzaadzech quipychech ti yajhuindzigiigixy. E nañ jadu'n yaj'ixpic co huen tundigooygixy

miid huingbi töxyjäy. ¹⁵Nañ jadu'n miich ajcxy mmiidity nije' jäy huidibi ajcxy ca' ixmadzaangixy nicolaítas y'ixpijcin, je ixpijcin huidibi iich ca' ndim'ixa'ñich. ¹⁶Paady jothuimbijtcixy miich ajcxy, yajtigajtzn ajcxy mjot mhuinma'ñ. Pen ca' jadu'n mdunipy, nıxcı́bich jim tzojc ma miich ajcxy. Chi jada' ndziptunıpyich miid yi' ajcxy huidibi midundigooyb iich ngötujcin huidibi ngaxpıch. İich n'ayuc jadu'n nıpaady nej espada. ¹⁷Pin ytädzac miid, huen mido'mbicy je ayuc huidibi je Espı́ritu Santo ñıgapxyp ma je huidibi ajcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt mıbijcip. Pin jada tiydudägy mimadac cuyduunni Dios ytiy'ajt, iich yi' nmöhuıpy oy'ajtin huidibi Dios yjé'ajtpy. Jada oy'ajt jadu'n nıpaady nej maná huidibi yüch ijtp ma Dios chinaydac. Nañ jadu'n iich yi' nmöhuıbich tüg pi'cpoobtzaa, e ma je poobtzaa jim yjaayıty tüg xii jemybi huidibi ca' ni pin ijxcabıpy, jeyi janchtiy ijxcabıj je xii pin anajty cöbijcp je tzaa."

Je ayuc huıdi yajmoy yi mıbijcpıdıjc jim Tiatira

¹⁸Nıjayı' je ángel huidibi cogapxy'ajtp ma je mıbijcpıdıjc jim Tiatira: "Nıma' ajcxy, jadu'n je Dios y'ung ymına'ñ, je huidibi yhuın miid jadu'n nej jihuiy jiiınye'n, e ytecy jadu'n miidity nej bronze tiibi ytoyhuäch ma jiiın: ¹⁹Jadu'n yi' ymına'ñ: Nejhuııybıch tüg'óciy ti ajcxy mdumyb. Nejhuııybıch jadu'n nej miich ajcxy mijcajee myajmıj'ajtcixy Dios etz mdzojccixy mjıhuııygıxy ymıgügtıjc; jadu'n nej mmıbijccixy mmıjıpıdaaccixy Dios y'ayuc ytiy'ajt; jadu'n nej mıctägy mdungıxy ma Dios ytung; etz jadu'n nej myajtungıxy mecxtujcin ma mdzınaayın; etz nejhuııybıch co cham ñıgi mdungıxy ma Dios ytung, ca'ydı jadu'n ajcxy nej myajtzondacy. ²⁰Ji tüg huidibi

miich ajcxy mdumyb huıdıbi iich ca' n'oy'ixyıch. Mdzachmımecxtujccixy yi töxyjäy Jezabel huıdıbi naydıjıj co ycapxyp Dios y'ayuc e ca' yjanchıty. Je' yajñıdıgooyb yajtıdıgooyb iich ndumbı miid anıı. Jadu'n je' ymına'ñ co jébi huingbi töxyjäy mıgapxtıgooygıxy e co jébi caaygıxy jııxcıxy je huıdıbi ajcxy yajhuındzıgiıyb quıpychech tzaadzech. ²¹Tı iich je Jezabel nmöy tiempo co ixıpy jothuımbıty, per yi' ca' ixmadza'ñ yjıbic-huinma'ñ. ²²Jadachambı nyajcähua'ñıch je Jezabel cıjx'am miid pa'm, e jadu'n ajcxy nmöhua'ñıch ayo'n je yéıdıjc ajcxy huıdıbi miid chachtundıgoy. Jadu'n ndunıpyıch pen ca' ajcxy yjothuımbıjtcixy nej ajcxy chachpadungıxy je jıbic-huinma'ñ huıdıbi je Jezabel ymiid. ²³E nyaj'öctähııbıch tüg'óciy ajcxy pınjaty panıcxp cıxyjot huıııjot je Jezabel y'ixpijcin jıgıx nidüg'óciy je mıbijcpıdıjc ajcxy nejhuııydähıpy co iich je' nejhuııydaayb tüg'óciy jäy ajcxy yjıbic-huinma'ñ. Chi nmöhuıbıch oybi nidüg nidüg jäy pen ti anajty oybi tuñ, o nmöhuıbıch nidüg nidüg jıbicpi pen ti anajty jıbicpi tungıxy. ²⁴Per jacjadyıi miich ajcxy jim Tiatira ca' mbanıxcıxy mbayöygıxy Jezabel y'ixpijcin, e ni ca' mmıjıpıdaaccixy huıdıbi ajcxy ytiıpy mujcu' y'ixpijcin huıdıbi tzip huııjıhuııyb. İich miich ajcxy nımaayb co ca'p iich miich ajcxy huingbi ixpijcin njacmööygıxy. ²⁵Mı'ıjtcixy je Dios ytiy'ajt huıdıbi miich ajcxy miid, ıxtı coonı anajty nhuımbıtyıch. ²⁶Pin madac ma ymıbijcin etz pin cuydumb iich ndıy'ajt mabaad anajty je' y'ögy, iich je' nmöhuıbıch je cötujcin, jaydeb ane'my naaxhuıııyjäy ajcxy. ²⁷İich je' nmöhuıpy je ane'mın cötujcin ma naaxhuıııyjäy huıdıbi Dios Teedy, iich nDeedy, ti xymöyıch. E je' ane'mıpy miid Dios ymıc'ajt. E je' yajhuındıgoydähıpy naaxhuıııyjäy

y'ane'min, tim jadu'n nej jây püy pochutu'tz miid pujxtajc. ²⁸Nañ jadu'n iich je' nmöhuipy iich nmic'ajt huidibi nipaady nej je madza' jayhuixtujc. ²⁹Pin ytádzac miid, pin midoohuamb, huen midoy nej je Espíritu Santo ymina'n ma yi mibijcpidijc nidüg'óciy."

Je ayuc huidi yajmoy yi mibijcpidijc jim Sardis

3 Nijayi' je ángel huidibi cogap'ajtpi ma yi mibijcpidijc ajcxy huidibi yajpatp jim Sardis: "Jadu'n ymina'n je pin miid je huixtujcpi Dios y'espíritu, huidibi miid je huixtujcpi madza': iich nejhuiyb ti mdumyb. Nejhuiybich co cömay ajcxy m'ijtcixy co mmiidity yjugy'ajtin huinixiibi e ca' yjanchity. Jadu'n miich ajcxy nipaady nej öcpi. ²Cuenditungix miich ajcxy yi mmibijcin, com jago jago ajcxy mgayajtgoydäy yi mmibijcin. Jayajmicpijccixy yi mmibijcin huidibi ajcxy mjacmiidity. Ti iich n'ixy co huidibi ajcxy mdumyb ca' yi' yhuádzity ytudägyity ma Dios yhuinduu. ³Jäymejtzcotcixy je Cristo ytiy'ajt je tiibi m'ixpijccixy, je tiibi mmidoogixy. Panicxcix Cristo ytiy'ajt e jothuimbijtcixy ma yi oybi. Pen ca' mgüendtungixy yi mmibijcin, nicxibich ma miich ajcxy jadu'n nej tüg meetzpi, ni mganejhuíhuíyigixipy anajty nnicxyich. ⁴Miich jacmiidni mibijcpi ajcxy jim Sardis huidibi ca'ni ajcxy ymibijcin yajtigoogixy, ca'ni ajcxy ytundigoogixy, tim jadu'n nipaady nej jihuíy ajcxy miidity poob huit huidibi ca' yjibiciy. Yi' ajcxy xymiid'idipich miid huádz jot huádz huinma'n, tim jadu'n nipaady nej ypoob huit ajcxy miidity, com ajcxy ypadyi jadu'n. ⁵Pin mimadacp cuyduñ etz mijpidägy Dios y'ayuc ytiy'ajt, ymiid'adipy ajcxy je huätzpi jot huinma'n, huidibi jadu'n nipatp nej poob huit ajcxy miidity. E ni

ca' ajcxy yxii yajjödzip ma je libro ma ycojaayity je tudägyipi jây ajcxy yxii. E iich yi' ajcxy ngapxquëxíccixy yxii ma nDeedyich yhuinduu, e nañ jadu'n ma nDeedyich y'ángeles yhuinduu ajcxy. ⁶Pin midoohuamb, pin ytádzac miid, huen midoy nej je Espíritu Santo ymina'n majaty je huidibi ajcxy Dios y'ayuc ytiy'ajt mibijcip."

Je ayuc huidi yajmoy yi mibijcpidijc jim Filadelfia

⁷Nijayi' je ángel huidibi capxy'ajtpi ma je mibijcpidijc jim Filadelfia: "Jada ayuc tiy'ajt ñigapxyp je tügpaicpi huätzpi, tügpaicpi janchypí, huidibi ane'my Dios yjây jadu'n nej David ane'my Dios yjây jecy'ajty. Je huidibi yaj'ahuaatzp e co yaj'ahuäch ni pin ca' huaad yaj'aducy. Je huidibi yaj'adujcp e co yi' yaj'aducy, ni pin ca' huaad yaj'ahuäch: ⁸Cuenditungix nej nmína'nich: iich nejhuiybich nej mdungixy. Ti nyecyich mic'ajt ma miich ajcxy huidibi nipaady nej tüg tigiydac ahuätzpi ma miich mhuinduu, huidibi ni pin ca' huaad yaj'aducy. Nejhuiybich co hueeni Dios yjihui'n ymic'ajt miich ajcxy miidity. Per ti mguydungixy iich n'ayuc, e ca' nxiijich xycoyützi. ⁹Cuenditungix nej nmína'nich. Yi' ajcxy huidibi mijpidacp Satanás y'ayuc, je huidibi aniidacp ajcxy co ñaydfjigixy judfojây, e ca' yjanchity. iich yi' ajcxy nmimadägibich jigix yi' ajcxy miich xyhuingojxtinähuiipy xyajmij'adipy. E chi nejhuihuip ajcxy co iich miich ajcxy ti ndzocy. ¹⁰Miid co ti myajtungixy mecxtujcin ma mdzi-naayin, ti mguydungixy iich n'ayuc n'ane'min. Paady iich nihua'nip yajtzögip miich ajcxy ma anajty jây ajcxy mictägy xyjot'ijxcixy xyhuinma'n'ijxcixy ajcxy. Miinipy je xii je tiempo mina je mujcu' jot'ixipy huinma'n'ixipy tüg'óciy je mayjây huidibi yajpatp ya naax-huiñ. ¹¹Iich tzojc nnicxa'nich jüby naaxhuingixy. Mi'ijtcixy yi Dios y'ayuc

huidibi miich ajcxy miid jigix ni pin xycapijcip ajcxy mbremio, huidibi ti mganar'ajtcixy ma Dios. ¹²Pin mimadacp cuyduñ Dios y'ayuc ytiy'ajt etz cuyduñ yajxon, iich yi' nbidägibich mij'ane'mbi ma iich nDios y'it, jadu'n yi' nipaadip nej tüg pilar huidibi midinaayb jemxypi ma Dios ytiyc. E yi' ni camina ypidzimipy ma Dios y'it, e njayfiyibich ma yi' ninix iich nDios yxi, e nañ jadu'n njáayibich je iich nDios ycajp yxi, je Jerusalén jembyi huidibi tzoon tzajpjoty ma Dios yjpaady. E nañ jadu'n njáayibich nxi jembyi ma yi' ninix. ¹³Pin ytádzac miid huen midoy ti je Espíritu Santo ñgapxyp ma tüg'óciy je mibijcpidijc.”

**Je ayuc huidi yajmoy yi
mibijcpidijc jim Laodicea**

¹⁴Nijayi' je ángel huidibi cogapxy'ajtpi ma je mibijcpidijc jim Laodicea: “Jadu'n ymina'ñ je huidibi janchip tudägyip, je huidibi tudägy yejcp Dios ytiy'ajt e ca' yajtigach y'ayuc, je huidibi yajtzondac tüg'óciy tijaty huidibi Dios ti oyduñ: ¹⁵Nejhuiybich nej mdungixy. Nejhuiybich co miich ajcxy mibijccixy huenjaty, ca' myajtigoydaygixy yi mmibijcin, e ni ca' ooy mij mmibijccixy. Jadu'n miich ajcxy nipaady nej nii huidibi ni ca' ytichity, e ni ca' y'anity. Jac'oy ixypy co ooy mij mmibijccixy, o co ca' ixypy mdimmibijccixy. ¹⁶Miid co tim yinjaty tim huenjaty ajcxy mmibijccixy, ca' ooy mmibijcin ymijity ajcxy, e ni ca' ajcxy mmibijcin ytigoydaaygixy, miid jada ycixpi iich miich ajcxy njijpcogapxihiupy miid je ndzip n'éjcinich, tim jadu'n nej jäy ajcxy ixtzujy huidibi y'ahuac yca'tzojcpy. ¹⁷Miich ajcxy minamb co ooy ajcxy mgomeeñity, ooy ajcxy mij mdzinaayin mjugy'ajtin mmiidity, e ca' ti ajcxy myajmayajtcixy, e ni ca' miich ajcxy nejhuiygixy co

ayo'nduum myajpatcixy. Jadu'n miich ajcxy nipaady nej ayoobitijc, nej huiintzpi, nej huidibi nihuädz ixhuädz huidijtp. ¹⁸Paady iich miich ajcxy nimaaygixy co copicy ajcxy mbaadip ma iich Dios ytiy'ajt janchypi, huidibi jadu'n nipaadipy nej jihuüy ajcxy mjuuygixy huädz oori ma iich, huidibi ti y'oybidzimy miid jin jigix mgomeeñ'ajtcixip. Nañ jadu'n iich miich ajcxy nnimaaygix co copicy ajcxy mbáatcixip pocyhuinmeecxin ma iich, huidibi jadu'n nipaady nej jihuüy huit oyjatypi poopjatypi mjuuygixy ma iich, jigix mxóxcixipy mninix ca'ydi tzo'ydu'n mbáatcixipy. Nañ jadu'n iich miich ajcxy nnimaaygix co mbaadip tiy'ajt ma iich nlibro, huidibi jadu'n nipaady nej jihuüy huindzooy mjuuygixy, jigix mdzoydúngxixipy mhuin e huin'it ajcxy m'ijxcixipy huädz. ¹⁹N'ojypich etz ndzaachytumyb tüg'óciy pinjaty ndzojcpyich njihuüybich, paady ycixpi miich ajcxy mhuindina'mjijptina' mic iich ndiy'ajt etz jothuimbijtcix nej mbocytungixy. ²⁰Cuenditungix nej cham nnimaaygix. Jadu'n nipaady nej jihuüy ndinäyich ma nidüg nidüg jäy ytiyc'aguu e ngojxnojcich ajcxy ytiyc agi'. Nbijctzooybich co xyajtigihuibich ajcxy ma ytiycin. Pinjaty xyyöcmidoobich, e yaj'ahuäch ytiyc, tigihuibich ma yi', e cayipich miid yi', e yi' miid iich. ²¹Pinjaty cuydundaayb Dios y'ayuc ytiy'ajt, iich je' nmöhuipy it lugar tzajpjoty quipxyi miid iich ma iich n'ane'mdac. Ti nguydundaayich Dios y'ayuc, e nmiidich it lugar ma iich nDeedy y'ane'mdac, paady ycixp jébi nmöhuibich miich ajcxy it lugar ma nyajpaadyich. ²²Pin ytádzac miid, pin midoohuamb, huen midoy huidibi je Espíritu Santo ycapxyp majaty mibijcpidijc huidibi canaagpicy yajpatp.”

**Hibaatcixy capxpaatcixy yi Dios
huidibi tzajpjoty tzinaayb**

4 Co jada jadu'n yjajti, chi nhuindüicyich tzajpjoty, e nhuin'ijxyich tüg tijc aguu ahuädz jii by tzajpjoty. E nmidooyich tüg ayuc janch tim jadu'n nej tüg trompeta yxüxy huidibi iich anajty jayijp ti xy'ocmigapxpi, xyñimäyich:

—Pet ya ma iich, cham nyajni'ixihuañ tijaty copicy tunaanip jadaanip co anajty jadayaabi xii tiempo ñaxy.

²Chi Dios yjihuiñ ymic'ajt xymimadactaayich njot nhuinmañich, e nhuin'ijxyich tüg ane'mdac jii by tzajpjoty. E ma je ane'mdac jim anajty tüg inäy. ³E je huidibi anajty jim inäayb ma je ane'mdac, jadu'n anajty yquëxügy nej tüg tzaa janch oybi janch adüicxp. E jühuidity ma je ane'mdac je Dios yhuätz'ajt quëxügy nej tüg iñich janch oycolor huidibi janch adüicxp nej tüg tzaa tzuxjatypi. ⁴Nañ jadu'n jühuidity ma je ane'mdac jii by anajty iipx madaax silla, e ma je silla inäy iipx madaax mijjäy, ac poob huit müid. E ymiid anajty ajcxy ma ycohuajc coroni ac tim oori. ⁵Ma je ane'mdac anajty ypidzimy huidzuc, e ooy anajty enee yjidijtin ñe'my. E ma je ane'mdac huinduu jii by anajty Dios yjihuiñ ymic'ajt je huixtujcpi, huidibi quëxüg nej huixtujc tzinhuaty huidibi ooy mic ytiicxy. ⁶E je tigot ma je ane'mdac huinduu jadu'n quëxügy nej vidrio mejy, janch huädz janch adüicxp.

E cuje'amy jühuidity ma je ane'mdac midaax iyujc huidibi müid mayhuiin jahuinduuy jajixcipy. ⁷Je midügpi iyujc tim jadu'n anajty nej tüg jamгаа. Je mimetzpi iyujc tim jadu'n nej tüg hua-jmang. Je midugiipgi tim jadu'n anajty yhuiñyjijp nej jäy. Je mimadaaxpi tim jadu'n nej me'ty yqueec-huidityin. ⁸Je nimidaaxpi iyujc ymiid anajty ajcxy

niidug niidug tudujc yqueec, e ymiid anajty ajcxy yhuiin queecnügy etz queecpa'tci'py. E ca' anajty ajcxy ypocxy xiim tzuum, chachmüinaangixy:

Santo, Santo, Santo, je Huindzin Dios huidibi tüg'öciy nehuiydaayb, huidibi tüg'öciy mic'ajt müid, je huidibi anajty jii'ajtp, je huidibi cham jii'ajtp, etz je huidibi miinaamb.

⁹Je iyujc ajcxy huin'igixy etz huindzigüygixy etz yajmij'ajtcixy Dios, etz yajnajxcixy Dioscojuyipy ma Dios je huidibi anajty inäayb ma je ane'mdac, je huidibi tzinaayb jugy'ajtp huinixii huinitiempo, e ni camina y'ögipy. ¹⁰Co je iyujc ajcxy jadu'n ytuñ, chi je iipx madaaxpi mijjäy ycojxtinaydaaccixy ma je' yhuinduu huidibi anajty inäayb ma je ane'mdac. E ooy anajty huindzigüygixy je huidibi tzinaayb huinixii huinitiempo. Pidaaccixy anajty ajcxy ycorona ma je' yhuinduu, cham chachmüinaangixy:

¹¹Miich, iich ajt nHuindzin, iich ajt nDios, miich mihuaad co mmiidity tüg'öciy oy'ajtin mij'ajtin etz mic'ajtin, mihuaad co miich nyajcömayip, mihuaad co miich müid'ity tüg'öciy mic'ajt etz mij'ajt. Jadu'n miich mihuaad, com miich ti myajcojy, ti myaj'abadiy tüg'öciy huidibi jii'ajtp. Com miich jadu'n ti mdzocy, paady ycixpi tüg'öciy tijaty jii'ajttäy.

Je libro etz je Dios y'ung, je Cordero

5 Chi jada' nhuin'ijxyich ma je huidibi anajty inäayb ma je ane'mdac müidity anajty ma y'a'oygi' tüg libro abugucy, yjaayity jotjoty'amy etz nügixy'amy, yco'aducyity müid huixtujc selli. ²Chi nañ jadu'n nhuin'ijxyich tüg ángel huidibi mij cötujcin müid, yajtiy müid ycapxin janch mic:

—¿Pin jada' janch tudägyip co yaj'ahuädzip jada libro etz migüidziydähuipy yi yselli?

³Ni tzajpjoty, ni naaxhuiñ, ni naaxpa'tci'py ycacá'ity pin tudägyip huidibi mihuaad je libro co yaj'ahuädzip, o oy nigoodi'ajty ja'ixaanip. ⁴Hch janch yaaxpich miid tajin mayin anajty, com ca' anajty yajpaady pin je libro mihuaad co yaj'ahuädzip, o oy nigoodi'ajty huindiicxip. ⁵Chi nidüg je mijjäy xyñimaayich:

—Ca' myäxy. Chi je' je mic'ajt miidpi ma yi judío'jáy, je David y'ap y'oc huidibi nipatp nej tüg ama'ycaa, yi' ti mimadactäy tüg'óciy jibicpi. Yi' mihuaad yi libro yaj'ahuädzip, etz miguejyidähuipy je huixtucjpi yselli.

⁶Chi nhuindicxpejtyich, e agujc'amy ma je ane'mdacin, etz agujc'amy ma je midaaxpi iyujc, etz agujc'amy ma je mijjäydijc ajcxy, jim anajty ytinäy je Dios y'ung, je Cordero. Ooy anajty ñiguëxigy chaachi'au nej anajty ayo'n tzaachypi ti yajnaxy. Ymiid anajty huixtucj ymu'n, e huixtucj yhuin, je' je' je huixtucjpi Dios yihuiñ ymic'ajt huidibi yquejx huindu'my naaxhuiñ. ⁷Chi je Cordero, je Dios y'ung, ninicxy je huidibi anajty ñaayb ma je mij'ane'mdac, e chi oy ciychoy je libro huidibi je mij'ane'mbi anajty ymiid ma je a'oy'amybi yci'. ⁸Co je' anajty ti ciychoy je libro, chi je midaaxpi iyujc etz je iipxmidaaxpi mijjäy ycojxtinay'ahuiyday ajcxy ma je Dios y'ung, je Cordero, yhuinduu. Ymiid anajty ajcxy nidüg nidüg y'arpa etz oori copi ujtzyty miid poom, je' je' anajty nipaady nej ajcxy chajpcapxy capxy je huidibi ajcxy mibijcp Dios. ⁹Janch y'iiyb anajty ajcxy iy jemybi, yminaangixy:

Miich mihuaad co mgüiygy yi libro, e mmiguejydaayi je huixtucjpi yselli. Com miich ti myaj'ögyii, ti

mgojuy jäy ajcxy ypocy ma Dios miid mgü'mni'py. Ti mgojuy ma Dios nidüg'óciy jäy ajcxy ypocy, huen huidibi razity, pinjaty capx huen huidibi ayucity, pinjaty tzomb huen huidibi cajpity huen huidibi naciönity.

¹⁰Miich ti xymóoygixyich ane'min etz je tung mijpi nej huaad iich ajcxy n'ojadajtcixy nmibijctzoogixy Dios, jigix jébi iich ajcxy n'ane'mgixy yi naaxhuiñjáy etz n'ojadajtcixy nmibijctzoogixy Dios miid jäy ajcxy ycixpi.

¹¹Chi iich oy nhuin'ixyich e nhuin-midooyich may ángeles ajcxy ycapxin ymiydaacin jühuidity ma je ane'mdac, ma je iyujc ajcxy yajpatcixy, etz ma je mijjäy ajcxy yajpatcixy. E janch canaag millon je ángeles anajty ajcxy. ¹²Janch mic je' anajty ajcxy chachminaangixy:

Je Dios y'ung, je Cordero, je huidibi öc miid jäy ajcxy ypocy ycixpi, yi' mihuaad paadip ane'm'ajtin, comeen'ajtin, ixpijcin, mic'ajt, cömayin, oy'ajt mij'ajt, etz huin'ihuin huinyaaxin.

¹³E tüg'óciy iyujc animal je huidijaty Dios ti yajcojy ti yaj'abadiy huidibi jiiiby tzajpjoty, etz huibi ya naaxhuiñ etz naaxpa'tci'py, huidibi jiiiby mejyoty, nhuinmidooyich co tüg'óciy ajcxy chachminaangixy:

Tzoc huin'ihuum tzoc cömayim, tzoc mooyim oy'ajtin etz mij'ajtin huinixii huinitiempo je Dios y'ung, je Cordero, etz je huidibi ñaayb ma je ane'mdaacin.

¹⁴Je midaaxpi iyujc anajty chachminaangixy:

—Jadu'n huen tuñyii jadyii. Amén.

Chi nañ jadu'n je iipxmidaaxpi je mijjäy ajcxy ycojxtinaygidactay, chi ajcxy ooy huindzigiiy patjihuiiy je huidibi huinixii huinitiempo tzinaayb.

Je huixtujcpi selli

6 Huin'it nhuin'ijxyich je Dios y'ung, je Cordero, quejtzciich tüg selli ma je huixtujcpi chi nmidooyich, co nidüg je midaaxpi iyujc ycapxy, jadu'n nmi-dooyich nej enee yjidity, chi yminañ:

—Min ya, e chi m'ixipy.

² Chi nhuindicxpejtyich, chi nhuin'ijxyich tüg poob cohuay. E je huidibi yaj'ñaayb je poob cohuay ymajtz'ijtpy anajty tüg tip ma yci'. Chi je' yajmoy tüg coroní co yrey'adipy. Chi jada' choñ tziptunaangixy jigix jacmimadägipy ymidzip.

³ Co je Dios y'ung, je Cordero, yaj'ahuaach je mimetzpi selli ma je necy, huin'it nmidooyich je mimetzpi iyujc ma je midaaxpi yminañ:

—Min ya, e chi m'ixipy.

⁴ Chi ypidzimy jadüg cohuay tzaptzpi ycolor. E huidibi yaj'ñaayb je cohuay chaptzpi, ycidigiiyi cötujcin co je naax-huiñyäjy canayyajotujc'adiib ajcxy, e ñayyaj'öcigixipy miñ xyipy. E yajmooy tüg espada mijpi.

⁵ Co je Dios y'ung, je Cordero, agiitz-tuudy je midugiigpi selli ma je necy, chi nhuinmidooyich je midugiigpi iyujc ma je midaaxpi, yminañ:

—Min ya, e chi m'ixipy.

Chi nhuindicxpejtyich, chi nhuin'ijxyich tüg cohuay tzixypi. E je huidibi anajty yaj'ñaayb je cohuaychixy, ymiid tüg pujxtzim ma yci'. ⁶ Huin'it nhuinmidooyich tüg ayuc choñ ma je midaaxpi je iyujc ajcxy yajpaatcixy, yminañ:

—Tüg denario meñ chohuüy tüg libra trigo; nañ jadu'n tüg denario meñ chohuüy tudujc libra cebada, ca' myaj'ayoohuipy aceite etz vino.

⁷ Co je Dios y'ung, je Cordero, yaj'ahuaach je mimadaaxpi selli ma je necy, chi nhuinmidooyich co je

mimadaaxpi iyujc ma je madaaxpi yminañ:

—Min ya, chi m'ixipy.

⁸ Huin'it nhuin'ijxyich tüg cohuay nitzuxy pu'tz, e je huidibi anajty yaj'ñaayb je cohuay, hue' anajty yxií öcpi. Axam anajty ymiñ je huidibi ane'mb je it ma je öcpi ñimucy. Chi ajcxy yajmoy cötujcin je huidibi yaj'ñaayb je cohuay, jigix yaj'ó'ccixipy je tügpicypi ma je madaaxpicypí naaxhuiñyäjy ajcxy. Chi yaj'ögip ajcxy miid tzip, miid yuuba'm, etz miid iyujc ahua'nbi huidibi ya naaxhuiñ.

⁹ Co Dios y'ung yaj'ahuaach je mimi-goopxi selli ma je necy, chi nhuin'ijxyich pa'tci'py'amy ma y'ane'mdac yhuinduu, je' ajcxy y'alma huidibi ajcxy yaj'öcpat miid Dios y'ayuc ycixpi, huidibi anajty ajcxy capxhuäxcixp etz nidiy'ajt'ajtcixp Dios y'ayuc. ¹⁰ Je' anajty ajcxy huidibi yaj'ögy patp miid Dios y'ayuc ycixpi chachminaangixy janch mic:

—Huindzin, janch mijpi janch huätzpi, huidibi cuydundaayb yi m'ayuc huidibi myejc ma iich ajcxy. ¿Jadu'nyi jada' mjac-huäxciba'ñ mina anajty yi jäy ajcxy mdiydunaangixy mdzaachytunaangixy miid ypocy ycixpi huidibi xyaj'o'c iich ajcxy, yi' ajcxy huidibi tzinaayb naaxhuiñygixy?

¹¹ Huin'it ajcxy yajmoy nidüg nidüg poobhuit, e yajnimay ajcxy co huen jacpooxcixy jayinjaty jahuenjaty, ixti cooni anajty yajca'pxy je mibijcpidijc micho'n, je' ajcxy huidibi quipxy miid miich ajcxy tumb ma Dios ytung, je' ajcxy huidibi yaj'ögy paadipy miid Dios y'ayuc ytüy'ajt' ycixpi, tim jadu'n nej mi-ich ajcxy ti mbaatcixy yaj'ögy.

¹² Chi n'ijxyich co je Dios y'ung, je Cordero, yaj'ahuaach je midudujcpi selli ma je necy, huin'it ooy naax yhuiñyxi-jty, chi je xií yajty janch tzixy, jadu'n nej tzixyhuit huidibi co'ögytjic ypidacpy, e je po' y'ahuimbijty nej ni'pyin. ¹³ Chi

madza' ooy yca'y naaxcáxy tím jadu'n nej piidztím tzuxpi ycäy co micpoj mixidíy. ¹⁴Chi je tzajp yjihuacni jadu'n nej tüg libro'abidity. Tüg'óciy tungop huidibi naaxhuiñgíxy etz huidibi mejy'agujc, cijx chondägy ypidictäy ma anajty y'ity. ¹⁵Huin'it ñayyützaayi je rey-dijc, je miltungmiidpidijc, generaltjic, comeñydijc, pinjaty ymic'ajt miid, je tumbidijc etz je midumbidijc ñayyützaayi ajcxy nidüg'óciy majaty tzaajut tzaa'ang. ¹⁶Tzachnimaaygixy anajty tungop tzaajot:

—Nigägootcich nigägootcich, ca'ydi ñich ajcxy njac'ixji yhuin'yijp je huidibi ñaayb ma Dios y'ane'mdac, e ña ña'ca'ydi nbáatcixyich je tzaachypí ayo'n huidibi yegamyb Dios y'ung, je Cordero.

¹⁷Com ti je xii je tiempo yhuaad'ajtni mina Dios etz Dios y'ung y'ahua'ndägaangixy etz tzaachytunaangixy naaxhuiñjyä. ¿Pin je' ocmimadägip ajcxy chip y'ejcín?

Huidibi anajty ajcxy tiy'ajtmíid ma je Israel jäy ajcxy

7 Chi co jadu'n yjajti, chi nhuin'ijxyich madaax ángeles ajcxy ytinaaygixy ma madaax'itpi naaxhuiñybi ytatzcýy. Adujccixy anajty je midaax'it poj ca'ydi ypojy ya naaxhuiñ, ni ma mejy, ni ma quipy. ²Chi nhuin'ijxyich jadüg ángel ymiiniy anajty xiibidzimy'amy, miidity ma yci' je Dios juugypí yselli. Jadayaabi ángel ooy mic miyaaxy je jamidaaxpi ángeles ajcxy huidibi anajty ajcxy ti ycidigíyigixy je mic'ajt je cötujcin nej huaad yajhuindigooygixy tijaty ya naaxhuiñ etz ma ñii mejy.

³Chi je ángel ymina'ñ:

—Ca' ti ayo'n mdungixy naaxhuiñ, ni ma mejy, ni ma quipy chaa, ixti cooni anajty Dios ytiy'ajt y'ijxpejt nbídaacim ma je' ajcxy yhuimbocin, je tiibi ajcxy huin'ixy huidibi tungixp ma Dios ytung.

⁴Chi nmidooyich jadu'ñyi je' tiibi anajty ajcxy Dios ytiy'ajt y'ijxpejt ti ymóoyigixy. Migo'px jahuixchiguipx mi-daax mil je' ñaybaati huidibi anajty ajcxy tiy'ajt miid ma yhuimboc ma nidüg'óciy Israel jäy ajcxy. ⁵⁻⁸Majmetz mil anajty ajcxy tiy'ajt y'ijxpejt miidity je Judá jäy, majmetz mil je Rubén jäy, majmetz mil je Gad jäy, majmetz mil je Aser jäy, majmetz mil je Neftalí jäy, majmetz mil je Manasés jäy, majmetz mil je Simeón jäy, majmetz mil je Leví jäy, majmetz mil je Isacar jäy, majmetz mil je Zabulón jäy, majmetz mil je José jäy, etz majmetz mil je Benjamín jäy.

Je mayjäy ajcxy huidibi yxoxip miid poob huit

⁹Chi jada' nhuin'ijxyich janch mayjäy chooñ ma canaag nación, hue' ajcxy canaagnax raza'adyii, e capxy ajcxy canaagnax ayuc, etz chooñ ajcxy ma canaag cajp. Hue' je mayjäy ytinay'ahuuyday ma je mij'ane'mdac huinduu, etz ma Dios y'ung, je Cordero yhuinduu. Janch mayjäy ñimujcy ma je Dios y'ung yhuinduu, ni pin je' anajty huaad camichoudäy ajcxy. Ac poob huit anajty ajcxy miid yxoxyity, e ymiid anajty ajcxy tiixy'aay ma yci'. ¹⁰E janch mic anajty ajcxy miyaaxcixy Dios, chachminaangixy:

ñich ajt nDios yi' je' tügpajc huidibi xya-jpocyhuaatzim. ñich ajt nDios yi' je' huidibi ane'mdaayb tüg'óciy, e ña ña'jadu'n yi y'ung, je Cordero.

¹¹E nidüg'óciy je ángelestjic anajty ajcxy ytinaaygixy jühuidityi ma je Dios y'ane'mdac. E cham je mijjäy ajcxy etz je midaaxpi iyujc huijoj'ihuiy ajcxy ma je ane'mdac huinduu, huindzigíyigixy yajmij'ajtcixy je Dios. ¹²Chachminaangixy: Jadu'n jada. Amén. ñich ajt nDios, je' mihuaad huinixii huinítempo tüg'óciy je ñihuin, je xondaacín, je oy'ajtin, je ixpijcin, je jäygidacín,

je cömayin, je ane'min, je mij'ajtin.
Amén. Jadu'n jada.

¹³Huin'it nidügti je mij jäy ycapxy, e xy'amidooyich:

—¿Pin jada ajcxy jada' huidibi poob huit miid yxoxyity, e ma yi' jada' ti choongixy?

¹⁴Chi iich je' n'adzooy:

—Huindzinich, miich mnejhuuiyb.

Huin'it je' xy'adzooyich:

—Jada je' ajcxy tiibi je mij ayo'n minajxcxy yajnajxcxy, e ti ypocyhuaatzcxy miid je Dios y'ung, je Cordero ñi'py, tim jadu'n nej jihuüy yhuit ti yajhuaatzcxy janch poob ma Dios y'ung ñi'py. ¹⁵Paady yi' ajcxy yajpaady ma Dios chinaydac yjugy'ajttac, e ytungixy xiim tzuum ma Dios ytijc tzajpjoty. E yi Dios y'ung huidibi iñaayb ma je mij'ane'mdac, yi' yi' mi'ijttaayb cuend'aty ma yi' yhuinduu. ¹⁶Ca'p ajcxy jacjihuüiygixipy yuu tidzibi, ni xii'an ycajacnögiiyb ajcxy, ni anbi ycajacyajtzibiiyb ajcxy. ¹⁷Com je Dios y'ung, je Cordero, huidibi cujc'amy yajpatp ma je Dios y'ane'mdac, je' yi' cuend'ajtp ajcxy, jadu'n nej jihuüy cöbixy cuend'aty, e yajnicxip ma je nii huätzpi ymuxy huidibi yejcp jugy'ajtin. Dios yajquägipy yi' ajcxy ytajin ymayin jigix ca' yjacjiiygixipy yjacyáaxcixipy miid tajin mayin.

Je mihuixtujcpi selli etz je poomjogi'ñ ac oori

8Co Dios y'ung, je Cordero, yaj'ahuaach je mihuixtujcpi selli, huin'it y'ijty oy jahuengi cup hora amoñi jiiiby tzajpjoty. ²Chi nhuin'ijxyich Dios y'ángeles huixtujc ajcxy ytinaaygixy anajty ma Dios yhuinduu, e yajmoy ajcxy huixtujc trompeta. ³Huin'it jadüg ángel miiñ, chi je' ytinaay'ihuüy ma mesi huinduu ma je Dios ojadajttac. Je ángel ymiid anajty tüg poomjogi'ñ ac oori. Chi ymooyi poom may'amy huidibi jojcp. E je poomjoc tigiiyb ma

Dios yhuinduu quipxi miid juydacin nuucxtacin huidibi je jäy ajcxy ytumyb huidibi Dios ti huin'ixy ajcxy. ⁴Ma je ángel yc'i'am jim je poomjoc chooñ ñicxy ma Dios yhuinduu quipxyi miid je oración huidibi ajcxy ytumyb je tiibi ypocyhuaatzcxy. ⁵Huin'it je ángel majch je poomjogi'ñ, chi yaj'ujch miid jiiinbajc huidibi anajty jim ma je Dios ojadajttaacin, chi najtzjibibiiyb naaxcixy, huin'it ooy yajmidooy jidijtin micpi etz huidzuc e je naax ooy yücxxy.

Je maytrompeti

⁶Je huixtujcpi ángeles ajcxy huidibi anajty miid je huixtujcpi trompeti, ñayni'ixiiyi ajcxy co yajxüxaangixy.

⁷Je midügpi ángel yajxuuxy je ytrompeti, e huin'it ooy eneediitz yca'y mihuiddii jiiin etz ni'py. Chi oy ycäy naaxcixy. E jahuengi cujc-huäcxy oy nögy je naax, je quipy etz je aay ujtz tzuxjatypi etz nöctay miiy.

⁸Je mimetzpi ángel yajxuxy ytrompeti, chi ooy ycäy meyjoty jadu'n nej tüg mijcop janch tooyb anajty miid jiiin, e jahuengi cujc-huäcxy je meyj oy y'ahuimbity ni'py. ⁹E jahuengi cujc-huäcxy oy y'ögy huidijaty anajty tzinaayb ma je meyj. E je maybarco huidijaty anajty ma je meyj, nañ jadu'n jahuengi cujc-huäcxy oy ytimyhuindigoydäy.

¹⁰Chi je midugiigpi ángel yajxuxy je' ytrompeti, e huin'it oy tüg madza' mijpi ycäy. Je madza' jadu'n nipaady nej tüg mijjiiin huidibi nayyajcodiicxim. Je madza' oy ycäy ma jahuen cacujc-huäcxy mijni, etz ma nii muxy. ¹¹Je madza' hue' je' anajty xii'adyii ta'm'ujtz. E je nii jahuen cacujc-huäcxy oy yajtni ta'm, jadu'n yta'mity nej ta'm'ujtz, e ooy jäy may y'o'cy miid je nii ycixpi co anajty ti y'ahuimbity ta'm.

¹²Je mimadaaxpi ángel yajxuxy je' ytrompeti, e huin'it jahuen

cacujc-huäcxy je xii oy yhuindigooy, e nañ jadu'n je po' etz je madza' jahueng cacujc-huäcxy oy yhuindigooy. E miid jadu'n ycixpi je po' etz je madza' yhuim'gixy jahuen cacujc-huäcxy agootz, e jahuen cacujc-huäcxy ytiicxin ocyejcní ajcxy xiim tzuum.

¹³ Chi nhuin'ijxyich tüg me'ty anajty yqueec-huidity cuptzajp, e nmidooyich co ymina'n janch mic:

—¡Ay! ¡Naaxhuiniñjáy ajcxy ayoobidijc! co anajty trompeti yajxüxy je jatugiigpi ángeles ajcxy, huin'it ayo'n ypada'n je naaxhuiniñjáy ajcxy, ayo'n ypadamy ajcxy, ayo'n ypadamy ajcxy.

9 Chi je migooxpi ángel yajxuxy je' ytrompeti, chi nhuin'ijxyich tüg madza' anajty ti ycäy naaxcixy. E chi je madza' yajmoy je ahuaasti huidibi miid yaj'ahuädzip je ayoodac ma Dios cuend'aty miidity je ca'oybidijc. ² Chi je ángel yaj'ahuaach je jut ma je ayoodac, e ma je jut jii by ypidzimy jadu'n nej jiiñjoc huidibi pidzim ma tüg horni. ³ E ma je joc ypidzimy ooy maymu' naaxhuiniñgixy chachqueec-huidijtcixy ooy, e je mu' ajcxy ymooyi mic'ajt, jadu'n nej ca'ty miidity ytijp. ⁴ Chi je' ajcxy yajcötujcmoy co ca' ni ti aay ni ti ujtz yajhuindigóoygixipy huidibi yajpatp naaxhuiñ, ni ujtz ni quipy. Jëyi janchtiy ycötujcin mooyi co huen yajtzaachihuipy je jäy ajcxy huidibi ca' miidity Dios ytiy'ajt y'ijxpejt ma yhuimboc. ⁵ Ca' ajcxy yajcötujcmoy co yjáyay'ó'ccixipy, jëyi co janchtiy ayo'n ajcxy yegipy migoox po'. E je ayo'n huidibi anajty ajcxy yejcpy jadu'n je' nej co ca'ty jäy yajtzaachiy miid ytijp. ⁶ Je huin'it xii je huin'it tiempo jäy ajcxy ooy anajty o'cin ja'ixtaaygixy e ni ca' pátcixipy. Ooy anajty janijot'ájt cixy o'cin, e cöguëgüib ajcxy je o'cin.

⁷ Je maymu' jadu'n je' anajty yquëxigy nej maygohuay huidibi ni'ix'ijtcixp co yajnicxáanigixy ma tzip ytuna'nyii.

Ymiid anajty je maymu' ma ycohuaje jadu'n anajty quëxigy nej oori coroni. E je maymu' yhuiniñjijp jadu'n yquëxigy nej jäy yhuiniñjijp. ⁸ Je maymu' ymiid anajty ycöhuay jadu'n nej töxyjäy ycöhuay, e ytiitz jadu'n nej jamgaa ytiitz. ⁹ E je maymu' ymiid anajty ajcxy jadu'n nej pujx huidibi miid ñin'icx cohuangixy. E co ajcxy yqueec-huidity, ooy ajcxy yqueec yaj'amüy jadu'n chachne'miy nej je carro huidibi cohuay ajcxy yjugujcypy co ñicxcixy ma tzip ytuñyii. ¹⁰ Je maymu' ymiid anajty ajcxy ypixy tim jadu'n nej ca'ty ypixy, e ma ajcxy ypixy ymiid anajty ytijp. E ma ajcxy ypixy miidity anajty je mic'ajt co jäy ajcxy yajtzaachihuipy migoox po'. ¹¹ E je maymu' je' ajcxy yrey'ajtpy je ángel huidibi nigohuajc'ajtp je ayoodac, hue' xii'adyii hebreo'amy Abadón, e griego'amy yxiiñjity Apolión, hue' je yxii yhuimbizimy: je huidibi yajhuindigooyb.

¹² Najx je' je ayo'n jayijpi, e yti-goy'ity je jametzpi ayo'n co je jayijpi ti y'ocjadyii.

¹³ Je midudujcpi ángel yajxuxy je ytrompeti, chi nmidooyich tüg ayuc chooñ ma je midaaxpi huaj mu'n ity ma je altar ac óoribi, huidibi anajty ijtp ma Dios yhuinduu. ¹⁴ Je ayuc ymina'n:

—Nima' je midudujcpi ángel huidibi anajty trompeti miid: “Najtzmadzi' yi midaaxpi ángeles huidibi ajcxy coxoch ijtp ma Eufrates mijniiba'.”

¹⁵ Huin'it oy yajcoguejtuttcixy je mi-daaxpi ángeles, jigix yjáyay'ó'ccixipy jahuen cacujc-huäcxy huidibi yajpatp ya naaxhuiñ. Je midaaxpi ángeles ni'ixi' je' anajty y'ijtcixy, je huin'it hori, je huin'it xii, je huin'it po', je huin'it jimijt co anajty yaj'ögaangixy jahuen cacujc-huäcxy je naaxhuiniñbi jäy ajcxy. ¹⁶ E nmidooyich co ajcxy michoy je sol-dadtijc huidibi anajty ajcxy cohuaygix.

E hue' mejtz migo'px millón anajty ajcxy ñaybattáayigixy je soldados ajcxy.

¹⁷Jadu'n nhuin'ijxyich je cohuay ajcxy, e miid je ñijäy ajcxy huidibi anajty yaj'ñaayb. E je ñijäy ymiid anajty ajcxy pujx ma ycaach, je' miid ñin'icx cohuaangixy. E je pujx hue' anajty ycolor tzaptz, azul etz pu'tz. Je cohuay ajcxy jadu'n anajty ycohuajc nej jamгаа ycohuajc, e ma ajcxy y'ahuac ypidzimy nej jiin, nej jiinjoc, etz nej azufre. ¹⁸E miid jada jahueng cacujc-huäcxy naaxhuiñyjäy chach'o'cy ajcxy miid je jiin, je jiinjoc etz je azufre ycixpi huidibi anajty pidzimb ma je cohuay ajcxy y'ahuac. ¹⁹Je cohuay ajcxy ymiid anajty mic'ajt ma y'ahuac etz ma pixy. Com je' ajcxy ypixy jadu'n je' anajty nej xoox miid ycohuajc, e je cohuay ajcxy chach'ahua'ndaaccixy miid ypixy.

²⁰E je jacjadyii jäy ajcxy huidibi ca' y'o'cy miid jadayaabi ayo'n, ca' ajcxy yjothuimbijty ma Dios, ca' ajcxy ixmajch je jibicpi huidibi ytungixp. E ni ca' ajcxy ixmajch nej ajcxy je ca'oybi huindzigiigixy. Nañ jadu'n ca' ajcxy ixmajch nej ajcxy huindzigiigixy huidijaty ajcxy oyduñyip miid plata, miid bronce, etz tzaadzech etz quipychech. Je huidijaty ajcxy y'oydumyb etz ñidzejtztuuticxy, ni yca'ijxcixy, ni ycamidoogixy, ni yca'yöygixy. ²¹E ni ca' je jäy ajcxy yjothuimbijtcixy ma Dios, ca' ajcxy ixmajch jadu'n nej ajcxy chachjäyayaj'o'ccixy, jadu'n nej ajcxy tzachcaxpojccixy ymigügtijc, jadu'n nej ajcxy huingbi töxyjäy tzachmigapxtigooygixy, etz jadu'n nej ajcxy chachmeetzicxy.

Je ángel miid je mutz libro

10 Nhuin'ijxyich co chooñ tzajpjoty tüg ángel micpi ñiducyity miid joc, e miidity i'ñch ma ycohuajc. Je

yhuiñyjip yquëxigy nej xii. Je' ytecy jadu'n yquëxigy nej mijjiñye'n. ²E ma yci' miidity tüg libro yëphuäcxy, e pidacy y'a'oydecy mejyhuingíxy, e y'anajtytecy pidacy naaxhuiñgíxy. ³Chi je ángel oy janch mic yaaxquecy jadu'n nej tüg jamгаа yäxy. E co anajty jadu'n ti yaaxquëgy, chi oy yajmidoy huixtuyc jidijtin huidibi ycapx yci'm'ayuc. ⁴Co je huixtuycpi jidijtin oy ycapxtaaygixy, chi iich anajty njaaya'ñich huidibi ti capxy. Chi nmidooyich tüg ayuc chooñ tza-jpjoty xyñimäyich:

—Mi'it jada ayuc yüch huidibi yi huixtuycpi jidijtin ti capxy, ca' mjaay.

⁵Chi je ángel huidibi nhuin'ijxich co mejyhuingíxy etz naaxhuiñygíxy ytinäy, yujcxajy yci' a'oy'amybi tzajpcíxy. ⁶Chi je ángel capxcödujcy co je Dios huidibi jugy'ajtp huinixii huinítiepmo, je huidibi yajcojy je tzajp, je naaxhuiñybi, je mejy etz tüg'óciy huidibi jiiby yajpattaayb; e je Dios jadu'n ymina'ñ:

—Ca' jada yjac-huäcxibani mina nguexa'ñich tzaachypi ayo'n ya naaxhuiñ. ⁷Co yhuaad'ajtnip je xii je tiempo ma anajty je mihuixtuycpi ángel yxuux yajxuxtzondägy, chi cuyduunip je Dios y'ayuc ytiy'ajt huidibi ca'pin anajty huinjihuüy, je ayuc huidibi je Dios ytumbidijc je profetas ajcxy ñajtzcapxiy jecy'ajty.

⁸Je ayuc huidibi nmidoohuich, je huidibi anajty ti chooñ tzajpjoty, ycapxy je' jadüg'oc, e xyñimaayich:

—Nixc miich etz ciyig yi libro huidibi yëphuäcxy yi ángel ymiid ma yci'. Je' je' je ángel huidibi anajty tinaayb mejyhuingíxy etz naaxhuiñgíxy.

⁹Chi n'óyich ma je ángel nbijctzooyich co huen xymöyich je pi'clibro, chi je' xyñimaayich:

—Matz e cojiicxnax, e xyajta'mmiiyip mjot e ma miich m'ahuac mjihuñhuipy päg jadu'n nej ceripäg.

¹⁰Huin'it iich je pi'clibro ngiy'igy huidibi je ángel anajty ym'iid ma yci', e chi iich je' ngójicxnajxy. Ma iich n'ahuac njihuiyich janch pág jadu'n nej ceripág. Co oy ngojicxnajxtäyich, chi oy y'ahuimbijtni janch ta'm ma iich njot.

¹¹Chi mic'amy nyajnímaayich:

—Nixc miich capxhuäcx jadüg'oc je ayuc huidibi Dios ti xymöy, je huidibi ti mgapxhuäcxy ma je mayñaax maygajp, ma je mayñaciones, huidibi canaag ayuc capxcixp, etz ma je reydiyc ajcxy.

Je metzpi testigo

11 Chi jada' nyajmooyich tüg paxy, jahuengi jadu'n anajty yquëxigy jadu'n nej baari huidibi quipx yajhuamb. Chi ajcxy xyñimaayich:

—Pidig e quipxta' yi Dios yt'ijc, nañ jadu'n quipx je mesi ma Dios yajhuindzig'iy, etz nañ jadu'n michou naag jäy ajcxy jii by Dios huindzig'iygixy. ²Je Dios yt'iba' ahuing miich je' pidäg, ca' mguipxipy. Com yi' yi' ti ycidig'iyii yi jäy ajcxy huidibi ca' yjudfoj'äyity. Yi jäy ajcxy huidibi ca' yjudfoj'äyity ymi-madägamyb ajcxy je Jerusaléngajp ma Dios miidity tzinaydac etz ane'mamb ajcxy jii by huixchigui'px metz po'. ³Hch metz testigo nguexipyich ma je cajp ma Dios miidity tzinaydac, e yi' ajcxy capxhuäcxamb iich n'ayuc tüg mil jametzmigo'px jatugi'px xii. Yxoxyity ajcxy miid huit nicuyjaam icxuyjaam.

⁴Je metzpi testigo jadu'n nipaady nej je metzpi olivo cop etz je metzpi candelero huidibi tinaaygixp ma je Dios yhuinduu, je huidibi ñaaxhuiñybi ane'mb. ⁵Pen ji pin nej jaty midundigoya'n je metzpi testigo, je' ajcxy yajpidzimip je' ajcxy jii'n ma y'ahuac, yjicxtähuipy yjiindähuipy je' ymidzip. E jadu'n je' y'ögipy pinjaty anajty je metzpi testigo midundigooyb.

⁶Je metzpi testigo ym'iid yi' ajcxy cö-tujc co ahüäctüjccixity je tzajp, ca'ydi

ytüy jadu'ñyi tiempo anajty iihuäcxixy capxhuäcxixy Dios y'ayuc yt'iy'ajt. E nañ jadu'n ym'iid ajcxy cötujcin co nii yaj'ahuimb'ijtcixipy ni'py. Yi' ajcxy yajtuniib yaj'jad'ib canaagnax ayo'n ya naaxhuiñ, naag'oc anajty ytimdzójjcixy.

⁷E co anajty je metzpi testigo ajcxy yajmaaygixy ytung, chi je iyujc huidibi anajty pidzimb ma je ayoodac, je abismo, je' je' tziptuunip miid je metzpi testigos etz yaj'öctähuip je metzpi testigo. ⁸Chi je metzpi testigo ñin'icx ajcxy yhuim'ipy mijniigujc mijtügujc jim ma je mij ciudad ma je Huindzin Jesucristo yajcruudzpejt'i, je cajp huidibi tundigooy miid Dios tim jadu'n nej Sodoma etz Egipto ytundigooy jecy'ajty. ⁹Nijj'ity jäy ajcxy huidibi xi ya conaaxip cogajp'ip, oy ypinjäyity, oy ti ayuc capxcixy, y'ixipy ajcxy tugiig xijagup je metzpi testigo ñaaxn'icx mijtügujc, e ni ca'a'ix'ihuipy ajcxy co yajnaaxtig'ihuuyb. ¹⁰Huidijaty ajcxy tzinaayb ya naaxhuiñ ooy yxondáaccixipy etz yjotcug'iygixipy miid je' ycixpi co je metzpi Dios ytestigos ajcxy anajty ti y'o'ccixy. Chi je mayjäy ajcxy miñ xyipy ñaymóoyigixipy tijaty, e ñayyajniguéjxigixipy tijaty. Com je metzpi yëydijc huidibi nidiy'ajt'ajtp anajty Dios yt'iy'ajt, ti anajty ooy ayo'n yejjcixy ma naaxhuiñyjäy ajcxy. ¹¹Codug'igxii jacup naxy, chi Dios cijx yajjugypijctäy je metzpi öcpi, e chi ajcxy jadüg'oc ypidigy, e pinjaty je' i'x, ooy je' ajcxy chachig'iyi. ¹²Je metzpi testigo huidibi nidiy'ajt Dios, midoy ajcxy tüg ayuc janch mic jii by tzajpjoty anajty ñimáayigixy:

—Pejt'icx yeeby cix.

Chi ajcxy ypa'ttig'iy tzajpjoty ma tüg joc, e ijxi ajcxy ymidzipt'ijc. ¹³E janch huin'ít'iy ooy naax yücx ym'iid tüg mic u'jx. E tüg picyp'i je majc picyp'i jäy jim Jerusalén oy ymijähuiyigixy. E miid je u'jx ycixpi y'o'cy ooy mayjäy, ñaybaati je öcpi huixtujc mil yëydijc. E jac-

jadyii jäy ooy chigiiygixy yjihuiiygixy, e ojadajtcixy miibjctzoogixy ooy je Dios tzajpjoty.

¹⁴Ti ñaxy je mimetzpi ayo'n, chi tzojc ymiin je midugiigpi.

Je mihuixtucjpi trompeti

¹⁵Chi je mihuixtucjpi ángel yajxuxy je' ytrompeti, e huin'it oy yajmidooy may'ayuc tzajpjoty mic yminañ:

Je ane'min huidibi ya naaxhuiñ, yi' je' cham miid ajt nHuindzin Dios etz yi' yCristo, e yi' je' ane'mip huinixii huinitempo.

¹⁶Je iipxmidaaxpi mijjáy huidibi anajty ajcxy iñaayb ma y'ane'mdac ma Dios yhuinduu, cijx je' ajcxy yhuijoj'ihuiydaaygixy, e chi ajcxy ooy Dios iibaty capxpaty, yminaangixy:

¹⁷Huindzin Dios, Dioscojuyip nyajnáxcixpich ma miich, huidibi jac mic'ajt miid ca'ydi jac pin. Miich tüg'óciy mdundaayb mjaajtaayb mnejhuiydaayb. Miich je' huidibi ijtñaayb, e ti m'ijtnäy, e m'ida'ñyi, com miich ti m'ijxcugiy je mgötujcin, e ti mbidägy m'ane'min.

¹⁸Mayñaax maygajp mayñaaxhuiñjáy ooy yjotmäty ajcxy, miid co ti xii hori paady co miich mdzaachytunañ je jäy ajcxy miid ypocy ycixpi. Ti je xii je hora paady co miich mdiyduna'n je jäy ajcxy tiibi y'o'ccixy. Ti je xii je hori paady co miich mmöhuañ je mdumbidijc ypremio, je mdumbidijc huidijaty najtzcapxiy ajcxy miich m'ayuc, huidijaty tudägy'ajtin ti patcixp ma miich, je huidijaty miich mxii xy-chigiiyip, huen ymij'ana'city huen ymutz'ana'city. Ti je xii je hora paady co miich myajtgoyañ je pinjaty yajhuindigooygixyp naaxhuiñjáy ajcxy.

¹⁹Je huin'it tiempo oy Dios je ytjic y'ahuäch jiiby tzajpjoty, e chi

nhuin'ijxyich je caax ma Dios ycötujcin y'ity. Nañ jadu'n oy nhuin'ijxyich huidzuc, etz nmidooyich co ooy ñe'my, etz nmidooyich enee yjidijtin, etz njihuiyich tüg ujx, etz ooy yca'y eneediitz mijatypi.

Tüg töxyjäy etz je ama'y tza'ñ

12 Je huin'it hora oy yquëxgy tza-jpcixy tüg ijxpejt mijpi. Tüg töxyjäy ñidigooyity miid xii, jadu'n nej jihuiy miid tüg huit ñimochity, e jadu'n yquëxgy nej jihuiy anajty po' yajhuäcpey, e ymiid ma ycohuajc tüg corona ac oori huidibi majmetz madza' miid. ²Jadayaabi töxyjäy hue' anajty ungmijäy'ajtp, e janch yaax tinaayb je' anajty miid je tzaachypi, miid co y'ung anajty yajma'xung'ada'ñ. ³Huin'it oy yquëxgy jadüg tiy'ajt ijxpejt tza-jpcixy. Tüg ama'y tza'ñ janch mij, tzaptz ycolor, e miidity huixtucj ycohuajc, majc ymu'n, e tüg corona majaty ycohuajc. ⁴Je mij tza'ñ miid je' ypixy jugujc-mujcy jahueng cacujc-huäcxy je madza' jim tzajpcixy. Chi je' najtzyemiiday je maymadza' naaxhuiñygixy. Je mij tza'ñ oy yhuäcxipy ma je töxyjäy yhuinduu huidibi anajty ungbadamb tzojc, chi tzüda'ñ je pi'c'ungma'xung janch tim jëyi anajty yma'xung'aty. ⁵Chi je töxyjäy yajma'xung'ajty tüg pi'cyëydijc, huidibi ane'mip miid Dios ymic'ajt, ymiid yi' tüg pujxtajc huidibi ijxpejt ajt co mij ane'min miidity ya naaxhuiñ. E yajpijcy je y'ung, chi yajnicxi ma Dios etz ma je' y'ane'mdac. ⁶Chi je töxyjäy yqueecy ñicxy mijtig'iduum, ma anajty Dios ti ñi'ixiyi y'it ylugar co jim y'idipy, e jim ymöhuiyb ycaayin y'uucin tüg mil jamejtzmiigo'px jatugi'px xii.

⁷Je huin'it tiempo tüg tzip yjajti tza-jpjoty miid je' ycixpi. Chi Miguel huidi mij cötujcin miid, miid jadyii y'ángeles ajcxy, ooy chiptuñ miid je ama'y tza'ñ etz yi' y'ángeles ajcxy. ⁸E ca'p je ama'y

tza'n ajcxy ymadacy ma je tzip, e ca'p je' ajcxy miid'ajty tigiydac tzajpjoty. ⁹E jadu'n Dios yajqueecy je mujcu', je ama'y tza'n mijjabyi, jiiby tzajpjoty. Je' je' je ama'y tza'n huidibi xii'ajtp diablo etz Satanás, je huidibi huin'iimb tüg'óciy naaxhuiñyäjy. Je mujcu', je ama'y tza'n, miid je' y'angeles ajcxy oy yajcötijnajxtäy ya naaxhuiñ.

¹⁰Je huin'it hora nhuinmidooyich tüg ayuc janch mic tzajpjoty chooñ, yminañ:

—Tí je xii je tiempo nigoody mina Dios ti nihua'n ti yajnödzyögy jäy ajcxy ma je mujcu'; mina Dios ti yajniügexigy yi' ymic'ajt; mina Dios ti yajniügexigy yi' y'ane'min; etz mina Cristo ytigüy ane'mbi miid ymic'ajt. Com ti Dios cötijnaxy je mujcu' huidibi tzachxip iich ajt nmügügtijc, je mibijcpidijc. Je mujcu' anajty tzachxip ajcxy xim tzuum ma Dios. ¹¹Iich ajcxy nhermanotijc ti yi' mimadaaccixy je mujcu' miid je Dios y'ung ñi'py, etz miid je' y'ayuc ytiy'ajt tiibi mibijccixy, je huidibi ajcxy nidiy'ajtcixp ma yi mayjäy. Ca' ajcxy tzigiy anajty co yjugy'ajt ytigóoygixip. Nigi ni'ixi y'ijtcixy anajty miid ymibijcin oy ytimy'ó'ccixipy. ¹²Jotcuje'ajtcix etz jotcuügigixy huidibi jiiby tzinaaygixp tzajpjoty. Ayo'n ypadamyb ajcxy huidibi tzinaayb naaxhuiñygfxy etz mejyjoty. Com je mujcu' ti je' ycidägy ma miich ajcxy miid chip y'ejin. Com je mujcu' ñejhuiñy co tim jayinjaty jahuenjaty xii tiempo jacmiidity.

¹³Co je mujcu' ijxy co ti yajcötijnaxy ya naaxhuiñygyxy, chi ooy pahuidijttacy je töxyjäy huidibi anajty ti yajpi'c'aty pi'cyëdyj. ¹⁴Chi je töxyjäy metz me'tyqueec mijpi yajmoy, jigix cöguëgipy je ama'y tza'n, ñicxip agueëgicp migtigüduum ma je ama'y tza'n ca' ñijädiiby. Jim migtigüduum yajmoy ycaayin y'uucin tugig jimijt ja cup. ¹⁵Chi je ama'y tza'n ooy nii yajpidzimy ma y'ahuac, jigix

y'ahuimbidipy mij nii huidi je töxyjäy pagujip mij niijoty. ¹⁶E yi naax ooy je töxyjäy pubejty, chi je naax y'ahuäcxy, e uuctiitztay je nii huidibi anajty je ama'y tza'n ti yajpidzimy ma y'ahuac. ¹⁷Miid jada ycixpi je ama'y tza'n ooy y'ahua'ndacy miid je töxyjäy, chi ñicxy tziptumbi miid je töxyjäy y'ap y'oc huidibi jacjimip, je' ajcxy huidibi cuydumb Dios y'ane'min ycötujcin, je' ajcxy huidibi cuydumb je ayuc huidibi Jesucristo anajty capxhuäcxy.

Je metzpi ca'oy'iyujc

13 E jim ndinay'ihuiyich ma püjot mejypäbi. Chi nhuin'ijxyich co tüg iyujc janch oy chigüyñi ypidzimy mejyjoty ymiid anajty huixtujc ycohuajc, e majc ymu'n. E ma ymu'n miidity majc corona. E ma ycohuajc miidity anajty cojaay yxii huidibi yajjotma'tp Dios. ²Jadayaabi ca'oy'iyujc huidibi nhuin'ijxyich, jadu'n anajty yquëxy nej tüg cuuxyubijy. E ytecy jadu'n anajty yquëxy nej osi ytecy, e y'ahuac jadu'n anajty yquëxy nej jamgaa y'ahuac. Chi je ama'y tza'n oy cötujc möy, mic'ajt möy, mij'ane'min möy, je ca'oy'iyujc. ³E ni'ijxyich tüg ycohuajc ma je ca'oy'iyujc co mij chaachijity, nej jihuiy je' yaj'ögiib. Chi je chaach'au oy choogy, e tüg'óciy naaxhuiñyäjy ooy janch jihuiygyxy huinmaaygyxy miid jada ycixpi co ti choocy. Chi je mayjäy ajcxy panicy je ca'oy'iyujc. ⁴Je mayjäy ajcxy ooy huindzigüygixy je ama'y tza'n, je mujcu', com je' co anajty ti möy cötujcin ane'min je ca'oy'iyujc. Chi ajcxy nañ jadu'n ooy huindzigüygixy je ca'oy'iyujc, chachminaangixy:

—¿Pin jada' ocjadu'ñip nej jadayaabi ca'oy'iyujc, e pin jada' octziptuunip miid yi'? Ca' pin.

⁵Chi je ca'oy'iyujc yajmooyi mic'ajt, jaydëbi amij agix capxip etz

nigapxip Dios oy jibic, nej huaad Dios yajjotmätü. E nañ jadu'n mic'ajt moy, jaydëbi miid'adipy ane'min cötujcin huixchiguipx metz po'. ⁶E jadu'n je' tuuñ. Nigapxy ni'ojiiy ooy Dios. Nigapxi Dios yxi ooy ca'oy, etz nigapxi ni'ojiiyi Dios ytiyc. Nañ jadu'n nigapxy ni'ojiiy huidibi ajcxy jiiy tzinaayb tzajpjoty. ⁷Chi mic'ajt ymooyi, jigix chiptuunip miid je huidijaty mibijcp Dios, huidijaty miid ity Dios, ixti mibaad mimadaaccixy. Nañ jadu'n mooyi cötujcin mic'ajt, jigix ane'mip naaxhuiñjây huen huidibi razaity huen huidibi cajpity, huidibi capxcixp huen huidibi ayucity. ⁸Tüg'óciy mayñaaxhuiñjây ajcxy huidijaty janch ni ycamiiñ yxi jaybety ma je jugy'ajt libro huidibi je Dios y'ung, je Cordero, ymiid. Dios yhuinma'ñypidacy jayijp ca'ni naaxhuiñybi anajty chondägy co y'ung y'öga'n miid jäy ajcxy ycixpi, jaydëbi cijxjaayi ajcxy yxi ma yi jugy'ajt libro.

⁹Pinjaty tädz'ac miid, pinjaty mido'mbigamb jada ayuc, huen mido'mbijccixy. ¹⁰Pen Dios ti yhuinma'ñypidägy co pinjaty ymigüg yajnicx mach, nañ jadu'n je' ajcxy nicxip mach ci'm. Pinjaty ymigüg yaj'öcp nañ jadu'n y'ögip jadu'n nej ymigüg anajty yaj'ögy. Paady ycixp yi' ajcxy huidijaty mibijcp Dios, huen yajtungixy miid ymigügtijc mecxtujcin etz mibijcin.

¹¹Huin'it nhuin'ixyich jadüg ca'oy'iyujc choon naaxjoty, e ymiid anajty metz ymu'n, tim jadu'n nej pi'ccöbixymang ymu'n. E je' jadu'n anajty ycapxy nej je ama'y tza'n ycapxy. ¹²Je mimetzpi ca'oy'iyujc ymiid ane'min huidibi je jayijpi ca'oy'iyujc ti ymöyü. Je mimetzpi ca'oy'iyujc jadu'n ane'my co je poj naaxhuiñ etz je naaxhuiñjây huen ojadajtcixy huindzigiiygixy je jayijp'atyp ca'oy'iyujc huidibi anajty je chaach'au ti chögy. ¹³Nañ jadu'n ooy

anajty tijaty mijhuinma'n tuñ, ixti jün yajcödigiiyb tzajpcixy, yajcây naaxcixy ma jäy ajcxy yhuinduu. ¹⁴E miid je mijhuinma'n huidibi je mimetzpi ca'oy'iyujc ytuñ ma je jayijpi ca'oy'iyujc yhuinduu, chi je' huin'iiñ huidijaty ajcxy tzinaayb naaxhuiñ. Nañ jadu'n je' pidacy y'ane'min co yajniogjtütucixipy je ca'oy'iyujc huidibi anajty tzachijip miid espada, e ca' y'ögy, jadu'n anajty jactzinây. ¹⁵Je mimetzpi ca'oy'iyujc yajmic'ajtmoy co yajjugy'adip je tzaadzech tiibi anajty yajniogjtütucixy, jigix je' ycapxipy etz nañ jadu'n jigix je' ane'min pidägipy co yaj'öctähuipy pinjaty ca' y'ojadadyi. ¹⁶Chi je mimetzpi ca'oy'iyujc ane'my yi pi'ctijc, mij'anäctijc, mijjädijc, comeenydjic, ayoobitijc, tumbidijc, midumbidijc etz jac pinjaty co huen ajcxy tiy'ajt ijxpejt jadu'n pidaaccixy ma ajcxy y'a'oygi', o pen ca', ma yhuimboc. ¹⁷Jadu'n ytuñ jigix ni ca'p anajty pin huaad ti juy toogy, pen ca' je' ajcxy ymiid je ca'oy'iyujc tiy'ajt y'ijxpejt, o yxi, o je' yxi ñinúmero. ¹⁸Jadayaabi ayuc chojcpy ixpijcin, pinjaty huinjihuuyb jëbi mihuinma'nybaady ti número je ca'oy'iyujc miid. Je' je' je número huidibi tüg jäy miidity. Je jäy ñinúmero hue' je' tudujc migo'px jatugipx tudujc.

Je nimigo'px jahuixchiguipx milbi yëydijc ajcxy y'iy

14 Chi jada' nhuin'ixyich cumäyoty je Dios y'ung, je Cordero, anajty ytinây ma je cögop huidi yxi Siön. Ymiid anajty migo'px jahuixchiguipx madaax mil jäy huidibi anajty ajcxy miid cojay ma yhuimboc je Dios y'ung yxi, etz yi' yTeedy yxi, je Dios Teedy. ²Nhuinmidooyich tüg ayuc choon tzajpjoty, jadu'n nmidooyich nej mijñii y'a'ich, nej enee yjidity. Hue' je' anajty nmidooyich nej mayjây y'arpa yaj-coogixy. ³Ooy anajty ajcxy iigixy tüg

iy jemybi ma je mij'ane'mdac yhuindu, ma je midaaxpi iyujc jugy'ajtmiidpi yhuindu, nañ jadu'n ma je mijjāy ajcxy yhuindu. Jac ni pin je' anajty ca' huaad ixpicy je iy, jēyi ajcxy je huixchiguipx midaax milbi jēbi ixpijccixy je iy, je huidibi ajcxy Dios ti yhuin'ixyii etz ti yajnidžōgy ya naaxhuiñ. ⁴Jada je' ajcxy huidibi ca' ajcxy migapxtigooygixy tōxyjāydijc, huādž tudāgy ajcxy yjot yhuinmañ miidty, ca' ajcxy pijccixy. E ypanixyp ajcxy je Dios y'ung, je Cordero, oy tim ma'amy ñicxy. Yi' ajcxy je jayijp'atypi jāy ya naaxhuiñ huidibi Dios ti yjujbidžimy ma anajty ijtcixy codoogiy miid ypocy ycixpi. Jadu'n ajcxy nipaady ma Dios Teedy etz ma je' y'ung, je Cordero, nej je tim jayijpi je almas ajcxy huidibi ti yajpidžimy ya naaxhuiñ. ⁵Ni ti anii ti ycayajpaady ma je' ajcxy. Com ca' ajcxy tibocy miidty, ca' ti xihuin ajcxy miidty ma Dios y'ane'mdac.

Je nidugiigpi ángeles ajcxy y'ayuc ytiy'ajt

⁶Chi nhuin'ixyich jadüg ángel yqueec-huidity cuptzajp, e ymiid anajty Dios ytiy'ajt jemybi oybi huidibi ijtp huinixii. Hue' je' yajcapxhuäcxip ma huidibi anajty ajcxy tzinaaygixp naaxhuiñ, huindu'my nación, huen huidibi jāyity, huidibi capxp huen huidibi ayucity, huidibi tzinaayb ma huen huidibi cappity. ⁷E je ángel yminañ anajty janch mic:

—Tzigiigix Dios, huin'igix huinyaaxcix cōmaygix Dios. Ti paady je xii je hori mina Dios tiydunañ yajtigoyañ yi' ajcxy huidibi jibic tumb. Ojadajtcix je huidibi yaj'oyiijc je tzajp etz je naax, je mejy etz majaty nii ymuxy.

⁸Co je midugiigpi ángel ycapxtaay, chi je mimetzpi ángel yminañ:

—Ti ymic'ajt ytigoydāy je Babilonia je mijpi cajp. Yi Babilonia jāy ti yajhuinmañydidigoydāy je naaxhuiñyājy

miid yjibic-huinmañ, paady yi Babilonia jāy ayo'n miidty cham, com je Dios ti ymijotmättāyii ajcxy. Jadu'n Babilonia nipaady nej tüg tōxyjāy huidibi huin'imb yēdijctijc miid anii etz jocnii.

⁹⁻¹⁰Co je mimetzpi ángel ycapxtay, chi je midugiigpi ángel yminañ janch mic:

—Pen pinjaty huindzigiigyb yajmij'ajtip je ca'oy'iyujc etz je ñigojtuutin etz nañ jadu'n cōbijccixy je ca'oy'iyujc ytiy'ajt y'ijxpejt ma yhuimboc o ma yci', hue' Dios tzaachytunib yi jadu'mbi jāy ajcxy mictāgy, ypaadip ajcxy Dios chip y'ejcin. Tim jadu'n nipaady nej jihuiy Dios yaj'ūgyii ajcxy je vino nii huidibi yi' ti ni'ixiy. Dios ti ni'ixiy je it ma ajcxy ayo'n padañ, tim jadu'n nipaady nej je tasi ma Dios yvinonii ijtp. Chi je' ajcxy ayo'n paadipy ma ytoy je mijjiin miid azufre ma je Dios y'ángeles yhuindu etz je Dios y'ung, je Cordero, yhuindu.

¹¹Je jiiñoc huidibi anajty pidžimb ma anajty je mayjāy ayo'n paatcixy, pidžimip je' huinixii huinitiempo. E ni pooxin ycaca'ty xiim tzuum miid je pinjaty anajty huindzigiigyb pa'tjihuiiyb je ca'oy'iyujc etz miid y'ahuinax, o pen ycōbijcipy anajty je ca'oy'iyujc yxii ycojayity ma yhuimboc o ma yci'.

¹²Com Dios chaachytunamyb je jāy ajcxy huidibi ijtp miid je ca'oy'iyujc, paady ycixp copicy co yi jāy ajcxy huidibi ijtp miid Dios huen cuydungixy yajxon Dios y'ane'min ycōtujcin etz huen mibijccixy mijpidaaccixy tudāgy Jesús, etz nañ jadu'n yajtungixy mecxtujcin ma ajcxy chinaayin.

¹³Nmidoohuich tüg ayuc tzajpjoty chooñ xñimāyich anajty:

—Cojay jada ayuc: “Jadachambi etz jacnicxpi xii tiempo, jotucje ajcxy huidijaty öccixp co mibijccixy je Huindzin Jesús.” Je Espíritu Santo yminañ co jadu'n tunamb jadamb, pocxnip ajcxy

nej ytungixy, e co ajcxy yjadipy tza-
ppjoty, chi ajcxy nejhuihuip je' ajcxy tza-
ppjoty tzinaaybi jadu'n nej je mibijcpi
ajcxy anajty oybi ti tungixy.

**Co Jesús anajty miñ tiyduñ
tzaachytuñ jibicjäydije**

¹⁴ Chi jada' nhuin'ijxyich tüg joc janch
poob. E ma je joc nıcx inäy tüg yquëxıgy
nej je jäy huidibi ttoon tzajpjoty (je
Cristo). Je' ymiid anajty ma ycohuajc tüg
corona ac oori, e ma yci' miidıty tüg hoz
janch jıjpi. ¹⁵ E ypidzimy ma je Dios chi-
naydac jadüg ängel, je' tzachmiyäxy ana-
jty janch mic je huidibi anajty inäayb
jocnıgıxy, ymina'n:

—Pidäg yi mhoz, e yajpidıg yi
cosecha, com ti paady je xii je hori etz
je cosecha ti chamni jiiby naaxhuiñ.

¹⁶ Huin'it je' pidacy je' yhoz ya naax-
huiñ, je huidibi anajty inäayb jocnıgıxy,
chi ya naaxhuiñ yajpidıgy je ycosecha.

¹⁷ Nañ tim jadu'n huin'it jadüg ängel
ypidzimy ma je Dios chinaydac jiiby tza-
ppjoty. Nañ jadu'n je' anajty miidıty yhoz
janch jıjpi. ¹⁸ Chi jadüg ängel ypidzimy
ma je Dios ojadajttac huidibi anajty cö-
tujc miid ma je jıin. Chi yaaxi janch mic
je huidibi anajty je' yhoz janch jıjpi miid,
chi nimay:

—Pidäg yi mhoz janch jıjpi ma yi
muuxycha'm cosecha huidibi yajpatp ji-
iby naaxhuiñ, com ti ooy chamni.

¹⁹ Chi je ängel yajnaxxy je' yhoz
naaxhuiñ, chi yajpidıgy je camuuxy-
cha'm cosecha, chi tüg'ıty yajnıgi-
dacy ma huaad yajhuinmiıcxy. Hue' je'
yhuimbızımy co je' je' je mij ayo'n
je mijtzaachypi huidibi Dios yquex-
amyb miid jäy ajcxy ypocy ycıxpi.
²⁰ Je camuuxycha'm hue' je' oy yajhuin-
miıcxy Jerusalén cajppa'. Ma anajty ti
y'ocnıgidacpi ypidzimy ooy nıpy janch
com, ycoody mabaad je cohuay ajcxy
miidıty yfreno, e ymıjhuin'ajtin hue' ana-
jty miidıty tugiıg mıgo'px kilómetro.

**Yi ängeles ajcxy miid je
huixtujc najxpi ayo'n**

15 Huin'it nhuin'ijxyich jadüg tiy'ajt
ıjxpejt janch mijpi tzajpjoty, e
janch oy huinmaayni. Huixtujc ängeles
anajty miidıty ci'am je huixtujcpi tza-
achypi ayo'n huıdi cogıııyñip, e miid
jadu'n ycıxa'n ytigoya'n Dios chip y'ejcin.

² E nhuin'ijxyich jadu'n nej tüg mejy ac
vidrio, e je vidrio mıhuididıı jıin. E jim
anajty je jäy ajcxy huidıjaty madac co
ca' huındzigıy anajty je ca'oy'ıyujc etz je'
y'ahuınax, je huidıjaty ca' ajcxy cöbijci
je ca'oy'ıyujc yxii ninúmero. E jim ana-
jty ajcxy ytınaaygıxy nıgıxy ma je mejy
ac vidrio huidibi janch adııcxp ajajp ana-
jty, ymiid ajcxy je arpas huidibi ajcxy
Dios mooyi. ³ Ooy anajty iıgıxy je Moısés
y'ıy, je Dios ytumbi etz nañ jadu'n ana-
jty iıgıxy je Dios y'ung, je Cordero, y'ıy
huidibi minamb:

Mıj ooy, etz janch mıjhuınma'n huidibi
miıch ti mduñ. Huındzin, miıch
Dios huidibi jac mic'ajt miıdip
ca'ydi jac pin. Janch tudägy miıch
mni'aa mdu'aa. Miıch rey'ajtp
huındu'my'naaxhuiñ huınixii
huınitiempo.

⁴ ¿Pin miıch xyca'octzigıhuamb,
Huındzin? ¿Pin miıch
xyca'occömayaanıp mxii? Tug'öciy
naaxhuiñyjäy xyajmıj'adıpy
xyhuındzigıhuıpy, com miıch
naydügpajc je huätzpi Dios, com
miıch nyaj'ıjxp mgötujcin co
ytudägyty.

⁵ Co jadu'n yjajti, chi n'ıjxyich co
y'ahuaach je Dios y'ıtı jiıby ma Dios ytıj
huidibi yajpatp tzajpjoty, ma y'ıty je tzaa
ma yjaybetyıty Dios ycötujcin. ⁶ E ma
je Dios yajhuındzigıy yajpa'tjıhuıy, ji-
ıby ypidzimy huixtujc ängeles. Ymiid
anajty ajcxy yci'am huixtujc ayo'n tza-
achypi. Hue' anajty ajcxy yxoxıty miid
huit janch oybi janch huätzpi, e janch

adiicxp ajajp anajty. Ymiid anajty ajcxy oorihuin mabaad ycaachyjip. ⁷Nidüg je midaaxpi iyujc jugy'ajtmiidpi moy je huixtujcpi y'angeles huixtujc tasi ac tim oori, janch ujtz je tasi miid je Dios chip y'ejcín. ⁸E je it ma Dios yajhuindzigü yajpa'tjihuiy yajpa'tjihuiy ujtztay je' miid je jünjoc huidibi jadu'n ñipatpy nej je Dios y'oy'ajtin etz Dios ymic'ajtin. E ni pin anajty huaad ca' jibiy ytiy ma je Dios ytijc jibiy tzajpjoty, ixti cooni je' ycixtähuipy je huixtujcpi ayo'n, je tzaachypi huidibi je huixtujcpi angeles ajcxy ymiid.

Je tasi huidibi ujtz miid ayo'n tzaachypi

16 Chi nmidooyich tüg ayuc choon ma Dios ytijc jibiy tzajpjoty, ni-may anajty janch mic je Dios y'angeles nihuixtujcpi:

—Nicx ajcxy yajyojctuticx jibiy naaxhuiñ yi huixtujcpi tasi huidibi ujtziy miid Dios chip y'ejcín.

²Chi ñicxy je midügpi y'angel, chi je' ytasi yajtemduty jibiy naaxhuiñ ujtz miid may'ayo'n. E tüg'óciy je mayjäy huidibi anajty ajcxy miid ma yhuimboc je ca'oy'iyujc ytiy'ajit, pinjaty anajty je ñigojtuutin huindzigüyip pa'tjihuiy, chi je' ajcxy ypaati ñibidzim tüg ñibüdztz janch jibicpi, e huidibi janch pijcp.

³Je mimetzpi y'angel yajyojctuty je' ytasi huidi anajty ujtz miid ayo'n mejy-huingixy. Chi je mejy y'ahuimbijty ni'py, jadu'n nej jihuiy öcpi ñi'py. E huidi-jaty iyujc jibiy tzinaayb mejyjoty, cijx je' y'öctäy.

⁴Je midugiip y'angel yajyojctuty je' ytasi huidi anajty ujtz miid may'ayo'n maajaty je mijni, etz maajaty nii ymuxy, nañ jadu'n ac ñi'py je' y'ahuimbijttay.

⁵Chi nmidooyich co je angel yminañ huidibi ane'mb je nii:

—Huindzin Dios, tudägy mduñ co ti mdiyduñ je naaxhuiñjäy ajcxy miid

ypocy ycixpi, e jadu'n ti mguexy mij ayo'n ya naaxhuiñ, Huindzin Dios, janchypi huätzpi miich, huidibi ijtnaayb etz ti m'ijtnäy. ⁶Com je naaxhuiñjäy ajcxy tundigooy co ajcxy teemi vojci je mibijcpidijc ñi'py, je huidibi mhuin'ijx, je huidibi ajcxy miich m'ayuc najtzcaxpiy anajty. Paady ycixp miich je nii huidibi yi naaxhuiñjäy y'uuccixyp, ti myaj'ahuimbity ni'py, com jadu'n ajcxy mihuaadity je tzaachypi miid ajcxy ypocy ycixpi.

⁷Nmidooyich co pinjaty ma je it ma yajhuindzigü Dios, yminañ:

—Janch jadu'n, Huindzin Dios, huidibi tüg'óciy mic'ajit miid, miid mdiy'ajit etz miid mdudägy'ajtin, ti mdiyduñ je naaxhuiñjäy ajcxy miid ypocy ycixpi.

⁸Je mimadaaxpi Dios y'angel yajyojctuty ma je xii je' ytasi huidi anajty ujtz miid Dios chip y'ejcín. Chi je xii yajmoy ymic'ajit co jäy nögiib miid je' yjiin. ⁹E tüg'óciy jäy ajcxy yxiidzaydaayi janch mic. E ni ca' ajcxy yhuinmañ yajtigajch, ni ca'ojadajtcixy ni ca' cömaygixy Dios. Nigi ajcxy ooy jibic Dios nigapxy ni'ojiiy, je Dios huidibi ane'mdaayb tüg'óciy ayo'n miid ymic'ajit.

¹⁰Je mimigooxpi y'angel yajtemduty je ytasi, huidi anajty ujtz miid Dios chip y'ejcín, ma je ca'oy'iyujc y'ane'my etz ma tüg'óciy it lugar ma je ca'oy'iyujc y'ane'min, e huin'it oy ycoodziygidactäy. Yi jäy ajcxy ooy ytoodz oc'adzützmüjccixni miid je ayo'n tiibi anajty ytuñyii yjadyii. ¹¹Per ni jadu'n ajcxy ca'ixmajch je jibicpi huidibi anajty ajcxy ytumyb. Nigi ajcxy ooy oyñinej ycapxcixy etz ni'ojiiygixy Dios tzajpjotypi miid je jübii pa'mii etz je ñibüdztz ycixpi.

¹²Je midudujcpi y'angel yajtemduty je ytasi huidi anajty ujtz miid Dios chip y'ejcín ma je Eufates mijni. Chi je mijni ytiich jigix jëbi ajcxy

je reydiyc ñaxy huidibi ajcxy tzoomb xiihidzimy'amy.

¹³ Chi nhuin'ijxyich co ypidzimy ma je ama'y tza'ñ y'ahuac, etz ma je ca'oy'iyujc y'ahuac, etz ma je profeta falso y'ahuac ypidzimy tugiig ca'oybi. E je tugiigpi ca'oybi jadu'n anajty yquëxigy nej tugiig Tuc. ¹⁴ E je tugiigpi Tuc hue' ajcxy ca'oybi ymiid, e tungixy anajty mijhuinma'ñ miid je mujcu' ymic'ajt. E oy ajcxy huoomucy huidijaty anajty rey'ajtp huindu'my naaxhuiñ, jigix je' ajcxy chiptungixipy miid je mijpi Dios huidibi tüg'óciy mic'ajt miid, co anajty je xii je tiempo yhuaad'ajtni huidibi Dios ti yajnigödugiy. ¹⁵ Jadu'n Dios ymina'ñ:

—Cuenditungix iich n'ayuc. Ameech nhuimbida'ñich naaxhuiñ jadu'n nej meetzpi ameech nicxy meech tijaty. Paady ycixp jotcuyc pinjaty ni'ixi xy'ahuijxpich, je huidibi ypocy ti ymecxyii, e tudägy'ajtni ti paady ma iich jigix ca' jadu'n paadip nej tüg jäy huidibi yhuic ti meechyii, e jadu'n je' yhu'i'my nihuadz, e tzo'ydu'n jihuiy co jäy yhuindicxyii. ¹⁶ Chi je tugiigpi ca'oybi huoomujctay ajcxy je reydiyc ma tüg it huidibi yxii Hebreo'amy Armegecón.

¹⁷ Je mihuixtucpi angel yajyojctuty je' ytasi jim pojoty, e ma je it ma ajcxy huindzigiy Dios etz ma je' y'ane'mdac tzajpjoty, jii by tüg ayuc chooñ janch micpi ymina'ñ anajty:

—Ti ytuñiyi yjadyii.

¹⁸ Huin'it ooy yjajti huidzuc, ne'min micpi etz jidiñtin, ooy naax yücx ymiid tüg ujx janch micpi, niminaabi jadu'n ycajadyii maabi jäy chinay'jtigixy naaxhuiñ. ¹⁹ Chi je mij ciudad, je Jerusalén, oy yhuäcxy tugiig picy, nañ jadu'n je may ciudad huidibi huindu'myñaaxhuiñ, cijx ymiähuiydäy. Chi Dios jäymejtz-coty je Babilonia cajp nej je jäy ajcxy jim ytundigoogixy, e chi quejxy may ayo'n jim miid chip y'ejcín ycixpi. ²⁰ Tüg'óciy

je naax mejy'agujcpi ytigoyday. Etz tüg'óciy tungop naaxhuiñygyxy cijx je' ytigoydäy. ²¹ Nañ jadu'n ooy ycäy chooñ tzajpjoty eneediitz mijjatypi majaty jäy ajcxy, janch jempxy anajty je eneediitz, tügjatypi huixchiguijpxy kilo. Chi jäy ajcxy ooy oyñinej nigapxy ni'ojiiy je Dios miid je eneediitz ycixpi, com ooy je' mij chachajti je ayo'n je castigi.

Je töxyjäy jibictzinaaybi chaachypi ycastigi

17 Nidüg je huixtucpi ángeles huidibi anajty ajcxy miid je huixtucpi ytasi ymiñ. Chi ajcxy ymiydacy miid iich, xyñimaaygixich:

—Min yam, miñ nyajni'ixiy je tzaachypi huidibi ypadamyb je töxyjäy pocytumbi, huidibi iñaayb mejyhuingixy. ² Je reydiyc ya naaxhuiñ ti ooy ytundigoogixy miid jada töxyjäy, e je naaxhuiñyjäy ajcxy ti ooy huinma'ñydiigoogixy miid jada töxyjäy ypocytunii huinma'ñ, jadu'n nej jihuiy ajcxy ooy ti ymüucigixy.

³ E Dios yjihui'ñ ymic'ajt xyajcumäyich e cumäyjoty xyajnicxyich je ángel mijtigäduum. E jim ni'ijxyich tüg töxyjäy yaj'iñäy tüg ca'oy'iyujc huidibi ycolor tzaptz, e janch niducy miid pinjaty yxii cojaayip huidibi yajjotma'tp Dios, e ymiid anajty huixtuc ycohuajc etz majc ymu'n. ⁴ Je töxyjäy hue' anajty yxojx miidity miid huit janch oyjatypi, ycolor ucy etz tzaptz, ooy anajty yaj'oyguëxigy miid oori, miid pi'ctzaa janch oybi etz perla. Ymiid anajty ma yci' tüg tasi ac tim oori janch ujtz je' anajty miid jibic-huinma'ñ huidibi ca' y'oyjäygidaacnity, huidibi pocytunii huinma'ñ miid. ⁵ E ymiid anajty cojaay tüg xii ma yhuimboc huidibi ca' pin huinjihuiy. Je letra jadu'n ymina'ñ: “Je mijpi Babilonia, huidibi nigop'ajtip pocytunii huinma'ñ etz tüg'óciy tijaty ca' y'oyjäygidaacnity ya naaxhuiñ.”

⁶Mic'amy iich oy nhuinma'n nyajmiñ nyajmech co je töxyjäy hue' je' anajty ti yaj'o'ccixy je huidibi ajcxy mibijcp Dios etz huidibi ajcxy Jesús yjäy'ajtíp, e jadu'n nipaady nej jihuüy je töxyjäy ti ooy ymügyii miid je mibijcpidijc ñi'py. Co jadu'n nhuin'ijxyich, chi ooy ngijxy ngüejtyich njihuüy nhuinmaayich. ⁷Chi je ángel xyñimaayich:

—¿Nej co mgixy mgüety? Iich miich nyajnimáhuipy nej yhuimbidzimy huidibi ca' pin huinjihuüy ma yi töxyjäy etz ma yi ca'oy'iyujc huidibi yaj'iñaayb, huidibi ycohuajc huixtujc miid etz majc ymu'n. ⁸Yi ca'oy'iyujc huidibi ti m'ixy, je' yi' tiibi chinäy e cham ca'p je' ma. Chi ypidzimipy ayoodactuuyb, jayijp ma anajty ca'ni nicxy y'ayoy ytigoy tücci'yi. E je jäy ajcxy huidijaty tzi-naayb naaxhuñ, e ca'p yxi' y'ity cojaay ma je jugy'ajt libro huidibi oyiiy ca'ni anajty naaxhuñybi chondägy. Ooy je' ajcxy huinmäaygixipy jihuüygixipy co ijxcixipy je ca'oy'iyujc huidibi jecyip ti y'octzinaaybi, e cham ca' je' ma, e chi jada' jädüg'oc yhuimbida'n.

⁹Ya ii tigati pin jébi huinjihuüy je huixtujcpi cohuajc, je' je' je huixtujcpi copjot ma je cajp y'ity. E je cajp jadu'n je' nipaady nej jada töxyjäy pocytumbi. ¹⁰Je huixtujcpi cop jadu'n ajcxy nej huixtujcpi rey. Ma je huixtujcpi rey migoox je' ajcxy tiibi ymic'ajt ytigooygixy. Nidüg je' cham y'ane'my. Je jädügpi ca'ni je' ymiñ. E co je' ymiinipy je huidibi cogixiib, ca'p je' mijcajee yhuäcxibipy. ¹¹Je ca'oy'iyujc huidibi jecyip tzinay, e cham ca' ma, je' je' je miductujcpi rey, oy je' yjajéjity nidüg ma je nihuixtujcpi rey. Huin'it je' ñicxniipy ayooobi jottigooybi tücci'yi ayoodactuuby.

¹²Je majcpi mu'n tiibi m'ixy, je' je' je majcpi rey huidibi ca'ni ajcxy ytigiigixy ane'mbi. E cidigihuiib ajcxy ycötujcín co yrey'ajtcixipy tüg hora quipxyi miid je ca'oy'iyujc. ¹³Jada majcpi rey

ajcxy tú'ciy ajcxy y'ijtcixy, tú'ciy ajcxy yhuinma'n, e yegipy ajcxy y'ane'min ycötujcín ma je ca'oy'iyujc. ¹⁴Tziptuunip ajcxy miid je Dios y'ung, je Cordero. E je Cordero ymimadactáhuipy je' je majcpi rey ajcxy. Com je' je' tügpajc Huindzinip ma pin janaydíjip huindzin. Je' je' tügpajc reyip jac mic'ajt miidpi ma je reydijc ajcxy. E pinjaty Cristo miid y'ity, Dios je' ti huin'ixy, e tudägy je' panicy Dios y'ung.

¹⁵Nañ jadu'n je ángel xyñimaayich:

—Yi mejy tiibi m'ixy ma je töxyjäy pocytumbi iñäy, hue' je' jadu'n nipaady nej maygajp, nej mayñación ma mayjäy chinaygixy huidibi capxcixp canaagnax ayuc. ¹⁶Je majcpi mu'n tiibi m'ixy ma je ca'oy'iyujc, je' ajcxy ca'ixa'nip catzoga'nip je töxyjäy pocytumbi. Chi ajcxy ix'ijxnip je töxyjäy pocytumbi, yajhuimipy ajcxy nihuädz. Chi ajcxy je töxyjäy pocytumbi ñin'icx tzu'tzipy, e nöccixipy miid jün. ¹⁷Dios ti pidägy ma ajcxy y'aa yjot huen tungixy nej Dios tzocy, miid co anajty ti pidaaccixy tú'ciy yhuinma'n. E cötujc möhuaangixy ane'min möhuaangixy co yrey'adipy je ca'oy'iyujc, ixti cooni yajcuydundáhuipy je ayuc huidibi Dios anajty ti capxy. ¹⁸Je töxyjäy tiibi mhuin'ixy, je' je' je mij cajp huidibi ane'mdaayb je reydijc ajcxy huindu'myñaaxhuñ.

Babilonia cajp oy yhuindigooy

18 Co jada jadu'n yjajti, chi nhuin'ijxyich jädüg ángel ycidägy naaxhuñgixy, choon tzajpjoy miid ymij'ane'min ymijcötujcín, e ooy je naax yaj'aniy miid je ytäcxin yjajin. ²Chi je ángel ooy mic yaaxqueecy ymina'n anajty:

—Ti ymic'ajt ytigooy, ti ymic' ajt ytigooy je mijpi Babilonia cajp, e hue' ti y'ahuimbity mujcu' chinaydac, etz canaagnaxpi ca'oybi ymaadac chinaydac, etz ti y'ahuimbity

joonmaadac joondzinaaydac, je joon ajcxy huidibi ca' yhuädzity, huidibi ca' y'oyjäygidacnity. ³Com ti je mayjäy huidibi tzinaayb ma tüg'óciy nación yhuinma'nydigooygixy miid je Babilonia yjibic-huinma'n pocyunii huinma'n. Ti je reydijc huidibi ane'mb ya naaxhuiñ miid ytundigooygixy je Babilonia. Nañ jadu'n je ajuybi adoocpi ajcxy, huidibi ya naaxhuiñ yajpatcixy, ti oy ymeenybatcixy miid je Babilonia pocyunii ñegocio. Je Babilonia jadu'n yi' nej tüg töxyjäy jibic-huinma'n miidpi.

⁴Chi nmidooyich jadüg ayuc choon tzajpjoty, e ymina'n anajty:

—Pidzimgix ma yjiibi cajp com iich miich ajcxy një'ajtpy, jigix miich ajcxy ca' m'aminmugipy ma yi' ajcxy ypocy, e ni xycapaadip miich ajcxy je ayo'n tzaachypi huidibi Dios yquexamyb ma je Babilonia cajpjäy. ⁵Yi jadu'mbi cajpjäy ypocy ti oy mayiyni e Dios yi' ajcxy tzachytunib miid ajcxy ypocy ycixpi. Dios yjäymejchp yi' yjibic-huinma'n ajcxy huidibi ti tungixy. ⁶Dios ymoyhuimbiditye je tzaachypi yi Babilonia cajpjäy, jadu'n nej ajcxy yi' je' tzaachytuñ Dios yjäy ajcxy, Dios ymoyhuimbiditye je Babilonia cajp tzaachypi mejtz jadu'ni ca'ydí jadu'n nej yi' ti yecy. ⁷Mo' yi Babilonia cajp yi tzaachypi ayo'n, tim jadu'n nej yi' ti ñaymöyii ma yi chinaayin etz ñayjihuiyi amij agix. Yi' ymina'n jotjoty huinma'nyjoty: “Iich mij'ane'mbi iich. Ca' nyajpaadyich nej tüg co'ögytöxyjäy miiditye tajin mayin. Ni nga'ixipyich jiiyin yaaxin.” ⁸Miid je' ycixpi tügxiiyi ymiinipy je mij'ayo'n o'cin, tajin mayin, jiiyin yaaxin etz yuuba'm ma je Babilonia cajp. Chi ninögihuipy je Babilonia cajp miid jün. Com yi Huindzin Dios ooy yi' ymijity, e yi' ti yajpocycäy yi Babilonia cajp, huidibi nipatp nej tüg töxyjäy pocytumbi.

⁹Je reydijc ya naaxhuiñ huidibi jibic-huinma'n pocyunii huinma'n tungixp quipxyi miid je Babilonia jäy, chi ajcxy ytájcxixy ymáygixixy yjüygixixy yáaxcixixy co anajty ijxcixyp je Babilonia cajp jünjoty co anajty ytooybicy. ¹⁰Jiguem ajcxy yjacmij'ijxcixixy miid co anajty chigiiygixy co páatcixixy ayo'n quipxy miid Babilonia, e ymina'angixixy:

—¡Ay, miich Babilonia mij cajp, huidibi ooy mgapxpaadyity, ooy mmijity, ooy mmic'ajt miiditye! Per janch tim tüg jaxigy ti xynimiiñ je' ayo'n huidibi Dios ti quexy miid mbocy ycixpi.

¹¹Je ajuybidijc adoocpidijc huidibi ajcxy naaxhuiñ jiiygixixy yáaxcixixy ajcxy miid je Babilonia cajp ycixpi, com ca'p anajty pin juuyip ajcxy yjuuy toocy. ¹²⁻¹³Je ajuybidijc adoocpidijc ajcxy ymiid oori, plata, tzaa oyjatypi, perla oyjatypi, lino huit oyjatypi, sedi huit oyjatypi, rey yhuit, huit color tzaptzpi, nañ jadu'n ymiid ajcxy canaagnaxpi quipy huidibi oyjaty xuucp, pajc vaso, quipy vaso oyjatypi, cobre vaso, pujx vaso, marmol vaso. Ymiid ajcxy canela, etz tijaty ooy oy xuucin miiditye, poom, mirra, perfume, vino aceite, trigo tiim, iyujc animal huidibi tzimiy yajyöyb, cöbixy, cohuay, carreti, tumbi huidibi codoogiyip, etz jacjadyii jäy juugypí. ¹⁴Je ajuybidijc adoocpidijc ajcxy ñimähuipy je Babilonia jäy ajcxy:

—¡Ca' ajcxy m'ocmiidiñ je tiim tza'm huidibi ajcxy mjot yjatzojcipy, ca' ma anajty y'ocyajpatni. Ti tigoydäy miich ajcxy mjogy'ajt, je mgomeeñ'ajt, etz m'ijxin huidibi anajty miich ajcxy mmiid, ca' ma ocyajpatnip jadüg'oc!

¹⁵Je huidijaty anajty huit ixtaayb meeñ ixtaayb, e ti ycomeeñygojcixy ma yijimbi cajpin, jiguem ajcxy yhui'mdähuipy miid tzig'iñ jihuiñ, co nañ jadu'n je tzaachypi castigi padaangixy. Yäxip ajcxy etz nidájcxixy

ni máaygixipy je Babilonia cajp. ¹⁶ Chi ajcxy yminaanipy:

—¡Ay! ¡Miich mij cajp huidibi ayo'n patp! Jadu'n miich anajty nej tüg töxyjäy huidibi xoxyip miid huit oyjatypi, huidi ycolor ucy etz tzaptz, yaj'oyguëxígy miid oori, miid pi'ctzaa oyjatypi, miid perla. ¹⁷ ¡Janch tim tüg jaxígy, janch tim tüg hori, ti ycixy miich mmijjugy'ajtin mmijcomeen'ajtin!

Tüg'óciy pinjaty ni huindzin'ajtp barco etz pinjaty barcojoty viajetumb, marinerotijc ajcxy etz huidibi ajcxy tumb ma je mejoy, ti je' ajcxy yhuimdaaygixy jíguëgy. ¹⁸ Co ajcxy ijxy nej anajty ytoy yjocy je mij ciudad, chi ajcxy yminañ:

—¿Huidibi cajp jada' ji jadu'nip nej jada anajty jadayaabi mij cajp?

¹⁹ Chi ajcxy ooy naax ñayyajcöhuoogíy miid jotmay, cham ooy yaaxcixy, ytajcixy ymaygixy, e mic chachminaangixy:

—¡Ay! ¡Je mijpi oybi cajp huidibi ayo'n patp, ma je tüg'óciy pinjaty anajty ymiid barco ma mejoy, ti ycomeen'ogójcixy anajty miid je'! ¡Janch tim tüg mij jaxígyi, tim tüg hori, ti yhuindigoydäy miich mmijjugy'ajtin mgomeen'ajtin!

²⁰ Jotcugíygyix miid je Babilonia cajp ycixpi, miich tzajpjoty tzinaayb ajcxy, etz miich ajcxy huidibi Dios xyhuin'ijx co jëbi m'apóstol'ajtcixy, etz nañ jadu'n miich ajcxy huidibi najtzcapxiy Dios y'ayuc ytiy'ajt, etz nañ jadu'n pinjaty ijtp ma Dios. Com co Dios ti yajpocycäy Babilonia cajp, je' yi' ti yaj'adigach jadu'n nej ajcxy xymiidundigoy.

²¹ Huin'it tüg ángel janch mic'ajtmíidpi conígy tüg tzaa, jadu'n nej tüg molino paandzaa mijpi, chi je' cogädziy mejoyoty, e yminañ:

—Nej jada tzaa ti ytiyooyin, nañ tim jadu'n je mijpi oybi Babilonia cajp yti-goydähuipy. E janch ni mina pin ca-

jac'ixipy. ²² E ni camina ajcxy mgajac'midohuipy jim Babilonia co pin arpi coob etz flauta yajxuuxp trompeti yajxuuxp mijnií mijtu'. E ca' jacyajpaadip pinjaty ti dung ii jajt, ti oficio jajt, ni mgamidohuipy je molino paandzaa ñe'min. ²³ Ni mina ti ycatiçxipy jadüg'oc ma je Babilonia cajp. Ni mina ycayajmidohuipy jadüg'oc je xii je xondaacin huidibi jajt, co jäy ypicoy. Oy je Babilonia ajuuybi y'adocpi ajcxy anajty ooy yjamicjäyity ya naaxhuin', e ti ajcxy huin'iiñ mayñaaxhuin'yjäy miid ajcxy brujerías.

²⁴ Jim ma je Babilonia cajp jim yajpaady je' ajcxy ñi'py je tiibi ajcxy Dios y'ayuc najtzcapxiy, je huidibi ajcxy huin'ixyip ma Dios etz tüg'óciy mibijcpidijc tiibi yaj'ögyapatcixy naaxhuin'ygyixy.

19 Co jadu'n yjajti, chi nmidooyich may'ayuc micpi co mayjäy ajcxy ooy ycapxcixy ymiydaaccixy tzajpjoty, ymina'n ajcxy:

¡Aleluya! Hich ajt nDios yi' tügpajc ti xyanjndzoocim ajt n'alma. Yi' je' tügpajc mij'oy'ajt miid.

² Com janch etz tudägy Dios y'ane'min ycotujcin. Ti je' möy ycastigo je Babilonia cajp huidibi ti yajhuinma'nydigoy je naaxhuin'yjäy miid je ycatudägy'ajtin ycixpi. Yi' je' ti yaj'adigach ma je Babilonia cajp je Dios ytumbi, huidibi yaj'ögy ajcxy, pat jim.

³ Chi ajcxy jadüg'oc yminaanip:

—¡Aleluya! Je jijnjoc huidibi jim Babilonia co ytoy je cajp, pa'ttigíhuip tzajpcíxy huinixii huinitiempo, ca' yjin ypidzip ni mina.

⁴ E je iipx madaaxpi mijjäy etz je madaaxpi iyujc, huidibi jugy'ajt miid ñaygojxtinaygidaaci naaxcixy, chi ajcxy ooy Dios ojadajty huidibi anajty ane'mb ma je mij'ane'mdac, e yminaangixy:

—¡Jadu'n jada! ¡Aleluya!

⁵Huin'it yajmidooy jiiiby ma je Dios y'ñaydac yçotujctac tüg ayuc ymina'n: Huindzigüygix iibatcix capxpatcix iich ajt nDios nidüg'óciy pinjaty tumb miid yi', pinjaty yi' tzigüyb, huen mutztjicy huen ymij'anäctjicy.

Je jotcujc'ajtin huidibi nbadanim co anajty Cristo yjáy nimiñ

⁶Nmidoohuich nañ jadu'n nej jihuiy ooy mayjäy ycapxy ymiydägy, nej canaag mijñii y'a'iich, nej enee micpi yjidity, yminaangixy:

¡Aleluya! Ti y'ane'mdigüy jiiiby naaxhuiñ je Huindzin Dios huidibi tügpajc m'jip.

⁷Agujc'ajtim jotcujc'ajtim, tzoc cömaayim Dios, tzoc mooyim mij'ajt. Com ti paady je xii je tiempo mina Dios y'ung naybadáanigixp tümugáanigixp miid yi' yjáy, tim jadu'n nej jihuiy ypiga'n miid yi' ajcxy. Ti Cristo yjáy ñayñi'ixüygixy, jaydëbi ñaybátigixip ytügmújccixip miid yi', tim jadu'n nej tüg jäy ñayxoxyii co ypiga'n.

⁸Dios ti a'ixüy co Cristo yjáy ajcxy ñayxoxiib miid yhuít oyjatypi, huidibi adücxp ajajp.

Je huit xox oyjatypi jadu'n nipaady nej je tudägy'ajtin huidibi je mibijcpidijc ti paatcixy ma Dios.

⁹Chi je ángel xyñimaayich:

—Jaay jada ayuc. “Jotcujc ajcxy pinjaty huooyip ma yajhuinxiduna'n Dios y'ung, je Cordero, co naydügmugáanigixy miid yi' yjáy ajcxy.”

Chi je ángel xyñimaayich:

—Jada je' Dios y'ayuc janchypi.

¹⁰Chi ngojxtinay'ihuiyich ma je ángel yhuinduu co njahuindzigihuaañich. Chi je' xyñimaayich:

—Ca' jadu'n m'idich. Dios iich xy-tumbi'ajtp jadu'n nej miich etz nej jacjadyii migügtjicy huidibi mijpidaaccixp

cixyjot huinjot je ayuc tiy'ajt janchypi huidibi Jesús ycapxhuäcx. Huindzigi' Dios.

Jadayaabi ayuc tiy'ajt janchypi huidibi Jesús ñidiy'ajt'ajt, yi' je' je Dios y'ayuc huidibi je profetas ajcxy ñajtzcapxiy.

Je mij'ane'mbi huidibi poobcohuay yaj'iñaayb

¹¹Chi nhuin'ixxyich tzajp'ahuädz, chi yquëxügy tüg poobcohuay, e je pin anajty yaj'iñaayb hue' anajty naydijyii je tudägypi je janchypi. Je huidibi tiydumb naaxhuiñyäjy miid tudägy'ajtin etz huidibi tziptumb miid tudägy'ajtin.

¹²E je' huidibi yaj'iñaayb je poobcohuay, je' yhuin jadu'n je' nej jünye'n, e ymiid anajty ma ycohuajc maycoroni huidibi nidüy'ajt'ajtp co yrey'aty ma tüg'óciy jäy. E je' ymiid anajty tüg xii cojaay, e je' anajty naydügpajc nejhuüyb yxii ca' jac pin.

¹³Hue' anajty yxoxiyty miid huit y'uucyity miid ni'py, e je' yxii hue' anajty xi'adyii Dios y'ayuc.

¹⁴Je ángeles ajcxy huidibi soldad'ajtp tzejpjtoty ypayöyii anajty ajcxy ac poobcohuaygixpi, yxoxiyty ajcxy miid sedi huit janch oybi, poobi etz huätzpi.

¹⁵Je huidibi yaj'iñaayb je poobcohuay, ma yi' y'ahuac ypidzimy anajty tüg espada janch jüjpi, e je' miid yajtzaachihua'n je maynaaxhuiñyäjy. E je' ane'ma'n miid Dios ymic'ajt. E miid yi' y'ayuc castigi möhua'n je mayjäy miid ypocy ycixpi huidibi tzinaayb ma je may it lugar ya naaxhuiñ. Yi' y'ayuc jadu'n yi' nej tüg espada janch jüjpi. E yi' miid'adaanip je mijpi Dios chip y'ejcin, je Dios huidibi tüg'óciy mic'ajt miid. E mictägy tzaachypi castigi yega'n ma je mayñaaxhuiñyäjy miid ypocy ycixpi, jadu'n je maynaaxhuiñyäjy nipaady nej jihuiy Dios y'ung tenmicx uvas miid ytecy.

¹⁶E ymiid anajty cojaay ma yhuít etz ma ypyu jadayaabi ayuc: “Reydijc ajcxy yHuindzin.”

¹⁷Huin'it nhuin'ijxyich tüg ángel ytinäy xii'agujc, chi ooy janch mic miyaaxy tüg'óciy je joon huidijaty queec-huidijtp tzajpcujc yminañ:

—Miingix naymujctáayigix ma Dios adzuu'ibi yecy. ¹⁸Miingix, jigix mdzüdzcixipy reydiyc ajcxy ñin'icx, capitán ajcxy etz micjäydijc ajcxy ñin'icx, cohuay chüch etz nañ jadu'n je' ajcxy ñin'icx huidibi yaj'ñaayb. Mdzüdzip tüg'óciy jäy ñin'icx: tumbidijc midumbidijc, je huindzindijc, comeñydijc etz je ayoobidijc.

¹⁹Chi nhuin'ijxyich je ca'oy'iyujc etz je rey ajcxy huidibi yajpatp ya naaxhuin' miiid tüg'óciy ypubejtpidijc ysoldadotijc ajcxy. Nhuin'ijxyich co ti ñayyöymújcigixy co chiptunaangixy midziptzonaangixy je huidibi poobcohuay yaj'ñaayb quipxyi miiid je' ypubejtpidijc ysoldadtijc ajcxy. ²⁰Chi je ca'oy'iyujc ymachycäy quipxyi miiid je profeta ca'pi yjanchity, je tiibi anajty tuñ mijhuinmañ ma je ca'oy'iyujc yhuinduu. Miiid je mijhuinmañ ycixpi je profeta, ca'piy yjanchity, ti anajty ooy huin'iiñ tüg'óciy je huidijaty ajcxy nayyejci co je ca'oy'iyujc ytiy'ajt ijxpejt cöbijci ma yhuimboc etz co huindzigiixy je ñidzejtztuutin. Jadu'n je ca'oy'iyujc etz je profeta, ca'piy yjanchity, yajcötijnajxy ajcxy ma jiin ytoy miiid azufre, jadu'n je jiin nej tüg meyy huädz jiin. ²¹Jacjadyii jäy hue' ajcxy o'cin patcixy miiid espada huidibi anajty pidzimb ma je' y'ahuac je huidibi anajty poobcohuay yaj'ñaayb. E tüg'óciy je joon etz luud huidibi ajcxy queec-huidijtp cijx je' ajcxy ytimycuuxtaayigixy ytimypejttáayigixy miiid may öcpi chüch.

Je mil jimijtpi

20 Huin'it nhuin'ijxyich tüg ángel ycidägy choon tzajpjoty miiidity je ahuasti huidibi miiid yaj'ahuäch je

mij jut huidibi oy yciicyity, ymiiid anajty nañ jadu'n tüg mijcadena ma yci'.

²Jadayaabi ángel majch je ama'y tzaññ huidibi yajtijp mujcu' etz Satanás, chi yajcadenitigiixy, e yajhuim'y mach tüg mil jimijt. ³Chi je ángel cötijnajxy je mujcu' ma je mij jut, chi cö'agiixy. Chi tüg selli pidacy ma je mij jut aguu. Pidacy je mujcu' ma je mij jut, ca'ydi jac-huin'iiñ je mayñaaxhuin'yjäy, ixti cooni tüg mil jimijt yca'pxipy. E co jadu'n anajty mil jimijt ti ñaxy, ooy ycopicyity co yajnajtzmazdihuipy je mujcu' tzojccixy.

⁴Chi canaag ane'mdac nhuin'ijxyich ma anajty ajcxy inäy tiibi ajcxy patcixy cötujcin co tiydungixipy naaxhuin'yjäy. Nañ jadu'n nhuin'ijxyich ajcxy y'alma huidibi anajty ajcxy ti yajyöctzujctutucixy miiid co ajcxy capxhuächy je Dios y'ayuc ytiy'ajt huidibi Jesús ñidiy'ajt'ajt. Ca'p je' ajcxy anajty huindzigiixyixy je ca'oy'iyujc, ni je' ñidzejtztuutin. E nañ jadu'n ni ca' ajcxy cöbijci je ca'oy'iyujc ytiy'ajt ma yhuimboc ni ma yci'. Co ajcxy y'o'cy, chi yjugypigipy ajcxy jadüg'oc etz ane'mip ajcxy quipxyi miiid Cristo tüg mil jimijt. ⁵Je jacjadyii je öcpi, huidibi ca'p mijpidacy Cristo, ca' je' ajcxy yjugypigipy, ixti cooni anajty ti ñaxy tüg mil jimijt huin'itni. Co tüg'óciy je mibijcpidijc yjugypigipy jadüg'oc, jada je' je ogá'nibi tiempo mina öcpi ajcxy yjugypijccixy, e ca' y'oc'óccixnip jadügtecy. ⁶Jotcujc etz huädz, ca' tibocoy miiidity, je' ajcxy öcpidijc huidibi jugypigipy co Jesús yajjugypigipy yi tügpicy öcpi huidibi yaj'p'adamb. Je mimetzpi o'cin ca' ni ti mic'ajt miiidity ma je' ajcxy. Hue' janch ajcxy ytung'adiiyb huingapxi ma Dios etz Cristo. E je' ajcxy Cristo quipxy miiid y'ane'mip tüg mil jimijt.

⁷Co anajty ti ñaxy je mil jimijt, huin'it je Satanás yajcoguejttüdiipy ma ymach'ity. ⁸Chi Satanás nicxy huin'iiñ je mayñaaxhuin'yjäy huindu'mybi ñaax-

huin'. Je' nicxy huin'hiñ Gog jäy etz Magog jäy. E yi' ajcxy y'ane'mbidijc yajmujctähua'n soldado ajcxy, jigix chip-tungixipy miid je Dios y'ung. Jadu'n je' ajcxy soldados ymayity jadu'n nej pu' ymayity huidibi mejypä'am. ⁹E jadu'n ajcxy ypediij ma ymijhuininity naax, chi ajcxy yajnaadujcye je it ma chinaaygixy huidibi Dios ti huin'ixigixy etz yajnaadujccixy je ciudad huidibi Dios chojcp. Chi Dios quejxy jiin huidibi tzoomb tzajpjoty, huidibi oy ñöcigixy huädz huädz je may soldados ajcxy. ¹⁰Je mujcu', huidibi anajty ti huin'hiñ je mayjäy, oy yajcötijnaxy ma je mij jiin ytoy miid azufre. Ma anajty ti yajcötijnaxy je ca'oy'iyujc etz je profeta, ca'piy yjanchity. Jiiby je' ajcxy ayo'n tzaachypi paadipy xiim tzuum huinixii huinitiempo.

Je tiyduunin ma je mij'ane'mbi yhuinduu

¹¹Nhuin'ixyich tüg mij'ane'mdac janch poob, miid je huidibi anajty iñaayb ma je'. Ma je' yhuinduu naax etz tzajp queectigoyday yajxon, ni ca' y'ocyajpatni it lugar ma je naax etz tzajp y'ijtcixipy. ¹²Chi nhuin'ixyich je öcpi ajcxy, mij'anäcpi mutz'anäcpi, ytinaaygixy ma Dios yhuinduu. Chi yajciyuäcxtay maylibro. E nañ jadu'n yajciyuäcxy jadüg libro huidibi miid je jäy yxi cojay huidijaty ajcxy jugy'ajtñ huinixii miid. Chi je' ajcxy yajtiyduñ je öcpi ajcxy nej anajty ajcxy ti chinaaygixy ya naaxhuin', jadu'n nej yjaybetyity ma je maylibro. ¹³Je mejy ycäyeyctay je' je öcpi ajcxy huidibi anajty jiiby yajpatp. E je o'cin etz je öcpijut ycäyeyctay je' je öcpi huidibi jiiby yajpatp, e tüg'öciy je' yajtiydunday nidüg nidüg nej anajty ti chinaaygixy. ¹⁴Je o'cin etz je it ma je öcpi y'ity yajnajtztijyday jiinjoty ma je mijjiin ytoy. Je' je' je mimetzpi o'cin ma

je mijjiin ytoy. ¹⁵E huidijaty anajty ajcxy ca' yxi ymiin ma je libro huidibi jugy'ajtñ huinixii miid, hue' je' ajcxy yajnajtztijy jiinjoty ma je mijjiin ytoy.

21 Huin'it nhuin'ixyich tüg tzajp je-mybi etz tüg naax jemybi, com je jayijpi tzajp etz je jayijpi naax ti je' anajty ytigoydäy, e ni ma anajty mejy ycacädy. ²Hch, Juan, nhuin'ixyich je ciudad huätzpi jemybi, je Jerusalén, ycidägy anajty choon tzajpjoty ma Dios yajpaady, janch ooyduñ anajty, jadu'n nej tüg töxyjäy ñay'oyduñyii ñayxoxyii co ypigañ miid yëydijc. ³Nmidoohuich tüg ayuc micpi choon anajty tzajpjoty, e yminañ:

—Cuenditun iich n'ayuc. Dios tzinaydac pigamb ma naaxhuin'yjäy ajcxy. Yi' tzinähuipy miid yi' ajcxy, e yi' ajcxy Dios yjäy'adiiyb. E Dios ci'm idaamb miid yi' ajcxy jigix yi' ajcxy Dios'adiiyb. ⁴Dios yajquëgiib ajcxy ytajñ ymayin etz yajtädziib ajcxy yhuinni, e ca'p yjadiib o'cin ni jiyin ni yaaxin, ni jotmay, ni pin ycajihuihuip je ju'pin je pa'min. Com je huidibi anajty ijtñaayb, ti je' ñaxy.

⁵Huin'it je' yminañ huidibi anajty iñaayb ma je mij'ane'mdacin:

—Cuenditungix iich n'ayuc. Huinjemy ngojtigadza'ñich tüg'öciy huidibi jii'ijtp.

Nañ jadu'n yminañ:

—Jaay jada ayuc. Com jadayaabi ayuc ooy jada yjanchity, e ooy yi' jot'amij'ajt miidity.

⁶Huin'it je mij'ane'mbi xyñimaayich:

—Ti tüg'öciy ytunyii yjadyii. Hch je' nyajtzondacp tüg'öciy tijaty, etz iich nyajcogixiiyb tüg'öciy tijaty, tim jadu'n nej je letra A huidibi yajtzondacp je alfabeto etz je letra Z huidibi yajcogixiiyb je alfabeto. Pinjaty tzojcp jemybi jugy'ajtñ iich yi' nmöhuip. Jadu'n nipaady nej jihuüy ajcxy ytidzäyigixy, e nyaj'ügich ma ymuxe je niñi huidibi yejcp jugy'ajtñ, ni ca' ajcxy mimeeñyduunip ni jadu'ni. ⁷Pinjaty mimadactaayb jibic-huinmañ

etz pocytunii, yí' je' cídigi'huu'ib huídibi njé'ajtpy, e iich yí' xyDios'adiib, e yí' iich n'ung'adiiyb. ⁸Je huindzicytije ajcxy, pinjaty ca' ymibicy iich ndiy'ajt, pinjaty tumb huídibi ca' y'oyjägidaacnity, pinjaty jäy yaj'öcp, pinjaty migapxtigooyb töxyjäydije, pinjaty tumb capxpogii, pinjaty mijpidacp huijyjäy yhuinma'n, pinjaty huindzigi'iyb quipychech tzaadzech, etz pinjaty aniidacp, je' ajcxy nidüg'öciy nibidzimiib ñicxipy ma mijjiin ytoy miid azufre, huídibi quéxäcp nej jiihmejy. Je' je' je' mimetzpi o'cin.

Yi jemybi Jerusalén

⁹Huin'it nidüg' ángel je nihiuxtujcpi huídibi anajty miid huixtujc tasi ujtz-jatypi miid je huixtujcpi ayo'n tzaachypí huídibi jac'axam tunaanip jadaanip, je' xyñimaayich:

—Min, e cham nyajni'ixihua'n je mibijcpidije huídibi tügmugamb miid Dios y'ung, je Cordero, jadu'n nej tüg yéydije ytügmucy miid ytöxyije co ajcxy ypicy.

¹⁰Je huídibi Dios yjihui'n ymic'ajt xyaj'ijxich cumäyjoyty, chi je ángel cümäyjoyty xyajnicxyich ma tüg cop mijpi etz cixpi, chi xyaj'ijxyich je mijpi ciudad santa. Je ciudad santa hue' je' yxii Jerusalén, e ycidägy anajty choon tzajpjoty jii by ma Dios yajpaady. ¹¹Je mij ciudad santa janch adiiexp je' anajty miid Dios y'oy'ajtin. Jim jadu'n anajty y'adiicxy nej tüg tzaa janch oybi nej mármol, janch yaj'ijxnajxp nej ijxin. ¹²Jühuidityi anajty miiditye je ciudad santo ac poch janch mij etz cixy. Je poch ymiid anajty majmetz y'aguu. E ma je majmetzpi y'aguu majmetz ángel ajcxy y'ijtcixy, tügpi ángel ma tügjaty ciudad aguu. Etz yjaybetyity je' ajcxy yxii je majmetzpi Israel tribu, tügpi tribu yxii yjaybetyity ma tüg tüg poch y'aguu. ¹³Tugiig anajty y'aguu miiditye xiibidzim'amy, tugiig y'aguu

ma tichypo'j ymiiniy, tugiig y'aguu ma jiiinbo'j ymiiniy'in, etz jatugiig y'aguu ma xiigidägy'amy. ¹⁴Je poch huídibi anajty ymiid je cajp, ymiid anajty majmetz tzaa huídibi y'ijx'ajtip, e majmetzpi tzaa ymiid anajty cojaay je nimajmetzpi apóstoles ajcxy yxii huídibi Jesús, je Cordero, yhuin'ijx, tügpi apóstol yxii ma tüg tüg tzaa.

¹⁵Je ángel huídibi anajty miydacp miid iich, ymiid anajty tüg quipx ac tim oori je' anajty. Je' anajty miid quipxa'n je cajp, je poch y'aguu, etz je poch. ¹⁶Je cajp, je ciudad, hue' je' anajty cuadradi; nej anajty yoñ'ajt, nañ jadu'n anajty y'agon'ajt, etz nañ jadu'n y'ay'ajt. Chi je ángel quipxy je ciudad santa miid je' yquipx. E hue' quipxy mejtz mil jamejtz migo'px kilómetros, y'ayon'ajtin y'ay'ajtin etz y'agon'ajtin quipxyjaty je' anajty. ¹⁷Huin'it je ángel quipxy je poch, hue' quipxy migo'px jahuixchiguipx midaa'x cñuux, jadu'n nej naaxhuiñyjäy ajcxy y'ay'ajtin, huídi je ángel yajtumy.

¹⁸Je poch hue' je' anajty y'oyduñity miid tzaa oyjatypi, e je cajp hue' je' anajty ac tim oori, yguéxigy nej ijx huätzpi. ¹⁹⁻²⁰Je tzaa huídibi je poch y'ijx'ajtip hue' je' anajty y'oyduñity huídi miid y'oyguéxigy, tzaa janch oyjatypi canaagnax color. Je jayijpi poch y'ijx hue' anajty y'oyduñity miid jaspe tzaa, je mimetzpi poch y'oyduñity miid safiro tzaa, je midugiigpi poch y'oyduñity miid ágate tzaa, je mimadaaxpi y'oyduñity miid esmeralda tzaa, je mimigooxpi poch y'oyduñity miid ónice tzaa, je midudujcpi poch y'oyduñity miid coralina tzaa, je mihuixtujcpi poch y'oyduñity miid crisólito tzaa, je mituctujcpi poch y'oyduñity miid berilo tzaa, je midaxtujcpi poch y'oyduñity miid jacinto tzaa, je mimajmetzpi poch y'oyduñity miid amatista tzaa. ²¹Je majmetzpi poch'aguu hue' anajty y'oyduñity miid tügpi perla. E je mijtu' huídibi najxp cajpcujc hue'

y'oyiŷy miid oori huätzpi, e yquëxŷy nej vidrio huätzpi yaj'ijxnajxp.

²²Ma je Jerusalén cajp jemybi ca'p nhuin'ijxyich ni tüg templo, ni tüg tijc ma jäy ajcxy Dios ojadajtcixy. Com je Huindzin Dios, yi huidibi tügpajc mijip, etz je' y'ung, je Cordero, jadu'n yi' ajcxy nipaady nej tüg templo nej tüg it ma mayjäy ajcxy y'ojadajtigixy Dios etz je' y'ung. ²³Je jemybi Jerusalén ca'p je' anajty yajmayjaty xii po' huidibi yaj'anihuip yajtiicxihuip je ciudad, com je Dios y'oyajtin etz je' y'ung y'oyajtin yi' je' ajcxy nej je tiicxin jajin huidibi amb tiicxp ma je Jerusalén jemybi.

²⁴Je mayñaaxhuiñyäjy huidibi ti patcixy y'alma nidzoocin naxipy tigihuipy ajcxy miid je jemybi Jerusalén ytiicxin yjajin huidi anajty ti ymöyii. Je ane'mbidijc ajcxy ya naaxhuiñ ymimiinipy ajcxy mij'ajt, oy'ajt, etz cömay'ajt ma je jemybi Jerusalén. ²⁵E je cajp aguu ni camina je' agiy yca'idipy xim, com jim ca' jim ycoodz'idipy, paady ni mina yca'agi' y'idipy. ²⁶Jim je naaxhuiñyäjy, canaag agajp, minicxip ajcxy ymij'ajt y'oy'ajt ycömay'ajt ma je Jerusaléngajp, je jemybi. ²⁷Ca'p jim ytigihuipy ni pin huidibi ca' ypocynihuächñi, ni pin huidibi tumb ca'pi y'oyjäygidaacnity, etz huidijaty jäy huin'hmb. Jëyi jim tigihuip pinjaty ijtp yxii cojay ma je libro huidibi Dios y'ung, je Cordero, ymiid, ma cojay y'ity je jäy ajcxy yxii huidibi ymiid jugy'ajtin huinixiibi.

22 Huin'it je ángel xyajni'ixiiyich tüg mijni huätzpi, je nii huidibi yejcp jugy'ajt huidibi ca' ycxip yti-goyip. Janch huädz janch tiicx je' anajty je nii nej tüg ijxin. E je nii jim anajty ymuxy ma Dios etz je Cordero y'ane'mdac. ²Jada mij nii hue' je' anajty ñaxy cuidad mijtüguc, etz ma je mejtz'adu'm'amybi mijniiba', jim anajty je quipy huidibi jugy'ajt miid, huidibi tiim'ajt majmetz'oc tügpi jimijt, po' po'

ytiim'aty, e je quipy y'aay hue' anajty ytuñ jigix huaad naaxhuiñyäjy choocixy. ³Ca'p jim y'adipy ni ti ayo'n ni ti jotmay miid pocytuni ycxipi. Je Dios etz je' y'ung je' jim y'ane'mdac ycötujctac yajpaadipy. E je' ytumbidijc je' ajcxy jim yajmij'adiib ojadadiib. ⁴Y'ijxipy ajcxy je Dios y'ung yhuiñyijp etz yminicxip ajcxy je' yxii ycojay ma ajcxy yhuimboc. ⁵Ca'p jim ycootzihuity. E pinjaty jim tzi-naayb ca'p ajcxy yajmayjadipy linterna jiiin, lamparajiiin, ni xiidiicxpi, com Dios iich ajt nHuindzin yi' yi' ajcxy codiicxiib. Je Huindzin Dios etz je' y'ung je' ajcxy jim ane'mip huinixii huinitempo.

Huingooniñ yi Jesucristo ymin'aa

⁶Huin'it je ángel xyñimaayich:

—Jadayaabi ayuc tiy'ajt ma jada necy, ooy jada yjanchity, e jëbi miich myajmij'adipy. Je Huindzin, je Dios huidibi ayuc moy je profetas ajcxy jecy'ajty, quejxy y'ángel jigix yajni'ixihuipy je' ytumbidijc tijaty tzojc tunaanip jadaanip.

⁷Jesucristo jadu'n yminañ:

—¡Miimbich tzojc! Jotcujc pinjaty tumb cuendi etz cuydumb Dios y'ayuc ytiy'ajt huidibi jaybetyip ma jada libro.

⁸Hich Juan, nmidoohuich etz nhuin'ijxich jadayaabi huidibi jaybety ma jada necy. E co oy jadu'n nhuin'ixyich, chi nhuijoj'ihuuiyich ma je ángel ytecmijc huidibi anajty yam xyajni'ixiiybich. ⁹Chi je' xyñimaayich:

—Ca' jadu'n m'idich. Hich, Dios xy-tumbi'ajtp jadu'n nej miich etz jac-jadyii migügtijc huidibi Dios y'ayuc najtcapxiyip, e tüg'óciy pinjaty tumb cuendi huidibi jaybetyip ma jada necy. Huindzigi' etz ojadat Dios.

¹⁰Chi je' xyñimaayich:

—Capxhuäcxi je Dios y'ayuc huidibi ti mjay ma jada necy, ca' myüdzip. Com ti yhuingoñ je tiempo mina Dios cuydunañ yi' y'ayuc huidibi yjayhui'm ma jada necy. ¹¹Pinjaty ca' ytudägyity, huen

jadu'n jacyajpaady miid ycatudägy'ajt. Pinjaty jibicjot jibic-huinma'n tumb, huen nigi jibicjot jibic-huinma'n tuñ. E pinjaty tudägyi tumb, huen jactuñ tudägy'ajtin. Pinjaty huädz yjot huädz yhuinma'n miid, huen huädz yjot huädz yhuinma'n jacmi'ity ma Dios.

¹² Chi je Cristo yminañ:

—Timetiini nhuimbidityich jadüg'oc naaxhuiñ. Co anajty ti nmiñich, huin'it nyajjotcugihuibich pinjaty oybi ti tuñ, e ndzaachytunipyich pinjaty jibicpi ti tuñ. ¹³ Hich je' ti njajijp'atyich ya naaxhuiñ, etz iich je' cogixihuamb, tim jadu'n nej je letra A chondägy ma je alfabeto etz je letra Z ycogixiy ma je alfabeto. Hich ti nyajtzondacyich je naaxhuiñ etz nyajcixipyich.

¹⁴ Jotcujc ajcxy pinjaty ti ypocynihuäch, jadu'n nipaady nej ajcxy yhuit ti pujcixy e miid ajcxy yhuit huätzpi. Com ti ajcxy ypocynihuaatzcixy, paady jëbi jñcxcixip je ujtz tza'm huidibi jugy'ajt yejcpy hidibi ca' ycixipy ytigoyipy ni mina, e jadu'n jëbi ytigiy ma je jemybi Jerusaléngajp. ¹⁵ Dios ca' yi' ajcxy cöbiga'n ma je jemybi Jerusalén etz hui'mip ajcxy cajppa' tüg'óciy pinjaty hidibi jibic-huinma'n miid, pinjaty ca' mibicy Dios, pinjaty mijpidacp huijyäj yhuinma'n brujo yhuinma'n, pinjaty ajcxy migapxtigooyb midundigooyb töxyjäydijc, pinjaty ajcxy jäy yaj'öcp, pinjaty ajcxy huindzigiyb quipychech tzaachech, etz tüg'óciy pinjaty tzachnixondacp anii ayuc.

¹⁶ Hich Jesús hidibi capxp. Ti nguexyich n'ángel ma miich jigix jada tiy'ajt capxticixipy majaty mibijcpidijc ma tüg tüg cajp. Hich je' iix'ajtp cop'ajtp

ma je rey David miiñ. Etz iich je' nmij'ap'ajtpyich nmijteedy'ajtpyich je rey David. Jadu'n iich nipaady nej je mijmadza' hidibi yajtijp jayxiim.

¹⁷ Je Espiritu Santo etz je mibijcpidijc hidibi jadu'n nipatp nej Cristo ytöxyijc yminaangixy:

—Min ma Jesucristo.

E pin amidoo'ijtp iich n'ayuc ymináangixipy:

—Min ma Jesucristo.

E pin tzojcp jugy'ajtin hidibi ca' ycixipy ytigoyipy nimina, jadu'n nej jihuiy ytidziyii e tzojy jada nii, huen miiñ, e nmöhuibyich jugy'ajtin, jadu'n nej jihuiy nyajniñ'ügich je nii hidibi jugy'ajtin miid e ni ca' mímeeñyduunipy ni jadu'nyi.

¹⁸ Tüg'óciy pinjaty amidoo'ijtp Dios y'ayuc ytiy'ajt hidibi jaybetyip ma jada libro, iich miich ajcxy nimaaybich co pinjaty jacyaj'anajxp jada ayuc ma jada necy, Dios jac'anaxy möhuib tzaachypi ayo'n, ca'ydí hidí jaybetyip ma jada libro. ¹⁹ E pin puuhuijtzp hueeni jada Dios y'ayuc hidibi jaybetyip ma jada Dios ylibro, Dios yi' jötziib yxií hidí co-jaayip ma je jugy'ajt libro. Nañ jadu'n ypuhuidziyb hidí anajty japaatip ma je jemybi Jerusaléngajp, hidí jada libro ñimiydacpy.

²⁰ Yi' Jesucristo hidibi jada ayuc capxp, yi' minamb:

—Ca' ooy jecy njac-huäcxiba'ñich co nhuimbidityich naaxhuiñ jadüg'oc.

Jadu'n jada. Amén. ¡Min, Huindzin Jesús!

²¹ Huen je nHuindzin Jesucristo may'ajt oy'ajt tunipy miid miich ajcxy hidibi mibijcp. Jadu'n ngapxycixyich. Amén.